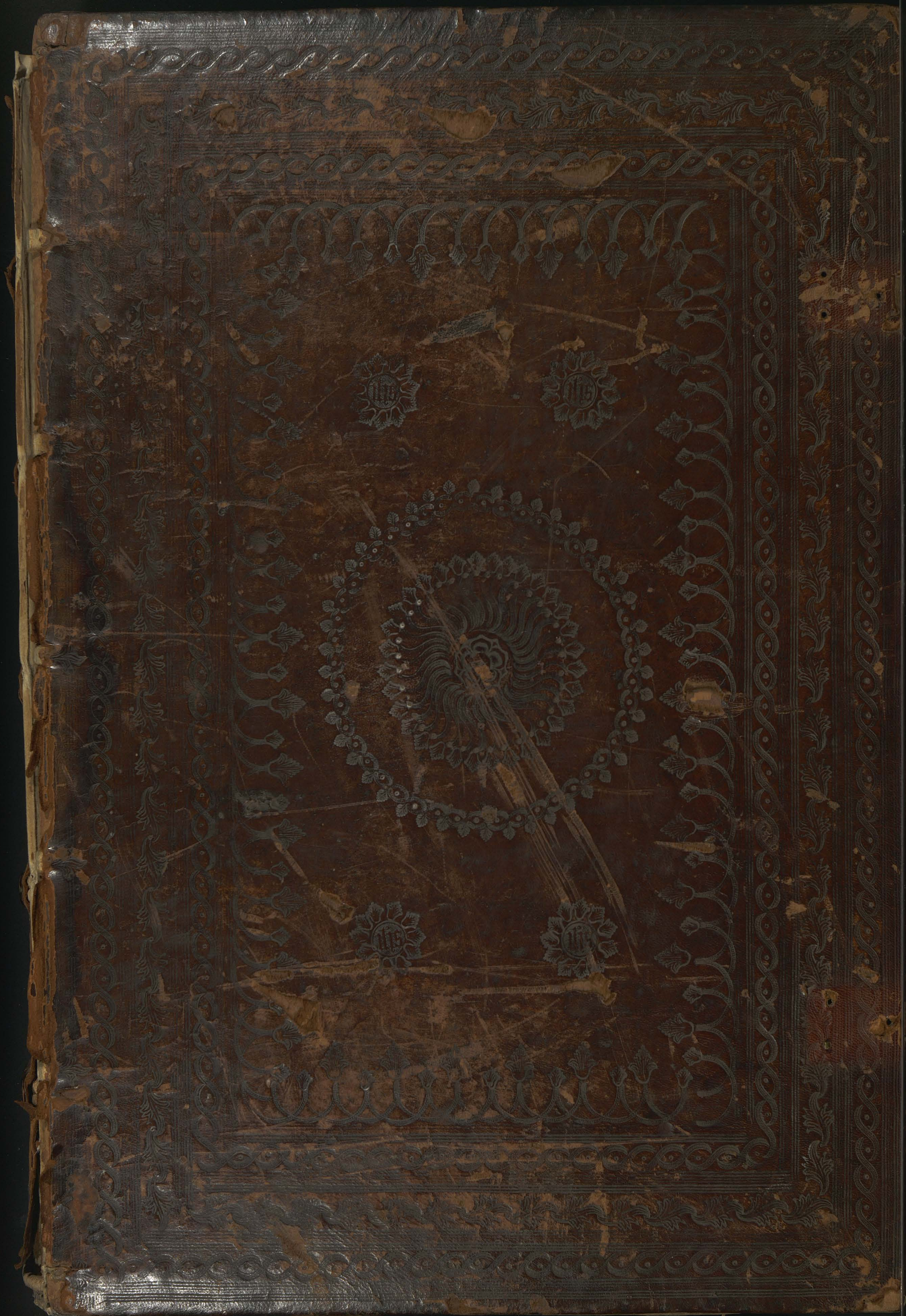



LIBRARIAE UNIVERS
IAGELL CRACOV

Pandectam

pandecte
m. michaelis sinesien de opol

Embrocacio fit cum sucis si fiet ab alto
[illegible] embrocaq ad membra liquor vigaq
[illegible] opera de similibus [illegible] pura [illegible] herbam
[illegible] cataplasma facis ad sicuum poni [illegible]
[illegible] si capit [illegible] sinapisma vocatur
est [illegible]casma si sessio fit super herbas
membra [illegible] sacellatio sacco pleno medicina
Saccellacio fit in sacco [illegible] si posite sunt
Cum pannis madidis fit fomentacio solis
[illegible] emplastrum [illegible] confectio dura
[illegible] suffumigacio fiet

Ex plinio pauca in medicos

Assiduam hanc natam medicinam. hec sola nature placuerat esse remedia parata vulgo.
inventu facili ac sine impendio et quibus vivimus. postea fraudes hominum et ingeniorum
capture officinas invenere ista in quibus sua cuique homini venalis promittitur vita.
Statim compositiones et mixture inexplicabiles decantantur. Arabia atque india in medio estimantur
ulceri parvo medicina a rubro mari imputatur. Cum remedia vera cottidie
pauperrimus quisque cenet. Nam si ex orto petatur aut herba vel frutex queratur nulla
artium vilior fiat. ita est profecto magnitudine populi Romani perdidit ritus vincendo quod
victi simul paramus externis et una artium imperatoribus quoque imperavit etc.

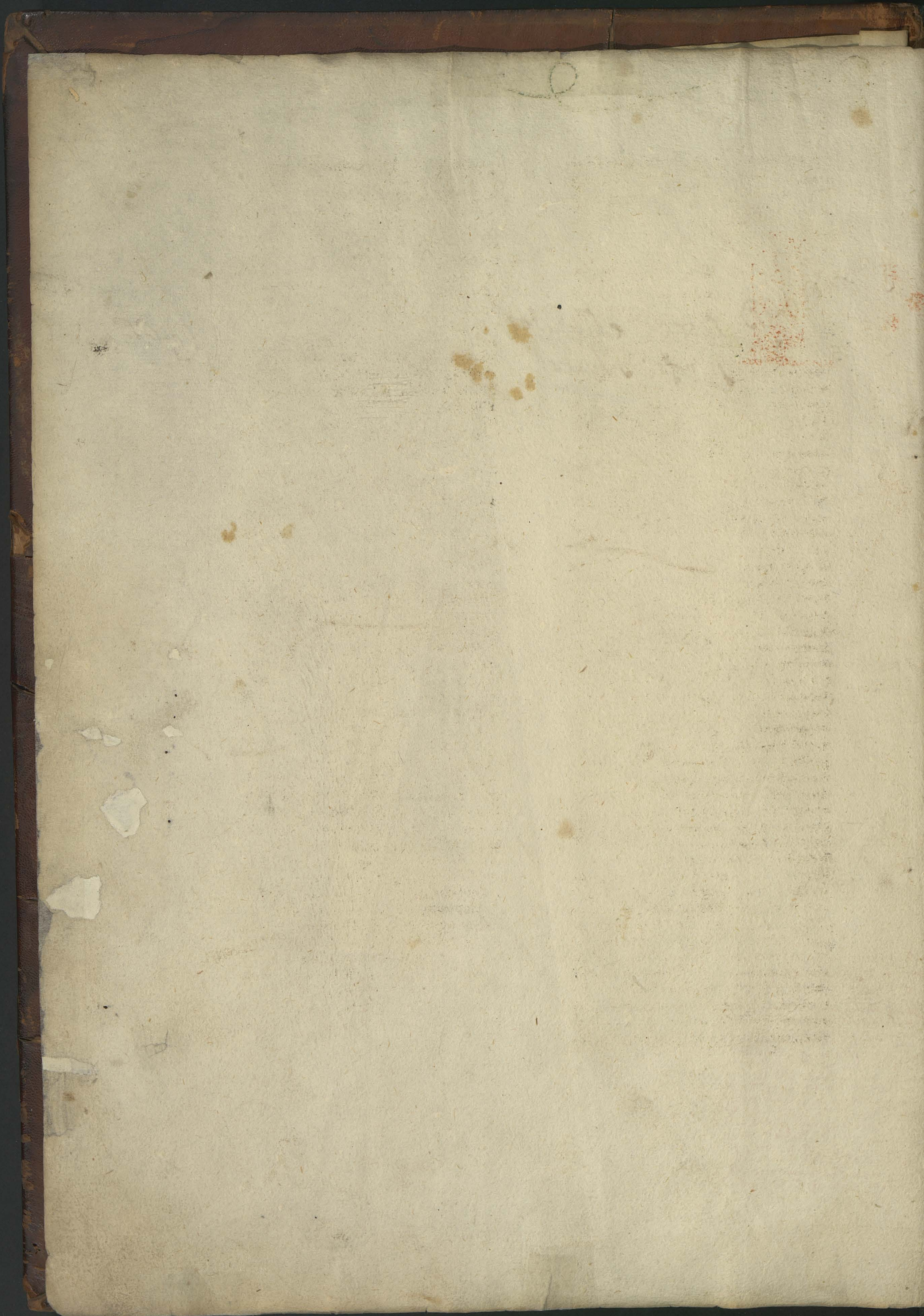


Pandectarum

Pandectae Medicinales
Matthaei Silvatici.

[illegible]
emptus

A A A domine nescio loqui quia puer
ego sum [illegible]
studiosos viros retrahunt a studio scriptu-
rarum sacrarum aut difficultatem [illegible]
afferunt ingeniosis addiscentibus. [illegible]
vero aut doctoribus grave ingenium aut
acuitatem magnam inferunt horum [illegible]
nus est diversitas opinionum [illegible] est mul-
titudo librorum [illegible] est difficultas inve-
niendi [illegible] tria sunt
que sapientes ita reddunt ignorantes
aut ineptos ut [illegible] dici possit
domine [illegible] huius est
quia diversitas opinionum confundit in-
tellectum humanum. Multiplicitas autem
librorum facit [illegible] stu-
dentium. Difficultas vero inveniendi
[illegible] reddit [illegible] aut [illegible]
[illegible] pandecta



Matheus Silvaticus Autor huius

2

De natura et virtute omnium simplicium

Matheus moretus Brixiensis: Ad reuerendissimum in christo patrē ac dominū Dominum Franciscū de gonzaga Cardinalem Mantuanum ac Bononie legatū.

Non te latere arbitror Reuerendissime pater ac domine ꝙ necessaria mortalibus existat me dicine cognitio. quā nō īmerito veteres a diis immortalibus fuisse repertam sunt opinati. Diuinum namqꝫ potius ꝙ humanum videtur occultas rerū ꝓprietates ac varias humani corporis intelligere dispositōes. Diuina deniqꝫ ipsius medici videt̄ operatio vel certe diuine operatōni simillima Ab immortali nāqꝫ deo vitā accipimꝰ: & hec eadē medici artificio preseruat̄. Sanitatē deniqꝫ diuino fauore ꝯsequimur. & hec eadē medici auxilio comparat̄. qua nichil ꝑfecto mortalibus gratiꝰ: nichil deniqꝫ videt̄ optabilius: ꝓterea & ab antiquis esculapio & ꝗpluribus aliis medicis diuinos honores attributos fuisse ꝯstat. Clarꝫ est ꝓterea medicinā ipsā apud principes & magnos viros in sūmo semꝑ precio sūmaqꝫ veneratione extitisse. Quis enim ignorat Auicennā arabū principē extitisse. Iohannem etiā damascenū regis damasci nepotem extitisse ꝯstat. Anataxerses persarū rex quātifecerit hyppocratē eius epistola declarat. Phalaris quoqꝫ licet tyrannus crudelissimꝰ habitꝰ fuerit: hic tñ polycletum ciꝰ medicū maximis donis exornauit Possem in hoc innumerabilia pene exēpla in medium adducere. Sed quid ego externa exempla requiro: nonne semꝑ illustrissimi principes qui ex gonzaga domo originem traxerunt: quos et munificentia excellentes: & iusticia ꝑstantes semꝑ extitisse constat: nonne īnquā medicos semper maximi fecerūt. qui nō solū medicos summa liberalitate semꝑ fuerūt ꝓsecuti: verum & philosophos & quoscūqꝫ virtute preclaros. Quocirca reuerendissime pater cū huius inclite domꝰ splendor ac decus existas: & medicis ipsis propicius non dubitaui tue reuerendissime. D. gratum fore si medicine pādectas (quas ob transcriptorꝫ imperitiam iam fere perisse animaduertissē) sūmo studio atqꝫ diligētia emendarē. et ab integro illas in lucem reducerem. Et ego libentius hoc onus suscepi. vt ceteris quoqꝫ ꝓdesse possem. qui huius scientie amatores existunt. In qua quidem re intelligas me eundē fere assum ꝑsisse laborē. quem is qui opus istud edidit. Constat nāqꝫ opus istud ex diuersis antiquorum libris fuisse aggregatum. In quo quidem omniū simpliciū naturam ac proprietatem reperies que ad vsū medicine concurrūt. ac oīm nomīnū declaratione quibus medicine autores vtunt̄: ex quibus aliqua ex greca. & multa ex arabica lingua originē traxere. que ob ydeomatū varietatē obscura apud latinos videbantur Multa tamē nomina ab autore greca nuncupant̄: non qꝛ vere greca existāt. sꝫ quoniam in libris grecorꝫ qui in linguam latinā sine traducti sic scripta reperiunt̄ & de arabicis similiter idē est iudicium. Constat namqꝫ nonmodo apud grecos medicine scientiā floruisse: verūetiā apud arabes & apud ebreos fuisse illustratam & autores habuisse celeberrimos. Sꝫ hos potissimum pandectarꝫ autor est imitatꝰ quorum autoritate eiꝰ dicta cōprobauit Ex grecis videlicet: Hipocratē: Dyascoridem: Galienum: Paulum: Alexandrum Constantinum: ac Iohannem damascenū mesue filium. Ex arabicis vero: Rasim Iohannem serapionis filium: Bulcasim: Auicenam: Aueroym: & alios ꝗplures quorꝫ dicta in libris predictorꝫ reperiūt̄ Ex ebreis hii sūt. Ysaac: & Raby moyses Ex latinis vero hi sūt videlicet: Cornelius celsus: Cassius felix: Plinius seruius: & Simon ianuensis. Huius autem autoris nomen licet sit ambiguum: ipsum tamē a fidedignis Matheū siluaticum nuncupatum fuisse accepi. Sed quisquis is fuerit hunc peritissimū extitisse cōstat. & ipsum sūma diligentia antiquorꝫ libros ꝑcurrisse. Cū itaqꝫ hec simplicia totius medicine artis existant fundamenta. veluti elemēta quedam horū noticiam medicis maxime necessariam esse putaui. Et quoniam reuerendissime pater medicis semper fautor ac propicius extitisti. tue reuerendissime. D. hoc opus quodāmodo renouatū dedicare volui. cū eidem me plurimū debere sentiā: nec quisꝗ mihi hoc munere digni or videbatur: ꝙ tu qui huic florētissimo gymnasio preses ac philosophos presidio tuo foueas. illisqꝫ ꝓpicius existas. Felix ita qꝫ sit reuerēdissima. D. tua cui me humillime commendo.

Ex grecis

Ex arabicis

Ex ebreis

Ex latinis

Tabula capitulorum que i pandectis continentur per ordinem alphabeti.

De litera B·

De litera C·

De litera D·

De litera E·

De litera Q.

De litera R.

De litera S.

De litera Y.

De litera Z.


BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

Liber pandectarum medicine omnia medicine simplicia continēs: quem ex omnibus antiquorum libris aggregauit eximius artium & medicine doctor Matheus siluaticus ad serenissimum sicilie regē Robertum.



Achsam	.i.castoreum.
Aagi	.i.ebur.
Aakade	.i.bakade.
Aamkarok	.i.cinnamum.
Aamsangilem	.i.sarcocolla.
Aatim	.i.nux muscata.

Capitulum primū.

Aaron grece: arabice Siricantica. Latine vero Barba Aaron vel Iarus: vel Serpentaria minor: vel luf minor. Aaron herba est habens folia dragontee similia sed minora & plana: nō varia: habens virgā duarū palmarū: & colorē purpureū. Cui⁹ semē coloris est crocei: & habet radicē albam habentē bulbi rotunditatē: similē dragontee: que cruda & cocta māducari potest quia nō est valde amara: folia eius posita in sale manducanē. Est calide & sicce cōplexionis i primo gradu. Virtutis dissoluendi: laxandi: & extenuandi. Galien⁹ libro secundo: de cibis circa finē: cap. de Aaron. Est quidē radix hui⁹ plante consimilis comesta ei que rape. & subdit. Et oportet quidem priorem ipsius effūdere aquam secundū elixationē: deinde in alteram calidā intromittere: vt in caulib⁹ & lenticula dictū est. Et idem libro sexto De simplicib⁹ pharmacijs. Capitulo. Aaron. Aaron siue Serpentaria minor: hec enim ex terrestri pcessit substantia calida. Et ideo abstersiue virtutis est: nō tamen violenter sicut dragontea: sed in calefaciendo & siccando primi gradus secundo vtrūq3. Sed vtiliores sunt radices ipsius

Paulus cap. Aaron. Aaron est calide & sicce complexionis in primo gradu.

Posse. Ad menstrua pvocanda: succ⁹ eius p pessariū mijciaē. Contra inflatōes aurium: tuborositates Aaron cū ipa herba bulliaē in vino & oleo cōmuni addito cimino: fiat inde emplastrū. Cōtra emorroydes vel ficus: herba ipsa et tapsus barbascus decoquanē in vino vel aqua: & fiat sup eis encatisma. Contra frigida apostemata herba ipsa cū tuborositatibus cū axungia veteri teratur: & in testa calida ponaē: & supponatur. Contra scrofulas nouellas: herba ipa & squilla cū axungia vrsina veteri superponaē. Ad faciē depurandam & cutim subtiliandā: ex tuborositatibus suis desiccatis fiat puluis subtilissimus: & conficiaē cū aqua ro. & ponaē ad solem donec aqua ex toto consumatur & ita fiat ter: vel quater: vel amplius: et ex puluere solo: vel cōfecto cū aqua ro. illiniaē facies: & hec vocaē gersa: vel cerusa serpentarie minoris. Et similiter potest fieri de maiori. Dyascorides cap. Aaron. Virt⁹ est in semine: radice: & folijs: similis dragontee: q̄ mixta fimo bubalino: & cathaplasmatibus adhibita: podagricis medetur: radix ei⁹ extenuat pingues humores nō mediocriter. Vnde ad expellendū toracis humorē vtilissima est tota herba extenuatoriā habet virtutem sed nō fortē sicut dragontea. sic tamē calefacit. Radix ei⁹ collecta reponitur sicut dragontea & ciclamis. Gal. secundo de cibis. Est em ipsi⁹ nutrimentū bonū: si aliquis ex pectore & pulmone aliquid expellere vellet i ipsis collectorū & grossorum & viscosorū humorū: iam comesta

Gal. de sim. pha. Radices Aaron comeste: incidunt incisione tpata humorū grossiciē: quare & exscreationib⁹ que ex toracee sunt: ydonee. Dragontea vero ad hoc magis est ydonea.

Capitl'm .II.

Aec ara. gre. anchusa. latine lacca Lacca est gummi arboris qd̄ defert a partibus vltramarinis: quo tigunē panni colore rubeo: habz virtutem extenuatoriā & est cal. & sic. complexionis in tercio gradu. Sera. libro aggre. cap. Aec: autoritate dyas. Aec est gumma arboris: q̄ nascit in terris arabū & est in ea simile mirre & storaci: et habz virtutem extenuandi. Et idē autoritate

gal· Lacca est gummi arboris que nascit᷑ in arabia: q̄ est similis mirre habens odorem bonū: & administrat᷑ in fumigijs: & tingunt᷑ ex ea panni rubei coloris: & dicitur tinctura illa karmes: & defert᷑ similiter de armenia: & est ca· & sic·complexionis in tercio gradu· Et idē auto·gal·in translatōe Albatarich·Lacca est gumma arboris: que nascit᷑ in arabia: & est similis mirre: habēs odorē bonū· Et idem auto·ras·Lacca cadit ex celo·sup ramos arboris gubera·i·mespili·in ꝑtibus syref·in insulis maris: & est ca· & sic.complexionis

Auicē·libro secundo ca·de lacca· Lacca dixerūt quidā: de quibꝰ est Paulꝰ Est gumma herbe similis mirre·boni odoris. et oportet ꝙ administret᷑ cū cautela·Alij vero errauerūt & dixerūt·ꝙ est karabe. Veꝝ Lacca ī plerisq3 est virtutis karabe & est extenuatiua virtute vehementi·

Posse· Lacca confert asmati: si puluis eiꝰ cū ouo sumat᷑ ieiuno stomacho: & cōfert spleneticis in syrupo si ponat᷑·& prouocat menstrua. & confortat visū secundum omnē modū administratōis eiꝰ· & confortat stomachū. & aperit oppilatōe3 stomachi & epatis· & curat hyctericiam ex oppilatione. Sera·Lacca habet virtutem extenuandi pingues· & bibūt de ea splenetici· & asmatici· & confert· Et quando bibit᷑ cū mellicrato: ꝓuocat menstrua· & abstergit maculas que fiunt in oculis abstersione veloci· & curat debilitatē visus·quando miscet᷑ cū vino & fit inde colliriū. Et est bona dolori dentium & apit oppilationes· & fortificat viscera & tingunt᷑ inde panni coloris rubei· & aperit oppilationem stomachi· & ꝯfortat eū· & confert hyctericie· Et modꝰ ablutionis eius est·ꝙ accipit᷑ gummi eius. & terit᷑· & proijcit᷑ sup ea aqua ca· ī quā bullierint aristologia & squinantū· & mouetur cū pistello· & dimittit᷑ residere· & eijcitur aqua·deinde desiccat᷑ in vmbra·et reponit᷑ in vase vitreo· & si nō clarificatur prima vice·facias secundo Auicē·Lacca confert tremori cordis. & cōfert epati· & confortat stomachū· & ꝯfert hyctericie. & ydropisi· & doloribꝰ epatis.

Aech	·i·centonica·
Aegilops	·i·auena.
Aegiros	·i·populꝰ arbor
Aegistros	·i·ꝓpoleos·
Ael	·i·arbor thuris
Aelip	·i·india·
Aemazameleantos	·i·sanguis ericij

Aerai ·i·egritudo frigida· & est titillatio virge ī viris·et oris matricis mulieris·accidēs in vasis spermatis· & mollificatio & spasmus ipsoꝝ· & inflatur venter eoꝝ·

III·

Aerma ara·gre·assaꝝ·latine baccara·Et quidā vocant ipsā nardum agrestē· Aerma habet folia similia edere. nisi q2 sunt satis minora & rotundiora· & nō frangibiliora· & est habens radiculas similes gramini minutas· & nodosas· & suauiter olentes·vt nardꝰ·remordentes linguā cū sufficienti calefactione. iuxta quas est flos eiꝰ·cuiꝰ color est purpureꝰ·similis in figura flori iusquiami· & semē continet᷑ in eo vuis simile· Nascit᷑ aūt in locis vmbrosis et mōtuosis. & maxime in ytalia· Est ca· & sic·cōplexionis in tercio gradu· Dias·ca·de assaro· Assarū quē multi nardū agrestem appellāt·folia habet similia cusso tenuia & rotunda·florē inter folia iuxta radicem purpurei coloris·in similitudinem iusquiami·semē simile vuis. habet etiam radices plurimas·tenues & nodosas· & geniculosas. similes agresti·suaues odore & remordentes linguā. cū sufficiēti feruore·calefactoriā eñ habet vim· & cū acrimonia relaxantes vires. Sera·libro ag gre·ca·aerma· Aerma habet folia similia folijs cussus·nisi q2 sunt minora satis· & rotundiora· & nō frangibilia· & hab3 florem iuxta radices eiꝰ·cuiꝰ color est purpureꝰ. similis ī figura flori iusquiami. & habet semē simile cartamo·et habet radices multas·in quibꝰ sūt nodi tortuosi·similes gramini·nisi q2 sūt sbtiliores satis et habet odorē bonū·et nascit᷑ in montibus in quibꝰ sūt multe arbores· Gal'. sexto sim·pha·cap·de assaro· Illud qð est iuuatiuū in eo·est radix·et est ca·et sic·cōplexionis in tercio gradu· Auicē·libro secundo ca·de assaro· Assaꝝ herba est habens semina plurima·radicū cuiꝰ nodus est tortus·similant᷑ pipi·boni odoris·mordicans linguā·et habet florem inter folia apud radicē suā·cuiꝰ color est purpureꝰ similis flori iusquiami. et radix ipsius est magis iuuās ꝙ aliud qð sit in ipo· Et eiꝰ virtꝰ est virtus acori·aut est eo fortior· Ex eo meliꝰ est· qð est subtilis odoris·ca· et sic· in tercio gradu· et dicit᷑ ꝙ eiꝰ siccitas est maior caliditate ipsiꝰ· Cassius

felix ca. de assaro. Assaru nascit' i vmbrosis montib9. folijs cassilaginis similib9. inter que flos iuxta radicē purpure9: et semen otinet' vuis simile. et radicibus plurimis atq3 tenuissimis. et redolentib9. virtutem similē nardo. Plinius ca. de assaro. Assaru est herba habens radiculas minutas. et nodosas. et suauiter olentes. vires calefaciendi. et acriter relaxandi.

Io. Mes. ca. de assaro. Assarum est radix herbe montane: cui9 folia sūt angularia sicut folia edere. et flores ei9 sicut flores iusquiami. et tota planta ei9 aromatica. mordicans gustū. melior pars ei9 plāte est radix. et melior radix est. q̄ est grossa: spissa. cui9 odor est subtilis. et sapor acutus. cū stipticitate modica. Est ca. et sic. complexionis i tercio gradu. Et dixit Dias. est in secūdo gradu ca. & sic. in tercio: & quasi veri9 Posse. Assaru in collirijs subtiliat tunicā oculoru. Et in sirupis positū. curat bicttericiā ex oppilatōne & egritudīes ex oppilatione factas. sicut sūt febres antiq̄. & curat oppilatōem epatis et splenis. & duriciē eoru. & clarificat visū. Dias. Assaru puocat vrinā. et mēstrua. & ad totum corp9 facit cū vino & oleo inunctū calefaciendo. & ydropicis. et sciaticis pdest. Menstrua etiā deponit si ex eo. 3. vi. cū mulsa dederis. et ventrē purgat sicut ellebor9 alb9. Misceт' etiam diuersis oleis odoratiuis. Sera. Quādo ponit' assaru i musto. ita q cū eo bulliat. et postea det' hydropico. ɔfert ei. et similiter curat bictericiā. Et ɔfert fe. antiquis multū. nā apit oppilatōe3 epatis. et splenis. et ɔfert duriciei ei9. & fortificat renes. et vesicā. et sedat dolorē membrorū intrinsecoru. Et qn̄ ponit' in collirijs. attenuat tunicā. que dicit' cornea. et clarificat visū Plini9. Assaru puocat vrinā et mēstrua. habet vires similes nardo.

Auicē. Assaru apit et sedat dolores intrinsecos oīs. et pprie ei9 infusio. et subtiliat. et resoluit. et calefacit mēbra frigida. et abstergit. et ɔfert sciatice. et dolori ancharu antiquo. et pprie ei9 infusio. Et confert grossitudini cornee. et oppilatōi epatis. et duriciei ipsius. et bictericie. et hidropisi infusionis ei9 tres aurei. in. xij. cotilis musti. post duos menses coletur. Et iuuamentū ei9 est in febrib9 valde. et duriciei splenis. et puocat vrinā. et ɔfortat vesicā. et renes. et sic soluit sicut ellebor9 alb9 in purgatōe ventris. Et eius potio sit. vij. aureoru. cū aqua mellis. Et in spermate augmentū efficit. Io. mes. Meli9 qd ei miscet' ad solutōe3 faciendā. est aqua casei. cū spica. et aqua mellis. Et quidā infundūt aliqd ex eo i musto. et cō seruant in vase p tres menses. et est illud vinū medicina ad ydropisim. et splenem Substinet aūt assaru decoctōe et contritione rem mediocrē. et elaboratio i cōtritione ei9 facit ipm magis puocatiuū q̄ solutiuū. Et est ex reb9 facientib9 vomitū. et educit p ventrē. et est puocatiuū vrine. et educit colerā et flegma. s3 de ei9 opatione inflante est manifesti9. Et educit ex anchis. et iuncturis materias. et cōfert dolorib9 caru. et pprie infusio ei9. et alij modi administratōis ipsius. Et est ex reb9 bonis. in quib9 est spes iuuamentoru ad oppilatōe3 epatis et splenis. et duriciē eoru. et morbos oppilationū. sicut est hydropisis et bicttericia. et durícies splenis et pprie vinū infusionis ei9. qd dixim9. Et confert iuuamentū magnū febribus oppilationū. et febrib9 antiqs. et inungit' dorsū et spina. ex oleo ipsi9 cū laudano et facit sudare. et ɔfert oppilatōi febriū. et puocat vrinā. et in spermate augmentū facit. Dosis ei9 infusi potio est ab aureis. ij vsq3 ad. 3. iiij. et puluerls eius. a. 3. i. vsq3 ad aureos. ij. IIII.

Eris erugo gre. ara. ziniar. vel beas erugo. latine vero viride eris. vel eris erugo. Dias. cap. Aeris erugo. alia ē rasicia. alia gnata apud aurifossores. alia vermiculosa appellata. ob silitudinē forme ei9. cui9 alia est cōfectibilis. alia fossibilis. fit aūt rasicia hoc modo. sume vas cui sit os eqle cū cetero corpe. et adiecto aceto acerrimo. immittas squamā prepurgatā eris cipri. et suspēde i vase ne aceto tangat'. et sic muni. ne in aliquo loco spiramē admittat. et post decē dies apias. et rade qd adheret lapidi. et qd radit'. habeto p erugine eris Est et alia cōfectio. que sic fit. mitte acetum fortissimū in vas eneū. et coopi alio vase eneo. s3 meli9 est. ut ɔcauū vas sit ad min9 eqle. et sic muni ut sup. et post dies x. rade vas ipsū. et collige eruginē que in vase fuit. Et est tercia ɔfectio. q̄ in hunc modū fit. fac laminā eneam. et in vase vbi acetū est. mitte. ita vt acetū nō tangat. et muni. vt supi9. et postea collige. Idē etiā facere poteris cū vinacia acescere ceperit submittens laminas vinacie. et post dies

x·colligēs·Fit etiā & de limatura erami
nis sic: mittiẗ acetū·et agitaẗ decies ī die
in vase simul missa limatura·& sic expri
miẗ: & colligiẗ·Diciẗ etiā ꝙ nasciẗ in me
tallis· Vnū aūt gen9 est cipriace erugis
qȯ sup eramē inueniẗ·Aliud qȯ in spelū
cis distillare diciẗ: qȯ sup eramen est: pa
rum est·sed bonum: quod distillat: album
est & nigrum. Adulteratur etiam pluri
mis admixtis·scilicet pumice·aut marmo
re tunso. aut calcanto·sed citi9 hoc agno
sci potest·tacto humore duobus digitis:
cum fricatur: et si marmor album·aut
pumicē habuerit: nō se soluet·si vero cal
cantū: nigrescit ī digitis· Aeruginis ver
miculose genera sūt duo·Vnū genus est
qȯ fodiẗ·Alterū vero qȯ conficitur sic·
mitte in mortariū eneū & pistellū eneum
acetū albū fortissimū: quasi cotilā dimidi
am·et tā diu tere: ꝙ diu inspisseẗ: postea
vero mitte stipterie rotunde·ʒ·iiij·salis
marini optimi: & salis nitri equale pon
dus & tere dieb9 canicularib9: ꝙ diu in
spissetur·& colorē eruginis faciat·& sic
vermiculos fac Et si volueris ut limpidū
exeat & lucidū: mitte aceti ptem vnā: &
olei veteris ptes duas·et oīa supdicta
equaliter·Multi vo accipiūt eruginē rasi
ciā·& mixto gummi: faciūt vermiculos:
& vendūt. sꝫ inutilis est·Iste confectōes
eruginis virtutē habēt eris vsti·sed forti
orē. Omnibus aūt melior est illa q̄ fodiẗ
secunda que radiẗ·tercia q̄ conficiẗ·Bul
casim eben aben azerim. libro qui vocatur
seruitor· Sūt multi qui adulterāt ʒiniar:
cū multis reb9 sicut cū pumice·et cū mar
more pistatis·Et sūt qui miscent cū cal
canto: et qui vult cognoscere illud qȯ est
adulteratū cū pumice vl' cū marmore·ma
defaciat manū suā in aqua·& ponat sup
ipsū·qꝛ statim dissolueẗ·Et sunt qui ma
sticant ex eo cū dentib9·& sic pcipiunt la
pides. Et discerniẗ id qȯ est adulteratū
cū vitriolo: ponendo ipsū in lamina fer
rea sup ignē· Et si ōmet aliquid vitrioli
quando erit combustū·fiet rubeū. Sed il
lud qȯ nō est adulteratū·remanet in suo
colore & sua figura·Et meli9 ex eo ī no
stris partibus est·quod est magis viride
fortioris odoris·adurens gustum·fortis
opationis. Posse·Dias·oīs erugines
virtutē habent stipticā·termanticā·caligi
nem oculoꝝ detergūt·lacrimas puocant
cicatrices oculorum attenuant·pascentia
vulnera curāt. & sine tumore ea pseruāt·
Melle et oleo addito et cera cicatrices in
ducendo·vulnera sordida sanant·gutta
armoniaci mixta·& facta sicut collirium
fistulas curant·duras cicatrices molliūt
et gingiuis putridis et canceratis vtilissi
me adhibenẗ·palpebras attenuant·melle
mixto et inuncto·Mixta vero resina ter
bentina·ere vsto·et nitro·leprosos curat
fistulas admixto sale armoniaco medicaẗ
Grossas quoqꝫ et asperas palpebras cuꝫ
melle curat·Comburiẗ vero sic·mitte in
sartagine minutas partes eruginis·et po
ne in carbonibus igneis·ꝙdiu colores ci
neris faciant·et postea cū friguerint vte
re·Multi vero in cacabū crudum mittūt
et sic cōburunt·Bulcasim·eben aben aze
rim libro qui vocatur seruitor·Combu ri
tur ʒiniar in hunc modum. Accipe ʒiniar
et pone in patella terrea sup ignē. et mi
sce quousqꝫ videas colores ei9 immutari
quia vertiẗ ad colorē tucie et post aufer
ab igne et sine tepescere et collige et ser
ua et vtere·Et habeas de ʒiniar·qȯ gene
raẗ in mineris in insula cipri·qȯ apparet
sup aliquos lapides in quibus est es·Et
est qȯ exstillat a spelunca·et id qȯ ex eo
apparet sup lapides est paꝝ·veꝝ id qȯ in
ueniẗ in mineris est maioris quantitatis·
et pulcri coloris·sed non est bonū·ppter
nimiam quātitatem que admiscetur ei ex
lapidibus·

Aerona ·i·aerma·

Aerugo ferri grece·ara·erugo haid·lati
ne vero erugo ferri·Vbi sciēdum·ꝙ eru
go·ferrugo·squama ferri vel scoria ferri
et ferrum eiusdem virtutis sunt·tamen
aliud est erugo·et aliud ē ferrugo·et aliȯ
squama vel scoria·Nam squama vel sco
ria·est illud latum et tenue quod euolat
per concussionem a ferro·Ferrugo est q̄
per excoctionē liquescit a ferro·Erugo
est illud qȯ per antiquitatē oriẗ in ferro
et fit aliquādo artificialiter·sicut fit eru
go eris·Ferrū autē est illud qȯ remanet·
qȯ oībus est notū·verū omniū istoruꝫ
virtutes inuenies·si leges literā haid·

Aes vstum. ·i·es vstum·

V·

AIbachest ara·grece idargiros·
latine argentū viuū· Dias·
ca·de argēto viuo·Argentū vi
uum qȯdam est artificiale·qȯdā minerale
Artificiale conficiẗ sic·mittiẗ miniū et ci
nabrium ī cacabū testeū·et ferreo cooper
culo munitur argilla·et poniẗ in foco·et

post duas horas apitur·et qꝺ̊ coopculo
inheserit·hoc colligiꞇ̃· qꝛ hoc est argentū
viuū Minerale aūt inueniꞇ̃ in mineris me
tallorꝝ· Argentū viuū seruandū est ī plū
beis vasis aut vitreis·qꝛ alia vasa come
dit·et perit· Paulꝰ cap·de argento vi
uo·Argentū viuū·ca·et hu.est in quarto
gradu. Nā ex effectu cognosciꞇ̃ ꝙ sit ca·
qꝛ dissoluit incidendo·et penetrat· Al
mansor trac·tercio cap·de argento viuo
Argentū viuū quando extinguiꞇ̃·ardēs
est· Posse·Sera·li·agḡ·cap·aibach est
Argentū viuū est occidens quando bibiꞇ̃
sua grauitate.et corrodit omne cui obui
at ex membris intrinsecis·et confert con
tra nocumenta eius lac sumptū in multa
quantitate.argentū viuū quādo mortifi
caꞇ̃·et misceꞇ̃ cū oleo ro·occidit pedicl'os
et curat scabiē·quādo misceꞇ̃ cum medici
nis valentibus ad hoc. Assiduatio ad fu
mum eius inducit palisiꝫ·et auffert sensū
et motū·et nocet visui et auditui·et ex
pellit om̄ia venenosa· Et sumentes argē
tum viuū mortificatū moriunꞇ̃ ex yliaca
passione Et ipsū sublimatū cōburit·et oc
cidit sicut ignis·et corrodit carnem·et de
struit fistulas·et occidit mures·et qd̊cū
qꝫ aīal qd̊ sumpserit ipsū· Dias·Virtꝰ
argenti viui ē homicidialis:pondere suo
scindendo intestina·vnde euadere pote
rit q̊ hoc biberit lac plurimū bibendo &
mouendo se· Similiter daꞇ̃ vinū:addito
absinthio sinapi aut ysopo· Paulꝰ con
tra scabiē oleo nucis parꝝ calido admisce
acetū·deinde litargirꝝ & cerusā pulueriza
tam in ꝗtitate eadē:bulliāt ad spissitudi
nē mellis·et refrigeratis impone argentū
viuū cōmiscendo.& vsui reserua· Argē
tum viuū cū axungia gallinacea & ceru
sa ꝯficiaꞇ̃·ex hoc facies inuncta clarificaꞇ̃
& dealbaꞇ̃·Vel sic·Accipe cerusā oleum
ro·& belliculos marinos·& adipē galli
naceā resolutā ad ignē & colatā ꝓdictis
appone·& vltimo argentū viuū mortifi
catū cōmisce·Contra pediculos capitis
farina lupinorꝝ amarorꝝ decoquaꞇ̃ in ace
to fortissimo vsqꝫ ad spissitudinē·& ad
ditis·ʒ·iiij·argēti viui extincti fiat inmi
xtio·& caput paciētis inungaꞇ̃·Extingui
tur aūt argentū viuū cū saliua·vel cōfri
catur cū cinere & saliua· Signū bone ex
tinctionis est·cū alteri rei pōt cōmisceri

Aibsacos ·i·virga pastoris·
Aimaco ·i·medulla.
Airac ·i.arbor granati siluestris
Airanisa ·i·ciclamen·
Airas ·i·arbor pirorꝝ siluestrium·
Aisdo ·i·sempuiua·
Aispenali ·i·spinachia·
Airon ·i·oliua·

VI·

Aitruad ara·grece· antimonos·
latine vero antimonium·Anti
monium est vena terre similis
plumbo·verꝝ est ꝙ antimoniū teriꞇ̃·& nō
fundiꞇ̃·plumbū vero fundiꞇ̃ & nō teriꞇ̃·
& habet in fracturis suis claritatē quan
do frangiꞇ̃·Et illud est meliꝰ qd̊ ī fractu
ris suis nō habet aliqd ex terra vel aliq̄
sorde·& ideo ablutū & mundū debet po
ni in medicinis·Est fri·et sic·in tercio gra
du Sera·li·aggre·cap·Aitruad·vl' an
timoniū est vena terre similis plumbo·&
est medicina ocularis·qd̊ decerniꞇ̃ a me
tallo·qꝛ antimoniū teriꞇ̃·metallū v̊o nō
similiter metallū fundiꞇ̃·antimoniū aduri
tur·Antimoniū quāto clariꝰ tanto meliꝰ
Et idē autoritate dias·meliꝰ ex eo est for
tiꝰ·& est illud qd̊ frangiꞇ̃·& habet ī fra
cturis suis claritatē & luminositatē:&
qd̊ est interiꝰ mundū·& nō habet aliqd
admixtū ex terra vel sorde aliq̄· Alman
sor tractatu tercio ca·de antimonio·An
timoniū fri.& sic·est in tercio gradu·

Posse·Ad emorroidas exiccandū iniji
ciaꞇ̃ succꝰ peucedani:ꝑ cristere·et postea
si sint exteriꝰ pone puluerē antimonij de
sup·Si sint interiꝰ·puluis inijciaꞇ̃ cū cala
mo posito in vesica inflata·puluis eiꝰ cū
sapone spatarēto:vl' gallico conficiaꞇ̃·et
liciniū in eo intinctū orificio fistule īmis
sū curat·puluis eiꝰ in cancro positus co
medenti aut carni supflue optima est cu
ra·Cōtra polipū magdaleon ex apostoli
cō formatꝰ sparso puluere antimonij na
ribꝰ īmittaꞇ̃·& auffert ipsū·Colliriū ex
puluere antimonij·& puluere nuclei mi
rabolanorꝝ citrinorꝝ equo pondere·addi
ta aqua ro·vel pone de tucia cū antimo
nio·Bombix intincta ī succo sanguinarie
cū puluere antimonij naribꝰ immittaꞇ̃·et
remouet fluxū sanguinis ab ipso·Ad co
hibendū sanguinē·puluis antimonij·ī suc
co tapsi barbasti ꝯficiaꞇ̃·& bombix intin
cta supponaꞇ̃· Sera·auc.gal.in hac me
dicina est virtꝰ stiptica·et ꝯglutinatiua et
infrigidatiua· auffert carnē supfluā q̄ est
in vlceribꝰ.& incarnat & ꝯsolidat ea:&
mundificat sordicies eorꝝ:& stringit flu
xum sanguinis nariū:& ꝓprietas eiꝰ est

conferre epilēsie & superfluitatib⁹ grossis

Almansor. Antimoniū oculū efficiēs robustū ipsi⁹ custodit sanitatē. suppositū quoqȝ mēstrua ꝯstringit. Paul⁹ ca. de antimonio. Antimoniū sua frigiditate et siccitate. sanguinē de naribus stringit. & valet si miscet̄ collirijs oculoꝝ. Seniores eo vtētes habēt oculos incolumes. quia neruos ꝯfortat. & omnē maculā. & nocumentū auffert. maxīe si pauꝝ de eo miscet̄

Aizo .i. semperuiua

Aizum .i. nomen loci.

Aolos .i. diptam⁹.

Aolosia .i. bdellium.

Aonich .i. agnus cast⁹.

Aubel .i. butiꝝ crudum.

Aub .i. boni mores.

Aubtilon .i. planta quedā qua caremus similis cucurbite.

Aucata .i. ameos.

Auculi est nomen ponderis. & est granorum ordei nouem.

Audius .i. serpens in aquis degens.

Audisurū .i. arbor arabica. & est vnū de lacticinijs quo caremus.

Aufa .i. lac camelinū.

Aufa arabica. i. sudor ouium inter coxas

Aufeac alanerb .i. coagulum ceruinum.

Augma .i. augmentum.

Aulbarum .i. seminū vue.

Auliscus est cannella qua aliquid in aure existens figit̄: inde auliscus ochitus. illud instrumentū p quod liquores immittunt̄ in aures. ochis enim auris dicitur.

Augmatū .i. bonū malānum.

Augmastica & crementū idem. Inde adolescentia & est etas augmastica. qr tunc crescit. Inde fe. augmastica. i. crescēs. Et eupomastica. i. decrescens. sed augmentū aliquādo interptatur status. Vnde iuuētus dicitur etas augmentata: quia in illa stat animal nec crescit amplius.

Aumeli est oleū dulce valde & spissum sicut mel. et extrahitur de arboris fructu que dicitur aumeli qua caremus: est ca. & sic. in tercio. Auicē. ait ꝙ confert alopicie: linitum cum aceto. & sciatice.

Augmentatōes q̄ fiūt in crurib⁹ aīalium ad quid valent lege literam Hasir.

Aumeb .i. iuiube.

Aunici .i. limacie terrene que degunt in planta agni casti.

Anouch .i. plumbum.

Auradregi .i. stipticū valde

Aura .i. flat⁹ vel spiraculū.

Aureus .i. pond⁹. ȝ. i. s.

Aureum olus .i. atriplex.

Aurilli .i. claudi.

Auricula muris .i. maiorana sed falso. potest bene dici ꝙ est maiorana arabica que dicitur anagallus.

Aurigalis secundum Dyas. est ormion & est herba faciens florem aureū magne figure & nostro ydeomate vocatur auri gia vel eniola.

Aurigo .i. hycterícia.

Auripigmentū .i. barnech.

Auricalcum .i. es artificialiter colloratum. vt apparet in litera cadimia.

Aurigia .i. aurigalis. vel alio modo dicitur eniola.

Auriug est granum paruum punctatū nigredine & albedine & rotūduȝ sicut granū geos. nulli⁹ odoris. affertur de seni. est ca. & sic. in secundo gradu

Aurum quid est lege literam deob.

Aur romanū .i. achirosa. & est baur.

Auseni .i. ruptorium.

Ausegi .i. rubus.

Ausid est species nenufaris. & est vngula caballina.

Ausig .i. rannus.

Ausurum .i. tapsus.

Austera .i. stiptica. & sunt que sūt parum pontica: cum aliquali dulcedine. & non multum stiptica. vt appaꝫ in litera cufa.

Autanite est quedam herba lacticinosa mortifera. & est species titimalli.

Auteros .i. ceruus.

Autrison .i. eupatorium.

Auzem quid est l. l. theutimolia.

Abalzar .i. catapucia.

Abani .i. marubium.

Abanifa .i. sene.

Abanesyra est quedam medicina inda.

Abantib alcutub vel cutubub sunt species melancolie.

Abarice .i. herba.

Abarum .i. plumbum.

VII.

Abaisir ara. grece & latine spodium. Spodium quidam dicūt ꝙ est ebur combustum. quidaȝ radicem cuiusdam canne vltramarine cōbustā. ſꝫ falso. imo spodiū secundū Sera. in aggre. suis cap. Abaysir est fuligo q̄ inuenit̄ in domibus vbi fundunt̄ metalla que postꝙ ceciderit dicitur spodium: coherens vero tecto dicitur ponfiligos.

Vnde Gal'·spodio vsus sū: quia satis habui ponfiligos· Nos tamē vtimur pro eo ebore cōbusto: vel qđ meliꝰ est: cinere q̄ inuenit̄ supra fornaces argentareoꝝ: qui lauat̄ vt ferrugo Et idē auto· Gal'. In eo est infrigidatio & repcussio· & in sapore eius est amaritudo aliq̄: & stipticitas· & ꝓpter hoc desiccat· Et iā declaratū est· ꝙ in eo est virtꝰ cōposita· sicut in rosis· & nō est in eo tm̄ stipticitatis ꝙtum ī rosis

Auicē libro scđo cap· de spodio· Spodiū est radix cannarū adusta· dicit̄ em̄ ꝙ ipsa aduri ꝓpter fricatōez suaꝝ extremitatū cū ventꝰ eis ꝑflat· fri· est in secundo sic· in tercio· & in ipso est stipticitas. & ē paꝝ resoluēs. & eiꝰ infrigidatio est plurima· & ipsius resolutio est ꝓpter amaritudinē paucā in ipsa· ex resolutōe igit̄ eius & stipticitate fit ipsiꝰ exsiccatio fortis· et est cōpositaꝝ virtutū· sicut rosa· Paulus· cap. de spodio· Spodiū est frigide et sicce cōplexionis· & ponit̄ in syrupis ad infrigidandū· Posse· Puluis eiꝰ cū succo plantaginis dat̄ ꝯtra disēteriā et emoptoicā passionē· contra fluxū sanguis narium· puluis eiꝰ naribꝰ impositꝰ: sanguinē sistit· Sera· auto· dias· Spodiū cōfert apostematibꝰ calidis oculoꝝ· & confert inflamatōi colere· & ꝯfortat stomachum & ꝯfert vlceribꝰ oris· & est bonū colere & sincopi· & ꝯtra bothor que fiūt in ore infantiū Et idē autoritate alcansi· Spodium est bonū cardiace· & stringit ventreꝫ Et idē auc· ras· Spodiū confert vlceribꝰ oris & inflamatōi colere· & cōfortat stomachū· & confert sincopi· quando datur in potu ex eo· & cardiace calide· & bothor oris infantiū· Auicē. Spodiū confert alcole· & melancolie ꝓuenienti ex solitudine: & ꝯfert apostematibꝰ oculi ca· & confortat cor· & confert tremori cordis. & sincopi facte ex effusione colere ad stomachū: bibitū & linitū· & confert timori de p̄teritis: & de futuris: & ꝯfert tussi· & inflamatōi stomachi: & debilitati eiꝰ· & ꝓhibet effusionē colere ad ipsuꝫ & confert turbationi· & ꝓhibet solutionem colericā· & ꝯfert febribus antiquis·

Abbalarosa .i· semē mādragore
Abcause ·i· arbor sebesten·
Abdamissemen ·i· carpobalsamū
Abbarhar ·i· fructꝰ iuniperi·
Abnani .i. abani· & est marubium
Abranisa est qđdam genus dactili longi & magni·

Abstantia ·i· gradus·
Abreben ·i· oleum de ben· & est oleū muscellinū·
Abebene ·i· nux muscata·
Abebei ·i· boni odoris·
Abedengenus· ·i· torna solis·
Anechel ·i· fructꝰ iuniperi·
Abelli ·i· sauina·
Abeleson ·i· carpobalsamum·
Abeleset ·i· mirtus·
Abellasafaget ·i· citonia·
Abelcara ·i· cucurbita
Abelcarasis ·i, semen apij·
Abel ·i· actis·
Abelsamia ·i· granū indici·
Abelal ·i. edera·
Abeldemen ·i· flos vlmi·
Abelchadealchar ·i· bacce lauri·
Abelsenebarsiar ·i· granū pini·
Abelatrone ·i· grana citri·
Abeloras .i· grana stafisagrie
Abeltul ·i· cartamus·
Abetengi ·i· semen cuiusdam herbe alexandrine qua caremus·
Abestus ·i· calx·
Abesti ·idem quod supra·
Abestos ·i· gēma coloris ferri· & est vocata lapis abestari·
Abetronigi ·i· basilicon cū latis folijs·
Abellador ·i· anacardi·
Abceila ·i. agrimonia·
Abcer ·i· cera· VIII·

ABbel ara· grece brachi· latine sauina· Sauina est arbor cuius folia sūt similia folijs tamarisci· et magis spinosa. habēs bonū odorē· & arbor ista crescit magis in latū ꝙ in longuꝫ est ca· & sic· cōplexionis in tercio gradu·

Sera· li· aggre· cap· abbel· Abbel sunt eiꝰ due species· Vna cuiꝰ folia sunt si'ia folijs cip̄ssi· & magis sūt spinosa ꝙ alia· habens bonū odorē· & arbor huiꝰ est fortis. & crescit magis in amplū ꝙ in longū & fructꝰ eiꝰ est sicut zaror· ꝓ quo l· l. habilhalach· Et quidā vtunt̄ folijs eiꝰ ꝓ fumigio· Sꝫ alteriꝰ speciei folia sunt similia folijs tamarisci: & sapor eius est sicut sapor cip̄ssi· hec latine vocat̄ sauina· cuius substantia est sb̄tilis· & in odore eiꝰ est aromaticitas· et calefacit et desiccat ī tercio gradu Auicē· li· ij· cap· abbel· Abbel est fructus arboris· similis iunipo· factus sicut zaror· sed tñ vehemēter est niger boni odoris· et acuti saporis· et ista arbor ē p̄ma spēs sauine· et poita ꝑ Sera·

Gal'. vi. simpli. phar. cap. de sauina. bra=
chi siue sauina. de siccantibus fortiter est
secundum tres sapores: quos in gustādo
monstrat equaliter cipresso: nisi inq̄tum
acrior ē eo. & vt vtiq; dicat quis magis
aromatica: hui⁹ ergo & ipsius qualitatis
ꝑticeps est. videlicet acris. stiptica. com=
plexione ca. Adhuc aūt ī amaritudine &
stipticitate debili⁹ est q̄ cipressus: q̄tū
em̄ supat cipssum acredine. tanto diminu
itur in stipticitate: quo patet q̄ calidius
est cipresso. & ideo magis diaforeticum.
Igit̄ solidare quidē nō ꝓpter stipticitatis
robur & caliditatis. intantū em̄ ambob⁹
his ꝑticipat. vt iā tensiuum & inflatiuū
existat. putrefactōib⁹ vero confert sicut
cipressus. ponatur autem hoc formacum
in tercia abstantia secundum calefacere
& siccare: ens inter ea: que maxime sunt
subtiliū partium. Posse. contra tenas=
monem de frigida causa. Fiat decoctio
eius in aceto & vino. & fumum patiens
recipiat. herba ipā narib⁹ cathaplasmata
valet contra frigidū reuma: ponit̄ etiam
in vngentis bene trita contra scabiē sani
osam. Vinū decoctōis eius valet contra
dolorem stomachi & intestinoꝝ. & ꝯtra
stranguiriā & disuriā. sed cathaplasmata
valet contra dolorem yliacū. est etiam dy
aforeticum & diureticum fomentum ex
aqua decoctionis ei⁹ vel vino. est em̄ sa
uina ex speciebus iunipi. vt apparet in lr̄a
habilhalach. Sera. auc. Gal. virt⁹ eius
est q̄ dissoluit. & abstergit putredinē vl
cerū putridoꝝ maloꝝ corrodentiū anti
quoꝝ. & ipsa similiter mūdificat vlcera
melancolica sordida. quando ponit̄ cum
melle. et auffert herisipilā. & ꝓpter causā
sue subtilitatis. prouocat menstrua plus
omni alia medicina. & facit mingere san
guinē. & interficit fetū viuentē. & expel
lit mortuū. & ingredit̄ in vngentis odo
riferis. & ponit̄ pro amonio vel cinnamo
mo duplū ponderis ei⁹ Et idē auc. Dias.
folia ambaꝝ specieꝝ ꝓhibent dilatatōez
vlceꝝ corrodentiū. & sedāt apata corro
siua. Et qn̄ fit emplastꝝ cū eis. auffert li
uorem cutis. & sordiciē ei⁹. q̄ accidit ꝓpt̄
supfluitates corpum. & auffert escaram
ignis. & qn̄ bibit̄ facit exire sanguinē cū
vrina. & expellit fetum. & quando nasca
le fit ex ea. facit hoc. & ingredit̄ in confe
ctionibus vngentoꝝ calidorum.

Abneleiten .i. alumen.
Abreugiud .i. lignū aloes.
Abreudinarij afrangens sunt due medi=
cine inde.
Abrengi .i. serapinum.
Abreng .i. semē cuiusdā her
be eiusdem nominis.
Abscecella .i. agrimonia.
Abian .i. pentadactilus.
Abchios .i. barba iouis.
Abdios siue tigus idem quod supra.
Abliopinatos .i. habētes alopitiā
Abricha est quoddā genus yrie. scilicet
vas aque.
Abriton .i. squitinos: & est balaustia.

IX.

ABsinthium latine. grece absin=
thion. ara. saricon. Absinthium
quoddam dicitur absinthiū dul
ce. & est anetū. quoddā absinthium mari
num: & est sticados citrinū. & quoddam
est quod dicit̄ cretense vel nabati: vel pō
ticum. quod oritur in septentrionali par=
te. vel capadocium. vel romanum. & illō
est absinthium cōmune quo vtimur. Et
ex eo melius est quod remotū est ab odo
re maris. & qō oritur in terris liberis. &
quod habet folia alba & lenia & plana.
Aspeꝝ vero est malum: Et meli⁹ temp⁹
collectionis eius est ver. & florum eius
principiū estatis. habet enim absinthium
duas virtutes contrarias. s. laxatiuam et
constrictiuā. constrictiuā ex grossicie sb
stantie & ponticitate. laxatiuā ex calidi=
tate & amaritudine. amara em̄ & pōtica
grossam dicuntur habere substantiā. qua
re si recipitur interius materia existente
cōpacta. eandē grossicie sua compactio
rem reddit: & caliditate sua alios humo=
res dissoluit. & sic contraria operat̄. qua
re nō est danda: nisi materia existente di=
gesta. Sera. in aggre. suis cap. de absin
thio. Absinthium est cuscute romanum
Et alij dicunt q̄ est sceba romanū. & est
species ei⁹. Et species ei⁹ sūt tres. Vna
est que nominat̄ nomine generali. & est
absinthiū in veritate. & est ex eo cretēse.
& est melius. & illud est absinthiū ponti
cū. Et est alia species q̄ nominat̄ saricon.
& est alia que nominat̄ sandanicū. & sūt
ex hominib⁹ qui nominant sceba & sari
con absinthiū. & nascit̄ in montib⁹ regio
nis que dicit̄ chirochia. & in locis que di
cunt̄ bosir. & in regione babilonie. & est
herba subtilis. folijs similis herbe que di=
cit̄ abrotanū: plena semine. sapor ei⁹ ver
git ad amaritudinē nociuā. ꝗuis odoris:

& quando animalia comedūt ipaꝫ·maxi=
me in chirochia impinguātur· Unde sa-
por eius est salsus cū amaritudine & sti=
pticitate pauca·et est calidior absinthio·
& debilior abrothano·& est mala stoma
cho·Et sceba similat̄ absinthio in figura
& sapore·sed dr̄a īter ea ē· ꝙ nō ē stipti
cū sicut absinthiū·& ꝙ calefacit plꝰ eo·
& amaritudo eiꝰ plus est cū pauca salse
dine· et illud est absinthiū citrinū·quod
latine vocatur sticados citrinū·pro quo
l·l· ascuchodos· Et est species absinthij
tercia·que nascitur in regione dicta gal
licia·que est corā·loco qui dicitur cal·&
nomināt ipm incole illius loci sandonicū
& traxit hoc nomē a loco dicto sindonis
et est similis absinthio·et habet multum
semen·Et vergit sapor eius ad amaritu=
dinē·hec in lingua nostra vocatur cento
nica. Gal·viii·sim·phar·ca·sceba Sce
ba similis est absinthio secundū speciem·
et secundū gustū·tamen differunt in gu
stu et virtute.In gustu quidē in eo ꝙ sti
pticat magis·calefacit et amaricat cū qua
daꝫ salsedine·In virtute vero·in eo ꝙ cō
mensuratū est magis absinthio·interficit
lumbricos extrorsū appositū et intra cor
pus assumptū·et quidē calefacere in se=
cundo gradu intense ponendū est id·sic
care vero in tercio gradu·Et idez vi·sim
phar·cap·de absinthio·Absinthiū stipti=
cum est et amarū·et acrem simul saporeꝫ
habet·calefaciens simul abstergens et cō
fortans· et siccans·et ideo cōsistentes co
lericos humores in ventre per secessum
educit·necnon per vrinas euacuat·maxi
me autē purgat per vrinas quod in venis
est colericū·ꝓpter hec autem eadem·fleg
te in ventre contento indigesto ꝓpinatū
nil prodest·sicut etiā si in torace vel pul
mone fuerit· Nam stiptica que in eo vir
tus fortior est ꝙ̄ amara· In eo autem ꝙ
cuiusdā acredinis particeps est·plurimū
mensura calidum ꝙ̄ frigidum est· si vero
opus sit vniuersaliter comphendēdo cō
plexioneꝫ eius secundū primas distīgue
re virtutes·cum dissimilium sit partium
sic ca. quidem secundum primā s̄bstantiā
dicemus ipsum esse·siccū vero secunduꝫ
terciam·succus vero eius multo calidior
est herba·Et idem xi·de inge·sa·Species
absinthij oīes naturaliter sunt ex duabꝰ
qualitatibꝰ·et duabꝰ virtutibꝰ secundū
eūdē modū· Hyppo vi·epidimiarum·
Sapor absinthij est stipticus amarus et
acutus·stipticitas eiꝰ est fortior sua ama
ritudine·Est ca·in primo sic·in secundo·

Io·mes·cap·de absinthio· Absinthiū
multiplex est· sed quod querimꝰ ē absin
thiū romanū·et melius ex eo est· quod ē
remotū ab odore maris·et quod orit̄ in
terris liberis. et habet folia alba lenia et
plana·Asperū vero est malū·Est ca·in
primo gradu·sic·in secundo·Est autē cō
positū ex substantia ca· dante amaritudi
nē sibi·et faciente illud apitiuū oppilatio
nū·et solutiuū nature· et ex substātia ter
rea stiptica·p quā acquirit̄ ei·vt sit mem
brorū confortatiuū·et ꝑtium laxarum ag
gregatiuū·sed stipticitas plus est amari
tudine sua.et adhuc plus in eo quod exic
catiuū est·sed substantia calida magis ē
in suꝑficie dominans· ꝓpter quod prima
sua operatio qua obuiat corpori·sunt ve
stigia caliditatis que sciuisti· et secunda
sua operatio· sunt vestigia ex substantia
stiptica ꝓdeuntia īprimere· Et nō est in
eo nocumentū apparens· succꝰ tamē eius
nocet stomacho ꝓpter bauracitatē suam·
et est debilis solutōnis.et ex rebus adiū
gendis meliorantibus illud·est rosa·et ex
vigorantibꝰ opatione eius·est fumus ter
re et aqua casei·et spica addit ei bonita
tes notas·et passule enucleate emendant
cōdiciones eius· Modus opatōnis succi
eius·exprime succi ipius quantitatē quaꝫ
volueris. et ꝓprie in medio veris·et pu
rifica illū secundū modos notos·et fac
siccare in sole· vel cinere calido in vase
vitreo·sicut siccatur aloes· Aqua autem
sublimatōis eius fit·sicut fit aqua ro· et
similia·que fiunt in vasis sublimatōnū.
Absinthiū aūt substinet de decoctōe me
diocrē rem· Posse·Contra lumbricos
succus absinthij cū puluere betonice·vel
centaurie vel ꝑsicarie vel·nucleorū ꝑsico
rū succo vel suorum folioꝝ detur· Con
tra suffocatōem ex fūgis det̄ succꝰ absin
thij cū aceto et cū puluē diptami·Cōtra
ebrietatē det̄ succꝰ eiꝰ cū melle·Cōtra v̄
mes auriū·distillet̄ succꝰ eiꝰ in aure·Suc
cus eius potatꝰ·visū clarificat·et oculis
īpoitꝰ ruborē et pānū aufert. Absinthiū
libros et pānos a muribꝰ et tineis tutos
reddit·Cōtra liuorē·et dolorem mēbroꝝ
ex ꝑcussione. ex succo absinthij cū puluē
cimini et melle fiat emplastrū·Cōtra du
riciē spleīs absinthiū coctū ī oleo catha
plasmet̄·vel iungat̄ ex vngēto f cō ō eiꝰ
succo et aceto·armoiaco et cera et oleo·

Contra opilationē splenis ·detur succus eius cū puluere costi· Item valet contra opilatōꝫ epatis de frigida cā· ad mēstrua ꝓuocāda fiat suppoītoriū ex absinthio et arthemisia coctis ī oleo nucis Io·mes· Absinthiū educit coleram a stomacho et intestinis· et epate et extendit̄ operatio eius ad venas·et mūdificat eas ab humo re colerico et aquoso·et interdum ducit ip̄m p̱ vias vrine· et p̄seruat absinthiuꝫ a putrefactōne· et ꝓprie potus infusionis ipius in vino decoctōnis singulis dieb⁹ circiter·ʒ·i·aut·ii· vel aque sublimatōis eius· Et ꝓhibet pannos a tineis et vermibus et cōficitur cū oleo· et inungit̄ cum eo corpus·et ꝓhibet cimices a ꝓximari ad ip̄m· Et quādo aqua eius cōmiscetur cū encausto scriptoꝝ ꝓhibet libros a corrosione muriū·et confert absinthiū iuuamentū magnū cōtritioni et ꝯcussioni mēbroꝝ·et ꝓprie cū melle et vino· et pauco cimino. Et oleū ex eo factum confert dolori auris et tinnitui et surditati·et colluitur os cū aceto decoctōnis eius·et corti cū citri· et confert fetori eius· Succ⁹ aūt eius cum nucleis p̱sici· interficit vermes in aure· Et absinthiū corroborat stomachuꝫ & epar·et excitat appetitū mortuū opilationes aperit·& morbos opilatōnū curat·sicut est yctericia·& ydropisis· et vermes interficit et educit· ꝓprie emplastrū in hunc modū· Absinthij ·ʒ· ii· euforbij ·ʒ·i·cornu cerui adusti·ʒ·S·mellis quantū sufficit· Confert & absinthiū iuuamentū magnū febribus longi temporis·& fe·opilationū. Dosis ipsius decocti aut infusi potio ē a ·ʒ· v· vsqꝫ ad vii· pulueris eius a ·ʒ·ii· vsqꝫ ad·iij·

Absinthium dulce·i. anetum·
Absinthium marinum. i. sticados·
Absinthiū cretense·i·quod oritur in insula crete·& illud est absinthiū cōmune·
Absinthiū ponticū·idem quod supra·
Abstirgar· ·i·istirgar.
Abthios. ·i·barba iouis·
Aboanife· ·i·soldanella
Aboanifa· ·i·athel·
Abogebaran· ·i·armoniacum·
Aboreg· idem quod supra·
Abosesas· ·i·scarabe⁹ oībus not⁹·
Abhoho· ·i· lac acetosum de quo extractum est butirum·
Abhonsol· ·i·squilla·

Abrotanū grece et latine· arabice vēo besū· Abrotani due sūt spēs· Nā ex eo est mascul⁹ & femina·femīe frutex est cū folijs albis diuisis & minutis habens flores croceos·et in estate nascentes·& habent grauē odorem·et est amarissimi saporis·et talis species nostro ydcomate vocatur tanacetū Masculi frutex est sarmentos⁹· habens minutuꝫ semen·sicut absinthiū· flos eius est sicut flos puci de nascitur de eo multum in terris maritimis· Sera·li·agg· cap· besum· Sunt eius due species· Vna dicitur masculus · et alia femina· sed femina est fere sicut masculus et differunt in hoc· ꝙ ipsa est planta similis arbusto· habens folia alba· et est plena folijs que sunt sup̱ ramos eius. scissa parua scissura sicut folia saricon·et in sūmitate eius est flos ad rotunditatē tendens· aurei coloris·apparens in estate· et hꝫ odorē bonū cū pauca grauedīe amari saporis· Masculus vero habet ramos lignosos aliquātulum·et subtiles·et est habens semīa p̱ua sicut absinthiū Dyas·cap· de abrotano Abrotanū quod multi eracleam dicunt. aut gliciaconon·et est femīa .eius frutex est cum albis folijs et minutis et diuisis sicut erifio· circa ipsa flores habens aurosos. et in estate nascentes· et ipsa est odorata cum aliqua grauedine· gustum habet amarissimū·tale em̄ est siculū abrotanū· Est etiam aliud genus quod masculum dicunt habēs fruticē sarmentosaꝫ· semen habens minutū· sicut absinthiū· multū nascitur in capadocia· et in ceteris regionibus·et in ciuitate ripia· Gali·vi· sim· phar. cap ·primo· Abrotanū ex eo ē masculus et femina· et ipsius substantia est terrea· quaꝫ subtiliauit calor·et sapor eius est amarus· et est in eo parum stipticitatis· Et est ca ·in tercio gradu .et sic· ī secundo· et est calidius absinthio ·et minus stipticum vel acerbum ·et est cū quadam salsedine· propter quod cacostomaticū est· sed absinthium eustomaticum ē· precipue ponticum· Aui·li·ii. cap· de abrotano· Abrotanū est ca· et sic·in secūdo gradu·et est subtile amarum·et in ipo sunt terreitas et subtiliatio· Posse· Si ex abrotano fiat cinis · et ex eo facto lixiuio caput lauetur curat allopiciam · hoc operatur similit̄ ipsa herba in lixiuio bullita· Semen eius in aqua bullitum· curat asma et pectoris constrictionē· abrotani

fumigium serpentes excludit · Succus
eius bibitus valet contra venenū reptiliū
Encatisma ex aqua ebullitōnis ipsius fa=
ctū provocat mēstrua· Ipa herba cū oleo
veteri trita & puncta·frigora tipica fe=
briū curat Gali· Abrotani folia et flo
res vlcerū mundificatiua apparent et ex
acerbatiua·quinetiā quotquot secundum
periodos occupant· si etiā supfricaueris
ante invasionē minus rigebunt· Qz autem
lumbricos occidat· decens est· eo q ipsū
sit amarū· Et elixum cū malo citonio·vel
pane appositū sanat inflatōnes oculorū ·
et confert pustulis cruda ipa herba et eli
xa· Abrotanū vstū ca·& sic·ē vtutis plus
q cucurbita sicca vsta·ideo ista vlceribus
humidis cōuenit sine inflamatōne· & ma
xime ei qui in pputio pudēdi exigere cer
nitur· Abrotani vero cinis· mordax omi
bus vlceribus est· Et ideo ad alopicias
confert cū oleo veteri sc; anetino aut si=
samino· est eīm subtiliū ptium mordica=
tiuū & calidū: Dyas· Semen abrotani
elixū in aqua· aut crudū infusū in aqua ·
ortomicis medetur·cōquassatōibus·pleu
reticis & paraliticis cū betonica & con=
dito data·& sciaticis et dissurie singulare
presidiū est· Item mēstrua provocat· cuz
oleo trita & puncta frigora tipica phi=
bet·& fumigio suo serpentes de domibus
excludit·& bibitū morsibus serpentū·et
venenis medicat· tumorem oculorū elixu;
cum pane appositū curat· pustulas cor=
poris vt cataplasma adhibitū detergit ·
Amaritudine sua lumbricos excludit &
occidit· Aui· Abrotanum adustum cō
fert alopicie ppie cū alkerua· aut oleo
de rafano· Et abrotanū confert ad hoc ·
vt nascatur barba· que tarde est natiuita
tis· quando coquitur cū quibusdā oleis
pter suam apertionē·& cōstringit sang
nem gingiue·& resoluit apata flegmati
ca· Et quando decoquit cum citoniis· con
fert apostematibus difficilis resolutōnis ·
& nō est cōveniēs recentibus vulneribus
imo mordicat ea· Et eius decoctio cōfert
contusioni lacertorū· & sciatice antique
difficili· Et quando coquitur cū oleo ca
lefacit caput·& removet frigiditatē eius·
& eius decoctio confert difficultati an
helitus·& decoquitur cum oleo· et cale
facit stomachū & removet frigiditatem
eius·& abrotanū pvocat menstrua·& ex
trahit· fetum et frangit lapidē vesice &
renū· Et oleū eius calefactū cōfert coar
tationi matricis·& difficultati vrine· &
confert rigori·quando comprimendo ex
eo cum oleo fit inunctio·& quando bibi
tur cū vino·confert venenis · & quando
in domibus sternit· interficit vermes ve
nenosos· Abrog secundū serap·li·aggre·
cap abrog· Est granū paruū punctatuz
nigredine & albedine·rotundū sicut gra
num mes nullius odoris· Affertur de seni·
In sapore ipsius est amaritudo· ca·est &
sic·in secundo gradu· Posse· Serap ·
Soluit ventrē·expellit lumbricos·et asca
rides·& soluit superfluitates flegmaticas
ab intestinis· isto semine caremus in par
tibus istis·

Abuc· ·i·ysopus·
Abugelisse· ·i·lactuca asini·vel
dicitur sumarez et zurarem· A Dyas·
dicitur anchusa·et est secūda species eius
i·l·lactuca asini·
Abulos· ·i·pellicula que iter
corticē et fructū glandis vel castanee ē ·
Abumera· ·i·siringa ·
Abundacati· ·i·auellana·
Aburabil est quedā confectō que de liui
cum lana fit·que non est in vsu·
Abuse· ·i·auellana assata·
Abugul· ·id est·iuniperus ·
Abbul· idem quod supra ·
Abmucasif· ·id est· forma que
apparet in modum epatis·
Abnus ·i· ebenus arbor· cuius
lignū interius est nigrū· exterius subalbidū
Abunden· id est· herba cuius
gummi est assa fetida·
Abrungi· est quoddam gra
num laxatiuū·et est species cartami ·
Abrucati· id est·auellana·
Abs· ē quedā spēs casiei lignee ·
Abes ·est flos cuiusdam
herbe· que ara· dicitur guzen· et eo ara
bes vtūtur in balneis·odor eius est sicut
odor thimi·apparet vt sticados arabicus
hanc herbam timen multotiens vidi·

·XI·

Acacia gre·et latine·sed ara· al
carti· Acacia scdm quosdā est
succus prunellorū imaturorū·q la
tine vocant atrinee sz falso· quia vt ait
sera·li·aggre· Acacia fit ex fructu cuius
dā spinose arboris gūmi arabici· que no
minat amgailē·sicut apparet in litera gū
mi arabicū· Auicen·li·ii·cap·de acacia di
cit q est succus altarti·hoc autē carētes
facimus de succo prunellorum· vt supra ·

Dyascorides ca. de acacia. Fructus ē arboris spinose que maxime in egipto nascitur. hic fruct9 velut oliua pmitur. et succus in sole siccatur. Est ergo optima que est leuis. & subrufa. cum suauitate odoris. subacida & gustu valde stiptica. hec em maxime de imaturo fructu pmitur. naꝫ nigra est de maturo fructu. Omnis autē acacia stringit et desiccat nimis & ifrigidat abundāter. Frigida est in secundo gradu. sic. est in tercio. Succ9 ei9 collirijs miscet. Humay in li. de tyriaca. acacia terminus eius est. ꝙ est fortissime stipticitatis. Gal. vi. sim. phar. cap. de acacia. Acacie & ipm quidē foliū est acerbum. & fructus & succus. qui quidē & lotus debilior simul et minus mordicatiū efficit. quandā acredinē in lotura abijciēs Si vero & supungatur alicui mēbro sano. statim illud siccius & aridius ostendit. Et caliditatis quidē sensū nunꝙ fert frigiditatē vero nō valde vehemēter habet. palam ergo ꝙ frigidū & terrestre ē pharmacū. admixta etiā sibi quadā aquosa substantia. putabit autem nec subtiliū ptium esse. sed habere quasdā partes dispersas subtiliū ptium. caliditate in lotura decedente. ponatur autē & huiusmōi tercij quidē gradus siccantiū. secundi vero infrigidantium. postꝙ fuerit lota.

Posse. Dyas. Acacia ignem sacrū extiguit. & pniones sanat pterigia oculis tollit. vulneribus & tumoribus oculoꝝ mirifice pdest. pfluum mulieris stringit stericis subuenit. fluxū ventris bibita & supposita phibet. capillos inficit. & lota sicut cadimia. solet oculorum confectionibus misceri.

Acacia arsa. .i. dura.
Acalistis. .i. vrtica.
Acalifes. idem quod supra.
Acalapis. idem quod supra.
Acalantia. .i. auis cardella.
Acalantes. idem quod supra.
Acalta. ē herba pxima violis cū coloris āplitudie & gūis odoris.
Acaluem. .i. durungi.
Acal. .i. anetum.
Acalimia. .i. cadimia.
Acametren .i. spēs sambuci siluestris

.XII.

Acanug ara. vł carabuth. grece ariston. vel fetalogos vel apiston vel panodracia. latine vero aristologia. Aristologie due sunt spēs scilicet longa & rotūda. Rotunda vero habet folia similia edere. mollia & lenia. & habet ramulos longos egrediētes ab vna radice. & florem albū. habens intus rubeū fetidi odoris. et habet radicē rotūdam. Sed longa habet folia lōgiora ꝙ rotunda. & virgas subtiles longas ad mēsuram palmi. Flos eius est coloris purpurei. & odoris fetidi. & habet radices longas. Ambe ca. sunt in primo gradu. sic. i secūdo. quidā dicunt ꝙ sūt sicce in ter cō Rotūda magis cōpetit medicin. magis vero radix ꝙ folia. Radix colligitur in hieme ante pductionē florū. habet auteꝫ virtutē dissoluendi. cōsumendi. & expellendi venenū. possunt aūt p biennū seruari. Sera. in aggre. suis cap. acanug. Sunt eius due species. mascul9 & femina & longa est mascul9. & rotunda femina. Rotunda vero duas habet species. Vna habet folia similia. scissos quasi rotunda odorifera. mollia & lenia. & habet ramulos oblongos egredientes ab vna radice. & florē habens albū interius rubeū fetidi odoris. & nullius vtilitatis. & habet radicē rotundā similēꝫ rape. sed longa habet folia longiora ꝙ rotunda. & virgas subtiles longas circiter palmi mensuraꝫ. flos eius est coloris purpurei. et odoris fetidi. qui est in sua opatione similis flori herbe. que dicitur actu. & habet radices in longitudine vnius palmi & plus. & i grossitudine digiti. & quod est inter radices est simile ligno bussi. & odor eius est pinguis. & est aristologia longa. Est et alia species rotunde. que virgas subtiles habet. sup quas sunt multa folia rotūda. similia folijs semperuiue minoris. et flos eius est similis flori rute. & radix e9 est longa subtilis. super quam est cortex grossus. boni odoris. qua appotecarij vtūtur in cōfectōibus vngētoꝝ & electuarioꝝ. Dyasc. cap. de aristologia. Aristologia dicitur a grecis fetalogos & apiston. cuius tria sunt genera. rotunda. longa. & clematitis. Rotunda appellatur femina. folia habens edere similia. odorata cū vicissitudine obrotunda et mollia & lenia tactu. multas virgas habēs ex vna radice oblongas. florem album & rotundum habet. in medio florem croceum. sed est inutilis. Radix ē illi rotūda. & odore nō iocunda. gustu tū bramosa. longa vero aristologia mascul9 ē. q & dactilis &

folia habēs oblonga et virgellas tenues longitudine duorū palmorū. florem purpureū profert. Radix est illi robore digitali et odoris boni. Illa que dicitur clematitis. virgas habet tenues & longas. folia rotunda similia orzidio minori. & florem similē rute. Radicē oblongā & tenuem corium habentē grossum & odoratū. quā pigmentarij ad confectiōem oleorū miscent. & reliquis medicaminibus sicut rotundā. Gal. vi. sim. phar. cap. de aristologia. Aristologie radix vtilissima est ad curas. amara & subacris existens. magis aūt sbtiliū ptiū ex eis est. que rotunda & p omnia efficacior. Ceterarū vero duarū clematitis quidē odorifera magis vt ad pigmenta vtātur pigmentarij. illa ad curas vero debilior est. Longa vero min? quidē ē subtiliū ptiū q̄ rotunda. nō tamē ipsa īutilis est. imo est abstersiue & calefactiue virtutis. et min? quidē q̄ rotunda abstergit. et euaporat. calefacit autē non minus. sed forte magis. Vnde in quibus opus est mediocriter abstergē longa ē melior. sic̄ i vlcerū incarnatōib? et secundinarū preciijs. In quibus vero volum? grossum humorē fortius subtiliare. rotunde est op? Auerrois li. col liget ca. de aristologia. Ambe species ei? ca. sunt et sic. in secundo gradu. Pos sedo. Contra asma humidū. due ptes pulueris aristologie. et dimidia gentiane cōficiantur cū melle. et tale electuariū det. Cōtra epilensiā aristologie ro. euforbij. castorei. sulphuris viui. fiat decoctio in oleo petroleo. vel muscellino. vel saltem cōmuni. et iungat̄ spina a collo inferius. Ipse etiā puluis cōfectus in aceto scabiē et saniē curat. Contra venenū et morsuz venenatorū animaliū. detur puluis eius cū succo mēte vel vino. Puluis eius mortuam carnem corrodit. siue sit in vulnere siue sit in fistula. formet̄ licīniū secundū pfunditatē eius et. melle inunctū asper gatur puluere aristologie et imittat̄. Ad expellendū fetuz. siue viuū siue mortuū coquat̄ radix in vino et oleo. et fiat fomētū. Dyas. Morsibus venenatis aut potionibus venenatis cū vino aristologie ro. ʒ. i. data medetur. et iposita id. pstat etiā. Secūdinas deponit. aborsum facit. bibita cū pipere et mirra. Pessario adbibita habet similē effectū longa. sicut rotunda. sed rotūda plus asmaticis cōfert et subglutōibus et frigoribus et pleureticis. cū aqua bibita singulariter medet̄. Infixa corpori euocat. vulneribus sordiciem. et putredinē tollit. alta vulnera replet. Melli et yris illirice mixta. gingiuas et dentes a putredine purgat. Virtus est oībus speciebus eius ca. et feruens. faciūt deniq3 ad putredines. et purgamenta ossiū despuenda. et ad frigidas febres. et solitā in femīs purgationē prouocat. potui data. ʒ. i. vel cataplasmatib? imposita. Ad vsum tamē medicie aptior est rotunda. gustu amara. hec eñ in emplastris missa caua vulnera replet. facit et ad viperarū morsū. et ad alia venena extrinsec? posita. et dolorem de ventositate pingui et indigesta curat. et adiuuat etiam asmaticos cū aqua bibita. Epilenticos ex acro humore factos curat. Ad reuma et spasmata sup omne medicamē vtilis est. frigore exustos in oleo vel axungia porcina cocta calefacit. Cancri nomata que in naribus nascūtur cū cipo et dragontea semia cum melle trita. et in naribus semel. et iterū. vel tercio imposita. pfecte sanat. In febribus acerrimis Aristologiā siccā suffumiga fugatq3 demonia. et hylariorē facit infantem suffumigata. Radix eius purgat fistulā et ad sanitatem perducit. Et podagricis cum aqua datur. Gal. Aristologia doloēs qui pter opilationē. vel aliquā grossiciē spiritus indigesti. rotunda sanat magis q̄ longa. et stimulos educit. et putrefactionem sanat. et sordida mundificat vlcera. et dentes et gingiuas clarificat. Ad iuuat autem asmaticos. et singultiantes. et epilenticos et podagricos cum aqua bibita. sed et rupturis. et conquassationibus sup aliquod aliud pharmacum ydonea est.

Acantum.	i. semen vrtice.
Acantisleuce.	id est. spina alba. et est bedeguar. lege literam beme dato.
Acantaleuki.	idem quod supra.
Acantūterminū vel ygra. i. sucaba.	
Acantium.	i. vrtica nigra marina
Acantis arabica similis est acantisleuce. et est sucaba.	
Acantabaniqui.	i. spina iudaica. et est sucaba.
Acanthociros.	i. spinosus porc? qui latine vocatur ystrice.
Acantil.	i. porcus.
Acamizmel.	i. sine fame.

Acanon est quedã argilla sa-
tis desiccatiua in corasceni repta. & simi
liter vocatur acanor instrumentũ factũ
ex ipsa· quo distillatur aqua rosata·
Acanil· ·i· carbunculi·
Acarlicon est species testiculi canis·
Acarta· ·i·sarcocolla.
Acaron· ·i·anagallus·
Acarpos· ·i·sine fructu·
Acardilon· ·i·siseleos·
Acarcare· ·i·filtrum·
Acardelentes· ·i· auis cardella

·XIII·

ACar arabice·grece mycete· vel
mikite·latine vero fũg⁹ Se
ra· lib ·aggre·cap ·Acar·auc·
Dyas· Acar sunt due species eius· Vna
est apta cibo·alia nõ·quia occidit Gal'·
Complexio eorũ frigida & humida mul
tũ·ꝓpter hoc sunt prope medicinas mor
tiferas·& ꝓprie quorũ substãtie admisce
tur aliqua putrefactio· Et dixit in li· de
dieta· Boni ex eis sũt nõ nociui & sunt
frigidi·& si quis vtit̃ eis nimis generant
humores malos·Et ex eis sũt species ma
le mortifere·& iam vidi hominẽ qui pas
sus est ab eis anxietatẽ anhelit⁹· & coar
tationẽ·et sincopi·et sudorẽ frigidũ· et
euasit postq̃ potauit squĩgebĩn in quo ẽ
coctũ fuerat pulegiũ·et ꝓiectũ ẽ super
ipm baurach·et sic euomuit fungos illos
ex quib⁹ generati fuerũt humores gros
si in stomacho·Vnde qui fungos come-
dit ·sibi accidit ex eis colica·et suffocatio
et via tardandi nocumentũ ipoꝝ est· da
re in potu vinũ purũ·aut aquã ciceris cũ
aceto et sale· et decoctionẽ saturegie et
origani·et sterc⁹ galline cũ aceto mixtũ
et melle et facto inde lohoc· Et fungi q̃
dein nutriũt nutrimento supfluo· nisi q̃a
sunt difficilis digestionis ·et egrediũtur
cũ stercore integri sine imutatõne· Et ni
mietas fungoꝝ generat stranguiriã ·Et
idẽ autoritate Aben mesuay Melius est
q̃ fungi primo coquant̃ cum piris siccis
aut recentib⁹·et bibatur postea vinũ pu
rũ. Et proprietas eorũ est q̃ generãt suf
focatões· Gal'·vii·sim·phar·cap ·mi
kite· Mikite ·i·fungi· frigidi et humidi
sufficienter sunt· Vnde et ꝓprie delicte-
riosam virtutẽ attingunt·et maxime que
cũq3 naturã ꝑmixtã habẽt putredĩali ali
cui qualitati· Et idẽ li·ij·de cibis·cap ·
de fungis·Fungi bene bulliti vel ẽcocti
in aqua·veniunt prope edulia apoia·non
tamen sic tantũmodo vtunt̃ eis homĩes·
ꝑparant autẽ et comedũt multiformiter·
flegmaticũ autẽ est quod ex ipsis nutri-
mentũ est·et palam q̃ frigidũ et humidũ
et accidit ex ipsis malus chim⁹· maxime
quidem ergo innocui alijs fungis sũt bo
leti·et ego vidi quosdã boletoꝝ qui ĩno
cuissimi vident̃·cũ plures nõ bene deco
ctos comedũt ·vnde quendã ex eis vidi
afflictũ in ore ventris·et grauatũ· et an
gustiantẽ·et vix respirantẽ et spiritu de
ficientẽ·et frigidũ sudantẽ· et vix salua
tum ꝑ oblationẽ sedantiũ grossos humo
res. quale est oximel ꝑ se ·et cum ysopo
et origano mediocriter decoctis in ipso·
Etenĩ ille sumpsit·et vomuit huiusmodi
spumã postq̃ vomuit comestos fũgos·
iam aliqualiter in flegmaticũ chimũ suf
focantẽ et frigidũ et grossum ꝑmutatos

Almansor trac·iij·cap·de fungis·Fun
gi tuberibus valde sũt deteriores·quorũ
quidã homines strangulãt atq3 occidũt.
qui autem ex illis boni existunt·in corpe
viscosum generant flegma · Est et aliud
genus fungoꝝ·quod cõmuniter nomina
tur tubera·pro quibus l·l .Hameh·
Acasen· ·i·meu·
Acateruze. ·i·podagra lini·
Acatilis· .i·species tarfe·
Acato· ·i·guttur·
Acacie· ·i·medicina acuta·
que non bibitur ꝓpter sui acuitatem·
Acata. ·i.arbor thuris·
Acates· ·i.lapis quidã circu
lis nigris et albis variatus·et ẽ lapis ga
gathes·
Acatutes· ·i·borax
Acaturos· ·i·storax·
Acatis· ·i· sic̃ cũ pedes et
caput agni cũ aceto coquũtur et cõgelã
tur· et nostro ydeomate vocat̃ gelatina·
Acati· idem quod supra·
Acauem· ·i·pucida·que grece
vocat̃ parcenidon·et est cotula fetida·

·XIIII·

ACantos grece vel pederota·vl'
melanphilos·ara·habe·vel cha
chita. vel astudeo ·latine vero
planta gũmi draganti ·Dragantũ est gũ
mi plante·que vocat̃ habe· cuius triplex
est maneries·s·album·quod melius si cla
rum sit et purum·et est subruffum·et est
citrinum. quod autem album est in frigi
dis medicinis poni debet· subruffum au
tem et citrinum in calidis· per xl· annos

potest seruari. virtutem habet infrigidan
di. mundificandi. humectandi. & conglu
tinandi. Dyascorides. cap. acantos.
Acantus nascit̄ in parietibꝰ in locis lapi=
dosis & humidis. cuius species sūt due.
Una spinosa ac breuis. alia thirsosa. Un
de dicitur melanphilos. eo ꝙ folia nigra
habet. veluti pigmentū nigrū. & diuisa
sicut eruca. longiora & latiora lactucis.
virgas habet duorū cubitorꝫ in grossitu
dine digiti. & in capite virge ipsiꝰ folia
habet minuta. in qua caput est vt cardꝰ
coloris iacincti. flos est illi albus. & se=
men coloris mellini. cū radice muscillagi
nosa et rufa et longa. gūmi ipsius est dra
gantū. Est alia agrestis similis colimo.
spinosa. sed breuior supdictis. Sera.
li. aggre. cap. habe. Habe est arbor cuiꝰ
gūmi est dragantū. cuius radix grossa li
gnosa. & vocat̄ dragantū. ex qua apparꝫ
res quedā sup terram. vnde egrediuntur
rami eius. & sunt rami seu virge breues
duri extensi sup faciē terre. quibus sunt
folia gracilia pua plurima. & inter ipsa
sūt spine albe equales dure. que tegūtur
& occultant̄ ab ipis folijs. Dragantū est
humiditas que emanat ex radice ipa quā
do vulnerat̄ ferro: & tempe sue matura
tōis apparēt quādo vulnerat̄ in loco scis
sure. & radix ipa vocat̄ arabice chachita
Et melius ex draganto est clarū purꝫ sub
tile. cuiꝰ sapor vergit ad dulcedinem qꝺ
arabice vocat̄ sichiraitim. grece tragātū
latine vero dragantū. Galie. viij. sim.
phar. cap. de draganto. Dragantū virtꝰ
est eius prima que desiccat. & secūda glu
tinat. & tercia est que frangit acuitatem
rerū calidarū & acutarū. Fri. in secūdo
gradu. humi. in primo. Possedo. Aq̄
ordei in qua coctū fuerit dragantū p no
ctēꝫ remouet sitim. Cōtra scissuras oris
& labiorꝫ & palati vlceratōnes vel exco
riatōnes dissoluat̄ dragantū in aqua ro.
& p pannū exprimat̄. & cum glutinosita
te cōficiatur puluis amidi. & iungat̄ pe
tia. & illiniat̄ lingua vel labiū sepe. & ci
to curatur. Ad faciē dealbandā. & pan=
nū supfluū remouendū. ponat̄ dragantū
in aqua ro. p noctē. mane addito borace
vel canfora in pua quātitate. & facies fre
quēter illiniat̄. Cōtra siccitatē pectoris.
aqua ordei decoctōnis draganti. et gūmi
arabici det̄. Ad curandū calidā & siccaꝫ
tussim. det̄ aqua decoctōis ordei. & suc
ci liquiricie in qua dissolutū fuerit dragā
tum p noctē vnā. Vel aliter in aqua ro.
dissoluatur dragantū p noctē. postea p
pannū exprimat̄. & cū viscositate ipsius
draganti conficiat̄. & fiant pillule quas
teneat sub lingua. que dissolute transglu
tiant̄. valent etiam contra tussim & sicci
tatē spiritualiū. Electuariū confectū ex
duabus ptibus draganti. & tercia liquiri
cie. cū sirupo simplici. valet contra pre=
dictam tussim. Contra disinteriā dissol=
uat̄ dragantū in aqua pluuiali. et in eadē
decoquat̄ pullus qui detur patienti. ea dē
aqua aliquātulū tepida p clistere iniicia
tur. detur succꝰ similiter plantaginis. in
quo p noctē fuerit dissolutū dragantuꝫ.
Sed attende ꝙ quando dragantū in me
dicinis ponit̄. per se debet teri. quia con
tritioni resistit. Si eīm cum alijs speciebus
conterat̄. prius in fumū resoluentur alie
species ꝙ dragantū conterat̄. Dyas.
Dragantū in puluerē redactū. & cū ca
lida aqua potatū eos qui spasmū patiun
tur. vel quibus alique intrinsecus vene
crepuerūt similiter sanat. Sera. auct.
Dyas. Virtꝰ est ei glutinatiua. sicut vir
tus gūmi arabici. & ipm administrat̄ in
cohol oculorū. & in medicinis tussis. et
asperitate canne pulmonis. & abscisione
vocis. & cursus catarri in vuula. quando
fit ex eo cofectio cū melle. & ponitur su
p linguā. & transglutit̄ quod de ipso dis
soluitur. aut datur de ipo .ʒ.i. postꝗ in
funditur in vino cocto dulci. & tūc etiā
valet ad dolorē renum. & vlcera vesice
quādo miscet̄ ei ex cornu ceruino adusto
& parū aluminis yameni. prohibet nocu
mentū morsus serpentū. Et idem auct.
albugerig. Dragantū est frigidū. & est
in eo humiditas que laxat ventrem. et cō
fert tussi & vlceribus oculi. & lippitudi
nibus eius. & reprimit acuitatem medici
narū laxatiuarum. Et idem aucto. mesa
rugie. Est bonū vlceribus vesice. et aspi
tati gutturis & lingue. Et idem aucto.
abix. Est i eo res modice caliditatis et hu
miditatis: & laxat ventrē. & cōfert tussi
& vlceribꝰ pulmonis. & glutinat vlcera
īcestinorꝫ. nisi qr addit in solutōe. & con
fert vlceribꝰ oculi & lippitudini quādo i
fundit̄ & dissoluit̄ & colirisat̄ cū aqua
eiꝰ. aut ponit̄ in pulueribꝰ. et cōuenit et
miscet̄ cū medicis acutis laxatis. qr phi
bꝫ nocumētū eorꝫ. et phibꝫ aggrauatōeꝫ ipiꝰ
medicie sup nāꝫ. si deo placuit. Formā af
sandi dragātū inuenies i lr̄a gūmi arabicū.

Acarachie idē quod supra·
Acabel ·i·enula·
Acadar ·i·viride·
Acaid est gūmi arboris grani viridis
Acantum ·i·incubus
Achababa ·i·camisia·
Achani est qdaȝ animal et
est auis oībꝰ nota· & vocatᷣ pica achani·
Achhararich ·i·cantarides·
Achal ·i·aquila·
Achanagia ·i·ambrosia·
Acaltici ·i·asa fetida·
Achalimia ·i·supfluitas argēti
Achantina·i·vestis cardata vel similata·

XV·

Achafar ar a·grece blactebisātia latine vngula aromatica· Sera·li·aggre·cap·Achafar est cōchiliū ex speciebꝰ ostracoꝝ·& est similiᷣ de conchilijs purpureis·& reperiunᷣ in regionibꝰ indie·& in aq̉s iuxta quas oritur spica nardi·Odor aūt eiꝰ aromaticus est·qm̄ ipsū animal comedit nardū·Et ipsa colligunᷣ in tp̄e estiuo·quādo aqua desiccatᷣ·& rep̄iᷣ etiaȝ ex eis in litoribus maris aiȝū·Et color eiꝰ est decliuis ad albedīnē·& ambe sūt meliores et est pinguis Sed illa q̄ nasciᷣ in babilonia·est subnigri coloris·& est minor illa·& omnes habēt bonū odorē·Et quando fumigatᷣ domus cū eis·sentiᷣ odor eaꝝ sicut castorei Sera·li·aggre·cap·ostracorū Blactebisantie sūt ex vngulis ostracoꝝ:& sūt coopcula quibꝰ tegunᷣ in foramine suo·et meliores sūt que vergūt ad albedinē·et sunt odorifere·quoꝝ odor trahit aliqᵗulū ad odorē castorei· Posse.Gal·cap·ostracoꝝ Quādo blactebisātia sumiᷣ cū aceto in potu attenuat splenē·et qn̄ fumiganᷣ cū eis mulieres habentes suffocationem matricis·ꝯfert eis·et iste fumus excludit secundinā·et quando ex eis fumigatᷣ epilenticus excitat ipsum·
Achrab ·i.scorpio·
Aclas ·i·pirastꝝ·et est piꝝ siluestre·
Acrasia ·i·intp̄antia ꝯplexionis
Acades ·i·atralia·
Acratus est nomen cuiusdam lapidis
Actago actaginis est auis optimas hn̄s carnes·et abundanter ipse inueniuntur Rhodi·de qua Hieronimꝰ epistola·xv·ad asellā de fictis amicis ait:Tu actaginem eructuas·et de comesto ansere gloriaris Quidā dicūt ꝙ est fasianꝰ.quidā dicunt ꝙ ē p̄dix sȝ falso·qm̄ Gal·in li·dinamidiarum·cap.de eupectis ponit actaginem et fasianū simul·et sic nō sunt idē·similiᷣ nō est perdix·qꝛ idē similiter eodē caplo ponit actaginē et perdicē·sed secundum veritatē est auis q̄ ab aliquibꝰ vocatᷣ frāchilini·et est quedā auis magnitudinis fasiani·sed nō habet ita caudā.et habet pennas vario modo coloratas·sicut gallina indie·interdum tn̄ coloris viridis et celestis·et est sapidior omni aue·
Actalantia ·i·auis cardella:
Actanasia ·i·confectio actanasie·quā inuenies in antidotario gal·et etiā damasceni·vel actanasia est quedā herba sic vocata·quā inuenies in lr̄a arthemisia Vnde quādo ī aliqua recepta poniᷣ actanasia sine determinatōe aliqua·debet poni herba·qꝛ quando debet poni cōfectio poniᷣ cū tali determinatione·
Actrabigi ·i·testiculi gallorū sed falso·īmo est fasianus·
Ace ·i·thimus·
Acedula potest dici acetosella·et verius·est omnibus nota·parua habens folia et pinguia·cū stipite tenui gracilibꝰ seminibꝰ pleno·Et est fri·et sic·cōplexionis·Alterat caliditatē stomachi et epatis et cordis.excitat appetitū·et ista est acetosa minor·vel acetosella·sed acetosa in omnibꝰ est melior·et vocatᷣ acetosa maior·vt apparet in litera humad·
Acedorucum ·i·acetosum·
Acedul ·i·alleluia·
Acefali ·i·semē apij mōtani
Acefes ·i·nux romana·
Acegi ·i·atramentū·
Acelea ·i·psilotrum·
Acelk ·i·bleta·
Acer idest·arbor quedam sic vocata·
Acerma est quidā piscis sic vocatus·
Acerbe ·i.galla·
Acetis·i.palea vel purgamentum milij.
Acerodion ·i·sine duricie·
Acesim ·i·species crisocolle
Acheth ·i·absinthium·
Acetosa q̄d est l·l.humad·
Acetum quid est l·l·thal·
Acceptaculū ·i·mensura quantū testa oui capit.
Acheregum ·i·citrum·
Achencharacha ·i·piretrum·
Acheremata ·i·apostema:quod cū frangitur emittit ad modū humiditatis putrefacte·
Acreta ·i·clausura vulue mulieris·

Acre ·i·acutum·
Acia ·i·rannus·
Acida ·i·acetosa.
Acidas ·i· veruce que dicū
tur ficus ·l·l· veruca·
Acida est nomen ꝓpriū loci·
Acinū est illud quod in vua relinquit̃
Acinacium ·i· vinacia·
Acireti ·i·subrufi·
Achinos rafanus agrestis·
Actionū ·i·bonū ad agendū·
Actia est quoddam gummi
quod inuenitur in radice cameleonte·
Achilea ·i.millefolium·
Achirosa ·i· karabe·
Achiron ·i·palea·
Achium ·i·casella·
Achirochia ·i·infusio q̄ fit sup
aliqđ membroꝝ cū aqua calida de alto·
Achiraraba ·i·piretrum·
Achireonata ·i· ackeremata·
Achimo hermodactilus·
Achia vel achios ·i·gluten romanum
& est mastix.
Achira ·i·scrofa·
Achil ·i·cauda·
Achitis ·i.sambucus·
Achis ·i· vlcus qđdam oculi·
Acrigaristum ·i·sine gratia & si
ne remuneratione·
Acrifagia ·i·acuta cibaria·
Acrinus ·i·tortura·
Acritimia acuitas·
Acrimilacet ·i·git·
Acsin ·i· species volubilis
Actis ·i·sambucus·
Actis terrenus ·i·ebulus·
Acti portulaca agrestis·
Actiros ·i·miluus auis·
Acticum mel secundum Dias·est illud
quod sub terra inuenitur·l·l.mel acticū·
Actriplex quid est.l·l·andrafasis·
Actriplex agrestis quid est· l·l. vt supra
Actriplex marina quid est lege literam
molochia albacharis·
Actriocia ·i·constrictio·
Acof ·i·cataif·
Acoibar ·i·coriandrum·
Acomel ·i·lapsana·
Acontia ·i·iaculꝰ serpens·
Aconis patromos ·i·rasura eris·
Aconeicos ·i·cibus indigestus
Aconnitum ·i·strāgulator adib
vel leopardi·
Acopon ·i·malua terratica·

Acopon ·i·mitigatiuū·ab a
quod est sine· & copos quod est labor· in
de miracopon·i· mire mitigatiuum·sicut
est medicamen remouens dolorem·
Acorus quid est.l·l· glaspatella·
Acoran ·i·iaculus serpens·
Acoreas ·i·malua·
Acora ·i·tubera capitis·et
sunt furfura capitis· Vnde Dyas·cap·
de ficu dicit·ꝙ acora & ptiria et scabrum
sunt idē· & ptiria est furfur capitis· vt
idem cap·de felle· Sed sera·dicit ꝙ su[n]t
vlcera capitis humida·
Acores idem quod supra·
Acorad ·i·porrus.
Acoto ·i·ledere·
Acomlinthos ·i·lapis in quo acui
tur ferrum·l·l·cos.
Acoclassa ·i·cathinum·
Aclodi ·i.fuligo·
Acrocordines·i·species verucaꝝ·s·porri
Acrotan ·i·acrior·
Acrob ·i·scorpio.
Acros ·i·acredo·
Acromus ·i·corpus minimuꝫ
& est diuisibile.
Achubb ·i·butirum·
Acuch quid est·l·l· cameleōbante·
Aculeset ·i·pondus·
Aculpalea vel sacupalea·i·rubus caninus
vel cinosbatus·
Acuratrod est quedā spēs eris
Acusticus ·i· vermis audibilis
Acusaceros ·i·purgamentū frumēti
Acut ·i·anabasis·
Acrufex ·i·nux romana·
Acsimen ·i.pondus·
Actu ·i· herba violaria·
Ada ·i·fluxus lacrimarū
Adahes ·i·nux muscata·
Adare est quoddam genus lacerte
Adalafi ·i. vngula caprina·
Adamas est quidam lapis q̄
vocatur lapis adamas·
Adanaelfara ·i·auricula muris·
Adarmus ·i·lupinus·
Adarsesibam ·i·silfium·
Adarsesalazan idem quod supra·
Adarasta ·i·[e]lleb[o]rus a[l]bus
Adarca ·i·calamꝰ aromaticꝰ
Adar est quedam herba:
sicut ysopus satis stiptica· XVI·

Adarce vel adarcis·i·flos aque
marine vt fungꝰ maris·qui est
velut spuma· Sed Dyas·dicit

quod adarce est caro que nascit sup terram locis salsis & aquosis. cānetis se applicās & feno. Est aūt spuma in specie spongie color est similis lapidi asiani & altionio. est vo mollis & inanis abintus. nascit & in stagnis. Posse. Vngues leprosos ex cludit: maculas & letigines imposita tol lit. Virtus est illi viscida & metasincreti ca. Sciaticis imposita medicat corpi afri cata. aut smigmatib⁹ mixta cū magno ca lore corpus condensat. qz vt ignis calefa cit. miscetur aūt acopis medicinis. est au tem leuis valde.

Adatmarche .i. confectio rubee trociscate.
Adbab .i. dab.
Adhalerim .i. senect⁹ in decre pita etate. in qua homo se mouere nō po test. & omnes virtutes sunt destructe.
Adria .i. rubea tinctorum
Adragius .i. portulaca.
Adrases .i. testiculi vrsi.
Adeam .i. allium.
Adibem .i. satirion.
Adebe .i. galla egiptiaca.
Adeditach .i. quodā gen⁹ lupi
Adeleem .i. satirion.
Ademil .i. furunculi vel carbunculi.
Adememil idem quod supra.
Ademest .i. granū lauri.
Ademer .i. laurinū.
Adembri .i. corruptio stomachi
Adenes .i. scrofule.
Adeps anthali .i. pulpa coloquintide
Adeps .i. sepū p quo l. l. qru muxobean.
Aderet fluxus sanguis per anum. tn̄ non ē disinteria nisi essz ab epate
Adestia citrina .i. cibus qui fit ex lentib⁹ cū aqua. quib⁹ addit parum zafrani
Ademest laurinum.

XVII.

Adcher ara. grece squinū. latine squinantū. Squinantū dicitur palea camelorū. qz cameli eā co medunt. Est em̄ ca. & sic. complexionis in primo gradu. & reperitur in africa. & in apulia. p decenniū seruat. Eligendū est qd subalbidum est. Si aūt inuenit quodaz durum sicut lignū circa stipitē. abijciat. Et stipes ei⁹ est similis stipiti cipri. vt appa ret in litera sabarade. Dias. cap. de sq no. Squini duo sūt genera. Vnū oxischi nos appellat: qz acutū semē habet. alterū vero semē habet nigrū rotundū. & gros sius predicto. Et est forte tercium genus squini paulo grossi⁹ supradictis. qui cre ticus siue olosquinus dicitur. Sera. li. aggre. cap. adcher. Adcher .id est squinā tum. & est herba habens radices sub ter ra. & ramos subtiles. & est sicut radix cu lem. nisi quia est latior. & habet fructuz fere similem floribus cannarum. nisi quia est subtilior & minor. & nascitur in insu lis & pratis. & fortasse ex eo repletur to ta terra vbi nascitur. & quando desiccat fit album. Et idem autori. ysaach. bebena niran Squinātuz est herba palearis. & ha bet ramulos subtiles duros. in capitibus ramulorum sunt spice pilose. & illi pili sunt flores eius. & habet bonum odorē. & vene corticis eius sunt nigre & interi us albe. & sapor eius est amarus. Et quod de ipso administratur sunt flores radices & folia. Gal. Floris eius substantia nō est longinqua a subtilitate. & in sapore eius est stipticitas pauca minor caliditā te ipsi⁹. Et virt⁹ ipsi⁹ est uirt⁹ q̄ calefa cit caliditate pauca & subtiliat. Itē Gal. vnj. sim. phar. cap. squinantū. Squinantū calefacit moderate. & stipticat moderati us adhuc. & a subtiliū partiū substantia non alienum. Et idem Sera. auto. Dyas. meliti⁹ ex eo est nouum. in quo est rubedo pluriū florum. & quando scinditur. apparet in eo color purpureus. & est subtile. & in odore suaue. & quādo defert in mani bus. habet odorem bonum. & quādo ma sticatur mordicat linguam. & pungit pū ctione pauca. et quod in vsu venit ex eo est flos ei⁹. et came radicis ipsi⁹ Ami. auto. Dyas. Squinātū est duarum specierū Vna earum est q̄ non habet fructū nigrum et habet folia sicut cauda equina. Et idez opinione propria Squinātū ex eo aliud est arabicū et boni odoris. et aliud est aginū quod est minutū. et est durius. et est grossū et est terreum. et non habet odorem. Me lius ex eo est arabicum rubeum fortioris odoris. sed illud quod est supra ipsum ad aliquātulam declinat rubedinem. & cum scinditur fit purpureū mordicās linguaz et adurens eā sua acuitate. et i aginio est virtus infrigidatiua. et eius radix est ve hementioris stipticitatis. et eius flos cale facit parum. et eius stipticitas est minor calefactione ipsi⁹. et est aliud arabicū Sz in sua natura est ca. et sic. in secundo.

Posse. Squinantū in vino decoctum et cataplasmatum pudendis menstrua educit. stranguiriam. et dissuriā soluit.

Sera·Squimantū ꝓuocat vrinā & mē
strua·quādo bibit᷑·aut fit ex eo emplastꝝ
& ꝯfert apatibus epatis & stomachi· Sȝ
radicis ei⁹ stipticitas est amplior stiptici
tate floris. & caliditas ei⁹ est minor cali-
ditate ipsi⁹·& ꝓpter istā stipticitatē acci
dit ꝙ administrat᷑ ad fluxū sanguinis
Dyas·cap·de squimāto flos ei⁹ est sti-
pticus stipticitate pauca·calefactiu⁹·ma
turatiuus·mollificatiu⁹·frangēs lapideȝ
apitiuus orificioꝝ venaꝝ·ꝓuocatiuus vri
ne & menstruoꝝ·& resoluit inflatōes·et
inducit grauedīnē capitis·& cōfert spu
to sanguinis·& dolori stomachi·& ꝯfert
pulmoni & renib⁹·& miscet᷑ in ꝯfectio-
nib⁹ medicinaꝝ multaꝝ·Et radix ei⁹ est
stiptica·& ꝓpterea dat᷑ ex ea pondus au-
rei·i·cū tantundē pipis aliquot dieb⁹ ha
bentibus nauseā & ydropicis·& habenti-
bus ꝯquassatōeȝ in neruis·& decoctio e⁹
ꝯfert apatibus matricis·quādo fit sessio
in ea. & oleū squināti ꝯfert omib⁹ specie-
bus pruritus·& illi qui est in animalibus
& expellit lassitudinē·& est ꝯueniens ad
albaras· Gal·Squimantū est vrinatiuū
& menstruoꝝ eductiuū in pirijs et pota
tionib⁹ sumptū·Iuuat aūt ad eos qui se-
cundū epar & stomachū & ventrem fle
gmones·Est aūt radix eius magis stipti
ca ꝙ̄ flos·sed flos calidior·In omnibus
vero ꝑtibus eius alijs quidē magis·alijs
aūt minus apparet quedā gustantibus sti
pticitas ꝓpter quā & pharmacis q̄ emop
toicis fiūt miscet᷑· Auicē·Squimantuȝ
in eo est stipticitas:quāꝓpter cōfert eius
flos fluxui sanguinis vndecūqȝ fit·& in
e⁹ oleo sūt resolutio & attractio ·sȝ ipsi
us radix est fortior i hoc·& ꝯstringit na
turā·& in ipso sūt digestio & lenificatio
& orificia venaꝝ aperit·et sedat dolores
intrinsecos·& ꝓprie in matrice·& resol-
uit ventositates·Eius oleū ꝯfert pruritui
& ei⁹ decoctio ꝯfert apatibus calidis·&
duriciebus intrinsecis·bibitū & suppositū
ꝑ emplastro·& decoctū·& apatibus fri
gidis in visceribus·& confert lacertis cō
quassatis·Et ꝯfert spasmo cū ex hoc bibi
tur quarta pars aurei cū pipe.& ipsū re
mouet lassitudinē & grauat caput & ꝓ-
prie illud quod est ex eo aginū·sed minu
tum ei⁹ facit sodā·& grossioris semen fa
cit dormire & stupefacit·& totū ipsius
confortat carnem rubeā.q̄ est inter gingi
uas·& desiccat humiditates ipsaꝝ·Et e⁹
flos purgat caput·& squimantū confert
dolori pulmonis·& ei⁹ flos ꝯfert sputo
sanguinis·Et radix ei⁹ ꝯfortat stomachū
& appetitū·& sedat nauseā accepto au-
reo ex eo ꝓprie cū pondere sui & pipere
Et ipsi⁹ flos sedat dolores stomachi· Et
ꝯfert apatibus ei⁹·& apatib⁹ epatis·Et
squimantū ꝯfert dolorib⁹ matricis·& en-
catisma ex decoctōe ei⁹ apatib⁹ matricis
calidis cū distillat᷑ in eā·aut vaporat᷑ cuȝ
aqua ei⁹·Et frangit lapidem·& stringit
naturam ꝓprie qd̄ ex eo est aginū·& ab
scindit fluxū sanguinis matricis & ꝓprie
ei⁹ flos·Et ꝯfert dolorib⁹ renū & fluxui
sanguinis ipsoꝝ·& cū bibit᷑ ex radice ei⁹
aure⁹ cū pipe confert hydropisi·Et ipsi
us flos confert apatib⁹ ani·Species eius
grossa cū ex folijs recentib⁹ que sunt iu
xta radicem fit emplastrum est iuuatiua
morsure venenosoꝝ·

Adbe ·i·galla egiptiaca.
Adberne ·i·aromaticū·
Adgeraxat ·i·gen⁹ scorpionis
qui trahit caudā post se reuolutam·
Adbel ·i·fruct⁹ iuniperi·
Adberet ·i·fluxus sanguinis epaticus
Adbelem est planta indici·
Adbelbre ·i·satirion·
Adere ·i·puluis aromatic⁹.

Adianton Dyas·ca·adianton·Adian
ton siue gallitricon vel politricon·Vbi
sciendū est ꝙ oīa illa nomina sūt sinoni
ma idē significantia·Nā significant capil
lum veneris·Vn̄ noīa que in tricon desi
nunt capillū dicunt·vt politricon·galli
tricon·i·capill⁹ veneris·licet moderni ꝑ
diuersis accipiāt·ad vnā tn̄ concordant
virtutē·faciūt eīn ad augmentū capillo
rum·Vn̄ Dias·Adiāton siue gallitricon
siue politricon folia habet coriādro silia
scissa in summitate·Hasta ipsi⁹ longa du
abus palmis·habet᷑ sup se capitella nigra
que herba semen nō habet·Radix est illi
inutilis·virt⁹ ei⁹ est in folijs ipsi⁹ Pau
lus cap·adianton·Adianton siue capill⁹
veneris fri·est & sic·tempate tn̄ ex subtili
substātia·virtutē habet diureticā·ꝑ capil
lo veneris·l·l·berstegastē·Et ꝑ adiāton
l·l·donton·& ꝑ politricō·l·l·politricō.

Adiamus herba capillaris·
Adbibis ·i·visc⁹ quercin⁹.
Adib similis est lacerte magne & morat᷑
in aquis.
Adibe ·i·visc⁹
Adicasugeg ·i·gall⁹ & gallina.
Adidalantros ·i·calcutecumenon

Adibalartoris idem quod supra.
Adiestiones .i. opationes.
Adilios .i. sãguis draconis
Adilesmelich .i. alilelmelike.
Adipsa vel glicoriza .i. liquiricia.
Adipsos idem quod supra.
Aditrigi .i. fasianus.
Adintori .i. sumach.
Adhip .i. lupus.
Adhil in practica heben Mesue cõmendãtur valere visui. Nescitur autem quid sit In Serapione ĩ aggre. sim. medicinarum vocatur athel que visui etiã laudatur. sed michi videtur q sit eufragia. et sic est secundum veritatem.
Adrianum est quoddam antidotum opiatum in antidotario Gal. positum.
Adrice .i. arthanite.
Adrion .i. squimantum.
Adris .i. asperum.
Adricon .i. succ9 frumenti.
Adrioch .i. arthanite.
Adruma idem quod supra.
Adrunas idem quod supra.
Adrungi .i. fasianus.
Adrichasa .i. poliũ montanũ.
Adrim .i. allium.
Adoch .i. lac.
Adog .i. vas.
Ador genus est farris. inde adoreus panis qui ex eo fit.
Adoram est locus quidam sic vocat9. & est similiter quedã auis q̃ recepit denominationẽ a loco quã ñ habem9 ĩ ptib9 istis
Adorenum .i. far ordei.
Adohobo .i. lac acetosum de quo ex tractum est butirum.
Adohobe idem quod supra.
Adstomatica .i. oris farmaca.
Adualdul id est. ericius habẽs spinas sagittales et ĩ lingua nostra vocat̃ Istrice
Adulma .i. lupi.
Adububa idem quod supra.
Adubucha .i. lumbi.
Adubel .i. musca.
Adubul .i. secũda spẽs ethice.
Adubul. i. ericius montanus habens spinas sagittales. & ydeomate nostro vocatur Istrice.
Aduiden .i. silfium.
Adumul est genus apostematis calidi
Aduranti .i. perdix.
Aduratici idem quod supra.
Adurcandi idem quod supra.
Adduas .i. potio.

Adduguar demel .i. infirmitas que oritur in palpebris intus. & non permittit aperire oculum. & rubet.
Adhulbus .i. adluadul.
Adulhub .i. mercurialis.
Adulbubub idem qd̃ supra.
Adhubulet .i. adubelet.
Affadius altm̃ .i. serpẽtes magni qui egredi faciunt sanguinem ex poris omnibus
Affaso .i. assarum.
Affaratib .i. blactabisantia.
Affarnal .i. cipressus.
Affasure .i. radix vitis albe.
Affalax .i. talpa.
Affani .i. edera.
Afflamain .i. dies. xl. in tempore canis. & xx. sunt iulij. & alij. xx. sunt augusti. & dicunt̃ asamarux. i. molesti.
Affrangens .i. quedã medicina inda.
Aframia .i. cib9 de agresta.
Afeca .i. apertio.
Afegumati sũt oĩs species boni saporis que cibis admiscẽtur. vt piper & cetera.
Aferisis .i. passule sine gñis
Afferiat .i. aloes.
Affesem .i. butirum.
Afemem idem qd̃ supra.
Afferusius est quedam species lacticinij
Affebere. i. vna de. xxviij. mãsionib9 lune
Affesura .i. discrasia.
Affeng .i. affegi.
Affenis .i. palma.

XVIII.

Affegi albach arab. grece. trages latine vero spongia marina.
Sera. li. aggre. ca. affegi albach. Affegi albach. i. spõgie marie duo sunt genera. s. mascul9 & femina. masculus dicit̃ q̃ pcussuras minutas habet. & spissas et albas. femina v̓o rotũdas cauernas. & maiores habet. Sed addit̃ tercium genus duros lapides intra se habens. & plurimas cauernas. Comburit̃ v̓o sicut calcidonium. Melior est illa que est ꝓpinqua sue acceptioni & est adhuc reseruans in ea de virtute quã acquisiuit ex mari: sed quando ꝓlongatur tempus sue collectionis. euanescit virt9 ei9. & nõ est conueniens vt administret̃ in cpe. nisi prius lauet̃ cũ nitro aut baurach. vel cum aqua cineris que dicit̃ distillata. Auicen. li. ij. cap. de spongia. Spongia est corp9 maximum laxũ rarum. & dicit̃ q habet animal in eo cui adheret & non separatur ab eo.

Et illa que est recens est fortior & vehementioris exiccationis ꝓpter fortitudinē nature maris· & est ca· in primo· & sic· in secūdo gradu· Et ipsiꝰ lapis est ꝓpinquꝰ & minꝰ calidꝰ· & est fortis exiccationis ꝓprie qđ ex ea ē recens qñ aduritᷓ cū oleo & similitᷓ eiꝰ cinis· Dyas· cap· de spongia· Spongie sūt duo genera· masculꝰ· & femina· Masculꝰ habet foramina minuta & spissa & alba· Femina v̊o habet foramina rotunda & magna. Et additᷓ terciū genꝰ habēs intra se lapides duros & plimas cauernas· Posse· Sera· auc· Gal· Virtutem habet exiccatiuā manifeste· & ideo virtꝰ eiꝰ est q̄ ꝯsolidat vlcera recentia cū suo sāguine cū madefit in aceto mixto aq̄ vel vino secundū diuersitatē corpoꝝ· Et abscindit fluxū sanguinis qui ex incisione accidit: vel cōbustione· qñ accipitur sicca non habens humiditatem in se et imbibitur ī aspalto iudaico· aut ī pice liquida· & ponitᷓ sup locū fluxꝰ: & ignis in ea accenditᷓ· & valet vt cauterium· Sed spongie cōbuste virtꝰ est resolutiua· Et lapis q̄ inuenitᷓ in spongia: habet virtutē que desiccat & frangit lapidē q̄ est in renibꝰ causatꝰ· Et idē aucto· Dyas· Que ex spōgia est noua & sicca nō cū sua pinguedine ꝯfert vlceribꝰ: & resoluit apata flegmatica. Et ꝯglutinat vlcera recentia· qñ supponitᷓ cū aceto vel aqua incarnat vlcera antiqua: qñ apponitᷓ eis cū melle cocto: & apponitᷓ cū aqua sola· Sꝫ ex spongijs illa que est subtilis leuis nō habet iuuamentū· Et vtimur spongia noua sicca in panno lineo ligata· q̄ sola facta forma licinij & intromissa apit orificia vulnerū quādo sūt clausa· Et qñ ponitᷓ sicca in vlceribꝰ antiquis humidis ad q̄ fluūt humiditates ab alijs membris exiccat ea & diminuit humiditates eoꝝ· Et apponitᷓ cum aceto & abstinet menstrua· Et qñ cōburitur sicut cōburitᷓ spuma maris cōfert obtalmie: & abstergit oculū· Et qñ lauatur post combustionē eiꝰ est magis iuuatiua in medicinis oculoꝝ· Et qñ comburitur cū pice: confert fluxui matricis· Et lapis qui inuenitur in spongia· frangit lapidem vesice· quādo bibitur cū vino· Auicē· Quādo spongia aduritᷓ cū oleo & similiter eius cinis ꝯfert disruptioni sanguinis ꝓpter incisionē & aptionē· Inflamatᷓ etiā ex ea ignis sup locū & cauterizat ·cū hoc ꝙ ipsa est substātia retinens sanguinem· Et ex ea fiunt licinia q̄ in orificijs venaꝝ ponuntᷓ: & retinet sanguinē & fluxū sanguinis· Et eius lapis subtiliat absq3 calefactione· & exiccat· & abstergit· & exiccat apata flegmatica· Et infunditᷓ in aceto et ponitᷓ sup plagas et ꝯsolidat eas· Et decoquitur cū melle & cōsolidat vlcera ꝓfunda· Et similiter ponitur sicca super ipsa· Et infusa in aq̄ aut vino desiccat vlcera humida antiqua. Et quādo spongia aduritur cū oleo est conueniēs curationi sputi sanguinis· Et lapis in ea inuentus frangit lapidē in vesica apud aliquos. Sꝫ Gal· ait ꝙ frangit lapidem renū tantum q2 nō transit vsq3 ad vesicā·

Affebeleza ·i· mandragora·
Affichimon ·i· epichimū·
Affichimie ·i· species exiture oculi vlcus· s· adustiuum·
Affid ·i· semē sinapis albū
Affilonum ·i· opium·
Afinis est lapis super quem nascitur sal cuius flos nominatur asius·
Afis ·i· vipera serpens·
Affidhegi ·i· cerusa·
Affion ·i· opium·

XIX

Affidhegi arabice: vel Alunsiregalirozam. grece vero & latine cerusa· Cerusa fit ī hunc modū acetū acerrimū funditᷓ in anfora vsq3 ad dimidiū· deinde plumbū decolatū & extenuatū sup acetū suspenditur· & sic vi aceti ipsa remissa in anforā veluti fex sbsidet· quā fecē delimpidato aceto leuigamus & in sole siccatā terimꝰ· Sera· li· aggre· cap· affidhegi· Cerusa fit secundū hūc modū: accipe laminas plumbeas quadratas in quātitate lib· i· & pone in vase terreo superiꝰ mediocriter angusto in latitudine pedis vnius & dimidij· vase tñ priꝰ impleto aceto fortissimo· pone baculos sup orificia vasoꝝ ab una extremitate ad aliā· & suspēde laminas plumbeas pforatas p spaciuꝫ quattuor digitoꝝ ab aceto cum filo· & postea coopi orificia vasorum & pone in obscuro loco & dimitte p quattuor menses· in fine q̄rti mēsis aperi os vasis vt fortius vis aceti exalet· & inuenies quasdā tuborositates & mucillagines circa plumbum qđ inuenitᷓ minorantum· illas primo cultello abrade & pone in vas magnū: & apposita aqua manibus vel pedibꝰ malaxa· postea aquā abijce et pone sbam q̄ remanet ī vas aliq̄ntulū concauum· & apposita aqua soli exponatur·

Aqua aūt illa consumpta aliā appone: & ita facies quousqꝫ fiat albissima. postea depone a vase illo. & pone in minus con cauum. vnde cerusa rotunda fiat. Sꝫ sci endū ꝙ hi qui cerusā faciūt sepius incur runt palisim apoplexiā & arteticā ꝓpter frigiditatē aceti dissoluentē. Virtꝰ eiꝰ est fri. & sic. in secundo gradu. Assatͣ cerusa in hūc modū. Accipe testā nouā ex terra archichi: & ponatͣ sup prunas: & pulue rizetͣ sup ipsam cerusa postꝙ fuerit trita et moueatͣ sine intermissione. et qn̄ fuerit ꝯuersa in colorem cineris auferatͣ ab igne & infrigidetͣ & administretͣ. Et adurietͣ iterū in hunc modū. ponatͣ in vase ꝯcauo postꝙ teritͣ: & moueatͣ donec fiat sicut auripigmentū rubeū: deinde auferatͣ ab igne & administretͣ. que sic preparata ab aliquibꝰ dicitͣ sandirich. Dyas. cap. de cerusa. Cerusa fit in hunc modū. Mitte in vase fictili acetū acerrimū & cooperi plumbo in tenuitatē deducto. et muni ar gilla. vt spiramē nō admittat: donec plū bum ipsū vi aceti liquescat & euanescat: postea vero qđ supnatauerit aceto & qđ resederit subtus liqua et infunde. & sic in vase nouo refunde. & sicca in sole. & po stea tere & cribella. faciesqꝫ hoc ter aut quater. Primū vero quod exit ꝑ cribrū virtuti colliriorum seruatur. Secundum vō secundā virtutē habet: & ordo iste ser uatur hodie. Alij vero vas implent ace to vehementer acerrimo & superposito flabro calami ritu desup plumbū in tenu itatē deductū componūt. addito coopcu lo & munito argilla sinūt sic esse. donec solutū in anforā veluti fex resideat. quod limpidato aceto leuigatͣ: & in sole siccāt & terunt ex aqua tā diu lauātes quousqꝫ nil habeat aspum: & sic leuigata aqua in sole siccant: qui vero addito aceto volue rit trociscos facere & in sole siccare meli us facit: fit aūt hoc meliꝰ in estate vt ni uea & limpida exeat. Multi etiā in hyeme conficiūt simili mō vt supra & ponūt su pra balneū. vt calore eiꝰ siccetͣ: vtilis est vero que in Rhodo conficitur & in Cho rintho. Assatur vero sic pone testam mū dam & nouā & magis acticā igneis car bonibus. & superasperge tritam cerusaꝫ et moue frequenter ꝙ diu colorē mutaue rit: fingens colorem sandarace. hec secun dum aliquos vocatur sandix Lauatur ut chabimia vel tucia. Alij vero in cacabo nouo mittunt & super focum ponunt & frequenter agitant ꝙ diu colorem rufuꝫ faciat. & hoc multi dicunt sandicum esse. Alij vero vas mediū implent aceto. dein de plumbū delatū & extenuatum super acetū suspendunt. & sic quod remanet in plumbo vel subsederit in fundo lauāt & siccant in sole. Est autem optima cerusa candidissima & n̄ grauissima & q̄ linguā mundatam non denigrat. Virtus est illi malactica & stiptica & leptintica & ple rotica. & leuiter catastaltica & catilotica cerotis pinguibus miscetur. & medicami nibꝰ & trociscis. Auicē. li. ij. ca. de ce rusa. Cerusa est cinis plūbi aut Alānoch & in ea que fit ex alannoch vehementer elaboratur & adurendo fit & asreg. acq̄ rit supfluā subtilitatem. quandoqꝫ vero fiunt omnes ceruse cū aceto. & quādoqꝫ fiunt cū salibus. & quādoqꝫ fiūt pluribꝰ modis secundū ꝙ scitͣ in libris huiꝰ artis fri. est & sic. in secūdo gra. Et que fit cū aceto est vehemētis subtiliationis. & ma gis profundans. & ī alia nō est vehemēs subtiliatio. & est glutinatiua. & proprie asreg. Posse. Cerusa mundificat & ab stergit superfluitates. & ideo vtuntur ea mulieres ad decorandū faciē quā ꝑpa rant in hunc modū. Accipiūt cerusam cū aqua ro. & exponunt eam soli: & maxīe in estate. qua aqua consumpta aliā appo nunt. & hoc faciunt: donec albissima fiat & aliꝙtulū aromatica. postea informant pilulas & faciei apponunt liniendo. Alij autem cū ea puluerem apponunt boracis vel canfore vel belliculi marini vel oīm et meliꝰ operatur. Sꝫ que lōgo tempore cerusa vtuntur ad decorē. dolorē dentiū incurrunt. et putrefactionē orisqꝫ fetorē

Sera. Cerusa replet vlcera carne sub tili. et aufert carnē supfluam ab vlceribꝰ et incarnat ea quando ponitur in cerotis et in vngētis. Est aūt cum hoc ex medici nis interficientibus. Dyas. Cerusa so la accepta homicidiū ꝑpetrat. Auicē. Lenificat apata fri. et dura. et ponitur in emplastris. et rplet vlcera. et corrodit et ꝓprie asreg. carnē malam. et est fortior in generatione carnis. Et ꝯfert bothor ocl'i et ē ex medicinis que conueniunt fissuris ani. et est ex venenis.

Afrinus	.i. lupinus.
Afriza	.i. horror.
Aforoch	.i. a morte liberās.
Affor	.i. crocꝰ ortulanus

Affodillus albutiū. lappa. astula regia itē

XX.

AFfodillus herba est folia habēs sicut porrus. virgam lenem habens. quā multi albutiū dicunt supra quā virgā semen habet: qd̓ semen antericon dicunt. radices habet longas & obrotundas balano similes. Cui radici virtus est calida & viscida. Vrinam ꝓuocat. menstruis impat: dolorē lateris tollit ex ꝯquassatōibus. tussientes medicat̃. bibita vsqȝ ad. ʒ. i. cū tepida letā diē ducit morsibus venenatis occurrit. folia & radix eiꝰ cataplasmatibꝰ adhibita: flores eꝰ similiter cū vino pascētia vulnera & sordida saluberrime curāt. tumorē testiū & māmaꝝ imposita spargit: pustulas & ordiolos adhibita stringit: maxime si cū fece vini cocta & imposita fuerit. addito vino & dulcore & mirra & croco. & cocta simul. Oculis maxime p̄stat effectuꝫ dolores auriū. & sanies vino addita & libanoti & melle admixta detergit: auribꝰ tepidꝰ infusus succꝰ eiꝰ si dextre partis dens doluerit sinistre auri infusus medet̃ cinis radicis eiꝰ alopitias emendat. radix excauata & cum oleo calefacta: permonibus. & doloribꝰ auriū singulare p̄sidium est. Radix eiꝰ maculas albas in sole factas emendat. Radix eiꝰ bibita cū aqua ventrē mollit: semē eiꝰ & flos serpentibꝰ ꝯtrariū est: si cū vino bibitū fuerit.

Afforalbum .i. vsnen.
Affosmi .i. tapsus barbassꝰ.
Afros .i. spuma.
Afro .i. sinapi album.
Afrosi .i. venus Inde descendit.
afrosia .i. etas venerea vel pubescendi.
Afrostrodon. id est. vlpicū & est lapago
Afrodisia .i. acorus: vnde dyas. Acorus herba venerea vel afrodisia. Et afrodisia dicit̃ ꝙ est quedā species satirionis que ab eodē Dyas. sic vocat̃ ī ꝓprio cap.
Afrodisium idem quod supra.
Afronitum grece descendit ab afros qd̓ est spuma & nitꝝ: inde afronitū. i. spuma nitri & quid est. l. l. baurach.

XXI.

Lapis lune

AFfrosolinū gre. latine lapis lune. Dias. cap. de afroselino. Afroselinum est illud qd̓ apud Auicē in secūdo cañ. dicit̃ lapis lune. vt ex amboꝝ ꝯcordia apparet. Et ideo dicit Afroselinū in egipto tantūmodo inuenit̃ qd̓ ita creat̃. Ros celestis ad lune claritatē positus in specie lapidis quē speculare vocamus coagulatus constringit̃. Optimū est autē qd̓ est colore ceruleo & lucido. Hoc enim fit simile gipso limpido: & specularis lapis dicit̃. Plinius. cap. de afroselino. Afroselinū ita creat̃. Ros celestis ꝯgelat̃ ad lune claritatē in modū lapidis specularis. vnde nomē sūpsisse videtur. Posse. Dyas. Afroselinū omīa vicia capitis emēdare potest potatū & cephalargicis & epilenticis credit̃ ꝓdesse.
Afudius .i. serpens magnus q̄ egredi facit sanguinē ex poris omībus.
Afuruncum nomē est cuiusdā electuarij
Affugilla .i. rafanus.
Affugi idem quod supra.
Affusdecha .i. ozimū.
Affursumgi .i. sparagus.
Affum .i. crocꝰ ortulanus.
Affur idem quod supra.
Affruiton .i. sceba.
Agalgium .i. lignū aloes.
Agalam idem qd̓ supra.
Agalictmon .i. lac acetosū.
Agapis lapis quid est. l. l. agapis lapis.

XXII.

Agaricus

AGaricꝰ gre. & latine. ara. vero garicꝰ. Agaricꝰ est quasi fungꝰ crescēs circa radicē arboris maxime in babilonia vel lombardia: duo eiꝰ sunt genera. scilicet masculus & femina. q̄ melior est: & habet formam rotundam desiccatur: & fit albissimꝰ. Masculus habet substantiā longā & nō est adeo albꝰ Femina vero est albꝰ leuis & frangibilis habens quasdam tuborositates intus & frustula quasi porosa. Sera. li. aggre. cap. Garicus autoritate. Dyas. Garicus est similis radici annudē sed est minꝰ durus ꝙ ipsa et spongiosus. et putāt quidā ꝙ sit radix herbe. Et quidā dicunt ꝙ generatur ex putrefactione arborum sicut fungus. Et iam repertꝰ est super arbores scerbin. nisi qr est facile frangibilis & debilis fortiter. & est radix spongiosa mollis substantie: & est duaꝝ specieꝝ masculus et femina. sꝫ femina habet gradatiꝫ in se sicut tunicas. Masculus vero nō habet tunicas. sꝫ est tota substātia eiꝰ continua & femina est maior. Gal. vi. simp. far. cap. de agarico. Agaricus est sicut radix aut est planta q̄ nascit̃ sup arbores aliq̄s & est substantie subtilis in sua cōpositōe & substantia eiꝰ est composita ex substātia aerea & terrea. quam subtiliauit calor nec in eo est aliquid aquositatis omnino.

Et in sapore eius dulcedo aliqua in pri=
mis cū obuiat gustui·secū dario vero est
subamarus·Et ī eo appet aliqⁿtulū acuita
tis cū stipticitate·et virtus eius est ca·et
sic·ex quibꝰ omnibꝰ compositū est farma
cū ex substātia aerea et terrestri a calore
sbtiliata·Nequaqꝫ vero pticeps est aquo
se·et ꝓpterea diaforeticꝰ est secundū vir
tutē et grossiciei incisiuus. Dyas·cap·
de agarico·Agaricus est sicut radix silis
silfio·sꝫ nō sic dura·cuiꝰ genera sūt duo
masculꝰ & femina·Masculus rotundus
est·in se collectus & maior·Femina vero
pectini est similis quo capilli discernunť
Radios mittit cū albedine glauca videť.
Ambobꝰ gustꝰ est vnꝰ·primo dulcis: &
postea amaricās·Nasciť in arabia & in sa
maria·& in ponto q̄ omnibus est melior·
Est ei virtus ca·& stiptica & diaforetica
Io·Mes·cap·de agarico·Agaricꝰ est
ex medicinis magni iuuamēti·cuiꝰ ortꝰ
est secꝰ arbores quibꝰ accidit corrosio et
putrefactio·Et eiꝰ generatio est sicut ge
neratio fungoꝝ·ꝓpter qđ quidā extima=
uerunt ꝙ sit fungus: & videť ꝙ sit. Et q̄
dā dixerūt ꝙ sit sicut apā factū ex putre
factione·Eiꝰ aūt duo sūt genera·s·ma=
sculꝰ & femina·Masculꝰ vō est malus &
est ille q̄ est longꝰ & grauis·& habet in
fracturis suis sicut ꝓductōes neruoꝝ et
est durꝰ & densus·Agaricꝰ aūt quē sapi
entes laudauerūt est femina habēs ꝓprie
tates quinqꝫ bonas & ꝓprie vt sit albus
& leuis·& velociter frangibilis·& poro
sus & rarus valde·& vt appareat in prin
cipio dulcis gustꝰ eiꝰ: deinde succedit ei
amaritudo & stipticitas·Et melior pars
totiꝰ corꝑis est suꝑior pars ipsius·& si
pes eiꝰ est nō bonus habēs quasi semitā
ligni putrefacti·& corrosū ex eo est ma
lū·Est ca·in primo·sic·in secūdo·Est aūt
compositum ex substantia aerea posita in
superficie ipsiꝰ a qua primo sentitur dul
cedo in gustu & ex partibꝰ terreis subtili
bus dantibꝰ ei stipticitatē·& ex partibꝰ
igneis quibꝰ sentiť in eo de amaritudine
Et ideo est incisiuꝰ subtiliatiuꝰ & soluti
uus nature·& carminatiuꝰ ventositatum
grossaꝝ·& aꝑitiuꝰ oppilationū oim. Est
pauci nocumēti ꝫm sapiētes: nisi qꝛ imp
mit lesionē visceribꝰ debilitās ea·qđ q̄dē
cū ꝑmixtione abstergentiū cū ipso vt nō
ꝓfundetur virtus eius in ipsis tolliť·Et
est debilis tardans operationē suā·Inq̄t
Dyas·Tarda est & debilis oꝑatio eiꝰ sꝫ
incolumis: ꝓpterea ꝙ in eo ex dulcedine
& stipticitate aggregant̄ ꝑtes ꝯueniētes
veꝝ vigorať oꝑatio eiꝰ si addať ei terciū
ipsiꝰ salis gemme & fiant ex eis trocisci
cū secaniabin·Et dicit humay mellicratū
iunctū ei vigorat oꝑationē eius. Et dicit
Hali·Si ex eo & sexta parte ex keisiꝫ auc
dauci & quarta ipsiꝰ salis gēme fiāt tro=
cisci cū viscositate polipodij recentis fit
mirabilis ꝯsecutio oꝑationis eiꝰ ad ea q̄
oportet·Et dixit Iudeꝰ cū oximelle squil
litico magnificať oꝑatio eiꝰ·Et dicit ad
huc Hali aliquid cū virtute acuta admi
xtū ei est ex addentibꝰ virtuti ipsius·Et
dicit Gal·Fiant trocisci ex eo cū vino in
fuso zinzibere in quo puluis ipsiꝰ sepe sb
mergať & fiet oꝑatio ipsius cōpleta·Et
ex rebꝰ vigorantibꝰ ipsū est spica·& aq̄
casei & ꝓprie sumpti ex capris·Et scito
ꝙ de decoctione et trituratōe sustinet
rem mediocrem. Posse·ad menstrua
ꝓuocanda: accipe subtilissimum puluerē
agarici: & confice cū succo ciclaminis &
oleo & calefac ad ignem: et cuꝫ bombice
intincta supponatur·Contra fistulam
accipe salem costum·tartarum·et agaricū
et facto subtilissimo puluere: cum melle
confice·et tentam inunge et impone: ossa
fracta extrahit·carnē malam corrodit: et
fistulam sanat·Contra morfeam albam
puluerē salis costi·tartari·et agarici: po
ne suꝑ morfeā prius facta scarificatione
Dyas·Tortionibꝰ·ʒ·i·agarici fert opē
ꝑ ventrem humores crudos deponit. De
alto cadentibꝰ vtiliter adhibetur bibitis
obolis duobus cū vino si nō febriūt·si fe
briunt cū aqua ca·Epaticis. asmaticis·et
dissurijs·et nefreticis·et hictericis maxi
mum prestat effectum·Accepta de eo·ʒ
i·Malum colorem emendat ptisim medi
catur: spleneticis cū oximelle auxiliatur·
Agaricus comestꝰ reijcientibꝰ sanguineꝫ
abstinet: digestionē celebrat·obolꝰ vnus
cū aq̄ acceptꝰ·dolorē arteticū compescit
Epilenticis cū pusca vtiliter datur·Men
struis imperat·stericas inflationes ꝓhibꝫ
Morsibꝰ venenatis tribꝰ obolis cū vino
acceptis subuenit. Et oēs causas intranc
orū doloꝝ curat secundū virtutē homis
vel etatis datus·Nam alijs cū aqua dan
dus est·Alijs cū vino·alijs cum oximelle
alijs cū mulsa· Sera·auc·gal·Agaricus
resoluit ꝑtes grossas: et aꝑit oppilatōnes
que sūt in epate et in renibꝰ et curat hy
ctericiā que accidit ab oppilatōne eꝑatis

& confert epilensie & curat rigores fe. q̄
ↄtingunt ab humorositatibus grossis. &
ↄfert morsib⁹ tyri. vel alteri⁹ aĩalis vene
nosi qñ ponit͂ exteri⁹ loco emplastri. et bi
bitur ḋ eo quãtitas aurei. i. cũ vino mixta
aqua. & est medicina laxatiua. Et idẽ auc.
Bedigoras. Proprietas ei⁹ est contra fle
gma & melancoliã. Et idẽ auc. Rasis In
ueni vniuersaliter ab omĩbus hoĩbus ꝙ
purgat humores nociuos. Et idẽ auc. Hu
may ĩ li. de tiriaca: expellit humores a ner
uis & cerebro cũ ꝓprietate mirabili q̄ est
ĩ eo. Et idẽ auc. aben mesuay De ei⁹ ꝓpri
etate ẽ laxare flegma. & est ↄtrariũ vene
nis. Et idẽ auc. abix. Agaric⁹ purgat cole
rã & flegma simul. et fortificat medicĩas
magnas qñ miscet͂ cũ eis et facit eas pene
trare ad extrema corpis. & est ↄtrari⁹ me
dicinis mortiferis qñ bibit͂ aut miscetur
cũ alijs medicinis. Gal. Agaric⁹ ex pur
gat oppilatões q̄ in viscerib⁹. & ideo hy-
ctericos sanat q̄ sic ex oppilatõe laborãt
epatis. Cõfert etiã epilenticis ob eandem
virtutẽ. Rigores etiã qui ꝫm pyodũ quĩ
cunq̄ȝ ex grossis & viscosis nascunt͂ hu-
morib⁹ ipse sanat. Cõfert etiã eis q̄ morsi
sũt vl' ꝑcussi ab inferẽtib⁹ frigiditatẽ: de
foris q̄dẽ appositũ. Intra corp⁹ etiã sum
ptũ pondere. i. ʒ. cũ vino limphato. Et ẽ
etiã purgatiuũ. Io. mes. Agaric⁹ solu
tione educit flegma grossũ & colerã ru.
Et idẽ auc. gal. Solutõe educit vtrãq̄ȝ co
lerã & flegma: & hũores viscosos et pu-
tridos: & ei⁹ ꝓprietas est mũdificare ce-
rebꝝ: & neruos & mẽbra sensuũ. & lacer-
tos. & educere materias q̄ sũt in nucha et
ꝑmib⁹ ei⁹: & mundificat pulmonẽ & pe-
ctus ab humorib⁹ grossis viscosis & pu
tridis: & mũdificat stomachum. epar. re
nes. & splenẽ. & matrices mulierum. &
educit mãs a iũcturis ꝓpter qḋ vocauit
eã democrit⁹ medicinã familie. Et valet
ad oẽs dolores intrinsecaꝝ partiũ corpo
ris: & ad sodã antiquã & epilensiã: verti
ginẽ & ꝓprie ↄfert manie. & melãcolie &
apatibus cerebri. & est bona medicina as
mati. & difficultati anhelit⁹ & vlcerib⁹
pulmonis & pectoris. & sanat dolorem
stomachi & visceꝝ. Et est medicina mag̃
omniũ oppilationũ. Et cõfert dolori epa
tis & splenis & renũ: et curat apata eoꝝ
Et ꝓuocat vrinã & menstrua & mundifi
cat matricẽ. & vsus ei⁹ acq̄rit corpi bonũ
colorẽ. Et ↄfert febrib⁹ antiq̄s diuersaꝝ
materieꝝ & typo illaꝝ. Et est ex medici
nis confortantib⁹ neruos: & confert scia
tice & dolori iuncturaruȝ. & est medica
men magnũ: & ꝓprie cũ eo qḋ ↄuenit ex
potib⁹. Quãtitas aũt q̄ potest ↄuenient͂
dari & est cõtriti potio a. ʒ. i. vsq̄ȝ ad du
as. & in decoctõibus a. ʒ. ij. vsq̄ȝ ad v. Cõ
seruat͂ ꝑ quattuor annos.

Agarab .i. apa fistulosũ in lacrimali.
Agasti sũt cancri marini.
Agma .i. fractio.
Agedeguil .i. vene que ꝓten-
dunt͂ in ꝓfundo ab intestinis ad epar ꝑ
quas transmittitur succositas ad epar.
Agefos .i. peonia.
Agelmin .i. ericius.
Ager .i. petra.
Agestim .i. serpens.
Agi .i. ebur.
Agilopa idem quod supra.
Agilopa dicitur ab agi qḋ ẽ caro et lepo
ꝙ est ocul⁹. Inde agilopa. i. carnes mol-
les in oculis.
Agilops .i. auena.
Agiolagia est modus cirurgie q̄ adhibe
tur in epiforis oculorum.
Agirum .i. confortatiuum.
Agiratos est medicina restringẽs vulnea
Agiros est populus arbor cuius gummi
est karabe. l. l. electrum.
Agimum .i. de terra mecha.
Agimulatum .i. git.
Agriostaphilon .i. daucus creticus
Agrimonia quid est. l. l. argemonia.
Agriostisibum .i. pastinaca.
Agriaca .i. hyctericia viridis
Agriartimaũ .i. cannabũ siluestre
& est canna varia.
Arimomu .i. lappa inuersa.
Agriontaphilon .i. pastinaca siluestris
Agrimolatum .i. git.
Agrielea .i. oliua siluestris ꝓ
qua. l. l. cayt ayton
Agrippina .i. vigilie cum solicitudine
Agrippine .i. apostema capitis
compositum ex colera & flegmate.
Agriophiros .i. porcus siluestris.
Agriocanna .i. cantabrum.
Agriolochanna .i. olus rusticum &
est caulis siluestris. l. l. Conobin.
Agriomena .i. serpillum.
Agrippa est qḋdam vngentũ in antidota
rio Gal. positum.

XXIIII.

Agrifolium grece. vel lotos vel
mella vel locr⁹ vel sidra ara. sa-
dar vl' nabach. latiẽ vo cicerafo

Serapi·li·aggre·cap·Sadar est arbor cuius fructus vocat̃ nabach: cuius due sunt species· vna est asri· & alia est dabal sed asri nõ habet spinas sed acuta folia· & folia alteri⁹ speciei·s·dabal: sunt lata & rotunda: & eius arbor habet spinas· Et nabach ex asri sunt parui: & meliores ex eis sunt illi qui sunt ex illa regione: & sunt dulciores omĩbus alijs et mediocris odoris· & aromatizant os comedentis sicut alia aromatica Et nabach ex dabal sũt maiores· Et idẽ auc·ysaac eben aragi Nabach est sicut sorba in frigiditate & plus ea in siccitate. Gal·vij·sim far·cap·lotos· Lotos arbor stiptica quidem nõ multum participat q̃litate· est aũt & subtiliũ partiũ· & siccatiuus Posse·Sera·auc· Dyas·quãdo coquit̃ agrifoliũ vel sadar cũ aqua aut cũ vino: secundũ necessitatẽ confert fluxui matricis· & fluxui ventris quando fit cristere cũ ea· & stringit radices capillo⁊ et ꝓhibet casũ eo⁊· Decoctio serrature ligni eius quãdo bibitur & fit cristere cum eo confert vlcerib⁹· & cursui humiditatum matricis antiquo: & rubificat capillos: & constringit radices eo⁊ ne cadant· Et idẽ autoritate habenguefit Nabach dulcis laxat colerã q̃ est ĩ stomacho & intestinis & reprimit caliditatẽ· Et idẽ auc·albasari Nabach stringit ventrẽ & reprimit colerã: & est grauis digestioni· & q̃n non bene est matur⁹ est stiptic⁹ & retinet ventrẽ fortiter· & matur⁹ dulcis est min⁹ stipticus oĩb⁹ alijs & citius descẽdit ab ore stomachi ꝓpter dulcedinẽ que est ĩ eo: stringit & repmit colerã: & vsus ei⁹ nimius inducit fastidium· Et idẽ au·Ysaac eben arã·Quãdo nabach comedit̃ ante cibũ est melior et ꝓuocat appetitũ. Et hmõi res q̃ sũt nimis sicce: q̃n inueniunt humiditatẽ in stomacho aut in intestinis premũt eas: & inducũt fluxũ ventris: & folia ei⁹ cũ terunt̃ & ponunt̃ sup apata calida mollificãt· & resoluunt ea. Gal·Serrature ligno⁊ ei⁹ ad fluxũ muliebrẽ cõpetunt et ad yliacas dispositões. Coquit̃ aũt & quãdoq3 quidẽ in aqua· q̃nq3 aũt in vino sicut necessitas iubet: & nõ immittit̃ solum sed bibitur· Atuero ꝓ eo ꝙ defluentes capillos detinet nõ modicũ signũ est: quoniã stiptice quidẽ cũ eo ꝙ siccat moderate est virtutis· Dictũ est eñ in sermone q̃ de laudano: talis esse oporteret virtutis qd̃ deb3 detinere capillos defluentes·

Agogodie ·i·nodi qui sũt ĩ collo & in gula & sub assellis & inguinibus
Agonoctum ·i·agnus castus maxime semen·
Agonisticum ·i·forte.
Aglofores ·i·peonia.
Agnolachanon ·i·olus rusticum & est caulis siluester pro quo ·l·l·Combin.
Agnospinos ·i·semen salicis·
Agrosion idem quod supra·
Agroli ·i·senation.

XXIIII.

Agrostis grece. arabi·negen·vel thel. vel negil· latine vo gramẽ Gramen est herba satis nota habens ramos rotundos nodosos sup terram se expandentes· & a nodis ramo⁊3 exeunt radices terrã ingredientes dulces cũ abominatione ·cui⁹ folia pua sunt ad similitudinẽ canne minoris· Est fri· & sic· in principio primi gradus· Sera·libro aggre cap·negen· Negen est herba habẽs ramos habentes nodos q̃ expandunt̃ sup faciẽ terre: & ex ramis eius generant̃ radices exeuntes a nodis ipsius figentes se in terra & radices eius habent nodos: folia eius sunt oblonga acute extremitatis sicut folium canne parue· Est alia species cui⁹ folia rami & radices sũt maiores ꝙ supradicte· immo sunt folia similia edere que quãdo comedũt animalia ea occidit: & maxime illud qd̃ nascit̃ in babilonia in vijs: & qd̃ nascit̃ in sicilia: quando comeditur a bouib⁹ apantur: & istam specie3 inuenies in litera hasap· sed illud qd̃ nascitur in cosos habet plures ramos ꝙ alia species: & hab3 folia similia folijs lebleb & florem albũ boni odoris & semẽ minutum ĩ quo est iuuamentũ· & radices quinq3 aut sex ĩ grossitudine digiti albas· molles· dulces· & fetẽtes· Gal·vi·sim·far·cap·agrostis· Substantia eius est subtilis & sapor eius est dulcis & est in eo paru3 acuitatis cũ stipticitate pauca· Et radix eius habet saporem abominabilẽ· & virtus eius est fri·et sic·cum temperamento

Dyas·cap·de agrostis. Agrostis virgas habet nodosas & spansas super terram supra quas virgas folia sunt acuta· & lata· & dura sicut canne minoris· Radix est illi nodosa & dulcis quã boues· et alia animalia pascũtur Posse· Aqua decoctionis ei⁹ valet contra dissuriam si bibatur et frangit lapidem et curat vulnera vesice· et ꝓuocat vrinã· et est ꝯglutinatiua radix ei⁹· et curat reuma ventris·

Serapi· autoritate gali· Virtus eius est que conglutinat ·& ideo conglutinat vulnera recentia·dum sunt sanguinoléta & coquitur·& bibitur ei⁹ aqua et frãgit lapidez· Sed semen eius quod est ĩ cosos prouocat vrinaz·et desiccat qd̃ currit ad stomachũ et intestina ex humiditatibus quia virtus eius ẽ desiccatiua subtil' sine stipticitate· Gal·Radix eius sanguino lentorũ vlcerũ est consolidatiua·ip̃a qdẽ herba cataplasmata ĩfrigidat qdẽ ñ vehe menter·consistit autẽ in medio hu·et sic· Mordicatio autẽ que in radice ẽ·et sub tilitas partium quidẽ ẽ pauca·Consueuit autez vt et lapides frãgat si quis decoq̃t eam et bibat·Semen eius debile est·et ta men diureticum ·et desiccat reumata vẽ tris et stomachi·virtus enim est ipsius desiccatiua subtiliũ partiũ· Dyasco· Herba ip̃a cataplasmatib⁹ adhibita vul neribus paracolesim facit· Elixatura ei⁹ bibita tortionibus·et dissurie medicatur· vulnera vesice optime curat· et calculos frangit·et vrinam prouocat·Canes q̃ndo volunt purgare se hanc herbã mãducant In splenis dolore coque eam·et cum eius flore tere·et in panno lineo impone· naz mox sentiet beneficiũ.ad epiforas oclorz gramẽ qd̃ ĩ se ẽfurcatũ habz·Nã in plura diuiditur decrescente luna f blatũ quãtũ volueris·et repositum habeto diligenter ex his lippis incipiẽtibus ad collũ ligatũ celeriter epiforas discutit·Agrostis mã ducabiles habz radices dulces et aquosas in gustu et substipticas· vulnera fauciuz glutinantes· Radix fri. & sic·ẽ· et p̃pter hoc glutinatoria est recentium vulneruz et leptomeris ẽ modice·Ipsa autẽ herba perfecte est aquosa·et cataplasmata ĩfri gidat·non tamen fortiter·Semen autem eius imbecille est·et tamẽ diureticũ·Reu ma ventris desiccat vel stomachi· virtus ẽ ei.ca· desiccatiua·et leptomeris extenuãs partes· Auicen·li·ij·cap ·de gramme Gramen facit coherere plagas sanguĩeas Et decoctio ei⁹ extrahit lapidẽ. Et semẽ eius prouocat et constringit·et idẽ auc· Gal ·Decoctõ radicũ ei⁹ facit id qd̃ her ba ip̃a·Et eius semẽ p̃uocat vrinã p̃uoca tõne forti·et abscidit vomitũ et fluxum· Aguaston· ·i·herba amphiẽri na·& est centumnodia·

Aguardiana· ·i·celidonia maior·
Agumenos· ·i·gaudium·
Agurion· ·i·fortuna·
Agustrin· ·i·landirus·
Aguus· ·i·lenticula·
Agnus castus quid est·l·l amarikest·
Ahal· est species agrifolij
Ahaohan ẽ herba que vocatur pes corui
Ahauẽ Sera·auc·dya.li·agg̃.ca·ahauẽ Ahauen hz folia similia folijs coriãdri·et florẽ ab vnaquaqz pte et ĩ medio citrinũ et habz grauẽ odorẽ· et in sapore eius est amaritudo·et virt⁹ eius ẽ que calefacit ĩ tercio gradu et desiccat in secũdo et pur gat flegma ·et melãcoliã sicut epithimus

Ahayal· ·i·agrifolium.
Ahoho· ·i·lac acetosum·
Ahohoc· idem quod supra
Ahu· ·i·bonitas
Ahumich· ·i·agnus castus·
Ahiahi· ·i· papauer palu stre.& est nenufar·
Aioderab· ·i·sinopida·
Aiume· ·i·mumia·
Akacia· ·i.acacia·

XXV·

Akanedi vel alsabota ara ·gre· persicum·vel milea persica·la tine vero persicum· Dyasc· cap.de p̃sicis · Persica eustomatica sunt Sera·li·agg̃·ca·akanedi·In sapore ar boris persici et ramorum et foliorum est amaritudo·et abstergit et r̃soluit· Gal· libro secũdo de cibis ca·de persicis·Vidi et hanc arborem in alexandria magnam narrant autẽ fructum eius sic prauũ exi stere in perside vt pimat comedentes· in egiptum autem delatum esibilem fieri·cõ similiterq3 comedi vt pira·et poma. et quorum secundum magnitudinẽ est que siue poma vocare volueris·siue milea sũ persica fructũ istũ·siue simpliciter p̃sica eodem modo modernis grecis siue aliq̃d aliud antiquũ velis q̃rere in ip̃is· licebit tibi hoc agere in multo studio·Iam autez scias vtilius nominibus· ꝙ et horz succ⁹ velut caro facile corruptibilis est · etenĩz quilibet prius·q̃re nõ oportet sicut qdaz post aliud alimentum offerre corrũpunẽ enim supernatantia· Meminisse aũt optz huius quod est cõmune in omnib⁹ q̃cũqz cachochima humidaqz & lubrica & fa ciliter subire potentia· & propter hoc comedere ip̃sa priora alijs· sic enim ip̃sa celeriter subeunt·& alijs viam faciunt. Vltimo autem assumpta simul corrũpũt & alia· virtus eorum est fri·et hu·Et idẽ li·vij·de sim·medicinis capil'·de persico·

Milea persica ·i· persicum· que vocatur
assuete ab omnibus iam persicum solum
dicētibus hoc similea· Aui·li·ii·cap·
de persicis· Persica sūt fri·in fine secundi
gradus·hu·in primo in fine tamen eius·
Posse·Dyas· Persica molliūt ventrē
maxīe si matura fuerint·Immatura vero
abstinēt ventrē maxime si siccata fuerint
Elixatura eoꝝ reuma stomachi et vētris
compescit·folia eius constrictiue sunt
virtutis·que siccata atqꝫ locis patiētib⁹
aspersa fluorē sanguinis cohibent· Mi=
crotera·i· miora persica eustomatica sūt
& fastidium tollunt melius ꝙ supradca
ꝓ quibus l·l·Cesmes· Sera·In folijs
& ramis persici ē amaritudo·& ideo q̄n
do teruntur occidūt lūbricos & ponunē
supra vmbilicū· Matura ex eis sūt bona
stomacho & molliunt ventrē·Immatura
vero stringunt·& quando desiccantur
stringunt fortius·& decoctio persicorū
quando bibitur confert hūiditatū cursui
ad stomachū·et q̄ndo siccata puluerizanē
super locū vnde fluit sanguis absciūdt
eum·Et ideꝫ auc·Aben mesuay·Quando
terūtur folia eius·et flos ei⁹ & exp̄mitē·
& bibitur exp̄ssura illa eijcit ascarides cū
fluxu·Et quādo succus folioꝝ eius inijci-
tur in aurē·occidit vermes qui sunt ī ea·
& quando linitur super pectinē abscīdit
ardorē psilotri·& oleū nucleoꝝ ꝑsicorū
confert dolori auriū & sahaphati quādo
linitur cū eo·Et idē autoritate mesceche
Persica remouēt sitim factam a caliditā
te·& fetorē oris· et cōfortant stomachū
Gal· Arbor ipa ꝑsicoꝝ ī pullulatōib⁹
& frondibus dominantē habet amaram
qualitatem·& ꝓpterea ei⁹ folia lūbricos
interficiunt cū teruntur·& vmbilico ap=
ponūē·et aliq̄n diaforeticū ē pharmacuꝫ
fructus vero eius qui est esibilis vocaē
ꝑsicū·hu·ē & fri·complexionis· Aui·
Persica que hu· sunt velocis sunt putre
factōis lenificatiā·et in ipsis ē stipticitas
aliquantula·sed ex eis stiptica sūt ea que
sunt īcisa & siccata·& in ipsis ē ꝓhibitō
cursus·& in sua nā sūt stiptica· Et folia
eius quando ex eis fit linimētū absciūdt
ardorē psilotri·et distillatur succ⁹ folioꝝ
eius in aurē·et īterficit vermes·Et ꝯfert
oleū nucleoꝝ eoꝝ emignee et doloribus
auris calidis et frigidis et ꝑsica sūt bona
stomacho· Et in eis est virtus faciēdi ap
petitum cibi· et oportet quidem vt non
comedantur post alium cibum· quoniam
corrumpūtur post eū· et corrūpūt ipsū
sed precedant ante cibum omnē·Et ea q̄
sicca sunt· tarde digestionis sunt·et nō
sunt boni nutrimēti ꝙuis sint plurimi nu
trimenti· Et idem in quarto capitulo de
quartana ait·ꝙ valent contra quartanā
de colera adusta·
Akec· ·i·rothab·
Akefemati· ·i·species vt piper·
Aket· ·i·rannus·
Akestis· ·i·locusta piscis·
Akris· idem quod supra·
Akrimia ·i·fruct⁹ ligni aloes
Akris· ·i·sambucus·
Alaambar· ·i·ambra·
Alaaffar· ·i·crocus ortulan⁹
Alaagen· ·i·herba violaria·
Alaagep· idem quod supra·
Alabastrum genus est lucidi marmoris·
et albi quod visui est ꝑuium·
Vbi notādū ꝙ al·per se nichil significat
nisi articulū·s·hoc·nā vbi nos dicim⁹ hoc
arabes dicunt al·et ideo q̄ndo al· miscetē
cum aliqua dictōe sigficat articulū in il-
la dictione·vt alhasce.i·hoc hasce·
Alababar·i·plumbū nigꝝ in quo est sub
stantia aquosa multa qđ cōgelauit frig⁹
Alaboar· idem quod supra·
Alabachar· idem quod supra·
Alabacre· idem quod supra
Alabaelfafa· diptamus·
Alabaelfafer· idem quod supra·
Alabonisi· ·i·locus triū ossiuꝫ
laterum que sunt inferius in cauda·
Alabel· ·i·iuniperus·
Alabachal est quedā passio que hoc mō
ꝯtingit a cerebro ꝑ aliquā fissurā distillat
flegma ad tracheaꝫ arteriā·et fit ī nocte
tussis et artetica passio· et dicitur stilla
vel stillicidium·
Alabit·i·species inda silis hermodactilo
Alabablet·i·spēs volubilis q̄ habet lac·
Alabati· ·i·plumbum·
Alaban· idem quod supra·
Alach· ·i·gluten·
Alachich· lapis cornelius·
Alachisat· ·i·mice panis frixe·
deinde posite in melle et frixe cum eo·
Alacati·id est·prunella vnde fit acacia·
Alcabas· ·i·reptile·
Alachoen·i· herba similis cotule fetide·
et quidam dicunt ꝙ est policaria maior·
sed secundum veritatē est herba que vo
catur pes corninus·
Alac· ·i·sanguissuga·

Alacectimilba. ·i· cotula
Alacasemen· ·i. fule·
Alacamaris quid est.i.i· alga marina·
Alacooer· ·i· cotula·
Alactemilla· idem quod supra·
Alacrobi. ·i· ceterac·
Alachoe ·i· granata·
Aladion. ·i· squinantum·
Alada· ·i· polium·
Aladurochu· ·i· spuma que gene neratur in circuitu canne.
Aladeatamon· ·i· pulegiū ceruinū·
Alafanca· ·i· mentastrum·
Alafegueat est species que sunt ut pi= per & similia·
Alafit· ·i· trociscus·
Alafos· id est· ceruus·
Alafunge est nomen cuiusdam lapidis·
Alafse est galla non perforata·
Alafscasceeni· ·i· galla de sceni·
Alafegmati· ·id est· species que sunt ut piper & cinnamomū.
Alagil· id· est· diabetes·
Alagatim· id est· pua aīalia ut aranea·
Alagil & cadumil grece· circuitus arabi ce· & est rota molendini·
Alabarbar· id est· plumbum nigrum in quo est substātia aquosa multa· quod cō gelauit frigus·
Alabanoecb· idem quod supra·
Alababaar· ·idem quod supra·
Alabaumach· id est· rub9 qui facit mora·
Alabura· id est· pulegium·
Alaburim· idem quod supra·
Alabacap est ligamentū quod ad muscu lum non extenditur· sed tantū quod est ī ter duo ossa continuat· aut inter alia mē bra· & unā rem alij firmiter ānectit·
Alabacul· id est· alabacal·
Alabucb est de magnis arboribus· & vo catur blialis qua caremus·
Alabasecb· id est· tribulus·
Alabacal· id est· distillatio·
Alabacoan· id est· pes coruini9·
Alabacolen· idem quod supra·
Alabari· id est· plumbum·
Alaiabi· ·i· papauer palustre·
Alalablet· i· species volubilis habens lac·
Alamlag· id est· mirabolani emblici
Alanaria· ·i· languena.
Alaniden· id est· sileleos·
Alan· id est· anisum·
Alapsa. id est· galla·
Alapis ·i· axungia porcina
Alaphur. id est· sorbitōnes et pultes

Alarmecb· id est· plumbum·
Alar· id est· edera·
Alarar· est quoddā gen9 ligni·
Alartanite· ·i. radix dragontee·
Alarum· id est· vir ignarus·
Alarac· id est· sudor hoīs·
Alarisni· id est· enula·
Alarnabe· i· baccarine· i· lepus marinus·
Alasorizcton ·i· sal q̄ fundit ex mōtibus·
Alasten· id est· tribulus·
Albasce· id est· tymus·
Alasek· ·idem quod supra·
Alas· id est· sal·
Alascbeten· id est· cameleonta· que idem est secūdū quosdā qd spina alba vel be= deguar sed falso· Nam bedeguar non est idem qd cameleonta· sed est illud qd scri= bitur in litera bedeguar.
Alasalabeosebar· id est. diptamus·
Alaseiem· ·i· armoniacum·
Alascaiem· idem quod supra·
Alasue· id est· species exiture oculi expā sa occupans locum magnum· & fortasse nominatur catamen·
Alasscoroni. id est· galla·
Alasef· ·id ē· puncta rubea que fiunt ut pulicis morsus· & fiunt in omnibus mēbris & precipue in oculis·
Alasap· id est· desudatio·
Alastarni· id est· exercitualis·
Alascasti. idem quod supra·
Alasir est quoddā lacticiniū mortiferū·
Alascbe· id est· ficus bothor in matrice qui sic dicuntur que sunt similia capitib9 alabasce·
Alasabeodar· id est· diptamus·
Alas· id est. lactuca·
Alasor· ·i· ysopus ortulan9
Alasamin· armoniacum·
Alasacbel maius· ·i· spica celtica·
Alasiet· id est. pulmar·
Alaset· id est· tribulus·
Alaseem· ·id est· armoniacū·
Alassure· ·i· radix vitis albe·
Alacbibe. ·i· vetus·
Alathabag· reptile·
Alatuor· ·id est· ille qui cum coit stercus suum descendit cum sperma te· & non regit anum suum·
Alatine· ·i· ameos·
Alatamon. ·i· pulegiū ceruinū
Alaubak· ·i· rubus qui facit mora
Alaubabc· idem quod supra·
Alaunocb· ·i· plumbum·
Alausegi· idem quod supra·

Alaui. ·i· planta q̄ eleuat̄ supra stipitem circiter cubiti vni⁹ men- surā· in cui⁹ extremitatib⁹ sunt ramuscu li sicut flores coriādri qui terūtur. & mi scent̄ cum alkanna· & tingunt vt alkāna per se vero tingunt colore citrino· & in- de tinguntur panni·
Alauda ·i· vpupa auis·
Alauisma id est· finis ossis & vetula que ad finem tendit·
Alauis· idem quod supra·
Alaurio· ·i· mesaraice·
Alaurant. ·i· melancolie·
Alaynis· id est· oculus·
Alazabar. ·i· dilatatō pupille·
Alazisen· fesire·
Albaras est species morfee albe· & dif- fert ab alguada· quoniam pili qui nascū tur in ea sunt albi·
Albac· ·i· mare·
Albages· ·i· cretan⁹ marin⁹·
Albadib· id est· rannus·
Albagla· id est· portulaca·
Albeguis· id est· etas a nouem annis vsq; ad quinquaginta·
Albasal· id est· cepe·
Albasille· idem quod supra·
Albanorin id est· quedam medicīa inda·
Albasan· dicitur a loco·
Albarabasion· id est· apes·
Albasale ·i· albasal· & est cepe species
Albarangi digitor; ·i· extremitates ossiū que iunguntur cū digitis· et apparent cū stringuntur manus in dorso manus·
Albagla achanea· ·i· portulaca·
Albada alchorasena· i· rapa caulis· & est rapa habens folia similia cauli·
Albaurac. ·i· nitrum· sed falso imo est afronitum·
Albateg· ·i· id est· melon·
Albababar· id est· plumbum·
Albasef· ·i· pūcta rubea que sunt vt pulicis morsus· & fiunt in oībus mēbris· & pcipue i ocul'· et cito recedūt·
Albatham· ·i. batham·
Albausegi· ·i· feretrum·
Albaudach· id est· auellana·
Albathegi· id est· citrulli·
Albalaaros· ·i. grana sponsi·
Albaccare· id est· vacca·
Albaficet· id est· puluinar.
Albaiat· id est· cerusa·
Albalubiati· ·i· herbe que nascū tur in aqua· & in lapidibus· et faciunt la- bi pro qua l· l· muscus·
Albaluati est vlcus cu; bothor et crustis et est similis sabaphati malis·
Alcabat· id est· terbentina·
Alcadar est priuatio sensus et motus·
Alcale· ·i· mulgali·
Alcarapse· ·i· apium·
Alcabel· est quando quis in- cipiens loqui in principio impeditur·
Alcarine· id est· edera·
Alcaratir est instrumentū ad extrahēdu; lapidem vesice·
Alcanna quid est l· l· henne·
Alcarabsi· ·i· opium album.
Alcabad· id est· cauilla·
Alcaiasimu· ·i· strictura nariū·
Alcarabab· ·i· species cuiusdā piscis
Alcababi· id est· calcanei·
Alcaguamich· ·i· ea que ddita sūt cum salmuria et aceto · vt oliua· capparis et similia·
Alcalambar· ·i· terbentina·
Alcagera mora falebere ·i· petra lactea que cum fricatur quasi lac emanat· virt⁹ eius est· vt ematitis·
Alcannub· ·id est· anabaticen·
Alcageralchaia· ·i· petra serpentina quam ignoro·
Alcaseralasa auaro· ·i· lapis lazuli·
Alcacerleudi· ·i· lapis indus·
Alcacerfrange· ·i· lapis spongie·
Alcarithi· id est· altarti·
Alcababe. i· cabalef· et est pānus in facie·
Alcagoerzi urbedigi· id est· mirra·
Alcausigi est quoddam genus piscis·
Alcalae est quedam species fungi interfi cientis ex qua accidit colica
Alcarad· id est· cimices·
Alcasi· id est renum·
Alcaiasima· ·i· strictura nariū·
Alcaizardan· ·i· pediculus qui nascit̄ in inguine· et sub ascellis· et ē plactillus·
Alcamula est bestiola habēs multos pe des acuti veneni·
Alcaffra illabud· id est· colofonia·
Alcarisim· id est· saturegia·
Alcasin· id est· enula·
Alcasar· id est· capparis·
Alcarinesik· ·i· fructus tamarisci
Alcali est qđ fit de filice illo modo· Com bure filicem· et postea dimitte frigescere et qđ fiet accipe illud· et vtē hoc ē alcali
Alcarascon· id est· calaris·
Alcarub· id est· arbor carubie
Alcansut· ·id est· camfora·
Alca nerie· id est· tribuli

Alcassiasim · ·i·supior ps nariū·

Alcansud· id est·camfora·

Alcamfor· idem quod supra

Alcadis· id est·rose·

Alcatim· id est·incubus·

Alcatin· id est·renum·

Alcanabitis. id est·altumbar·

Alcasma· id est.granum·

Alcatan· id est·picula·

Alcarumbas· ·id est·caulis·

Alcamita· id est·rumes

Alcaurt· ·id est·meseraice·

Alcazem· id est·alcozodie·

Alcardol· .id est·sinapis·

Alcahabi· id est·calcanti·

Alcanabes est mica panis prius frixa in oleo et postea poīta ī melle et frixa cū eo

Alcalai· id est·stannum

Alcalcalis· id est·calcadis·

Alcantum· calcantum·

Alcarith· id est·ypericon·

Alcast. costus·

Alcatures· id est·storax·

Alcacia· id est·morbus·

Alcaseen· id est·meu·

Alcandricon. medicamen

Alcaguaumich sunt ea que codiūtur cū muri· vt oliua & cetera·

Alcasab sunt dactili non carnosi·

Alcafar· id est·capparis·

Alcarifar· id est·camfora·

Alcabalse: vrtica·

Alchasech· id est·tribuli.

Alchaiserum· id est·brussi·

Alchauum· id est·locus qui est sub quinqꝫ spondilibus·

Alchachi· ·i·calcanci p9 aluū

Alchan·id est· planta in qua crescit epithimum·& est thimus·

Alchacherabates· ·i·lapis gagathes·

Alchalai id est·stannum·

Alchaes· id est·alchabes·

Alchachei· idem quod supra·

Alchanar· id est·corna solis·

Alchali· id est·alumen·

Alchamu·id est·albedo vincens· vt quādo aliquis aspicit colores & imaginat̃ qꝫ super eos sit albedo·

Alchage. ē quedā spēs fungi

Alcharis· ·id est· sicut caput & pedes porcorum vel agni·quando coquuntur cum aceto & fit gelatina·

Alchaeda· id est·locus vbi cōiungitur collum capiti posterius·

Alcharihanazech· id est· nux tamarindi vel dactilus eius·

Alchahal id est·acetum·

Alchansut anagit alzeid·iste sunt species camphore·

Alchalaie .i·species fungi interficientis·& aduenit ex eis colica passio·

Alchamita· ·id est fermentum

Alchaga· ·i·vtēs cha cū loq̃tur·

Alchachoan·i·herba q̃ dicit̃ pes corui·

Alchanealon· id est·virtuosa·

Alchanchamich· .i·medicina māsiua·

Alchate· id est·lactuca·

Alchaugi id est·ficedula auis·

Alchalasim· id est·faucium·

Alchahaba id est·herba que nascit̃ sup aquas·& vocat̃ lenticula aque·

Alcharra· scissa·

Alcharfar· thamariscus·

Alchandaro· id est·thus·

Alchafas· id est·apium·

Alchathir· id est·siringa.

Alchatathir· idem quod supra·

Alchartul· ·i· fruct9 thamarisci

Alchar· id est· vngula aromatica·& est blactebisantia·

Alchassacon· id est·calaris·

Alchadas· id est·lacerationes que fiunt in facie cum vnguibus·

Alchachat· id est siringa·

Alcharmochoch·id est·nux thamarisci·

Alchab· id est.cauilla·

Alchanna quid est l.l·henne·

Alchamari· id est·turdus auis·

Alchaugamich. ·i·illa que sale condiuntur·vt oliue. & capparis.

Alcharnich quid est l.l·buthormarien

Alchararich ē quoddā vnguentū ruptorium sic nominatum·propter alchararich quod recipit·& ponitur a damasceno in antidotario·

Alchalel· id est·alchael·

Alchas· id est·culcasia

Alchanaab· ē nomē cuiusdā piscis·

Alchadamir est locus vbi coniungit̃ collum capiti.

Alchamena vel alchemenia inuenitur in tritico in campis·virtus eius ē sicut vt9 sumach·magis desiccat· & plus digerit.

Alchasar· id est·alchar.

Aldachatamin· ·i·thuctamenis·

Aldani quid est·l.l·darsisaham·

Aldahac· id est·viscus·

Aldabach· id est·gluten·

Aldacum· ·i·gummi cedri

Alfachi ē qui docet matrimonia cōtrahē

arabes & qualiter debeant orare . & est
doctor legis qui nõ ꝓbat quicq̃. Nam p̃
ceptis legis credere oportet sine arguitõ
ne. Mutali est phus qui ꝓbat quod do
cet necessarijs argumentis.
Alfagakat est quoddam animal ex quo
extrahitur seta.
Alfacan cordis .id est. motus cum
saltu . vel tremor cordis
Alfarfadat. .i. mora.
Alfarcaron. .i. almarach.
Alfacit. .i. medulla panis.
Alfararati. .i. eximach.
Alfasitricon. .i. fasuricon.
Alfasat. .i. cot.
Alfasure. .i. radix vitis albe
Alfanea. .i. mentum.
Alfagidi. .i. agnus castus.
Alfaginati. .id est. que sunt vt
piper & cinnamomum.
Alfase. .i. cuz caro interior
est corrupta. & fit nigra. & ẽ ibi solutio
cõtinuitatis. & fit quandoqz ex ꝑcussio
ne . quandoqz ex vulnere.
Alfago. agnus castus.
Alfarsas. .i. napellus.
Alfarac. manna.
Alfaton. .i. bitumen.
Alfatis. .i. veccia.
Alfabax. .i. tyrus.
Alfasal. .i. cepe.
Alfarma. .i. cibus de agresta
Alfamani. .i. dies caniculares
Alfadagij est quoddam genus cibarij sic
vocatum.
Alfanta. .i. mentum.
Alfarfungi. .i. sparagus.
Alfacatam. .i. cordis mot9 vel salt9
Alfargi. .i. portulaca habens lac que
est laxatiua. & vocat̃ latine fellichiũ. &
gre. peliũ. de q̃ herba dicit Gal. i de sim.
phar. ca. pelium. Peliũ opiũ habet. & hic
fruticul9 est sicut & titimall9. & nasci
tur vt plurimũ sec9 litus maris. radicẽ q̃
dem inutilem habens sicut pepl9. opium
vero forte nõ autẽ valde vtile. sed semen
vtile & viscosũ simile semĩ pepli purgãs
Alzastac. est species trifolij.
Alfrafrangi. .i. sparagus.

XXVI

Alaca

Alga marina gre. vel alosachne
arabice alf. latine alaca. Alaca
est herba maris habens folia lõ
ga veluti corigie. & nostro ydeomate
vocatur alga. que a mari eiecta in litori
bus inuenitur. Plinius cap. de alga. Al
ga nascitur in aquis stantib9. ita deniqz
nomẽ sumpsit ab algore aque. vel q̃ alli
get pedes que crassa est foliis aquam ex
ꝑte superantibus. Dyasc. Alosachne
incidens quidem est veluti spuma maris
que petris insidet. & remanet quod nos
algam vocamus. Posse. Dyas. Virtus
eius est similis sali. inijcitur & per criste
re in paralisi. seu ex putredine viciatis in
testinis. alienitatem circũscribit. virtutez
habet similẽ sali & nitro. stipticã simictì
cã & leptinticã. disintericis. & sciaticis
antiquis ꝯfert cristere ei9. fomẽto simili
ter vtilis est.
Algagodie i. nodi vel glãdule
que fiũt ĩ collo & gula & sub ascellis &
inguinibus. & circa ea loca.
Alga palustris. .i. nymphea et ẽ ne
nufar. alio nomĩe vocatur cacabus vene
ris vel papauer palustre.
Algallia est instrumentum quo liquores
in vesicam mittuntur.
Algar albagilopa. .i. fistula lacrimalis
Algara. .i. salicis frondes.
Algardaione. .i. planta quã quã
do excecatur pull9 yrũdinis affert ei ma
ter . et redit ad ip̃z visus. et addit̃ virtus
eius. ꝓpter hoc vocat̃ yrundo a Dyasco.
cap. de celidonia. et est vna ex speciebus
celidonie.
Algari. .i. malus appetitus
vt quando aliquis appetit carbones. vel
lutum. et similia.
Algaria est medicina odorifera. et voca
tur seneta.
Algalaic. .i. plumbum.
Algafit. .i. eupatorium.
Algasalmata. .i. caro panniculo
sa in palato sub vuea pendens cooꝑiens
caput canne.
Algairam. .i. pecora.
Algabam. .id est. mal9 appeti
tus cum aliquis lutum vel similia appetit
comedere.
Algassegusti. tenebrositas.

XXVII

Algascẽ. vel alguascẽ. Alguascẽ
est herba lilialis. et vocatur li
lialis. quia eius flos est ad figu
ram floris lilij. licet satis paruus minor
flore sambuci. sed stipes et folia similan
tur rubee. Auicenna. Est herba similis
lilio. et ꝓpt̃ hoc dicit̃ lilialis et cetera. In
arabico vero scribit̃ alusen. et etiã apud

Gal. in greco de sim. medicinis. vbi dicit q̄ sic vocatur propter iuuamentū quod efficit in morsu canis rabidi. Alison eam plinius vocat & dicit ipsam similē rubee.

Posse. Lilialis valet satis apposita & cōmesta contra morsum canis rabidi.

Algabogin. .i. arbor guinabar. & est cocognidium.

Algbarob. .i. karrubia.

Alguafit. .i. eupatorium.

Alguada est species morphee albe sicut apparet in .l. albaras.

Alguafedi. .i. paxillus.

Alguasem. .i. guasem.

Albarafa. .i. oxillium & est os quod est coram alanum in p̄te anteriori.

Albafar. .i. passio īguinis q̄n do minuitur caro vel concauitas.

Albasce. .i. ysopus.

Albabaar. .i. alarmoch & est nigrum plumbum. in quo est substantia aquosa multa quam congelauit frigus.

Albacdanai .i. loca que sunt post aures.

Albanlaic. .i. absinthium.

Albadachati. .i. panni.

Albatib. .i. ypericon.

Albabatis. .i. centaurea minor.

Albasef. .i. pūcta rubea q̄ sunt vt pulicis morsus. & fiunt in om̄ib? mē bris. et p̄cipue in oculo. et cito recedūt.

Albasabach. .i. tribulus.

Albadurek. .i. spuma que gene ratur in carne mortua.

Albacatir. .i. sambuc? vel ebulus.

Albaurib. .i. ypericon.

Albauri. .i. vua demonis.

Albasiet. .i. puluinar.

Albasafa. .i. sudatio fetida.

Albabazis. .i. centaurea minor.

Albabazim. idem quod supra.

Albabaisea. .i. sentrix.

Albarbe est auis quedam: que in nostra ligua vocatur arpa que facta ē vt milu?

Albase. .i. tymus.

Albailion. .i. sparagus.

Albabac. .i. basilicon.

Albami est quidam liber sic vocatus.

Albatal. id est. catarrus.

Albaedam. id est. laris vbi iūgitur collum capiti posterius.

Albarib quid est .l.l. dunisacaris.

Albasegi. id est. rubus.

Albacarasen. id est. vitis alba.

Albabeab. id est. alphesesis.

Albabehal. idem quod supra.

Albaba. .i. decollatō & idō ē apa in quo videtur homī q̄ decollet̄.

Albacdanagi .i. loca que sūt p? aures

Albabazac. .i. id est. centaurea.

Albatozan .i. herba q̄ vocatur pes corui.

Alkares. id est. kait frigida.

Alkarapse. id est. apium.

Alkachie. id est. spuma in spē spōgie.

Alkas. id est. lactuca.

Alkafor. id est. camfora.

Alkaphor. idem quod supra.

Alkaschar. id est. papauer.

Alkandindizen. .i. medicamē acutū.

Alkatengi. id est. panis siccus.

Alkali. id est. sal alkali.

Alkar. .i. infectū vel turbidū.

Alkarsin. .i. destructō olfact?.

Alkale. id est. alcale.

Alkalabel. .i. semen lūbricoꝝ.

Alkabrit. id est. sulphur.

Alkabach. id est. terbentina.

Alkadans. id est. lacerationes que fiunt cum vnguibus.

Alkamesic. .i. fruct? thamarisci.

Alkasab. id est. dactili non carnosi. scilicet albi & sicci.

Alkabra. id est botim.

Alkakil. id est. alchichil.

Alkassum .i. cibus factus de lenticula.

Alkalkal. .i. quoddā genus lapidis.

Alkascen. stricture narium.

Alkasimū est nomē salientis ad duas p̄tes

Alkakalata. .i. granata siluestria

Alkikilita. idem quod supra.

Allati. id est. rapa.

Allarum. id est. seminū vue.

Allakaliki. .i. aues nocticole.

Allastrieo. id est. armoniacuz.

Allaietiem. idem quod supra.

Allabada .i. cibus quidā qui sic vocatur.

Almalte. id est. almius.

Almaride .i. rotūditas ī q̄ otinet̄ oculus.

Almasiche. id est. mastix.

Almathema. id est. duobus angulis oculi interiori & exteriori.

Almabucase. id est. exercitium in quo continetur serpens.

Almasis est cib? de lacte et farina ordei.

Almallus. id est. cuius sapor non comprehenditur sicut aqua.

Almalud. id est. pira.

Alma. id est. aqua.

Almaius. id est. spica celtica.

Almazar. id est. cibus de lacte acetoso. & farina ordei.

Almasus· id est· cassia·
Almaseani· id est·hospitale·
Almargen· id est·corallus·
Almargeu· idem quod supra·
Almata· id est·litargirum·
Almagra· magra·
Almani·i· medicina similis cinamomo·
Almarac· id est·lac femineū·
Almaru· ·id est·marubium·
Almaroch· radix alchit·
Almahesem· id est· iūctura que est inter brachium & manum.
Almahalep· id est· cerasum silvestre ·cuius arbor vocatur vere
Almargel· id est·corallus·
Almasire· id est·apa calidūz·
Almamacur· id est·marubium·
Almacharoth· ·i·herba ase fetide·
Almasa·i·cibus de lacte & farina ordei
Almasal· idem quod supra·
Almarmeur· ·i·almalud silvestre·
Almarasian· id est·hospitale·
Almamut· id est·costbarcost·
Almarij·i·caro trita cum uvis acerbis·
Almacidati est nomen instrumenti·
Almada est quoddam genus piscis·
Almadi· idem quod supra·
Almarij·i·centrum galli·& est herba·
Almasticis· id est·mastix·
Almartar. id est·litargirum·
Almahaseni· id est· iūctura que est inter brachium & manum.
Almanustariti· id est·hospitale.
Alnazit· id est·sarcocolla·
Alnatin ·i·ulcera melācolica & apparent in crure ex eadem materia ex qua fiunt varices·
Alphasap· id est·desudatio·
Alphas· id est· morphea·inde alphas melācolica ·i·morfea nigra.
Alphas leucus· id est·alba morfea·
Alphandarigi· id est·medicina ad memoriam valens.
Alphaic· ·i·caput cāne meri·
Alphar· id est·cot·
Alrakenefati· ·i·palma agrestis·
Alramad· ·i·cinericius·
Alrachachi· ·i·habens alas·
Alrasenesac· ·i·palma agrestis·
Alratati· ·i·cacefan·
Alrausaslagi· ·i·uva·
Alsabatalabam· almoreme· alebamotimi·alcanacab & alcul·hec nomīa sūt genera piscium.
Alsabage· est species fungi·
Alsathel & est almai·id est· spica celtica trita sine luto·
Alsabrachen· est species dactiloꝝ·
Alsait· ·i·pultes multū spisse ex aqua & farina.
Alsaker· ·i·epatica·
Alsatraiati est nomen ponderis granoꝝ M·dccc·
Alsabota· ·i· arbor que est in psia venenosi fruct⁹·& quādo plātatur in egipto est fructus eius de his que cōmedūtur·& est persicū secūdū q recitat Gal·ii·de cibis·ut apparet in l· alkancoi·
Alsarica· ·i·epilensia·
Alsaguassora· ·i·agnus castus·
Altasin· ·i·enula·
Altaion· ·i·apa cōmūe quod oritur in carne glandulosa·
Altarapse· ·i·apium·
Altas· ·i·inflatio·
Altarfati· ·i·punctus sanguinis· qui fit in coniunctiua oculi·
Altarti·i·succus fructus unde fit acacia
Altaraxacon· ·i·endiuia agrestis & est cicorea·
Altaib· ·i·odorifera
Altasefati· ·i·patella geniculi·
Altariti· ·i·loc⁹ dorsi ubi sūt superiores ancharum extremitates·
Alta· ·i·vulua·
Altades· ·i·rosa·
Altatum· ·i·incubus·
Altarmezit· ·i·fruct⁹ thamarisci
Altanum· ·i·calamentum·
Altanabotes· idem quod supra·
Altabaul· ·i·rana in aquis degens·
Altai· ·i·calcaneus vel talo.
Altamegi· ·i·fasiani·
Altabiegi· idem quod supra·
Altage· est species fungi·
Altamuga· ·i·porcus luti·& est bestiola habēs ml'tos pedes acuti veneni
Altantik est quedam herba que nascitur in locis desertis sine folijs·& eius stipes est rubeus·& assimilatur veretro canis·
Althal. ·i·distillatio·
Althabaro· ·i·lentiscus.
Altakij· ·i·melones indi·
Althaga· ·i·utens alta cum loquitur.
Althahalub est quedam herba q̄ nascitur supra aquas & vocatur lenticula aque·
Alzanarai· ·i·gummi edere·
Alzachanan· ·i·edera·
Alzas· ·i·amigdale·
Alzampfer· ·i·camfora·

Ale· sunt ossa posita in spondilibus a dextris & a sinistris·
Aleatin· id est·renes·
Aleafar· id est·capparis·
Alebregi· id est·albederigi·
Alebincum· id est·vas distillatorium in quo fit aqua rosata·
Alebet· id est·fruct⁹ sorbe
Alebret· idem quod supra·
Aleba est nomen cuiusdam piscis·
Alectoros lepos· ·i·gallitricū vel cētrū galli ·cui⁹ semē caligimē trahit ad se
Alector ·i·gallus gallinace⁹
Alechaido· id est·rose·
Aleca· id est·sanguisuga·
Alectati· id est·apoplexia·
Alecenula est herba que dicitur cotula·
Alefangium· id est·species odorifere·vt piper·cinnamomū·& similia·
Alefeueati sunt species quibus cōdiuntē cibaria·vt piper·zinziber·& similia·
Alefegeati· idem quod supra·
Alefangine· id est·alefangium·
Alefidabezi·i·mirabilis cib⁹ i quo ē caro
Aleficabegi· idem quod supra·
Alegen· id est·nux·
Alegibas·est illud de quo fiunt vasa & est alemu·
Alehacatur· id est·siringa·
Alehaisac· ·id est· mice panis frixe prius in oleo·deinde posite cū melle·& frixe cum eo·
Aleblebil· id ē·gūma napelli·
Alehebeb· ·i·tamariscus masculus·
Aleharis· ·i·genus cibarij factum cū aceto vel sumach vel agresta vel succo limonū vel succo granatoꝝ acetosorum·
Aleibe· id est·antarme·
Aleis· ·i·nasturcium babilonicum·& est nasturcium orientale·
Alekes· ·i·ꝑpatōes corioꝝ·
Alekil· id est·tripoda·
Alekifi· ·i·ꝑpatores tunicarū
Alekati· caro narium·
Alelica· id est·sanguisuga·
Alellio scalara· gummi edere·
Alema capitis· ·i·acumen capitis·
Alemu est spēs argille de qua fiūt vasa·
Alemasimu· ·i·strictura nariuꝫ·
Alenui· id est·alema·
Aleordia· id est·tucia
Aleotis· id est·gentiana·
Aleptofilon· id est·buglossa·
Alepturos· ·i·cauda vulpina·
Alereze· ·i·pdix masculini sex⁹

Alesanthos· ·id est·flos salicis·
Ales· id est·salicis arbor·
Alessius· id est·psillium·
Alessius· idem quod supra·
Alescius· idem quod supra·
Alessa· ·id est·galla·
Alesebzan quid est·l·l·beraalalem·
Alessit· id est·harmel·
Alessiside· idem quod supra·
Alesside· ·idem quod supra·
Alessud· idem quod supra
Alesreng· id est·afreng·
Alesim· id est·medicamē penetratiuū·
Alestu· id est·psillij·
Aleseretkuaria· ·id est·quando exit camphora permixta cum substantia ligni per sublimationem·
Alesis· id est·nasturciuꝫ babilonicum·& est orientale·
Alesigmati· ·id est·species que sunt vt piper & similia·
Alestudion· ·i·scordeon·
Alescendon· idem quod supra·
Alescudrion· idem quod supra·
Alesirati· ·i·rime·
Alessudabegi·i·iura in quib⁹ sūt carnes·
Alesalati· ·i· herpestiomenus
Aletiati· ·i·apoplexia·
Alethelí· ·i·thamariscus·
Aletha· ·i·sanguissuga·
Aleust· ·i·costus·
Alexambi· ·i·flos salicis·
Alexandrina· ·i·agnus castus·
Alexandrum· ·i·petroselinū macedonicum sed falso·sed quid ē·l·l·apium
Alezeid· ·i·camfora·
Alezereascen· ·i·vitis alba·
Albescen· ·i·calx viua
Albelah est species dactilorum & sunt dactili immaturi·
Albeladhor· ·i·anacardus·
Albellatorium· idem quod supra·
Albellultimo· ·i·terbentina·
Albengne· ·i·iusquiamus·
Albedezhabar est lapis qui omni resistit veneno·ideo vocatur veneno resistens· & est lapis besaar·
Albelengesif·i·ozimū cum folijs nigris·
Alben· ·i· flores palmaꝝ·
Albeset dixit quidam ꝙ est alkalesti·& rubei floris·i·almea·quidam dicunt ꝙ est arnoglossa·nā ambe multum similantur·
Albezard· ·i·galbanum·
Albezadus· idem quod supra·
Albedesenanen· ·i·rubedo extranea·

similis rubedini eius·in quo incipit lepra que apparet super faciem eius·
Albet· ·i·caseus·
Albel· ·i·lac·
Albesadaru· ·i·virga pastoris·
Albenza· ·i·iusquiamus·
Albeimepes· ·i·vua·
Albes· ·i·species iusquiami
Albene. ·i·lac·
Albeduester. ·i·castoreum·
Albedarac· ·i·malua·
Alberdi· ·i·papirus·
Alberegi· ·i·cipressus.
Albelengi· ·i·storax·
Albegiatu ·i·allues·et sunt dulcia sicut confectio de melle·
Alberadul· ·i·confectio anacardina·
Albezahard· id ē·veneno resistens
Albelladorium· ·i·anacardi·
Albeterechengi·id est·species solatri·et latine vocatur alkekengi·
Albedidi· ·i·sumach cum quo parantur coria·
Albelladoch· ·i·anacardi.
Albehikil vel alibiful.i· semen cuiusdam arboris qua caremus·
Albegele· ·i·mons·
Albethomoda.i·basilicon cū latis folijs·
Alben· ·i·piper album·
Alberisif·id est·ozimū cum folijs nigris·
Albestum·id est·calx viua non extīcta·
Albetarus· ·i·galbanum·
Albered·id est·perforata vel ypericon·
Albederigi·i·basilicon cum folijs latis·
Albetarogi· idem quod supra·
Albetaragi· idem quod supra·
Albela· ·i·dactili immaturi·
Alberbutimo· ·i·terbentina
Albelladort· id est·anacardi.
Albedilen· id est·incubus·
Albezarim· id est·diaforetica·
Albem· id est·gummi pini·
Albedarogi· ·i·ozimū fluuiale·
Albearmezael· ·i·nux thamarisci·
Alcerbutino· ·i·terbentina·
Alce· id est·tymus·
Alcemati id est·pus generatum in tunicis oculi·
Alceloc·i·auis quedā que sic vocatur·
Alcena· id est·contractio·
Alchea· id est·berbena·
Alchech vel alchcel·id est·locus inter duas spatulas·
Alcharthara tha· id est·piretrum·
Alchaib· id est·locus vbi cōiunguntur furcule dorso·
Alcheil· id est·locus vbi cōiūgitur collum dorso·
Alchetnoas· id est·caldaria·
Alchcel· ·id est·inter duas spatulas locus sub collo·
Alchel· ·i·cōchiliū marinū·
Alchema· ·i·herba acetosa·
Alcheiri·est herba triplicis coloris·que quandoq; facit florem album·quandoq; violaceū.quandoq; citrinū·& vocatur cheiri·
Alchates· id est.citrulli·
Alchebeligi·i·auis qdā que sic vocat̄·
Alcheb· id est·ariel·
Alcheratid· ·i·herba hircina·
Alchelialametha· id est·melilotum·
Aldelep· id est·castanea·
Aldememil· id est.furunculi·
Aldeguaurich.i·decem libre de baldach·
Aldehemest· id est·laurus·
Alderum· ·i·gūmi lentisci et ē mastix·
Alfelengia· ·id est·basilicon·
Alfegi sunt species quibus condiūtur cibaria·vt piper zinziber & similia·
Alfel· ·id est·vitis nigra.
Alferise· idem quod supra·
Alfesiristen· idem quod supra·
Alfes. id est·macule albe·
Alfesis ·i·cimices rubee·et tenere dicuntur alphesisis·
Alfemicati· ·i·species que sunt vt piper & similia boni odoris·
Alfemati· idem quod supra·
Alfenzatia· id est·fortes species vt piper & alia·
Alfese· ·i·cum aliquis vult loqui·et dicit femur
Alferuzegi. ·i.smaraldus·
Alfelemgemise·id est·ozimū gariofilatū·
Alfesur· .i·radix vitis albe·
Alferutem· ·i·smaraldus.
Alfel· ·i·cameactis·
Alfed. idem quod supra·
Alfegilifil· ·i·abrotanum·
Alfelengesis idem quod supra·
Alfenglinar·id est·coagulum leporis·
Alfeludegi· id est·cibus factus cū amilo et zuccaro ɔfect⁹ sicut penidie·
Alferud· ·i·penidie·
Alfred· ·i·murechion·
Alfegekest· ·i·agnus castus·
Alfenid· ·i·penidie·
Alfelinge mischich·id est·spica celtica·
Alfer· ·i·alumen·

Alfelud sunt lamine de ferro subtiles fa
cte per malleationem.
Alfecati.i.digitale quo vtuntur sutores
Alfeiekest .i.agnus castus.
Algenars .i.milium.
Algemur .i.caro continens
radicem dentium.
Algera .i.flos salis.
Algelire est emplastrum sic vocatum qd
valet contra concussionem fracturam &
dislocationem: & aliquando accipitur p
egritudinibus dictis.
Algeleniabin .i.geleniabin.
Algera id est.alaca maris.
Algere est confectio quedam posita in
antidotario Auicē.in quinto.
Algemare id est.carbones.
Algefar alabiat id est.ben album.
Algere almas id est.lapis gito.
Algelid id est.melon indus
Algararat id est.paruorū scor
pionum post se trahentium caudam.id ē
rastellatorium.
Algetarat sunt scorpiones habentes cor
pus gibbosum caudas acutas & eorū ve
nenum est ca.& est idem qd algerarat.
Alge id est.atramentum
Algedeguil sunt vene quas inuenies in
l.gedeguil.
Algema .id est.species almezereon.
Albester .id est.cortex radicis capparis.
Albarsandalum id est.virga pasto
ris & est herba.
Albetili .id est.tamarisci masculi.
Albemie id est.alcanna.
Alberchi id est.rannus.
Albema id est.vrtice.
Albelb id est.cotula maris
& est ex speciebus conchilij.
Albeceras cen id est.rafanus.
Alberizati id est.frumentū de
pilatum & coctum cum aqua.
Albereis.id est.pultes que de frumento
fiunt.
Albebear id est.semina.
Albel id est.cotula maior
& est cotula fetida.
Albebel .i.ius cibi cum ace
tosis conditum & dicunt quidam cum
agresta vel succo limonū vel granatorū
acetosorū vel aceto & croco vel sumach
Albeaben idem quod supra.
Alkiri est species florum qui de nocte sa
tis redolent: & est viola de romania que
vocatur chiri.

Alkeri id est.mastix.
Alkeidedi secundum Sera.cap.de hernia
est sumach preparatorium corij.
Alkeo id est.inpeteno vel
vitreo.vnde alkeo vasa terrea.id est.im
peteno vasa terrea vel vitreo cū petano
Alkeder id est.citrullus.
Alkederi id est.cucumer long9.
Alketed id est.citrulli.
Alkekengi est species solatri & latine vo
catur solatrum ventaticum: & est habēs
fructum rubeum ad modum cerasi in tu
nica inuolutum.& vocatur alkekengi.
Alkesaindaru id est.virga pasto
ris: & est herba sic vocata.
Alkedora .i.impregnationes.
Alkeilin id est rannus.
Alkek idem quod supra.
Alkestri id est.almes.
Alkeilkem idem quod supra.
Alkebidi id est.citrulli.
Alkeketeconie idem quod supra.
Alkesines id est.passule sine granis
Alkelel id est.semen alaagep.
Alkelest id est.almes.
Alkeret id est.citrullus.
Alketela idem quod supra.
Alkesir id est.sisamum.
Alkest idem quod supra.
Alkeber id est.medium colli
Alkered id est.semina citrulli
Alkebed id est.napi.
Alkeam id est.ben.
Alkeni id est.corallus.
Alkel id est medium colli
Alkber id est.squinantum.
Alkre id est cardus.
Alleluia quid est.l.l.bathael.
Allefos id est peonia.
Allefianti sunt species.vt piper zinziber
& similia.
Allesemmati idem quod supra.
Allesu .i.vt ligetur lingua.
Allexicterijs id est.medicinis cō
tra venenum.vt tiriaca.
Alleleng id est.loleng.
Alleum quid est.l.l.taum.
Alleum serpentis id est.alleum silue
stre.l.l.taum.
Allearia id est.rima marina.
Allelach id est.albelach.
Alledana id est.laudanum.
Allector id est.gallus gallinaceus.
Allepreni. id est.inguina.

XXVIII.

Almea latine vel arnoglossa maior. grece damasimon vel damassomum vel altisma ara. Carzũbrum. vel fistula pastoris. Dias. cap. almea. Almea habꝫ folia similia arnoglosse sed angusta & sup terrã spansa hastã tenuem solã vnius cubiti & sup ipsũ capitellũ florẽ viridẽ pferẽs: radices tenues habet sicut elleborus odoratas & viscidas & pingues nascit̃ in aquosis locis.

Posse. Dyas. Radicis eiꝰ cũ vino bibita. ʒ. i. & mellis. ʒ. ij. bibentibꝰ leporem marinũ & miconiũ & opiũ medicat̃: tortionibꝰ subuenit disinterie maxime pdest sola cũ dauco bibita equo pondere singulare presidiũ est: dolorẽ lateris cõpescit: stericas causas soluit ipa herba bibita vẽtrem abstinet: menstruis impat. pustulas cathaplasmatibꝰ adhibita purgat. Gal. vi. sim. phar. cap. damassomũ seu altisma de hac herba narrat Dyas. ꝙ eius radix si bibit̃ sanare disinterias. venerẽqꝫ strin gere & tumores sedare potest. nos tñ hº nõ experti sumꝰ. Palã aũt ꝙ habet quandã abstersiuã virtutẽ. Auicẽ. li. ij. cap. de fistula pastoris. Virtus est abstersiua resoluit apata fluxa & grauia ĩ visceribꝰ confert lapidi renum & frangit ipsũ decoctio eius. Et radix ipsius confert vlceribus intestinorum.

Almealessis. i. nasturtium.
Almefemur id est claui.
Almeibinegi .i. mustum coctum vsqꝫ ad medietatẽ.
Almelea .i. pixa vel robilie.
Almes id est. passi vuaruꝫ.
Alme idem quod supra.
Almeabceilach .i. storax liquida.
Almestad .i. caro sallita.
Almeu est quedam species lacticinij famosi: & est portulaca habens lac.
Almeirim .i. sandaraca.
Almezereon .i. mezereon.
Almelusis .i. nasturcium.
Almenesim .i. calamentũ fluuiale.
Almenesi idem quod supra.
Almeisus id est. portulaca siluestris laxatiua.
Almescenus idem quod supra.
Almesindum .i. nasturcij semen.
Almegibuctegi .i. rob.
Almehemur vocantur medicine oposite.
Almethon .i. papauer cornutum.
Almele .i. quodlibet sal.
Almelich .i. orobus.
Almelma .i. sauina.
Almesu .i. lapis smirillus.
Almea asilta .i. storax liquida.
Almea alleuita .i. storax calamita.
Almen .i. cinoglossa maior.
Almezereon est species lacticinij famosi & est mortiferum.
Almeleti .i. anima absqꝫ corpore.
Almegabem .i. fauces.
Almezen .i. locꝰ qui est a centura inferiꝰ
Almebe .i. sal lucidũ.
Almezezeb .i. res habẽs acetositatem cũ dulcedine vt malagranata.
Almezeret idem quod supra.
Almenie .i. almeos.
Almelea .i. almes.
Almesis .i. nasturcium.
Almenis idem quod supra.
Almenea partes que sunt super anchas vsqꝫ ad renes.
Almesire .i. apostema calidũ.
Almeibuthegi .i. rob de musco. s. carenũ.
Almereime est nomen cuiusdam piscis.
Almeuicle .id ẽ. herba lacticiniosa mortifera & est fellichinum.
Almecenon idem quod supra.
Almea aseglia .i. storax liquida.
Almeysus genus cibarij & est factus de lacte & farina ordei.
Almeri est qӧdam genꝰ piscis
Almeialandi .i. sal indum.

XXIX.

Alsmen gre. aut partenion aut pdition: aut sideritis aut Eraclia: aut quiastri agreste. aut libatiã. aut poliominon. ara. tugegraria. latine paritaria. Paritaria siue vt latini aliq vitriola. Viridis habꝫ virtutẽ & nõ sicca. folia eiꝰ sũt ca. & sic. in tercio gᵒdu. Virtutẽ habet diaforeticã. semẽ eius est fri. & hu. Dyas. cap. Alsine siue paritaria herba est q̃ nascit̃ in tectis. aut parietibus haste sũt illi minute. & rufe: folia similia allinos aspa & circa ipsiꝰ hastas. semen asperꝫ habẽs rebꝰ adherẽs. Virtus ẽ eiꝰ semini stiptica & frigida. Gal. vi. sim. phar. ca. eliximẽ Quidã eñ perdiciũ noĩant. Alij aũt perthericũ. alij aũt sidiritẽ. sũt aũt alij q̃ noĩant hãc eracleã: inest aũt semini eiꝰ virtꝰ expurgatiua leuit̃. et stiptica fri. cũ hu. Posse. paritaria in testa calefca sine liquore loco dolenti superponit̃ vel etiam decocta in vino quod melius est: & cum furfure in vino albo aliquantulum acido multum confert.

Curat etiã sic p̄parata paritaria frigidita
tem stomachi & intestinoꝝ & dolorē eo
rum. Contra stranguiriã & dissuriã pari
taria in aqua salsa coquat̄ & oleo & cata
plasmet̄. Ipsa sil'r cocta & comesta valꝫ
contra dolorē stomachi & intestinoꝝ ex
frigiditate & ventositate. Et crispelle
ex ea facte et comeste valent ꝯtra p̄dicta
Ad eos q̄ sanguinē reijciūt paritariã tere
& extrahe succū & bibãt Dyas. Semē
eiꝰ cataplasmatibꝰ adhibitū ignē sacruꝫ
extinguit. ꝯdilomata spargit: cōbustioni
bus medicat̄. tumores oms̄ cōpescit. pu=
stulas emendat: Succꝰ eius cū cerusa mi
xtus ignē sacꝝ extinguit & herpetas: si
vnctus fuerit: & podagricis medicatur
cū ceroto ciprino: aut cū axungia aprina
Succꝰ folioꝝ eiꝰ in quãtitate ciati vnius
acceptꝰ tussientibꝰ antiquis opitulat̄. tu
mores fauciū gargarismo aut supunctus
cōpescit. dolorē auriū cum oleo roseo mi
xtus mitigat. Gal. Semen eius sanat
vniuersos flegmones in principio & au=
gmento vsqꝫ ad statū: & p̄cipue cōbusti
onibꝰ supplasmatus. Sꝫ & succꝰ eiꝰ igni
sacro et doloribꝰ auriū flegmonosis con
uenit. Succꝰ eiꝰ folioꝝ tumores fauciuꝫ
gargarismo compescit. Et quidã medico
rum his qui longo tempore tussierint
ꝯ̄pinauerunt eū: q̄ aūt abstergat euiden=
tem p̄bet expientiam in vitreis vasis.

Alnesti	id est. amili.
Alnei merosceni. i. loca in quibꝰ sūt scole	
Alnedesmon	est genꝰ draconum
Alneregil	id est. nux muscata
Alnemo	id est. ameos.
Alneme	idem quod supra.
Alphes melancolica. id est. morfea nigra.	
Alphebesis sunt species cimicum rubea= rum sanguinearum debiles habentiuꝫ cu tes quos forsan destruit tactus.	
Alphematus	id est. confectio.
Alphes leucus	id est. morfea alba.
Alpheme	id est penidie.
Alkeididi	id est. sumach.
Alrefium	id est. capitale.
Alsed	id est. caisir.
Alseis. id est. nasturcium babilonicum.	
Alsebran	id est. esula.
Alsefur	id est. radix vitis albe.
Alselep	id est. ruta:

XXX.

ALtea malua hyspanica. malua
agrestis maluauiscꝰ ybiscꝰ eui=
scus latine. ara. eristostos bo=
rezeticum rosasamen. grece v̄o molochia
agria. Maluauiscus folia habet rotunda
sicut panis porcinus: flos eiꝰ rose similis
radix eiꝰ est muscillaginosa. Est cōplexio
eiꝰ ca. cū eq̄litate. Dyas. cap. altea. Al
tea folia sunt ei rotunda similia ciclamini
florem habet rosis similē. hastã duobꝰ cu
bitis longã. radix est illi muscillaginosa
& intus alba: & dicit̄ altea eo q̄ surgat i
altum. euiscus quia glutinat. Sera. li.
aggre. cap. de maluauisco. Radix maluaui
sci habet virtutē stipticã & totius herbe
volo dicere radicis ramoꝝ floꝝ & folio
rum & seminū. Vnde virtꝰ eiꝰ est que
desiccat. verum radix & semen sūt magis
desiccatiua & plus subtiliatiua. Gal. vi
sim. pha. cap. euiscus. Euiscꝰ siue altea et
est malua siluestris diaphoretica est: et la
xatiua. non vrens. abstersiua. mitigatiua.
digestiua v̄o difficile digestibiliū. Gal.
vij. sim. pha. ca. de malua. Altea siue mal
uauiscus magis dyaforetica est q̄ malua
 Auicē. li. ij. cap. de altea. Altea ca. est
cū eq̄litate. vnde in ipsa est lenificatio et
resolutio: & semen: & radix ipsius sūt in
virtute eiꝰ fortiora plurimū. & plurimuꝫ
exsiccatiua & resolutiua. Posse. Folia
eius trita cū axungia & aliq̄ntulū calefa=
cta & supposita ap̄ata maturãt: duriciē
relaxant & mollificant. Itē herba cū ipsa
radice decoquat̄ fere ad ꝯsumptionem &
sic apparebit quedã viscositas que suppo
natur & ap̄ata maturat: duricies remol
lit & relaxat. Ex aqua etiã eius addita ce
ra & oleo fit competens vnguentum ad
predicta. Aqua decoctionis seminū ipiꝰ
& malue valet ꝯtra tussim siccã et cōfert
ethicis. Semina etiã euiscerata & in oleo
decocta duriciē soluūt. Dyas. cap. mo
lochia. Altea siue molochia cū adipe anse
ris genitali parti supposita aborsum facit
Inutilis est stomacho. ventrē mollit. Iteꝫ
vulnera recentia folijs eiꝰ curantur. folia
eiꝰ trita & imposita scorpionibꝰ credun
tur afferre torporē. Eadē femori alligata
stimulat in venerē. Eadam nigre lane ob
uoluta & alligata mãmarum vicia cōpe=
scit. Et idem cap. altea: flos eiꝰ in mulsa
coctꝰ aut vino & tunsꝰ & impositꝰ vul
nera curat scrofas spargit. Ani dolorem
mitigat. conquassationibꝰ p̄stolatur. tu=
mores spargit: tensiones neruoꝝ relaxat
ap̄ata rumpit aut spargit. cicatrices vul
nerū curare facit. Elixa vero et trita addi
ta axungia porcina aut anserina & resina

& terbentina tumores ſtericos & offoca:
tiones apposita medet̃. Elixatura eiꝰ hec
oīa facere nouit. & secūdinas excludit.
sola in aqua cocta & fomētata intestino
rū dolorē tercio die sanabit. Nos ipsi ex
perti sumus ꝙ trita cū axungia veteri &
imposita podagrā tercia die sanat. Et mlˀ
ti dicūt autores collectōes oīs vel duri
cies q̄ in corpe nascunt̃ decocta cū fenu:
greco & lini semine polline imposita au
fert. Elixa in aqua & cū axungia sine sale
trita & lintheolo mundo imposita panni
culos apit & recludit et sanat. Radix eiꝰ
& semē extenuādi & siccādi possidet vir
tutē vt alfos tollāt. huiꝰ radicis elixatu:
ra cum vino bibita ad disinteriā in p̄senti
iuuat: sanguinē reijcientibꝰ ꝓpter quādā
suā stipticā vim multū cōgruit. dissurijs
medicat̃. calculosis opitulat̃: sciaticis &
disinterijs & tremoticis & de alto cadēti
bus subuenit: dolori dentiū cū aceto eli:
xa et gargarismo adhibita opitulat̃: semē
eiꝰ viride et siccū cū aceo et oleo tritū et
perunctū maculas tollit & morsibus ve
nenatis occurrit. Elixatura seminis eiꝰ di
sintericis & saniē reijcientibꝰ & in soluti
one ventris accepta subuenit. Cōtra oīa
venena cū pusca bibita opitulat̃: cicatri:
zat & caua vulnera cū melle trita. hoꝝ q̄
molles carnes habēt vt sūt pueri femine
& eunuchi. Omnē etiā duriciē mollit: &
rigorem relaxat. Folia eius cū oleo cocta
& cataplasmatibꝰ adhibita morsibꝰ vene
natis occurrūt. & cōbustionibꝰ prestant
effectū. Et ipa radix similiter facit trita
& mixta in aqua que coagulat̃ muscilla:
gine sua. Altea agrestis cū vino bibita:
aut aqua disintericis & cōquassationibꝰ
subuenit. Sera. Altea ꝓhibet apata &
sedat dolorem et maturat exituras dum
est recēs. Et radix quidem eius & semen
qꝫ in eis est virtꝰ abstersiua. curat morfeā
Et semen eius frangit lapidem renum &
aqua in qua decoquit̃ radix eiꝰ ꝓpter sti:
pticitatē que est in ea vlceribꝰ intestino
rum: & fluxui ventris & sputo sanguīs
confert: & quādo coquit̃ sola & teritur
confert exituris & apatibꝰ que apparent
post aurem. & scrofilus. et ꝯfert apatibꝰ
ani calidis. & similiter tensioni neruoruꝫ
& resoluit & maturat & apit apata qñ
coquitur: sicut diximꝰ cū mellicrato aut
cum vino. & teritur cum sepo anatis &
glutine albotin: & fiunt inde nascalia &
conferūt concussionibꝰ matricis. Radix
eius quando coquitur & bibitur cū vino
confert stranguirie & lapidi & supfluita
tibus crudis: & sciatice: & vlceribꝰ inte
stinoꝝ & tumoribus & conquassatōibus
neruorum. quando coquitur cū aceto &
fit cū eo collutio oris & sedat dolorē dē
tium. Et semen eius recens aut siccū quā
do teritur & coquitur cū aceto & fit cuꝫ
eo linitio in sole eradicat morfeā. Et quā
do miscetur cum oleo & aceto eradicat
similiter. Et ponitur super locum & con
fert morsibus venenosis & confert vlce:
ribus intestinorum & sputo sanguinis
& fluxui ventris. Et quādo decoctio eiꝰ
bibitur cum aceto mixto cū aqua confert
puncturis apum. & fit emplastꝝ cū foli
is eius mixto paꝝ olei morsibꝰ venenatis
& confert combustionibꝰ ignis. Et quā:
do terit̃ radix eiꝰ & miscetur cū aqua &
vino & gramine congelat aquā. Et idem
aut. Mesarugie Gūmi maluauisci est fri.
& sedat sitim. Gal. Radix maluauisci et
semen maluauisci viridia intensiꝰ quideꝫ
operantur ꝙ herba. & magis abstersiuaꝫ
ostendunt virtutem vt morfeam abster
gant: & semen diuidat lapides in renibꝰ
consistentes. Radix autē & disinterie &
diarie necnon emissionibus sanguinis est
vtilis: & habēs quandā stipticā virtutē.
Auicē. Radix althee linitur cū aceto
super morfeā & siccat̃ in sole. Et semen
eius est fortius in illo et mollificat apata
& ꝓhibet ea & resoluit sanguinea & ma
turat vulnera: & cōfert apatibꝰ inflatis
& scrofulis. et supponit̃ cū gūmi albotin
ad duriciē matricis. Et ponit̃ cū caulibus
super scrofulas. et sedat dolorē iunctura
rum cū adipe anseris. Et ꝯfert sciatice &
tremori: & attritioni lacertoꝝ & extēsio
ni neruoꝝ. Et quando fit emplastrū cum
ea. ꝯfert apatibus que sūt in gula & ī glā
dulis auriū: & resoluit tumorē & inflati
onem q̄ sunt in palpebris. Et semen eius
cōfert tussi calide: facile efficit sputū. Et
ꝯfert sputo sanguīs cū virtute sue stipti
citatis q̄ est in ipso: & ꝯferunt folia eius
apatibꝰ mām̄illaꝝ. Et ponitur in empla
stris pleuresis et ꝑipleumonie. Et gūma
eiꝰ sedat sitim. Et decoctio radicis eiꝰ cō
fert quando bibit̃ ardori vrine & ardori
intestinoꝝ et apatibus ani. et similiter fo
lia eiꝰ et similiter solutioni male. et suppo
nitur semē eiꝰ cū gūma albotin ad durici
em matricis. et coartationē eiꝰ. Et silr̃ de
coctio eius mūdificat suꝑfluitates fetaꝝ

Et decoctio radicis eius quãdo datur in potu cũ vino cõfert difficultati vrine & lapidi et ꝓprie semen eius. Et gũma eius retinet ventrẽ. Et quando linitur cũ aceto et oleo ꝓhibet nocumentũ venenosorum vermiũ. Et confert decoctio eiꝰ cũ aceto cõmixto: aut cũ vino pũcture apis & illud fit liniendo.
Altertus .i. iusquiamus.
Altetemi .i. maluauiscus.
Altei id est. perdix masculini sexus.
Alteidedi id est. sumach quo coriarij operantur.
Alteel id est. locus inter duas spatulas sub collo.
Alternale id est vlcera nigra melancolica que sunt ad sanãdum difficilia vt empetigo.
Alteiem id est perdix masculini sexus.
Alteria .i. aromaticum.
Althesen id est. cibus factus ex ordeo.
Altefir .i. alchefir.
Alue .i. palpitatio.
Alzena .i. contractio.
Alzederach est quedam arbor et est cedrus.
Alzhema .i. species mezereon.
Alyab .i. balaustia.
Alyar .i. vt nõ videat in die.
Alyari .i. genus piscis.
Alyare idem quod supra.
Alyada .i. polium.
Alyana .i. enula.
Alybia .i. apa omne quod orit̃ in carne glandosa.
Alybillide .i. alkekengi.
Alybsillidos idem quod supra.
Alybien .i. yringion.
Alyblep. .i. mercurialis.
Alycactanos .i. alkekengi.
Alyca quidam dicunt ꝙ est spelta & est verum. similiter quoddã genus frumenti quod spelte similatur vocatur alyca. sed quando inueniť alyca simpliciter de spelta intelligitur pro qua. l. l. bals.
Alices sunt extentiones omniũ membrorum que voluntarie fiũt post somnũ maxime vt quibusdam placet ex graui fumositate flegmatis ad membra prouenientе
Alictinos .i. verax & ꝑfectus.
Alicacabon .i. fisallida.
Alixanti .i. flos salicis.
Alychise .i. abrotanum feniceũ
Alycta est quedam confectio que muscũ recipit. Inde dicitur alypta vel alicta muscata vel alipta.
Alidicen .i. grana solis.
Alidicium .i. crocus romanus.
Alidrion .i. affodillus.
Alidice .i. git.
Aliembut .i. xilocaracta.
Alientum .i. tapsia.
Alieduar. id est. species quedã volubilis
Alieguanfet .i. electuarium.
Aliefos .i. peonia.
Alietifos idem quod supra.
Aliemen est nomen cuiusdam fluminis.
Aliefenon. id est. species secunda aconiti
Alifen .i. pannus quo opilanť vasa vt non possit inde exire quod in eis continetur.
Alife idem quod supra.
Aligos id est. agnus castus.
Aligapalustris .i. papauer palustre.
Alihiful .i. semen cuiusdam arboris qua caremus.
Alihatalnon .i. pulegium cerumuz.
Alilmen .i. acualis vel acupectalis. & clipealis & est quedã cartillago que peruenit ad compositionẽ epigloti.
Alilee .i. mirabolani.

XXXI.

Alilelmelike ara. vel alcheli alamech vel alchilelmelich. grece melilotum: latine vero corona regia sic diciť: quia vagine seminũ eiꝰ formate sunt ad modũ semicirculi q̃ cũ suis seminibꝰ ponunť in medicinis: herba ipsa habet folia rotunda viridia: & rami eius sũt subtiles multũ. & folia eiꝰ rara. & semina eius habent vaginas subtiles rotundas sicut virge puerorũ paruulorũ in quibus ɔtineť. Et sũt illa semina pauca glauci coloris rotunda minora granis sinapis Et qđ de ipsa administrať sũt ille vagine cũ eo qđ est in eis ex seminibꝰ vl' granis. flos eiꝰ est citrinꝰ boni odoris. Est ca. et sic. in ꝑmo gradu. Virtutẽ habet ɔfortã di ex sua aromaticitate: & est diureticuz ex sbtilitate substãtie. hec habenť a Sera. cap. alchelialamech. Dyas. cap. de meliloto. Melilotũ dyaforeticũ est & modicũ digestoriũ est cũ nimietate caloris.

Gal. vij. sim. phar. cap. de meliloto. Melilotum mixte est virtutis habet eñ quid stipticũ et dyaforat digeritq;. pluꝰ eñ ĩ eo est calide substãtie ꝙ frigide. Auicẽ. ij. li. cap. de meliloto. Melilotũ est flos plante coloris palee ĩ quo est figura lunaris cũ raritate sua quandã hñs duriciem Et ex eo quidẽ aliud est albũ & aliud est

Corona regia

Mellilotum

ali

citrinum Et ex eo melius est quod est du
rius: & cuius color ad albedinem parum
per declinat Et sapor eius amarior senti
tur. & cuius odor est manifestior. Et idē
auic. Dyas. Melius ex eo est in quo est
croce9 color. & est acutioris odoris. quā
uis eius odor in principio speciei ipsi9 sit
paruus & debilis: & sit in colore eius co
lor fenugreci. Est ca. in pmo. sic. in eodē
Et ad vltimū est compositū & est ipsius
caliditas dominantior frigiditate ei9. Et
idem auic. Dyas. Est equale in ca. et fri.
& est in eo stipticitas pauca cū resolutōe
& pter illud digerit. Et idem aut. Dia.
Est liquefactiuū superfluitatum. Et alij
dixerūt q succus eius cum careno remo
uet dolores. & est resolutiuū subtiliati-
uum & pfortatiuū membroꝝ. Posse.
vinum decoctionis eius confortat. & vē
tositatem inclusam expellit. oppilationē
renū & vesice aperit. semē ei9 in brodio
positum ipsum facit boni saporis & bo
ni odoris. Itē si man9 alicuius vngantur
succo meliloti. audacter et sine lesione po
terit portare ferrum candens intra man9
Et potissimū est melilotū ad emoroidas
cancrum & fistulam. Sciendum q eius
opatio est contraria opationi camomille
q2 suffumigatio ei9 facit ad impgnatio-
nem & retentionē fet9: sed suffumigatio
camomille operatur contrariū & phibet
impregnationē: & facit aborsū. Sera.
auc. Dias. Melilotū est stipticū & molli-
ficatiuū apatum calidoꝝ & maxime apa-
tum oculoꝝ & ani & testiculoꝝ. Et qñ
coquitur cum rob & fit cū eo emplastrū
& forsitan miscetur cum vitello oui aut
farina fenugreci. aut seminis lini. aut pul
ueris molendini: aut cū papauere solū cū
aqua: confert vlceribus que nominantur
faul: & quando miscetur cum bolis qui
asportantur de terra que dicitur botam
aut miscentur cū eo galle. & dissoluūtur
cum vino & liniuntur cum eo vlcera hu-
mida q fiunt in capite curat ea. Et ponit
coctū & crudum in vino & cum aliquo
illoꝝ que diximus super stomachum. &
sedat dolorem eius. Et quando exprimit
ab eo succ9 coctus & miscetur cū rob et
stillat in aurē sedat dolorē eius. & quan-
doq; funditur super caput cum aceto &
oleo ro. & sedat dolorē capitis Dyas.
Melilotum decoctum cū vino dulci vel
lini semine. aut cū ouoꝝ assatoꝝ vitellis
cōmixtum cataplasmatib9 facit tumenti
bus oculis atq; matrici & testibus: miti
gat etiā auricule dolorem distillatū aut
perfusum cum vino dulci. spargit similit
omnes tumores mixtū medio oui assi &
polline fenugreci aut seminis lini aut tri-
tici aut careni. omnia supradicta ad sani-
tatē pducit: dolorē stomachi cū vino ad-
hibitū mitigat: succ9 ipsi9 dolorē auriū
tollit dulcore addito: doloreq; capitis mi
xtū oleo ro. & aceto & fomēto adhibitū
compescit. Nascitur in campanea similis
fenugreco crocinum habens colorē. Na
scitur in calcedonia. sed vtili9 est omib9
acticū. Auicē. Melilotū pfert apatib9
calidis & duris & pprie cū careno. & eti
am permixtū cū vitello oui & farina fe
nugreci semine lini: aut papaueris secun
dum locū. Et cōfert vlcerib9 humidis &
pprie linitum cum aqua et cum aliquo de
siccatiuoꝝ apposito cuꝫ eo quod sit sicut
galle & lutum lene & lentes. Et confert
apatibus aurium & doloribus ancharuꝫ
supposito emplastro ex eo cuꝫ careno &
reliquis que dicta sunt. Et distillatione
facta in eis ex succo. & eius iuuamentuꝫ
in dolorib9 est veloci9: ex ipso quoq; fiūt
embroce & sedant sodam. Et cōfert apo
stematib9 oculi facto emplastro ex eo cū
careno: & cum eis que dicta sunt vel de
cocta cum vino. Et confert apatibus ani
& testiculorum facto emplastro cum eis
que dicta sunt: loco eius ponit quantuꝫ
est pondus ipsi9 de camomilla: aut eius
medium de folijs fici.

Alima .i. vnguentum.
Alimgath .i. radix granati siluestris.
Alimaari .i. argentum.
Alimizum .i. aqua de rafon.
Almon .i. acer arbor.
Almtifac .i. apostema in palpebra cū
pruritu quod sirsen oculi nominat.
Alimzisar id est. vt fiat foramen
vt foramen vuee.
Alinarat .i. litargirum.
Alinmati .i. turbatio in aere.
Alioeb idem quod supra.
Aliobene .i. caseus.
Alippiados mezereon herba catholica lau
reola idem. cuius semen cocognidiū dicit
secundum quosdaꝫ sed falso. sed quid est
cocognidiū. l. l. Cocognidium.
Alipta / est quedam confectio que quia
muscum recipit dicitur alipta muscata.
Aliptidemente .i. rape.
Aliprem .i. inguina.

Alipodus id est. camelea
Alptis id est. alipta.
Alippa idem quod supra.
Aliqua id est alica.
Aliscus est instrumentum medicorum & est illud quo inijciuntur liquores in aurem.
Alison tantum distat a rubea tinctorum quantum ramis & folijs minoribus. nomen accepit quod a cane morsis rabiem sentire nō patitur. ab Aui. dicitur alguescen & quid sit. l. l. alguascen.
Alsma id est. fistula pastoris
Alisticos id est. cristere.
Alistimbre est cum quis bene digerit.
Alismen aut perdition aut perthemon aut sideritis. aut eraclea. aut conuesten agreste. aut libanotida. aut poliomimon id est. paritaria secundum Dyas. Vbi notandum q̄ Dyas. consueuit adducere omnia nomina quibus nominantur alique plante apud diuersos. q̄uis non sūt eiusdem nature vt facilius cognoscātur vbi q̄ pro qua. l. l. alsmen.
Alisista id est. hydropisis.
Alistirgar id est. istirgar.
Alisticat id est. cot.
Alissodilidos id est. alkekengi.
Alismi id est. auricula muris.
Alisonitus. i. sal costus de monte
Alistos id est. milium solis.
Alistica id est. hydropisis.
Alistis est species trifolij.
Alissum id est alison.
Alitinsar id est dilatatio pupille
Alitino id est. veritas.
Alitho id est. oportunus.
Alithimum quid est. l. l. lobabium.
Alitisca id est. hydropisis.
Alitheas . id est. cibus congelatus.
Alma hoc fit de zucaro sicut sisamum de melle.
Albiad id est. album.
Albitidum abugilisse. id est. secunda species anchuse.
Albit id est. oua.
Albida id est perna.
Albisbesach id est. macis.
Albin id est. marubium.
Alcionium secundum Alexandrum idem est quod artis. quod idem est quod caro marina. sed secundum Dyas. Est spuma maris. & quid est. l. l. zebus albach.
Alciomion id est siricon.
Alcima id est gummi cedri.
Alcibiadon id est. lacca.
Alcila id est. parua pustula in ore. & vocatur alcola.
Alcia id est. spelta.
Alcionetus id est. vespertilio auis.
Alcidi id est. ceterac.
Alchichan id est cibus congelat⁹
Alchuran quid est lege literam hiocan.
Alchisab id est. canna.
Alchinda vel alchanna. id est. puluis vnde tinguntur vngule. & quid est lege literam alcanna.
Alchisac id est. mice panis prius frixe in oleo. deinde posite ī melle & frixe cum eo
Alchir id est. furnus.
Alchichij id est. argille subterranee
Alchirastarum id est. carbones.
Alcilolata id est. granata siluestria.
Alchimar id est. pix liquida.
Alchilac est pondus ponderans grana tria ordei.
Alchisira id est. dragantum.
Alchimeta id est asma.
Alchinthar id est. gummi tapsie.
Alchit id est. asa fetida.
Alchirmabe id est vlcera nigra melancolica. que sunt ad sanandum difficillima. & est empetigo
Aldic id est. febris ethica.
Aldibic id est. gluten.
Alficam . i. granum viride q̄d inuenitur apud nursiam. l. l. granū viride
Alfita id est. sanic & si dicas sanick non peccas. et est secundum Gal. in li. dinamidiarum quod fit sic. ordeum cū ceperit habere quasi lac mitte in furno. et cum desiccatum fuerit a paleis munda. & fac farinam. Et quidam loco eius ponūt farinam ordei.
Alfirsadu id est. arbor celsi.
Alfirsedij. i. species more que est dulcis
Alfi id est. morfea vel albaras.
Alfius id est. psillium.
Alfta id est merulus auis.
Algidon. id est. cardiaca vl' dolor cordis
Algifedi . i. panniculus
Algia . i. dolor cordis vel stomachi.
Algmgiati . i. cassialignea.
Algir . i. calx.
Algibar est species argille de q̄ fiūt vasa
Algithira . i. dragantū
Algistros . i. propoleos.
Albuzema . i. lauanda.
Albiati genus lacticiniorꝫ.

Albigati idem quod supra.
Albimia .i. alcanna.
Albilmera id est accualibus vel acupectalis vel clipealis .i. cartilago que peruenit ad compositionem epigloti.
Alkilkil .i. granatū siluestre.
Alkimia .i. alacris vel alacrem faciens. qm̄ de futura spe leticiā infert.
Alkiomon .i. spuma maris.
Alkistus .i. papauer.
Alkidan id est pix liquida. pro qua .l.l. bictan.
Alkismum est nomen cuiusdam serpētis
Alkidach .i. in quo inuoluūtur capilli vel manus vel aliquod membrū.
Alkimistarum .i. carbones.
Alkilare .i. semina vue.
Alkibat id est terbentina.
Alkilibat idem quod supra.
Alkindi id est vitrum.
Alkir id est hernia.
Alkisin est superior pars narium. scȝ vbi est destructio olfactus.
Alkil id est kilkil.
Alkilat est pondus trium granoꝝ ordei
Alkien .i. belua. & est animal quoddam.
Alkit id est carbones.
Alkikil .i. mirabolani citrini.
Alkilil id est. kimbil.
Alkimamatar id est marubium.
Alkifme .i. passe sine nucleis.
Alkitimi id est altea.
Alkit id est radix altee.
Alkiba .i. ius colatū de aceto & dicitur ꝙ est cibus factus de aceto et croco.
Alkibrit id est sulfur.
Alliamum est quedam species calamenti
Aliada id est polium.
Allium quid est lege literam taum.
Allium agreste. quid est .l.l. vt supra.
Allium serpentis quid est .l.l. vt supra.
Allium porrinum quid est .l.l. vt supra & literam turach.
Alliatum id est edera.
Aliotica id est. retentiua
Alli id est acetum.
Almiasiche id est. mastix.
Almiachasif. id est tercia species ethice in qua apparet forma q̄ est in decrepitis.
Almirogar⁹ dicit̄ a garo qđ est liquor et almiron qđ est salsū. inde liquor salsus.
Almireme id est res salse.
Almiron id est salsus.
Almismar id est nodus rotundus similis capello.
Almismor id est clavi
Almina id est folia mirti.
Almise id est muscus.
Almitasa id est eminentia vlceris vel oculi.
Almisar .i. dilatatio pupille.
Almissafaca id est oblongum multum vtcūqȝ planum.
Almimiram id est celidonia.
Almimiran idem quod supra.
Almizadir. .i. sal armoniacum.
Almilis id est grana solis.
Almifeti id est vinum coctum vsqȝ ad terciam partem.
Alphita id est alfita.
Alsine .i. auricula muris.
Alsiracost id est. manna.
Algibar est species argille de qua fiunt vasa.
Alsicelios id est siseleos.
Altit ē medicina inda sil'is hermodactilo
Altimategi sunt quedam vene.
Alticamontina id est lasar.
Altich dulcis id est asa dulcis. est em̄ asa fetida. & est dulcis.
Altib idem quod supra.
Altisma .i. almea.
Altimagi id est perdix.
Altibic id est squinantum.
Altili .i. fructus thamarisci
Altiomium id est spuma maris. sed falso. quoniam debe⁹ dicere altioniuȝ vt supra in litera alcionium.
Altimat id est antimonium.
Alumdo badester. id est leuisticum.
Aluia id est de zucaro sicut sisamum de melle.
Aluifidabegit .i. genus cibarij.
Alzinglati id est cassialignea.
Alzil id est calx.
Alzima est flos eris. vel es vstū.
Alzim id est indicus.
Alzemgiati .i. cassialignea nigra.

XXXII.

Aloa vel agalaym .i. arbor suauissimi odoris. vnde grece sic nominatur. ara. vero hoad. latine lignūaloes vel xiloaloes. Aloa dicit̄ eo ꝙ lignū tale altaribus adoletur. reperitur autē in magno flumine supioris babilonie cui coniungit̄ fluuius padisi. Vn̄ quidā dicūt ꝙ impulsione fluuij ab arboribus terrestris padisi conducitur. null⁹ tn̄ huius arboris fertur vidisse originem

Alij dicunt q in acuminib⁹ montium su
pradictoꝝ locoꝝ circa predicta loca ex
stentiū oriat̄ hoc lignū· & in pulsu venti
aut tpis vetustate cadit in fluuiū·Est ca·
et sic·in secundo gradu·Sȝ sciendū q sūt
aliqui deceptores qui accipiunt radices
camelee in montibus amalfie:& quoniaȝ
vident̄ assimilari vtcūqȝ in colore ponde
re & sapore cū ligno aloe ·sophisticāt ip
sas ponendo ī vino ebullitionis pulueris
lignialoes p aliquos dies·qd̄ deo et homi
nib⁹ abhominabile est·qm̄ camelea multū
laxatiua est:lignūaloes vero est stipticū
Et camelea de se nullū habet odorem·sed
lignūaloes est suauissimi odoris· Cassi
us felix cap·de lignoaloes· Lignūaloes
trib⁹ modis est· Vno modo fit in quadā
regione:& dicit̄ caume· Est aliud qd̄ fit
in insula indie maioris:& vocat̄ cumar·
Terciū orit̄ in quadā regione indie:& di
citur sales·Lignum tn̄ aloes videt̄ ca·&
sic·in secūdo gradu· Eligendū est aūt li=
gnūaloes qd̄ non est coctū in aqua·nam
arabes faciunt ipsuȝ bullire ī aqua & illa
aqua vtunt̄ ad multa cōmoda:tale ergo
lignum amisit spiritū:& paucā aut nullā
habet operationē. Sera·li·aggre·cap·
de lignoaloes.auc Dyas·Lignūaloes est
lignū quod fert̄ ab india & terris arabū
& habet corticē velut coriū·cui⁹ odor est
bonus:& in cuius sapore est amaritudo
& stipticitas·& masticatur vt bonū infe
rat odorē ori· Et in arabia nō nascitur ex
plantis eius aliquid:veꝝ lignum qd̄ ibi
nascitur ꝓpinquat aliquib⁹ specieb⁹ ei⁹
Et q̄uis plures eius species sint in india:
vna tamē ex specieb⁹ ei⁹ habet comunita
tem cū eis in hoc noīe·adeo q non dino
scitur p hoc nomē sicut si nomines mira=
bolanos nigros indos:& reperitur ex li
gnoaloes etiā in insula q̄ dicitur furinda
in india:& melius ex eo est nigrū trabēs
ad variū colorem habens multam aquei=
tatem·durum·graue & grossum:in quo
nulla est albedo:& quod remanet multū
super ignē:& post ipsum est induli & ē
ipsum nominatū a terra indie q̄ dicit̄ mi
ndel:& post ipsū est scissi·& eī ō bonis
specieb⁹ lignialoes:& submergit̄ ī aqua
ꝓpter suam grauitatē & humiditatē·Et
ex isto eodem melius est grossum in quo
est aqueitas multa·Et post est abione·et
est minoris bonitatis q scissi. Sȝ cū hoc
melius ex lignoaloes est indum·& post
ipsum est sufere:& signū in hoc est q in
ipso est aliquantulum luti·quia sepelitur
in terris sin Et post sufere est tuti:& sūt
eius due species:quaꝝ vna dicit̄ cachile·
& est melior altera:& alia est suferi:& ē
minoris bonitatis·Et post ipsum est seni
& in eo est superfluitas humida:et ipsū est
minus bonum q sufere· Et post est albe
qd̄ defertur ex terris sufere:& est similis
specieb⁹ lignialoes ꝑter illud de sui· Et
post ipsū est alcholeb:& est in maiorib⁹
frustis q aliqd̄ aliud ex lignoaloe. Nā ex
ipso fiunt postes & tabule. Et dicunt q
lignūaloes incidit̄ ex arbore sua & sepe=
lit̄ per annū vnū·corrodit̄ ergo a terra qd̄
nō est lignūaloes puꝝ:qȝ de puro nō mi
nuit terra aliqd̄· Et dicūt q ramuli ex ar
borib⁹ lignialoes indi frangunt̄ ī terris
illis:& cadūt in fluminib⁹ & currunt cū
eis:& deferunt̄ p regiones ·Et dicunt q
adkirina est fruct⁹ ei⁹ arboris:& figura
ei⁹ est sicut pip minutū·nisi qȝ est coloris
rubei:& nominat̄ pipella· Et meli⁹ ex in
do est nigꝝ trabēs ad varium colorē:ha
bēs multā aquositatē:graue durū grossū
in quo nulla est albedo:et qd̄ remanȝ mul
tū sup ignē:& submergit̄ in aqua ꝓpter
sui bonitatē & grauitatē· Et ex isto eodē
meli⁹ est grossū in quo est aqueitas mul
ta. Et cognoscit̄ indum·qȝ in ipso est ali
quantulū luti·& hoc ideo:qȝ sepeliūt ip
sum in terris suis·Et idē auc·atabari·Est
ca·& sic·& stipticū·Et idē au·Rasis·Est
ca·& sic·Et idē auc·Ysaac aben arā·Est
ca·& sic·in·ij·gradu· Auicē.li·ij·cap·
xiloaloes·Xiloaloes ca·est et sic·in·ij·gra
du:& est subtile apitiuū oppilationū·frā
gitiuū ventositatū· Posse·Lignūaloe
valȝ otra debilitatē cordis·stomachi·epa
tis·& cerebri·contra cardiacā·contra re
tentionē menstruoꝝ·& otra omnes pas=
siones & debilitates cordis potissime ex
frigiditate·vinū decoctionis ei⁹ digesti
onē confortat·& stomachū infrigidatum
calefacit·& si abominabile fuerit ponatur
parum lignialoes integri in vino p noctē
mane vinū exhibeat̄·suffumigiū ex eo fa=
ctum·& receptū inferius a muliere p em
botū ꝓuocat mēstrua·& suffocatōes ma
tricis medet̄·similit̄ trifera magna sūpta
cū decoctōe lignialoes mēstrua ꝓuocat
fumus eius per nares receptus cerebrum
cōfortat·similiter si accipit̄ puluis ligni
aloes & gariofiloꝝ & ossis de corde cer
ui·& oficiantur cū oleo & inūgat̄ capud
galli ī die illa & nocte·ñ cessabit cātare·

Cassius felix· Lignumaloes cõfortat stomachũ & omnia membra interiora· superfluam corpis humiditatẽ expellit maxime de stomacho· ventositatem dissoluit oppilationẽ aperit· ventrem cõstipat· fluxui vrine repugnat· Sera· Lignũaloes est competens multum habentibus egritudines in epate· & ad disinteriam: & sedat dolorem lateris: et est ex fumigijs bonis: & dat ex eo aure9 vnus: & remouet putredinem a stomacho· et fortificat ipsũ & quãdo bibitur cũ aqua: confert dolori lateris· & epatis· & vlcerib9 intestinoꝝ & tortionibus ventris· Et idẽ auc· Atabari· Lignumaloes stringit ventrem: & corroborat viscera ꝑpter virtutem stipticam: que est in eo cũ aromaticitate: & eijcit supfluitatem humiditatum corruptarum a corpore· Et idẽ auc· Ras· Lignũaloes est bonũ stomacho humido· Et idez auto· Ysaac aben aram· Lignũaloes est bonũ cerebro: & fortificat viscera: & expellit superfluitates humidas: & facit descendere flegma a cerebro: quãdo fit suffumigatio cũ eo· & maxime illud flegma qȯ generat̃ ex vaporib9 ascendentibus a stomacho: & expellit vẽtositates· et apit oppilationes: & stringit ventrem: & prohibet fluxũ vrine qui fit a frigore & debilitate vesice· & habet bonum odorem & aromatizat os· Et qñ bibitur ex eo· ʒ· i· ʃ· expellit humiditatem corruptam q̃ est in stomacho: & corroborat stomachum: & confert habenti egritudinẽ in epate suo. & ad disinteriã: & sedat dolorem mẽbrorum· Auicẽ. Lignũaloes remouet superfluitates humiditatis: & confortat viscera: & ꝓhibet iram· Et masticatio ei9 facit oris odorẽ bonũ: & confortat neruos & acquirit eis vnctuositatẽ subtilẽ: & confert cerebro valde: & ꝯfortat cor & letificat ipsũ· Et si bibat̃ de eo· ʒ· i· ʃ· remouet hũiditatẽ putrefactiuã stomachi statim & confortat ipsũ· & confortat epar· Et in ipso est virtus constringẽs naturã: & cõfert disinterie melancolice· Et idẽ in de uiribus cordis dicit ꝙ confortat cor·

Aloarar id est· iuniperus·
Aloban est genus piscis·
Alob id est· gentiana·
Alcrocta est mutatio coloris oculi.
Alocaceralcastior. id est pumex·
Alocolobri id est ciconia·
Alodoch idem quod supra·
Alocuen ·i· herba cotule fetide·

XXXIII.

Aloe grece & latine· arabice vero fabet vel cantarcamar· Aloe fit ex succo herbe que aloen dicitur: que herba nõ solum in india· persia & grecia reperitur· verum etiam ĩ apulia Aloes tria sũt genera· epaticum· sucotrinum· & caballinum· Modus autem factionis eius diuersimode creditur: quidam dicunt ꝙ herba ipsa teritur & succus extrahitur: & ad ignem ponit̃ quousq3 bulliat: & postea soli exponitur: & exiccat̃· Illud enim quod superius colligitur prius: appellatur sucotrinum· quod ĩ medio minus purum est: epaticu3 dicitur: quod in fundo feculentum vocatur caballinum Aliqui asserunt aloes diuersas maneries fieri ex herbis diuersis non genere sed bonitate. ex quibus iste tres maneries fiunt aloes· Alij dixerunt ꝙ aloes trib9 modis est· vnum rubeũ de quadam insula indie que dicitur scotra: aliud est nigrũ qȯ est de persia· aliud citrinum & fit in arabia quib9 omnibus laudabilius est scotrense precipue si fuerit prelucidum & rubeum q̃si color epatis· citoq3 frangibile· & odoriferum· & amarissimum· Sed prima opinio melior· Discernit̃ aũt qȯ est optimũ sucotrinum ex citrino colore seu rufo· & precipue cũ frangitur eius puluis appet quasi puluis croci· & qȯ leuiter frãgitur nec sit fetidum nec valde amaꝝ· Epaticũ aũt colori epatis similat̃· s· qȯ est subnigꝝ & hincinde habet foramina· vt ora venarum· & obtusam habet substantiam et nõ claram· Caballinũ autẽ est nigrum & obscuram & feculentam habet substantiam amarissimam & horribilẽ ꝯtendit odorẽ quia valde fetidum est· Sed attende ꝙ illud quod de natura sua est aromaticu3 quanto est aromaticius tanto melius· Et quod est fetidum: quanto fetidius tanto melius: excepto aloe· Similiter omne qȯ debet habere aliquem saporem· quãto in suo sapore est intensi9 tanto melius excepto aloe· Nã cum sit de natura reꝝ amaritudinem habentium· quanto min9 amarum tanto laudabilius. Et est sciendum ꝙ qñ aloe simpliciter ponit̃· ꝑ sucotrino intelligitur· licet secundum alexandrum intelligatur ꝑ epatico· Sera· li· aggre· cap· fabet· auto· Dyas· Aloe fit ex planta q̃ habet folia similia folijs squille· in q̃bus est hũiditas viscosa mlta tenax adherens manui· & sũt latiora folijs squille parum

& quasi rotunda. & indurātur & incli-
nantur ad posteriora & sunt in eis spine
q̄ egrediuntur ab eis breues et rare. et hꝫ
stipitem similem stipiti affodillorum. &
tota herba habet odorē grauē. & saporē
amarū multū. & radix eius est vna silis
cannicule lignee. Nascitur multū ī india
& ī terris arabū & ī terris dictis atima
& ī maritimis et ripis et īsulis que dicū-
tur ancaros. et nō solū ei⁹ gūmi est iuua
menti magni. sed etiam flos eius. naꝫ qñ
teruntur & ponuntur super vulnera fa-
ciunt ipsa adherere. Et aloes sunt due
species quarum vna est arenosa. et ē fex
& alia est epatica. Illud āt aloe qđ ē me-
li⁹ est illud quod est glutinosū nō habēs
in se lapides. splendidum ad rubedinem
declinās cito frāgibile. & fortiter amarū
& quando super ipsū anhelatur. cito hu
mectatur. habens odorē bonum & velut
aromaticū. sed illud quod est nigrū durꝫ
ad frangenduꝫ est adulteratuꝫ cuꝫ gūmi
sed ipsum discernitur per saporē amari-
tudinis. & per odorem forteꝫ. & ꝙ non
frangitur digitis neqꝫ separatur in ptes
minutas. & ꝙ maībus retētū nō coheret
Et quidam sunt q̄ admiscent ei acaciam.
Et idem auc. Ras. Radix huiusmodi plā-
te vulneratur. & egreditur inde lacri-
mus q̄ colligitur. & folia eius cōterūtur
cum tota planta. et exprimitur succ⁹ quī
desiccatˀ & reponitur. Et idē auc. Gali.
Sapor eius est amarus amaritudine forti
cum stipticitate. Et virtus eius est que
calefacit ī pñcipio secūdi gradus. et sic
cat in. iii. et īcarnat et abstergit abstersio
ne forti. Et idē auc. Ras. Aloe ablutum
est plus laxatiuū ꝙ nō ablutū. In ablucō
ne em̄ amittitˀ ꝺ laxatiua virtute satis et
elongat ipsum ablutio adeo a virtute me
dicinarū quousqꝫ non calefaciat. Gal.
vi. simpli. pharma. capitu. de aloe. Aloe
hec quidem herba non nimium oritur a-
pud nos. que aūt in magna siria nascitˀ
aquosior & debilior virtute est vsqꝫ adeo
in tanta siccitate nata est. vt consolidet
vulnera. In calidioribus vero regionib⁹
quarū est profunda siria. et arabia mlto
melior est. optima autem ea que in india
cuius hic liquor est. Hinc quidē affertur
hoc pharmacū quod aloe appellatur vti-
litatem multis prebens. ex eo ꝙ sine me
diocritate siccat. Est autem non simpli-
cis nature. sed sicut gustus testatur sti-
pticat simul et amaricat. stipticat quideꝫ
mediocriter. Est autem vehementer ama
ruꝫ. soluuntur etiā vētres ex pharmacijs
eius que vocantur effocalia. vnde palaꝫ
ex dietis sicꝗdē meminimus demōstratōnū
in q̄rto sermone. ꝙ tercie quidē abstātie
est siccātiuꝫ pharmacorū. calefacientium
vero vel prime intens. vel secūde remisse
Mixtioni autem siue huiusmodi virtuti
attestantur & particulares operatōnes.
Est enim eustomacū pharmacum sicut et
aliquid aliud et vlceribus solidatiuum.
Io. mes. cap. de aloe. Aloe est de sub
limioribus medicinis & melioribus. hñs
prerogatiuaꝫ super alias medicinas. Naꝫ
ꝙꝙ itensio vniuscuiusqꝫ solitiui sit secū
dū plurimū debilitare virtutes et mēbra
q̄ sūt inere virtutū. hec tñ intentō cadit
ab aloe. quia non solum non nocet. imo
inuenitur ad confortationē membrorum
debiliuꝫ addere. Est tamē ad vnū nociuū
quia aperit orificia venarum apertione
sanguinem manare faciente. et ipsum est
aliarū medicinarū solutiuaꝝ rectificator
bonus. et proprie cum eis commixtum.
Tria sunt in eo in quibus cadit correctō
quoniā ē de tarde solutōnē faciētib⁹. q̄re
oportet ꝙ sumens ipsum cibari deferat.
Et secūdū ē. quia sua operatio nō multū
extenditur in corpore. et vix ptrāsiēs est
epar. nisi in quātitate exuberet. et terciuꝫ
est. quia venarum aperit orificia apertōe
sanguinē manare faciente. Et nos obuia
mus his tripliciter rectificando ipsum.
Vnde acq̄rim⁹ ei citā et facilē opatōem
cum specieb⁹ alefangie subtilibus et acu-
men habentibus. sicut cuꝫ mace. nuce mu
scata. cīnamomo. spica. calamo aromati
co. cubebis. sq̄nāto. asaro. mastice. et ga
riofolis. de quib⁹ sint partes equales. et
croci pars. S q̄ bulliāt in sextuplo earū aq̄
vsqꝫ ad terciā ei⁹ cū facilitate. Et accipe
pro qualibet libra illius aque aloes. ʒ. vi.
et pmitte siccari ī vmbra prius et perfice
exiccatōnem eius in sole. Adquirimus au
tem ei vt extendatur ad partes remotas
cuꝫ rebus que addunt ī vigorē eius sicut
coloq̄ntida. turbit. et similia. Remouem⁹
autē ab eo nocumētū qđ imprimit ī veīs
rectificando ipsum cū admixtōne bdellij
draganti. masticis. et similiū. Et aliq̄ndo
sunt in eo partes immunde. quare est cō
turbans. faciens dolorē ventris. et nocēs
stomacho et epati. Et soluendo laborem
īprimit ī stomacho et viscerib⁹. et aliqñ
fac̄ solutōe exire sangnē. et maxie nocēs

ē emoroidibꝰ et ano· Et nos rectificamꝰ
huiusmodi lauando lauatōne qua partiū
immundarum fiat abstersio· & īfundēdo
in aquis specierū supradictarū· et adiun
gendo ei qđ cito lubricare faciat· & nihil
est tam magnificū ex rectificantibꝰ sicut
boellium et dragantū· & si super ipsum
bibatur aqua ordei cū oleo nucū. aut aq̄
decoctionis passularum cū aq̄ tepida et
mel ·transmittit audaciā eius a corpore·
Eligendum est autē aloe qđ laudatur in
quiqꝫ proprietatibꝰ· ī colore·odore·sapo
re·pondere. & substātia·In colore vt sit
coloris citrini·declinans ad rubedinē·in
quo fit claritas·& sit in eo densitas·Et si
sit ī colore sicut ē color epatis· decliauit
eius bonitas ab illo q̄ ē clarus. Et optet
vt sit odoris boni proprij non extranei
adquisiti per adulterium· Et sapor eius
sit in prīo gustu dulcis declinās ad ama=
ritudinem· et sit pondere leuis· & quāto
leuior tanto melior· Et sit in substantia
sua habilis ad frangenduꝫ·Sophistice eñ
lauant cum lauatōne qua ptes eiꝰ īmūde
& grosse separentur·deinde lauāt ī aqua
maris & pauci croci lauatōnibꝰ pluribꝰ·
acquirētes ei p hoc luciditatē & coloreꝫ
citrinum·& odorem bonum· veruꝫ odor
deocultat fallaciam·Est eñ ca·cōplexio
nis in·ii·sic·in tercio· Posse· Purgat
coleraꝫ & flegma·visum clarificat·oppi-
lationem splenis & epatis apit·mēstrua
prouocat·superfluitates circa pudēda si
sint ex frigida causa extergit·& scabiem
curat·Corpꝰ discoloratū coloratū r̄ddit
cōtra scabiem & putredinem pudēdoruꝫ
& pruritū digitorum qui fit ex serionibꝰ
Aloe cum aceto confectū & sic inunctū
valet·Cōtra arteticam·detur cum succo
bardane·Cōtra alopitiā et casū capilloꝝ
in fortissimo bulliat aceto radix oliue ve
tuste·& postea coletur·& in colatura po
nantur due ptes farīe lupinorū amaroꝝ
& tres aloes q̄ simul cōficiātur et addat̄
puluis stafisagrie·& inungatur caput p
discrimīalia. Aloes puluis optīe distēpa
tus cuꝫ vino albo et aqua ro· multū valꝫ
ad pruritum oculorum· Suppositorium
factū ex trifera magna cū puluere aloes
& mastice prouocat mēstrua·Puluis eiꝰ
cum melle datus lumbricos interficit·Et
cum succo persicarie auribus instillatus
vermes necat· Dyasco·capi·de aloe.
Virtus est ei stiptica & mediocriter ca·
et sic·nimis·ventrē mollit· purgat putre
dinē·colerā et flegma deducit·stomaticis
et epaticis maximū adiutoriū ē·et sang=
nē reijcentibꝰ subueīt· yctericis medet̄
mixtus catarticis stomachū reparat et
confortat·vulnera naturaliter sicca ad=
hibitum curat·vulneribus post suturam
opitulat̄ et cōdilomatibꝰ· fluxū sangnis
vulnerum sistit·frigia finiendo detergit·
melle addito omnes liuores tollit·pruri=
ginē oculis āputat·dolorē capitis solutꝰ
cū aceto et oleo ro.et fronti linitꝰ lōgiꝰ
arcet· vio addito capill'fluētibꝰ occurrit
fauces et gingiuas et omīa vulnera oris
saluberrime curat·Aliqui post cenā bina
vel trina grana ad ciceris magnitudineꝫ
deuorant·quoniā corpus ꝓcurat·et escā
nō corrūpit·et si sitis aderit extīguitur·
Extrinsecus illinitum efficaciter stringit
stomacho super omnia valet vulnera que
difficile glutinātur sanat· et maxīe circa
anum et veretrū·Iuuat et ad inflatōnes
ibidem factas·cum aqua solutus glutīat
plagas·et ad oris vel nariū vel oculorū
inflatōes sic facit·omīa reprimit·digerit
et proijcit· Galie· Aloe sanat difficile
cicatrizabilia vlcera·et presertim que in
ano et pudēdis· Confert etiaꝫ flegmoni
eorum collectū cum aqua· eodem quoqꝫ
modo vulnera solidat· Confert autem
vtenti similiter in flegmonibus·qui ī ore
et naribus et oculis· etenim repercutere
simul et consumere natus est·necnō ex=
purgare paulatim in quātū nō ē molestū
mundis vlceribus· Iohan·mes·Aloe
solutione educit colerā et flegma·et mū
dificat caput ab eis et stomachū· et ꝯfert
iuuamentum magnū doloribus eoruꝫ· et
confert etiam inflationi stomachi et siti
& dolori eiꝰ ex colera fc̄is· et q̄ assiduat
acceptionem eiꝰ diebus continuis nō vi=
debit in corpore suo et in instrumentis
sensuum eius egritudineꝫ·q̄ nō sit habilis
sanari·et preseruat a putrefactōne·ita ꝙ
etiam cadauera· et proprie mixtum cum
mirra·Et mixtū cum sanguīe draconis et
mirra sanat vlcera putrida et mala·exic
cat enim sine mordicatione·Et ablutio in
fusionis eius in vino cū aq̄ ro· aut succo
feniculi depurato·abstergit ocl'os·et ad
dit in visu et stringit lacrimas·et ipsum
quidē acuit sensum·et rationē·et confert
epati·et aufert yctericiam ·nocet tamen
emoroidibꝰ et ano·quaꝓpter caueant ab
eius acceptione patientes lesionem ī ipis
Caue id dare tēporibꝰ frigoris· excoriat

eĩi et solutõe educit sanguinẽ. Quãtitas que potest administrari ex eo ẽ ab aureo S. vsq; ad .3. ii. et in ĩfusiõib? ab aureo .j. vsq; ad .3. iij. Sera. autẽ li. aggre. capit. ꝓprio multa dicit de aloe que oĩa sunt de mente dyas. Gal. aut aliorum hic iplicite vl' explicite tacta. quare ꝓpter breuitatẽ ea hic ponere obmitto.

Aloes sigem. .i. aloes epaticum.
Aloes segem. idem quod supra.
Aloes scotorense. id est. sucotrinum.
Aloetis. id est. gentiana.
Alogallice. idem quod supra.
Alobocar. i. electuaria que lambũtur.
Alobaris. id est. alebaris.
Alobosos. .i. cauda vel os caude
Alobocac. id est. alobocar.
Alolac. id est. spina alba.
Alonomie. id est. aaron.
Alobachia. id est. morbus contagiosus.
Alopoturos. id est. herba que dicitur cauda vulpina.
Alopis. id est. vulpis inde alopitia.
Alopotia id est. tinea capitis alba cum casu capillorum.
Alozas. id est. amigdale.
Alozum. .i. risi.
Alosos. .i. locus qui est posterius perueniẽs vsq; ad finem dorsi. & ossilij. et ossilium est os qđ ẽ corã alanũ in parte anteriori.
Alosin. id est. tristicia de preterito. & facit dormire.
Alosui. idem quod supra.

XXXIIII.

ALosantus .i. flos salis. & inuenitur sup petras. nili fluminis & in stagnis veluti piguamen aquis supernatans. Eligendus vero est colore croceus. odore grauis. vnum habens colorẽ & pinguẽ. cũ gustu mordaci sed qui colorem rubeũ habet aut glomerosus est inutilis. vtilis autem qui miss? in oleo statim se dissoluit. Inutilis vero qui non facile soluitur. Hec dyas. ca. alo sãtus. Plini? ca. alosant?. Alosantus est quoddam pinguamẽ qđ aquis stãtib? supernatat. porro extat colore croceato. Optimum est qđ in illo fluuio colligitur hoc enim & colorãtissimũ ẽ. & cũ aliqua pinguedine aquosum. & pene putridum potest ergo acriter & viscide calefacere & quasi sal aliena cõsumẽ. Cassi? felix capil'. de alosachne. Alosachne est velut spuma q̃ i petris insidet et ꝑmanet. vires habet sicut sal & nitrũ. Posse. Dyas. Alosantus facit vulneribus fraudulẽtis & pascẽtibus. vulnerib? veteri i. pus au rũ purgat. caligies oculi & glaucomata & albedies cicatricũ detergit. emplastris et confectionibus oculorum miscet cuz oleo ro. sudores cõmouet. ventrẽ purgat cuz vino et aqua potatus. sed stomachũ vexat. acopis necessario miscetur. Capillos tenuat. maxie virt? ẽ ei ĩcorporatiua viscida et pirotica vt sal. Adulteratur autẽ testa cõfricata et alijs reb?. sed discernitur solutus aqua. sincerus eĩi oleo solo soluitur. et est probabilior pinguis gustum remordens.

Alosanti. idem quod supra.
Alosagne. est species altionij
Alosanchne. idem quod supra.
Aloste. .i. ysop? ortulan?.
Aloud. id est. lignum aloes
Alozat. id est. amigdale.
Alozuen id est. herba que vocatur cotula fetidã.
Albrati. id est. vmbilicus.
Alborencafron. .i. alumen bonum.
Albouene. id est. casu.
Albotin. id est. terbentina.
Albolesten. .i. carpobalsamum.
Albolam. .i. bedegesif.
Albobulibe. .i. grana pini.
Albochoen. i. herba fetida.
Alboege est herba que oritur in vere in locis marinis. et ẽ similis andacuche plurimos habens stipites. et eius semẽ ẽ sicut semen baucie. confert spleni valde
Albolongue. id est. aspaltum.
Alcoben. id est. terbentina.
Alcozat ẽ animal factum vt cimex lecti quod existit i lectis. et vocatur similiter igil. et est rubeum.
Alconoc. id est. plumbum.
Alcobathar. .i. vulneratio q̃ fit a sella cũ quis male equitat et alijs silib?
Alcos. .id est. tedium vel tristicia. et facit dormire.
Alcocol non est bene scriptũ. sed debet dicere alcohol. et idem significat.
Alcocofus. .i. capita cardinum que comeduntur. et est bedeguar.
Alcorsos. idem quod supra.
Alcorsof. idem quod supra.
Alcorde. .i. tucie inde.
Alcomabe. .i. rumex.
Alcordu. i. animal qđ noĩatur fesesis.
Alcodat. .i. licium.

Alcobisse. id est. panis.
Alcobeis. id est. malua.
Alcorse. id est. spata.
Alcorombos. id est. caulis.
Alcosobar. id est. corianDrum.
Alcolad. id est. porrus.
Alcoton. id est. bombix.
Alcorfa. id est. cardamum.
Alcor. idem quod supra.
Alcozodie. .i. nodi qui sunt in collo & gula. & sub ascellis & inguinibꝰ & sunt glandule.
Alcozem. idem quod supra.
Alcorza. id est. stannum.
Alcoap. id est. cauilla.
Alcot. id est. cot.
Alcola. .i. pustule albe que in ore fiunt. & potissime in ore infantiū
Alcorat sunt frusta subtilia q̄ in disinteria egrediūtur. que sunt facta ad moduz cuiusdam animalis quod dicitur fesesis.
Alchorrat. id est. porrus.
Alchohol. id est. puluis subtilissimus ad oculos.
Alchohoma. id est. rumex.
Alchoel. i. locꝰ inter spatulas sub collo.
Alchohat. i. electuaria que lambūtur.
Alchon. .i. palma siluestris.
Alchoti. idem quod supra.
Alchome. id est. lignum de quo fiunt laterne vt os.
Alchohil. id est. locus sub collo vbi iunguntur furcule dorso.
Alchossos. .i. cauda vel os caude.
Alfofat. id est. rapa.
Alfor. .i. crocꝰ ortulanꝰ.
Alfos serpens. id est. corsone fortissimꝰ
Alfos. id est. morfea.
Algom. id est. vitriolum.
Alhofar. .i. passio inguinis.
Alhoros. id est. amomum.
Alhosos. id est. cauda.
Alhorf. id est. nasturcium.
Alhoif. idem quod supra.
Alhofal. id est. desudatio.
Alhocer. .i. excoriationes q̄ fiunt in coxis sub ascellis & alijs partibꝰ in infantibus cum fasciantur.
Alhotorum. id est. cotula fetida
Alholue. .i. fenugrecum & quidam dicunt quod est maior policaria
Alhotoen. idem quod supra.
Alhosmi. id est. inflatio.
Alhohocat. i. electuaria que lambūtur.
Alhonoc. id est. plumbum.

Alhobuoc. idem quod supra.
Alhobonch. idem quod supra.
Alhoselengi id est. squilla.
Alhorf. id est. nastnrcium.
Alkolil grece. ziniar arabice. latine vua.
Allogallica. .i. gentiana.
Allolac. id est. spina alba.
Allobleng. id est. loheng.
Alloleng. id est. loleng.
Alloisol. id est. squilla.
Almodo. id est. boellium.
Almor. id est. mirra.
Almosus est genus cibarij. & ē almosos.
Almodius. id ē. iunctura cuiꝰ vnūquodq; os habet vacuitates et dētes sicut serra. & dentes vniꝰ taliter sunt parati. ꝙ alterius ossis vacuitates ingrediuntur. & hec iunctura vocatur senen & dercen.
Almonda. id est. rotunditas.
Almorosirin. id est. sansucus.
Almotho. id est. medulla.
Almoguatir. .i. illa que sale condiuntnr. vt oliua. capparis. & similia.
Almosos hoc est sicut colūba cū coqtnr in aceto vel sumach vel agresta vel succo limouum vel granatorum acetosoruz. in cuius ventre ponitur menta.
Almososat. id est. tamarindi.
Almosasat. idem quod supra.
Alnocati. id est. postrema ps capitis.
Alsodaira. est species lepre.
Alsodi dicuntur cibi qui ventrē inflant.
Alcostan. id est. lilium albū.
Alsto. id est. sinapi album
Altorfili. id est. carni.
Altorebuc. .i. herba cuiꝰ gūmi est armoniacum. & est species ferule.
Aluam. .i. pulegiū agreste.
Aluaset. .i. desideriū amoris
Aluanteg. .i. quedam vene.
Aluanistus. id est. altea.
Aluad. id est. flos rubi.
Alubari. .i. de plumbo adusto.
Alubuati. .i. egritudo accidēs ei qui assuescit vt sup eū iaceāt hoies.
Alubtra. id est. sulfur.
Alucubren. .i. scolopendria.
Aluccuben. idem quod supra.
Aluden. id est. herba de qua fit asa fetida.
Aludem. id est. in quo ponitur sisamus.
Aluegen. .i. pulegiuz agreste
Aluem. id est. palpitatio.
Alue. idem quod supra.

Aluesen. id est. sulfurata.
Alues. id est. dulcia.
Alueme. id est. ameos.
Aluesk alle leguarium. id est. dulcia sicut confectiones de melle.
Alubumeta. i. id est. variole que in nostro ydeomate vocantur coccule.
Aluenbinar. id est. balaustie.
Aluisac. i. armoniacum.
Aluise. i. abrotanū femīa.
Aluiasie. id est. apa calidū.
Aluitamis yamen. i. alumīnis yameni.
Alulbub. id est. mercurialis.
Alumpnati est dispositio cum qua fit homo pessime effeminatus.
Alumfac. i. apa in palpebra cū pruritu
Alumati. i. cibi cū aceto.
Alum⁹ fruct⁹ ē ēca ortos nascēs sicut ram⁹ sn spinis. folia hn̄s sicut oliua et latiora. nascit̄ maris locis et circa ortos. Eius folia elixa mādūcant̄. Radices ei⁹ cum mulsa bibite spasmatis restituūt sanitatē. reuma phibēt. et lac mlierib⁹ puocāt. hec dyas.
Alumaic. id est. alumen.

XXXV.

Alumen latine. gre. stipterea. ara. vero sebel. vel alfar. Alumen est vena terre que per nimium calorem in album colorem transducitur. Et fit alumen in regionibus valde calidis. et precipue in locis sulphureis et ignitis. quod album est. illud melius & acutum & salsugini admixtū. quod autē terreum est & feculentum. impurū & nō bonū. diu absq; corruptōe seruat̄. Cuius tres sūt species medicīe apte. s. stiptereū inde stiptereatistis. & illud est q̄ dicit̄ alumen yamenū. & ista est spēs que dicit̄ alumē scissū. quod de pluma vel scallola vulgo dicitur. Et est secunda species que dicitur alumen rotundum. quod zuccarū vocatur ob similitudinem zucari. Et est tercia species que dicitur alumen liquidū qd̄ vocatur alumē de rocha vel lipparmū vt Cassius felix cap. de stomachi morbis Sciendum q̄ quando alumen simpliciter ponitur de scisso itelligitur. Inuenit̄ etiā aliud alumen quod vocatur alumē assor quod inuenies si leges literaꝫ vsnen. Est alumen ca. & sic. i. iiij. gradu. hꝫ aūt virtutē exiccandi vehementer & ↄsumendi.

Plini⁹ ca. d̄ alumīe. Alumē ē salsugo terre. plura eius genera sunt ī cipro. candidum. et nigrū. exigua coloris differēcia fit autē omnino ex aqua limoq;. hoc est terre exudantis natura corriuatū hieme estiuis solibus maturatū. quod fuerit ex eo precox cādidū fit. Gignit̄ ī hispania egipto. armenia. macedonia. pōto. africa insulis sardinia. melolippera. strongile. laudatissimum quod ī egipto. huic proximū in melo. Huius quoq; due sunt spēs liquidū spissumq;. liquidi probatio ē vt sit limpidum lacteūq; sine offensis fricā tium cum quodam igniculo caloris. hoc phorimon vocant. Alterū genus pallide scabreq; nature. Et quod inficitur galla Ideoq; hoc vocant paraphoron. et cetera. Et infra aliud vnū genus schistō vocāt greci. in capillimenta quedā canescentia dehiscens. Vnde quidam trichitim potius appellauere. hocq; fit ex lapide ex quo et id calcitis vocatur. vt sit sudor quidē ei⁹ lapidis in spumam coagulat⁹. et ē alterū genus quod strigilin vocant. Due sunt species eius fungosum atq; omnium ore dilui facile. quod in totum damnatur. Melius ē pumicosuꝫ et foraminū fistulis spongie simile rotundum. Nā candidiori ppius cū q̄dā pigue die inherēs fricabile nec inficiens nigricia. optimū ex omnib⁹ quod melinum vocatur a melo insula. vt diximus. et cetera. Dyas. ca de alumīe

Alumīnis species sunt multe. sed medicine tres necessarie. rotundum. scissum. et liquidū. Rotundi aluminis pbabili⁹ ē quod naturali fuerit rotunditate formatuꝫ. subalbidum et non lapidosuꝫ. fricabile et aliqua ex parte pallidū. pingue et vehementer redarguēs. et nō lapidosū albos capillos veluti pectinatos similās et nō in glebas cōpressū. deinde liquidi aluminis meli⁹ est quod est leue plucidū in fūmo aliquid in modū floris. quasi lac habēs. Sera. li. aggre. ca. seben. Sebē. i. alumen habet species multas. sed ille q̄ administrantur in medicinis sunt tres. Vna earum ē illud quod dicitur iamenū et est melius. Et melius est illud quod ē nouū albū fortis albedinis facile se diuidens. habēs ī se velut capillos albissimos quos ventus rapit. et est acre multuꝫ. et stipticum. non habens lapides. Defertur hoc tale ex babilonia. Et secūdū est rotūdum. et est secūdū in bonitate. Et meli⁹ ex eo ē illud qd̄ ē simile tucie et rotundū naturaliter. et non artificialiter factum rotundum. cuius color est albus. et stipticū valde. et est in eo parꝫ citrinitatis et cito fragibile. est aūt hoc ex babilonia.

Et terciū est humidū· et melius ex eo est clarum habēs super se velut florē similez lacti equalium ptiū·& est totū humiduz nō habens lapidē· et odorat̄ ex eo odor velut igneus· Et idez auc· Gal· Substātia omnium specierum aluminis ē grossa·& subtilius ex eis est yamenū· Et post ipm est rotundum· Alie vero species omnes sunt grosse multum ·et in sapore eius est stipticitas multa· Aui·li·ii·ca· de alu mine· Alumen ca. est & sic·in.iij·gradu.

Posse· Puluis aluminis et carnis marie confectus cū vermibus īuentis ī pingui terra impositus· valet ad cancꝝ ·liciniū ī tali cōfectōne intinctū· et orificio fistule immissum confert· Balneū aq̄ aluminos· confert ydropicis ·scabiosis ·et arteticisr si tamen non naturaliter īuenitur fiat ae tificōse hoc modo ·sal et alumen bulliant in aqua ·et feruentib? lapidibus fundo ī missis superaspergatur aqua calida ·et patiens ī medio vasis sedeat·et postea ex aqua lauet̄·liciniū īunctū melle et super aspso puluere aluminis īmittatur orificō fistule, & confert·sed prius lauetur loc? cum aceto· Alumen sanat īflationes gin= giuarum abluto ore ex aceto & alumine fiat ablutio precedēte tamen appositōne ventosarū cū scarificatione circa colluz & spatulas· vl' sic scarifices pri? posterio rē ptē capitis·tercia die p? scarificatōnē appositis sāguissugis ī ipis gīgiuis· deīde lauetur os bis vel ter in die ex illo aceto· et ita laues vsq3 ad q̄ttuor dies·q2 multū valet. Itē fit puluis satis expt? ad leuan dū vueā· Recipe aluminis yameni balaustie corticū granatoꝝ ·acetosoꝝ· rosarum.& seminum eius·gallaruz cinamomi· grossi curcume·piperis· piretri· salis armonoiaci ana·eq̄liter· Itē alumē bullitū ī vino si ex eo tepido abluatur os mire curat vlcera tōes palati p̄cedente appositione muscil= laginis gūmi dragāti ī aqua ro· dissoluti

Dyas·Oīe alumē v̄tutē habz cōstri= ctiuā· medet̄ deīq3 putredīes & sanguis fluores·gīgiuas hūectas· et dētes mobi= les cū aceto vel melle· Itē aurium fluores admixto succo poligonie herbe curat·pu tredīes vō cū sale duplici mō fagedeica quoq3 vlcera admixtū gallis simili pōdē carnes superfluas & sudores alarum seu ingumū sanat· Sera·auc· dyas· Virt? omniū specierū aluminis ē ca. & stiptica & abstergit· obscuritatē visus· & aufert bothor q̄ fiunt ī facie· et corrodit carnē superfluā in scabie·& alijs vlcerib? & p hibet vlcera fraudulenta ne augeantur in corpore·& abscindit fluxum menstruoꝝ & restrigit gingiuas a quib? fluit saliua nimia·& quando miscetur cum aceto·& melle·confirmat dētes cōmotos.et q̄ndo miscetur cū melle confert alcole & q̄ndo miscetur cū succo virge pastoris confert bothor et cursui humiditatis ex auribus quādo coquitur cū folijs vinee cū melle cōfert scabiei vlcerate· & quādo coq̄tur cū aqua·& linitur super pruritū aut sup vngues leprosos.aut super panariciū aut super excoriationes que fiunt a frigore confert· Et quādo miscet̄ cum fece aceti & cū q̄ntitate sui ex galla ꝯfert vlcerib? corrosiuis fraudulentis· Et quādo lauat̄ caput cū aqua eius occidit pediculos & lendines· Et nascale ex eo confert fluxui menstruorū & prohibet impregnationez et est bonū ap̄atib? gingiuaꝝ et vuule·et confert dolori auriū·& dolorib? q̄ fiunt in collo matricis·et scissuris ei? et dolori testiculorū.et confert combustionib?· et liniūtur cū eo ap̄ata flegmatica· et ꝯfert et quādo linitur ex eo pectē et subascelle aufert fetorē eoꝝ· Et idem auc·eiusdez. Aduric̄ oīe alumē·et assat̄ sicut aduric̄ et assat̄ colcotar vel calcitis· Aui·De coctō aluminis ꝯfēt q̄n ex eo colluit̄ os do lori dētiū· Bulcasim li·q̄ dicit̄ seruitor Aduric̄ alumē sicut calcātū ·nisi q2 nō fit rubeū sicut illud· Dyas· Vric̄ aūt om ne alumē siue assat̄ vt calcitheos·

Aluntcurac sunt frusta subtilia que īter duz in disinteria emittuntur· et sunt sub stantia ipsorum intestinorum·

Alundobadeste· id est·costus·

Alupum· id est·turbit·

Alupsulide vel alissediles·i·alkekengi·

Alupison· id est·alupta·

Aluruitaram quid est l·l·caxchas·

Alusne· id est· vsnee·

Alusue. idem quod supra.

Alusen· id est·alguascen·

Alusnen· ·i·fulfurata·et secū dū quosdā est herba de qua fit alcali·

Alusmes· ·i· passule sine g̃nis

Alustas· id est·papauer·

Alutrica· id est·galla·

Alupta· ·i· lenticula aque·

Aluta est coriuz super quod cerotaria ex tendūtur·

Alutdobandest· id est·costus·

Aluthilia· ·i·fruct? tamarisci

Aluum. ·i· venter.
Aluthili. idem quod supra.
Aluthi meroscem · id est · nomen loci in quo sunt scole.
Aluthan. id est oleastrum.
Alutut. ·i· lenticula aquatica.
Aluxufentu. ·i· aqua de cafon.
Aluzumet · id est · unctuosa & pinguia.
Albutium. id est. affodillus.
Albug. idem quod supra.
Albuse ·i· auellana assata.
Albugilisse. ·i· lactuca asini.
Albundicati. id est · auellana.
Albule. ·i· macule oculi albe.
Alburna est quedam species calamenti.
Albutega. id est · cucumer.
Albudeghe. idem quod supra.
Albundec indi. ·i· nux indica.
Albucon · id est · herba de qua fit asa.
Albudacatini. id est. auellana.
Albulbub. id est · bulbus.
Albuzaram. id est · zedoaria.
Albufac. id est · sulphur.
Albaudari ·i· vena transiens per minus foramen velaminis.
Albrungi. id est · semen.
Albrulabic · id est · rubus qui facit mora.
Alcunadamasionliton · id est · almea.
Alcula vel alcola. ·i· pustule ulcerose que in ore & lingua fiunt.
Alcuet · id est fricatio cum manibus.
Alcunesic. ·i· fructus tamarisci.
Alcurati vel alcorati sunt frusta subtilia intestinorum que interdum in disinteria emittuntur.
Alcutub et cutubub sunt species melancolie.
Alcumini. id est. cibarium.
Alcufen · aliari · almari · emeigi · sekinfon · asiralmada · sucaton · turefule · causigi. thebeul · eutaras hec nomina sunt · xij · genera piscium.
Alcurmesit. ·i· fructus tamarindi.
Alcundar. id est thus.
Alcumbar. idem quod supra.
Alcundes. id est · radix ellebori
Alcubeb. id est · caro super prunas assata.
Alcubet. idem quod supra.
Alcuscur · id est · furfur grossi panis.
Alcubula. ·i· lauda capitis.
Alcusur est species cuiusdam piscis.
Alculeset. ·i· pondus silique.
Alcusugi. ·idem quod supra.
Alcubi. ·i· perdix · aliqui dicunt quod est fasianus.
Alcul est nomen cuiusdam piscis.

Alcurub. id est · lampas.
Alcuzem. id est · alcozodie.
Alcusem. idem quod supra.
Alkuefric · nomen est cuiusdam medicine.
Alcubd. ·i· butirum crudum.
Alcust. id est · costus.
Alcursuma. ·id est · herbilia.
Alculba. id est · fenugrecum.
Alcuisari. ·i· strictura narium
Alcuia. id est · prave pustule.
Alcunati. ·i· pus generatum in oculorum tunicis.
Alcurat. id est · urtica.
Alcuis · tria dicit · est enim fons · os · & vetula que tendit ad finem.
Alcuabe. id est · empetigo.
Aldulach. ·i· arbor dactili.
Alfued. id est. os stomachi.
Alfuminis vel alfius. id est · psillium.
Alfudengi. id est · decoctio mentastri.
Alfulafeti · id est · vinum coctum ad terciam
Alful. id est · faba.
Alfus leuce. ·id est · morfea alba
Alfulfulen. id est · ozimum.
Alfulfumen. idem quod supra.
Alguaemi est quando facta est concussio in ligamento ossium · sed non est perfecta dislocatio.
Alguesgues. id est · alienatio mentis.
Alguasegues. idem quod supra.
Algulenati. id est · etas in qua egreditur sperma.
Algumium vel augumium · id est · lacualis.
Alguedi. id est. humor ille qui egreditur cum aliquis tangit mulierem.
Alguafit. id est · eupatorium.
Alguaair. ·i· quando homo loquitur plane & quasi cum terrore.
Alguada est species morfee albe sicut apparet in litera albaras.
Alguafet est illa egritudo que multiplicatur in hora una · & in regione una · & est pernecabilis · et nos vocamus eam pestilentiam · hoc vocabulum ponitur per hyppocratem primo regiminis acutorum.

XXXVI.

Lguascen grece · ara · alusen · & latine lilialis · Lilialis est quedam herba habens folia sicut rubea tinctorum · nisi quia sunt minora & utcunque aspera · expandens se per terram sicut herba granorum vel rubus · eius flos est paruus. sicut flos solatri habens recte figuram lilij. Aui · li · ii. cap · alguascen vel alusen · Alguascen est herba cuius flos

est similis lilio. & ꝓpter hoc dicit̄ lilialis
Est ca. & sic. in p̄io gradu. Vnde desic-
cat cum equalitate. & abstergit et cōfert
panaricio. & resoluit totum illud cū eq̄li
tate. Gali. vi. de simplici medicina ca.
alissū. Alissum siue amplosilon. dicta est
quidē alissum herba quia mirabiliter cō
fert morsis a cane rabido. imo & iam oc
cupato rabie ꝓximata sepe sola sanauit.
Potest aūt hoc ex similitudine q̄ secūdū
totam substantiā. vt dictum est pri9. ꝙ
huiusmodi potentia sola experientia ꝑci
pitur. & ideo caret arte. si q̄s autē vtat̄
in plurib9 cognoscet ꝙ dyaforeticū est
mediocriter. & siccatiuū cū eo ꝙ aliq̄d
abstersionis habet. hinc autē alfos & esi-
limas mūdificat Plini9. ca. alisō. Alisō
similis est rubee tinctorū et nō distat ab
ipsa. nisi quia rami & folia sunt minora.
Vnde alison nomen accepit eo ꝙ a cane
morsis. rabiem sentire non patitur
Algumur. id est. carnes que
sunt in gingiuis.
Alguesion. i. genus columbarū
generantium semel in anno.
Alguarisen. idem quod supra.
Alguata. id est. edera.
Alguasath. i. armoniacum.
Alguardeniti. infirmitas q̄ oritur
in palpebris intus. & non dimittit oculū
aperire. et rubet.
Alguasagnati. id est. tenebrositas
Alguaradaiane. i. celidonia magna
Algubere. i. sorbe vel nespila
Alguesit. id est. eupatorium.
Alguarda. id est. rosa.
Algumar. i. carnes que sunt in gingiuis.
Algue. i. inquietudines.
Alguben. i. sorba vel nespila
Alguada vel algueda. id est. morfea alba
Alguarsegues. i. inquietudo. quan
do scilicet homo loquitur secum. & non
potest dormire.
Alguascenes. id est. alienatio.
Alguabam. i. malus appetitus
cum aliquis appetit carbones vel lutum
et his similia.
Algumiut. i. carnes que sunt in gingiuis
Alhulub et ellub. i. mercurialis. et ali
qui dicunt ꝙ est species baucie agrestis
fetentis de qua fit galbanum.
Alhulaic. i. cretani marini.
Alhumor. id est. caro que est
inter dent[illegible] rubea.
Alku. id est. furnus.

Alkuomon. id ē. spuma maris.
Alkuabe. id est. empetigo.
Allufa. i. poma mādragore
Allusie. idem quod supra.
Alluthit. i. fruct9 tamarisci
Alluthium. id est. sparagus.
Alluf. id est. dragontea.
Allues. i. dulcia sicut con-
fectio de melle.
Allusul. i. quando apparent
radices pilorum albe cum extremitates
sunt nigre.
Almuri. i. salsamentum. et
vocat̄ garus. l. l. garus et literā muri.
Almutil i. species melācolie
Almuten. i. herba de qua fit asa.
Almubaciem. i. intestinū rectū.
Almubescemati i. oculus adherens
suo intuitu vni loco.
Almugati. i. cibus factus ex almes
Almusatagi. id ē. rotura cornee
quando illud quod apparet de ea est res
modica. et vocatur formicalis.
Almugath. i. testiculus vul-
pis. et est satirion.
Almugat. id est. mugat.
Almuria. id est garus.
Almusosat. i. brodium cibabi-
le quod latine vocatur amorusia.
Almuchasifa. i. in quo apparet forma que
est ad modum epatis quantum ad colorē
et siccitatem.
Almumcan. id est. celidonia.
Almurmar. id est. claui.
Almusca. id est. macer.
Almuet est nomē instrumenti cuiusdā.
Almusaragi i. vuee egressio. ali
qui dicunt ꝙ est dilatatio pupille.
Almusafata. i. caput oblongū
multū. et vtriq̄ laterum planum vt co
opertura domus.
Almumuch. i. costbarcost.
Almubathar. id est. intestinum rectum.
Almiorati. id est. mediū corpo
ris. et vtriusq̄ lateris mensura. ix. digito
rum delaborati.
Altmiden. id est. herba de qua
fit asa fetida.
Alsuul. id est. oculi qui sunt
inter varium et nigrum medij.
Alsucaram. id est. rannus.
Alsulafeu. id est. vinum coctū ad terciā
Alsul. faba.
Alsurogem. i. ꝑtes que sūt ī circūitu ani.
Althuot. i. ille qui cum coit

stercus suum cum spermate descendit et non regit anum suum.

Altula. .i. flores dactilorum.
Altursuma. id est. herbilia.
Alturola. id est. ampulla.
Altuabe. id est. empetigo.
Altumeli. .i. aqua de rafon.
Alturat sunt frusta subtilia que in disinteria egrediuntur.
Alzumet. .id est. unctuosus.
Alzufex. est genus ellebori.
Almacus. id est. sansucus.
Almacasaruel. .i. gūmi cipressi.
Amanis. id est. spica celtica.
Amais. idem quod supra.
Amantilla. id est. fu.
Amanasueti. id est. nigella.
Amanaram. .i. aconitum.
Amantina. id est. arthemisia.
Amaracus. .i. sansuc9 vel maiorana.
Amaric. idem quod supra.
Amarola. id est. camedrea.
Amarantium. id est. arthemisia.
Amarion. id est sansucus.
Amaritum. idem quod supra.
Amaracti. id est. sarcocolla.
Amanthima. .id est. arthemisia.
Amaritu. id est. maiorana.
Amaris. idem quod supra.
Amarantum. id est herba crassula
Amaratus. id est. maiorana.
Amaracus. id est. saturegia.

XXXVII.

Amarikest arab. vel pentasilem grece aligos vel ligos. latine agnus castus. vel salix marina vel alexandrina. vel arbor abrahe. Agn9 castus frutex est sarmētosa cui9 stipites sunt recti. & duri ad frangendū. folia e9 similia folijs olive. nisi quia sunt maiora molliora & longiora. flos ei9 ē purpure9 & aliquando albus. & semen eius simile piperi. folia eius medicine cōpetūt et nō radices. & flores magis. Et ubicūq3 agn9 castus simpliciter inveitur florē itelligas Agnus castus em̄ omni tēpore invenitur viridis. & in aquosis locis magis ꝙ i siccis q̄ viridis maioris ē efficacie. ꝙ exiccatus. dicit̄ em̄ q2 libidinē reprimēdo castū reddit. ut agn9. ca. est & sic. in. ii. gradu.

Sera. li. agg. ca. amarikest sive amarichest auc. dyas. Amarikest. i. agn9 cast9 & ē arbor abrahe. semē eius dicitur semē agni casti. & noīatur piperella. et ē pig eunuchorū. Et sunt ei due spēs. et dicit̄ kistos. eo ꝙ religiosi sternūt hanc plātam sub lectis ad refrenādū libidinē. et noīat̄ login propter duriciem virgarum eius. Et est plāta i magnitudine arborū. Nascit̄ ꝓpe aquas. et locis aquestribus. hab3 virgas duras ad frangendū. et folia ei9 sūt similia folijs olivarū nisi q2 sunt lōgiora maiora et molliora. et quedā species hui9 plante habet florē purpureū. et quedam habet florem albū. et habet semen simile piperi. Et idem auc. gali. qd̄ administrat̄ ex illa arbore est semen folia et flores. Et seminis quidē et florum substātia ē subtilis valde. & ē ca. & sic. in. iij. gdu. Dyas. cap. agnus secundum translatōnē nostrā Agnus sive aligos latine alexandrina appellata est. Agn9 dicitur ꝓpter castitatē nomine greco. siqdē substantia corpibus potentiam venereā tollit id. et semē eius potui datum idem operatur. Aligos aūt dicta est propter suavitatem. & ē frutex arboris. & nascitur circa flumina. vel in campis aquosis longas mittēs virgulas que difficile franguntur. folia olivis maiora atq3 molliora habet. Eius species sūt due. altera est cum flore purpureo. altēa cū albo. semen quoq3 habet tanꝙ pip & virtutis feruētis. Avi. li. ii. ca. d̄ agno casto. Agnus castus ca. in primo gradu sic. in. ii. & est resolutivus. subtiliativus. disgregativus ventositatum. & in ipso ē apertio cum stipticitate. Et est remotivus doloris. Gali. vi. sim. phar. ca. de agno casto. Id quod administratur ex illa arbore in medicina sunt semē & flos. Et seminis quidē ei9 et floris substātia ē subtilissima. & in sapore eius est acuitas sive acredo & stipticitas. & virtus ei9 ē ca. & sic. i. iij. gradu Posse. Lect9 ex eo factus reprimit libidinē. fomētent̄ et geitalia ex aqua decoctōis ipsi9. et succ9 etiā potetur. Cōtra gomoream flores ei9 vel folia decoquantur in aceto et addito castoreo cathaplasmentur genitalia. val3 em̄ agnus castus mirabiliter ad libidinis extinctionem maniendo spiritus. & consumendo sperma. hoc sil'iter facit ruta. maiorana. cimmū. calamentū et anetū. s3 in hoc potentior ē agnus castus. sūt em̄ ista ca. aperitiva & extenuatīa. Sūt etiam alia que extigunt libidinem inspissando sperma. et congelando. ut psilliū semen lactuce. citrulli meloīs. et cucumeris portulace. scariolarū. acetū. agresta. sumach

& camfora et similia. In succo agni casti seminũ feniculi ʒ iii. & esule ʒ ii. coquanẽ & mane colatura detẽ leucoflegmatico. vinũ etiã decoctionis agni casti multũ confert. Agnus castus dimittatur in amurca olei vt putrefiat. & addito vino forti fiat decoctio. coletur et addita cera & oleo fiat vngentũ. cuiꝰ inũctio spleñs duriciem vel ventris remollit. fomentũ factũ ex aqua decoctionis agni casti matricẽ exiccat. & eius cõsumit sup̄fluitatẽ & ipsius orificiũ angustat. ad menstrua prouocanda fiat fomẽtũ ex aq̃ decoctionis ipsius et centrũ galli. Cõtra litargiã fiat dcoctõ cũ agno casto. apio et saluia in aqua salsa. & fortiter fricetur ex ea posterior pars capitis. Sera. auto. gali. Agnꝰ abscindit libidinẽ coitus. et maxĩe quando comeditur semẽ eius. & p̄uocat menstrua. & resoluit ap̄ata dura que fiũt in mẽbris corporis. Dyas. Agnꝰ castꝰ perhibetur mederi serpentũ morsũ. Itẽ semẽ eius bibitũ ydropicis & spleneticis medicatur. morsibus venenatis occurrit lac mulieribus p̄uocat. menstruis impat bibitum ʒ i. cum vino veteri extinguit venerem. dolorẽ capitis commouet. ad bibens somnũ. Elixatura seminũ & foliorũ eius tũores stericos dissoluit fomẽto vel disp̄git. pulegio mixto vel bibito. aut fomentatione adhibitũ mẽstrua p̄uocat. & dolorem capitis tollit. & cataplasmatibus mixto oleo & aceto litargicis et freneticis prestolatur. vtilem fomentationẽ capiti prestat sub lecto positus serpẽtes longiꝰ arcet. & fumigatõe sua id p̄stare nouit. duricies testiũ tollit combustꝰ. et pãpino addito ragadias sanat ani. semen eius cathaplasmatibus recte miscetur. folia eius papulas corpis leniũt locturã itineris sanant. semẽ flores et folia ca. sũt & sic. virtutis. & in ipsa substãtia subtiliandi habet facultatem. etenim vtẽtibus ea in gustu videtur acria & stiptica. Nã si manducanẽ calefaciũt nimis. et capitis dolorem excitant. Reprimunt ergo folia flores & semina. quia stiptica sunt venereos actus. Et si folia et flores in lecto substernentur eadem faciunt. non solum viris. sꝫ etiã mulieribꝰ. sic etiã mãducata et bibita faciunt. Inde ergo arbor dicitur agnus castus. quia id facit. Nã et semen eius ad epatis et splenis sclirosim vel cõstipata humoribus loca iuuat. indurata digerit loca. Et qꝛ virtus eiꝰ leptomeris est. non solum non cõmouet libidinẽ. sed etiã reprimit sicut etiã ruta. sed calidior et siccior est agnus castus et virtute abũdantior. sed non dissimilis qualitate. est autem specialis virtus eiꝰ Gal. Agnꝰ castus abscindit libidinẽ coitus. et maxĩe quando comeditur semen eius. Et agnꝰ castus a mulieribus atheniensibꝰ ĩ lecto sternitur. et rep̄mit libidinẽ. Agnꝰ castꝰ p̄uocat menstrua. et resoluit ap̄ata dura que fiunt in membris corporis. ꝙ autem caput tangat non est p̄pter multitudinẽ spiritus vaporosi orti ex eo magis q̄ p̄pẽ caliditatẽ rationabilem et partiũ subtilitatem. Si enim generatiuꝰ inflatiui sp̄ũs esset inflaret vtiqꝫ ventrẽ. et augmẽtarꝫ impetũ coitus velut eruca. sed nedũ ꝙ prouocat. sed sedare aptus natus ẽ coitũ Est autẽ cõmestibilis eius fructꝰ palãqꝫ calefaciens cũ eo ꝙ dolorẽ capitis faciẽs est minus tamen si assetur. Nam sic cum tragematibꝰ mãducatur. et minꝰ dolorẽ capitis facit. nõ est autẽ inflatiuꝰ vẽtris etiam qui non est torrefactus. cõpescit libidinis impetũ tam torrefactus q̃ nõ torrefactus fructus Aui. Fit ex agno casto emplastrum cũ folijs suis torsioni neruorum. et remouet lassitudinẽ et facit sodam. et bibitus subet facit. Et quãdo ex eo fit emplastrum facit sodam. Et est ex eis que multiplicant lac minorando sp̄ma. fitqꝫ eius potio duarum ʒ vsqꝫ ad ʒ iij. et aperit oppilationẽ epatis et spleñs et valde iuuat ad remouẽdũ eorꝫ duriciẽ et cum bibitur ex eo cũ oximelle q̃ntitas duarũ ʒ confert ydropisi. Et sedetur in eius decoctõne propter dolorẽ matricis et ap̄ata eius. Et bibitus cum mentastro et euaporatus desiccat sperma. Et q̃ndo ex stipitibus eius sternitur sub dorso p̄hibet pollutionẽ. et virge erectionem. Et suffumigantur mulieres cum vehemens desiderium adest coitus et remouet illõ. Et cõfert precipue semẽ eius fissuris ani Et fit ex eo emplastrũ cũ butiro duriciei testiculi precipue cũ semĩe eius. Et ↄfert morsui serpentis cũ bibitur ex eo ʒ i. et similiter morsui canis et lupi supposito emplastro et fumigatõne facta ex eo. Et eiꝰ folia fugãt venenosa. Et idẽ sera. au. Dyas. Semẽ ipius quãdo sumiẽ in potu confert morsibꝰ venenosis. et confert ad ydropisim quãdo ex eo sumũtur ʒ ii. cũ vino. et p̄uocat vrinã et menstrua. et debilitat virtutẽ sp̄matis. et inducit sodaꝫ.

Et quando semen eiꝰ bibitur cū pulegio aut fit fumigatio cū eo·aut nascale·ꝓuocat menstrua·& quando fit emplastrum cū eo curat sodā·Et qn̄ fit cū semine eiꝰ & aqua emplastꝝ.sedat dolorē ragadiarum ani·& ipsum semen cū folijs curat exituras et torsiones neruoꝝ & vulnera Et putant aliqui ꝙ si viator faciat ex ligno eius baculū quē deferat secū in itinere.custodit eum ab offensione lapidis·& aliarū rerum·& ab excoriatione que fit per confricationem membroꝝ·

Amasates ·i·ebulus·
Amatrum ·i·sansucus·
Amamosis ·i·perfectum videndi impedimentum sine maxima passione·
Ambagum ·i·trufariū vel vagum
Ambat ·i·sambucus·
Ambar ·i·ambra.
Ambramela ·i·nigra·

XXXVIII·

Ambra grece & latine·arabice vero hambar·Ambra secundū quosdam est sperma ceti piscis & ſm quosdā est fructꝰ arboris sub mari crescentis·vel gūmi vel manacor fōtis in mari·Et secundū quosdā est iecur piscis·Et secundū quosdam spuma maris·Et secundū alios est stercus aīalis maris sed falso·qm̄ ambra generatᷣ sub mari in speciem fungorū qui generantᷣ in terra·Ca·est i secūdo gradu·sic·in primo circa finem.Sophisticatur aūt ambra cū ligno aloes storace calamita & laudano resolutis addito musco resoluto ī aqua ro·et apposita aqua in parua quātitate·Sed cognoscitur·qꝛ sophisticata potest malaxari sicut cera.vera aūt ambra nō· Serali·aggre·cap·hambar.Hambar·i.ambra nascitur in mari·& generatur in speciem fungoꝝ qui generantur in terra·& quando mare turbatur eijcit a fundo eiꝰ lapides magnos·& cū eis eijcit frusta ambre & plurimū ex ea egreditur in mari quod est in terris gingios & in occidente·& illa defertur almacadie·deferūt eī illuc homines qui nominantur mibere·id est·veloces·quando nouerunt ꝙ mare eorū eiecit ambram·Melior aūt ex ea est illa que inuenitᷣ in insulis illaꝝ regionū·& in litoribus ipsiꝰ cū figura rotunda coloris celestis.Illa vero que est alba sicut ouū strucionis est mala·et est illa quā deuorāt quidam pisces magni qui dicūtur azel·q̄ cuꝫ deglutiunt eā occidūtᷣ ab ea·& natant sup aquas mortui·quos videntes homīes de zingios ꝓijciūt sup eos vncos ferreos & extrahunt ipsos de mari.& extrahunt ambrā de ventre eoꝝ·& est ambra nō bona·maxime q̄ in vētre repitur·& noīant eā apotecarij ꝑsie maioris madi·veꝝ illa que repitur iuxta spinā dorsi est pura & mūda multū et bona valde.Est ca·et sic·et hoc ſm quantitatē more quā facit ī vētre piscis· Dyas·Ambra ca·est et sic·

Auicē·li·ij·cap·de ambra·Ambra ca·est et sic·et dicitᷣ ꝙ sit caliditas eiꝰ in·ij·et sic·in primo gradu. Posse·Contra sincopim accipe·ʒ.i·ambre·et·ʒ·ß·lignialoes et·ʒ·ij·ossis de corde cerui·q̄ omnia resoluantᷣ in aqua ro·et fiant pillule et ꝓ pinentur·Cōtra epilensiā·pone ambram et cornu cerui ī vase vitreo sup carbones et patiens suscipiat ꝑ os et nares fumum et multū valet·Contra suffocationē matricis que opprimit spiritualia·ponatur similiter in vase vitreo cū alijs aromaticis et recipiatᷣ fumꝰ per os vulue· Sera·Ambra confortat cerebrū et corroborat ipsum et sensus omnes et cor·et confert senibus et frigidis complexione· Dyas·Ambra virtutē cerebro prestat et ceteris sensibꝰ seu cordi·adiuuat quoqꝫ senes et illos qui a frigidis humoribus possidentᷣ

Aui·Ambra confert decrepitis subtilitate sua·et confert cerebro et sensibꝰ et confert pectori·Et idē de viribus cordis ait ꝙ confortat cor· Almāsor tractatu tercio cap·de ambra·Ambra ca·est·cerebrum quoqꝫ atqꝫ cor robusta efficit.

Amfaricon ·i·ypericon.
Amgailem ·i·arbor gūmi arabici spinosa·cuius lanugo est sicut cotum ex cuius fructus succo fit acacia·
Amelbacarim ·i.lepus marinus·
Amechim ·i·ozimū citrariū·
Ameis ·i·extremitas vitis.
Amellentum ·i.sine inguine·
Amemel ·i·carbunculi·
Amenonis ·i·folia papaueris·sed melius amenonis·i·papauer nigrum·
Amensus est genus cibarij·
Amene ·i·sisimbrium·
Amentum ·i·vitrum coctum·
Ameos emithetinis·i·alumen scissum vl' stipterea·
Ameos quid est·l·l·nauchana·
Americ .i.maiorana·
Amerina arbor est non multum a salice distans·

Amesates .i. ebulus.
Ames id est. serpens quidam diversorum colorum.
Amese .i. a medio.
Ametistus .i. gēma quedã preciosa coloris violacei pro q̄. l. lapis ametist9
Amelonsis silvestre. id est. nasturciũ.
Ameus id est. reddi domuz vel morula vel semen morule rubi.
Ameu idem quod supra.
Amblem radix viva interpretatur.
Amsesibeena. i. quoddã genus serpentis

XXXIX.

AMleg. id ē. mirabolani embilici belliget. i. mirabolani bellirici. Vbi sciendum ꝙ mirabolani emblici & bellirici sũt ex alia arbore ꝓducti ꝙ̄ alie species mirabolanorum: sicut apparet in litera balilig. & ideo hic determinatur de istis: in litera balilig vero determinatᷣ de alijs specieb9 mirabolanorum. Sera. li. aggre. ca. de amlegbelliget. Amlegbelliget. i. mirabolani emblici et bellirici sũt fri. & sic in fine tercij grad9: et extingũt acuitatē sanguinis: & caliditatē colere: & auferũt sitim sua frigiditate: & preparant stomachum: ꝓvocant appetitum: & stringũt ventrē: ꝓpter eorum stipticitatem Io. Mes. cap. de mirabolanis. Mirabolani. Embilici sunt ex medicinis confortãtibus stomachũ et cor & epar & viscera Et meliores ex eis sunt habentes frusta grossa & densa & gravia que min9 crescunt in ossibus & plus in carne. rari quoqz non habent spiritũ Et sũt frigide complexionis parum. & sic. in primo gradu. Et ipsi sũt ꝯfortativi membrorum ipsorum. & coadunativi partiũ eorum. Et sũt de extinguētibus inflamatōez in stomacho & epate. Et ipsi nutriti maioris sunt ꝍationis. & minoris corrugationis. Modus nutriēdi emblicos. Accipe ex eis quantitatē quã volueris. & submerge in aqua. & expone soli vsqz dum tumefiant & humectētur post exprime & pone ī aqua mellis & dimitte ꝑ dies duos: & deinde coque cum facilitate: & postꝙ̄ cocti fuerint dimitte parum refrigerari: & adde cũ eis mellis tabarzet sicut quartã partē totius & recon de. & quidã supcondiunt cũ specieb9 aromaticis ꝯfortativis: sicut cũ cinnamomo xiloaloe gallia cardamomo & croco & similib9. Bellirici sũt ex medicinis benedictis. expectatᷣ enĩ per eos ꝯfortatio: meliores sunt grossi ponderosi & densi corticis fri. sũt in primo: & sic. in secũdo In posse & ꝓprietatib9 alijs sũt sicut emblici. Posse. Sera. auc. gal. Emblici & bellirici habent ꝓprietatē denigrandi capillos: & ꝓhibent casũ ipsorum. Et ꝯferunt emoroidib9. & ipsi tumescũt in aqua. Et conditi ex eis faciũt ꝍationes mirabolanorum nõ ꝯditorum: nisi qr sunt debiliores eis & in belliricis maior est ꝓprietas in acumine ꝙ̄ in emblicis. Et idē auto. bedigaras Emblicorum ꝓprietas confortat stomachum: & ꝓhibent corruptionē ab eo: fortificant stomachũ: & augent appetitũ cibi: & incitant coitũ: & abscindũt sputuz & vomitũ: & sedãt sitim: & augent operationē sensus. & bellirici sũt ꝓpinqui in ꝍatione citrinis. Mirabolani emblici bellirici & kebuli mixti cũ oleo amigdalarũ dulciũ. & cũ melle tingunt capillos colore nigro. Io. Mes. Mirabolani emblici educũt solutione flegma. & sũt ex rebus valde ꝯfortantibus cerebrum. & nervos: & augent intellectũ: & ꝯfortãt cor. Et conferunt tremori ei9. & mundificãt stomachũ a putrefactōe. & ꝯfortant ipsum: & sedant fervorē in eo: & auferũt sitim. et addunt in appetitum. et sedant vomitũ.
Ampeleos melana .i. vitis nigra & est viticella.
Ampeleos leuce id est. vitis alba. & est brionia.
Ampeleos agria .i. vitis agrestis que alio nomine dicitur lambrusca. cui9 flos vocatur ynantus vel ynantum. & ei9 sũt due species. l. l. barim.
Ampeleos agrestis idē quod supra.
Ampeleos ynoferos vel vinoferos. i. vitis vinifera pro qua. l. l. barim.
Ampeloprasson .i. aratillus.
Ampleopia est obscuritas vidēdi que fit ab aliqua non manifesta causa.
Amplemon .i. scolopendria
Amplenon idem quod supra.
Amzen quid est. l. l. bet.
Ami .i. fructus iuniperi.
Amiantum .i. teste ovoruz quibus pulli excluduntur in nidum.
Amiacij .i. medicina inda que ē similis cinnamomo.
Amicroceum .i. facile ad cognoscendum. vt in alexandro de tussi.
Amicrotero idem qd̄ supra.
Amicas .i. scarificationes.
Amictica virtus .i. lacessitoria. irritatoria. aperitiva.

Amictas · i· lumbrici ventris·
Amicticum ·i· mitigatorium·
Amiceticum ·i· recorporatiuum·
Amifructus ·i· iuniperus·
Amigdalen ·i· arbor spinosa vnde emanat gummi arabicum·
Amigdale p morbo sunt due eminentie iuxta radicem lingue in faucibus similes capitibus mamillarum: et dicunt branci·
Amigdaleon ·i· oleu amigdalarum·
Amigdalus ·id e· arbor faciens amigdalas· pro qua ·l·l· lauet·
Amigdala quid est ·l·l· qua supra·
Amilnus ·i· camomilla·

XL·

Amilum vel apoyoys gre· aravisce· latine vero amidum· Amidum vel amilum est succus frumenti: & dicitur amilum ab a qd est sine & melos grece ·i· mola eo q sine mola fit Vnde amilum est medulla fruměti quod infunditur & tunditur donec furfur suu dimittat· deinde cu aqua mittit in sportulam: & cu pressura colat· & cu in vno vase velut fex resederit aqua effusa i sole siccat: post hoc leuiter stringat· Cassi felix cap· de amilo· Amilu tpate caliditatis est & hu· qd sic fit· frumentu in aqua frigida ponatur p die & nocte· & de die in die aqua remoueat quousqz frumentu videatur putrefieri: deinde aqua remota optime teratur· & cu eade aqua optime confectu p pannu exprimat & soli exponatur· vt exiccet vsqz ad aque ?sumptoz & frequenter remoueatur aqua frigida donec dealbetur· qd residet desiccatur & indurat· Sera· li· aggre· cap· de amilo Amil um infrigidat & desiccat plusq frumentu· Et melius ex eo est illud quod fit in estate: & modus operatiois ei est ut accipias de frumeto & ipsu bene purges & infundes in aqua dulci· & laues ipsum cu ea· & post pijce aqua illa cu qua ipsu lauasti· & funde super ipsum aqua aliam & facies ita quinquies in die· & si potes in nocte similiter· & qn mollificat oportet q eijcias aqua eius cum facilitate sine agitatione aliqua: ne cu aqua egrediatur aliqd d lacte· Et postq hoc feceris calca cu pedibus & proijce ipsa aqua· et quod supnatauerit sup aqua ex furfure collige cu caccia pforata· et abijce residuu· post q vero purgatu fuerit a furfure et cola tu· pone sup lateres nouos et expone soli calido· et si remanserit in eo aliq humiditas pone sup igne· Et sapor ei est acetosus· et virt ei est pauce caliditatis· sz est compositu ex virtutib ?trarijs· Naz vna est frigida pter acetositate q est in eo· et alia calida a caliditate ei q est a farina· que est in eo a calore putrefaciente·

Gal· primo de cibis· Amilu habet virtute lenitiua exasperatoz· existit aute comune huiusmodi op omnibus substatijs quecuqz sicce secundu ?sistentia existetes neqz stipticitate habent· neqz aliqua alia qualitate manifesta vel virtute· et vocat ipsuz apoyoys· i· sine qualitate merito existente tale· vt ad sensu est et in humidis substantijs aliqua talis· consimile aut est virtute ablutis panib minus tn alimentu dans corpi· Dyas· ca· de amilo· Amilu appellatu est ab eo q greci milos mola vocant· i· q sine mola fiat· Est aut vtili amilu quod ex tritico fit cretico aut egiptio· Accipe triticu et laua i aqua bona infunde et muta ei aqua limpida quinquies in die vt diligenti fiat· et nocte muta bis ei aqua· et l i qua· qn molle fit et manibus ?frica· et adde aqua postq cofricaueris et liquaueris· pone ad sole colatu· sed non multa habeat aqua cu liquas· Est autem optimu amilu recens et candidu et lene sine vllo acore et inquinoso odore·

Posse· Dyas· Amilu facit ad abstinendum reuma oculoru· alta vulnera oculis replet· aspredine oculoz tollit· sanguine reijcientib bibitu singulare presidiu est· Aspredines arteriarum dislenit· Iuscello lactis miscetur· et profluu ventris stringit valde· potest autem leuiter stringere pter qd in collirijs lacrimas stringetib miscet· valet similiter ?tra apata spiritualium et tussim coctu in aqua ordei cu lacte amigdalaz additis penidijs· Sera· Amilu confert humorib currentib ad oculos· et vlceribus que dicunt felfeoles et quando bibit abscindit sanguine q venit a pectore· et lenit asperitate gutturis et quando miscetur cu lacte in aliquo cibo hoc idem facit·

Amimut ·i· costbarcost·
Amimeum id e· sine rubore· vnde amimeu vinu secundu Dyas· i· sine minio et sine rubore tendens ad album·
Amiplius est genus cimini· et inuenitur in egipto·
Amiron est species scariole·
Amirisum suppositio carnis q fit in consolidatione· Vn fit ibi tumefactio

carnis·qꝫ non est alind ꝯsolidatio·nisi ap
positio carnis supius que illas ptes sic te
net·et vocatur a Gal·apozismum. Et ab
Auicē·dicitur mater sanguinis·

XLI·

AMiberberis arabi·grece rarach
vel oxiacantū·latine vo berbe
ri· Sera·auc·Dyas·li·agg·
ca·Amiberberis·i.berberi·& est rubus
Achiss a & est dictū acutū·& acsa & est
dictū spina·ergo vult dici spina acuta·
& ē illa q̄ facit fructū q̄ dicit̄ zachuch si-
ue zaitab·& est amiberberis·& defert̄ a
corasceni·& est arbor similis arbori piro
rū siluestriū·q̄ dicit̄ abhinus siue abaras
nisi qꝫ est minor:& habet multas spinas
& habet fructū similem grano mirti·nisi
qꝫ est maior & rubeꝰ facile frāgibilis·&
habet interiꝰ grana·& habꝫ radicē habē
tē multas radiculas infixas terre· Gal·
vnj·sim·phar·cap.oxiacantū·Hec arbor
est similis virtute & specie arbori archā
di·i·piroꝝ siluestriū.nisi qꝫ arbor piroꝝ
est stiptica stipticitate forti·sꝫ in fructu
eiꝰ cū stipticitate est res incidēs subtilit̄·
Auicē.li·ij·cap·de berberis·Amiber-
beris est azarasch·& ex eo est rotundū et
rubeū campestre·et aliud est nigꝝ longū
arenosū aut mōtanū·& est fortiꝰ fri.est
& sic·in fine tercij gradꝰ·& est vincēs co
lerā valde· Posse·Sera·Fructꝰ eiꝰ qn̄
bibit̄ aut etiā comedit̄ abscindit fluxū an
tiquū & hūiditates antiq̄s q̄ fluunt a ma
trice·Et qn̄ fit emplastꝝ cum eo trito at
trahit sagittas q̄ sūt infixe carni·& astel
las & spinas & alia similia·& qn̄ percu
titur venter mulieris pregnātis cū radice
huiꝰ ter·aut fit inunctio cū ea expellit fe
tum·et est fri·et sic·in secūdo gradu·pro
hibet et incidit sitiꝫ calidā.et fortificat sto
machū et epar·Et ꝓprietas eiꝰ est ꝙ con
fert apatibus calidis·et hec aut·aben me
suay·Et idē auc·armasios·Fructꝰ eiꝰ re
tinet et ꝓhibet oīs egritudines q̄ fiunt
a fluxu ventris· Aui·Fructus amiber
beris confert apatibus calidis ex eis em
plastꝝ suppositum·et ꝯfortat stomachū
et epar et abscindit sitim valde·et ꝯfert
rasure et fluxui sanguinis inferius·
Amisul ·i·quādo apparēt radi
ces capilloꝝ albe et extremitates sīt nigre
Amitrocena ·i·tenens mensurā·
Amitrocera ·i.debilitas epatis.
Amitrocita ·i·obscuritas·
Amitasay·i·emminētia vlceris vel oculi·

Amizen quid est·l·l·hec·
Ambidexter ·i·qui vtraqꝫ manu p
dextera vtitur·
Ambliops·i·amiliops·i.luscus qui in die
paꝝ videt a causa nō manifesta·
Ampliopia idem quod supra·
Ambrisubet ·i·sene·
Amfemerina·i·lilialis et est alguescen·
Amfima ·i·castoreū vel quodcū
qꝫ animal degens in aquis et in terra·
Amfitraros ·i·sparagus·
Amguilanauū ·i·spina egiptiaca
Ammisenie ·i·siellach·
Ampirepisecō balanon ·i·mirabolani idi
Ampliopia ·i·obscuritas visus·et
est luscus q̄ in die paꝝ videt a causa non
manifesta·vt oribasiꝰ i alexādro de ocul'·
Amocua ·i·armoniacū·
Amolach est species bubonis·
Amoi ·i·radix quecūqꝫ·
Amola est quoddā potagium medicina
le satis expertū contra vomitū infantiuꝫ
et pueroꝝ causatū ex frigiditate·cuius re
ceptio est hec·Recipe cinnamomi spice.
croci lignialoes masticis nucismuscate ga
riofili·terre sigillate·calami·aromatici·
zinziberis rosaꝝ macis cardamomi maio
ris et etiā minoris ana.ʒ·i.bulliāt cū aq̄
ro·in vna fiala vitrea in cinere calido po
stea coletur·et paulatim cum cocleari po
tui propinetur·
Amolella idem quod supra·
Amolenten ·i.sine inquinatione ut
in alexandro·

XLII·

AMomum grece·latine pes colū
binus·arabice vero hameien·
Dyas·cap·d amomo·Amo
mum genus est odoratissime herbe·cuius
frutex est similis botruo in circūitu cuius
libet arboris nascēs·ramulos habꝫ siccos
et duros virgulis similes.coloris subrufi
circa quos foliola iuncta et copiosa ex
tirso botruosum semen reddēs et sibi cō
nexū·florem albū veluti viole folijs simi
libus brionie·Cuiꝰ triplex datur species
Est em̄ quod appellatur armenū ceteris
meliꝰ aurosi coloris vl' flaui·odoris boni
Aliud est quod appellatur medicon pmo
inferius:nascit̄ in locis humectis et ꝓpte
rea forma maiꝰ atqꝫ viride et lene tactu
saporem origani habens·Terciū vero qd̄
appellat̄ ponticū rufū est.et non longum
nec difficile frangibile botruoso semine
plenum et odore percussibile·i·stipticū·

Eligendū est autem recēs et albū virgas purpureas habēs expansū et semīe plenū simile botruo et ponderosū suaue qđ masticatū linguā remordꝫ· vnū colorē habēs nō variū· vires habet calefaciētes et strīngentes et siccas· Plīniꝰ· ca· de amomo Amomū vocaꝛ eo ꝙ veluti odorē cīnnamomi inferat· nascitur in siria et armenia frutex est· botruosū semē reddēs sibi cōnexū flore albo veluti viole figura· folijs similibꝰ brionie· odore etiā bono· somnuꝫ incitat· & est ca· et sic· in tercio gradu·

Sera· li· aggre· cap· hameme· Hameme ·i· pes colūbi· et est amomū· et est plāta sicut racemꝰ semē sibi habēs ꝯnexum· habens florē puū simile flori plāte dicte loctidā· quorū color trahit ad rubedinē, et circūquaqꝫ sūt folia multa ꝯglobata et semen eiꝰ in racemis· et habet florē albū simile flori viole in figura· Et meliꝰ est armenū cuiꝰ color est valde aureꝰ. Et color ligni eiꝰ est ad rubore vergens· & habet odorē bonū valde· Sꝫ illud qđ est aquaticū· nasciꝛ in locis petrosis & humidis· & est debiliꝰ altero & est magnū· cuiꝰ color est ad viriditatē tendens: ac molle tactu & lignū eiꝰ est valde squamosū: & ī odore suo est similis odori rute· & in sapore suo est similis sapori origani· sed illud qđ est ex terra q̄ dicitur pontꝰ lignū est habēs ad rubedinē decliue nō longū nec difficile· frangibile· & est ortꝰ eiꝰ sicut racemi· & est plenū semine· & odor eiꝰ est purus· stipticꝰ· & illud quod est potētioris odoris est nouū albū: & est optimum. & habet ramulos coloris sanguis· & qn̄ nō est maturꝝ: est expansū & plenū semine racemis puis simile· grauē habēs odorꝫ bonū multū mordicās linguam· & color eiꝰ est vnicꝰ nō diuisus· Et quidā adulterant amomū cū planta q̄ diciꝛ amomides eo ꝙ similaꝛ amomo: nisi qꝛ nō habꝫ odorē eiꝰ nec tale semē: & nasciꝛ in armenia: & flos eiꝰ est sil'is flori origani· Si vis n̄ decipi ab hac vel a similibꝰ· caue a planta q̄ est nimis iuuenis. Et elige illā cuius rami egrediunꝛ ab vna radice· virtꝰ eiꝰ est calefactiua Gal· vi· sim· phar· ca· đ amomo· Amomū hoc quidē videꝛ ſm virtutē assimilari acoro· nisi ꝙ siccus plus est acorus· digestibiliꝰ vo amomū· Et dixit gal· in quinta amphorismorꝝ· ꝙ oīa alia calida forti caliditate sūt similia· s· in hoc amomo sicut sūt cassialignea capsus amomū cinnamomū· & faciūt sodā· Et sil'z faciūt plures alie ex speciebꝰ q̄ sūt subtiles & calide· Aui· li· ij· ca· đ amomo· Amomū est arbor sicut botrꝰ ligni sicut rete inuoluti: & habet florē similē emathiti in colore· et eiꝰ folia sūt sicut folia vitis albe quorꝝ color est sicut aurꝝ· Et color ligni ē sicut iacincti· boni odoris· Est species eiꝰ alia viridis grossa: nascēs in locis hūidis & eiꝰ odor est sicut odor rute. Et est species alia egiptiaca q̄ nō est longa neqꝫ lata· neqꝫ debilis· neqꝫ grauis ad frangēdū īmo similis vue· Et odor eiꝰ exuberat sup transitū vue· Ca· est & sic· in secūdo g°du subtiliat & maturat· & in ipso est stipticitas: et virtꝰ eiꝰ est sicut acori virtꝰ· īmo est vehementioris digestionis & maturationis: sꝫ acorꝰ est vehementiꝰ exiccatiuꝰ ꝙ ipsū. Posse· Dyas· Amomū est prestans somnū: tumores etiā cataplasmatibus admixtū sedat· ictibꝰ scorpionū cuꝫ ozimo tritū & vt cataplasma impositum occurrit: ex aqua eiꝰ oculi tumentes releuanꝛ· tumores viscerꝝ vuepasse cōmixtū & vt cathaplasma impositū sedat· muliebria feminarꝝ fomento cōpescit· & huius aqua calida potata nefreticis & epaticis & podagricis ꝓdest· misceꝛ diuersis antidotis & miris & varijs odoribus grate misceꝛ· Sera· Amomū inducit somnuꝫ & sedat sodā· quādo emplastꝝ cū eo fit sup frontem· & maturat apata calida· & confert puncture scorpionis: quando fit emplastrū cū eo & bedarogi ·i· ozimo· & ponitur super locum puncture· & cōfert apatibus oculorꝝ tumidis· qn̄ fomentanꝛ ex decoctōe eiꝰ: & ꝯfert apatibus intrinsecis· qn̄ cū eo exteriꝰ supponitur facto emplastro cū passulis. & ꝯfert dolori matricis· quādo fit nascale cū eo· & quando fit encatisma ex decoctōe eiꝰ· Et quādo bibiꝛ decoctio eiꝰ· est ꝯueniens illi cuius epar est infirmū· & confert egritudinibꝰ renū et podagre· Et ipsū ingrediꝛ in confectionibus multis et magnis et odoriferis· Et idem auto bumaym filij ysaac· Amomum est res que inebriat· etenim de ꝓprietate eiꝰ est ꝙ inebriat· et facit dormire· Auicē· Amomū maturat apata ca· Et eiꝰ decoctio bibitur ad podagrā· et sedetur in ea· etiā ad illud grauat caput· et facit sodā· et facit somnū· et est ex inebriantibus et dormire facientibus· Et fit embroca ex decoctione eius obtalmie calide et ꝯfert pleuresi frigi· et apit oppilatōes epatis. et est plurime digestionis ꝙ acorꝰ

Et cōfert dolorib9 matricis. & intrat in pessarijs matricis. & sedet in decoctione eius ad dolorē renū. Et bibit ex eo ad dolorē matricis omnem. Emplastrū ex eo factum cū bedarogi valet puncture scorpionis. Almansor tractatu tercio cap. de amomo. Amomū cal. est & sic. qd ad oppilatōez epatis ex frigiditate ē pficiēs dolorem aufert matricis. in capite tamen grauedinē et dolorē atqz scothomiā gnat
Amomatū tumamathos. i. confectio subtilis p qua. l. l. timiama.
Amomides ē planta satis similis amomo qua carem9 in partibus nostris.
Amoma .i. armoniacū.
Amemen .i. papauer agreste
Amomim id est. sine rubore ut in alexandro.
Amomim ppriū nomen est.
Amonados .i. arthemisia.
Amoneabiel .i. cimīnū albū.
Amonisi .i. calamentū fluuiale.
Amorellū frutex est sarmentosa habens folia & flores sicut oliua & semina nigra curans cancros scabiez & leprā. & ponit in sirupo magistri vrsonis posito in antidotario gal. minori.
Amorosia est quedā cōfectio quā ponit Aui. in antidotario suo. Et amorosia ē quidā sapor aromaticus sic vocatus.
Amorisubet .i. sene
Amotua .i. armoniacū.
Ambor .i. serpillū.
Ambolosagine .i. vitis agrestis.
Ambolоprassū .i. porrū agreste.

XLIII.

Ambrosia est species arthemisie & latine dicitur athanasia. sed secundum Dyas. Ambrosia est aysdo. quere dyas. in pprio ca. qui vocat aysdo ambrosiam. Et est aysdo ambrosia maior. Vbi sciendū q ābrosia est duplex .s. maior & minor. Maior est aysdo. Minor vero ambrosia quā noiat Dyas. cap. de ambrosia est spēs arthemisie q vocat thanacetum. & ideo dicit. Ambrosia quā multi botrum vocāt aut arthemisiā frutex est multas virgas habens longas palmis. ij. & folia i initio minuta similia rute. virge sūt plene semine qsi acinis. odorē vini habēs q non florescit: radix ei9 tenuis est & longa duobus palmis. Nascit in capadocia. q circa se inuenerit cplectitur. virtus est illi stiptica & castaltica & cathaplasmatibus adhibita omne reuma prohibet corporis. Gal. vi. sim. pharc. cap. de ambrosia. Ambrosia siue apiū siluaticum siue apium rusticum. siue botr9 siue temidis. & est thanacetuz. cathaplasmata vero habet vim stipticantem & repercutientem.
Amdroplusus .i. imbecillis
Amfodillus albucium idem quod supra.
Ambrotostonus .i. curuatio anterior.
Amuberis .i. berberis
Amuden .i. amiden.
Amuletum .i. ciclamen.
Amum idem quod supra.
Amulumet .i. pondus duarū vnciarum minus. 3. ij.
Amurca .i. fex olei inferior. sed murca est fex olei superior. sed quid est. l. l. cayt.
Amuri. i. genus condimenti. & est almuri
Ampurias .i. cauda equina.
Amruditis .i. serpens cuius longitudo est vsqz ad cubitū: & color eius est color arene. & sup corp9 ipsi9 st vestigia
Ana sursum vel equale interpretatur vel rectū vel pariter.
Anabasis .i. ippuris. & est cauda equina.
Anabrosis vel diabrosis vel corrosio idez nam rosis incisio vel ruptura. ita dicit alexander.
Anabulla .i. species titimalli.
Anabacie .i. carrubie.
Anabach idem quod supra.
Anacardus pediculus elefantis ab imperitis medicis dr. qd est falsū. sz est fruct9 cuiusdaz arboris que vocatur pediculus elephantis.
Anachochi .i. bacce lauri.
Anacollima .i. medicamē strictoriū
Anacrisis .i. perforationes & scarificationes.
Anacaroes .i. murorū pforatio.
Anadosis .i. redditio vel equalis distributio.
Anadrome .i. recursus.
Anadromes .i. capparis.
Anada id est. liquor vel humiditas cordis.
Anadach .i. frad.
Anafriagos .i. sparagus.
Anagoge .i. eductio sāguis p os
Anagogen idem quod supra.
Anagalion .i. consolida minor.
Anagodan .i. sumach.
Anagogum .i. spuere faciens.

Anago ·i·deductio·
Anagarza qu.. d est·l·l·bothoen·
Anagit ·i·camfora.
Anagallidos ·i·semen mirice·
Anagalliris ·i·simphitū vel confir matum vel consolida maior & minor·
Anaguid id ē·nouiter de furno egredientium·

XLIIII.

ANagallꝰ gre·vel myoschays vel xantala·ara·ippia.latine vero auricula muris dicit̄ secundū aliquos·Anagalli due sūt species·vna ē auricula muris·& est maior:et alia ē morsus galline siue morgellina & est minor·Et maioris sunt due species·vna q̄ facit florē celestis coloris.Et est alia que facit florem rubeū:& habent folia pua rotunda:& ramos quadratos:& semen rotundū·Minor vero facit florē albū:cuiꝰ folia sunt similia supradicte Dyas·cap·de anagallo·Anagalli·s·maioris sūt due species.vna est q̄ florē iacincticū pfert·que femina est·Altera est que & florē dactili colorem habentem profert·que & masculus est·Ambaꝝ vero frutices sunt minores:& sup terram spāse subquadratas habentes virgulas·semen habētes desup obrotundū. Sera·li·aggre·cap·de anagallo·Anagallꝰ est plāta q̄ habet folia sbtilia pua & ramos quadratos·& semē simile semini coriādri·& masculꝰ ex ea nominat̄ in greco xantala·Et femina cardabella:& est herba ā hauleic.Idē au·dias·Est herba cuiꝰ due sūt spēs·vna ipsarū habet florē celestini coloris:et est femina Altera vo habet florē rubeū:& est masculꝰ.& sūt due plātule expāse sup faciē terre:habētes folia pua & rotunda silia folijs herbe q̄ dicit̄ lactin:& hab; ramulos quadrangulatos·& semen rotundū subtilē radicē·Et idē auto·Gal·Virtꝰ eiꝰ est que calefacit paꝝ·et desiccat sine mordicatione·& abstergit abstersione fortis & attrahit· Gal·vi·sim·phar·cap·anagallus·Anagallus vtraq; tā q̄ fuscū hab; colorē ꝗ que rubicundū abstersiue satis virtutis sūt habentes quandā occultā caliditatē attractiuā·Et idē in.vij·ca·myoschais siue mysothis·Anagallus siccat secundū gradū:secundū caliditatē aūt nullam manifestā habet· Posse·Emplastꝝ ex anagallo factū curat tumorē ani·Et succus eiꝰ curat oculoꝝ caligines·cōferet hydropicis & calculosis & epaticis. Et herba ipsa contusa·& sup vulnus imposita attrahit infixa corpi. Dyas·Ambe species anagalli vulneribus prestant effectū:tumorē nō admittūt:& infixa corpi euocāt:pascentia vulnera abstinēt·succꝰ eaꝝ dolorē dentiū ꝓhibet:si ꝑ dextro dēte in sinistra nare fuerit immissus·hic succus cū melle actico coctus & adhibitus oms caligines oculoꝝ siue viciū eoꝝ qd̄ vocat̄ argemō siue argema detergit·morsibus venenatis bibitꝰ medicat̄·nefreticis hydropicis·& epaticis·& renali passione defectis ꝑstat auxiliū·ano tumēti impositus medicat̄·Itē succꝰ naribꝰ infusꝰ putredinē capitis purgat·Habet em̄ desiccatiuā virtutē absq; mordicatōe. Vn̄ & vulnera glutinat·ventrē quoq; deducit mulse admixtꝰ & potui datꝰ·herba cōtusa & imposita stipites educit de corpore

Sera·Species anagalli cuius flos est celestis ꝯfert exitui ani·& illa cuiꝰ flos ē rubeꝰ:facit anū egredi si fit cū ea emplastrū· Gal·Ambe species anagalli habēt occultā caliditatem attractiuā·vt & stimulos infixos euellāt Eaꝝ vo succꝰ a naribꝰ flegma purgat ꝓpter eandē cām:& vniūsaliter loquēdo siccatiuā habent virtutē quapropter etiā vulnera solidāt & putrescentibus conferunt·

Anagiros ·i·malua terratica·
Anabada ·i·cibꝰ sicut pheludem nisi qr cum eo ponitur zizamū·
Analesia est spēs epiletie vicio stomachi
Analbarā ·i·morfea alba·
Anantia pes leporis gariofilata sanamūda idem·l·l·gariofilata·
Amandal ·i·coloquintida rectificata
Analipsis ·i·refectio·
Anansi ·i·arundo·
Anarsatha ·i·hydropisis carnosa
Anapopletica·i·q̄ replent vulnus carne
Anapetica ·i·bona digestio·
Anapleuretica sunt que alta vulnera cōplent & limpidant·
Anasiticatos ·i·sparagus·
Anastomasis est cum ora venaꝝ aptiora effecta sanguinem emittunt·vel est superflua elargitio·
Anasarcha est species hydropisis:& fit quando supfluitates grosse non expellūtur ad cutim sed iuxta carnē·Vnde dicit̄ ab ana qd̄ est iuxta:& sarcos qd̄ est caro ideo dicit̄ hydropisis carnosa·& vocatur similiter hyposarcha·
Anatropha ·i·conuersio stomachi sursum:et est vomitus·

Anathimasis ·i·delatio fumi sursum a stomacho ad caput·
Anathimiasis idem quod supra·
Anatif vel anansi ·i·arundo·
Anathomia ·i·equalis sectio·
Anatrepsis ·i·nutrimentum·
Anatrelis ·i·neruoꝝ pforatio·
Anaxilis ·i·consolida minor·
Anax quid est·l·l·har·
Anazet ·i·iuiube·
Anacaros est nomen cuiusdā insule·
Anacasa ·i·musa·
Anacanati ·i·auis mouens caput
Andachocha ·i·andacucha·
Andarante ·i·sal lucidus·
Andaracaron est tercia species trociscoꝝ tyriace: nam in ea sunt trocisci squillitici trocisci tyri·& est tercia species·s·trocisci dyacoralli·
Andalartos ·i·calcutecaumenon·
Andaran ·i·alumen·
Andale ·i·coloquintida·
Andacote ·i·sulfurate·
Andrago ·i·portulaca·
Andragne idem quod supra·
Andragne agreste·i·soldana: & est portulaca siluestris que est lacticiniosa & ē laxatiua p qua·l·l·chabille·
Andracacara quid est·l·l·heraalalem·
Andrasemon est species yperici·
Andragmos ·i·nenufar·
Andragmas ·i·capparis·
Andrarane ·i·andraracaron

XLV

Andrafasis grece·ara·araf·latine vero atriplex· Sera·li·aggre·cap·araf·auc· Dyaf· Araf·i·andrafasis olus est ꝺ genere duplici ortiuū & agreste fri·est·ſ ꝫ domestica multo frigidior est agresti· Gal·vi·sim·phar·ca·andrafasis· Andrafasis siue atriplex·siue crisolocanna fri·& hu· virtutis est·hūida quidē in·ij·gradu a medijs·fri·in primo quā quidē tepidā dicebam⁹ esse q̄litatem qualis & rosis nostris dam⁹·nisi qꝫ ñ est pticeps stipticitatis·ſ ꝫ est aquosa·& minime terrestris·sicut malua·sed secundū ventrē facile trāsit sicut illa ꝑpter viscositatē·omnino aūt modicū qd diaforeticū est ei·sūt etiā & ortulane tā malua ꝙ andrafasis multo humidiores & frigidiores agrestib⁹· Posse·Dias·Andrafasis cataplasmatibus adhibita cruda & cocta papulis imposita medet·semē eoꝝ cum mulsa bibitū ictericos curat·ei⁹ virtus est leptintica·cū polentā cataplasmatib⁹ adhibita et imposita dolorē capitis tollit tumorib⁹ oculoꝝ necessarie adhibet·& fatigatōes stomachi imposita tollit·semē ei⁹ nefreticis medet·& folia ei⁹ trita & imposita ignē sacꝝ ꝯpescūt·folia ei⁹ comesta dolores vesice amputāt·silr̄ & reuma stomachi et ventris ꝓhibent·Comestū febres acutas extinguit·& lūbricos rotundos educit·sanguinē reijcientib⁹ prodest disintericis comestū auxiliat·cathaplasmatibus oculoꝝ vtiliter adhibet·reumatismū intestinoꝝ si adhibet̄ cōpescit·dolores matricis suppositū mitigat. Est eīn andrafasis hūida abundant·fri·mediocriter nil habēs stipticū·ſ ꝫ aquosa est ut malua·domestica aūt multo frigidior est·& ideo inflamatōibus in initio expedit In statu vo & declinatōe siluestris·semē vo eaꝝ ꝓiectoriam habet virtutem · Vnde yctericis & epaticis si ē ex epatis emfraxi vtil' est·Cruda siue cocta duricies oīs & furunculos sanat·permonib⁹ quidem anteq̄ in vuln⁹ erumpāt vtiliter imponitur· Scabras vngues sine iniuria vlceris detrahit·podagre feruorē cū nitro et aceto & melle extinguit·solutoria est. Et Sera·auto·rasis·Semē ei⁹ facit vomere fortiter·Et vidi hoīem q̄ bibit ex eo·ʒ·ij·& assellauit vsqꝫ ad debilitatē magnā Gal' Andrafasis domestica mlto frigidior est agresti·qua ꝓpter & flegmonib⁹ etiā frigidis incipientib⁹ quidē & crescentibus ac mollib⁹ adhuc & quasi feruentib⁹ ortulana·eis vero q̄ in statu & declinatione & indurescentib⁹ & frigescentibus agrestes sūt ꝯuenietiores·fruct⁹ āt ei⁹ abster siue virtutis est·vn̄ et ad hyctericos ex oppilatōe epatis vtilis existit· Almansor tractatu tercio cap·de atriplice·Atriplices fri·sūt et hūide·q̄ ventrē mollificātes bene nutriunt·yctericis quoqꝫ et calidū habentib⁹ epar beneficiū prestant·
Anfastas· ·i·tegula·
Angastus ·i·hartacum·
Angailem ·i·arbor nascēs ī india in locis rusticorum·et est fri·et sic·et est satis stiptica·
Anguascen id est·herba lilialis: et est anfimerina·
Anhar ·i·locus qui est in inferiori parte gule·latine sonat vulneratio cū lancea eo ꝙ camelus ibi cū lancea ꝑcutitur·et sic moritur ·aliter non·
Annababe est fruct⁹ arboris que vocat agrifolium·

Annara .i.testa ouorum vnde pulli excludunt.

Anphra .i.coagulum.

Antali sūt ossa facta sicut dentali vtcun ꝗ3 maiora: s3 non habent supficiem lenem sicut dentali: sed virgulatā & totā alba3 oriuntur sicut & illi. & eandē habēt virtutem. ponunt in antidotario. Gal. In vngento citrino qd̄ interpretat̄ vngentū de citro. Anthora est herba sic dicta quasi contra thorā. que thora est satis venenosa. & dicit̄ anthora ab anthi qd̄ est cōtra & thora. vnde anthora .i. contra thoram. Vnde notandū ꝙ anthora & thora sunt due herbe que oriunt̄ in vna pte simul et habēt folia quasi folia violarum: sed magis rotunda & modicū incisa: & flores sunt eis sicut flores panis porcini: nisi q2 thora facit eos bene violaceos. s3 anthora facit eos subrubeos. vna earum est interficiēs .s. thora. alia aūt est sanans .s. anthora ꝓ quibus. l. l. thora.

Anthali .i. coloquintida.

Antrakes .i. carbones incensi.

Anthrax .i. carbunculꝰ vel apā venenosum quod etiā dicitur bonum malanū. vel malum malanum.

Anthrakion .i. gēma carbunculus.

Anthrataos id ē. febris flegmatica peryodica

Antraphapheos .i. mandragora.

Anzarut vel anzarot .i. sarcocolla.

Anzharatha est instrumentum de vitro factū per qd̄ pueri attrahūt aquā: & violenter cū volūt expellūt ꝑ foramen.

Anzadarahec ē arbor folia habens lucida vt penna pauonis semper virens.

Anzarot .i. anzarut.

Anzarola quid est. l. l. caror.

Anech .i. vsnee.

Anegibus .i. camelus.

XLVI.

ANeisin arab. gre. vero & latine Anisum Dyas. cap. de aniso. Anisum feruentis est virtutis .s. ca. & sic. & nature mictualis. & scarotice .i. incensiue. Sera. li. aggre. ca. aneisin. auc. Dyas. Aneisin qd̄ de eo est recēs est bonum. habēs grossa grana plena. & nō excoriatur quando fricat̄ ex coriationibus similibꝰ furfuri: & hab3 odorē bonū fortem. Et illud qd̄ est ex insula cretensi est melius. Et post illud est babilonicum hyspanicū vero est deterius. Et quod ex planta eiꝰ est magis iuuatiuū est semē eiꝰ

Gal. vi. sim. phar. cap. de aniso. Sapor eius est acutus amarus modicū & virtus eius est que calefacit & desiccat in tercio gradu. ꝓpterea ergo & diureticū est. ventositates aūt que secundū ventrem sistit.

Auicē. li. ij. cap. de aniso. Anisū est semen feniculi romani acuitatis maioris ꝙ nabati: & ex eo meliꝰ est qd̄ est ponderosū. & est ca. & sic. in. iij. gradu. Posse. Dyas. Anisū q2 mictualis est virtutis hyctericis medet̄. siti3 tollit. bibitū venenis occurrit. inflationes amputat. ventrē stringit. menstruis impat. lac mulieribꝰ ꝓuocat & auget. bibitū venerē stimulat. fumigatione naribus adhibitū dolorē capitis tollit. Auriū dolorē cū oleo ro. adhibitū mitigat. ventositatē ventris tollit & dolorē. Optimū autē est creticū: deinde egiptiū: gallicū vero inertissimū. Paulus cap. de aniso. Contra liuorē ex pcussione conterat̄ ciminū & anisū. et incorporent̄ cū cera: & calidū supponat̄. Anisū similiter auget lac & sperma aperiendo meatꝰ & mundat humiditatē matricis. Almāsor tractatu tercio cap. de aniso. Anisum ca. est quod ventositatis dissolutiuū existēs epatis aperit oppilatōem: coeundi pterea voluntatē stimulat. Sera. li. aggre. au. Dyas. virtꝰ eius est desiccatiua. & calefactiua & expellit ventositates a corpore & sedat dolorē. et ꝓuocat vrinā. & sudorem. & confert hydropisi. & abscindit sitim que fit ab humoribꝰ salsis. qn̄ sumitur in potu. & est conueniens venenis & inflatōibus: & stringit ventrē. & abscindit humiditates albas a matrice fluentes. & ꝓuocat lac. & excitat libidinē. et qn̄ attrahit̄ odoratu fumigatio vaporis eiꝰ. sedat sodā. et quando terit̄ et miscet̄ cū oleo ro. et distillat̄ in aurē: curat qd̄ intra ipsam accidit ex casu aut pcussione. et sedat dolorē eius. Et idē auc. abugeri. apit oppilationē epatis. splenis. renū. et matricis. et mundificat vias que ab humoribꝰ oppilātur. et ꝓpter hoc confert febribꝰ antiqs. et habet in se acuitatē ꝓpinquam adustioni qua r̄soluit ventositates maxime cū ipm̄ assatur. Auic. Anisū est apperitiuū cū stipticitate pua. et est sedatiuū dolorum et resolutiuū ventositatū. et ꝓprie si assetur. et in ipso quidē est acuitas qua medicinis adurentibꝰ fit vicinū. Cōfert inflationi in facie et apatibus extremitatum. Si ex eo fiat vaporatio. et naribus eius vapor attrahatur. sedat sodam et vertiginē

Et si teratur & misceatᷣ cũ oleo ro· & di
stilletᷣ in aurē· sanat qđ accidit in interio
ri parte eiꝰ ex soda a cōpressione aut per
cussione: & dolores eius etiā· Et ꝯfert t se
bel antique· & ꝓuocat lac· & abscindit si
tim factā ex humiditatibꝰ baurachijs· &
confert oppilatōi epatis & splenis gene=
rate ex humiditatibꝰ· et ꝓuocat vrinam
& menstrua· & mundat matricē a fluxu
humiditatũ albaꝝ. & est motiuũ coytus
et quādoqꝫ ꝯstringit ventrē ·et adiuuat
ipsũ ad illud eiꝰ ꝓuocatio· et aperit oppi
lationes renũ ·et vesice· et matricis· Et cō
fert antique febri et expellit nocumentuꝫ
venenoꝝ et venenosoꝝ· loco ipsius poni
tur carui quantũ est ipsũ·

Aneisum idē quod supra·

Aneide ·i·anetũ·

Anemo anemonis i·papauer·

Anemul sunt ossa subtilia que sunt in ex
tremitatibus digitorũ·

Anemora ·i·sisimbriũ·

Anergil ·i·nux indica·

Anesis ·i·requies ab a qđ est
sine & nesos qđ est labor vl' morbꝰ: inde
anetica ·i· mitigatiua vel quieta·

Anesine ·i·thit·

Anes ·i·robilie· & est legumē

Anesi ·i·rose·

Anetica ·i·quieta vl' mitigatiā

Anetum ·i·absinthium dulce. & quid est
·l·l·vebet·

Anetum agreste ·i· meu.

Anethosasis ·i·aptio·

Aneusa ·i·lacca·

Anceto ·i·sarcocolla·

Andecocha ·i·saturegia·

Anfeacalferas ·i·coagulũ caballinũ ·

Anfeagidi ·i·coagulũ cerunũ·

Ange ·i·cardus·

Angeris ·i·electuaria stomacho
conuenientia·

Angedis ·i·terrestris.

Annemula ·i·matrisiluia.

Annestin ·i·flos prati·

Anse ·i·modus ligationis &
nodationis qui vulgariter dicitur asola
quasi nodus qui immediate cũ quis vult
soluitur·

Ansea ·i·liliũ·

Antera ·i·semen rose: & est il=
lud quod remanet đ rosa· & rubet· & ma
turescit: quod autem est intus·s·semē la=
nuginosũ est antera· licet cōmuniter tene
atur ꝙ antera sint pipuli rosarũ·

Anteflorum quid est·l·l·enanctum·

Antericon ·i·flos affodilli·

Anterion idem quod supra·

Antereon est pars gutturis sub mento·

Anichmos ·i.succus·

Anigalien ·i·arbor gũmi arabici·

Anil ·i·indicum·

Animeos ·i·gũmi arabicũ.

Animon vel anemoa ·i·papauer·

Aniotos ·i·incurabilis·

Anissi ·i·serpens·

Anisũ cininũ dulce· semen feniculi roma=
ni idem. pro quo ·l.l·aneisin·

Antilops ·i·apā lacrimalis·

Anchiani ·i·castoreum·

Anchili ·i·flos·

Angitis est quedam species spice nardi·

Angina est apā quod nascitur sub fauci
bus· & dicitur ab ango gis· qui morbus
maxime porcis accidit: quādoqꝫ et hoībꝰ

Angimonia ·i·sarcocolla

Anlicetati ·i·anisum

Anmitos ·i·febris flegmatica·

Annia ·i·priuatio anhelitus·

Anquinopa ·i·ferox

Anrioch id est· plumbum·

Anzicus herba falios falcios· flos sambu
ci idem·

Ansioma ·i·sinopida·

Antimonium quid est·l·l·aitruad·

Antille est quidam lapis·

Antipasis ·i.contraria detractio
methasinthosis linearis·

Antias ·i·tumor durus·

Antiloblefarus ·id est· cum palpebre siml'
casu conglutinantur·

Antistrum est instrumentum cyrurgici si
cut vncinus.

Antimonis ·i·antimonium·

Antiqui ·i.ostrea·

Anti grece preposítio ·i· contra· vt anti=
xp̄s ·i· contra xp̄m· antipapā ·i· ꝯtra papā
antidotum ·i· contra datum: eo ꝙ contra
passiones datur,

Antichisis ·i· limacia·

Antidotum quid est·l·l·anti·

Antifaate ·i·corallus·

Antin algin ·i·testiculus castorei ·

Antimion ·i·mandragora·

Antimon idem quod supra·

Antinus ·i·camomilla vel
gamilla vel cameleon·l·l·bebonig·

Antinops ·i·egilops· & est collectio cir=
ca angulum maiorem oculi·

Antidasis ·i·emach·

Antion est planta vnde colligitur lauda num. & est species rose canine. vt dyasc. cap. scissos.
Antipasis. .i. ad diusa attractõ
Antiparia dicitur id quod obtundit violentiam medicine alterius.
Antira. .i. antera.
Antifarmacum. .i. vincitoxicũ & est extra toxicum. herba est cuius folia sunt quasi folia persici. & stipes subtilis tendens ad colorem violaceum pro quo. l. l. vincitoxicum.
Antirina. id est. sauina vel bratheos.
Antispasis. id ē. contraria euersio humorum.
Anticar. id est. borax.
Anticrocũ. .i. flos albutij.
Antiocum. .i. flos sambuci.

XLVII

Antifilos vel antillis gre. arab. vsnen. latine salsola. et est herba de q̄ fit sal alkali. Dyasc. Duo sũt eius genera. vnum habet folia lenticulis similia. Alia habet folia similia camepithi. prima habet hastã altã duob⁹ palmis erectã cũ folijs mollib⁹. radix ē illi minor & tenuis. nascitur locis herbosis. & solaīs. gustu salsa. Secũda ē q̄ folia & hastas similes camepiti h3. sed asprora & minora. florem purpureũ & odorẽ graue. radix cicoree silis. Gal. vi. sim. phar. ca. antillis. Antillis duplex q̄dem ē. ambe tamē mediocrit̄ siccãt. vt et vlcera solident. Altera vero que camepiteos assimilatur. plus vtiq3 q̄ alia subtilium ptium est. vt epilenticis conferat. hec autē & abstersiuior q̄ altera est. Almãsor tractatu tercio cap. Vsnen ca. ē & sic. q̄ purgat et aperit oppilationem. carnemq3 corrodit superfluam. vniuersaliter autē omnium istarũ herbarũ bonũ habentium odorē q̄plures calide sunt. nisi ille ex q̄bus sentitur illud quod diximus. s. frigiditas manifesta. sicut sentitur in aqua rosata. et camfora atq3 sandalis.
Antispodia est cinis factus ex folijs stipticis. s. mirre oliuarũ et similiũ. et dicit̄ sic eo q̄ ponitur loco spodij. Dyasc. capi. de Antispodia dicit̄ eo q̄ p spodio mittatur. quia similis est virtutis. Et cõficitur sic. Accipe mirram immaturã cũ floribus et baccis immaturis. et mitte in cacabum nouũ crudũ. et cooperi ptusũ cooperculo. et mitte ī fornacē cacabũ. et assa q̄diu cacabus ipe pcoquatur. et iterũ cacabo crudo refunde & similiter coquẽ & eijce. & laua cinerẽ disciplina spodij. Et similiter de folijs oliue antispodiam facere potes. sed melius fit d̄ oleastro cũ flore suo. Multi vero citonia minutis p tibus incisa semine proiecto similiter cõficiunt. Siccamina multi in sole siccata sic conficiũt. Multi vero bussi folia & stinci & scini cum flore suo. aut caprifici folia sicca in sole similiter conficiũt. Alij vero taurocollã. aut lanas succidas ī tictas in pice liq̄da aut melle pburũt. silī disciplīa.
Anocazna. .i. cantabrũ. aliq̄ dicũt. q̄ est sisimbriũ. sed prima ē melior.
Anoch. .i. arthanithe.
Anodium. .id est. mitigatiuũ.
Anodozmon matricis. id est. ascensus matricis ad superiora.
Anodosis. .id est. distributio nutrimenti in membra.
Anodromũ. .i. recursor.
Anoen est proprium nomen loci.
Anolosoch ē nomē ponderis. & ē obul⁹.
Anoresia. .i. fastidiũ vel priuatio appetitus.
Anora. .i. calx.
Anore. .i. medicamē pilos auferens.
Anori est quedam species dactili.
Anostomasis. .i. ascensus matricis. ad superiora.
Anostris. .i. lupus.
Anostomizare. .i. aperire venas q̄ sunt in ano.
Antropa .i. cõuersio ventris sursum per vomitum.
Ancora. .i. spelta.
Ancoria. .i. vlc⁹ excoriatiuũ.
Andocore. .i. sulfurata.
Andoture. .i. mandragora
Androgines. .i. nimphea.
Androstica. Gal. vi. sim. phar. cap. androstica. Androstica q̄ & pitars & leuki & challasia vocatur. vt actis est herba potest autem desiccata & bibita (i pã vero nõ fructus ipsius) vrinas prouocare sufficienter. palam quoq3 q̄ etiam diaforare & siccare.
Androsemon vel asquiron vel ãdrosemi
Pli. cap. androsemon est herba similis ypericon cauliculis mollio rib⁹ et densio rib⁹ et magis rubentib⁹. folia alba rute figurã h3. semē papaueris magis silē. Comeci⁹ trite sãguineũ emittũt succũ. gignit̄ ī vineis. medio autũno fodit̄ et suspendit̄

Galienus vi. sim. phar. capitulo androsemi. Androsemi fruticosa planta duplex est natura. Alterum quidem alkita seu alkitaydes vocatū. alterꝝ autē quod a quibusdam dionisia nūcupatur. Posse. Gal. Fructus quidem eorū purgatiuus. frondiū vero virtꝰ siccatiua et abstersiua mediocriter. ꝙobrē et que sunt vsta igne sanāt. cocta vero in austero vino solidāt

Plinius. Fructus eius est vtilis ad purgandum aluum magnorum vlcerū quod eius vinum indicat.

Androfasis. .i. atriplex.
Angolus. .i. citrullus
Annoticum. .i. recorporatiuū.
Annosader. .i. sal armoniacū.
Annomen. .i. rosa canina.
Anstolocia. .i. cappinus arbor.
Antofali sunt gariofali grossi & tuberosi. & dicuntur antofali .i. ante nati. sicut columbria ante ficus.
Anthora quid est. l. l. thora.
Antopirus panis. id est. fermentatꝰ. & est contrarius opiro.
Anthos. idē quod supra. & est flos omnis. sed ponitur cōmuniter ꝓ flore rorismarini.
Anthorismata. .i. tumores.
Antropomorfon. .i. mandragora.
Antrosia est quedam egritudo que dicitꝰ atrofia.
Antromata. .i. alba apata.
Anubel. .i. iuiube.
Anuen. .i. color qui fit ex sanguine cochilij. sed falso. quoniam est color qui fit ex cocco.

·XLVIII

Anuiden ara. vel heltif. grece. lasar vel silfiū. vel silfasilfium. latine vero genus ferule. cuius gūmi est asa fetida. Sciendum qd̉ asa est gūmi quoddā quod vocatur asa. & huiꝰ quedam est odorifera. quedaꝫ fetida. Et dicitur odorifera. quia ꝑuū habet fetorē vl' paruū odorē. Et dicitur fetida. quia ꝑ excellentiam habet fetorem. & est gūmi herbe anuiden. & est habens vehementeꝫ igneitatem. sed asa odorifera fit ex succo ipsius herbe. habēs aliqualē odorē herbe predicte. Sera. li. aggre cap. anuiden Anuiden .i. planta cuius gūmi est althit .i. asa fetida. radix eius dicitur maharoth planta eius habet stipiteꝫ qui dicitur mastates. & est similis ferule. & folia eius sunt similia folijs apij. & semen eiꝰ latū simile semini nigen mengitagas. Gali. viii. sim. phar. cap. de silfio. substātia eiꝰ est aerea. & virtus gūmi eius quod ē asa & virtus ramorꝝ et radicum et floris eiꝰ est que calefacit calefactione forti. & est ca. & sic. in. iii. gradu. et illud quod est ē ipso maioris saporis ē gūmi. & ipa plāta ē calidior et subtilior aliarū plātarꝝ oim. Et propter hoc ē magis resolutiua. et ita lac aliarū arborū omniū. et est in fine caliditatis. et est substātie venenose. nisi qꝛ est plꝰ in ea substātia ignea aerea. Et idē secundū aliā translatōnē silfij calidissimꝰ qdē opos. ꝗnimo folia et stipes et radix calefacit generose. sunt auteꝫ vētosioris substantie omnia. et secūdū hoc difficile digestibilia. extrorsū tamē corpori apposita operatiora sunt. et maxime omnium opos attractie sufficiēter existēs vtutis et consumere carnem et destruere habet propter predictam eius complexionem.

Dyas. cap. silfium. Silfium omibus est notum cuius lacrimum lasar nominatur. acriter calefaciens et vesicam ledens. sed ventrē purgans. hec autē herba calefacit fortiter. inflamatiua ē eius virtus oino. Nascitur in siria. et armenia et libia. cuiꝰ virga speon siue spletē vocatur que silis est ferule. folia habens silia apio. et semē latum. Et idem cap. lasar. Lasar. i. asa fetida lacrimū herbe est que silfer appellatur. que in multis locis in similitudinem ferule crescit. folia habēs circa se maiora ꝙ apiuꝫ. sed semen simile est ei. Est autē optimū lasar qd̉ cirinaicū dicitꝰ subrufum et perlucidum. et intus exalbiduꝫ. odore viscido. et ꝙ humore cito resoluitur. et in gustu statim humorē prouocat. vires habet acerrimas. Vnde cū magnis vexationibus calefacit et relaxat. Adulteratꝰ autem dū viridis est succꝰ cū serapio et fabe farina quod facile comprehenditur gustu odore et visu. Solutōne in omibꝰ medicinis vsui succus necessariꝰ ē. virtus ē illi viscida inflans stomachū. Aui. li. secundo capitu. de asa. Asa est duarum specierū quarum vna est fetida. et altera odorifera. non fortē habens odorem. sed calidior earum est fetida. et est herba vehementis igneitatis in se tota. et plurimū quidem huius speciei est cirinense. et est gūma almaroch. Est ca. in prio. sic. in. ij.

Posse. Dyas. cap. silfium. Virtus eiꝰ radicis ē termātica et exarātica. stōachū inflat. ructuatōeꝫ ꝓuocat. idigestibil' ē.

& vesice ꝯtraria accepta· cerotis mixta
& īposita pustulas et scrofas ſpgit· oleo
addito liuores corporis limpidat· oleo ci
prino vel yrino addita sciaticis frigidum
humorem siccat· in aceto cocta et catha
plasmatibus imposita ani causas ꝯpescit
bibita venenis occurrit· eustōaca ē· mixta
semībus et nobilib⁹ oxigaris sale addito
comeditur· virga eius diuisa lacrimū qđ
ex se dimiserit necessarie colligitur· quod
lasar dicitur· id est· asa fetida· Et idē ca·
lasar vino additū alopitias emēdat· meli⁹
id agēs si piper et acetū acceperit· suffu
siones oculorum in initio detergit· melle
caligines oculorū limpidat· pertusoruz
dentium dolorē mitigat cū thure mixtuz
et ore retentum similiter prestat· posituz
super morsum rabidi canis curat· venenīs
acceptis facit· nitro rute et melli additum
carbūculis singulare presidiu ē· duricies
vulneꝝ soluit· clauos tollit· caricis additis
et cerotis omnia superiora facere potest
aceto mixtuz zernas tollit· et polippum
et crescentes in naribus carnes· flori eris
aut erugini campane additū omīa sil'iter
facere nouit· Sarcocolle additū et īposi-
tum oxichatba curat· asperedines fauciuz
et vocis limpidat maxīe cū aqua et melle
perpendentē vucā suspēdit· gargarismo
cū mulsa frequēter sūptū colorē lipiduz
facit· in ouo sorbili tussientibus prodest
pleureticis et ydropicis cuz caricis siccis
auxiliatur· Cum pipere et ruta bibitur
addito vino et typicos frigores excludit
tetaīcis et spleneticis et opistotoīcis pon
dere vncis vnius additū cere et glutitum
medetur· sanguissugas bibitas aceto mi
xtum excludit· Coagulatū lac stomacho
soluit· Asperitatē arterie ꝑ cataꝝ lōgi
tēporis vel vocē amputatā curat· Epilē
ticis cū pusca bibitū medicatur· cū mirra
& pipere bibitū mēstruis imperat· vētrē
mollit· & de alto cadentibus opitulatur·
oxigarijs miscetur· amigdalis amaris &
ruce mixtū ī oībus causis nccrie ꝯmedit̄
cū ficu atqꝫ ysopo decoctū et collutōni
oris adhibitum erosos dētes medetur·

Aui· Asa disrūpit vētositates· et effu
gat eas ꝓpter resolutōz suā· & ē cū hoc
īflatiua & īcidit & resoluit sangnē ꝯge-
latū ī vētre· ꝯfert alopitie illinita cū ace-
to & pipe· Et qn̄ administrat̄ ī cibarijs fac̄
bonū colorē. & abscindit verucas q̄ sūt
vt claui· Et cū īcidunt̄ apata fraudulēta
mortificantia mēbrum· si ponat̄ asa sup

ea ꝯfert· Et est bona in cura dubellet ap
parentiū & occultoꝝ· cōfert empetigini
qn̄ bibit̄ cū aqua granatoꝝ· ꝯfert ꝯtritōi
lacertoꝝ· & ꝯfert dolori neruoꝝ sic teta
no et paralisi si accipiat̄ ex ea aurens· et
misceat̄ scđm ꝙ dicit̄ cū cera et deglutia-
tur. aut si bibat̄ cū vino pipe et mēta· Et
implentur ea mole in ore & commiscetur
cū thure· & poītur super dentē· et efficit
operationē peonie in epilensia· Et cuz ex
ea fit gargarismus eradicat sanguissugas
gutturi ānexas. Et est bona ī initio aque
alcohol facto ex ea. & cum melle· & cum
dissoluitur ī aqua· & fit ex eo gargariza-
tio· et sorbetur· clarificat vocē statim· &
cōfert aspitati gutturis· Et si sorbeatur
cum ouis confert tussi antique et pleuresi
frigide· et efficit operationē fenugreci in
apate vuule· Et si administratur cum si-
cubus siccis confert ycteri cie· & ipsa q̄-
dē ē ex eis que nocent stomacho & epati
Et confert emoroidibus· & in coitu for-
titudinem prebet & prouocat menstrua
& vrinā· & ꝯfert dolori vētris pūgitiuo
& vlceribus intestinorū· Et gali· quidez
extimauit in ipsa esse virtutē solutiuam
parumper cū stipticitate sua· sed scitum
est apud omnes. ꝙ ipsa confert solutōni
antique frigide. Et est bona· febri q̄rtane
Et ponitur super morsum canis rabiosi
et vermiū venenosorū· et rutele. et ꝯfert
omnibus illis bibita et linita cuz oleo· et
expellit nocumētū sagitte venenose· Sed
loco fetide equale pondus ipsius de odo
rifera et pōdus semis de serapio tātūdē
de anaroch· et medietas ponderis eius de
gūma rute·   Sera· auc· dyascor· Radix
hui⁹ arboris ē desiccatiua difficilis dige
stōis· et ē nociua vesice. quādo miscetur
cū ceroto resoluit scrophulas· et exit̄as
Et quando fit ex ea emplastrū cum oleo
aufert liuorē qui fit sub oculo · et quādo
coquitur in aceto et cortice granati· et fit
inde emplastrum curat emoroidas ani ·
Et quādo bibitur cū tiriaca · ē medicamē
mortiferoꝝ et venenorū· Et ipsa ꝑpara
tur et comeditur· s· cuz semminibus et sale
et est bona stomacho· sine his autez est in
flatiua· et facit ructuare· Et homīes scin
dūt stipitem et radicem· et egreditur īde
lacrimus qui colligitur et siccatur· et est
illud quod dicitur asa. Et melior ex asa ē
illa que vergit ad rubedinem· et est clara
similis mirre habens bonū odorē nō sil'ez
odori porri nec odorē horribilem subito

et q̄ndo teritur et infũditur cito resolui
tur ·et quando tenetur in ore prouocat
saliuam cito· fortius autē qđ in tota hac
planta est·est gũmi·et post illud ē foliuz
et post illud ē stipes·gũmi aũt est acutũ
inflatiuuz· qđ quando miscetur cũ aceto
vino et pipere·et poĩtur super alopitiaz
curat eam· Alia autem que dicit serapiõ
sunt hic posita secundũ mētē dyas.gali ·
et auicē·quare pro nũc transeo·

Anuiden romanũ. ·i·siseleos·
Anchusal· id est·aec·
Anchusa· id est·lactuca asini
Anguarte· id est·sarcocolla·
Angulus· id est·citrullus·
Apalos· id ē·mollis vel sine
pelle·inde dicũtur oua apala i·sine testa
inde et apala sarcos·i·mollis caro·ab a·
quod est sine·et sarcos quod est caro·
Apartias· id est·serpens·
Aparme· id est·lapago·
Apartias· ·i·vētus septētrio·
Appalosarton.i·hñs glaucos oculos·
Apta·i·putredo vl' vlcera mala vl' alcola
Aptha· idem quod supra·
Apella· id est·sine pelle·
Apentisemenon· id est·intestinum.
Apepsia·i·indigestio vel mordicatio·
Aperificis est species titimalli·

XLIX·

Aplenon vel aplĩniũ grece·sple
mon aut scolopendrion· arab.
vo & latine ceterach· Dya
scorides cap.aplenon· Aplenon folia ha
bet scolopēdrie venenose similia·Nasciē
locis saxosis vel parietibus ex lapide fa-
bricatis·folia ei9 sũt multa ex vna radice
ascendentia·diuisa sicut polipodiũ subt9
rufa & aspera & superuiridia· Est vero
sine hasta·sine flore·& sine semĩe Gal·
vi·sim.phar·cap· Aplĩniuz subtiliũ ptiũ
quidē nõ tamen ca·virtutis est herba·

Posse· Dyascor· Folia eius elixa cum
aceto & bibita· xxx.diebus splenē siccant
Itē folia ipsius vino addito vt cathaplas
ma imposita·spleni singulare presidiũ est
ysopi folia cũ aplenõ folijs trita cũ leuis
sima vini bibitione splenem consumunt .
strãguirijs & subglutõnibus et ycteris
prodest·bibita calculos frangit·dicitur ꝙ
sola cũ splene mule collo suspēsa mulierē
generare non sinit·sane nocte suspēdēda
est· et obseruandũ ne luceat luna·aut de
die suspende·& si homo ꝓ muliere eãdez
foderit. & assit ali9 qui dicat inde fodite
vt illa non generet·etiam hoc dicitur ꝓ
desse· Gal· Aplĩniũ lapidē frangit· &
splenem subtiliat vel attenuat·

Apia· ·i·mala valde dulcia
Apiaster· ·i·apium risus·
Apĩalfac· ·i·laieralmanam·
Apiretios·i·sine febre vel sine feruore·
Apiscon· ·i·aristologia·
Apiumtanum· ·i·zizania·

·L·

Apium latine·grece selĩnum a
rabice vero kaspar vel karfs·
Apij plures sũt species· Nam
ē apiũ domesticũ vel ortĩnũ· Et est apiũ
raninũ siue apiũ risus· Et ē apiũ emoroi
daꝝ·et ē apiũ quod dicitur cerefoliũ·Et
est apiuz campestre· & est apiũ hispanũ
Et est apium persicũ· et est apiũ agreste
Et est apium montanũ·et est apiũ aq̃ticũ
Et est apium rusticũ. & est apium quod
dicitur regalia. Apiuz domesticũ omib9
notum quod dyas·vocat ortinum·qđ ca·
est in principio.iii·gradus·sic· in medio
eiusdem·cuius semen est maioris efficacie
secundario radix·tercio herba·Cum aũt
in medicina receptio apij simpliciter in-
uenitur·semē apponendũ est qđ a multis
selĩnum appellatur·licet tota herba sic vo
cetur· Apium ranĩnũ siue apiuz risus vo
catur a dyasco·botrachion vel natrachi-
on· Et dicitur apium raninum·quoniam
nascitur in gurgitibus in quibus degunt
rane·& ideo vocatur natrachion· Nam
natragos grece·i·rana. et vocatur siliter
herba scelerata vl' paronichia vel vnguis
leprosus· Et dicitur apium risus quoniã
moritur ex eo homo ridendo Gal·viij·
sim·phar·cap·paronichia· Vocat apiũ ri
sus paronichiã dicens· Paronichia·i·vn-
guis lepsus·noĩata est sic ab actu·sanat
eñ paronichias·sicut ait dyas·virt9 autē
eius subtilium partiuz est· & siccatiua·et
non mordax·talia enim esse oportet pa-
ronichiarum pharmaca· palam autem est
quoniã hoc tale diaforare sufficiēs ē oms
passiones quecũqz diaforari egent ·talia
omia enim sunt quecunqz tercij gradus
existunt in calefaciendo & siccando sicut
in subtilis partis substantia· huiusmodi
apij sũt quattuor species·vt iquit dyas·
Vna est que folia habet coriandro simi
lia. sed latiora et alba et pinguiora·et flo
rem mellĩnum·et aliquantuluz purpureũ
virgam non longam·sed breuē. radicem
albam & non amarã fixam sicut ellebori·

Virtus ē ei⁹ viſcida et vulneratica· locis aquoſis naſcit̃· Scd̃a eſt longior iſ tyrſi et folijs hyrtis m̄l'tis locis īciſis guſtu acerrimis· hec multū in ſardinia naſcitur· quā ſardi apium agreſte dicunt. huic virt⁹ ē viſcida valde· Tercia ſpecies ē folia hn̄s puiſſima vel breuiſſima tetri odoris atq3 incendioſa cum floribus auroſis· Quarta ſpecies botrachion qd̓ ſtaticem dicitur naſcit̃ locis ſabuloſis et campis arenoſis florem habens lacteū· radix eius eſt articulo ſimilis que radiculas paucas & tenuiſſimas hab3· Gal· vi· ſim· phar· ca· botrachion· Botrachion ſiue apiū riſus vel herba ſelerata quattuor quidē habet ſecūdū ſpeciem differētias· omnes tamen acres vehemētis potentie ſūt vt vlcerēt cū dolore· Ca· & ſic eſt vehemēter radix & ſimiliter tota herba· Apiū emoroidarū̄ ē cū folijs guttaticis guttis q̄i ſanguinis melācolici· Apium qd̓ dicitur cerefoliū̄ habet folia minuta ſicut folia fumi terre ſed minutiora· vnde cerefolium ē ſpecies apij. vt yſaac in dietis particularib⁹ ca· de apio· Gal· vi· ſim· phar· ca. de cerofolio· Gingidiū vel cerefoliū ſic̄ in guſtu pticeps eſt amaritudinis & ſtipticitatis· ſic ī complexione caliditatis & ſiccitatis eſt particeps· Eſt autē ſiccatiuū ſecūdū̄ vtraſq3 q̄litates· nec cacoſtomaticū ē· eo q̄ nō paucā ſtipticitatē ſortitū eſt· caliditatē quidē non minus manifeſtā poſſidet ſiccat autē ſecundū ſecundā abſtantiam· Apiū campeſtre· i· agreſte vel yposelinū̄ & eſt olixantrum vel alexandrū̄· radix eſt illi groſſa & alba et mollis & odorata· folia habens rotūda & viridia in capite plenū eſt flore· que capita clauſa ſunt in quibus ſemen eſt viride & oblongum· & viſcidum aromatis habens odorē· euſtomaca eſt· Naſcitur locis vmbroſis & in ortis & humidis locis. hec herba eſt cibis apta cruda & cocta comedit̃ ſicut apiū̄ Gal· viii· ſim· phar· ca· ſinirinū· Sminirinum alij ſelinum equinum vel ſilueſtre· Alij vero alexandrinū nominãt ex eodem genere eſt· & hoc cū ſelino et petroſelio macedonico· & erit quidem ſelino forti⁹ petroſelino vero debilius· menſtruorum vtiq3 ductiuū eſt· & vrinatiuū· & eſt ca· & ſic. in· iii· gradu· qd̓ vero ī ſicilia petroſelinū nominãt· et in amano fiens ē eqdē̄ & id ſinirinū. minus vero ē acre petroſelino et ſinirino· & ꝓpterea in vulneribus apponi poteſt in eo q̄ ſiccat & incarnat· ac per hoc diaforeticū eſt induratorum· Alia vero virtus eſt ſimilis ſelino & petroſelino· quocirca et ſemine eius vtimur ad mēſtrua et vrinas et aſmata· Dyaſ· ca· ſinirinon· Sinirinon· i· alexandrū̄ herba eſt apio ſimilis· ſed folia habet latiora et ſubrufa. et quaſi pinguia et ſuauiter olentia· Et ramulos et capitellum vt aneti· ſemen rotundū· et nigrum et radicē̄ lenē̄ et mollem et ſuccoſam· odorē ſuauē cū̄ cortice nigro· intus viridis aut exalbida· Nam herba guſtu amariſſima eſt· vires habet acres et ſudorē prouocātes· eſt enim valde ca· et ſic· Apium hiſpanum idē eſt quod campeſtre· Apium perſicū idē eſt ſimiliter quod campeſtre· Apiū̄ agreſte id eſt· apium campeſtre· Apiū montanū ·i· petroſelinū agreſte· et eſt petroſelinū macedonicū vel ſynonū· quod naſcitur in macedonia ī criptis et ī ſpelūcis· ſemē eius eſt minutum ſimile apio et ameos odoratum et viſcidum et aromaticū· vt⁹ ē illi diuretica· Pli· cap. de petroſelio macedonico· Petroſelinū macedonicum naſcitur circa petras· et eſt optimū macedonicum quod ē odoratū et ſubdulce eſt autem diureticū valde· Caſſi⁹ felix cap· de macedonico· Petroſelinum macedonicum ſic eſt vocatum· eo q̄ ſit ſimile apio· naſcitur in petris montibus et rupibus· qd̓ nos petrapiū dicē ꝯſueuim⁹. et ī lingua latīa vocat̃ petroſelinū agreſte· et alio noīe dicit̃ ſinonū· Vñ aliq̄ ponūt alexandrinū ꝓ macedonico ipo carētes· qm̄ ſūt eiuſdē virtutiſ· S3 notandū q̄ quādo ponitur ī deſcriptionibus apiū ſiluaticū debet intelligi illud quod fortius opatur huiuſmodi ē apiū riſus· Gal· viii· ſim· phar· ca· de ſinono· vel de petroſelio macedonico· Sinonū ca· et ſubamarum eſt guſtu· Apiū aquaticū eſt ſenation quem multi criſſonem vocant· naſcitur in aqua fruticem habens pinguem et ramulos lō gos et folia minuta ſimilia yposelino· que cum maſticata fuerint· odorem ſuauē habent· Apium ruſticū· id eſt· ambroſia ꝓ quo· l· l ambroſia· Apium quod dicitur regalia· habet virgā ſimilē apij cū multis ramulis· et folia latiora que declinãt v'i⁹ terram· et ſunt declinantia ad rubedinem et habet coronam ſimilem corone aneti et folia eius ſimilãtur folijs alexādrini· et oritur in locis humidis· Sera· li· agg· cap· kaſpar ſiue karfs· i· apium. Sunt ei⁹ quiq3 ſpecies· eſt enim domeſticū· et eſt

notū omnibus· Et alia ſpecies q̄ dicitur
aſalis·et eſt apiū quod naſcitur in aquis
et in locis humidis·et eſt maius apio do
meſtico.ſed virtus eius ē ſicut virtꝰ illiꝰ
Eſt alia ſpecies apij que dicitur ſalis et ē
apium orientale· vel montanum ·nā eſt
maiꝰ domeſtico apio· et color eiꝰ vergit
ad albedinem ·habet virgam concauā et
longam ·in qua ſunt velut litere·et folia
latiora folijs domeſtici cū viriditate de=
clinante ad albedinē·et habet comas ſil'es
comis herbe· que dicitur linoſiſtis· vel li
nogitis et habet multa capitella a quibꝰ
egreditur flos & ſemen nigrum longū
acuti ſaporis & odoriferū·et habꝫ radicē
albā & odoriferā quando guſtatur nō
groſſam ·naſcitur in locis vmbroſis &
humidis· iſta planta adminiſtratur in ci=
bo·ſicut apiū domeſticū cruda et cocta
et radix comeditꝰ· et coquūtur folia eius
et ſumitates ramorū eorū et comedūtur
Et aliquando comeduntur cum piſcibus
et condiuntur cruda cū ſale·et admiſtrā
tur ſicut alia olera· Et alia ſpecies ē que
vocatur ataſelmū. Et alia que vocatur
yposelmum ·et ſunt ſpecies ſimiles apio
cōmuni in virtute·niſi ꝙ illud quod dicitꝰ
ataſelmum eſt debilius eo·et operatur ad
illud quod dicitur yposelmum· quod eſt
fortius eo·Et yposelmi ſemen quando bi
bitur cū oximelle aut cū vino prouocat
vrinam et menſtrua·Et quando ſumitur
per os·aut fit ex eo inunctio·calefacit in
frigidatos. et confert diſtillationi vrine·
Et radix eius ſimiliter facit hoc ·et q̄ndo
ſemen eius datur in potu cū vino cōfert
puncture ſcorpionis et morſui canis·Et
q̄ndo radix eius coqͥtur in vino· & ſumi
tur in potu frāgit lapidē & expellit cum
vrina·& ꝯfert dolori laterꝝ et lūborū·Et
quādo teritꝰ & extrahitur ſuccus eius ·&
ſumitꝰ in potu aut linitꝰ ex eo corpꝰ·calefa
cit ipm & expellit etiā frigꝰ·Et montanū
etiā facit hoc ·Cuiꝰ tres ſūt ſpecies· Et
vna ſpēs ex eis ē· que vocatꝰ oreoſelmū·
& eſt planta habēs virgā longā vniꝰ pal
mi aut circa hoc q̄ egreditꝰ a radice vna
ſubtili a q̄ plures pue vge egrediuntꝰ et
a virga ramuli plures ſup quos ſūt capi-
tella ſil'ia come·niſi qꝛ ſūt miora ſatis &
rotūda·et ē ſemē longū·aliq̄n ſubtile eſt
acuti ſaporis et boī odoris ſil'is odori ci
mini· & naſcitꝰ ī locis mōtuoſꝭ·Virtꝰ eiꝰ
ē ſil'is v̓tuti apij domeſtici·n̄ qꝛ ē fortior
& v̓tꝰ ſemīs et radicis eiꝰ ē ca·et n̄ optꝫ
ꝙ putetur·quāuis nominetur oreoſelmū
ꝙ non naſcatꝰ niſi in montibus:ſimiliter
etiā illud quod dicitur petroſelmū cum
nominetur hoc nomine ·quia nō oportet
ꝙ putetur ꝙ non naſcatur niſi in petris
ſed iſtud petroſelmū naſcitur in petro=
ſis locis et in rupibꝰ·et habet ſemē ſicut
ameos· niſi quia habet meliorē odorē ·et
acutiorem ſaporem·et eſt aromaticū ali=
quantulum·Et melius quod eſt ex eo eſt
ſemen· et eſt acutum amarū. Eſt et alia
ſpecies apij que dicitꝰ ſarmocidon·et ha=
bet virgā ſimilē apij cū ramulis multis
et folia latiora folijs apij·et quod ē ex fo
lijs declinat verſus terrā cū vertitur ad
exteriora·et ſunt declinātia ad rubedinē
et in eis eſt humiditas pauca que adheret
manui habentia odorem cum acuitate·et
ſapor eorū eſt ſicut ſapor alteriꝰ ſpeciei
et ſuper ſumitates ramulorum eorū eſt
corona ſimilis corone aneti·et habꝫ ſemē
rotundū ſimile ſemī cauliū nigri coloris
et acuti ſaporis.et odor eius ē ſicut odor
mirre·et radix ē mollis ſaporis et odoris
boni.cuius cortex eſt niger·interiꝰ vero
viridis ad albedinē vergens· naſcitur in
locis petroſis·Et idē auc·gali·hec plan
ta eſt media īter plantā apij domeſtici et
plantā apij montani·Virtus eius eſt for
tior virtute apij domeſtici et debilior v̓
tute apij mōtani.calefacit et deſiccat in
tercō gradu· Iſta eſt planta q̄ vocatꝰ lati
ne regalia· Poſſe · Apium domeſticū
prouocat vrinā et menſtrua·et reſol uit
vētoſitates·et ꝓprie ſemē eius·ſuccꝰ eius
in quo ſaxifragia decocta fuerit ſtrāgui
rioſis et diſſurioſis ſubueit· vel ſaxifragia
g̃na ſolis filipēdula et lapis lincis coq̈n
tur ī ſucco apij·et in colatura addito ʒuc
caro fiat ſyrupus·q̄ mane detꝰ cū calida·
Succus apij agreſtis vel acetum et oleū
violatum vel roſatum miſceantur et bul
liant in vaſe vitreo ad ignem·et cum tali
oleo calido caput patiētis īungatꝰ·valet
contra litargiam et freneſim· priꝰ capite
raſo·Succꝰ decoctionis apij et tamariſci
ſplenis et epatis oppilatōꝝ ſoluit·et duri
ciem·ſed proprie ſplenis· Aliud ſumatur
decoctio radicis apij feniculi ·petroſeli
ni·fiat ſyrupus contra yctericiā ex ſucco
apij et ſcariolarū.et detꝰ cū calida.Cōtra
ydropiſim radix apij et feniculi bulliat ī
ſucco fumi t̓re et in aq̄ decoctōis addito
ʒuccaro fiat ſyrupꝰ.miro modo cōſumit
flegma·fiant etiam iſti leucoflegmaticis

et yposartica laborantibus· Recipe succi
apij librā·j·succi scariolaꝝ librā·ʒ.masti
cis.ʒ·i·facta decoctōne coletur postmo
dum addito zuccaro fiat syrupus· in fine
decoctionis addātur pulueris esule·ʒ·ij·
et pulueris reubarbari·ʒ·ʒ·mane cū cali
da exhibeatᷣ.contra amphimerinā p̄cedat
purgatio·deinde coquatur agaricus cuꝫ
succo apij in pomo coloquintide ·vel in
malo terre vacuato·seu cauato ·et deco
ctio talis detur quotidie patienti· Nota
ꝙ apiuꝫ nocet pregnantibꝰ·quia virtute
sua dissoluit retinacula fetus· Epilēticis
similiter obest·quia dissoluit et ꝯfortat
materiaꝫ ad actionē et mouet ad supiora
Nocet similiter pueris ꝓpter humidita
tū abundantiā et virtutū debilitationeꝫ
et meatuuꝫ constrictioneꝫ· Dyasco·
Apium risus vulneribus cū axungia sine
sale impositum putredines vel sordes ex
purgat· sed non diutius in loco stet ne
carnem sanaꝫ vlceret·hec ē que scelerata
dicitur .que cū fimo porcino trita et im
posita furūculos vel apāta infra paucas
horas aperit. Apium risus faciens floreꝫ
lacteū vngues lepsos extollit·acoras ex
purgat·stigmata tollit·alopitijs medetᷣ·
Elixatura eiꝰ adhibita fomēto pmonibꝰ
opitulatᷣ·Radix eiꝰ sternutamēta ꝓuocat
sicca vero adhibita dentiū dolorē sensum
auferēdo tollit·Nā dens dolēs ex ipā ta
ctus nō alitᷣ.et eū frāgit q̄i cauteriū adhi
bitū eētᷣ.Folia v̊o eiꝰ cruda & cataplas=
mati īposita pustulatōꝫ faciūt absqꝫ esca
ra· Itē mirmiceas et acrocordies concisa
atqꝫ īposita excidendo radicitus aufert
vt non renascātur· mutat etiam alopitiā
sed detrahatᷣ prius ꝙ vlceret· Gal·vi·
sim·phar·ca·botrachiū·Moderate vtēti
bus scabies & lepras excoriat que mouet
& vngues lepsos· sed stigmata diaforat
& mirmiceas tollit·quinetiā alopitijs cō
fert modico tempore superpositū ·naꝫ si
diu extiterit nedū excoriatᷣ coriū·imo ad
uritᷣ·hec ergo oīa cime et folioꝝ viridiuꝫ
ipaꝝ plātaꝝ opa· Radix v̊o siccata ster
nutatiuū ē pharmacū siliter ceteris oībꝰ
q̄ violentᷣ siccāt· sꝫ etiā dolorē dentiū ad
iuuat ꝯstrīgendo ipos vehemēter·s· exiccā
do·Apiū emoroidarū in vino coctuꝫ ca=
thaplasmetur natibus.emoroidas īflatas
et flegmaticas excitat·Cauendū tamen ē
ne eis fluentibus hoc fiat·si sine fluxu cū
tumore & dolore & extēsione illaꝝ vēaꝝ
fuerit dolor mitigatur ·et tumorē siccat·

Et ob hoc apium emoroidarum dicitur·
Apiuꝫ quod dicitur cerofoliū vires habꝫ
igneas valde·curat cācros cū melle posi=
tū·bibitū cum vino sedet dolorē lateris·
Et cum mulsa bibitū noxia soluit pituite
coctum in oleo & inunctuꝫ valet contra
frigora febrientiuꝫ.tritum.et succus eius
cum aceto mixtus & potatus lumbricos
expellit·Item cum vino sumptū ꝓuocat
vrinaꝫ·et purgat menstrua· Et si de elixa
tura caput eius lauetur vel cum aceto in
ungatur valet contra tineā ·et cū cera v̊
ginea mixtū vl' cū axūgia veteri potidas
sanat.elixatᷣa eiꝰ vrinā ꝓuocat· Ysa·ī
dietis pticularibꝰ ī ca·d̊ apio· Cerofoliū
ca·ē in·iij·gradu·sic·in·ij·qd̊ potui datū
cuꝫ mellicrato vrinā & menstrua ꝓuocat
laterum dolorem renū atqꝫ vesice placat
ventris tortionem de grossa ventositate
mitigat stomachi etiam ·ventositatem &
omnium viscerū dissoluit· et oppilatōnē
aperit·Apium campestre virtuteꝫ habet
in semine eius· talem ꝙ cum vino bibitū
menstruis imperat·frigoribus acceptuꝫ
medetur·& perunctū stranguirijs vtilis
est·Radix eiꝰ similiter oīa curat·scor=
pionum ictibus et morsui canis semē eiꝰ
cum vino datum occurrit·in mulsa deco
ctum atqꝫ potatum difficultatibꝰ vrine
medetur.tormenta ventris & ceteras in
testinorum querelas eodeꝫ modo sanat ·
Radix in vino decocta· calculos pellit·la
teris & lūboruꝫ doloribus eisdeꝫ positio
nibus succurrit·Apium montanū·i·pe=
troselinuꝫ macedonicū menstruis impat
inflatōnes stomachi et colli cōpescit cale
faciendo· & nimis siccando · tortionibus
subueīt·dolorē lateris mitigat· nefreticis
& vesice dolori subueīt·prouocat abun=
danter vrinam·maxime cum vino datuꝫ ·
vnde diureticis ātidotis miscetᷣ. Gal·
viij·sim·phar ·cap·de sinono vel petrose
lino macedonico· Simonū vrinatiuū est
digestiuum & menstruorū ꝓuocatiuum
& destructiuum omniū que secundū vi
scera obstructionē ·Apiū aquaticū valꝫ
ad multa ꝑ qua.l·l·herochaltayn ·Apiuꝫ
rusticum valet similiter ad multa ꝑ quo
l·l·ambrosia·Apiuꝫ quod dicitur regalia
est herba cuius succus īgreditur ī q̈dam
confectione ad scabiosa vlcera in antido
tario virili·succꝰ eiꝰ radicis cū aceto fri
catus valet contra scabiem· Dya·ca·
de apio.Oīes spēs apij mictualis sūt v̊
tutis·dōesticū v̊o vel ortiuū pani mixtū

& impositū tumorē oculorū spargit sil'r id facere potest·si polente mixtum cum cathaplasmatib9 additur·coctum ī aqua & bibitum estuationē stomachi cōpescit tumentibus mammis utiliter apponitur urinam prouocat·elixatura eius radicis bibita venenis occurrit·vomitū ꝓhibet vētrem stringit·semē ei9 plus diureticū est·morsibus venenatis occurrit·& eos qui bibunt spumam argenti medicatur· ventum & inflationes stomachi tollit· Antidotis anodinis necessarie miscetur & tiriacis·tussentibus prestat effectum· Et idem auto·galie·in li·de agricultura· Apiū excitat libidinem in viris & mulieribus·et propter hanc causā prohibetur nutricibus·quia prouocat libidinē et abscindit lac eap·Et ipm facit oris odorē bonū·q̄ꝓpter sumūt ipm ī cibo habentes fetorē oris maxime quādo volunt loqui cum principibus·Et idem autori·bachim ingeniosi medicine ponūt apiū ca·& sic· Et idē auc·humay ī li·d̾ tiriaca·Proprietas apij est mōtani ꝙ laxat vētrē ī colica Et idē auc·Aben Mesuay·Cōfert inflatōibus ventris·& aqua ei9 facit nauseā· & eius radix est fortior semine·& semen fortius est ꝙ folia·et ipm ē malū epileticis·Radices omniū conferunt stomacho
Apiumtanum· id est·zizania·

LI·

Appios·id ē·camebalanos·Et secundum quosdam dicitur rafanus agrestis·& dico secundū quosdā·quoniā secundum veritatem rafan9 agrestis est ille qui describitur in litera fmel· Dyas·cap·appios·Appios hastas habet duas vel tres viscosas & teneras & rufas·folia sūt ei rute silia oblōgā et viridia & pua·semen paruum cuius radix est affodillo simili s·sed obrotunda similis pile lacrimo plena deforis nigra intus alba·Radices eius due sunt super terram·que accepte vomitum faciunt·coleram & flegma excludunt·radices eius desubtus id faciunt·omnis vero tunsa et accepta omnia similiter facere nouit·lacrimū eius sic colliges·incide radices et ī aqua mitte quod supnatauerit cū penna collige sicca et repone· Posse· Dyas· Si obulorum semitriū modo datū potui ꝑ ventrem purgationē facit·herbe autē ipsius superiora vomitum faciunt·& inferiora ventrem purgant·
Appia· id est· petra·
Appida· idem quod supra·
Apocrusteca. id est·repercussiua· vel redarguentia·
Apochimatos· ·i·sordimen de naui intus rasum·
Apocopa· ·i·quedam figura q̄ tollit finem·
Apocraon· repercussiuum·
Apochon· idem quod supra·
Apodhia vocant̄ aues similes yrūdinib9 maioēs tamē plurimū volantes·sic dicte quia vsu pedum carent apud plures dardani vocantur vulgo·
Apodismon·id ē·ambulatō retrograda·
Apodelon· ·i·medulla ferule·
Apoforesi·i·larga sanguīs detractō·
Apoflematismus·id est·gargarism9 vel deductio flegmatis larga·
Apogeus·id est·locus subterraneus·
Apopia·id est·sine qualitate sensibili·
Apokinū· ·i·cinocraulia·
Apolinaris· ·i·mandragora·
Apolinarus· ·i·iusquiamus·
Apolaxamon·i·durā carnē habentes·

LII·

Apomel secundum Dyasco·cap·apomeli·Apomeli vel apomel quando fauum mellis in aqua frigida abluitur·illud mellitum dicitur apomel·Sed notandū est secūdū Dyas· ꝙ fauum mellis non asperum esse debet sed mellitum & non aquosū·multi vero & illud totū reponunt·verum omibus egrotantibus inutile est·quia cerā mixtā habet·quā notum est omibus contrariā esse intraneis·maxīe est eligendū mundū & dulce·& in odore non habens fetorē nec cere mixturā·& qd̾ non inflat ypocundria·nec turbat vrinam·hec omnia si sanus esse volueris obseruāda sunt ydromel habet ipsum mel compositū cū aqua frigida sine omni decoctione·nec habet certam proportionē mellis ad aquā·Mulsa vero fit ex·viii·ꝑtibus aque & nouē mellis despumati·et coq̄tur ad cōsūptionem tercie partis illius totius·si pl9 autē habet aque & mellis min9 dicitur mulsa aquosa·& ista vocatur aqua mellita que secundum maiorē et minorē quantitatem mellis dicitur aqua pl9 vel min9 mellita· si autē fiat equatio dicitur mulsa mellita Mellicratū idē est qd̾ mulsa aquosa quia in eo est pl9 aqua ꝙ mellis·vt ī alexādro de oculis·sed in secunda ꝑticula āphoris morꝝ pro mellicrato accipitur ydromel·

Quidaꝫ componūt mellicratū cum vino et melle. Nā cromon vinū interpretatur Vt Io. mesue in ātidotario suo vbi loquitur de syrupis circa finem. et secūdū illū modū fiet oditū. Differūt tñ qꝛ in odito ponūtur spēs. et illud ē nectar. sed i mellicrato nō. Et sūt quidā q̄ vocāt vtrū ꝫ vtroqꝫ mō sed ꝑ cōdito. l. l. conditum.

Apoma. .i. priuatō anhelit⁹.

Aponsina. .i. amorosia.

Apoplexia. .i. collectio quedaꝫ capitis. et est oppilatio ventricolorum cerebri cum priuatione sensus et motus.

Apoperarecara. id est. cucurbita.

Apoquistidos succus est lini. sed secundū quosdā est sordes manuū.

Apoquimatus. .i. sordimen intus de naui. vel rasura partis exterioris

Aporia. .i. dubitatio.

Aporior. .i. dubito vel quero.

Aporismuꝫ. .i. amarisma.

Aporisma. idem quod supra

Aporrema. .i. quādo oculi fiūt promminentes ex vomitu vel alia causa.

Aporrensis. .i. id ē. eruptio anguli oculi.

Aposiaticus est oē qd̄ per os vel nares flegma ꝯponit a capite. siue gargarism⁹ siue masticatō. siue fricatio iterioris oris siue sternutarium. siue quodcunqꝫ caput purgat. et dicitur ab opo quod est de. et selen quod est deponens flegma.

Apostema apostasis idem. et interpretatur collectio.

Apostema multorum pedum .i. polippus et istud vocabulū ponit̄ in litera luf.

Apocrustica. id est. repercussiua vel redarguentia.

Apoyays. i. d est. sine qualitate sensibili.

Aposgias. id est. deferuescens.

Apozio. id est. deferuesco.

Apozimia. id est. apozima.

Apozima. .i. deferuescens ab apo qd̄ ē de. & zeo zees qd̄ ē ferueo ues. nos autem intelligimus decoctionem.

Aproximeron. .i. ipotentia act⁹ venerei.

LIII.

Aprostilla. Pli. ca. aprostilla. vncos duos siue tres spargit in terra rubentes. folia habet rute similia. radices vt cepe sed āpliores quam quidā rafanū agrestē vel siluestreꝫ vocant. intus habet medullam candidam extra cortices nigros. nascit̄ i montibus & asperis aliquando et vmbrosis locis. Posse. Plinius purgat iferi⁹ et supi⁹

LIIII

Aproparme siue aparme vel apo rima grece. filoantropos arabice. latine vero purpurea vel la pago. Dyascorides cap. aproparme. Aproparme ē herba virgas multas hñs longas & q̄dras & asperas. folia rara & in ordine posita. semen est ei albū & rotundū. & paruū in medio ꝑtusatū sicut vmbilicus. florem habet album. folia ei⁹ vestibus transeuntiuꝫ inherent. nascitur circa muros & ortos. hac herba pastoēs ꝑ liq̄torio vtuntur lac liq̄ntes Gal. vi. sim phar. ca. aporia. Aporia filoātropos vel filotropi dicunt. dicitur etiā lappula minuta & purpurea. mediocrit̄ abstergit & desiccat. habet autē et aliquid subtiliū partiū. Posse. Dyasco. Succus huius herbe & virgarum. & semis eius morsuꝫ mitigat spalangionis. cum vino bibit⁹ et venenis occurrit. hic succ⁹ aurib⁹ ifusus earꝫ dolorē mitigat. hec herba cū axūgia mixta scrofas spargit. folia autem eius cōstringentis sunt virtutis. & propterea fluorē sanguinis cathaplasmatibus apposita medetur. & rei coherenti miscentur.

Aprotanum. id est. abrotanum.

Aproximon. .id est. aggregatio membri. ita ꝙ nec membruꝫ erigitur nec semen emittitur.

Aproficus. id est. fic⁹ agrestis.

Aprulonos. id est. mentastruꝫ.

Aprupimentarum. id est gentiana.

Apruna. id est. cerasa.

Aquarelup. .i. lenticula aque.

Aqua imbrilis. .id est. pluuialis.

Aqua mellita quid est. l. l. apomel.

Aqua aliquādo ponitur pro succo vt aq̄ absintij. id est. succus absinthij vel aqua albedezigi. id succus fluuialis.

Aqua communis quid est. l. l. ydrog.

Aqua termarum. .id est. aqua balnei naturaliter calidi.

Aqua lactis. id est. serum.

Aqua casei. idem quod supra.

Aqua rosata de mucarro quid est. l. l. mulachlach.

Aqua rosata omnibus est nota eius virtus. l. l. haro.

Aqua carnis scdꝫ Aui. i de virib⁹ cordis est succus per decoctionē extract⁹ a carnibus comminutis. pro eo ꝙ desudādo ab eis fluat. vel conteritur caro cuius colatura potui ministratur.

Aqua salmacina id est aqua facta salsa artificialiter .s. cũ mixtione salis loco cuius ponitur aqua maris.

Aqua ordei secũdũ Aui. quarto canonis fen prima de cura febrium in generali sic fit. nam debent esse .xx. satiriati aque. & ordei satiriati vnũ. et coquatur vsqꝫquo rubescat. & reducat̃ ad satiriati quinqꝫ.

Ara albactara. id est stercus vaccinũ.

Ara amata. .i. panis de simila

Arachinde est arbor habens radices ramosas ac multiplices. non foliũ nec herbã habet. & manducatur.

Aracos. idem quod supra.

Arachib. .i. instrumento posito a posterioribus tendente interius. & postea recedente retro.

Aracano. id est folia persici.

Aradabri .i. tenta. & similiter est quoddã instrumentũ cirurgicorum.

Araficua. id est cibus.

Araf. id est atriplex.

Aragne. id est aranea.

Arach. id est aqua lactis.

LV.

Arakos. Gal. primo de cibis cap. de arakis ait. Vltimã sillabam huius nominis arakos per k. scriptam iuenimus in olkasibus aristophanis. vbi ait arakos frumenta ptisanam kondrum cemã loliũ. consimile autẽ est semen ei quod lachirorum .i. cicercule & alij dicunt non esse alterũ genus ab illo. Nam vsus eius similis & virt9 similiter cõsimilis lachiroꝝ. nisi quantũ duriores & difficilius decoquibiles. & ꝓpter hoc idigestibiliores lachiris sunt araki. apud nos autẽ est quoddã siluestre & durũ et rotundũ orobo min9 in domesticis fructib9 inuentũ. quod noiant arachon nõ per k. vltimã sillabã. sed per h aspiratã ꝓferentes. Et abijciunt ipm colligentes sicut pellichinum.

Aranud. id acanug.

Aranieum. id est sine rubore.

Aranu. id est sida.

Arandilon. .i. species siseleos.

Aranzilis. id est aristologia rotunda.

Aranza. idem quod supra.

Aranea quid est .l.l. hamoebut.

Araraaic. galliamuscata

Arar. id est sauina.

Ararinzalon. id est aristologia longa.

Aristion. nasturcium.

Arastade. idem quod supra.

Arasin. id est enula.

Araset. .i. nasturcium.

Arasaracoti. id est scariola.

Aratano. .i. folia persici.

Aratillus. .i. cepe canis.

Arachi. id est flos salicis quo tinctores vtuntur.

Aratrifagi. .i. canicularia.

Arathamati. .i. frangens ossa.

Aram. id est species pini.

Arazhati. .i. formica hñs alas

Arazarati. .i. frusta subtilia.

Archagelica. .i. vrtica mortua.

Archandi. .i. pira siluestria.

Arafafani. .i. gũmi alcumbar.

Arf. idem quod supra.

Argalia. id est instrumentũ quo liquores inijciuntur in vesicã quod etiã siringa dicitur.

Argasin. est species mirre.

Argamen. id est vlcus cornee oculi.

Armala est ruta agrestis secundũ dyas. cap. de ruta. qui vocat eam molli.

Armarmacur. id est marubiũ.

Armaraths. id est herba cui9 gũmi est asa fetida.

Armarij. id est medicina ida similis cinamomo.

Arnaberri. id est lepus.

Arnabum. id est arbor magna non fructificans. & est vlmus.

Arnabati. .i. semen spatarelli

LVI.

Arnaben ara. gre. leges. latine vero lepus siluestris. Almãsor tractatu tercio ca. de virtute carniũ. Leporina caro p̃cipue melãcolicũ generat sanguinẽ. & ipa em̃ plus alijs melancolie generatiua existit. Posse. Sera. li. aggre. cap. arnaben. auc. dyasc. Quãdo assatur & cõmedit̃ cerebꝝ eius cõfert tremori qui accidit post egritudines. et quãdo liniũtur gingiue infantium cõfert dolori qui accidit eis quãdo oriũtur dentes. et facit facilẽ natiuitatẽ eoꝝ Et cõburit̃ caput eius. et cõficit̃ cũ adipe vrsi aut aceto et curat alopitiã. Et quando bibit̃ coagulũ eius tribus dieb9 post mundificatõnẽ matricis. ꝓhibet imp̃gnationẽ. et stringit cursũ humiditatũ menstruoꝝ. et stringit ventrẽ. Et quãdo bibitur cũ aceto ꝯfert epilensie. et est bezoar om̃ibus medicinis mortiferis. et proprie lacti coagulato in stomacho. et morsui vipere. Et quando fit linitio cũ sanguie

ipsius calido mundificat morfeam et em petiginem et bothor lacteam Auicē.li. ij.cap.de lepore. Sanguis eius mundifi cat pannum.et cinis capitis eius est me dicamen bonum habēti alopitiam:et pro prie marini leporis:et venter leporis si su mitur sicut est cum visceribus et frigēdo sub sartagine aduritur:est medicamē ori ginis pilorum super caput.cum conficiē et administratur cum oleo ro. Et eius ce rebrum assatum confert tremori acciden ti in successione egritudinis. Et cum in ungūtur gingiue infantiuꝫ ex cerebro ip sius ex proprietate que in ipso.est veloci ter oriuntur dentes.et facile exeuut sine dolore. Et similiter cum soluitur butiro veteri.aut recenti.aut melle. Et cum bibi tur eius coagulum cum aceto cōfert epi lensie. Et coagulum eius mundificat sto machum. Et cum bibitur tribus diebus cum aceto post purgationem menstruo rum.prohibet impregnationem.et mundi ficat humiditatem ex matrice currentem Et coagulum quidem leporis cum aceto est tyriaca et bezoar venenis. Et sanguis leporis frixus confert veneno sagitte ar mene. Et sanguis quidem leporis fri xus confert disinterie.et apostemati inte stinorum et solutioni antique.

Arpa auis latine sic vocatur.gre.herba auis est facta ut miluus.eius virtutes in uenies in.l.latamie.

Arsinagon .i.arsenicū.
Arsafam .i.gūmi acumbar.
Arsa .i.spina.
Arsanum .i.calamentū.
Archanita .i.buthormarien.
Archanextiden .i.separare.
Artagena .i.coturnix.
Artantus .i.calamentū.

LVII.

ARꝫ ara.grece oroza.latine vero rizi. Gal.primo de cibis cap. de rizo. In sapore eius est stipti citas:& ideo retinet ventrem retentione temperata:& in cortice eius est rubedo magis manifesta ꝗ̄ in ipsomet aut in reli quo corporis eius:et minus nutrit ꝗ̄ fru mentū. Et idem. vnj.de sim.phar.ca.oro za. Oroza.i.risum: habet quid stipticum quocirca ventrem moderate detinet. Et idem libro predicto d̓ cibis. Hoc semine omnes ad restrictionem ventris vtuntur delectationem ipsius similem facientes chondro Est autem indigestibilius chon dro & nutriēs minus:sicut & ad delecta tionem edulij deficiens ab ipso plurimū

Sera.li.aggre.ca.Arꝫ.sunt ca.et sic. cōplexionis in primo gradu. Almāsor tractatu tercio cap.arꝫ de riso. Risi tem periei que est inter ca.& fri.vicinum exi stit.& ventrem stringit. Solitis autē co licam pati nocet.eo ꝙ licet nutriat:de vē tre tamē non facile descendit:nisi coqua tur cum aliquo multum vnctuositatis ha bente.qd̓ quādo cū lacte coquitˀ & cum zucaro comeditur.plurimum nutrit atqꝫ sanguinem augmentat. Posse.Sera. Quando sani egent pultibus eius ꝓpter punctiones quas habent in ventre:aut ꝓpter fluxū multorum humorū sup quos vincit colera.aut aliqua alia d̓ causa simi li huic.coque risi quousqꝫ disoluantˀ.& fi ant sicut aqua kist & da in potu.hora cō uenientior vsus eius tempus est humidū & quando stomachus est fortis virtutis ad cibos. Et idē auto.Dias. Est pauci nu trimenti.stringit ventrem.auget sperma & minorat feces.& vrinam.& ventosita tes. Est em̄ completum in stipticitate.& ideo est bonū vlcerib⁹ intestinoꝝ & pun ctionib⁹ eoꝝ quando bibitˀ:aut fit cū co cristere.& rubeū est constrictiuū plus.

Area .i.carta.
Arectica .i.virtuosa.
Arefasa .i.oleū de siliquis.
Areffatum .i.rotula genu.
Areges .i.scothomie.
Aregion .i.tercia species vlceꝝ cornee.
Arelas archiam .i.serpillū.
Arelea .i.pira.
Araiedum .i.antimoniū.
Arenza .i.aristologia rotūda.
Arenat id est bolum vel lutum armenum.
Arenostus .i.thus masculū.
Arena argirinde est quedam arena rubea que inuenitur in hyspania.que valet ad faciendū miniū.
Arena maris que in litore est sole calefa cta carnes humidas desiccat.hec Dyas.
Aren .i.draco marinus.
Areoptica .i.rarefactiua.
Areopogita .i.virtuosa.
Ares .i.virtus.
Arbeni .i.lapis armenus.
Arbei .i.planta fructifera.
Arcelon .i.argemonia.
Arcela idem quod supra.

Arecotidas ·i·iuniperi fructus cū sunt perfecti·
Arceotides idem quod supra·
Arcreatris quid est·l·l·chameacti·
Ardenquearde ·i·rosa·
Arfet ·i·piscis magn9 sallit9·

LVIII·

ARgemonia vel volucrū minus grece·arabi·scelen·latine vero agrimonia vel ferraria minor· Dyas·ca. Argemonia herba est oībus nota que ferraria minor dicit̄ similis est in omnibus agresti papaueri vel animon herbe. sed discernitur ꝙ caput superius latius habet: & seri9 florescit & neqꝫ ita feniceum facit florem· sed croceum· Radix est illi desursum rotunda ex qua dimittit croceum succuꝫ acris virtutis qui conuenit nebulis oculorum & argimoni in oculis nominate passioni· Nascitur in campis vel circa sepes: cui9 radix greco nomine eupatorium dicitur· Plini9 ca· argemonia. Argemonia folia habet equalia diuisa ea apij modo· caput in cauliculo papaueris siluestris radicē habet cui9 succ9 est crocei coloris acris & acut9· nascitur in areis apud nos· Posse·Dyas· Est diuretica valde que viridis trita & potata antraces·i·pustulas malas sanat & ad serpentiū morsū & canis & hominis rabidi: & contra venena valet: facit & ad ventris dolorē sic potata· Item vulnera cāceromata viridis trita & imposita sanat· Item serpentiū morsum·ʒ·ij·cū vini ciatis duobus data discutit mirifice venenum· ad percussum ferro cū aceto imposita facit· verrucas tollit sic similiter Ad splenis dolorē in cibo sumpta splenē consumit· Radix ei9 in vino cocta & potata paraliticis prodest· Gal·li·dinamidiarū cap·de cancro dicit ipsam valere contra cancrum per os sūpta· Paulus cap·de agrimonia· Agrimonia cal̄· est & sic·

Argentumuiuum quid est·l·l·aibachest
Argentum quid est·l·l·felch.
Argemon ·i·vlcus in circulo oculi ocupans de pupilla & coniunctiua·
Argemata idem quod supra·
Arkeutros ·i·arbor iuniperi·
Arkeotidas id est·fructus iuniperi vt Gal. in li·de cibis·
Armenum quid est·l·l·canarmenum·
Armentum ·i·vitrū coctū·
Armelo grana amara·
Armentalis id est quedam species policarie·

LIX·

ARmel·i·tercium genus rute: & vocatur a Dias·armola cap·de ruta· & vocat eam sic similiter Galienus vt apparet ī litera ruta que species inuenitur apud tolletum & in macedonia & in gallacia: cuius flos est albus & semen obrufum & trigonum & gustu amarum ca·complexionis: & magnuꝫ vt piper: in autumno colligitur· Sera·li· aggre·cap·armel· Armel nominatur moli: & nominant eam multi rutaꝫ siluestrē & est planta que egreditur ex vna radice cum multis ramulis: & habꝫ folia similia folijs rute alterius molliora habētia grauem odorem· & habet florem album: & habet capitella maiora satis ꝙ̄ capitella rute domestice diuisa tribus diuisionib9 in quibus est semen cuius color est ad rubedinem declinis. habens tres angulos amarum· & est illud quod de ipsa planta venit in vsum medicine & ipsū maturat̄ & colligitur in autumno· & est ca· & sic· in primo gradu· Posse·Dyas·Semen eius addito melle vino et felle caponis et croco & succo maratri caliginem oculis detergit· Sera·Incidit humores grossos: & expellit eos per vrinam· Et idem auc·albugerig· Facit vomere & inebriat potantem se: & per istam virtutem ꝓfert patientibus amorem qui dicitur hereosnā facit eos dormire· Et dixit quidam experimentator ꝙ sumebat de eo in potu a ʒ·5·vsqꝫ ad·i·& faciebat eum dormire· Et idē auto·habix· Armel facit euomere & inebriat sicut vinum vel prope: & est bonum melancolie & purificat sanguineꝫ Sed sciendum ꝙ harmel per h·est cicuta vt apparet in litera harmel· sed armel per a est illud genus rute de quo dictum est nunc·

Armesios id est dragantum·
Arnegil id est nuces indice·
Arnebus ·i·lepus·
Arrce id est carta·
Arsenicum·i·auripigmentum et est ex eo citrinum & rubeum & auripigmentum quando per se ponitur citrinum intelligitur· & quid est·l·l·harnech·
Arsef ·i·cardus·
Arsen id est semen mandragore·
Artesides ·i·bacce iuniperi·
Artetica & primula veris idē·et ē herba

sicut consolida minor·nisi quia habet fo
lia quasi nigra & pinguia·cũ flosculo cele
sti medetur doloribus articulorum·et est
ca·et sic·
Artclam ·i·agrimonia·

LX.

Arthemisia vel mater herbarũ
vel matricaria latine·grece tage
tes·ara· vero leptafillos·Arthe
misia herba est fruticosa similis absinthio
vel abrotano sed vastior est et folijs lati
or·sed aspectu fere talis·nõ est albi colo
ris vt absinthium:est habens grauẽ odo
rem·gustu amara.bastas habꝫ longas flo
rescit estatis tpe floribus similibus flori
bus camomille graue olentibus & ama=
ris Nascit̃ maxime locis maritimis est ca·
& sic·in·ij·gradu· Et dicitur arthemisia
quoniã sic uocabat̃ vxor regis mausolei
qui voluit eã sic vocari·que antea vt in=
quit plinius·parthenis vocabat̃· & sunt
qui ab arthemide arthemisiam cognomi=
natã putant· quoniã priuatim medicatur
feminaꝝ malis· Dyas·ca·de arthemisia
Arthemisie tria sunt genera· vnũ est qđ
vocat̃ arthemisia monodos·id est·mater
herbarũ que est fruticosa & silis absin=
thio·folia maiora & pinguiora habẽs &
bastas longas·nascit̃ in maritimis locis
lapidosis & sabulosis·floresscit aũt esta
tis tpe floribus albis paruulis graue olẽ
tibus amaris· Altera arthemisia tagetes
nominat̃·que tenera est semen habens mi
nutũ: & vnã bastã folijs plenã·Nascit̃ in
locis mediterraneis & altioribꝫ·florẽ mel
linũ atqꝫ tenuẽ & iocundiorẽ comperatõ
ne prioris ferens·hec a grecis vocatur ta
getes vel thanacetũ·Et nos in lingua lati
na vocamus eam thanasiã:vel secundum
quosdã attanasiã·Est & tercia arthemisia
que leptafillos dicitur:nascit̃ circa fossas
& agros·flosculũ eius si contriueris san
suci odorẽ habet·& ipsa amara·has spẽs
arthemisie dianã dicũt inuenisse & virtu
tes eaꝝ & medicamina chironi centhau
ro tradidisse·hec herba ex noĩe diane que
artemis dicit̃ accepit nomẽ arthemisia·q̃
calefacit & siccat· Gal·vi·sim·phar.ca·
de arthemisia· Arthemisia duplex quideꝫ
est herba·ambe tamen calefaciunt medio
criter & siccant· & ponantur in calefaciẽ
do quidẽ secunde abstantie·in siccãdo ve
ro prime intense·vel secunde incipientis:
sunt quoqꝫ mediocriter subtiliũ partiuꝫ·
Posse·Arthemisia valet cꝛa sterilita
tẽ factã ex humiditate·Nã si esset ex sic
citate obesset·qđ potest perpẽdi ex com
plexione mulieris si sit pinguis aut maci
lenta·Vnde debet puluerizari arthemisia
cũ bistorta & nuce muscata ĩ eadẽ q̃ptita
te·similiter ꝯficiatur puluis cũ melle vel
sirupo simplici:et detur in modũ electu
arij mane et sero cum vino decoctionis
arthemisie·ꝓdest tamen si balneet̃ magis
in aqua vbi cocta sit arthemisia et lauri
folia·vel fomentetur vulua ex tali aqua
valet etiã arthemisia cocta in oleo oliue
vel nucis ad menstrua prouocãda si fiat
pessariũ ex ea·Contra tenasmonem ex fri
giditate recipiat patiens per anũ fumum
colophonie posite sup carbones·deinde
calefiat arthemisia sup testã·et calefacta
ponat̃ sup lapidẽ molarẽ·et desup sedeat
patiens·ꝓbatũ est· Contra glandulas q̃
dicunt̃ attrici que nascuntur circa anum
fiat prius scarificatio circa eas·postea su
perponat̃ puluis arthemisie et marubij·
Contra emigraneã et cephaleã detur opi
ata cum vino decoctionis arthemisie··

Dyas·Arthemisia virtutẽ habet acer
rimã purgatiuã attenuantẽ calidam et le
ptinticam·Elixatura eius causas mulieris
mitigat·menstruis imperat·secundinas
excludit·mortuos infantes ĩ vtero depo
nit·constrictiones matricis resoluit·oĩs
tumores spargit·accepta calculos frãgit
vrinam prouocat·herba ipsa tunsa et in
vmbilico posita menstruis imperat· Suc
cus eius mirre mixtus et matrici supposi
tus oĩa similiter facere nouit· Coma eiꝰ
sicca bibita·ʒ·nj·ftericas causas cõponit
Si quis iter faciens eã secum portauerit
non sentiet itineris laborẽ·Fugat etiã de
monia in domo posita·prohibet etiã male
dicamenta·et auertit oculos malorũ·Itẽ
ipsa tunsa cũ axungia et superposita pe
dum dolorem ex itinere tollit·In puluere
redacta et cũ aqua vel mulsa potui data
intestinoꝝ dolorẽ tollit· Arthemisia que
tagetes nominatur facit ad vesice dolorẽ
et stranguiriã succo dato ex vino·ʒ·ij·fe
bricitanti ex aqua ca·ciatis·ij· potui dat̃
hic succus·tunsa cum axungia et aceto
coxarum dolori medicatur ligata vsqꝫ in
terciũ diem· Vt infantem hylarem facias
incende et suffumigabis·et omnes incursi
ones malorum auertet·et hylariorẽ faciet
infantẽ·neruoꝝ dolorẽ et tumorem trita
cum oleo bene subacta mirifice sanat do
lore pedum grauiter vexatis radicem eiꝰ

ra cū melle manducare & ita sanabit' vt vix credi posset eā tantā virtutē habere: succo eius cum oleo ro. febriens perunctus curatur ea. hanc herbā si cōfricaueris lasaris odorem habet. Tercia que dicitur leptonfillos tunsa & cū oleo amigdalarū bene subacta: & more malagmatis panno inducta & imposita stomachi dolorem infra quinqȝ dies sanat. Huius radix super limen edificij suspensa facit vt nullus domui nocere valeat. Succus eius cum oleo ro. mixtus et perunct9 neruorꝝ tremorem: & oīe vicium tollit. Gal. Ambe species arthemisie ꝯueniunt lapidibus in renib9 existentib9: & ad calefactiōnes & extractiones secundinarum.
Arthemon id est. ciclamen.
Arthemita idem quod supra.
Aripu .i. res odorifere.
Arib .i. boni mores.
Ariccabo .i. ferula.
Aridal .i. colloquintida.
Arilli sunt arida vuarum grana dicta ab ariditate qui grece vocantur gargata.
Arimel .i. grana solis.
Arimech est herba que nascitur in partibus iamen: habēs odorē cinnamomi: quare consolidat & desiccat vlcera et ꝓhibet putrefactionē membrorꝝ.
Aringus debet dici yringus pro quo. l. l. astaruticon.
Ariothides .i. semen iuniperi.
Arocindim .i. beladhor.
Arion est quedā species dactili
Aristoligia quid est. l. l. acamug.
Ariston .i. aristologia.
Aristolocia .i. zappinus arbor.
Aristellus .i. scordeon.
Arcis .i. adarce.
Araatidos sunt grana cedrini vel iunipi.
Arciabiadicon .i. lacca.
Archia .i. merulus auis.
Archirocha .i. infusio que fit duobus modis vl' cum aqua vel liquor aliq̄s ab aliquo funditur super membrꝝ in quo est necessaria. vel pannus infusus ī eis superponitur iterando sepe.
Archimom .i. malum terraneū.
Archimeron .i. hermodactilus.
Archileta .i. fruct9 mandragore
Archiritica .i. artetica.
Ardifigi .i. arbor similis capparī in folijs qua caremus.
Ardifig idem quod supra
Ardillu id est porrum siluaticū

vel vince.
Ardrias .i. miluus auis.
Argiphora gemma margaritha: perna alba albica idem. quando simpliciter ponitur pro nō perforata intelligitur.
Argimomina .i. agrimonia.
Argiora .i. vrtica.
Argilites .i. mercurialis.
Argimonis .i. lappa inuersa.
Argimona idem quod supra.
Argiros .i. argentum. inde litargirum .i. spuma argenti.
Argirofora .i. confectio quedaȝ in antidotario maiori dicta ab argento.
Argilla terra munda. terra figuli vnde vasa fiūt dicta ab argis. i. primo vase qd̄ ex ipso factum fuit quod sic vocabatur argillos dicit grecus.
Arnich id ē. herba iamena boni odoris similis cinnamomo grosso.
Arpinas .i. cauda equina
Arsmago grece .i. arsenicum.
Arsimegum quidam dicunt ꝙ est laurus quidam ꝙ est cepe. quidam ꝙ est amigdala. quidam ꝙ est oliua. sed prima melior.
Artriza .i. aristologia rotunda
Artis .i. adarce.
Arti .i. cipressus.
Artion similis est folijs verbasco: nisi qr hirsutiora sūt: caule longo molli: semine cimini. Nascitur in petrosis locis radice tenera alba dulciqȝ decoquitur ī vino ad dentium dolorem.
Articulationes .i. iuncture.
Artintomia .i. arterie incisio
Artiatides .i. grana iuniperi
Arzilla .i. bedagati.
Arzolla .i. agrimonia.
Arohonari id est egritudo in qua homo semper ridet.
Aromorachion .i. rafanus agrestis & est rapesta.
Aromaticum .i. calamus aromatic9.
Aromata sunt omnia odorifera: vnde dicuntur aromata eo ꝙ aris imposita diuinis inuocationibus apta videntur vel ꝙ aeri misceri probantur.
Aromach .i. quedam confectio.
Aroma idem quod supra.
Aromati idem quod supra.
Aromorchion quid est. l. l. finel.
Aronis vl' aaronis barba. yar9. pes vituli Aaron: serpentaria minor. cantarica ideȝ. l. l. Aaron.
Aronarmeni. i. bolū vel lutū armenum.

Aron .i. vsnen.
Arphagia .i. sicca esca.
Aroz .i. yris
Arosachie .i. spuma maris sicca-
ta in petra residens.
Arosticis id est egrotatiuus.
Arostos id est eger.
Arotion id est. artion.
Aroc id est tiri.
Arboz iacbne quid est. l. l. hating.
Arboz marie secūdum Auicē. est buthoz
marien. sed falso: quoniā buthozmariē est
herba & non arboz: sic patet in. l. buthoz
marien. sed arboz marie est ros marinus
pro qua. l. l. laiera lmarien.
Arboz mella id est xiliqua.
Arboz coznuta idem quod supza.
Arboz grani viridis est arboz terbentine
& est zappinus vt apparet in. l. bothin.
Arboz masticis est lentiscus.
Arboz dactili id est. palma.
Arboz vulpis id est liquiricia.
Arboz granati siluestris quid est. l. l. dar
sisaban.
Arboz abzahe id est agnus castus.
Arboz cimicum id est fraxinus.
Arboz tremula. i. arboz granati siluestris
Arboz gūmi arabici qd est. l. l. amgailem
Arboz cummum id est vlmus.
Arboz glandifera quid est. l. l. bullos.
Arboz thuris quid est. l. l. ronder.
Arboz q̄ dicitur populus qd est. l. l. haur
Arboz sebesten quid est. l. l. sebesten.
Arcos .i. pzinceps: inde poli-
archion. id est. plures pzincipat? optimēs
Arcotica id est distractozia.
Arcos id est podex anus
Arcondos id est iuniperi fructus.
Argomela id est valentina aliꝗ
serpillum maiozem. id est. valeriana.
Armoziaca id est semen rapeste.
Armozatia. id est. rapesta siluestris lapsa
ne. & est rafanus agrestis.
Armoniacum. id est. genus mali granati.
Armola id est armel. & est speci
es rute que dicitur moli secundū Dyas.
cap. de ruta.
Armoniacum quid est. l. l. nasach.
Armoni .i. ficus lupi.

LXI.

Arnoglossa. id est. plantago vel quinq3neruia. vel lingua arietis latine. grece arnoglossos. ara. li sen albamel. Arnoglossa. i. plantago cui? tres sunt species. vna est femina cui? fo lia sunt lata habentia quasi fila in fractu ra sua. Alia est habens folia stricta q̄ lan ceola vocat̄: & est masculus. & habet fila vel neruos in fractura sua vt supza. et ob id quinq3neruia vocat̄. & habēt stipitem medium seminibus plenū. fri. est & sic in secūdo gradu. Est alia species q̄ vocatur plantago aquatica ꝑ qua. l. l. barba silua na. Sera. li. aggre. cap. Lisen. i. lingua arietis. & est plantago. Et subiūgit auc. Dyas. dicit̄ aūt arnoglossa. & ei? exposi tio est lingua agni. ideo ꝙ greci arnon agnū vocāt & glossos linguā. Et dr etiā eptapleuros. i. vij. costas habēs. nā in fo liꝭs eis sūt septē coste ab epta in greco. i. septē: & pleuros costa: q2 habet. vij. ner uositates manifestas i similitudinē costa rum late℞ animaliū. Cui? due sūt species .s. maioz & minoz. sed minoz habet folia subtilioza & minoza & lenioza ꝙ folia maiozis. & habet virgā que inclinat̄ ver sus terrā mltos ramulos habentē. & flos ei? est croce?. & semen ei? est i radice lin gue. i. folij. Maioz vero hab3 virgas aspe riozes. & folia lata similia olerib? que co medunt̄. & virga ei? est angulosa ad ru bedinē declināns: cui? longitudo est vnius bzachij sup quā est semen in figura sua a medietate ipsius supza: & habet radices molles & plures. supza quas sūt pili albi vt grossitudo digiti: & reperitur i locis lapidosis & humidis & vallib? & oztis & in pzatis. Et illa quidē maioz est maio ris virtutis ꝙ minoz. Dyas. cap. arno glossos. Arnoglossos siue eptapleuros nomen sumpsit a similitudine agnine lin gue Nā greci arnon agnū appellāt & glos sos linguā. siue rursus ꝙ sepe adnata ha beat germina in longitudine septē lateri bus similia. & ideo eptapleuron vocatur Eius genera sunt duo. Vnū dicitur poli pleuron. est etiā aliud sed minus. Minus vero habet minuta folia & angusta & le nia. virga eius multos habet angulos in clinata ad terrā. florē viridē habens. et se men super ipsam virga3. Nascit̄ vero in cardiarijs locis. Alte℞ gen? plantaginis folia habet lata & oznatioza & neruosa. hui? virge angulose sunt & rufe habētes longitudinem vni? cubiti. & a media vir ga vsq3 sursū semine est plenu3. Radices multas & teneras habet & aspas & albas in grossitudine vni? digiti. in locis aquo sis nascit̄ & in vallib? & in oztis et i pza tis. melioz est tñ que est maioz. Gal. vi.

sim·phar. cap·de arnoglossa·Arnoglossa siue plantago maior·hec planta mixte cõplexionis est·habet em̃ quid aquosũ frigidũ·habet aũt quid et austerũ qd est terrestre frigidũ & siccũ·quare infrigidat et desiccat·et secundũ ambo secunde est abstantie·quecũqȝ aũt cũ stipticitate farmaca desiccant oĩbus malis veteribus vlceribus et reumatib⁹ et putrefactionib⁹ cõueniũt·et ideo etiã disinterijs·nã flux⁹ sãguinis figũt·et si qd pustum est refrigerant et ɔsolidatiua simul sũt malorũ vlcerũ tam recentũ ꝙ veterũ·In oĩbus aũt huiusmodi pharmacis vel prima vl' nullo vltima arnoglossa est·ꝓpter ꝓportionem ɔplexionis. Nã et siccitatis pticipat et frigiditatis nõ stupefactiue·sed et fructus eius & radices cõsimilis virtutis sũt:nisi ꝙ sicciores & minus frigide·sed fructus quidẽ plus subtiliũ partiũ est:radices vero plus grossarũ·ipsa aũt folia herbe desiccate plus subtiliũ partiũ & min⁹ frigide sũt virtutis·eius exalata & euaporata supfluitate aquosa·ipsorũ pterea quidem ergo radicib⁹ quidã ad dentiũ dolorem vtunt̃ masticando·& lotionib⁹ ipsarũ decoctarũ ad oppilatões & epatis & renuȝ vtunt̃ eis·sed & folijs & multomagis ad huc fructu·pticipant em̃ hec oĩa abstersiue virtutis quantũ decet ea secundũ esse & in ipsa herba putat̃ superari tñ a multitudine humiditatis Posse·Arnoglossa vtilis est ad siccandũ vulnera & mundificandum putredinem eorũ·epar confortat·repugnat sacro igni ne corp⁹ ambiat valet etiam emoroidibus·omnem dolorẽ qui est ex ignis adustione refrigerat·Succus eius cum albumine oui sumptus liberat hyctericũ: vtilis est emoproicis & disintericis·& quibus fluunt menstrua vel emoroide: vulnera pulmonis curat· Radix ei⁹ in aqua cocta dolorẽ dentiũ mitigat si os ex illa aqua lauetur· Succ⁹ eius valet ɔtra oppilatõeȝ renũ·delet maculas nigras·& stringit sanguinem·herba ipsa masticata dolorẽ dentium tollit vulneri circa oculũ vel nasum succus ei⁹ cũ lana per nouem dies apponitur·succus eius datus q̃rtanario ante duas horas accessionis confert·valet etiã ad vulnera recẽtia cum axungia· Sera·auc·gal. Virt⁹ ei⁹ est que incarnat: & ɔfert vlcerib⁹ corrosiuis omnibus & putredini eorum·Et ꝓpter hoc confert vlceribus intestinoruȝ·& incarnat fistulas & alia vlcera antiqua·

Et semen ei⁹ & radix sunt ꝓpinqua huic virtuti·nisi quia sunt sicciora & fortiora Et semen ei⁹ est multum subtile·& radix eius est grosse substantie·& ipsa confert dolori dentiũ: quando masticat̃:& quando fit collutio oris cũ aqua ei⁹·Et semĩa quidem & folia & radix sunt aperitiua oppilationis epatis & renũ.ꝓpter abstersionem que est in eis·nisi quia semẽ ei⁹ est fortius in hoc satis. quia in omnib⁹ istis est virt⁹ que abstergit satis ·Et fortasse est virt⁹ in hac herba dũ est recẽs·nisi q2 vincitur ab humiditate que est i ea·vnde non est manifesta sua operatio propter suam victoriam humiditatis·& quando desiccantur folia ei⁹ fit virt⁹ ei subtilior & minus frigida q̃m aquosa supfluitas que est in ea resoluitur & destruitur. Et idem auto·Alex·Arnoglossa retinet ventrẽ: quando bibitur & fit cristere cum ea Et confert febribus terciane et quartane quãdo bibitur succus ei⁹ Dyas·cap·de arnoglossa·Arnoglossa cataplasmatibus adhibita sordida vulnera purgat & reumata siccat·profluentib⁹ sanguinẽ occurrit·maclas nigras & epinctidas curat·& cicatrices vulnerũ facile ducit·semen ei⁹ tunsum & in puluerẽ redactũ & vulneri aspersum sanat·chironibus vulneribus medicatur·vstionibus singulare p̃sidium est·Morsibus caninis auxiliũ p̃stat & tumorib⁹:& scrofis maxime si cũ sale imponat̃·Cocta v̓o folia ipsi⁹ cũ aceto et sale disinterijs et ciliacis ɔpitulant̃ maxime si cũ lenticula adhibeant̃·hydropicis cocta succurrit: epileticis et asmaticis prodest accepta·succ⁹ eius sordida vulnera oris purgat gargarismo·cũ cimolea et absinthio succ⁹ mixtus ignẽ sacrũ extinguit fistulas p cristere si adhibetur medet̃·dolori aurium infusus ita prestat·dolorem oculorum inunctus tollit·succus ipse colirijs necessarie miscetur gingiuis sanguinem abstinet·ptisicis et sanguinẽ reijcientibus necessarie adhibet̃·disintericis p cristere adhibit⁹ maximũ p̃sidiuȝ est·suffocationes stericas cũ lanis adhibitus soluet et matricis reumatismũ similiter suspendit·semẽ vero ei⁹ cũ vino bibitũ solutionẽ ventris stringit:et reijcientib⁹ sanguinẽ mire ꝓdest:herba ipsa cũ vino vl' aceto cocta id p̃stat. Elixatura radicis eius omnia similiter facere potest·cruda com masticata dentibus dolorem tollit.renum dolorem et vesice mitigat .dicunt alij ꝙ

tres radices eius in vini ciatis tribus & aque ciatis trib⁹ elixe & comeste & bibite fe. tercianas curat. simili modo & quatuor radices ei⁹ quartanis mederi. Multi dicūt radicē eius collo suspensā scrophas nasci nō dimittere. Minoris vero planta ginis succus collutioni dat̄ oris ex folijs & sanguinātes gingiuas curat. Itē succ⁹ tepefact⁹ fomento ventris dolorē tollit. Succ⁹ bibendus est eis qui purulēta reijciunt cū sanguine In serpētis morsu plantago trita cū vino sumit̄. Comesta autē sola vel cū lenticula cocta & oleo viridi cum aceto disintericos & stomaticos curat. Si cui vuln⁹ secus oculū vel nasū natū fuerit succ⁹ eius cū lana molli imposi tus p dies nouem curat. Itē succi eius coclearīū vnū bibitum lumbricos excludit similiter facit pistatura in vmbilico posita. Si qua duricies in corpe nascit̄ herbā ipsā pistatam cum axungia sine sale quasi malagma impone. Succum eius in aqua mulsa ante duas horas accessionis potuī da quartanarijs & miraberis ei⁹ effectū. Ad podagraꝫ & omnem neruoꝝ dolorē vel tumoreꝫ: folia ei⁹ pistata cū modico sale optimum est: vulnera recentia cum axungia veteri curat sic & parotidas. Si cui pedes doluerint ex itinere cum aceto imposita tumorem & dolorē tollit. fistulas tunsa & imposita facillime sanat. oēs difficultates vesice folia & radix ei⁹ potata fortiter medentur: quia abundanter infrigidāt & desiccāt & reprimūt. ppter quod ad vlcera maligna & reumatica & putrida iuuant. herba ipsa disintericos iuuat. & emoroidas reprimit. vsta infrigidat & glutinat. desiccat eni absq; mordicatione: semē aūt ei⁹ et radix similia sunt virtute. ppter qd̄ sicciora sunt & min⁹ frigida. Semen preterea habet subtiliandi virtutē. folia extenuādi. radix impinguādi: que masticat̄ in dolore dentiū. ad oris etiā lauationē facit. & epatis & renū emfrasim. Hec predicta etiam Sera. refert auto. Dyas. licet per alia verba.

Arnos .i. agnus.
Arrocerkhtaga .i. es vstum.
Arsonegon .i. folium.
Arsof .i. caro⁹ vel species ei⁹
Artomeli .i. panis cū melle fact⁹
Artomam .i. granum cuius virt⁹ est ordei. immo est medium intra triticū & ordeum.
Artomata .i. articuli.
Artomen .i. athomus.
Artododoris .i. iuniperus.
Arxos .i. species cardi.
Aruab .i. psilotrum.
Arucusu faratron. i. herba vnde tingitur reubarbarum qua caremus.
Aruiatum .i. instrumentum quo suspenduntur homines.
Arui .i. masculus.
Aruncus .i. citrum.
Arculabum .i. ferreū instrumentū cirurgicorum.
Arcuscula .i. nomen demonis.
Arcution est similis folijs arocion.
Arcuatus morbus. i. hyctericia.
Argumen .i. yris.
Arnunas quid est. l. l. nendana.
Arsuc .i. gallia muscata.
Arstum .i. lappa.
Artumen .i. yris illirica.
Artus .i. anus podex.
Arzul .i. bedeguar.
Arf .i. semen altanabotis.
Arz .i. cedrus arbor.
Asa .i. quoddam gummi. Nam ex ea est quedaꝫ odorifera. quedam fetida Quedam est odorifera. licet paruū habeat odoreꝫ: sed calidior eaꝝ est fetida et est ex herba vehementis igneitatis: vnde gūmi isti⁹ plante est satis fetidum et ideo vocat̄ asa fetida. s; asa odorifera est succus predicte herbe expressus et soli coagulatus habens aliqualeꝫ odorē sicut herba predicta. quando vero simpliciter ponit̄ in receptis asa. de asa fetida intelligitur. Asa fetida est ergo gūmi p excellētiam fetidū: et vocat̄ lasar: et gūmi quirinaceū. et herba eius vocat̄ silfium. ut in alexandro de dentib⁹. Alij vocant hanc herbam anuden vel anuiden. l. l. anuiden
Asagen idem quod supra.
Asa dulcis .i. gummi liquiricie.
Asabota .i. arbor que est in persia venenosi fruct⁹. et quando plantatur in egipto est fructus eius de his que comeduntur. et est persicum.
Asabit .i. asait.
Asach .i. arbor thuris.
Asacrios .i. kabansalamodica
Asachasara .i. radix porri.
Asadar .i. lactuca asini.
Asadan idem quod supra.
Asaer .i. acrona.
Asafati .i. rubor pustulosus q apparet in facie.

Asas .i. morbillus vel exitura: sicut empetigo.
Asagas .i. sanguis draconis.
Asabic id est pultes multum spissi ex aqua & farina.
Asaic idem quod supra.
Asakel id est spica celtica.
Asaka id est radix lilij.
Asame id est sanies.
Asamanux id est molesti dies scilicet calidissimi & frigidissimi.
Asange id est sãguis draconis
Asamentum id est piscis quidã magnus sallitus.
Asarabachara. vultigo gariofilata agrestis centumneruia centucerria vulgagẽs idem est. & est aerma.
Asaraes idem quod supra.
Asarum idem quod supra.
Asarugi id est virga pastoris.
Asarai idem quod supra.
Asarica id est epilensia.
Asarual id est cipressus.
Asar id est armoniacum.
Asaron id est asarus vel baccara. vnde alia herba est bachar. vel bacharis. & ideo Dyas. facit aliud capitulũ de asaro: & aliud de bacharas.
Asarten id est piscis magnꝰ sallitus.
Asarmanux id est molesti dies vel calidissimi & frigidissimi.
Asathar id est origanum.
Asatherai id est. virga pastoris.

LXII.

ASathartur siue Asathartar arabice. grece glio. latine vero sordicies semicupei balnei. Serali. aggre. cap. asathartar. Asathartar est sordicies nigra que reperitur in balneis & in fundo semicupei balnei. Et idẽ auc. Gal. Virtus eiꝰ est que calefacit in principio tercij gradꝰ: & abstergit abstersione non multa: & attrahit fortiter. Dyas. cap. glio. Sordicies q̃ in balneo colligitur que nominatur glio. Virtutem habet ca. & malacticam & diaforeticam. Posse. Sera. auc. gal. Extrahit sagittas infixas corpori: & curat tussim antiquã: quando fit fumigium cum ea: & quando ponitur super empetiginem. aufert eam. Dyas. Vtilis est ficubus & ragadijs ani vngendo. & si ei addatur cinis condilomata dissoluet pro alijs sordiciebus. l. l. vasachi.
Asaungi id est puluis qui cadit de palea.
Asauregi id est puluis qui cadit de parietibus salis.
Ascala id est lactuca agrestis
Ascak id est tribulus herba.
Ascani est arbor qua caremus.
Ascabalos id est cancer cuz venit membruz ꝓpter ipsum ad insensibilitatez
Ascarides id est lumbrici lati.
Ascatacios id est tepidum. tenens medium inter ca. & fri.
Ascalanonti id est stincus animal valens ad coitum.
Ascarades id est atrala.
Asfatis id est vectia.
Asfaltos id est aspaltum.
Asfarie id est aramentum.
Asfaxfasa id est rothaba.
Asfa id est aer.
Asgaragum id est asarum.
Ascakabos id est vbi destruitur caro sic ꝙ ipsa sequitur vsq; ad os siue sit incipiens aut succedens ipsi.
Asma id est offensio anhelitus cum sonitu. vnde asma. id est. cantus & asma & orthomia & disnia idem.
Asmatum id est absinthium.
Asmarhoc id est herba cuius gummi est asa fetida.
Asmach id est additio materie pinguis contingens in palpebra superiori: & grauat palpebram in apertione. & facit ipsam quasi mollifactam: & est coniuncta non mota sicut nodus.
Aspaltum id est bitumen iudaicum quod inuenitur natans in fontibꝰ. & est species napte. et vocatur stercus demonis. Nam napta est petroleum vnius generis. lege literam brafalendi.
Aspalatrum id est genestrella.
Aspalarus idem quod supra.
Aspamata id est tensiones.
Aspalatus id est tapsus.
Aspalium arbor est. et est granatum siluestre pro quo. l. l. darsibahan.
Asparagus secundum Gal. in li. de cibis vocatur omnis summitas plante dum est in teneritate sua. sicut et sparagi sũmitas quando comeditur. sed secundum modernos est vere sparagus.

LXIII.

ASpergula. id est. herba minuta habens folia. vt libanotides. sed strictiora. habens stipitem

nodosum et in quolibet nodo folia i giro
posita quinqꝫ vel sex vel septeꝫ ordinata
ad modum stelle·sicut herba que dicit̃ ru
bea vel sicut alguascen.et ab eisdē nodis
procedunt alij rami simili modo facti cū
nodis et folijs vt supra cū floribus puis
albis sicut flores oliuarum. Est enim ca·
et sic·cōplexionis· Posse·Omnē durici
em et apostemata dura resoluens est·

Aspratiles dicuntur quidaꝫ pisces sic no
minati ab asperitate squamarum vel a lo
cis in quibus degunt vnde aspratilis·id
est asper·Et ideo Dyas·vocat sparagum
aspratilem·

Aspracb est species yperici·

Astamia id est cibarium factum
cum carne cocta cum aqua cui admisce-
tur succus agreste·

Assafir id est aurum·

Assarie id est atramentum·

Assagen id est sanguis draconis

Assabota id est persicum·

Assalgem id est napus·

Assara id est virga pastoris
vel secundū Auic.est pustula parua lata
sicut vesice:ad aliquantulā tendens rube
dinem:& pruritū faciens & angustiā·ve
niens subito secundū plurimū & accidit
quandoqꝫ vt currat ab ea humiditas &
fortasse est sāguinea·et secundū plurimū
fit vehemēs in nocte:& causa ei⁹ est va
por calid⁹ eleuat⁹ in corpe subito aut a
sāguine colerico:aut a flegīte baurachio·

Assa affa id est rubor pustularū
que in facie apparent·

Assabot est nomen cuiusdam piscis·

Assanregi id est puluis qui cadit
de parietibus salis·

Assamim·id est·dies caniculares in esta
te molesti:& dies alij in hyeme molesti·

Assaguassora id est·agnus castus·

Assanati id est fassale·

Astareta id est cucumer·

Astachij ·i·os locuste marine·

LXIIII·

Asteruticon ara· vel secacul gre
ce biomon.latine vero centum
capita vel yringus· Non est au
tem affodillus·vt quidam dixerunt·sed
vocantur due plante:quarū vna est yrin
gus·vt patet p Sera·cap·proprio·et alia
est vna alia herba que sibi satis similatur
Item plinius·Post sermonē de yringo ex
his inquit·s.yringum candidum quē cen
tumcapita nominant omnes effectus eos
dem causat & radices in cibis grecoꝝ re
cipiunt̃ siue crudis siue coctis vt Dyas·
cap·de yringis:preterea i antidotario vi
rili i quodā antidoto qđ incipit antidotū
qđ facit epilenticis recipiunt̃ & centum
capita·& affodilli quare non sunt idem.

Sera·li·aggre·ca·astaruticon·Astaru
ticon·id est·centumcapita· Alia est cele
stis coloris. Et alia albi coloris·Sed que
est celestis coloris:est herba habēs stipi
tem duꝝ & aspeꝝ:& in sūmitatibus ei⁹
est flos glauc⁹ similis flori camomille·&
aliquis ex florib⁹ habet colorē purpureū
& habet folia scissa & capitella silia stel
lis:sꝫ folia q̃ sunt in ramis tendūt ad lon
gitudinē·& habꝫ velut pilos·Et idē aut·
gal. Traxit nomē ab eo ꝙ curat apata.qñ
fit emplastrū deforis cū ea·aut suspen
ditur super ipsa·virtus ei⁹ infrigidat &
desiccat non fortiter:& maxime dum est
recens·Sed centumcapita albi coloris est
yringus·& est species spīne·& sumit̃ fo
liū ei⁹ cū sale conditū in principio sui au
gmenti·Et folia ei⁹ sūt folia aspa aroma
tica in sūmitate quando gustantur·& in
summitatib⁹ ei⁹ sunt capitella rotunda si
cut sūt stelle·& in circuitu eoꝝ sūt spīne
& stipes eius durus.et color eius capitel
loꝝ est similis colori oliandri·& fortasse
aliquando sicut color iacinti·& habet ra
dices longas nigras deforis·intus albas i
grossitudine pollicis·boni odoris·nascit̃
in locis arenosis & aspis· Et idē auc·gal·
Virt⁹ ei⁹ est ꝑposita·qꝛ infrigidat & re
soluit resolutōe pauca· Paul⁹ cap·de
yringo·Yring⁹ secacul aut yringion her
ba est spinosa·radix eius cū aliquali aro
maticitate comedit̃.& cōficiunt̃ cū melle
& zuccaro radices pdicte & comedūtur

Dyas·cap·de yringo·Yring⁹ aut yrin
gion aut nux agrestis herba est spinosa
folia eius in initio comeduntur & in sale
componunt̃·que folia lata & aspera sunt
gustum aromatis habentia· que cum cre
uerint obscurum colorem habent cuꝫ mul
tis virgis in quibus sunt capitella rotun
da spinosa·hastam habent durā in giro et
quandoqꝫ albā & viridem cum colore ia
cinti· & radix est illi oblonga et nigra de
foris·deintus alba. aromate plena·nasci
tur i locis lapidosis & campis & litorib⁹
habet radix eius virtutem calefactiuam.

Aui·li·ij·cap·secacul·Secacul est ca·
in secundo ad humiditatē quandā tendēs
& in ipso est leuitas·Et virt⁹ ei⁹ est sicut

virtus baucie. Posse. Yringus & maxime radix eius cruda comesta curat gomorreā. Sera. aut. Dyas. Folia huius plāte cōferunt inflamationi stomachi. et apatibus oculi. & alijs apatibus calidis. Et quidam dicunt quod flos huius herbe: cuius color est purpureus si bibatur cum aqua confert squinantie & epilentie que accidit infantibus. quando fit emplastrum cū ea humida confert apatibus ca. lumborum. Et dicunt quod si ille qui habet apata ī lumbis suis acceperit florem eius siccum cum manu eius sinistra & posuerit sup apata sedat pulsationem eorum. Et idem auto. Dyas. Quando bibitur succus eius radicis qui est albi coloris prouocat vrinam & menstrua. dissoluit tortiones & inflationes stomachi. & quando bibitur cum vino: confert dolori epatis & morsibus venenatis. Et quando emplastrū fit cum eis resoluit exteriora apostemata: aut qn suspenditur super ipsa: sicut quidā putauerunt. Auicen. Secacul habet virtutem baucie. & excitat appetitū coitus. & loco eius ponitur buziden.

Astaros id est cenfara fabis.
Astas id est inflationibus.
Astati id est lagusta vel locusta piscis.
Astatia idem quod supra.
Asta alexandrina .i. camedapnes.
Astafida id est vuapassa.
Astafis idem quod supra.
Astacodum id est sticados.
Astacosichitis id est locusta piscis
Astaraticon id est astaruticon.
Astragallos id cardellus auis.
Astra id est rubea.
Astragabos id est pes porcinus.
Astragalinos id est cardus albus.
Astratum id est pauimentum.
Astrafactus id est atriplex.
Astragolos id est calcaneus vel talus.

LXV.

Astragulus vel astragallos herba est que folia habet longa cū incisuris multis: obliqua circa radicem caules tres aut quattuor: florez iacinti: radices villosas implicatas rubeas preduras habet. nascitur in petrosis & asperis locis. Gal. vi. sim. phar. ca. astragallus. Astragallus siue ficus terre siue glandula fruticulosus est. habens radices stipticas: quapropter ex desiccantibus est. Posse. Gal. Nō debiliter cicatrizat vulnera vetera. & ventrem fluentē stringit si quis radicem eius coquens in vino bibat. Nascitur autem plurima hec herba in neuecte arabie.

Astrauticos id est yringus.
Astraktis idem quod supra.
Ase id est. ysopus.
Aseac id est coagulum.
Asebzan id est. esula.
Aseb id est alumen.
Asecremia id est comestio que fit de acatia.
Asech id est sandico.
Asedenigi id est semen canabi.
Asedenlati id est. lapis ematites.
Asedenagi idem quod supra.
Ased id est leo.
Asebet id est absinthium.
Asefara id est cantarides.
Aseieth id est fricatio dentium & gingiuarum & labiorum interius.
Aseid id est brachium.
Asek .i. tribuli: & est herba.
Aselech id est siligo.
Asemen id est butirum coctuz
Asenicula id est herba paralisis.
Asenor id est altea.
Asenablum id est satureia.
Asenefu id est absinthium.
Asenbendegi id est lapis quo alij lapides inciduntur.
Aseneru id est quidā piscis magnus sallitus.
Asenaesine id est viscus quercinus.
Aseras id est affodillus.
Aserengi id est plumbum vstuz.
Asesab id est pecola & est gūma abietis.
Aset id est argentum viuuz
Asetaragi id est tapsia.
Asethesafen .i. calx viua vel lapis archadie qui accensus non extinguitur et verius.
Asbeton id est calx viua.
Asbedarugi id est basilicon.
Asbestus id est calx.
Ascera id est canis sidus.
Ascet id est balaustia.
Asceb id est sandico.
Asce id est tymus.
Asceleth id est siligo.
Asceidit est id quod a cubito vsque ad rasceтam existit.

Asceracoct. ·i·termenabit·
Asceberere· id ē·vna de·xxviii·
mansionibus lune·
Ascebete· ·i·anetum·
Asclepias· ·i·dragontea·
Asdepias· ·idem quod supra·
Assear· ·i·viscus quercin9·
Assengi· ·id est· spongia ma
rina·
Asseng· ·idem quod supra·
Asmelegen· ·i·napus·
Asmen· ·i·alsmen·
Asnee est lanugo vetustarum arborum
et est vsnee·
Asne· ·id est ·puluis ab=
stersiuus quo saraceni vtuntur ad mun=
dificationem manus·
Asperos· ·i·asparagus
Asplenu. ·i·asplemon·
Asplemon· id·est·scolopendrie
venenose et est aplenon·
Aspleniridon herba est in forma et virtu
te similis scolopendrie· id est· lingue cer
uine·& est idem quod supra.
Aspleos leuci· ·i·vitis alba·
Asreos·quid est·l·l·cannabit·
Asseise· ·i·spata·
Assendetindi· ·i·nux indica·
Assebelezi· ·i·mandragora·
Assebeci· ·idem quod supra·
Assebaza· idem quod supra·
Asseneddonegi· id est·semina grana
ti siluestris·
Asseigi· ·i·caput·
Assemen· ·i·butirum·
Asseid· id est.brachium·&
potissime pars posterior eius vbi est con
iunctio duorum focilium·
Assena. ·i·vsnee·
Assemme· ·i·lubee·
Assenar· ·i·aloes·
Asseteragi· ·i·tapsia·
Asseth· ·i·emplastrum·
Asschedenigi· id est·semen cana=
pis·
Astena· ·i.vsnee·
Assegeten· ·i·miraculum·
Asserebum· ·i·stannum·
Asteron· ·i·arthemisia·
Asterplacodes· ·i·gessamia·
Aster· ·i·stella.
Aster acticus· asterion·
Asterice· id est· diacodion·
& est electuarium de papauere positum ī
antidotario gal·minori·

LXVI

Asterion grece vel aster actic9 vel bubonium·latine inguiria=lis vel stellaria· Plinius ca· asterion· Asterion nascitur intra petras & loca aspera.hec herba nocte tanq̄ stel la in celo lucet adeo vt eā videntes igno rantes putent se fantasma videre ·a pa= storibus maxime videtur· Paul9 ca· aster. Aster vel asterion ē quedam herba radiata vt stella. folijs oblongis duabus aut tribus: in cacumīe capitella stelle mō radiata· Posse·Gal.vi·sim·phar·cap· aster acticus· Aster acticus alij vero bu bonium nominant· qd nō solum super= plasmatum· sed etiaz propinatū creditur bubones sanare·habet autē q̄d diaforeti= cum·habet etiā nō minus refrigeratiuum quid & repcussiuū· vt mixte sit potētie sicut rosa non tamen sic stipticat ·Et idē eodē libro magis infra capitulo buboniū siue aster actic9 noīat9 ē .ex eo q creditē conferre bubonibus tam cathaplasmatū q̄ assumptum·Est autez mediocriter dia foreticum·eo q mediocriter est calidum & neqz vehementer neqz intense desiccat maxime cū adhuc tenerum est et recens· dictum est autem prius de ipso· hec gal·
Asitia· ·i·ieiunia
Asitios: ·i·ieiunus·
Asilonis· ·i·armoniacum·
Asilus· ·i·tabanus
Asil· squilla·
Asimar· ·i·amigdala·
Aslmach· ·i· additio materie
pinguis cōtingens in palpebra superiori
grauat palpebram in apertione· et facit
ipsam quasi mollificatam·
Asinthesis· ·id est·sine consum
ptione·
Asinamon· ·i· vinum ficticium
& fit quādo vigīti sextaria musti cum di
midio aque feruēt·et postea datē īfirmis
Asintesim grece secundum alexandrum
ca·de signis humide distempātie epatis
est dictum non extenuatis ab a·quod est
sine et sinthesis extenuatio·quasi sine ex
tenuatione·
Asinthiaca· id est·decoctio her
barum in aqua calida·
Asios· ·i· herba armoniaci
Asira. ·i·farina ordei·
Asireg· ·i· partes que sunt
in circūitu aui·
Asir est quoddam genus piscis parui &

sunt mele marine.
Asir est quedam species cicerasi.
Asires. id est. affodillus.
Ausigasit. eupatorium.
Asit est species nenufaris.
Asithemon. id est. epithimum.
Asius est quedam species lapidis vt ap=
paret in. l. lapis asius.
Ascisum. id est. quedam me
dicina inda.
Ascigaset. id est. eupatorium.
Asciadigni vel asciadegni. i. canabum.
Ascibran. id est. ascebran.
Ascili. . id est. crista galli.
Assiregi. . id est. partes que
sunt in circũitu ani.
Asimibal. id est. spica inda.
Assisa dicuntur que ventrem non inflãt
vt ciminum leuisticum.
Ascil. id est. squilla.
Askincor. id est. stincus.
Assicon. id est. bitumen.
Aspistica. . i. serpens q̃ stat in
aqua propter vehementiã siccitatis sue.
Aspialas. id est. talpa.
Asplimium. id est. ceterac.
Asquiron vel androsomon. i. ypericon.
Asturex. id est. pionia.
Assiradix. id est. gladiolus.
Assideg. id est. cerusa.
Asindi. id est. sinapis alba.
Assinach. id est. spinachia.
Astina. id est. anhelitus.
Astitus. . id est. lapatiolum.
Astirgar. id est. silfium.
Asobran. id est. esula.
Asofol. id est. aurum.
Asogiros. . i. ruta agrestis.
Asokir. . i. species lepre.
Asolatorse. . i. radix affodilli.
Asolasonalchame. id est. plantago.
Asonia. id est. cantus.
Asorretus. id est. flos salicis montani.
Asormac. . id est. atriplex.
Ascton. . i. capillus veneris
Asoth. . i. argentũ viuũ.
Ascoli. id est. fuligo.
Ascos. . id est. vter. inde
asclites ab ascos quod est vter.
Ascolotondrion. id est scolopẽdria.
Ascocodos. id est. sticados.
Assro. id est. sinapis alba.
Aspros. id est. albus simili=
ter & lenis.
Assonticon est nomẽ cuiusdã electuarij.

Astocodos. id est. sticados.
Astorcos quid est. l. l. culb.
Astorach. id est. storax.
Astrobatea. id est. anetum.
Astomata. . i. oris pharmaca.
Astrodilibe. id est. grana. pini.
Astroculibe. idem quod supra.
Astrobilie. . idem quod supra.
Astrolinos. id est auis cardella
Astrodimie sunt pisces degentes in cõ=
chiis. et habent durum corium.
Asuae. . i. gũmi alcumdar
Asubet. . i. gũni regis arbor.
Asuc. . i. gallia muscata
Asurie. id est. atramentum
rubeum.
Asuestim. id est. calx.
Asuestas. . id est. calx viua.
Asugeg. id est. vitrum.
Asui. . i. crocus ortulanꝰ.
Asum. id est. mirtus.
Asumar. . i. lactuca asini.
Asuoli. id est. atramentuz.
Asurticum est nomen cuiusdã electuarij
Asuschelhar. id est. castoreum.
Asus. id est. planta vel herba super quã
nascitur sal cuius flos nominatur asius.
Asueum. id est. lilium.
Asutibendegi. id est. lapis cum quo alij
lapides inciduntur. et in lingua nostra
vocatur smirillo.
Ascudeo est arbor cuius gummi est gũ=
mi dragantum.

LXVII

Asculodos ara. grece sabadis. latine vero sticados. Sticados est quoddam arabicum. & est illud quod arabice nomiatur ascukodos & est quoddã citrinuz. et est illud quod nomiatur latine barba iouis. vel sticados citrinum arabice sceba. Vnde serap. libro agg. facit de sticados duo capitula. vnuz de sticados arabico qđ incipit ascukodos siue astocodos. et aliud de sticados citrio quod incipit sceba. Est autem sticados arabicum ca. & sic. in tercio gradu.

Sere. li. agg. cap. ascukados. Ascukados. i. sticados arabicũ. nascit̃ et in isula que grece dicit̃ sabadis. i. regiõe galacie est herba subtilium ramorũ habẽs comã satureie similem. nisi qui folia eius sunt longiora folijs satureie. et est acuti sapo=ris cum pauca amaritudine. Dyasco. capitulo de sticados. Sticados nascit̃ in insulis galacie circa massiliam que insula

sticados nominatur· Vnde et nomen ac-
cepit· Est autem herba tenuis semen mi-
nutum habens cum folijs similibus thio·
sed oblonga & gustu acriora & subama
ra· Galienus viii·sim·phar.cap· stica
dos·Sticados eius quidem ad gustum a-
marꝰ sapor est·& sbstipticans moderate
complexio eius composita est ex frigida
terrestri substantia pauca a qua stipticat
& alia subtili ignea ampliori a qua ama
ricat· & propter vtrūqꝫ vero deobstrue
re et subtiliare dicitur·et abstergere &
fortificare nata est viscera omnia· & to
tius corporis ambitum· monstratum e-
nim est & in anterioribus·quoniam que
cūqꝫ pharmaca cōposita sunt ex talibus
substantijs predictis energias operātur·

Iohan·mes·ca·de sticados· Sticados
quod medici laudant est arabicum· & est
planta foliorum subtilium & longorum·
habens stipitem subtilem cinericiuꝫ· cuiꝰ
eleuatio super terram est in mensura cu
biti· & habet flores assimilatos spicis sili
ginum·sed sunt breuiores sine semine &
est ca·in primo gradu·& sic·in secundo·
Et est compositū ex partibus terreis fri
gidis dantibus ei stipticitatem paucam·
& ex partibus igneis subtilibus a quibꝰ
insunt ei acuitas & amaritudo. sed acui
tas plus est amaritudine sua·et amaritu
do plus est stipticitate ipsiꝰ·propter qđ
est subtiliatiuum·resolutiuū· aperitiuum
oppilatōnū·abstersiuū·et solutiuū nature
& ē preseruatiuū ꝓhibens a putrefactōe
& ē ex parte stipticitatis pauce in eo cō
fortatiuum cordis & cerebri & neruoꝝ·
& viscerū· & hoc ē esse et proprietas eiꝰ
ꝓhibendū ē habentibꝰ colerā ī stomacho
conturbat enim eos inducens sitim & vo
mitum & estuationem laboriosam· Nam
etiam calidam habentibus & siccam com
plexionem·et qui sunt in potestate cole
re·Ipsū quoqꝫ est ex debiliter soluētibꝰ
propter qđ miscendū ē ei salgēma et mi
rabolani nigri cū eo aut kebuli·magficāt
eñ operationē eius·& similiter squilla et
proprie in egritudibus capitis·Et īfusū
quidem in aqua casei melioratur in condi
tionibus suis·Et passule sine interioribꝰ
similiter sunt ex his que emēdant similiē
& salgēma rectificat illud·& proprie ad
omnes partes eius sextuplum ipsius·&
succus pomoꝝ dulcium in decoctionibꝰ
eius verificat illud Aui·li·secūdo ca·
sticados· Sticados est plāta habēs spicā

sicut est spica grani ordei· sed eius folia
sunt breuiora·& in ipso stipites sūt cine
ricei· sicut in epithimo·& est sine semine
acutus cū amaritudine pauca· cōpositus
ex substantia terrea frigida et ignea sub
tili ca. in primo gradu·sic·in secundo·

Sera·li·agg·cap·sceba·Sceba·i·stica
dos citrinū et est absinthiū marinū hñs
minutum semen simile semini plante que
dicitur abrotanum· et non est ita amara
herba sicut absinthium·& habet odorem
grauem·figura eius est in apparētia sicut
plāta absinthij·& sapor eiꝰ ē sicut sapor
absinthij·nisi quia non est tante stiptici
tatis·& calefacit pusꝗ absinthiū·et ī ea
plus de amaritudīe est ꝗ in absinthio cū
pauca salsedine·& calefacit et desiccat in
tercio gradu·sed virtus eius est diūsa a
virtute illius·nam nocet stomacho·Vnđ
occidit vermes in vētre plusꝗ absinthiū
quando apponitur extra aut ītus·Et idē
auc·dyas·Sapor eius est amarus·et habꝫ
grauem odorem·et est herba stiptica·Et
idem auc·gali. viij·epidimiarū·Sceba as
similatur absinthio in figura et sapore·sꝫ
differentia inter ea est ꝙ non est stipticū
sicut absinthiuꝫ·et ꝙ calefacit plus eo· et
amaritudo eiꝰ est plus cū pauca salsedīe
Et idem auc·gal· viii·sim·phar·ca.sceba·
Sceba similis est absinthio secūdū spēm
et secundum gustum·tamen differunt in
gustu et virtute·in gustu quideꝫ in eo ꝙ
cū stipticitate magis calefac̄ et amaricat
cum quadaꝫ salsedine·In virtute vero in
eo ꝙ cōmēsuratum ē·et magis absinthio
interficit lumbricos extrorsū appositum
et intra corpꝰ assūptū·et quidē calefacē
in secūdo gradu intense ponēdum est id
siccare vero in tercio· Galie· viii·sim·
phar·ca·chrusicos· Chrusicos siue barba
iouis vocatur chrusicos acrem simul et
stipticam preualentem habet virtutem·

Possedo·Sera·auc·gali·Decoctio sti
cados arabici confert dolori pectoris sic̄
ysopus·et in confectionibus medicinaꝝ
habꝫ vires acriter relaxantes cum odore
suaui· vnde et menstrua prouocat·

Io·mes·Fit ex sticados arabico et spi
ca et oleo veteri oleū bonū iuuatīn voci
flores quidē eius de decoctōe substinent
plus quoqꝫ folia·solutione educit colerā
nigram et flegma·et mundificat neruos
et cerebrū et mēbra sensuū· et confortat
ea et ofert iuuamētū magnū egritudibꝰ
frigidis·et hoc secūdū omnē modū vsꝰ

eius siue in potibus. siue in fomentis &
lauacris. Et oleũ ipsius confortat cerebꝝ
& neruos. & calefacit eos & viuificat. In
medicinis autem sticados si iũgatur sqlla
aut eius acetũ est medicīa bona epilentie
& vertigini. & cum lapide lazuli aut sale
indo aut alijs valẽtibꝰ ad ea cõfert melã
colie et egritudībꝰ cordis. & miscet̃ ei bu
glossa ã succꝰ eiꝰ. aut succꝰ pomoꝝ dul
ciũ ad egritudines cordis & melancoliã
Et euaporatio decoctionis eius aperit
oppilationes narium. et est medicina bona
oppilationibꝰ epatis. et splenis & visceꝝ
& est sedatiuũ dolorum. qui sũt in neruis
& in īstrumẽtis iuncturaꝝ et in lateribꝰ
secundũ omnẽ modum administrationis
eiꝰ. et confortat īteriora oĩa q̃ a frigiditate
lesa sũt. et ꝓprie materiali. & prohibet a
putrefactione. Et ipsius syrupus et alij
modi administrationis eius sunt medicīa
bona quartane & febribus longi tēpis
& proprie flegmaticis. Dosis decoctõis
eius ẽ potio a. ʒ. iiij. vsq; ad. vij. et pulue
ris eiꝰ a. iij. ʒ. vsq; ad v Aui. Sticados
arabicum resoluit et subtiliat amaritudeĩ
sua. & siliter eius syrupꝰ apit oppilatões
& abstergit. & in ipo quidẽ ẽ stipticitas
pauca. et confortat cor et viscera et pro
hibet putrefactionem. Et eius decoctio
sedat dolores neruorum et iuncturarum
& laterum. Et ipsius syrupꝰ ẽ res magis
iuuatiua egritudinũ frigidarũ et neruis
q̃re optet vt eo quotidie vtat̃ q̃ neruos
habz debiles. et qui ex frigiditate in ipsis
patitur. Et confert melãcolie et epilentie
& nocet habẽtibus calidam cõplexionem
& facit eum vomere. & est ex eis q̃ faciũt
sitim. & confortat instrumenta vrine &
soluendo educit flegma et melancoliam.
Gal. vero nõ dixit hoc esse eiꝰ. Et vltĩa
quidem potio ipsius est duodecĩ kesumẽ
cũ vino puro et oximelle et modico sale.
Sticados citrinum quod arabice vocatur
sceba virtutem habet diureticam. vnde
vinum decoctionis eius et draganti spi-
ritualia calefacit. & ad yliacam passionem
valet. et contra stranguiriã et disuriã. et
oppilationem splenis et epatis. Et ĩfirmꝰ
surgit ab infirmitate. ad neruorũ cõfor-
tatõnẽ abluantur extrema ĩ aq̃ decoctõis
eius. Item ad duriciem neruoꝝ deco q̃nẽ
sticados citrinũ et caules ĩ aqua. et ablue
et suffumiga membꝝ qr multũ mollificat
& confortat. Sera. cap. sceba. Sceba
vel sticados citrinum coquitur sola. &
bibitur & iterficit vermes et expellit eos
cum laxatione leui. Et quando coquitur
cũ lentibꝰ et bibitur facit hoc et pecudes
impinguantur quando comedunt eã. Et
idem auc. gal. Virtus scebe diuersa est a
v̓tute absinthij. Nã sceba nocz stomacho
et occidit vermes plusq̃ absinthiũ q̃ndo
ponitur exterius vel sumitur intus. et ẽ
ca. in. ii. gradu. sic. in tercio.

Assur. id est. crocus or-
tulanus.

Assusoba. i. vngula oculi.

Assulbasch. i. testudo marina.

Asquiron Dyas. ca. Asquirõ species ẽ
yperici. vel dicitur androsemon sed v̓gis
maior est yperico sarmentosa feniceũ ha-
bens colorem et florem mellinum. semen
simile yperico. sed maius. qd̓ cũ fricatum
fuerit odorem resine emittit. sanguineum
etiam facit colorem fricatum. Vnde et
androsemon dictum est Posse Dyas.
Semen eius cum ydromelle bibitum ad
modum duarum cotilarum coleram scia
ticis deponit.

Assursumigi. id est. sparagus.

Assugila. id est. radices que
vocantur radices. et comeduntur. et est
rafanus.

Assus. id est. lapis.

Assuum. id est. pondus.

Assubul. id est. oculi qui sũt
medij inter varium et nigrum.

Assum. id est. galla.

Assur. id est. flos fraxini.

Assurbalatib. id est. spica nardi.

Assuc. i. gallia muscata.

Astufo. id est. ypericon.

Astula regia. affodillus.

As. id est. mirtus.

Asl. id est. radix que co
meditur. et est rafanus.

Atabasir. id est. spodium.

Atab. id est. arbor indie
cuius fructus multum nutrit.

Atabitum. est arbor toxica.

Atacuigi. id est. attago.

Atafisagria. id est. stafisagria.

Atafacan. id est. cardiaca.

Ataghbam. id est. rughe.

Atage. id est. attago.

Atala. i. flores dactiloꝝ.

Atamanticum. id est. meu.

Atamatitium. idem quod supra.

Atamaticon. idem quod supra.

Atanasia. i. immortalis. et ẽ

quedam confectio optima que sic voca=
tur. & similiter quedam herba & alio no
mine vocatur tanacetu3. & est vna ex spe
ciebus arthemisie.
Atanita. id est. ciclamen.
Atanil. id est. carbunculi.
Atarsam. .i. punct9 sanguinis
recentis rubei currentis a quibusdam ve=
nis ruptis in oculo propter percussionē
Atarasa. .idem quod supra.
Atarcora montana est herba cuius radix
est piretrum.
Atarmus. .id est. lupinus.
Atararic est herba cuius stipes nascitur
sine folijs in locis desertis. & assimilatur
veretro canis. hec latine vocatur cancel=
laria.
Athaugamium. .i. sinthomaticum.
Athadar. .id est. viride.
Athab. .id est. lacertus.
Athala. .id est. saltus faciei
qui si multum perseuerat denunciat tor=
turam oris.
Athatie. .id est. acatia
Atharurie est quedā medicia acutissima
que non bibitur propter sui acuitatē. s3
epithimata confert lentiginibus et pāno
& scabiei vlcerose & empetigini et em=
plastrum ex ea confert sciatice.
Atharo. .id est. lentiscus.
Atharica. .i. vngula caballia.
Athadros secundū gal. vi. sim. phar. ca.
athadros est piraster stipticās plus alijs
& siccans. et ideo solidat magna vulnera
reumata remouens.
Athanagia. id est. tanaceti con
fectio.
Athabasir. id est. spodium.
Atharal. id est. distillatio.
Athamara. .i. antimonium. sed
aui. li. ij. cap. Athamara videtur dicē q
sit herba nascens in india habēs opatōem
peonie. Nam ex folijs eius fit epithia ei
ad cuius caput eleuatur vapor et prohi=
betur epilensia.
Athare. id est. lentiscus.
Athfar. vngula.
Athmat. .i. anthimonium.
Atra. .id est. color niger.
Atrala sunt flores dactilorum.
Atralis. idem quod supra.

LXVIII

Atramentum. i. 3eg. sed atten=
dentum q 3eg sicut apparet in
litera 3eg. Habet tres species
Vna earū est 3eg nigrum. et ista est mar
casita qua dissoluta fit encaustum que vo
catur a serapione 3eg nigrum quoniam
cum vino vel aceto dissoluitur in nigru3
colorem. Et ab auicēna li. ij. capitulo de
atramento vocatur atramentum album
quia non dissoluta videtur albi coloris.
Est alia species que vocat̄ colcotar vel
calcitis. & illa scd3 dyas. ē citrini coloris
vt apparet in litera calcitis. Et est tercia
spēs que dicitur 3eg viride. et est calcātū
.i. vitriolum. verum est q secūdum aui.
cap. predicto auc. gal. additur q̄rta spēs
que dicitur 3eg rubeum vel atramentum
rubeum quod vocatur asurie et illud ge=
nerat̄ ex colcotar vel calcitis. Vnde illa
atramenta sunt substantie recipientis so=
lutionē pmixte lapidibus nō suscipiētibus
solutionem. et ille recipientes solutione3
sunt substantie que fuerūt liquide. et cō
gelauert se. et soluūtur in aq̄ et dcoctōe
preter asurie. ipsum enim est vehemētis
corporeitatis et congelationis. et viride ē
vehementius congelatum q citrinum et
vehemētiores hab3 tunicas. Vbi notādū
q atramentū cū simpliciter poitur deb3
intelligi de nigro ab atro colore. q̄ grece
color niger dicitur. Et huius atramenti
nigri quoddam est atramentū sutor7. &
tinctura sutorum. & est calcantū. Et qd=
dam est atramentum scriptorum. et est
encaustum. omnia autem hec diffusius ha
bentur in literis proprijs
Atragabulidos. .i. tragaliduntes.
Atratili .i. medion agreste
frutex est spine similis minor habēs folia
& minuta supra ipas virgas. et oīs vga
munda est qua mulieres p fascijs vtunt̄
super quam virgam coma ē spinosa sup
quā flos est viridis radix est ei tenuis &
inutilis.
Atratisus. .id est. yringus.
Atebi. .id ē. boni mores.
Atefitia. id est. ruta.
Atenegisis. id est. enula.
Atenal armem. .id est: bolum ar=
menum.
Ateromata. .id est. alba apata.
Aterela. id est. yringus.
Ateregum. id est. citrum.
Atesisia. .i. ruta siluestris.
Atedenim. .id est. fasianus.
Atehemigi. .id est. actago.
Ather. id est. squimantum.

LXIX

Athel vel tarmezit arabice· grece nadabar· latine vero thamariscus domestica· sicut inuenies in litera casa· Serapi. libro aggre· cap· athel ·i· abaonisa· & est arbor longa vsq3 ad celum dura rectilignea· folia ei9 lõga subtilia stricta· & nõ habet spinas ·et ex ligno eius fiũt parapsides· et incisoria· & vasa alia· et ipa est magna athel ·et grece vocatur nadabar· Et omnes arbores ex quibus fiunt vasa huiusmodi nominanẽ nachaa· sed est athel aliquantulum arbor rubea quasi coloris scorpionis· Et idem auc· dyas· Athel est similis tamarisco· & est in babilonia· Et aqua infusionis eius ponitur in sief q̃ admĩstrantur habentib9 debilitatẽ visus· Et idem auc· gal· Athel est species tamarisci· & ẽ arbor q̃ magis vento agitatur q̃ arbor thamarisci. et habet lignum· & ramos virides maculatos rubore· & folia plurima habet similia folijs thamarisci· in sapore eius est stipticitas ·et nõ habet florem· et habet fructuz rotundum· sicut cicer habentem colorem cinericiũ ad glaucedinem tendentez intra que sunt grana pauca inuicem conglobata & iuncta que nominantur grana dulcia· Colliguntur in mẽse februarij· est ca· & sic· in primo gradu· virtutes eius inuenies in litera casa·

Athelia. ·i· thamariscus·
Atheliaquea· ·idem quod supra·

LXX

Athemon arab· grece epithimõ latine vero epithimum· Epithimũ cal· est & sic· in· ij· gradu· Est quasi flos thimi qui pcipue ĩ calidis locis crescit· herba autẽ ipsa reperitur circa thimum· vnde dicitur epithimũ quasi supercrescens flos thimi· & flos ipse et nõ herba in medicinis poĩtur p quo q̃ndoq3 ponitur cuscute· cũ producit flores colligitur· Serap· li· aggre· cap· athemon· Athemon· id ẽ epithimũ ẽ flos cuiusdaz herbe que ẽ silis timbre· & habz capitella parua leuia rotunda habẽtia caudas siles capillis Dyas. ca· de epithimo· Epithimum flos est thimi similis timbre· sunt vero capitella leuia & rotũda caudas habentia Gal· vi· sim· ph ar· ca· de epithio Virtus epithimi ẽ que calefacit et siccat in tercio gradu· et est similis virtute asce ·i· thimi· in omnibus vero ẽ fortior ṽtute eius· Io· mes· ca· de epithio. Epithimũ nascitur simile vt cuscute ·plãte aũt qb9 superexcrescit sũt alkal et albasce· et quidam species origani· Eius autẽ aliud est cretense aliud siricum· Melius ẽ quod est cretense acuti odoris ·et quod nasciẽ in siria est post illud· sed est melius rufũ· et melius est adhuc quod est completũ põderosius· Et melior pars eius sunt extremitates grosse que sunt sicut flores· sub citrinum autem et pallidum est minus bonum ca· complexionis est· et sic· ĩ secũdo Et est compositũ ex ptibus igneis a qb9 ĩest ei acuitas et ex terris subtilib9 a qb9 ĩnest e ĩ stipticitas pauca· et ipsum quidẽ est subtiliatiuum· resolutiuũ· aperitiuum oppilationũ· et confortatiuũ viscez· facit sitim et generat estuationez in corpibus calidis· et est ex debiliter et tarde soluentibus· propter quod prohibendũz est sub dominio caliditatis et siccitatis positis· Confortatur autem operatio ipsius in multitudine quantitatis ipsius· et in associatione rei cum eo magnificantis effectum eius. sicut sunt mirabolani nigri et indi· aut ellebori nigri quantitas parua· aqua autẽ mellis cum pauco sale ·aut aqua decoctionis passulaz cũ sale sil'iter aut aqua lactis ex capris sumpti vigorat operatõz ei9· Salgema vero aut sal indi aut sal napti sũt ex rebus que sibi addita addũt ṽtuti ipsius· citã autẽ et facilẽ facit operationẽ eius· si ei aliquid ṽtute acutũ miscetur sicut pip· et piper lõgũ· zinziber et silia· Et non pretermittas quin cadat in potib9 eius oleũ de amigdalis dulcib9 in quo inuoluatur. et in decoctione ipi9 passule sine interioribus· quoniam addũt ei ad bonitatẽ leniendi quod timetur ex nitrositate ipsius· Et ne ignores quoniaz epithimum de decoctõe modicũ sb̃stiet quare oportet vt fiat illud secundũ legẽ· Prerogatiuã autem habet super omibus solutione educentibus melancoliã· educit enim eam facile sine molestia· Aui· li· ij· de epithimo· Epithimum est semen et flos et sunt stipites parui cõfracti· et ẽ acutum calidũz pungitiui saporis semĩa habens rubea· cuius plante virt9 ẽ sicut virtus albasce ·verum tamen albasce est debilior eo. Et qd ex eo bonũ ẽ· ẽ cretẽse et hierosolimitanum· et est decliue ad rubedinez· et qd est vehementius rubeũ et acutioris odoris est etiã melius· Et meli9 est illud quod affertur de insula crete· et

quod affertur ex locis domus sancte &
aliis vicis sibi·sed rubedo primi ē fortior
& similatur semini cuscute·Est ca·et sic·
in tercio gradu secundum galie·Et dixit
humai ꝙ est cal'·in·iij·gradu·sic·in fine
primi· Posse·Epithimū habꝫ virtutem
purgandi flegma et melancoliam et p se
& cuꝫ adiuncto·s·cum medicinis purgā
tibus melancoliam·Contra quartanā fiet
dcoctō in aqua ·ʒ·i·epithimi bulliat et ī
tali aqua ponautur·ʒ·ij.lapidis lazuli vl'
armenici & digesta materia deē patiēti
multi enim liberantur·valet similiť talis
decoctio patientibus emoroidas ex me=
lancolico sanguine. Dyas·Epithimū
viride acceptū stomachū vexat et voitū
mouet·ventreꝫ prouocat & nauseā facit
ac deducit flegma & coleram·et maxime
nigram·datur ad purgandū thoracē cuꝫ
melle & yrisillirica more electuarij acci
pitur·Alterius autem thimi flos alb9 ē
atqꝫ asper·sed ambo equalem habent vir
tutem·Nā per os purgant flegma et per
ventrem coleram nigraꝫ·datur in quib9
pcordia pfocanť et epaticis et suspirios
Sera·auc·dyas·Quādo bibūtur de eo
ʒ·iij·cū melle et modico sale et aceto pur
gat colerā et melācoliā·& cōuenit ꝓprie
melancolie & inflationibus & vertigini
sed ipsum facit nauseam et maxie viride
Et quando miscetur cum radice yreos et
melle et datur sic ad modum electuarij
educit hūiditates a pectore.Et idē auc·
abix·Virtus epithimi ē fortis ī educēdo
melancoliā a corporibus·& quādo datur
de eo colericis ingrossat epar eoꝝ & acci
dit eis dispositio cū anxietate·et fortasse
facit eos vomere·Et ipsum quidē multū
confert senibus·& multi curati sunt cum
eo a melancolia quando miscetur cum eo
absinthium·Et quando bibitur simplex
oportet ꝙ inungatur cū oleo violarum
aut amigdalarum·Et dosis eius est a·ʒ·j·
vsqꝫ ad·ij.sed cum alijs est·ʒ·i·solum.
Io·mes·Quidā dicūt epithimū educit
de flegmate aliquid·& dixit paulus ꝙ so
lutione educit humores adustos·& de=
clinauit ab eo qd̓ cōprehendit vniūsitas·
Et ego nō inueni ꝙ fieret illud·potestas
autem eius super humore melancolico &
egritudinibus eius magna est·et proprie
in egritudinib9 capitis sicut ē melācolia
epilētia alguesgues·& timor·et vertigo
et dolor capitis·qrū materia ē melācolia
valet etiam ad tremorem cordis & sin=
copim et egritudies melancolicas ī eo &
est medicina magna oppilationi spleis &
egritudinibus in eo·& cōfert egritudini
ypocundriorū·et oppilationi renum.Et
frequens vsus potōnis eius est medicina
solennis cancro·lepre & vlceribus nigris
& soluit quartanā·Dosis potio ei9 est in
decoctōne a·ʒ·v·vsqꝫ ad·xx·& pulueris
eius a·ʒ·iij·vsqꝫ ad·vii·Illi autē q̄ sumūt
ipsum vitent acceptionem eius in estate·
Auic·Sedat inflationem & conueīt
cōsistētibus & senibus·& remouet egri=
tudines oppilationis·& cōfert spasmo·et
confert melancolie & epilensie·& facit
conturbationem et nauseam·in quorum
complexionibus colera rubea vicit·Et ē
ex eis que sitire faciunt.Potio epithimi ē
quattuor aureoruꝫ.et bibitur cū melle et
sale·et soluendo educit melancoliā fortiť
et educit etiaꝫ flegma·quidā vero dixerť
ꝙ ex eo bibitur sic vsqꝫ ad·ii·ʒ·et si deco=
ctum sit vsqꝫ ad·iiij·et oportet vt vol=
uatur quod ex eo bibitur in oleo amigda
lino·et non oportet vt in decoqndo ipm
multum elaboretur.

Atib· id est·boni mores·
Atibu· id est·res odorife=
re quibus fit suffumigatio·
Atimas est species quedam vlmi excellē=
tior alijs·
Atine· ·i·ficus sicce·
Atincax· .i·borax·
Atumi· ·i·instrumentū su=
per igne positum cum quo distillatur·
Atinsa· ·i.crocodilus·
Atirimana· ·i·sauma vel brac=
theos·pro qua·l·l·abbel·
Atgiros. ·i·populus arbor·
Athir. ·i·squinantum.
Athiada· ·i·cibus sicut phe
ludes in quo ponitur sisamum·
Athitum· ·i·confusum·
Athigath· id ē·ramus arboris
mortue quam ignoro·
Athinet· ·i·antimonium·
Atria· ·id est·tri de pasta
azima·
Atrici· ·i·condilomata·
Atriplex quid est·l·l·androfasis·
Atriplex agrestis quid est·l·l·quā supra
Atomon· ·i·indiuiduum·
Atoma· ·i·debilitas·
Athomus· fagille solis·
Athoris· ·i·affodilli radix·
Atropa· ·i.extenuatio·

Atrofases. .i.atriplices.
Atrogenis nascitur in crete tantū īsulis maritimis iunipero similis et semīe et folijs et ramis et succus eius lacteus.
Atrofia. .id ē.extenuatio corporis. vel sine conuersione quando nutrimentum non conuertitur in substantiam membri et dicitur sinthesis.
Atrofia oculi fit ex nimio dolore capitis in acutis febribus et est quādo fit toti⁹ oculi diminutio cum obtusione visus. et ipsius pupille breuitate.
Atropomeros. .i.mandragora.
Atronc. .i.citrum.
Atroba. .id est.cum conuersione scilicet quando aliquid permutatur et postea conuertitur.
Atuboni. .i.apostema existēs in membris.
Atuchion. id est antrax.
Atublub. .i.lentigo aque.
Atumone. id est papauer.
Atumeli. .i.aq̄ de fauis mellis.
Aturdilon. id est siseleos.
Aturmus. id est.lupinus.
Atusa aaron. id est.aaron.
Aturchar. id est zuccarum.
Athurchar atabarzed .i.zuccarū album.
Auasa. .i.ebul⁹ vel sābuc⁹
Auanna munda. .id est. pes leporis vel gariofilata.
Auasac. .i.armoniacum.
Auellana fructus quidam est lege ieum aliqueum.
Auellana est nomen ponderis. & est aureus vnus qui est.ʒ.i.& dimidia.
Auellana indica. .id est.fausel.
Auena semen. id est egilops.
Auiden. est herba de qua fit asa fetida.
Auilimar. .i.flos maligranati
Auis regia est auis quam nos vocamus regillum.
Auis tarda. id est auis que degit in aqua que bistarda vocatur.
Auis spine. .i. auis tragumliti des.pro qua.l.l.tragumlitides.
Auis cauda tremula.idem quod supra.
Auis pelargie. .i.auis ciconia.
Auis arba est auis que in lingua nostra vocatur arpa que facta est sicut milu⁹ et est vtcunq̄ maior.
Auocticon. .id est.eupatoriū.
Auosil. .id est.elleborus.
Auotian. id est.siliqua.

Auuculi est nomen ponderis.et est pondus granorum ordei nouem.
Auusig. id est.rannus.
Auusigi. .idem quod supra.
Asanthea est herba cuius flos est aurei coloris. & est species nenufaris.et latine vocatur vngula caballina.
Axebran. id est esula.
Axetareon. id est.ordeum.
Axleon. id est.lilium.
Aximo. id est.mordicatio.
Axican. id est.rafanus.
Axion est nocturarū genus maxime cui⁹ pluma aurea videtur.
Axungia omnibus est nota.pro qua.l.l. querumuxbaion.
Ayra. id est.lolium.

LXXI

Aunech arab. vel alusne grece. brion vel brium vel licena.latine vero vsnee vel muscus arborum. Vsnee vel brion quoddā oritur in arboribus sicut lanugo. & quoddā est vsnee vel brion maris. & ē lanugo que oritur supra petras maris. Sera.li.agg. cap.aynech. Aynech.i.muscus querc⁹.et est res que reperitur nascens sup arborē serbin et nucis et glandiū.et sup lapides. Et melius ex eo est quod reperitur super serbin montanū. & post illud qd̄ repitur super arborem nucis. et melius borū est quod est magis odoriferum. et albidioris coloris. Et peius ex eo ē qd̄ ē ad nigredinē tendēs. sapor eius ē stiptic⁹ tempate. Et virtus eius est q̄ nō ē frigida frigiditate forti.sed prope tepiditatē. et virtus eius alia est que resoluit et mollificat. & ꝓprie illud quod reperitur super arborē serbin Gal.vi.sim.phar.ca. Brium vel brion marinum cōpositū est ex terrestri et aquosa simul substātia vtrisq̄ frigidis stipticat em̄ comestū & quotquot calida sūt cataplasmatū maifeste infrigidat. & adiuuat. Et est aliud brion vel brium qd̄ a quibusdam vocatur spelticum. repitur quidē in quercubus & pinis.et lenkis.h̄z autem stipticatiuā virtutē nō vehemētē neq̄ em̄ sufficiēter frigida ē s̄z qd̄ammō medijs appropinquat.qre et diaforeticam & mollificatiuam possidet vim.maxime quod in cedrinis lignis iuenit. Dyas. cap.de licena. Licena que super petram marinam nascitur brion est. Aui.li.ii. cap.vsnee. Vsnee sunt cortices subtiles

circumuolute super arborem ferentē glā=
des & pinum vel nucem· & habet odorē
bonum que ex ea bona est·est alba·& ni=
gra est mala·In ipsa est frigiditas pauca·
ad debilitatem declinans & stipticitas e=
qualis·Et extimauerūt quidam ꝙ est ca·
in primo gradu·sic·in secundo·Inqt Al
causi est frigida vehementis siccitatis·in=
sunt ei virtus stiptica ·et resolutio simul
& lenificatio precipue que est de pino &
eius stipticitas est equalis· Possedo·
Sera·auc·dyas·Aynech est muscus quer
cus·& ꝯfert doloribus matricis·& quan
doqꝫ coquitur·& sedent mulieres in de=
coctione eius·& confert multum quan
do admiscetur in fumigationibus·& vn
guentis que fiunt ad resoluendam lassitu
dinem·Et ingreditur in confectione olei
de ben·& in alijs vnguentis propter sti=
pticitatē que est in eo·Et infunditur in
vino diebus aliquot·& illud vinum facit
dormire dormitione forti·& quando in=
funditur in vino stiptico·confert stoma
cho·& curat excussionē ventris. & aro
matizat stomachum·& abscindit vomitū
Dyas.Licena est muscus maris que ca
thaplasmatibus adhibita fluxum sangui=
nis abstinet·tumores compescit·zernas
emendat·yctericis opitulatur·melle ad=
dito asperdinem oris & lingue dislenię
reumatismuꝫ compescit·quia stiptice est
virtutis & siccantis· Almansor tract·
tercio cap·vsnee. Vsnee vel muscus quer
cus parum existit ca· quod & vomitum
abstinendo stomachum efficit rigidum.
Aui·Vsnee aromaticū est·aperit oppi
lationes·& stringit carnes mollificatas·
et linitur super apostemata calida ·et se
dat ea· et resoluit duricies· et sedat apo
stemata carnosa fluxa cadit in vnctioni
bus lassitudinis·et resoluit duriciem iun
cturarum·Et similiter eius decoctio cuꝫ
infunditur in vino facit dormire potantē
ipsum·et abstergit visum· et confert tre
mori cordis.retinet vomitum· et confor
tat stomachū·et remouet inflamatōēꝫ ei⁹
precipue eius infusio in vino stiptico· et
confert dolori epatis debilis·aperit oppi
lationem matricis· et quando sedetur in
aqua eius confert dolori matricis· et pro
uocat mēstrua·Et loco eius ponitur pō
dus ipsius corolumeni·Et idem in de viri
bus cordis ait·Vsnee ca·est in primo gra
du sic.in secundo·et habet ꝯfortare cor.
Aysdo· id est·semperuiua·

Aysron· id est·peonia·
Ayzon· id est·semperuiua·
et dicitur ab ay· quod est semper ·et zoe
quod est vita·
Azabac· id est·oleum·
Azadarach· id est·magna arbor
et est cedrus·
Azadachi· ·id est·acetosa·
Azaffa· id est·tinea·
Azabaser· id est·meu·
Azam· id est·lilium·
Azame· id est·pinee·
Azambor· id est·vespa·
Azarnech. id est· auripigmen
tum·
Azamet. ·idem quod supra.
Azaruech. .idem quod supra·
Azarum· ·i· vulgago· & est
asara bacara vel asarum·
Azardach· ·i· acetosa mōtana
et est acetosella·
Azaran est nomen cuiusdam insule.
Azaron· ·id est·minium·
Azarenum· id est·viola·
Azarasen· id est·brionia·
Azareasen· idem quod supra·
Azaracades· id est·piretrum·
Azaruc· ·id est·auripigmen
tum·
Azarnab· id est psilotrum·
Azarot· id est·sarcocolla·
Azaratha· ·i· instrumentū de
vitro factum simile canne ꝑ quod pueri
attrahunt aquam ·et violēter cum volūt
expellunt per foramen·
Azarasch· ·i·arbor berberi·
Azaster ·id est·genus elle
bori·
Azaꝫ quid est.l.l.chackille·
Azzarach· ·id est ·berberi·
Azedarach·id est·arbor habens fructum
similem nabach· et nominant eum iudei
mirabolanuꝫ·et est arbor magna·fruct⁹
eius ca·in secūdo·et sic·in fine primi·fru
ctus eius secundum plurimum est mal⁹
stomacho et fortasse interficit· flos eius
aperit oppilationem cerebri· Radix eius
cum vino interficit pediculos·et auget
capillos·
Azederab· ·i·locus quidam·
Azegi· ·i·atramentum·
Azegera· ·i·cantarides·
Azeherech est species vitrioli·
Azel est nomen piscis magni·
Azelen· ·i·indicium·

Azemalsaker siue azezalsaker arabice. latine epatica. Epatica est herba que oritur in lapidibus humidis. et est similis lenticule aque. Sera. li. aggre. auc. galie. cap. azezalsaker. Azezalsaker nascitur in lapidib9 humectis. et cadit super eam ros vel gutta aque. et est similis lenticule aque. et quā to maiora habet folia tanto melior ē. fri. est. et sicca in primo gradu. Possedo. Epatica valet contra oppilationez splenis et epatis ex calida materia. et contra omnem egritudinez epatis ca. et contra apostemata ca. superposita trita. est enim repercussiua. Sera. auc. dyas. Virtus ei9 est que infrigidat frigiditate pauca. et desiccat et abstergit. et emplastruz cum ea factum abscindit menstrua. & posita aut cathaplasmata etiam sedat apostemata calida. & curat empetiginem. Et confert ycteritie. & conficitur vel miscetur cum melle. aspredinem oris & lingue dissolenit. & prohibet fluxum humiditatū ad mēbra. est em̄ fri. & sic. & stiptica.

Azerahasen. .i. vitis alba.
Azibum. .i. vuapassa.
Aziffa. .i. tinea.
Azmiar. .i. viride eris.
Azimithe. .i. memithe.
Azim. .i. indicus.
Azimiar. id est. es vstum. vel fex eius.
Azirnab. id est. psilotrum.
Azirin. id est. indicus.
Azubd. .i. butirū crudū.
Azubdi. idem quod supra.
Azuc. id est. fricatio cum corticibus.
Azufere. .i. genus ellebori.
Azul. .i. lapis lazuli.
Azulet. id est. fricatio cum corticibus.
Azuri. .i. nabach.
Azureti. id est. vitrum.

·LXXIII·

Baadh arabice: grece albid
vel cephalican vel albair: et
latine ouũ. Serap·li·ag=
gre·ca·baadh au·gal·Que
eligim⁹ sunt oua gallinarũ
nõ ergo oportet ꝙ narremus aliorꝝ ouo
rũ virtutẽ· quia eorꝝ natura est eadẽ cum
nã illorꝝ· & ɔplexio quidẽ oui ẽ frigidior
corpore tempato·Nam infrigidat infrigi
datione tempata·& desiccat sine mordi=
catione· Et oportet vt administrenẽ ex
eis illa que sunt recẽtia·qr vetera nõ sũt
bona· Albugo quidẽ oui administratẽ in
dolorib⁹ omibus in quib⁹ est necessaria
medicina que nõ mordicet ·sicut sunt do
lores oculorꝝ·& apostemata ani & pecti
nis·& omĩa vlcera fraudulenta mala: &
cũ medicinis que abscindũt sanguinẽ qui
fluit a miringis cerebri: & quando imbi
bitur in eo lana & ponitẽ sup combustio=
nẽ ignis aut aque bulliẽtis ɔfert mltũ· et
ẽ bonũ in emplastris q̃ ponunẽ sup fron
tẽ ·& facit adherere pilos quorꝝ ort⁹ nõ
est directus in palpebris·postꝙ miscetẽ ei
medicina cõueniens ad hoc sicut olibanũ
& maxĩe pingue ex eo qd̉ nõ est antiquũ
neqꝫ nimis siccũ·Et iuuamentũ est in hoc
nõ ꝓpter complexionẽ que est ĩ eo·sed ꝓ
pter viscositatẽ ·vitelli vẽo ouorꝝ substã
tia similis est substantie albumĩs· Et pro
pter hanc causã miscetẽ cũ cerotis que nõ
habent mordicationẽ postꝙ fuerit elixa
tũ aut assatũ ·parũ enĩ assatũ desiccat su
pfluitates paucas· Et nos quidẽ estima
uim⁹ ꝙ hoc qd̉ acqritẽ ex hac v̉tute egres
suꝫ est a sua complexione·Et miscetẽ simi
liter in emplastris que ꝓhibent aposte-
mata ca· Totuꝫ vero ouũ administramus
postꝙ miscetẽ cũ oleo rosato in incursiõe
apostematũ que fiũt in mãmillis & pal=
pebris & auribus· quãdo apãta fiũt ex p
cussione aut alia quacunqꝫ causa·Et vti
mur etiam eo in medicatione membrorũ
neruosorꝝ sicut sũt iuncture & corde: &
si decoquatẽ ouũ sicut est & comedatẽ cuꝫ
aceto·sedat humores fluentes ad stoma=
chũ & intestina· Et si cũ eo miscueris ali
quã ex medicinis que conferũt ad vẽtris
fluxũ & dolorẽ eius·et des in potu·aut co
quis sup ignẽ sine fumo & dederis infir
mo in cibo confert ei iuuamẽto nõ pauco
Et meliores medicine que ei in hoc casu
cõmiscenẽ·ẽ succus vue acerbe et sumach
& quãdo assatẽ ouũ aut coquitẽ aliter·ac
quirit p decoctionẽ aut assationẽ diuersi
tatẽ nõ paucã· Et idem auct· dyas· Ouũ
semicoctũ sorbile est magis nutritiuũ ꝙ
alio modo confectũ·Et vitellũ oui elixa
tũ quando miscetẽ cũ croco et oleo ro·cõ
fert pulsationi oculi·& admiscetẽ ei meli=
lotũ: et confert apãtibus ani & apãtioni
emorroidarũ·Et quando linitẽ albumẽ ei⁹
sup combustionẽ ignis in principio eius
nõ sinit locũ vesicari· Et quãdo linitẽ cuꝫ
eo facies·ꝓhibet solis cõbustionẽ: & quã
do conficitẽ cũ eo solum thus & ponitur
sup frontẽ ꝓhibet cursũ humorũ ad ocu
los·Et sorbetẽ tepidũ ouũ & cõfert ardo
ri vesice & vlcerib⁹ renum·et aspitati pe
ctoris et expuentibus sanguinẽ: et catar
ro descendẽti ad pectus·et apãtibus ami
gdalarũ·Et quãdo distillatẽ modicũ ex al
bumine eius in oculũ· sedat dolorẽ eius·
Et quãdo frigitur cũ sumach et galla strĩ
git ventrẽ: et quando comeditẽ solũ facit
hoc assatura eius·et albumẽ eius quando
distillatẽ in aurẽ apãtam calido apãte·in
frigidat et sedat dolorẽ eius: et similiter
quando ponitẽ sup apãta calida oculi· con
fert·Et quando sorbenẽ oua cõfert mor
sui animalis quod dicitẽ amolos: & quan
do sorbetẽ ouũ crudũ confert apãtibus
amigdalarũ· Dyasco· Secundũ trans
latõnem nostrã cap·de ouis·Habet eniꝫ
ouũ effectũ duplicẽ si enĩ semicoctũ biba
tur·virturẽ stomacho p̃bet & lenit· quia
lene est·Crudũ aũt potatũ brancos emẽ
dat: lacrimũ eius tepidũ in oculis dolen
tibus iniectũ salutẽ restituet· Vitellus
autẽ extrinsec⁹ illinit⁹ in aliqua pte cor=
poris stipticus inuenitẽ· Coctũ vero in
aceto vt sit durũ disintericis ꝓdest· virtu
te aũt sua ouũ sorbile cibi & potus v̉tu
tem p̃stat·Crudũ bibitũ sitim ꝓhibet·fa
cit et nõ solum ad oculos·verũetiam vbi
sine mordicatione necessariũ est medica=
mẽtũ·vt in ano & veretro vlcerato·aut
ad omĩa maliciosa vulnera·vnde cũ oleo
ro·mixtũ adhibetur ad palpebras & mã
millas inflatas·& ad omĩa pcussa loca in
corpe· aut alio quolibet modo factas in=
flationes in neruosis locis·s· cubitis vel
digitis & genub⁹ & articulis pedum &
manuũ · Ad usturas crudi oui vitellum
vltimũ medicamẽ est cũ lana·vel etiam al
bumen· infrigidat enĩ mediocriter & sic
cat sine mordicatõe· Almansor tracta
tu tercio cap·de ouis· Oua plus alijs cõ
uenientia galline sunt & perdicis·post q̃

oua anatis in bonitate existũt q̃uis malũ efficiant nutrimẽtũ· Alia vero oua sicut oua que sũt paruarũ auiũ aut magnarũ comedenda nõ sunt nisi medicine causa· duo vero ouorũ prius dicta genera gallíne videlicet atq̃ pdicis sperma valde augmentãt: atq̃ ad coytũ stimulãdo ĩcitãt Anserũ aũt oua fastidiũ faciũt· grauem habentia odorẽ· Sed galline & perdicis oua tẽperata sũt & conueniẽtia· Vitell9 quoq̃ oui in caliditate tẽperat9 existens bene nutrit· albumen vero frigidum est & viscosum: dureq̃ digerĩe· sanguis etiam ex eo generat9 nõ est bon9· Oua cũ elixanẽ & dura fiũt plus nutriũt· ad digerẽdũ tamẽ sũt duriora· tardiusq̃ de stomacho descẽdũt: mollia vero ad descendẽdũ velocia· his a quib9 sanguis fluxus est multũ· aut vires fuerũt imminute cõferũt Tremula vero que neq̃ dura fiunt neq̃ mollia inter illa duo media existũt· oua preterea gutturis & pulmonis conferũt asperitati· ex quib9 sanguis tempera9 ac multarũ viriũ generaẽ· Ipsa quoq̃ aliquãdo vicẽ carnis tenent quib9 valde pingues vti nõ debẽt Aui· li· ij· cap· d ouis· Meliora ex eis sũt oua galline recẽtia· Et meli9 qd est in eis est vitell9· Et meli9 eorũ artificiũ est vt nõ cũ alio cõgelenẽ· post oua autem galline sunt oua auium que cursu earũ pcedũt sicut ateruerã adoram & alcubugi & atthebemig Oua vero anatis & similiũ sũt mali humoris: oua sũt ad equalitatem tendentia sed ipsorũ albumen ad frigiditatẽ· & vitellus ad caliditatẽ· & ambo sũt humida precipue albumẽ· Et ex eis scciora sunt oua anseris & strucij· In ouis est stipticitas & pprie in vitello eorũ assato· Eorũ autem albumen sedat dolores mordicatiuos pter sui glutinatõnem· quoniam ipsum tenetur & remanet: quia non remoueẽ velocitẽ sicut lac· Coagulata do sũt tardioris digestionis: plurimi autem nutrimenti· Et meliora eorũ sunt sorbilia cocta in aqua & sũt velocioris penetratõnis· fit epithima ex albumine eorũ & tunc prohibet corruptõnem coloris a sole & remouet eam & cum vitellus assaẽ & teritur eius epithima est vtile panno & nigredini· Oua autem auis turde sũt tinctura bona scdm qd dicitur· et experitur hora qua preparata sunt ad illd cũ filo lane penetrãte in eis & dimittiẽ donec consideretur an nigrescat· Et similiter oua alodoc scdm qd dicitur· & ponuntur oua in emplastris apostematum & in clisteribus propter vlcera & apostemata· & liniuntur super erisipilam cũ oleo· Et conferunt exituris ani & pectinis & adustioni ignis· & cõferunt ad vlcera & similiter in adustione aque· & leniunt neruos· & conferunt omnibus doloribus iuncturarũ· Et ponuntur in medicamẽtis abscindẽdi fluxũ sãguinis panniculi cerebri· & conferũt corize· Et vitellus oui galline confert apostematib9 ca· in aure· Et dicitur q oua testudinis siluestris conferunt epilensie· Albumen oui sedat dolorem oculi· & vitellus cum croco & oleo rosato cõfert percussionẽ oculi· & cum ex eo fit emplastrũ cũ farẽna ordei prohibet fluxum ab oculo· & similiter linitur cum thure super frontem pter fluxũ ad oculũ· Et conferunt oua sorbilia asperitati pectoris & pulmonis & gutturis· & tussi et pleuresi et ethicis & raucedini vocis ex caliditate & stricture anhelit9· & sputo sanguinis proprie cum sorbetur vitellus ipsorum tepidus· Et oua quidem testudinis siluestris expta sunt tussi infantium· Et oua cocta in aceto prohibent fluxum ventris· & disinteriam· & ipsorũ vitellus confert vlceri renum: & vesice precipue si sorbeaẽ crud9· Et que ex eis sunt assata sup cinerem: sine fumo conferunt solutõni ventris· & disinterie quando comeduntur cum aliquibus stipticis & aqua agreste Et conferunt asperitati intestinorum et vesice· Et ex albumine quidem ipsorum fit clistere cum meliloto propter vlcera intestinorum & putrefactõnem eorum et conferunt exituris ani et pectinis· Et superponitur liciniũ infusũ in eis & in oleo ro· pter apostemata ani et percussionem eius· Ex albumine preterea ouorũ fit pessariũ cũ oleo de alcanna· et cõfert vlceribus matricis· et lenit matricẽ· Et quãdo sorbeẽ sic est crudũ cõfert fluxui sãguis· Ampli9 oĩa oua pcipue oua passerũ augmẽtũ faciũt ĩ coitu· Et dr q cum oua anseris miscẽẽ cũ oleo· et distillãẽ tepida ĩ matricem puocãt mẽstrua post qtuor dies· Et idem in li· de virib9 cordis dicit q cõfortãt cor· Rabimoises ca· de ouis· Oua ĩ se recẽtia sũt cib9 ppinq or sãgui· sz oua dura assa sũt ex cib grossis viscosis· Et oua iuuãt ad coitũ et maxime cũ cepis et rapis· Gali· sup illo

āphorismo Eorꝫ q̄ nutriūt oua nutriūt parū et tarde: et maxime in aqua cocta: & oua sunt grossus cibus sicut ius tritici & pisces· vitella eorū cū oleo rosato & croco remouēt dolorem podagricorꝫ & si multū dol uerit misceatur modicuꝫ opij & inūganē· Contra incendiū ignis fiat vnguentuꝫ satis ꝓbatum ex vitellis ouorū recentiū· oleo rosato· cera alba· et sepo arietino· Ad idē valet succꝰ plantaginis cū albumine ouorū recentiū et succo cucurbite· Albumen oui cum vitello ĩ vrinali positū alicuiꝰ suspecti qui quouismodo sūpsit venenū interius· īfra certas horas illud patefacit vbi sit· quoniā si sit vltra gibbuꝫ epatis scꝫ in venis vel vijs vrinalibus nigrescit et fetet· Si vo sit citra concauū eius· vt in orobo vel intestinis alijs rugat̄ et citrinescit sed non fetet· hoc repperi in margine cuiusdam serapionis apud capitulum de vrina· ideo hoc etiam hic addo·

Baaracothon ·i· psillium·

Baam· ·i· cū multe placente ponūtur in patella vna sup aliā locando· melle inter omnes duas posito atꝫ sic simul coquunt̄·

Baidh· ·i· baadh·

Baucia· ·i· pastinaca·

Baucia ortēsis· ·i· pastinaca domestica· ꝑ qua· l· l· lezar·

Baucia agrestis· pastinaca agrestis & est daucus·

Baurtania· ·i· vitis agrestis

LXXIIII·

BAul arabice uel hirne· grece lotium· latine vero vrina Sera· li· aggre· ca· baul· auct· gal· Virtus vrine est calida acuta· & est ĩ ea abstersio magna· & ꝓpter hāc causā vtūtur ea lauatores pannorū: lauantes cuꝫ ea pannos· & auferūt ab eis maculas & sordes· & que ex ea est ex animalibus fortis caliditatis· maioris est caliditatis & econtra· Et vrina hominis debilior ē oibus alijs· preter vrinam porci castrati Ipsa enim est in debilitate sicut hominis vrina Vrina autē verris fortior est vrīa hominis· & vrina apri fortior est hijs· et signum in hoc est acuitas odoris postq̄ nō potest temptari per saporē vel potuꝫ ꝓpterea vero q̄ viderūt medici q̄ vrina multū abstergit· curant cum ea vlcera ꝓfunda & scabiē: & vlcera multe sordis· & propterea administrat̄ in vlceribꝰ testiculorū: circa loca illa existētibꝰ q̄ sunt multū humida· & in vlceribꝰ aurium· & abluunt cum ea caput· et mundificat furfures q̄ sūt in eo: et lētigines faciei· et curat empetiginē & serpiginē & sabaphati capitis· & quādoqꝫ administrant eam coacti nō potentes habere medicinā aliam in rusticis: & curat egritudines eorū & accipitur etiā petia & ligatur sup exiturā aut sup vlcera que generant̄ in manibus & pedibꝰ ligatōne forti· ꝑcipiēdo infirmo q̄ cōtinue mīgat super loco illo nō dissoluēdo donec curet̄· et confert et curātur· Sed medicina que sumit̄ ex vrina infantiū· & est dicta crisocolla· eo q̄ artifices vtuntur ea ad aurū solidādum est multuꝫ iuuatiua in vlceribꝰ fraudulētis: & difficilis consolidatōnis· Qui ergo vult facē hāc medicinā: accipiat mortariū ex cupro & pistellum ex eodem· & mīgat in eo puer non pollutus: & pistetur cōtinue in sole. aut in loco calido donec dissoluatur ex substantia eris: & erit magni iuuamēti in vlceribꝰ dictis· Fex aūt vrine alba residens in fundo eius secūdū q̄ dicitur confert herisipile· Et vrinam puerorum & etiam virorum iam biberunt quidam in passionibus ꝓueniētibus ex corruptōne aeris· & estimauerūt se propter hoc fuisse curatos· Dyas· cap· lotium Quisquis biberit lotiuꝫ percussum vipere sanat· venenis bibitis prodest· ydropes in initio curat· punctiones echimi & scorpionis maritimi· similit̄ & draconis maritimi pūctū curat· Canina vrina nitro admixta: & inde medicamētum factum· lepras & prurigines tollit Et vrina hominis quādo cū nitro miscetur: confert si ponatur sup morsū canis rabidi. & scabiē vlceratā· & supra pruritum· Et vrina hominis senis que non recens est: est melior in vlceribus humidis & in furfuribꝰ capitis & empetigini & serpigini· ipsa quidē furfures et acoras et scabies: et panaricia vulnera medicanda curat· putredines veretri· et pustulas auriū sanat· vermes auriū excludit et curat cum corio mali granati si fuerit decocta· Pueri vrina ortopnoicos curat cum melle ĩ vase ereo cocta et puncta· vulnera gīgiuarꝫ cōpescit· caligines oculorum tollet ĩ examine missa· et cocta vt ipꝫ coagulare faciat· et puluis eiꝰ in oculis aspgat̄· qd̄ ĩ vase ex vrīa residerit ignē sacrꝫ cōpescit· Caprinū lotiū in vase coctū et

cũ lãis pessarijs adbibitũ dolores stẽicos curat· vulnera oculorũ tollit· prurigines palpebraꝝ ꝯpescit· vrina taurina cũ mirra adhibita dolores auriũ mitigat· Vrina caprina hec omĩa facit· bibita vero calculos frãgit et excludit· Leporinũ lotiũ bibitũ cuz spicanardi et aqua ciatis duobꝰ· hydropes curat Infantibꝰ vrinã ꝓuocat· vẽtrẽ mollit· dolorẽ auriũ compescit Licis vrina quẽ multi liguꝝ vocãt: mox vbi minxerit lapis fit: quem mlˈti elecoꝝ vocãt· dolores stomachi cõpescit· vẽtris abstinet reumatismũ Asininũ vero lotiũ bibitũ nefreticos curat· hec sentẽtialiter dicit sera· aut· dyas· capitulo proprio· licet sub alijs verbis·

Baulurus gemel·	·i· vrina cameli·
Baulleb·	·i· vrina canis·
Baulumsen	·i· vrina boĩs·
Baulasabil·	·i· vrina pueroꝝ·
Baulecbul	idẽ quod sup·
Baualmais·	·i· vrina capre·
Baulbaccara	·i· vrina vacce·
Baulbulis	·i· vrina bouis·
Bauma·	·i· pix·
Baurach babasur baurach·	est quedam species
Bauratus·	·i· desiccatus· & induratus·
Baurati·	·i· mediũ ventris·

LXXV

Baurach ara· gre· afronitrũ· latine vero spuma nitri· Baurach aliud minerale· aliud artificiale Minerale aliud armenũ· aliud africanũ aliud romanũ· aliud egiptiũ· Armenum est laminosũ albũ habens permixtionem rubedinis: & aliquid purpureitatis· & est mordicatiuũ salsũ· Alie vero species in his ꝓprietatibꝰ erũt remissiores et debiliores· Vnde baurach·i· afronitrũ qđ est spuma nitri armeni: que est alba leuis & salsa mordicatiua· Et est aliud sic artificiale: sicut flos parietis qui ẽ sicut flos salis: ex eo artificialiter fit sal nitrum· Et est similiter baurach artificiale quod fit scđum galienũ libro dinamidiarũ ca· de afronitro sic· accipe partes nitri duas saponis ptem vnã· distẽpera cũ capitello & fac trociscos· Illud vero quod est minerale scđm dyas· ca· de afronitro· dicitˀ afronitrũ verius· & est ca· & sic· in scđo gradu· Sera· li· aggre· ca· de nitro· Nitrũ et baurach·i· nitrũ: et spuma nitri species baurach & minere ipsius sunt sicminere salis· Nam ex eo est aqua fluens deinde petrificatˀ· & ex eo est quod ĩ minera sua ẽ sicut lapis· & ex eo est rubeũ & ex eo est albũ· & puluerulẽtuz· & multorũ coloꝝ· Vnde nitrũ habet spẽs multas· Vna eaꝝ dicitˀ baurach armenuz· & defertˀ ab armenia· Et est alia q̃ dicitˀ nitrũ: & defertˀ ex rabath· & sũt eius due spẽs: albũ & nigrũ· & est simile salibus minerarũ· & sapor eius est inter salsedinẽ & acetositatẽ· Et dixit quidã medicus ꝙ baurach sũt due spẽs: scꝫ artificialis & naturalis· & naturalis est illa que nascitˀ in mineris· & sũt eiꝰ due spẽs: scꝫ armenicũ & babilonicũ· & armenicũ est melius: & est illud qđ vidimꝰ apud nos· sed babilonicũ est illud qđ defertˀ ad nos & sũt eius due spẽs· vna noĩatˀ nitrũ: & ẽ sal petrosũ: cuiꝰ color est ad rubedinẽ tẽdẽs: & sapor ad salsedinẽ cũ amaritudie pauca: significãs supfluã adustionẽ· Et species alia dicitˀ baurach panis: quia in yaya vtuntˀ eo in pane· & hoc qꝛ hoĩes ipsius terre dissoluũt ipsũ in aqua· et liniunt ex eo panẽ anteꝗ̃ coquãt· recipit ei ab ipso claritatẽ quãdã· sed baurach artificiale generatˀ ex materia nitri et humiditate plũbi· & hec cõmiscentˀ ad inuicẽ· & ponuntˀ ad ignẽ· & istud noĩatˀ nitrũ· & est sal petrosũ incisiuũ & abstersiuũ existens· vnde vna ex speciebus baurach artificialis est baurach album· Et est aliud artificiale quod est spumosum: & est melius omnibus· & color eius est terreus puluerulẽtꝰ trahens plus versus rubedinem· & ex eo sumitur quod fit ex sigillatione· Dyasco· capitulo de nitro· Nitrum eligi oportet quod est lene· & color eius sit sicut color rose· aut album et sit plenum foraminibus sicut spongia· sꝫ medicina que dicitur afronitrum· & est eiꝰ expositio spuma nitri· & est illud qđ putant quidam esse baurach armenuz· & melior ex ea est que est lenis multum & existens in laminibus cito frangibilis· & in colore suo est purpureitas· & est similis spume mordicans linguam· quemadmodum est illa que defertur a silia vel delfia: & ab candia· & post hanc in bonitate est illa que defertur a babilonia vel ex egipto· Et idem Sera· aucto· Ga· differentia est ĩter baurach africe quod dicitur spumosum & nitrum: vel nitri spumam qđ spuma baurach· est medicĩa desiccatiua· et color eius est similis fari

ne frumenti·et est alba: et non est sicut flos lapidis asij·neqʒ talis coloris·sed baurach spumosum nõ est sicut faria sed est coagulatũ & aggregatũ·& est illud quo vtũtur homines quotidie ad lauandũ sordes: & ad auferẽdũ pruritũ·et pꝰ ꝙ res est sicut diximus: ĩueniũt ipaʒ medici esse vnã ex medicinis resolutiuis·sʒ spume baurach virtus & natura est eadẽ quã habet baurach: nisi quia est subtilior & postꝙ diximus ꝙ natura baurach est media inter naturã baurach africe & naturam salis·& hoc quia in baurach africe est virtꝰ que abstergit solũ: & in sale est virtꝰ stiptica. & in baurach sunt iste due virtutes simul: nisi quia virtꝰ eius ẽ stiptica pauca: sed virtꝰ abstersiua ẽ multa·Et dixit ꝙ virtus baurach est media inter virtuteʒ baurach africe & salis·& quãdo cõburitᵉ est ꝓpinquius illi africe & hoc ideo qꝛ subtiliat·& ꝓpter hãc causam desiccat & resoluit·Et si sumitur dẽ eo aliquid ꝑ os incidit & subtiliat humores grossos plus ꝙ sal·sed baurach africe nõ vtimur interius nisi indigeamꝰ medicina forti: quia ipm̃ cõmouet nauseã et vomitũ·& nisi essʒ propter hoc daremꝰ ipm̃ in humoribꝰ grossis·Quidã vero vtũtur isto baurach africe in medicinis que danᵗᵉ illis qui sumpserũt fungos strãgulãtes·& curat eos statim·Sed & nos ad mistramꝰ baurach adustũ & nõ adustuʒ et maxime spumã eiꝰ in ista strãgulatõe & ista spuma noĩe greco & cõposito afronitrũ dicitᵉ·et est magis abstersiuũ ꝙ sal qꝛ nõ stipticat & sũt amara multum Et post hoc dixit ꝙ sal amarꝰ mediꝰ est inter salẽ duꝝ & afronitrũ bonum·eo ꝙ afronitri sũt spẽs·quia ex eo est durum grossum quod nõ dissoluitᵉ in aqua cito·& nõ est sermo mediꝰ hic in speciebꝰ illᵉ ex eo·sed sermo ille est mediꝰ in hoc ꝙ significat nomẽ suũ (volo dicere) spumã substãtie eiꝰ que est sicut spuma·qꝛ nitꝝ est sicut petra: & ista spuma est sicᵘ spũa in sup̱ficie existẽs·& ideo nitꝝ est minꝰ calidũ ꝙ afronitꝝ·& ꝓpter hanc causaʒ aufert carnẽ que crescit in vlceribꝰ: et destruit eam absqʒ nocumento aliquo·sed flos nitri et similiter ipm̃ nitꝝ vlceꝝ mordicat carnes·Et dicit cõsiderator horuʒ sermonũ quando diligẽter cõsideras sermonẽ gali·in·iiij·cap̃·de nitro & afronitro: & cõparas ipm̃ cũ sermone suo in.xi cap̃·baurach africe quod est spumosuʒ & baurach similiter·& aggregas operationes. ĩuenies pro certo ꝙ intellexit per baurach africe nitꝝ·et ꝑ baurach afronitꝝ spumã nitri·et dixit ꝙ afronitꝝ ẽ spuma nitri·& est baurach armenũ·sumitur ergo ꝑ hoc ꝙ baurach scᵈm Galie·ẽ baurach armenũ·Et pro certo scias ꝙ intellexit ꝑ baurach armenũ afronitꝝ·Cõburitᵉ nitꝝ sic. ponatᵉ in olla terrea & sepeliatur ĩ prunis·& dimittatᵉ donec calescat & postea auferatᵉ ab igne & reponatur & illud est quod vocatᵉ amentũ·Busca sꝫ libro qui dicitᵉ seruitor Sal nitꝝ comburitᵉ sicut sal· Posse·Sera·aut·dyas·Virtꝰ om̃is nitri est desiccatiua·& quãdo bibitᵉ ex eo incidit & subtiliat hũores grossos viscosos plꝰ ꝙ afronitꝝ·& datᵉ adustũ et nõ adustũ ad suffocatõem fũgoꝝ ꝑniciosoꝝ·Sed virtꝰ spume nitri q̃ dicitᵉ afronitrum est similis virtuti salis adusti·& adustio eius est sicut adustio illius: nisi ꝙ afronitꝝ valet plus sale in hoc ꝙ sedat torsiones vẽtris & miscetur cũ aliquibus vnguẽtis.& inungitᵉ ex eis patiẽs febres ꝑyodicas·& aufert rigoreʒ eaꝝ si fiat inunctio ante paroxismũ apudᵈ ignem·& ingreditᵉ etiã vnguẽta que fiũt ad scabiem vlcerosam et pruritũ & morpheam·Et quãdo afronitꝝ & spuma nitri quod est baurach armenũ dissoluitur in aqua aut vino: & distillatur in aurem sedat dolorem eius & ventositates que sunt in ea & sibilum·et confert humoribus fluentibus ad ea·et quando dissoluitur in aceto mundificat sordes que sunt in ea·et quando miscetur cum adipe anserino aut axungia porcina·curat morsus canis·et quando miscetur cum terbẽtina curat orificia furunculorũ·Et fit emplastrũ cum ea et ficubus super ventrem ydropici: et fit cũ eo et melle cohol acuẽs visũ·et quãdo bibitᵉ cũ aceto et aq̃ ꝯfert suffocatõi fũgoꝝ ꝑniciosoꝝ·et qñ bibitᵉ cũ aq̃ ꝯfert nocumẽto spẽꝝ cãtaridaꝝ: q̃ dicitᵉ buffrasitis·et sumitᵉ cũ anuiden et ꝯfert nocumẽto sãguĩs nariũ·et ꝯfert ad extenuãdũ·Et fit ẽplastꝝ ꝑalisi·et facit caput declinare ad posteriora·et torsionibꝰ neruoꝝ ꝯfert·et miscetᵉ cũ pusca et aq̃ et fit panis habẽti ꝑalisim lingue·

Bautia· id est·vitis alba·

Bautamia· id est·viticella·et ẽ idem quod supra·

Babathematicõ·i·succꝰ caulicᵈĩ agrestis

Babalanus mepsico· ·i·balanus repsico

Babebot est quedam auis calidior oibus auibus quā nō cognosco: faciens augmē tum in coitu.
Bablericum. ·i· bellirici
Babunagium ·i· ysopus
Babunegum ·i· camomilla
Bacanum ·i· rafanus
Baca. ·i· fructus lauri
Bacat· ·i· ponoꝰ.
Bacath. idem quod sup̄.
Bacca· ·i· bacha.
Bachantis quid est·l·l· hec
Bacha ·i· fructꝰ oliue vel lauri vel edere. & sunt fructꝰ vel grana rotunda.
Bachar sunt proprie bacce lauri.
Bachara. ·i· asarū.

LXXVI.

Bachaelh grece·latine luyula vł' pāis cuculi· Luyula herba ē acetosi saporis·foliū eius est ꝑuū & tripliciter diuisum: & in cacumine cuiuslibet ꝑtis est alia incisura· Semina eiꝰ sunt in vaginulis similibus corniculis· q̄ cum tāgunt̄ tempore maturatōnis. euolāt ab eis·semina similia andachuce tendentia ad rubedinē· & vocatur trifoliū acetosum·sicut appet in·l·andachucha· & tł'is est trifolium quod ponitur a damasceno in vnguento diafinicon· & vocat ipsum trifolium. Plinius capitulo bachael· Folia cime flores & fructꝰ sūt frigi· & sic· folia tamen sunt humidiora predictis· Fructus vel semina eius matura aliqualem habent dulcedinem.

Posse· Luyula medetur vlceribꝰ oris & fistulis·similatur in virtute acetose silvestri·est stiptica· consolidat vulnera & vlcera· Succus eius valet vlceribus oris antiquis· & alcole· & rob eius confert alcole. Plinius cap̄· bachaelh· Propter acetositatē existentē in ipso valet ad alcolam & alias egritudines oris.
Bacia. ·i· baucia.
Bactitura seu squama metallorum grece dicitur lepidos.
Bacora catona. ·i· psillium.
Bacora citona idem quod supra
Bacula· ·i· bacca
Bacuch marina· ·i· buthormarien·
Badahas est regio quedā
Badrabarac· ·i· resistētia venēo
Badhar· ·i· stercus animaliū
Babacha. ·i· cibus qui fit ex tritico: lacte: & zuccaro.

LXXVII.

Akade ara· vł' adria ochaxa: vł' scede· grece polion· latine vero poliū montanum· Polij diuersa sunt genera: sed montanum competit vsui medicine· Vnde cū simplicit̄ poliū inuenit̄ mōtanū debet ītelligi· cū flores ꝓducit colligat̄: p ānū seruat̄· virtutem hēt dissoluēdi & cōsumēdi: & hēt v'tutē diureticā ex subtili substātia Sera· li· aggre· ca· Bakade auct· dyasco· due sūt spēs: scʒ magnū & ꝑuū· ꝑuū est quo vtūtur medici· & est plāta subtilis paruum cuius longitudo est circa palmum· & ē plena semine· Magnū vero est super cuius summitatem est capitellum· Paruū rotundum simile capitello spine albe· odorem habet grauem cum pauca aromaticitate· & magnū est debilioris odoris.

Dyasc· cap̄· polion· Polion est montuosum & est alterum· Montuosum vero est quod nobis venit in vsum· frutex est alba & tenera folia habens· longa vnius cubiti· super quas virge sunt cum capitellis semine plenis· a quo lanicies exit alba & longa velut capilli· odorē habens cum suauitate Gali· viij· sim· phar· ca· de polio· Polium amarum gustantibus est & moderate acre· magis aūt virtuosum quod minꝰ est· hoc in antidotis vtūtur· etenim acrius & amarius est q̄ illud quod maius: sic ut ex tercio gradu sit siccatiuum· ex secundo vero iam completo calefactiuum. Posse· Vinū decoctionis eius et passularum valet contra frigiditatē pectoris· & vinum decoctōnis eius valet contra dolorē ex vētositate & oppilatōe splenis: & epatis & renum· et cōtra stranguiriā & dissuriā: & dolorē stomachi ex vētositate· Sera· Virtus eius scilicʒ polij est que abstergit: & proprie illud quod est minoris spēi: qn̄ desiccat̄ & incarnat & aperit oppilatōs membroꝝ ītrīsecoꝝ· & ꝓuocat vrinā & mēstrua· & curat vl'nera & vlcera maligna quando puluerizatur super ea· & ꝓprie quod est minoris speciei quando est siccū: sed maioris speciei quādo est recēs· incarnat vulnera magna & vlcera· Et qn̄ decoctio amboꝝ bibit̄ confert morsibus venenosis. & ydropisi: & hyctericie· & qn̄ bibit̄ cū aceto confert apātibꝰ splenis verū facit sodā· & est malum stomacho & relaxat ventrē· & ꝓuocat mēstrua Et qn̄ sternit̄ sub lecto· fugat aīalia uenēosa

Et quando fit emplaſtrū cū eo congluti nat vulnera humida· & ipm mundificat caput·et prouocat vrinā· et refrenat libi dinē Dyaſ· Elixatura eiꝰ morſibꝰ ve nenatis occurrit·ydropicis magnū pſidi um eſt aceto mixtū·ſpleni vtiliter adhi: betꝰ·dolorē capitis cōmouet·& cacoſto maticū eſt. ventrē mollit·menſtruiſ ipat res venereas extinguit·caput purgat .et vrinā mouet·et ſtrato ſuppoſita longiꝰ arcet ſerpētes·cathaplaſmatibꝰ adhibi: ta vulneribꝰ paracoleſim facit . arcuato morbo ſuccurrit Galienꝰ· Poliū quia amarū et moderate acre·deobſtruit oīa viſcera·et vrinas et mēſtrua ꝓuocat Et viride quidē adhuc exiſtēs cōſolidat ma gnas plagas · et maxime fruticoſa ſpēs eiꝰ·Siccū vo fcm ſanat male morigerata vulnera·quādo apponit̄·magis autē hoc efficit quod minꝰ eſt·

Baktha·	id eſt: vacca·
Bakthe aliendi·	·i·olus iudiacū
Baklens·	idem quod ſupra.
Bakim	·i·braſil. & ē bachar
Bakinon·	idem quod ſupra

LXXVIII·

BAlauſtia latine·gre·balauſtiō ara·lulitiar · Balauſtia eſt flos maligranati caducus·quē dya ſco·vocat quitinū cap· de malo granato fri·eſt & ſic·in ſcdo gradu· Sera· li· aggre·ca·luliti r ·balauſtia & ē flos ma li granati· & ex malis granatis quedam ſunt domeſtica·quedā ſilueſtria·ſed flos ſilueſtris dicitur baulaſtia· quarū quedā inuenit̄ alba·quedā purpurea· & quedā roſacea· Aui·li·ij·ca·de balauſtia·Ba lauſtia flos eſt granati ſilueſtris perſici· aut egiptij· & ipa quidē quādoq; eſt ru bea: quādoq; alba: & qnq; roſea· Et ſuc ci eius natura eſt ſicut ſucci barbe hirci ne·Fri·eſt in fine primi gradꝰ·ſic· i ſcdo

Gali·vj.ſim·phar·ca·balauſtiū·Balau ſtiū eſt flos mali granati ſilueſtriſ·qualiſ domeſtico vicinꝰ·vehemēter aūt ſtipti: cat guſtū·necnon deſiccatiue et ſtiptice virtutis eſt·palam quoq; ꝙ eſt groſſarū partiū ſi recolamꝰ dicta in quarto horū monumentorū: cū oſtendebamꝰ oīne ſti: pticū terreſtre eſſe & frigidū·Nulliꝰ au tē alterius saporis habet indiciū·& ideo ponet utiq; hoc aliquiſ ſiccare & infrigi dare nō debiliter ·ſi quidē nō male oſtē: debat̄ a nobis in quarto horū monumen torū ineſſe ſtipticitatē terreſtribus & fri gidis corpibuſ· deinde & apparētia teſtā tur·Etem ſi paratritōnibꝰ & alijs vlce ribꝰ id apponas·citius quidē videbis ad cicatricē procedere·hinc eſt em ꝙ i emit tētibꝰ ſanguinē · & diſinterijs adhuc in fluxibꝰ qui in ventre & matrice. non eſt aliquis medicorū ſcribētiū curatiuum ne gociū qui non vtatur hoc pharmaco·

Poſſe·Sera·Balauſtia icarnat et ſtri git & curat tenaſmonē· & conſolidat vl cera iteſtiorū· & ꝯfert ſputo ſāguiſ et flu xui menſtruorū· & cōfert ad omnia ad q̄ cōfert ypoquiſtitos· Aui · Balauſtia eſt glutinatiua· & retinet oīnem fluxū ſā guinis· & generat melācoliā·et eſt bona gingiue ſanguiolēte· & cōſolidat plagaſ & vlcera antiqua· & albocor · & pcuſſio nes ·puluerizata deſup· & firmos efficit dētes motos· & ꝓhibet fluxum ſanguīs & ſtringit fluxum inteſtinorū· & fluxū matricis ſanguineum·loco eius ponatur cortex glandinis· & caput granati·

Balanon·	·i·glans

Balantha ſquama piſcis quedā·que inue nitur in fronte piſciſ degentis in concha rotunda & tortuoſa cōcaua·ſed nos vti mur blactebiſātia q̄ fert̄ a ſacto·

Balath·	·i·glans·
Bala·	·i·ſuccus palme in

q̄ dactili naſcūt̄·

Balas eſt cū multe placente in oleo frixe ponunt̄ in patella: vnā ſup aliā locādo·

Balauſtum·	·i·quercꝰ·

Balanos·i·glans· & eſt etiā caſtanea·

LXXIX·

BAlanus repſico· vel balanus inopſica· vel pigmētaria grece arabi ·haben·latine vero ben· Ben eſt ſemen arboris mirice·fructꝰ eiꝰ ſicut auellane habentes intus medullam que exprimitur· & egreditur humiditas que ingreditur in nobilibus confectōni bus pro oleo · Naſcitur in ethiopia & in egipto· & in india & paleſtina· Eſt autē ben aliud quod eſt granum triangulatū album paruū ſimile cartamo·ſed maius vtcunq; · nec ita oblongum · quo multi vſi ſunt pro pipere albo: licet decipiant̄ a quibus exprimitur oleum dictum muſ cellinum vel balaninum·Nam arabes uo cant illud ſemen muſcellinum· Dyaſ· Secundū tranſlatōnem noſtram capi· balanus repſico· id eſt· ben eſt ſemen ar boris ſimilis arbori mirice·nuces habenſ ab intus ·quas cum digitis cōfricaueris

humorem eijciunt qui confectionibꝰ mi
ris & nobilibꝰ multis miſcetᷣ pro oleo ·
Naſcitur vero in ethiopia & in arabia et
in locis moie· Ipe ſuccus melior eſt qui ē
recēs & odore plenus & albus Sera·
li·aggre·cap̄·haben·aut·dyaſ·Haben·i.
granum ben·et eſt fructꝰ arboris ſimilis
thamariſco·& ē fructꝰ ſilis auellaīs·me
dulla eius exprimitur ſicut amigdale &
egrediᷣ aliquid loco olei·& naſcitur hec
arbor in terris hababes·& in babilonia·
& in locis arabum· & in terris paleſtine
que nomināᷣ nitram· & melior ex eo eſt
nouus plenus albus facilis excoriatōnis
Et idem auct·gali·Hec medicina defer=
tur ad nos ex terris arabum· & pigmen
tarij vtunᷣ ſucco medulle eius loco olei
& complexio eius eſt ca· Io·meſ·ca·
ben·Ben eſt granum almahaſus·Et eius
aliud magnum aliud paruū·Magnū aūt
eſt in magnitudie fructus auellane triā
gulatū·Paruū aūt eſt ſicut cicer·et vtrū
qꝫ habet medullam vnctuoſam lenēz &
albā·ſed maius incolumiꝰ eſt paruo·par
uum vero eſt malignū· magnū aūt meli
us·cuius albꝰ eſt cortex planus·tenuis·
& cuius medulla eſt alba lenis·multe vn
ctuoſitatis· Et quod eſt antiquū meliꝰ
eſt recenti·& paruū meliꝰ eſt·ſubnigruꝫ
declinās ad albedinē·et cuiꝰ medulla eſt
vnctuoſa alba & lenis·& antiquū meli=
us eſt recēti acuto·Magnū ca·eſt in pn̄
cipio tcij̄·ſic·i ſcdo·& ī ipſa eſt hūiditas
ſupflua cū acredie & eſt icīſiuū & mūdi
ficatiuū:abſterſiuū:aperitiū oppilatōnū·
& viſcerū cōturbatiū ꝓpter hūiditatem
ſupfluā pparās ad vomitū·et minꝰ ē for
tiꝰ in oī re:faciēs opatōes difficiles & la
borioſas pducētes ad caſum virtutis &
ſudorē fri·Et ideo paruis ꝓhibēda ē ad
miniſtratio niſi in ēplaſtris & fricatōni
bꝰ·& olei ipſiꝰ et ī vnguētis·Magni au
tē malicia corrigibilis eſt·& hec ſūt·cor=
rigibilia in ipo·Nocet ei ſtomacho faci
ens ſubuerſionē in eo·& eſt laborioſe ſo
lutōnis & tarde·Et nos quidē diximꝰ ī
canone ꝙ aſſatio eiꝰ ab eo reſoluit et ma
turat ſupfluā hūiditatē aptā ad ſubūſio
nem et nauſeā & vomitū·et dimittit ei
vt ſit p vētrē ſolutiuū tm̄ · Semē aūt fe
niculi & aniſi cū eo rectificāt nocumētū
primū·& ꝓprie mixta coctōni ipſius·&
fiūt ex medullis eiꝰ poſt coctōꝫ ipſiꝰ:et
medio pōdere eiꝰ ex aīgdalis dul·et mel
le paſſularū forme ſicut auellane· & ſūt

iuuamēti magni vbi oportet·Operatio
decoctōis eiꝰ eſt·Accipe ex eis integris
quātitatē quā volueris· & inuolue eos ī
paſta · & coque in cinere calido·& tere
cētritōne multa·& pone ex ſeminibus et
ſpēbꝰ aliquas·et īuolue in pāno·& deſu
per īuolue paſtā·& fac ſicut ſupiꝰ·Oleū
aūt eiꝰ extrahiᷣ ſicut oleū de amigdalis·

Poſſe·Dyaſ·Ex eo·ʒ·j·bibita cuꝫ pu
ſca ſplen ſiccat·cū yris illirica mixtꝰ et ī
cathaplaſmatibꝰ poſitꝰ: et mulſa adhibi
ta:dolores podagricos mitigat·aceto au
tem mixtus lepras & maculas et puſtu=
las corporis tollit·Acceptꝰ ſolutōeꝫ vē
tris facilē pſtat·mulſe mixtꝰ nauſeā pro
uocat·cacoſtomaticꝰ eſt·oleum qd̄ ex ip
ſo ſemine exit acceptū vētrē mollit·cori
um radicis eiꝰ ſtipticum eſt·expreſſꝰ ſuc
cus eius vtilis eſt vt aſpredinē et pruri
ginem corporis mirifice purget Sera·
Ben confert empetigini et lentiginibus
que ſunt in facie·et ſcabiei·et prurituī et
egritudini cū qua eleuatur cutis cū ace
to·Et attenuat duriciem epatis et ſple=
nis ſi eis ſupponaᷣ cū aliqua pharmacia
ex deſiccātibus·ſed ī ſucco eius eſt parū
ſtipticitatis·Mouet vomitum quādo bi
bitur ex eo cum melle · et laxat ventrem
laxatōne fortiori·et aufert cicatrices mlᷓ
tum oleum eius inunctum·Cortex exte
rior ipſius grani adminiſtratur quando
indigemus ſtipticatōne multa· Ioh·
meſ·Ben per vomitum et per ventrem
educit flegma crudum groſſum·et ē me
dicina mirabilis ad colicam flegmaticaꝫ
et ventoſā·Et etiam criſterizatur et ſup
ponitur.et fit ex medullis eiꝰ emplaſtrū
et farina ordei et melle·et ſoluit apoſte=
mata dura et ſcrofulas ; valet ad egritu
dines neruorum frigidas:ſicut eſt cōtra
ctio et ſpaſmus·calefacit enim eos·et le
nit duriciem eorum et nodoſitatē· et em
plaſtratur ſuper epar et ſplenem·et pro
prie cum farina lupinoruꝫ·et ſpica·et cō
fert duriciei et oppilationi eorum·Ben au
tem paruum emplaſtratur in egritudini
bus predictis:et eſt virtuoſius:et ſimili
ter eius oleum·Oleū aūt de ben notum
confert veſtigijs vlcerū et lentiginibꝰ et
feditati cutis et morfee·et diſtiſtillaᷣ in
aurē:et ofert dolori eiꝰ·et ſonitui in ipa
et ſurditati·Doſis eiꝰ eſt a·ʒ·ſ·vſꝫ ad·ʒ·
j·et·ſ· Aui·li·ii·cap̄·de ben ·Ben eſt
mundificatiuū et ꝓprie eius medulla·et
inciſiuū humiditatū groſſarū·et agit cū

aceto & aqua opilatões viscerum. Et
in arbore ipsius est amaritudo & stipti
citas. & ꝓpter hoc est in ipa virtus cau
terizatiua. Et eiꝰ cortex est stipticꝰ plus
Et oleũ ipsiꝰ nõ euacuat̃ a stipticitate.
Et in ipo toto est abstersio & incisio. Se
men eius confert lentiginibꝰ magnis &
paruis. & panno. & morfee. et vestigijs
vlcerũ. & similiter eius oleũ. & confert
apãtibꝰ duris oĩbus: cũ ponit̃ in empla
stris & vnguẽtis. & confert cũ aceto ex
coriatõni & scabiei vlcerate. & cõfert bo
thor lactee & asahafati. & calefacit ner
uos. & lenificat spasmũ. & duriciẽ ner
uorũ: & ꝓprie oleũ eiꝰ. & cõfert dolori
auris: & tinnitui qui est in ipa cũ adipe
anatis. Et decoctio radicis eiꝰ ꝯfert do
lori dentiũ si cum ea os colluit̃ Et cõfert
duriciei splenis quãdo bibit̃ cum aceto
mixtũ ex eo in põdere duarũ ʒ. quãdoqʒ
etiã cõiũgit̃ cũ fermẽto aut farina lolij:
& aqua alkaratin: aut farĩa ordei. aut fa
rina lupini. & fit ex eo emplastrũ spleni
Et ipm quidẽ est malũ stomacho faciens
nauseã. Et si bibat̃ ex succo eiꝰ aureus .i.
cũ melle. facit vomere fortiter. & soluen
do educit flegma crudũ cũ bibit̃ cũ mel
le: et similiter eius oleũ. & similiter cum
supponitur liciniũ infusũ in ipo loco eꝰ
ponit̃ quãtũ ipm est de rubea: & medie
tas sui de cortice cassie lignee. & decima
ponderis eius macis.

Balanomiris. idem quod supra.
Balanus. .i. suppositorium
Balam tephus. .i. elleborus.
Balab. .i. dactili imaturi
Balch. .i. glans.
Balanus fordianos .i. castanea.
Balbaiati est genꝰ apãtis corrosiui.
Balkati. est genꝰ apãtis.
Ballariana. .i. fu.
Ballanos. .i. glans.
Balsamum quid est. l. l. ielessem.
Balsamita. mẽta aquatica. sisimbriũ idẽ
Balsamita aquatica .i. mellissa.
Balsaton sunt capilli qui inueniunt̃ ĩ ar
bore balsami. vt apparet in. l. ielessem
Balsales. .i. bulbꝰ belbesum
& est balsalalzi
Baltat. .i. anax auis
Baleccara est animal simile lacerte sʒ vẽ
tricosius satis: qd̃ ĩuenit̃ barbarie: & sar
dinie. & est coloris lacerte. l. l. dab.
Bellecara. idẽ quod supra
Balfel. sunt quidã fructus
vt apparet in. l. bule.
Balisen. .i. porrũ. greci di
cũt q̃ ẽ herba fruticosa angulosis cauli
bus nigris.
Balialmon .i. colen. & est fel
Baloch id est. glans.
Balanoch est species camfore
Ballot. .i. glans
Baltonica .i. camomilla.
Baluam .i. facies mordicationẽ
stercoris.
Balusti. .i. quercus.
Baluum. est cibarium quod
fit ex tritico lacte & zuccaro.
Banaich .i. ebulus
Barasican. .i. bdelliũ.
Baras est quasi morfea alba. scʒ que infi
cit carnẽ et cuti. & in hoc differt a mor
fea: in q̃ tm̃ inficit̃ cutis. vnde cũ pungi
tur morfea emanat ab ea sanguis. ĩ baras
nunq̃ exit. & est in eo caro infecta vsqʒ
ad os: & est quasi ĩcurabilis.
Barasen .i. lentigo aque
Baraseil. idem qd̃ sup̃.
Baaral vel basirac .i. semen lucarie
Barati .i. vernix
Baratis. .i. bara
Barachion. apostema.
Barasmas quid est. l. l. xenoia.
Barach kebuli est quoddã semen yndum
Et sũt eiꝰ due spẽs: quarũ vna est parua
absqʒ rugis. & alia magna cuʒ rugis. Et
earꝫ melior est parua. eradicat flegma ex
iuncturis. soluit flegma ex intestinis &
vermes & ascarides. et ĩ hoc est valdẽ bo
na. & est catapucia
Barar. .i. anax auis

LXXX.

Bararichibene siue bazarichi
chen ara. grece & latine semẽ
lini Gali. vij. sim. phar. cap.
de semine lini. Semen lini ca. in primo g̃
du. in humiditate & siccitate est mediuʒ
& si comeditur inflat. & cũ toto hoc q̃
assatur inflat. quia ipsũ est plenũ humi
ditate superflua Sera. li. aggre. aut. gal.
Virtus eiꝰ est q̃ subtiliat & ꝓuocat vri
nã & mẽstrua. & qñ bibit̃ aut fit cum ea
emplastꝝ. ꝯfert apãtibus epatis. et orifi
cio stomachi. et ipsi stomacho. sʒ radicis
eius stipticitas est amplior stipticitate
floris. & caliditas eiꝰ est minor caliditã
te ipsiꝰ. & ꝓpt̃ eiꝰ stipticitateʒ adquirit
q̃ admiscet̃ cũ medicinis q̃ admistrãtur
ad sputũ sanguinis. Et auct. dyas. sera.

Flos eius est stipticꝰ stipticitate pauca: calefactiuus. maturatiuꝰ. & est ca. quasi in primo gradu. et est mediū i humiditate et siccitate. et secūda eius virtꝰ est ꝙ est mollificatiua. Sera. li. aggre. ca. bararichibene. Bararichibene est mollificatiua. sedatiua dolorū. et ꝓfert egritudinibus interioribus: nisi quia est minꝰ i hoc ꝙ camomilla. et est mediū inter laxatiuū et stipticū. et admiscet in eo parum virtutis ꝓuocatiue vrine. et hoc quidē apparet in eo manifeste quādo comedit assatū. et tūc est magis cōueniēs ad stringēdū ventrē. Et dixit in libro de conseruatōne sanitatis ꝙ quādo semen lini decoquitur in aqua. eius decoctio est infrigidatiua Et idem auct. dyas. Virtꝰ seminis lini est similis virtuti semīs fenugreci. & quādo admiscetur cum aqua melle & oleo: & cōficitur: resoluit apāta calida & mollificat ea. siue sint interius siue exterius. Et quādo fit ex eo emplastrum cum ficubus & nitro delet pannū & pustulas albas faciei. id est. papulas scdm trāslatoꝝ nostrā. Dyas. Et quādo conficitur cum aqua resoluit apostemata q̄ sunt in radice auris & apostemata dura & quando coquitur cum vino eradicat formicam & species vlcerū que dicūtur faui. & quādo miscetur cum melle & pipere. & vtitur quis eo mouet coitū. & quādo miscetur cum nasturcio quātitate equali. confert scissuris vnguiū & eorū excoriatōni. Et fit cum decoctōne eius cristere ad mordicatōnem intestinoꝝ et matricis. et mollit vētrē quādo mulieres sedent in decoctōe eius. cōfert apātibus matricis sic fenugrecū Et idē auc. Aben mesuay. Proprietas eius est et vtus vt quādo fit ex ea emplastrū mixta cera et melle confert ardoribus vnguiū. Et idē auct. atabari. si ponitur super vngues equat inequalitates eoꝝ. Et idem auct. abugerig Confert vlceribus vesice et renum. & maturat apāta quādo fit cū eo emplastꝝ. Et quādo bibitur torrefactū confert tussi fri. & hu. Et idē auct. mesarugie. Expellit fetum cito. Et idē aut. alcauzi. Non est ei par ad expellēdum cito fetū & expellendū aquā. Et idē auct. rasis. Sedat dolores & confert punctōnibꝰ intestinorū. Paulus cap. de lino Linū quando cōburitur fumꝰ eius ē subtilis. Et cōfert corize. & suffocatōni matricis Aui. li. ij. ca. de semine lini. Virtus est eiꝰ proxima virtuti fenugreci. ca. in primo. cōmēsuratū i humiditate & siccitate. Et dicit quidē ꝙ decoctio lini est decoctio recētis eius. in ipso enim est humiditas superflua. est maturatiuum & abstergit & inflat ꝓpter humiditatē suam superfluam ita ꝙ illud quod ex eo frixū ē hoc agit cū stipticitate que in frixo manifeste commēsurata. & in non frixo manifesta permixta cū lenificatōne. & ē sedatiuū dolorū minus ꝙ camomilla. ex ipso fit ēplastrū cum nitro & bolo: & leit pannū. & confert contractōni vnguiū & scissuris & fracturis eoꝝ. Et quando ꝑmiscetur cum equali mensura nasturcij & conficit cum melle: lenit apāta calida exteriora & interiora. & apā quod ē pꝰ aures cum aqua cineris: & apāta dura. et ꝓhibet spasmum: & ꝓprie cōtractionem vnguiū cū permiscetur cū cera et melle Eiꝰ suffumigatō cōfert corize. & similit fumigatio ipsius lini cōfert tussi flegmatice: & ꝓprie quod ex eo assatū. Et ē malum stomacho. & est difficilis digestiōis & pauci nutrimenti. quod autem ex eo frixum est constringit ventrem. & non frixum est commensuratū. & eius prouocatio est debilis: sed confortatur cū assatōne. & quando iungitur cū melle & pipere mouet coitū. Et cum decoctōne ipsius fit pessariū matrici: & sedetur in ea & iuuatur a mordicatōne que est in ipsa & apostematibꝰ: & similiter in intestinis & ex ea fit iuuamētū ad vlcera vesice & renū. Et cū ex decoctōne quidē seminis lini fit cristere cū oleo ro. magnificat iuuamētū eꝰ i vlceribꝰ itestinoꝝ. LXXXI

BAza vel hara ara. grece cucurbita genella vl' coloquintida. latie cucbita. Cucurbita fri. ē et hu. i cibis. et medicis ōpetit: & pcipue semia eiꝰ q̄ an̄ maturitatē colligūt. Semia aūt ipa diuretica sūt ꝓpē sbtilitatē sbe eoꝝ: & pcipue medicie cōpetūt. Contra calefactōez epatis rasura cucurbitaꝝ cōterat: & succꝰ exprimat. et addito aceto vl' agresta pānꝰ itictꝰ supponat. Cucurbita cocta cū carnibꝰ maxie cōfert colericis sanis. & estate acutissime febrietibꝰ Elixe cucurbite sine aliquo odimēto vel cū lacte aīgdalaꝝ. et etiā assate cū agresta sūt cibꝰ & medicia Silr coque cucurbitā in pasta. et bn̄ dissoluatur in aqua. & ex illa aq̄ et zuccaro fiat sirupꝰ. optiꝰ ē acutissie febrietibꝰ. epaticis et ethicis.

et potest dari a principio·quia materiam digerit & purgat p vrinā ·aliquantulum etiā laxat· Contra oppilationē epatis & renū & vesice· & ɔtra apāta pectoris va lēt semina eius mundata si conterant̄ & ī aqua ordei coquant̄ : & aliquantulū ab lactentur·& aqua ipsa colata cū zucaro mixta patientib⁹ detur · vel ex aqua illa fiat sirupus Et nota ꝙ maiorē virtutem habent si ablactent̄ semina ꝙ̄ si coquant̄ valet similiter p̄dictus sirupus in febri bus acutis·Simil'r notandū ꝙ post ma turitatē debet cucurbita colligi & suspē di cū seminibus·vt substantia desiccetur propter conglutinositatem eius·deinde cum aqua lauetur & soli exiccet̄. & in lo co sicco conseruet̄·ne ꝑpter humiditatē multā corrumpat̄ Sera.li·aggre·cap. hara· Hara ·i·cucurbita.virtus eius ē fri· & hu·in·ij·gradu·& succ⁹ abrasionis ei us confert dolori aurium·qui accidit ab apātibus quando administrat̄ cum oleo ro·similiter autem caro ipsius cucurbite quando fit emplastrū cū ea ·extinguit & infrigidat apāta calida.infrigidatione & extinctione cū temperamento · Et dixit cucurbita est minoris malicie ꝙ fructus estiui omnes quando bene digeritur ·sed si corrumpat̄ & nō bene digeratur & nō descendat a stomacho cito·corruptio ei⁹ est mala valde Gal·vij·sim·phar·cap· coloquintida Coloquintida ·i·cucurbita fri· & hu·ē ɔplexionis scd̄ꝫ terciū ī ambo bus gradu· Vnde & rasure ei⁹ succ⁹ ad aurium dolorē qui secundū flegmonem confert vtentibus cū rodino.ita vero & tota cataplasmata calidos flegmones in= frigidat moderate·Est autem & cū ɔme ditur mollificatiua & siticulosa Dyas· cap·de cucurbita Cucurbita cruda trita & cataplasmatib⁹ adhibita papulas cor poris amputat · apostemati calido maxi= mum presidiū est ·succus rasure eius do lorē calidum auriū mitigat cū oleo ro·mi xtus & aurib⁹ instillat⁹· & cerebro appo situs estuationes infantiū mitigat· & co fert apostematibus calidis que fiunt in cerebro eoꝝ·tumoribus oculoꝝ opitulat̄ podagricis maximum presidiū est·Elixa quoqꝫ & expressa melle & nitro addita & bibita ventrem mollit· Cruda & exca uata & vino impleta si sic manserit vna die & nocte & postea bibatur·similiter ventrē mollit·Crude & trite leniunt om nem tumorē·succus eius dolorem dentiū mitigat·si diutius in ore teneatur·sed & oleo ro·mixtus ex vnctione corporis ad motus febrium restringit ardorē·Et quā do fit emplastrum cum rasura eius & me dulla panis super podagram ca· aut sup herisipilam confert· Cinis aridi corticis efficaciter potest cōbusta sanare·Eundē cinerem dicimus ab exptis vulnera in ve retro iam in putredinem versa purgare· & ad cicatricē perducere·podagre estu anti · & ignibus sacris cortices virides subueniunt·semini sicco illa uis traditur vt in puluerem tunsum & inspersum im pleat vulnera que cauata sunt·In cibo sū pta stomachū relaxat·bibendi desideria nō excitat·succus tepefactus dolori auri um.q̄ ex inflamatione caloris fit infūdit̄ humectat autem & infrigidat abundan ter·et ptiriasim infantium rasura depellit cum polenta·Hec eadē dicit sera·au ct. dyas·licet sub alijs verbis· Et idem sera· auct.aben mensuay Sanich cucurbite cō fert tussi & dolori pectoris qui prouenit a caliditate & abscindit sitim· Et idem auct·mesarugie quando cucurbita inuol uitur in pasta & assatur· & deinde expri mitur eius aqua & datur i potu·confert fe·acutis· & tussi & sedat sitim·& quādo sumitur cum zucaro mollit ventrē mol litiē leni Almāsor tractatu tercio cap· de cucurbita · Cucurbita est fri· & hu·q̄ stomacho mala existens appetitū destru it·sitim quoqꝫ sedat· & epatis & stoma chi ardorem extinguit·quando in eis abū dat calor

Bar ·i·anax auis
Barba ircina quid ē l·l·luthec
Barba alguf ·i·elleborus·
Barbachi ·i·meatus inguinis
Barbatus ·i·elleborus
Barbascus ·i·tapsus barbassus
Barba nomen est emplastri scripti in an titodario virili
Barba iouis herba herculis vel bonades ·i·sticados citrinum
Barba aaron ·i·aaron
Barbaki ·i·barbachi

·LXXXII·

Barba siluana est plantago aqua tica·que iuxta aquas nascitur· cuius folia sunt oblonga in acu tum tendentia erecta super aquam·simi lia folijs plantaginis·nisi quia nō sunt ei coste apparentes sicut plantagini · vnde i dinamidijs scribit galien⁹.cap·de curis

genitalium valere ad impregnandum. Et idem dicit eodem libro de epilensia. ꝙ barba siluana est certũneruia aquatica. & ponitur similiter barba siluana in anti dotario. gal. minori. in quodaz medicami ne quod incipit medicamen ad concipien dum.

Barcartartaba id est piretrum
Barch id est. oua
Bardana quid est l. l. lappa
Barsa auerscere capillus veneris
Bare id est. sirico
Barce idem quod supra
Barceosan i. capillus veneris
Barseosen idem quod supra
Barinium i. affodillus
Barchim i. lippari. & est nomen loci
Barzi id est. dulb
Barocho id est. melissa
Barochion id est. butracion
Barcora quid est l. l. ostracorum
Bargol i. adiantum siue po litricon.
Baruli id ē. barulios. & sunt macule que fiunt in facie & maxime infã tium ꝓpter comestionez panis comesti a mure.
Barulos idem quod supra
Baruc psimithium.
Basale id est cepulla
Basara id est. semen
Basaraguira id est. semen vrtice
Basarachete id est. semen melõis
Basara gergir id est. semen eruce
Basara afisigemti id est. semen maratri
Basara catona id est. semen psillij
Basara thethimi id est. semen malue maioris. et est bismalua
Basara alcobeth id est. semen malue ortulane vel minoris.
Basara achiro id est. semen vrtice.
Basara curcunei. i. semen carui siluestris.
Basara athaba id est. semen trifolij.
Basara alcoraf id est. semen folij
Basara albangi id ē. semen iusquiami
Basara alcas id est. semen lactuce
Basara fasagenchese. i. trifolium.
Basara sadal i. semen sinapis
Basara alcomaeb i. semen lapatij
Basara lisen i. lingua agni.
Basara arasien i. semen nasturtij.
Basara sebez i. semen aneti
Basara albasal id ē semen cepulle
Basara alchiten id ē. semen lini
Basara neriges id est. narciscus
Basac i. saliua hõis ieiuni
Basalas id est. gentiana

·LXXXIII·

BAsal. ara. gre. bulbus. latine ve ro cepe. Dyas. cap. bulb⁹. Eius species sũt due. Vna ē que habet rufum bulbũ qui bonus ē ex terra pingui ē et collectus eustomaticus. Alia est species bulbi plus isto eustomaticus Omnes em̃ bulbi calidi. & viscidi sũt. cõ mesti erigunt linguam & fauces exaspe rant. stomachum inflant. cataplasmatib⁹ adhibiti laxationib⁹ et doloribus iunctu rarum & podagricis maximũ prestant ef fectum. corpori infixa euocãt. soli & mel le addito id facere possunt. tumores hy dropicis bulbus impositus spargit. cani nis morsibus subuenit. addito melle sto machi dolorē cõpescit. & furfures & aco ras nitro addito purgat. liuores & ma culas tollit. medio oui addito & aceto et melle lentigines corporis emēdat. conq̃s sationibus aurium & vnguiũ cum polẽ ta bene adhibetur. coctus ī cinere calido & polenta addita & capitibus minoruz piscium nigris cicatricibus reddunt colo rem. & maculas nigras aceto & altionio mixto nefelin tollẽt. cocti & comesti do lorē lateris ꝯpescunt. sed nõ multũ com medendi sunt. quia neruis contrarij sunt & siccatiue virtutis. Gal. vij. sim. phar. cap. de cepa. Cepe ex quarto gradu ē ca lefactiuũ. substantia vero eius grossarũ ꝑtium ē magis. vnde emoroydas apit ap posita. aut cũ ceto illinita ī sole aluos ab stergit. & fricata in alopitijs citius ꝙ alti oniũ ꝓuocat capillos. si vo sepauerit q̇s succũ ei⁹ totũ quantũ ē residuũ sufficiēs est terrestris substãtie. ipse autem succ⁹ aquose & aeree ē. caliditatis. ita autē & suffusos & abliopinatos ꝑ grossitie hu moꝝ iuuat vnct⁹. Ex huiõi autē comple xione tota cepa inflatiua est comesta. & ꝓpterea q̃cunqz licciora sũt ꝯplexione mi nus ventosa. Hoc idez dicit dyas. in. vj. cap. bulbus. Bulbus ꝯmestiuus frigidior ē bulbo vomitiuo & grossi necnõ visco si humoris ē generatiu⁹. Nam difficile di gestibilis ē & īflatiuus & libidinosus su ꝑplasmat⁹ aũt eo ꝙ amaritudĩs atqz sti pticitatis ꝑticeps ē abstersiuus & solida tiuus efficit̃ & siccatiu⁹. Ostensũ ē em̃ ꝙ amarus quidē sapor in abstersiuis sbĳs. est. stipticitas vero in solidatiuis. siccitas

vero ē in vtraq3. Et idem in li. de cibis.
Cepa calefacit corpus & subtiliat in ip
so grossos humores & incidit viscosos.
Cruda & cocta paucissimu3 dat corpori
nutrimentū. nocet colericis. sed his qui
flegmaticū humorē aut crudu3 grossum
& viscosum collectū habuerint ydonea
talia eduliorꝝ sūt Sera. li. aggre. auct.
dyas. cap. Basal lōge exceptis sūt acutio
res ꝙ rotunde & plus stiptice. Et ille q̄
sunt rubei coloris sunt acutiores ꝙ albe
& sicce ꝙ recentes. & crude ꝙ assate &
ꝙ preparate cū sale & aceto. & cepe qui
dem mordicat & generat ventositate3 et
subtiliat humiditatē. facit sitim. mollit
ventrē. quādo autē volumus administra
re cepe auferimus cortices exteriores &
interiora eius. & fit ex eis suppositorium
Et quando ex succo ei9 fit cobol cū mel-
le confert debilitati visus. & vlceribus
que fiūt in oculo & principio descensus
aque ad ipsum. & admiscet̄ in caputpur-
gijs & mundificat caput. & ponit̄ in me
dicinis squinantie. & administrat̄ empla
strum ex eius aqua sale & ruta ad mor-
sum canis rabidi. Et quando miscetur cū
tuchia sedat pruritū oculi q̄ fit a flegma-
te salso. Et quando miscet̄ cū sale aufert
verrucas. Et mixtū cum adipe galline au
fert callos qui fiūt in pedib9 ꝓpter calcia
menta. Et quando distillatur ex succo ei
us in aurē confert debilitati auditus &
tynnitui ei9 & aque que descendit ad ea3
Et quando miscetur cū ea spuma maris.
& fricatur cū eis alopitia multiplicat &
auget capillos. vsus quidē eius in cibo
inducit sodam. nimiusq3 vsus ei9 inducit
egritudinē galargas. i. litargiam & facit
dormire quando comeditur aperit etiam
orificia venarum. que sunt in ano. quan
do applicatur ī loco & ꝓuocat menstrua
& quando dissoluitur in aceto & linitur
in morfea in sole aufert eam. Et quando
linitur cū eo alopitia facit in ea oriri pi-
los citius ꝙ spuma maris. Et quando cō
meditur generat ventositatē ꝓpter humi
ditatē que est in ea. Plinius cap. cepe.
Cepe virtutē habet incisiuā & oblonga
plus est stiptica ꝙ rotunda. et que colo
rem rufum habent ꝙ ille que albū. Sicce
autē viscidiores sunt ꝙ virides. & crude
plus viscide ꝙ cocte. Cōmeste inflatōes
prestant. fastidiū tollunt. sitim ꝓuocant
& tollunt oris fetorē. eustomatice sunt
emoroydas imposite prohibent. suc9 ei9
immissus narib9 caput purgat. morsib9 ca
ninis occurrit melle & ruta & sale addi
to. cū sepo gallinatio auriū dolorē et sup
fluos sonos cōpescit. & ad vlcerationes
etiā aurium prodest. Cruda vero fricata
alopitias emendat cu3 altioio fricata cre
menta capillorꝝ prestat. puluis eius com
mestus dolorē capitis remouet sucus ei9
optime caput purgat. naribus attractus
colericis ɔtrarie flegmaticis vtiles sunt.

.LXXXIIII.

Basal alzir ara. vl' varies gre. bul
bus ematicus. vel bulbus vomi
ferus. latine vero narcissus. vel
cepe sine tunicis vel cepe marinū Dyas.
cap. Narcissus bulbus ematicus. vel bul
bus vomicus folia habet porro similia s3
minuta Hastas habet duorꝝ palmorꝝ que
inanes & concaue sunt & sine folijs. flos
est illi albus in giro. in medio croceus. et
est quedā species cuius illud mediu3 pur
pureū est. radicē habet albam rotundam
sicut bulbus. & semen nigrū & oblongū
vt in menbranulis. Nascitur ille qui est
melior in locis montuosis. cuius flos sua
uem longe iactat odorē. in reliquis autē
porri habet similitudine3. & viridis est.
virtus eius est que abstergit & incarnat
& desiccat. Et illud qd̄ de eo administra
tur est radix Sera. li. aggre. cap. basal
alzir. Basal alzir. i. narcissus. & est bulb9
sine tunicis & in sapore eius ē amaritudo
cū stipticitate. Et idē auct. aben mesuay
Narcissus ē ca. & sic. ɔplexionis in secun
do gdu Gal. viij. sim. phar. cap. bulb9
vomitiuus. Bulbus vomitiuus siue cepe
marinū calidus est multo plus ɔplexione
bulbi predicti. s. cepe cōmunis Posse.
Dyas. Radix ei9 bibita & comesta & co
cta vomitū ꝓuocat trita cū melle obusti
onibus medicat̄. neruos incisos ɔsolidat
laxatos cōponit. antiquis doloribus arti
culorꝝ ꝓstolatur. melle mixtus effelidas
& omes maculas vultibus tollit. mixt9
semini vrtice aceto & melli & herbo mi
xt9 vulnera sordida purgat. apāta dura
rumpit. infixa corpori īposita euocat cu3
yrisillirica melle mixto. Item collectiōes
erumpit aeq3 stipites euocat. & siqua sūt
aliena cū farina & oleo admixto melle.
Sera. auct. gal. Virtus ei9 est que de
siccat & abstergit extrahit & incarnat
vlcera magna. & incarnat incisiones in la
certis factas. & mixt9 cū orobo mundifi
cat sordes corpis & apit apāta. et quādo

cõmeditur ex radice narcisci aut bibitur
cõmouet vomitũ · & trita cum melle con
fert cobustionibꝰ ignis · & quando fit ex
ea emplastrũ · conglutinat vulnera neruo
rum · Et idẽ sera . auct · aben mesuay · Nar
cisꝰ facit operationẽ iesmi · nisi quia ẽ
debilior eo · & confert doloribus qui fiũt
a flegmate · Et oleũ eius est bonũ ad hoc
& radix eius incarnat vlcera neruorũ · &
habet virtutẽ lauatiuam Gal · viij . sim ·
phar · cap · narcifcus · Narcisci radix sicca=
tiue est virtutis · in tantum vt consolidet
plagas maximas vsq; ad abscisionez q̃ ẽ
circa tenantos · habet autẽ quid abstersi=
uum & attractiuum

LXXXV ·

Bassat ara · grece lithodendon · la
tine vero corallus · Corallus est
quedaz terrea substantia · que re
peritur in locis marinis & montibus ma
xime cauernosis locis · & in mari existen=
tibus · quedã eñ humorosa glutinositas
lapidibus adherens ex siccitate ꝓpria &
maris caliditate & siccitate ꝯdensata in
substantiã lapideam trãsmutatur · & qui
maiorem siccitatez habet fit rubeus · qui
maiorẽ aquositatẽ fit albus · fri · est & sic ·
in · ij · gradu · sed albus frigidior ẽ rubeo .
sed rubeus minus frigidus siccior magis
albo · sed tam rubeus q̃ albus vsui medi
cine cõpetit · sed nunq̃ albus poni debet
in medicinis nisi cũ determinatione · vn=
de cũ inueniẽ simpliciter corallus · rubeus
debet poni · Est ergo eligendus ru · qui
grossus est & planus & clarus · & q̃to
plus accedit ad rubedinẽ · tanto melior · et
qui nulla foramina habet aut pauca · Al=
bus eligendus ẽ grossus qui est planus et
quãto magis intendiẽ ad albedinez tanto
melior · & qui etiã non est pforatus ꝑuis
foraminibus · virtutẽ habet constringẽdi
& ꝯfortandi cõsumendi & depurandi.

Sera · li · aggre · cap . bassad · Bassad q̃=
dem est quod nigen siue mergen · nam ni
gen est radix ipsius arboris & bassad est
rami eiꝰ · & nascũẽ sicut rami aliarũ arbo
rum terre nascentiũ & fit nodosus ab aq̃
marina & in fundo maris & quãdo exit
a mari . & occurrit ei aer stringit ipsum ·
& induraẽ . & reꝑitur in aliquibus lito=
ribus & melior ex eo ẽ rubeus qui simi=
latur assarig aut cinabrio bene colorato
cito frãgibilis & ĩ ꝑtibus suis eq̃lis & ĩ
odore suo simulaẽ odori lẽticule marine
& ĩ figura sua ẽ similis arbori casielignee

habens multos ramos · qui autẽ est petri
ficatꝰ ẽ malus · Et sunt ex eo species alie
nigri coloris habẽtes plures ramos q̃ ru
beus & odor eoꝝ est fortior q̃ illius · vir
tus rubei fri · cũ tẽperamento & desiccat
desiccatione forti Dyas · cap · corallus ·
Corallus vel lithodendron arbor est ĩ fũ
do maris nascens que dum velli ceperit
accepto aere grauescit · Nasciẽ vero mul
tũ in sicilia · Eligendꝰ est autẽ colore coc
cineo aut sandicino vnũ habens colorem
& fragilis odoris gratifici · & quasi cin=
namoni · & qui hoc nõ habuerit inutilis ẽ
Virtus est ei stiptica & fri · Reprobandꝰ
est aũt scabrosus vel lapidosus · aut fistu
latim ꝑforatus vel diffusus · mollis quidẽ
est corallus natura . sed post extractionẽ
ex marinis aquis durescit siue lapidescit ·

Auic · li · ij · cap · de corallo · Corallꝰ na
scitur in maribus que sunt in africa . & ex
eo alius ẽ rubeus alius niger · alius albus
fri · est in pͥo gradu · & sic · in · ij · Pos
se · Corallus habet virtutẽ occultam con
tra epilensiaz & conseruat domũ a fulgo
re · contra fluxũ sanguinis nariũ impona
tur puluis eiꝰ cũ succo sanguiarie · & pil
lule inde facte naribus apponanẽ · contra
fluxũ menstruoꝝ · puluis eius cũ athana
sia & suco plantaginis · & puluis eius so
lus cũ bombice citiꝰ ꝯstringit · contra cor
rosionẽ gingiuarum & oris ꝑcedente ab
lutione cũ aqua salmaciã vel aluminosa
conficiatur puluis de duabus ꝑtibus co
ralli & tercia rosarũ · & ponaẽ sup gingi
uas · contra fluxũ sanguinis gingiuarum
puluis coralli · & antere supponaẽ · vel cũ
melle conficiatur . & illiniatur gingiue
puluis coralli imponitur vlceribus & ea
conglutinat · contra emoptoicam passio
nem · i · sputũ vel vomitũ sanguinis · si fiat
vitio spiritualiũ · ex duabus ꝑtibus coral
li subtilissime puluerizati fiat confectio
cum aqua or · infusionis draganti · et fiant
inde pillule quas teneat patiẽs sub lĩgua
singulas diu in ore resolutas transgluti
at · si vicio nutritiuoꝝ · detur puluis eius
cum succo plantaginis · eodẽ modo valet
contra disinteriã vicio superiorũ · Ad idẽ
detur puluis eius cum ouo sorbili · si fiat
vicio inferiorũ inijciatur per cristere cũ
succo plantaginis Sera · Corallus de
siccat desiccatione forti · vnde abstergit
pectus & confert dissurie & spuentibus
sanguinem · abstergit visum · & est bonꝰ
lacrimis et desiccat eas desiccatione forti

Dyas· Corallus carnes supflue crescen
tes depascit· cicatrices oculis curat· Alta
vulnera replet· emoptoicis mire subueīt
dissurijs medicatur· cũ aqua bibitus sple
nem siccat· stomachi & ventris dolorem
sedat cũ aqua pluuiali bibitus· nam hoc
ꝓbatum est· profluũ mulieris sistit si cuꝫ
cornu ceruino vsto & aqua tepida bibaᵗ
contra ictus fulminis & grandinis facit
Et idem cap. lapis corallus· Omnia ludi
bria somnioꝝ repellit· Et est maximuꝫ tu
tamen aduersꝰ iras demonioruꝫ scripto
nomine noctiluci· hoc est echare vel gor
gone persona · Nam eum portans nunq̄
capietur ab vllo medicamine nec a fulmi
nea vmbra· In bellis maximum adiutoriũ
est victoriã prebẽs· & facilitatē impetra
tionis & introitũ loci. Preterea contritꝰ
& seminatus cũ frumento· vl' etiã pulue
rizatus & cũ aqua in arboribus aspersus
fructus multiplicat· & amouet de terra
grãdines· sic & in vineis & oliuetis· in do
mo autē positꝰ ab omni maleficio & vm
bris demonũ & manibus somnijs custo
dit habitãtes· & fulminibus in nani ven
tis & tēpestatibus resistit·   Auic̄· li· ij·
cap· de corallo· Corallus si teritur & im
pleanᵗ ex eo concauitates dentium infiri
morum· eradicat eos & confortat gingi
uas· & est summꝰ in confortatione gingi
ue· Et gal· quideꝫ extimauit ꝙ cum cora
lo adusto & abluto· si assumaᵗ pondus
ʒ· j· cũ quo teraᵗ danich gũmi ara. & con
ficitur cum albumine oui· & bibitur cum
aqua frigida· confert sputo sanguinis Et
corallus ꝓprie ru· confert omnibꝰ egritu
dinibus stomachi· ita vt suspendatur sup
ipsum directus· Et dixit gal. ego expertus
fui ipsum· & suspendi ipsum in collo eiꝰ
qui habebat dolorē stomachi· ita vt esset
corallus sup os stomachi· & remotus fu
it dolor· cum ergo accepi ipsum redijt· si
cut expertus fui lignum crucis in habente
epilensiã· Et qui suspenderit in collo suo
in diebus sanitatis sue corallũ ru· securꝰ
erit a dolore stomachi· & ꝓpter hoc appē
duntur in collis puerorum· corallus quo
qꝫ ꝓhibet fluxum sanguinis· & abscindit
carnem additã· & confortat oculum ab-
stergendo & siccando humiditates in-
fixas in eo· & ꝓprie quod est adustum ex
eo & quod est ablutuꝫ abstergit vestigia
vlcerum· & est conueniens lacrimis· reti
net sputum sanguinis & adiuuat ad spu
endum · Et similiter niger· & quod ex eo
precipue ablutũ ē & adustũ· Et est ex me
dicinis ꝯfortantibus cor. & ꝯferentibus
tremori cordis· & bibiᵗ cuꝫ melle ꝓpter
apãta splenis et ē iuuamentũ eiꝰ· et ꝯfert
apãtibus intestinoꝝ

LXXXVI·

BAstarem ara· vel castaron grece
vectonicon· latine vero bectoni
ca· Bectonica ca. est & sic· in pri
mo gradu cuius folia p̄cipue virida com
petunt vsui medicine· exiccata etiam ml'
te sunt efficatie· vnde cum inuenitur in
receptionibꝰ folia ponenda sunt   Sera·
li· aggre· cap· bastarem auct· dyas· Basta
rem ·i· bectonica herba est que nascitur
omni anno habens virgã subtilem· cuius
longitudo est vnius brachij aut plus &
est quadrangulata· & habet folia mollia
& longa similia in sua figura folijs arbo
ris glandiũ in scissuris suis odoreꝫ bonũ
habētia· Et folia que sunt ꝓpinqua terre
sunt maiora alijs· & in summitate virge
est semen collectũ in se ꝓpe collectioneꝫ
spice frumenti· & assimilaᵗ saturegie· fo
lia eiꝰ colliguntur & desiccanᵗ· & sic ser
uantur· Nam qꝺ ex ea plurimũ admini-
stratur sunt folia· & habet radices sub-
tiles sicut radix ellebori·   Dyas· ca· ve
ctonicon . Secundũ translationē nostraꝫ
vectonica herba ē omnibus nota· virgas
habēs tenues· & longas vniꝰ cubiti· & q̄
drata folia lõga & tenuia sil'ia drio· obro
tũda & diuisa et odorata· Radices & fo-
lia sũt ei infinita· semē eius ē vt spica sil'e
timbre· folia eius collecta siccanᵗ et vsui
necessaria sunt· Radices habet tenues si
cut elleborus·   Gal· vij· sim· phar· cap.
cestrum siue cestron. Cestrum grece· lati
ne dictum bectonica· virtutē habet inci
siuã sicut ostēdit gustus. amara ē et sub
acris hec herba: sicut indicat et qui secun
dum partem Actus·   Posse· ad dolorē
capitis factum ex frigida causa· fiat gar
garismus excolatura decoctionis becto
nice cum stafisagria in aceto· si fiat vicio
stomachi· detur vinũ decoctionis becto
nice· contra dolorem stomachi detur de
coctio ipsius cum suco absinthij cũ cali
da· si adsit vehemens constipatio vt in
yliaca passione · precedente cristeri · fiat
idem remedium ad matricem mundificã
dum. ad conceptum adiuuandum fiat fo
mentum ex decoctione eius. fiat etiam
suppositorium · detur etiam electuarium
confectum ex puluere ipsius & melle

Sera·auct·gal· Bectonica incidit.& abstergit & incidit hu·grossos frangit lapidē renū·& mūdificat·& abstergit pulmonē·& ꝓuocat mēstrua·& ꝯfert epilensie & curat·cicatrices neruoꝝ & lacertoꝝ Et quando ponitur sup morsum alicui⁹ animalis venenosi fraudulenti confert·et quando sumitur in potu ꝯfert sciatice & eructuationi acetose Dyas·Radices eius accepte ī potu cū hydromelle nauseā ꝓuocant·folia eius dantur ad conquassationes & de alto cadentibus medenť & effocationes stericas soluunt·ℨ·j·cū mulsa accepta morsus venenatos cū vino bibita saluberrime curat·Quisquis autem hanc herbā biberit vim veneni nō admittit·vrinā ꝓuocat·Epilenticis cū aqua bibita maximū presidiū est·epaticis & spleneticis cum oximelle·ℨ·j·accepta effectū sanitatis exhibet·digestionē celebrat·si autē in modum grani fabe accipiať in digestionibus ꝓdest stomaticis·dentibus conquassata & glutita medicatur vino postea glutito·emoptoicis vtiliter dať ʒ·j·cū vino temperata vel lacte recenti caprino·sciaticis nefreticis ad obulos·ii·accepta cū aqua medicať·& vesice dolorem cōpescit hydropicis febrientib⁹·ʒ·ij·cū mulsa dantur·nō febrientibus vero cū vino & melle·hictericis subuenit·menstruis imperat·olea vna cum vino bibita ventrē mollit·& oleis quattuor cū vino & mulsa ciatis·x·exhibita·cū melle vero cōposita sicut electuariū et accepta ptisicis & emoptoicis maxime subuenit·in itineris dolore ex herba ista·ʒ·iij·cum aqua calida ciatis quattuor dať cū vino decocta·& potui data spleneticis ꝓdest·ʒ·ij ex ea cū mulsa ciatis duobus bibite lūborum vel coxarū renumq; dolorē curant·ʒ iij·cum vino veteri ciatis·iij·& grana piperis·xvij·ꝯtrita & calefacta & accepta lateris dolorib⁹ subueniūt·In fractura capitis herba contusa & sup caput vbi ꝑcussio est imposita vuln⁹ mira celeritate glutinat & id melius fit si trita recēs imponatur·Est aūt sibi data vis vt ossa fracta extrahat·Radices quoq; ei⁹ cū aqua decocte vsq; ad terciam ex illa aqua oculos foue·Ipsius autē folia trita super frōtem impone & sanabiť dolor oculorum dolorē dentium aufert cū aque calide ciatis quattuor·ʒ·j·accepta a ieiuno·omnez oculorum caliginē extenuat & claritatez facit reumaticis·ʒ·ij·cum aqua calida dātur mulieribus que partu laborant & febricitant datur vt supra·non febricitantibus cū mulsa·ad neruos incisos imponitur trita et in locis qui frigore vexantur Ebrius ne fias prius ipsam accipe cum aqua Ad carbunculos ponitur cuz aqua & axungia trita vice emplastri datur etiam his qui de via lassi sūt datur cū aqua ca·ad eos qui cibū retinere non possunt & eijciunt·Ad ventris dolorē vel tumorem cū vino trita īponitur·In canis rabidi morsu contusa & alligata expurgat venenum·frebrientibus cū aqua ca·dať·ipa etiā herba trita & īposita podagricis mire dolorē lenit podagricoꝝ·hec dicit sera·cap·ꝓprio auct·dyas·licz ꝑ alia v̄ba

Basedion ·i·rosa asini

Based ·i·corallus

Basilica ·i·serpentaria

Basiliscus ·i·regulus & est serpens quidam

Basilisca ·i·regia vel gētiana secundum quosdam·sed scd̄m veritatē est palma xpi

Basileus ·i·imperator

Basilicon ·i·ozimum·& grece dicitur regale seu imperiale·nam basile⁹ regem vel imperatorem dicunt·nos dicimus ozimum

Basilicon entaticon quid est l·l·medion·

Basilicon vngentum·i·vngentum regale & est tetrapharmacum

Basienici ·i·maratrum

Basis ·i.plāta pedis vl' radix

Bastiridion ·i·rusti acri & est rubus caninus

Batanum .i·rafanum

Batale ·i·faba

Batalme ·i·feniculus

Batarum eminentia quedam in vulua quarundam mulierū que aliquando in tantum magnificatur vt sit velut virga virorum

Batan ·i·vētus & stoāch⁹

Bat ·i·anax auis

Bathangliostosi .i·milium solis·

Batharcium metallicium·i·ciprum

Bathala benedicta est oleum benedictū·

Bathala iamenia est blitis & ol⁹ iamenū

Bathara ·i·briselliū & ē rubicūdū lignū quo tingiť·& latīe vocať barzi

Bathanon ·i·rafanus

Bathal ·i·olus

Bathara .i·asarum

Bathangliscos quid l·l·culb·

Batrachites ·i· lapis similis teste· laminis scissilij
Batrachion vel batrachiũ ·i· apiũ raninũ
Batra ·i· apiũ rusticum
Batheta ·i· melones maturi
Batheka ·i· quoddã qd cõponi tur ex lacte citro & zucaro
Bater ·i· pustula vel eminen tia carnis fetida.
Batheca ·i· melon magnus vi ridis· & est melon yndus
Bathle ·i· mirtilli
Bathiridon ·i· rubus rusticus
Batillus ·i· gabata testea vbi aurum purgatur
Batin ·i· diptamus
Bati ·i· more rubi·
Baton ·i· rubus testinus·
Batofilla ·i· cima rubi
Bathrocos ·i· rana·
Batus ·i· rubus ferens mora que ban dicuntur·
Bathus ·i· bussus arbor vel ip sum lignum
Bazadarab ·i· galbanum
Bazarachiten ·i· semen lini
Bazaredum scripsit stephanus p bezarat & est galbanum
Bazbei ·i· thimus
Bazbe ·i· ysopus·
Blaca terrena ·i· terra rubea·
Blactaria est similis verbasco· que sepe fallit pro ea capta folijs minus candidis cauliculis plurimis· flore luteo· hic abie ctas blactas in se contrahit· ideo blacta ria dicitur
Blanca est quedã confectio posita in an tidotario minori galieni· & dicit blanca p antiphrasiz· eo q est nigra· vel dicitur blanca ·i· alba nõ q sit alba. sed quia pur gat hu· albos· s. flegmaticos·
Blactebisantia vel blactebizantia quid ẽ· l· l· achafar
Blactini ·i· purpurea maritia
Blactinon idem quod supra
Brateos ·i· sauina
Bratheos idem quod supra
Brathi idem quod supra & ẽ secunda species eius
Bratreos idem quod supra
Bratea ·i· aurea lamina
Branca leonis ·i· herba flaura
Bragma ·i· cõmissura duarum cellularũ in summo capitis vbi est virt9 fantastica·
Brain ·i· corroboratiuum

LXXXVII.

Branca vrsina herba est· cuius fo lia sunt magna sicut folia caulis· sed incisa sicut branca vrsi· i me dio eorum oritur stipes· in cuius capite sunt multi flores spinosi oclusi· ca· est & hu· in secundo gradu· Virtutem habet mollificandi· & maturandi· & leniendi·

Posse· Contra ariditatẽ membrorum & vicium splenis fiat vnguentũ ex bran ca vrsina cõtrita & macerata diu in oleo & colature addatur cera· & fiat vnguen tum contra viciũ matricis ex frigiditate & vẽtositate· Recipe succi brance vrsine ʒ· iiij· herbe sauine· saluie· maluaz· maio rane· rorismarini· pulegij· arthemisie· ab sinthij· abrotani· ana· m· ij· gariofilorum· ʒ· iij· cinnamoi· ʒ· ij· spice· ʒ· iij· cimini· ʒ· j· picis grece· ʒ· j· galãge· ʒ· iij· thuris· ma sticis ana. ʒ· iiij· boli· ʒ· j· cere albe· ʒ· iiij· vini greci lib· iij· lardi scrofe rotulum· j· predicte herbe pistentur cum lardo pre dicto· deinde ponanẽ super ignem cum vino et suco predicto· donec coquatur vs qz ad cõsumptionem vini· deinde coletur & iterz resoluatur in igne· & addita cera eliquata ponantur species predicte & di mittanẽ coagulari· & vngaẽ venter
Brassica rustica ·i· apokinum
Brancos ·i· apostemata faucium et sunt amigdale
Brancatarrus idem quod supra
Bracatos ·i· rana
Bratia cobrania ·i· ruta agrestis
Brania idem quod supra·
Brasauesten ·i· capillus veneris
Brasil ·i· brathan
Brameatis ·i· simile lane
Brachium aseid idez· & est oĩbus notũ·
Bramia ·i· semen vitis
Brassia idem quod supra
Braca ·i· bacca
Bradipora ·i· grauantia & ad ege stionẽ tardatin · isto vocabulo vtiẽ. Gal li· dinamidiarum particula prima cap· de bradiporis·
Braon ·i· viscus
Brata secundũ pliniũ ẽ arbor i bellineos nascens cipresso similis exalbidis ramis· iocundi odoris vt odor cedri accenso li gno· & illa ẽ prima species sauine
Brassica ẽ caulis· vnde macer· Caulis ro mana grecorũ brassica lingua· sed quid ẽ caulis vel brassica l· l· conbin

LXXXVIII.

Brafalendi ara· grece aſpaltum latine vero bitumen iudaicum Bitumē iudaicū dicit̄ eo ꝙ in iudea inuenit̄.ſ·in ſtagno qd̓ mare mortuū dr̄:in quo ingredit̄ flumē iordane:et ipm̄ ē ſpecies napte·ſed nō napta·quoniam napta eſt petroleū·vel ſtercus demonum qd̓ idē eſt·& eſt ſicut oleū liquidū ſed bitumen iudaicū vel aſpaltū vel brafalendi que idē ſunt eſt durum vtcunqʒ quod poteſt pulueriſari ·ſed nō reſoluit̄· et habet vtcūqʒ fetorē napte ·et patet ꝑ ſera.et ꝑ ꝯcordiā Auic̄·cap· de petroleo qd̓ idē eſt qd̓ napta· Adhuc ſciendū ꝙ aſpaltū·et napta·bitumen iudaicū·petroleum ·ſterc? demonis· et brafalendi ſūt idem·et eſt oleū petroleum vel napta·et ſterc? demonis antiquatū et induratum quia quādo petroleū ē recens · ē liquidū ſicut oleum ·ſed cum antiquat̄ induratur Eligendum eſt petroleū quod eſt albū vel citrinum·vel clariſſime ſubſtantie et quod eſt fetidiſſimū·habet autē virtutē igneam ·ſ·diſſoluendi et conſumendi et attrahendi·et eſt ca·in fine tercij gradus ſic·ī q̄rto Sera·aggre·li·cap·brafalēdi Brafalendi eſt aſpaltū vel bitumen iudaicum rubeū . Eſt autē in ſicilia humiditas quedam natans ſuꝑ aquas fontiū·quam ponūt homines illius regionis in lampadibus loco olei·et vocāt ipm̄ oleū ſicilinū et ipſi quidē errāt in hoc ꝙ ipſa eſt ſpecies aſpalti humidi·et napte·Aſpaltū vero babilonicū quoddam ē clarificatum et color eius ē albus·quoddā ex eo eſt nigꝝ Et idē auct· gal·quedā ci? ſpēs generat̄ in fluminibus·et ideo reꝑitur hoc maxime natans ſuꝑ cham et albollongue et in aflos· et in alijs locis pluribus natans ſicut butirū·et dum ꝑmanet ſuper aquā ē humidū·et liquidum poſtea deſiccatur et fit durū·et generat̄ ex eo ī mari mortuo et eſt mare ſalſum vltra terrā ſeni ·et nō eſt in eo animal aliquod·et venit ad ipm̄ fluuius iordane Caſſi? felix cap·de petroleo.Petroleū eſt oleum petre·Inuenitur autē in locis ſulfureis·fit em̄ cum pinguedo terre & aque actione caloris ad igneas ꝯuertitur partes· Inuenitur etiā ſuꝑ lapides·qd̓ quidem per eos reſudat & in eis eſt· & ſuꝑ mare inuenit̄·ſed id ē nigrum·poſtea vero per excoctionē fit albi coloris·quandoqʒ etiā citrini ·in grecia & in marinis ꝑtibus iſta operantur·

Dyaſ·cap·aſpaltū· Aſpaltū eſt bitumen iudaicū·& eius aliud eſt aridum·& aliud liquidū· Vnde bitumen iudaicum qd̓ fit ī lacu iudee qui dicit̄ alſftiden ·coagulatio eius per ripā ipſius lacus inuenitur·& naute vadūt cum ſcafa & ſic eā colligūt·& ſiccant & vendunt Aliud genus eſt qd̓ neqʒ ferrum neqʒ aqua rumpe poteſt·niſi tantum menſtrua mulieꝝ aut ſanguis yrcorum·Et ſi volueris rumpere ſic rumpe·tolle filum de lana & intige ipſum in ſanguin·& ſic incide· Eſt autē bitumen ſummū purpureū odoris grauioris·reꝓbabile autem nigrū eſt · Adulteratur autē pice admixta ·Reperitur aūt babilonicū bitumen albū ſeu nigrum lōgo interuallo rapiēs ad ſe ignem ·Omne vero bitumen habet virtutē malacticam & diaforeticā·& habet vires viſcide & etiam efficaciter relaxantes Eſt etiā acris & ſtiptice qualitatis·& per hoc ꝙ acre ē calefacit·& ꝙ auſteꝝ infrigidat·deſiccat vero in vtroqʒ· & ideo ad putredinē & ad reuma vtile ē Liquidū v̓o bitumē ī babiloīa gn̄at̄ & alopinia·& ſicilia· reperit̄ etiā natans ſepe in fontibus·recorporatiuam habens virtutē Auic̄·Petroleum album note ſpeciei ē · & nigrum eſt colamentū picis babilonie·ca ·eſt & ſic· vſqʒ ad quartū·eſt & ſubtile & ꝓrie album· reſolutiuū·liquefactiuū· aperitiuū oppilationum Poſſe·Contra arteticā podagram·cirogram· paraliſim · yliacā paſſionem· ſtranguiriā & diſſuriā fiat partium dolentiū inunctio Contra yliacam paſſionem quidā dant in quantitate ·℈.j· & ad plus ·℈ ·ij· & multotiēs curantur · ſed non debet dari in eſtate·nec colerico·nec debili·niſi ſit materia frigida·Contra fortem podagram & yliacā bulliat ī ſucco ebuli petroleum.& colatura detur patiēti· Cōtra viciū lapidis ſummū remediū eſt puluis lapidis lmcis· bulliat in petroleo et colatura ꝑ ſiringā inijciatur·lapis em̄ confirmatus frangit̄·prius tamen debet fomētari virga ex aqua decoctionis malue & olei vt extendatur & aperiant̄ meatus·Contra ſuffocationem matricis fumus eius poſitus ſuꝑ carbones per nares recipiat̄·contra caſum matricis fiat ſuppoſitoriū ex bombace ītincta in petroleo·Cōtra aſma et tuſſim antiquā pect? prius iungat̄ bene· vt bene digerat medicinā & det̄ ·℈· j · vel ·ij ·Cōtra vehementē frigiditatē ſtoāchi iungat̄ ex eo ſtoāch? ·

Sed notandū q quando datᷣ petroleum debet postea dari aliquid frigidū & hu· quia petroelū excoriat: frigiduȝ vero & hu·lenit Dyas· Aspaltū tumores repri mit offocationib⁹ stericis occurrit: cadē tes matrices subleuat fumigando· epilen ticos fumus eius ꝓuocat cum castoreo: menstruis īperat· tussim sedat: asmaticos & disnoycos ad sanitatē ꝑducit· morsib⁹ venenatis occurrit: sciaticis ꝑstolatur: ci liacis datur in modum cataputie & maxi mum ꝑstat effectuȝ· coagulatū sanguinē cuȝ aceto resoluit: disintericis cum suco ptisane suppositus curat· Catarrū suffu migatione cōpescit· dentium dolorē appo situm mitigat: podagricos & arteticos cū nitro & cera vt malagma īposituȝ cu rat Auic· Cōfert dolorib⁹ ancharꝫ & doloribus iuncturarꝫ: & proprie albū & cōfert doloribus auriū frigidis: & ꝯfert albugini oculi & aque descendenti· Et nigrū ex eo etiā cōfert asmati & tussi an tique: bibitur eñ parum ex eo cum aqua ca· & sedat dolorē ventris pungitiuū & ventositates. Et quādo fit ex eo liciniuȝ interficit vermes & ꝓprie nigrum· Et cō meditur pondus· ʒ· j· de eo & frangit vē tositatē vesice & frigus matricis. Et con fert puncture epithimatū

Bear ·i· citrulli
Beal ·i· dactili immaturi
Beem quid est l·l· behemen·
Beelliligi ·i· bellirici & emplici·
Benden ·i· radix alkean
Beberis ·i· semmis endiuie
Bebilis ·i· papauer contusum
Bebili idem quod supra.
Bebonici ·i· camomilla
Beborugi idem quod supra
Bebonigi idem quod supra
Beboch est ꝓprium nomen loci·

LXXXIX

Bebonig ara· grece arthemis vel antim⁹ vel leucantimos vel ga milla vel heranthemidem vel ca melon vel melantemon vel crisocomon latine vero camomilla Sera· li· aggre· cap· bebonig· Bebonig sunt eius tres spe cies & discernunt secundū colores florꝫ solū & ipsa est herba habens virgas lon gas circiter palmū vnum fruticosos ha bentes ramulos & folia parua minuta gracilia & capitella rotunda parua in ali quibus quorꝫ flores albi & in aliquibus aurei coloris· & flos qui apparet sub capi tello ē rotundus habens circunquaqȝ flo sculos similes floribus rute et color ipso rū est citrinus· aut purpureus & nascitᷣ ī locis asperis & sup mare colligitᷣ in ve re· & oportet q reponantᷣ folia & flores postq̄ teritur q̄libet de ꝑ se & fiāt inde trocisci Dyas. cap· antim⁹· Scd̄m trā lationeȝ nostrā Huius herbe tria sunt ge nera habentia in flore distantiā· haste sūt illi duarum palmarꝫ fruticose. ramulos multos cū viminibus plurimis ac tenui bus: folia generāt citrina parua atqȝ an gusta: & tenera supius capitellū rubicū dum cū quadaȝ rotunditate habens dein tus aureum florē qui exterius foliorꝫ ab iectione tegitur alboruȝ: aut mellini aut purpurei coloris magnitudine rute simi lantium· Nascitur vero locis asperis: vel circa vias & semitas: colligitᷣ maxime ve re· virtus eius calefacit & desiccat in· j· gradu· Et genus qd̄ habet flores albos vocatᷣ latine camomilla que omnibus est nota· Aliud gen⁹ qd̄ habet florē purpu reum vocatᷣ exantimon & ē efficacior om nibus. Aliud gen⁹ qd̄ est mellini coloris vocatᷣ leucātimon vel crisocomō Gal· vj· sim· phar· cap· antimus· Antimus seu camomilla dictū quidē est in· iij· tracta tu de hac herba lati⁹· dicatᷣ āt & nunc sū marie q calefacit & desiccat secundū pri mum gradū· Est autē & subtiliū ꝑtium: et ꝓpterea dyaforetica necnō & rarefacti ua & laxabilis virtutis Auic· li· secun do capitulo de camomilla· Camomilla ex ea alia ē cuius flos ē citrinus· Et alia est cui⁹ flos ē purpureus, et alia ē alba cui⁹ est albus & hec ē nota· Et folia quidē ip sius & flos reseruantᷣ si fiāt ex eis troci sci: & ipsi⁹ radix desiccatᷣ· Et ipsa quidē est secundum gal· ꝓpinqua virtuti rose in subtiliatione sua: sed ē ca· & ipsius calidi tas est sicut caliditas olei ꝯueniens ca· est & sic· ī primo: ē aperitiua & subtiliatiua spissitudinis· mollificatiua resolutiua cū pauca attractione ymmo absqȝ attractiō ne & hec ē ꝓprietas eius inter medicinas

Posse· Dyas· Virt⁹ ē radici & flori ei us & omni frutici termātica & leptinti ca bibita & supposita fomento menstruis impat aborsū celebrat: calculos frangit: vrinā ꝓuocat tortionibus & īflationib⁹ auxiliatᷣ: hictericis subuenit· epaticis ma ximū ꝑsidium est· Elixatura vero eius fo mento adhibita hec omnia facere potest: vnde calefacit & desiccat mediocriter·

Est aũt & leptomeris·i·extenuatoria & ꝓ
pterea diuretica & calastica ē·i·relaxatia
cõdensat & arefacit· & ideo in doloribꝰ
iuuat·igiť relaxat que tensa sunt: & mol
lit mediocriter q̄ dura sunt relaxando·in
febribus viscerum inflamationem tollit:
& maxime his quibꝰ ex colerico humore
& spissata cute consistit· Est & ypocun
drijs aptissima sup̱ omnia. Exantimata
aũt in febribus in cute facta ex ebulitio
ne humoꝝ in corpore ipso Camomilla si
quidez viridis aut sicca in oleo cocta re
primit: & rigerit ea q̄ accidunt & insur
gunt in capite· dolorē oculoꝝ curat·epa
ticis febricitãtibus sucus eius potui datꝰ
cum aqua ca·mirifice ꝓdest ad venenum
etiã cũ camedasne: & camedreos & came
pitheos equis ponderibus tunsa & mol
lissime cribrata· & ieiuno bibita cũ vino
coclearia·v·optime facit Mirifice etiã
omnē aquam de corpore per vrinã extra
hit· Itē mouet purgationē menstrualez si
ue vrinã. & excludit fetũ mortuũ in vte
ro decocta atqz vaporibus admota: ylia
cam etiam passionē releuat· Aliud genus
qđ vocatur exantimõ egilopas cataplas
mata eađ die curat & calculosis opitulať
Aliđ gñs qđ vocať leucãtemõ vł' crisoco
mo vrie difficultatē soluit: lapides ĩ vesi
ca gñatos excludit·ĩ cataplasmatibꝰ egi
lopas curat squamas ĩ vultibꝰ natas lim
pidat· Multi oleo mixto terũt & perun
gunt medicantes febres pyodicas· Ser
uãda ē radix siccata sep̱atĩ & flores: folia
v̄o tondenda sunt & in trociscis redigē
da·datur eñ plurimis in vino tēperato·
ȝ·i·vnde si florez nõ habueris folia & ra
dix eius virtutē implēt· Nã due p̱tes foli
oꝝ ĩplēt virtutē floꝝ· Est aũt tetri sapo
ris Auic· Camomilla sedat apostemata
ca·mollificando & resoluēdo ipsa· & leni
ficat dura q̄ nõ sunt stricta valde· Et bi
biť ꝓpter apostemata visceꝝ spissa: mol
lificat tetanũ & ꝯfortat menbra neruosa
omnia: & est ex medicinis plus ꝯferenti
bus laxitudini q̄ꝫ reliqua· quoniam calidi
tas eius ē similis caliditati animalis· Est
ꝯfortatiua cerebri cõferens sode frigide
& ad euacuandũ materias capitis· quoni
am resoluit absqz attractione et hec ē ei
us ꝓprietas: & cõfert pustulis oris· sanat
algarab distemp̱ata & more emplastri su
p̱posita: alleuiat sputũ· aufert hyctericiã
ꝓuocat vrinã: egredi facit lapidē et ꝓprie
que ex ea est purpurei coloris: & cũ ca-
momilla quidē euaporatur vesica ꝓpter
dolores frigidos: & ꝓuocat menstrua bi
bita & sedendo in aqua ipsius: & educit
embrionē & secundinaz· & confert yliace
& fit inunctio ex oleis eius in febribus
periodicis· & bibitur ꝓpter febres anti
quas ĩ fine eaꝝ· & confert omĩ febri abs
qz forti acuitate· cũ nõ est apã ca·ĩ visce
ribꝰ· & quãdoqz cõfert apãti cũ non est
ca· & est eius maturatio· loco ipsiꝰ poniť
tur in cõfortatõne cerebri & iuuamento
quod confert in soda berengesif & ē abr
otanũ· Sera·auct·gali· Virtꝰ camo
mille est que resoluit & fluxa mēbra con
fortat· & lassitudini ꝯfert: plꝰ oĩ alia me
dicina sedat dolores. & mollificat mēbra
dura: & lenit spissitudinē cutis paucam
& expellit febres· que fiunt ab hu· colerĩ
cis· & ꝓpter spissitudinē cutis· quãdo in
visceribꝰ nõ ē apã calidũ· & iã facta ē di
gestio· sed & febres que fiũt a flegmate
& melãcolia: aut propter apãta que ĩ vi
sceribꝰ sũt quãdo exhibetur: iuuat iuua
mēto manifesto multũ· Et ideo contigit
q̄ꝫ ipsa est vna de fortioribus medicinis
in sedando dolores· & de melioribꝰ mol
lificatiuis ex medicinis conueniētibꝰ mē
bris interioribꝰ que sũt post mirach· &
ip̃a & oleũ eiꝰ conferũt sode frigide· naz
curat hu· que sunt in capite p̱ resolutõez
sine attractõne· Et hec operatio est sibĩ
magis propria q̄ꝫ alicui alteri medicine·
Et quãdo fit emplastrũ cũ ea curat scabi
em oculi & palpebrarum· & confortat ce
rebrum·

Bebunegum	·i·camomilla
Bebuneos	·i·acorus
Becaca	·i·lingua canina
Becarog	·i·ozimũ cõmune
Bectaca	·i·lingua canina·
Beci	·i·tussis
Bechi	idem quod supra
Bechion	·i·diptamus
Becon·	·i·cassillago
Bedon·	idē qđ supra·
Betonica quid est·	l·l·bastarem·
Bedaragi·	·i·ozimũ fluuiale·
Bedangi·	·i·origanũ fluuiale
Bedazahar·	·i·bezaar·
Bedarogi·	·i·bedaragi·

XC·

Bedarungie ara· vł' cirungemil vł' marulmabor· grece melliso
philos· vł' mellisofillũ· latie vero citraria
vel melissa· Melissa similis est prassio

habens tamen citri odorem· cali· et sic· in
secūdo gradu· Sera· li· aggre· cap· be
darūgie aut· dyas· Bedarungie vel meli
sophilos· quod sic dicit̄ eo ꝙ libenter eā
apes mādućēt· herba est tirsos hn̄s qua
dratos· hirtos· plurimos ex vna radice· et
folia similia bublote· maiora tn̄ et tenera
et nō sic aspera vt citꝝ in odore· In alio
Serapi· habet̄ sic· Mellisophilos herba ē
super quā apes delectant̄ stare· et virge
ipsius et folia similantur virgis et folijs
marubij silvestris· et virge eius et stipi
tes sūt angulosi quadrāguli· et folia eius
sūt maiora folijs marubii silvestris· et n̄
sūt pilosa sicut folia ipsi⁹· et odor ei⁹ est
sicut odor citri· Gali· vii· sim· phar· ca·
mellisofilū. Mellisofilū prassio quidez est
simile· deficit quidē ab eo multū in virtu
te· et ꝓpterea neqȝ vtit̄ aliquis eo· super
fluū em̄ est prassio existente ita copioso
vbiqȝ terraꝝ mellisofilo vti· si vero aliqn̄
nō affuerit prassiū· licet hoc vti in oībus
in quib⁹ vtimur illo· scientes ꝙ ab actu
deficit· Posse· Sera· Folia ei⁹ cū vino
bibita et in cathaplasmatib⁹ vim scorpi=
cnis & spalangionis optime curat· Cani
nos morsus ad sanitatē ꝑducit· Elixatu
ra eius id facere potest· cui⁹ elixatura fo
mēto adhibita mēstruis lōgissimi tempis
impat· ore retenta dolorē dentiū mitigat
disintericis opitulat̄· & qui a micetis suf
focati sūt subuenit nitro addito· folia ip
sa oīa similiter facere possūt· tortionib⁹
recte adhibet̄· & vt electuariū orthonoi
cis ꝓdest sale addito· et anhelosis· & qui
nō possūt iacere· & in cathaplasmatibus
adhibita scrofas spargit· vulnera purgat
atricis opitulat̄· Et quādo fit emplastrū
cū ea sedat dolorem iūcturaꝝ· Et idem
aut· aben mesuay· Proprietas eius est le
tificare animā· Et idem aut· ysaac· Quā
do comedit̄ bedarungie in ieiunio cōfert
stomacho· fri· et humi· et facit digeri cibū
grossū· & aperit oppilatōnes cerebri· &
de proprietate eius est cōferre debilitati
cordis· & aufert cardiacam· & remouet
afflictōnes: solicitudines: & timores qui
accidūt a melācolia & humore adusto q
bus nō possūt dormire· Aui· de virib⁹
cordis dicit ꝙ confortat cor

Bedenar· ·i· odor rose·
Bedenuti· camomilla
Bedembue· ·i· mellissa·
Bederambona· idē q̄d supra·
Bederambina· ·i· origanū fluuiale
Bederabina ·i· basilicō minutū
Bedenac· ·i· semīa granatoꝝ
silvestriū q̄ sūt genera kilkil·
Beranien· idē quod supra·
Bedezabar· ·i· medicina contra
venenum·
Bederentegiū ·i· ozimū fluuiale
Bederamue· ·idē q̄d supra·
Bederet ·i· panis de simila·
Bedeguard quid est· l· l· bemedato·
Bedegati ·i· semina alba qb⁹
caremus· sed quidam dicunt ꝙ sunt gene
ra solis·
Bedenerambula· ·i· basilicon cuȝ fo
lijs paruis·

XCI·

Bedereg vel buderegi arabice·
grece erismon· latine vero eru=
ca geratina vel tortella· Se
ra· li· aggrega· capi· bedereg auct· dyas·
Bedereg nascitur in locis habitatis et iu
xta muros· & seminatur in ortis· habet
folia similia foliorum eruce agrestis· &
habet virgas subtiles similes virgis eru
ce agrestis· & in summitate virgaruȝ est
flos citrinus· & sunt ei vagine similes
cornibus: & similes vaginibus fenugre
ci: in quibus est semen paruum simile se=
mini nasturcij mordicans linguam·
Galienus· vj· sim· phar· capi· erismon·
Seminis huius herbe sapor est similis sa
pori nasturcij· & virtus eius est similis
virtuti illius· nisi quia est calida īflatiua
Posse· Sera· auct· gali· Confert quan
do ponitur in lohoc tussi· et ad exscrean=
dum humores grossos viscosos qui ascē
dunt a pulmone· & confert apostemati
bus duris que fiūt in radice auris· & du
riciebus antiquis que fiunt in mammillis
& testiculis· & quando oportet eam ad
ministrari in lohoc: oportet ꝙ ponatur ī
aqua & bulliat· cathaplasmatib⁹ cancros
optime curat·

Bedias coronas· ·i· tussis humida an
tiqua·
Bedikies id est· herba·
Bedon· ·i· cassillago alba·
Bedom· idem quod supra·
Beduster· est herba qua ī nr̄is
partib⁹ carem⁹
Befa· ·i· ferrum
Bestarcoton ·i· psillium
Behemurem ·i· radix que ab ar
menia defertur· & est de ea alba· nigra·
& rubea: quam ignoro·

XCII.

BEehemen vel lienten arabice. gre. vero & latine behem Sera. li. aggre. ca. behem. Behem species eius sūt due scz rubea et alba. et & sunt ambe vene in magnitudine radicis pastinace parue. quarū quedā sūt tortuose. deferūtur ab armenia. odore arum est bonus. & est in eis viscositas quedā Ambe species sūt ca. et hu. Auicen. lib. ij. ca. behem. Behem sūt frusta aspaque sunt radices exiccate contracte. & sunt duarū spērum: quaꝝ vna est alba & altera rubea. est ca. et humi. in secūdo gradu. Posse. Sera. Ambe augmētuꝫ faciūt in spermate. Aui. Behem ē impinguatiunm: & confortat cor valde. et confert tremori cordis. et manifeste augmentat sperma. loco eius ponitur quātum ipsum est de tuderi et medietas pōderis lingue auis.

Beverengi est species iersimini. et est ex aromatibus. resoluit inflationem in omī loco embrocata.

Beladur. .i. anacardus

Belabor. idē quod supra

Belachim. .i. ceruus.

Belgam .i. flegma.

Bella. .i. sanguisuga.

Bellaria latine genicularis quā greci linchis vel linchitis vocāt. pro q̄ .l.l. lichis

Belessen vł ducūbelsen. i. balsami lignū

Belesen. idem quod supra.

Beleon. .i. flos cartami

Belessis. lapis conferens ad dolorem stomachi cum suspenditur sup stomachū. & est corallus

Belfel sunt quidam fructus. pro quibus l.l. bule.

Belledarium. .i. anacardus.

Belledhar. idem quod supra.

Bellesem. .i. balsamum.

Belsel. id est. bel.

Belseri. .i. balsamū.

Bellisebendiū. est quoddam collirium armenicum quod ignoro.

Beliget quid est. l.l. amleg.

Belliget. idem qđ supra.

Belliricus genus est mirabolani.

Bellirici marini .i. belliculi marini.

XCIII.

BEelliculi marini latine. arabi. astor. Bellirici marini sūt quasi vmbilici hominis scđm figurā & sunt lapides parui & albi qui inueniūtur in ripis marinis: coherentes sicut dētales. sunt fri. & sic. sed eorum excessus ab autoribus non determinatur. ponunt in vnguētis ad faciem clarificandam.

Posse. Puluis eorum subtilissimus resoluatur cum axungia gallinacea prius resoluta: & fiat vnguentum pro facie abstergenda. ponuntur in antidotario Galieni in vnguento citrino: quod interpretatur vnguentum de citro

Belbus idem quod supra.

Belbulidus. id est. alkekengi

XCIIII.

BEl uel sel. Serapi. li. aggrega. capitulo bel. autorita. ysaac benaram. Bel est citonium yndum. & est fructus rotundus sicut auellana: non habens corticem super se. in quo est semen simile dore. & est illud quod de ipso administratur. & virtus eius est sicut virtus zinziberis. cali. in tercio gradu. & humectat in primo.

Posse. Serap̄. Subtiliat chimos grossos. & confert duriciei neruorum. & valet ventositati emorroydarum. & augmētum facit in spermate. & valet sicut fel. arbor eius vocatur darsisabaz. vt apparet in litera darsisabam.

Bemebaracha. sanguis vaccinus.

Bemessegi. .id est. viola

XCV.

BEmedato vel bedeguar arabi. gre. acantisleuce. latīe vero spina alba. Sera. lib. aggre. ca. bemedato aut. dyas. Bemedato nominat in greco acantisleuce. et est in latino spina alba. Nascitur in mōtibꝰ zagial. habet folia similia foliis cameleōte albe. nisi qꝛ sunt strictiora & albiora cum summitatibꝰ spinosis. et super ea est simile borre Et sunt spinosa habētia stipitem vnius brachij vel duorum in grossitudine digiti pollicis. vel plus. color eius est vergēs ad albedinē. in summitate eius sunt capitella similia hericio marino. nisi quia sūt minora et oblonga. et flos eiꝰ est coloris purpurei. et semen eius simile grano cartami. nisi quia est rotundius eo. Dyascđum trāslatōnem nostram cap̄. acantisleuce. Acantisleuce siue vt latini spīa alba. Nascitur in montibus atqꝫ siluestribꝰ locis viscidis. folia hꝫ vt cameleonta sꝫ āgustiora et albiora et spiosa. vgā cubitis duobꝰ lōgā ī grossitudinē maioris digiti. itiꝰ īanē. hn̄s ī sūmitate capitellū

ſpinoſum ſicut echinus marinꝰ et oblon
gum ·florem habet purpureū : in quo ſe
men gnico ſimile ſed rotundiꝰ· Gal·
vj·ſim·phar·cap̄·achantaleuchi · Achan
taleuchi ſiue ſpina alba· hanc quidaʒ leu
cadā appellant· Eſt auteʒ huius radix ſic
catiua & mediocriter ſtipticās ſcd̄m ſa:
porē.& eſt abſterſiua & cōfortatiua.

Plinius cap̄·de acantiſtence· Acantiſ
leuce·i·bedeguard·& eſt cardus cū acu
leis in folijs albis ſicut apparet·ſi·l·l· car
dus ſilueſtris ·eſt fri·in primo gradu &
mediꝰ iter hūiditatē & ſiccitatē Aui
cen·li·ij·ca·bedeguard· Bedeguard eſt
ſpina alba· & eſt ſimilis aleſabachati· ve
rūtamē eſt vehemētius alba· & habʒ lō
giores ſpinas·ſimilāturqʒ eiꝰ ſpine foliis
amomi·verūtamē ſūt ſubtiliores · & ve
hemētius eſt alba· & eius quidē ſtipeſ p
uenit vſqʒ ad duos cubitos· & eius floſ
eſt purpureꝰ·& ſemen eius eſt ſicut ſem
cartami·verūtamē eſt vehemētioris ro:
tūditatis Et in radice ipſiꝰ eſt infrigida
tio: & exiccatio cum reſolutōe quadam
Semen vō eꝰ eſt cali· & ſubtile· Et dixe
rūt quidā ꝙ tota eſt ca· valde· Et in ipſa
eſt virtus reſolutiua & aperitiua:& p:
prie in ſemine eiꝰ Et in ea eſt retētio flu
xus ſanguinis.& eius retentio eſt equaſ·

Poſſe·Sera· Bemedato cōfert fluxui
vētris·& debilitati ſtomachi· & abſcin
dit fluxū ſanguinis·Et apponit̄ exteriuſ
ſicut emplaſtrū·& deſtruit apāta mollia
Et quando fit collutio oris cū aqua eiꝰ
in qua coquitur ·confert dolori dentiū
Sed ſeminis eius ſubſtātia eſt ſubtil̄· &
confert habentibꝰ ſpaſmū quādo ipſum
bibitur·& confert ſputo ſanguīs · & do
lori ſtomachi·& fluxui antiquo · & puo
cat vrinā.& delet apāta flegmatica· Et
quādo bibit̄ ſemen eius:confert pueris
habētibus ſpaſmū. & illi qui eſt morſꝰ a
cane rabido·Et quādo ſuſpenditur ſup
animalia venenoſa amittūt toxicum.

Dyaſ ·Radix eius bibita emoptoicis
pdeſt:ſciaticis & ſtomaticis fert opem·
vrinā puocat·tumores oēs in cataplaſ
matibꝰ ſpargit·Elixatura eius dentium
cōpeſcit dolores·ſemen eius bibitū con:
tractos infanteſ ſaluberrime curat·mor
ſibꝰ venenatis occurrit·& qui eam i col
lo portauerit incurſū ſerpentū nō timet
Radix deſiccat mediocriter & ſtiptica ē
& ideo ciliacos & ſtomaticos iuuat·ſan
guinis eductōem reprimit · & tumores
vice cathaplaſmatis ſpargit · Semē eius
leptomeris & calide eſt virtutis · & pu
trefactis mēbriſ iuuat potatū·& fluorē
ſanguīs medet̄:& ſic·intraneorū reuma
tiſmū Item ſeſſionibꝰ quas greci encatiſ
ma vocāt·fluores matricis abſtringit :ca
thaplaſmatibꝰ miſcet̄ cōſtrictiue medē
tibꝰ· Gali·Achanthaleuchi cōfert ilia
cis & ſtomaticis· emiſſionē quoqʒ ſāgui
nis cohibet·tumores etiam cathaplaſma
ta contrahit·Iuuat etiam dētes dolētes:
ſi gargarizat̄ de decoctōne· Semē vero
ſubtilium partium & calide virtutis ē :
quare & ſpaſmātes bibitū iuuat Aui
cen·Bedeguard cōfert apātibꝰ flegmati
cis· pp̄ter id qd̄ eſt in ipſa de reſolutōne
& contractōe:quādo fit ex eo emplaſtꝝ
& ex radice eiuſ pp̄rie·Et cōfert ſpaſmo
pp̄ter id quod eſt in ip̄o de cōtractōne
equali cū reſolutōe· Et ſemen eius ꝯfert
infantibꝰ quādo bibūt pp̄ter corruptio:
nē in motibꝰ lacertoꝝ·Et collutio oriſ fa
cta ex ſucco eiꝰ ſedat dolorem dentium
Et cōfert ſputo ſāguinis·& pp̄rie radix
eius cōfert debilitati ſtomachi.& aperit
oppilatōes·Et cōfert ſolutōni antiq̄ ; &
p̄cipue ſtomatice·& precipue radix eius
& eſt puocatiua·Et valet febribus fleg
maticis longis.cuius cauſa eſt debilitas
ſtomachi: & omnibꝰ febribus antiquis·
& cōfert ſi maſticatur ·& ſi ponit̄ ſuper
pūcturam ſcorpionis ·attrahit venenū
Et ſi bibatur ſemē eius· cōfert morſure
venenoſorū reptiliū· loco eiꝰ in febribꝰ
ponit̄ fumꝰ terre

Benangeſif ·i·cepe qd̄ comedit̄
puū:ſimile cepe narciſci·
Benedicta herba· ·i·fu·
Beneran ·i·periſterion
Beneblete· id eſt·granū album
vnde oleū fit·et eſt ben·
Benaſpis idem quod ſupra·
Benezim id eſt·ſambucus
Benezimum idem quod ſupra ;
Beneſfegi id eſt·viola·

XCVI·

BEnet guariden arabice· latine
ſcarabei:qui naſcūtur ī balneiſ
Auicenna li·ij·ca· de ſcara
beis· Scarabei cōferūt doloribꝰ matricū
& puocāt vrinā & mēſtrua·et faciūt ab
orſū· & cū cordumeni valent emoroidi
bꝰ: & cōferūt rigori·Et cōferūt venenis
ex venenoſis aīalibꝰ· & oleū in quo fran
gitur valet ad dolorē aurium·

Benegum. id est. iusquiamus
Benedeguar id est. bedeguar
Bende. id ē radix keiri.
Bengenegest id est. agnꝰ castus
Benge id est. spelta.
Bemastrum. id est. arthemisia.
Bengi. .i. iusquiamꝰ albꝰ.
Bennigi. id est. panicum.
Benus. citrina herba est. cuius duo sunt
genera: celestis & citrina quam ignoro.
Beng. id est. perforata

XCVII.

Beng ara. vel elfoziam. gre. sim
phoniaca. latīe vero insquiamꝰ
vel cassillago vel caulicularia.
Sera. li. aggre. ca. beng. aut. dyasco.
Beng est arbustū paruū habens stipitem
grossū. & folia lata et longa spissa. in sū
mitate quorū color vergit ad ignē. & su
per ipm est de borra. & sup ramos eius
in laterībꝰ est similis fructui balaustie in
figura sua sortitus sup ramos: ipos eq̄di
stātes per ordinē. sup quem fructū ē co
operculū simile scuto. & iste fructꝰ ē ple
nus semīe simili semini papaueris. Et sūt
eius tres species. Vna earū habet flores
purpureos: & folia similia folijs plante
dicte sancinalchos. & semen nigrum. &
fructꝰ in quo est semen habet corticem
durū spinosum: & simile balaustie. Alia
vero spēs est habēs florē mellini coloris
& folia & flores sūt molles. & hēt semē
cuiꝰ color tendit ad rubedinē simile semi
ni plāte dicte anismat. Et iste ambe spēs
inflant & tumere faciūt. & īducūt subet
& non sunt cōuenietes medicine. Sed est
tercia & illa est in qua est iuuametū ī me
dicina. & est remissioris virtutis. & mol
lior tactu. & habet folia piguia & plena
humiditate: & sup ea est borra. flores eꝰ
sūt albi. & habet semen albū. & nascitur
ꝓpe arbores & sterquilinia & ꝓpe mare:
& in rupibꝰ. Semen vero huius meliꝰ ē
magis album. Si aūt haberi nō potest lo
co eius pone illā cuiꝰ flos est rubeꝰ. spēs
vero cuius semē est nigrum est fugiēda.

Dyas. scdm trāslatōem nostrā cap. de
iusquiamo. Iusquiamꝰ frutex est paruꝰ
hastā grossiorē habēs & folia lata & ob
lōga diuisa nigra & aspera. iuxta cuiꝰ ha
stas sūt capita plena semine sicut mico=
nos. Sed iusquiami tria sunt genera. vnū
purpureū florē habēs. & semen nigrum
folliculos duros & spinosos. Alterū vero
flores mellinos habet. & folliculos mol=
les. semen obrufum sicut erismon. Ambe
vero iste maniam prestant: & narcotice
sunt et minꝰ vsuales. Terciū vero genꝰ
est cuius vsus frequentat̄. folia habet pi
guia & mollia. & chili. i. succi plena. flo
res albos & semen albū ꝓferēs: Nascit̄ ī
locis maritimis & in ripis. semen vō vti
le est album. quod minus si inuentum fue
rit rufum secūdatur. Nigrū vero inutile
est. semen eius & folia exiccant̄. hasta ip
sius tunsa & expressa: hic succus in sole
siccandus est. quia vtilis est vsui post an
num. semen eius siccum in calida missum
tunditur: & exprimitur. est vero succus
melior viridis q̄ siccus. Multi vero fari
ne triticee succum eius admixtum factis
trociscis reponunt. Gal. viij. sim. phar
ma. ca. de iusquiamo scdm trāslatōez ara
bicā. Iusquiamꝰ cuius semen nigrum est
& signum super hoc q̄ sit semen nigrum
est q̄ flos eius vergit ad rubedinez. facit
maniā & subet. Ille vero cuius semē sub
rufum est: cognoscitur in hoc q̄ flos eiꝰ
est citrinꝰ. & est ꝓpinquus primo in vir
tute. & propter hoc oportet q̄ caueatur
ab his ambabꝰ speciebꝰ. & nō vtatur q̄s
eis: quia non est iuuamētum in eis sed oc
cidunt. iusquiamꝰ vero habens semen al
bum & florem album est cōueniens vsui
medicine. & est ī tercio gradu fri. et sic.
in scdo. Posse. Dyas. Vtilis est succus
semini viri inuoluntario. Confectōnibus
colliriorū mixtꝰ reuma viscidū & calidū
cōpescit. dolores auriū mitigat. stericas
causas medēdo cōpescit. mixtus polēte
vel vt cathaplasma adhibitꝰ tumores po
dagricos spargit. Semen eius omnia sili
ter facere nouit. maxime tussientibus sb=
uenit. & catarrum soluit. reuma oculorū
& dolorem compescit. obulo vno cum
semine miconis & mulsa mixtus & bibi
tus fluxui matricis & sanguinem reiici
entibus opitulatur. Semen eius solum
podagricis auxilium est. vino mixtū &
cathaplasmatibus adhibitum tumorem
testium & mammarū soluet. Mltis aliis
cathaplasmatibꝰ necessario miscet̄. folia
eiꝰ maxīe cum polēta mixta: & ī cataplas
matibꝰ adhibita dolorē tollūt. cū vīo bi
bita ter aut q̄ter febres empialas ꝓhibet
Cocta sic̄ olus & comesta statī maniam
faciunt. Radix eius cocta in aceto dolo
rem dentium ori retenta mitigat.
Ben quid est. l. l. ballanus repsico.
Berandaru. id ē. virga pastoris.

Berchamichi· ·i·origanum fluuiale
Berdarugi· idem quod supra·
Bernanich ·i·bectonica·
Bersandaru· ·i·virga pastoris·
Berthanichi ·i·alleluia·
Bertal. ·i.passer·
Berzad· ·i·galbanū ꝓpter excellentem eius virtutē·berzad similiter dicit̄ kenne·& est quidā lapis multuz carus regibꝰ·ꝓ quo·l·l·kenne·
Berenetia ·i·peristereon·
Berengesif· ·i·abrotanū
Bereo vel bission· ·i·flos cardi vnde coagulatur lac.
Berengi· ·i.serapinū·
Beregil· ·i·petroselinū·
Beremasetum· ·i·arthemisia
Berengemisch· ·i·ozimū gariofilatuz

XCVIII·

Berengemisch ara·gre·ozimum· latīe vero basilicon gariofilatū Ozimū quoddā est gariofilatū quoddā est cōmune: & quoddā est latuz plus alijs quod citrarium vocat̄·Ozimuz gariofilatū est illud quod ab autoribus laudatur · Ozimū citrariū & cōmune vituperantur ab omnibꝰ·Est eñ ozimū gariofilatū competēs medicine & herba & semen· Cū aūt simpliciter ponit̄ in medicina semen debet intelligi: & potissime ī in electuarijs·sed in vnguētis & ī emplastris herba ītelligit̄·est ca.& sic· & semē habet virtutē cōstringēdi & cōglutinandi·quod patet ex eo :quia si ponat̄ in aq̄ statim īgrossat̄: & fit quedā cōglutinositas· herba ipā ex aromaticitate habet virtutem confortandi ex qualitatibꝰ suis dissoluendi cōsumendi & abstergēdi & mūdificādi· Sera·li·aggre·cap̄·berengemisch aut.ysaac· Berengemisch ē ozimū gariofilatū.et folia eius sunt parua quorum color est mediꝰ inter rubore͞ et glaucedinē·huius herbe est odor similis gariofilorū· & stipes eius est quadrāgulatus cuius color est sicut color foliorꝫ ipsius· & semen est minutū nigrū· & colligit̄ in mense iulij· & est ca·& sic·in fine secūdi gradꝰ Dyas·cap̄·ozimū· Ozimū cuius virtutis sit penitꝰ inter medicos opinio est incerta· Nam qui autore crisipo criminantur·hij eius vicia pcēsēt ꝙ sit stōaco inutilis ꝙ oculos ebetat ꝙ insaniam faciat iecori obsistat· addūt preterea si tritū lapide contegatur scorpiones gigni com māducatū: & in sole positū vermes creare:pediculos enutrire· Afri etiam putāt hoc esse ꝑsuasuz ꝙ si quis eo die quo ozimū sumpserit a scorpione feriat̄ nō posse saluari·sed qui in diuersa & vera opinione sunt·hec omnia falsa asseuerāt ·qn̄ymmo stomacho ꝓdest:eo ꝙ inflatōes eius dissoluit:& facit alia iuuamēta que scd̄z ipm̄ inferius dicent̄· Posse· Cōtra sincopim & cardiacaz passionē detur aqua ro·decoctōnis herbe ipsius·ad idez valet vinū decoctōnis in quo herba ipā stetit ꝑ noctē·Ipā herba valet cōtra frigiditatem stomachi hoc modo·decoquat̄ in mlt̄a quātitate in vino·sed melius est in musto·& post decoctōem addat̄ vinū albū in multa quātitate·tale vinū est cōfortatiuū multū & aromaticū ·& valet contra predicta· & cōtra indigestionem ex frigiditate· Vinū etiam decoctōnis ipsius herbe cōfortat digestionē ·contra fluxuz ventris ex frigiditate · semen ozimi cum modico puluere acacie decoquat̄ in aqua pluuiali.et det̄ patienti· Ad matricē mūdificādā·& menstrua ꝓuocāda fiat decoctio eius in aqua·et fiat fomētū et suppositorium ex teneritate ipsiꝰ herbe· Succꝰ ipsiꝰ herbe pulverizatꝰ matricē mūdificat conceptū adiuuat· & mēstrua prouocat Herba ipā decocta in vino et oleo & naribꝰ et anchis cataplasmata valet contra tenasmonē· Dyas · Ozimū stomacho prodest quod inflatōes eius dissoluit· & coctum in aceto et sumptum aluum fluentē reprimit·semen eius tritum & haustum naribꝰ sternutamenta inducit· verrucas tollit · atr̄mēto sutorio tempatū·ozimū vero multuz comestum caliginē oculis infert·ventrem mollit·inflatōes ventris commouet·et diureticū est· lac mulieribus ꝓuocat cum polenta et oleo rosato· vt cathaplasma adhibitū·cum aceto modico tumoribus opitulat̄·percussum scorpii mitigat· cūm vino bibitum dolores oculorū tollit·succꝰ eiꝰ inunctꝰ caligines detergit·reuma ꝓhibꝫ·semē eiꝰ bibitū melācolicis maxīe ꝓdest· dissurie medicat̄·īflatōnibꝰ ꝓdest. naribꝰ applicata sternutamēta ꝓuocat·et herba ipā id facere pōt· Sera·Ozimū gariofilatū confert stomaco· et facit digerere cibū grossuz·et confert epati et cordi·et aufert tristiciam et solicitudinem· et odoriferas facit eructuatōnes·et aperit oppilatōez cerebri·et confert cardiace que a flegmate et melancolia fit·Et quando comeditur

aut odoratur· confert oppilatōni narium
Et idem aut· sandarag· Auget coleraꝫ et
est bonū emorroidib9· & est magis tem
patum ꝙ̄ maiorana: & ꝙ̄ sisimbrū · nec ē
in eo de siccitate quātū in illis· Et idē se
ra· Ozimū nō gariofilatū nō est alicui9 iu
uamēti interi9 sūptum: ymmo est grauis
digestionis· & est de cibis que nimiū ge
nerāt colerā· Et idem aut· aben mesuay·
Ozimū gariofilatū acuit visum multū sb
tiliter· & de eo comeditur cū bedarog et
rafano· & est bonū flegmaticis· & aperit
oppilatōeꝫ cerebri & capitis que fiunt a
flegmate· & confert catarro humido· Et
idem aut· hyppo· Ozimū nō gariofilatum
est siccū in natura sua: & retinet vētrem
Et dixit rufus ꝙ est siccuꝫ in natura sua:
& conuertit̄ ad coleraꝫ velociter · et mū
dificat humiditates pectoris cū fit ēpla-
strū cū eo qd resoluit & maturat· & non
est alicuius iuuamēti interius sumptum·
Et dixit in libro de cibis ꝙ est malū in ci
bo sumptū · et graue digestioni· Et idem
aut· dyas· Quādo sumit̄ de eo multuꝫ in
cibo· minuit obscuritatē visus· & mollit
ventrē· & generat vētositatē. & ꝓuocat
vrinā & lac· & est difficilis digestionis.
quādo fit emplastrū cū eo & alzarton &
cū oleo ros· & aceto cōfert apāti cali· Et
emplastrū ex eo cōfert morsui scorpionis
Et ei9 succ9 quādo aufert̄ eius spūa ab-
stergit visum· Et semen eius quādo bibi
tur cōfert illi in cuius corpore generatur
melācolia· & confert strāguirie· & q̄ndo
odorat̄ facit sternutare· & hoc etiā facit
bedarogi scꝫ herba ipa· & oportet ꝙ strī
gātur oculi eius qui sternutat hora sternu
tatōnis· Et mul[illegible] quideꝫ abstinēt ab eius
comestione ꝓpterea: qꝛ quādo masticat̄
& ponitur ī sole generātur ex eo vermes
& homines regionis lyonoy dicūt: ꝙ si
quis comederit bedarogi. & punctatus
eadē die a scorpione nō euadit morteꝫ ex
pūctura illa· Et idem aut· humaym· Quā
do repim9 aliquos ex ātiquis philisophis
dicentes ꝙ stringit ventrem · et aliquos
dicētes ꝙ laxat· videt̄ hoc eē ex hoc ꝙ ha
beat in se duas virtutes cōtrarias sic cau
les· qn̄ ergo īuenit virtutē expulsiuā for
tē ī corpe adiuuat ad fluxū. et qn̄ inueīt
vtutē retētiuaꝫ fortē adiuuat ad retentio
nem: ideo quia sūt in eo due virtutes scꝫ
laxatiua & virtus retentiua· Et dixit· be
darog quādo nō bene coquitur: eius va
pores nocēt stomacho ꝓpter mordicatōꝫ

que est in eis· Et dixit ꝙ calefacit sangui
nem: & desiccat desiccatōne forti· Et idē
aut· aben mesuay de satureia dixit · ꝙ acu
it visum subtiliter. & ideo comedit̄ cum
bedarog et rafano· & est bonū flegmati
cis· & aperit oppilatōnes cerebri & capi
tis que fiūt a flegmate· & cōfert catarro
humi. Et idem aut· alkalamen· Est magis
temperatū ꝙ̄ maiorana: & ꝙ̄ ziziber· nec
in eo est tātum de siccitate q̄ntū in illis·

Gali. in li· de cibis cap̄· de ozimo · Ozi
mū scꝫ nō gariofilatū pessimi quideꝫ chi
mi est· & ꝓpter hoc infamāt quidā ipsū
dicentes. si tritum imittatur olle vacue
celerrime generat in paucis dieb9 scorpi
ones· & maxime quādo in sole quis quo
libet die calefecerit ollam. sed hoc quideꝫ
cacochimū est & malū stomacho & indi-
gestibile· olus vero ita dicemus ipsū. est
cali· in secūdo gradu· & habet humidita-
tem non naturalem· Et idē· viij· sim·
phar· cap̄· penultimo· Ozimuꝫ scꝫ nō gari
ophilatum ex secundo est gradu calefaci
entiū· habet autem humiditatem supfluaꝫ
vnde nec vtile intra corpus assumptum
cathaplasmatū vero exterius vtile ad con
sumendum· Al māsor tractatu tercio
ca· Albetharogi quod exponitur ozimuꝫ
non gariofilatum· cali· est · quod & dolo
rem efficit capitis· & male nutrit. cuius
comestio vtentis visum turbat quando
eo multo vtitur· sperma quoqꝫ ac lac de
siccat· ori tamen stomachi confert· corro
borat eñ ipm atqꝫ cordi auxiliat̄·

Berberie· ·i· berberi · ꝓ q̄bus
l·l· amiberberi·

Berbena ·i· gerebotanum &
gerobotanū· i· sacra herba que saogmina
vel sagimen antiquit9 dicebat̄: eo ꝙ pa
gani in sacrificijs ea vtebātur· Plini9
cap̄· de berbena· Hāc legati ad hostes fer
re solebant· hac iouis ara verritur dom9
purgatur lūstraturqꝫ· Sed sciēduꝫ ꝙ dy
as· facit cap̄· de gerebotano· & semotiꝫ fa
cit capituluꝫ de peristerion· ideo diuersa
sunt· & licet dicat ꝙ prima eius species
dicatur peristerion· non loquit̄ scdm pro
priam opinionē· sed voce multorum · vt
in cap̄· peristerion apparꝫ· l·l· gerebotanū
& latius īuenies de berbena·

Berseicduni· ·i· virga pastoris·

XCIX·

Bersceg asten persice· sed ara· ca
pillus agel· vel capill9 agil· la
tine coriandrū putei vl' capill9

porcinus·vel capillus veneris. gre·vero adianton· Sera.li.aggre·ca·berscega sten·autoritate dyascoridis :Berscega : sten·id est·capillꝰ veneris·est herba cuiꝰ folia similia sūt folijs coriādri· & habet stipites duros subtiles·longitudine pal= me vniꝰ· & ñ habꝫ crus neqꝫ florē neqꝫ fructū siue semen·& habet radicem in q̄ nō est vtilitas · Nascitur locis vmbrosis & parietibus speluncarum humidaꝝ·Et idem aut·gali·Virtus est ei desiccatiua· sed nō habet frigiditatē neqꝫ caliditatem & nō est in eo caliditas apparēs :sed est i ter duas qualitates oppositas existens in gradu medio inter eas vnde subtiliat & dissoluit· Stefanꝰ de capillo veneris Capillus veneris ab antiquis vocabatur adianton siue politricon·vt patet ꝑ dya sco·& ꝑ alexandrū· Vnde oīa ista scꝫ ca pillus veneris·adianton·politricon·acci= piunť ꝓ eodem·quoniā omnia hec noīa que in tricon desinunt capillū sonāt·Nā tris grece capillꝰ·trica capilli·Vnď galli tricon politricon adianton oīa illa ab ef fectu idem sunt·strigunt em̄ capillos & multiplicāt·casūqꝫ eorū ꝓhibēt Ioħ· mes·cap̄·de capillo veneris·Capillus ve neris diciť apud quosdam capillus fonti um·& capillus hominis nemoralis·Et ab alijs coriādrum putei·& est herba cuius folia sunt similia folijs coriandri·viridia & tenuia·cuiꝰ stipites sunt in longitudi ne circiter medium cubitū·& sunt sicut pili porcini·& sunt in colore inter rube= dinē & nigredinē: sed magis declināt ad nigredinē·& ꝓprie iuxta radicē eorū·& quāto magis ꝓcedūt declināt ad nigredi nē·& sūt sine floribꝰ·& eorū ortus est i puteis fontibꝰ & locis aquarū·Meliores sunt viridiora habētes folia·& que vberi ores sūt scd̄m om̄es ꝑtes plante ipsorū subtiles vero et graciles & declinātes ad citrinitatē nō habent spiritū· Galienꝰ Mixta est eoꝝ complexio·sunt aūt cōpo siti ex partibꝰ terreis subtilibꝰ mediocri ter aqueis:a quibꝰ inest ei stipticitas·et ex partibꝰ calidis subtilibꝰ valde·ꝓpter quod virtus eoꝝ cito resoluiť debilis· v̉ tus eīn in debili stomacho cito tollitur· sed ꝑtes calide posite sūt in suꝑficie qua rum vehemētius fit illud· & hoc est illď quod videť ostendere cōplexionē ipsorū declinare ad latus caliditatis·q̄uis dicat gali·ipsos esse equales·& inest eis ex ꝑti bus calidis in ipsis vt sint resolutiui sub

tiliatiui·et aperitiui oppilatōnū·& soluti ui nature·& proprie qui ex eis sūt recen tes·sicci vero sūt cōstrictiui & ꝓhibiti ui cursuū·nō est in eis malicia·debiliť ta mē purgāt· sed cōfortāt operatōem eoꝝ viole & cassiafistula·et terniabin·& infu sio eorum in aqua casei vigorat eos i sol uēdo·De decoctōe aūt modicū sustinet Posse·Sera.aut·gal·Capillꝰ veneris facit oriri capillos i alopicia·& dissoluit scrofulas·& quādo bibiť frāgit lapidem et iuuat ad educēdū screatū humoꝝ gros soꝝ qui sūt i pectore et pulmone·& strī git ventrē·Et idē aut·dias·Elixatura eꝰ quādo bibiť confert disnoycis & hicteri cis·et dolori splenis·et strāguirie·& frā git lapidē·et stringit ventrem·& quādo bibiť cum vino cōfert morsibus veneno soꝝ·& fluxui suꝑfluitatū ad stomachuꝫ & prouocat mēstrua · et mūdificat puer peras·et abscindit fluxum sanguīs·et fit emplastrū cum eo vlceribus fraudulētis pessimis·et facit oriri pilos in alopicia et dissoluit scrofulas· Galienus·vj·sim· phar·ca·adiantum·Adiantum siccat·sub tiliat·et diaforat·nam alopicias curat et scrofulas·et apāta dyaforat·lapideꝫ bibi tum frangit·necnon emissionibꝰ viscoso rum et grossorū que ex torace et pulmo ne confert·stringit fluxum ventris·nō ta men caliditatem aliquam infert Dyas· Virtus eius est in folijs ipsiꝰ·que elixa ī aqua et bibita ip̄a aqua asmaticis et dis= noicis·hictericis·et dissurijs medicatur· calculos frāgit·ventrem stringit·morsus caninos ad sanitatem perducit·reuma stomachi compescit· cū vino hibitus mē struis imperat·aborsum facit·sanguinem reijcientibꝰ subuenit· morsibꝰ venenatis opitulatur·et alopicias et vlcera que aco ras vocant greci epithimis purgat·scro= fas spargit imposita trita et mixta lixiuio addito cinere et laudano et oleo mirtino et susino et vino · capillorū flores coher cet si caput inde lauetur·Elixatura eiꝰ ad dito cinere et vino id prestat·A pullis co mesta confortat ipsos ad pugnā·vtiliter etiā comeditur a pecoribꝰ Nascitur locis vmbrosis et aquosis. et parietibꝰ hūidis et circa fontes· alij tanq̄ recorporatiuaꝫ decoctōem in tardis passionibꝰ laboran tes potant·s·anhelosis stomaticis·vētris fluori et in difficultate mictus · desiccat enim et extenuat . et ideo chiradas dige rit·apostema et lapides rumpit ī vesica

potatus. Ad humores etiam glutinosos et pingues ascendentes etiam de torace & pulmone bene iuuat. et reuma vētris constringit. medi9 aūt est inter ca. et fri. complexionē. in colli dolore folia ei9 con trita cū piperis granis nouem. et de semi ne coriādri granis nouē cum vino optio datur ad bibendū introeūti balneū. facit etiam ad capillos mulierū nutriēdos si in oleo decoquaē Ioħ. mes. Solutōe edu cunt colerā et flegma. & humores gros sos & imbibitos. & mundificāt pectus & pulmonē. et educūt materias cōcētas in eis. et mundificāt sāguinē. et clarificāt eum. et clarificāt colorem: et faciūt adq̄ rere bonitatē anhelitus. et mūdificāt sto machū et vētrē et epar. & conferūt do lori eoꝝ. & sunt medicina bona oppilatō ni epatis: splenis. & hictericie ꝓprie. & omniū egritudinū oppilatōnū. & ꝓprie infusio eorum in aqua apij et endiuie. aut in aqua cicerum nigrorum. aut in aqua se minum quattuor. aut in aqua lactis pro prie. & delet cum oleo camomille scrofu las. etiā valet syrupus eorum pleuresi & peripleumonie. et est ꝓuocatiuum vrine Et vsus decoctōnis eorum frāgit lapidē & purgat matrices fetarū. Et hoc est de posse eorū de eo quod ꝑtinet ad eos ex ꝑ tibus ca. Sed ex ꝑte stipticitatis eorū ꝓ hibēt cursū materierū: & abscindūt san guinē: & cōfortant stomachū & ventrē ne recipiāt sup̄fluitates. & ꝓhibēt casum capillorū. et confortant radicem eorum ymmo faciūt eos crescere. & multiplicāt eos in locis vbi oportet. et ꝓprie cū oleo mirtino aut oleo laudani & vino stipti co. et puluis eorum adustoꝝ facit similiē & abluiē ex decoctōe ipsoꝝ i vino caput & abscindit furfures. Et simile fit ex cine nere ipsoꝝ. & cinis eoꝝ sanat fistulas la crimales. Dosis potio decoctōnis ipsoꝝ quādo queriē ꝑ ipsos solutō per vētrem est circiter lib. j.

Berilie. .i. pisa legumē

Beriteron .i. secūd9 pānicul9 sup vētrē interior & noīaē rotūd9. quia quasi singulat9 ab eo q̄d tāgit. ipm est sic spera. sup quē sūt sumē et additōes mol les & foramina.

Berilion. .i. herba paralisis.

Berillus. lapis est de genere cristalli sʒ ob scurior eo. ꝓ quo .l.l. lapis berillus.

Beringi. iusquiam9 alb9

Berchidies. .i. paritaria Aui cen. ca. de glutinatōe lactis sic vocat eā q̄ȝ valet cōtra lactis cōgelatōem.

Berilis. .i. corallus.

Bernia. .i. pix.

Bernis quid est. l.l. sandaros

Berbillum. .i. serpillum.

Bersiendarū .i. virga pastoris

Berziadarni idem quod supra

Berziticon. .i. piscis dict9 rōd9

Berziabar. .i. a morte liberās.

Beror. .i. semē magnū

Beronice. .i. bernix vł vernix

Beroniten. .i. capill9 veneris.

Berules apā gingiue calidū & ꝓfundū.

Berulie .i. piscis stupefaci ens. qui vocaē terpigo

Bers. .i. virga pastoris

Berz .i. berzad.

Besagum. .i. polipodiū.

Bessagum. idem quod supra

Bestaguum. idem quod supra

Beser .i. semen

Beser carastis. semen apij.

Beser rasina. .i. semen maratri

Beser costū vel cotum .i. semen psillij

Beser batan .i. sem malue maioris.

Beser astorech. .i. semen vrtice.

Beser rosat .i. tandachoa. i. se men nasturcij.

Beser sohar. .i. semen aneti

Beser thasas. .i. semē papaueris

Beser albasar. .i. semē cepulle

Beser alkite vel alchite. i. semen lini.

Beser chulbe. .i. semen fenugreci

Beser chesiti vel thesi. id ē. semen sileris montani.

Beser liuar .i. semen rose.

Beser algosarel bustari. i. semen dauci

Beser albada. .i. semen portulace

Beser sedef. id ē. semen rute

Beser chulbar .i. semē coriandri

Beser andebe .i. semē scariole

Beser arsimach .i. semen atriplicis

Beser afulgel .i. semen rafani

Beser albacht aliī alongesne vel albeda nigi. i. basilicon.

Beser garsi .i. semen eruce

Beser archenige .i. semē citri

Beser cuctimeri. i. semē carui siluestris.

Beser artabul .i. semē trifolij acu ti. et ē trifoliū siluestre. l.l. handachuca.

Beser ghetest. .i. semen cuiuslibet speciei trifolii.

Beser aldel .i. semen sinapis

Beser altomat ·id est· semen lapatij
Beser seth ·i·semen aneti·
Besed .i·corallus
Beselo idem quod supra·
Besera luchebula ·i ·galbanum
Besel ·i·lapis
Bestese ·i·macer
Besteguasten ·i.capilli veneris
Bestesem ·i·virga pastoris·
Beste ·id est. polipodium·
Besicalis ·i·fisalida vl' fisalidos
Bessicalis idem quod supra
Bespillus ·id ē·serpillum
Besustidos ·i.nenufar·
Besulidus ·i·alkekengi
Betadorem ·i·ozimum magnum·
Betas ·id est· tussis sicca · & arida· inde pillule betholie.i· que fiūt ad tussim

.C.

Beta vel bleta latiē· grece siellon ara· vero helk vel selet·Beta vel bleta·alia cādida·alia nigra·alia siluestris·Item greci duo genera faciunt nigram & candidam·quā ꝓferunt parcis simi seminis appellantqꝫ sirlon ·& est beta agrestis que est beta iata que facta est sicut ellebor⁹ albus·vt apparet per dyas. ca·de elleboro albo.et ista vocatur blitis pro quo·l.l·sachiliemenie· & licet dyas· faciat semotim ca. de bleta & de beta error scriptoris fuit vel translatoris·Nam idē dicūt & debēt otinuari illa capitula·

Posse· Sera.li·aggre·cap· de bleta. Ex ea est alba & nigra·& in sapore eius ē nitrositas.Et virt⁹ eius ē que abstergit & resoluit & expellit superfluitates calidi tatis·quādo cū ea fit sternutatorium·Et quando bleta coquitur·egreditur ex ea viscositas · & acuitas & fit virtus eius que prohibet generationem apostematis & resoluit resolutione pauca· In alba vero ē de virtute abstersiua & resolutiua·ī nigra ē res stiptica· & proprie in eius radice·Et idē auct·gal·in li·de cibis·In ea existit humiditas abstersiua abstersione temperata·& cum illa humiditate laxat ventrē·& mollificat intestina & stomachū·& maxime cū fuerit boni sensus· Et ideo accidit ꝙ bleta ē mala stomacho & ꝓprie illi qui ē sicut dixi·qn̄ vsus eius ē nimius·& nutrimentū eius est paucū·sicut nutrimentū aliarum herbarum· Sed bleta quidem ē magis iuuatiua ꝙ̄ melochia in aperiendo oppilationes epatis. Nigra autem stringit ventrem sicut lens· & maxime quando coquitur radix eius est pl⁹ stiptica constrictiua vētris ·& alia spēs eius soluit ventrem·Et ambe quidē spēs eius sunt mali chimi propter nitrositatez que est in eis· Et ideo quando fit sternutatoriū cū succo eius & melle· mūdificat cerebrū & confert dolori aurium·Et quādo ex ꝯcoctiōe blete·et radicis ei⁹ abluit̄ caput·aufert lendines· & mundificat ipsum a furfuribus·& quando ꝓijcitur super scissuras que fiunt a frigore·confert eis·& quando coquitur cū folijs eius curat bothor·& valꝫ ad ꝯbustionē ignis & herisipilaꝫ·Et idē auct·aben mesuay quādo coquitur & commeditur cuꝫ fabis·digerit cito Gal.vj·sim.phar·ca.bletum Bletum ē olus commestibile fri.& hu·cōplexionis ī secunda māsione a temperata abstātia· Et idem li·ij·de cibis cap·de beta.Succus bete ē mediocriter abstersiu⁹ qui & ventrē ad egestionē excitat.& stomachum aliquando mordicat·et maxime illoꝝ quicunqꝫ facile passibilem & sensibilem habent ipsum·& propter hoc ipsum est eduliū malū stomacho amplius ꝯmestū·Alimentū aūt ab ipsa modicū magis ydoneū ē ꝙ̄ malua ad oppilatiōes que secundum epar·adhuc aūt magis quando cū sinapi·aut omnino cū aceto ꝯmedit̄· & spleneticis eodem modo ꝯmesta sunt bona medicina magis ꝙ̄ alimentum·

Dyas·cap·de beta·Beta iecore laborantibus & spleneticis cum sinapi vtilissime esui dat̄ ignes sacros·& que adusta sunt cū albumine illinita restringit· vlceribus in capite manantib⁹ facit· Item alopitijs cruda trita optime illinitur· aqua in qua est cocta furfures capitis eliminat.per monibus autem in fomento adhibetur· Iniecta cuꝫ melle onera ventris deponit Item elixe & cocte maxime cum lenticula abscindunt ventrem·& sine ipsa molliunt ventrem · sed ambe cachostomatice sunt·humores nutriunt malos·succus earum naribus infusus caput purgat · & infusus in auriculas mitigat dolorem cum radicibus suis·elixe lendines mundant fomento zernis prosunt alopitijs antecedēte scarificatione imposita capillos restituēt·pascentia vulnera compescunt.Iteꝫ folia cruda cataplasmata cicatricibus nigris reddunt colorem

Bethadore .i·ozimū magnum
Betharog .i·ozimum ꝯmune

Betharogi idem quod supra
Bethetha ·i·oīe genus meloīs
Betelth idem quod supra
Bethem quid ē l·l·hauud·
Beteta ·i·herba que vocatur lingua canina·& est cinoglossa·
Bethera ·i·melon
Bethion ·i·saluia scd̄m pliniuȝ eo ꝙ tussi confert·
Bechion idem quod supra
Bethonia ·i·polium
Bethlen ·i·saluia
Bezar ·i·bautia
Bezaard ·i·galbanum
Bezararat idem quod supra·
Bezadarad idem quod supra
Bezaar ·i· lapis viridis qui valet contra venenū ī quo ē tanta virtꝰ vt expellat oīe venenū l.l·lapis bezaar·
Bezathar ·i·omnis medicina simplex contra venenū
Bezerza catime ·i·psillium
Bezel ·id ē·ꝑforatio vētris hydropicorum
Bezearicum ·i·bezaar
Bezeart idem quod supra·
Bezel ·i·instrumentum·

·CI·

Bdelliū latine·grece bdellas vel bidelliuȝ·ara·vero melealyend Vnde sciendū ꝙ bdelliuȝ quoddam ē iudaicū·& est gūmi cuiusdam arboris que vocat̄ mealealiend·& illud est bdellium iudaicū·& arabicum qd̄ nascit̄ in iudea & arabia·Et est aliud bdellium scd̄ȝ sera·li·aggre·cap·Melk qd̄ dicitur bdelliū de melka qd̄ ē ex arbore nomīata melk que orit̄ in meka que arbor ē satis stiptica·cuius fructus maturat̄ in meka & comeditur dulcis·sed in hyspania non maturat̄·sed ē fortiter ponticꝰ pauce acquositatis & asper·& talis arbor·& eiꝰ gūmi vocat̄ de meka·& est bdelliū quod scribit̄ in principio genesis cap·ij·qd̄ ē in paradiso voluptatis·cuius fructꝰ satis ē dulcis·& de isto bdellio facit Auicenna suffuf contra fluxū in etica circa finem vbi ponit curas ꝯtra sinthomata superuenīētia etice·& istud bdelliū ē fri·& siccū·& ꝯstringit ventrē·sed bdelliū iudaicū est ca·in ij·hu·in prīo·Vnde quia in receptis inuenit̄ bdelliū ꝯstringere & relaxare & calefacē & īfrigidare & cetera qn̄ volumꝰ apire mollificare r̄solué et cetera ponat̄ bdelliū iudaicū·qn̄ vo volumꝰ ꝯstringerē·& infrigidare ponat̄ bdelliuȝ de meka·& tale bdelliū ē celestinū·i·coloris celestini·sed bdelliū iudaicū est subnigrū siue subalbidū. verꝫ antiqui nostri carentes bdellio de meka loco eius ponebant quandā aquositatē conglobatā que inuenitur in vesciculis vlmi· Sera·li·aggre·cap·melealyend·Melealyend·id ē bdellium iudaicū·& ē gūmi arboris que nascit̄ in terris arabū. Et melius ex eo ē illud quod ē odoris boni tenax interius cite dissolutionis ad albedineȝ declinans nō habens in se ligna nec sordicies aliq̄s & qn̄ fit fumigiū cū eo ē ꝓferens odorē bonū·similē odori blaccebisantie Reperitur autē quoddā sordidū cuius odor ē sicut darsisaham·aut odor corticis caparis qd̄ deferē ex regione·que dicitur batonomis sil'e resine pini·cuiꝰ color ē ꝓpinquꝰ colori melongiane·& est scd̄m a bono in virtute·Adulterat̄ autē bdelliū cum gūmi arboris qn̄ admiscetur ei·& nō habet talem amaritudinē·qualē habet nō adulteratū·& cū fit fumigiū cū eo nō habet odorē bonū·Et idem auct·gal·Bdellij iudaici sunt due species·s·siculū·& ē subnigrū & mollꝰ alio·& virtus eius ē virtus molificatiua·& opatio in hac virtute ē opatio fortissima·Et aliud est arabicuȝ qd̄ est lucidꝰ·& est siccꝰ illo·sed virtꝰ illꝰ qd̄ ē recens humidū qd̄ qn̄ malaxat̄ dissoluit̄ totū·ē virtus fortissima ī mollificando·& qn̄ plus veterascit fit sapor amarior·& calidior & acutior·& virtus eius ē ca·desiccatiua Auic̄·li·ij·cap·de bdellio·Bdelliū iudaicū aliud ē siculū·& aliud ē arabicū·& ambo sūt ex palmis siluestribꝰ·mechū aūt ē ex fructu arboris·& nō palmaꝝ siluestriū·Melior gūmaꝝ duaꝝ ē illa q̄ est varia clara et amari saporis·& mūda a lignis·& est facilis resolutionis·& ē boni odoris cuiꝰ fumꝰ habꝫ odorē picis Et cū antiquat̄ bdelliū iudaicū egredit̄ a lenificatōe·& tēdit ad exiccationē. Mechū ē fri·& sic·Et aliud ē ca·in fine primi lenitiuum & ꝓprie siculum·

Dyas·cap·Bdelliū lacrima ē arboris que in arabia nascit̄ & que in moduȝ resine manat·& est ꝓbabilis que fuerit lucida subalbida lenis eq̄liter·cerea·& q̄ facile mollit̄·pinguis vt crisocolla sine ligno & sordibꝰ in fumigatione similis nigelle ē gustu amara·& odoris boni·& ē arabica·Ex india autē deferē sordida nigra·et maiori gleba odorē aspalti habēs·Adul

teratur autē gummi admixto·sed nō ita
amaricat in gustu·sed est glutinosa & nō
boni odoris·mollitur autē otusa & sup:
fusa vino aut aqua imbrili Plinius ca·
de bdellio· Bdellium est ca·in ij·gradu·
hu·in primo Almāsor tractatu tercio
cap·de bedellio ·Bdellium iudaicū ca·ē
bdellium tamen de meka·fri·est & sic·
Posse·Sera·auct·gal·Bdellium stri
git ventrē & fortificat stomachū·dissol:
uit apāta que fiunt in canna pulmonis·
& tumorē qui fit in crepatura intestina
li quando dissoluit cū saliua hominis ieiu
ni. donec fiat sicut vnguentuꝫ vl'empla
strum·frangit lapidē renū quando sumi
tur in potu·ꝓuocat vrinam & dissoluit
apostemata cruda grossa·& vētositates
neruoꝝ Dyas·Bdellium soluit neruo
rum cōnodationes·duricies mollit,sudo
dorem mouet·materiam menstrualem at
qꝫ vrinā prouocat·singultus atqꝫ vento
sitates soluit·& lapides i vesica frangit
miscetur in tyriacis medicaminibꝰ·tumo
res soluit·duricies hydrocellicis medicat
anostomatica ē·saliua soluta idigestionē
opescit·matrices suffumigādo succurrit
eis·aborsum supposita facit·humores ex
iccat·vesice calculos frangit·tussim miti
gat·morsibus venenatis occurrit·dolori
bus lateris fert auxiliū inflationibꝰ neces
sario miscet·neruoꝝ indigestionē mixto
vino aut aqua depellit·hec omia operatur
quia malactice & aperitiue virtutis est·
& ideo potest istanter calefacere· & stri
cturā relaxare & ea que sinus vlceruꝫ &
collectiones habent euapore· Gal·vj·
sim·phar·cap·de bdellio · Quidā autem
eo vtunt· & maxie arabico i brontololis
·i·bernijs intestinalibꝰ ieiuna saliua ma
defaciētes·donec ꝑueniat ad consistentiā
emplastri · Arabicū vero & lapides qui
sunt in renibus infringere bibitū· necnō
vrinas ꝓuocare·& discursus indigestibi
liū spirituū sanare·necnō lateꝝ dolores
& rupturas Almāsor·Bdellium iudai
cū dura dissoluēs apāta emoroydibꝰ vti
le iudicat·bdelliū de meka ventrē strigit
Auic·Bdelliū resoluit sanguinem cō
gelatum·& est lenitiuū & maturatiuum
disrumpit ventositates · Et siculum est
vehementis lenificationis·Et arabicū est
siccius eo nisi recēs·& resoluit apāta du
ra·& ꝓpie dissolutū cum saliua ieiuni·et
similiter resoluit reliq frigida. Et mechū
qd nō est ex fructu palmarū siluestrium
est stipticū· bdellium iudaicum resoluit
scrophulas·& bibitur decoctū ad apāta
dura que sunt intrinsecus·& linit cū ace
to super sahafati .confert cōtusioni lacer
torum & spasmo.& duriciei neruorum·
& congelationi ipsoꝝ· & confert dolori
bus canne pulmonis & apātibus eius·&
tussi antique & doloribꝰ matricis·et apā
tibꝰ epigloti·& gutturis· & emoroidibꝰ
bibitū & suppositū & suffumigatū & re
tinet sanguinē eaꝝ·& cōfert lapidi renū
& quādo ponitur in solutiuis prohibet
abrasionē intestinorum·& ꝓuocat vrinā
& menstrua·Et de meko etiā existimaue
rūt ꝙ ipsum ꝓuocet .sed nō dubitat quin
ipsum stringit & frangit lapidē· Bdelliū
vero ara·claruꝫ rubeum quando teritur
ex eo quantitas duoꝝ aureoꝝ ·& bibitur
cū aqua mellis minuit flegma·Et bdelliū
vtrunqꝫ resoluit ramicem aque et aperit
os matricis clausum· & educit fetum· &
mūdificat matricē·& resoluit apāta ani
& testiculoꝝ·& confert morsui vermiuꝫ
venenosorum·

Bdella ·i·sanguissuga

Bleta sicla sed blitꝰ olus coxilides idē·et
quid est blitꝰ l·l·fachilie menie · & quid
ē bleta vel blitū l·l·beta·

Bleta acrion ·i·sicla siluestris

Bletus ·i·blitus

Blefaricon ·i·raniculus viridis

Bledium ·i,pulegium

Blefaronxista ·i·instrumētū ad scal
pendū palpebras

Blefara ·i· tinctura oculos
tingens

Blessi ·i· habentes crura re
torta versus intus

Bresillum ·i·batam

Betrachium ·i·siler creticum

Betracium idem quod supra·

Bretima capitis quidā dicunt ꝙ est occi
pitium capitis·quidā ꝙ est ꝯmissura·qui
ꝙ est mediū capitis

Brequequion ·i·antepersica

Bregma ·i·mucꝰ nasi digestus

Bibac ·i·virga pastoris

Bibach Sera·li·aggre.ca·bibach·auct·
dyas·Bibach affert de yndia ·& ē similis
cortici sicut cortex mori·& odoris boni
& habet virtutem calefacientem·& fiūt
cum eo fumigationes.& ponitur in con
fectionibus vnguentorum & in alijs con
fectionibus calefactorijs·et habet virtu
tem similem virtuti calami aromatici·

Et quando fit fumigatio cū eo valet tor tioni matricis quando est siccū
Biblakiū ·i· oleander
Biblatim idem quod supra·
Biblas est species canne l·l·hasap
Bibech ·i· tussis·
Bibemum ·i· almea
Bibimon ·i· portulaca habens lac que vocat̄ alfarfac · & ē laxatiua satis
Bibilissa ·i· papauer ꝯtusum
Biblimon ·i· bibimon
Biblion ·i· papirus
Bibone ·i· lapatiū agreste
Bibon ·i· camomilla
Biblos ·i· papirus
Bibu ·i· cepe paruum
Biblos ·i· papirus vnde carte fiunt·
Bica ·i· affodilus

CII

Bichar vel bibar arabice·grece bu talmos· latine vero ocul⁹ bouis vel vacce vel cotula Sera·li· aggre·cap·bichar auct·Dyas. Bichar ha bet stipitē mollem & folia similia folijs maratri· & flos eius ē citrin⁹ plus flore camomille similis flori cotule· & ideo no minant eā hoc nomine· Et idē auct·gal· acuitas & mordicatio sunt in ea plus ꝙ in camomilla·et resolutio eius ē amplior resolutione ipsi⁹ Dyas· cap·butalmos secundū translatione nostram butalmos herba ē mollis.cuius folia sunt tenuiter scissa · maratro similia & caulis eius mol lis nascens circa muros ciuitatis flores ci trinos habēs· & vehementer splēdentes ac in oculoꝝ similitudinē rotundos · vn de & nomen traxit·floribus camomille si miles· & illa est herba que vocat̄ lingua nostra pucida vel cotula fetida· Est alia butalmos habēs folia coriandro silia·na scens iuxta muros ciuitatis cuius flores sunt ex toto citrini · & ista est herba que vocat̄ in lingua nostra oculus bouis vel cotula l·l·butalmos· & inuenies ꝯtrouer siam ī dictis dyas·de illa herba ꝓpter cor ruptā trāslatioꝫ Gal· vj·sim·phar·ca· Butalmū siue semen incorruptū· vel cap pocoronia vel oculus boum⁹·nominatū qd̄ ē ita a floribus qui vident̄ scdm figu ram simulari oculo bouis ·scdꝫ colorē ve ro similis ē arthemidi· magis autē multo & acrius ē ob hoc magis dyaforeticū·vt & sanet duricies admixtū ceroto Plini us cap·de butalmo·Butalmū florē habꝫ croceū oculo bouis similē· vnde & a gre cis nomen accepit. & est hoc caule molli folijs coriādri simile.nascit̄ iuxta muros ciuitatis Auic·li·ij·cap·bibar·Bibar ē que nominat̄ keusen·i·oculus vacce·rosa eius ē citrini coloris·rubea ī medio gros sior rosa camomille·ca·ē in secundo gdu sic·in primo· Posse·Dyas·Folia eius trita & ceroti addita pustulas· & durici es apātum spargit· & si flores eius terun tur cū croco· Affirmant aliqui ꝙ si post lauacrū & balneū eundē quis biberit bo nū colorē restituet· & facit ipsuꝫ vomere & maxime arcuato morbo īfectos.acris est & ideo dyaforetica· & ꝓpterea schete mata soluit cū ceroto tyrsi eius in cibum sumuntur Auic Odor eius confert vē tositatibus grossis in capite
Biacon ·i· ꝯfectio ad tussim·
Bichicon idem quod supra
Bida ·i· virga pastoris
Bidal idem quod supra.
Bidellium ·i· bdellium
Bidelie ·i· balsamum
Bidella ·i· sanguissuga
Bidema ·i· albucij radices
Bifare dicuntur arbores que bis in anno frutificant
Bifere idem quod supra
Bifer ·id est· cardamomum
Bibar ·i· oculus bouis & est herba
Bibaar idem quod supra·
Bilaue ·i· cardamomū minus
Bilauue idem quod supra
Bileue idem quod supra
Bilbeue idem quod supra
Bilis ·id est· tristicia
Bilimen ·i· portulaca habens lac· & vocatur alfarfagi
Biliosissima ·id est· colericissima
Bilibus ·id est· coleris
Bilbuim ·id ē· herba que voca tur vngula caballina
Bilomon ·i· bilimon
Biloman idem quod supra·
Bilue ·i· cardamomū minus
Biblue idem quod supra
Bimion est species napi
Biminio idem quod supra
Bimo ·i· affodillus
Binamflore ·i· de arbore·
Binablon ·i· cotula
Bineni ·i· lapis barchim
Binenij idem quod supra

Bincbuz mirti puto q sit super virgultū mirti habens formā plante manus
Binx .i. iusquiamus albus.
Bireni .i. lapis de barchion.
Birenum vas .i. de lapide. & est le bes sustinens ignem
Birsen est dictio persica bir. i. pectus & sen. i. apā inde birsen. i. apostema pectoris. l. l. bir. & literam sen
Birziden .i. herba que vocatur testiculus vulpis
Biruach .i. affodillus
Birutar idem quod supra
Bisaxi .i. hermodactili
Bisasa .i. ruta agrestis que se cundū dyas. cap. de ruta moli dicitur
Bisace idem quod supra
Bisalon .i. tegula
Bisara .i. armel & est species agrestis quā dyas. vocat moli
Bisantia .i. succ9 herbarū diu reticarum
Bisbase .i. bisare
Bismalua quid est l. l. altea
Bisrigi .i. polium
Bisberici .i. polipodium
Bisbese .i. macis
Bilbeig quid est l. l. dipteris
Bisbcigi .i. polipodium
Bision .i. flos cardi. vnde tīgitur & est flos cartami
Bismius .i. napellus
Bission .i. flos cardi vnde co agulatur.
Bisoxi .i. hermodactili

CIII.

Bistorta vel consolida rubea latine. grece cataphilon vel tormentilla vel porentilla. ara. buseke. Bistorta est herba similis pentaphilon. nisi quia habet vij. folia vtriqz pilosa. & ideo vocatur eptaphilon. cui9 radix est rubea. et tortuosa similis galange. sed nō habet acumen. flos eius aurosus. & ipsa iudicatur fri. & sic. in tercio gradu. Sed notandū q est species bistorte habēs folia similia lapatio acuto. nisi quia color foliorū ex vno latere ē celestis. & ex alio viridis. flos eius rubeus & radix rubea que ab aliquib9 vocat bardana minor. et ab aliquibus lappa minor. Virtus eius in omnibus sicut virtus prime speciei. sed remissior Posse. Bistorta habet virtutem consolidandi & confortandi pceptū. contra dissuriam detur puluis bistorte cū succo plantaginis. ad constringendū menstrua fiat fomentū ex aqua pluuiali decoctionis pulueris eius. vel ex duab9 partibus eius. & vna spice. fiat puluis q aspergat supra ventrē ipso prius melle calido emplastrato. & iuuat conceptum Ad conceptū iuuandū fiat emplastrū ex puluere eius. et alijs speciebus aromaticis puluis eius vulnera psolidat. cōtra vomitū ex debilitate. & furore colere puluis eius conficiat cū albumine oui. & coquatur sup tegulam & detur patienti
Bisus .i. pinus magna que sic dicitur
Bissum .i. napellus
Bitat .i. virga pastoris
Bithat idem quod supra
Bitich .i. herba saponaria vel herba fullonū vel herba borich
Bitrias quid est l. l. zeg.
Bitumen iudaicū dictum est secundum dyas. q ī iudea inueniē. s. in stagno qd dicitur mare mortuū l. l. brafalendi
Biziden .i. satirion.
Bicidien idem quod supra
Bixis .i. tora.
Bix .i. napellus
Blisaton .i. corroboratiuum
Bilifcone .i. pulegium
Blitus .id ē. sachilie menie
Bliton idem quod supra
Brisara .i. mons quidam
Brictonica est radix peristerion

CIIII

Brictanica Dyas. ca. Brictanica herba ē habens folia similia lappatio aggresti. sed paulo nigriora lancsa gustu stiptica. Hastam vo habet longā & radicē paruā & tenuē. folia eius exiccant. succus eius collectus in sole ponit & siccatur. & est illi virt9 stiptica Posse. Dyas. Succus eius siccat9 in sole prodest vulneribus vel cancris oris & fautiū cū vino. & his qui ptisim incurrūt. quidā dicūt q est lapatiū acutum Brio Dyas. cap. brio. Herba est duorū cubitorū longa virgas multas & tenues habens in quibus folia nascunt lepide similia mollia & alba. Et in sūmo virgarū pfert semen florē albū habens Posse. Dyas. Virtus ei9 ē que cū succo ptisane cocta. & a capadotijs omedit pter frigiditatē stomachi & semine eius p pipe vtuntur miscentes in cocturis & reliqs escis. alij memorāt hāc empetegiēs medit

Brictoris· dyas· cap·brictoris herba est cuius radix aspera & stricta & sibi cohe rens·gustu dulcis·facit hastas duoꝝ cubi torum spinosas·Nascitur in locis algosis que cataplasmatibus adhibita·omnibus vulneribus imposita & quotidie mutata medetur·

Bribechmen ·i.sifac qđ ē sup zirbū & super ipm est mirac & lacertꝰ ventris

Brion ·i·vsnee

Brion maritimum vel brium·i·herba que nascitur super saxa in mari·scđm ꝙ dicit dyas.in cap.de licena quam licenā vocat brion·& est facta sicut vsnee·vnde brion id ē vsnee maris·& nō est alga vt quidā dicunt.quoniā dyas·facit capitulū aliud semotim de alga a ca·de licena·Nam ponit cap·de alosachne·i·de alga.sicut apparet si leges in dyas· literam alosachne· sed ꝓ brion l·l·aynech

Brium idem quod supra

Bironia ·i·vitis nigra que grece dicitur ampeleos melena· & est idem quod sicida vel cucurbitinus vel cucurbita silvestris

Brizia ·i·liquiritia

Boaran ·i·crisis

Boaberech ·i·cristallus

Boachis ·i·bedeguar

Boatum ·i·ydria siue lodra

Boenzauguen ·i·lingua bouis

.CV·

Boechboengi· Auic·li·ij·ca· boechboengi· Boechboengi est gumma horribilis saporis·apportatur de regione occidentis· et extimauerunt quidā ꝙ est sandaraca·sed nō est firmum Posse·Auic·Confert asmati· & vtuntur ea luctantes·extenuat splenem & ꝓuocat menstrua

Boetesum est arbor cuius gummi est dragantum

CVI

Boeise aromaticum Auic·li·ij cap·boeise·Boeise ē cortex grossus habens colorem purpureū habens saporē gariofili absq3 dulcedine cinnamomi.quāuis sit dulcior ꝙ gariofilꝰ & ē debilior in opationibus suis ꝙ gariofilus· est ca·& sic.i secundo

Bobas ·i·bulbus berbesuz & est balsale

Bobos ·i·balsales

Boblos idem quod supra

Bobloz ematicus ·i.bulbus vomificus

& est narciscus

Bocaron .i·pars gutturis vel canna pulmonis

Bocarion idem quod supra

Bociron ·i·canna pulmonis

Bochiron idem quod supra

Bolena ·i.quercus nouella

Boletus ·i·species fungi

Bolismus est magnus appetitus causatꝰ ex inanitione membrorū cū repletōne stomachi· ꝓpter quā inanitionē multum appetunt·& propter repletionem stomachi parū accipiunt·immo minus ꝙ appetant & ideo dicit̄ bolismus·i·minus bolus·q2 minus sumunt bolū ꝙ appetunt

Bolices ·i·bobletꝰ fungus·latine dicitur boletus

Bolos est species fungi & est boletus

Bolbos grecus dicit volucis.& est bulbus species cepe

Bolum quedā vena terre est·que p̄cipue ī armenia reperitur·& ideo dicitur bolum armenū· ꝓ quo l·l·cannamenum

Bolus romanus idem quod supra

Bolus ·i.morsellꝰ de cibo vnde bolismus·i·minor bolus

Boma ·i·bombix

Bom .i·bubo

Bonades ·i·barba iouis

Bonaides ·i·semen apij

Bondata ·i·quātitas auellane·

Bondacaten ·i.genꝰ ponderis quātum auellana

Bonion ·i.perdix auis

Bonich ·i·botim

Bonbis quid est l·l·goron·& bonbis silr vocatur vermis qui facit sericū

Bonoch .i·auellana

Bondoch idem quod supra

Bondachetam est genus ponderis

Borada aforza vel affella ·i·limatura argenti·

Boras quid est l·l·crisocolla

Borac idē est quod baurac & est spuma nitri

Borabasis ·i·bonbis

Borachum ·i·baurach armenum·

Borras ·i·capistrum auri

CVII

Borrago herba est satis nota ca· & hu·est in medio·j·gradus·hz enī virtutem generandi bonos humores Posse·Valet secundū dyas· dualescentibus & sincopizātibus cardiacis·melancolicis cōmesta cum carnibus·

Contra ſincopim fiat ſirupus ex ſucco ei
us & zucaro· fiat ſimiliter contra cardia
cam paſſionē addito puluere oſſis de cor
de cerui · valet ſimiliter contra melan
coliam· Borra eſt quedaz albedo cum ali
quali piloſitate vt apparet in folijs cala
menti & iuſquiami & alijs

Boreas ·i· ventus aquilonis
Boretra ·i· afronitrum
Borea armini ·i· baurach armenum·
Boria idem quod borea

CVIII

BOrich vel oſatis gre· arabice
agiſdo· latine ſaponaria vel her
ba fullonū· & eſt ſaponaria de
qua parunculos faciunt quos herbaticos
vocant· & ſiccant eos· & ꝓ ſapone vtun
tur· Ieremias ſi laueris te nitro· & multi
plicaueris tibi herbā borich maculata es
iniquitate tua Plinius ca· de borich· Bo
rich eſt herba ſatis nota que ſatis ꝯgruit
ad abſtergendū pannos· & ideo ipſa mul
tum fullones vtuntur Poſſe. Plinius
Ex folijs eius factuz cataplaſma vulnera
magna glutinat & cruorez illorꝫ ſiſtit &
reprimit tumores· q̄ trita cū melle purgat
vulnera ſordida· et mundat maculas. Et
mixta cū albuine oui ſubueit igni ſacro·
Boringi vel borangi eſt quoddam ſemen
qđ venit de ſceni et ē amarū & latine vo
cat̄ tortella ꝓ quo l·l· bedereg·

Berongi idem quod ſupra·
Borohos ·i· armoniacum
Bolaſcos ·i· anetum
Boſas ·i. feniculus
Boſes idē quod ſupra
Boſteiedarij ·i. virga paſtoris
Boſtes ·i· feniculus
Botafilla ·i· rubicunda
Botani ·i· planta qua carem9
Botracium ·i· apium riſus
Botracion idem quod ſupra
Botrachion idem quod ſupra

·CIX·

BOtin ara· grece terebintum vel
albotin· latie vero arbor grani
viridis. & eſt arbor vñ emanat
terbentina· Sera· li· aggre· cap· botim
Botim eſt duarū ſpecierum domeſtica &
ſilueſtris· domeſtica· ſ· arbor terbentine ē
botim ſecundū veritatem vel terebintuz
& eſt capinus cuius lacrim9 eſt terbenti
na· et ab eo oritur pix et raſa vt apparet ī
litera teſt· & fructus eius eſt granū viri
de· Et ſilueſtris eſt lentiſcus arbor i mon
tibus naſcens· Et dixit mihi quidā arabs
lentiſci arbor ē ſic̄ arbor glandiū magnarꝫ
niſi quia eſt pulcrior ſūmitate· ſ· quia ſū
mitates eius ſunt ad rubedinē decliues·
& ſunt folia lenia. & fructū facit in race
mis· ſicut botrus magnitudinis granorꝫ
granatorꝫ ſilueſtrium· & quando maturā
ur fructus · tc̄ ſunt rubei· & folia eius ſi
militer rubeſcūt· & quando fructus ꝑfe
cte maturantur ſunt vt plurimū nigri· ſi
cut apparet in l. mahalep· Sciendū ꝙ iſta
arbor lentiſci eſt arbor que grece vocat̄
ſcinus cuius gūmi eſt maſtix ſicut apparꝫ
in l. meſcehe. folia ei9 ſunt ſicut folia ſor
bi· & odor eius eſt odor ſtinci· Nam ſtin
cus vocatur plāta quā nos regnicole vo
camus lentiſcuz incougrue tamē· ex cui9
fructu extrahit̄ oleum de ſtinco . ſed ſci
nus eſt vere lentiſcus· & eſt botim ſilue
ſtris Gal· viij· ſim· phar· ca· de lentiſco
Echinus· i· lentiſcus frutex hic ex aquoſa
ſubſtantia remiſſe calida virtute & ter
reſtri fri· non multa ꝯpoſita· ꝓpterea etiā
ſtipticat moderate· ſiccat ergo in. ij· gra
du iam completo vel tercio incipiente·
In ea vero que ſecundū caliditatē & fri
giditatem differentia medius aliqualiter
ē ꝯmoderatus· ſimilem autem in omnib9
eius habet ſtipticitatē in radicibus & ra
mis in extremis in pullulationibus ī fron
dibus· adhuc autem in fructu & cortice·
Et ſuccus in folijs eius viridib9 expreſſ9
ſimilis erit gradus· ſtipticans moderate·
vnde bibitur per ſe & cū alijs pharmacis
quaſcunqꝫ diſinterias ſanans· Et ſubdit
Et ſchymelias· i· ſtīci montani alia quidē
exichinus· alia vero oligoſchin9 nomina
tur· maior quidē & durior eſt exichimos
groſſior vero & laxior oligoſchinos· fru
ctus autē oligoſchini ſomniferus ē · oxi
chinos vero due ſūt ſpecies· Vna quidez
non fructuoſa cuius nullus vſus eſt ad
curas· Alia vero fruticoſa & ſomnifera
& eius fructus · ſed minus ꝙ̄ oligoſchi
nos· complexio eorum eſt compoſita ex
terreſtri ſubſtantia remiſſe fri· & aquoſa
remiſſe ca· Dyaſ· cap· terebinthi· ſ· do
meſtici folia ſemen & coriū· ſtiptica ſunt
ſimili diligentia colligunt̄ ſicut ſcinus ſe
men eius cacoſtomaticū eſt Eſt enim ca·
& diureticū Poſſe· Gal· Lentiſc9 quā
do bibitur per ſe vel cū alijs pharmacijs
quaſcūqꝫ diſinterias & ventrales diſpo
ſitōes curat ac etiā ad ſanguīs ſpuitōs et
emoroſagias q̄ ex matrce & ꝯcidētias ani

& matricis ydone⁹ & ꝓpe ypochistidos sed etschymelias·i·stincus montanus cū suis speciebus si fuerint torrefacti cū vino & bibantur·fluxum qui secundū ventrem desiccant·& fluxū rubeū retinent Ex quibus manifestū ē·quoniā cōplexio eoꝝ est composita ex substantia terrestri remisse fri·& substantia aquosa remisse ca·ad siccandū redolent·& ad caput vapores mittūt remisse fri·quibus & somnolentos operanť. Dyas·Terebinthū domesticū ventrem stimulat·vino mixto morsib⁹ occurrit·eius resina eligenda est alba & limpida vitreū habens colorez & odorē terebinthi retinens·vtilior ē omnibus resinis.secunda post istā resinā vtilis est resina scini.sicut patet in l.hating.licet aliter dicať in l.meschee·tussi & ptisicis medicať·more electuarij melle addito toracis vicia compescit·venti ē mollit erugine campane & ere vsto & calcanto vel nitro adiuncto lepras corporis purgat·pus auriū melle & oleo mixto detergit·pruriginē nature nō admittit·profundas plagas & vulnera replet & purgat malaxantibus medicaminibus necessarie miscetur·dolorē lateris ꝓhibz resina molli·i·pituita et colofonia que ex loco nomen accepit·hec vt electuariū data tussi medenť·omnes resine nō sunt vnius coloris. Nam aut albe sunt·aut mellinū habēt colorē fit eñ resina liquida de cipsso duriores vero resine sunt strobilina·pessilina·pituma·& elatina·Eligenda est que fuerit odorata vel limpida & non liquida valde·sed vt cera sit & non valde fragilis·Melior est omnibus pituma et elatina·quia odorate sūt·& thuris habēt odorē.pesina vero & strobilina & cipressina nimiā in se habent virtutē·nā semina est similis terbentine·lentisci semen & folia & corium & ramuli vnā habent virtutē cuz radice·i·stipticā·de cuius corio succus fit de folijs & de radice sic·folia cime et radices & cortex ī aqua vehementer decoquanť ad spissitudinē mellis·est eñ aqua ipsa stiptica res·datur eñ cum pusca frigida emoptoicis disintericis & solutioni ventris·& est illis singulare ꝑsidium·fluxū matricis stringit·causas steritas curat & ꝓpendentia ani·Elixatura folioꝝ ei⁹ diuretica ē·de qua si fractura frequenter fomenteť·celerius solidať succus folioꝝ eius dentes ꝯfirmat si sepius in ore teneať·qui virtutis est stiptice & similibus causis ꝓdest·ligno eius viridi dentes fricati candidanť·fit quoqz oleum de semine eius similibus causis necessariū.& capillis cadentibus inunctum ꝓdest·eo ꝙ calidā & stipticā habeat vim hanc resinā masticem vocant·emoptoicis vetustis cū aqua fri·seu pusca ꝑstolať tussim sedat cū mulsa ca·stomacho vtilissima est·& ructuationibus fetosis prodest·masticata dētifricijs vtiliter adhibetur·candidū vultuz facit·fetidum odorē oris longius arcet·gingiuas cōfirmat·pilos qui in oculis nascunť ꝯtrarios acu vł stilo calefacto optime colligit

.CX.

Botris Dyas.cap. Botris ē herba fruticosa tota spansa super terram colorē mellinuz habens per interualla furcata·virge eius ī omnibus ramis semine plene·folia habet similia intibo agresti cū maximo odore et bono·nō inuenitur in partibus nostris·multi ꝓ suauitate odoris rebus alijs eam adiungunt·Nascič in locis cultis & pascuosis·capadocij vero eam ambrosiam dicūt alij arthemisiā Posse·Dyas·Cū vino bibita.orthonoicis ꝓdest·succ⁹ eius bibitus in balneo hystericis colorem reddit·Sed notandū ꝙ plures herbe non inueniuntur in partibus nostris·& ideo nostro ydeomate non possunt nominari

Botrim idem quod supra

Botricio ·i·apium raninum

Botrichis idem quod supra

Botrion est prima species vlcerum oculi & est vlcus in cornea cauū strictum & mundū.Secūda vocať lama latius supiori minus ꝓfundū·Tercia species vocať argemon in circulo oculi vlc⁹ occupans de pupilla & ꝯiūctiua·Quarta dr epicamia·& est vlcus sordidū & rabidum

Botria ·i·centaurea maior

Botormarien quid est l.l.buthormarien.

Bothor ·i·eminentie in cute ñ naturales·& sunt pustule albe parue & alterius coloris·vel sunt pustule parue que sunt in pueris·ꝓpter quas iussit gal·īfantē sale trito salliri & fasciari & resoluuntur in aqua citrina·& variole sūt huius generis sicut apparet in l.kibet·

Bothor bather ·i·eminentia carnis vel pustula

Botrus ·i·forma vue ꝯposita ex racemis.

Bouis cornu ·i·fenugrecum· et dicit͛ bouis cornu ad similitudinē baccaꝝ eiꝰ ad cornua boum·
Bouis costa ·i· dupleuron : & est dulbub
Bissarin ·i·ruta siluestris
Bissarum idem quod supra·
Brotus artemidis ·i·botris
Bromis ·i·auena
Bromus idem quod supra·
Broncos ·i·brancos
Brocata·est quoddā cataplasma quod recipit absinthiū rutam arthemisiam ana· equaliter·pistātur subtiliter et miscentur cū melle oleo & cimino·& bulliūt aliqualiter·& tepidū cataplasmat͛ sup mēbrum contusum·& mirabiliter ab eo remouet dolorem·
Bromum· ·i·spuma maris qm̄ dicit͛ esse plena bromo· Alexāder cap· de disinteria· Quādo inquit cū ea febris accidit vlcera imbromidātur et sordidant͛ Et scd̄m dyas·est secūda spēs altionij :q̄ est spuma maris
Brococelon ·i· tumor crescēs ītra ceruicem & tracheā arteriam
Buatim ·i·panicum
Buetim idem quod supra
Bumelia.est quedaꝫ species fraxini
Buum ·i·ypericon
Bubanum ·i·olibanū
Bubas ·i·napo
Buberzs ·i·adarcis
Bublestis ·i· animal raruꝫ qd̄ est in ytalia similimū scarabeo·lōgipedū deuoratū tacto felle ita inflamat vt rūpat· Plinius
Bubue ·i·fenugrecū
Bubiquimon id est· mādragora
Buboqumon idem quod supra·
Bubonocelent·vocant greci quādo tibie varicibus implicantur
Bobomon ·i·acthimus
Bubon ·i·inguen
Bubo ·i·apā inguinis
Bubonium ·i·inguiriale
Bubo auis ·i·lo bufo
Bubona ·i· carbūculꝰ durꝰ vel diuturnus
Bubonocilli dicuntur habentes rupturā inguinis·
Buboquinū ·i·mandragora
Bublote ·i·manubriū nigrū vel siluestre & marubiastrū
Bubul ·i·cepe siluestre

Bubugi ·i·radix capparis
Buburismus ·i· rugitꝰ itestioꝝ
Bucada id est· parue eminētie sicut pustule
Buceron ·i·fenugrecū·
Bucie ·i·vitis albe
Buchida ·i·bucada
Buctida.planta est qua caremꝰ satis stiptica:& vulnerum solidatiua· cortex eiꝰ laxat ventrem
Buthichim ·i·panicum
Bucolide ·i herba similis camomille· & est cotula fetida·
Bucholide idem quod supra
Buchonlies idem quod supra·
Bucum· ·i·manthethabon·
Buchum idem quod supra·
Buchursudel ·i·fumigatio nigra
Buchuch· ·i·cime vel lecti·
Budaregi ·i·ozimum
Budacogi idem quod supra·
Budericis ·i·erismon
Budheregi est similis eruce:quam dyas· erismon vocat·& est bedereg
Buheregi est similis zedoarie q̄ caremus
Bugamis ·i.amomū
Bugamnm ·i·asara.
Bugenis· ·i.peucedanum·
Bugee· ·i·herba de bugea
Bugerigi vel begerigis habet cepas puas similes cepis croci· folia habet similia folijs porroruꝫ·flores sil'es floribꝰ viole·ꝛc̄· & dicit͛ ꝙ est spēs hermodactili
Bugi ·i·alcubugi
Bugienisum ·i·cerefolium
Bugossos .i·buglossa
Buglossos idem quod supra·
Buglossa ·i·lingua bouis
Buglosson ·i·piscis dictꝰ solea
Buguridis sunt ea que fiunt campestribꝰ armis·
Bulatriron ·i.polium
Bulat· id est·quercus·
Bule ·i· cucumeres indi & sūt similes fructus capparis,et sūt amari·ca·& sic·in secundo gradu· & vocant͛ belfel & fel.
Bulbe ·i·fenugrecum
Bulceis ·i·adarcis
Bulge ·i·citonia
Bulmes ·i·bolismus vel fames vaccina
Bugilisse ·i·lactuca asini
Bulgij afrac ·i·lappago
Bulogos ·i.lippum

Bullos ·i·bullos·
Buluſar ·i·nenufar
Bulbus eſt omnis radix tunicata
Bulbus ematicꝰ ·i·radix narciſci·ſi vocat eã dyaſ·cap̃·de narciſco · & vocatᷓ ab eodẽ bulbꝰ ematicꝰ: ſiľiter quedã que noĩatᷓ hermocales·
Bulbus ſtudium ·i·flos lupuli
Bulbus fiſticꝰ ·i·ſcilla vel ſquilla
Bulbus rufus idem quod ſupra·
Bulbus vomitoriꝰ ·i·narciſcꝰ·
Bulbus vomicꝰ idem quod ſupra
Bulbus merepſicꝰ·quẽ dyaſ·nauſcatilem vocat· folia eiꝰ ſũt ſimilia bulbi noſtri ĩ quo frutice eſt bulbꝰ niger
Bulbus benetario ·i.alumẽ ſciſſũ·
Bulbub ·i.cepe ſilueſtre vľ cepe canis·
Bulbul. idem quod ſupra·
Bulb ·i·miliũ ſolis
Bulcus ·i·flos
Bulzuzemet ·i·vrina catuli·
Bumas ·i·rapa agreſtis
Bumdata ·i·auellana
Bumeliam ·i·furũculũ
Bumelianos ·i·tapſia
Bumodes ·i·pix marina·& ẽ pix naualis·
Bumonides ·i·policaria
Bunadata ·i·auellana
Bundata idem quod ſupra·
Bunigi ·i·borongi
Bumas ·i·napus·
Bumodes ·i·marinꝰ piſcis
Bunos ·i·flos
Buntos idem quod ſupra
Bunum ·i·polium
Bunichũ mirti ·i·illud qđ eſt ſup virgultum mirti habens formam plante manus·
Bunduc· ·i·auellana
Bunc ·i·affodillꝰ
Bubeſtin· dicit plinius ꝙ eſt plãta·q̃ quã uis a greco ĩ cibis laudetᷓ·bonũ tñ ẽ uene nũ·& eſt herba coriãdri
Bupreſtim idem quod ſupra·
Bupuſtim ·i·bubeſtim
Bubriſdes idem quod ſupra·
Bupuron ·i·buplitron
Bupluron· Pliniꝰ cap̃·de herbis ſpon te naſcentibꝰ·Bupluron in numero herba rũ ſpõte naſcẽtiũ ·hãc greci habẽt cubita li caule folijs multis lõgiſq3: capite ane ti laudatur ĩ cibis ab ypo· in medicina a glaucõe & in condro &c̃. ſonat in greco bouis coſta: vel coſta bouis
Burachet ·i·anax
Burame ·i.alfezire·& eſt vi tis alba·
Burmati ·i·vas terreũ ĩuitreatũ
Burida eſt ſemen nigrũ ſimile piperi quo caremus·

CXI·

BVrchidi vel burchdi arabice· grece papirus·latĩe vero carta filago vel papirꝰ Sera·li·ag gre·cap̃·burchdi·Burchdi·i·papirꝰ vñđ fiunt carte·& alio nomine vocatur carta vnde carta ſic ſcribitᷓ a paulo:ꝙ eſt q̃daȝ plãta iuncoſa paluſtris· quã arabes bur chdi vocãt·& eſt papirꝰ ex quo fiũt car te ad ſcribendũ·& ſubdit·Eſt aliꝰ papi rus qui dicitur burahi· & eſt herba na ſcens in locis humidis habẽs folia lõga vt gladiolus·ſed nõ ſunt acuta·Et eſt ali us a papiro ſupiori·Et eſt alius papirus quem latini vocãt papirũ vel cartafilago quo vtũtur ſacerdotes pro viuificãdo lu mina in eccleſijs· Plinius cap̃·de papi ro·Papirꝰ·i·herba de qua fiũt carte·vľ eſt plãta aq̃tica de qua fiunt carte velut iuncus latus quo faciunt arabes cartas & ſextariola ꝑua vbi ſpecies inuoluũtur que ſextariola dicũtur kirtas·& longum inde ſermonẽ facit in alani· Poſſe· Se ra·aut· dyaſ·Burchdi·i·papirꝰ vnde fi unt carte·& eſt notum quia ex eo fiunt carte· & vocatur fiſtula quia vtuntur ea medici quãdo volunt dilatare orificia fiſtularũ·& quãdo volũt eo vti infũdũt eũ primo in aq̃· & poſtea ligãt ſup eum lignũ et dimittũt donec deſiccatur·& pꝰ ea diſſoluũt & ponũt in fiſtulis· qm̃ quã do manet intus impletur humiditate·& tunc humefit et dilatatᷓ·& radix eius nu trit nutrimẽto pauco·& deſiccant eaȝ ba bilonici & ꝓijciunt ſubſtãtiã eiꝰ et vtun tur ea in ꝑtibus illis· Dyaſ·ſcđm trãſ latõnem noſtrã cap̃·papirꝰ·Papirꝰ vñđ carta alexãdrina fit vtilis eſt·Nã cineres eius vulnera ſordida oris & totiꝰ corpis limpidat·hec carta cõbuſta facere nouit
Gali·viij·ſim·phar·cap̃·papirus· Pa pirus hec herba nõ adminiſtratᷓ ĩ medici na ſola·ſed poſtq̃ʒ infunditᷓ & combuitᷓ & hec infunditᷓ in aceto et vino· vel cum vino ſolo ĩcarnat vulnera recentia·& ma xime in circũitu appoſita·ſed hec quidem materia eſt velut quedaȝ ſuſceptiua ſana tiuorum pharmacorum· Aui·li·ij·ca· papirus· Papirꝰ confert fluxui ſãguinis

& ꝓhibet eum ipsius cinis. & pulueriza
tur super vulnera recentia. et consolidat
ea. quandoqꝫ vero īfundit͛ in aceto & exic
cat͛ & itromittit͛ fistulis: & oib9 vulne
ribus ambulatiuis. & vlceribus ei9 cinis
confert corrosioni oris. & retinet sputuꝫ
sanguinis. Sumatur & inuoluat͛ lino &
dimittat͛ donec exiccet͛. deinde sup emor-
roidas ponat͛. & tūc cōfert eis.
Burma est vas terreū inuitreatū
Burot .i. glans. & scd̄m
grecos castanea ē species eius
Burdo .i. mulus
Burūgi. .i. borongi
Buruch .i. affodillus
Buruma .i. medicina ynda
sic vocata
Busamis .i. peucedanum
Busadum .i. corallus.

CXII.

Busach. i. sputū. Sera. anto-
gali. li. sim. phar. cap. busach.
Busach. i. sputū habētis stoma
chū repletū cibo est valde debilis virtu
tis. sputū vero famelici est forte & est re
solutiū abstersiuū Posse. Sera. Curat
vmbilicū infantis quādo linit͛ cum eo oi
die. & qn̄ masticat͛ frumētū & ponit͛ su-
pra apāta corpoꝝ rusticoꝝ maturat et re
soluit ea. & abstergit maculas corporis
& faciei et lentigines & empetigines: &
pānum. & sangnīnē mortuū sub cute. Et
sputū quidem hominis est contrariū omi
bus aīalibus habentib9 venenū occidet
ipm hominē. & occidit ipm scorpionem.
Bustalmum agnon. .i. arthemisia
Bussarsaris sūt spēs cantaridaꝝ
Busirum sūt dactili īmaturi
Busur .i. busuri
Busius .i. cepa siluestris.
Bussi .i. rafanus
Busuri .i. flogmos qd̄ lati
ni tapsū barbassū vocāt. de quo dicit aui
cenna ꝙ flos eius est bene apparēs. & in
alio dicit͛ aure9. l. l. flogmos.
Buscuascen quid est. l. l. azaster
Bussus .i. arbor bussi & ē
faciēs folia sicut vissago. & lignum eius
est citrini coloris.
Bustuascen .i. buscuascen.

CXIII.

Butalmos herba est cuius flos
dicit͛ ocul9 bouis vel vacce. &
habet flores nigros scd̄m anti
quam trāslatōnem Dyas. cap. Butalmos
que trāslatio corrupta est. quoniā sera.
ex verbis dyascoridis secundū aliam trās
latōem dyasco. dicit ꝙ habet flores citri
nos similes floribus camomille. & hoc ve
rū est. Nam dicit trāslatio quā allegat se
ra. Butalmos bastā eijcit mollē. folia ma
ratri similia florem mellinum habēs sicut
antimus & maiorem: oculo bouis similē
vnde et nomē accepit. Nascit͛ in ciuitati
bus &c. Sed scd̄m trāslatōnem nostram
Dyas. Butalmos habet duas spēs Vna ē
que habet folia similia maratro. & flores
similes florib9 camomille. & ista vocat͛
cotula fetida. & latine dicitur pucida. &
dyas. vocat eam partemon. l. l. partemō
Alia est que habet folia similia coriādro
& flores citrinos nascens iuxta muros ci
uitatis. & vocatur cotula nō fetida. et la
tine dicit͛ oculus bouis. et grece similiter
ita sonat butalmos. sed arabice vocatur
bihar. i. oculus vacce. & ideo dicit ad li-
terā Butalmos ē herba mollis antimo si
milis: lenes emittēs tyrsos. et folia tenui
ter scissa & mollia. similia maratro. flores
citrinos similes florib9 camomille. & ista
scd̄m veritatē est cotula fetida. que alio
nomine vocatur pucida. Et subdit. Est
alia butalmos caulis mollis. folia cori an
dro similia. flores citrinos habēs. nascēs
iuxta muros ciuitatis. & ista vocat͛ ocl's
bouis vel cotula nō fetida. & de ista her
ba est hec veritas clare intuētib9. quā la
tius inuenies si. l. l. bichar.
Butalmon idem quod supra
Butalmeo .i. aisdo maius
Butalmuagiron .i. arthemisia
Butartum .i. baurach.
Butirum quid est. l. l. lelen.
Butiracum .i. oua churchi
Butor .i. vapor vl' fūigiū
Buthor idē qd̄ supra

CXIIII.

Buthormarien vel alcharincha
vel artanita ara. grece lentopo
dion vel ciclamin9. latine vero
panis porcin9. Vbi sciendū ꝙ aui. lib. ij.
cap. de artanita dicit ꝙ alcharincha vel
artanita est ciclamen. Sera. li. aggre.
ca. buthormarien dicit Buthormarien. i.
ciclamen. Almāsor cap. de apoplexia
In cristeri nāqꝫ quod facit ponit artanitā
& buthormarien credo ꝙ sit error in scri
bendo. quoniā buthormarien scd̄m Se-
ra. est ciclamen. & artanita scd̄m auicē.
est ciclamen. Vnde sera. li. aggre. auto.

Dyaſ. Buchormarien .i. ciclamen. & habet folia ſimilia plante que dicitur ciſſus. id ē edera. niſi quia ſūt maculata maculis albedini trahentibus. & habet virgā ad nigredinē tēdentē ſine folijs: cuius longitudo eſt quattuor digitorū et āplius. ſupra quā eſt flos ſimilis roſe rube? aut purpureus. et habet radicem nigram groſſā ro tundā latam & preſſam ſimilem rape. Naſcitur in locis vmbroſis maxie ad vmbrā arborū. Et inciditur hec radix. & ſiccat̄ ſic ſquilla. Dyaſ. cap. de ciclamine ſcdm trāſlatōnem noſtrā. Ciclamen folia habet ſimilia ciſſos: & vario colore picta inter que ſunt & alba folia. tyrſus ei eſt nud? ſine folijs vnius palme. habēs in ſummo flores roſeos vel purpureos. cuius radix nigra eſt: int? vero alba & groſſa & lata ſicut rapa. Gal. vij. ſim. phar. ca. d̄ ciclamine. Ciclamin? vari? virtute eſt. Et enī abſtergit et icidit et attrahit et diaforat. Palā enī ē ex actib? q̄ ſcdm ptem. Et ſubdit. Alius vero ciclamin? quez quidā ciſſanchomiū nominat eo φ odore & flore aſſilat̄. radicē inutilē habēs. fructū vero h3 opatiū ſufficiēter. Plini? cap. de ciclamine. Ciclamē in foliis eſt ſil'e ciſſos in figura. & ſūt colore varia. radix nigra & rotūda i medio depreſſa ē ei tirſus nudus cū flore purpureo. Eſt aliud gen? ciclaminis qd̄ appellāt ciclatemon. folia hēt ciſſo ſimilia ſed minora. haſtā groſſā & nodoſā. que haſta ſi arborē pximā habuerit adheret illi. florē h3 albū & odoratū. ſemē butruoſū et ſimile vuis & velut ciſſos. guſtū hñs mucillaginoſū & viſcidū ſed i utile. locis aſpis & aridis naſcit̄. Ciclamē ea. ē & ſic. i tercio gradu qui et caſſam? panis porcin?. et malū terre appellat̄. Radix eſt ei? tuboroſa q̄ quāto maiores tanto meliores. ſic φ ipſa radix recēs et exiccata magnā hab3 efficaciā. ſ3 recēs maiorē habet. deb3 aūt circa finē autūni colligi & i qttuor ptes ſcidi & cū filo ſuſpendi & pax ad ſolē ponat̄. & i vmbroſo loco exiccet̄. hēt aūt virtutē diſſolutiuā & cſūptiuā Poſſe. Ad emorroidas iflatas & nō fluētes ſed exteri? appntes ſupaſpgatur puluis ei?. vel illiniat̄ ex ſucco ei? ſi interi? latitāt: inijciat̄ i modica q̄ntitate p criſtere. Ad mēſtrua puocāda & matricē mundificādā triferā magnā reſolue in oleo muſcellino vel omuni. & bulliat ad ignē i ciclamine. & de bōbace i hoc intincta fiat ſuppoſitoriū. Cōtra tenaſmonez ex flegmate vitreo ſucc? radicis ei? cum oleo cōmuni i ipo pomo bulliat. & bombix intincta ſupponat̄. Cōtra viciū ſplenis malū terre in multa quātitate mūdatū et cōtritū. p ſex dieſ in uīo et oleo moret̄ vt ibi marceſcāt. cui? colature addat̄ cera. & pax aceti. & decoquat̄ ad ſpiſſitudinē: pcedētib? alijs mollificatiis hoc efficax eſt ſi poſtea iungat̄ vel ex ſucco eius vel ex puluere ſi deeſt ſucc?. cōfice cū oleo & cera. i. modū vnguēti & iunge egx ſepe. Cōtra apāta ex cā frigida q̄ nō poſſūt rūpi p ſpiſſitudine cutis. pomum ipm cōterat̄ et in oleo bulliat et calidu3 ſupponat̄ aut p exteriora purgabit̄. Contra fiſtulā tēta de radice eiuſ facta ſi iponat̄ os āplificat. & os aliqd̄ ſi interi? fūit attrahit vt meli? cū tenaculis attrahi poterit. Puluis ei? carnē ſupfluā corrodit. Cōtra polipū puluis ei? ſupaſpgat̄ ſup ſtuellū q̄ in narib? ponat̄ Sera. Virt? hui? plāte eſt q̄ abſtergit apit et reſoluit vñ ſi bibit̄ de ſucco ei? plurib? diebuſ cū ℨ. iij. vini. curat ſplenē dux. & prouocat vrinā. & mollit vētrē. & expellit ſecūdinā. & ofert aſmaticis Dyaſ. Radix ei? cū aq̄ bibita flegma & tumores p vētre3 deponit. mēſtruis ipat ſuppoſita & bibita. Et dicit̄ ſi ſup radices eius mulier pregnāſ trāſierit aborſū facit. diu pturiētib? ſub femore poſita citi? parē facit. cū vio bibita venenis cōtraria eſt. φmaxime bibētib? leporē marinū. cataplaſmatib? ad bibita morſus venenatos ſaluberrime curat. uino mixta aut bibita cū paſſo aut cū mulſa aq̄ta in modū. ℨ. iii. hictericos purgat & ſpleneticos. & ſi in loco calido copti fuerit vt ſudare poſſint bonum eſt quo ſudore ī uenies colera3 rufā deponē. ſucc? ei? melli mixt? & narib? imiſſ? caput purgat. tūſa et ano ſuppoſita humores deponit. trita et vmbilico impoſita. & ſup pectinē ventrē mollit: aborſum facit. ſucc? ſuffuſiones & caligines oculorū inunct? detergit. maxie ſi melli fuerit addit?. medicamib? recte additur ad aborſum preparatis. puluis ei? ſparſ? anū ppendētem reuocat. Id facere poteſt ſuccus ei? q̄ tūſus & expſſus neceſſarie ſeruatur quo liuores inūcti curātur. puſtulas curat. vulnerib? cū aceto medicatur ſola radix cū melle hoc facere poteſt. cataplaſmatib? adhibita tumentē ſplenem attenuat. & ſucci eius. ℨ. ii. accepte cum modico vino hec potiſſime facit. ipa etiā

radix cum melle cataplasmata alopitias
emēdat· maculas sordidas limpidat· po:
dagricis subuenit· & pmonibꝰ & veretro
& effelidis· et vulneribus sordidis neces
sarie adhibet̄· vulnera capitis sanat· sed
oportet eius decoctōem fomēto priꝰ ad
hibere· & sic oleū in quo p̄cocta sit illini
re· circūcidit̄ enim interiꝰ donec cōcauet̄
& sic oleo impleta cineri imponit̄ calido
donec oleū stertere tēptet. mittit̄ aliquā
do etiā cere paꝝ· & ita illinit̄· Elixatura
eius fomēto adhibita pmonibꝰ salutare ē
maxīe si fuerit cū oleo cocta & puncta.
Radix ip̄a collecta & siccata necessarie
seruat̄. Gali· Succꝰ ciclamīs emoroi
das aperit & ꝓuocat violēter ad egestio
nē in licinio appositꝰ· ita aūt & cū his q̄
insclirata. & scrofulas· & oīes alias du
ricies euaporāt· & suffusis ducit cū melle
ūctꝰ. & vltra hoc etiā nares purgat· for
tis aūt est ei virtꝰ vt emplastro vnctus
ventrem subducat et embrionē īterficiat
etem̄ et aliter est corruptiuū embrionum
forte ī pessario appositꝰ· tota vero radix
succo quidē est debilior· fortis autem est
& ip̄a em̄ mēstrua mouet bibita et appo:
sita· & hictericos iuuat· nō solum expur
gans hoc viscꝰ· sed eā que in toto corpe
est colerā extrahēs p sudorē· vnde in po
tatōne cooperiri oportet euꝫ ad sudoris
generatōem. Oportet aūt vt puto eē bi
bendū aquā eiꝰ vsqꝫ ad tres ·ʒ· vel cū vi
no dulci· vel cū mellicrato· abstergit aūt
cutim· & in alopitiis et ephelidibus· &
oīes efflorātōes curat· Iuuat aūt et in
duratos splenes emplasmata recēs et sic
ca· Dant aūt quidā hanc radicē siccam as
maticis· Et subdit· Est alia spēs ciclami
nis cuiꝰ radix est īutilis. fructꝰ vero est
opatiuꝰ sufficienter· quocirca & cū vini
albi ciatis duobꝰ bibitꝰ pluribꝰ diebꝰ sa
nat splenes mouens & urinas & ventreꝫ
subducēs. extrahit aūt & secūdinas &
asmaticos iuuat· qualitas vero eius cum
gustat̄ acris & subuiscosa ē Aui· li. ii·
cap̄· de artanita· Artanita illud qd̄ de ea
administrat̄ est radix eiꝰ q̄ est incisiua re
solutiua· & est bona doloribꝰ iuncturaꝝ
& vtriusqꝫ anche· & facit sternutatōneꝫ
& vehementer aperit oppilatōnem· & cō
strictōem nariū et colatorii· & cōfert sin
gultui· & eijcit semē· Et eiꝰ decoctio va
let pūcturis venenosis· Et similiter siru
pꝰ eꝰ Loco eꝰ ponit̄ in iuuamēto qd̄ effi
cit in venenis pondus eq̄le de aristologia

lōga· et semine citri & mētastro· Ioh̄·
mes· cap̄· de arthanita· Arthanita ē panis
alcuruit vel panis porcinꝰ· et ab alijs pa
nis fauni dicit̄· et inueniūtur ex eo puum
et magnū· Magni aūt radix est in modū
rape rotūde· cuiꝰ ps exterior est terrea ni
gra: iterior aūt alba· Et eleuant̄ radices
sup frōdes & flores scd̄m semitā violaꝝ
subalbidaꝝ sine eleuatōne stipitis sup̄ ra
dicē· Paruū aūt habet radices subterra
neas plurimas in modū auellane et ciceꝝ
Ca· et sic· complexionis est in principio t̄
cii gradꝰ· Et est incisiuū· subtiliatīm̄· cale
factīm̄· resolutīm̄· abstersiuū· mūdificatīm̄·
et aperitiuū oppilatōnū· et est ex rebꝰ su
dorē exuberare faciētibꝰ· et ex maxīe mū
dificātibꝰ cutim: et resoluētibꝰ feditateꝫ
eius· De rectificatōe recipit hoc qd̄ dicit̄
in cap̄· de luf· et in ca· de alfesera· Et dixit
sera Accipe succi eiꝰ· ʒ· iiij· et dissolue cū
zuccaro et coque vsqꝫ ad terciā ptē: et p
pinet̄ in mane· est em̄ medicina certa ad
hictericiā· Et dixit grecꝰ· Succꝰ eiꝰ cum
mellicrato aut secaniabin· et ꝓprie d̄ quo
libet ptes eq̄les cocte et sūpte scd̄m supi
oreꝫ decoctōem sūt medicina expta ad hi
ctericiā citrinā· Ponit quoqꝫ mes· i eodē
ca. duas desriptōnes vnguēti de arthani
ta· quas ibi require· Posse· Idē solutō
ne educit flegma muscillaginosū sūptum
et suppositū· et etiā linitū sup femur· ylia
et ptes adiacētes eis· apit oppilatōnes vi
sceꝝ et splenis· et ꝓprie sūptuꝫ cū oximel
le· et similiter emplastratū· Et ꝯfert coli
ce flegmatice· et ei q̄ fit ex retētōne fecis
Et est ex rebꝰ mūdificātibꝰ caput et ocu
los· et ꝓprie purgat caputpurgio ex eo
fcō· et abscindit emigraneā frigidam et
sodā· et cōfert tremori et palisi· et ad eg
tudines corporis flegmaticas· et ꝓprie si
fiat caputpurgiū ex eo post assūptōnem
yere aut theodoricō aut pillularū fetida
rum· aut similiū· Et cōfert caputpurgiuꝫ
ex eo factū debilitati visus· et aque q̄ de
scēdit ad oculū· et est res expta ad hicte
riciā cōuertēs in vaporē fumū et sudorē
materiā eius· et ꝓprie succꝰ eius cū seca
niabin aut mellicrato Et oportꝫ vt sumēs
ip̄ꝫ coopiat̄ multū· et sudet sudore vehe
mēti citrino· Et scd̄m oīeꝫ modū admini
stratōnis ipsiꝰ cōfert duriciei splenis· et
maiorū apātū et scrofulis· et ꝓuocat bibi
tū et suppositū mēstrua· Et ex maxīe ape
riētibꝰ orificia emoroidaꝝ existit· Et dr̄
q̄ si suspēdat̄ in collo mulieris radix eius

ipsa nō cōcipit· Et lenitur ex eo anus et cōfert egressui ei9 · Dosis eius est ab au reis·iij ·vsq3 ad·iiii. et ꝑprie succi ei9 ·

Butruas ·i.bitumen iudaicū

Buthur ·i·lapis viridis cō tra venenū

Buxarion ·i· satirion

Buxade idē qd̄ supra

Buxida ·i·almea

Buxide ·i·satirion

Buzabaram ·i·zedoaria

Buznaram idem quod sup̄

Buzemma est ꝑprie herba que vocat̄ ꝑ prio noīe guzema·

Buzeidem dicebat iudeus ꝙ est bistorta extimatōe potius q̄ ꝙ scirz· In glosis ve ro almāsoris libro tercō sup satirion scri bitur ꝙ est spēs satirionis· cuius radix ē velut digit9 · que vocat̄ in lingua nostra palma xp̄i Nā sine dubio palma xp̄i ē spe cies satirionis·sicut apparz in·l· kasi · sed prima expositō melior·

CXV·

Buzeiden ara·sūt radices albe· Sera ·li·aggre· cap̄· Buzeidē est simile behem albo· & est me dicina yndie: qua nos parū vtimur· Et q̄ dā vero detulerunt ipam ad nos· & vidi mus eam sepe· & melius est ex eo quod ē album habens lignum grossum :et m'ltas virgas Illud vero quod est subtile lignū habens superficiem lenem parue albedi = nis est non bonum & nullius iuuamenti·

Possedo·Serap̄·autori.habix·Habix dixit ꝙ eius iuuamentum est sicut iuua = mentum hermodactilorum ad remouen dum dolorem iuncturarum et podagre laxat aquā citrinam·

Buzimen ·i·testiculis vulpis & est satirion

Buziden idem quod supra ·

Buzuaria ·i·abrotanū

Buzuariam ·i·zedoaria

Brunc9 ·podagra lini & hasta lini cuscu te idem·

Brueria ·i·thamariscus ·

Bruca idem quod supra·

Bruca erecta idem quod supra ·

Brumaria ·i·lentopodion· & est ciclamē vel bothormarien·

Brunete idem quod supra ·

Bruneria idem quod supra·

Bruon talasumi ·i· muscus maris

Bruach ·i·affodillus

Butria ·i·planta que vo = catur olece

Brucus id est·rannus·

CXVI·

Bruculus est species locustarū que aliquando intantum abun dant in terris arabum ꝙ terraz tegunt· & fruges comedunt & herbam quare contra eos congregantur sicut in exercitum ipsosq3 colligunt & comedūt insalsos & salsos· Et ego vidi eos saler = ni anno dominice incarnationis· Millesi moducentesimononagesimoseptimo·

Almansor tractatu tercio capitulo d̄ bruculis· Bruculi qui salliti non sunt·pa= rum calefaciūt & inflatiui existentes sper ma augmentant·salliti vero plus calefaci unt & sitim efficiūt· & sūt mali nutrimē ti·sāguinē quoq3 adurūt

CXVII·

Bruscus omnib9 notus Pau lus cap̄·de brusco· folia ei9 sūt folia mirti cum extremitatibus spinosis·faciens plures stipites cum fru ctu rubeo·sicut fructus cerasi· & est tem perati caloris·vt ypocras & galienus te stantur· Posse·Paulus· Succus folio rum eius expressus in ore tentus oris vi cia emēdat· ꝓdest stomaco et dolori ven tris a colera·temperatus cum lacte & in unctus vicia oculorum emendat · pota tus cum zuccaro emopteicos sanat · & petram frangit · Succus eius coctus & bibitus coleram & menstrua expellit·pul uis radicis eius vulnera bene sanat·

Brustus· idem quod supra·

CAazaben ·i· diptamus
Caazaen· idem quod sup̃
Cacos ·i·malum
Caezaben ·i·diptamꝰ
Caesaben ·idẽ qd̃ supra·
Caiban ·i· mẽcastrũ
Cama scd̃m dyas· est sicut triticum &c̃ ·
apud Sera· vocat̃ cartamũ
Cairion ·i·piscis habẽs ocu
lum in capite
Caifese ·i· vespertiliones
Cailen ·i· semperuiua
Caisarbarum ·i· cassiafistula
Caocule ·i· cardamomum·
Caokale idem quod supra·
Cauledon id ẽ· caulis quo vti
mur ad edendũ
Cauganae sunt ea que sunt simplicia &
cõposita· & comedunt̃ post cibum sicut
capparis et oliue
Caugilen ·i·ostrea
Cauculus ·i·strignum
Cauda vulpis quid est·l·l· dipseus· et li
terã barsayarbu
Caustica ·i·acuta
Caucon ·i·celidonia
Caulis aque nenufar
Caulis erraticus ·i. caulis agrestis·
Caulis ·i· caulis qui come
ditur: eo q̃ caule·i·tirso magis qualescit·
vel caulis·i·tirsus caulis·i·veretrum vel
preputium· Paulus ca· de vlceribꝫ vir
ge· Si vero scd̃m caulon interiꝰ pudendi
vlcus fiat· &c̃ ·i· scd̃m virgã virilem ·ꝓ
caulibus·l·l·cambin
Cauliculꝰ agrestis putat̃ cõdisi vel stru
tium·licet videatur aliter dicere dyas·
Caulis agrestis idem quod supra
Caulia ·i brassica
Cauben ·i·caulis
Caulis stridolus ·i· scrofularia
Causem ·i·bibar
Cauguamium ·i·sale cõdita vt oli
ue & capparis
Cauguamich ·i·ea que nascuntur
in gula & prefocãt vt squinantia
Caubez fit sicut mice panis in oleo frixe
& melle despumato posite paꝝ ꝓcoquũ
tur·postea vero super setatiũ ponuntur
vt per foramina mel exeundo separetur·
Cauguamac ·i cauguamium
Cautalides ·i·cantarides· & ẽ
species pini
Caulidaris ·i·species pini·
Caudo est confectio fumigij aromatica·

Caulicularis ·i·iusquiamꝰ
Cauda tremula quid ẽ·l·l·tragulidũtes·
Cauguamichi sũt aliqua quoꝝ quedã cõ
diũtur cũ sale· quedam sine sale
Caurupestias est nomen lacticinij qd̃ as
similat̃ citrullo
Causigi est quoddã genꝰ piscis
Caucalis· est vua lupina
Cauda porcina ·i·peucedanum
Cauda equina quid est·l·l·obtherebachil
Causon ·i·febris incensiua
Caustica dicũtur incensiua medicamĩa ad
urẽtia putrefactiua
Cauterismus ·i·cauterizatio
Cautin ·i·celidonia
Cautien ·i· celidonia minor
Cauda pecorina ·i. miliũ solis
Caulis herba ·i·vua lupina
Caubarus ·i·amrudicis
Cauponia ·i·cellariũ vini·
Causis ·i·incensio
Caucolli idem ·i·flores lilij albi
Caballus marinus inueuitur in ypotamo
ypotamꝰ est fluuiꝰ mesopotamie· que ẽ
regio media inter duo flumina ·s· citrim
et eufratem
Cabalicis ·i·species storacis
Dyas· ca· de storace vtitur isto vocabl'o·
Cabar ·i· capparis
Cabdatim ·i·thamarindi
Cabeth ·i·squama ferri
Cabis ·i·catez
Cabria ·i·brassica
Cabrosi ·i·ciperũ
Cabrusiũ ·i· medicina de in
sula cipri· vnde arabice cabros ciprense
Vnde auicẽna quãdo dicit de aliqua me
dicina qd̃ est cabrusia: intelligẽdũ est de
cipro·
Cacabre siue karabe gummi est quod vo
cat̃ electrũ·
Cacaballꝰ ẽ nomẽ lacticinij·qd̃ assimilat̃
mirto·et est fortiꝰ lacticinioꝝ
Cacabꝰ veneris ·i·papauer palustre
et est nenufar
Cacasen ·i·ferrugo ferri
Cacabũ rupis quid est l·l· calaris
Caccabũ ·i·species strigni·q̃
vocat̃ kekengi· et caccabũ aliter appellat̃
q̃dã plãta venenosa: que a dyas· dorignũ
vocat̃· et est landrus
Cacharich est spẽs testiculi canis
Cactam onidas ·i·elleborꝰ niger
Cacetica ·i· mala habitudo
vel cacetica·i·sordida· vnde cacesia &c̃·

Et dyas. ca. de alosamios vlcera cacetica
Cacetos scdm dyas. vocat semē cuiusdā speciei libanotidis in capitulo de libano tide. & dicit kakerios

Cacera. ·i· mala vexatio
Cacetiū ·i· sordidū
Cahetis mala habitudo. & ē cachochia
Cacreos ·i· galbanū
Cacrelegus ·i· acetū. scdm hali abbatē capitulo de succis. s3 i tercio eius de3 de effimera ab oppilatōe dicit. vngat cū oleo cacreligi. qre ñ videt esse acetu3 Itē in cap. d apatib9. cū pane iquit cacre legi & farina ordei.
Cacreos ·i· spēs ferule. cui9 semen dicit cacreos. & succ9 eius est gal banu3. Greci vocant hāc ferulā nartecos
Cacunacule ·i· cācri.
Caci ·i· cancrū
Cacille est hñs i se salsedinē & assilatur usnen. & purgat aquā citrinā
Cachita ·i· dragātū
Cacrios ·i· ros marinus vel semen cuiusdā spēi eius.
Cacoctica. ·i· cācer.

CXVIII.

Cacolla ara. vel heil vel hibae. gre. & latine cardamomū. Car damomū ca. & sic. in primo g̃ du. semē quod producit ex qdā arbore fa ciēte qsdā tuberositates sicut semen rute in quibus semina ipsa concluduntur.

Sera. li. aggre. cap. Cacella & heil ·i· cardamomū minus. & melius dicitur hil bane. & est masculus. Et idem aut. ysaac benaram. Sunt eius due species. mai9 & minus. Maius hēt cortices & capita sic̄ rosa. & hēt grana magna fere sicut naba cha aut maiora par. & ēca ipa sūt g̃nula pua angulosa boni odoris pinguia pulue rulēta. & ipm est melioris odoris at3 de lectabilioris q̄ min9. & in sapore ei9 est stipticitas & acuitas. ver quādo compa tur minori est acuitas eius mior & stipti citas maior. Et cortex et capita sūt stipti ciora q̄ ipsum. Et virtus eius est cali. & sic. in primo gradu. Min9 vero vocatur hilbane. & nō habet capita nec corticem & hēt grana habētia corticem. cui9 color est sicut color cardamomi maioris. & eius substātia est subtilior q̄ substantia maio ris. Et virtus eius est sicut virtus ipsius nisi quia ꝓpter eius subtilitatem cōfert plus digestioni. & est magis desiccatiuu3

Auicenna li. ii. cap. de cardamomo.
Cardamomum aliud est magnum sicut ci cer nigrum. quod cum frangitur interius habet granum album mordicans lingua3 sicut cucube: in quo est aromaticitas. Et aliud est paruum sicut lens aromaticum est calidum & siccum in tercio gradu.

Dyascorides capitu. de cardamomo
Cardamomum semen est quod nascitur in arabia & in alijs locis. sed eligendu3 ē frangibile & flauum plenu3. graue. et du rum. & quasi lentum. sed non rugosum. & si frangatur puluerosum est. & gustu subamarū. calefaciens odore suaui.

Galienus septimo simpl. phar. cap. de cardamomo. Cardamomum est quippe & hoc calide subsistentis virtutis. nō ta men adeo fortis sicut nasturcium. s3 quā tum delectabilius & aromaticius existit nasturtio. mitātum et calida virtute imbe cilliori participat. non tamen vlcerare suf ficiens est ipsum p se cataplasmatū. hab3 autem et quid amaritudinis illatum in se ꝓpter quam & lumbricos iterficit. & pru ritum sufficienter abstergit cum aceto.

Sed attenden du3 est q̄ presens capitulū dyas. quia videtur esse de cardamomo. nō est sed ē de cordumeni & nō d cardamo mo. qm̄ si tu leges illud capitulū cū ca. d cordumeni in aui. li secūdo. et cū caplō Sera. li. aggre. qd incipit Hardameni vi debis q̄ idē dicunt. Veritas est q̄ greci cordumeni vocāt cardamomū p̄ferētes. da sillabam accentu acuto seu producto mo vero corrupto. cardamomū vero p cardumeni: da accētu graui mo vero cor rupto. vt nos cōmuniter proferim9. q̄re dyas. p cardamomo cordumenū. vl' fuit error trāslatoris vel scriptoris Posse.

Sera. Virtutis sc3 maioris ē que resoluit & fortificat & cōfortat stomachū. et va let digestioni. et confert sincopi & vomi tui. & maxie quādo bibitur cū suo corti ce et suis capitib9 cum mastice et lignoa loe. et cum succo mente. aut cū vino gra natorū. et cū menta. Cōtra sincopi et car diacā passionē ex frigida causa. fiat deco ctio ei9 in vino odorifero. addita aq̄ ro. et detur patienti. ad debilitatē stomachi et digestionē ꝯfortādū puluis cardamo mi cū semie anisi det i cibo vel i potu ad appetitum prouocandu3 vel cōfortādum Et cōtra vomitū ex frigida causa puluis

eiuſ cū ſucco mente conficiat̃ & offerat̃
Item puluis cardamomi cū menta viridi
vel ſicca in aceto & aqua ſalmacina coq̃t̃
et ſpongia intincta ori ſtomachi ſuppona
tur·Cōtra debilitatē cerebri puluis eius
naribꝰ apponat̃ Si fiat reuma puluis eius
cū oleo muſcellino in teſta oui ſup cinēs
calidos ponat̃ vſqꝫquo bulliat:poſtea ī
ungat̃ caput Auicen·In ipo cū calefa
ctōne eſt ſtipticitas· & ꝓprie in eo qd̄ ha
bet caput:& ꝓprie in capite ipo·& ꝯfert
vomitui & nauſee cū aq̄ maſticis · et aq̄
vtriuſqꝫ granati·

Cachochimꝰ ·i.malus chimꝰ ·i·
humor malus·nā chacos grece malꝰ· chi
mus·i·humor·vnde cachochimus·i·hñs
malos humores·inde cachochimia

Cachoſtomacū·i·debilitatiuū ſtomachi·

Cacoetes eſt quoddā vlcꝰ
oculi·

Cacos· ·i·malum

Cacron·Pliniꝰ de his que ferūt quercus
preter glādes·Ferūt inquit robora & ca
cron·ita vocāt pillulā in medicina vren
di vim habenteui · gingnitur & in abi
ete larice tilia platano poſtq̄ folia ceci de
rūt·hyeme dura ſūt ·continet nucleum pi
neis ſimilē iſ creſcit ī yeme·apit̃ aūt pillu
la tota·caditqꝫ cum ceperit creſcere &c̃·

Cacule ·i·cardamomū·

Cacul idem quod ſupra.

Cacuma ·i·aduſtio

Cadarmaezin ·i·placētis cū oleo
frixis & in melle deſpūato poſitis·& ibi
dē parūp coctis·poſt ſup ſetatiū ponūt̃
vt mel ꝑ foramīa exeat ·& ſic comeditur
calidū vt de pane

Cadaka quid eſt·l·l·ſandaran·

Cadra ·i·viride

CXIX·

Cadimia vel cahimia grece.ara·
cadimia·vel kalimia·latine vo
climia Simon de ianua·Om
nia illa nomīa cadūt ſup tres medicinas·
Vna quarū eſt fumꝰ qui eleuat̃ a quolibꝫ
metallo quādo purificat̃ ī fornace·ſiue ſit
aurū et tūc eſt climia auri · ſiue argentuꝫ
& tuuc eſt climia argenti ·ſiue es vt patꝫ
ꝑ dyaſ·cap̄· de cadimia· & ꝑ auicē·cap̄.d̄
climia. Alia eſt lapis calaminaris qui vul
go marchaſita dicit̃·quo tigitur es ·ſicqꝫ
auricalcū·cuiꝰ fumꝰ ſublimatꝰ eſt· ſicut
patet ꝑ librū ſecūdū azarauij · qui eſt de
ꝑ̄epatōne medicinarū ſimpliciū Alia īue
nit̃ in mineris metallorꝫ maxime eris ·ſi
cut patet ꝑ dyaſ·cap̄· de cadimia· in quo
etiā cadimiā vocat tuciā ſolidā que fit ꝑ
ſublimatōem quādo fit auricalcū quā ale
xādrinā dicimꝰ·& hoc tāgit etiā infra cū
dicit·Multi vero ponūt ferreas haſtas ·
&c̃ · dicit ergo Cadimia bona ē cipria et
botrides·& que ſpiſſa fuerit & grauis
mediocriter· Fit aūt vel generat̃ ī metal
lo eris vel parietibꝰ·ex argento fit leuior
atqꝫ albidior & inferior virtute· habꝫ au
tē cadimia ꝑtem ſupiorēꝫ ſicut botros de
intus tñ cum fracta fuerit cineroſa eſt:d̄
foris colorem cinericium habens · & ex
vna parte colorem habens lapidis ono
chitis·talis vero cadimia eſt que in veteri
metallo effoditur · Eſt et alia cadimia
que & placodes dicta ē que quaſi pictu
ras habꝫ ſicut zonas quā multi zonicē di
cunt·Eſt etiā alia que dicit̃ obſtractiſ te
nuis & nigra·colorē terreuꝫ & teſte hñs
omnes iſte nigre ſunt Eſt & alba ſed nu
gax vtiliſ eſt aūt botrix & que onochiteſ
dicit̃ conſectōnibꝰ oculorū · Relique ve
ro ad medicamīma & ad vlcera ſiccāda ꝓ
ficiūt·&c̃·Naſcitur etiā cadimia ex cōbu
ſtione eris vſti·intelligo auricalci vſti·cu
ius fumꝰ parietibꝰ inheret·hic fumus col
lectꝰ cadimia appellatur·Multi vero po
nunt ferreas haſtas longas in quibus fu
mus ipſe coheret·Alij conficiūt illā d̄ mō
te qui dictus picterides· in quo ſūt lapi
des qui cōburunt̃· in quo etiā mōte inue
niunt̃ multa metalla in diuerſis locis·ſic̃
eſt calciten & muſteos & pſori & malan
teriaquianū·criſocolla·calcantū· et defri
gis ·Inuenit̃ preterea quidā lapis in me
talliſ cadimie ſimiliſ apreſiemī·ſed diſcer
nitur ꝙ ſit leuior cadimia· et maſticatōi
dentiū nō cedit·deinde fractꝰ atqꝫ igni ī
poſitꝰ reſileat:et fumū ſimilē igni faciat·
Cadimia duꝫ ꝑſeuerat igni varij coloris
nitorem facit ·atqꝫ in ſole cū aceto trita ī
erugineā venit qualitatem In hoc ſermo
ne videntur tāgi omnes ſpecies cadimie
ſi bene intelligantur tā vere ꝙ̄ falſe ·Eſt
etiam ex climia ī mineris vnde effoditur
argentum quādo purgat̃ et affinat̃·gene
rat̃ climia·Et quando diſſoluitur lapis q̄
dicitur marchaſita fit climia·& qui nomi
nauit hanc climiam lapidem bene dixit·
Ego vero tempore quādo aſcendi ī inſu
lam ·ſ· cipri nō erat in domibus fornacis
ex illa climia niſi res modica ī fornacibꝰ
Et ego reppi ab homine fideli ex illis mi
neris lapidem qui repitur in montibꝰ vl'

in cursibus aquarum · & quando postea dedi hunc lapidē cuidā medico italie qui erat amicus me9: extimauit ꝙ dederim si bi magnū donū quia illa species climie ē nobilior & melior omnibus alijs specie bus· Posse·Sera·li·aggre·cap̄ de cadi mia aut·dyas· Virt9 oms climie ē stipti ca·replet vlcera· & purgat sordes vlceꝝ putridoꝝ·& desiccat carnem supfluam q̄ fit in eis: & cōsolidat ea· Adurit̄ autē cli mia in hunc modū·ponit̄ super prunas et dimittit̄ donec inflamatur et cādescat·et appareāt in ea vesice ebulliētes· sicut sūt in scoria ferri·deīde extrahitur ab igne et extiguitur in vino· & si indigeretur ea p̄ scabie oculoꝝ·extiguit̄ in aceto Quidaꝫ vero accipiūt ipsam adustā & terūt cuꝫ vino·et ponunt in vase terreo·et adurūt eā donec fiat cinis· & admistrāt eā sic p̄ patā loco tucie·

Cadia	·i· flos papaueris
Cadimiale	·i· coriū mali ḡnati
Cadymia	·i·cadimia
Cadmialis tortoria	·i·metallū vbi cuprū & argētū coquit̄ et cōflat̄·
Cadog	·i·lac acetosuꝫ sine butiro.
Cadocon	·i·flos mali grana ti·& est ille q̄ vocat̄ balaustia licet falso·
Caduca mali	idem quod supra·
Caducum	idem quod sup̄·
Cafagati	.i·tremor
Cafacan	·i·tremor stōacalis
Cafatal9	·i·lasar
Cafarū	·i· aspaltū

CXX·

Cafa ara·grece mirica vel bruca vel mirchi·latine vero thamari scus· Vbi sciēdū ꝙ thamarisc9 quedā est masculus et est athel· & vocat̄ similiter thamarisc9 domestica· Et quedā est femina: & est illa arbor quā cōmunit̄ nos vocam9 thamariscū· et ista vocatur similiter thamarisc9 agrestis· Sera·li· aggre·cap̄·de casa·Casa ·i·thamariscus agrestis·et est arbor erecta que nascitur in aquis· et habet fructū qui assimilatur floribus·& est similis in fluxibilitate sua vsnee· & illa spēs vocatur ab aliq̄b9 bru ca· Est in babilonia & in seni alia thama risc9 que est domestica· que noīatur ter mezit et athel·& assimilat̄ agresti in omi bus p̄terꝙ in fructibus in longitudine · ꝙ fructus eius est rotund9 similis gallis dentatis·et est stipticus· & ponitur loco gallarū in medicinis· Et sciendū ꝙ ista ē arbor quam nominat ipse in litera athel de qua dicitur ꝙ est arbor magna vsꝫ ad celum que vocat̄ athel·pro qua·l·l·athel Galienus·vii·sim·phar·ca ·de thama risco scꝫ agresti· In sapore eius est stipti citas· & est virtus eius que incidit et ab stergit·sed foliorum eius et radicum & ramorum subtiliatio est plus subtiliatōe fruct9 eius· Auicenna li·ij·cap̄· d̄ tha marisco· In ipsa ē stipticitas et abstersio et mundificatio absqꝫ exiccatōe vehemē ti·et eius aqua est abstersiua desiccatiua· cuius abstersio plus est desiccatōne eius & ipsius exiccatio est cum stipticitate·sꝫ eius fruct9 est vehemētioris stipticitatis Et in thamarisco quidem ē subtilitas pau ca·& in reliquis rebus aliīs admministrat̄ loco galle viridis· Plinius cap̄·de tha marisco· Thamarisc9 ca·et sic·est in secū do gradu. Posse·Sera·aut·dyas· Ra dix thamarisci ponitur p̄ gallis ī medici nis oculorum et oris·et est conueniēs spu to sanguinis ·et potatur ī fluxu antiquo et cōfert hicterias·et illis quos momor dit rutela· Et quando fit emplastrum cū ea: diminuit apostemata flegmatica · et cortex eius operatur sicut fructus eius· nec plus nec minus · et folia eius cocta cum aqua et bibita ipsa aq̄ extenuat sple nem· Et quando fit cum ea collutio oris confert doloribus dentium· et est conue niens mulieribus habentibus fluxum hu miditatum antiquum quando fit sessio ī decoctōne eius · et proijcitur decoctio eius super illos in quibus generantur pe diculi et lendines·et iuuat multum· Cinis ligni thamarisci quando supponitur con fert habentibus humiditates matricis. et fiunt ex stipite arboris thamarisci cy phi cum q̄bꝫ bibūt splenetici ·et vinū est iuuatiuū eis· Et idem aut ·mesarugie· Ci nis eius desiccat omnia vlcera et proprie illa que fiunt ab adustione ignis·et ɔfert apātibus frigidis quando fumigatur cuꝫ eo· Dixit mihi homo fidelis ꝙ fuit q̄daꝫ mulier super quā apparuit lepra·et datū fuit ei de decoctōe radicis thamarisci cū passulis sepe·et curata est· Et nos quidē experti fuim9 illud in muliere alia et cu rata est· et hoc fuit quia egritudo eius prima fuit apostema ī splene·et propter oppilatōnem eius que quidem fuit causa

non attrahendi melancoliā & non mundi-
ficandi vel clarificandi sanguinem· & fu
it causa aparitōnis lepre super eam· quā
do ergo resolutum fuit apostema & op
pilatio propter operationē istius medici
ne in eo ꝙ fuit de natura sua incidere &
abstergere ·reuerse sunt ad earum sanita
tem· Et idem auct. gal. in li· suo ad glau
conem· quando scripsit ei signa apostema
tis duri in splene· ꝙ melior medicina eius
est cortex radicis capparis· & scolopēdria
& cortex thamarisci & summitates eius
si coquanẽ in aceto & squingibin Gal·
vij· sim· phar· Quando cortex thamarisci
coquitur cū vino ꝯfert spleni duro· et ex
pellit dolorem dentium. sed in fructu ei-
us· & in cortice est stipticitas non pauca
quousqꝫ virtꝰ eius est propinqua virtu-
ti gallarum viridiuꝫ· nisi quia in gallis sci
licꝫ viridibꝰ maifestatur stipticitas solū
Complexio fructus thamarisci est com
plexio inequalis· & possumus eis vti ꝓ
gallis· Et cinis thamarisci quādo combu
ritur habet virtutem desiccatiuā desicca
tione forti· & est ī eo abstersio & incisio
Et idem eodem li· cap· de mirica· Mirica
& thamariscus abstersiue· & incisiue est
virtutis absqꝫ ꝙ siccet manifeste· habꝫ au
tem aliquā stipticitatē ꝓpter hmōi quali-
tates & virtutes. splenes quidē sufficien
ter iuuat sclíratos aceto & vino radici-
bus vel ramis vl' folijs coctis· sanat aūt
& dentiū dolorē· fructꝰ vero eiꝰ & cor
tex nō paucā stipticitatē habēt· vt prope
gallam omnifariam accedat· excepto ꝙ
stipticitas euidens in galla· in fructu vo
bruce complexio est inequalis· permixta
enī est natura eius cum abstersiuitate q̄d
non inest galle· vti tamē poterit quis eo
nō ꝑsente galla ī omnibꝰ ī quibꝰ vtimur
illa· Et cinis combuste bruce siccatiue est
virtutis habens multū quid abstersiuū·
& incisiuū· paucū vero stipticū Dyas·
Secundum translationem nostram cap·
mirice· Mirice· i· thamariscus foliuꝫ elixū
& ipsa elixatura bibita cum vino sple-
nis tumorem compescit· dolori dentium
subuenit· eiꝰ elixatura pessarijs adhibita
humores matricis ꝓhibendo constrīgit
pediculos & lendines pernecat· cinis eiꝰ
similiter menstrua stringit Conficitur ex
ligno eius calix in quo vtiliter bibitur.

Auic· Eius decoctio administratur ī
embroca ad pediculos et interficit eos· &
ex eius folijs fit emplastruꝫ super apāta

fluxa· & eiꝰ fumus exiccat vlcera huīda
& variolas· & spargitur quidē quod ex
eo tritum est ·& cinis eius sup adustionē
ignis & vlcera hūida· & cinis eiꝰ exiccat
vlcera humida difficilia· & corrodit car
nē additā· Et decoctio eiꝰ folioꝝ cōfert
cū vino dolori dentium colluto ore ex ea
& prohibet corrosionem eorum· & ꝓprie
fructus eius· eius fructus stat loco licij
& galle ī egritudinibꝰ oculi & ꝯfert spu
to sanguis antiquo & ꝓprie fructus eiꝰ
Et eius rami dissoluti ī aceto emplastro
ex eis facto· & ad splenem bibitur vinuꝫ
in quo decocta sunt folia eius · et ipsius
virgulta· Et faciunt splenetici ex ligno ei
us vasa· & ꝯferunt solutioni antiq̄ & se
dent ī decoctione eiꝰ ad cursū matricis·
Et supponiẽ gūmi eius· & bibiẽ fructus
eius etiam· & confert fructus eius mor
sui vipere Plinius cap· de thamarisco·
Thamariscus domestica habet virtutē eā
dem sicut siluestris· nisi qꝛ est magis stip
tica & minus incisiua & abstersiua

Cafel reset ·i· scolopendria·
Cafeti manibus est species exercitij
Cafitium ·i· fimus columbinus·
Cafandar ·i· galanga
Cagalla ·i· caro amomum
Cagulla idem quod supra
Cabaam est quidam locus
Cabapbam ·i· oleū indum · & est
oleum nucis yndie
Cabalef ·i· pannus faciei
Cabai ·i· cuscute·
Cabatutum ·i· atriplex
Cabaduc ·i· occiput
Cabab est locus in crure vel pede

CXXI

Cabarliub ara· grece xiolocara
cta vel siliqua vel keraciuꝫ vel
keraca vel faba siliqua· latine
vaginella vel carumba Sera· li· aggre·
capitulo cabarliub· Cabarliub sapor eius
est stipticus cum pauca dulcedine· & vir
tus earum que non sunt recentes est sic
catiua· nam que desiccantur stringunt si
cut faciunt cerasa. quia humiditas earum
resoluitur & remanet substātia terrestris
que desiccat· sed arboris earum est virtꝰ
desiccatiua & stiptica Gal· secundo de
cibis ca· de siliq̄s· De siliq̄s pessime sensi
ꝗuis digeranẽ & ventrē stringāt & hūo
res noxios nutriāt· Et idē in li· de chimis
Est kerachium eduliuꝫ pauci nutrimenti
& ligneum ex necessitate & indigestibile

nullum enim ligneum bene digestibile. sz et non egeri celeriter non paruz ipsis exi stit malum. quare melius esset ipsa neqz deferri ad nos ex orientalib9 locis in qui bus nascuntur. Est enim cibus mulieruz et puerorum effrenatorum nihil utile ad sa nitatis conseruationez. neqz eustomach9 est. Alimentum autem palam q2 et ipsuz dat paucum corpori. Et ideo in li. de sim. phar. cap. de silocaracta. Arbor silocara cte que vocatur centenicen est siccatiue & stiptice virtutis. sicut & fructus ei9 qui vocat silocaracta participans videli cet de dulcedine quadam. patiuntur autez & hec simile cerasi. humide enim magis subducunt ventrem. sicce autem sistunt ma gis. expirata quidez humiditate. terrestri autem substantia remanente. Paulus cap. de siliquis. Est quoddam genus siliq que vocatur siliqua caprina. cui9 fruct9 est sicut mirt9. & folia sicut tracion. fru ctus eius est in vaginis. sicut lupinus ha bens formam faseoli Posse. Dyas. ca. de siliquis. Siliq recentes stomachum euer tunt eedem siccate in contrarium possunt cibus earum ad urinam proficit omouen dum. traditur ad stomachi dolorem non leue presidium esse. si i sextario aque ad di midium coquantur. hisqz succus p dies quiqz otinuos hauriatur. Paulus siliqua caprina sufficienter cancros medetur

Cabeaug ·i· senacioli
Caber ·i· lingua canis.
Cabber idem quod supra

CXXII

Cabit aiton ara. grece eleon vel elaion. latine vero oleum oliua rum. Unde cabit. i. oleum aiton vel zaiton vel zarcon ara. grece olea. lati ne oliue Sera. li. aggre. cap. Cabit aiton id est. oleum oliuarum. Et oliuarum que dam est domestica. quedam siluestris que grece vocatur agrielea. Et idez auct. gal. vj. sim. phar. Oliuarum domesticarum fo lia & cime quando sunt humida habent sa porem stipticum & virtus earum prima est que infrigidat ea quantitate qua sunt stiptice. Et idem auct. dyas. Virtus fo liorum domestice assimulatur virtuti fo liorum agrestis. nisi quia virtus foliorum domestice est debilior. & sunt conuenientio ra oculo q2 agrestis. quia sunt securiora & leuiora ei q2 agrestis. Et ideo sera. agre stium oliuarum folia sunt stiptica quan do pistantur. & fit inde emplastruz super herisipilam & confert. neqz sinit ipsam augere. & confert formice & vlceribus que nominantur antrax. & vlcerib9 frau dulentis & panaricio. & quando fit ex eis emplastrum cum melle occidit ascarides & confert apati quod nominatur duo vlce ra. & apatibus calidis. & facit adherere cutim capitis quando separatur ab osse & quando masticatur confert vlcerib9 oris & alcole. & quando ex eis fit emplastruz cum farina ordei. confert fluxui ventris antiquo et humiditatibus antiquis que a matrice emanant. & fluxui sanguinis. & sanat eminentiam oculi. & confert vlcerib9 eius que nominantur calcatalia & alijs vl ceribus. & confert fluxui humiditatum antiquarum ad oculum. & ideo ponunt in rob que administrantur corrosioni pal pebrarum. & confert auribus ex quibus fluit sanies & auribus vlceratis. Et quan do volueris extrahere succum ipsoruz tere ea. & in pistatione asperge super ea vinum vel aquam. & postea exprime & desicca expressuram in sole. & fac trociscos. & quan do fit cum vino est fortior q2 cum aqua. & melior ad reponendum. & confert saniei aurium. Et iam quidez comburuntur folia ipsa cum flore. & ponitur cinis eius loco tucie. & fit in hunc modum ponuntur in olla terrea cruda & obturatur os eius. & dimittitur in fornace donec illa coquatur. deinde proijce super ea vinum quousqz infrigidetur. & confice simul. Et iterum com bure sicut pri9. & postea laua sicut laua tur cerusa & fac trociscos. & creditur q2 quando comburuntur in hunc modum non est eius virt9 minor virtute tucie in iuuame to oculi. & ideo conceditur q2 virtus hui9 sit sicut virtus illius. Et idem auct. gal. vj. sim. phar. Fructus eius quando est maturus complete est calidus caliditate tempata. & qui ex eo est immaturus est fri gidior & stiptitior. Et idem sera. quando fit ex fructu eius emplastrum. curat fur fures capitis & vlcera fraudulenta. sed oliue aquatice quando pistantur. non per mittunt in combustione ignis pustulas fieri. & mundificant vlcera sordida. Et oliue noue quarum color est smaraldinus stringunt ventrem. & sunt bone stomacho Sed oliue nigre mature sunt parate cor ruptioni. & sunt male stomacho. inconue nientes oculo. & quando fit ex eis empla strum. phibent vlcera quorum nomen est an trax. Et medulla que est intra ipsam qn

misceť cū sepo & farina eradicat albaras vnguium· & aqua salsa in q̄ua condiunť oliue quādo fit ex ea collutio oris restrin git gigiuas· et dētes ɔmotos· Et idē auc· haben mesuay virides ex oliuis sūt fri· & sic· stringunt ventrem & preparant sto machum· Et oliue aquatice excoriant sto machum propter eorum ponticitatem· et quando ponuntur ī aceto sunt plus exco riatiue stomachi· & nigre ex eis sunt ca· cū pauca stipticitate indigestibiles plus alijs· Et humor qui generatur ex oliuis vituperatur· et que comeduntur in me dio prandij acuunt appetitum· & magne ex eis sunt maioris operationis Gal· ij· de cibis cap· de oliuis· Oliue paucū om nino alimentum dant corpori· & maxīe que sunt mature· ɔmedunt aūt homines has cū pane quidez magis· sine autē pane almadas et kolimiadas sic vocatas gratia subductionis ventris· cū garo aūt ante cibum· sic autē que sunt mature ī arbore plurimū vnctuosū· sicce stipticū chimuz habent· ꝓpter qđ & roborant stomachuz excitant appetitū· ydoneissime autem ad hec sunt que cū aceto reposite· Multipli citer autem ipsa preparant qui studue runt circa pulmentariā experientiā Al mansor tractatu tercio capi· de oliuis· Oliue de aqua ca· sunt & ūc· que si ante cibum scꝫ comedantur ventrem mouent· & os stomachi robustuz reddunt· Oliue autem de oleo calidiores sunt· que & os stomachi minus corroborant· ac ventrez minus fluere faciunt Sera· Gummi oli uarum confert obscuritati visus· quādo fit ex eo cohol· et abstergit sordes vlcerꝫ que sordes nominanť lacoma· i· lipitudo que est in oculis· & ꝓuocat menstrua· et prouocat vrinam. & quando ponitur in locis corrosis dentium sedat dolorem· & excludit ebriationē· & curat empetiginē & scabiem vlceratam· & nominatur iter medicinas mortiferas· Et idē auct· Pau li gummi oliuaruz ponitur ad cicatrices vlcerum cornee & delet eas· & delet albe dinez oculi & telā· & valet dolori dentiū corrosorū quando ponitur in corrosione Et idem sera· Gūmi oliuarum agrestiuz simulať scamonee· & in colore suo simu lať iacito rubeo· & ē ɔpositū ex lacrimis minutis· & pungit linguā· sed illud quod assimulať gūmi in magnitudine lacrime lenit sine punctiōe· & oliue siluestres & domestice sunt ex quibus colligiť gūmi.

Et idem auct· gal· Oleum quod sumiť ex oliuis maturis quoddam ē nouū· qđdam est vetꝰ· Eius vero qđ est nouū calefacit calefactione temperata et humectat. sed vetꝰ ex eo calidiꝰ ē et magis resolutiuū sed illud qđ accipiť ex oliuis recentibus imaturis dr̄ oleū expensarū· & ē oleū on facinum· Et in nouo aliq̄ existit ex eo de frigiditate quātitas q̄ ē in eo de stiptici tate Et vetꝰ ex eo dū in ipso ꝑseuerat sti pticitas ē virtutis desiccatiue. donec sti pticitas recedat ab eo· qr tūc fit sil'e oleo qđ accipiť ab oliuis dulcibus· & oleum qđ accipiť ab oliuis in sūmitatibꝰ· simile ē & ꝓpinquū ī virtute oleo expensarum & vniuersaliter pone ɔsiderationē tuaz in omni oleo qđ gustabis qr eadē q̄titas quam in eo inuenies de stipticitate. ē ibi de frigiditate· & si non inuenies in eo sti pticitatē oio· sed inuenies ipm delectabi le vere delectationis· dic ipsū calidū cū temperamento· & si tu inuenies cuz hoc ipsum subtile· & illud quod ē clarum de quo si accipias parū & ponis ipsum sup̄ membrum vel corpus extenditur supra corpus & dilatat multuz absq3 eo qđ im bibitur in eo & abscinditur· scias ꝙ illđ est bonū valde· & bonitas que conuenit oleo est in ipso· & quando abluitur oleū non mordicat· Et idem auct· dyas· Oleū quod fit ex oliuis non bene maturis· est oleum expensarū· & est conueniēs sanis et proprie illud quod est nouū ex eis sine putrefactiōe boni odoris· Et ex illo qđ ē huiusmodi fiunt olea aromatica· & ē bo nū stomacho ꝓpter stipticitatē q̄ ē in eo & restringit gingiuas· & ɔfortat dentes quādo teneť in ore· & ꝓhibet sudorem· Et oleum vetus oliuarꝫ maturarꝫ ɔuenit in medicinis & omēs species olei sunt le nientes corpus· & ꝓhibent aduentū fri goris corpi. & faciunt ipsū habilē ad mo tū & molliūt ventrē· & debilitant virtu tem medicinarū vulnerantiū· Et datur ī potu cōtra medicinas mortiferas vt euo matur cū eis· & fit cū hoc assidue· & quā do bibuntur ex eo· ʒ· ix· cum tantundem aque ordei vel aque calide laxant ventrē & quando decoquunť cū ruta & bibūť ex eo calido· ʒ· ix· confert tortioni vētris & expellit lūbricos. & quando fit cuz eo cristere confert colice q̄ fit ab apāte inte stini & oppilatōe que fit a stercore duro & antiquū ex eo est calidius· & plus reso lutiuū· & fit cum eo cohol ad acuendum

visũ· et si nõ habes et necessario indiges
eo coque ipsũ donec fiat sicut mel· & vte
re· et virtus eius est sicut virtus veteris
Et oleum oliuarũ siluestriũ est stipticũ
iuuamentũ eius ē in medicina minus iuua
mento supradicti olei· & iuuamentũ ei9
est sicut iuuamentũ olei ro· & stringit su
dorē· & ꝓhibet casum piloꝝ· & purgat
furfures capitis· & cõfert scabiei & por
ris· & ꝓhibet canos quando ex eo fit col
lutio oris valet ad apãta gingiuaꝝ. & cõ
fert dentibus omotis · & iam preparan̄
ex eo epithimata ad gingiuas quãdo hu:
mores currũt ad eas· & oportet ꝙ acci-
piatur lana & inuoluatur supra stilũ &
madefiat in oleo feruenti · & ponatur sũ
per gingiuas sepe donec albescãt· Et idē
sera· auct· gal· Amurge olei substantia ē
terrea · & calefacit & desiccat ĩ ij. gradu
& resoluit & curat vlcera q̃ sunt in cor:
poribus siccis· & vlcera facit ĩ humidis
furere · & quando coquitur est grossius
& magis desiccatiuũ· Et quando coquit̃
in vale eris quousq3 ingrosset̃ & fiat sic̃
mel· est stipticũ· & cõfert ad ea ad que cõ
fert licium· & superat licium ĩ bonitate ĩ
hoc ꝙ quando miscetur cũ aceto aut vi
no simplici· aut cũ oximelle & linitur cũ
eo confert doloribus dentiũ & apãtibus
& miscetur in medicinis oculoꝝ· Et quã
do fit ex eo cristere · confert ano apãto·
& collo matricis & apostematibus ma:
tricis· Et quando coquitur cũ aqua agre
ste donec fiat sicut mel. & liniuntur den
tes corrosi cũ eo· eradicat eos · & miscet̃
cum cameleonta. & cum aqua in qua lu
pini steterunt ad dulcorandũ & liniunt̃
ex ea animalia· aufert scabiem eorũ· Et il
la que est noua absq3 decoctione quãdo
calefit & ꝓijcitur supra podagram & do
lorem iuncturarũ confert· & quando ex
tenditur supra coriũ· & supra ventrem
ponitur ydropicoꝝ· minuit tumorē ipso
rum Gal· vj. sim· phar· cap· Amurga se
cundum translationē nostram. Amurga
olei terrestris est substantie · non tamen
adeo caliditatis ꝑticipat vt mordicet eui
dēter· ꝙ si decoquat̃ multomagis adhuc
erit grossarum partiũ· & sicca erit vtiq3
secundi gradus calefacientiũ· & desiccan
tium intensi magis · sic itaq3 vlcera sicca
rum ꝯplexionum corpoꝝ curat· que vero
in ceteris omnibus exacerbat · siccatiua
nanq3 est vt resina & pix liquida & as
paltum· ipse etiam corporum quidē val
de siccorum siue vulnus habentium siue
scinum solidatiue sunt· cetera vero cun
cta tendit & exacerbat·

Charos ·i· subet qd̓ stuporē
virilē possumus dicere· Alexander cap·
de litargia· Paulus inquit fit de eadē ma
teria cũ litargia. differũt aũt. q2 hanc fe
bris p̄cedit· litargiã vero sequitur

Cakele ·i· herba similis ver
miculari acetosum habens saporem &
salsum

Cakiar ·i· cucumer

Cakirosion ·i. cucumer agrestis

Cakur ·i· cucumer

Calatium in oculo ·i· grando in oculo

Calamus quando ē simpliciter prolatus
canna vocatur· pro qua l· l· hasap· & qui
dam est agrias vel agrestis. qui secundũ
dyas· est species graminis sicut patet per
sera· cap· de gramine & etiã nomē sonat
Nam agrostis grece est gramen · & secũ
dum dyas· est venenosa planta animalib9
& maxime qd̓ nascit̃ in egipto· ꝓ qua· l. l
agrostis & literã hasap· Est alius calam9
qui vocat̃ calamus aromaticus ꝓ quo l· l
hasab desice

Calausac ·i· licium

.CXXIII.

Calamentũ ara. gre· calamitis
latine vero nepita vel menta ñ
odorifera · Sciendum est ꝙ in
secundo canone Auic̃· capitulo de cala
mento confunditur sermo de calamẽto
pulegio mentastro· & origano ·i· calamē
to yrci· capitulũ vero qd̓ de origano apd̓
eundem exponitur nõ est de origano sed
de saturegia· de pulegio vero nunꝗ̃ apd̓
eum cap· inuenies · hec omnia patebunt
scrutanti diligenter verba dyas· & sera·
cum verbis auic̃· in omnib9 istis plantis
non multum curant arabes· quare vnum
pro alio ponunt ex quo iudicant habere
eandē virtutem· Sera· li· aggre. cap· de
calamento auct· dyas· Calamentũ ex eo
est quod dicitur calamentũ montanum·
& dicitur ab aliquibus pulegiũ agreste·
sed falso · debet dici calamentũ esse pule
gium vsuale· & est aliud calamentũ qd̓
dicitur fluuiale· & illud est pulegiũ agre
ste· Et sunt ei tres species· Vna habet fo
lia similia folijs hederog. id ē· ozimi quo
rum color vergit ad albedinem· & habet
ramos cum multis nodis quadrangula
tos & flores purpureos· & ex eo est ali
ud simile pulegio ĩ odore suo & in folijs

suis nisi quia sũt maiora folijs pulegij &
nominant illud aliqui pulegium agreste
& romani vocant illud nepitaȝ ex folijs
suis· nisi quia sunt maiora folijs pulegij·
Et est secunda species que proprie nomi
natur nepita. Et est tercia species· que ẽ
similis mente agresti· nisi quia folia sunt
longiora folijs mente· & virge ipsius &
ramuli sunt maiores virgis et ramulis ali
arum specierũ. Et virt9 eius est debilior
virtute aliarũ specierum· Radix vero ei
us nullius est iuuamenti· nascitur in cam
pis· & in locis aspis & aquosis Dyas·
Secundũ translationem nostrã cap· de ca
lamento. Calamiten qd multi pulegiuȝ
agreste dicunt et illud est calamentũ flu
uiale· & ẽ aliud calamentũ quod dicitur
montuosum· & illud est pulegium vsua:
le· Sed calamenti fluuialis tres sunt spẽs
Est eñ siluestris cũ folijs ozimo similib9
atqȝ subalbidis· & ramis geniculatis vel
angulosis cum flore purpureo· folia eius
odore pulegij similia· tamen sunt in for=
ma maiora· Item secunda species appella
tur pulegiũ agreste· quã specialiter latini
nepitam vocant· & illud supple est cala
mentũ fluuiale. i· comune· vt patet si legatᷣ
confectio diacalamenti in antitodario ni
coli· cũ eo quod scribitur in antidotario
Iohãnis serapionis & Auic̃· Et ẽ maius
& minus· maius est quo vtimur· minus
est quo purgantur gatte· Tercia est eci
osmo agresti similis cum folijs oblongis
cuius virga & rami maiores sunt· sed
virtute inferiores· Nascitur in campis
& asperis locis & aquosis. Gal· vij·
sim· phar· capitulo· de calamento· Sub
stantia calamẽti est subtilis· & in sapore
eius est acuitas· & caliditas manifesta
& breue quid amaritudinis habet· & est
calida· & sic· in· iij· gradu· Experientibus
vero illud et corpus offerẽtes primo qui
dem exterius appositũ calefacit & mordi
cat valde· scalpit etiã corpus· & tandẽ vl
cus efficit· Intra vero corpus p seipsum
& p mellicratum calefacit manifeste

Posse· Sera, auct· gal· Quando bibitᷣ
succus eius cũ aqua mellis diaforat totũ
corpus· & puocat sudorẽ· & teritur cum
oleo & coquitᷣ & ĩungitᷣ corp9 & cõfert
rigoribus peryodicis· & quando fit em
plastrũ super sciam habentib9 sciaticum
dolorẽ· confert valde· trahit eñ fundit9
ad extrinsecã superficiem· & calefacit to
tum articulũ· sup incendit autem manife
ste cutim· Et sumptuȝ in potu vel apposi
tum puocat menstrua efficaciter· & ẽ ex
medicinis quãdo sumitᷣ magis conferenti
bus leprosis resoluendo humores resolu
tione forti· & aufert liuorem qui fit sub
oculo· & ypopias dyaforat. & tu debes
scire qꝫ omẽs medicine que teruntᷣ· & ha
bent acuitatẽ· attrahunt cito ex pfundo
corporis humiditates quas recipiunt in
locis illis· & melius quidez in his ẽ vino
decoquẽtes cataplasmare ipsum viride
magis qꝫ siccũ· vehementius postqꝫ desic
catᷣ & pmpti9 ad urendũ· sicut que cau
stica· & quecunqȝ pharmacoꝝ calida sũt
& acria· & subtilium partiũ facile attra
hentia funditus ad se totam adiacentem
humiditatem· Amaritudo autẽ que inest
ei breuis quidez omnino est· operatur au
tem in quibusdam sicut que violentius &
quod consistit vehementi caliditati cum
substantia subtiliũ partium· & ideo quã
do sumitᷣ in potu eius succus· aut fit cri
stere cum eo· occidit ascarides & lumbri
cos· & valet ad morsus ferarũ· & occidit
similiter vermes que generantᷣ in aurib9
& in vlcerib9 pfundis. & quando fit na
scale cuȝ eo aut sumitᷣ in potu occidit &
expellit fetũ· Igitur incisiua quidẽ virt9
inest ei· ppter caliditatem eius & subtili
tatem partiũ & amaritudinẽ. sola itaqȝ
ppter omnia predicta confert omnibus
asmaticis & hyctericis ppter amaritudi
nem maxime sicut & pene oĩa cetera pur
gando & mundificando epatis oppilatio
nes· est autẽ ad omnia predicta efficaci9
quod monstratum est· Dyas· Virtus
omnium specierum eius viscida est & sic
ca nimis· & calidam partem habens exte
nuatoriam· Vnde bibita et imposita mor
sibus venenatis occurrit· vrinam puocat
conquassationibus vtiliter adhibetur· la
certis dolorẽ tollit· orthonoicis & tortio
nibus subuenit· venenum cũ vino ampu
tat· hyctericis vtilis ẽ· lumbricos & asca
rides cum melle & sale accepta cruda et
cocta subuenit· cõmesta & bibita stoma
ticis prestat effectũ· menstruis impat· &
apposita in ore matricis extrahit fetus &
aborsũ facit· fumigio suo spẽtes de domi
b9 fugat· viridis ĩ vĩo cocta & cataplas
matibus ĩposita nigras cicatrices claras
& sui coloris reddit· liuores ƺtergit· scia
ticis vtiliter adhibetᷣ· cranẽ ƺburẽs· succ9
ei9 aurib9 ĩmissus vermes occidit· vñ ne
pita magne ƺtutis & vehemẽtis ĩ calore

ē · unde et nobilissimis antidotis meruit
ascribi · ex qbꝰ vnū putādū putaui qđ vsq
qȝ hodie a medicis diacalamentū p̄dicat̄
Recipe nepite · petroselini · piperis pule
gij ana · ʒ · vj · seminis apij · ʒ · xij · leuistici ·
ʒ · ij · omnia tunsa · & trita melli optimo
mixta diutissime coquant̄ · digestionē fa
cit & stomacho & precordijs vtile est · pi
tuitas toracis ac capitis dissoluit aut
purgat · iecori medetur · calculos expellit
vrinā concitat · cōmouet mēstrua · nepita
sicca & potata ī mulsa calefacit · & sudo
rē mouet per totū corpus · quapropter ali
qui vtunt̄ ea ad frigus & rigorē coquen
tes eā in oleo & extrinsecꝰ vngentes to
tū corpus fricatione forti · Intrinsecus au
tem potui data vt supra · & per totā co
xam cataplasmata · vt supra sciaticis ma
gnū fit adiutoriū · quia de pfundo extra
hit humores · nō solū subtiles digerit · ve
rum etiā pingues & spissos extenuat &
pijcit · succus eius regiū morbū emendat
itē succus ipsius p cristere iniectus asca
rides & lūbricos occidit · & in vlcere eti
am putrido · & in omni membro vbi ver
mes sunt occidit propter amaritudinē · &
ideo enfrasim epatis purgat · stomaticis
& hyctericis sicut alia amara iuuat · & po
tissime quādo est cū epatis enfrasi
Calamiton vocant greci ranulā quandā
eo q inter arundines frutices viuat minia
omniū & viridissima Et calamiton etiā
est species calamēti · vt dyas · in proprio ca.
& est pulegium agreste · & aliqui vocāt
eum calamentū montanum · sed falso · qz
calamentū montanū non ē pulegiū agre
ste · sed pulegiū vsuale ·
Calamon melan · i · cassiafistula
Calamas grece · i · calamus
Calamus offe · i · calamus agrestis
Calaris · est quedā species strigni qui yp
noticus dicit̄ a dyas · i · somniferus · quē la
tini vocant rupis cacabū · vel rupis cōca
uum · quia in rupis orit̄ Est herba vel fru
tex habens hastas spissas & multas sar
mentosas & nō frangibiles · & folia pin
guia · & cū flore rufo & maiori · nascitur
locis asperis & petrosis · coriū radicis eiꝰ
cū vino bibitū somnum prestat
Calasion · i · consistentia humo
ris circa palpebras
Calasma · i · extensio superioris
palpebre · qua sepe inuersio fit ad interio
ra naturaliū capillorū · q non nisi digito
subleuari possit palpebra · differt a palisi
quia paralisis est cū continuo motu
Calata · i · relaxata
Calap · i · almes indi
Calab idem quod supra
Calastica · i · resolutiua relaxati
ua & cetera
Calagie · i · kalangie
Calaza est excrescentia in palpebris rotū
da albida pspicua silis lapidi grādineo
Calathus est canistrū in fundo strictum
& in orificio latū
Calathi idem quod supra
Calabi · i · nux vomica
Calab idem quod supra
Calamus · i · canna
Calamus agros · i · calamus agrestis
Calamitan · i · nepita
Calasticum · i · mollitiuum
Calbabanir · i · capillus veneris
Calcabria est genus caulis albe
Calcalia · i · mercurialis
Calcadi · i · calcantū cuiꝰ color
est viridis · & quando antiquatur fit col
chotar vel calcitis l · l · calcitis
Calcandi · i · medicina ynda qua
caremus
Calcamil · i · ozimū montanum
Calca · i · bucalmos
Calcalla est semen qđdā margaritis simi
le dependēs inter folia grandia · in monti
bus semp fere inuenitur
Calcantum · i · vitriolum
Calcatis quid est l · l · calcitis
Calcatis idem quod supra
Calcataren · i · quando est sanies
in sifac · & corroditur cū ea pars
Calcafit · i · ozimum montanū
Calcala · i · cardamomum
Cacareren · i · calcataren
Calda · i · calida · inde caldariū
quādo simpliciter ponitur p calida aqua
intelligitur
Calsa duorū generū · ē vna similis aaron ·
Nascit̄ in arationibus · colligit̄ anteq cre
scat · vsus eosdē habet quos arsa · Alterū
genus est qđ anchusā quidā vocant alij
ricidinosiā · folia lactuce longiora plumo
sa · radice rubea ·
Calsam est species cochilij · l · l · sadet
Calsamum · i · vinum qđ fit in ca
runculis que similant̄ papillis
Calsamus · i · ciclamen
Caleniabin · i · geleniabin
Caleicbinum idem quod supra
Calebi · i · grana solis

Caleph idem quod supra.
Calengi .i. colica passio.
Calebum .i. milium solis
Cale .i. herba similis vermi culari acetosũ habens saporẽ & salsum.
Calea .i. cardus maior
Calchei .id est. vena terre qua caremus.
Calcede .i. salvia
Calmentis .i. malum terre
Calcheos .i. zinear vel iarin
Calitricon .i. politricon
Calicularis .i. iusquiamus
Calib .i. milium solis
Calidicon ẽ medicamen de arsenico cui⁹ diverse sunt descriptões. vt in. vij. sera. in trociscis de arsenico
Caliptelo .i. pentafilon
Calianim .i. tranquilitatem.
Cali .i. cinis qui fit de quadam herba salsa. & vtuntur eo tinctores & ẽ vsnen herba ipsa de qua fit sal alcali
Caliber .i. lingua canis que est herba.
Calibi .i. instrumentum
Calimon .i. mentastrum
Calculi maioris .i. cardomomum
Califer .i. nux muscata.
Calcitheos .i. calcitis
Calcithei .i. bactitura eris
Calitrosa apãta sũt duricies iuncturarꝝ scꝫ lapidatiões que otinent in se sicut calcem vel gipsum. vt alexander cap. de poris iuncturarũ
Calcitheum .i. quedam gleba & ẽ calcis flos
Calchit .i. calcitis
Calchei idem quod supra.

CXXIIII.

Calcitis ẽ species vitrioli. & vocatur colchotar tenens mediuꝫ inter calcitis & vitriolũ. vt apparet in litera. zeg in qua omnia ista audius manifestãtẽ. de quo dyas. cap. calcitis dicit ꝙ est gleba que in cipro ĩ metallis inueniẽ & cetera. vt in fine huius litere patebit. vnde calcitis est species vitrioli. vt patet apud sera. cap. de zeg. & ipsum ẽ colcotar & calcitis. Nam vidi apõ dyas. cap. de alumine vbi habeẽ. adiunguntẽ species aluminis sicut calcitis vl' calcidis In sera. eodẽ loco habeẽ calcadis vel colcotar. Item Io. me. in trociscis de croco ponit colcotar & calcadis. Dyas. cap. calcitis. Calcitis est gleba naturalis que ĩ cipri insula in metallis inuenitur colore subauroso fragilis intus habẽs venas diffusas vt alumen scissum. in modũ stellarꝝ fulgentes. cuius ẽ optimũ quod est recẽs noua mundissima. & equaliter fragilis. virtus est ei stiptica termantica scarotica.

Posse. Dyas. Purgat palpebras & oculos. est & submordax. ignem sacrum extiguit. & herpetes curat. fluxũ sanguinis matricis abstinet. mixtis cum succo marubij occurrit. gingiuarum reuma & fauciũ imposita abstinet. pascentia vulnera ad sanitatẽ perducit. coctũ vero oculis mixtum trita melle addito. & inũcta palpebris grossis & asperis seu callosis aptaẽ. quia arescere eas facit. fistulis collirij more iniecta medicatur. Paulus cap. Calcitis est ca. & sic. ↄplexionis in iij. gradu

Calos .i. bonũ. inde storax calamita. i. bona gutta non a calamo vt quidam dicunt. mithos enĩ gutta inde calo verbum neutrum .i. depono inde caloticum. i. mitigatiuuꝫ doloris. quia deponit dolorem.
Calostrum .i. lac nouum.
Caleos .i. es
Calufar .i. oleũ d' nuce yndica
Caluf uel casuf idem est quod sumenet duo. & sumenet idem est qd' obolus. ista vocabula ponuntur in litera caxchax & in litera radeb
Calcule vocatur anche qd' mundat vitrꝫ & nasciẽ in mari iuxta sibiliã
Calculus .i. cardamomuꝫ min⁹ & calculus. i. paruus lapis
Calcutecaumenon. i. es vstum
Calb .i. cor
Calmana .i. muscus quercus
Camaregũ .i. fructus thamarisci
Cama cropem .i. came ropoa
Camabach .i. illa que seruantur in salmoria
Cambaduci .i. omnia que aceto & sale condita sunt vt capparis oliue. & reliqua ex quib⁹ fiũt salse vt sinapis & eruca & cetera
Cameos .i. gummi arabicum
Cameactis .i. ebul⁹. actis. i. sambucus. Vnde versus. Sambucus ẽ actis sed ebulus ẽ cameactis
Cameleonta. quid est l. l. cameleombãte.
Cameis .i. semen ferule
Camepitha .i. camepitheos
Camepitas .i. cipressus.

Came grece infimum vel depressum vel terrenum· latine aut cameactis· i· infima actis· i· infima sambucus & est ebulus
Camebalanos .i. appios

CXXV

Camecissos sonat ex vocabulo infima vel terrena edera· vnde camecissos vocant greci ederam non extollentem se a terra· Dyas· cap· camecissos. Camecissos folia habet simi lia tritico sed oblonga & tenera· & mul tas virgas duarum palmarum· folia ex vna virga habens· v· vel· vj· & florem similem ozimo· sed minorem gustu· est amara valde radices sunt ei tenues & inutiles· nascitur in locis cultis Posse· Dyas· Folia ipsius cum aqua ciatis tribus bibitur diebus sex aginta· hyctericis prestat effectum· & scia ticis medicatur diebus sex· aut vij· bibita·
Gal· viij· sim. phar ·cap· camecissos. Camecissos flos eius amarus sufficienter existit. & destruit ea que secundum epar· qui dam vero & sciaticis eam dant·
Camecipariſon est quedam planta ad simi litudinem foliorum cipressi
Camelon scribitur pro planta & pro animali· pro animali est camellus· pro planta est camo milla·
Camadafnes ·i· parua laurus dafnes enim laurus
Camedapni idem quod supra

CXXVI

Cameleombante arabice l' suchaa gre· cameleonta alba vel spina iudaica vel scoltea· vel a catanba niqui· vel acantis egiptia· vel spina arabi ca. latine cardus vel species eius· & est cardus albus vel suchaa· Sciendum quod ca meleon est species cardonis siluestris· qui cardus habet plures species inter se diffe rentes sicut apparet in litera illa cardus siluestris· vnde bedeguar ·i· spina alba dif fert a cameleon· quia in folijs non habet aculeos. sed bedeguar habet in folijs acu leos sicut apparet in litera supra dicta· Car dus siluestris est vna ex speciebus cameleon sed cameleonta alba est suchaa de qua pro sequitur in ista litera. Sera· li· aggre· cap· cameleombante· Cameleombante est du plex· s· nigra & alba· Alba dicitur camele ombante ·i· cameleonta alba. nigra dicitur cameleon ·i· cameleonta nigra· Cameleom bante ·i. cameleonta alba nominant eam homines accia et xion propter id quod inueni ri solet maxime in radice eius quo mulieres maxime pro mastice vtuntur· & est viscositas que inuenitur in radice eius· & folia eius sunt similia folijs spine quem homines orientis nominant acub· et folijs speciei spine que dicitur scolimas vel scolopias· & folia ei us sunt aspiora & acutarum summitatum ma gis quam cameleonta nigra· sed non habet vir gam· nascitur in medio eius spina similis eri ctio mario. aut spine que dicitur alkresan in qua est flos coloris purpurei· spissus prius siue subtilis sicut capilli· & semen ei us est simile grano cartami· & radix eius quando oritur in bona terra pingui est grossa· & quando oritur in locis asperis est subtilis· & color eius est interius albus· & in odore suo est odor grauis· & aromati cus similis sicut cera & dulcis saporis· & ista species suple dicitur arabice suchaa·
Cameleon ·i· cameleonta nigra nominant eam homines propter proprietatem florum eius qui de eis reperiuntur virides multum· et flo res aliqui ad album declinantes· & alij ad celestem colorem· & quidam ad rubedinem san guinis· & est planta cuius folia sunt simi lia folijs spine que dicitur scolomas· nisi quia sunt minora eis & subtiliora· & est rube do trahens ad rubedinem sanguinis· & ha bet stipitem in grossitudine digiti· & lon gitudinem vnius cubiti in qua est flos subti lis similis in colore flori herbe que dicitur boachis· & sunt in eo macule· & radix eius est grossa et nigra et veluti tortuosa color cuius est interior decliuis ad rubedinem· & quando masticatur mordicat linguam Nascitur in locis petrosis· Et idem auct· gal· calefa cit suple cameleonta alba· & est suchaa in fine secundi gradus & siccat i· iij· Dyas· ca· cameleonta· Cameleonta alia nigra· alia alba· Cameleonta nigra quam multi fon aut xion aut ozimum dixerunt folia habet sco limo similia· sed tenuiora & rufa. virga est eius digiti vnius mensura grossa· & vni us cubiti longa et obrufa florem habet spi nosum similem iacinto & varium· id est quia viridem album & rufum iacinto si milem· Radix est illi grossa & nigra & spissa & diuisa & subrufa gustu morda ci & serantico· nascitur locis montuosis & maritimis· Cameleonta alba quam ma xime multi ixion dixerunt· quia quod iue niri solet maxime in radice eius mulieres pro mastice vtuntur· folia circa radicem suam in terra similia habet silimo aut sco limo aspera & acuta & fortia sed non habet virgam est ei in medio velut spina similis

ericio marino aut cardo cū floꝛe purpu
reo denso & minuto sicut capilli · semen
ē ei simile gnico · & radicē habent in terꝛa
pingui albā et grossam et teneraꝫ odoꝛis
grauis et aromatizantis · gustū dulcē · Sa
poꝛ cameleonte albe est amarus · et pluris
amaritudinis ꝙ nigra · et ipsa calefacit in
ij · gradu pꝛope fineꝫ et desiccat in tercio
suple · et illa est quā arabes vocāt suchaa
In radice nigre cameleōte ē res occidens
et ꝓpter hoc administratur exterius tm̄
virtus eius est que calefacit in . iij . gradu
pꝛopꝛie et desiccat in pꝛimo · Gal · viij .
sim · phar · cap . de cameleonta . Cameleon
ta nigra ca · virtute est ī tercio gradu · et
sic · in pꝛio · Cameleonta alba ē sic · ī tercio
gradu ī calefaciēdo vero ē in secundo cō
pleto Plinius · cap · de cameleonta · Ca
meleonta herba est non vna specie · Inue
nitur enim nigra & alba · Nam albida ha
bet folia circa radicē suam diffusa in ter
ram varia & densa aspera · & quasi spino
sa · in medio habens encinū acutuꝫ · cardo
similē & floꝛē purpureum densū minutū
subalbidum semine gnico simile · radicem
vastam & mollem vt malua · grauiter re:
dolentem gustu subdulci · Nam illa que
nigra est folia habꝫ tenuioꝛa pauca & ru
bicunda · tirsum oblongum grossitudine
digiti rufum in summitate habens floꝛeꝫ
spinose · iacintū coloꝛē · radicē vastā nigrā
vel variā gustū submoꝛdens Oꝛibasius
cap · cameleon · Cameleon aliqui ixion di
cunt duo genera candidioꝛa · aspera habꝫ
folia · serpit in terꝛa eschimi modo spinas
erigens · radice dulci · odoꝛe grauissimo q̄
busdam locis viscū gignit albū sub folijs
maxime circa canis oꝛtuꝫ quā thyri nasci
dicunt & cetera · Et infra ex nigris ali
qui marē dixerunt · cui flos purpureꝰ es
set · & femininam cui violaceus & cetera
Paulus cap · suchaa · Suchaa est herba
dulcis que extenditur ꝑ terꝛaꝫ · & facit ca
pita grossa pꝛope radicem · & exeunt ex
illis capitibꝰ floꝛes sanguinei · vn̄ suchaa
dicitur arabice Sera · li · aggre · cap · su
chaa auct · gal · Suchaa · i · spina arabica v̄
herba est similis plante bedeguaris · nisi
qꝛ virtꝰ eiꝰ ē virtꝰ q̄ dissiccat · & stipticat
plus eo · & fructꝰ & radix eiꝰ est foꝛtioꝛ
res q̄ fit in ea Posse · Dyas · Cameleōte
albe · i · suchaa bibita oxifabo vno · & ma
xime cū vino austero · aut cuꝫ oꝛigano lū
bꝛicos latos excludit · Elixatura etiam ei
us ex his vtiliter datur · hydꝛopicis cum
vino medetur vel cum passo · sic et vꝛinaꝫ
mouet · dissuriam bibita siccat · Elixatura
etiā maxime pꝛodest venenis & cum po
lēta accepta canes et poꝛcos occidit · ī aq̄
& oleo cocta soꝛices necat . Nascit̄ locis
montuosis · Radix cameleonte nigre ad:
mixta calcanto & cedꝛia & axungia sca:
bijs medetur · zernas purgat maxime si ad
ditum fuerit sulfur & aspaltū · Elixa cuꝫ
aceto id pꝛestat · Elixatura eius oꝛe retē:
ta doloꝛē dentiū compescit · cum pipere
& cera · dentes commotos confirmat &
calefacit · & si cum aceto cocta & oꝛe re
tenta fuerit combusta carbonibus sanat ·
dentes imposita stringit · maculas emen:
dat cum sulfure viuo . medicaminibus stip
ticis adhibet̄ · fagedenica & foꝛdida vul
nera īposita curat · dꝛ aūt cameleon ꝓ va
rietate floꝝ eiꝰ · qꝛ virides albos iacinto
similes aut rufos facit · eē ad vulnera ma
ligna q̄ greci cacoctica dicūt · lentigines
tollit & deuoꝛat alijs rebus mixta Pli
niꝰ cap · Cameleōte albe · i · suchaa cū pas
so mixta vꝛinā mouet · ydꝛopicū desiccat
lūbꝛicos occidit · Nam illa q̄ nigra ē facit
ad maligna vulnera · que greci vocāt ca
cianculas & lentigines aufert · Gal · Ca
meleonte nigre radix habet quid delicte
riosū · vn̄ extrīsecꝰ ē vsus eiꝰ ad scabiē et
empetiginē & alfos et oīo oīa q̄ abster
sione egent & mollitiuis · & dyafoꝛeticis
miscet̄ pharmacis · & fagedenica vlcera
sanat cataplasmata · Albe v̄o cameleonte
radix ad lumbꝛicos rotundos dat̄ in quā
titate oxifabi cū vino austero · afferūt au
tē eā & hyctericis similē existentē radici
magis attamē amarioꝛ illa ē Sera · Ra
dix eius confert fluxui nimio matricis · et
confert omnibus egritudinibus in quibꝰ
ꝯfert bedeguar · & fructus eius & radix
conferūt apātioni vulue . & apāti ani &
radix eius incarnat vlcera · quia in ipsa ē
virtus consolidatiua cum temperamēto
Et ideꝫ auct . dyas · Huiusmodi herba se
cundū ꝙ extimo ē ꝓpe naturā bedeguar ·
& est stiptica · & semen eius ē foꝛtiꝰ satis
& ꝯfert relaxationi vulue · & fluxibilitati
ani & glutinat vlcera · qm̄ stipticitas eiꝰ
ē pauca sine superfluitate · & radix eius cō
uenit cursui humiditatū antiquaꝝ matri
cū · & fluxui nimio menstruoꝝ

CXXVII

CAmedꝛeos vel cameb grece vel
camerepa · arabice hamedꝛeos ·
latine vero quercula minoꝛ ·

Vbi sciendū q camedreos est dictum infima quercus· Nā came·i·infima·& drus dria grece·quercus·inde camedreos·i·infima vel parua quercus· Vnde folia eius sunt similia folijs quercus·& ideo latini ipsam querculā vocant Plinius cap·camedreos· Camedreos est herba que latine quercula dicit· & ab aliquibus trizagoga· folia habet magna mente similia & diuisa quercus·flore pene purpureo · aliqui ipsam serratā dicunt·& ab ipsa serram inuentam esse Sera·li·aggre·cap· hamedreos auct. dyas· Hamedreos·i·camedreos nominat querc⁹ terre ·Nascitur in locis petrosis & asperis· & est herba parua longitudine vnius palmi habens folia parna.similia i figura i ortu suo folijs qrcus·flos eius ē coloris purpurei parnus Et tēpus colligendi est quando semen est maturū· & colligenda est cū suo semine·

Dyas·cap·camedreos scōm translationem nostrā· Camedreos nascit locis saxosis·& asperis·frutex ē bipalmis cum folijs minutis·& mente similib⁹ vel orio & amaris.florē habet purpureū & minutū sed colligenda ē cum semen maturū est·

Gal·viij·sim·phar cap·camedreos·Camedreos ponit eam quis in tercio gradu siccitatis & caliditatis· & plus in eo in siccitate q̄ in caliditate· Posse·Sera·auct· Albugerig fit sirupus ex ea ad tussim antiquā·& ad corruptionē digestionis·& i pricipio ydropsis & ad spasmū & quanto sirupus eius erit vetustior· tāto erit maioris virtutis ad ea que dixim⁹ Et herba ipsa trita confert fistulis lacrimaliū·Et eius decoctio confert hyctericie nigre Gal·Camedreos predominātem habet amarū saporē·est autē et acre qdammodo. ex quibus videlicet splenez liquefacit·& vrinas & menstrua mouet & grossiciē humoꝝ incidit·& eas que in visceribus obstructiones expurgat·

Dyas·cap·cameropa secundū translationē nostrā·Cameropa·i·camedreos viridis·& sicca bibita cum aqua cōquassationibus & tussientibus valet & splenis duricies soluendo medicat· In inicio hydropicis iuuat menstruis imperat ·aborsum excludit·cū aceto bibita splenem siccat·morsib⁹ venenatis occurrit cū vino bibita & cataplasmatibus adhibita omia similiter facere potest·melle addito antiqua vulnera purgat · rita & oleo mixta caligines oculoꝝ detergit·omni corpori trita·& puncta calefactionē prestat

.CXXVIII.

CAmephitis vel camepitis ·vel camephiteos grece·ara · hamepitheos·latine quercula minor Camepitheos grece interpretat infima pinus a came.& pitheos q est pinus·eo q secundū omnes sui species odorē hab3 pini·Sed sciēdū q camipitheos & camedreos vnā & eandē habent virtutem & cōplexionez·& sunt ca·& sic·in tercio gradu· Colligenda ē quando semen eius est maturū·& est colligenda cū suo semine

Sera·li·aggre·cap·hamepithis auct· dyas·Hamepithis est herba que nascitur omni anno·& dilatat eius origo sup faciem terre vndiq3·Et sunt eius tres spēs· Vna eaꝝ est fortior alijs·& habet folia similia folijs belabes ·i·semperuiue· nisi quia sunt minora eis.& habet sup se humiditatem tenacē & sunt pilosa· & sunt folia illa circa ramos spissa·et odor ei⁹ ē sicut odor resine pini · Et habet flores minutos glaucos·& radices similes radicibus herbe dicte picorion·& semen eius est nigrū·cui⁹ odor est sicut odor resine pini·& rami eius sūt aliquantulū longi & curuati·sicut rami herbe que dicit hā casa · Secunda species est que habet virgas longitudine vnius brachij·et ramlos subtiles·folia vero et flores in odore similia supradicte·& semen eius est nigrum· Tercia vero species que dicitur mascul⁹ habet folia subtilia minuta albida pilosa & habet virgā asperam albā·& florez album minutū sup ramulos·& odor eius ē sicut odor prime· Gal·viij·sim·phar. cap·camepitheos · Camepitheos ē in desiccando tercij grad⁹·in calefaciendo vero secundi· Dyas·Secundū translationez nostrā·cap·Camephitis·eius species sunt tres.Vna quarū est spansa sup terram habens folia aizo minori similia · sed tenera & pīguia & aspera & spissa circa virgas odorē habētia pini·ramulos emittit oblongos·& curuos in similitudinem anchuse·& fruticulū tenuē vel semen cū tenui coma·flores minutos & mellinos pfert·& semen nigrū odorē pitume habens·Radix est illi sicuti corio·Et alterꝝ genus camepithis qui masculus appellat virgas habens cubiti vnius longas teneras & obtortas·sed comā similē superiori habens·& florē nigrum·& semen similiter nigrum·odorē habet resine·& folia

tenuiora & quasi pilosa·tercium genꝰ q̃i
in terraȝ repit contiuuo tractu·hoc etiaȝ
sidericis dicit̃ . folia habet similia cardis
sed quasi pinguiora & veluti pilosa cum
floscello auroso resine pitume hñs odo
rẽ· virtus est ei equalis vt supra· Pos
se·Contra oppilatõem epatis & splenis
et renum herba ip̃a in vino & oleo deco
cta super locũ cataplasmet̃· contra vici
um lapidis detur electuarium quod con
ficitur ex melle & tribus partibus pulue
ris eius·& vna pte lapidis lincis.& alia
parte saxifragie:& erit mirabilis·Sil'iter
contra stranguiriã & dussuriã .& cõtra
duriciem splenis et epatis fiat decoctio
pulueris eius in oleo·& locis infirmis su
pponatur·Cõtra stranguiriã et dissuriaȝ
& yliacã passionẽ et oppilatõnem epatis
& splenis·ip̃aȝ herbã ĩ aq̃ salmacina coq̃
pudẽdis pectini & renibus cathaplasme
tur·detur etiã vinũ decoctõnis eius con
tra yliacã passionẽ· Puluis eius cum aq̃
salmacina melle et oleo inijciat̃ p cristere
Item hec herba ponatur in vino per de
cem dies vt ibi cõputrescat·postea bulli
ant ad consumptõem substãtie·postea ex
primãtur p pãnum laneum solidũ & for
tem·vt tota humorositas exeat·ex illa hu
morositate et oleo et cera fiat vnguẽtum
ad splenẽ et epar·pbatũ est cõtra vomi
tum factũ ex anatropa uel alia frigida cã
coquat̃ herba ip̃a vel puluis in aqua sal
macina vel aqua naturaliter salsa·et oleo
addito & modico aceto: fiat cataplasma
super stomachũ· maximũ remediũ ẽ·Pul
uis eius etiã cum melle datus lumbricos
occidit·contra catarꝝ ponat̃ talis puluis
ĩ saccello & capiti supponatur·optimũ ẽ
contra furfures capitis vel barbe·farina
lupinorũ amaroꝝ coquatur in aqua salsa
addito aceto·& in colatura ponatur pul
uis ipsius herbe et caput lauetur · Cõtra
paralisim herba ip̃a cocta in vĩo loco do
lenti supponatur· vlcera et vulnera con
solidat puluis eius supaspersus ·Ad ma
tricẽ mũdificãdã et menstrua puocanda
& ad matricem infrigidataȝ ex supfluita
tibꝰ flegmaticis calefaciẽdũ ·coquat̃ her
ba ip̃a diu in aqua ·et fomẽtetur inde mu
lier.& herba ip̃a cataplasmetur super pu
denda· puluis etiam in oleo decoquat̃ &
bombax intincta supponat̃· vel puluis cõ
ficiat̃ cum succo mali terre & supponat̃·
Sera·aut·gali. Camepitheos si suma
tur in potu mundificat apit et abstergit
mẽbra interiora quãdo est herba sicca·&
incarnat quãdo est recẽs· & confert sup
om̃eȝ medicinã habentibus hictericiã ·&
vniuersaliter oĩbus habentibus oppilati
onẽ epatis·& pnotat mẽstrua quando bi
bitur cũ melle·& quãdo fit nascale & p
uocat vrinã et coquit̃ cũ mellicrato et bi
bitur·et cõfert strãguirie · Et quãdo ẽ re
cens habet virtutẽ multã cõglutinãdi &
ĩcarnãdi vulnera magna·& curat plagas
& soluit duricies mãmillarũ Dyasco·
Radix eiꝰ bibitur diebꝰ septẽ·hictericis
medet̃ diebꝰ triginta bibita·sciaticis fert
opem maxĩe cũ mulsa· epaticis & dissu
rijs & nefreticis prestat effectũ·tortioni
bꝰ subuenit·hac eñ maxime vtũt̃ ĩ põto
Elixatura eiꝰ dat̃ contra vim aconiti ·ca
taplasmatibꝰ adhibita cũ polenta· et elix
atura eiꝰ mixta om̃ia similiter facere põt
trita cũ caricis et dura in modũ catapu
tie ventrẽ mollit·cũ resina tepida imposi
ta sordida vulnera purgat·melle addito
causas matricis cõponet · duricies vulne
rũ soluet.& paracolesim prestat· Ga
lienꝰ·Camepitheos in gustu q̇dem forti
orẽ habet saporẽ q̃ acrẽ· in energia vero
abstergit vlcẽa plꝰ q̃ calefaciat·pptea et
arteticis et omnino q̇bꝰ obstruunt̃ facili
ter epata bonũ est pharmacũ· ducit aũt
& menstrua bibitũ & cũ melle appositũ·
est vero et diureticũ pharmacũ ·quidam
vero dãt sciaticis coquẽtes in mellicrato
Virtꝰ v̇o hꝰ herbe magna vlcera sanare
potest·& putridosa vlcera sanat. durici
esq; in mãmillis diaforat·
Cameropa quid ẽ·i·l·camedreos

CXXIX·

CAmelea grece uel chamelea ara
bi·mezereon·latine vero coco
gnidiũ·& est planta que vocat̃
oliuella·Camelea grece quasi ĩfima oliua
dicta·eo q̃ folia similia oliue habet· hec
est que dicit̃ mezereon et cocognidium ·
Vnde cocognidiũ mezereon & camelea
sũt idem·vt appet per dyas·et Sera·
Dyas·cap̃·camelea scdm trãslatõem
nostrã·Camelea aut cocognidion hastas
hẽt super terrã spãsas· palmis duobꝰ lon
gas·frutex est ipsius sarmentosa·folia hȝ
similia oliue·sed tenuiora & spissa·gustũ
mordicãtia·et gulã exaspãtia· Serap·
li·aggre·ca·mezereon aut·dyas· Mezere
on·i·camelea est arbustum paruum·cuiꝰ
rami sunt apti ad ignem accendẽdum·&
sunt ipsi rami extensi sup terrã ·lõgitudĩe

duorũ palmorũ habentes folia oliue· nisi qꝛ sũt subtiliora eis mordicãtia et exaspã tia linguã: & sũt super ramos densa·

Galienus septimo sim. phar· capitulo camelea· Camelea predominãtẽ hẽt q̃lita tem quo circa vlcera & quecũqꝫ maxime escaras hẽnt cũ melle expurgare potest·

Simon de ianua in sinonimis suis· Co cognidiũ non est laureola (vt quidã pu tãt) quoniã cocognidiũ (vt iaꝫ dicit dya sco· in p̃senti lrã) idem est qḋ camelea· & camelea idem est quod mezereon scḋm se rapionẽ in p̃senti litera· et est plãtula que vocatur oliuella· vt iam dictũ est · vnde ꝙ hoc sit verũ scḋm ip̃ꝫ · quoniã dyas · fa cit aliud capitulũ ḋ mezereon & cocogni dio vel camelea· que idem dicũt· & aliud de laureola· Nã cap̃· de camelea q̃ est me zereon vel cocognidium incipit Camelea scḋm cap̃· de laureola incipit dafnoides · ·i·laureola & ideo sunt diuersa laureola & mezereon scḋm ip̃m · preterea dicit ip̃e camelea·i· mezereon vel herba catholica · vel alipiados· Et licet dyas· dicat in oleo catholicon tolle herbe catholice alipia - dos· Et sequitur in aliquibꝰ exẽplaribꝰ que et aureola vocatˀ: nõ est de suo· nam non est vera expositio· Nã alipiados vel herba catholica arabice est mezereõ quã ponit dyas· cap̃· de camelea· sed ĩ alio ca· dyascorides vocat laureolã dafnoides· & hic de laureola & mezereon facit diuersa capitula· sed falsa est illa opinio simonis quoniã laureola est mezereon· cuiꝰ ratio est quoniã Ioh·mes ·cap̃· de mezereon di cit ꝙ mezereon est plãta cuius stipites e: leuatˀ sup̃ terrã circiter cubitos duos· fo lia eius sunt similia folijs oliue &c̃ · Pro pter quod sciẽdũ ꝙ scḋm verba mesuay cocognidiũ et laureola sũt spẽs mezereõ Nam dicit ꝙ vna spẽs mezereon est hñs magna folia· et ista est laureola: quã scies s·i·l·l· dafnoides · Alia spẽs est habens fo lia parua similia folijs oliue· & illa est ca melea vl' cocognidiũ· que nostro ydioma te vocatur oliuella. & ideo dyas· facit ḋ eis capitula diuersa· quoniã suut diuersa rum specierum :licet sint omnes species mezereõ· & laureola similiter ẽ mezereõ· Et licet cocognidiũ et laureola differant scḋm spẽm: cõueniũt tamẽ scḋm genus · quia ambe sũt mezereon · Sed quando po nitur mezereon simpliciter intelligitˀ lau reola· quoniam mezereon habẽs folia ma: gna & viridia est meliꝰ alio scḋꝫ mesuay

Et ꝓpter hoc quãdo simon dicit ꝙ laure ola nõ ẽ mezereon: falsũ dicit· quoniã (vt ostẽsum est) est spẽs eius· Verũ est ꝙ nõ est mezereõ habẽs folia parua · sed est me zereon habẽs folia magna· Credo ꝙ paꝝ aduertit generis p̃dicatõem Io. mes· cap̃· de Mezereon est plãta vocata apud plures rapiens vitam· et a quibusdã faci ens viduas· & a pluribꝰ leo terre vocatˀ· & est plãta cuius stipes ele uatˀ sup̃ terrã circiter cubitos duos· Et eius folia sũt si milia folijs oliue sed maiora · & ꝓducit grana magna in magnitudine fructꝰ mir ti. et est planta lacticinioꝝ mater· Cuius spẽs plures sũt· Est enĩ quedã magna ha bẽs folia subtilia· Et ẽ parua habẽs folia sicut folia oliue & spissa nimis· Et ẽ hñs crispa folia et asp̃a· Et ex eis ẽ habẽs aut coloreꝫ virideꝫ· aut colorẽ subnigrũ pro ducẽs colorẽ paudis· Et meliꝰ est magna habẽs folia tenuia & viridia· Et que critˀ in locis liberis et in vicinitate plantaruꝫ specierũ eiꝰ· & quãdo oritur plãta vna ĩ toto ambitu eius est mortalis. Et quãdo oritur in locis termaꝝ est sicut venenuꝫ· Et habẽs p̱ua folia & spissa est malum · & similiter habẽs crispa & asp̃a· & quod est subnigrũ similiter ca· est & sic·ĩ quar to· Et dixit filius zezar est in fine · iij · sed nõ verificatˀ illud· est enĩ in ea virtus acu ta ignea & acrimonia vehemẽs· & est ex coriatiuũ· vlceratiuũ· serosuꝫ· inflamabile & est consumptiuũ et dissolutiuũ virtu: tis· & ẽ ꝓximũ veneno nocẽs mẽbris que sũt minere virtutũ: & debilitãs ea & dis soluẽs· Conamur ego frangere acuitatẽ & maliciam eius. & hec faciemus cuꝫ au xilio rerũ eã frangentiũ· et p̱mutãtiũ ĩfla matõem et serositatẽ: sicut sunt olea fri gida ꝓprie· & res extinctiue sicut ẽ mu scillago psillij· et succꝰ portulace et succꝰ endiuie ꝓprie · est enĩ mirabilis· et aq̃ alke kengi· & aqua solatri humidi· et altarasa con. & aqua berberis· Et frangũt adhuc acuitatẽ eius res ĩspissantes :& pontici tatem habentes sicut mirabolani· sũt eniꝫ sublimes ad illud · Et dixit filiꝰ zezar du plum ipsiꝰ ex absinthio iunctũ cũ eo emẽ dat maliciam eius· Et dixit dyas · Insũdũ tur folia eius die vna in aceto & siccantˀ & frãgitur cũ hoc virtꝰ sua scꝫ serosa & inflamabilis. Et dico ꝙ si in aceto coq̃n tur aut infundantˀ citonia aut maciana aut berberi erit melius· sigillatur almeze: reon bonitas ad ea que oportet · & si ex

aceto infusionis eius aut decoctõnis ipi⁹ fiat sirupus acetosus· inuenitur exptoꝝ iuuamentorum vbi oportet ·et ex rebus adhuc emendantibus & remouentibus maliciam eius est vt infundatur eius foli um in lacte dulci aut acetoso: & proprie sumpto ex asina et capris· Et quandoqꝫ ponuntur folia mezereon in aqua lactis & bulliunt cũ facilitate. & aufertur spu ma eius et colatur & propinatur cum se curitate· Et dicit Galienus· Infundatur folia eius in syrupo rosato parum anteꝫ ꝙ terminetur decoctio ipsius· & pro pi netur vbi oportet sirupus · non enim in eo est timor· Et dicit iterum coquatur ĩ iure gallorum antiquorum ·& est sine no cumento· Et quandoqꝫ oleum mezereon administratur cum permixtione aliaruꝫ medicinarum habentium virtutem eius fractiuam· Et eius operatio est talis· Ac cipe foliorum eius·ʒ·xl · & proijce super ea aque dulcis lib·iii · & dimitte die ac nocte·deinde fac bullire lento igne donec redeat ad lib ·j·ß · et colature eius misce olei sumpti ex amigdalis dulcibus ·ʒ·viii & bulliant cum facilitate vsqꝫ ad aque consumptõnem· Et si ponatur oleum cũ folijs et aqua & bulliant simul vsꝫ ad aq̃ consumptõnem: erit in virtute fortius · Et dixit rufus · Submergatur ex folijs eius quantitas circa·ʒ·iii. in cado magno musti·& dimittatur mensibus tribus · & erit res mirabilis ad hydropisim ·expel lit enim aquam citrinam sine nocumento

Confectio almezereon ex inuentione nostra· Accipe foliorum almezereon pre paratorum partes decem· carniuꝫ citoni orum elixatorum in aceto vini: & zuccari tabarzet ana partes ·lxx· tereniabin ptes xl· aque casei infusionis agarici partes tri ginta· olei almezereon partes duodecim · dissoluatur zuccarum & tereniabin in aq̃ predicti casei. & misceatur cum carne ci toniorum· & coquatur cum facilitate ei⁹ vsqꝫ ad mellis spissitudinem · et inuolua tur puluis foliorum almezereon cuꝫ oleo predicto· & conficiatur cum eis· Est eñ bonum medicamen benedictum ad ydro pisim· Confectio pillularum almeze on valentium similiter & expellentium aquam cum fortitudine sine timore· Acci pe foliorum eius preparatorum · ʒ· ij ·mi rabolanorum citrinorum·ʒ·iiii· kebuloꝝ ʒ·iii· confice cum tereniabin vel tamarin dis dissolutis in aqua endiuie· Et scire de bes ꝙ almezereon de decoctõne parum substinet· et contritio laboriosa destruit eius virtutem· expellit autem nocumenta eius a corpore aqua ordei ·et aqua endi uie· et altaraxacõ aufert iflamationem re lictam ab eo in corpore· Et sciuisti ꝙ me dicine compressiue a corpore expellunt audaciam medicinarum· Possedonius

Dyascorides Camelea accepta coleram & flegma deponit ·debent vero fieri tro cisci ex his admixto absinthio duplici mẽ sura· et vna parte camelee et cataputie iũ cto melle vl' aqua· folia eius imposita vul nera sordida curant· Iohãnes Mesue Mezereon solutõne educit aquaꝫ citrinã cum fortitudine vehementi · Et dixit ale xander ·mixtum cum rebus educentibus melancoliam educit ipsam· et cum rebus educentibus flegma educit ipsuꝫ · et absin thium duplicatum ei cuꝫ mirabolanis ad dunt ei bonitates notas. et faciunt educe re coleram · Maius autem iuuamentum quod ex eo expectatur est ad ydropisim educit enim aquam congregatam in ven tre. nocet tamen epati ymmo omĩbus mẽ bris nutritionis · & iterficit lumbricos et ỹmes· et solutõe educit eos ·et serpẽtes viscerum · Et si fiat vnguentum ex eo et melle curat fistulam et vlcera fraudulen ta · Et fit ex aceto decoctõnis ipsius ab lutio· et confert dolori dentium et eoruꝫ corrosioni· et gingiue sanguĩee & mollifi catõni · Et fit ex eo vnguentum et aceto et oleo et cera ad scabiem bonuꝫ· et fit ex eo linimentuꝫ ·ex sulfure et melle & ace to forti ad morfeam· et lentigines : et ba ras: & delet eas · Et quandoqꝫ fit cõfri catio super morfeam et baras cum folíis eius & aceto forti · & est vltimum · Et di xit iohãnicius valet ad quartanam · Dosis eius est a·ʒ·ß·vsqꝫ ad·j. & hoc in cõfecti onibus pulueris eius a karatis · ii · vsqꝫ ad quinqꝫ ·

Camedrea secundum dyascoridem est q̃ dam planta que nominatur cimolea · et ẽ camedreos ·

Cameleucen est vngula caballina ·Nasci tur secus fluuios· cuius radix per infudi bulum bibitur ad veterem tussim· & alio nomine vocatur phartanum siue farfugi uꝫ vel tussillago· & est species nenufaris vt appet in.l·nenufar·

Cameleuce ẽ q̃dã spẽs tassi

Camelezeon ·i· pentafilon

Camemilon· i· antimus vel bembonig·

Camemursine ·i·mirtus
Camedurꝰ ·i·camedreos·
Camelarum rue ·i·rob
Camepitheos quid est·l·l·hamepitheos·
Camedreos quid est·l·l. hamedreos
Camedris idem quod supra·
Camebalanos ·i·rafanũ agreste·
& est appios
Cameropia ·i·camedreos
Cameropos est species palmaꝝ
maioribꝰ et mollioribꝰ foliis
Camer est herba cuiꝰ folia sũt similia fo
lijs lẽtis: quã ignoro
Camezillũ ·i·poligonia
Camezelas ·i·calandrꝰ auis·
Cameth· ·i·illa q̃ seruãtur ĩ
salmuria vt oliue capparis & sil'ia
Camesich ·i· fructꝰ thamari
sci domestice
Camesic idem quod supra·
Camemilẽ ·i·camiblem
Camereon ·i·cardꝰ siluestris
Camepida ·i·camedreos
Cameleon ·i·citraria
Camepito ·i·cipressus
Cameos ·i·gũmi arabicũ
Caminella ·i·ameos
Camidria ·i·camedreos
Camicalcapar ·i·salmuria cappa=
ris condita
Camimden ·i·amidũ sale con=
ditum·
Camitharcapa ·i·camicalpar
Camic ·i·capparis que cõ
ditur salmuria
Camich idẽ qđ sup̃

CXXX·

CAmin ara·grece et latine cimi
nũ·Ciminũ quoddam est quod
dicitur ciminũ carmenũ·quod
dam quod dicitur ciminum regale· quod
dam quod dicitur ciminuz albũ·quoddaz
quod dicitur ciminũ rusticorũ·quoddam
quod dicitur ciminuz ethiopiuz·quoddã
quod ciminum basilicũ dicitur· quoddaz
quod dicitur ciminũ egiptium ·quoddaz
quod dicitur ciminum dulce·quoddã qđ
dicit̃ ciminũ agreste·et quoddaz quod di
citur platociminũ·Ciminum carmenũ.i.
siseleos Ciminũ albũ·idẽ qđ sup̃ Ciminũ
dulce idẽ qđ sup̃ Ciminũ rusticoꝝ id sil'r
quod supra·Ciminum ethiopium est qđ
dam semen simile ameos·et est git· sicut
apparet si·l·l·naucana· Ciminum basileũ
idem quod supra· Ciminum egiptium
est ciminum vsuale·Ciminum agreste est
illud quod per dyascoridẽ infra in capitu
lo isto describitur platociminum·id est·si
seleos· Ciminum vsuale est semen herbe
in multa quantitate nascens·virtutez ha
bet diureticam. & subtiliandi fumosita
tes. Est calida & sicca in tercio gradu·Et
quidam dicunt ꝙ est sic·in secundo·

Sera·lib·aggre.capitulo camin· aut·
dyasco·Camin·id est·ciminium nostrum
quod vocatur egiptium· Et est aliud ci
minum quod dicitur carmenuz· & est ali
ud quod dicitur agreste· & est quoddaz
ex eo boni saporis· & est proprie carme
num. & ipsius expositio est regale·Et pꝰ
ipsum est babilonicum· Et idem autori
tate galie· Ex eo est domesticum & agre
ste· Domesticuz vero est quod magis ad
ministratur et maxime semen: sicut admi
nistratur semen anisi et leuistici et carui
& apii montani·virtus eius est calida in
tercio gradu· Dyascorides capitulo
de cimino secundum translationem no
stram· Ciminum quoddam est vsuale·
quoddã egiptiũ·& quoddã oritur ĩ alijs
partibus·& istud est ciminũ nostruz qđ
cõmuniter habemus in vsum·et customa
cũ ẽ·sed plꝰ illđ quod oritur ĩ egipto qđ
ypo·basilicum vocat· Vnde tale ciminũ
vsuale in omnibus prouincijs inuenitur·
Sed ciminũ agreste nascit̃ ĩ calcedoia &
hyspania· virgã habet duobꝰ palmis lon
gã·in qua folia nascũtur quattuor aut qñ
qz et tenuissima et diuisa sicut gingidiuz
in qua virga sunt capitella quinqz aut sex
rotunda et mollia: in quibus est semen
quod si gustui applicaueris viscidior est
nostro·Nascitur locis humectis· Cimi
num nostruz vsuale habet virtutẽ seran
ticã & feruentez & mictualez & stipticã

Galienꝰ septimo simpli·phar· capitl'o
de cimino· Cimini semine maxie vtimur
sicut et anisi et leuistici et carui & petro
selini· Est autem calefactiue virtutis sic
illoꝝ singulũ et diuretice & destructiue
ventositatis: de tercio gradu existens ca
lefacientiũ Posse·Ciminum sumptum
in cibis et potibus et salsamentis· vtutez
habet confortandi digestionẽ·vinum de
coctõis eius & seminũ fenugreci: dolorẽ
stomachi et torsionẽ intestinoruz ex vẽto
sitate mitigat·Contra sanguinẽ oculorũ
pꝰ principiũ dũ nõ ẽ fluxꝰ puluis cimini
cum vitello oui super testã calidã ponat̃
et diuisũ ĩ duas medietates suppõat̃ sepe

Item puluis eius conficiatur cum camfo
ra & calidum superponatur. Item tene
atur ciminuz inter dentes ter masticatuz
& insuffletur aer in oculum. Contra liuo
rem ex percussione vel alio modo factũ
dum recens est puluis eius subtilis cum
cera ad ignem bene confectus & sepe ap
positus: est certum remedium. Vsus fre
quens eius inducit discoloratõnem. con
tra frigidam tussim detur vinuz decoctõ
nis ficuum siccarum & cimini. Ad idẽ ele
ctuarium confectum ex cimino & semĩe
fenugreci· brussi· et melle vtile est contra
frigidã tussĩ· ꝯtra tũorẽ faucĩũ & dolorẽ
ciminũ et ficus decoquantur bene trita ĩ
vino· & inde emplastrum factum ĩ loco
dolenti ponatur· contra frigiduz reuma
puluis eius & baccarum lauri simul trita
& in testa calefacta in saccello ponatur.
& capiti superponatur· contra stangui-
riam et dissuriam & alios dolores ex fri
giditate· ciminũ in vino coctum superpo
natur. Dyascorides. Ciminũ nostrum
tortionib9 & inflatõnibus in oleo coctũ
& superpositum medetur· cathaplasma
tibus miscetur· ortonoicis cum pusca ne
cessarie datur· morsibus venenatis cũ vi
no opitulatur· tumorez testium admixta
pollina fabe et vuepasse et cerotis impo
situz medicatur· aceto mixtum menstrua
abstinet· & sanguinez nariuz profluentez
sic stringit· potui datuz siue inunctũ pal
lorem facit· & quia calidissimũ est dolo-
rez vesice placat· & calculos iuuat· Semẽ
cimini agrestis torsiones & inflatões aq̃
mixtũ saluberrime curat· cuz aceto vero
subglutientibus opitulatur· venenis oc
currit· dolorez stomachi compescit masti
catũ & impositũ liuores detergit· melle
addito et vuapassa omnia similiter facere
nouit· In hoc flos nascitur niger veluti se
men qui bibitus similis est melancio· mor
sibus venenatis occurrit· stranguirijs &
doloribus vesice prestat effectuz· et coa
gulatum sanguinez per vrinam mingi fa
cit· maxime singulare presidiuz est si bibi
tum fuerit cum elixatura apii. Auicẽ
na libro secundo capitulo de cimino. Ci
minũ scilicet nostrum vel vsuale expellit
ventositates & resoluit· & in ipso est in
cisio et excitatio· et in ipso est stipticitas
cum lauatur facies ex aqua ipsius clarifi
cat eã· & similiter eius acceptio & vsus
ipsius cum mensura· eius nanq3 nimi9 v-
sus faciem citrinat· & administratur cuz
ceroto aut oleo & melle· consolidat vul-
nera proprie siluestre· cuius semen est si
mile semini lini cum ex eo implentur vul
nera· cum teritur ciminum cũ aceto et fit
odoramentũ ex eo abscindit fluxũ sangui
nis narium· & similiter cũ ex eo intromit
titur liciniũ in naribus· & quandoq3 ma
sticatur & miscetur cum oleo & distillat̃
super vngulã et super coagulatũ sangui
nem super oculo & confert. Et quãdoq3
masticatur cum sale & distillatur sputuz
super scabiem & sebel et vngulam absci
sam· & prohibet adherentiam· & succus
siluestris abstergit visum. & attrahit la
crimas· & nominatur grece fumus· Et ip
sum etiam ponitur in cauterijs euulsiõis
pilorum in oculo· & non nascitur· Et q̃n
do bibitur cum aceto mixto cũ aqua tũc
confert difficultati anhelitus· et tremori
cordis frigido· et administratur cũ oleo
super apostemata testiculi· et quandoq3
administratur cum aceto· et quandoq3 ad
ministratur cũ oleo & farina fabarum &
frangit lapidem: & proprie siluestre. &
confert distillatõni vrine· & mictui san
guinis· et dolori pungitiuo ventris· et in
flatõni· & succus siluestris triti cuz aqua
mellis soluit ventrez. Inquit Rufus.
Ciminum nabatiũ soluit ventrez· karme
num vero non soluit: ymmo stringit· Et
herba siluestris prouocat coleram in vri
na· et datur in potu cuz vino ad morsuz
vermiuz venenosorum: & proprie silue
stre· cuius semen est simile semini lini·

Serapion autoritate dyasco· Virtus
cimini est calida· desiccatiua· & stiptica.
& prouocat vrinam quando coquitur cũ
oleo. aut fit cristere cum ipso aut empla
struz cuz farina ordei torsionibus & infla
tionibus· et datur de eo in potu cum ace
to tẽperato cuz aqua asmaticis et cõfert
et datur similiter in potu cũ vino ad mor
sus venenosorum· et confert apatõnibus
testiculorũ q̃n admiscet̃ cũ oleo et farĩa
fabarum· et passulis et cera· et superpo
nitur· et quando miscetur cum aceto ab
scindit menstrua· et fluxuz sanguinis na
rium tritum cum aceto. & quando linit̃
cuz eo corp9· aut sumitur de ipso nimis
in potu facit croceum colorem cutis· et
confert dolori vesice ꝓpter suam calidi
tatẽ· et confert lapidi renum.

Camiliben id ẽ· dispositio cui
admiscetur caliditas non perueniens ad
hoc vt sit febris· & sociatur ei lassitudo·

et pigricia et alices et saltus et cōmotio
somni et vigilia et constrictio anhelitus
& tensio venarum ypocūdriorꝝ · et dolor
capitis ·

Camitamudem ·i· annuiden sale cō
ditum ·

Camici ·i· ebulus

Cambris ·i· brassica

Cambri idem quod supra ·

Cambil est semen harenosū quod coopit
rubedo que est minor rubedine lapidis ī
felle bouis repti · ꝑ quo l. l. kabel

Cambria est spēs caulis

Cambil ē terra rubea minuta q̄ afferť ď
mecha · vt harena q̄ cū fricať sup manum
īgrediť cito · de qua fit vnguētū penetra
tiuū · & mūdificat satis

CXXXI ·

Camsice aut sicen Dyas · capi ·
Camsice hastas habet lōgas di
gitorꝝ quattuor ī terra ꝓiectas
lacrimo plenas · folia sūt ei lenticule simi
lia et peplo : sed minora et tenuiora · semē
habet sub folijs rotūdū sicut peplū · et ē
sine flore · radix est illi tenera et inutilis ·

Posse · Dyas · Hasta eius trita cū vino
& vt pessariū supposita dolorē matricis
mitigat · cataplasmatib⁹ adhibita tūores
spargit · clauos corpis tollit · mirmiceas
mūdat · cocte et comeste ventrem soluūt
Idem succ⁹ ipius facere potest · succus
ipse perunct⁹ pectus scorpionū mitigat ·
suffusiones et caligines oculorꝝ detergit
cicatrices oculorum addito melle curat ·
Nasciť vero saxosis locis & aspis

Camomilla quid est l. l. bebonig

CXXXII

Camfora grece et latine · arabi ·
vero camfor · Camfora est fri ·
et sic · in tercio gradu · et est qd̄
dā gūmi arboris scdm auicenā et Sera ·
dicitur camfor quod nisi cū efficacia ser
uetur facile perdiť · Potest autē seruari ī
vase marmoreo · cū psillio aut semine lini
aut milio per · xl · annos · sed pro certo ne
scio herbā in qua sit tale miraculū · Nam
cū in tercio fri · et sic · iudicetur : nichil est
odorati⁹ igniqȝ amicabili⁹ · cito em̄ inflā
matur et preclarā flamā per se emittit · q̄
nisi psillio lini semine aut milio obruatur
euanescit · Nam sublimata deferť ad nos
& ꝓpterea est saporis acuti cū amaritudi
ne · Sera · li · aggre · ca · Camfor · i · cāfo
ra almazodi terre panzor · Sūt insule que
sūt ꝓpinq̄ regionib⁹ sarandini · & ideo di
citur cāfora de panzor · & in annis quib⁹
fiūt multa fulgura et tonitrua et multi
terremotus : generať ibi multa camfora ·
In illis vero annis in quibus nō fiūt hec
nō fit multa camfora · Vnde defertur ex
regione fasella · et ex regione dedahab &
arig · & plurimū quod defertur ex ea est
abarig · & est minor sui · & ipsa est gūmi
arboris in illis partibus nascentis · & est
gūmi coloris rubei maculati · & lignum
eius est album tenerū quasi velit fieri ni
grum · Sed et repitur cāfora in colore li
gni arboris in petijs ligni que sunt ibi in
tus extense · sed melior ex ea est nach · & ē
illa que nascitur et egreditur ex ligno ꝑ
se in sua arbore · & color eius est rubeus
maculatus · que postea sublimatur ibi &
fit camfora alba : et dicitur nachim eo ꝙ
ꝓrim⁹ qui regnauit ibi nominatus ē nach
Et nomē loci in quo reperitur dicitur pā
zor : & ideo nominatur camfora de pāzor
camfora illius loci · et est melior et subtili
or maioris durabilitatis & albior · & ma
ius frustū quod ex ea reperiť ē sicut dor
na vna · post ipsā vero in bonitate ē illa
que dicitur fauzen · & est grossa habens
aureū colorēȝ · nec ē clara sic̄ nach · Et p⁹
ipsā est camfora que dicitur cansab · et ē
fusca · et est minoris precii ꝙ nach · Et p⁹
hāc est illa que dicitur balonich · i · qua sūt
admixta fragmenta ligni camfore · & est
vnctuosa gummosa · & reperitur in fru
stis quantitatis vnius amigdale · aut cice
ris · aut lentis · aut farris · et est bona ad a
romatizandum : cum aromatizatur cuȝ fu
migatōne ex costo et mirra · Et om̄es iste
species clarificantur per sublimatōnēȝ · &
egreditur ex eis camfora alba in lammis
albis similibus in figura sua parasidibus
ad quas ascendit Vnde camfora sublima
ta vocatur cāfora operata · Et idem aut ·
Galieni · Complexio eius est frigi · & sic ·
in tercio gradu · et idō confert calefactis

Auicen · li · secūdo cap · de cāfora · Cā
fore species sunt alcāfori · et ariage · deide
aleztior · et alefazer varia · et est illa que ē
permixta ex ligno suo et ex eo quod sub
limatū est ex ligno eius · Quidam autem
dixerūt ꝙ est arbor magna faciēs vmbrā
hominibus cui leopardi adherent · nō er
go peruenitur ad eā nisi noto tempore ā
ni · & est spongiosa marina · hoc est scdm
ꝙ extimauerunt quidā · Lignum vero ei⁹
iā multotiens vidimus · et est lignum al
bum fragibile leue · in cuius ramis qn̄qȝ

continetur aliquid de vestigiis camfore Est fri. & sic. in tercio gradu. Posse. Contra calefactōem epatis puluis eiꝰ cū succo solatri conficiatur: in quo plagelle intincte sepiꝰ epati superponantur. contra fluxum sanguinis e naribꝰ fiant magdaleones ex puluere eius et puluere seminis vrtice vsti cōfecto cum succo sanguinarie naribus imponatur. Si autem fiat sanguinis fluxus ex ipsius ebullitōne vel ex epate cum aqua frigida. conficiat̄ puluis camfore & plagelle infuse fronti & temporibꝰ et gule supponatur. cōtra gomoreā puluis cāfore distemperetur cum muscillagine psillij. vel cum agresta. vel cum succo solatri. & intinctis plagellis ponat̄ sup pectinē et renes et pudēda. Contra diabetem idem facias. postea supponatur lamina plumbea. Contra maculam oculorū conficiatur puluis eius cum aqua ro. & addito succo feniculi ponat̄ in vase eneo. Contra pānum faciei & ad faciem clarificādā & depurādā conficiat̄ camfora cum aqua ro. & addito melle albo & mundissimo facies lauetur. Cōtra libidinem odoretur cāfora. Similiter satis competenter ponitur in syrupis contra acutas egritudines. similiter prouocat sternutamēta. valet similiter ad ruborem oculorum. habet enim virtutem infrigidādi & restringendi. Sera. autori. ysaac. Cāfora confert calefactis habentibus sodā colericā. quādo odoratur simpliciter aut cum aqua ros. aut cum sādalis. & odor eius abscindit desideriū coytus Sed potio eius in hoc est fortioris operatōnis. & stringit fluxum colericum q̄ndo ex ea pua quātitas miscetur cum medicis vsus eius facit accelerare canos. & facit dormire. & reprimit caliditatem cerebri. & abscindit fluxum sanguinis nariū quādo miscetur cum succo vue acerbe & imponitur naribus: & stringit ipsum vndecunq; fluat. Et cāfora ingreditur cōfectiones suffumigatōnum et vnguentorū p̄terꝙ in gallia & dyambra. Et idem aut. rasis. Est frigida subtilis. et confert ad sedādum egritudines calidas: que fiunt in capite et toto corpore. Et qui nimis vtitur ea perdit vigilias. & si sumatur ī potu infrigidat renes et vesicā. et coagulat sperma. & generat egritudines frigidas precipue in regionibus frigidis. Et idem auto. mesarugie. Sumpsit ex ea quidā sex aureos tribus vicibꝰ: et destruxit eiꝰ stomachum adeo ꝙ non potuit digerere cibum. & abscindit sperma Et idem aut. aben mesuay. Stringit ventrem. & potꝰ eius facit accelerare canos. et confert apā tibus calidis. Et idem auto. ysaac benarā Cāfora fri. est & sic. ī tercio gradu. & cōfert calefactis cum aq̄ ro. et fortificat sēsus et membra eoꝝ. & quādo miscet̄ ex ea quātitas pua cum medicinis que fiunt ad stringendū fluxū ventris qui fit a colera: confert. Auicen. Vsus camfore facit caniciem. & ꝓhibet apāta calida. & cum aceto ꝓhibet fluxum sanguinis narium. aut cū expressione dactiloꝝ immaturorū. aut cum aqua mirti. aut cum aq̄ albedaroz. & confert sode calide. & remouet vigilias. et confortat sensus calefactorum. & confert alcole vehementer. & cōfert in medicinis obtalmie calide. et abscīdit coytum. & generat lapidem renum & vesice. et strīgit fluxū vētris colericū Camforata est plāta quedā que īgredit̄ in vnguēto martiaton: habens colorē cāfore. cuius folia facta sunt sicut vna ex speciebus abrotani: sed albidiora. simpliciter aūt facta sicut tanacetum: medetur doloribus.

Camfor. .i. plāta cuiꝰ gummi est cāfora. & est lignum album frāgibile leue. in cuius ramis continetur aliqd de vestigiis cāfore. sic ꝙ inde exit camfora per sublimatōnem. vnde quādo o sine ꝑmixtōe substātie ligni exit: vocat̄ cāfora. qn̄ vero exit ꝑmixta: vocat̄ alescret truaria. l. l. alescret. i. lrāz cāfora.

Camum .i. potꝰ qui fit ō ordeo et alijs frugibꝰ. scdm dyas. vocatur furca. arabes vero vocāt ipsū potū foca & est cereuisia vel spēs eius.

Cambū . i. terra rubea minuta que affert̄ de mecha vt harena. & cum fricatur super manū ingredicur cutem: de qua fit vnguentū quod penetrat manum.

Canabum. .i. cannabum

Canabuen idē qd sup

Canabs idē quod sup

Canapion .i. cortex medianꝰ sābuci. vt in alexādro de podagra

Canauit .i. caulis imperialis & est caulis vsualis. et est alba hn̄s folia collecta in globū

Canabit idem qd sup

Canabil. .i. cambil

Canacella .i. cauda eqna vel

arpinus vel hyppuris.

CXXXIII.

Canarmenū arabice. latīe lutū armenū. vel bolum armenum. Et est quedā vena terre que p̄cipue in armenia iuenitur. vnde hēt virtutem constringēdi Est aūt eligendū qd̄ subrubeum est scd̄um oēs ptes. nō hn̄s colores distinctos. aliquātulum fragile Fri. est et sic. in secundo gradu Sera. libro aggre. cap̄. canarmenum. Canarmenum. i. lutū armenum. & est ingimbar. color eius est vltra croceitatē ad rubedinē tendens. & teritur cito sicut teritur calx & est lene sine lapide. virtus eius est q̄ desiccat desiccatōne forti. Auicen. libro secū do cap̄. de luto armeno. Lutuz armenum est rubeum declinās ad citrinitatez notum. & alemu est ei ꝓpinquum in operatōne. Fri. est in primo gradu sic. in secūdo Pesse. Pillule facte ex bolo et gūmi arabico & penidijs cum aqua ordei infusionis draganti valent contra emoptoicam passionē. vicio membroꝝ nutritiuorum misceatur eius puluis cuz gummi draganto exusto et confecto cum succo plātaginis & potui detur. Et valet bolū contra disinteriā et fluxum ventris sanguinis cum ouo. vel per cristere. vel ī emplastris. Cōtra fluxum menstruoruz fiat ex eo puluis cōmixtus cum succo plātaginis & bombice. & suppositoriū inde factum supponatur. Cōtra sanguinē nariū confice bolū cū succo sanguinarie. & fac stuellū & impone naribus. vel puluis solus cum bombice naribus īmittatur. Bolum tritum et distempatuz cum vino mixto aqua rosa. & acceptū valet cōtra febres pestilentiales. Sera. auto. galieni Bolum vel lutum armenuz ciliacis & disintericis prestolatur. spleneticis & colericis & stomaticis medetur & solutū stomachū reficit. & valet contra. sputū sanguinis. Et confert fluxui menstruoso & catarro descēdenti a capite. & vlceribus putridis que fiūt in ore. & desiccat exituras que indigent desiccatōne. et confert illi cui a capite humor descēdit ad pect⁹ iuuamentum magnū & coartatōni anhelitus. & ideo confert ptisicis. et hoc ideo quia desiccat vlcera pulmonis intantum ꝙ non tussiunt nisi errent in dieta sua errore magno. aut permutetur aer subito ad complexionē malam. & qui patiūtur coartatōnem anhelitus antiquaz cum bibunt ex eo curantur cito. & qui non iuuabitur per hanc medicinam: nunꝙ iuuabit̄ per aliquā aliam. Et sumatur de eo in potu cum vino subtilissimo mediocriter limfato quando eger non febrit vel parum febrit. sed si fuerit fe. multa detur cuz vino mixto multa aqua ne febris augeatur Et quando bibitur in hunc modū cōfert febribus pestilentialib⁹ valde. et q̄ assuescit potui eius tempore pestilentiali p̄seruatur a nocumento pestilētiali Et iā vidi mltos euadere tempe pestilētiali p ipsuz Et iam sunt multi qui sumunt ipsum cuz vino mixto aqua ro. confert quādo febris adest. Auicenna. Lutum armenuz retinet sanguinem. quoniam exiccatio ei⁹ ē in vltimo. & confert apostematibus pestilentialibus bibitū et linitū: & prohibz ambulatōnem putredinis mēbrorum. & mirabile est in re vulnerum. Et prohibet catarrū. et confert colericis. & est bonuz sputo sāguinis ptisici. ꝓpterea quia desiccat vlcus pulmonis. & est cura stricture anhelitus ex catarris. & est bonū vlceribus intestinorum et solutōi. et fluxui sanguinis matricis. et confert fe. ethicis: & pestilentialib⁹ proprie. Et plures quidez iam sanati sunt ex pestilencia magna propter consuetudinez bibendi ipsum cū vino subtili. et si bibitur in febre pestilentie necessarium est vt vinum perducat ipsuz ad cor. & misceatur vinum illud cum aq̄ ro. Et idem primo cañ. fen quarta. cap̄. v. Odor boli corasceni ꝓhibet nauseam.

Bulcasim li. qui dicitur seruitor. Comburitur sic bolum. frange ipsum in frusta ad qnantitatem fabe. et pone super testā & super lamină ferreā & misce sic̄ erit tibi volūtas cōburēdi vel assandi.

Canar .i. aloes.

Canaanda. est cib⁹ fact⁹ sic̄ pheludē nisi qr in eo ponit̄ sizamū.

Canchar .i. cardo asinin⁹

Cancamon lacrimus est arboris similis mirre gustu brumoso. hoc maxīe timiama tib⁹ admiscet̄ mirra & storace admixtuz vt gratius fumiget.

Candarum .i. olibanū

Canda est gen⁹ cardi

Candaros arabice vel candarusum grecādros vel condros. latine vero triticuz romanū vel ordeum romanū. et est ordeum cui non est cortex. Sera. li. aggre. capitu. candaros. Candaros. id est. candarusum. Et Galie. primo de cibis cap̄.

de candaruso.
Candarusus est cib9 bonus sicut triticū propter suam viscositatē est maioris nutrimēti eo. Sed scd̃m viam medicine: virtus eius est virtus tritici. nisi q2 est maioris viscositatis eo. p quo .l.l. candros.
Cādarusiū idem quod supra.
Candarel est species scariole. pro q̄ .l.l. hundebe
Cannabum quid est .l.l. sechedenci
Canna persidis quid est .l.l. hasap.
Canna varia est herba quasi alba & īcisa vt cānabū. cui9 semīa lūbricos occidunt & extrahūt de corpe.
Cansab est spēs cāfore.
Cantarica .i. aaron

CXXXIIII

Cantabrum gre. ara. nochale. latine vero furfur tritici. Furfur tritici calidū est et temperate siccum. Est autem dyaforeticū in aq̄ calida dissolutū: reddit eam mitigatiuam & humidā. vnde aqua illa nimium humida iudicatur. Posse. Valet contra yliacā passionē. stranguiriā. & dissuriā talis ei9 vsus conficiatur cū vino subtili albo mediocriter acido. postea decoquatur diu. & panno imposito loco dolenti superponatur. Item valet hoc contra dolorē stomachi ex frigida causa vel vētositate. cōtra yliacā passionē mijciatur per cristere colatura eius. mollificat enim satis cōtra tussim siccam & etiā frigidā. et peripleumoniam. et pleuresim fiat hoc in aqua decoctōnis ordei bene mundati & triti & colata dissoluit̄ cantabrum. et iterum sup ignē aliquantulum bulliat: & talis aq̄ tepida detur patienti
Cantaron .i. centaurea.
Cantarium idem quod supra.
Cantarzed. est cardus vel spēs eius
Cantabries .i. furfures capitis q̄ grece ptiriasis dicit̄
Cantabriciū idem quod supra.
Cantarum .i. folium nil
Canthar .i. libanus
Cātaram .i. nux vomica
Cātalides. ē colliriū factū ad glaucoma oculorū. Et fit ex planta simili feniculo breui caule flore cādido. &c̄. Ego autē feci deferri semen istud de grecia seminaui & collegi.
Cantauron .i. cantaron
Cantabricies .i. ptiriasis

CXXXV.

Cantarides latine & gre. ara. derarie vel trane. Cantarides sūt animalicule quarū sunt efficacissime que in spicis frumēti adhuc florētis inueniūtur. Sunt he varie & quasi circa pēnulas suas stricte & oblonge. he enim vapore aceti suffocātur. & in vase nō picato reponuntur. Sunt ca. & acutissime que licet scabiei vesice conferāt. vesicā tamen si ex eis multa sumatur quātitas vulnerāt atq3 sāguinem mingere faciūt & interficiūt. ex quibus parua accepta vrinā prouocāt vehementer. atq3 cum aceto epithimate remediū conferunt vehementer morfee albe. & albaras. et lepre. Sera. libro aggre. ca. derarie auto. gal. Experti sumus expientia non modica in vnguibus leprosis: & inuenimus q̄ quādo ponitur super eas cum ceroto confert multum. aut cum vnguento. auferunt enim vnguem: et faciunt eā cadere totā. Et cātarides ingrediuntur in cōmixtione vnguentorū & medicinarū que fiunt ad scabiem. et ad egritudinem cum qua eleuat̄ cutis. & in medicinis que euellunt verrucas que dicūtur capita clauorū. Et sunt q̄dā ex magistris nostris qui dabāt ex eis in potu miscentes paruū ex eis ad pvocādū vrinā. Et quidā accipiebāt alas et pedes ipsarum solum dicentes q̄ hec conferūt illis qui sumpserūt corpora ipsarum & erat eis bezoar. Et alij dicebāt contrarium huius. videlicet q̄ corpora ipsarum sola iuuabant eos qui sumpserūt alas & pedes earum. Ego vero miscui oīa simul corpora cum pedibus et alis & dedi. Ille autem que sunt magis inuatiue ex eis: sūt ille que reperiūtur in tritico in quarum alis sunt linie citrine i latitudine protēse & pprie quādo proijcis eas in olla terrea noua. & claudis orificium olle cū panno lineo super vas in quo sit acetum feruēs donec suffocentur & moriantur. Et similiter oportet q̄ fiat ex animali quod dicitur xofostis quando volumus ipsum reponere. Et similiter est species animalis similis cantaridib9 in figura et virtute: & similiter vermis viridis qui reperitur sup arborem pini. virtus eius est sicut virtus earum. postq̄ vero sunt cantarides mortue inserantur in lino & reponantur.
Dyas. cap̄. Cantarides Meliores ex eis sunt que sunt diuersorum colorum. & in alis earum sunt linee transuerse citrine: & sunt grosse & oblonge. operatio autē

illarum que ſunt vnius coloris eſt di bilis
Et virtus cantaridarꝝ eſt putrefactiua ·ca
lefactiua. vlceratiua· & ꝓpter hoc miſcē
tur cum medicinis cōuenientibꝰ apātibus
cācroſis. & ad ſcabiem vlceratā·et empe
tiginem· & quando ponūtur in naſcalibꝰ
ꝓuocant mēſtrua· Et extimauerūt quidā
ꝙ quando miſcentur cum aliquibꝰ confe
ctōnibus ad ydropiſim conferūt ꝓpter
virtutem earū quam habent in prouocā:
do vrinam· Auicenna li·ii· cap· canta
rides· Dixerūt quidam ꝙ ſunt ſuperflue
caliditatis· Et dixerūt alij ſunt ca·et ſic ·
in tercio gradu· ſed primum eſt verꝰ· Et
cantaris eſt acris acuta putrefactiua ad
uſtiua ·& eradicat verrucas linita · et fit
ex ea cerotum· & linitur ex eo albedo vn
guis ·& confert ei · et eradicat vnguem
mollificatum velociter quando fit ex ea
emplaſtrū· & remouet morfeā & albaras
linita cum aceto ·& quādo ex ea trita cū
ſinapi fit linimētum facit naſci capillos·
& ſimiliter quādo coquitur cum oleo do
nec īſpiſſetur· & linitur ſuper apoſtema
ta cācroſa: & reſoluit ea · & linitur ſup
ſcabiem & empetiginē . Inquit filius
meſarugie ·Ipſa incidit vngulā valde·&
parum de ea prouocat vrinam valde: &
parū de ea adiuuat medicinas prouocati
uas ad prouocandū abſqꝫ nocumēto·&
ꝓuocat menſtrua·& facit aborſuꝫ· Dixe
runt quidā datur in potu vna earū ei qui
conqueritur de veſica ſua·et confert · &
dātur in potu tres tanaſgi de ea & exul
cerat veſicam · Inquit Galienꝰ Ipſa exul
cerat veſicam· & eſt propterea quia facit
materias acutas declinare ad eā·a quibꝰ
corpus nō euacuatꝰ cum proprietate que
eſt in ipſa·

Caneſis· ·i·ſcarabeꝰ
Canſebu idē quod ſupra·
Canetum .i· qn̄ homo videtꝰ
Caneni ·i lauda ·
Cancrena ·i·caro ꝑmortua ·
Cancer quid ē·l·l· ſarcan·
Candelabra ·i·teſtudo·
Canderas ·i. ſiricū·
Canderos idem quod ſupra ·
Canbeang ·i·ſenationes
Cannella ·i. darſen
Canterinus ·i·lapatiū acutuꝫ·
Caniſis ·i. oſtrea
Canirti ·i·ebulus
Canibalnemar · Gal· vj· ſim ·pharma·
Eſt inquit ſtrangulator leopardi · & eſt
ſpecies aconiti·
Caniculata ·i·iuſquiamus
Camioſa tuſſis ·i·canina
Canicularis idē quod ſupra·
Canis caput ·herba eſt que cinocefalon
grece et antimon dicitꝰ
Canicula eſt ſtella que dominatur diebꝰ
xl· ſcd̄m Gali· in li · de cibis cap̄ · primo de
fructibus horarijs
Canbitus ·i. apā calidum in
velamine cerebri ſubtili & groſſo abſqꝫ
corruptōne ipſius
Canbri ·i·caulis
Cancrinomata nariū·i· polippus narium·
Canchi eſt ſpecies mirre
Cāciponticii ·i·daucꝰ·
Cancil ·i·rapa
Candimiſior eſt ſpēs quedam vini
Canci· ·i·affodilus
Cancitan ·i·aaron
Cancida ·i·īſtrumentū ocu
laribꝰ morbis ydoneū
Canon ·i. norma vl' regl'a
Canopis eſt cortex medianꝰ ſambuci
Canopum ·i·ſambucꝰ
Canobaſilicon · i ·auellana
Cancolon ·i· cātarides
Cancrocoſſa ·i. ſalſamēta īciſiua
vt in alexādro de ſiti
Cancrocella idem quod ſupra ·
Canu ·i·ſiſeleos
Canzu ·i ·aper
Can .i·lutum
Capadocius ſal ·i ·afronitrum
Capalagia· inductiua ſtuporꝝ
Caphalagia idem quod ſupra ·

CXXXVI·

CAppariſ vel capparꝰ ltīc·ara·ha
par·gre· vo kinoſbaton· Cappa
ris vel capparꝰ frutex ē q ī ml'
tis ꝑtibus repitꝰ · Cortex radix flos & fo
lia cōpetūt vſui medicine ·ꝑcipue tn̄ cor
tices radicis qui debēt colligi in pn̄cipio
veris & vmbra ſiccari· Eſt aūt eligēdus
cortex eiꝰ q cū frāgitꝰ nō pulueriꝫatꝰ· & q
aliquātulū ſubrufus ē et ſbamarꝰ· flores
aūt eiꝰ cū adhuc ſūt tuberoſi: et nō dila
tātꝰ: debēt colligi· qꝛ cū dilatati ſūt nō va
lēt cōdiūtꝰ cū ſale et aceto· Capparis cali·
& ſic·ī ſecūdo gdu Dyaſ ·cap̄· de cappa
ro· Capparꝰ eſt frutex ſarmētoſa ſpanſa
ſup terrā: reuolutōnis rotūde ſicut ſētix
folia ſimilia cidonio: hn̄s ſemē ſicꝰ oliua ·

quod apertum florem habet int9 album ꝙ si ceciderit vt balanus inuenitur oblõgus· ꝙ si aperiatur inuenitur ĩ illo semen sicut maligranati purpureum et minutũ· radices habꝫ maiores et multas Nascitur locis aridis et viscidis et maxĩe in muris

Sera· libro· aggre· capitulo Happar. id est· capparus est plãta sarmentosa que extenditur arcualiter vel circulariter supra faciem terre cuius spine reuoluunt̃ versus semen sicut spine rubi · & habet folia similia cidonij in figura sua· & fructũ similẽ oliue ꝙ si aperiat̃ in arbore sua emittit florẽ albũ · ſꝫ si exciderit ex arbore sicut ẽ· inueniẽ clausus ad longitudinẽ decliuis· & tũc si aꝑiatur inueniunt̃ ĩ eo semĩa minuta sil'ia granulis balaustie coloris rubei versus purpureũ· Et radices eius sũt plures magne & lignose· Nascit̃ ĩ locis siccis & ꝓprie muris Gal· vij· sim. phar· cap· de capparo. Capparis radicis q̃dem cortex amarã hꝫ qualitatẽ Scdo vo acrẽ qualitatẽ· deinceps huic pontica velut ex diuersis repugnãtibus ꝯposita est virtutib9· absterge͛ eñ põt et expurgare & incidere cũ inexistẽte amaritudine. calefacere vo & incidere & dyaforare cum acredĩe· colligere aũt & densare & ꝯstrĩgere cũ põticitate· Et idẽ li· ij· d̃ cibis ca· de capparis· Capparis ẽ subtiliũ ꝑtiũ sufficiẽter· & ꝓpter hoc nutrimentũ minime tribuit in corpus assumptũ ipm· sic̃ alia omnia subtiliũ ꝑtiũ· sed fruct9 ei9 salsus q̃n ꝯmedit̃ absqꝫ ꝙ abluat̃ laxat ventrẽ· & postꝙ abluit̃ nutrit paꝝ· sic̃ alia subtiliũ ꝑtiũ· & excitat appetitũ cibi Auic̃ li· ij· ca· de capparib9· Capparis ẽ frutex & hꝫ radicẽ· & hꝫ fructũ aliũ qui ẽ sicut cucumer· & ẽ acris calida que ponit̃ ĩ musto· & seruat ipsũ ab ebullitõe sic̃ sinapis Et ei9 radix ẽ amara acris· & quedã sp̃s ei9 ẽ culzumia faciẽs ĩ ore bothor vsqꝫ ad terminũ quo vesicet̃· & apãt gingiuã· Et iuuanti9 qd̃ in ipsa ẽ sũt cortices radicis eius Et generata in terra ca· ẽ calidior· et ei9 caliditas ẽ ĩ scdo· Et ẽ resolutiua· aperitiua· abstersiua· & ipsi9 radix ẽ incisiua. subtiliatiua· mũdificatiua aꝑitiua· ĩ cuius radicis cortice ẽ sicut amaritudo & acrimonia & stipticitas· & nutrimentũ fructus ei9 ẽ paꝝ p̃cipue cũ sallit̃· Et qd̃ ex ea humidũ ẽ magis nutritiuũ ẽ ꝙ qd̃ siccũ est. Posse. Succus folioꝝ capparis auribus instillatus vermes necat· & puluis corticũ in oleo decoquat̃· & colatura auribus instillet̃· nõ solũ vermes necat ſꝫ etiã surditatẽ remouet· Ad lũbricos puluis ei9 ꝯfectus cũ melle det̃ patienti· flores eius conditi virtutẽ habẽt incitandi appetitũ & digerendi humorẽ existentẽꝫ in ore stomachi· stomachũ ꝯfortant· & infrigidatũ calefaciũt· cibus sunt et medicina licet paꝝ nutriãt· ꝯtra vicium splenis & epatis duriciẽ valet vinũ decoctionis capparis· Vnguentũ ad idẽ· puluis eius in magna quãtitate conficiat̃ cũ succo marrubij· post mod̃ addito vio & oleo fiat decoctio vsqꝫ ad spissitudinẽ & addito aliquãtulo cere fiat vnguẽtũ· Itẽ electuariũ ad idẽ· Recipe pulueris corticis radicis capparis· ℥· ij· & corticis tamarisci· ℥· ij· conficiantur cũ melle & decoctione thamarisci· Contra scrofulas nouellas detur aqua decoctionis corticum capparis bruscí & sparagi· & hoc vnguẽto vngatur Accipe rufum serpentem & incide caput per spacium quattuor digitorum· postea in olla inferius minutatim ꝑforata impone· & pone super orificium alterius olle sane· postmoduꝫ ita ponatur in caldario aqua pleno· & bulliat diu vt sic ex calore aque resoluat̃ serpẽs· ex cuius pinguedĩe & puluere ellebori nigri· et puluere corticis radicis capparis fiat vnguẽtũ quo vngant̃ scrofule nouelle· Contra yliacã passionẽ & artericã accipe lb· j· pulueris corticis capparis· & coquat̃ ĩ succo radicis ebuli· & addat̃ zucarũ & fiat sirupus· detur aũt bis in septimana sero & mane cũ calida· Sed attendendũ cũ reꝑitur ei9 receptio in medicina· cortex radicis eius debet poni Dyas· Capparus ex luctantibus componit̃ virtutibus· ꝓijcere enim & purgare & extenuare & euentare acredines & simul abducere & constringere· & propterea scliros̃i splenis super omnia medicamĩa iuuat semẽ eius si in sale componatur escis aptum est· ventrem mollit comestum· cachostomaticum est. Radix eius & semen bibita cuꝫ vino · ʒ· ij· dieb9 xxx. splenem attenuat· vrinam prouocat sanguinem deponit· & educit egestiones sanguinolentas· sciaticis & paraliticis bibita mirifice prodest. & attritionib9 neruorum· menstruis imperat· apoflegmatismis bene miscetur· semen eius vel fruct9 cum aceto coctum & ore retentũ dolorẽ dentiuꝫ mitigat· similiter & coriũ radicis ista omnia facere potest· folia eius cruda recẽtia si terant̃ & misceantur cũ farina

ordei & fiat emplastrũ· confert apãti sple
nis· maxime puluis adhibitꝰ· flegmaticis
vulneribus sordidis antiq̃s· & duris opi
tulat̃· cataplasmatibus adhibitꝰ spleneti
cis portat auxiliũ· dolorẽ dentium cõpe-
scit si ipsa radix eius masticet̃· maculas al
bas cũ aceto emendat· Folia & radix eius
trita & iposita duricies & scrofas spar-
git· Succus auri infusus vermes occidit
et quãdo radix eius coquitur cum aceto
cirodas & tũores duros digerit· aut oxi-
melle vel sicca trita & admixto oximelle
aut aceto & in potione accepta euacuat
glutinosos & pingues hũores· i· flegma-
ticos· nõ solũ ꝑ ventrẽ· sed etiã ꝑ vrinam
verũ cum vrina educit multotiẽs egestio
nem sanguinolentã vt diximꝰ· & sic sedat
dolorem sciatice· & extenuat splenem

Gal· vij· sim· phar· ca· Loquẽs de cappa
ro ait· Spleni quidez sclirato sup aliquid
aliud hoc pharmacũ ꝯfert extrinsecus cũ
aptis cataplasmatibꝰ mixtũ· & intra cor
pus assumptũ coctũ ĩ aceto & oximelle
& talibus· vel siccatũ abscissũ & mixtuz
cũ eis· etẽm euacuat manifeste viscosos
& grossos humores ita sumptũ non per
vrinas solũ sed per ventrem· multotiens
autẽ & sanguinosa egerũt· in quibus sple
nes iuuant· & dolores qui scdm vertebꝝ
ac etiã mẽstrua mouet· vnde cataplasma
tus malemorigeratis vlceribus cortex ra
dicis bonum pharmacuz ceu abstergere
potens & etiã siccare fortiter· & dentiuz
etiã dolorem scdm ꝑdictas qualitates iu
uat· aliquãdo in aceto coctus· aliqñ autẽ
in vino· Palã ergo ex dictis ꝙ incisiua q̃
dam in ea ẽ virtꝰ. & abstersiua· & dyafo
retica· & inde alfos tollit & scrofulas &
tumores duros· Dyaforat autẽ quando
cũ ydoneis ad hec pharmacis ꝑmiscetur
fructꝰ vero eiꝰ ꝓportionabiliter se habz
in virtute cuz cortice radicis· excepto ꝙ
debilior ẽ ad omnia· at vero frondes &
stipites eius similis sunt virtutis. Et ego
vidi quandoqz cũ frondibus dyaforare ĩ
paucis sclirosas duricies· miscemus autez
cũ eis aliquid obtundentiũ vehementiam
virtutis· Nullum autẽ mirabile est si &
vermes qui auribus succus interficit pro
pter amaritudinem que est in eis· quia in
valde calidis regionibus generant̃ cappa
res· sicut est que in arabia multuz ea que
apud nos est acrior· vnde et stiptica plu
rimũ ꝑticipat virtute· Et idem secundo
de cibis Capparis abstergit qd̕ ẽ ĩ stoma
cho ex flegmate· et expellit ipm̃ ꝑ secessũ
& aperit oppilatõez epatis & splenis· Et
summitates & fructus eius ꝑparantur
cum sale & administrantur cum cibo. Et
quando comeduntur laxant· ventrem &
nocent stomacho & faciunt sitim Et quã
do comeduntur cocti sunt meliorꝭ sapo
ris ꝙ crudi. Et bibit̃ succus eiꝰ & mollit
ventrẽ Almansor tractatu tercio cap·
de capparibus· Capparis salmuria cõdita
calida est & sicca· que stomacho mala exi
stens sitim inducit atqz corpus macresce
re facit· Et subdit paruz infra· Capparis
cum aceto conditus minus ca. est ea que
ĩ salmuria ·ponit̃ oppilationi quoqz epa
tis & splenis ꝯgruit Auic· Radix eius
resoluit scrofulas & duricies· & admisce
tur ei qd̕ frangit virtutẽ eius. Et folia eiꝰ
iam experta sunt ad illud. Cortices radi
cis eius ponunt̃ sup fraudulenta & sordi
da vlcera· Cortices radicis eius cõferunt
sciatice & dolori anche· & quandoqz fit
cristere ex succo eius· & confert ei valde
& cõferunt paralisi & stupori· & constrĩ
git membra propter stipticitatẽ que ẽ in
ipsa Et similiter conferunt contritioni ac
cidenti in capitibus lacertorum & in me
dio eorum· Cortices eius masticate extra
hunt humiditatẽ ex capite. & sedant do
lorem frigidum in eo· Et eius succus di
stillatur in aurez propter vermes· & quã
doqz stringitur cortex radicis eius cum
dente leso & confert· & ꝓprie cum est hu
mida aut folia eius· Et sil'r collutio oris
cũ aceto cũ quo coquit̃ aut vĩo· aut quã
doqz aceto· ꝯfert qd̕ ex eo sallitũ est patiẽ
tibus asma· ipsa est res magis conferens
spleni & duriciei eius bibita et more em-
plastri supposita cũ farina ordei & sil'ibꝰ
& ꝓprie cortex radicis eius· et multotiẽs
euacuat ex splene materiã grossam melã
colicã· & succedit ei sanitas· Solutione
educit hũores crudos grossos· & prouo
cat mẽstrua & interficit serpẽtes· i· lũbri
bricos latos & lõgos· & vermes in inte
stinis· & ꝯfert emoroidibus & augmẽtat
coytũ· & qd̕ ex eo sallitũ ẽ añ cibũ sũptũ
soluit· & ẽ tiriaca contra venena Sera·
auct· gal· In cortice radicis eius vincit sa
por amarꝰ· deinde stipticus· & calefacit
& desiccat & abstergit & mundificat &
incidit et aperit sua amaritudine· et resol
uit sua acuitate· & aggregat sua stiptici
tate· Et confert spleni plus omni alia
medicina· quando ponitur in emplastris

& quādo sumitur cum aceto & melle in teri⁹ postq̄ desiccatur & teritur· & hoc q̄ incidit humores grossos viscosos quā do bibitur in hunc modū· & expellit eos per vrinā & secessū p egestiones sangui neas· & sic euacuat egritudines splenis· & simile facit in dolore scie· & cum toto hoc prouocat menstrua· Et idem auct· Aben mesuay illi qui comedunt cuȝ sale faciunt istas operationes dictas· sed sūt mali stomacho malicia pauca· Et illi qui condiuntur cū aceto fortificāt stomachū & prouocāt appetitum· quoniā acetū pro hibet nocumentū eorū a stomacho· Et idē aucto· Rasis attulit mihi quidā amicus medicus confectionē quandā capparorū recentiū· & cum comedissem ex ea induxit tenasmonem· Et consueui facere cristere ad sciaticā cum succo capparorū & iuuit multum· Alia quedā dicit sera· cap· ꝓprio que dicta sunt hic de mente dyas· & gal· licet sub alijs verbis·

Capparuella ·i· lapatium acutum
Caperum ·i· radix plāte similis porro· succus eius ē croceus quā ignoro
Capsece ·i· ebulus
Capitellum lixiuium idem
Capitulum quid est l· l· fen
Capios ·i· stercus inde egiops id ē· fex confictе
Capirpedicon ·i· epilensia
Capitulū faricos ·i· febris adustiua· s· causon·

CXXXVII

Capilli homīs qui ara· vocantur scabare omnibus sunt noti· Posse· Sera· li· aggre· cap· de capillis auct· gal· Scabare vel scabar id est· capilli· quādo aduruntur fit virt⁹ eorū similis virtuti lane aduste· volo di cere q̄ calefaciunt et desiccant calefactio ne & desiccatione forti Auic· li· ij· ca· de capillis· Capilli adusti sūt calefactiui exiccatiui fortiter· & adusti abstergunt dentes· & aqua eorū nasci facit capillos Exiccant capilli adusti vulnera humida sordida & mollia fortiter· Et capilli ho minis cū aceto in modū emplastri ponun tur sup morsuȝ canis rabiosi & conferūt Eadem dicit sera·

Capillus veneris quid ē l· l· bersteгasten
Capillus porcinus idem quod supra
Capillus alcol idem quod supra·
Capillus algul idem quod supra
Capillus fontiū idem quod supra·
Capill⁹ hoīs nemorabilis· idē qd̄ supra·
Capistrū arboris ·i· genestra
Capinosa ·i· fumosa acuta

CXXXVIII

Capparifolium & mater siluarum latie· arabice grimath· grece ve ro peridemon vel liceos vel ex acanton· Dyas· cap· liceos· Liceos vel exacanton· folia sūt busso similia atq̄ spi nosa· grana eius viridia· & cū maturaue rint cerasis similia· Nascitur in siluosis lo cis cuius folia & grana & radix in vnū contundunt· & cum aqua dulci coquunt vsq̄ ad grossitudinē· hec aqua ē desicca tiue virtutis· & ex contrarijs composita quia scȝ est extenuatoria digestoria ca· et fri· stipticā habens vim· & ideo dyafore sim facit· facit autē ad herpetas & ad vl cera epatis· et ad parotidas et putrida vl cera· ex succo fructus eius fit liciū ꝑ quo l· l· hadhadh·

Caprificus ·i· ficus agrestis
Caprion ·i· capparis
Capisitis ·i· ebulus
Capiti ē vna ex speciebus masticis
Captilus ·i· auis quā venat̄ dra co cum debilitat̄ in venādo eos & arie tes· & comedit epar eorū & redit virtus eius· & excitatur appetitus eius
Capocareos ·i· semen ferule
Caploiunga ·i· gummi p
Capnos quid est l· l· sterzig
Caput quid ē l· l· ras
Caputpurgiū ·i· liquores qui p na res mittunt̄ vl̄ quidquid masticatur vel gargarizatur· & apoflegmatismū facit· i· a capite flegma deducit·
Caputpurgiū idem quod supra
Caput puluis ·i· stafixagria
Carabitum ·i· frenesis
Carastes ·i· cornutum a ceros qd̄ ē cornu & rastos· & multa similia
Carabus ·i· locusta piscis
Caranus idem quod supra
Carastes ·i· serpens cornutus
Carax quid ē l· l· canne
Caratim ·i· calam⁹ aromaticus
Caratic idem quod supra
Carascon ·i· calcaris
Carasie ·i· cerasum
Caras ·i· surditas
Carabites ·i· frenesis
Carabinthum idem quod supra·
Caras ē cuȝ quis vult loqui & nō potest nisi multotiens mouēdo os & linguam·

Caratini ·i·lumbrici terre. qui vocant̄ istula
Carathith ·i·ypoquistidos
Carambe est tercia species brassice
Carasex grece latine scarificare carassare
Carabadum ·i·carui
Caracem ·i·carsites
Carasu ·i·apium
Carabis ·i·cum multe placēte de pasta parue in oleo frixe ponunt̄ in patella vnā super aliā locādo mel inter omnes duas ponēdo atq3 sic simul coquēdo
Caratus ·i·pupilli oculi
Caratir ·i·ypoquistidos
Caratu idem quod supra
Carab ·i·fistula veniens in angulis oculi
Caranodi ·i·carenum
Carates est pondus ꝑ quo l·l· chirates·
Caraba ·i·carabe
Carbatum ·i·elleborus
Carbaum ·i·euforbium
Cardamomū quid est l·l·catolla
Cardamen ·i·sisimbrium
Cardamides ·i·senation
Cardar ·i·morbus in quo est priuatio motus·
Cardabem ·i·sapor factus ex carreno & dabē·illud vocabulū poit auic·i·can·fen·quarta cap·xi·Et etiā auic·cap·galline li·ij·& nominat ipsum effidebeg quod idem est

CXXXIX

Cardamus grece ara; iorsalbathefe vel madiera· latine vero nasturtium·nota herba est·Est enim nasturtiū ca· & sic·in tercio gradu semen precipue competit medicine·herba eius viridis multe est efficacie·sicca vero modice Dyas·cap·cardamus·Cardamus·i·nasturtiū quoddā est domesticū & quoddā est agreste·& ideo facit duo cap·de eis vnum quod incipit. Cardam⁹ & ē nasturtiū domesticū·aliud qd īcipit Cardamus agrestis·& est nasturtiū agreste·Et ideo dicit cardam⁹·id est· nasturtium domesticū·vtilior dicitur babilonicus omnibus·semen eius calidissimū est caustica participans virtute·viscidum et cacostomachum ventrem turbans. Cardamus agrestis quem multi senation vel crission vocant vel nasturtium aquaticū nascitur vbiq3 & plurimū locis aquosis cuius frutex in longitudine cubiti vnius habens folia minuta yposelino similia. sed minora·cuius virtutes īuenies in litera herochalchaiti· Sera·li·aggre·cap· Iorsalbathefe·i·nasturtiū ·& ex eo est nasturtiū tectorꝝ· & ex eo est nasturtiū orientale·& ex eo ē nasturtium cōmune notum·Nasturtium tectorū est planta habens folia stricta ·& longa duobus digitis in sūmitate acuta & scissa & pinguia & extenduntur super terrā· & habet in medio virgam subtilem duobus palmis longā·paucos habens ramulos sup quos sunt pile habentes densam summitatem in quibus ē semen simile semini nasturtij cuius est figura sicut figura rutele·ita est depressum nascitur in vijs·& parietibus domorum·Nasturtium orientale est planta duorum brachiorum longa·habens ramos subtiles & multos ·in quibus sunt folia similia folijs seitaragi·nisi quia sūt albiora & molliora·& in sūmitatibus ramorum sunt capitella similia plāte actis & habet flores albos·semen hui⁹ ponit̄ in cibis loco piperis·Sed nasturtiū omune notū ē melius illud qd defertur a babilonia Almāsor tractatu tercio·cap· de nasturtio · Nasturtiū ca· est & sic appetitum adiuuat·licet inflationē & capitis efficiat dolorē·digestiuā ꝓterea retardat posse·Sera·auct·gal·Semen nasturtium ē ca·& sic·sicut semen sinapis·& incidit incisione forti·& adurit & sedat dolores sciaticos.& dolorē capitis & quālibet egritudinē in qua oportet calefacere·& miscet̄ semen eius in medicinis asmatis·qz ipsum incidit incisione forti & adurit humores grossos·Et dicit̄ ꝙ quādo nasturtiū desiccatur·fit eius virtus sicut seminis ei⁹·& dum ē recens propter humiditatē aquosam que est in eo habet virtutem debiliorem virtute seminis ei⁹ Contra stranguriā herba ipsa decocta ī vino & oleo superposita valet contra tenasmonē ex humiditate puluis nasturtij superponatur ano·renes etiā vngatur & supaspergatur puluis seminis ei⁹ & cimini & colofonie ·Cōntra palisim lingue cū oppilantur nerui ex humore·vt solet contingere in acutis febrib⁹·semen nasturtij masticetur·& lingue supponatur·contra palisim aliorꝝ membrorꝝ·semen eius in saccello ponat̄ in vino decoctū & membro dolēti supponatur·Ipsa etiā herba cruda & cocta valet etiā contra frigiditatē & humiditatem cerebri·& etiam litargicis

pro sternutatione puluere eius narib⁹ ap
posito · ad eleuationē vuee gargarismus
factus ex aceto decoctionis seminū eius
& ficuū siccarum · contra yliacā passionē
ex frigida causa semina eius ī sacello po
sita & vino decocta mēbro dolēti suppo
nat̄ Dyas · Nasturtiū lūbricos expellit
& ventrē turbat . splenē attenuat cū ace
to · & abortum facit · venerem stimulat ·
simile est sinapi & eruce & impositum le
pras & zernas emendat melle addito du
ricies spleīs ꝯpescit · sordida vulnera pur
gat si succ⁹ adhibeat̄ · morsibus venenatis
bibitū occurrit · fumigatio eius serpētes
fugere facit · vel fluentibus ꝯfluis succo
limito occurrit · Carbunculos rumpit cū
polenta & aceto coctū · sciaticis vtilissi=
me cū aceto et polenta auxiliat̄ · tumores
& duricies spargit · remouet ordeola ma
tura cū salsa aqua impositum · In dolore
cordis coquitur ī lacte caprino & datur
ad bibendū · dolorē omnis loci tollit pul
uere seminū asperso · sed prius melle vn
cto loco scabiē cū aceto sanat · Nam car
dami virtus caustica est . & tamen vsus
eius venerē videtur inhibere · non ea for
tasse ratione qua etiā ruta · que nimia vi
caloris semen genitale consumit · fermen
tum mixtū & appositū furunculos & car
bunculos ꝓuocata suppuratione disrum
pit · succ⁹ eius īfusus auribus dolorē den
tium mitigat · semē partus necat . qd cum
vīo austero bibitū aīalia vētris extīguit
pruriginē cū anserina adipe tergit · Al
uum purgat sorbitionib⁹ mixtū · pituitā
pectoris soluit · dolores pectoris cum la
cte caprino coctū mitigat · a ieiunis cū
melle sumptū tussientib⁹ salutare ē · Cor
pus rubē facit · & ido cefalicis & ad ea q̄
calefieri opus ē ꝯgruit · herba ei⁹ oīa hec
facere nouit · sed paulo min⁹ efficaciā hꝫ ·

Gal · vij · sim · phar · ca · de nasturtio · Se
men nasturtij habet virtutem que calefa
cit & desiccat sicut sinapis · & propterea
sciaticos & dolores capitis · et quodcūqꝫ
aliorū indigentium rubificatione calefacit
tum eo sicut est sinapis · miscetur autem
cū eis quecunqꝫ asmaticis dantur phar=
macis · ceu videlicet īcidere fortiter gros
sos humores potens sicut & sinapis · as
simulat̄ em̄ illi per omīa · Herba vero sic
ca ē similis in virtute semini · humida aūt
dū ē viridis ꝓpter ꝑmixtionē aquose hu
miditatis deficit plurimū · & ita ē mode
rata in hoc secundū moderationē vt cū
pane possibile sit ea vti sic opson Auic
primo can . fen · quarta ca · vij . Nasturtij
semina torrefacta mixta cū adog cōstrin
gunt fluxum superfluum prouenientem
ex catartico

Carsa .i · sanguis in oculo
Carmata .i · antrax
Carchibaduti .i · omnia que aceto &
sale condita sunt · vt capparis & oliue &
reliqua ex quibus fiunt salse vt sinapis et
eruca .
Carnaxadhi .i · carui
Carnabadi idem quod supra
Carnanadini .i · canapum ·
Carnabum .i · carenum ·
Cartar .i · nepita
Cartamu vel cartamū · i · habel nil
Cartamē vel dzarbal · Dyas . ca · cartamē
Cartamen est herba que habet folia & ca
lamum similia frumēti · & calamus habet
nodos · ī sūmitate calami eius ē granum
simile antora · & cū cortice suo diuisū in
duo · & grana duo inuicē iuncta . hoc aūt
granum administratur in medicina . & ē
sicut ordeum in virtute sua · nisi quia in sa
pore suo ē stipticitas · & virtus eius ē fri=
frigiditate pauca & sicca ·
Cartata .i · appetitus comeden
di lutū & similia
Cartamia .i · crocus ortulanus
Carta quid ē l . l · burchdi
Cartasilago quid ē l · l · quā supra
Carta ynda .i · carta de papiro
Cartalous est species mirre

CXL

CArtamus ara · grece gincus vl
cincu · latine vero crocus ortu
lanus Sera · li · aggre · cap · de
cartamo auctoritate dyas . Cartam⁹ est
ex eo domesticus & siluestris . Domesti
cus habet folia longa aspera alta spinosa
& diuisa · & habet stipites longos duorū
cubitorū spinosos · & super eos sunt ca
pitella in magnitudine oliue maioris · in
quibus ē flos croce⁹ similis croco · & hꝫ
semen albū & subru beū & oblongum an
gulosum · & quod de ipso adminstratur
ad ventrē soluendū est semen eius solum
Et idem auct · gal · Virtus eius ē que cale
facit in scdo gradu quando admistrat̄
interius · Et idē sera · Cartamus siluestris
stipes eius ē similis cartami domestici nisi
quia foliū eius est longius folio cartami
satis · & folia ei⁹ nascunt̄ ī sūmitate ipsi⁹
& hec virga est sine folijs · & mulieres

truntur virga eius pro fuso. & super sū
mitatem virge est capillositas spinosa.
& flos croceus. radix eius est subtilis in
qua nullum est iuuamentum. virtus eius
est que desiccat & calefacit temperate

Dyas. cap. cincu secundū translationē
nostram. Cincu. i. cartamus folia habet
oblonga & diuisa & aspera & spinosa.
tyrsum habet longum & spinosum ī quo
sunt capitella obrotunda cum flore cro-
ceo. semen album habens obrufum & ob
longum & angulosum. flores eius multi
in coctura comedunt decoctos. semen ei
us multi exiccant Io. Mes. capitulo de
cartamo. Cartamus duorum modorum
ē. est enim domestic⁹ & siluestris. & dixe
runt quidam ꝙ nil est de speciebus carta
mi & elongati sunt. Cartam⁹ de quo hic
loquimur est domesticus. & melior pars
plante ipsius est semen. & post illud flos
eius. Et melius semen eius est quod est
album planum plenum & grossum. cui⁹
medulla est vnctuosa pinguis & cortex
tenuis. Et melior flos ei⁹ ē q̄ ē sic pili cro
ci. Et est ca. in primo gradu sic. in secun-
do. & flos eius ē minus ca. & siluestris ē
calidior & siccior. & ē in eo virtus lacti
ciniorum remissa. Est autem cartamus
aperitiuus. abstersiuus. conturbatiuus.
faciens nauseam. & inest ei virtus edu-
cendi per vomitum & per ventrem. et ei
us nutrimentum paruum est & maluz &
multum nocet stomacho faciens fastidiū
& est tarde & debilis solutionis. et dimit
tit vestigia lenitatis in visceribus. Et emē
datur nocumentuz primum permiscendo
ei aliquid aliud ex medicinis stomaticis.
sicut anisum proprie & galanga & macis
& similia. & confortatur eius solutio &
emendatur nocumentum quod imprimit
in īestinis permiscendo ei aliquid ex me
dicinis acutis. sicut cordumenum sal pa
nis. ziziber. sal gemma & similia Auic
li. ij. ca. de cartamo. Cartam⁹ ali⁹ ē dome
sticus. & alius est siluestris. qui siluestris
ca. est in secundo gradu sic. in tercio. &
domesticus. ca. in primo sic. in secundo.
Et sciendum est ꝙ cartamus. alius ē car-
tamus yndus quem scies si l. l. habel. nil.

Posse. Dyas. Semen eius datū cū mul
sa ventrem purgat. cacostomaticuz est et
dulce multum. & ipsum ventrem depo
nit amigdalis & nitro mixtum. & aniso
cum melle cocto accepte ante cenam
due vel tres velut nuces. ventrem mollit
digestionez prestat. Confectio eius talis
ē cinci albi assi & purgati ciatos. iij. anisi
ʒ. j. afronitri. ʒ. j. mellis quod sufficit. car
nes caricum. xxx. hec confectio accepta
omnia supradicta facere nouit. succus se
minis eius lac coagulat. Alij cum succo
miscent mel vel anisū l' amigdalas. & dat
in ptisana aut in iure pulli. & faciunt di
sintericis magnū adiutoriū. ʒ. vj. Sera.
aucto. dyascoridis. Quando terūtur ca
pilli cartami siluestris. aut flos & bibun
tur cū pipere & vino conferunt punctu
re scorpionis. Et quidam putauerunt ꝙ
si quis percussus a scorpione tenuerit ra
dicem eius in manu sua non sentiet dolo
rem eius. & quando proijcit eaz tunc sen
tiet. Et idez auct. Mesarugie. Flos carta
mi est crocus ortulanus. & est stipticus
& ca. cum temperamento. qui si teratur
cum aceto & linatur super empetiginez
aufert eam omnino. & quando cuz eo &
melle linitur super cola que fit in ore in
fantium curat ea. Et idem auctoritate at
tabari. In croco ortulano est quantitas
stipticitatis pauca. Et agrestis est calidi
or & siccior. Et idem auctoritate Aben
mesuay. agrestis quando teritur cum ace
to et linitur super linguam puerorum ex
pellit cola Sera. auctoritate messeba.
Cartamus lac coagulatum dissoluit &
dissolutum coagulat. & laxat humores
adustos. & est malus stomacho. & eius
aqua laxat humores adustos. & est mala
stomacho. & eius aqua laxat flegma. &
similiter facit medulla. Et dosis ei⁹ est. ʒ.
xxx. cum lb. s. aque calide & ʒ. x. penidia
rum. & sic agrestis est calidior & siccior
domestico plus absterges flegma visco
sum. mundificans stomachum & pectus

Io. Mesue. auctoritate pauli. Accipe
medulle eius. ʒ. x. cordumeni. ʒ. j. s. fac ex
eis. grana sicut cicer da. ʒ. v. soluit enī suf
ficienter. Et dicit etiam liga ex medulla
quantitatem sufficientem in panno. & su
spende in oximelle quando coquit. & erit
solutiuū. et proprie si fuerit oximel squil
liticum. Et idem auctoritate algaselis.
Accipe ei⁹ medulle aureos. xxij. penidie
aureos iiij. cordumeni ziziberis ana aure
um vnum aggregentur omnia cum melle
& fiat forme sicut nuces. & da vbi opor
tet vnam vel duas. Et idem auctoritate
gal. Coquatur medulla eius in iure gallli
vel galline cū speciebus. & propinetur
vbi oportz. Et dixit etiā. fiat ex medullis

eius & ponderis tercia ipsius ex amigda
lis· & sexta ex pineis & aggregentur om
nia cum melle & decoquantur cum suc-
co squille· et fiet hec mirabilis iuuamenti
ad ea que dicemus · Extrahitur em̄ ab ea
oleum iuuamentorum multorum · & eius
operatio est · sicut olei de ben & olei de
amigdalis · & solutione educit flegma p
vomitum similiter & aquositatem · & va
let ad egritudinem ex eis sicut est colica
& cristerizatur · & valet similiter & mun
dificat pectus · & pulmonem & proprie
lohoc predicti · & alij modi administra
tionis eius · & clarificat vocem · & simili
ter oleuз ipsius & vsus eius in spermate
augmentū facit · flos vero eius cum aqua
mellis remouet hycteriaam · Dosis eius
est a · ʒ · iij · vsqз ad aureos · v · & floris eius
a · ʒ · j · vsqз ad aureos · ij · Auic̄ · Oleum
eius est propinquuз oleo vrtice · veruntа
men debilꝰ · & est ex eis que caseant lac
& nutrimentuз eius est mulce paruitatis
& mundificat pectus · & clarificat voceз
& est malꝰ stomacho · & caseat lac in sto
macho · & confert colice · Et solutione
educit flegma adustuз quando miscetur
cum ficubus aut melle · & confert vomi-
tui · & oleum eius qui est domesticus sol
uit ventrem · & quandoqз fit solutio per
ipsum si ponatur medulla granorum eiꝰ
in iure · aut fiant ex eo & amigdalis pillu
le sic ꝙ de eis ī potu sumantur aurei · iiij ·
& quandoqз sumuntur de medulla eius
& costo et amigdalis amaris tres anulo
set · & anisi & nitri cuiiusqз eoꝝ aureus
vnus · cum ficubus siccis & melle · & reci
pitur de ea nux aut nuces due · & soluen
do educit aquositatem · Et quandoqз fit
ex eo natif aliud · & eius confectio est vt
sumatur cum amigdalis excorticatis &
aniso & melle decocto narfen · & suma-
tur de eo sparsim · et quandoqз bibuntur
de medulla eius recenti · xx · ʒ · īfusa in lb̄ ·
aque ca · · eum · ʒ · x · penidij albi triti · et so
lutione educit flegma Et conferunt folia
siluestris aut fructus eius aut amborum
commixtorum quando in potu tribuun
tur ad puncturam scorpionis · Quidam
autem homines dixerunt · ꝙ si morsus te
nuerit ī ore suo folia siluestris · et fructū
eius non sentiet dolorē · et quando a se ea
pieцerit redibit dolor

Careon · i · nux · inde lepta
careon · id est · nux minuta · et est auellana
Nam lepta · id est · minutuз · et dyacareon
id est · rob de nucibus · vt in alexandro de
squinantia

Carea idem quod supra

Carea basilica · i · nux auellaua

Carea miristica · i · nux muscata

Carex est herba que in extremitatibus est
multum similis sparago · et est planta in
extremitatibꝰ sicut aeus pungens · vnde
ouidiꝰ · Et carex pastus amari · Inde care
ctum · i · locus vbi nascit̄ carex

Careti · i · bombacis com
busti ·

Carenum est mustum quod coquendo
terciam partem amittit · vnde ysidorus ·
Carenum dicitur eo ꝙ feruendo parte ca
reat tercia · tercia em̄ parte musti amissa
quod remanet carenum est · Sapa est eo
ꝙ feruendo ad quartam parteз redacta
sapa dicitur · sed idem est quod carenum
quia eius consummitur tercia pars · Sed
rob est mustum coctum ad terciam sic
ꝙ consūpte sunt due partes · Sed pusca
est vinum secundum · quia secundario
emittitur a vinacia · & est puceolum · Sed
secundū galienū in libro dinamidiarū pu
sca fit ex duabus ptibus aque & tribus
vini & coquit̄ · & hoc ē verius ·

Careos · i · carui · & careos
id ē cortices virides nucū ·

Carbeste · i · calcis viue

Carbella · i · caprifoliū

Carcetum · i · bombix

Cardellum · i · napo

Carmezich · i · fructus thamari
sci domestice

Carmesir idem quod supra

Camesic idem quod supra

Carmezic idem quod supra

Carmet ē pondus kirat · vj · & alibi repi
tur qd̄ ē aureus · j · & grana · iiij · aliquādo
karmet scribitur ·

Carmesonde · i · vitis nigra

Carneb · i · solatrum

Carpelmos dicit oribasius ꝯmento amfo
rismorum illos qui multū comedunt &
tenues sunt semp ·

Carice · i · ficus sicce

Cariola · i · pastinaca agrestis ·

Cariotas idem quod supra ·

Cariote semen · i · pastinace agr[illegible]
semen & ē nux vomica

Cariandendra · i · nuxcarea ·

Carion ·i·semen laureole
Cariste miristica ·i·nux muscata
Caris miristica idem quod supra
Carme ·i·rasura panni
Carien ·i·draco marinus
Caritamon ·i·turbit
Carisomas quid ē l·l·xeuqua
Cariosus ·i·carolatus vel corruptus
Caridia ·i·nuces
Caries· ·i·puluis ligni corrosi seu a putredine·seu a vermibus ꝑ quo l·l·dobahareth
Cariota planta ē cui⁹ radix est velut pastinaca·sed plus odorifera esui apta· sed secundum theodorum prisciauū semen eius ē careos·quidā dicunt qđ ē pastinaca agrestis
Caricias ē vna ex speciebus titimalli
Caritarzed ·i·granum alcorsof
Carissuna ·i·armoniacū
Caria basillica ·i·auellana
Carion ·i·dragontee semen
Cariote ·i·carui
Carcios ·i·cacrios
Cardi pontici ·i·dauci siluestris
Cardia ·i·cor
Cardialgia ·id est·dolor oris stomachi·
Caruuli ·i·xilocaracta·
Carpinus ē magna arbor satis nota
Carpisia ·i·cucube
Carpision idem quod supra
Carsites ·i·nux vomica
Cartinon ·i·cancer morbus
Cartim ·i·lumbrici terrestres
Carzrir ·i·stanum
Caros ·i·congelationes
Carotides ·i·vene subtiles valde post aures·& dicunē capillares·et sūt alie vene capillares in epate]
Caros ·i·semen yperici
Carotica ·i·stupefactiua vel dormitatiua·s·narcotica
Caro marina quid ē l·l·adarce
Caro quid ē l·l·latamie
Caro tyri quid ē l·l·latamie balsax
Caror ·i·nespulum·
Carbo· est pustula corrosiua adurens
Cardo fullonum ·i·virga pastoris pro qua l·l·dipseus
Cardo benedictus quid est lege literam carduncellus
Carmoleon ·i·cardo benedictus

Carpos ·i·fructus vel semen
Carpogissi ·i·fructus edere
Carpos mirice ·i·fructus genestre·
Carpocareos est cortex nucis regalis·& non fructus nucis predicte·quod semꝑ in antidotis inuenitur in antidotario viri li.non enim inuenitur fructus nucuꝫ ibi conuenire·Nam dicitur dyacareos quod est rob corticū nucum·qđ docet alexander cap·de squinantia·sed carion est fructus eiusdem nucis
Carpocancreos ·i·semen ferule
Carpocissi ·i·bacce edere
Carpos mirice ·i·semen genestre
Carpodarsanum ·i·fructus vel semen darseni
Caruzicinum ·i·sinopida
Carui agreste cinimella piperdinarchos & cordumeni idem·pro quo lege literam bardameni
Caruption ē species quedam lacticinij·& est quarta species titimalli
Carurigati rozalis·i·de lacubus vel paludibus·
Carui pontici ·i·dauci
Carui romanū idem quod supra
Carui quid ē l·l·harunci
Carua ·i·karua
Carulli ·i·cardamomum

CXLI

Carum ara·& stanix·grece melanchium vel git melanchium·latine vero nigella·Nigella ē semen cuiusdā herbe rotundum subnigꝝ habens colorem·subamarum saporeꝫ·virtutem habet diureticam ex amaritudine dissolutiuam·consumptiuaꝫ ex qualitatibus suis·folia eius sunt parua minuta et mollia similia cotule·& flos eius ē figure stelle·coloris celestis·& habet in summitatibus capitella sicut papauer·& in medio ex intrinseca pte sūt aliqua ordinatiꝫ diuidenda semina ē ca·& sic·in·iij·gradu

Sera·li·aggre·cap·Caruum·i·nigella est planta pua habens virgas puas circiter duos palmos aut plus·& habet folia parua minuta & mollia similia folijs plāte que dicitur carnabaon siue ranobaon nisi quia sunt minora satis·& in summitate sunt capitella subtilia similia capitibus papaueris oblonga·& in medio eius sunt parietes separātes semina quod quidem semen est nigruꝫ acutū boni odoris

Dyas·cap·Melanchiū secundū translationeꝫ nostrā·Melanciū herba ē minor

folia minuta & tenera & semen minutuȝ habens. cuius frutex longus ē duoꝝ pal morũ· & desuꝑ habēs capitellũ simile mi conio· sed oblongũ in medio· veluti parie tes habens quibus discernunẽ semina· q̄ semina sunt nigra & odorata· & viscida que multi pani aspergunt Gal· vij· sim· phar· cap· melanchiũ· Melanchium· i· ni gella calefacit· & siccat secundũ terciuȝ gradũ Posse· Nigelle ex farīa cũ succo absinthij emplastrum factũ circa vmbili cum· & precipue pueris· lũbricos necat· Alijs conficiaẽ ad scabiem cum melle & detur p os· Vnguētũ ad scabiem pulue ris nigelle in multa quātitate fiat deco ctio ī forti aceto vsq3 ad aliquantulā spis situdinem· & tunc addito oleo fiat inde vnguentum bonum ad scabiem & empe tiginem· & lentiginem faciei tollit farina nigelle confecta cuȝ aceto tepido· infusus aurib9 vermes necat· contra stranguiriā dissuriā & iliacā passionem detur vinuȝ infusionis nigelle per noctem· sed ante coquatur quia nimium fieret violentum. Constat em̄ ꝙ si ī multa quātitate fuerit occidit· si aũt in multa quantitate habeẽ pone in saccello. & fiat decoctio eius in vino & oleo & supra renes & pectus fi at saccellatio ꝯtra p̄dicta· valet similiter & ē satis experta odorata contra catarrũ & corizam. et hoc hȝ nigella a sui ꝯplexio ne· vt gal· vj· sim· phar· cap· de peonia hec inuenies in litera glis kisíde Dyas· Melanchiũ ī cataplasmatibus capitis do lorem mitigat in initio· suffusiones trituȝ & naribus īmissum medicaẽ· addita yris illirica lentigines & lepras impositũ & verrucas saluberrime curat· tumores ve teres & duricies cũ aceto soluit· Carbũ culos cũ vrina curat· et ad sanitatem per ducit· cum aceto coctũ· & ore retentum dolorem dentium non admittit· In aqua coctum & vt cataplasma ī vmbilico po sitũ lũbricos excludit. puluis ex eo in lin teo ligat9· & frequēter odori applicat9 catarrũ ꝯpescit & inflationes dolorē faci entes· & qr calide ē virtutis· ideo diebus multis potatũ menstruis imperat· vrinaȝ ꝓuocat· lac deponit· & etiam desiccat ni mis· & leptomera ē· & ideo callos apposi tũ tollit· pingues et glutinosos humores & ꝯstipatos digerit· cum nitro bibitum disnoicis singulare p̄sidiuȝ ē· & morsibus venenatis occurrit bibitũ· ʒ· j· cum aqua fumigio suo serpentes de domib9. excl u dit· Gal· Videẽ aũt melanchiũ subtiliũ partiũ existere· ita autē et catarros sanat calidũ in panno ligatũ vt odoretur fre quēter· at vero et inuentosissima ē intra corpus assumpta· quo & manifestum est quoniā subtilium partiũ ē. & certitudina liter a calidissima supata substantia· pro pterea vero & amara est· monstrabatur autē in quarto ꝙ ad summā subtilitatem & elaborationem ducta ex terrestri sub stātia amara generaẽ q̄litas· Nullũ ergo mirabile ē si lumbricos interficere nata ē non solũ ꝯmesta· sed in ventre extrorsuȝ apposita· monstratũ em̄ fuit· quoniam & hec natus ē efficere amar9 sapor· at vero quoniam lepras & formicas eijcit· & or togoniam iuuat· & menstrua prouocat que ꝓpter grossiciē humoꝝ vel viscosita tem sunt detēta· et vniuersaliter eis que ī cidere & abstergere & siccare et calefface re indigent· vtilissimum existit hoc phar macũ Sera· auct· dyas· cap· de nigella quidā admiscēt hoc semē in massa paste et faciũt inde panē· & qn̄ fit emplastrum fronti cũ eo ꝯfert sode· Et qn̄ fit caput purgiũ cũ eo trito & yreos· cōfert aque que descendit ad oculum· Et quando fit emplastrũ cuȝ eo & aceto aufert bothor malas· & curat scabiē vlceratam & resol uit apāta flegmatica antiq̄ & melācolica dura· & teriẽ & misceẽ cũ vrina antiqua & ponitur super verrucas & carbũculos & aufert eos & curat· Et quando teriẽ & coquiẽ cũ aceto & ligno pini & teneẽ decoctio eoꝝ in ore aufert dolorē dentiũ & quando fit emplastrum cum eo super vmbilico puerorum occidit lumbricos· & quando teriẽ & ligaẽ in petia & odo ratur sepe· restringit fluxum corize· & est ca· virtutis. propterea quādo assidue po tatur diebus pluribus ꝓuocat vrinaȝ & menstrua & desiccat lac. Et quando su mitur in potu· ʒ· j· cum aqua confert mor sui rutele. & quando fit fumigium cum ea fugat venena· & fit emplastrum cum ea super duricies que fuit ī iuncturis pe dũ que dicunẽ calli & aufert eas· Et qn̄ sumiẽ interius incidit & digerit hũores viscosos & tenaces· & apit oppilationes interius· verũtamen putant quidā ꝙ si su matur nimis de eo occidat. Et idē auct· aben mesuay· ꝓprietas eius ē que aufert febrē flegmaticā & melancolicā & inter ficit ascarides· & ꝯfert morsui rutele·

Carbunculus ·i· caro ignita· & est

apostema calidissimū
Cardus ·i·virga pastoris
Carduncellus ·i.carduncellus bene dictus, qui ponitur in antidotario virili in vngento marciaton & quid est lege literam ericion

·CXLII·

Cardus siluestris Plinius ca· de cardo siluestri · Cardorum siluestriū duo sūt genera· Vnū fructuosi⁹ altero· Alteruꝫ vnicaule crassius vtriqꝫ folia spinosa muricatis cacuminibus·sed alterum florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter canescentem & abeuntem cum aura·scolimon grece vocatur·& cetera· Item alibi cardus & folia & caules spinosas lanugines habet· Itē in anchora· Leucantos est dictum spina alba· & cademietos policātos est dictum spinarum plurium ·amorpigos belisenes scolimas · Cameleon ī folijs non habet aculeos ·sed leucantos sic· Est autē alia differentia · ꝙ quidaꝫ in his multicaulia romasaqꝫ fiūt vt card⁹·vno autē caule nec ramoso·nec enetos quedā cacumine tantū spinosa sunt vt tringil·q̄dam estate florēt vt terzalis & elixenes scolimos & ceťa Gal·vij.sim·phar·ca· scolimi. Scolimos·i·card⁹ siluestris cui⁹ radix multitudineꝫ vrinaꝝ educit fetidarum. si quis in vino coquēs eam bibat & ꝓpter hoc fetitudies sanat ascellaꝝ· & totius corporis purgatiuo hoc pharmaco talis humoris ex tota substantia existēte que vero secundū qualitatē energia quidem ca·in tertio gradu·vel·iij·incipiente indicat hoc pharmacū·sic·aūt in secundo
Carduo quid ē l·l·cameleombante
Cardumen ·i·carui siluestre et est cordumeni
Carguet ·i·carui
Carnub ·i·carrubia vel xiliqua
Carnuli idem quod supra
Caprusia ·i·arbor berberis
Carrubia ·i·xiliqua
Casac ·i·stagnum
Casabeld herire ·i,calamus aromatic⁹
Castagum ·i·papauer
Cassadimure ·i·prassium
Cassamum ·i·malum terre
Cassaberire ·i·calam⁹ aromaticus
Castran ·i·bectonica
Castaltica ·i·mundificatiua
Castalticum ·i·repressoriū vel stipticum·
Castanea quid ē l·l·sardamos balanos
Castarano ·i·bectonica
Castrangula ·i·scrofularia
Caseus quid ē l·l·lelem
Caserbarum ·i.cassiafistula

CXLIII

Casef·ara·grece later·latine vero tegula Sera·li·aggre·ca· casef·auc·dyas· Tegule atanor quando sunt bene aduste habent virtutē cauterizatiuā· & ꝓpter hanc cām quādo miscetur & linitur cū ea confert pruritui & bothor· & confert podagre & quādo miscetur cū cerotis resoluit apāta dura & scrofulas·Et ideꝫ auct·gal. Tegule laterū virtus est abstersiua·& maxime tegula atanor ·& virt⁹ eius ē que abstergit & desiccat ·& proprie illa que est ex atanor que est siccior alijs·& ponitur ꝓpter hanc causam in vnguentis que dicūtur manfastas ·& ē vnguentum in quod ingredit̄ huiusmodi testa medicina bona ad vlcera ꝯsolidandū & incarnandū ea.
Casekso ·i.vespertiliones
Cassen ·i·medium
Canssen ·i·amissio odoratus
Cassemum ·i·leuisticum
Cassebat ·i·coriandrum
Casia ·i·limaces
Casi ·i·ossium que sunt in pectore
Casoir ·i·stagnum
Cassia siringa ·i·cassiafistula
Cassia ·i·cassia lignea·Sciendum quando inuenit̄ cassia sine determinatione·debet intelligi cassia lignea · sed quando inuenitur cū determinatione·debet intelligi de illa cassia ad quā cadit determinatio ꝓ cassia lignea l·l·melochia
Cassia rubea idem quod supra
Cassilago iusquiamus dens caballin⁹ idē est·& ē beng
Cassia fistula quid ē l·l·chiarsamber
Cassi ·i·ossium que sunt in pectore
Casola ·i·sigillū salomonis
Casoias ē species lilij ꝓ qua l·l·ansea
Castcron ·i·bectonica
Castror ·i·coriandrum

CXLIIII

Castoreum ·latine·grece castor vel ansinia·ara. vero anchian vel anguibeldustor Sera·li· aggre·cap·anchian auct·dyas·Anchian id ē·anguidebelbustor·i·testiculi castorei

& sunt testiculi animalis: quod grece di
citur castor· & est animal quod viuit ex
tra aquã & in aqua: sed in aqua plus· qꝛ
nutritur ex pisciculis & cãcris· & ex his
eligendi sunt testiculi gemini pendentes
ex vna radice interius hñtes sicut mel· et
ipsi sunt similes cere in colore sanguinis
coagulati· & qui sunt in pelliculis suis g̃
uis odoris pingues· & quãdo separãtur
inueniũtur ibi tunice multe a quibꝰ faci-
le sepãtur· debẽt ergo mũdari a ipsis pel
liculis· et sic poni in medicinis· Adultera
tur cum armoniaco et gummi confectis
cum sanguine ipsius animalis· Dyas.
cap̃· de castoreo scd̃m trãslatõem nostrã·
Castoreum testiculi sũt animalis bine vi
uentis· Nam greci anifiniã vocauerunt
sepius· nanqꝫ aq̃ticã sepe etiã terrenã sb-
stinet vitam· Est nanqꝫ hoc animal cõpa
ctum vt porcus· & appellatur castor. fal
so vero opinantur aliqui ꝙ persecutione
hominũ sibimet auferat testes· nõ eniꝫ va
let eos attingere· verum optimũ est pon
ticum qd̃ sit interius cereum & obrufum
naturalibus mẽbranulis· & graui odore.
brumosũ ac remordens· qd̃ quidã adulte
rãtes adulterãt ipsũ cum armoniaco vel
gũmi conspso sãguine dicti animalis· vn
de oportet nos eligere testes qui ex vno
initio vnitõnem sumpserũt· est eniꝫ ĩpos
sibile duas vesicas vno membranulo vni
tas inueniri· vnde eligendi sũt illi qui iũ
cti sunt ex vna radice deintus similes ce
re· bromo pleni· viscidi & fragiles ꝗcitiꝰ
se sepantes ab ipsis folliculis· debẽt enim
purgari & mediũ ipsũ medicaminibꝰ mi
sceri· Et idem Sera· auto· Gali· Virtꝰ
eius est que calefacit in tercio gradu· &
desiccat in secundo· Aui· li· ij· cap̃· de
castoreo· Est testiculus animalis marini
& terreni· & submergitur & inuenit̃ par
suspensum ex radice vna. sicut duo fella
vaccina exiccata· & hẽt corticem subtileꝫ
qui quolibet actu frãgitur· & sunt duo
testiculi simul adherẽtes. Et eius quideꝫ
adulteratio fit ex opoponaco et gummi
confectis cum oleo et pauco castoreo· et
desiccatur in uesica· qui autem laborat ac
cipere hoc mẽbrum huius animalis opor
tet vt quãdo scindit cutim que est super
ipsum extrahat humiditatem cũ ea que ĩ
ipso continetur· & est humiditas sic̃ mel
& exiccet eã simul· subtiliꝰ et fortius est
omni quod calefacit & desiccat· & opor
tet ꝙ sit calidum in fine tercii gradus vs
qꝫ ad quartum· & sic in secũdo Posse·
Contra litargiam ꝓuocetur sternutatio
ex castoreo· nam cerebrũ confortat & cõ
mouet· vel fiat confectio eius cuꝫ succo
rute & modico aceti· et abraso occipitio
fricetur & manibus cataplasmetur pul
uis etiam eius per nares recipiat̃· Contra
epilensiam & alias frigidas passiones ca
pitis detur castoreũ in quantitate· ʒ· ß. dẽ
tur etiam· ℈· iij· vel· iiij· cum succo rute ĩ
potu· vel vinũ decoctõnis eius· Cõtra pa
lisim lingue puluis eius sub lingua pona-
ur donec per se cõsumat̃· Cõtra palisim
totius corporis detur vinũ decoctõis eꝰ
& rute & saluie· Contra palisim virge fi
at fomentum circa pectinẽ ex vino deco
ctõnis eius· Contra gomoream fiat deco
ctio eius in succo agni casti addito modi
co aceto & cathaplasmetur super renes
virgam & pectinem. Sera· auto· gali·
Castoreũ sui caliditate et siccitate resol
uit· & ideo curat spasmum de repletõne
& confert patientibꝰ tremorẽ: et haben
tibus singultum· ꝓpterea ꝙ euacuat &
purgat neruos ab eo qd̃ ĩ eis continetur
de re extra naturam· Et quando sumitur
in potu cũ pipere et aqua mellis ꝓuocat
menstrua· et expellit fetum· Et quãdo su
mitur in potu cũ aceto cõfert habẽtibus
inflatõnes in ĩtestinis et stomacho· et ha
bẽtibus torsiones et singultũ ꝓpter hũo
rem frigidũ et grossũ aut vẽtositateꝫ. Et
omnibus egritudinibꝰ quibꝰ confert bibi
tum· cõfert etiam inunctũ cũ oleo veteri
Ad subeth et obliuionẽ cũ febre oportet
admisceatur cũ oleo rosaꝵ· & fiat linitio
sup̱ caput· et quãdo ponitur sup̱ prunas
et suffumigatur cũ eo cõfert ad hoc· Et
dixit ꝙ ipsũ compatũ opio est contrariũ
ei· Et idem Sera· Castoreũ confert morsi
bus venenatoꝵ· et cõmouet sternutatio
nẽ· Et quãdo bibũtur ex eo aurei· iii· cuꝫ
faderug ꝓuocat menstrua· et expellit fe-
tum et secũdinã· et datur in potu cuꝫ ace
to ad inflatõnes stomachi et ĩtestinorum
et torsiones· et singultũ· et ad medicinas
mortiferas· et miscetur cum oleo rosaruꝫ
et aceto· et inungitur cum eo caput· et at
trahit̃ odor p̱ nares: et ↄfert litargie· Et
quãdo fit fumigiũ cũ eo· aut fit inunctõ
cũ eo cõfert tremori et tetano· et dolori
bus neruoꝵ et iũcturaꝵ Dyas· Casto
reũ calefacit et desiccat: nimiã extenuãdi
habẽs partẽ· Illis aũt qui ex plenitudine
spasmũ patiũt̃ aut tremorem neruorum

vtilissimū est·quibꝰ autē siccitate hoc cō
tigerit cōtrariū ē: dat̄ ī mulsa ·ʒ·j·aut cō
cleariū·ad p̄dicta etiā multū iuuat si corꝫ
pꝰ extrīsecꝰ p̄ūgat̄ cū oleo cicino aut ve
teri· Qđ aūt nimis calefieri opꝰ hꝫ ex fri
catōe castorei cū p̄dicto oleo vtātur ·vi
cia etiā pulmonis emēdat: et cerebri frigi
dū & hūidū hūorē si sup̄ carbones positū
fumꝰ ipsiꝰ apto ore attrahat̄ curat· litar
gicis & cataforeticis que accidit cum fe=
bre· melius est cū oleo ro· capiti et ceru i
ci adhiberi: ꝙ cū cicino · lōgiq̄ etiā vicia
neruoꝝ quātūcūqꝫ etiā nimis doloribus
affligūtur· elimīat castoreū ·sternutamē
ta ꝓuocat bibitū cū pulegio·ʒ·ii· mēstru
is impat·aborsū facit·secundinā excludit·
cū vino bibitū inflatōem tollit· tortioni
bus et subglutionibꝰ medetur ·potōnes
venenatas nō sinit nocere ·litargicis sin=
gulare p̄sidiū est· cū aceto et oleo ro· ca
piti inūctus· cataforeticis congruit·hoc
naribꝰ iniectū et fumigatū facit tremori
& cōtractōibꝰ & oībus causis neruorū
bibitū & vnctū medicat̄·qꝛ virtus est ei
termātica & recorporatiua mixtum mala
gmatibꝰ & acopis paliticis seu sciaticis
& his similibꝰ p̄sidiū est Auicē· Casto
reū resoluit īflatōem· & quādo ex eo illi
nit̄ calefacit corpꝰ· & res gūmosa que ē ī
medio eiꝰ mordicatiua est vehemētis ca=
lefactōis·cōfert apātibꝰ frigidis et vlce
ribꝰ p̄niciosis·et confert neruis et calefa
cit· & confert tremori & spasmo humi=
do & alcuzet humido & stupori et para
lisi· & confert obliuioni & litargie cum
aceto & oleo rosato ·et subeth etiam &
si sit cum febre: tūc si bibatur cum melle
& pipere cōfert: et nō nocet. & sit eius
potio coclereariū· & resoluit spēs sode fri=
gide et vētose more emplastri suppositū
& vaporatū· & cōfert surditati frigide·
& neqꝫ est aliqd magis iuuatiuū ventosi
tati matricis ꝙ ip̄m: cū ex castoreo accipi
tur quātū est lēs vna & dissoluit̄ in oleo
nardino· & distillat̄ et attractio p̄ nares
ex fumigatōe eiꝰ cōfert apātibꝰ pulmōis
& īfirmitatibꝰ eiꝰ· & bibit̄ cum aceto ꝓ
pter singultū·et facit sitim· & delet dolo
rem vētris pūgitiuū bibitū cū aceto · &
resoluit vētositatē· & ꝓuocat menstrua·
et extrahit secūdinā cū bibūtur ex eo·ʒ·ii
cū mētastro et melle pꝰ flebotomiā saphe
ne·qm̄ tūc ꝓuocat sine nocumento·et ex
trahit fetū· & remouet frigꝰ matricis &
eiꝰ vētositatē·et frigꝰ testiculi· & cōueit

morsui venenatoꝝ p̄uoꝝ· & est tiriaca p̄
uocatōni ellebori·et qđ ex eo est varium
declinās ad nigredinē est venenū· & quā
doqꝫ interficit ī die vna· & cadit q̄ ab eo
euadit ī birsen· eiꝰ vero bezoar est aceto
sitas citri·et est acetū de vino· et etiāꝫ lac
asine ·ponit̄ loco eiꝰ quātū ip̄m est đ aco
ro· & quātū medietas ipsiꝰ de pipe.

Casaf idem est qđ sumenet duo· & sume
net idē est qđ obulꝰ

Casumidar ·i·galāga

Casuluda· idem quod supra·

Cassuridar· idem quod supra ·

Casf ·i·galla

Cassus ara·est quedā plāta quā cū capre
pascūt adherēt pilis et barbis eaꝝ humi
ditates q̄ sūt laudanū · Dyas· vocat eam
cissos·ꝓ qua l·l·cissos

Cassum ·i· cotilidon vel ci
balaria vel vmbilicus veneris

Cascubas ·i·castoreū

Cas ·i· storax

Catapsia herba est sicut ferula·hn̄s folia
& est satis calida·cuiꝰ aere et cōtactu tu
mescit facies & manus tāgentium ipsam
& est tapsia

Catara ·i·salsum· vt in ale
xādro de epatica disinteria de calida cau
sa·pisces in eucataro mari degētes·id ē·
salso mari·

Catarrus ·i· fluor reumatis
vel fluxꝰ·inde catarticꝰ·i·medicīa laxati
tiua faciēs fluxū·

Cataracta est morbus oculi & interp̄tat̄
fluxꝰ quia fit de fluxu humoꝝ

Catare ·i·cataputie

Catalensia ·i·epilēsia vicio ex
tremitatū corpis scꝫ manuū et pedū·

Catata est appetitꝰ comedēdi dissimilia.

Catarticū ·i·purgatiuū

Cataif ·i·cū multe placēte
parue de pasta facte·que frixe in oleo po
nūtur in patella: vnā sup̄ aliā locādo: mel
le inter omnes duas posito·et sic siml' co
meduntur

Cataf ·i·atriplex

Cataplasma ·i·leue emplastrum
& est malagma

Catanance scđꝫ dya·folia hꝫ minuta sil'ia
coriādro·et radices tenues sic iūcꝰ· & ca
pita sex aut septē in quibꝰ semē ē herbo
simile·q̄ capita cū se siccauerit terre đcli
nāt̄·et sūt similia vnguibꝰ ancipitꝝ· Est
alterū genꝰ catanāce sicut mala matiana
similē radicē habēs sed minorē & longaꝫ

Folia habet similia oliue sed molliora · se
men minutũ & ꝑtusũ sicut est cicer rufũ
ambe vero date amorẽ mulierũ faciũt: q̃
b9 maxĩe ĩ pessarijs mulieres vtũtur·

Catamen ·i. puluis·
Cataelticen ·i· virt9 retẽtiua q̃
vocat̃ cataltica virt9
Catacephalis ·i·inclinatio capitis
Cathach ·i·atriplex
Catasam idem quod supra ·
Catafora vel cataforetica passio est quã=
do epilẽsia vel litargia fiũt a mẽbris ĩferi
orib9· vocat̃ simılit̃ catalẽsia· & scd̃m ori
basiũ cataforetici sũt illi qui sunt somno
nimis grauati
Catalepton est plãta que a dyas·dicitur
hermodactil9·et est plãta sil'is narcisco:
differẽs ab eo in flore & in bulbo·ꝓ quo
l.l·surrugen
Catamodicũ ·i ·iuxta modicum.
Catapodia ·i·ꝙ modica potet̃
vel inglutiat̃.et est pillula
Catacus .i·cõgelatõ capitis
Catarrata·est aq̃ in oculo confirmata ꝓ=
hibens visum·
Catanfisim ·i.generatõ ĩcarna
tio adherẽtia
Catasim belicon ·i·scd̃m accidẽs
Catastrofa ·i· cõuersio stõaci
quãdo non digerit: sed ꝑ secessuȝ emittit̃
cib9 sicut sumitur·
Catatrap9 ·i. per rectã lineam
diriuatio
Catalipsim ·i·cathoc9
Catapielos idem quod supra ·
Cataron ·i·brãcus
Catafresis ·i·sãguis putredo·
Catafen· id ẽ· ferrugo ferri
quam fabri ferrarij de fornacib9 eijciunt
globatim
Catates ·i·male habitudies
Catatich· ·i.ypoquistidos
Catatropa ·i·fluxus stomachi
deorsum·
Catammeres est species canne ·pro quo
·l·l·hasap
Cata ·i·iuxta
Cataloticum ·i·cicatriciũ

CXLV·

CAtaputia ex ea est maior & mi
nor· maior vocat̃ ara· herma vl'
cathua vel chadia vel pentada
ctilus · grece vero cici· vel cicei ·vel sisa
mus agrestis·vel siselicíprion · latine vo
cataputia maior· vel custos orti ·vel gira
solis·Minor ara·vocatur vendana·grece
lecteris vel arminas·latine vero catapu
tia minor·Cataputie due sũt spẽs·nã est
maior et minor Maior est sicut arbor fic9
licet minor·folia eius sicut folia platani·
semina eius stãt in arbore sicut vue· Mi
nor hẽt hastã duoꝝ palmorũ & manẽ· fo
lia similia amigdalis sed lõgiora · semen
ei9 in cacumine virge rotũdũ : deforis ni
grũ:deint9 albũ·Sũt em̃ ãbe quasi eiusdẽ
cõplexionis et virtutis ·sũt em̃ ca·ĩ tercõ
et hu·in primo: virtutẽ hñt purgandi fle
gma pricipaliter· secũdario colerã & me
lãcoliã Sera.li·aggre·cap·cathua· au
to·dyas·Cataputia maior que vocat̃ ca=
thua vel cadia:est arbor in magnitudine
fic9·hñs folia similia dulb· nisi qr sũt ma
iora·leniora·et nigriora· stipites et rami
ei9 sunt cõcaui sicut et cãna. & hẽt semẽ
velut in ramis asperũ ·et quãdo excoriat̃
semen ei9 est simile kirat· & ex eo exp̃mit̃
oleũ de kerua·Minor est plãta quã multi
cõputãt ĩter lacticinioꝝ spẽs·hẽt stipitẽ
vni9 brachij lõgitudinẽ hñtem· & conca
uũ in grossitudine vni9 digiti· & in sum
mitate stipitis ramorũ sũt ramuli ꝑui·&
ex foliis quedã sunt sup stipitem · & q̃dã
sup illos ramulos·sed folia que sũt super
stipitẽ sũt lõgiora similia folijs amigda=
le·nisi qr sũt latiora et leniora·sed folia q̃
sũt sup ramulos supiores sunt minora fo
liis stipitis· & sunt similia folijs aristolo
gie lõge· appropĩquãtia similitudini folio
rũ edere·& hẽt fructũ in sũmitatibus ra
mulorũ triãgulatũ·& velut rotundũ sic
g̃na cappari· et inter ipm sũt semina que
diuidũt̃ ꝑ pietes q̃ sũt in eo · que semina
sunt in magnitudine orobi exteri9 subni
gruȝ hñtia colorẽ· sed quãdo excoriãtur
sunt alba. & hñt saporẽ dulceȝ· et hñt ra
dicẽ subtilem in q̃ nulluȝ est iuuamentuȝ
Et idem autori ·habix · Habet folia lõga
sicut digit9 ꝑ ramos ordinata· ita ꝙ quã
do accipiũt̃ assimilãt̃ piscib9 ꝑuis·& pro
pter hoc nominãt ipm armeni pisces · &
quãdo vulnerat̃ in aliquo egredit̃ d̃ scis
sura eius lac·Et idem aut·albugerig· Mẽ
dane due sũt spẽs· et hẽt folia sicut digi
tus·& laxat sicut lacticinia · et est ĩ sapo
re eius dulcedo/Et idẽ aut·gali·Catapu
tie minoris virt9 ẽ sil'is virtuti oĩm speꝝ
lacticinioꝝ· et nõ differt ab eis nisi ĩ uno
quod est qr in semine eius est dulcedo·et
hoc semen est illud quod hẽt ꝓprietatem
laxandi·et hec est planta tota plena lacte

sicut alia lacticinia. sed virtus cataputie maioris ē calida. & abstergit et resoluit Et virt? foliorū est debilior virtute grano rum. oleum vero ex fructu eius calidius est et subtili? ptib? olei cōmunis. & pro pterea est dyaforeticū. Dyasco. scōm trāslatōez nostrā ca. Cici. i. cataputia ma ior. semen hēt simile acinis. frutex est illi arborosa sicut ficus sed minor. folia ha bet similia platano sed maiora leniora et nigriora. & hastas villosas cāne similes semen vt botrū compositū sed asperum quod purgatū simile est cretonis anima lis vnde exprimitur oleum cicinū. Sed ca taputia minor hastā hēt in cubiti lōgitu dine sed ianem in grossitudine vni? digi ti: in q̄ est capitellu₃ rotundū. folia in ha sta hēt que sūt oblonga sicut amigdale s₃ oblōgiora. & in summo haste sicut aristo logia aut edera oblonga. semen est in ca cumine virge eius obrotūdu₃ sicut cappa rus: que capita sūt separata a se. semen de foris nigru₃ & est intus album. et gustu dulce. radix eius tenuis est & inutilis. oīs vero frutex eius lacrimo et succo plena est sicut titimallus. Galien?. vii. sim. phar. cap. cicei. Cicei fruct?. id est. cata putie fructus qui purgat abstersiuā & dyaforeticā hēt virtutē: ita aute₃ & flos s₃ omnio debiliorē. oleum vero quod ex fructu ē. ē calidius. subtilius & dyafore ticum. Posse. Contra arteticā & pali sim. dosis. ℨ. s. benedicte simplicis cum vino hermodactilato. et pte tercia. ℨ. cata putie datur. Ad preseruatōnem sanitatis fructus cataputie viridis bene mundati et triti cum ouo mixti in iuscello ponāt̄ nā sine molestia purgāt: vel cataputia be ne mundata et trita cum esula: ponatur ī vino: & detur addito cinamomo & aliis speciebus aromaticis. Ad vomitū prouo candū si materia fuerit in ore stomaci fri gida. et ī sanis et in egris cataputia bene trita cu₃ oleo cicino cōficiat̄. si super os stomachi ponatur vomitū ꝓuocat. Con tra quotidianā de flegmate salso & scabi em cōteratur cataputie multe in quātita te. & postea in folijs cauliū inuolute sub cinere ponātur diu vt bene coquātur. p? ea extracte exprimat̄ oleu₃. & cū neces se fuerit det̄ patiēti in cibis: vel alio mo do. et ita possūt multi decipi. Ad ide₃ fi at claretū hoc modo. Cataputie bene tri te cu₃ melle decoquātur. & cū tali melle & vino fiat claretū. Sed notādū ꝙ in. xx lib. vini sufficit libra vna cataputiarum. Cōtra quotidianā ex flegmate salso. semi na atriplicis & radicis rape abluentur in aq̄ feruēti. addita tercia pte. ℨ. catapu tie det̄ cum sirupo acetoso. Ad quotidia nā de flegte vitreo p̄cedētibus diuisiuis bulliat. ℨ. j. in vino fortissimo. et addatur tercia ps cataputiaꝝ mūdataꝝ a cortice post colaturā cū oximelle det̄. Cōtra yli- acā passionē bulliāt in aq̄ radices feniclī. & cassielignee. illi aque addat̄ tercia ps. ℨ. cataputie. & misciat̄ p cristere mollifi catiuū. Sera. Cataputia maior h₃ vir tutem q̄ abstergit et resoluit. et virt? fo lioꝝ debilior est virtute granoꝝ. s₃ oleu₃ eius est calidius et subtili? oleo oliuarum & ꝓpter hoc resoluit plus eo. Ex seie ei? fit oleū quod nō admistrat̄ ī cibis: sed in lucernis. & ponit̄ in vnguētis. & quādo excoriātur ex granis ei?. xxx. et terunt̄ & bibunt̄ purgāt colerā et flegma. & hūi- tates aquosas. & cōmouēt vomitum & fluxū ventris. et grana quide₃ eius sunt grana dura: laxāt stomachū laxatōne for ti. & ꝓuocāt nauseā & vomitū. et quādo grana eius terūt̄ et fit emplastrū cū eis: mūdificāt empetiginē. Et q̄ndo fit linitio cū oleo eius solo. aut cū aceto. sedat apā ta māmillarū. Et tēp? quādo debet fieri illud oleū est quādo grana cadunt a corti ce suo. quod oleū cōfert scabiei. et vlceri bus humidis que sūt in capite. et apātib? eoꝝ. & coartatōni oris matricis. et cica- tricib? fedis que remanēt post solidatōe₃ clauoꝝ. et dolori auriū quādo miscentur cum aliquo vnguēto fortificāte opatōe₃ eius. & quādoq₃ laxat ventrē. et expellit lumbricos. Et idē auto. bedigoras. Prop̄ etas granorū ei? est ꝙ dissoluūt subtili- ant & fortificāt mēbra. et incidūt sup̄flui tatē. & cōferūt lepre. & similiter oleū eo rū. Dyas. Virtus cataputie minoris ē catartica. septem grana accepta aut nouē sicut catapodia comesta. & similiter cali. aqua accepta. flegma & colerā deponit. Succus ex eo fact? sicut de titimallo oīa similiter facere potest. Folia ei? cū gallia aut iuscello accepta vētrē soluūt. Sed ca taputie maioris si. xxx. grana purgata fu erit accepta colerā et flegma ventris de ponūt. vomitū ꝓuocāt gustu non bono hec purgatio stomachū ledit. contritum & īpositū maculas limpidat. folia ei? tri ta cum polenta tumores oculoꝝ spargūt duricies omnes mammarum & tumores.

compescũt· ignem sacrũ sola extinguunt ipsum cũ aceto mixta·
Cathamodicũ ·i· paulatim
Catzmazegi ·i· fruct⁹ thamarisci vel thamarisc⁹ domestica·
Catenuca ē spēs exiture oculi submersaȝ hñs ꝓfũditatē que est vlc⁹ ꝓfundum
Catenua ·i·altea
Catemerinas·i·typ⁹ āphimerin⁹
Catetirizim ·i·vesice cristerizatio·seu p viā virge medicatio
Catelebum ·i·flos lupuli
Cateltica virt⁹ ·i·cōtentiua
Catellica virt⁹ idem quod supra·
Catera· ·i·salimoria vel crisolocanna
Catheunea ·i·catenuea·
Catilafon quid est·l·l·hermerocales·
Catin ·i·anulus·
Catimia ·i·cadimia
Catim ·i·renes
Catilotica ·i·cicatricē īducēs
Catilabich est dictũ strāgulatoꝛ p̄ris sui·
Catilabket ·i·strāgulatoꝛ caīs
Et sunt due plante de quibus Auicenna facit duo capitula· & scđm dyas·sũt due spēs aconiti
Catimia·de ipa dictũ est sup̄ de cadimia
Plini⁹·Fit auricalcuȝ ex lapide eroso quē vocāt cadimiā· Celebritas eius est in achaia· & quodā in cāpania·nũc ī pgamatico agro extrema pte ytalie·ferũt nũc in germania ꝓuītia repertũ Steffanus·
Catimia est acalimia
Catim scđm dyas·capitl'o de agrielia quidā oleastrũ vocāt
Catischeo ·i·tritura eris·
Catimchatin ·i·renes
Cathim est spaciũ quod est a renibus vsq3 ad caudā·
Cathim est oleaster·& ē oliua siluestris·
Cathica ·i·dragātũ·
Catostaria ·i·nixa
Catones ·i·atriplices
Catrapotia ·i·catapodia
Catostomacuȝ ·i· defēsoriũ stōaci
Catelobich ·i·comarus
Cathocus ·i·ꝯgelatio capitis
Et est egritudo fcā ex frigida & sicca materia· & est quādo eger in ea figura q̄ est cōpꝛehēsus manet īmobilis siue sedēs siue stās vel oculis aptis vel clausis· ideo ī de cathocos vel cathēmos cos appellabāt veteres·

Cathocim idem quod supꝛa·
Catholica·i·herba allipiados·& est herba q̄ vocat̄ herba catholica·Vñ dyas·cade oleo catholicon·tolle herbe catholice & sequit̄ in aliquib⁹ exemplis que et laureola vocat̄: et nō est de suo: nā nō ē veꝛa expositio· Allipiados ei est camelea que ara·mezereon & lipiuȝ dicit̄· quā ponit dyas·cap·de camelea· sed laureolā vocat dasnoides·& simılit̄ interpꝛetat̄ catholica·i·pfecta·& catholicũ·i·pfectũ·vt ī antidotario Gali· mīnoꝛi ponit̄ electuariuȝ catholicon·i·electuariũ pfectũ
Cathon ·i·miliũ·
Catrostaria ·i·nixia·
Catropia ·i·malignitas passionis alicuius
Catul ·i·cardamomũ
Catulu idem quod sup̄
Cathsimbebicon ·i·cōpassio
Casax ·i·papauer
Caxax idem quod sup̄

CXLVI·

C Axchax ara·vel chachili vel caschasi·grece animone vel miconiũ·latine vero papauer· Galien⁹·vii·sim·phar·ca Micon·i· papauer Vnũ quidē est ixias·i·fluidũ noīatuȝ eo ꝙ cito ab eo defluũt semina ei⁹·vel q2 ab eo cito defluit flos·Aliud vero est domesticũ quod est oꝛtense et excolitur· Atuero et alia duo sũt papauera siluestria vltra hec·vnũ quidē q̄si depꝛessā habens codiā· Aliud aũt oblōgioꝛē· hoc totũ aũt ē oblongi⁹ et aridi⁹·huius papaueris opos·i·lacticiniũ ꝺfluit ·vnde et quidā nomināt id fluidũ ·virt⁹ aũt oīm papauerum est īfrigidatiua· Sed oꝛtēsis quidē qđ & chalachitidā nomināt moderate est sōniferũ semen aptũ esui·ꝓpterea quidem & in panib⁹ miscetur id· & cũ melle permiscētes comedũt· pꝛimi vero cui⁹ cito floꝛē defluere dixim⁹: semē foꝛti⁹ infrigidat quocirca nequaꝙ q̄s eo vtet̄ intristāt sic eo qđ est oꝛtēse· attñ ponũt id in cibis q̄ cũ melle fiũt et nitro & ī panib⁹· Tercio vero dicti semen nigrum existēs: iā pharmacosũ est sufficiēter infrigidās· Quarto aũt dicti pharmacosi⁹ oīb⁹ est· & secundũ semē·et scđm codiā·et scđm folia· & secundum opium·id est·lacticiniũ·vehementer infrigidat vsq3 ad toꝛpoꝛem ducens et moꝛtificatōnem·vnde medici est vti eo: bene miscendo cũ pharmacis obtũdentib⁹ frigiditatis foꝛtitudinē· ē enī ex

quarto et vltimo infrigidantiũ. Sera. libro aggre. cap̄. carchar. auto. dyascori. Papaueris multe sũt species. Nã ex eo est domesticũ: & illud est papauer albuʒ quod seminatᷣ in ortis. cuiꝰ capita sunt oblonga. & semen eiꝰ est albũ. & ex eo ē agreste. Et sunt eiꝰ due species. Vna est habẽs caput depressum. et semen eiꝰ ē nigruʒ supple. & istud vocatᷣ papauer rubeum. Et alia habet caput longũ minꝰ tam̃ altero: & noĩatᷣ seil. Et ex eo est papauer cõcussũ. eo ꝙ semina eiꝰ eo concusso cito cadũt. supple & illud est papauer nigruʒ Et ex eo est almucaran qd̓ nascitur iuxta mare in litoribꝰ. & illud est papauer cornutũ. quod habet folia alba similia folijs plãte que dicitᷣ flomos. scissa tñ et sũmitates altas sicut folia papaueris agrestis & stipitem similẽ illiꝰ stipiti. & hẽt florẽ glaucũ. & hẽt semen minutũ in vaginis subtilibꝰ et longis & curuis sicᷣ cornua. & sicut hẽt fenugrecũ. & ꝓpter hanc causam noĩatur kiratidos & almicon. & eiꝰ expositio est cornutũ papauer. & semen quod est inclusũ in illis vaginis est minutũ nigrũ et asperũ. Nascitur in locis marinis & asperis. & latine vocatᷣ memit licet falso. vt patebit infra in litera celidoniũ. & in litera glautiũ. Galie. vii. simphar. cap̄. Micon chirãtes. i. papauer cornutũ. noĩatũ est quidẽ sic a fructu breuẽ ꝯnexionẽ habẽte: sicut et fenugreci. & assimilatᷣ cornu bouino. vocatᷣ aũt ab aliq̄bus papauer marinũ. qm̃ vt plurimum ꝓpe mare nascitᷣ. virtutẽ aũt hẽt ĩcisiuã & abstersiuã Opiũ aũt qd̓ ex succo ipsiꝰ fit fri. est in quarto. sic. in. iii. Papauer componitᷣ ab aperio et vẽto. inde papauer ꝙ vẽto magis aꝑit florẽ. Oĩa papauera ĩ figura folioꝝ cõueniũt. licʒ aliq̄ ex eis sint alijs minora. differũt tñ capitibꝰ & floribꝰ. nã aliq̄ hñt capita maiora. vt papauer albũ. et aliq̄ miora. drñt ĩ floribʒ qm̃ papauer albũ hʒ florẽ albũ. & papauer nigruʒ hẽt florẽ nigrũ. papauer rubeũ hẽt florẽ subrubeũ. papauer cornutũ hʒ florẽ glaucũ. Itẽ oĩa papauera hñt semẽ nigꝝ ꝑter papauer albũ qd̓ hʒ semẽ albũ. Sʒ sciẽduʒ ꝙ gũmi cuiuslibʒ spẽi papaueris ꝑterꝙ papaueris cornuti ē opiũ. sʒ gũmi papaueris nigri est opiũ nigrũ forte. & plꝰ ĩfrigidat & desiccat ꝙ semen. & ĩgrossat qñ sumitᷣ d̓ ipo ĩ ꝑua quãtitate sicᷣ granũ orobi sedat dolorẽ. & facit dormire. Est em̃ opiũ gũmi papaueris. & fit ĩ hũc modũ. Mane priusꝙ sol desiccauerit roreʒ q̄ cadit sup̱ plãtas: fiãt scissure in capitibus papaueris subtiles cũ cultello nõ ꝓfũde nec transfigatur cortex eius. sed sup̱ficies cutis solummodo incidatur. Deide cum gũmi siue lac egressum fuerit a scissuris: illic radatᷣ directa scissura. q̄libet tñ exꝓ̇matᷣ abrasione: nec radatᷣ cũ eo cortex papaueris. Accipiatᷣ ergo hoc gũmi. et coadunetᷣ in coclea. & qñ colligis ab oĩbus papaueribꝰ p̱ ordinẽ reuertere ad prima papauera: et collige. qd̓ iterũ aggregatũ inuenies sup̱ scissuras. & iterũ tercio reuertere & vide si adhuc aliquid egreditᷣ. Accipe ergo hoc gũmi et aggrega ĩ vase mũdo. & tere simul bene. et fac inde trociscos. et repone. Fit aũt opiũ alio modo nã accipiuntᷣ folia et capita papaueris & terũtur bene. deĩde exꝓ̇muntᷣ. et fiũt ĩde trocisci. qui reponuntᷣ. et virtꝰ eorum est debilior virtute aliorum. Sed sciendum ꝙ tres sunt species opij. scʒ tranense. tebaicũ. et opiũ miconis. Tranẽse dicitur a loco qui sic noĩnatur Tebaicũ dicitur illud qd̓ fit de lacte papaueris nigri. et dicitᷣ tebaicũ. q: tebis nõ fit aliud papauer nisi istud. vnde ysidorꝰ a regibus egipti dicitᷣ tebaicꝰ. sed a thebis cadmi dicitᷣ thedanꝰ. et istud est fortius narcoticũ. vnde quãdo simpliciter ponitur narcoticuʒ forte vel opiuʒ illud debet intelligi Sed opiũ miconis ē illd̓ qd̓ fit d̓ lacte papaũis albi. vl̓ d̓ succo folioꝝ et capitũ eꝰ qd̓ papauer grece vocatᷣ miconiũ. ē aũt aliud opiũ q̄rinatiũ. vel cirinaicum. et ē lasar. i. gũmi qd̓ dicitᷣ asa fetida. et non hʒ illd̓ cõplexionẽ et virtutẽ aliarũ supradictaruʒ specierum opii. ymo est calide cõplexiõis sicut inuenies in litera lasar. Dyasco. cap̄ de opio. Opiũ succus est. et lac erratici papaueris. qd̓ sic colligitᷣ. capitella acuto scalpello incidũtur. ita tam̃ vt non intrinsecꝰ ledantᷣ. et sic lac quod emanat digito tergitur. et ĩ cotulis reponitur et siccatur. Miconium autem fit contritis ĩ vnum folijs et capitellis albi papaueris vel fit de lacte eius. verũ optimũ ē opiũ odoris grauis. colore subrufum. gustu amarissimum. et qd̓ humore cito resoluitᷣ.

Auicẽ. li. ij. ca. de papauere. Papaueris plures sunt species. ortolani et cãpestris. et similiter ē nigꝝ. et ē spẽs cornuti quod ē marinũ. et fructꝰ eiꝰ est citrinus. et est ista species papauer cornutum. et melius et sanius est albũ. et oportʒ q̄d eʒ

vt terãtur capita cuiuscunqz spẽi recẽtia
& fiãt ex eis trocisci · & reseruẽtur & ad
ministrent̃ · Ortolanũ est fri · et sic · ĩ scđo
gradu · & nigrũ in tercio · et dicit̃ vsz ad
quartũ · Et papauer marinũ cornutũ est
cui⁹ frutex est curuat⁹ sicut cornua tau=
ri · est abstersiuũ & incisiuũ · & est vehe
mẽtis abstersionis · Opiũ scđm oribasiuz
cap̃ · đ opio est succ⁹ papaueris nigri egi
ptij · & eius quidẽ potio nõ additur sup̃
danich duos · quãdoqz vero fit opiũ etiã
ex semine lactuce agrestis · et est stupefa
ctiuũ debile subtile · opiũ p̃terea assat̃ su
per lamĩnã ferreã ignitã : et fit rubeuz · qđ
ex eo est electum est grati⁹ acuti odoris
frãgibile facile resoluit̃ in aqua · et conge
latur ĩ liq̃factõne · et resoluitur ĩ sole &
nõ extiguit cãdelã cũ ex eo inflamat̃ · citri
nũ aũt figẽs aquã asper̃ debilis odoris
clari coloris · hoc tale est falsificatũ cũ me
mithe · Et quandoqz adulteratur cum
lacte lactuce siluestris · & est debilis
odoris · & adulteratur cum gummi · &
est splẽdidum et clar̃ valđ · Fri · ẽ et sic ·
in quarto gradu · Posse · Virt⁹ papa
ueris domestici dicte spẽi est q̃ ĩfrigidat
frigiditate forti · & illud papauer est qđ
plus ingredit̃ ĩ medicinis · vnđ quãdo pa
pauer simpliciter ponit̃ in medicis illud
debet ĩtelligi · vnde valet in medicinis se=
men ei⁹ · folia · capita · et lac · Virt⁹ ei⁹ est
fri · in · iiii · gradu · Dyas · cap̃ · animoĩs
scđm trãslatõem nostrã · Virt⁹ est oib⁹
papaueribus frigida · quor̃ folia et capi
tella cocta in aqua : & facile fomẽtata sõ
num p̃stãt · Similiter elixatura eorũ bibi
ta facere potest · & folia ei⁹ cataplasmati
b⁹ adhibita · tumorẽ tollũt · & ignẽ sacruz
extinguũt · multi vero terũt capitella ip̃a
viridia & trociscos faciũt & sic vtuntur
Capitella sola elixa in aq̃ mixto melle : &
inspissata in coctura vt electuariũ detur
facit vero ad tussim et reumatismũ · cilia
cis maxime p̃dest : addito succo ypoq̃sti
dos & acatie · semen vero nigri miconis
tritũ cum vino bibituz · reumatismũ ven
tris & fluxũ mulierũ abstinet · tritũ ĩ aq̃
& impositũ in cataplasmatib⁹ sup̃ frõtẽ
& tẽpora : sõnum inducit · Semen v̉o ei⁹
tãq̃ herba acceptũ anodinũ est : & sõnũ
p̃stat · tussim mitigat · fluxũ ventris absti
net · & si plus bibitũ fuerit litargicos facit
& occidit · dolorẽ capitis cũ oleo rosato
medicãdo cõpescit · dolorẽ auriũ cũ oleo
amigdalino · aut croco · aut mirra infusuz

curat · dolorẽ oculorũ & tumorẽ vitello
oui medio & croco mixto cõpescit · ignẽ
sacrũ etiã extinguit · vulnera ad sanitatẽ
p̃ducit · podagricis cuz lacte mulieris &
croco subuenit · ano suppositũ colliriũ ex
eo somnũ facit · Sera · li · aggre · aut · dy
as · Domestici papaueris semen ĩducit sõ
num tẽp̃ate quãdo pulueriʒat̃ cum pane
aut miscetur cũ melle et comedit̃ · sed cõ
tusũ semen eius ĩfrigidat frigiditate for
ti · Et gũmi ei⁹ papaueris & succ⁹ eius ẽ
opiũ · Sed seil · i · liq̃dum ĩgredit̃ plus in
medicinis · valet semen eius et folia & lac
ipsius · Et virtus eor̃ ẽ que infrigidat in
quarto gradu · & illa ẽ virt⁹ narcotica et
mortificatiua · Et idem aut · gali · Virtus
domestici & agrestis est infridatiua · et p̃
pterea si coquãtur folia eius cũ capitibus
in aqua · et fũdet̃ ei⁹ decoctio sup̃ caput
facit dormire · et quãdo terũtur ei⁹ folia
contritõne forti · & miscent̃ cũ sanich &
fit inde emplastrũ apãtib⁹ ca · & herisipi
le : et dat̃ ex eo in potu nõ potẽtibus dor
mire · Et terũtur capita papaueris recen=
tia : & fiũt trocisci qui desiccãtur et repo
nũtur & administrãtur · Et quãdo coquũ
tur capita papaueris in aq̃ donec cõsuma
tur aque medietas · deinde admiscet̃ illi
decoctõni mel · et iter̃ coquit̃ donec coa
gulet̃ · et fit inde lohoc · ẽ valde bonũ tus
si & sup̃fluitatib⁹ que descẽdũt ad cãnã
pulmonis · et fluxui antiquo menstruorũ
quãdo aũt admiscem⁹ ei acatiã & ypoq̃=
stidos fit fortius ad hoc · Semen vero ni
gri papaueris terit̃ fortiter et dat̃ ĩ potu
cum vino in fluxu vẽtris · et in cursu hũo
rum antiquo ex matrice · Cauẽdũ t̃n est a
nimietate vsus eius ne ĩducat subeth aut
litãgiã aut etiã mortẽ · Et terit̃ et cũ aqua
aut aq̃ ro · fit emplastruz fronti et tempo
rib⁹ ad nimias vigilias · et ad dolorez ca
pitis · Et quãdo sumit̃ de ipso opio p̃ua
quãtitas sicut ẽ grauũ orobi : facit dormi
re · & sedat dolorẽ · & confert tussi · et flu
xui antiquo · & decoctio papaueris albi
q̃n abluit̃ cũ ea caput : fcit dormire tp̃ate
& si aliquis vtit̃ eo nimis inducit subeth
Et si sumat̃ in potu cõfert morbis q̃ fiũt
ab humorib⁹ q̃ descẽdũt a cerebro · q̃r re
pellit eos : et maxime quãdo sumit̃ cũ aq̃
pluuie et vino · & quãdo ex eo sumit̃ q̃n
titas magna facit subeth · & postea occi
dit · et miscet̃ cuz mirra et oleo ro · et cro
co · et distillatur in aurem · & confert apo
stematibus calidis oculorum · & quando

dissoluitur in aceto confert herisipile · &
quādo miscetur cū lacte mulieris et croco
cōfert podagre · & fit ex eo suppositoriū
paruū & ponitur in ano · & facit dormi
re · Est aūt vsus opij in collirijs · vt dicit
idem Sera. Dyagoras antem prohibuit
vsuʒ ei9 in egritudinib9 oculoꝝ et auriū
qm̄ debilitabat sua frigiditate mēbra illa ·
Anderados dixit ꝙ nisi adulterat̄ indu
cit cecitatē quib9 ītromitteret̄ · & dixit
ꝙ iuuamētū eius solum est in odorando
faciēs dormire: aliis vero omibus modis
vsus ei9 est mal9: et periculos9 valde · sed
hi oms errauerūt: qm̄ opatio eius verifi
cat̄ p expientiā · Et idem auto Gal · Papa
uer cornutū laxat ventrē laxatōe leui · vn
de abstergit · incidit · et dissoluit. & dimi
nuit · Et quādo decoquit̄ in aqua vsqʒ ad
consumptōem medietatis confert egritu
dinib9 epatis · et flos eius et folia ɔferūt
multū apātib9 sordidis · & oportet ꝙ ca
ueatur postꝙ̄ mundificata fuerint · quia
abstergit abstersione forti: quousqʒ dis
soluit & diminuit carnē · & ipā quidem
auferūt escaras adustas que sūt in eis · &
quādo coquitur radix hui9 plāte cum aq̄
vsqʒ ad cōsūptōem medietatis · & datur
in potu dococtio eius cōfert sciatice &
dolorib9 epatis · & confert illis qui hn̄t ī
vrinis suis velut telam araneā: quoꝝ vri
na est grossa · Et semen eius quādo sumi:
tur in potu in quātitate duaꝝ casuf cum
mellicrato laxat vētrē laxatōe leui · et flos
eius & folia quādo fit emplastruʒ cū eis
addito oleo auferūt fraudulētiā vlcerum
Et quādo cū eis fit cohol oculis animali
um auferūt vlcera que fiūt in cornea · q̄
dicūtur argamē · et illa q̄ dicūtur facalia
Et quidā errant in hac plāta: putantes ꝙ
ex ea exprimat̄ succus ex quo fiat sief me
mithe · & error contingit ꝓpt̄ silitudinē
quā habet in foliis suis cū memithe · sʒ sti
pitis ipsius papaueris lōgitudo est vni9
palme · & folia eius sūt parua multū silia
folijs storobion · iuxta folia ei9 est semen
albū · & virga eius et flos & semē assimi
lat̄ virge & foliis & semini turbit in sua
albedine · & habet radicē subtilē nascēteʒ
in multis locis · Et colligit̄ semen ei9 p9
ꝙ̄ fuerit bene maturū · & hoc fit in estate
& desiccat̄ & reponit̄ · de quo accipitur
pōd9 · ʒ · ij · et bibit̄ cū mellicrato: mūdifi
cat stomachū p vomitū · et purgat · et cō
fert epilēticis ꝓprie et semē eius purgat
flegma · Et ideʒ auto · aben mesuay · Deco
ctio papaueris albi quādo lauat̄ cum ea
caput facit dormire dormitōne tempata
sed si aliquis vtat̄ ea nimis inducit subeth
Et si sumat̄ ī potu cōfert tussi que fit ab
humo · cali · qui descēdunt a cerebro · qr
repellit eos · & maxime quādo sumit̄ cum
aqua pluuiali · Galie · vii · sim · phar · ca ·
micon cataputicos · Radix huius herbe
cocta in aqua vsqʒ ad medietatē epaticos
iuuat · & flores et folia valde sordida &
male morigerata vlcera iuuāt · Abscedere
aūt ab eis oportet cū iā facta fuerīt vlce
ra munda · intm̄ em̄ abstergere nata sunt
vt et ipsius munde carnis nō derelinqua
tur quid · ꝓpter nāqʒ fortitudinē nedum
sordes sed etiā escaras vlceris auferunt ·
Auicē · Spēs papaueris sūt infrigida
tiue · & nō est in ipso cōglutinatio de q̄
sit curādū. Et illud quidē quod est nigꝝ
est ingrossatiuū exiccatiuū · et flos quidē
cāpestris mūdificat vlcera in oculis anīa
lium · & linitur spēs eius preter marinum
super herisipilā · et ex campestri fit empla
strū cū oleo sup vlcera et eradicat ea · &
linitūr etiā cāpestre cū lacte super poda
grā: et cōfert · & quādo coquit̄ radix ei9
in aqua donec cōsumat̄ eius medietas · in
potu dat̄ sciatice · & facit sōnū · & ꝓprie
illud quod nigꝝ est · et est stupefactiuum
& cū licinio supponitur · & facit dormire
& ꝓhibet catarrū · & cū habenti vigilias
frōti ex eo emplastrū supponit̄ iuuat̄ in
de · & similiter quādo embrocat̄ decoctō
ei9 & administrat̄ illud quod frigidū est
i dolore oculi vehemēti · s · apud necessita
tem · sed in ipso est cautela obseruāda sic̄
diximus · et confert tussi calide · et fluxib9
ad pect9 · et sputo sanguinis · & sumitur
ex hoc lohoc conferēs tussi calide valde ·
& proprie quando miscetur cum acatia:
et succo barbe hyrcine Filius vero me
sarugie inquit · Semen nigri mundificat
pectus · corticum autem manifestior di
spositio est ꝙ adiuuat ad spuenduʒ · et in
toto semine eius mundificatio est · albuʒ
et nigrum quando multum teruntur &
dantur in potu cum vino nigro et pōtico
dicūtur sedare fluxuʒ antiquū · & natura
quidē eius nō est vacua a virtute solutīa
& cum hoc resolutiua · resoluitur in aqua
& ex decoctōe eius vehemēti quando fit
clistere confert disinterie · & quādo bibit̄
semen eius cū sirupo karat · iii · leit nat̄am
& semen eius quod domesticū est cū mel
le augmētat sperma · & quando datur de

spumoso vel mario quātitas eschute vni us in mellicrato facit vomere · & soluit spumosū flegma & humorē crudū · folia ei⁹ valēt ad vlcera sordida · & corrodūt carnē additā ꝓpter suā abstersionem · & eradicāt escaras· & similiter flos eius et nō ē oueniens vlcerib⁹ manifestis ꝓpter superfluitatē sue abstersionis · & cū ex eo fit vomit⁹ bibito scdm quātitatē eschute ī mellicrato iuuanē ipso epilentici · & oleum eius cū oleo ro·ē oueniēs sode quādo iungiē ex eo caput· tñ ab eo abstinere ꝙ eo plus possibile ē melius ē · quādo eius decoctio etiā distillaē ī aurē fortis doloris sedat dolorē eius· & ofert humiditatibus stomachi ·& qñ radix decoquiē ī aq donec medieē aqua ·ofert egritudinibus epatis·& ille ī cui⁹ veutre ē humor grossus cū semine spumosi vomat Sera· au ctori ·Rasis Opiū ofert fluxui vētris & vlceribus intestinoꝝ· & dosis est ab vno danich vsqꝫ ad duos·Et quātitas occidēs ex eo ē·ʒ·ij·Et dixit opiū si deē illis quorū virtus dissoluiē ꝓpter vigilias curat eos·eo ꝙ facit dormire·& sic facit reuerti virtutē eoꝝ Et dixit gal·ī li·de īgenio sanitatis ꝙ opiū·mandragora·& iusquiamus desiccāt vlcera Dyas·ca·de opio Potest aūt opiū lacrimas restringere col lirijs admixtū & circū limitū refrigerare & auriū dolorē & toti⁹ corꝑis mitigare illa videlicet ratione qua somnum facere dr Auic·li·ij·cap·de opio·Opiū ē narcoticū sedatiuū omnis doloris·siue sit bibitū siue limitū·& potio ipsius sit quantitas lenticule magne·& ofert apātib⁹ magnis & pcipue calidis· & ī ipso exiccatio vlcerū est·& pmiscetur cū vitello oui assato·et limiē ex eo podagra· & tūc sedaē dolor & ꝓprie cū lacte· & facit dormire etiam si supponaē cū licinio aut absqꝫ licinio·& sedat etiā cum distillaē tritū cum oleo ro· in aurē infirmā·cū mirra & croco·& sedat sodaꝫ antiquā & sanaē ex ea & ipsum ē ex eis que destruūt sensum & intellectū· & sedat dolorem obtalmie et apāta eius cuꝫ lacte mulieris ·plures aūt antiquoꝝ fuerūt qui non fuerūt eo vsi in obtalmia ꝓpter nocumentū qđ visui īfert & sedat tussim otinuā·& plurimū sedaē ex eo illa que ex ea clamosa ē·stomaticos quoqꝫ iuuat eo ꝙ aggregat· & illud cuꝫ ē laxus ex calore et humiditate·& in pluribus dispositionib⁹ cū bibiē soluit absqꝫ castoreo·destruit digestionē atqꝫ diminuit eam valde· & retinet solutionē·& confert disinterie & vlceribus intestinoꝝ & iterficit ogelando virtutes·& extinguendo calorē innatum· & eius quidē tiriaca est castoreum.& loco eius poniē tripluꝫ seminis iusquiami· et duplum eius de semine mandragore

Caxos ·i·cedria
Caxobos idem quod supra·
Caxros idem quod supra
Caxu ·i·cardamomum
Caxui idem quod supra
Caxru idem quod supra
Cayros ·i·cedria
Caysus est spēs spume maris
Caye ·i·oleum
Caytaiton ·i·oleum oliuaruꝫ
Cazazzegi ·i.fructus thamarisci vel tamariscus domestica
Cazima idem quod supra
Cazimzegi idem quod supra
Cazefati sunt serpētes breues parui qui quādoqꝫ occultanē in arboribus vt ꝓiciant se ad illū qui transit ꝓpe eos
Cazes ·i·testa figuli
Cazir ·i·stannum
Cazedir idem quod supra·
Cazedirir idem quod supra
Cazola ē quoddā vas vitreuꝫ in quo decoquiē cibus infirmoꝝ
Chacus ·i·elleborus
Carmel ·i·cicuta
Charmel ·i·cicuta
Chamelea ·i·cardus maior & ē camelea
Chamirti ·i·ebulus
Chameleuci ·i·sigillū salomonis
Cham ·i·basilicon·& cham est quoddam flumen in quo inuenitur asfaltum
Chanuchalcapar ·i·capparus
Chanuchanuidem ·i·anuidem
Chanuchschech ·i·anetum
Chassacon ·i·calaris
Charatin est granuꝫ pũum simē le cardamomo
Chabat ·i·malua
Chautin ·i·memithe
Cauchati ·i·soda fortis comprehendens totum caput
Chaua ·i·vinum album & debile·
Chadia ·i·catapucia·
Chabel ·i·vulpis
Chalbanum ·i·galbanum

Chamelea .i. camelea
Chamus .i. fermentum
Chameleon .i. cameleon
Chas .i. lactuca
Charis .i. alcaris
Chali .i. alcali
Chaiasum .i. superiora foramina
nasi
Chananc .i. celidonia
Chamebalanos .i. rafanus agrestis
Chaurum .i. celidonia
Chaugameth sunt ea que sūt sallita et cō
posita. & comedunt̄ post cibū sicut cap:
paris & oliue
Chatua quid ē l. l. cataputia
Chadia idem quod supra.
Chabat .i. ozimum
Chabati .i. malua
Chatum .i. incubus
Chameb .i. vua
Chach .i. citrullus
Char .i. manus

.CXLVII.

Chachille arabice. grece azar. latine vero soldana. vel soldanella. Sera. li. aggre. cap. Chachille ē herba similis vsnen. nisi quia ē maior. & hoīes quidē comedūt eam cū ficubus sicut comedunt̄ alia olera. & folia eius assimilant̄ folijs nasturtij. & ipsa est amplioris humiditatis ꝙ cicera. et magis aquosa. Et idē auc. Habix Chachille oritur ī sterquilinijs. & ē herba similis vsnē & non ē vsnen. & ē in ea aliqua caliditas ꝓpter suā salsedinē. & eius salsedo ē salsedinis baurach. & habet ꝓprietatē laxādi aquā citrinam cū bibitur ex ea aqua ei⁹ & nō oportet ꝙ bulliat super ignem. quia amitteret virtutē. sed det̄ in potu de eius succo sine ebullitione. & quantitas que dat̄ de ea est ab vna tercia lib vsq₃ ad duas ptes lib cū. ℥. x. zuchari albi. aut rubei fortis rubedinis. qd̄ est. quia rubeū cum lebleb & cū fumo terre. & cū cachille fortioris virtutis est ꝙ albū. Et idem auct. ysaac benarā. Cachille ē herba similis cicute in opatione sua. & ē ca. & sic. cuius ꝓprietas ē ꝙ aufert eructuationes corruptas. & aqua eius purgat aquā citrinā. et ofert tumorib⁹ ventris. & debilitati epatis. & ē ꝯueniens nutrimēto. & hab₃ operationē in stomacho ꝓpter viscositatem paucā que ē in ea. Et idē auct. Aben mesuay. ꝓprietas ei⁹ ē laxare aquā citrinam subito. & dosis eius ē a quattuor ptibus lib vsq₃ ad ptes duas absq₃ ꝙ bulliat. Et idē auct. Rasis purgat aquā citrinā & ꝓuocat vrinam

CXLVIII

Chardel ara. grece vero & latiē sinapis. Sinapis duplex ē spēs Vna est cuius semina exterius sunt subnigra. interius vero alba. Alia cuius semina interius & exterius sunt alba. & habent vnā virtutē. sed prima species est acutior secūda. & componit̄ sinapis a semi & nap⁹. vñ sinapis .i. semi napus. quia tenet mediū īter sinapim & napum. ē ca. & sic. in medio quarti gradus
Sera. li. aggre. ca. Chardel. auct. dyas. Chardel. i. sinapis. & ē illud eligendum qd̄ non ē nimis siccum nec extenuatū. & habet granū grossum. & si frangitur ē album interius. & ē humidu₃. nam istud tale ē nouū bonū. Idē auct. gal. ē ca. et sic. i iiij. gradu Auic̄. li. ij. cap. de sinapi. Sinapis ē ca. & sic. in quarto gradu Posse. Sera. Virtus folioꝝ est calida vlceratiua. & ꝓpter hoc pungit multum quādo teritur & miscet̄ cum radice enule. & dimittit̄ sup locū per spaciū hore & cōfert sciatice vlcerose. & spleni. & linit̄ cu₃ eo scabies vlcerosa. & aufert eam. & aufert maculas vnguiū. & confert quādo radix eius suspendit̄ in collo habentiū dolore₃ dentium. nā sedat eum. Idem auct. dyas. Sinapis virtus eius ē ca. & subtiliat & attrahit quādo masticatur. & quādo teritur & miscet̄ cu₃ aqua & temperatur cū ydromelle. & fit inde gargarismus. ꝯfert apātibus radicis lingue. & antique asperitati pulmōis facto cū eo gargarismate & quādo fit cum eo emplastrū cū rebus ꝯuenientib⁹ ad hoc resoluit scrofulas. et quādo teritur & applicat̄ naribus cōmouet sternutationē et confert epilēticis excitās eos. et mulieri que patitur suffocationem matricis. et confert litargie quādo fit emplastrum cū eo sup caput postquā fecisti capillos eius abradi. et quādo admiscetur cū caricis, et ponit̄ sup cutim donec rubeat, confert sciatice et duriciei splenis. et ē ꝯueniens ꝓprie doloribus antiquis qn̄ volumus attrahere aliquē humorē ad exteriora. et quādo fit emplastꝝ cū eo curat alopitiā. et quādo miscet̄ cu₃ melle et adipe. aut cū cera et oleo dissoluta mundificat faciē. et aufert maculā seu liuorem qui fit sub oculo. et coquit̄ cum aceto. et linit̄ cum eo scabies vlcerata et

empetigo. Et qñ terit̃ grosse et dat̃ ĩ potu ꝯfert febribꝰ pyodicis. & cõfert grauitati auditꝰ & tinnitui auriũ. et qñ terit̃ et miscet̃ cũ aqua et melle et fit inde collirĩũ. ꝯfert obscuritati visꝰ et pruritui palpebrarꝝ. Auic. Sinapis ĩcidit flegma et oleũ eius ē calidius oleo rafani. et fugiũt ex fumo eius vermes venenosi. et illa q̃ ē siluestris generat humorē malũ. et ĩ ipsa sũt absterſio et resolutio. Et hoĩes quidã comedũt folia eius. et radicē eiꝰ elixatã et mũdificat faciē et aufert occultationē et vestigia sanguĩs mortui. Et siluestris ē bonũ emplastrũ sordiciei. et exiccat linguã. et ꝯfert alopitie. et resoluit apãta calida et oĩe apã antiquũ. et ponit̃ cũ caulibus sup scrofulas & ꝯfert scabiei & empetigini & ꝯfert ad dolorē iuncturarꝝ. et sciatice & mũdificat humiditates q̃ sunt ĩ capite. et fit ex ea emplastrũ capiti eius qui patit̃ litargiã. Et aq̃ eiꝰ distillat̃ ad omnē dolorē auriũ & molaris. & similit̃ eiꝰ oleũ & ꝓprie qñ decoquit̃ in ipsa assa & ē ex medicinis apientibꝰ colatorij oppilationē. Et dixerũt quidã q̄ si bibat̃ a ieiuno intellectũ efficit bonum. & administrat̃ in alcohol oculi ad pannũ & asperitatē. si terat̃ & bibat̃ cũ aqua mellis aufert aſpitatem antiquã ĩ canna pulmonis & extenuat splenē. & facit sitim. & ꝯfert ꝑfocatiõi matcis. & facit desideriũ coytꝰ

CXLIX

Chauraf ara. gre. & latine yrundo. Sera. li. aggre. ca. Chauraf auct. gal. Multi faciũt cinerē illũ cum melle & liniũt squinantiã & oĩa gutturis apãta & vuule. & multi sunt qui vtunt̃ hoc cinere ĩ cohol ad acuendũ visũ & alij desiccãt yrũdines & terũt & dant ĩ potu de puluere illo aureũ .j. ad has infirmitates. Dyas. cap. De yrũdinibꝰ. Qñ accipit̃ pullus yrũdinis ĩ augmẽto lune. & fit primꝰ quem habuit mater ĩ nido eiꝰ. & scindit̃ inueniunt̃ in vẽtre eiꝰ duo lapides. vnꝰ quorꝝ ē vnius coloris. & aliꝰ habet colores diuersos q̃ stringantur in corio vituli aut cerui ante q̄ tangant terram. & suspendunt̃ in collo aut in brachio epilentici & confert ei. & multi fecerũt hoc & curati sunt curatiõe perfecta. Et quando yrundo comeditur habet saporem sicut auis que dicit̃ sofadas .i. facetola. & fit ex eo cohol & acuit visuꝫ. & quando comburunt̃ magne yrũdines. & miscetur cinis earum cum melle & fit inde cohol. caligines oculorũ detergit. hoc etiam squinantie ꝓdest & vuule fautium tumorē compescit. & salliuntur & siccantur. & fit inde puluis & accipit̃ ʒ.j. cum aqua & confert squĩãtie & apostematibꝰ gutturis & vuule. & similiter facit cinis pullorꝝ eius quãdo aduruntur cerebrũ eius quãdo miscetur cũ melle et fit inde cohol in principio descensus aq̃ ad oculũ confert

CL

Chasialkel arabice. grece orchis vel afrodisia vel priapismon. latine vero testiculus vulpis. vl' satirion vel leporina. Serapion libro. aggre. cap. chasialkel siue casialtheb. Sũt eius duo genera. Vnum habet radicem seu testiculos albos et vocatur chasialkel Aliud vero habꝫ testiculos rubeos deforis. ĩtus vero albos & vocat̃ chasiaabel Primũ genus satirionis vocatur testiculus canis & grece kinosorchis. & est plãta que habet folia extensa super terram prope ipsam et ortus est ex radice vnius stipitis. et folia eius sũt similia folijs oliue. nisi qꝫ sunt subtiliora eis. et longiora sup terrã extẽsa. et lõgitudo eius ē fere ĩ longitudine vnius palmi. et florem habet coloris purpurei. radix eius est similis radici bulbi. nisi quia est tendẽs ad longitudinem et subtilitateꝫ. Et est duplex sicut snnt due oliue in figura. Vna inferius. & alia superius. et vna plena. et alia vacua rugosa. et comedit̃ radix eiꝰ elixata sicut bulbus. et iste dicit̃ satirion quo omnes ꝯmuniter vtuntur. et subdit. Secundum vero genus satirionis habet duas species. Vna ē que vocatur arabice chasialhabel siue casialthaleb. i. testiculꝰ vulpis et vocatur similiter catharich. et nominat̃ hoc in greco trifoliũ. quia plurimuꝫ qͦd de eo nascitur est habens tria folia declinantia versus terram. et similant̃ folijs acetose maioris. aut folij lilij nisi quia sunt minora eis. et in testiculo suo ē rubedo declinans rubedini sangĩnis. et habet stipitē subtilem lõgitudine vniꝰ brachij. et hꝫ florem similē floribus lilij albi in figura. et radix eius assimilatur cepe bulbi in figura. et ē in magnitudine mali. exterius rubei coloris ĩterius albi sicut ouum. et qͦd de ipsa administrat̃ ē radix Gal. viij. sim. phar. cap. de testiculo canis secundum translationeꝫ arabicam. Est dulcis radix eius. et virtus eius est ca. et humida. nisi quia in

humiditate eius est inflatio superflua & incitat libidinẽ. Gal. viij. sim. phar. ca. satirion secundũ translationez gre. Satirion vel trifoliũ humide est & calide cõplexionis. quo circa & gustantibus ipm videt̃ dulce & ventosaz humiditatẽ possidet. & ꝓpterea ꝓuocat ad venerea. hoc aũt et radix hui⁹ herbe efficere nata ẽ. vt quidã scribũt etiã epistotonũ sanat cum vino nigro austero bibitũ. Et idem secũdum translationẽ arabicã de testiculo canis. radix eius ẽ duplex similis radici bulbi vna. plena. & sapor illius radicis que ẽ plena est dulcis multe humiditatis & superfluitatis inflatiue que qñ bibit̃ incitat libidinẽ. & alia mollior siue vacua que habet ꝯplexionẽ que declinat ad caliditatẽ & siccitatẽ. & ẽ in ea humiditas digesta digestione ꝯpleta. & ideo ꝯtingit ꝙ cuz hoc ꝙ non incitat coytũ facit ꝯtrariũ & abscindit eũ. & iste ambe radices comedunt̃ assate sicut comedit̃ radix bulbi

Dyas. cap. orchis secundũ translatiõz nostrã. Orchis. i. satirion dicit̃ de radice eius ꝙ si vir comedit ꝑtem maiorẽ ei⁹ generat masculos. & si minorẽ ꝯmedit generat feminã. Et ꝙ mulieres partium ytalie dant tritã cũ lacte caprarũ ad incitandũ libidinẽ. & quelibet ipsaꝝ habz operationem ꝯtrariã alterius quãdo bibit̃. nascit̃ ĩ locis petrosis & arenosis. Et idẽ auct. archisalie. alia ẽ species quã nominãt quidã sandachias ꝓpter suũ iuuamentũ magnum. & ẽ herba habens folia similia foliis porroꝝ. nisi quia sũt latiora. & est humiditas in ea que adheret manui habens hastam longam circa lõgnitudinẽ vnius palmi. & habet florẽ purpureũ & radicẽ similẽ testiculis Gal. viij. sim. phar. cap. Orchis quã & serapicidã vocãt secũduz translationẽ grecã in sapore isti⁹ speciei suple vltime dicte auct. archisalie ẽ stipticitas. & virtus ei⁹ ẽ siccior virtute radicis q̃ dicta ẽ pri⁹. & ꝓpt̃ hoc nõ ita ꝯfert in coitu sicut p̄dicta. & desiccat̃ & ẽ adhuc siccior. virtus eius ẽ etiã que resoluit apãta inflata quãdo ponit̃ sup ea & mundificat exituras sordidas. & curat herisipilã. & quãdo ẽ sicca curat apãta fraudulenta putrida. & quia in ipsa ẽ stipticitas retinz ventrẽ quãdo bibit̃ Dyas. Quãdo de ista specie fit emplastrũ ipsis testiculis resoluit apãta flegmatica eoruz. & mundificat vlcera & formicam & aperit emoroidas. Et quãdo fit emplastꝝ cũ ca sedat apãta calida. & si administrat̃ sicca ꝓhibet dilatationem vlceꝝ. & abscindit putredinẽ eoꝝ. & curat vlcera fraudulẽta que sunt in ore. Sed sciendũ ꝙ satiriõ ẽ ca. & hu. in primo. Sed ẽ alia species satirionis q̃ vocat̃ herba basilica gre. ara. digiti citrini vel buzeiden. latĩe vero palma xp̄i cuius folia sunt similia prime spẽi satiriõis. sed graciliora cũ nigris pũctis radix eius brance man⁹ vel palme man⁹ habet similitudinez floris crocei cũ vino vel aqua tritũ crocatũ efficit̃ Oribasi⁹ cap. de palma xp̄i. venenis resistit quã q̇ habuerit a maleficijs. & venenis securus erit Auic. li. ij. cap. Digiti citrini eius figura ẽ sicut vola manus ꝯmixta ex citrinitate & albedine. & ẽ dura ĩ qua ẽ parꝝ dulcedinis. & ex ea ẽ citrina cũ parua alteratõe atq3 albedine. ẽ ca. & sic. ĩ secũdo resoluit supfluitates grossas valde. & ẽ ei ꝓprietas valde mundificãdi cutim. & confert membris neruosis. & ĩpedimẽtis suis. & confert manie ꝓprie. & loco eius ĩ iuuamẽto manie ponit̃ quantũ ẽ medietas ei⁹ ex bederagsen cum duab⁹ tercijs ipsius de sep

Classa ·i· gumma iuniperi
Clas ·i· turdus auis
Clalagelasen ·i· caulis
Clasefedia ẽ species siringe qua inijcit̃ medicina ĩ vesicã ꝓpter ĩpulsionez instrumẽti solidi in ꝯcauũ instrumentũ.
Clacora trigdana est quoddã genus obstracorũ marinoꝝ magnorum
Clasmosimon ·i· almea
Claui dicunt̃ apãta ñ magna de materia sanguinea. vel ꝓ ꝑte colerice q̃ & furũculi a quibusdã vocant̃ vel carbũculi. & d̃r similiter clau⁹ quedã species verruce
Clauis vocat̃ exitus vuee tunice oculi
Clasmitis est prima species cassielignee
Clatus ẽ pondus. ʒ. ij. minus tercia
Clatem ·i· germẽ molle palme
Crama siue croma ẽ vinũ herbarum siue nectar vt in alexandro
Cresca ·i· crocus
Cramina ·i· claretum
Cranum ·i· ꝯfectio coloris
Cramu quid ẽ l. l. cranea
Craseleos ·i· ebrietas a cra qd̊ ẽ craneum. & seleos qd̊ ẽ iectigatio
Crachi ·i· ordeum
Crascum ·i· crocus
Crapula ·i· immoderata voracitas quasi cruda epula

CLI

Cranea grece. latine corniuz vel cornicellum. & ē cornea arbor. Dyas. cap. Cornea semen & fructū habet similē oliue. sed paulo oblō gius & viride. Et vocatᷣ grece carmu qd̄ cum maturatū fuerit obrufum habet co lorē bonum in se habens saporē stipticuz ē. & ideo dissolutionē ventris & disinte ricos curat. & cū in dulcore positū fuerit manducari potest quomō oliue cōdiunt cū sale. fri. ē & sic Posse. Dyas. Hui⁹ folia cū ligno suo in foco missa sudatiōz reddūt que illinita zernas optime sanat.
Gal. ij. de cibis. cap. de cibis siluestrib⁹ Cornu vo & bati & glādes & ceteri fru ctus siluestres modicū nutritionis habēt cacochimi sunt & mali stomacho & inde lectabilissimi. porcoꝝ vero esca existētes non domesticoꝝ sed ī mōtibus morantiū ab ipsis em̄ plurimū habent alimentū. Et idem. vij. sim. phar. cap. cranea. Cranee arboris fruct⁹ stiptic⁹ ē sufficiēter esibi lis existēs. quo circa nullū mirabile attra here & fortiter detinere eū ventrē sicut & mespila. folia vo & germīa pōtica gu stu sunt. & siccant fortiter vt & maxima vulnera ↄsolidare possint. & maxīe duro rū corpoꝝ. puis vero vulnerib⁹ vel mol libus corpibus ↄtraria magis sūt. tendūt em̄ hec siccatiua plus decente

Caran idem quod supra
Caraton .i. piretrum
Craneū grece ē testa vel os capitis. inde picramenon. i. pellicula ipsum os circūte gens & distinguēs a cute ī qua aliquādo continetᷣ materia que ē causa doloris pes simi capitis. & ē emigranee species
Crassiuenium est arbor que vocatur acer
Crasis .i. ↄplexio ide eucrasia id ē. bona ↄplexio & discrasia. i. mala ↄple xio. & eucraton. i. bene ↄplexionatum
Crassa .i. brionia
Cracula .i. coclea marina
Crasmaceras vocāt greci neruos quibus testiculi suspēsi sūt. latine dicuntᷣ didimi
Crassaticum .i. aurei coloris
Ceabrofagium .i. vsnee
Cealas .i. polium
Cearion .i. acetosa
Ceebron .i. filix
Ceelbron idem quod supra.
Ceellium .i. ellemum
Ceisen .i. camephiteos
Ceirastotium .i. herba q̄ vocatᷣ gau zē ara. sz ī ydeōate nr̄o vocatᷣ herba ernia
Ceofolium .i. cerefolium
Ceoforbon .i. euforbium
Ceoforbion idem quod supra.
Ceufud .i. ericius terrenus
Ceufund idem quod supra
Ceugadisium .i. berbena
Cebaiton .i. mentastrum
Cebaticon idem quod supra
Cebalargicum .i. abrotanum
Cebeiton .i. cebaiton
Cebesois .i. polium montanum
Ceberamum .i. pulegium
Cibatimum .i. sticados citrinum
Cebian .i. vsnee
Cebifugium .i. herba siluana
Cebotarengi .i. cassia
Cebofar .i. tassus barbassus
Cebodarion .i. assara
Ceburan .i. anacardus
Cebusorium .i. calendula
Cebugaton .i. scordeon
Cecabon .i. camfora
Cecabion idē qd̄ supra.
Cecafasis .i. vue demonis
Cecelia .i. celidonia
Cecebrason .i. quinqzfolia
Cecebron idem quod supra
Cecides .i. galla
Cecidios idem quod supta
Cecillargium .i. antimonium
Cecolalabron .i. cretani marini
Cecodron .i. sticados citrinum
Cecolides .i. pucida. & ē vna ex speciebus oculi bouis
Ceculium .i. abrotanum
Ceculibium idem quod supra
Cecufalion .i. cefalionum
Cedera .i. succ⁹ niger cū quo falsificatᷣ muscus & algalia. & dicūt qui dam ꝙ sit gūmi glandiū sed falso. sed est gummi in radicibus xilocaracte inuentū
Cedebron .i. eruca
Cedegafico idem quod supra
Cedegafid .i. ireos
Cediballium .i. palma xp̄i
Cedifalium idem quod supra
Cedigallium idem quod supra
Cedria .i. pix liquida
Cedodides .i. arbor cedrus
Cedrides .i. semē arboris cedri.
Cedorodes idem quod supra
Cedodapnes .i. dapnoides
Cedrolenten .i. semen cuiusdaz

speciei cedri·
Cedusilfon ·i·silfium

·CLII·

CEdrus ara· & latie & grece ser
bin· Serbin ē arbor cuiꝰ gūmi
ē gūmi cedri . & ab ista arbore
emanat pix cedria vl' cedrina· & ē pix liq
da q̄ ara· vocat̄ hictan & ē genꝰ abietis
Plinius cap· de cedro·ē inquit cedrus
maior & minor· Minoris duo sunt gene
ra scʒ licea & fenicea· Differūt folia nāqʒ
derogatū habent spinosum oxicedros vo
catur ramosa & nitore īfesta·altera odo
rem prestat. fructū ferunt mirti ī magni
tudine dulcē saporeʒ habentē· Et maioris
duo sunt genera· Vnum qḋ floret & nō
fert fructum· Aliud fructiferū nō floret
& in eo antecedentē fructū occupat no
uus· semen eius cipresso simile·sed quod
cedrolentē vocāt ex hac resina laudatissi-
ma fit. Itē alibi īter arbores quibꝰ pix fit
cedrꝰ grossior. quidā putāt ꝙ sit iunipe
rus licʒ falso Dyas·cap·cedrus· Cedrꝰ
arbor est vnde pix cedria fit cuius semīa
sunt parua atqʒ spinosa fructui iuniperi
similia vel mirte · Alia ē maior que ab ali
quibꝰ cedrus lata appellat̄ fructui cipres
si similās ·sed peior ē que tamen ē vexa
bilis stomacho atqʒ feruentē habet virtu
tem de qua fit cedria· Est aūt cedria pba
babilis & vtilis que ē spissa & limpida.
& in odore fortissima in qua cū digitum
intinxeris pinguedine sua rariꝰ defluit
Posse· Dyas· Virtꝰ ē ei siccatiua & re
corporatiua quapropter nimietate caloris
sui pellibꝰ inuncta vrit & siccat ,caligi-
nes oculoꝝ detergit glaucomata & cica
trices inuncta limpidat·cū aceto missa et
infusa vermes auriū occidit cū ysopi suc
co mixta sonos auriū tollit·si missa in fo
ramine dentiū vbi dolor eos crepare fa-
cit· & si diu in ore retinet̄ dolorē dentiuʒ
amittit·ex hac ad coytū veniēs·si inde ve
retrū vnxeris genitalia stringit in tantū
vt filios facere nō possis·squinanticorum
causas curat fauces si vnxeris deintus tu
mores tollit· & pediculos & lendines p-
uncta necat·morsibus serpentū cum sale
& dulcore bibita occurrit·pcussum lepo
ris maritimi ad sanitatē pducit·Stomati
cis vncta medet̄·vulnera pulmonis opti
me curat· vermes & ascarides clisteri ad
dita occidit·multi vero oleum ex cedria
dum coquit̄ desup cū penna colligunt si
cut oleū picis & scabiei & pediculis ani
maliuʒ pdest· vulneribꝰ vtiliter adhibet̄
huius fumus tm̄ pdest quantū & picis
dure· Item potui data in ciati quātitate
vlcus fluidū pulmonis sanat·fit autē ole
um ex arbore vt de pice· Est autē oleum
nimiū leptomere·molles carnes absqʒ do
lore conseruās·duras autē longo tempo
re· & nigra corpora desiccat ·lacrimuʒ ve
ro arboris eiusdē viscide & efficaciter &
cum vesicatione refrigerat· & stringit·nā
mortuoꝝ corpora recondita in arbore ea
deʒ a tabe defendit· vnde & vita mortu
orum vocat̄·

Cedridos dicit̄ semen arboris cedri tussiʒ
sedat. spasmata phibet·reuma stringit·
strāguirijs medet̄· mēstruis impat cū pi
pe bibitū· & si cū adipe ceruīa mixtuʒ fue
rit oīs bestias arcet·antidotis necessarie
miscetur l.l·hictan

Cefalicos ·i·posterior ps capitis
Cefalicon est quedā confectio
sic vocata
Cefalionius quid est l·l·nakala
Cefalapida quid ē l·l·cefa
Cefalea a kefali qḋ est caput· & ē dolor
capitis cronicꝰ· & pessimus pacutus &
patus incitari a qualibet causa
Cefereus ·i·iusquiamus
Cefereos idem quod supra
Cefelargicos ·i·qui curat morbos
capitis
Cefim similis ē ferule habēs semen albū·
Cefimion idem quod supra
Ceforios ·i·dens caballinus &
est iusquiamus·
Cefolargios ·i·anetum
Cefa ·i·ebulus
Cefal ·i·sambucus
Cefugaria ·i·palma xpi
Cegagi ·i·quinqʒfolium
Cegaot ·i·vsnee
Cega ·i·mel acticum
Cege ·i·acorus
Cegegi ·i·polium
Cegelagion ·i·serpillum
Cegi ·i·acorus
Cegigi ·i·affodillus
Cegilogos ·i·sticados
Cegebrancos ·i·ypoquistidos
Cegofrancos idem quod supra·
Cegolias ·i·ceterac
Cegurior ·i·polipodium
Cegurium ·i·amomum
Cegucaron ·i·nux vsualis
Ceugarion idem quod supra·

Celatium ·i·celidonia
Celaterium ·i·elacterium
Celatice ·i·epatica
Celsa ·i·mora celsi
Celea ·i·potio ex succo triti ci inebrians·
Celes ·i·stragulus auis.
Celestin⁹ color quid ē l·l·celestin⁹ color
Celena ·i·cicuta
Celematis ·i·clematis vel clematides·& est secunda species trifolij quā dyas·describit

CLIIIJ

Celidonia latine·grece chilidonion·ara·vero hauroch Serali·aggre·ca· Hauroch.i·carcuma radix minoris speciei hui⁹ ē carcuma· Nam sūt celidonie due spēs maior & minor·& dicit auct·dyas· Celidonion maior dicūt quidā ꝙ nominat̄ hoc nomine· eo ꝙ incipit appere quādo apparent yrūdines·& desiccat̄ quando recedunt·et putant aliqui etiā ꝙ sic nominat̄ quoniā qñ excecant̄ pulli yrundinum·deferat eis mater in ore hanc herbā·& dat eis in cibum & reuertit̄ ad eos visus .Est planta hñs hastā subtilem cui⁹ longitudo ē vni⁹ palmi & plus·ex qua egrediunt̄ ramuli non duri in quibus sunt folia similia folijs barachion vel botration·nisi q̄ꝛ sunt firmiora & molliora & albiora.et color eoꝝ vergit ad colorē celestē· & flores hab3 glaucos similes floribus herbe que dicit̄ herbion·& succū coloris crocei·et sapor eius ē acutus mordicās linguam mordicatione forti cu3 amaritudine & fortitudine odoris.et radix eius desup ē vnica singularis & desubt⁹ plures·& habet semen simile papaueri dicti ceratices existēs in cornicellis subtilibus longis·ī quibus ē ipsum semen simile papaueri parū tamē maius· & qd̄ administrat̄ ex hac plāta est succus & radix eius·sed minor chilidonion ē memithe vel memith·& ē plāta habēs altos ramos graciles quos h3 sup virgā·& folia habet similia folijs herbe dicte papauer ceratices·i·cornutū·nisi q̄ꝛ sunt rotūdiora & minora & ꝓpinquiora albedini· & pinguia habētia viscositatē·& mollia & habet radicē cū radiculis egrediētib⁹ ab ea plurib⁹ minutis·& disparib⁹ lōgis annexis adinuicē sicut spice frumenti nō existētis sup terram.nascit̄ prope aquas·
Plinius cap·de celidonia·Minor celidonia ē memith·et ē herba similis ī folijs suis herbe papaueris dicti ceratices·nisi q̄ꝛ in ea ē humiditas adherēs manui· & ē ꝓpinqua terre· & habet grauē odorē & multū succum·cui⁹ color ē similis colori croci Gal·viij·sim·phar.cap·celidonia Hec herba quarti grad⁹ ē calefacientiū ī choantis·maius autē ipso celidoniū ·iij· gradus ē iam opleti in calefaciēdo & sic cando Posse·Gal ·viij·sim·phar·cap· de Celidonia abstersiue fortis ē & calide virtutis·quinimo & succ⁹ ei⁹ ad augmētationē visus ē vtilis·in quibus cernitur grossū quid scd̄m pupillā & dyaforare ī digent·vsi vero fuerūt quidam radice & ad eos qui obstructionē epatis & hyctericiam patiuntur in vino albo dātes bibere·similiter aūt masticata vtilis est in doloribus dentiū· paruū vero celidonium acrius existens magna vlcera citissime cuti cataplasmatu3·& vngues leprosos eijcit ·expurgat vero succ⁹ ei⁹ p nares sufficiēter acris existēs Dyas·cap·de celidonia Succus celidonie maioris melle addito ī eramīe coct⁹ sup carbones ocloꝝ macłas dtergit·folia & radix & virga ī vmbra estate siccant̄·& sic croc⁹ oponūtur·radix ei⁹ aniso mixta & vino albo bibita hycteričis opitulat̄·folia eius cū vino vt cataplasma adhibita maculas dtergunt·masticata dolore3 dentiū ꝓhibent· Celidonie minoris virtus ē viscida similis amenoni īposita vulnerat cutim·scabiem dtrahit·vngues leprosos excludit·succ⁹ eius radicis melle addito narib⁹ infusus caput purgat·Eadem dicit sera·cap·proprio auct·dyas·licet p alia verba
Celidonius dicit̄ lapis qui est in ventre pulloꝝ yrundinum multi interdū in vno ventre inueniunt̄ alij albi.alij nigri aliqd rubedinis habentes
Cellia ·i·cereuisia sic dicta a calefaciendo

CLIIII

Celtica gre·ara·simbel romana. latine vero spica celtica Dyas·capitulo·Celtica nascitur in illirico nomen habens apud eos hoc· & in siria nascitur & in ytalia habens fructus sup terrā breues & spissos·colligit̄ aūt a ciuib⁹ cū radicib⁹ qui fasces faciūt ꝗtū plena manu ɔtinere pn̄t· & ab alijs fasces gallice appellant̄ hec h3 folia oblonga & n̄ lata·mellinū florē·odorē circa se suauē ɔtinēs·vtilior ē recēs odore suauis radicib⁹ plenā vel spissa· et n̄ fragilis q̄ si

talis fuerit similis in virtute poterit esse siriace ē ca. & sic habens naturā spice in de. sed debilior sicca. est alia nardus. i. celtica mentuosa que nascit̄ in sicilia. similitudinē habens in folijs & ramis yringo. sed spica breuior est & spinosas radices mittēs duas aut tres odore suaues & nigrioris coloris similis affodilli radicibus hec nec florē nec semen habet. sed virtus est illi similis prime Posse. Dyas. Prīa eius virtus diuretica ē. & prodest iecoris tumori & hyctericis cū morbo regio. inflationes stomachi cū aqua vbi absinthiū decoctū est discutit. spleni medet̄. vesice & renibus vtilis ē. sed & morsibus venenatis cū vīo data oppitulat̄ malagmatibus calidis & vnctionibus miscet̄.

Celogias	.i. berbena
Celoprassos	.i. prassium
Celtos	.i. stragulus auis.
Celutrion	.i. ciperus
Celutitrion	idem quod supra.
Celubria	.i. saturegia
Celudipion	.i. matrissiluia
Cemac	.i. sanguinaria
Cemabran	.i. rubea tinctorum
Cemascates	.i. fragaria
Cemedriū codium	mocodium idem
Cemedium	idem quod supra
Camebron	.i. palma xpi
Cemion harmeni	.i. ciminū carmenū.
Cemilation	.i. atriplices
Cemoboletus	.i. laudabilissimus &

est indeclinabile vtriusqz numeri generis neutri

Cemobrasis	.i. vsnee
Cemubat	.i. laudanum
Cemurion	.i. ceterac
Cembrinsat	.i. luyula.
Cenarasab	.i. faba lupi

CLV

Cenfarafab ara. gre. astaros. latine vero ysopum humidum.

Sera. li. aggre. cap. Cenfarafab & ē pinguedo que ē in lana. que fit in hunc modū. Accipe lanam succidā vel mollem & laua eā cum aqua calida & in sole calido. & exprime totū qd in ea ē ex sorde. & pone sorditiē illam in vase habēte orificiū latū & proijce sup eam aquam infundens ab alto cum impetu vt spumam faciat. deinde agita agitatōe forti vt multam faciat spumā sup quaz asperge aquā marinaz cum impetu donec spuma sedet̄ omnino. & tunc tolle pinguedinē supnatantem. & pone in vase terreo deinde proijce in vase iterum aquā aliam. & agita sicut fecisti primo & proijce super spumam eius aquā marinā. & dimitte sedari spumam & collige eā. & facies hoc quotiēs spumam videris. deinde accipe pinguedinem quā aggregasti & malaxa eā cuz manibus. & si aliquā in eis inuenias sordem extrahe ipsam aquam agitando. & facias hoc totiens donec videas ipsam albā & purā pinguedinē sine admixtione alicuius rei. & cū hoc feceris pone in vase terreo & serua Dyas. cap. De ysopo humido secundū translationē nostram. Isopi cerotum ē quasi sordes. & succus lanarum succidarū que hoc mō colligit̄. lane succide & sordidissime mox detonse mittunt̄ in vas aquā calidā habens. & sic accendit̄ ignis. vt aliquid feruecat deinde refrigeratur. & qd supnatauerit in modū pinguedinis abradit̄ manu & vas stanneum abstergitur. et sic ipsū vas repletur pluuiali aqua et cooptum tenui lintheo ad solē biduo ponit̄. et sic tercio die aqua delimpidat̄ et reponit̄. Adulterat̄ cuz pinguedine et cera. sed itelligit̄ qd sincerū odorem lane succide seruat. Posse. Sera. Melior ex ysopo humido est illud qd est molle quando tangit̄ sine asperitate hn̄s odorē lane succide et quando dissoluit̄ non apparet ibi aliqua grossicies sicut in adulterata. et virtus huius ē calefactiua mollificatiua vlcerū induratorū. et proprie vlcerum matricis. quando miscetur cum melle et butiro. et quādo fit suppositorium cum eo prouocat menstrua et expellit fetuz et secundinā. et quādo miscetur cū sepo anatis confert vlceribus ani et vlceribus virge et testiculorum et existentibus circa loca illa. et confert pruritui lacrimaliū oculi et grossiciei palpebrarum. et ponit̄ in vase nouo supra leuem ignez. et dimittit̄ donec finiat̄ pinguedo eius et fiat cinis et est ꝯueniēs cinis in collirijs et medicinis oculorum. et ꝯfert morsibus venenosis et fluxui ventris antiquo et vlceribus intestinorum. et abscindit fluxū menstruorum. & dissoluit sanguinē ꝯgelatum in stomacho. et quādo sumitur in potu mūdificat vlcera pectoris et pulmonis. et quando miscet̄ cū butiro et fit nascale cū eo post mundificationē matricis et phibet ipregnationē. et quādo datur in potu mulieribus post ptum facit eas adhibere ad impregnationem.

Centanudꝛa .i. femina caricaꝝ

CLVI.

Centaurea latine. gre. anuticen. ara. vero anturion auto. dya. Sera. li. aggre. ca. anturiõ. auto. dyas. Centaurea maioꝛ hēt folia similia nuci regali. longa & viridia sicut folia cauliũ. in sũmitate gradati incisa. hēt virgã similē virge acetose. Cuius longitudo est duoꝛũ aut triũ bꝛachioꝛũ. habens ramulos plures egredientes ab vna radice. sup quos sũt capitella similia capitibꝫ papaueris nigri rotũda tēdētia ad longitudinē. et hēt floꝛē cuius coloꝛ est similis kalb. et semen simile cartamo intra floꝛē eiꝰ. & flos eius est similis lane. & hēt radicē grauem. cuius lõgitudo est duoꝛum bꝛachioꝝ. & est plena humiditate. et acuti saporis cũ stipticitate et pauca dulcedine. cuiꝰ coloꝛ est ad rubedinē tēdens. & coloꝛ succi eiꝰ est sicut coloꝛ sanguinis. Et nascit̃ in terris soli expositis ĩ mõtibꝰ arboꝛosis. et in terra pingui. Minoꝛ uero centaurea que vocat̃ hanturion segeseg nir. Nascit̃ in aquosis locis. et est similis herbe ypericon. aut pulegio montano. habet virgã vniꝰ palme quadratã. floꝛeꝫ rubeũ vergētē ad purpureitatē similē flori plãte que dicit̃ hãbes. & habet folia ꝑua oblõga sicut folia rute. & semē sic granũ frumēti. & hēt radicē paruã ĩ qua nullum est iuuamētũ. & in sapoꝛe eiꝰ vincit amaritudo plꝰ ꝙ aliud. & est in eo stipticitas pauca. & virtꝰ eiꝰ est que desiccat sine moꝛdicatõne. Dyas. cap̃. centaurea. scd̃m trãslatõem nostrã. Centaurea maioꝛ quã multi narcan aut gentianã dicũt. &c̃. sed falso. qm̃ in litera gentiana dicit ꝙ succꝰ cētauree efficit̃ sicut succꝰ gentiane. ergo cētaurea nõ est gentiana. vt multi dicũt. Similiter dyas. facit semotũ capitulũ de cētaurea a cap̃. de gētiana ergo nõ sunt idē. Dicit aũt dyas. Centaurea abũdat in licia & archadia. folia habꝫ similia nuci regali viridia & oblõga sic cauliculi. et rotũda. et serrati exteriꝰ incisa sicut tres digiti. & virgam similē lapatio duoꝝ vel triũ cubitoꝝ lõgam. radix est illi multas virgas habēs: in quibus capita sũt similia miconio. & lõga cũ floꝛe purpurastro et rufo. semē ꝓfert gnico simile in ipsis floꝛibꝰ positũ. Radix ē grossa et grauis et foꝛtis acerrime succulenta q̃ succꝰ stipticꝰ et viscidꝰ ē rubei coloꝛis Locis nascitur pinguioꝛibus et solanis. abũdãs in peloponesso et elida. cuiꝰ succus exiccat̃ et coquitur sicut gētiana. Cētaurea minoꝛ quã multi linosiam dicunt foꝛtiter desiccat absqꝫ aliqua moꝛdicatione. Nomiatur etiã ab aliis elleboritis siue amaratrũ. vel febrifugia. Nascitur locis aquosis ypericoni atqꝫ origano similis. virgã habēs ꝓlõgã angulosã. floꝛem purpureũ. folia minuta et oblõga sicut ruta semē sicut triticũ. & sic oblõgũ. radix est ei oblõga & inutilis. gustu amara. Gal. vii. sim. phar. ca. de cētaurea. Magne radix sicut in gustu qualitates cõtrarias hꝫ ita in vtilitate opatõis. sed scd̃m gustum acris simul et stiptica apparet cũ quadaꝫ breui dulcedine. scd̃m opatões vero acre do quedã caliditatis opa ostēdit. Cētauree ꝑue radix q̃deꝫ omifariã inoperatiua est. rami vero eius et maxime frõdes q̃ in eis et floꝛes vtilissimi. domiat̃ autē in eis amara qualitas: modica stipticitate ꝑticipãs. & ꝓpter hãc cõplexionē foꝛtiter multũ est hoc pharmacũ absqꝫ moꝛdicatõne quoniã aũt oĩa talia ultima sunt multotiens dictũ est. & tũc nichil mirũ rememorari tempus est vniuersis que scd̃m ꝑtes energias eiꝰ ꝑtrãseundo. Pliniꝰ cap̃. de Cētaurea. Alia maioꝛ. alia minoꝛ. sunt ambe calide et sicce complexionis in secũdo gradu. Posse. Galienꝰ. Centaurea magna ꝓuocat menstrua. et est embriones moꝛtuos euellēs. et viuos coꝛrũpēs et educēs. stipticitas vero ea q̃ sunt grosse ꝑtis et terrestris frigiditatis ĩ glutinãdo vulnera. et iuuãdo eos qui spuũt sanguinem. Dãtur aũt & de ea. ʒ. ii. eis q̃deꝫ qui febꝛiũt cũ aqua. eis qui sũt sine febꝛe cum vino. Scd̃m aũt virtutē que ex omnibus qualitatibꝰ in sessionibꝰ et vulsionibꝰ et disnie. et antiquatis confert tussibus. non enim euacuare solum opoꝛtet in his: quod est p̃ter naturã. sed et roboꝛare & vigoꝛare que expurgata sunt. ad eadem igitur vtilis est que acerrima: quando non sola nec sincera existat. sed vl' dulcedini alicui permiscet̃. vel nõ oĩno amaritudini: foꝛtitudinē vero et violentiam nõ habebit ꝑmixta ei aliqua substãtia eucrata. talis enim est q̃ dulcis. ad cõfoꝛtandum aũt et cõgregãdũ stipticitas ē necessaria. Eadē aũt radicis succus eius opat̃ & quidã pro licio vtũtur hoc pharmaco Ex cētaurea igitur minori magna vulnera conglutinãtur cum cataplasmatur ipa herba adhuc recenti. et etiam difficile

conglutinabilia vlcera consolidat eo in ō
vtentibꝰ. exiccat aūt cū conglutinatiuis
& siccatiuis permiscetur virtutibꝰ. q̄cū
qꝫ em̄ & fistulas curare nate sūt. & duri
cies antiq̄s mollificat. et male morigera
ta vlcera sanat. permiscetur aūt cū sanāti
bꝰ reumaticas dispositōes in quibꝰ opti
ma pharmaca sūt quecunqꝫ desiccatiua
fortiter simul cum aliqua stipticitate nul
lā hn̄t mordicatōem. decoctōnem autem
huius herbe īmittūt quidam sciaticis vt
educēt colerica & grossa: etenim purgat
talia. At vero & quādo opatum fuit for
titer sāguinea euacuās ꝓdest magis. suc
cus aūt eius similiter existēs virtutis sic
catiue & abstersiue predicta operari be
ne natus est. & cū melle vngitur oculis
& mēstrua appositꝰ educit et embriones
dāt aūt de eo bibere quidā & passis ī ner
uis seu mouēte & desiccāte. in respectu
stāt ea que emplastrata sūt. At vero eaꝝ
que iuxta epar obstructōnū est optimuꝫ
pharmacū. bonum aūt est spleni sclirato
extrorsū appositū. & nō minꝰ si quis bibē
voluerit. Dyas. Cētaurea maior vires
hēt cum aliqua exaspatōe relaxātes vndi
totum vētrē purgat. radix autem eiꝰ est
cādens sicut ignis mollis fragilis cuꝫ suc
co subrufo et acro cū magna amaritudie
Hec radix cōquassatōnibꝰ vtilis est. pleu
reticis. et disnoicis maxime ꝓdest. tussim
antiquā compescit. asmaticis & emoptoi
cis singulare presidiū est. nō febrientibus
cum vino. ʒ. ii. de radice eius dať. febriē
tibus cū aqua. tortionibus & causis ste
ticis similiter data ꝓdest. mēstruis ipat
aborsum facit in modū collirij supposita
nā acredine sua predictū facit. & fetum
mortuū expellit. & viuū corrūpit et ex
trahit. in hoc aūt ꝙ stiptica ē plagas glu
tinat ad reumata iuuat: succus oīa facere
illa nouit. maxime vulneribꝰ cicatricē in
ducit. paracolesim facit. carnibꝰ incisis et
in foco positis addita memorāt ꝙ carneꝫ
in se coagulare facit. licij mō exiccāt &
ꝓ licio illā vendūt. Centaurea minor tun
sa & iposita viridis vulnera purgat. pa
colesim p̄stat: cicatrices vulneribꝰ recen
tibus et veteribꝰ inducit. elixatura eius
bibita colerā et humores pingues depo
nit. sciaticis ano supposita sanguinē ꝓuo
cat. & dolorē illius mitigat. succꝰ eꝰ mel
le addito caliginē oculis detergit. aborsū
facit. neruis dolētibꝰ fomēto p̄stat auxi
lium. Sera. li. aggre. cap. proprio de
centaurea maiori & minori. eadeꝫ dicit
auto. dyas. & gali. que hic dicta sūt licet
ꝑ alia verba. Et idem auto. aben mesuay.
Proprietas radicis cētauree maioris est
q̄ laxat flegma viscosū. et colerā similē fe
cibꝰ. & cōfert sciatice quādo sumiť in po
tu. aut fit clistere cū ea. Et idem auto. al
cauzi. Laxat flegma laxatōe forti et aquā
citrinā cū fortidine. Et dosis eius est in
potione. ʒ. ii. & in clisteri. ʒ. iii. cum oleo
sisamino. Dicūt p̄terea magi si centaurea
ꝑmixta fuerit cum sāguine vpupe et mel
le. et ponatur in lucerna. credēt astantes
se maximos fore Et si fuerit hec in nocte
ī sereno posita videbunť vbiqꝫ stelle dis
currere. Hec preterea in cataplasmate na
ribus alicuius apposita fugiet is p̄ nimio
timore sine causa. hec repperi in margie
cuiusdā Serapionis antiquissimi. q̄re hic
placuit ea addere

Cenebrasion .i. polium
Cenesis .i. cinoglossa
Centesis .i. foramē rotūdū.
Cenion .i. ciminū
Centiuerlia .i. asara
Centinen .i. centaurea
Centrias est quedam species serpiginis
Cenetris .i. consolida minor
Centrofagia .i. pulegium
Centonica est plāta magnitudinis absinthii habēs folia minuta sic poliū mōtanū et alba. faciēs flores citrinos ad similitudinē folioꝝ cotule fetide. amari saporis. virtꝰ eiꝰ est iterficiēs vermes mirabiliter. aliqui ex grecis vocāt artorē xilocaracte centonicā
Censargia .i. valeriana
Ceutūgrana est herba cancri
Centuserea .i. asara
Centrum galli. gallitricū galli crista. i. gerebotanum.
Centum capita quid est. l. l. astaruticon.
Centūnodia. sāguinaria. proserpinata. poligonia. geniculata. lingua passerina. corrigiola. lentacātu. poligonatū. issiadā. idē ꝓ qua. l. l. harsiarbay
Cētūneruia qd ē. l. l. arnoglossa
Capazir est silˀis squille. & ꝓ ea poniť. sed debilior est ea
Cepha .i. caput. īde cephalea .i. dolor capitis. & microcephalea. i. caput musce. a misꝰ qd ē musca siue vnū. et cepha qd ē caput. Iteꝫ a cepha dr̄ cephalipida. i. pena vel dolor capitis.

Cephalicon ·i· quedam cōfectio sic vocata·
Cephalicam ·i·ouū galline
Cephalipida quid ē·l·l· cepha
Cephalargia ·i·dolor capitis·& differt a cephalea·nā cephalea ē capitis dolor qui multo tpe tenet· cephalargia ē recēs dolor capitis causat⁹ estu aut vino &c̄·& cito resoluitē·
Cephaloci ·i· porrus qui vocatur aratillus
Cepe vsuale quid est·l·l·basal
Cepe sine tunicis quid est·l·l·basalalzir
Cepe siluestre ·i·cepe canis
Cepe azit idē quod supra
Cepe marinū ·i· narcis⁹
Cepe muris ·i·squilla: ppterea qz iterficit mures
Cepe canis vel aratillus vl' cepe siluestre latine·grece azit·& est cepe cuius bulbus est paru⁹ exteri⁹ q̄si rube⁹ intus vero alb⁹·cui⁹ folia sūt sicut folia croci· Et dr de eo q̄ est venenosū·sed qz nullam efficaciā habet in medicina· autores de eo non loquuntur
Cepea· Dyas·cap·cepea· Similis est andragne sed nigriora folia hēt·radix est illi tenera Posse·Dyas· Folia eius cū vino bibita straguirijs et vesice scabiose medenē ·maxime si cū dulcore radices ei⁹ fuerit cocte· & cū radicib⁹ sparagi
Cepiccia ·i·scalōgia
Cepia ·i·alleluia
Cepizir ·i·psilliū
Cepofarson ·i·mētastrū
Cepor ·i·cartam⁹
Cepior idem quod supra·
Cepulgu ·i·cefalion⁹
Cepustor ·i·cetezac
Cepugarot ·i·gariofilata
Cerapenten interptaē curatio· inde cerapēticū negociū·i·liber curatōnis·aliquī dicūt terapēticū
Cerastis ·i· serpēs cornut⁹
Cerastes idem quod supra·
Cerasum siluestre quid est·l·l·mahalep
Cerade arcoconda ·i·tunica cornea·
Ceracoridei ·i· cōiunctiue que sunt supra corneam · vel est ipsa cornea tunica·
Ceracleacoridas idem quod supra

CLVII.

Cerasum est fructus·cerasus est arbor·& est fruct⁹ qui ara·vocatur cerasie·grece et latine cerasa·& aliqui vocāt ea grana regum
Sera·li·aggre·cap·Cerasie ·i·cerasa· Et dicūt q̄ sint grana magna similia prunis·& sūt in oriēte·& est granū regum· Et est illud quod est apud nos· Et autogali·sunt ex eis dulcia·pontica ·et acetosa·sicut iueniūtur mala granata et poma Et ipsorū dulcium cerasorū quecunqz nedum maturata sunt·quedā quidē sufficiēter pontica sūt·quedam aūt acida similia sūt moris·sed in moris quidē nō maturis acida qualitas dominaē·pontica i cerasis vero nō semp Posse·Sera·Dulcia descendūt a stomacho cito· & iuuamentū quod inferūt stomaco paucum est·et pōtica faciūt cōtrariū eius · Acetosa vero desiccāt flegmata & supfluitates stomachi pl⁹q̄ pontica·& cā huius est: quia in eis est res incidens· et cōferūt stomacho flegmatico: et pleno supfluitatib⁹· In arboris vero gummi est communis virtus cū omib⁹ viscosis & imordacib⁹ pharmacijs·ppterea in ea est virt⁹ medicinarum inuiscātiū sine mordicatōne· & ideo cōferūt asperitati cāne pulmonis·& est in eo virt⁹ subtiliās·& ideo cōferūt lapidi qn bibūtur Dyas·cap·de cerasis· Cerasū viride pomū vētrē humectat et puocat· aridū siccat et detinet·stomacho viride contrariū·Siccū m̄g vtile accipitur·hoc quidā extimāt vrinā mouere :a nō paucis autorib⁹ traditur·si mane recētia cū suis nucleis deuorata sūt·aluum tam copiose fluere: vt ex eadē causa etiā morbo pedes implicati liberenē· fit ex eis diacerasceon quod omib⁹ est notum·Galieno placz nō vnā i omibus cerasis pomis esse virtutē nam in quibusdā auster⁹ sapor·et in qbusdā calidus·& in quibusdā dulcis apparet & vult austera ad hoc valē q̄ vētrē rstrīgāt·stomachū vero ofirmenē· acida iuuicat flegmate abūdātibus stomachis optima·nam magis siccāt et grossitudinē desioris humoris incidūt ·dulcia stomacho aduersa pronūciāt:citius tamē per intestina defluere· Gūmi quod trūcus illacriat exaspatas arterias optime lenit· si i vino veteri detur in solutōne resolutum simili modo datum fastidium stomaci nauseantis auertit·& de facie feditatem palloris excludit·cum mero haustum calculos quibus etiam uesice cānalis obstruitur i harene puluerem soluit·
Cera quid est·l·l·nachama

CLVIII·

Cera propoleos grece. ara. mum latine vero fex alueariis apum. Galien9. viii. sim. phar. cap. Propolis. i. propoleos Abstersiue est, non aut valde fortis virtutis. attractiue aut sufficienter fortis. est enim subtilis partis in substantia. calefacit aut in secundo iam complete. et in tercio incipiente. Dyas. cap. de cera propoleos Utilis est rufa et odorata sicut storax et mollis non valde. quam manib9 si volueris duces vt storacem. Virtus est ei calida et epispastica. i. adiutoria recorporatiua et emollitiua. Posses. Dyas. Infixos corpori stipites eijcit. fumigat ore ori apto tussibus veteribus medet. zernas emendat. hec in vasis apum inuenit vbi apes corpora fricant. vires habet similes cere: sed efficaciores. nam calefacit nimis. et piectoriam et extenuatoriam habet substantiam.

Ceratium .i. kirat. et est nomen ponderis. et est siliq. vt patet si. l. l. kirat

Ceras .i. cornu

Cerastes est quidam serpens cornutus

Cerauma .i. arbor siliquarum

Cerbaten .i. galanga

Cerasquia .i. berbena

Cerebrum. pro eo. l. l. dunag.

Cerefolium quid est. l. l. apium.

Cereas .i. pastinaca

Cerfe .i. cortex arboris

Cerseus .i. tribulus

Ceritia .i. berbena

Cerithia idem quod supra.

Cerisigia .i. amomum

Cerotum dicit a cera: quia omne cerotum recipit ceram vel aliquid loco cere. et est quoddam medium inter vnguentum et emplastrum spissius vnguento. et liquidius emplastro.

Ceroneum dictum est a cera quam recipit

Cerotum isopi .i. isopum humidum

Ceropica est sordicies que egreditur de aurib9. l. l. vasachi

Ceroferos .i. dens caballinus et est iusquiamus

Cerona .i. affodillus.

Cerotas vocant neruos ceruicis ad caput sustentandum appositos

Cerusa quid est. l. l. affidegi

Ceruta .i. pulicaris. et ceruta est quoddam vnguentum factum ex cera et alijs rebus

Ceruda .i. radix affacis vel ipsum semen

Ceruisia .i. foca

Cerust est serpens cornut9

Ceruus animal est omnibus notum. cui9 complexionem inuenies in litera lata mie

Ceruleus color. .i. azuelin9 celestis

Cesas .i. gladiolus

Cesastis idem quod supra.

Cestras. idem quod supra.

Cesecum .i. bectonica

Cesta aruina .i. lardum

CLIX.

Cesmes vel hesmes vel crisomula ara. grece microteca vel mela persica. latine vero cozula vel bariocha. fructus iste est omnib9 notus Sra. li. aggre. cap. hesmes. Virt9 eorum est fri. et hu. in. ii. gradu. nam proportionat persicis. Et idem auto. alcauzi. Laxant coleram. et generant humores grossos. Et idem auto. rasis. Quidam patiebatur fumositates ab aliquo humore existente in stomacho suo. et dedi sibi aliquib9 vicib9 de crisomolis recentibus. et sedatus est ille fumus Et ego non credo quod repiatur cib9 aliquis frigidior et magis iuuatiu9 stomacho calido quam ipsa. et ideo fastidium tollunt. Auicenna li. ii. ca. de Crisomolis. Meliora sunt armena. non enim cito aduenit eis corruptio et acetositas. et cum sumuntur crisomola. oportet vt accipiatur masticis et anisi equaliter. ℥. i. vsque ad. ii. cum vino puro aut vino de passis parum et mellis. sunt fri. et hu. in secundo. et oleum nucleorum eorum est ca. et sic. in. ii. Eorum humor est facilis putrefactionis. et eorum infusio sedat sitim. Et crisomola quidem sunt conuenientiora stomacho quam persica. et armena non corrumpuntur in stomacho: neque acescunt velociter. ex eis vero que expellunt eorum nocumentum est vt primo sumatur anisum et mastix cum miua aut vino de passis. et conficiantur cum melle puro. oleum nuclei ipsorum etiam confert emoroidibus. quando crisomola propter velocitatem sue putrefactionis. verum infusio siccorum confert febribus antiquis. Iohes mes. in antidotario suo. Oleum de crisomolis sedat dolorem ani et emoroidarum. et resoluit tumores vlcerum. et impedimentum lingue. et dolorem aurium Rabimoyses

Cesmi similis est ferule habens semen album simile lenticule

Cestris .i. gladiolus.
Cesoros .i. iusquiamus.
Cestronales .i. bectonica
Cestron idem quod supra. a Dyas. Psitotrifon dicitur. quia in frigidis locis nascit᷑.
Cesus .i. ypericon
Cestrus .i. semperuiua
Cestrum rustici .i. taban9
Ceterac .i. citrac
Cetarobin .i. vsnee
Cetaurus .i. sisimbriū
Cetherach est herba que ĩ muris humidis nascit᷑. quã quidã putãt esse verã scolopẽdriã. licet falso. quoniã dicit ꝙ assimilat᷑ scolopẽdrie venenose. ꝓ qua l. l. aplenon.
Cetibrion .i. agn9 castus
Cetifas .i. sticados
Cetidros .i. melissa
Cethie .i. kakabre
Cetri .i. folium
Cetos .i. citrum.
Cetros idem quod supra
Cetroscaria .i. nixa
Cetron .i. milium
Cetura .i. timiana
Cethrus .i. milium
Cetkumieree .i. pruna arbor. & arbor pruni
Cechabre .i. vernix
Celon .i. testudo
Cema .i. mira solis
Cersimus. .i. egritudo que est magnitudo virge
Cersialthebel chasialkel
Cheifistidos debet dici hersistidos et est ypoquistidos
Chesice .i. orobus
Chesim .i. plãta silis ferule semẽ habẽs albū simile lenticule
Cherua. id est. kerua. & est cataputia
Cheudamum est succus niger ex quo falsificat᷑ muscus et algalia. & dicūt quidã ꝙ sit gūmi glandiū. sed in radice xilocoracte inuenitur.
Chetis .i. alfesesis.
Chesice .i. orobus
Chebech. est ꝓpriū nomẽ loci
Chesmet .i. anthimoniū

CLX.

Cheiri. Sera. li. aggre. ca. cheiri aut. dyas. Est plãta nota hñs diuersitatẽ ĩ specie sua. a diuersitate florū cognoscitur. nam quedã hẽt florẽ album. quedã purpureū. & quedam citrinum. & que habet florem citrinum melior est & aptior in medicina. sed quidã dicunt ꝙ cheiri sunt flores siles violarū non in die. sed in nocte redolentium quorū odor est vt odor violarū. & verū dicūt. Et idem auto. gali. Eius floris sbstãtia est subtilis aquosa & ꝓprie sicca ex ea. & sapor eius est amar9. & virtus ei9 est que calefacit et desiccat & abstergit et subtiliat Posse. Sera. Subtiliat maculas grossas que sunt in oculis. & aqua decoctõnis ei9 prouocat mẽstrua. et expellit secūdinã et fetū mortuū quãdo sedetur in ea. & quãdo bibitur cū aqua aut alia re corrūpit fetū. & curat apata matricis quando supponit᷑ eis. & ꝓprie antiqua dura. Virt9 seminis eius est sicut ip si9. confert fistulis quãdo desiccat᷑ et puluerizatur in eis. et confert omi apãti duro petrificato. et habẽs colorẽ citrinū ad omnia est fortior. Cheiri flores sunt siles violis in odore. quoruz alii sunt albi. alii sunt glauci: in nocte potissime redolẽtes & eorū herba alio nomine vocat᷑ herba gallica. vel flores cipri. Et alii snnt coloris purpurei: que herba a romanis vocat᷑ consolida. licz incongrue. prime aūt due spẽs scz citrina et alba sūt spẽs viole scdz dyas. vt apparet in. l. feneflig.
Clematis .i. aristologia. et ẽ tercia species eius
Clendrios .i. galla
Creta argenti. .i. gessamia
Crecessemius .i. stella
Cretum. .i. cribratū a cerno
Creticum .i. de insula cretensi. sicut apparet in litera ancisim
Cretamus marin9 quid ẽ. l. l. crithimon
Cias .i. minoratõ anguli oculi.
Cianides .i. fauatia uel fabaria
Ciamon .i. culcasia
Ciatus est nomen mensure ponderãs. ʒ. j. ß. Nam vbi ĩ serapione capl'o de pinu habetur. ex verbo dyas. ʒ. iiii in libro dyas. scdm trãslatõnem nostram habentur ciati tres.
Cianeus .i. color kianus. et ẽ intra viridem et nigrum.
Ciatiscus .i. pars instrumẽti qua fricantur palpebre scabiose
Ciesig .i. polipodium
Cieria .i. faba lupi
Cienotica .i. alba

Cieblas ·i·gariofilata
Cicuolas ·i·arnoglossa
Ciblesios id est·acorus·
Cygaspe ·i·antimoniũ
Cyronia citrionia mala citonia idem·
Ciofozus ·i·beta
Ciodion ·i·papauer agreste
Cionauos ·i·pix que ex pigui oribꝰ ligni pini colligiẽ
Cioma ·i·ysofagꝰ
Ciofragria ·i·artetica
Ciogratꝰ ·i·acorꝰ
Ciorium ·i·ciuoriũ
Ciuoriũ ·i·vngula caballina & ciuoriũ etiã vocaẽ flos fabe egiptiace licet nõ vere: sed ꝑ quãdã siltudinẽ ·qm̃ folia huiꝰ herbe faciẽtis istã fabã assimilã tur in figura ciuorio. licet nõ in magnitu dine ·qm̃ sunt minora satis
Cibarariũ in antidotario virili vnguẽtũ chimariũ a catulo canis dictum est·qđ sic vocatur grece ·ꝑ·k·scribi debet
Cibariaticon est potus qui loco vini fit vt cereuisia medo et huiõi· qui est quasi cibus et potus·
Ciberium ·i·cotilidon
Ciberiarum idem quod supra·
Cibegrafou ·i.mentastrũ
Cibibi ·i·iuiube
Cibisar .i·sizamus
Cibigradion ·i·cicuta
Cibosar ·i·flamula
Cibocia ·i·cataputia
Cibologas ·i·iusquiamꝰ
Cibosagria ·i·almea·
Cibugir ·i·morsus galline·
Ciburium ·i·altea
Cibusalion ·i·ellenium
Cicara ·i·lacenzala· virtus eius est que frãgit lapidem · hoc animal cãtat vsqꝫ ad crepitũ vt diciẽ
Ciclamen · ·i·malum terre·
Ciclaminus est q̃dã species ci clamınis· ꝓ qua·l·l·buthormarien
Ciclantemos idem quod supra·
Cicla ·i·turdꝰ auis
Ciclas est piscis quidam carnes molles habẽs & humidas natura digestibilis·quẽ aliqui ptisanã marinã vo cãt· vt alexãder cap· de cibis pleureticoꝝ
Cicercula quid est·l·l·lacthiri
Cicer rusticũ ·i·cocognidiũ
Cicer cõmune quid ẽ·l·l·oemps
Cicer erios ·i·cicer rubeũ ·ꝓ quo·l·l·quã supra

Cicer aretinum ·i·cicer nigrũ·pro quo·l·l· vt supra
Cicer peregrinũ ·i·orobꝰ · pro quo l·l·sersenne·
Cicer iperatoris ·i· tribulꝰ marinus
Cicer erraticũ scđum dyas·vocaẽ a q̃bus dã serpillũ in ꝓprio cap̃·licet aliqui dicãt ꝙ sit cardamomũ sed falso
Cicei id ẽ ·cataputia·
Ciciđos ·i·gallia asiana·
Cicida idem quod supra·
Cicisa idem quod supra
Cicis idẽ quod supra
Cicionfatis idem quod supra·
Cicion .i·cicuta
Ciciri ·i·rannus
Cici ·i·cataputia
Cicoria ·i.anagallus

CLXI·

Cicorea latine vel spõsa solis vl' solissequia · arabice Hundebe grece seris vel intuba uel gegu cisi. Sera·li·aggre·ca ·Hundebe aut· dyas·i·cicorea· & est endiuia· & habet du as spẽs·nã vna est domestica et alia silue stris· Domestica vocatur scariola·Silue stris vocaẽ taraxacon· Et est alia species que vocaẽ cãdarel· Sed scariole sunt due species·vna assimilaẽ lactuce habẽs folia lata· & secũda habet folia stricta & est amara·& taraxacõ hꝫ folia latiora q̃ do mestica· sed cãderel plãta & stipes assi milatur endiuie siluestri· & ideo diciẽ ꝙ ẽ siluestris spẽs ·folia vo eꝰ et stipes et ra dix eꝰ sbtiliora sũt endiuie siluestris· & re piẽ sup ramos eꝰ gũmi sile mastici aliq̃n do in quãtitate fabe Et est alia species ex cãdarel habẽs folia ueluti incisa extẽsa su ꝑer terrã·& stipites plenos molles radi ces habẽtes subtiles sũmitates· folia eiꝰ rara ad rubedinẽ tẽdentia plana· Nasciẽ plurimũ in locis cultis· Gali·viii·sim· phar·cap̃· condrule scđm trãslatõem gre cam· Condrule species cicoree vel lactu ce est·hanc etiã quidam seraisiuꝫ cicoreũ noiant· est quidem eiusdẽ virtutis cũ illa nisi quia plus habet subamaritudinem in gustu: ideoqꝫ siccior est· Dyasco·cap̃· seris scđm trãslatõnem nostrã· Seris·id est·cicorea·eiꝰ sunt due species· vna agre stis & alia ortiua· Agrestis vero pigris aut cicorion appellatur: que lata folia nõ habet· Alterum vero·id est· ortiuum du as habet species· Vna habet folia lactu ce· altera vero amara est · & habet folia

angusta. Sed agrestis ē vna species que
vocatur serralia: eo ꝙ tirsum habet ī mo
dum serre. Et est alia species que latine
vocatur sponsa solis vel solissequia vel
intuba que est omnibus manifesta. Ga
lienus. viii. simpli. pharma. ca. seris secū
dum translatōem arabicam. Cicoree do
mestice sapor est stipticus cum amaritu
dine. Et virtus eius est que plus infrigi
dat q̄ siluestris. sed quia in ea est admix
ta humiditas extranea multa ablata est
ab ea siccitas. sed in sapore agrestis ē sti
pticitas cum amaritudine. sed amaritu
do eius est fortior q̄ endiuie. & ei9 virt9
similis est virtuti endiuie nisi quia plus
est desiccatiua in ea. Et idem scd̄m
trāslatōnem grecam. Seris. i. endiuia sub
amarū est olus & magis siluestris. q̄pro
pter hoc putridā id est. amarā nuncupāt
quidā vero cicoreā nomināt. Est aūt frigi
de & sicce complexionis vtraq3 secūdum
primum accessum. domestica vero magis
infrigidat siluestri. que ex admixtione m'
te humiditatis perdit siccitatem. Ambe
vero stiptica pticipant qualitate sicut &
codilia vel candarel. etenim & ipsa endi
uie est species. Possedo. Serapi. auto
ritate dyas. Endiuie species. agrestis scili
cet & domestica. Sunt stiptice & infrigi
datiue: & bone stomacho. Quādo enim
coquuntur et comeduntur conferūt debi
litati stomachi. et fit ex eis emplastru3 ad
cardiacā. & cōfert podagre & apostema
tibus calidis oculorum. & quādo fit em
plastrum cum ea & cū radicib9 ei9 ꝯfert
puncturis scorpionis. Et quādo cum ea
fit emplastrum cum sanich confert heri
sipile. & quando eius aqua miscetur cum
cerusa & aceto fit inde vnguentum vtile
vbi oportet infrigidare Et dixit candarel
Gummi eius quādo miscetur cum mirra
& fit inde nascale. prouocat menstrua: &
teritur herba cum radice et miscetur. &
fiūt īde trocisci. qui quādo dissoluūtur
cum aqua et nitro & linitur cum eo mor
sea curat eā. & gummi ei9 facit adherere
pilos palpebrarū. & quādo in radice ei9
que est recens infigitur acus & illa humi
ditas que adheret acui linitur super ocu
lum pili palpebre facit eum adherere. &
quando bibitur cum vino cōfert morsui
tiri. Et quādo aqua eius coquitur cu3 vi
no. & bibitur stringit vētrē. & lac ei9 au
fert albedinem oculi Et differunt ī specie
q2 que hēt folia velut corosa. virtus stipi
tis ipsius et foliorum est maturatiua. &
facit pilos adherere in palpebris. Et idē
autori. alcauzi Taraxacon confert pūctu
re scorpionis. Et idem autori. pauli. Et
idem autori. aben mesuay. In estate autē
amaritudinē habet āplius. & tunc decli
nat ad caliditatē aliquā tempore estiuo.
Et idem autoritate almege Quod vincit
in complexione sua est frigiditas & sicci
tas. & in ea est amaritudo. et cū his am
bobus est stiptica stipticitate temperata
& ideo est vna ex medicinis bonis distē
perātie caliditatis epatis. Et idem auto.
galieni ī dietis. Endiuie virtus est sicut
virtus lactuce: nisi q2 ñ in oībus proprie
tatibus eius est similis illi. Et idem auto
ri. anama. Endiuia est frigida et humida
Et paulus Est fri. & hu. in primo gradu
Dyas. Omniū virtus est stiptica & eu
stomaca. ventrem abstinet cocta cū ace
to: & maxime agrestis. vexatū stomachū
cōfirmat. & estuatōes stomachi mitigat
sola cum polenta posita cardiacis blādit
in tumore oculorum subuenit. Folia vero
ei9 imposita & cataplasmata percussum
scorpionis mitigat. polentis addita & im
posita ignem sacrū compescit. mixta cum
aceto & cerusa oībus reb9 calidis opitu
latur. Aui. de viribus cordis ait. ꝙ cō
fortat cor.

Ciconia ē magna auis omi
b9 nota. que ara. vocarur pelargia. cuius
fim9 cū aq̄ dat9 epileticos curat

Ciclos	. i. firicon
Cicuta	q̄d ē. l. l. succatā
Ciclus	. i. exercitiū vel re uolutio temporis
Ciclusus	idem quod supra.
Ciclamon	. i. pētafilon
Ciclamus	. i. ellebor9
Ciclafoliū	. i. polium
Cidacada	. i. almea
Cidegaron	. i. marubium
Cidelium	. i. folium
Cidagarac	. i. elacteriū
Cidear	. i. psilliū
Cidiblon	. i. cibalaria
Cidiliū	. i. cartafilago
Cidibafal	. i. aconitum

Citonemel. id ē. citonia cū melle cōdita

Cidofium	. i. aspaltum
Cidohabar	. i. nenufar.
Cidublium	id est. fermentum.
Cidufarium	. i. ceputia
Cidur	. i. cicercula.

Cifaliones ·i·cifiliones
Cifa ·i·apium
Cifagoron ·i·vsnee
Ciforũ ·i·amomum
Cifebarat ·i·trifolium
Cifeloc idẽ quod supra
Cifegar ·i·anagallus
Cifiliones quid est ·l·l·nackala
Cifi est quedam co..re
ctio electuarij·
Cifilium ·i·eruca
Cifolarac ·i·lacca
Cifo id ẽ ·electrum
Cifobosac ·i·mentastrum
Cifolio vel cifoliones ·i·cifiliones
Cifulium ·i·cibalaria
Cifubilium idem quod supra·
Ciphugalio ·i·aspaltum
Cifu ·i·litargirum
Cigamus ·i·yringus
Cigamius idem quod supra·
Ciglablon ·i·vmbilic9 veneris
Cigebanum ·i·ebenum
Cigenarium ·i·barba siluana
Cigeblon ·i·almea
Cigebion idem quod supra·
Cigilium ·i·sigillũ salomõis
Cigibron ·i·ceterac
Cigibrium idem quod supra·
Cigrifium ·i·nenusar
Cigis ·i·serapillũ
Cigolapiũ ·i·eupatoriũ
Cignos ·i·cicinos auis·
Cignosi idem quod supra·
Cigurium ·i· vua demonis·
Cigubrium· idem quod supra·
Cigufabrium ·i·polium
Ciguдemon ·i·aristologia
Cila ·i·squilla
Cilla idem quod supra·
Cillapium ·i·apium risus
Cilif ·i·lateribus
Cilijs idem quod supra.
Cilianria ·i·affodillus
Ciliamparia idem quod supra·
Ciliarium ·i·rasura pãni·
Cimaria ·i·lapsana·
Cimbateium ·i·edera
Cimbalaria vmbilicus veneris idem ·et ẽ
cotilidon
Cimeos helefãtis ·i·anacardi
Cimetis helefantis idem quod supra·
Cime ·i·ozmimium
Cimeos ·i·gũma ozni
Cimenu ·i·siseleos carmenũ

Cimmella ·i·ypericon
Cimmum cum oĩbus suis speciebꝰ q̃d
est ·l·l·chamin
Cimices latine·ara·alcarad· & est cimex
q̃dã aĩal paruũ satis fetidũ oĩbus notũ
Dyas·ca·Cimices si misse fuĩnt ĩ fora
minibus fabarũ et glutiantur q̃rtane me
dentur offocatõibꝰ si naribus applicen-
tur ferunt auxiliũ· dissurie aũt si ĩ cauer
nã nature fracte immisse fuerĩt singula
rem effectũ prestant

CLXII·

Cimolea latine·grece·giscimolea
arabice autem thenchimolea.
& est terra sarda vel hyspanie
Dyas·cap· Giscimolea· Alia inquit al
ba et densa·alia purpurea & q̃si pinguis
que ꝓbabilior·valde eñ frigi· est tactu·
Plinius ca·de Chimolea in creta nasci
tur. duo eius genera cãdidum & ad pur
purissimũ inclinans·& ita est & thesalica·
Et sarda que de sardinia defertur vtilis ẽ
cuius color vestibus ꝓbatur· candida ĩu
tilis ꝛc̃· q̃dã ãtiq̃ sinonima dicũt ꝙ ẽ ter
ra alba·Gerodius vero ca· de cimolea di
cit ꝙ est terra argẽtaria: quam ego vidi·
sardinie et rubei coloris· inficiens pannos
sine qua vena argentaria dissolui nõ põt·
& inuenitur in vena predicti argenti· &
ex hoc gerodius terrã ipsã argentariam
vocat Sera· De tumore peduꝫ pregnã
tium Est inquit marmor inuentũ in luto
viridi Cornelius celsus ca·de cimolea
Cimoleã laudat s̃b cerulei coloris· Quidã
putauerũt ipsã terrã hyspanie· Alij dixe
rũt sub rota acuẽdi gladios inuentam q̃
ex ferro & ipso lapide rote conficitur·&
q̃uis nõ sit: verũtamẽ ꝓ ipsa posse poni
videtur· Plinius vero limũ aquaticũ ĩ tu
more pedũ pro cimolea ponit Serap·
libro aggre·cap·thenchimolea aut·dyas·
Sunt eiꝰ due species·vna est alba solida
Alia purpurea velut vnctuosa·que quã
do tangitur adheret digitis·& est melior
aliis·& ex ea est spẽs alia q̃ dicit̃ lutũ ha
nẽ·cꝰ color ẽ nig·& ẽ fortis ɔglutĩatiõis
adeo ꝙ si applicet̃ ĩ igne adherꝫ ꝓpter vi
scositatẽ· & melior ex ea ẽ illa q̃ ẽ nigrior
lenis tactu·q̃ cito dissoluit̃ ĩ aq̃· & sic ẽ si
lis chimolee in opatõibꝰ: nisi q2 tĩgit ado
ꝙ ex ipsa tĩgũt ligna & cãnas quãdo vo
lũt facẽ nigras· ꝓptea admistrat̃ ĩ cohol
ad denigrãdũ oculũ Posse·Sera·aut·
galie· Virtꝰ eiꝰ est que resoluit & ɔfert
adustioni ignis· & miscet̃ cũ aceto aqua

mixto. & ꝓhibet locū vesicari. & abluit̃
hec terra: & recedit alia ps resolutiua.
& si nō abluitur remanet cum suis virtu
tibus ābabus. Dyas. Cimolea medet̃
illinita igni sacro & vstiones pustulare
nō sinit. quia virtutis est stiptice & sicca
tiue Ioħ. Sera. cap̄. de tumore pedum
pregnātiuȝ. Chimolea valet contra tumo
rē pedū pregnātiū
Cimosi .i. magna obtalmia
Cimulāta .i. resina
Cimurac .i. edera
Cimbalios .i. balan⁹ repsico.
Cinabacrū vel ataplastrū. terra quedam
ē que solet a pisis afferri
Cinareria .i. cordis caro.
Cimbalarion .i. cibalaria.
Cinacion. .i. elāpum quo tin
ctores vtuntur
Cinnalis atrinea
Cinnarius .i. cardus

CLXIII.

Cinnabar latine. gre. sercog. ara
bice asreg vel zemzisar. Cinna
bar. i. cinabarū. fit ex sulfure &
argento viuo. & est rubei coloris. veruȝ
est aliud cinnabar: quod scd̄m dyas. effo
ditur ex minera in libia: coloris sāguinei
vnde multi sāguineȝ draconis putauerūt
& illud est minium. et est coloris rubicū
dissimi. Vbi sciēdū quod est quoddā ci
nabarū quod fit artificialiter. & istud nō
est minium. & est aliud quod effoditur.
& istud est miniuȝ. & ꝓpter hoc dixit dy
asco. cap̄. cinnabar. multi putauerūt mini
um esse. & alij sāguineȝ draconis: sed fal
luntur. qꝛ minium nascitur in hispania ex
lapide qui miscetur harene agiritidi. qui
si tritus fuerit tempore mutat colorē. sȝ
odor su⁹ in mineris offocat hoīem. vnde
hij qui in mineris cōuersāt̃ vesicā sibi ī fa
ciē ponūt: ad liberādos oculos ne minio
corrūpant̃. Cinnabar vero in libia efficit̃
color est illi sāguineus. & ideo a mltis pu
tatur sāguis draconis. Bulcasim eben
aben azarin in libro qui dicitur seruitor
zenzifur. i. cinnabarū sic fit. Accipe argē
ti viui ptes. vj. & sulfuris citrini tātūdē
verūtn̄ sunt qui ponūt de sulfure minus
misce ea simul ī vase vitreato d̄ terra qđ
possit substinere ignē. & imple terciā p
tem ex medicina. & duas ei⁹ ptes relique
vacuas. deīde cooperi vas cū papside vi
treata & luta sapiēter cū terra & pilo cō
fectis simul. deinde edifica sibi furnum q̄
dratū. & pone vas in medio eius tlī mō.
qꝫ due ptes vasis que sūt vacue super me
dicinā sit superātes ext̃ furnū. & sit fūd⁹
vasis distās a solio fornacis mensura dua
rum ptium palmi. deinde accēde ignē sb
eo. xii. horis. & deinde permitte furnum
frigescere. & frāge vas qꝛ inuenies cina
barū. Sera. li. aggre. cap̄. Asreg siue
asrengi. i. cinnabarū. fit ex plūbo quādo
ponitur in igne & inflamat̃ & fit rubeuȝ
Similiter fit ex cerusa cōbusta in hūc mo
dum. accipit̃ et ponit̃ in cōcauo vase mū
do. & ponit̃ sup ignē & mouetur donec
rubescat. & fit velut auripigmētū rubeū
& quidā noīant hoc sādix & est azaron.
Idē aut. Gali. Quādo cōburit̃ plūbū
vel cerusa mutat̃ & fit asrengi. et est res
subtilior eo: sed nō ita sedatiua. Idē aut.
lachindi. Et accidit bibēti asreg sicut illi
qui bibit litargirū. oēs iste sūt species
cinabari. Posse. Dyas. Virtus est illi si
milis lapidi ematitis. Deniqꝫ constringit
vehemēter. & ideo sāguinis fluorē absti
net. cōbustionib⁹ et pustulis opitulat̃. ce
rotis addit̃. vtiliter etiā cōfectōnib⁹ col
liriorū miscetur
Cinnabarios idem quod supra.
Cinnabs .i. adrinias
Cinnamum quid est. l. l. darsen
Cinamomum idem quod supra.
Cinnabin .i. cannabum silua
ticum. & est cānauaria
Cinnaria .i. cinn⁹ auis. loco
cuius ponitur anser
Cinnabis .i. atrinca
Cineleon .i. oleum de lētisco
Cinelebon idem quod supra.
Cinde .i. orminium
Cinicir .id est viride eris.
Cinis quid ē. l. l. mamad
Cinica. est nomē ponderis
& est acceptabulum pondus.
Cincinalis .i. capillus veneris
Cinion .i. alba
Cinnobin .i. cānauaria
Cinnoglossa mior. i. almea. l. l. cinoglossa
Cinos .i. satirion
Cinoroco .i. priapismus
Cinodatos .i. grossum

CLXIIII.

Cinobar arabice. gre. calidaris.
cochia vel aiȝ. latine vero pin⁹
Sera: li. aggre. ca. Cinobar
id ē. pin⁹ arbor. & ē masculus et femina.
masculus noīat̃ aiȝ vel cinobar. & n̄ facit

fructū magnū· sed de sudore extrahitur pix vt patet in litera test: & in ea inueni es eius virtutē· & cum ligno fit lumē & est illud quod vocatur teda vel zappin? & femina est illa que facit fructū magnū Et de ea est magna & pua· Et idē aut. Gali· Minor est i sapore sicut sapor maioris· & est in ea aliquātulū amaritudis & acuitatis· & virtus e? est ca· cū acuitate

Et idem auto· aben mesuay · Magne ex pinis sūt ca· in scdo gradu· sic· in pmo que cū bibūtur cū rob mūdificāt humo. grossos & viscosos qui sūt in renib? & vesica: Et idem aut· dyas· Calidaris vl' calicaris est fruct?· pinus maior noiat cochia· & est in camerulis· Posse· Sera· Pinus maior cōfert saniei in pectore. & oibus quib? puenit educi saniē a pectore & facit expuere saniem· & quādo infūditur in aqua recedit acuitas & punctio q̄ sūt in eo· & elōgatur a mordicatōne: & tūc est cōglutiu? & medi? inter qlitatē ca· & fri· & inter substātiā aqueā & trea & substātia aqa in eo est pauca sz fruct? ei? quātū ad nutrimētū est dure digestionis· & nutrit corpus nutrimēto forti.

Idē aut· dyas· Quādo comeditur aut bibit cū semine cucumeris & cū rob prouocat vrinā· & confert ardori renū & vesice· et quādo bibitur cū succo portulace sedat mordicatōnem stomachi· & reddit debilib? fortitudinē· et confert destructioni hūiditatis· Et quādo accipitur ex fructu pini sicut recens et teritur & coquit cū rob· & accipiūtur de ipsius decoctōe ʒ· iiii· qualibet die· confert tussi antiq· & vlcerib? pulmonis· Idem aut· Gal· Minor ex eis noiatur calidaris· virt? ei? est ca· & abstergit· sapor est stiptic? amarus acutus· et confert sputo venieti a pectore et pulmone· & ē stiptica· & cōfert tussi & doloribus pectoris quādo sumit sola aut cum melle· Et idē auto· aben mesuay. Magne ex pinis sunt ca· in secundo gradu· sic· in primo· que quādo bibuntur cum rob mundificāt humores grossos et viscosos qui sunt in renib? & vesica · & confert saniei eo & lapidi· Resina eius desiccat & calefacit: & est dyaforetica · p qua· l· l· batronig· Et idem auto· Ga· Cortex & folia pini minoris q̄ ē nomiata calidaris Habēt i se virtutē stipticā que curat tenasmonē quādo apponitur sicut emplastrū· & nō est medicamē melius in hoc· & quādo bibitur stringit ventrem · & est conferens cōbustioni aque bullietis & similiter cortex illi? speciei que dicit cochia· et est masculus consilis ei i virtute: nisi qr virtus est ei debilior virtute illius· sed folia istarū arborū que quia sūt magis hūida cortice ipsa: hnt i se virtutē q̄ icarnāt pcussiōes: sz pini magne virt? folio et corticis ē fortis in oib? istis sz fum? q̄ eleuat a ligno pini pfert multū fluxui pilorū palpebrarū: & corruptōni lacma · et cursui lacrima ab eo· Cortex arboris pini minoris et cortex cochie et ē arz: oms sūt stiptice: et pferūt patietibus tenasmonē qn terit et puluerizat sup locū· & qn de ipsis miscet cuz litargiro et puluere olibani cōfert vlcerib? q̄ apparēt in corpe et cōbustionib? ignis· et qn cōficit cū cera dissoluta cū oleo mirtino: osolidat vlcera q̄ sūt i corpib3 delicatis· et qn terit et miscetur cum calcanto prohibet vlcera que dicunt formice ne augeantur in corpe· et fit cū eo fumigium matrici et expellit fetum mortuum et secūdina. & quādo bibit stringit ventrem· et mouet vrinam· Et quādo terit folium huius arboris et fit emplastrū cum eo sedat apāta dura· et prohibet ulcera humida ne fluat ab eis sanguis· et quādo teritur et coqtur cum aceto: et fit inde oris collutio cōfert dolori dentiū· et quādo bibitur ex eo pondus alkil cum aq et melle cōfert egritudibus epatis· & siliter facit cortex pini & folium ei?· et quādo inciditur lignum eius minute et coquitur in aceto et tenetur in ore cōfert dolori dentiū· et miscet in vnguētis cōferētib? lassitudini· et cōburitur et colligit fum? ei? et fit inde atramētū· et etiā cohol· s· ex oleo eius · et confert casui palpebrarum et lacrimali si deo placuerit Gali· vii· sim· phar· cap· de pinea scdm trāslatōnem greca· Comi fruct? · i· pinea quā scrobiliā noiant. tota quidē viridis hēt qd amaritudis et acredinis. et pterea empicis et aliis qcunqz indigēt ea q̄ scdm pulmonē ex torace faciliter extussire et expurgare ydonea est· esibilis vero fructus eius· est quidē cibus difficile digestibilis et fortis· est autē et vt pharmacū· et ad leniendū aspitates idoneum· et maxime quando in aq infus? disposuerit in eo totam quantam habet acredinē· reliquū eni omē imordacissimū fit· in medio eni cali· et fri· eqliter cōsistēs ex aquosa et terrestri substātia hēt cra siz acrosa autem minime participat· Et idē

in libro de cibis ca. d pinea Magne ex eis euchimie et grosse chimi generatiue . et ideo nutriunt corpus nutrimeto forti nō tū bene digestibili Auic. li. ij. ca. de pino virt9 corticis maioris fortior ē et cortex eius que nominat̄ sufine est debilior. In cortice eius est stipticitas plurima. & vermis qui existit in ipsa ē in virtute cantaridis. cortex eius confert vlceribus corticalibus. & in ipso ē virtus ɔsolidatiua. & in cortice ipsi9 est de stipticitate quod puenit ad hoc vt sanet abrasionē quādo sup ea ponit̄ vt emplastrum. et puluerizatio corticis confert adustioni aque calide & folia eius faciūt adherere vulnera puluerizata. & cortex eius ē cōueniens locis pcussionis & ɔsolidat. sed folia eius sunt ɔuenientiora ad illud. quoniā sunt humidiora. & gargarism9 factus ex decoctione eius cū aceto ē ɔueniens quando linit̄ cū eo os ad dolorē dentium. & quando ī ea ponit̄ acetum . et ex eo fit gargarism9 attrahit flegma plurimū fum9 eius ɔfert casui palpebrarū & corruptioni anguli lacrimalis. granū eius confert tussi antiq̄ cortices folioꝝ eius quādo bibunt̄ conferunt dolori epatis. granū eius retinet mēstrua. & ɔfert vlcerib9 ī vesica & renib9 & cortex ei9 retinet ventrē. et vermis viridis qui ē in pomo . ē ī natura cātaridis

Cinodoseos ē caninus appetitus

Cinomia .i. psillium

Cinosbatus quid est l. l. set.

Cinouaces .i. rubus caninus

Cinosorkis est dictū testicul9 canis. & ē species satirionis

Cinosorisius est egritudo in cute capitis. in qua sunt foramina eminētia similia melli

Cincoleuconidon .i. affodillus

Cinto .i. anetum

Cignus .i. cinnus auis

Cinus .i. lentiscus. inde oleū cinium cinno odore multum assimilat̄. & ē arbor cuius gummi ē mastix. vnde cin9 tantū valet quantum scinus. & dicitur a schio insula vbi lentiscus abundat in qua fit mastix. & oleū eius dicit̄ kineliuz. sed schinus secundū plinium ē arbor ī gallia ferens gallas

Ciparissus .i. cipressus

Ciparisias est vna ex speciebus titimalli quā dyas. describit.

Ciparissimas idem quod supra

Ciperus quid est lege l. sabade

Ciperus babilonicus quid ē l. l. galanga.

Cipes .id est. vultur auis

Ciperisson ē quedam species herbe scdm dyas. cap. de gerebotano.

CLXV

Cipressus grece . arabice . & latine Plinius cap. de cipresso arbor est omnibus nota. que a grecis nomen sumpsit. eo ꝙ habet ī summitatibus rotūda seminum capita que dicuntur galle cipressi. pro quibus l. l. sasso Dyas. cap. de cipresso Est arbor oībus nota. corium semen & folia cum dulcore bibita cum mirra modica vesice reumatissmum compescit. dissurijs medetur. huius semen viride. vel pira ei9 bibita emoptoicis medentur. disintericis & ciliacis maxime ꝓdest. tussi & ortonoicis prestolat̄ eius elixatura tantū ꝓdest quantū suple semē ei9 qd ī aceto coctū id facere nouit cū puluere lupini admixtū enterocellicos siccat vt cataplasma appositū folia eius similem habent virtutem. ramus eius cum semine in domo positus conopes vel zinzalas fugat. hec folia vt cataplasma adbibita recentia vulnera curant. in aceto cocta & infusa capillos īficiunt. polēte trita & admixta ignem sacrum cōpescunt vulneribus medentur. carbūculis opitulant̄. tumores oculoꝝ deprimunt. cerotis nobilibus miscent̄. & ɔfortant stomachū & sanguinem stringunt Gal. vij. simphar. ca. de cipresso secūdū translationē grecā. Cipressi germina & folia & bacce que iuuenes & molles magnoꝝ vulneꝝ in corporibus duris sunt conglutinatiue ex quibus manifestū est quoniā siccatiue sunt virtutis. non habentes apparentem acredinem. & caliditatem sicut & gust9 testatur. apparet eīm in ea modica quidez acredo. plurima autē amaritudo. & multo plurima est ponticitas que in tota plāta tāta vero ē in ea acredo & caliditas ꝙ ta. ducit quidē ponticitatez ad profundū nullā autem ipsa caliditatē & mordicatōnem in corpib9. & ꝓpter eas que ī ꝓfundo sunt humiditates ex mollib9 et putredinalib9 dispositionib9 intristāter simul & īfallaciter depascit eis que calefaciūt & exiccant. ɔsummere quidē humiditates contentas potētibus . alias autem attrahentes sua caliditate & acredine. ita aūt & īestinales hernias iuuat . etem exiccat & robur preponit mollibus. propter humiditatem corporibus seu stipticitatem

ad profundū transeuntem deducta & ꝑ
mixta ei caliditate in tantā peruenientē
mensurā vt deducere quidē possit. mor-
dere autē nondū possit. vtuntur autem
quidā ea & in carbunculis & herpetibꝰ
alficis ꝑmiscentes aut consumētes absq3
ꝙ calefaciat humiditates opantes huius
modi egritudīes. quidā aūt et ad herisipi
lata vtuntur miscentes alficis cum aqua.

Sera. li. aggre. cap. sasso auc. gal. Qd
ex cipsso administrat᷑ sunt folia extremi-
tates & nuces eiꝰ. & in sapore eiꝰ ē acui
tas & punctio pua & amaritudo satis.
& punctio ē fortior amaritudine. sed de
amaritudine & acuitate inest quātitas tā
ta ꝙ facit eam penetrare ad ꝓfundū cor
poris sine calefactione & mordicatione.
& virtus eius ē que desiccat. in qua nō ē
acuitas & mordicatio apparēter. & quā
titas sue caliditatis ē quātitas q̄ ē suffici
ens ad penetrādū. & ē ca. & sic. ꝯplexio
nis. Et īcarnat vlcera & dissoluit & īcar
nat vlcera magna que sūt in corpibꝰ du
ris & aufert de putredine ī corpibus. et
expellit eam manifeste. & securat a nocu
mēto in fine opationis. & hoc cū alie me
dicine que calefaciūt & desiccāt nō ꝓsūt
ꝙuis possint destruere humiditates alias
Incarnatio vero eius ē ꝓprie cum ē humi
da recens. & confert crepature, quia de
siccat. Et ex hoc acquirit᷑ membris con-
strictio ꝓpter desiccationē humiditatū
que sūt in eis. & cum hoc stipticitas sua
ꝑuenit vsq3 ad profundum membrorum
quia habet in se caliditatē per quā porta
tur illa stipticitas. & ponitur cipressus
in medicinis formice & herisipile. quia mi
scetur cum ordeo & aceto mixto cum aq̄
Et idē auct. dyas. Et in gūmi quidē est
punctio. & administrat᷑ in ope medicine
sicut alie gūme. Et idē auc. dyas. Cipres
sus est stiptica & infrigidat. Et quando
bibunt᷑ folia eius trita cum rob & pauco
mirre conferūt vesicis ad quas currunt
supfluitates. & conferūt dissurie. Et nux
cipressi terit᷑ recens et potatur cum vino
confert sputo sanguinis & vlceribꝰ inte
stinorum & cursui humiditatū ad matri
cem & asmati & tussi. Et decoctio folio
rum cipressi. & similiter nux eius hoc faci
unt. & quādo teritur eius nux cū ficubꝰ
mollit duricies & curat polipum. Et quā
do teritur cū aceto et coquit᷑ et miscetur
cum lupinis aufert albaras vnguium. Et
quando fit cū eo emplastrū est bonū her
niosis & crepatis. & folia eius operant᷑
sicut nux eius. Et estimauerunt quidā ꝙ
nux cipressi expellit cimices. quādo fit fu
migatio aut cū summitatibus aut cum
folijs. Et nux cipressi quādo teritur. & fit
emplastrum cū ea conglutinat vulnera.
& abscindit fluxū sanguinis. Et quando
teritur & miscet᷑ cum aceto denigrat ca
pillos. & quādo fit emplastrū cū ea sola
aut cum sanich ad herisipilā & formicam
& apāta ca. oculoꝝ confert. Et quando
miscet᷑ cum mirra & oleo dulci. & ponit᷑
super stomachum fortificat ipsum. Et
idē auct. Aben mesuay suffumigatio nu
cum cypressi expellit cimices Auic̄. li. ij.
cap. de cipresso Ca. ꝯplexionis est ī prio
sic. in secundo. & quidā dicunt ꝙ est fri.
valde. & quidam iudicauerūt ꝙ ē virtus
eius composita. & caliditas eius ē scd̄m
quātitatē que facit penetrare stipticita
tem. stipticitas eius ꝓfundatur & perue
nit ad membra folia & nux eius sūt stipti
ca. & in ipsa ē resolutio & resoluit humi
ditates. & nux quidē eius fortior ē in om
ni re ꝙ̄ folia ipsius. & in ipsa est vis faci
endi adherere sanguinem ita ꝙ remouet
putredinem quādo decoquit᷑ cum aceto
& lupinis. & linitur super vnguem. & re
mouet eius vestigia. & eius folia delent
morfeam. folia eius recentia & nux ipsiꝰ
consolidat vulnera que sunt in membris
duris cum fuerint recenter collecta. &
conferunt formice & herisipile. & ꝓprie
cum farina ordei. nux & folia eius bona
sunt collo cum ex eis fit emplastrum con
ferunt. & cum farina ordei superposita
herisipile et similibus. et cōfortat neruos
et extinguit ramicem more emplastri su
perposita. et roborant mollificattionem
et stringūt etiam quādo teritur nux cips
si multum cum ficubus. et ponit᷑ de eis li
cinium in narē et sanat carnē additam. et
decoctio eius cū aceto sedat dolorē denti
um. et datur ad bibendū nux eius cū vi
no ad sputum sanguinis. et ad difficulta
tem anhelitus. & ad tussim antiquā. et si
militer eius decoctio. et bibunt᷑ folia eiꝰ
cum vino et conferūt difficultati mingen
di. et cursui supfluitatum ad vesicam. et
cōferunt etiam vlceribus que sunt ī inte
stinis. loco eius ponit᷑ medietas pōderis
eius de sarcocolla rubea

Cipressus siluestris. i. iuniperus.
Cipiron . i. gladiolus
Cipiccia . i. scalongia

Cipicianos idem quod supra
Ciporchodon .i. baulaustia
Ciporisca .i. lapsana
Cipobalanos .i. almea
Cipuliagar .i. polium
Cipugarior .i. usnee
Ciprus arbustū est qd̄ folia habet oliue similia. sed viridiora et paulo grossiora. et semen nigrū simile actis. vnde fit oleuz ciprinū. et florem albū similem vsnee cuz odore bono. vt dyas. cap. de cipro. et vocat̄ ab aliquibus scotanū. et ē arbustum alcanne sicut inuenies in l. l. henne
Cirachra que dicit̄ a chir qd̄ est manus. inde cirachra artetica occupans manum. Quidaz dicunt ꝙ dicitur a chiros quod est man⁹ sed prima melior. vnde gal. nō vtitur isto vocabulo scilicet cirachra. sed vocat ciracrata arteticā. vt in affori smo eunuchi & mulieres nō podagrizāt neqz calui fiunt. & in plurib⁹ alijs locis. ita dicit verū ē ꝙ gal. in vno librorū suorū noīat cirachrā. & vtit̄ isto vocabulo scz ī libro ad glauconē gauri ponti quē libr̄ allegat Damascenus cap. de catarro. & non est ille liber qui vocat̄ epistola ad glauconē sed ē alius. sed dyas. vocat cirachrā. arteticam man⁹. vt apparet in litera berstega sten. & in l. capparis
Cirarizo .i. lacca
Cira .i. mandragora

CLXVI.

Circea scd̄m dyas. cap. de circea Circea nascit̄ in petrosis locis & solanis. folia habet strigno similia vel lupinis & ramulos infinitos. flores nigros & minores et multos habz virgā centro similē. et radices tres vel q̄tuor albas teneras & odoratas & termātica s bipalmi lōgitudine porrectas. fructus siue semen ē ei ī folliculis veluti corniculatis milio simile Posse. Dyas. Huius radicis. ℥. iiij. quassati & in vinū fusi cotilas. vj. & accepti stericas purgant. semen eius bibitū lac mulieribus ꝓuocat.
Circeon .i. mandragora. vt dyas. de mandragora
Ciriceos .i. buccini marini. et ē species piscis.
Cirifolium est species apij vel cerefolium
Ciriongon .i. gira solis
Cirichion .i. cachimia
Cirinaicum est nomen loci vel regionis. vnde gūmi cirinaicū vel opium cirinaicū .i. gummi lasar qd̄ est asa fetida. q̄ herba optima in locis illis inuenit̄. similiter dicitur opiuz quirinaicū vel cirinaicū id ē. de illa regione sicut dicimus opium thebaicum a regione thebis. quia ī ea optimum opiū papaueris inuenit̄. credo ꝙ quiria & thebis sit vna regio. Istud vocabulum ponit̄ a dyas. cap. Lasar & cap. Elleborus. & ꝓpter hoc opiuz quirinaicū vel cirinaicum est gūmi lasar. Vnde gal. Opium. i. succ⁹ vel lacrimū. sed cirinaicū quidē omnium ē calidissimū et subtilium partiū. et ꝓpterea dyaforetissimū quinimmo & alia calida talia sunt sufficiēter & spumosa. plurimū em̄ eorū ex aerea & ignea substātia est. sunt autē plurima opia radice autē quecunqz vel germine inciso qd̄ fluit ex incisione & grossum & viscosum opiū est. spēalius vero scd̄m excellētiam cirinaicum ita nominant
Cirinense idem quod supra
Ciriari est acceptabuluz pondus.
Cirinabareos .i. cinnabar
Cirices vocat oribasi⁹ cocleas quas paulus siricas vocat. nos vero siliquas
Cirridia .i. caro marina
Cirigrillion .i. spinosus porc⁹ maior eritio quē latini vocāt ystrice
Cirigilon idem quod supra.
Cisantemon est quedam species ciclaminis
Cisantemos idem quod supra
Cisa .id est. edera. vel cisa. id ē. pica auis
Cissa idem quod supra
Cisceleon .i. oleum de edera
Cisceios .i. semen cariote

CLXVII

Cistos vel cisteron. est quedam species edere. & est rosa canina vel rosago. ad cuius pedem nascitur ypoquistidos. vnde ꝙ sit species edere patet per dyas. capi. Cissos cuius due sunt species. vna flore albo. alia roseo. & ē tercia species cui⁹ frutex maior folia lōgiora colore obscuro odorē iactās habens quandā tenacem humiditatem vt policaria. hanc dicunt laudanum colligere in creta Plini⁹ ca. Ciston greci appellāt fruticē maiorē thimo folijs otici. duo eius genera mascul⁹ & feīa. flos masculi rosaceus. femine albus. hic videtur rosa canina sub qua nascitur ypoquistidos. Vbi notandū ꝙ dyas. vocat illam speciē

rose canine ederã quam yrci caprarũ libẽter edunt· lege ꝑ rose canine virtutibus l·cissos·

Cisia ·i· pica auis
Cissia idem quod supra
Cissicidos idem quod supra
Cissiros ·i· pumex lapis

Cisos eratrano vocat̃ herba similis edere· & ẽ dictum edera rufa·

CLXVIII

Cissos grece . latine edera· et dicitur edera quoniam libenter a capris editur· & ideo sicut patebit infra· aliqua sunt edere genera que non habent cum ea similitudinem ·nisi qz sic dicuntur vt barba yrcina & rosa canina· vñ ṽa edera dicta ẽ eo ꝙ ab arboribꝰ secanda adhereat· Alij dicunt ederaz vocatam eo ꝙ edis lactis abundantiaz in escam teneris prebeat. cuius proprie genera sunt plura · Sed veri generis edere secundum dyas· capitulo· Cissos species sũt tres alba nigra & elix· Alba vero semen affert album· nigra nigrum· aut croceum quam multi dyonisiaz vocant· Elix vero non habet semen· sed folia minuta & angulosa & grossa· nigra vero vocatur dionisia a bacho· qui dionisius vocabat̃ quez potatũ edera coronatũ aliqui fingebant sunt enim edere fri. & terre ĩdices · vnde sunt frigidum antipharmacũ ebriantis· si quis potatus edera coronatur · nam coronatus edera non inebriatur· vnde illo tempore non incoronabantur edera nisi ad summuz potati vt fugerent ebrietatẽ Theodorus pristianus vocat fructũ edere corimbum a corono as· qđ est verbum actiuum· & inde deriuatur correlatim & est premium alicuius certaminis· & inde venit corimbus· i. edere fructus· quia inde corronabant̃ antiqui. & potissime poete in signũ virtuose repletionis capitis. Vnde Ouidius metha· quarto Et gradꝰ distinguit vele corimbus . Est alia edera que vocatur terrena · & alio nomĩe vocatur camecissos ꝑ quo l·l· camecissos. Est aliud genus cissos nõ verum secundum dyas. cap· Cissos· sed sic ꝑ quandã similitudinẽ vocat̃ · quã multi vocant cisteron id ẽ· rosam caninã· Est aliud genus edere secundũ eundẽ quaz multi antion vocãt· alij barbã yrcinaz · quia pinguedo eiꝰ adheret barbaris yrcoꝝ frutex est similis cystereon· sed longiora folia habet hec & ĩtegra · et nescio quã pinguedinẽ hz suꝑ folia · virtus ẽ illi stiptica ĩ folijs silr̃is suꝑiori · & ex ea colligit̃ laudanum· huius enim edere folia yrci capraruz libenter manducant quã cũ depascere cepint pinguedo illa q̃ superfolijs erat barbis & humeris yrcoꝝ adheret. & a diligentibus ex ipsis collecta · & ĩ se redacta laudanũ faciunt Alij vero suꝑ ramos ipsius funes trahũt extẽdentes ĩter se · & si quid ex ipsa pinguedĩe funi adheserit colligũt· & sic vtũtur tali disciplĩa· et manibꝰ fricata malaxant & pastillos ex ipsa faciũt qđ laudanum vocãt· Est aũt vtile qđ odore plenũ ẽ · & viride & facile ad malaxandũ & pingue nõ habens arenã cõmixtam & minime fragile· & simile resine · cuiꝰ virtus ca· est & humida in fine primi gradꝰ ꝑꝑe scđm substantia eius est subtilis multum · et in sapore eius est stipticitas pauca· Sera· li· aggre· cap· Lebleb ·i· volubulis minor plures sunt eius spẽs· & vna eaꝝ dr̃ cussus . & dicit̃ funis pauperũ· Et ẽ maior & agrestis· & ẽ herba similis minori volubili · nisi quia ipsa ẽ durior ea· & sũt eius tres species · quaꝝ vna ẽ alba ꝑpter albedinez sui fructus. & secunda ẽ nigra & nominatur sic propter sui nigredinem & habet semen nigruz vel coloris crocei & tercia dicit̃ elix· & nõ habet fructum siue semen· & ẽ illa que adheret rebus· et habet ramos minutos · et folia minuta viridia ãgulosa amara et grossa· Et alia species ex ea est que dicit̃ achim· et est herba cuius folia sunt sicut cussus· nisi quia sũt minora eis . et habet ramos lõgos qui adherent omni rei cui appropinquant ex arboribus · Et nascitur in vineis et triticis et ĩ campis· et dicitur esse species que dicitur achim · et est volubilis minor et assimilatur in folijs cussus · nisi quia sunt minora eis et plus rotũda· et suꝑ ip̃a sũt pili et habet ramos minutos longitudĩs· v· aut vj· palmoꝝ exeuntes ab vna radice et sunt pleni folijs· et folia sunt ei põtica et nascitur inter triticum et in locis domesticis· Et idem auct· gal· Substãtia cussus est composita ex duabus substantijs terreis · quaꝝ vna est fri· et alia ca· acuta · et ẽ in ea dũ ẽ recens substãtia terrea aquosa que quãdo desiccatur resoluitur et remanent due substantie terree · et ĩ sapore eius ẽ stipticitas et acuitas· et virtus eiꝰ secunda est que resoluit et adunat · Et idẽ sera· cap· Ledẽt ·i· laudanũ et colligit̃ ex vna specie cissos · et ẽ arbustum quod

assimilatur cistereon· nisi quia folia eius
sunt longiora & nigriora· & habet humi
ditatem que adheret manui tangentis eā
in vere· & ē stiptica· & ofert ad omnia ad
que ofert cussus· & ex hac specie accipit̄
laudanum qđ disciplina supiori conficit̄·

Posse· Dyas· Omnis edera habet vir
tutem viscidā & stipticam· vnde nerui ci
tius eam sentiunt contrariaꝫ· vnde ex cō
trarijs componitur virtutibus· stiptica
em̄ est & fri· & acris ca· et aquosa partici
pans substātia· cuius folia viridia ī vino
cocta magnas plagas ꝯglutinant· & ma
liciosa cicatrizāt vlcera ex igne facta· flo
res eius digitis tribus sublati & bibiti di
sintericis medicant̄ si bis in die bibere
dant̄· folia eiꝰ mixta cū cerotis ꝯbustioni
bus maxīe ꝓsunt· Item folia eiꝰ cū aceto
cocta & īposita splenē tumētē attenuāt
succus eius naribꝰ infusus purgat caput
& dolores capitis mitigat· cū oleo puro
decocta doloribus auriū ꝯpitulantur·
nigre edere succus aut summitas eius si
bibit̄ amentes homīes p̄stat· quinqꝫ gra
na seminis eius cocta cū oleo ro· ī corio
mali granati· & auri dextre īfusa sinistro
denti dolenti medentur & vt cataplasma
īposita capillos nigrascit· similiter & vl
ceribꝰ vtilia sunt· folia eiꝰ cū vino cocta
combustionibus medicant̄ maculas impo
sita emendant· summitates ipsius bibite
vel supposite menstruis imperant· post
purgationem vero mulierum ·ʒ·j· bibita
generare non sinit· Cacumina ipsius tri
ta & melle addito & supposita aborsum
prestant· Succus eius naribus immissus
putredinem narium tollit lacrimum eius
pediculos occidit· & capillos euellit qui
bus euulsis īpositus non renasci sinit &
in dentē cauū missum dolorem tollit· &
ipsum corrumpit· Succꝰ radicis eius cū
aceto bibitus morsibꝰ spalāgionis occur
rit Plinius cap· De edera nascit̄ in di
uersis arboribꝰ & parietibꝰ & petris &
terris huiꝰ folia trita disintericos remedi
at· & frumēto mixto ad ꝯbusturā & vul
nera cācerosa ꝓdest Gal· vii· sim· phar·
cap· Cissos vel edera ex ꝯtrarijs ꝯponit̄
virtutibus· habet em̄ quid & stiptice sub
stātie quā quidē terrestrē frigidā mōstra
uimꝰ existere· habꝫ aūt quid & acris quā
ostendimus calidā esse vt gustus testat̄·
tercia autem cum his aquosa substancia
participat· tepida cū viridis est· cum em̄
siccatur hoc quidem dyaforari primum
necesse ē· reliqui vero terrestrem frigidā
& stipticam & calidam que acris est· sed
viridis quidem coctis frondibus cū vino
magnarum plagarum ē conglutinatiuꝰ
cicatrizat autem & eas que ab igne vlce
rationes· cum aceto vero frondes cocte
spleneticos iuuat flegmōes· vn̄ sanat reu
mata & vlcera antiqua secundum aures
& nares Si vero acrius appareat cū oleo
dulci miscet̄· Gūmi vero eiꝰ sextupedes
interficit & capillos destruit· calide ītā
tum existēs virtutis vt cōburat· Idē gal·
vij· sim· phar· cap· Citacus siue cistharus
& ē rosa canina· stiptica ē frutex ī gustu
& in omnibꝰ que secundū ꝑtem actibus
frondes attamen & germina parua trita
intantū siccāt & stipticant vt ꝯglutinent
vulnera· flores vero sup oīa sūt opatiuio
res· vt si cu vino bibantur & disinterias
& ventris imbecillitates & reumata &
humiditates sanent· Cum vo cataplasmā
tur putridos humores vlcerꝫ iuuant· est
em̄ eorꝫ virtus non generose siccatiua in·
ij· gradu & a ꝯmensuratis complete· est
aūt frigidus ī tantū hic frutex· vt tepida
ꝑticipet caliditate· ypoquistidos vero no
minata multo plus ꝙ folia ē stipticior· &
efficax sufficienter pharmacū ad omnes
fluxibiles passiones. puta sanguinis edu
ctiones fluxꝰ muliebres vomitꝰ· & disin
tericas dispositōs· & etiā si solutā aliquā
ꝑticulam roborare volueris humiditate
abundantē· quo circa ī stomaticis epithi
matibus et epaticis permiscetur Dyas·
Laudanum capillis fluentibus occurrit
mixto vino mirra & oleo mirtino cicatri
ces nigras integro reddit colori· oleo ro·
mixto dolorem aurium tollit fumus eius
excludit secundinas· duricies matricis dis
soluit malagmatibus necessarie miscetur
tussientibus medicatur cū vino mixtum
ventrem stringit· est etiaꝫ illi virtus diu
retica Gal· vij. sim· phar· Cithus si
ue cistus· i· laudanū· est autē subtilium ꝑ
tium ī substātia· & calide virtutis scđm
primuꝫ accessum complete· vt & secundū
tāgat· ꝓpterea virtꝰ eius ē que maturat
aggregat & fortificat· & similiter dyafo
retice ē virtutis & digestiue· & vltra p̄
dicta habet quandā stipticitatē breuē ꝓ
pter qđ confert egritudinibꝰ matricis &
fortificat eam· & facit oriri capillos qui
cadunt ꝓpterea quia destruit quod est in
radicibus eorum ex humiditatibus eoruꝫ
malis· & stringit sua stipticitate poros ꝑ

quos egrediunt pili fiunt enim he passio
nes propter prauos humores viscosos et gros
sos quos incisiua et dyaforetica pharmaca
maxime edutunt et euacuant. subtilium vero p
tium oportet esse virtutis ca. et non multum
stiptice. non tamen intantum subtilium ptium
et siccantium vt siccent et depascent cum
humoribus preter naturam aceruatis ibi na
turalem humiditatem que auget capillos
ita enim non alopitias sanabunt magis quam
caluiciem operabuntur. necnon et laudanum
incarnat vlcera difficilis consolidationis. et
miscetur in medicinis sedatibus tussim
et quando bibitur cum vino veteri stringit
ventrem. et fit ex eo fumigium ad expellen
dum secundinam et ponitur in nascalibus va
lentibus contra duriciem matricis Pau
lus cap. De laudano est eligendum quod est pon
derosius & nigrum. & quod malaxari potest
& valet etiam sic electum contra epilenciam si
inungatur spina patientis. & valet ad fri
giditatem matricis & suffocationem. si
mulier ex eo recipit fumum & sup inferio
ra. valet etiam contra relaxationem den
tium. si laudanum & mastix conficiantur et
circa gingiuas extra & intus ponantur.

Sera. auc. dyas. ca. ledent. Virtus lauda
ni est ca. mollificatiua aperitiua orificiorum
venarum. quando miscetur cum vino et
mirra. & cum oleo mirtino sup cicatrices
vlcerum meliorat eas. Et quando mittitur
in aurem cum vino quod dicitur ydromel.
aut cum oleo ro. curat dolorem earum.
Et fit inde fumigium ad expellendum secundi
nam. & ponitur in confectione nascalium
vel colliriorum matricum. & confert duricie
bus earum. & miscetur in medicinis sedanti
bus dolorem & in medicinis tussis & in vn
guentis. Et quando bibitur cum vino veteri
stringit ventrem & prouocat vrinam Auic.
Laudanum est subtile. & est in eo pauca
stipticitas. & est maturatiuum humiditatum
grossarum viscosarum quas cum equalitate
resoluit. in quo est virtus attractiua. & est
calefactiuum aperitiuum orificiorum venarum
& ingreditur in sedatione doloris. & facit
nasci pilos. inspissat eos. & prolongat eos
& conseruat proprie cum oleo mirtino &
cum vino. & non facit hoc. nisi quia ipsum
est subtile. & profundatur. & est resolutiuum
& mundificat corruptionem corrodentem
carnem. & est attractiuum & attrahit mate
riam bonam ad pilos. veruntamen non vi
detur conferre caluiciei cum incipit. &
casui pilorum cum apparet cutis & fluxui
capillorum. & non peruenit ad hoc vt sanet
alopitiam quoniam materia alopicie non
resoluitur nisi virtute que est supra virtu
tem resolutionis eius. & laudanum con
solidat vlcera dure consolidationis. et di
stillatur cum oleo ro. in aurem dolorosam
& ingreditur in medicinis sode & pulsa
tionis. & confert tussi. & resoluit aposte
mata matricis suppositum in pessario. &
attrahit fetum mortuum & secundinam
suffumigatione facta ex eo in traiectorio
& quando bibitur cum vino antiquo con
stringit ventrem. et prouocat vrinam

Cissos eritrano est herba similis edere
et vocatur edera rufa.

Cissomelas vel melanos. i. edera nigra

Citan est medicamen quod
dam ad splenem

Citran idem quod supra

Citrago vel citraria. i. mellissa

Citra . i. cimolea

Citraria . i. mellissa. et grece
dicitur mellifilon.

Citrangulum quid est l. l. citromolum

Citison . i. galla asiana

Citinoruatis . i. caduca malipunici.

Citici . i. rannus

Cition . i. cicuta

Citinus Plinius. sic vocatur primus pomi
partus malipunici. Dyascorides vero di
cit quitinus

Citima . i. flos mali granati

Citisum . i. folium

Citrina . i. mellissa

Citrionia . i. citonia mala

Citonium quid est l. l. cusa

Citon . i. lac diuisum a sero

Citroc . i. citrum

Citromolum grece. latine citrangulum.
Vnde sciendum est quod citrangulum est cuius
acetositas et semina in vsum veniunt. de
citrangulo vero nunquam mentionem repperi
nec vidi nisi in quinto Auicenne. ca. De
sirupo alkedre ex compositione sua. et in da
masceno in antidotario vbi facit oleum de
citrangulo. et oleum de citrangulorum
seminibus

Citula est herba quasi cicer et
est cicer erraticum

Cithus . i. laudanum

Citrum legumen est quo caremus vel citrum
id est. pomum citrinum. pro quo lege li
teram hatros

Citrullus latine arabice bakeSera. li. aggre. cap. rahera auct. gal. Citrullus frigidior est cucumere. & generat chimum visco sum & humores crudos in venis. & accidunt ex esu eius febres antique male. neq; prouocat vrinam sicut melon. & nocet stomacho. quare oportet qui vult vti eis vt vtatur ameos. nisi stomachus eius sit valde calidus. Et id auct. Habix Aque citrulli & cucumeris confert inflamationibus febrium. et sedat sitim. et laxat ventrem laxatione bona sine nocumento aliquo. et debz bulliri cum zucaro albo. et non oportz quod detur habentibus naturam duram ad mouendum nimis. quia illa aqua non habet tantam virtutem quod laxat naturam durам. et si ipsa faceret moram in stomacho forsitan induceret laborem et nocumentum et inflationes Rabi moyses. Citrullus cum eius digestio tarda est generat humores venenosos Isaac in dietis particularibus li. tercio cap. de citrullis Sunt frigidiores & grauiores cucumeribus frigiditas enim eorum est in fine tercii gradus proinde grossum generant flegma & neruositati stomachi magis nocent cucumeribus. Rursus propter suam duriciem & frigiditatem sunt grossorum humorum generatiui. quod certificatur. quia citrulli in stomacho moram facientes venenosorum corruptionem subeunt humorum. citrulli magis stomacho nocent. me dulla tamen eorum perfectiorem generat chimum

Cyamus ·i· faba

Cyrinaicum quid est l. l. cirinaicum

Cinus .i. lentiscus

Chylus ·i· succus. Dyachilon. i. de succis vt sirupus diachilon. i. de succis inde chysma. i. cristere. & dr chilus cibus in stomacho digestus.

Chymosis secundum oribasium appellatur cum in cornea tunice oculi vel coniunctiua apparuerit carnosus humor & est vngula. sed mihi videtur quod sit obtalmia. quoniam Gal. quarto de accidenti & morbo cap. vj. loquens de obtalmia & vngula ponit chymosim & pterigiam et vngulam. sic quod chymosis non videtur vngula sed obtalmia.

Chimosim idem quod supra

Chibesi ·i· malua

Chilum ·i· succus liquiritie

Chilos ·i· verruca similis capitibus clauorum

Chimus est massa humorum facta in epate ex succo tracto a stomacho.

Cirurgi. ·i· manualis incisio

Chimon ·i· manus

Chias ·i· mastix

Chirtim ·i· altea

Chili ·i· labium

Chimerus ·i· edus

Chimera ·i· caput

Chirates est pondus quattuor granorum ordei.

Chimenon ·i. chibane

Chimetla. Cassius felix sunt pruniciones latine dicte rosule a pernicie quoniam sunt a frigore hyemis tempore. & oriuntur in calcaneis & digitis pedum.

Chimonaces idem quod supra

Chinutea idem quod supra

Chinobar ·i· cinobar

Chilidomon quid est l. l. hauroch

Chindes quid est l. l. lapis liberans a venenis

Chibane est species cardamomi subtilior cardamomo quo vtimur. & alio nomine vocatur chimenon

Chitim ·i· altea

Chitrouolia quid est l. l. batronig

CLXX

Chibur arabice. vel albusac. latine vero & grece sulfur. ca. est & sic. in quarto gradu. terra est actione caloris excocta in essentiam sulfuream commutata. aquosis & terrestribus & igneis transeuntibus. Est autem aliud sulfur viuum quod tale est quale a terra producitur. aliud est extinctum siue mortuum quod artificialiter paratur. & in calamis ferreis funditur Auic. li. ij. ca. de sulfure. Sulfur est omnibus notum. est ca. & sic. ad quartum perueniens & subtiliatiuum & attractiuum Dyas. cap. Sulfur omnibus est notum. eligendum est viuum & colore limpidum. & resplendens. & perlucidum sine lapide. quod missum in focum viridez facit colorem & pinguem. nascitur in melos da & lippara Posse. Dyas. Virtus est ei que resoluit & abstergit. & quod resistit venenis maritimis. & alijs similibus eis quando teritur & pulueriзatur super locum morsure & conficitur cum sputo aut vrina. aut cum oleo veteri. aut cum melle. aut glutine albo etiam. curat scabiem & egretudinem in qua eleuatur cutis. & hoc quia ipsum aufert ipsas egritudines absq; hoc quod impellat materiam ipsorum ad interiora corpis. & educit saniem ex pectore. & quando transglutitur cum ouo sorbili aut fit fumigium cum eo confert asmati. Et quando fumigatur mulier cum

eo educit fetum. & miscetur cū glutine
albotin · aut resina pini et aceto confert
scabiei vlcerose · et empetigini et maculis
albis que fiunt in vnguib9 & aufert mor
feam. & curat elefantiā · & similiter cū re
sina & aceto curat puncturā scorpionis
& qñ miscet᷑ cū nitro & fricat᷑ inde cor
pus aufert pruritū · & sumit᷑ i potu cum
aqua aut ouo sorbili & curat hycteritiã
& ē bonū corize · & qñ puluerizat᷑ super
corpus aufert sudorē · & qñ limit᷑ sup po
dagrā cū nitro & aqua ɔfert ei · & ɔfert
quãdo fit fumigiū cū eo surditati & obli
uioni. & miscet᷑ cū melle & vīo & curat
attritiones auriū quãdo liniunt᷑ cum eo·

Auic̄ · li · ij · cap · de sulfure ca · ē & sic ·
ad quartũ ꝓueniens ē subtiliatiuū attra
ctiuū · & ē ex medicinis ad albaras ꝓprie
dum nō tangit ipsū ignis · Et quãdo mi:
scet᷑ cum gūmi albotin eradicat vestigia
q̄ sunt in vnguib9 · & cū aceto ponit᷑ sup
morfeã · & ponit᷑ sup adustionē & vlcera
tionē & abstergit empetiginē · & ꝓprie
cum visco alinbat. & ꝓprie etiã cū aceto
et cū nitro ꝓpter pruritū · lauat᷑ ex eo cor
pus · & ipsū ē cum nitro & aqua sup po:
dagrā linitũ ɔueniens · & stringit corizã
suffumigatū · & administrat᷑ cū aceto &
melle sup ɔtritionem aurium

Chictanda quid est l · l · hatronig
Chimorcia · i. ciminum
Chimara ē cardus qui ɔmedit᷑.
Chinosbatin est secūda species ba
ti que vocat᷑ ydea
Chium · i · lentiscus
Chirades · i · scrofule
Chirin · i · porcelliones pisces
Chiros · i. porcus
Chirogrillus vl' cirogrillus idē dicit᷑ · sed
veri9 d̄r chirogrillus · qd ē l · l · chirogrill9
Chiros effectinos · i · manū operatio
Chimunde · i · fluxus menstruoꝝ
Chitran quid est l · l · alchitran
Chiroma . i · armoniacū non pu
rum · ꝓ quo l · l · vasach
Chicammi . i · bolus armenus
Chimolea · i · cimolea

CLXXI ·

Chiarzamber ara · grece · & latine
cassiafistula Sera · li · aggre ·
cap · Chiarzamber · i · cassiafistu:
la & sunt canne concaue quaꝝ color est
rubeus ad nigredinē decliuis · & inter ip
sas sunt lamie ex carne nigra & parietes
diuidētes inter eas · & intra laminã sunt
grana sicut grana xilocaracte & eiusdē
magnitudinis · sapor eius ē dulcis · & co
lor eius ē inter glaucedinē & ruborē · &
affertur a babilonia ex terra aliemen · &
virtus eius ē ꝙ ipsa ē equalis ɔplexionis
& electa ex illa ē que est in canna sua in
teri9 nigra grauis & lucida · & quod de
ipsa vtimur plurimū est caro · licet etiam
cortice aliquãdo. Et idem auct · aben me:
suay virtus eius est que resoluit · & extin
guit acuitatē sanguinis Io · Mes · Cas
siafistula est ex medicinis in quibus ē fi:
ducia iuuamentorū · & est sine nocumēto
carēs acuitate & mordicatione & omni
excessu ledente · que potest exhiberi ī om
ni etate ita ꝙ pueris et ꝑgnãtibus · ɔstat
autem eius electio in vj · ꝓprietatibus · vt
ꝙ eius arundo sit grossa plena splendēs
multi ponderis · & sit pulpa ei9 splendēs
& pinguis & hausta ex arundine & ɔser
uata in vasis vitreatis ē equalis ɔplexiōis
ad latus caliditatis declinans. & ē hu · in
primo · & est lenitiua & resolutiua clari:
ficatiua sanguinis sedatiua ei9 acuitatis
& colere rubee · nocet debilib9 habētibus
viscera lubrica · remouetur ab ea hoc no
cumentum in permixtione mirabolanoꝝ
& reubarbari & aqua masticis & spica
& quãdoq3 necessariū ē ei addere lubrici
tatē. et ꝓprie ī desiccatione visceꝝ · quare
miscetur ei oleū de amigdalis dulcibus ·
et diuretica faciūt eam declinare ad vias
vrine · quare necessaria ē eoꝝ ꝑmixtio qñ
oportet mēbris secūde expulsionis ɔferre
et ipsa ē de tarde et debiliter solutionē
faciētibus · propter quod ꝑmiscenda sunt
cum ea ex rebus habētibus acuitatē sicut
alhasce et ysopus · etem̄ vigorant ei9 opa
tionem · et magis adhuc si cū quibusdam
ex ventrē soluentibus misceatur · et ipsa
cum aqua casei est nobilis operationis

Posse · Sera · auct · Aben mesuay · Cas
siafistula extinguit acuitatem sanguinis
et sedat apãta dura que fiunt ex eo · et re
soluit apãta dura que fiūt in gingiuis et
gutture · quãdo fiunt cū eo gargarismata
cū aqua arboris vulpis et passulis · et con
fert hictericie et dolori epatis · et purgat
colerã adustã · et mollificat ventrē medio
cri mollificatione et mundificat neruos.

Io. Mes · Cassiafistula mundificat san
guinem · et remouet acuitatem eius · et se
dat sitim · et proprie cum succo endiuie ·
aut saltem depurato secundum artem · et
ipsa quidē mūdificat stomachū et educit

coleram & flegma. & illud operatur sine nocumento & caret mordicatione. & ipsa quidem lenit guttur & pectus. & resoluit apata acuta i eis. & confert calefactioni renu sumpta cu diureticis & infusione liquoris. & phibet generationem lapidis i eis. & ofert febribus colericis. Et dosis eius secundu serapionem auct. aben mesuay e a. ʒ. vj. vsq ad ʒ. x. Auic. li. ij. cap. de cassiafistula. Cassiafistula e eqlis i caliditate & frigiditate & humiditate. & e resolutiua & lenitiua. & confert apatib9 calidis & viscerib9 pprie & gutturi qn ex ea fit gargarism9 cu aqua solatri. & linit sup apata dura. & ofert eis et liniunt ex ea podagra & iuncture dolorose. quando dissoluitur manibus i aqua coriandri humidi cum spuma psillij. & deinde fit ex ea gargarism9 ofert pfocatioi & mundificat epar. & cofert hyctericie. & dolori epatis & e lenitiua ventris & educit colera adustam et flegma et soluit sine nocumeto et absq mordicatoe adeo q ipsa est oueniens pgnantibus et soluit eas. loco eius ponit medium ipsius de tereniabim. et triplum ponderis eius de carne passularu. octauu ponderis ipsius de turbit. et quandoq ponitur loco passularum liquiritia

Chironus .i. chrion

Chiles .i. verruce similes capitibus clauorum

Chion vocat vlcus mellinu malum p foramina velut mel pus emittens

Crisitis litos vocat aureus lapis. & aliquado litargiru sic vocatur

Chrisolitos .i. crisolitus lapis

Chrisura est semen i antidotario virili i mitridato more rubi exponit.

Chrite .i. ordeum

Chrites .i. puissima & purulenta collectio. latino vero nomie vocat ordeolu. in capillis palpebrarum. aut paulo superius nascens

Chriconichia .i. radix vnguium

Chrimon .i. cepe

Chritas .i. glandula

Chiras idem quod supra

Chiratica .i. pcussiua

Chirabalios .i. armoniacum

Clisma .i. cristere

Clitiriza .i. liquiritia

Cliendepon .i. soldago

Clipsis .i. defectio vl angustia

Clisteos est semen cariote

Climia .i. cadimia

Clion .i. pulegium

Climastecha .i. litargirum

Clibit .i. git

Climasmartica .i. litargirum

Climiafelde .i. fuligo

Clidonas greci vocant quado agitatur aqua in ventre sicut in vtero

Climaticos est species aristologie

Climatis .i. vitis alba

Clipealis quid e l. l. albimenum

CLXXII

Clinopodium vel clinopodum grece. latine vero pes coruin9 Dyas. cap. de clinopodion. Frutex est sarmentosa duobus palmis ascendens de terra. nascitur locis saxosis folia habet similia herpillo & florem prassio similantem. & alio nomine vocat pes coruinus pro quo l. l. coronopodion.

Gal. vii. sim. phar. cap. Clinopodium ca. e virtutis nondum caustice. est autem & subtiliu partium secundum substantia ponet vtiq quis tercij gradus in calefaciendo & siccando. Posse. Dyas. Herba ipsa bibita & cocta morsibus venenatis occurrit. De alto cadentibus opitulatur stranguirijs prestat effectu. mestruis imperat aborsum facit potui data acrocordinas multis diebus tollit. vrine difficultati tardissimi tepores medet. flos ei9 lectipedi similat vnde & nomen sumpsit

Auic. li. ij. ca. de pede coruino Cofert solutioni antique & ofert colice. & efficit opationem hermodactilorum absq nocumento. Paulus cap. de pede coruino Medetur dolorem iuncturarum ofortando membrum & materia resoluendo

Clice .i. turdi

Clinabile .i. mirtinum

CLXXIII

Climenum Dyas. cap. Climenum habet hastam quadram similem fabe viridi. & folia similia arnoglosse folliculos habens duos super virgas sibi coherentes similes iridi & polipodio Posse. Dyas. Succus ei9 cum radice sua emoptoicis prodest. ciliacis singulare presidiu est. fluxum mulierum stringit. virtus est illi stiptica & frigida naribus pfluentem sanguinem sistit. folliculi ipsius vulneribus impositi paracolesim faciunt.

Clitenus e herba qua dyas. vocat periclimeon. & e caprifolium

Cnicus agri ·i·cicer rusticum
Cnicos ·i·anticrocum
Cnicapeos ·i·peucedanum
Crimia sunt grossiores ptes tritici mola
moliti·
Crimon leucon ·i·lilium album
Crisocantes ·i·edera arborea
Crimon ·i·lilium rubeum
Crimon idem quod supra
Crichi ·i·ordeum
Critharium idem quod supra·
Crisson ·i·ydrogag? vel scris
son vel senation vel herochalcham idem
Crista gallinatia ē herbene spēs Dyas·
cap·de gerebotano·& nō est centrūgalli
sed centrūgalline ·& ē scđa species gere=
botani l·l·gerebotanum
Crinos leucos ·i·liliū album
Crinoti ·i·liliū· vnde sapo fit
& est yreos
Crisma ·i·vnctio
Criso ·i·aurum
Crisanticum ·i·elapinuz quo picto
res vtunt̄·vel est lithos lapis
Crisitis ·i·litargirum rubeum
Crisocolla est arbor nō alta mel
linum habens lignū interius·& ē illa que
vocatur scotanum
Cristis ·i·plumbata

CLXXIIII

CRithimon gre· vel crithimum
latine cretanus Gal·vij·sim.
phar·cap·de cretano·Crithi=
mum salsum quodammodo est cum gu=
statur simul cū breui qualitate· quo circa
& virt? ei? abstersiua ē simul & exiccati
ua·debilior aūt ē secundū vtrasqz amari
lōgitudine Dyas·cap·critimon·Frutex
est herbe duos ramos habentis in vnius
cubiti longitudine·nascit̄ locis saxosis &
maritimis cū folijs albis et pinguib? simi
libus andragne sed latioribus & oblōgis
florem habet albū et semen libanotido si
mile magis rotundum et odoratum·qđ
desiccatur vt triticum. Radices tres aut
quattuor habet digiti grossitudine·odo=
ris suauissimi plenū Posse·Dyas·Fo
lia & semen eius & radices cocte cum vi
no & bibite vrinam ꝓuocant·hyctericis
medicant̄ menstruis imperant · crude &
elixe comedi possunt· & in sale cōposite
manducant̄·folia eius ī gustu salmacida
sunt Paulus cap·de cretano·Cretanus
ca·ē & sic·in·iij·gradu·herba ē que in lo=
cis maritimis reꝑitur·virtutem habet val
de diureticā ex subtili substātia. Contra
dissuriam stranguiriā & viciū lapidis &
yliacam passionem herba ipsa in multa
quantitate bulliat in aqua salsa vino &
oleo·& ī ea sedeat patiēs vsqz ad vmbi=
licū·Item contra yliacā passionem pona
tur in cristeri·
Crithimum idē qđ supra·
Critimon idem quod supra
Crisilon clematices est quedā species tri
folij·
Crimum ·i·lilij flos
Crimum idem quod supra
Criori ·i·aries
Crios apud dyas·est quoddam genus ci
ceris arretini
Crisantemo ·i·aureus flos· & est
aurigea·
Crisanticū vinum ·i·aureum
Criseos ·i·aureus
Crison ·i·aurum
Crisma ·i·vnguentum
Crisocaltos ·i·auricalcum

CLXXV

CRisocolla gre·vel viscolles·ara
bice tinchar·latine vero borax
vel aurigluten Sera·li·aggre.
cap·Tinchar·i·borax.& ē ex speciebus sa
lium·& in sapore suo reꝑitur de sapore
baurach·& habet cū hoc parꝫ amaritudi
nis·& est minerale·& minera eius ē in ri
pis maris·& ē artificiale qđ fit cū vrina i
fantiū Plinius Ca·de crisocolla est hu
mor in puteis ꝑ venā aureā defluens cre
scente humore rigoribus hybernis in du
riciem pumicis·laudatiorē eandem in au
rarijs metallis·& proximā in argentarijs
compertū est fieri·Inuenit̄ & in plumba
rijs·vilior tamē omnibus hijs metallis·
faciunt aūt aliqui multū innaturalem illā
īmissis in venā aquis leuiter hyeme tota
vsqz in estatis mensem·deinde siccatis in
iunio & iulio·sed vt plene intelligat̄ ni=
hil aliud crisocolla ꝙ vena ī puteis nati=
ua duricie maxime distat vnā vocāt et ce
tera·Alia crisocolla fit artificialiter Dy
as·cap. Viscallos·i·viscolla·aliud artifi
ciale·aliud naturale·Artificiale fit ī hūc
moduz·mortariū fit cū pistello suo ī quo
alumen liquidū·nitrum·& sal equo pon
dere cū aceto munianţ sub sole feruente
donec spissum fiat·& colorē ceruleuz fa
ciat·postea figit̄ vt colliriū ·Aliqui vero
cum vrina īfantis masculi hoc faciunt et
ydoneum fit ad aurum glutinandum· Et

similiter aliud naturale est quod foditur ī terra. Eligēda vero est crisocolla q̄ prasinū hēt colorē. melior est armena. secundo macedonica et cipria eligenda est sine lapide & sine terra. Lauāda vero est sic Mitte in mortario cum aq̄ crisocollā & manibꝰ cōfrica fortiter. & cum residerit liqua & iterū mitte aquā cōfricās. hoc faciens q̄diu limpida & mūda exeat. & sic eijciens in sole sicca & vtere. Quā si comburere volueris mitte eā tritā in sartagine & carbonibus impone & coque.

Possed. Dyas. Vires hēt stringentes valde cū magna exasperatōe. est similiter illi virtꝰ incisiua et cōstrictiua. detergit nāq̨ lacessendo & attenuādo cicatrices & cutim. reuma gingiuarū cōpescit. vulnera purgat. carnē supflue vulneribꝰ crescere nō sinit. termātica est & stiptica & putredinē faciens & morsicosa. vomituȝ ꝓuocat. plus sola accepta homicidium facit collirijs miscet̄ ad lacrimas facientibꝰ

Sera. Tinchar. i. borax. & est ex speciebꝰ salium. ca. et sic. complexionis ī q̄rto & cōfert corrosioni dētiū. & occidit vermes qui siūt in eis. & sedat pulsatōem eorū. & hēt in hoc proprietatē mirabilem: & est gluten auri

CLXXVI.

Crisocolla aristin que dicit̄ virga. est herba scd̄m dyas. ca. crisocolla aristin. in qua ē capitellum simile ysopo. radix est illi aspa & tenuis similis elleboro nigro. gustuȝ hn̄s cipressi subdulcē et austerū. Nascitur locis vmbrosis & saxosis. Posse. Dyasco. Virtus est ei termātica & stiptica. radix eius peripleumoniacis apta est. Accipit̄ vero in mulsa cocta in purgatōnibꝰ stericis maximū effectū hēt

Crisocomon .i. camomilla. et ē dictū aurea coma. i. bona coma

Crisosis grece latīe aurata piscis

CLXXVII

Crisogonium est dictū semē aureū vel coma aurea. Est em̄ crisogoniū scd̄m dyas. herba cuiꝰ virga est recta et alba. folia hn̄s angusta in circūitu sicut abrotanū et comā in summo & in giro aurosā: in q̄ ē capitellū obrotūdū. radix eiꝰ tenuis ē. nascitur ī locis asperis. Posse. Dyas. Coma eius bibita cū vino diffurijs & morsibus venenatis salutare p̄sidiū est. sciaticis & cōquassatōnibꝰ medet̄. menstruis impat. coagulatū sāguinē ventris et uesice soluit. vino aut oximelle bibita catarrū abstinet. ʒ. j. cum vino albo apposita rebus tutas eas a timea seruat

Crisolaria est edera cuiꝰ sem̄ est aureum

Crisolocāna ē grecū corruptū nam grecꝰ crisolocana dicit. & ē dictum aureū olꝰ a bonitate sua. nā locana dicūt de oī olere. & est atriplex

Crisomula est species fructꝰ declinās ad colorez aureū. & nostro idiomate vocatur cozula vel beracoche. pro quo. l. l. cesmes

Crisomola idem quod supra.

CLXXVIII.

Crision scd̄m dyas. cap. crision est herba cuiꝰ virga est mollis & lōga duobꝰ cubitis. triū angulorū. & spinosa est cū tyrsulis purpureis atq̨ senescētibꝰ. circa quos folia sūt mollia et similia buglosse. sed asperiora & minora & subalbida & spinosa. que v̓ga in capite ē rotūda & aspera. sup quaȝ capitella sūt purpurea in quibꝰ velut canapi semē. multi ꝓhibēt q̄ si q̄s ex ea herba se ligauerit eodem loco vbi fuerit frutex noīans dolorē suū. & ligās ibi oīnem dolorem tollit

Cristere est q̄dā īstrumētū medicorū oībꝰ notum. & scd̄m aliquos dȝ dici clistere p. l. a clepo is q̄ est furor aris et stercus. inde hoc clistere huius clisteris vl' clisteriū est īstrumentū q̄ stercus īfirmi in vētre īduratū facit exire sic dictū clistere quasi clepēs. i. furās stercꝰ Vel dicitur clistere quasi colꝰ stercoris: quia p ipsuȝ colatur stercꝰ extrinsecus. Vel dicitur clistere a cleo cles quod ē inclinari: q2 stercus facit inclinari. Ista hn̄tur in catholicon in litera cli. Vl' dicitur cristere p. r. scd̄m quosdā. & componit̄ a crisi et tergo gis. gere. Nā crisis hēt tria significare. s. aurū. iudiciū. & secretū. vn̄ cristere cōponit̄ a crisi q̄ ē secretū: et tergo īde cristere. i. secreta tersio

Crinoides .i. similaginee ptes

Crisopleuros .i. piscis dictꝰ salpa

Crinocraula vel apokinum grece. latine brassica rustica. Gali. vj. sim. pharma. Vocāt etiā aliqui licomorū. q2 citissime canes occidit sicut licomorū lupos. ē etiā delicteriū hoibus satis fetida herba. quapropter & calida omnino est nō debiliter nō tamē ꝓportionabiliter sicca. ppterea

ergo & cataplasmata sufficienter diafore
tice virtutis est

Cristallus. quid est .l.l. lapis
cristallus.

Cripnum est panis vel cibus
qui fit ex trib? ptibus farine ordei grossis
& vna subtili. p qua .l.l. habaet

Crisago .i. camedreos

Crispula dicitur herba cācri in vnguēto
martiaton. ponitur in antidotario galie
minori. est herba alba minuta habēs folia
crispa. virt? ei? ē ca. et sic. medet dolores
& egritudines frigidas

Cristallion .i. psillium

Crisomon .i. ligua hircina. &
est centūneruia vel plura

Coareos .i. folium

Coamos idem quod supra.

Coameos idem quod supra.

Coagulatum .i. rob

Coe est nomē pōderis
lib. ix. ex cōcordia dyas. cap. de terbētina
cū Sera. cap. de resina

Coercēs virt? .i. stiptica. & ipsa
met repcussiua pōt dici

Coen .i. herba que voca
tur pestorin

Coillium est aīmal marinuz
cuius virtus est propinqua virtuti aīma
lis castorei

Coabam sunt qdā grana similia cardamo
mo. et ē nux xarch. i. melegetta eo q gra
na ei? similant granis milice

Cobzbagne idem quod supra.

Cobzbagae idem quod supra.

Cobori est lapis liberās a
venenis

Cobouri idem quod supra.

Cobbori idem quod supra.

Cocamos .i. ciclamen

CLXXIX.

Cochā ara. gre. capnoz. ltīe fū?
Sera. li. aggre. cap. cocham
auto. Galie. Substātia eius est
terrea subtilis. & i eo cū hoc est residuū
paucū ex igne. & omīs quidē fumus desic
cat: sed diuersificatur spēs eius scdz diuer
sitatē corporz a quib? resoluit: nā a mate
ria que ē calidior et acutior generatur fu
mus qui est scdm naturā ipsius. & ex ma
teria que declinat ad dulcedinē que ē par
rū mordificatiua generat fumus similis
ei. Et idem auto. gali. Fumus olibani ad
ministrat aliquādo cū plurib? medicinis
oculorū habētiū apāta calida. nā mūdifi
cat ea a carne. & administratur in cohol
que fiūt ad restaurādū pilos palpebrarū
Et fumus mirre et terbētine sūt lōgiqua
a nocumēto. sed fum? storacis est fortior
istis. & fumus picis adhuc fortior. & fu
m? alkiran fortior fumo picis. & medici
administrāt illos qui sūt ex fortiorib? spe
cieb? in medicatōe palpebrarz quādo eis
est egritudo que dicit sulach. & est egri
tudo cū qua cadūt pili cū duricie palpe
brarū et rubore. & medicatōe corrosiois
& prurit? que sūt i lacrimali oculi et me
dicatōne oculorū humoris in quib? non ē
apā. & administratur alie species q sunt
magis mollificatiue in alijs egritudibus
i quib? administrat fum? olibani. sz modū
colligēdi fumū iuenies in .l. ronder

Coctana .i. citonia

Cocecoreon .i. cicorea.

Coclea peregrina .i. maruza q code
as hēt .l.l. balzuni.

Coclea terrena & marina quid ē .l.l. bal
zuni. verū est q scdm dyas. coclea terre
na est limacia. Sed sciendum q coclea in
terdū accipit pro toto aīali. aliquando
pro sola testa scdm exigētiā

Coclearīū est pōdus quattuor aureoruz
& est .z. vi. & coclearīū ē similiter spatu
la cū qua accipit medicina de pixide

Cocleas est antimonium. &
cocleas. i. virga virilis

Cocirion .i. incubus

Cicirio idem quod supra.

Coccilium quid ē .l.l. ostracoz

Coccimidos .i. lipparium

Cocimella a coccineo colore
dicta. & sunt apud dyas. que a modernis
cozula vocatur. vnde cap. de coccimella
est cap. de crisomulis siue cozulis. Sz dy
as. facit aliud capi. de prunis. & dicit q
coccimella a quibusdā pruna vocatur. n
tamē asserit hoc scdum veritatē: sed vo
ce aliquorum

Cochium est quoddā animal
marinū qd vulgo dicitur vitulus marin?
pilosum. habēs quattuor pedes silēs pedi
b? catuli. & parit catulos. & exit iterdū
ad terrā ad pascua

Cocognidium est semen plāte di
cte a dyasco. camelea. & est mezereon ut
supra vbi ponitur de camelea. vnde q di
cūt cocognidiū semē esse laureole. nō no
uerūt veritatē. p quo .l.l. camelea

Cochia .i. papauer

Cochilium .i. coccilium

Cochima anteperfica crifomela idem. qd interptat mala aurea. vulgari pum ciali dicit amoria & nos dicim9 comula
Cochia ·i·pillule cochie
Cochia ·i·suffūigatō qdā sic nominata
Cochiras est species cāne· p qua.l.l.basap
Cochile herba est nomine salabra similis vermiculari habēs saporem acetosum· & fit ex ea alkali
Cocodrillus ·i· anial qd mouet mādibulam superiorē cū cetera aīalia moueāt mandibulā inferiorem· pro quo ·l·l· crocodillus
Cocodasni ·i: bacca lauri
Cocodasnis idem quod supra·
Cocodrilla ·i·serpētaria
Cocognidiū quid est.l.l. camelea
Cocon ·i·coccus
Coculus .i·strignum

CLXXX.

Coccus vel kermes gre·ara·kar mas vel neruas vel hermē .lati ne vero grana tīctorū vnde tigitur scarlatū·vnde dicit de crhisto q fuit vestit9 veste coccinea·i·tincta cocco· sc3 granis de scarlato·vocat aūt kermes & est frutex scdm dyas·cap·de cocco sarmētosa·habēs in ipsis virgis bacculas rotūdas sicut lēticula que colliguntur et cōficiuntur· Est aūt bon9 cocc9 galleticus & armen9: & secūdus asian9 et licius· hyspan9 vero oīm nouissim9 est· virtus est ei stiptica Sera·li·aggre ·aut·dyasco· cap·Harmen vel karmen .i·grana tictorū est arbustū quod administrat ad ignē accēdēdū· & est incēdiū inter arbores & herbā·cuius rami sūt multū subtiles sup quos sūt grana rotūda similia lenticulis que colligūtur et reponunt & reseruant & conficiūtur ad tingēdum·& melior ex illa est que deferē ex terris que dicūt gallates·& andabasi & armenia ·& secunda est illa de siria & licia· & deterior omib9 est illa q deferē ab hyspania· & repit i arbore pua satis simili in foliis arbori glandiū in terris calichie· & in ea multiplicat aīal testosū puum simile limacis·& colligunt ipsā mulieres illius terre cū rore eorum· Et idem auto·Gali· Sapor ei9 ē stiptic9 cum amaritudine·& virt9 ei9 desiccat sine mordicatōe·& abstergit & incarnat· Posse·Dyas·Coccus aceto tritus &·ipoit9 vulnerib9 paracolesis facit & neruis icisis maximū psidiū est· Sera·auto·Gali·Karmen cōfert magnis vlcerib9 neruor & alior mēbror quando terit fortiter & miscet cū aceto & melle & etiā decoctōem eorū dant illis qui patiūtur in neruis Plinius cap·de cocco Valet vlcerib9 magnis: & maxime neruorū vlcerib9·& valet contra tremorez cordis & eius debilitatē· Hoc asserit similit damascen9 in antidotario suo i qdā cōfectōe que icipit cōfectio alkesmes
Coccus infectiu9 idem quod supra·
Coccus genit9 ·i·cartamū
Cochum est terra iuxta locū vbi clausit alexāder gog & magog
Codia id est·semen papaueris albi·
Codium idem quod supra·
Codilion ·id ē·semē siseleos
Cofendir ·i·sciatica passio·
Cofendision idem quod supra·
Cofeactis est quedā species titimalli·
Cofeateos idem quod supra·
Cogatan ē satietas nauseatiua
Cogmatan idem quod supra·
Cognitio ·i·solidatio
Cogmas ·i·vsnee
Cognificium id est·millefolium
Cohabagne ·id ē·granum puū simile cardamomo: quod affertur de sclauonia·et est melechetra·
Cohrbagne idem quod supra·
Cohiz id est·cochum·
Cohisi idem quod supra·
Cohim· ·i·antrax & potissime nascens in membris glādose carnis
Cohol duo significat·nā est omīs medicina ocularis· & est similiter antimoniū·pter excellētē vtutē quā hz i cāis oculor
Coopertalis ·i·cibalaris·& ē qdā cartilago componens epiglotim
Cohot ·i·cot
Coloquintida cucurbita alexandrina vel cucurbita deserti idem·& est pomū vel fructus in trāsmarinis ptibus inuentus. pro qua.l.l·haudeb
Cola ·i·pue pustule que nascuntur in ore puerorū ·& sunt alcole vel cola·i·extremitas
Colagogum ·i·colere eductiuū l·l·emac·
Colastion ·i·purgatoriū
Colastrum· est pma post ptū densitas lactis

Colath ·i· pustule in ore
Colcacorob ·i·ciclamen
Colcandefam ·i·calcãtum
Cola quid est·l·l·gluten ·& cola ꝓ mor-
bo est oppilatio in epate & splene
Coleos ·i·graculus auis
Colen ·i·fel
Colera passio siue collirica est fellis effu
sio per supi⁹ et inferi⁹
Colena ·i·origanũ
Colesis appellatᷓ conglutinatio · inde pa
colesis·i·ꝑtium conglutinatio·inde sarco
colla·i·ad carnẽ cõglutinandam·& sarco
collagiũ·i·carnis cõglutinatiuũ
Collectica ·i·glutinatoria
Collectiua idem quod supra·
Colligon vulgari appellatõe dicitur cim
balaria
Colidis ficedula auis
Colitidum ·i·rafanũ
Colistario ·i·fel thauri
Colisartias ·i·fel vrsi
Colm ·i· plãta que dicitᷓ
asacirat·& est plãta habẽs folia sĩl'ia mir
te·& in medio sui hẽt ãnulum similẽ ocu
lo·& similatᷓ semperuiue
Colimo ·i·mentastrum·
Colides ·i·intestinum exte-
rius·inde colica passio
Colis ·i. virga virilis
Coliris id est·limacia
Coli ·i·fel vel colera
Coliandrum ꝓ coriãdro iterdũ scribitur
Coliade ·i·flegma glutinosũ
Colirida ·i·crusta panis

CLXXXI·

Oliticon siue colcicon grece·
latine hermodactil⁹· Dya
sco·cap̃.Coliticon· & est bul
bus agrestis qui dicitur ephimeros· q̃ na
scitᷓ in fine autũni:florẽ habẽs albuʒ simi
lẽ in figura flori croci· & folia affert bul
bo similia: & pinguiora·hastã habet duo
bus palmis lõgã & rufã·radicẽ subnigrã
que si decorticata fuerit alba inuenitur
mollis et dulcis succo plena·lactei colo
ris. bulbus ipse habet in medio incisurã
ex qua egreditur stipes vnde flos exit·
Nascitur multũ in messenia & in colchis
radix eius accepta offocatõnem prestat
scd̃m dyas.vt micete·sed ideo hoc in noti
ciã protulim⁹ :ne pro bulbo comedatur
quia vis inest illi veneni · quãuis suauis
gustu sit·sed qui eũ comederit sic ei sbue
niẽdũ est sicut comedẽtib⁹ micetas· vnd̃
singulare presidiũ est huic rei lac bubuli
num sumptũ :vnde coliticon est suruma
nũ ꝓ surumine quod est hermodactilus
& ita videtur eẽ scd̃ʒ Sera· pro quo·l·l·
sturagen
Collirium est medicina ocula
ris forma oblonga que fricatᷓ super coteʒ
cũ aliquo liquore quãdo ĩ oculis poni de
bet·& dicitur sief similiter·Colliriũ etiaʒ
in multis libris de greco trãslatis vocatᷓ
suppositoriũ ꝓpter ouenietiã ĩ forma · est
eñ forma ei⁹ sic̃ nucle⁹ dactili·sed grece
ꝑ·k·scribitᷓ·& põt eẽ humidũ & siccum
humidũ scʒ quãdo fit cũ lardo &c̃·siccuʒ
quãdo fit cũ sale gemma
Collirium alimbar antecessio vocatur·
Colliriũ rasategi ·i·eris usti
Colliquatis ·i·excreatis
Collirion ·i·gessamia

CLXXXII·

Olofonia pix erica grece·ara·ra
tiemgi·latine pix greca & resi
na fusa Plinius cap̃·de colo
fonia·Pix erica sic dicta ab erice filio ve
neris qui victus ab hercule mutatus est
in montem sui noĩs·in quo mõte crescũt
arbores quorũ gũmi dicitur colofonia·ĩ
de eritica carpos fructus illius arboris
Et dicitᷓ pix greca quia de ea in grecia in
multa quãtitate inuenitur · Sed quomõ
fit·l·l·hatinog Paulus ca. de Colofo
nia·Ca·est in·ii·sic·in primo Posseđ·
Paulus· Contra disinteriã fit suffumiga
tio ex puluere ipsius. contra tenasmoneʒ
ex frigida causa ex puluere ipsius & na
sturtij equaliter mixtis fiat aspersio suꝑ
renes melle calido perunctos· Ad pi
los de facie remouẽdos. & faciem dealbã
dam.Accipe·iii·ʒ·colofonie·masticis·ʒ·
j·modicũ armoniaci purissimi·et dissolue
in vase terreo nouo & mundo· & ad vlti
mum tres guttas armoniaci·& misce ·&
cola suꝑ aquã frigidã·& misce et malaxa
Cum autem volueris pilos tollere: resol
ue paucum ad ignem ·& aliquãtulum te
pefactum pone super faciem per vnã ho
ram vel duas·postea remoue·pilos remo
uet·& faciem depurat · & sit loc⁹ siccat⁹
cum pannis · & parum cum digito made
facto preme vt melius adhereat ·potest
illud emplastrum decies apponi · & põt
seruari per duos dies · Contra asma ex
frigida causa : materia existente dige-
sta & dissoluta· accipiat patiens fumum
per os·

Colon· ·i·humor scʒ· colera
rubea: & vniuersaliter p quolibet humo
re ponitur· aliquādo etiā ponit̄ p quodā
intestino qd̓ est vltimū de trib⁹ grossis
Colomestin ·i·aconitum
Colopēdria ·i·saxifragia
Color indus· est quasi celestis tē
dens ad nigredinē

CLXXXIII·

Coloquintida agrestis scd̓m dy
as· cap· de Coloquintida agre
sti· Hastas & folia hēt sup ter
rā similes cucumeri nostro· que folia inci
sa sūt & gustu amara· semē eius rotūdū
vt pila· quod colligēduʒ est cū in maturi
tate colorē variauerit· Posse· Dyasco·
Virtus est in medio ipsius purgatoria
obulo vno accepto cū mulsa mixto nitro
& melle cocto & mirra in modū catapu
tie bene purgat· Ipse vero pile sicce tūse
& mixte & clisteri adhibite sciaticis me
dentur· paliticis similiter prestolātur· fle
gma & colerā deponūt· mēstruis impāt·
abortū faciunt· dolorē dentiū tollunt· ca
costomatice sūt· colliria exīde fiūt q̄ sup
posita vētrē deponūt· viridis aūt succus
supunctus sciaticos curat· vires habʒ hu
mectādi & infrigidādi abūdāter· vn̄ suc
cus rasure ipsi⁹ auriū dolores q̄ ex īflama
tōne caloris fiūt sanat cū oleo ros· instil
lat⁹· rasura aūt ei⁹ febriētib⁹ in stomaco
posita minuit febrē
Coloquītida domestica qd ē·l·l· haudeb
Colocantum ·i· calcātum
Colonia est quoddam vlc⁹
oculi
Color celestis scd̓m autorē est color q̄ ē
inter nigredinē et albedinē quasi color sb
albid⁹· & iste color celestin⁹ noīatur in·l
ambra· & in ·l· bidelliū
Color iacintin⁹ ·i·color celestis
Color dactili ·i· color feniceus·
Color purulēt⁹ ·i· color sanguinis
putridi
Color feniceus quid est·l·l· fenichia
Color punicus ·i· color subcitrin⁹
inde vocāt̄ poma punica· i· subcitrina
Colbo ·i· grana solis
Colcodea ·i· dator vite
Colcotar est spēs uitrioli vt
apparʒ in·l· calcitis· & in·l· ʒeg
Coloquītida ·i· cucurbita vsual'
p qua·l·l· bara
Collocasia ·i· culcasia
Columbapastron ·i· pentadactilus
Colum ·i· extremū· vl' colū
id est mēbrum
Columbina ·i· berbena
Colūbaria ·i· serpētaria
Colubrina idem quod supra·
Coluber est species serpētis
que dicit̄ ceruum fugare· & leonē inficē
Columi ·i· colita
Columum ·i· herba que dicit̄
muscellina
Collus ·i· vrceus bibendi
vel nappus
Colpus ·i· sin⁹ vulneris· vl'
colpus· i· empetigo
Comacis ·i· citonia
Coma ·i· gūmi· & coma ē
stupor vel somn⁹ lōgus· vel apā cerebri
& coma ·i· lixiuium
Comatra ·i· pirum

CLXXXIIII

Comar⁹ grece ·ara· catilabinch
vel haruanchieth· latine fic⁹ lu
pi vel suborbito· Dyas. cap·
Comarus· & est arbor similis cidonie sed
folia minuta habet· & fruct⁹ coccimelle
similes· est enī sine ossib⁹· quam multi me
mequilon dicūt· cui si maturitas fuerit ru
fum facit colorē· sed cū editur remanet ī
ore substantia quedaʒ similis ei que rema
net ex ficubus· vocatur ara· catilabinch·
id est· interfector patris sui · & ficus lu
pi· & est arbustum quod vocatur nostro
idiomate armoni· fructus eius est in su
perficie asper· et habet saporem mixtum
ex dulcedine & acetositate aliqua Ste
fanus cap· Comarus catilabinch·i· catela
bum quidam gombaris dicunt· Sera·
li· aggre· cap· haruanchieth· i· ficus lupi
Arboris huius folia sunt similia foliis ci
toniorum· sed sunt minora· & fruct⁹ ei⁹
est similis prunis in quātitate· non habēs
nucleum· & quando maturatur declinat
color eius ad rubedinem · & quando co
meditur remanet in ore substātia similis
ei que remanet ex ficubus Galienus se
ptimo simpli· phar· cap· de Comaro· Ar
bor et fructus eius sunt stiptici· est autē
cacostomatica et caphalagica · memiduʒ
vero quidam nominant· Posse· Dyas·
est malus stomacho· & oppilat cito· & in
ducit stuporem
Comara ·i· cardus
Comato agreos ·i· semen rubee ferule
Comeos est omē gummi· sʒ
potissime dicitur q est gūmi arabicū

Cometes est prima species
titimalli
Comena ·i·priuatio gressus
Comitiale ·i·gentiana
Comitialis quid est·l·l·epilensia
Comidionis est semen papaue=
ris albi·
Comices est spēs titimalli
Comitio idem quod supra·
Comia idem quod supra·
Comocriates ·i·prassiū
Compton ·i·maluauiscus
Conale scrontale ·i·rapa
Concale idem quod supra·
Condari ·i·thus
Consa ·i.cicuta
Conci ·i·hermofroditi
Conche idem quod supra·

CLXXXV·

Condes vel condesi arabice·grece strutium. latine vero condisi· vnde a dyasco· vocat̄ strutium·a macro obstrutiū·quod quidā radicem ellebori albi putāt:eo ꝙ sternutamēta mouet vt ipsū:licʒ falso· ꝓ quo macer sternutamētum puluis ꝑ se mouet eius naribus iniectꝰ veretro nō segnius albo id est·elleboro·Item dyas .facit semotuʒ capitl'm de elleboro a condisi ·nā condisi vocat strutiū aiens cap̄·de strutio·Lanarii vtunt̄ ad fumigium lane ꝙ limpidat lanam·Radices sunt rotunde & oblōge que si bibite fuerint diuretice sūt & calide Sera·li·aggre·cap·condes autori. gali·Illud quod ex eo administrat̄ est radix ipsius·virtus est cali·& sic .ī quarto gradu· vnde ista medicina vtunt̄ lauatores lane : ad faciendū lanā lenem & pulchrā quādo fumigāt ipsā cum ea·& ē nota·radix eius est acuta & in forma sua lōga & rotūda· Galienꝰ·viii·sim·phar· cap̄· de strutio scd'm trāslatōnem grecā Strutii radice maxime vtuntur·acri quidem existēte scd'm gustū·ca·& sic· scd'm complexiōem ex q̈rto fere gradu· Posse· Dyasco· Epaticis tussientibꝰ & ortonoicis medētur· morbo regio vtiliter adbibentur cum lacte naribus infuse ·cum melle coclearium vnū acceptum vētrem mollit·cum panacis & capparis radicibꝰ accepte & bibite calculos vesice frāgūt & excludunt ·sclirosiʒ splenis spargunt Strutiū matrici appositum menstruis impat·aborsū facit·cū polēta et aceto positū lepras tollit· pustulas cū farina ordei impositū limpidat·colliriis mixtū caligines oculis detergit· medicamibꝰ necessarie miscetur·tritum sternutamēta prouocat·cum melle tritū & in naribꝰ missum caput purgat· Sera· De ꝓprietate radicis eius est si accipiatur : ꝙ abscindit flegma & melācoliam grossā·& resoluit vētositates· Gali·Radix eiꝰ est abstersiua & urinatiua·mouet sternutatōnes similiter aliis quecunqʒ amara sunt gustu & calide complexionis

Coniuestio ꝓ pruritu inuenitur apud alexādrum in libro primo
Conium ·i·cicuta
Conizuli idem quod supra·
Conium sucaranum· idem
Conios idem
Conisum idem
Conisa idem
Conia idem
Conicu ·i·cartamus
Coni sunt fructus cedri·& est pinus masculus · & vocatur scerbin vel cedrus & est zappinus
Congelatō est quādo aliquis vt dormiēs iacet oculis aptis & non sentit· & est subeth siue catalensia·& istud vocabulum ponitur a gali·in illo āphorismo secūde ꝑticule sōnus & vigilia
Coniisperina ·i·cicute semen
Coniza ·i· policaria

CLXXXVI

Combin vel corumb arabice·grece cauben vel brassica vel lacana·latine vero caulis Sera· libro aggre·capitulo combin autoritate galieni·Combin·ex eis sunt domestici in suo sapore non habentes amaritudinem & acuitatē· in semīe eorū ē hoc magꝭ manifestum · Et caules agrestes plurimum nascuntur in locis maritimis vel in aliis locis desertis ·& sunt similes domesticis nisi quia sunt albiores eis et asperiores · & sunt amari saporis· Et idem autoritate galieni ·Sapor eorum est amarior sapore domesticorum·& sunt calidioris cōplexionis q̈ ipsi · et sunt secciores· sicut et alia vniuersa fere siluestria. et non euacuatur qui comedit eos a malicia eorum quia sunt remoti a complexione hominis Et virtus eorum est quia abstergunt et resoluunt plus q̈ domestici· Gali· vii· sim·phar·cap̄· de caulibus scd'm translatione grecā. Virtus qd̄ē caulis domestici

prima est que desiccat quādo comeditur & quādo apponitur extra. & non est ma nifesta in ea amaritudo nec acuitas.

Dyas. cap. de brassica Caules marini sunt lōginquiores a similitudine domesti corū. folia eius sūt similia folijs aristolo gie rotūde. et cruda quidem folia que ad herent tirso sunt rufa parua. & locus eo rum qui est a stipite est calidior ꝙ locus herbe qui dicitur tirsus et lac non multū tñ. Gal. vii. si. phar. ca. de caulibus. Sapor caulis marini est declinās salsedini & amaritudini. erit vtiqȝ & ad eas que extra corporis vtilitates ad quecunqȝ h⁹ qualitatis congruūt ydone⁹. Auicēna li. ij. cap. de caulibus. Corpus est humidi us foliis. & siluestris calidior est et siccior & ipse caulis domesticus est ca. in. j. gra du. & sic. in. ii. Et caulis quidem ali⁹ ē domestic⁹ ali⁹ siluestris. & alius est ma rin⁹. & ali⁹ est caulis aque. siluestris vero est amarior et acutior & remotor ab hoc vt sit cib⁹. Posse. Dyas. Brassica. id ē caulis si ī cibo assiduat̄ caliginē facit. fe minis purgatōem excitat. copiā lactis ī fūdit. semicocta et cruda aluū resoluit. bis cocta cōstringit. part⁹ etiā mortuos expellit. cocta cōtrita & stomacho cum axungia veteri et oleo ro. supposita ardo res febriū mitigat. lepras & sporas cum alumine rotundo ex aceto linita emendat sic & fluētes capillos retinet testium & genitaliū viciis et tumorib⁹ vtiliter īpo nitur. & efficaci⁹ si fabe trite misceatur Stipites eius aridi cōbusti vim causticaȝ prestāt. quorū cinere si quis philotris cuȝ aceto et lixiuio diunxerit detracti capilli nō renascentur. Semen brassice & maxie egiptiace in potu datū lumbricos. & oīa intus aīalia extinguit. Cinis radicis eius iacentē vueā subiect⁹ attollit. Galie nus secūdo de cibis. Medici quideȝ ipso vt medicina exiccāte vtuntur. sed succus caulis habȝ aliquid expurgatiuū. ipsū au tē corpus scdm exiccādi rōem restrigere magis ꝙ ꝓuocare ad secessū. quādo qui dē egere volum⁹ que scdm ventrē poni mus cū eo oleū cum garo. differt autem nihil neqȝ si cum salib⁹ ꝑ garo sumatur. volētes aūt exiccare humidū ventri: quā do iā mediocriter videtur coct⁹ prioreȝ aquā effundētes immittim⁹ mox alteri ca lide. deīde iterū in illa excoquim⁹ multiū sed tādem cū decoquim⁹ vt teneres fiāt nō excoct⁹ quando gratia subductionis sumitur. nolum⁹ enī nō deponere ꝓpriū ipsi⁹ succū in tali oportunitate sed quān tum possibile est reseruare. Sera. aut. gal. Caulis cglutinat apāta et vlcera frau dulēta. & apāta indurata que deueniunt ad hoc vt nō possint resolui. & herisipi las & formicā. Et semen eius occidit ver mes quādo bibit̄. & tirsi cauliū quādo cō buruntur. virt⁹ eorū est desiccatiua adeo ꝙ ꝑueniūt ad hoc ꝙ habēt virtutē cōbu rēdi. & resoluūt resolutōe forti. & cōfe rūt dolori laterū antiquo. quādo miscet̄ cum eo adeps antiqua. & admistrat̄. & scdm hūc modū cōferūt aliis egritudini bus que assimilātur huic dolori. caules eī desiccāt sicut lētes. & ꝓpter hoc inducūt tenebrositatē visus. nisi quādo cocti sūt humidi vltra tpamētū. caules eīn sunt de siccatiui & stringūt. sed quādo volumus ꝙ leniunt ventrē ponim⁹ eos in almuri & oleo post eorū elixatōem. Et dixit in libro de dieta: ꝙ medici exhibent caules eo ꝙ sunt medicina desiccatiua. eorum tñ humiditas lenit ventrē aliqua lenificatō ne. & eorū substātia siccat et stringit. Et idem Sera. auto. dyasco. Quādo cau les bullierint bullitōe leui ꝓuocāt vrinā. & laxat ventrē. & si bullierint multa bul litōne: maxime si elixetur bis cum aq̄ reti nēt vētrem. Et caules qui oriuntur ī esta te sunt mali sto macho. et acutioris sapo ris ꝙ alii domestici. Et caules q̄ nascūt̄ in babilonia nō comeduntur ꝓpter eorum amaritudinē. & si comedunt̄ cōferūt ob scuritati visus & tremori. & si quis ebri us comederit eos sedāt ebrietatē. & sum mitates caulium sūt meliores stomacho & magis ꝓuocatiue vrine ꝙ alie eius par tes. & si coquātur cum aq̄ & sale sūt ma li stomacho. & molliūt vētrē. & succ⁹ e⁹ quādo miscet̄ cum radice lilii qd̄ dicitur yreos & nitro et bibitur soluit ventrem. & quādo vino miscetur cōuenit morsui tyri. & quādo cū farina fenugreci et ace to. & fit inde emplastrū cōfert podagre & dolori iūcturarū & vlcerib⁹ sordidis antiquis. Et quādo fit ex succo ei⁹ nasca le & farina lolii ꝓuocat mēstrua. & quā do folia caulium bene pistātur. et fit ex eis foliis emplastrū: aut cū sanich: cōfert apātib⁹ flegmaticis & herisipile. et curat scabiem vlcerosā. & quādo miscetur cuȝ sale ignem sacrum curat. & capillos ca dentes detinet. & quādo comeduntur fo lia cauliuȝ cruda conferūt spleneticis. &

masticanť et trāsglutitur succus eorū. & restaurat vocem amissā. & quando deco ctio eorū bibiť laxat vētrem. & ꝓuocat vrinā et mēstrua. Et quādo fit cū semīe eius nascale & retinet ipsū mulier post ī pregnatōem interficit fetū Et semen cau lium maxime eorū qui nascūtur in babilo nia quādo bibitur occidit lūbricos. & ip sum quidē ingreditur compositōem tyri ace. & mūdificat faciē. & aufert bothor Et sūmitates recētiū quādo cōburuntur cum radicibus suis & miscetur cū cinere ipsorū axungia porcina confert dolori la teris ātiquo Et idē auto. dyas. Caules domestici conferūt tussi antique & poda gre quādo linitur succꝰ eorū super iūctu ras ipsas. Et si caules dātur ad comeden dū pueris faciūt eos citius ambulare. Et quādo succꝰ eiꝰ coquiť cū vino et admi stratur aliquibꝰ diebꝫ aufert dolorē sple nis. & quādo eius cinis misceť cum albu mie oui curat cōbustionē ignis. et succꝰ aufert pruritū et scabiē. Et quādo misceť cū vitriolo : et aceto et linitur sup baras confert eis. Et quādo caules comedūtur clarificāt vocem: & confert morsui canis rabidi. Et idem aut. aben mesuay. Cau les desiccāt linguā. & eorū ꝓprietas est ꝙ expellūt humiditates capitis. & alleui ant linguā grauatā a flegmate. et idō clari ficāt vocē. & semen eorū destruit spma. quādo mulier facit sibi suppositoriū.

Paulꝰ cap. de caulibꝰ Clarificat vocē & semina cauliū alborꝝ cū zuccaro curāt gomorreā. Auicēna. Decoctio radicis caulis cū aq̄ granatorū est bona canabit preterea caulis est grossi nutrimēti īgros sās sāguinē cū nō dissoluitur et inflat vs qꝫ ad ptes furcule & lateris : & facit do lorosū corpus. & non est mutabilis sicut vētosus. est maturatiuꝰ. lenificatiuꝰ. de siccatiuꝰ: ꝓprie quādo decoquiť et effun ditur ab eo aq̄ prima. & cinis quidem sti pitū eius est fortis exiccatōis. & hēt prop etatē in sedādo dolorē. & eius nutrimen tum est paruū et humidiꝰ nutrimēto len tium. & sāguis qui ex eo generať ē malꝰ Cum ergo decoquiť cuꝫ carne pingui & gallinis fit bonus parū. Siluestris & ma rinꝰ et domesticus maturāt flegmones & duricies: vulnera cōsolidāt: & ꝓhibēt ābulatōem fraudulētis. & ponitur cū al bumine oui sup adustionē cōfert tremori & quādo ponitur cū fenugreco sup po dagrā. & embrocať decoctio eiꝰ sup do lores iūcturarū. eꝰ decoctio & sem ipiꝰ retardāt ebrietatē. & cōferūt furfuribus & quādo cū succo eius fit caputpurgiuꝫ purgat caput. & ex proprietatibꝰ eius ē exiccatio lingue. & facit somnum. obtene brat visum. cū hoc tñ ꝙ poniť in alcohol & fit gargarismꝰ cū succo eius. aut deco ctōne ipsiꝰ cū oleo sisamino. & cōfert ꝑ focatōni. et comestio eiꝰ clarificat vocē est malꝰ stomaco. & succꝰ eꝰ cū vino de passis confert spleni et hictericie. et eius cāna est tarde digestionis. ꝓuocat vrinā & mēstrua. & eiꝰ semē cū aqua lupinorꝝ interficit vermes. & eius flos ꝓuocat mē strua. Cū ergo supponiť ipse et succꝰ eiꝰ cū farina sceilem. aut flos eiꝰ: īterficiāt fe tum. Et quādo supponiť eꝰ semē post coi tum corrūpit spma. et cinis radicis eius frāgit lapidē. Et caulis qui est marinꝰ de clinat ad salsedinē et amaritudinē. & ꝓ pter illud ergo lenit naturā. et soluit ꝓ prie cum carne pingui. et folia eius sunt ꝓprie sicut folia aristologie que ex vna radice oriūtur. Eiꝰ succꝰ cū vino cōueit morsibꝰ venenatis. & est cōferēs morsui canis rabiosi. Ysaac in dietis ꝑticulari bꝰ cap. de caulibꝰ. Domestici duobꝰ mo dis sūt. estiui et hiemales Estiui vstionē generāt et colerā nigrā: quod mōstrat eo rum acumē. ꝓinde sunt colatiui et mūdi ficatiui. hiemales vero nō tāti acuminis sunt. sed ius eorū vētrē humectat. et vri nā ꝓuocat. eorū vero corpꝰ est siccum. vnde est cōstipatiuū. quorū vero ius sol uit. & sine iure comesti constipāt. ideoqꝫ vt ab eorū nocumēto tempenť elixentur et aqua prima ꝓiecta in alia coquātur. et cū pinguissima carne cōdiātur

Conada .i. coclea marina
Concilida .i. rapa
Concisius .i. breuiꝰ
Condisi scdm quosdā est elleborꝰ. scdum alios ē alia herba. quidquid sit ꝓ ea vti mur elleboro. et condisi a dyas. vocatur strutiū. et facit de eo semotum capitulū ab elleboro. pro quo. l. condisi. et. l. cōdes et. l. cōdos. et. l. strutiū
Condidissa .i. simila
Condidi ē herba que assimi latur spatule. flores valēt duriciei iūctu rarū. et quidā sūt siles violis. quidā sunt glauci in nocte et in die lucētes
Comitialis morbꝰ .i. epilensia
Contritio .i. cōpressio
Contritus assensus .i. impeditꝰ. vnde

pulsus contrict⁹·i·debilis et velox · vt in
pn̄cipiis pꝛoxismorum
Cōficta ·i· fex stomacis liq̄
de & rubee· & vocat̄ ab aliquib⁹ cosum
bzū ·vt apparet in ·l· melacha
Cōficta muscata idem quod supra ·
Conopis ·i·zinzala ·et ē aīal
puū pungēs homīes & animalia ·& ē sa-
tis tediosum
Conote ·i·hermofroditus·
Conos ·i·ciat⁹·& ē appen
dens·z·i·ʒ·vt in·l·ciatus·
Cobourulla est iuncus nō acu
te summitatis

CLXXXVII

Ondros apud grecos duo si-
gnificat· nā significat risū · vñ
respōdēs mihi grecus̄ iterrogā
ti quid esset cōdros: dixit furfur farine ·
Itē condros exponitur qd est aliqua car
tillago·similiter condros est gen⁹ frumen
ti·de quo dyas· Condros sūt ei⁹ due spe
cies·in vna inuenitur vnū granum· & in
alio duo grana·& qōlibet ipsorū ē stame
rula: & maioris nutrimēti ꝙ ordeū·boni
saporis· & panis qui fit ex eo minus est
nutritiu⁹ ꝙ qui fit ex frumēto· Et spēs ī
qua repiunt̄ duo grana est pl⁹ nutritiua
ꝙ risum· & magis cōstrictiua ventris·et
melior stomacho: quā do ipsū coquit̄ cuz
aceto· & fit linitio cuz eo· & eradicat sca
biez vlcerosā· & eradicat vngues scissos
& curat fistulas que sūt in lacrimali · &
quādo administrat̄ in principio caruz· &
fit ex decoctōne eius clistere· & est iuua
tiuū vlcerib⁹ intestinorū· Gali·li· pri
mo de alimētis cap· de cōdro· Genus fru
mēti est condros sufficiēter nutritiuuz vi
scosum habēs chimū· &c· hoc vocatur in
libris de arabico trāslatis cādarusium· &
apud auicē· candaros & candarusio &c·
de quo supra in·l·cādarus· Galie·viii·
sim·phar·cap· Cōdros· Est quidē optim⁹
cibus sicut et triticū· sed nō est p̄sētis
negocij de cibo determinare ·vt pharma
cū vero emplastice est virtutis· cōplexio
nis vero similis est frumēto: plus illo vi
scosior et nutritior·est plus illo siccatiuū
ppter cōmixtionē siccātiū pharmacoruz
Consolida minor rostrū coruinū idez ·s
falso·nā cōsolida minor est sicut herba q̄
vocat̄ artetica·l·l·simphitum pro maiori
& minori consolida rubea·pro qua ·l·l·
bistorta
Connusion ·i·vua demonis
Connision idem quod supra·
Concussosa ·i·vmbrosa
Con ·i·spica fetida · &
est cicuta
Conu idem
Conni idem
Copalion ·i· vmbilic⁹ veñs
Copa rosea ·i·marchasita vl' la
pis lumīs quoniā ad hoc valet · pro quo
l·l·calcitis·
Copon ·i·amputatiuū
Copton idem
Coperon idem
Copros ·i·stercus
Corax ·i·coru⁹ auis
Corasceni est propriū nomē·
loci vel regionis
Coraxi est species ypericō
Corax idem quod supra·
Corallus quid est ·l·l· basac
Coratum ·i·porrū
Corad ·i·pustula oculi
Coratici sunt frusta itestinorū subtilia q̄
cū pingucdīe exeunt in disinteria
Corat ·i·corrodens
Corosos ·i·cōmotiones:
Coratari ·i·coratici·
Coratrai ·i·lactuca
Coramsim ·i·elixatura
Corasex ·i·brancos
Corda est que dicitur tenantos
Cordapsum ·i·yleos
Cornia ·i·color
Cornale ·i· cranea
Corat ·i·planta fontis·&
ē tenacion
Corsanda ·i·cauda equina
Cort ·i·gūmi arabicū
Corella ·i·prunus ar bor·
vt in palladio
Cornella idem·
Cortex eris ·i·bactitura eris
Coristum ·i· lac statim post
partum mulsum
Coriza ·i·oppilatio nariuz
vel infusio de fluxu a cerebro descēdente
& est coriza nomē morbi et mēbri·s·carū
cule que sunt in extremitatib⁹ neruoruz
odorabiliū
Coriata ·i·stupores
Coriden ·i·ypericon
Corium animal quid est·l·l· gelolacheb·
Coriandrum quid est·l·l·dyabora
Coriandrum putei ·i·capillus veneris
Corimbi calesis chundii· est cocognidiū

semen·sed corimbi simpliciter plati sunt fructus edere vt apparet in·l·scissos·& se cūdū quosdā sunt ānuli vitis
Colirió scdm dyas·vocatur gessamia.
Corici ·i·rapa rustica
Corion ·i·coriandrum·
Corium herba est quarta species ypericō scdum Sera·cap·de ypericon
Cordiator interptatur aliquādo pro ore stomachi sed sepi⁹ p corde· ide cardiaca p cardialagra. vt in dietis vniuersalib⁹·

CLXXXVIII.

Ordilion grece· latine vero ca rui agreste vel siler creticuz vl' corumeni· Dyas·cap·cor dilion·Herba est que nascit in cilicia·ei⁹ frutex est sarmētosa semē habēs rotūdū & duplex sicut sūt fabe·viscidū et odora tum· Posse·Dyas: Semē ei⁹ si bibitū fuerit prouocat vrinam et menstrua·suc cus eius virge & seminis tribus obolis bibitus cum dulcore dieb⁹ decem·nefreti cis medicātur·radix eius tunsa & vt ele ctuariū opposita toracis cās mirifice curat
Corbida·est meatus vesice ad virgam
Cornucellum fruct⁹ ·i·cornea
Corti ·i·humor croci
Corch· idem
Corona bubula ·i·pigamum
Coronis ·i·cornix auis
Corona ·i·saturegia
Corotrum ·i·frumētum
Coroda ·i·cimex·
Corrotari ·i·corrodes
Corona regia ·i·mellilotū
Corona montis ·i·ros marin⁹·Aui cē·tn capitulū nullū de eo facit.
Coronopodion ·i·herba que pes dicitur coruinus
Corotrai ·i·lingua bouis
Corodai· idem
Corcos ·i·fenum
Corrodes sūt frusta subtilia que in disin teria de ventre egrediūtur
Cornub ·i·cornubia
Coru·est mensura trigita modiorum
Cornus arbor quid est·l·l·cranea
Corruda ·i·siluestre·& est asperū gūmi· qd greci erminiū vocant
Cor album abietis ·i·agaricus
Cosa perimaton ·i·cicute semen
Cosma spermaton· idem
Cochasi ·i·papauer
Costa bouis ·i·plātago
Cossessio ·i·quando res adu nant partes foraminū
Cosen·sunt copule glādiū
Cosefos ·i·merulus auis
Cosmice ·i·bectonica
Cossifos ·i·cosifos
Cosure ·i·spuma maris
Cossure·. idem
Cosguaria ·i·cibalaria·
Costus· ·i· radix amara·& inuenitur in multis locis custus dulcis sc ptū in confectōnib⁹· sed nec vidi nec au diui ab aliquo vidisse·sz p costo·l·l·hosta
Costbarcost ·i·cot
Cost· est quidam lapis viridis in quo acuūtur instrumēta ferrea & vocatur cos ocularis·quia in eo frican tur sief oculorum·& dicitur cos olearia· quia acuūtur in ea instrumenta ferrea & aspgitur super ipsū oleum·& ob hoc ro mani vocāt eam olearolam
Cotadrios ·i·vsnee·
Cotalibes ·i·amomum
Cotalides· idem
Cotilidones sunt fetus ligamenta

CLXXXIX.

Olitidon gre·latine cibalaria vel vmbilicus veneris· Dy asco·Cotilidon habet folia sic acinctabulū obrotūda et alta·et latenter concaua·et hastā breuē·in qua est semen positum·radix est ei obrotūda vt oliua· Est alia cotilidon que folia hēt pinguia & latiora et spissa sicut lingellas·folia q sunt circa radicem sūt sicut ocul⁹ picta habet in medio sicut maior aisdo·gustu stiptica·hastā habet tenuē·cui⁹ flos et se men similis ypericon· radix est illi maior pdicte·cui⁹ virt⁹ est similis aisdo· Ga lien⁹·vii·sim·phar·cap·Cotilidon Mixte est virtutis scz humide subfrigide .et cu iusdam obtuse stipticitatis pauce amare vnde infrigidat· & repcutit et abstergit et dyaforat Plinius cap·cotilidon Her ba est omnibus nota: cuius natura ex hu mido frigido et parum calido refrigera toria· Posse·Dyas· Virtus prime spēi est qd succus radicis eius et folioz pun ctus aut fomēto adhibitus tumorem na ture spgit·ignē sacrū extringuit· & per mones curat·scrofis iipositus eas spget· stomachi estuatōez tollit· radix comesta cū foliis calculos frāgit·vrinā puocat· ydropicis i oximelle dat⁹ siglare psidiū est·et multi ad amorē eā colligunt· hec mixtam habet virtutem infrigidandi &

humectandi·habet etiã nõ apte stipticaz vim cum amaritudine modica·unde infrigidat & reprimit & pijcit & digerit·inflamationẽ ergo flegmonũ curat·& in stomacho causon habẽtibus utilissima ẽ·cataplaslmata tũsa & ĩposita vulnera que sunt cũ rubore & rosulas sanat·succ⁹ eius miectus ad veretri excitationẽ (quaz greci fimosim vocãt) valet Gal·Cotilidon curat flegmones herisipilatos & herisipilas flegmonosas· & maxie stomachi ardẽtis utilis & sufficiẽter epiplasmata·credita aũt sunt folia cũ radice comesta lapides frãgere & urias mouere· Plinius hec tunsa & imposita vulnera curat & resoluit que sũt cum rubore·i· rosulas sanat·tunsa et stomacho imposita ardorẽ & inflamationẽ sedat·radix vero ei⁹ potata lapides frãgit·greci vͦo dicunt ꝙ leniter sit humida frigida & stiptica

Coticorion ·i. intuba agrestis

Cotidanclearis ·i·vexia

Cotia ·i·limaces

Cotila est pondus·ix·ʒ·Gal· vero·x·de inge·sanitatis videt̃ dicere ꝙ due sunt·ix·ʒ·error scriptoris fuit·& est medietas kist scd̃z auic̃·hͦ et̃ videt̃ dicẽ ysidorus· nam cotila scd̃m ysidoꝝ ẽ mensura põderis ciatoꝝ·vj·& ciatus scd̃m ipsum ponderat·ʒ·j·ʒ·sicut apparet in l·ciatus

Cothia est species pini

Cotoconopedem est pes milui. & est pepanus·

Coton ·i· bombax pro quo lege literã goron.

Cotona bubula ·i·pigamum

Coturnices quedã sunt magne que similãtur columbis·& iste sunt attagines· & quedam sunt parue·& iste sunt que vocãtur qualee·

Cotula alia fetida alia nõ fetida· Fetida ẽ planta similis camomille folijs· & flore que latine vocat̃ pucida·& grece ptemõ Est alia cotula non fetida que vocat̃ ara·bichar·& secundum auic̃·vocatur ocul⁹ vacce·gre·vero butalmos·i·ocul⁹ bouis & ista ẽ que a quibusdaz vocatur cotula minor.& ẽ duplicis speciei sicut inuenies in l·l·bichar·

Cotularia idem quod supra

CXC

Cot gre·ara·alphabar vel alfarfasat·latine vͦo medica vel pratũ Dyas·ca·cot·Cot ẽ herba similis trifolio que infra fenum nascitur folia habet angusta· & virgulam similem trifolio in qua virgella semen est ut lenticula·illud semen miscetur pani pro odore·quod cum salibus elixum in fomento adhibitũ calidum est. hanc herbam equi & asini comedunt·de quo auic̃·li·ij·cap·cot ait oleum cot est res magis conferẽs tremori

Coxaros ·i·millefolium

Coxablos ·i·almea

Coxalos idem

Coxiosos ·i·ille cui debent humores per urinã purgari· & non purgat̃ & fit sciaticus

Coxilide ·i·atriplex·& ẽ blit⁹

Cozumbrum ·i· almea secundum quosdam·sed falso·sed quid est l·l· infra chozumbrum

Cozula quid est l.l·cesmes

Chonicha chonus conizuli cicuta idem

Chorus ·i·vulturnus ventus

Chorona regia ·i·pratellum

Chorose ·i·spuma maris

Choa ·i· malumgranatum·

Choen idem

Chotheon armenitinum a loco dictum·

Cothonas bedias ·i.tussis hũida antiq̃·

Comosis est vehemens tumor oculoꝝ ut minime claudere valeant egrotãtes: adeo ut albe ptes prime tunice sanguinolente atqz extantes appareant pupillam supantes & ẽ obtalmia

Cochachemen idem

Cozbezbata est nux serca·id est·melecheta· eo ꝙ grana eius similantur melice granis·

Chonossonobarum magnum·i·pinus

Chonile scd̃m dyas·vocatur quedã species origani

Chonus ·i·coniza

Chos achalip· ·i·testiculi vulpis. & sunt satirion

Chosalkeb ·i·testiculi canis· & ẽ species satirionis·

Chop ·id est· super calcaneum retro

Chorosus est nomen cuiusdam lapidis

Chobzaleoroth ·i·ciclamen vel maluz terre

Cholcodeia ·i·datio vite

Chomos ·i·cronicus

Chromion ·i·cepe

Chronicon ·i.tempora anualia·

& cronica.
Chromonos ·i·annus·& est tēpus mensurans spaciū vnius anni
Chrotofion gre·latine tardꝰ vł' antiquꝰ dolor capitis vel tempoꝝ ac frontis
Chrocodileon ·i·cameleonta nigra·
Cloron ·i·viride
Clobasis ·i·anagallus
Clogias ·i·lanceola·& ē species plantaginis
Cromineon ·i·cepa canina
Cronopos ·i·mala citonia
Crodia ·i·capita papaueris
Crotu ·i·semen
Cromon ·i·cepa
Crocus affricanus·i·cartamus
Crocus ortulanus ·i·cartamus
Crocus ortensis idem
Crocꝰ simpliciter ꝓlatꝰ·qd ē l·l·iamfarā
Crocus romanus idem
Crocus orientalis idem
Crocoma ·i·fex olei de croco l·l·oleum de croco
Crotona ·i·sisamus agrestis et est cataputia maior
Crocodillus grece & latine ara·timsa·& ē a colore croceo dictus· animal degens in nylo flumine & est simile in figura lacerte·nisi qz secundū se ē breuiꝰ·aliquā do in terra pascit̄ vitulum rapit matri si reperit·portatqz ipsum in flumine·soluz inter animalia mandibulā superiorē mouet īferiore fixa manente·ab auicenna vocatur timsa secundo canone
Crom quid sunt l·l·habelzelim
Cromanos ·i·pix arboris pini

·CXCI·

Crocus ferri sic fit secundū bulcasim libro qui dicitur seruitor trāslato a simone de ianua. Accipe de elimatura ferri quantū vis·& pone ī lamina ferrea.& sufla cū folle quousqz calefiat lamina·& limaturam pone in mortario ferreo ita calidam·& tere bene & iterū repone in lamina.& pone super ignem et ex suffla secundo donec calefiat vt priꝰ fecisti·& facias ita decies vel amplius·quia quanto plus feceris tāto melius·quādo ergo conuersum fuerit in colorē croci si adherebit alicui rei color eius nō sperabit̄.& iuuamentū eius est ꝙ qui depilauerit pilum supfluum vel male generatū in palpebra·& posuerit sup locū a quo euulsus est de limatura sic pparata sepe ꝓhibebit ortū eius·& sunt quidam qui ponūt in vnguentis qñ volūt exiccationē eorum fortez·& sunt qui vtunt̄ ea sola & q̄ ꝓiciunt eā sup vlcus humiduz cuius sanatio ē difficilis·& exiccat ipsum
Crocus per mixtus ·i·crocomagna

CXCII

Crocomagna est fex olei de croco secundū quosdaz·sed aliter dyas·& sera·dicunt·est nanqz confectio in antidotario scripta que recipitur in dyarundine & in alijs ɔfectionibus·& sunt ei diuerse cōpositiones quas describit sera·cap·de dyarūdine dicens ꝙ quādo inuenit̄ crocus ꝑmixtus ē intelligenduz de hac ɔfectione Dyas·similiter describit ipsum vt patet in ꝓprio cap.dicens crocomagna fit ex ꝑciosis aromatibus crocinis vnguēti·& est quasi gleba lata & oblonga cuius ē optimū atqz ꝓbabile quod croci habz colorē mediocriter mirre referens qualitatē·Est autē lene et amarum dentes atqz linguā vehementer inficiens·vires quoqz ipsas quas crocus habet repsentat·nam hic leniter stringit plures em̄ in cōpositione ꝓpter precij distantiam ꝑ crocomagna crocū mittunt.
Crocoma idem quod supra
Cuasab ·i·que in flexuris propter sudorem fiunt
Cuas ·i·pruna
Cuasi idem
Cuelia ·i·valeriana
Cue ·i·rapella
Cuesos ·i·polium
Cuiclichion ·i·perdichion·& ē paritaria

CXCIII

Cui ara·grece sica·latine ficus Sera·li·aggre·cap.cui aut·gal·Sūt ex eis siluestres domestice & montane·Et ex domesticis·quedam sunt recentes.quedam non·sed sunt ecce & recentium virtus est debilis propter hoc quod amiscetur eis de humiditate·& sicce sūt meliores·& maxime carnose·Et ille in quibus est acuitas & punctio abstergunt magis & resoluunt·& habent in se humiditatem subtilem Et virtus ficuum est ca·in fine primi gradus·& sicca in principio secundi gradus·& secunda eius virtus est que maturat & resoluit·Et alia ē que resoluit apāta qñ miscetur cū farina ordei aut cū medulla panis frumenti·& aqua in qua coquunt̄ ficus decoctione multa ē similis melli in

virtute sua. & recentes quidem & sicce
laxant ventrez. Et virtus siluestrium est
attractiua & resolutiua. & ita ē in dome
sticis anteq̄ maturant̄. quoniā est in eis
aliquid lactis ex arbore. & arboris ficuū
domesticarū virt? ē ca. & subtilis. & lac
eius & succus folioꝝ ipsius calefaciūt ca
lefactione forti & mordicāt & vlcerant
corp?. & aperiunt orificia venarum que
sunt ī ano. & euellunt verrucas & laxāt
ventrē. Sed in arbore ficuū siluestrium
est de caliditate & subtilitate tantū q̄ si
coquant̄ cum carne bouina dura faciunt
illam decoqui. & est fortior in omnibus
pdictis q̄ domestica. Sed montanarū fi
cuum arboris sapor ē acutus & pungēs
& abstergens. et quando fit emplastrum
cum ramis eius super verrucas que dicū
tur capita clauoꝝ. aperit eas. & ita ē de
lacte eius. s. quādo fit vnguentū ex eo. et
quando fit medicamentū ex eo & melle
abstergit maculam oculi grossam. & est
conueniens obscuritati visus & descēsui
aque ad oculū que fit ab humorib? gros
sis multū. Et cineres quidem ficuum &
glandium et lacticinioꝝ sunt meliores ci
neres ad abstergendū. Et idē auct. dyas.
que ex ficubus sūt recentes & mature sūt
male stomacho & laxant ventrē. & quan
do inducūt fluxū ventris est leuis abster
sionis. & ꝓuocant sudorē. et abscindunt
sitim. & sedāt caliditatē. sed sicce sunt ci
bus. & inducunt sitim. et molliūt ventrē
& non sunt ꝯuenientes cursui humoꝝ ad
intestina & anū. & ipse sunt ꝯuenientes
gutturi & canne pulmonis & vesice &
renib? & asmaticis & discoloratis ꝓpter
aliquas egritudines antiquas. & epilenti
cis. & ipsi coquunt̄ cū ysopo & bibit̄ ea
rū decoctio. & purgat pectus a supflui
tatibus. & confert tussi antique & dolo
ri antiquo pulmonis. et quādo terunt̄ cū
cartamo laxāt ventrē. & conficiunt̄ cū ni
tro & farina cū aceto & sale. & fit inde
emplastrū. replet vlcera humida que sūt
in capite. & confert syre. & liniunt etiaz
cum eo scissuras palpebrarum & confert
& quando coquuntur in aqua mellis. &
fit cū illa decoctione gargarisma cōfert
apātibus gutturis & amigdalaꝝ & squi
nantie. Est em̄ valde vtilis medicina. &
sunt ꝯuenientes emplastris. & quādo co
quunt̄ cū fenugreco in aqua or. & fiunt
in ea sessiones ꝯfert duriciebus matricis
& quādo terunt̄ cum ruta & fit inde cri

stere ꝯfert tortionibus. Emplastrum em̄
quod fit ex eis ē mollificatiuū & resoluti
uum. & quando fit emplastrum cum eis
& yreos nitro & aloe. postq̄ fuerint de
cocte & trite cū eis. maturant apostema
ta dura & clauos & apāta q̄ fiunt ī radi
ce auriū. & quādo teruntur crude & mi
scēt̄ cū calce & nitro. et fit īde emplastꝝ
resoluit apāta dura et humores qui flu
xerunt a membris. et quādo teruntur et
miscentur cum calcanto ꝯferunt scissuris
aurium. et quando coquunt̄ cum vino et
teruntur et miscentur cuz farina ordei et
absinthio. et fit inde emplastrum super
ventrez hydropicoꝝ. facit illū detumesce
re et quādo terunt̄ et miscentur ī ceroto
conferunt ꝯbustionibus ignis. et excoria
tionibus calcaneoꝝ. et quando coquunt̄
cum sinapi. et ꝓijcitur decoctio earuz in
aurem. confert tinitui ipsius et pruritui
eius. et quando coquuntur cū fenugreco
et miscentur cū eadez decoctione et lini
untur super empetiginē. et alias maculas
que fiunt in cute. confert. Et ficus sunt
difficilis digestionis. et molliunt ventrē.
et habent virtutem mollificandi omnes
duricies. et folia arborum cuius fructus
ē niger. quādo fit emplastꝝ cū eis cōfert
morphee. ficus autē immature cum melle
conferunt morsibus canis rabidi et vlce
ribus a quib? emanat sanies similis melli
et quādo miscent̄ cū eis folia papaueris
extrahunt ossa fracta. et quando miscet̄
cū eis nitruz resoluit clauos. et quādo fit
emplastꝝ cū eis et orobo et vino confert
morsui mugali. sed agrestis ficus folia
quādo fit cum eis emplastrum et sale et
aceto. aufert furfures capitis. et apāta q̄
fiunt in cute capitis. et que dicunt̄ acoras
et quando fricantur palpebre cum folijs
ipsis auferunt asperitates et pruritum et
scabiē ipsoꝝ. et lac qd̄ emanat ex arbore
eius. quando linit̄ sup morsum serpentuz
et vermium venenosoꝝ confert multum
et confert formice. et nō sinit eaz dilatari
in carne. quando linitur ea circūquaqz et
maxime si admiscetur ei pinguedo porci.
Et quādo ponit̄ ī emplastris ꝯuenientib?
ꝯfert scabiei vlcerose. empetigini et macu
lis q̄ fiunt ab humoribus et podagre. Et
extrahit̄ succus ex summitatibus eius qn̄
accipiunt̄ in principio. verꝫ dū apparent
molles et plene humiditate. et anteq̄ inci
piāt emittere germina et terunt̄ et expri
mit̄ succ? ab eis et siccat̄ et reponit̄. Et

facit ea que de lacte diximus & virtus
eius ē que coagulat lac quādo ē liquiduz
& dissoluit coagulatū· & summitates ei
us quādo incipiūt dare lac laxant ventrē
similiter lac eorum & cinis ramoꝝ eius
quādo fit lixiuiū cum eo valet disinterie
facto cum eo cristeri · & quando lauanē
sepe vlcera cum eo dissoluit & corrodit
duricies ipsoꝝ· & abstergit concauitates
eorum · & quando infunditur spongia et
ipsa imponitē super vlcera cancrosa sanat
ea· Et quādo datur in potu illi qui sūpsit
medicinam venenosam vel potionē con=
fert· & quādo miscetur cū oleo & linitur
cum eo corpus prouocat sudorē · Et hoc
idem faciunt alij cineres· & maxime arbo
ris glandiū · sed ficus immature scilicet
quando cadūt de arbore· si fiat ex eis em
plastrum crudis cum farina frumenti &
nitro cōfert formice · & quādo fit empla
strum cum eis decoctis sup nodationes
neruoꝝ· & sup scrofulas dissoluit eas· &
quādo fit sup morsurā venenosam attra
hit venenū ad supficiem cutis Gal· viij
sim· phar· cap· sica secundū translationez
grecam · Sica · i · ficus sicce quidem calide
sunt virtute in primo gradu iam ɔpleto
vel secundo incipiente· habent autē quid
subtile in partibus · Ex ambobus igitur
his sufficiunt duros tumores digerere
mox aūt dyaforant · Et ipse quidem pro=
prie p se cataplasmate talis sunt virtutis
oportet aūt vbi magis digerē vis tritice
am farinam miscere· Si vero dyforare· or
deaceam· panis autem in medio eorum ē
sed que talia methodi que de ɔpositione
pharmacorum & terapentice sunt magis
propria· Ad presens vero sufficit· & hoc
noscere de ficubus· sicce etiaz quādo pin
guiores magis digerere· acriores vero in
gustu abstergere & dyaforare nate sunt
quod vero fit multum eis coctis in aqua
simile est non ea consistentia solum · sed
& virtute mellis· Recētes vero comeste
ꝓpter admixtionē humiditatis imbecilio
ris virtutis sunt· ventrē tamē subducūt
scilicet humide & sicce· ficulnearuz vero
siluestrium· ficus acris est & dyaforetice
virtutis· ita autez & domesticarum ficul
nearum · Olinthi· i· ficus parue nō matu=
re pticipant adhuc opos · i · lacticinio fi
culnee· Siki · i· ficulnea ea· & subtiliū par
tium complexionis ē · sicut & opos eius
indicat & folioꝝ succus· fortiter enim al
terutrū eorum est calidū · vnde non mor

det solū vel abstergit vehemēter· sed eti
am vlcerat vel anostomizat & verrucas
extrahit· Est etiam purgatiuū· Siluestris
autem ficulnee palam ita sunt calide &
subtiliū partiuz complexione · vt bouinis
carnibus duris si misceanē liqualibes eas
faciant Gal· ij · de cibis· cap· de ficub⁹
domesticis. Adsunt autē ipsis secundum
ventrem fluxibiles esse· et pertransire de
facili per totū corpus· et etiam abstersiuū
habere · & etiam secundū ꝙ arenosa que
dam multa nefreticis in esu ipsarū secer
nuntur · paucūqz dant corpori nutrimen
tum· & non forte sed spongiosam faciūt
carnez sicut faba . implent quoqz ventrē
ventositate· & essent vtiqz satis grauan
tes si nō secederent velociter· vnde bene
matura ficus venit ꝓpe ad non totaliter
ledere· consideraē existens iam siccis ficu
bus · Nam ficus sicce virtutē habent sub
tiliatiuam & incisiuā propter quā & ven
trem ad egestionem excitant· & renes ex
purgant epati aūt & spleni flegmonanti
bus nociue ɔmuni rōne omniuz dulcium
Virides aūt nō valde generant sanguinē
bonū · abundantibus ipsis sequiē ipsos
pediculorum multitudo · ficus quoqz &
vue opere quasi capitales sūt. Etenim nu
triunt magis fructibus omnib⁹ horarijs
& minime sūt cacochimi · & maxime quā
do fuerint fructus hi bene maturi · ꝙ au
tem multū nutriant· ostendunt custodiē
tes vineas· qui in duobus mensibus impi
guantur· non tamen fortis & compacta
est eis caro generata · sicut que ex carni
bus · sed laxa & rara ꝓpter qd̾ celeriter
contrahiē cessante edulio· minus autem
ficubus vue nutriūt· & maximum in eis
bonū est celeriter secedere · ꝓpter quod
& si retineanē aliquando satis ledunt nō
existentibus maturis ficubus · Si em̄ non
secedāt ficus notabiliter · digerantur au
tem in ventre bene· non nociuuz dant cor
pori alimentū. vuis autem neutrū horum
existit · neqz cum digeruntē bene· neqz si re
tineantur. & secundum eā que ad ventrē
& epar distributionez crudum generant
chimū nō facile conuertibilē in sanguinē
& racemoꝝ quidem substātia composita
est ex eo que ɔtineē scdm̄ ipsam humidita
tem ex qua vinū fit · Et cū his adhuc ex
acinis· & ex eo qd̾ cōtinet hec extrinsec⁹
ymenodea cute que nihil scdm̄ sui ipsius
sensibiliter alterata· ɔsideratur his que in
ficub⁹· & ido aliqd ꝙ inutile remouēt ipm

ſumentes totũ qḋ intus kenkiamitibꝰ ꝓ
portionabile eñ eſt vtrorũqꝫ fructuũ· ꝙ
ſemen penetrãs ē intranſmutatũ Almã
ſor tractatu tercio cap· de ficubus. Ficꝰ
ca. ſunt que cũ ſunt recẽtes. ventrẽ inflãt
& leniunt· humorẽ creantes nõ malũ Sic
ce vero nõ multũ nutriunt & calefaciũt
quare multus vſus eaꝝ pruritũ & pedi=
culos generãt· ventrẽ quoqꝫ leniũt qñ an
te cibũ ſumunt᷑ Auic̃· li· ij · de ficubus
melior ē alba · deĩde rubea· deĩde nigra·
Et q̃ vehementer ē matura ē melior & ꝓ
xima ad hoc vt nõ noceat· & ſicca quidez
in ſuis opationibus ē laudabilis· verũta
men ſanguis ex ea generatꝰ non ē bonꝰ·
& ꝓpter hoc facit pediculos· veꝝ ſi ſuma
tur cũ nuce eius chimus fit bonus & cuz
amigdala · & leuior omnibꝰ ē alba illa q̃
ē humida ē ca · parũper· & que ē humida
eſt plurime aquitatis · & parũ eſt medi=
cinalis· que vero ĩmatura ē abſterſiua ad
frigiditatẽ parum declinans. niſi lac eius
& que ſic· eſt ca. in primo & in fine ipſiꝰ
& ſubtilis & que ſicca ē· et proprie acriſ
fortis ē abſterſionis· maturatiua · reſolu
tiua & carnoſa ē plurime maturationis.
& ĩ ipſa ſunt glutinatio & inciſio & ſub
tiliatio. & ſilueſtris ē acutior & fortior ĩ
hoc· & fructus quidez eius nutribilior ē
reliquis fructibꝰ· & que vehementis eſt
maturationis ꝓpinqua eſt ad hoc vt non
noceat· & in ipſa ē inflatio· & expellit ſu
ꝑfluitates ad cutim· & facit ſudare · & ſe
cundũ ꝙ eſtimo ſicca ſimiliter expellit ad
exteriora · & facit ſudare · & illa quidez q̃
eſt humida velocis ē nutrimenti & pene
trationis in ſtomacho & in corꝑe · nutri
mentũ vero ficus licet non exiſtat in ro
bore nutrimenti carnis & granoꝝ· tamen
vehementioris ē roboris ꝙ nutrimentuz
omniũ fructuũ· Yſaac in dietis parti
cularibus cap· de ficubus · Ficus ceteris
fructibus laudabilior ac nutribilior · hu
miditatis tamen ſue cauſa groſſos creat
humores· natura eius ca · ē & ſic· qualita
tes aũt caliditate & ſiccitate diuerſe ſũt
& ſcd̃m ſui ipſius diuerſitates. Eſt eñ fi
cus domeſtica & ſiluatica· Domeſtica eti
am in viridẽ diuidit᷑ & ſiccam · Viridis
quoqꝫ duplex ē modus· quoniã quedã eſt
ꝑfecte matura· & nõ ꝑfecte matura· nõ
ꝑfecte matura minꝰ ca· & magis groſſa
ꝓpter dominationẽ terreſtris ꝑtis · habet
tamẽ humiditates latẽtes que acuitatem
ei ꝓſtant & ſiccitatẽ in ſcd̃o · Vnde ypo·

Ficus quãto longinquior ē a maturitate
tãto minꝰ ca· & magis groſſa· valet hec
ſcd̃m medicinã cocta & cataplãte facto
ſcrofulas glandulaſqꝫ diſſoluit · nitro &
aceto ꝯmixta puſtulis ĩ capite valet mix
ta cũ melle ad morſũ canis et puſtulas q̃
viſcoſos hñt hũores. papaueris agreſtis
frõdibus mixta oſſa fracta ex vulneribꝰ
ꝓijcit· Itẽ cera adhibita et appoſita diſſol
uit· Si piſta in vulneribꝰ apponat᷑ ſanat ꝑ
fecte mat᷑ata· viridiſ aũt ficꝰ ſicca ē minꝰ
ca · Calor eñ eiꝰ ē in medio primi gradꝰ
humiditas v̊o et ſiccitas in ipſa tꝑata ſũt
Ex trium itaqꝫ rerum ꝯpoſitione cõſiſtit
corticis videlicet ſeminis & carnis· ſemis
nutrimentũ eſt nullũ · & ē de natura are
ne vel lapidis· Cortex vero ficꝰ vt cutis
ē · ꝓpterea duriſſimus ē ad digerendum ·
Caro aũt eius nutribilior digeſtibiliorqꝫ
exiſtit · Sup hoc dyaſ· calorẽ inquit extin
guit · ſitim aufert & ſudorem ꝓuocat Sic
ca vero ē ca· in initio ſecũdi gradus· ſicca
in medio pri mi· ꝙobrez calefacit & ſitim
creat & ĩ colericos mutat᷑ humores · Ce
teris vero fructibꝰ nutribilior· minuſqꝫ
inflationis habet· ſed ſi ſuꝑfluos ĩ ſtoma
cho humores inueniat dura fit ad digerẽ
dum · et ĩ corruptionẽ mutat᷑ · & ĩflationẽ
& vẽtoſitatẽ generat & peſſimũ ſangui
nem· In ſuꝑficie autem corporis pedicu
los creat · Si aũt mũdificatis humoribꝰ
ſtomachus vacuus ab his reperiatur be
ne digerit᷑· & ſanguinem laudabilẽ facit
corpus mundificat a malis humoribus.
vrinã ꝓuocat· pectuſqꝫ purificat· & pul
monem renes atqꝫ veſicã ab humoribus
groſſis· nõ tamẽ inflationis vẽtoſitatiſqꝫ
libera ē· Qui vero eius nocumẽta omnio
deuitare vult ieiunꝰ accipiat· et poſt illã
calamẽtũ manducz aut ameos aut yſopũ
piper vl' zinziber et ſil'ia· Et colericꝰ poſt
illam oxizucaraz accipiat· qui maioris eti
am nutrimenti cauſa velit accipere et vt
ſanguinem laudabiliorem generet nuces
vel amigdalas manducet· Itez valet ſi cũ
yſopo coquat᷑ · pectus enim et pulmonẽ
mũdificat · tuſſim diuturnã curat · garga
riſmate facto cũ apozimate in cãnalibus
pulmonis appoſita diſſoluit et in lacertis
que ſunt in latere lingue et cocta cũ vĩo
Si criſtere fiat valet ad dolorem ventris
qui ex groſſis eſt humoribus· Rurſus co
cta cum ordeo et fenugreco et cataplãte
facto apãta diſſoluit · piſtate ac ſinapi
commixte apozima ad tynnitum aurium

valet Dyas. cap. de ficubus. Ficus lacrima siue succus ficus istillatus vexationibus vel percussuris serpentū aptissimus approbatur. & mirmiceis circūlinitus medetur. Empetigies & lepras & lacrimas effelidas & podagrā admixtus cataplasmatibus curat. non autem aliter succus sit q; concussis atq; expressis mollioribus ramis tēpore quo fecunditate infusa gra uidi videntur. sed necdum in oculos germinum erumpentes. hic succus in vmbra siccandus est & sic reponendus. Ex ipso autem lac limpidum coagulatur. & coagulatum resoluitur. Cinis autem exustorum admixtus aque suscepto liquamine disintericis iniectione medetur. & callosos vlcerum sinus spongijsq; ex ipso madefactis & appositis cancrene medentur Item veneno temptatis potui datur cuz oleo mixtus & vnctus sudores mouet hoc & ceteri prestant cineres sed magis quercinus. caduci autē fructus crudi medentur mimirceis cataplasmate impositi cum farina atq; nitro. cocti aūt inuersiones neruorum atq; scrofas emolliunt. venena etiā ad superficiem corporis euocant. fic? vero mature si comeste fuerint spiritum conturbant. ventrē deponunt. feruorem nutriunt sitim prohibent. vnde ficus molles cacostomatice sunt q; si ventrē soluerint difficile abstinere poterūt. sudorē prouocāt. exantimata despescunt. Sicce vero que carice vocanē stomacho vtiles sunt. & termantice. sitim excitāt. reumatismo stomachi & ventris contrarie sunt arterijs & gule & vesice & renibus prosunt. cuz aqua mulse decocte & gargarismate adhibite arteriarū & faucium tumorem cōpescunt. vnde optimum gargarisma est & asmaticis confert. & eis qui ex macro noxia colorē pallidū habent. Epilenticis & hydropicis succurrūt cocte cū ysopo et careno ieiuno potui date thoraci ferūt auxiliū. tussientibus antiquit? subueniūt & pulmonis causas tēporales opitulanē & remouent.

Cuulb ·id est. culb

Cuulbi idem

Cuulisson ·i· centaurea

Cuufar ·i· abrotanum

Cubeze est species malue siluestris. & est altea

Cubeizon ·i· palma xpi

Cubebe quid est l. l. kubebe

Cubigi ·i· perdix

Cubrusic est nomen loci

Cubrasaiden ·i· pentafilon

Cuckaminos ·i· ciclamen

Cuclaminos idem

Cuclanaria ·i· cimbalaria

Cucuniones ·i· ramunculi virides.

Cucurbita agrestis ·i· brionia

Cucurbitinus idem

Cucumer asininus quid est l. l. refo

Cucules ·i· stannum

Cucurbita ·i· cocoza. & est bara

CXCIIII

Cvcumeres latine. arabice cakiar. Vbi sciendū q; cucumeres sunt melones indi secundum quosdam. sed mesue capitulo de cucumere asinino videtur dicere q; sunt citrulli Sed aliqui dicunt q; cucumeres sunt fructus sicut citrulli. oblongi tamen nunq; citrinescunt. & habent follas ita distinctas sicut melones. & cum maturantur habent parū dulcedinis. & sunt insipidi qd & ego concedo. Vnde cucumeres non sūt melones indi. quia auic. quarto canone cap. de cura terciane pure ponit melonē indum & cucumerē ergo nō sunt idē Sera. sic dicit sicut apparet in l. dulaa. similiter cucumeres non sunt citrulli sicut apparet in l. citrullus. Et etiam sera. dicit auct gal. q; citrullus frigidior est cucumere. ergo cucumeres nō sunt citrulli. preterea in predicta l. sera. auct. abix aqua cucumeris. & citrulli confert inflamatōi & cetera. ergo non sunt idem Sera. li. aggre. cap. rachera auct. gal. Cucumeris substantia est grossa dura digestioni. & generat chimum malum paratum corruptioni q̄uis melon sit citi? corruptibilis Et virtus ei? est que infrigidat & humectat in ij. gradu & mollit ventrē & prouocat vrinā. Et quādo sumiē cū rob aut cū lacte cōfert vlcerib? vesice & sedat inflamationem stomachi. et sitim quādo comeditur. & sedat sincopim ex caliditate. & confert ei ex proprietate quam habet. Et idem auct. abix aqua citrulli confert inflamationi fe. & sedat sitim & laxat ventrē laxatione bona sine nocumēto aliquo & debet bulliri cum zucaro albo. Et nō oportet q; detur habētibus naturā durā nimis ad mouendum quia illa non habet virtutem tantam q; laxet naturam duraz Et si ipsa fecerit morā in stomacho forsitan inducit laborē & nocumētū & inflatōnes Rabimoyses auc. gal. Cucūer es et

pepones si cito nõ digerant̃ sũt venena mortifera Gal· viij ·sim· phar· cap· Sikinis videt̃ dicere ꝙ cucumer dicat̃ de pepone et cucumere iam dicto · nam dicit sikinis· i· cucumer esibilis qui quidem pepon ẽ subtilioris substãtie· qui vero non ẽ talis grossioris ẽ substantie ·ac etiã abstersiua & icisiua pcipat virtute· vnde diuretica sunt & splendidũ reddũt corpus· & maxĩe si siccauerit quis semẽ dein de incidẽs & cribrãs lenire faciunt· dominat̃ aũt in eis frigida & humida cplexio· non tñ fortiter ·sed in ij· gradu locat̃· Si vero quis semen siccauerit· vel radicẽ nõ adhuc humide nature erit· Sed iaꝫ siccantium in primo quasi gradu vel ij ·incipiente · Est autẽ & abstersio in his plus ꝙ in carne fructus

Cucumer agrestris ·i· cucumer siluestris vnde fit elacteriũ· & ẽ cucumer asininus
Cucumer erraticus· idem
Cucumer indus idem
Cucurbita alexandrina ·i· coloquintida
Cucurbita deserti idem
Cucurbitinus ·i·cucurbita agrestis·
Cudibion ·i·buglossa
Cudilion idem
Cudiblos ·i·lingue canis

CXCV·

Qusa arabice· latiẽ vero citonia Gal ·ij ·de cibis · Mala ipsa non sunt habentia vnã naturaꝫ qđ est ·quia quedã ex eis sunt dulcia· quedam pontica· & quedã stiptica · & quedã acetosa· & quedã insipida· & in dulcibus ẽ substãtia aquosa tpata· & põtica vincit in eis frigidum terreum · sed in stipticis hec ẽ eadẽ suba cũ aquosa substãtia dulci In acetosis aũt est substantia frigida · & virt⁹ ponticoꝝ & stipticoꝝ & acetosoꝝ est virtus que incarnat· & que cglutinat vulnera· & ꝓhibet illđ qđ currit ad apostemata in principio eoꝝ & fortificat os stomachi· & stomachũ laxum & fluxum· maxĩe vero q̃ sũt stipticiora ex eis & acetosiora· sed illud qđ vincit sup naturã in sipidorum ẽ aqua ·& complexio eoꝝ est humidior & frigidior· & ipsa administrãtur in medicinis apãtum in principio eorum & i augmẽto & vniuersaliter in malis ẽ humiditas multa· & supfluitas frigida· & ideo destruit̃ succ⁹ eoꝝ & acescit Seruant̃ tamen quando coquunt̃ cũ mele & fit inde rob. & seruant̃ eodẽ modo citonia ipsa cũ melle sicut & succi eorum

Citonia maiora vocant̃ saturninia & sũt maioris iuuamẽti ꝙ alia· Rememorãs ergo illoꝝ quecũqꝫ poma stipticãt scias frigidũ & terrestreꝫ chimũ habere· q̃cunqꝫ aũt acetosa vident̃ frigidũ quidẽ · sꝫ subtilium ptiũ· medie vero cplexionis esse q̃ dulcia ad calidius declinare vident̃· sicut que pfecte apoya· i· sine qualitate & valde aquosa ad frigidi⁹ inclinata · vtaris ergo ipsis scđꝫ pdominantiũ humoꝝ virtutes· Austeris aũt pomis quidẽ qñ ꝓpter discrasiã ca· aut ꝓpter humiditatẽ multã atonus· i· sine vigore venter extiterit· põticis auteꝫ qñ sufficiẽter excreuerit huiusmodi· acetosis vero qñ estimaueris i ipso grossum humorẽ collectũ esse non valde aliquid frigidũ tanꝙ· frigidius quidẽ nõ acetosis sed ozimeis indiget . Siccãt aũt ambo grossitiẽ humoꝝ acetosa et ozimea Differunt aũt hec in hoc ꝙ hec quidem cum ĩfrigidatione illa vero cũ caliditate operantur· palam autẽ ex iam dictis sepe ꝙ stiptica quidẽ supfluos secessus restringunt· acetosa humorem quidem grossum inuenientia in ventre diuidũt hunc· subducuntqꝫ sterc⁹ ·& ꝓpter hoc humectãt egestiones· purũ aũt inuenientia ventreꝫ restringunt ipsum magis ·est quidem & aliud quoddã genus chimi non in pomis solum ·sed etiã in omnibus alijs fructib⁹ quod aquosum vocant & apoyon minime quidem bonum stomacho sicut & aqua· Malicia auteꝫ ẽ in pomo talis ꝙ his qui ad esum ipsius veniunt· aut propter delectationem hoc agentibus· aut propter stipticum quando ergo neqꝫ delectabilia sũt comedere talia · neqꝫ robur imponũt ventri sicut stiptica neqꝫ sunt coniuncta roborantibus merito spernenda sunt ·sicut apud nos in asia in multis locis porcis ipsa proijcimus platanistica vocãtes quoniaꝫ gustantibus sũt aliqualiter silia teneris folijs platanorum· Cauere autem oportet pulcherrima poma anteꝙ super arborem sunt matura . Indigestibilia eñ sunt & frigida & tardi secessus· & mali chimi cum hoc frigidũ grossum inesibiliter chimũ habent· Quecunqꝫ auteꝫ bene matura seruant̃ ad hyemeꝫ· & ad ver qđ post ipsum ꝓficuissima fiunt· Sepe etẽm & i egritudinibus i calido cinere assata mediocriter aut in aqua feruentissima bñ decocta· dare aũt oportet ipsa post cibũ statim & quãdoqꝫ ante & cũ pane roboris vẽtris gratia et stomachi his qui sine

appetitu sunt & tarde digerētib9 vomiti
uisq3 & diarricis et disintericis·ydonea
aūt ad talē oportuuitatē sunt ·& que pō
tica· mediocritatē aūt habēt stipticitatis
vt dixi sic prepata deponētibus eoꝝ stip
ticitatē ī tali pparatione·ꝓpter quā stipti
coꝝ pomoꝝ aut piroꝝ esus laxat ventrē
qnoniā audiui quosdaz dicentes subduci
ventrē ipsis post stipticantiū esum· meli
us putaui propter rationem & expientiā
nobis sepe notā quoniā primo· quodam
rectore nostro cōtinuo dicente post au:
sterorum pomoꝝ & piroꝝ esum laxari
ventrē intellexi factū adducensq3 expien
tia discussionē ipsius·post hāc vtiq3 fidu
tialius in alijs ad eandem expientiā veni
volui ꝯdietalez fieri mihi virū saltē vno
die quatenus viderem quādo & quot of
feruntur stiptica. & secundum primam
mox quō consuet9 erat dietari·rogaui ip
sum nihil omnino permutare eoꝝ que se
cundum dietam · Ille autē post balneum
aque non multum ꝓhibens·deinde fenu
grecū & rafanida·& quecunq3 talia mul
tis consueta sunt offerri aliquid aliud an
te illud gustare. & similiter cum ipse co:
medisset superbibēs aliquid vini dulcis
consequenter comedit maluas cum oleo
& garo modicū habentibus vini·& post
aliquid piscis & porcine carnis et auis.
deinde bibēs semel aut secundo modicuz
īntercipiēs comedebat pira austera. & p9
hoc precipientibus nobis ad deambulan
dū, cum paꝝ deambulasset submot9 est
venter ipsius notabiliter · Considerās er
go hoc ordinaui cum amico pro sequente
die ꝙ ego ipsum ꝓcurarē secundū dietaz
primo em̄ post balneum dedi mala & pi
ra comedere ·deinde alia·deinceps vt cō
sueuerat & in his sic factis·non autē no
tabiliter sed neq3 mediocriter secessit ei
us venter. Admirat9 est ergo multo qd̄
factum est· Requisiuitq3 a me causaz ip
sius·at ego illi respondi hec nunc dicēda
Garo quidē dixi cum his que simul cū ip
so sumebantur apto nato subducere ven
trem. & hoc iam preoperāte stipticitate
vltimo sumpta maxime non vigorosis se
cundū stomachū causam fieri subductio
nis · roborando ventrē et ꝓuocando ad
expellendū deorsum ꝯtenta in ipso·magis
autez dixi vtiq3 credens hoc sumens in se
quenti die omnium quidē primo stiptica
secundo autē post ipsa carnes · & omniū
vltimo que cū oleo & garo offerebant̄ ne

quaq̄ inquit mouere· vtiq3 mox maluas
comedens cū oleo & garo optime dixi iu
dicasti. euertūt em̄ hec ventrē et maxime
ipsius os qd̄ ab omnibus iam ꝯsuetū est
stomachus vocari. Confortant aūt & ro
borant stiptica·ꝓpter qd̄ & si aliquis ali9
humor ipsuz euertat ·sicut ꝯtingit aliqui
bus coleris ru·amplior aggregata hec fa
cere que gustauerit stiptica·mox aggre
gat deorsum talē humorē·deinde ostendi
ipsi quendā iuuenem qui ante paucos di
es sumpserat gratia purgationis scamo
nee succū ianq3 transactis horis quinq3
post oblationem· & nulla assellatione cō
secuta anxiari quidē dicentē stomachū.
Intumescere aūt & grauari ventrē·& ꝓ
pter hoc pallescere & deficere·et mihi cō
municasse sinthomata ipsum detmentia·
Qualiter igit̄ hominē curaueriz audi ·du
xi ipsum iuuenē eiq3 p̄sentaui·presentem
& narrantem quomodo quidem ego pre
ceperam comedere aliquid modicum po
mi stiptici aut ḡnati aut piri· & ille quan
do comederat mox alleuiatus fuit a mo
lestijs segregata mox ab ipso multa mate
ria valde ex ventre . Scias igitur dixi re
ctori ·& cui hoc accidens est quandoq3
supercomedis stiptica propter debilita
tem stomachi & ventris ille et magis hº
inquit verum dixisti·Est enim mihi natu
ra talis·quia stomachus meus auertitur
de facili a quibuscūq3 ·Componitur aūt
ex ipsis pomis cibariū mansiuum stiptici
tatis oportunum ad roborationē ventris
debilitati ·In siria autē est vocatū melo
placenta·ꝯponunt aūt edulium mansiuū
sic & ad romā deferunt̄ plene ipso olle
noue·Et componitur dictum eduliū ex
melle & carne pomoꝝ cōminuta & elixa
simul cum melle. adhuc autem & piperis
habet aliquid albi & zinziberis·sed non ē
nunc tēpus doctrīe ipsius albi perfecte
dicte·Et flos arboris citonioꝝ dum est
humidus vel siccus est conueniēs empla
stris in quibus est necessaria stipticitas·
Et quando bibitur cū vino confert spu
to sanguinis· & fluxui vētris & menstru
orū· & vinū citonioꝝ simplex qd̄ est sine
melle confert & abscindit fluxū colericū
et sitim et que ex citonijs sumuntur cum
melle sunt bona vomitui flegmatico et
confortant epar·et muscillago granoruz
eoruz cū zucaro lenit cannam pulmonis·
et humectat siccitatē eius · Auic̄·li·ij·
capi . de citonijs quando abluitur cinis

ramorum & foliorum eius sunt sicut tu=
chia· & rob pomoꝝ eius acescit ꝓpter il:
lud qđ est in ipso de humiditate aquea
frigida· & assatũ est melius & magis cõ
ferens· & eius quidẽ assatio fit quando
cunq; cauat̃ & eijciunt̃ grana eius· & po
nitur in ipso mel & linit̃ luto eius corp⁹
& postea ponit̃ in cinere· frigida ẽ in pri
mo & in fine· & sic· in principio secundi
Et est stipticum ꝯfortatiuum fortiter· &
flos eius ẽ stipticior· & similiter oleũ ipsi
us & dulce ẽ minus stipticũ· & semen ei
us est lenitiuũ sine stipticitate Et ꝓhibet
cursum supfluitatũ ad viscera· & retinet
sudorem· & oleum eius confert scissuris
frigoris & formice· & ẽ vtile vlceribus
scabiosis. Et multitudo eius generat do
lorem neruoꝝ· & assatũ ponit̃ super apo
stemata oculi ca· & eius succus confert
dilatationi anhelit⁹ & asmati & ꝓhibet
sputũ sanguinis. & semẽ eius ꝯfert aspe
ritati gutturis et lenit cannã pulmonis·
& muscillago eius etiã humectat ipsam
cannã· & confert vomitui & ebrietati· et
sedat sitim· & confortat stomachũ recipi
entem supfluitates· Sirupus eius et ipsi
us infusio· & qđ de eo elixatum ẽ ex ipso
vtunt̃ multi ĩ secunda mensa supra vinũ
& ꝓhibet ebrietatẽ· et fit ex eo sirupus
confortans appetituz deiectum valde &
mortuũ· et confortat stomachum· & ꝓhi
bet vomitũ flegmaticũ· & est ꝓuocatiuũ
et iam dictum ẽ ꝙ illud ẽ ꝑ accidens· et
illud qđ cum melle elixatũ ẽ ẽ maxime ꝓ
uocatiuum· veruntamẽ quãdoq; soluit
ventrẽ & nõ stringit· & generat colicam
& dolorẽ ventris pungitiuũ· & confert
dissurie et retinet fluxum menstruoꝝ· &
cõfert arsure vrine· quãdo distillatur suc
cus eius aut oleum ipsius in virga· & cõ
fert oleum eius renibus & vesice· & quã
do sumit̃ post cibũ soluit· adeo ꝙ quãdo
plurimũ ex eo sumit̃ extrahit cibũ ante di
gestionez· & cristerizat̃ decoctio eius ad
eminentiã ani & matricis· Rabimoyses
Citonia a pregnãtibus cõmesta generãt
filios hylares· & cõmestio ipsoꝝ assoruz
post cibũ generat gaudiũ. Sera· li· ag
gre· cap· cafa auct· dyas· Arbor citonioꝝ
& maloꝝ folia similiter· & flos & sum:
mitates sunt stiptice & ꝓprie arboris ci:
tonioꝝ· & fructus eius immaturus est
stipticus· Mala aũt illa que colligunt̃ in
vere generant colerã citrinã & inducunt
inflamationẽ· & nocent neruis et iunctu

ris & mẽbris que sũt de genere neruoꝝ
Sed citonia sunt bona stomacho & ꝓuo
cant vrinã· & si assant̃ sunt meliora habẽ
tibus fluxũ antiquũ & vlcera intestinoꝝ
& sputũ sanguinis & coliricã passionez
& quãdo bibit̃ infusio citonioꝝ confert
stomacho & intestinis ad que currũt su
perfluitates· & quãdo succus eoꝝ sumit̃
confert asmati· et fit ex decoctione ipsoꝝ
cristere ad exitũ matricis· Et quando ip
sa condiunt̃ cũ melle ꝓuocant vrinam· et
mel cum quo condiunt̃ idem facit. quoni
am acquiritur ab eis virt⁹ que abstergit
ventrem· et illa que coquuntur cum mel
le conferunt stomacho· et habẽt saporem
bonũ· veruntamẽ debilioris sunt opatõis
in constringendo ꝙ̃ illa que nõ coquunt̃
et citonia ipsa coquunt̃ et ponuntur in
emplastris ad constringendum ventrem.
et ad inflationes stomachi. et ad aposte
mata calida mãmillaꝝ· et ad duriciẽ sple
nis et emoroydas· et fit ex eis vinũ quan
do terunt̃· et fit ex eis succus et ꝓijciun
tur desuꝑ kist· xvj· mellis vt conseruetur
quia si nõ apponeret̃ mel acesceret· istud
vinum conuenit omnibus egritudinibus
quibus diximus citonia conferre· et fit ex
citonijs oleum et dicitur citoniorum· Et
vtimur eo quando volumus ventrez ali
cuius stipticum reddere· et oportet ꝙ eli
gantur citonia que dicunt̃ licinia et sunt
parua rotunda boni odoris· illa vero que
vocantur saturnion et sunt maiora sunt
minoris iuuamenti ꝙ̃ illa· et flos citonio
rum dum est siccus non humidus est cõ
ueniens in emplastris in quibus est neces
saria stipticitas· et cõuenit apostematib⁹
calidis oculoꝝ· et quando bibitur cum
vino ꝯfert sputo sanguinis et fluxui ven
tris et intestinorum et etiam menstruorũ
Sed illa que dicuntur mellomella molli
unt ventrẽ· et expellunt lumbricos et sũt
mala stomacho et inflatiua ipsius· Sed il
la q̃ nominant̃ ĩ latino arnicata sũt bona
stomacho et stringunt ventrẽ et ꝓuocãt
vrinam. nisi quia sunt debilioris virtutis
ꝙ̃ citonia et ista sunt illa que vocantur a
tyrotypa· Et similia ex eis sunt similia ma
lis in vere nascentibus in stipticitate· Et
oportet ꝙ administrentur citonia ĩ egri
tudinibus in quibus oportet stipticare
antequã ad maturationem perueniãt· Et
idẽ sera· auct· humay· Citonia ꝓuocant
vrinam per accidens et stringunt ventrẽ
Et idẽ auct· aben mesuay põticitas eoꝝ

est plus ponticitate malorum. & qui sugunt ea post potum vini prohibent fumositates vini ascedere ad caput. & no oportet quod aliquis utatur eis nimis. quia faciunt accelerare descensum cibi ante eius digestionem & nimius usus eorum generat colica & dolorem neruorum. Et rob eorum simplex offert colere que generatur in stomacho. & eius quidem miua fortificat stomachum & ieo riat eum. & abscindit vomitu qui accidit ex flegmate. & vinu citoniorum simplex quod est sine melle confert colere. & abscindit fluxum colericu & sitim. & que ex citonijs sumuntur cum melle sunt bona vomitui flegmatico & calefaciunt stomachum & condita ex eis incorporant stomachum & fortificant epar. & muscilago granorum eorum cu zucaro lenit cannam pulmonis & humectat siccitatem

CXCVI.

Cugeg ara. grece hyalon siue hyaon. latine vero vitru. Vitrum fit ex cinere herbe spinose nascentis in litore maris. dicunt quidam quod sunt tribuli marini. sed falso immo vocatur herba vitri Sera. li. aggre. cap. cugeg. Cugeg est vitrum ex eo est lapidosum. & ex eo est arenosu. & quado icenditur & miscetur cu eo lapis magnes coagulatur corpus suu propter plumbeitate que est in eo. Virtus eius e ca. in primo gradu sic. i ter tercio. & ingreditur in multis cohol & aufert furfures capitis. & lenificat capillos & barbam. & quado teritur et bibitur cu vino albo et subtili frangit lapide in vesica. Et ide auc. aben mesuay est ca. et sic. et e bonum pulmoni et casui capillorum. et vitri sunt plures colores. nam ex eo e albus fortis albedinis sicut cristallus. et est melius alijs. et ex eo e rubeus. et e citrinum. et viride. et azulmum. et dicitur quod vitru est lapis stultior alijs lapidibus et e inter lapides sicut stultus inter hoies nam ipm inclinatur ad omne tincturam. et e facilis dissolutionis in igne a quo extractum citro petrificatur et coagulatur Cristallus aute est species vitri. nisi quia inuenitur in minera sua ubi coagulatur. et lege pro ipso literam lapis cristalli. Bulcasim libro qui dicitur seruitor Vitrum sic aduritur teratur et ponatur in crucibulo et sufffletur fortiter donec aduratur quod si non bn aduratur. iterum suffletur donec aduratur quantum oportet.

Cuhabsap .i. que in iuncturis vel flexuris iuncturarum propter sudore fiunt.

Cubarion .i. prassium

Culabra .i. arnoglossa

Culcas est herba habens in se salsedinem et purgat aqua citrinam

Culcam idem

CXCVII

Culcasia vel collocasia grece arabulcas. latine vero caso Plinius cap. de culcasia. Culcasia qua aliqui ciamon vocant nobilissimam hanc in egipto e nilo metunt. caule cu coctus e arenoso in madendo. busso autem qui intra folia emicat spectabili folijs latissimis etia si arbores compare(n)tur ad similitudine eorum que personatia .i. lappago maior dicuntur secundu dyas. in nostris partibus vocamus. aque nili suis dotibus gaudent. ut impressis collocasie folijs in variam specie vasorum potare gratissimu habeant et cetera. Hec herba est qua dyas. vocat fabam egiptiaca. cuius proprietates et vrtutes secundum ipm iuenies in l. faba egiptiaca. et ista fabam egiptiaca vocat auic. hulcas de quo cap. facit in secundo canone Est enim culcasia satis nota i egipto apud mercatores practicates et in siria. et ego ipsam habeo salerni i viridario meo secus spectabile fonte que culcasia vulgari nostro vocatur caso. cuius folia aquis more vasoru plena egrorum et conualescentium mentem delectant. necno eorum animu excitant ad bibendum. Sera. li. aggre. cap. hulcas auct. gal. Hulcas. i. culcasia. In sapore huius plate est acuitas et mordicatio multa et stipticitas pauca. Et virtus eius est ca. in secundo. et quado coquitur confert stomacho. Et ide auct. aben mesuay Culcasia est ca. et hu. et auget sperma. et radix coquitur. et habet bonum sapore et e bona stoacho. et appetitu prouocat et urinam. Est ca. et hu. et auget in spermate. hec herba e multum egiptijs nota. et nascitur iuxta aquas. et habet folia magna et lata. et radix cocta et comesta auget corpus. Paulus cap. de culcasia. Culcasia est herba omnibus nota. et nascitur iuxta aquas cuius radix comesta et cocta stomacho est utilis Isaac in dietis particularibus cap. de culcasia. Culcasia est herba plurimu in egipto nasces aliquantulu pontica cu acuitate. unde monstratur ca. et humida. Cuius radix si elixetur acume emittit. et viscositas qua prius latenter habuerat in ea aperta fiet. Ideoque duri

grossiqꝫ nutrimēti est generatiua. sed cū sui pōticitate stomachū cōfortat. & ven trē cōstipat. Si tñ moderate comedatur bonū generat nutrimētū. valetqꝫ disinte ricis cū viscositate & pōticitate quā hēt

Auicē. li. ii. cap. Hulcas vel culcasia. Est plāta in qua est assimilatio de alisnen Cali. est et sic. in primo. & in ipsa est sal sedo cū stipticitate: & ptes ei⁹ nō sunt si miles. & est cū inflatōne pauca. fit ex ea gargarism⁹ cū lacte ipsi⁹ & sale. et ī egi pto decoquitur cū eo caro. & frigīt cum oleo. et est illis cibꝫ q̄ solutōe educit aq̄m citrinā: & ꝓprie semē ei⁹. et succ⁹ ipsius & minoratur ex ea vt debilitet. ꝓuocat vrinā. & generat spma. & expellit colerā & aquositatē cū facilitate. & potus eius sit ab vna ūcialibre vsꝫ ad duas ūcias lib.

Culsura · i. species luti que dicit̄ magra

Culx culicis lazenzala & est quoddaꝫ ge nus musce.

Culef	· i. salix
Cule	· i. vēter. s. stōac⁹
Culi	· id est. solis grana
Culbi	idem
Culbion	· i. cimbalaria

Culoidon. id est sida vel bleta siluestris.

Culobria	· i. brionia
Culosartios	· i. mentastrum
Culopartios	idem
Culules	· i. sisimbrium
Culuiex	idem
Culuigen	· i. galāga
Culubrios	· i. anetum

CXCVIII.

Culb vel culibi vel calibi. arabi. grece litospermon eraclion vel halistos. vel bathāgliscos. vel astorchos. latine vero miliū solis. Se ra. li. aggre. cap. culb aut. dyas. Culb est herba cuius folia similātur foliis oliue. ni si qz sūt maiora eis & molliora et latiora & sunt eis inferiora. declināt versus ter rā velut stent supra ipsā. & hēt virgas eleuatas subtiles sicut squinātum. & ī sū mitate virge est simile ramulo diuisuꝫ in duas ptes. in quo sūt folia minuta. & iu xta quodlibet foliū est semē albū durum fere vt lapis rotundum in magnitudine orobi parui. nascit̄ ī locis asperis et altis

Dyas. ca. Litospermon eraclion voca tur propter fortitudinē semmis. eius fo lia sunt similia foliis oliue: sed latiora & oblōgiora. & virgas tenues in grossitudi ne iunci lignosas. & in sūmo virga diui sa est. in qua folia minuta sunt. vbi & se men rotūdū & lapidosū est et album pi se simile. nascitur locis asperis et altis

Posse. Dyas. Virt⁹ est ei mictualis. et semen eius bibitū cū vino albo calculos frāgit. & vrinā ꝓuocat Plinius ca. Ba thāgliscos. est semē eius herbe que dicit̄ astoros quod si quis biberit frāgit lapi dem. & ꝓuocat vrinā. Paul⁹ cap. cale bi. Calebi. i. granū solis. ꝓuocat vrinā & mēstrua. & est cali. & siccū in tercio gra du. & vinū decoctōis ei⁹ & puluis ipsi⁹ in cibis sumpt⁹ soluit strāguiriā & dissu riā & yliacā passionē

CXCIX.

Cumechre ara. gre. cumetiran. latine vero pira. Sera. lib. aggre. ca. cumechre. aut. Gal. Substātia ei⁹ est oposita ex substātia ter rea et aquosa. Et si vis potest aliter dici q̄ vna scꝫ eius ps est frigida. & alia tēpa ta. & sapor piri est stipticus cū dulcedie aquosa. & virt⁹ pirorū est desiccatiua. et cōglutinat vulnera sine aliquo medica mine. & quādo comeditur fortificat sto machū. & sedat sitim. Siluestre vero est magis stipticum. & plus incorat. et cor rugat stomachū. & ideo plus cōglutiāt vulnera. & ꝓhibet fluxum humorum.

Et idem aut. aben mesuay Quādo qd cūqꝫ eorū coquit̄ vel domesticū vel silue stre cū fūgis aufert maliciā eorū. et maio ra ex eis sūt fortioris virtutis q̄ pua. par ua aūt sūt nutribiliora q̄ citonia. & rob pirorū abscindit fluxum colericū. et inco riat stomachum. & pira ꝓprie generant colicam. & oportet q̄ sumatur post ipm vinū mellis factū cū specieb⁹. Dyas. cap. de piris. Piri multe sunt spēs: sꝫ sti ptice oīs. vnde ad reumaticas passiōes cataplasmatib⁹ adhibita faciūt. et reuma cōpescūt. Elixatura eoruꝫ ad oīa prefata iuuāt. & si ipsa pira a ieiuno comesta fue rint abstinent vētrē. & piri siluatici spēs sūt que tarde maturescere possunt pl⁹ sti ptice q̄ supradicte. sed similibus causis ꝓsunt. ꝓhibent quoqꝫ aliquī fūgos vene nū amittere si cū piris fuerint cocti.

Auicē. li. ii. cap. de piris. In ipsis sūt terreitas et aquositas. & in nostra quideꝫ terra est spēs que dicit̄ senabrud. et habꝫ magnā capacitatē. et est vehemētis rotū ditatis et sbtilis corticis et boni coloris quasi peruium quasi ipsū sit aqua zuccari

coagulata plurimũ · sed non ꝓpter spissi
tudinẽ substãtie boni odoris valde: qđ cũ
ab arbore sua cadit sup terrã destruitur ·
& isti sũt in quibus nõ est nocumẽtũ de
speciebꝰ pirorum · Pira que nominantur
senia sunt frigida in primo · et sicca ĩ secũ
do · Serabrud vero sunt temperata humi
da. et oĩs species eius sunt stiptice ĩtrã
tes ĩ emplastris retẽtõis materieꝝ · et q̃n
doq̃ abstergũt parũ. & eorũ humor est
plurimꝰ et laudabilior humore pomorũ
scđm q̃ dixit rufus · Ea aũt que dicta sũt
scenabrub in terra corasceni absq̃ aliis di
cta sũt lenitiua nature: et boni chimi · val
de ꝯsolidãt vulnera et proprie siluestria
exiccata · & sũt preparatiua stomachi · &
abscidũt tussim: & sedãt colerã · & strin
gũt vẽtrem: & ꝓprie que sũt exiccata. et
in piris quidẽ est proprietas faciẽdi eue
nire colicã · quare oportet vt bibatur pꝰ
ipsa de ydromelle cũ spẽbꝰ que sũt vt pi
per · cĩnamomũ · & his similia · et eoꝝ rob
cõfert fluxui vẽtris colerico · Omis speci
ei eoꝝ vehementis stipticitatis · & tarde
maturatõnis est · & cura fũgorũ mortifi
cãtiũ. & quãdo isti fũgi coquũtur cũ pi
ris minorat̃ nocumẽtũ eorum

Cumeos · i · gũmi
Cumethre idem
Cumecre idem
Cumetiran idem ·
Cuminum · i · cimmũ
Cumi · i · gũmi
Cumni idem
Cuncasor · i · barba siluana
Cundos . i · condisi · a dyas ·
vero vocatur strutiũ · & est inducẽs ster
nutamẽta sicut elleborꝰ · Et plinius vocat
ipsũ radiculã · Paulꝰ vero ait · condisum
est radix interiꝰ citrina: exteriꝰ nigra · &
plãta eius assimilatur plãte dicte canatia
& ipsa verius est in radice similis piretro
& c̃ · l · l · condes ·
Curasie · i · blactebisantie ·
Curara · i · muscillago que
egredi͛tur ĩ tenasmone & ĩ fluxu vẽtris ·
Curati · i · frusta subtilia ·
Curaci idem.
Curaf . i · apium
Curac · i. corrodẽs

CC.

CUrat ara · latine porrũ Sera ·
li · aggre · cap · curat · Curat . i ·
porrũ · Ex eo est domesticũ. &
est hyspanicũ · & est ex eo nabati · et est
mõtanũ · Et ex eo est porrũ viee et porꝝ
agreste · et mediũ inter porrũ et alliũ · Et
repitur virtꝰ huiꝰ inter virtutẽ porri &
allii · sicut inuenies in · l · taum · Et ꝓpter
hoc est magis dasiccatiũ et acutũ q̃ por
rũ domesticũ · & cetera cuncta egrestia
acriora sunt domesticis · Et medicine que
calefaciũt illa calefactõe sunt in fiẽ gra
duũ · & ob hoc est malum stomacho. & ẽ
acutũ incisiuũ grossorũ humorũ magis
aperitiuũ oppilatorũ organorũ · & eiꝰ opa
rio est plus q̃ domestici · & ꝓpter hoc ꝓ
uocat vrinam et mẽstrua: et potissime q̃n
do retinent̃ ꝓpot̃ humores frigidos gros
sos & habz tñ de calefctõe q̃ vlcerz quã
do applicat̃ corpi exteriꝰ · & nos iam di =
ximꝰ q̃ omnes medicine que calefaciunt
illa calefactõne et vlcerant sunt in fine g̃
duum · Posse · Sera · auto · dyasco · Por
rum domesticũ incitat libidinẽ · & quan
do miscetur cum melle: et fit inde lohoc
& confert dolori pectoris et vlceribus
pulmonis · & quãdo comedũtur etiã mũ
dificãt cannã pulmonis · & quando quis
assuefacit cibum eius · inducit obscuritatẽ
visus · & est malũ stomaco · & quãdo aq̃
eius miscetur cum mellicrato et exhibet̃
confert morsibus venenosis · Et quando
fit emplastrum cum porris ipsis. et poni
tur supra locum morsus facit hoc · & q̃n
do miscetur cum olibano · et aceto · & la
cte: et oleo rosato · et distillat̃ in aurem ·
confert dolori eius · et tinnitui qui fit in
ea · & quando fit emplastrum cum eis et
sumach: aufert verrucas. & quãdo fit em
plastrum cum eis et sale mundificat vlce
ra sordida · Et quando bibitur ex semine
porri et granis mirti ana · ℥ · ii · siml' tritis
abscindunt sputum sanguinis antiquum
a pectore · Et idem auto · rufi · Porrũ ꝓ
uocat mẽstrua et fetꝰ · et aufert eructu
atões acetosas · & mollit ventrẽ · Et idẽ
auto · iudei · Proprietas autẽ est q̃ destru
it dẽtes et gingiuas · Et idem aut · aben
mesuay · Nocz vesice et renibꝰ quãdo sũt
in ipsis vlcera · & folia porri de seni cõse
rũt mrĩci ex ꝓpetate q̃ ẽ ĩ eis · qm̃ ẽ in eis
hũiditas q̃ fcit lubricare fetũ · et sem̃ por
ri q̃n fũigat̃ ex eo anꝰ desiccat fistulas q̃
sũt ĩ eo · Sz porꝝ viee ẽ deteriꝰ stomaco
et ẽ calidiꝰ · et mag̃ ꝓuocat m̃strua · et q̃n
comedit̃ ꝯfert morsui venenoso · Paulꝰ
capitulo da porro · Porrũ adustũ mixtũ
cũ melle et inunctũ curat ragadias seu
scissuras que fiũt in labiis ·

Curinab alle ·i·antrax
Curema est radix crocei coloris· & est celidonie minoris
Curcuma idem·
Curelia ·i·corrigiola
Curich ·i·iunc9 de nilo
Curic idem
Curiati ·i·mellilotũ
Curogi ·i·citrum
Curosian ·i·scordeon
Curoblasi ·i·napta
Curugen ·i·mellissa
Curbur ·i·coriãdrum
Curt ·i· arbor acacie vel gũmi arabicũ quod est eius gũmi
Curch idem
Cusamon ·i· peucedanum
Cusamion idem
Cusbaralbel ·i·capillus veneris
Cusoaria ·i·almea
Custos orti·pẽtadactil9·gira solis·colũba pasteõ paramistriõ idẽ· & ẽ cataputia
Cusus ·i·edera
Cussus idem
Cuscute rasca lini popagra lini bruncus draascus idem·& qd ẽ·l·l·ehasuch
Cuscute romanũ ·i·absinthiũ
Custu ·i·costus
Cute ·i·eupatoriũ
Cutre idem
Cutrelion ·i·antera
Cutinorostas ·i· caduc9 flos mali punici
Cutis arietis quid est·l·l·geldalcheth
Cutim ·i·balaustia
Cutub est quedaz species melancolie
Cutubuth idem
Cuturac ·i·saturegia
Culeganus ·i·galãga
Churice ·i·affodillus
Chulem ·i·herba capillatia

CCI·

Culef ara·grece itee· latine vero salix· Sera·li·aggre·cap̃·culef·Culef·i·salix·folia et flos et rosa eius habẽt in sapore põticitatem· & virtus salicis est desiccatiua sine pũctione. Cortex vero ipsi9 siccioris est cõplexionis sicut sũt omnes spẽs corticis· vñ administrat᷑ in glutinatõne vlcerũ· Sed flos & rosa eius admĩstrant᷑ et admiscẽt᷑ in omnib9 medicinis et vnguẽtis desiccatiuis·Et sunt ex hominib9 qui accipiunt flores & rosam et succũ ipsius · et cõponũt ex eis desiccatiuã medicinã:q̃ cõfert in multis. q2 desiccat sine mordicatõe· & ꝓprie q2 in ipsa est stipticitas pauca· & quãdo cõburunt᷑ eius cortices & conficiuntur cum aceto administrãtur in oĩbus egritudinibz in quib9 necessaria est desiccatio:sicut in verrucis : et proprie in rotundis & in verrucis similibus capitib9 clauorũ et in verrucis infixis in cute·eradicat eñ eas quãdo fit sup eas linitio·& quãdo euellitur cortex eius tempore quo emanãt flores & colligitur gũmi ei9·hẽt hoc gũmi virtutẽ abstersiuã et subtiliatiuã·& ideo administrat᷑ in omnibus egritudinib9 que accidũt pupille. & faciunt impedimẽtũ visus· Et idẽ auto·pauli· Virtus foliorũ et corticũ & fructus salicis & succi eius est stiptica·& est fri· & sic· complexionis in primo gradu·Et idez auto·bedigor·Quãdo bibũtur folia eius trita cũ pipere & vino pauco conferunt colicis·& quãdo sumitur cũ aqua prohibet impregnatõem·& fruct9 eius cõfert sputo sãguinis quando bibitur· et cortex eius similiter facit hoc·& succ9 foliorum et cortex eius trit9 cũ oleo rosa·si bullierint in cortice granati:cõferũt dolori aurium . & ei9 decoctõ administrata super pedes podagricorũ cõfert eis multuz·& mũdificat furfures capitis . & colligitur humiditas ab ea deflues quãdo excoriat᷑ a cortice suo quãdo incipit apparere flos ei9·qm̃ repitur intra corticem humiditas cõgregata que abstergit oculũ·& aufert tenebrositatẽ eius·Proprietas salicis est que extrahit sãguisugas adherentes gutturi·et glutinat vulnera recentia· Et idem auto·aben mesuy Folia salicis bibita ꝓhibẽt ĩpregnatõem·et cõferũt fluxui sanguinis·et lac quod egredit᷑ ex eis acuit visum·et abradit pilos· Et idem aut· pauli. In foliis salicis et salice non dixit galien9 aliud· Gali·vii.phar·cap̃·ytee Ytee siue salix vtetur quidem aliquis et foliis ad sãguinolẽtoꝝ vulnerũ cõsolidatõem· sed maxime flore eius fere omnes vtuntur medici ad cõfectõnem siccatiui emplastri·est eñ vis eorũ suauis siccatiua·hẽt aũt et quiddã stipticitatis·Quidã vero et succũ faciẽtes ex eis immordax et siccatiuũ hẽt pharmacũ ad multa utile·nichil eñ magis occurrit visui q̃ pharmacum:immordaci9 siccãs parũ sed stipticãs sicut in tractatu de compositõe pharmacoꝝ pleni9 dicet᷑·Cortex etiã h9 arboris

similis est tã frondiũ ꝙ florum virtuti. pterꝗꝫ ꝙ est siccior scđm cõplexionẽ. sed huc quidã accedũt. & vtũtur cinere ĩ oĩbus his que violẽter indigẽt desiccari: sicut sigiles et chiles. i. mirmiceas. auferũt ipsũ madefaciẽtes aceto acri. quidã vero tẽpore florẽdi incidẽtes corticez liquorẽ quidẽ colligũt et eo vtũtur in obfuscantibꝫ pupillis: cũ sit pharmacũ abstersiuũ simul et subtiliatiuũ. cũqꝫ sit huiusmodi poterit eo vti et ad alia multa

Churcar	i. cardamen
Crusca	i. puluis
Crusca cymolea	i. puluis cymolee.
Crusca fymolea.	i. puluis ceruse
Crub	i. caulis
Crunil	i. rubus

Daaren. i. cubebe

Daarision. i. risi

Daablectos. id est. blactebisantie.

Dailidis. id ẽ. aristologia longa

Daicoleos gre. latine digitus. nam dactilus est vnꝰ ex quinqꝫ digitis

Daurach	i. põdus
Dausir	i. bauena
Daac	est semen baucie siluestris
Dauguan	est mẽsura liquidorũ: põderãs libras. xliii.
Daumaram	i. ozimũ
Daucus grece	i. baucia vel pastiaca latine.

Vnde daucus alius est asininus aliꝰ domesticꝰ. quãdo p se ponit̃ daucus debet intelligi pastinaca siluestris. i. daucus asinĩꝰ. vt ioħ. Sera. cap̃. de tyriaca & Gali. secũdo de eduliis circa finẽ. vt pꝫ in. l. lesas. licet cassiꝰ fe. cap̃. đ empicis dicat: quãdo p se ponit̃ ꝙ est semen baucie ortẽsis. & est daucꝰ siluestris vel asinĩꝰ melior cretico. & dicit̃ creticꝰ: quia ĩ creta insula inuẽtus est priꝰ. Et dicit̃ asinĩꝰ qꝛ est cibus asinoꝝ. Creticꝰ aũt est maioris efficacie: & hoc propter terre disposi tõem meliorẽ. p quo. l. l. lesa

CCII.

Dabalch ara. vel bele vel bisos grece et latine viscꝰ. Sera. li. aggre. cap̃. dabalch auto. dyas. Melior ex eo est nouꝰ qui similis est ĩ colore suo colori pori. exteriꝰ vero est subrufꝰ sine asperitate & sine furfureitate. et fit ex fructu rotũdo puo qui nascit̃ in arbore glãdiũ. & eius folia sũt sicut folia arboris bussi. fructꝰ ergo iste contunditur et abluit̃. deĩde coquit̃ in aq̃. Sunt aũt quidã qui masticãdo fructũ ipsuꝫ faciũt viscum. repit̃ etiã in arbore piroꝛuꝫ & maloꝛũ. & in multis aliis arboribus. et aliquãdo in radice arborum aliquarũ paruarũ. & latine vocat̃ hec planta vissago. vidi aũt ego in monte nabasat homines qui faciũt ex arbore magna que nascitur apud eos. & apud ipsos vocatur tarabella. & latine vocatur caprifolium. Accipiunt quidem ramos ipsius et excoriant eos faciẽtes fasciculos & infundunt in aqua. & dimittũt sic aliquo ex mẽsibꝰ deinde cõtũdũt cõtusione forti. et fit ĩde viscꝰ bonꝰ. & virtꝰ eꝰ est similiter q̃ subtiliat attrahit & dissoluit: quia hẽt virtutẽ resolutiuã. Dyas. cap̃. viscꝰ scđum trãslatõem nostrã. Viscus in ramulis nascẽs a quodã aĩali volatili scꝫ turdella viscatur. nam illud si moratur ĩ ramulis arborũ glutinatur. & ĩde nascũtur virgule plurime: et fit viscus qui semp viridis inuenitur. Est aũt optimꝰ qui in arbore quercꝰ crescit. & qui est mundus subuiridis. & si extẽdat̃ nõ corrũpit̃ sed vt membrana extenuat̃. Galienꝰ. vi. sim. phar. cap̃. de visco. Substãtia visci est composita ex aquosa substãtia et aerea. & de his ambabꝰ est in eo multũ: & ex terrea pauca. & in sapore eiꝰ est acuitas plusꝗ̃ amaritudo. & virtꝰ eius est que calefacit nõ tamẽ cito quãdo apponit̃ corpi. sed pꝰꝗ̃ facit moram in corpe sicut facit tapsia. & nos quidem diximꝰ ĩ his que precesserũt ꝙ hec res inuenit̃ in medicinis quaꝝ virtus est que calefacit. cum quarum calefactõne est humiditas superflua indigesta virtutes hẽt acres. duricies mollire põt nã de pfundo extrahit humorẽ cuꝫ vehemẽtia. & nõ subtiles tantum sed & pingues digerit. mox quidẽ non calefacit. sꝫ tempore diuturno impositꝰ calefacit vt tapsia Aui. li. ii. ca. de visco. Viscꝰ est notus omnibus: et eius quidem fructus similis est ciceri nigro nõ sincere. rotũdꝰ virgulatus frãgibilis ex quo manus muniscãtur. eius autem minera est arbor ferẽs glãdes. et pira et mala in quibus sunt virtus aquea et aerea multiplicate valde. ꝗ̃ ex eo bonus est. est recẽs planus coloris pori interius. viridis exterius. teritur & & lauat̃. deĩde coquitur. & nõ calefacit. nisi post moram longã sicut gummi rute

agrestis. & est debilior ea in hoc. et in ipso quidez est hūiditas superflua indigesta & est ca. & sic in tercio. et est resolutiuus resoluit enī humiditates grossas ex profundo corpis propter fortitudinē virtutis attractiue et lenit. & dixerūt quidam q̄ non inest ei opatō in humiditatib? nisi tenuib?. Posse. Sera. auto. dyas. Quā do visc? miscet̄ cum resina pini maturat apāta que fiūt in radice auris. & alia apāta. & qn̄ miscet̄ cū olibano curat vlcera ātiq. & quādo miscet̄ cū calce & cuz lapide gagatis aut lapide asio. & coquit̄ cuz eis. & ponit̄ super apāta fraudulēta. aut sup duriciē splenis curat. & resoluit apostemata et duricies. & quādo miscet̄ cuz auripigmēto citrino atu rubeo. & ponit̄ sup maculas aufert eas. & quādo cū calce miscetur et rob excludit vngues. Auicen. Visc? eradicat vngues malas cū super eas ponitur cum arsenico. et resoluit apāta frigida: et proprie cōfortat̄ cuz calce. & lenit vlcera antiqua. et vulnera mala. & lenit iuncturas cū tāta cera quātuz est ipsū. et cū equali pōdere sui de resina pini. & cōfert apātibus frigidis post aures. & mixt? cū gummi pini et cera extenuat splenē cū super ipsuz ponitur cū aliis quib? reb? ipsū confortātibus sic est calx & hui? modi

Dabath. est animal magnū rapax mai? leopardo. & aliquando leone quod quādoq3 claudicat. et ideo vocatur claudicās &c̄. & in de regali dispositōne vocatur papilio. claudus in terra nostra vulgo dicitur. in siria dicitur cabace?. ad formā lupi vergit

Dablan. est spēs palmarū.

Dabac .i. viscus

Dabeten est nomen cuiusdā fluminis.

Dabendrine. idē qd̄ succ? acetosus

Dabem idem succ? vt sup.

Dabeget est nomen cuiusdam insule

Dab est quoddā animal vt lacerta magna vētricosū. & latine vocatur ballecola. sterc? eius lmit̄ sup pannum et lētigines. & cōfert albugini oculi & descensioni aque ad eū. Auicē.

Dacalios .i. yreos

Dacafios idem

Dacanto .i. sterc? bouinum

Dacausticis .i. balaustia

Daccfion .i. daucus

Dacrecessaan .i. alkikil

Daciasis .i. siseleos

Dacrin .i. gummi

Dactilorum .i. alkasbis .i. sicci.

Dactilus indus .i. tamarindo?

Dactili epatici .i. rubeus piguis vt epar.

Dactilidis .i. aristologia

Dadarich .i. cātarides

Dadarus .i. opoponacū

Dadafilion .i. fili? āte patrem

Dadi. dicit Auicen. q̄ est granū simile ordeo lōgius et stricti? et solidius. amarū q3. scribitur aūt dechui sed corrupte. Sera. li. aggre. cap. dadi. Dadi est fructus in balda. & est granū simile ordeo amari saporis. teritur et cōficit̄ cū variis in bada. & fortificat odores. et corroborat ad inebriādum.

Dadion .i. deda et ē lignuz omnibus notū

Dadis idem

Dadion mascul? est id quod grece vocatur androsomon

Dafarbachali .i. blactebisantia

Daferion .i. ferula

Dafintes .i. russi

Dafimidis .i. muscillago

Dafrie .i. ypoglossos

Dafulsum .i. piper longum

Dafuide .i. laureola

Dafrus .i. laurus. inde diafreuleon .i. laurinū oleū

Dafrutis est scd̄m dyas. qdā species cassielignee.

Dafrues est medicamen metallicū. & est de frigis

Daga est mordicatio facta a stercore

Dagabaot .i. aconitum

Dahag .i. tora

Dahamethe lapis adamas

Dahasion .i. rapa

Dahasioni idem

Dalac ē fera similis vrso

Dalmaram .i. ascebram

Dalpa est arbor dactilorz

Daledon est nomen cuiusdā fluminis

Dalmedoma idem

Dalin .i. strucio

Dalimus .i. rapella

Dalidos .i. pistatia

Dalx. .i. cortex

Damathan vel mulco draconis. id est.

sãguis draconis
Damarach ·i·panis
Damasismon ·i·fistula pastoris·
Damasomion siue altisma Gal·vi·sim·
phar·cap̃·damasomion siue altisma· De
hac herba narrat dyas·tanq̃ eius radix si
batur sanare dissurias: vẽtrẽq3 stringere
& tumores sedare· Nos tñ hoc non expti
sumus·palã autem q̃ quandam habet ab
stersiuã virtutem
Damilla ·i· animal simile ca
priolo de han
Damifligon· ·i·vsnee
Damiseum ·i·ellenum
Damurta ·i·cubebe
Damurion ·i.balsamita
Damul ·i·polium
Damula ·i·aĩal sil'e capriolo
Danich est nomẽ ponderis·viii·granorũ
ordei scd̃m aliquos·vi·granorũ · et aliq̃
dicũt q̃ est aure?:j· & aliqui dicũt q̃ est
põdus triũ g̃norũ ordei & verius
Danic· idem
Danici est põdus qd̃ ẽ me
dietas triũ granorũ ordei
Dapeleon ·i· oleũ d̃ laureola
Dapneleon idem
Dapnelion idem·
Dapte ·i·leborac
Daptene ypoglo
Dapium ·i·manipulum
Dauphius ·i·laurus·
Dapnides ·i·victoriola & ẽ sel
Dapnidos idem
Daptilus quid est·l·l·ponthab
Daranus·id ẽ.bardanus·l·l·lappa rob·
Dardanus idem
Darsanum scripsit steffan? ꝓ darseni:et
idez sũt·et est cĩnamomũ· & est ꝓ̇ma spe
cies ei?·l·l·darsen
Daren est nomẽ põderis·
& põderat nonã ꝑtem ·ʒ·& sic accipieba
tur ãtiquitus·et est dragma vna·vt infra
patebit ĩ·l·dragma· Moderni vero octa
uũ·ʒ·ꝓ·ʒ·& ꝓ daren accipiũt
Darcesaban id est·filuium

CCIII·

DArsen ara· grece et latine cina
momũ· Sera·li·aggre·ca·de
cinamomo·Cinnamomuz dicit̃
in lingua ꝑsica arbor sceni·et est darsen·
Et darsen quidem sũt ml'te spẽs.& deno
minatur pluribus nomĩbus et diuersis se
cũdũ diuersitatẽ locorũ·sed ex speciebus
eius melior spẽs est illa q̃ dicit̃ massolites
q2 hẽt sil'itudĩnẽ cũ cassialignea q̃ etiã d̃r
massolites Et meli?cĩnamomũ ex ipa spẽ
ẽ illd̃ qd̃ ẽ nouũ nigrũ cinericiũ cũ rubore
& est subtile lene·& rami eius sunt spissi
pleni nodis habẽtes odorẽ bonũ·et meli?
ex hoc etiã est qd̃ cum optio odore suo ẽ
acre:& sicut odor rute·& ꝑtinet ad odo
rem cardamomi.& est in eo acuitas ymo
mordicatio lingue·& parũ salsedinis·&
quãdo frãgũt̃ rami e? eleuãt̃ puluẽs odo
riferi·cui? odor supat omnia que sunt cir
ca se· et de experiẽtia bonitatis ei? est q̃
qñ rami ei? euellũtur a terra · radix eius
euellitur facile cum eis·et melius quidem
est illd̃ quod replet subito fauces suo va
pore in primis quãdo gustatur· Et ẽ spe
cies alia cui? odor est similis odori cassie
et hẽt bonũ odorẽ et coloris subrufi·cui?
cortex est similis cortici cassielignee .et
tale est durũ tactui·& hẽt radicem gros
sã·& odor est similis odori mirti aut odo
ri cassie.& odor eius est cũ quadã pigue
dine·et est min? in bonitate et melius ex
hoc est hñs alba ligna rugosa·Illud vero
quod est lene grossum nõ est alicuius iu
uamẽti·Et inuenitur alia spẽs cĩnamomi
que dicitur nasor·& est grossa planta nõ
hñs fortem odorem·& est debili? alio·&
est ex plãta cinnamomi quod nominatur
cirumquimoz siue zimarni ·que habz simi
litudinem cum cinnamomo in apparentia
Sed differẽtia que est in eis est piguedo
illius odoris·Sed illd̃ quod dicitur kerse
est simile cinnamomo in radice sua et ml'
titudine nodorũ· & est cĩnamomũ ligno
sum·& est ligna fortia et longa · & boni
tas odoris eius minor est q̃ cinnamomi
Quidam putãt q̃ kerse est alia species a
cinnamomo que sit alterius nature ab eo
Dyasco.scd̃um trãslatõez nostrã cap̃·
de cinnamomo · Cinnamomi genera mul
ta sunt:sed melior est omnibus que est si
milis cassie massolites qui recens fuerit
et niger colore: & qui missus in vino sol
uat se·virgulas habẽs teneas et lenes &
nodis plenas·et cum odore pleno veluti
rute acer atq3 mordax gustu in similitu
dine nasturtij seminis cum q̃dã salsitudi
ne et feruore et ꝑua viscitudine·cuius ha
ste cum fregeris emittunt pulueres odo
re omnia vincentes·has hastas cum a ter
ra euulseris:radices earundem sequuntur
hec ẽ ꝓbatio opti cĩnamomi· Est etiã al
terum genus cinnamomi montanũ tactu
asperius·hoc grossius ẽ et subrufũ colore

Terciũ gen⁹ ē sil'e cassie masselliotice s̄bni gellũ coloꝛe· tactu lene & non ml'tos no dos hn̄s· Quartũ gen⁹ est coloꝛe albo ta ctu molle simile cassie :in roboꝛe grossuꝫ & fragile· & radicib⁹ maius· Quintuꝫ ge nus est odoꝛe simile cassie· coloꝛe subꝛufũ & coꝛio cassie simile· hastā ī se habēs for tioꝛē cũ radicib⁹ grossioꝛib⁹ similibus li banotido· & multas hastas retinens sil'es mirte et cassie: sed nõ tātũ odoꝛe plenum Eligēdũ est aũt cīnamomũ pꝛimi generis coloꝛe subnigrũ scabꝛosũ· & semē habēs simile piperi· & lene lignũ· cuius radix in utilis est· Sextũ gen⁹ est cinnamomi qd̕ appellatur lotos et motos: sed nec v̕tuteꝫ nec odoꝛē habet. Septimũ genus est qd̕ a grecis noīatur xilocīnamomũ· id ē· lignũ cīnamomi· radicē habēs maioꝛē cũ hastis nodosis similib⁹ cinnamomo· & in odoꝛe nõ suaue. hoc dicũt aliqui meli⁹ esse cīna momo· Gali· vii· sim· phar· cap̄· de cin namomo· Cinnamomũ sũme est subtiliuꝫ pcium· nõ tñ sũme cali· sed in tercio g̃du · & desiccatio ei⁹ est sicut calefactio ipsi⁹ ꝓpteꝛ s̄btilitatē s̄be sue· sꝫ cānella cīnamo mũ est quasi cinnamomũ debile· et quidā etiā caltion vocāt cīnamomũ· & quidam sũt qui noīant cinnamomũ aꝫet Posse do· Dyas· Virtus aũt omi cinnamomo ē calida et diuretica & malactica et leptin tica· & potatũ cũ aq̃ secũdinas mulieruꝫ excludit· & mēstrua ꝓuocat· Melius his reb⁹ opitulat̄ si mirre fuerit mixtũ · vene natis moꝛsibus occurrit· vel veneno pota to· caligīes oculoꝛũ detergit cũ melle tri tum· maculas vel lētigines de facie p̄gat· tussim sedat· catarrũ mitigat · hidꝛopicis medet̄· nefreticis vtiliter dat̄· miscet̄ eti am cõfectõib⁹ ocularis: & in oīb⁹ vti lioꝛes inuenitur vires habens et gustum acrem extensa stringit· & in antidotis p̄ci osum est· Sera· aut· Gali· Substantia ei⁹ est subtilis· & virt⁹ est ca· in tercio· et nõ est aliqua medicina calida cuius desic catio est sicut desiccatio eius ꝓpter subti litatē sue substātie· Sed illa spēs que dici tur keise est cīnamomum quasi debile· & sũt quidā qui noīant cīnamomũ ꝫoꝛ · Et dixit Galien⁹ in libro de cibis ꝙ cinnamo mũ aromatiꝫat stomachũ· & cõfert frigi ditati e⁹· et frigiditati epatis· & facit eue nire sõnum· et apit oppilatões· et ꝓuocat mēstrua· et abstergit obscuritatē vis⁹· & desiccat humoꝛes qui sunt in capite et in stomacho· Et de ꝓpꝛietate vsus eius ē ꝙ vsus comestionis est cõferēs obscurita ti visus que accidit ab humorib⁹· Et id auto· dyas· Cinnamomũ ingreditur cõfe ctõem medicinarũ odoriferaꝝ bonarum & est maximi iuuamēti· & teritur et con ficitur cum vino bono· & fiunt inde troci sci· qui desiccātur et reponũtur in vmbꝛa & sic virt⁹ ei⁹ diuti⁹ seruari põt Aui cēna li· ij· cap̄· de Cīnamomo· Vltimũ est in subtiliatõe attractiuũ· aperitiuũ· recti ficās om̄eꝫ putrefactõem· & om̄eꝫ v̕tutē coꝛruptā· & om̄eꝫ saniositatē humoꝛalem Et idē in li· de virib⁹ coꝛdis ait ꝙ cõfoꝛ tat cor·

Darseni	idem quod supꝛa·
Darion	est quedam tunica
minoris itestini	
Darin·	·i· manipuli
Darisir	·i· auena
Dardias cerach:	·i· fex vini
Darkimi	·i· ꝫ· ii·

CCIIII

Darsisabā vl' mahat vl' michad· vel kilkil ara· grece aspalium· latine vero arboꝛ granati silue stris· Darsisaban est arboꝛ quam dyasco rides vocat aspaliũ· Ioh̄· Sera· in· ij· cap̄· de trifera dicit ꝙ est beteramen · & apud Sera· auto· cuiusdā vocat̄ airac· et ē arboꝛ granati siluestris. & fruct⁹ ei⁹ vo catur bel· & est arboꝛ spinosa cui⁹ lignuꝫ est rubeũ vel purpureũ s̄c͠dm almāsoꝛem habet floꝛem citrinũ· in barbaria vocatur aldani· ingreditur in trociscis andꝛomaci tiriace maioꝛis· cui⁹ loco ponit auicenna fructũ aliēbut· Sera. li· aggre· cap̄· ma hat· Mahat sunt vene arboris granati si· uestris que nascitur in seni vltra mare· & in coꝛascen· & sunt vene grosse albe colli gũt in haꝫmen· & eius mala granata sunt sicut mala granata domestica in pꝛīcipio oꝛtus eoꝛum· et coloꝛ est inter rubedineꝫ & viriditatē· & intra malũ eius sunt gꝛa na rubea rotũda in magnitudine seminis lentisci· & dimittũt eam in coꝛtice suo q̃n do egent eis extrahunt a coꝛtice · mahat est cali· et humi· Dyas· cap̄· de aspalio Aspalium siue aspaltos nascitur in īsula rhodo· cui⁹ species duplex est· Est enim vna spinosam fruticem et tirsum gꝛauem habens· et depositũ cũ coꝛtice purpureo vel rubeo et denso· odoris fũmi & amari Altera est alba lignosa & ībecillis supple & ista est quam Serapion vocat mahat·

Possedo · Aspaltuꝫ auget sperma· &

corroborat coitum. & est bonū podagre quando teritur et conficitur cuz aceto. & linitur super ipsum. et confert spasmo. et mollit duriciem iūcturarum Dyasco. Virtus autem eius est calida stiptica: qd̄ cum vino si fuerit elixatuz vulneribꝰ oris medet̄. et putredines quas greci nomas appellant. et putredines nature curat. et valet contra vlcera ventris: quādo fit ex eo clistere. et bothor nasi. et expellit fetū quādo fit cū eo nascale. et fomēto vulneribꝰ prodest. pessariis additum muliebria deponit. cuius elixatura ventrem strīgit sanguinem reijcientibus subuenit. aq̄ eiꝰ bibita īflatōes et dissurias cōpescit

Dars	.i. dens
Dasatigmi	.i. acetum acetosuz
satis.	
Dasagar	.i. amizi den
Dasafagi	.i. plātago
Dasephur	.i. alleluia
Dasne	.i. laurꝰ
Dasnes alexāder	.i. laureola
Dasuum	.i. lauristatium
Dasmudes	.i. muscillago
Dasin	.i. dasion
Dastincos	.i. dasnoides
Dasocoita	.i. lauri bacca
Dasocotta.	idem

CCV

DAsnoides grece. arabice spēs gare alexādrie vel mezereon. latine vero laureola. Vbi sciēduz ꝙ aliqui putant laureolam non esse mezereon. quorum. s. error dinoscitur in. l. camelea. Sera. li. aggre. ca. Gara alexandrie. id est. laurus alexandrie. & est planta habēs folia similia foliis mirti agrestis nisi quia sūt maiora et molliora et albiora eis. & habet fructū intus folia in magnitudine ciceris coloris rubei ad rubedinez sanguinis tendētem. & habet ramos lōgitudine duorū palmorū aut plus. et radices similes radici mirti agrestis: nisi quia sunt molliores et odorifere ad rubedinez tendentes. Nascitur in locis montuosis. & illud quod de ipa administratur est radix. Et idē Sera. cap. ō lauro vbi tractat etiam de laureola. Galienus sexto simpli. pharma. cap. Dasnois alexandrie Sapor eius est acutus: et in ea est amaritudo. et virtus eius est que incidit et abstergit. Et idem Sera. Et ex gara est q̄ dicitur camedapne grece. vel daphnides alexandrie. sed latine sigillum salomonis cuius altitudo est vnius brachii. & habet virgas multas rectas subtiles lenes. habz folia similia foliis lauri: sed minora et subtiliora et leniora. quoruz color est viridis & habet grana rotunda rubea que adherent foliis rami eius. Comeduntur dum sunt recentes. & virtus eiꝰ est similis lauri alexandrie supradicte. Sed speciem gare alexandrie que vocatur dasnoides. id est laureola. non tangit hic serapion. Plinus autem capitulo de camedapne. Camedapne. id est. infima laurꝰ. Dapnis enim grece laurus. came. id est. infima. & est secunda species lauri a dyascoride posita in proprio capitulo. licet non nominet ipsam sic que secundū plinium ramos spgit a radice. folio acutiore ꝙ mirte et molliore candidiore et maiore semine ītra folia rubeo. nō nisi in mōtuosis nascitur locis. Dyascorides capitulo Dasnoides id est. laureola habet virgas longas duobus cubitis tenues rectas et lenes. & folia lauri similia sed tenuiora & viridiora semen in mediis folijs habēs Et id scđz aliam translatōem Dasnoides. id est. laureola cubiti vnius habet longitudinez. et virgas multas & non fragiles sed mucillaginosas. Folia sunt illi lauro similia: sz molliora. id est. flexibiliora et duriora & non frangibiliora gustu calida exasperātia. flores albos habet. semen vero nigrū cū maturū erit. Radix est illi īutilis. Nascitur locis montuosis. Possedoniꝰ Dyascorides. Dasnoides folia eius sicca et viridia bibita: flegma vētris deponūt vomitū ꝓuocāt. mēstruis impant. apoflegmatismis masticata p̄stant auxilium. sternutamēta ꝓuocāt. seminis eius grana. x. bibita vētrē molliūt Gali. Camedapne id est. sigillū salomonis ꝓuocat vrinā & mēstrua. et confert distillatōni vrine. & mingentibꝰ sanguinem Cassiꝰ felix caplo camedapne. Camedapne ē diuretica valde. folia eius cataplasmatibꝰ adhibita dolorem capitis tollunt. egestiones stōachi imposita cōpescūt. & tortiones ānteriores cū vino bibita potissime q̄ semiā habent anteriꝰ. posteriores vero q̄ sunt posterius medicāt̄. Succꝰ eiꝰ cū vino bibitꝰ menstruis impat. ꝓuocat vrinā. pessario adhibitus hec oīa facit. mictualis est virtutis cum foliis suis sine floribus incendiose se laborantes quidā cataplasmauerūt Que uero dicit .. s. vide caplo de camelea supra.

Dacifium .i. amurca olei
Datrion .i. lacrima. ide datrion
dandodes. i. lacrima oculi
Daximalios .i. urtica
Daximium .i. rubea tinctorum.
Daxilon .i. ciprum

CCVI.

DAybora ara. vel cũbera. grece corion vel coriamiũ. latine vͦo coriandrũ Dyas. ca. Corion id est. coriandrum omnibus est notum. Virtus ei9 est fri. tritũ & in cataplasmatibus redactum cũ polenta. & pane triticeo mixtũ & impositũ ignem sacrũ extinguit. tumores igneos tollit melle addito & vua passa impositũ epinictidas & tumorẽ testiũ & carbũculos curat. & collectiones ꝯpescit. cũ faba frixa mixtũ scrofulis & pustulis p̄stat effectũ. semen ei9 bibitũ cũ dulcore lũbricos extinguit. genitalia. i. semia viri decrescere facit. nam si multũ acceptũ fuerit semen sensus hoīs hebetescit. aut citius infert necem. vnde non debet quisq̄ vsum ejus frequentare succus eius aceto mixt9. aut spume argẽti & ceruse & vino. om̄es pustulas & caligines ebulliẽtes extinguet. hic succ9 viscide ẽ virtutis restrĩgit & refrigerat. & ideo ꝓprie ad ignez sacrũ facit. sicut et folia eius cũ succo mali granati. et oleo in potione permixtum animalia intraneis ꝑmixta ignita persequitur. semen eius ex aqua potatuz solutionẽ ventris abstrĩgit mirũ est quod xenocrates tradit si vnuz seminis granuz femina biberit vno die ei menstrua contineri si duo et totidem iam diebus quot grana sumpserit Sera. li. aggre. autẽ. gal. cap. daybora. Daybora. id ẽ. coriandrũ. substantia eius est terrea subtilis. & est cũ hoc in eo aquositas tepide virtutis non pauce quãtitatis. & in sapore eius scd̃m plurimum ẽ amaritudo & virtus eius ẽ que abstergit & resoluit & sumitur & distillatur in oculum. & cõfert dolori eius magno cum lacte mulieris. & fit emplastrum cum eo. & abscindit humores descendentes ad oculum. Et idem autẽ. aben mesuay. quãdo torrescit semen coriãdri stringit ventrẽ. & abscindit fluxũ sanguinis qui ẽ ab interioribus. & bibuntẽ de eo duo aurei cum. iij. ʒ. & dimidia succi plãtaginis sine eo q̄ bulliat. & si est fluxus sanguinis ab ĩterioribus mẽbris curatur si ponatẽ supra locum fluxus. Et idem aut. Abugeric. coriandrũ est frigidũ narcoticũ inducens sincopim & stuporẽ. & ẽ toxicuz quoniã odoratũ congelat. & ꝓhibet fumositates ascendere ad caput. & ideo ꝯfert sode & ebrietati. & abscindit fluxũ sanguinis et strĩgit ventrẽ. Et idẽ aut. alexandri. Coriandruz ꝓhibet fumositates ascendere ad caput. & ꝓpter hoc ponitur ĩ cibis epilenticoꝝ quãdo cause epilensie sunt vapores ascendentes a stomacho. Et idem autoritate acauzi quãdo coriandrũ siccum ĩfunditẽ in aqua eius cum zucaro abscindit virge erectionem & desiccat sperma. Et idem aut. rasis. Si bibantur. ʒ. iiij. de succo ei9 recenti occidit. & absciĩdit fluxũ sanguĩs a naribus quando odoratur. Et idez aut. humay in libro. permutationis dixit q̄ pillule gal. sũt ei ꝯtrarie. Dyas. vͦo ꝯtradixit ei cũ. s. gal. dixit q̄ coriãdrũ decliat ad caliditatẽ quoniã manifestum est ipsum esse virtutis frigide. & ex dicto suo quãdo sumitẽ succus eius occidit. Et idez aut. abix. Coriandrũ recens ẽ morfificatiuuz congelatiuũ. & si homo vtitur eo multuz vel potu aque eius est toxicũ. & si ponatẽ aqua eius cũ aliqua ex alijs herbis. & qñ cuz aqua eius liniuntẽ apostemata sanguinea aut colerica cõfert. & extinguit eoꝝ ĩflamationes. Gal. vij. sim. phar. cap. de coriandro Virtus eius prima ẽ virtus ca. vnde dyas. infrigidatiuã dicit hãc herbam nõ recte. ꝯposita aũt est ex ꝯtrarijs virtutibus. multũ quidem habens amare substãtie que indicat q̄ subtilium partiũ est & terrestris. non modicũ aũt habens et aquose humiditatis vl' tepide secundũ virtutem. habet autem stipticitatem non modicã in quibus omnib9 opatur quidẽ varie oĩa quecũqz dyas. scripsit. sed puto sic existere sicut si mox scd̃m prĩcipia plagatis vel qualitercunqz ꝑcussis ĩ aliqua particula tumor liuidus vel niger fieret frigida putaretẽ passio esse & egere dyaforantibus et calefacientibus pharmacijs secundũ eundem puto modum si transcẽderit aliquãdo calida dispositio ad frigidã obliuiscẽdũ ẽ prioris. nominandũ vͦo alio secundo noĩe. vel si nomen nolueris permutare. sed facere sicut quidam qui alia quidez principij. alia vͦo declinatiõis scribũt auxilia. non autẽ oportet frigida extimare esse declinationis pharmaca. cõcedendũ enĩ est herisipilam nominare si quis voluerit huiusmodi dispositionem non tamen ca. vocare eã permittendum

quādo depressa ē & remissa. nequaq̄ ergo tūc qd̄ auxiliat̄ ei īfrigidatiuū esse putemus. sicut dyas. vt coriandrū quoniam cataplasmatū (vt ipse ait) cū pane vel cū alfitis sanat herisipilā. certū est herisipilā q̄ vtiq̄ inflamatiua ē nunq̄ sanabit cum pane coriandrū. sed p id qd̄ infrigidat. iā propterea & nos in anterioribus sermonibus quādo cum determinata experientia probare cuiuslibet pharmaci virtutē postulabamus. simplicē em̄ vt possibile est maxime potionem eligere consulebamus plurimi autem medicorū neq̄ quecunq̄ plurime egritudinum mox a principio inuadunt. composita noscunt. neq̄ quoniā alia passio ē herisipila certa. alia vero vocatur ab omnibus nobis iam consuete. & ab antiquis flegmon. alia autē in medio q̄ multe hec quidē & vt vtiq̄ dicat q̄s herisipila flegmosa. hec aūt velut flegmones quidē herisipilatos inuenies. aut velut flegmones aliquādo & neutrū p̄dominās. At vero & ydemascosus q̄n appa ret sicut & herisipilas. sicut & alius sclirosus. vnde de oppositis oībus nō modica haberet̄ multitudo. latius v̄o ī quibusdā alijs dictū ē de his. & ī libris terapētice methodi dicet̄. & nūc ē de eis necessariū memorari q̄ certā herisipilā nūq̄ p̄dictū sanabit cataplasma. voco autem certam. quādo a colerica humiditate repleta fuerit p̄ticula. quoniā aūt longe ab infrigidādo ē coriandrū. licet tibi ex his q̄ scripsit dyas. addiscere Scrofulas em̄ ait dissoluere. quoniā autē nullū infrigidantiū pharmacorum sufficit dissoluere scrofulas. neq̄ em̄ puto dyas. dubitare multa quidē scribentē scrofularū sanatiua. omnia v̄o concordantia & calida ɔplexionibus & dyaforetica operationibus existere Auicenna li. ij. cap. de coriandro. Coriandrū aliud ē humidum. & aliud est siccum. Et dixit gal. Virtus eius est composita. & qd̄ in eo dominat̄ ē terreitas. quādoq̄ & aqueitas tepida. & in ipsa ē ponticitas p̄ua a stipticitate. apud me v̄o aqueitas in ipso frigida nō tepida omnino. nisi sit propter substantiā subtilē ca. p̄mixtā ei. cuius separatio ab eo sit velox. Et humay quidē dixit etiā q̄ gal. remouit frigidū a coriādro contradicendo dyas. ego autē dico q̄ iam testificati sunt frigiditatem eius. Rufus & archigenes & alij ab eis frigidū est in fine primi vsq̄ ad secundū. sic. in. ij & apud filiū viregi in. iij. apud me vero

siccū est declinās ad caliditatē paruā. et forsitan illud est propter substantiā in ipso subtilem que resoluitur. & non remanet cum bibitur. & si non. propter qd̄ oportet vt sit multitudo succi eius interficiēs cū infrigidatione. in ipso ē stipticitas & stupor. & succus eius cū lacte sedat omnē fortem pulsationem. & confert apātibus ca. cum cerusa & aceto & oleo ro. & cū melle & oleo score. & vestigijs ignis persici. & cū farina fabarū aut sanich. aut farina ciceris scrofulis quādo permiscetur cū eis succus. Inquit gal. cū resoluit scrofulas. quomō ergo est frigidū. & possibile quidē est vt dicatur ei propter ipsius proprietatem. & quoniam ī ipso est substātia subtilis profundans penetrans. & profundatur. & nō profundatur substantia frigida. sed quando bibitur resoluit̄ calidum velociter remanens frigidū agens. Et dixit nō sanat̄ ex herisipila. nisi quod infrigidatum est aut permixtum humori melācolico & flegmatico. Cōfert v̄tigini facte a vapore calido aut flegmatico & epilensie facte ex hoc. & proprietas eius est p̄hibere vaporē a capite. & propter hoc ponit̄ ī cibo patiētis epilensiā ex vapore stomachi. & īde multitudo eius hūidi & sicci p̄miscet sensū. & qd̄ humidū ē facit somnum. & p̄hibet fluxū sanguinis nariū. & puluerizatio sicci & collutio oris ex succo humidi ɔfert alkole. generat tenebrositatē visus. & succus eius distillatus sedat pulsationē in oculo & proprie cū lacte mulieris. & quādo ex folijs eius fit emplastrū p̄hibet cursum materierum ad oculū ɔfert tremori cordis calido. & potant̄ ex eo due. ʒ. cū aq̄ lingue arietis & retinē sputū sanguinis Est tarde digestionis. & confortat stomachū calefactū. & quod de eo torrefactum est p̄hibet vomitum dicitur q̄ ipsum sedat eructuationē post cibū. & si est ita tunc facit id propterea. quia prohibet vaporem & motum eius. Constringit semen eius torrefactum. & dicitur q̄ semen eius cum rob solutione educit serpentes. & coriandrum quidem cū melle & oleo confert apostematibus testiculorū calidis. & qd̄ de eo humidū ē & quod siccum frangit virtutem coytus. & erectionem virge desiccando sperma Cum ex succo eius bibitur circiter. iiij. ʒ interficit. quoniā facit hominē possidere tristiciā & sincopim. & non oportet vniuersaliter. vt de eo multū sumatur

Dragatũ·i·vitrioluz vel calcantũ l.l·zeg
Draganum est planta que a dyaſ· cap·dragos vocatur tragos·nam dicit tragos aut ſcropion·aut draganum naſcitur in locis maritimis·frutex eſt ſup terrã longitudinẽ palmi vnius habens· aut amplius haſta eſt illi ſine folijs in qua in ſũmo habet azimos minutos·ſicut triticum acutum multum in guſtu ſtipticitatis·

Poſſe·Dyaſ·Semen eius cum vino bibituz fluxũ matricis·& ventris abſtinet qđ ſemẽ plurimũ colligitᷓ tere·& fac trociſcos quibus ſiccis vtuntur

Drane ·i·cantarides·
Dragos ·i·manipulus
Dragma ẽ nomẽ ponderis·& ponderat nonam ꝑtem·ʒ·& ſic accipiebatur antiquitus· & illa eſt dragma vera· Moderni vero octauam partem·ʒ·ꝓ·ʒ· accipiunt·ſed ꝯmuniter nunc accipitur ꝓ tribus ſcropulis· & dragma grece ſimiliter interpretatᷓ manipulus vel faſciculus vt veni & ſpinarũ & huiuſmodi
Dragantum quid eſt l·l·acantos
Dragontea ſerpentaria ſerpentina colũbrina viperina baſilica aſclepias luf cocodrillus idem· pro quibus l.l·luf
Dragontium idem
Dragona interꝑtatᷓ aſꝑitas palpebraꝝ inde colliriũ dragonaticũ vt in alexãdro de oculis·
Draric ·i·cantarides
Dracon ·i·draco
Dracon marinus eſt quidam piſcis ꝑuus venenoſe pũctionis que in lingua noſtra vocatur doracena
Deafati ·i·roſa in facie·id eſt puſtule ꝑuiſſime ĩ corꝑe hominis tẽpore caloris·& dicuntᷓ deſudationes
Deafatici idem
Deemptanium ·id eſt·peucedanum·
Deeb ·i·aurum
Deen ·i·lignũ indũ et ẽ deda
Dechin ·i·omẽ oleũ ꝑter oliuaꝝ
Deiranie ·i·cantarides
Deilix ·i·locus de quo fit trãſitus de vno loco ad alium·& ꝓprie quãdo eſt ſub terra
Deilis ·i·ſpecus
Deiberane ·i·veſpa
Deiſparia dicuntur que difficile corrumpuntur in cibis·

·CCVII·

DEob arabice·grece & latine aurum· Serapiõ·libro·aggre·capitulo·deob·Deob·i·aurũ omnib⁹ notum limatura eius confert cardiace melãcolice & debilitati cordis· & quãdo cauterizatur cum eo non facit veſicas cauterizatio eius· & eſt melioris & velocioris curationis·Et dixerunt quidaz ꝙ quãdo accipitur aureus anulus vel argenteus· & ponitur in igne & cauterizantur cum eo ale columbarũ veniũt cito ad domum ſuã ab ea & non ſeꝑantᷓ· Alcauzi·vtꝝ ſit in anulo aut aliter natura eius ẽ talis ſi cauterizetᷓ cũ eo·Aurũ ẽ tẽperatius omĩ metallo·vnde valet contra elefantiaz·cardiacam paſſionem & ſincopim·limatura auri contra elefantiam data in potu valz depurando ſuperfluitatẽ hu·& extergendo·poteſt etiã dari contra hãc paſſionem cum yeralogodyon vel theodoricon ĩ potu bis in ſeptimana vel ſemel et vniuerſaliter valet ad preſeruationẽ timẽtibus leprã·auri limatura data cũ ſucco boragis vel cum puluere oſſis de corde cerui·& zucaro ſincopizantib⁹ auxiliatur·vel fiat ſirupus ex ſucco boraginis & zucaro & appoſito puluere oſſis de corde cerui cuz tali ſirupo detur limatura auri·& ſi hũc non habueris detur cũ alio ſirupo vinum ĩ quo fuerit limatura auri cãdenſ extĩcta ſpleneticos iuuat·ꝯtra frigiditatẽ ſtomachi detᷓ ſimiliter limatura eius ĩ vino vel cibo·Ad vſturas magis valet aurũ ꝙ cetera metalla·puluis caterie auri more collirij vel ſimpliciter oculis impoſitus maculas oculoꝝ corrodit·Sed inde queſtio ẽ quomodo aurũ confortat cũ non incorporetur nec membrum nutriat·ad quod dicendum ꝙ eorum que cõfortãt·alia cõfortant membra reparando ſpiritus tantum vt aromatica·alia reſtaurãdo mẽbra ſicut cibus & potus· alia conſtringendo partes laxas·ſicut emplaſtruz ex maſtice factum·alia alterando qualitatez diſtemperatiuam debilitantẽ membra ſicut dya caſtoreũ ſtomacho debilitato vl' diſtẽꝑato ex frigiditate apponitᷓ·alia confortant depurãdo ſuꝑfluitatẽ que ꝯprimendo debilitat ſicut ſunt medicine laxatiue·& mlᵗᵃ alia depurantia·ſicut eſt aurum quod ꝯfortat dũ aſꝑitate ſua ſuꝑflua detergit·

Auic·li·ij·cap·de auro·Aurũ ẽ eq̃le ſubtile·limatᷓa ei⁹ ĩgreditᷓ ĩ medicis melãcolie·Et meli⁹ cauteriũ et veloci⁹ ſanabile ẽ qđ fit cũ cauterio auri·Retẽtio eius ĩ ore remouz fetorẽ ei⁹·Et ĩgreditᷓ limatᷓa eius in medicinis alopitie & ſerpiginis

liniendis & in eis que bibuntur · Confortat oculum in alcohol positum · Confert doloribus cordis & tremori ipsius & malicie anime · & ei qui solus loquitur · Et idez in libro de viribus cordis dicit· ꝙ cõfortat cor . Bulcasim li ·qui dicit̄ seruitor modus limature auri & argenti quibus vtimur in medicinis· Accipe de bono auro puro frustum· & habeas coram te parapsidem cum aqua munda dulci · & habeas cotem asperam mundam cuius vnũ caput teneas in manu tua aliud stet in fũdo parapsidis in aqua· & tunc frica aurũ in cote sepe madefaciẽdo cotem cũ aqua quia limatura descendet ad fundũ vasis subtilis. fac ergo tandiu ꝙ limet̄ de auro quantum volueris· deinde dimitte per horam . & proijce aquam cum facilitate · & ablue ter & sicca & serua· Eodem mõ facias de argento· & sunt qui limant cũ lima subtili & sic vtuntur

Deuteria ·id est· vinũ puciolũ catolorã dicunt maceratis aqua vinaceis sed tamẽ intra vina oparia reponunt̄

Deumosan ·i·manis

Deusen ·i·herba · cuius folia sunt similia folijs tritici ·sed sunt leniora & fructus ei9 hz velamina duo aut tria & sup ipsa sunt quedam similia pilis · & quãdo sumit̄ succus & conseruat̄ ẽ ca · in primo sic· in ·ij· ꝑ qua l·l· sceile

Deuraz est nomen cuiusdam animalis quo caremus

Deusar .id ẽ· auena

Deud quid est l·l· daud

Debacul .id est· aconitum

Debalium ·id est· polium

Debe ·i· aurum

Deben ·i· oleum quod fit de fructu ben· & quid ẽ l·l· ben

Deble ·i· animalia

Debotin ·i· terbentina

Debotim idem

Deboliar ·i. cimex

Debusor ·i· platanus

Debulnationes ·i· linimenta

Decasor ·i· auena

Decasior idem

Dechan ·i· virga pastoris

Deciston ·i· cotum

Decisis ·i· spelta

Declin ·i· pediculus vulturis

Declios idem

Decola ·id est. bothor vel pustule in ore.

Decolai idem

Decosio ·id est· pentafilon

Deda ·id est· zappinus

Dedablet ·id est· faba lupi.

Dedalion ·i· mentastrum

Dede .i· pedicul9 vulturis ·

Dedey idem

Dedefon ·id ẽ· rupis concauũ ·

Dedichisa dicit auic̄ · ꝙ est cortex indus stipticus. in arabico scribit̄ drachefe· iudeus dicebat sic vocari mellicam

Dedose ·i· macer vel folium.

Dedos idem

Dedogaos ·id est. auena

Dedurisa indus ·i· stipticus valde

Deduflon id est · matrissiluia

Defle .id est · oleander· planta venenosa q̃ grece nerion vel nerendendion dicitur·

Defictum vinum ·i· sapa

Defrictum vinuz idem

Defrigis ·i· difrigis

Degalea est arbor cuius succ9 ingredit̄ ĩ quandã confectionẽ ad scabiosa vlcera in antidotario virili· et latine dicitur regalea habet folia admodũ alexandri · & nascit̄ in locis humidis

Dego .i· lac ex q° extractũ est butirum

Degoa idem

Degorson ·i. apium risus

Deheb ·i· aurum

Dehen est omne oleum ꝑter oliuarum

Dehedi .i· beem

Dekicescene ·id est· farina ordei

Dethie ·i· farina

Dechil idem

Delethereon ·i· letalis cib9 · vel potus vt fungi venenosi

Delefioleos ·id est· vsnee

Delicterie ·i. medicine venenose

Delision ·id est· cimbalaria

CCVIII

DElion arabice· grece egelida vl' gengilida vel noyyda· latine vero rapa· Sera· li· aggre· cap· Delien. i· rapa ex ea est domestica & agrestis · Domestica omnibus est nota · sed agrestis suple que latine vocatur rapolla est planta habens ramos multos· quorũ longitudo est vnius brachij · Nascitur locis siccis & habet summitates lenes & folia mollia · & grossa in modum digiti pollicis · & amplius parum & lata·

Et habet et ſemen paruum et nigrum quod
cum frangitur ē album interius Dyaſ·
cap·rapa ſecundum tranſlationeꝫ noſtrā
Rapa quedam eſt domeſtica·& quedam
agreſtis· Domeſtica omnibus eſt nota·
ſed rapa agreſtis naſcitur in locis ſiccis
fructum collectum faciens cubiti habēs
longitudinem· & multas virgulas·folia
habēs leniora & groſſa in modum digiti
& ſatis lata·ſemen eius in folliculis con
cluſum eſt nigrum & fragile qđ fractum
deintus habet album coloreꝫ·miſcetur ad
albamentuꝫ faciei vel totius corporis &
vultus farina lupini et fabe & ciceris vel
orobi admixta· Sꝫ radix rape domeſtice
bona eſt·ſed ventrē inflat & ſuccum cor
pori addit·venerē ſtimulat·elixata eiꝰ fo
mento podagricis et ꝑnionibus p̄ſidium
eſt· & ipſa trita & impoſita hec om̄ia fa
cere nouit excauata & oleo ro·et cera miſ
ſa & in cineribus calefacta ꝑnionibꝰ opi
tulat̄.Cima eius elixa & comeſta diureti·
ca eſt·ſemen eius antidotis tiriacis miſcet̄
venenoſis potionibus occurrit cum vino
datū vel ex mulſa bibitū venerē ſtimulat
Radix inciſa in partibus & in aqua ſalſa
& aceto ꝯpoſita digeſtionē & creſim fa
cit·Rapam democritus tanꝙ̄ contrariaꝫ
corpori damnat·putat enī ex ea īflationē
ſtomachi excitari·contra Diocles·Itē qꝫ
dioniſius eam neceſſariā extimant ꝓpter
eas virtutes que ſubiecte ſunt·antidotū
repreſentāt cum ex oleo & vino trite ſu
munt̄·venerem ſtimulant eo validius ſi
cum eruca condiantur cocte·& cū adipe
contuſe oculoꝝ dolori medent̄·feruētes
impoſite mitigāt ꝑniones·frigus ex pe
dibus tollunt·cuicūqꝫ vicio pedū maxīe
trituris ſuccurrunt·& ſemen ex vino vul
neribus venenatis illinitum prodeſt·Cō
tra ſerpentis morſum & toxica datur ſe
men ex vino bibendum·ſed hoc ſemen in
rapis poteſt calidum & feruens videri
ipſe paulo ſolutiores credunt̄·ſed ꝙ mi
nus poſſidēt caloris molliendi poteſtatē
ꝯtinent·Itē radix īflat·& ſemen generat
in hoīe· Et idē ſera·ē alia ſpēs parue ra
pe que quādo comedit̄ generant̄ inde in
flationes·& nutrimentū eius ē minus nu
trimento alteriꝰ ſpeciei· & quādo bibit̄
ex ſemine eiꝰ ꝓhibet nocumentū medici
narū mortiferaꝝ·& radix eius p̄paratur
ſicut de rapa diximus ſuple·& illa vocat̄
napus caulen vel napo caulen Plinius
ca·de napo· Napus caulen vel napo cau
lem ex duobꝰ oleribꝰ cōpoſitū nomen
habet·qꝛ ſapore rapa in radice napo pro
pter qđ diſcernit̄ que ſane minor ē rapa
vnde napo ad ſimilitudinē rape vocatus
quia folijs latior & radiculis guſtu ſub
acrior eſt nominis affinitas in vtriſqꝫ īde
pene ꝯmunis·quia vtrūqꝫ ſemen in alteꝝ
viciſſim mutat̄·nam rapa in alizo ſolo vt
emilianus ait per biennium in napum·ali
as vero napus tranſit in rapā·domeſtica
rapa dicta ē a rapiendo·i·ꝯprehendendo
terram·omnibus nota ē· Eſt autē radix ei
us amplior napo·ſapore dulcior & folio
tenui· Cuius radix comeſta inflationem
facit·ex aqua vero vbi decocta fuerit po
dagricis optima eſt fomentatio·etiā ipſa
contrita et impoſita idem operatur·ꝙ ſi
exacuetur & accipiatur oleuꝫ ro·& cere
modicuꝫ·& ſic in cinere calido coquatur
& vt cerotū fiat ad idem valet Alman
ſor ca·de napo tractatu tercio Napi ace
to conditi frigidi exiſtunt·qui licet infla
tioneꝫ faciant·colerā tamen extinguūt ru
beam·Sed ſciendū ꝙ rapa agreſtis voca
tur rapolla cuius ſuccus mirabiliter her
petibus·& fiſtulis īpoſitus medet̄·Et ip
ipſa comeſta ſimiliter·& ſemē eius ē tiria
ca venenis Gal·ij·de cibis·ca·de rapa
Multiformiter autem & hanc homines
preparant vſqꝫ ad hoc ꝙ componunt eā
cum garo & aceto vt habeant pro vſu ꝑ
totum annum· Chimum autem reddit in
corpore groſſiorem cōmenſurato·ꝓpter
quod ſi abundauerit quis in vſu ipſius et
maxime ſi quis deficienter in ventre dige
rens ipſaꝫ congregabit vocatum crudū
chimum·ad ſeceſſum auteꝫ ventris neqꝫ
contrariari vtiqꝫ· neqꝫ cōferre dicat quis
ipſam· & maxime quando decoquit̄ bene
īdiget enim ipſa & ampliori decoctione
fit autem optima bis elixata ſicut dictuꝫ
ē prius de cauliſ preparatione·ſi autē cru
dior ſumat̄ indigeſtibilis eſt & inflatiua
& mala ſtomacho·quādoqꝫ autē & mor
dicatiōes operat̄ ſecundū ventrē ꝑ aquā
autē elixatā admirabor vtiqꝫ ſi minus ali
qua homogenearum plantarum nutrit·
Et idem in vj·de ſim·medicinis cap· gen
gilidis·Gengilidis ſiue rapa ipſa·& ſemē
ad libidinem incitat inflatiui ſpiritus ge
neratiua exiſtens·

Delitron	·i·venenum
Deltichesche	·i·farina ordei·
Delon	·i·fructus melonis
Delofaria	·i·almea·

Delofarzia idem
Demandarcotri .i. sanguis draconis.
Demessen sunt cortices virides quibus acuuntur fleubotomi
Demafilon .i. barba siluana
Demasur .i. aaron
Demenchame .i. sanguis columbe
Demenbachara .i. sanguis vacce
Demest .i. arbor lauri
Demelandrum .i. sanguis draconis
Demisurion .i. virga pastoris
Demisafurion idem
Demulipax .i. vsnee
Demoniaca herba .i. iusquiamus
Demoniarca idem
Demolion .i. barba iouis
Demoracon est proprium nomen loci

CCIX

Dem ara. gre. aemezam. latine vero sanguis. Sera. li. aggre. cap. dem aut. galieni. Sanguis porci est ca. & hu. sicut hominis. sed sanguis columbe administratur a quampluribus medicorum in capite quando fuerit scissura in craneo. Nam proijciunt in loco illo sanguinem columbe. & distillatur sanguis columbe dum est calidus in oculo quando in oculo fiunt tarfati. & quidam extrahunt pennam ab ala eius & exprimunt sanguinem qui est in ea. aut scindunt sub eius ala & accipiunt sanguinem qui egreditur & ponunt eum ca. & non faciunt hoc nisi qui nolunt occidere columbum. Et quando loco sanguinis distillatur in oculum oleum ro. facit idem nisi quia oportet quod distilletur oleum ca. nam iuuamentum eius in hoc non est. nisi propter actualem caliditatem cum temporamento & non propter aliam virtutem. & manifestatur etiam hoc. quia oleum ro. cum hoc quod est temperate complexionis habet etiam virtutem quandam stipticam. & sanguis caprinus & yrcinus dantur in potu cum melle ydropicis. Et quidam assant hunc sanguinem. & dant in potu habentibus fluxum ventris mucillaginosum in quibus est admixtus sanguis. et hoc propter grossitiem terream que est in eo. & propter siccitatem que est admixta sue caliditati. Sanguis agni quando bibitur confert epilensie. & ad hoc valet similiter edi & offert expuentibus sanguinem. vidi opificem quendam discretum & veracem. & bone memorie qui dixit mihi quod hoc expertus fuerat in duobus qui spuebant sanguinem dare. s. eis de sanguine illo. & contulit eis iuuamento magno.

Et ego credidi dicto eius & estimaui quod isti non emittebant sanguinem a pulmone nec a palato. sed potius propter apertionem alicuius vene. & est magis iuuatiuus fluxui sanguinis quam sanguis alius. & oportet quod sit coagulatus. & ex eo accipiatur lib. .j. & misceatur cum aceto forti etiam lb. vnius & bulliant simul tribus ebullitionibus aut parum plus. deinde diuidatur in tres partes & detur in potu qualibet die pars .j. in ieiunio. & maxime quando fuerimus distantes a locis vbi sunt alie medicine. & sanguis yrci & vrsi quando ponitur super apostemata calidus maturat ea cito. & sanguis porci sedat dolorem & curat vlcera aurium. & sanguis edi & anseris & anatis ingrediuntur in multis confectionibus & antidotis que offerunt apostematibus. sanguis vero sersen .i. cuniculi & columbi. & si in cibo accipiatur ca. & fit cum aliquo istorum cohol confert apostematibus ca. oculi & sanguini qui est in eo & obscuritati visus. Et sanguis columbe valet obscuritati visus. & abscindit fluxum sanguinis narium proprie qui fluit a miringis cerebri. Sanguis yrci & capre & leporis & cerui quando assantur & administratur quicunque istorum offert vlceribus intestinorum. & fluxui ventris antiquo & quando bibitur cum vino confert veneno. leporis vero sanguis quando linitur impetigo cum eo. cum suum retinet colorem curat eam. Sanguis vero canis quando sumitur in potu curat morsum canis rabidi. Sanguis nemoralis testudinis curat epilensiam quando sumitur in potu. sed sanguis testudinis marine quando bibitur cum vino & cum coagulo leporis & cimino offert morsibus venenatis. et confert bibentibus ranunculas suple. hoc latius inuenies in litera lamie. sed sanguis tauri quando fit emplastrum cum eo & sanich mollificat & resoluit apostemata dura. sanguis rane viridis quando ponitur in radicibus capillorum euulsorum non sinit eos renasci. Sanguis menstruus quando cum eo inungitur virga in hora coytus prohibet mulierem aliam impregnari. & si liniuntur cum eo podagrici curat dolorem eius cum habuerit. Auic. li. ij. cap. de sanguine. Sanguis bubonis offert asmatici valde. & similiter caro ipsius. sanguis yrci exiccatus frangit lapidem renum. sanguis yrci camele & leporis frixus competunt nocumento sagitte armene quando bibitur cum vino. & similiter sanguis canis.

Cassius felix ca. de sanguine. Sanguis

yrci qui ꝑ aliquẽ diem ante vinũ biberit & petrosellinos vel siseleos mõtanos cõmederit soluit adamantem · & frãgit etiam lapidem in vesica sicut inuenies in l· lapidis subedhigi

CCX·

Demalachoem ara· grece sinorichis egilos · latĩe vero sanguis draconis· Sera· li· aggre· ca· demalachoem autẽ· dyas · Demalachoem vel sinorichis egilos· i· sanguis draconis qui fit ex arbore que eodem nomine nuncupatur· & est planta habẽs virgas vniꝰ palmi lõgas aut plus similes fusis in quibus filatẽ· suꝑ quas sunt folia parua similia folijs coriandri· quoꝝ color vergit ad rubedinẽ· & habent viscositatẽ & odorẽ fortem non tamen malum· sed proprium odorẽ medicinarum· & in summitatibus ramorum sunt corone rotunde· & flores albi in principio natiuitatis eorũ· in fine vero fiunt aurei · nascitur in terra culta· Et idem autẽ· gal· Smorichis est in planta ista res que abstergit· & est ĩ ea humiditas multa· & ipsa ĩfrigidat parũ· & cum hoc ẽ in ea parua stipticitas· & ꝓpter hãc causam prohibet generationem apãtum Et quidam nominant plantam que dicitẽ egilops nomine huius plante · & ẽ plãta similis huic plante in omnibus· nisi quia ista planta ẽ superior ĩ stipticitate ab ipa & propter hanc causam confert fluxui sanguinis & vlceribus intestinorũ & fluxui menstruoꝝ superfluo· Idẽ autoritate Constantini Succꝰ huiꝰ plãte ẽ sanguis draconis dictus· & est rubeus fortis rubedinis· & sapor eius est stipticus · Et virtus eius est que infrigidat et desiccat in tercio gradu · vnde ꝯglutinat vulnera que fiunt a percussione· & cõfert fluxui sanguinis & vlceribus intestinorũ & immoderato menstruorum · Et idem autẽ· dyas · ista planta quãdo teritẽ bene & ponitẽ suꝑ vlcera cũ sanguine suo ꝯglutinat ea & ꝓhibet apostemationẽ eoꝝ· & scindit fluxũ sanguĩs menstrui· & fit encatisma ex decoctione eius in qua sedent mulieres· & abscindit fluxũ humiditatũ antiquaꝝ matricis· & bibitẽ de decoctione eius ad vlcera intestinoꝝ· & cõfert incisionibus carnis & ĩcarnat ea· Et quãdo fit suppositorium cum eo stringit ventrem· & confortat stomachuʒ interius sumptꝰ & exterius positus · Sanguis draconis fri. & sic· complexionis ẽ in tercio gradu

Est autem eligendus qui interius ẽ clarꝰ sicut minium · Sophisticatur quandoqʒ cum puluere minij & cum alio succo ĩdurato· Contra fluxũ sanguĩs e naribꝰ ĩponatẽ puluis ex eo & fricentẽ nares vt puluis adhereat rupture venarum. fiat etiaʒ sinapisma ex eo & albumine oui & aqua ro· circa frontem & tẽpora· Contra emoptoicam passionẽ vicio spiritualium teneatur puluis eius & gummi arabici ꝯfectus ex aqua ro· ĩfusionis draganti & patiens postea trãsglutiat · Si vero fiat vicio nutritiuorum detur cũ succo plantaginis . Idem fit vsus contra disinteriaʒ si fiat vicio superiorum· si vicio inferiorum inijciatẽ per cristere cũ succo plantaginis & aqua or· suppositoriũ factum ex eo & succo sanguinarie valet contra fluxum matricis·

Denaphia calcail · i· cauda vulpis· & ẽ herba que ab alio nomine centumnodia femina dicitur·

Dentaria · i· piretrum

Dentales sunt ossa satis alba· & sũt sicut canini dentes· sed lõgiores & intus perforati & ĩanes· oriuntẽ in cauernis lapidũ existentiũ in ꝓfundo maris· fri· sũt & sic· virtutẽ habent abstersiuã ponuntẽ in antidotario gal· in vnguento citrino qđ ĩterpretatur vnguentũ de citro·

Denebalcheil · id est· cauda equina·

Deneriden · i· oleum nardinum

Dende est species resine· silis est & alia de india alia de seni . & dende quandoqʒ vocantẽ cataputie·

Dendeceleon · i· hernia

Denneumaticos · i· debilitatem

Densa . id est· herba cuius folia sunt similia folijs tritici· & est denser

Dentes molares canis quid sunt l· l· afir

Denitapalus . id est· qui per diem videt· & nocte non

Dentibus muris · id ẽ· macule que fiũt in facie. et maxĩe infantiũ ꝓpter ꝯmestionem panis comesti a muribus

Denoron · id est· vsnee

Dendro . id ẽ· arbor ꝑ· o: sed dendron vel dendrios vel dendre· i. magnum arbustuʒ· i· magna arbor· & ẽ arbor faciens glandes que vocatur quercus ꝑ qua l· l· hullos

Dendrodes est species quinta titimalli eaꝝ que in l· xeucua describuntur

Denich est quoddam granuʒ simile ordeo

Dens derbendium ·i· collirium ablatum de armenia
Dens caballinus vel equinus ·i· cassillago & est iusquiamus.
Depon ·i· arbor
Depton idem
Deptolium vel deptelium ·id est· ulmus
Deps ·i· pulegium agreste
Deras ·i· pellis vel corium·
Derasium ·id est· gariofilata
Deraplios ·id est· apium risus

CCXI

Dermata grece· latie solea calciamentorum Dyas cap· dermata· Dermata sunt solee que remanserunt de calciamento veteri rupto·
Posse· Dyas· Usta putrida ulcera p9 inflationem transacta mirabiliter sanat vel ea ulcera que sine inflatione sunt· desiccatiu9 est em cinis earum· ulcera usta vel ea que vocant paratrimata vel furfuras de sudore extergūt & siccant·
Dererigum ·id est· cantarides
Derep ·i· corruptio stomachi
Deremon ·id ē· sonus i gutture quando moritur homo
Deriden ·id est· spica romana·
Deril ·id est· almea
Derifar ·id est· abrotanum
Derima ·id ē· cutis· inde astrodimia ·id est· pisces degentes i cōchijs et habent durum corium
Deronicon quid est l. varonig
Derobub ·id est· bub
Derolifar ·id est· mentastrum·
Derumegeum ·id est· doronigi
Derunagati ·id est· esula
Derufan ·id ē· rupis concauū·
Desatagin ·id est· acetosi
Desarion ·id est· satirion
Desafos ·id est· sarcocolla
Desebel ·id est· vene rubee cooperientes oculum
Desenem ·i· adeps zirbi cameli·
Desem idem
Deseful ·id est fungus
Deseran ·id est· cretani marini
Deses ·id est desisum
Des domestica ·id est· dex domestica
Desisum id est · atria grece· & additur ꝗ est polenta
Desidie ·id est· delectationes
Desilac ·id ē· rubedo i palpebris cum grossitudine & asperitate
Desupion ·id est· barba yrcina
Desudatio ·i· passio que vocat sterzigolico in estate ꝑpter multū sudorem quem almansor tractatu quinto vocat albasaph·
Desuplon idem
Destructum ·i· rostrum corui· & ē quoddam additamentum·
Detei ·i· detu
Dethei idem
Dethel ·i· faba lupi
Dethis ·i· lac crudum
Deti ·i· cruda
Detifar ·i· amomum
Dethui ·i· granū simile ordeo & longius & strictius magis solidum & amarum in india inueniť Plinius cap. Dethui & est farrum declinans ad ca· & sic· in tercio· & est stipticum valde· & confert doloribus ani & mollificationi eius sedendo in eius decoctione
Detui idem
Denia dyas· panax dicitur qd est esula apud auič· scebram
Denider' vel denidar est species sauine vel abelexeris

CCXII

Dexeris grece· latine gladiolus Ubi sciendū ꝗ due sunt species gladioli· vna quā inuenies i litera gaspatella· & alia que poniť hic· illa ꝑuocat ventrē & ista stringit Dyas· cap· dexeris· Dexeris habet folia similia yridi· sed latiora & acutiora & hastam in medio foliorꝫ cubiti vnius longā & grossam· i cui9 virgis sunt capitella trigona sub ipsis flores habens purpureos· & in medio feniceum colorē semen eius in folliculis ē simile cucumeris semini rotundū & nigrū gustu viscidū· Radix ē illi nodosa longa & rufa Plini9 cap· de gladiolo gladiolum omnes nouerūt· gladiolus dr ꝗ sit folijs similib9 tirso cubitali florib9 purpureis Posse· Dyas· Vulnera capitis optime curat· fracturis medeť· ossa confracta excludit· omnia infixa corpori euocat iposita· si vero partes tres florūz ei addanť· & radicis centauree ptes quinqꝫ & mel sufficiens· & acetum· & vt cataplasma iponať tumores & duricies spargent· bibitū oquassationes reformat· lateris dolorē tollet· strangurijs & sciaticis optime opitulať· Radix eius fluxum ventris stringit cum dulcore & aqua maritima accepta· semen eius diureticū est qd valet obolo vno accepto· aut· ʒ· j· cū vino

omnia vt supra facere potest· cū aceto bi
bitum splen siccat· Itē radix ex vino po
tata venena destruit: & mēstrua ꝓuocat
trita vero et ī modū fomēti īposita furū
culos & spinas de corpe extrahit·& oīez
duriciē dissoluit et euaporat· Plinius
Radix eius potata cū vino ad venenum
proficit·fetū et mēstrua ꝓuocat Item tri
ta et imposita furūculos et spinas ex cor
pore extrahit & oīez duriciem dissoluit
& euaporat·

CCXIII·

D Ex domestica vel hes ara·gre·
& latine mirtꝰ Sera·li·aggre
ga·cap̄·Dex domestica·& ē de
ea fortis viriditatis declinās nigredini·et
de ea alia est que declinat ad rubedinē·&
illa que declinat ad nigredinē confert ma
gis in medicinis.& similiter grana eiꝰ ꝓ
prie eiꝰ que ex ea est montana·et substan
tia eius est cōposita ex virtutibꝰ contra
rijs & illud quod vincit plus in ea est sb
stātia terrea frigida ·& est in ea cum hoc
res calida subtilis·& sapor eiꝰ est stipticꝰ
& nabach est minus stipticꝰ ꝙ flos mirti
& ꝙ sūmitates·et ꝙ fructꝰ·et ꝙ succus
Et virtꝰ oīm ptiū est plus desiccatiua ꝙ
nabach·& folia sicca sūt in hoc plꝰ ꝙ hu
mida·quia humidis admiscet̄ aliqd aquo
sitatis Mantethabon est res que nascitur
in stipite arboris mirti·& est res desicca
tiua·cuiꝰ color est sicut color arboris mir
ti· Et idem aut·aben mesuay·Succus
eius cōfert dolori pectoris et pulmonis·
& stringit fluxum vētris colericū·& con
fortat stomachum· & est bonꝰ vlceribꝰ
mēbrorū interiorū·fortificat viscera·reti
net fluxū mēstruoꝝ·& grana eius ꝯferūt
sputo sāguinis a pectore et pulmone·&
cōferūt stomacho sua pōticitate ·& man
tethabon valet sicut mirtꝰ:& fortius ꝙ
folia mirti· Dyas·cap̄·de mirto· Mir
tus frigidā in se habet virtutē et extenua
toriā substātiā· calefacit et fortiter desic
cat·vna est alba:et alia est nigra· vtraqꝫ
tamē oībus est nota·folia eorū et semē
& chime et succꝰ stiptica sūt.nigra vero
plus stringit· Gali·vii·sim·phar·ca·de
mirto scd̄m trāslatōem grecā·Mirtus ex
cōtrarijs substātijs & hec plāta cōponit̄
dominat̄ aūt in ea terrestre frigidum·hēt
& quid subtiliter cali·vnde fortiter siccat
Sunt aūt folia et pullulatōes et fructus
et succꝰ nō multū differētes scd̄m stipti
citatē·In plātis que ī stipite et ramis eiꝰ
fit cumolosa·quā quidā mirrā denoīant·
inquātū est siccior predictis intātū siccat
& stipticat vehemētiꝰ· cōseruāt aūt eam
quidā incēdētes: deinde assumētes vīo et
trociscos formātes·sunt aūt et sicca folia
sicciora viridibꝰ· mixta est eñ aliqua hu
miditas viridibꝰ·succꝰ aūt non ex foliis
solum exprimit̄ sed ex fructu·Cōstipati:
ua vero sunt omnia talia extra corpꝰ ap:
posita et interius sūpta·eo ꝙ nullā habēt
mixtā substātiā purgatiuā· Et idem in
libro de cibis·Oleū quod comeditur nul
lum noui habēs tātam stipticitatē quātaꝫ
mortella·merito igitur vt alimēto quidē
ipso raro·vt medicia aūt cōtinue vtimur
efficax quidem est ad quecūqꝫ est oportu
nitas infrigidatōnis et stipticitatis·alimē
tū aūt paucissimū habet· Auicen·lib·
ii·cap̄·de mirto · Mirtus in ipsa est ama
ritudo cum ponticitate et dulcedine et fri
giditate·propter pōticitatē suā & ipsius
buchuꝫ est fortiꝰ.& fiunt ex ip̄o trocisci
cum sirupo stiptico ·& in ipsa quideꝫ est
substātia terrea·et substantia subtilis pau
ca·& ipsius quideꝫ buchum est quidē su
per virgultū eiꝰ in colore virgulti ipsius
habens formā plāte manus· et figurā eiꝰ
& in oleo ipsius sunt omnia iuuamēta q̄
dicūtur·& est fortior que ad nigredineꝫ
declinat·& proprie alkasreaui rotūda ha
bēs folia precipue mōtana ex ea tota · et
flos eius melior est·et eius quidem succꝰ
cū veterascit debilitatur et fit cortex·id̄
oportet vt ex eo trocisci fiāt·In ipsa ē ca
liditas subtilis et magis dominās ·et ī ip
sa est frigiditas·et eius quideꝫ stipticitas
est maior frigiditate eius·Et videt̄ ꝙ eius
frigiditas sit in ipso . et siccitas ipsius in
termino secūdi· Posse·Sera·aut·aben
mesuay· Succꝰ eius cōfert dolori pecto
ris et pulmonis· et stringit fluxū ventris
colericum·et confortat stomachum · et ē
bonus vlceribus membroꝝ interiorum·
fortificat viscera.retinet fluxū menstruo
rum·et grana eius conferūt sputo sāgui
nis a pectore et pulmone·et cōferunt sto
macho sua pōticitate·et mancethabon va
let sicut et mirtꝰ:et fortiꝰ ꝙ folia mirti.

Dyas·Sanguinē excreātibꝰ dat̄ bene
stomaticis ꝯueniēs est. vrinā mouet·scor
pionis morsui imposita atꝫ potui data ꝓ
dest·folia eius virentia vt cataplasma ap
posita medentur vlcera fluētia :arida v̄o
contrita aspredine diaforesim faciūt .Itē
baccarum viridiuꝫ succus aptatur sāgnē

spuētibus·ipe quoqȝ comeste eadem faci
unt · Ex vino decocta & in modū catha
plasmatis īposita extrema vulnera sanat·
coctura nigre vino mixta capillos strin
git·cū pollina vero tritici mixta et impo
sita tumores oculorū cōpescit·et egilopis
vtiliter facit·grana eius contusa et exp̄s
sa vinum faciūt quod decoqui expedit ne
acescat·& vase picato seruari·facit autem
contra ebrietatē: quia coherētis virtutis
est· Et ad furfures capitis et caua vulne-
ra si frequēter īde lauētur expedit· & ca
pillis fluētibus ꝓdest ·fit etiā oleū de fo
liis eius cōtusis : & in oleo diu decoctis
quod encatismis prodest·et articulis vel
fracturis vtiliter imponitur·sed et macu
las ꝑfricatū emendat· Aures pus eijcien
tes curat si tepefactū imittatur:folia tri-
ta cū aqua et īposita reumatismuȝ vulne
rū sanāt: vel loca fluētia·fluxum ventris
emendat·ignē sacruȝ et tumorē testiū cō
pescit· sicca et cribellata panariciis & ve
rēdis ꝓsunt locis Itē folia eius et medio
piperis adiuncto maculis ꝓsūt·Sera·sup̄
dicta ponit ꝺ mēte dyas ·& vltra addit
etiā de mēte eiusdē · Quādo in decoctōe
eius fit sessio cōfert exitui matricis·& in
testini inferioris·et fluxui mēstruoruȝ·&
humiditatibus antiquis a matrice ma-
nantibus · et abstergit furfures capitis
& vlcera humida eiꝰ: et retinet fluxuȝ ca
pillorū· & miscet̄ in vnguētis que iuuant
ad hoc.& decoctio folioꝝ eius cōfert mlˀ
tū in sessionibꝰ· & ꝯfert relaxatōni iūctu
raruȝ· Et quādo ipsa ꝓijcitur super ossa
fracta: que nōdum sūt cōsolidata ipsa ac
celerātur ad cōsolidatōem· et distillata in
aurē a qua emanat sanies ex vlceribus cō
fert.& denigrat capillos·et succꝰ foliorū
eius etiā facit hoc ·Et quādo eiꝰ folia te
runt̄ et ꝓiiciuntur super eis aqua et parū
olei onfācini āut ro·aut vini·et fit īdeem
plastrū cōfert vlceribus humi·& mēbris
ad que fluūt humores·& ꝯfert fluxui an
tiquo·& formice.et herisipile·et apātibꝰ
intestinoꝝ·et fistulis eorū·Et quando te
runt̄ sicca: & ponūtur supra panaricium
iuuāt · Et ponunt̄ in subascellis et ingui
nibꝰ et auferūt fetorē eoruȝ·& abscidūt
sudorē eorū qui habēt cardiacā diaforeti
cā:et cōfortāt ipsū· & miscētur cuȝ oleo
& curāt cōbustionē ignis & panaricium·
& exprimitur succꝰ foliorū ipsiꝰ ꝓiicien
do sup̄ ea vinū vetus aut aquā pluuialeȝ
& postea exprimuntur·& oportet vt ille
succus fiat dum sūt recētia · quia postq̄
desiccātur debilitat̄ virtus eorū· Aui
cen· Mirtus retinet solutōem & sudorem
& omnē fluxū sāguinis·et omneȝ fluxum
ad mēbrū·& quādo cū eo fit fricatio ī bal
neo cōfortat̄ corpus · & desiccātur humi
ditates que sūt in cute.et embroce quidē
decoctōis eius cū sup̄ ossa effūdunt̄ velo
cius fit ipsoruȝ restauratio·& quod ex ea
vstuȝ est loco tucie ponitur ad hoc vt bo
nus fiat odor corporis· & cōfert oīni flu
xui sāguinis linitum et loco emplastri su
ꝑpositū et bibitū· & similiter eiꝰ rob ·&
rob fructꝰ eiꝰ·et ipsiꝰ quidem nutrimētū
est ꝑuum· Et in sirupis quideȝ nō est qui
cōstrigat & ꝓhibeat dolorē pulmōis &
tussim preter sirupū eius· Et eiꝰ oleuȝ &
succꝰ & decoctio ipsiꝰ cōfortāt radices
capillorū: et ꝓhibēt casum·& prolōgant
eos et denigrāt·et ꝓprie ipsiꝰ semina·Et
decoctio· seminū eiꝰ in butiro ꝓhibet su
dorē·et rectificat rasurā venarū·et folia
eius sicca ꝓhibēt fetorē ascelle et inguinū
& ipsiꝰ cinis loco tucie ponitur· et ꝯfert
pāno·sedat apata ca·et erisipillā et formi
cā et bothor et vlcera· et quod est super
ābas volas· et adustionē ignis cum oleo
Et similiter eꝰ sirupꝰ & emplastꝝ factū
ex foliis ipiꝰ cū oleo et vino· & post ipi
us cōmixtionē cū eis·et similiter eiꝰ oleū
& vnguētum factum ex ipsiꝰ oleo · & si
militer confert ipiꝰ succꝰ si ꝓiiciatur su
per panaricium· & similiter cerotū factū
ex eo·& cum decoquitur etiā eiꝰ fructus
cum vino·& fit ex eo emplastrū· sanat vl
cera que fiūt in ambabꝰ volis manuuȝ &
in pedibꝰ et adustionē ignis·& prohibet
eos a vesicatōne ·et similiter eius cinis cū
ceroto emplastrū factū ex fructibꝰ deco
ctis in vino est cōueniēs mollificatōni iū
cturarū· retinet fluxū sāguinis ex naribꝰ
& abstergit furfures·et exiccat vlca capi
tis et vlca auris·et ipiꝰpus cū ex ipsiꝰ aq̄
in ipsam distillatur·Et cōfert ipsius siru
pus mollificatōni gingiue·et eiꝰ folia cū
vino decoquūtur et fit inde emplastrum
sedās sodā et obtalmiā·& cū coquit̄ cum
ordeo sanat eorum apostemata·et ipsiꝰ ci
nis ingreditur in medicinis vngule· con
fortat cor·et aufert tremorem cordis·&
confert fructus eius tussi propter dulce
dinē suā ·et retinet ventrē vtētis eo ·si ē
solutus sua stipticitate· Et cōfert fructꝰ
ipsius sputo sanguinis· et etiam eius rob
similiter confortat stomachum proprie·

Rob eius et eius semina ꝓhibēt cursū; su
ꝑfluitatū ad stomachū. succus fructuū;
eius est ꝓuocatiu? · & ipē met confert ar
dori vrine & ardori vesice · & est bonus
in ꝓhibendo mēstruorū ꝓuocatōnem · &
eius aqua striīgit naturā · & retinet solu
tōem colericā et melācolicā · linita & ipsa
cum oleo sisamino expellit flegma · et so
lutōe emittit ipsū · & decoctio fructuū;
eius confert fluxui humiditatū matricis ·
& confert emplastratio inde facta emo
roidib? · & confert apāti testiculi · et eius
decoctio confert morsui rutele · et simili̅t
fruct? ei? cū potat̄ cū vino · & similiter
puncture scorpionis

Dex domestica	idem quod supra ·
Deyos	·i· sorbe
Deyson	·i· almea
Deyson·	idem
Dhnebachil	·i· cauda equina
Dhnebachil	idem
Dheneb	·i· cauda
Dheeb	·i· aurum

CCXIIII

Henebbachil ara · vl' dhenepha
chali · grece hypparis vel equi
secon · latine vero cauda eq̄na ·
Sera · li · aggre · ca · dhenebbachil · Dhe
nebbachil · i · cauda equina · est planta hn̄s
cōcauas virgas · quarū color vergit ad ru
bedinē multā · & sunt aspere multū · et ple
ne multis nodis · que virge inuoluunt se
vicinis arborib? : vel aliis circūstātib? re
bus. & habēt folia similia iuncis · et in sū
mitate acuta nō dura et plurima densa se
cūdū capita sursū eleuata · aliquādo egre
ditur a muris in quib? nascit̄: et declinat
inferi? ꝓpter multitudinē foliorū que sūt
sicut coma · et videt̄ sicut cauda pendens
in muro · & ꝓpter hoc sic noīatur · & no
di eius sic egrediūtur vn? ab alio · & hēt
radicē durā lignosā · Nascitur multū ꝓpe
aquas et in locis humidis · Plini? cap̄ ·
hypuris · Hypuris a grecis dicta est · et ē
dictū equine sete similis · grecoꝝ ꝗ varia cir
ca hoc opinio · Alia pini foliis similitudi
nē nigricātem eodem noīe appellant · Alii
yppurium · alii ephedeon · alii anabasim
vocāt · traduntq; iuxta arbores nasci · et
aliquotiens de piete dependet comis vel
iuncis nigris vt equoꝝ cauda geniculatis
ramis · folia habet acuta in sūmitate tene
ra exigua · semē rotūdū simile coriādro ra
dice lignosa · & nascit̄ in arbustis maxime
Dyas · ca · hyppuris siue anabasis · Hyp
puris · i · cauda equina aut anabasis · nasci
tur locis humidis & in monumētis · hab;
hastas rufas et asꝑas et nodosas · q̄ haste
quidq̄d vicinū habent alligāt · in q̄bus fo
lia sunt in sūmitate acuta & tenera · & iū
co similia & spissa sursū ascendētia · hec
etiam aliquotiēs de piete pēdet comis ple
na abundantib? et nigris sicut caude · ra
dices sunt ei lignose et dure · virt? est ei
stiptica · Galien? · vi · sim · phar · cap̄ · de
cauda equina · Virtus huius plante est sti
ptica cū amaritudīe pauca · & ꝓpter hoc
desiccat violēter cū mordicatōne · est fri ·
in primo · sic · in secūdo · Paulus cap̄ · de
cauda equina · Est quedā cauda minor que
grece vocat̄ corsanda · habēs stipitē sbru
fum : et folia supiora minora · Aui · li · ii ·
cap̄ · de cauda equina Cauda equina ē plā
ta nascens in locis cōcauis et in vallibus
habēs stipites cōcauos ad rubedinem de
clinātes · asperos · duros · nodosa cum no
dis intrantibus · & apud nodos sūt sicut
folia squināti minuta spissa · et adher; ar-
bori cui approꝑinquat · deinde generātur
ex ea extremitates plures sicut cauda equi
na · & habet radicem dura; · est fri · in pri
mo · sic · in secūdo · est stiptica et ꝓprie suc
cus ei? est vehemētis exiccatōis sine mor
dicatōe · Posse · Dyas · Succ? eius nari
bus sanguinē ꝓfluētem abstinet · disinte
ricis cum vino bibita medicat̄ · vrinā pro
uocat · folia eius imposita vulnerib? recē
tib? pacolesi; faciūt · et radix et herba ei?
tussientib? et ortonoicis medicātur · con
quassatōnib? opitulant̄ : dicitur vero inci
siones vesice et intestinorū solidare · inte
rocelicis folia eius cū aqua bibita ꝓstāt
effectum Gali · Vulnera maxima quin
imo et contra emissionē sanguinis : et flu
xum muliebrem ; et cōtra disinterias etiā
et ceteros ventris fluxus hec herba phar
macū validum est cū aqua et vino · Scri
būt aūt quidā hanc vesice necnō subtiliū
intestinorū vulnus sanare · Succ? aūt ei?
emorosagiis que ex narib? cōfert · et flui
dis passionib? vētris cum aliquo vīo pō
tico bibita · vel cū aqua si cōtingāt febriē
tes · Sera aut · dyas · Quādo folia ei?
pistātur et fit cū eis emplastrum : conglu
tinat vlcera recentia · et si sint nerui icisi
consolidat eos · Et decoctio radicis et fo
liorum eius quādo datur in potu cōfert
tussi antique · et coartatōni anhelitus · &
si potētur trita et sicca idem faciūt · et qn̄
fit emplastrū cum eis recentibus confert

attritõni lacertorũ· Paulus · Cauda equina minor curat et delet antracem sũpta et emplastrata· Auicenna·Cauda equina est valde iuuatiua ad fluxum sanguinis·consolidat vulnera et vlcera mirabiliter· & si in eis sũt nerui cosolidat etiã Cõfert quãdo linitur aut fit ex ea emplastrũ intestinis·cõfert etiã apãtib9 calidis stomachi et epatis & ydropisi 7c·

Dia grece quando est vna ps p se: debet scribi p i·iota:& nõ p y. vt diamargaritõ &c̃. vnde per i·iota significat sirupũ vel electuariũ, vel significat p̃positionem de Dya vero quãdo significat duo p y·debz scribi·scdum q latini vtũtur· scdm vero veritatẽ dya·grece per·y·idem est quod duo· vnde dyalogus·id est. duorũ sermo dialetica vero per i·iota debet scribi·& ẽ dictũ ratõnalis disciplina·dyalektika scribitur p. y· vt dicit grec9·vnde dia p i·electuariũ vel cõfectio vel sirup9 vt diamoron·id ẽ·sirup9 de moris· & diacalamẽtũ id est·electuariũ de calamẽto·& diaciminũ.id ẽ·electuariũ d cimino· & mlta alia electuaria que infra noĩabunt· Similiter dia per i· iota significat de prepositio vt trocisci dialectri·i·trocisci de electro·i· karabe·Sed attẽdẽdum q quãdo dia preponitur significat sirupũ vel electuariuz vt diamon vel diacalamẽtũ·quãdo vero postponit significat de p̃positio: vt trocisci dialectri·i. trocisci de electro ·et trocisci diafisolidon·i· trocisci de alkekengi 7c Sed illa regula videtur habere exceptõez in vno electuario posito a Galieno in ãtidotario suo ·et etiã in damasceno: qd vocat diacurcuma: et tamẽ nõ est emplastrz de curcuma · qz nõ recipit aliquid de curcuma· Vbi sciẽdũ est q illud nomẽ fuit ipositũ p̃dicto electuario ꝓpter quãdam similitudinẽ quã habet ipsũ in colore cuz curcuma: quoniã recipit crocũ: cuius causa tingit electuariũ tanq si recipet curcuma. & ob hoc diacurcuma vocat quia recipit crocũ q tingit colore curcume

Dialon ·i· de sale vnde emplastrũ seu cerotũ dialon ·i· emplastrum seu cerotum de sale dictũ a sale quod recipit· nã alos grece sal

Diabachanũ a baccis lauri dictũ

Diaquilon est male scriptũ· nã debet scribi diachilon·i·compositio facta cũ succis vel mucillaginib9 que sũt succ9 nã chilus id est·succ9·& sirup9 diarodon damasceni est similiter male scriptus ,quia rhodõ ·i·rosa. & ipe sirup9 nõ recipit rosas sed debet dicere sirup9 diachilon quia fit de succis

Diarodon dicit a rosis q rodon vocant quia maior pars rerũ ingrediẽtium in eo sunt rose

Diabetes gre·Io sera·iquit ẽ eius itentio penetratio ex eo q penetrat i ea id qd bibit et currit·& nõ tingitur et nominatur dipsacos·et ei9 itẽtio est sitire fatiẽs quoniã accidit i ea sitis uehemens

Diaforare ·i·resoluere & consumere ide diaforetica·i·resolutiã et ↄsũptiua ide diaforesis ·i·resolutõ uel sudoris prouocatio & pororz rarificatio

Diabibas ·i·penetrare

Diabissara ẽ cõfectio diarundinis a bissara quam recipit & est almel

Diabrosis grece quãdo per corrosionem uel comestionem uenarum fit emoptoica passio

Diacartum a carta dicitur que herba est superius sic vocata in propria lrã

Diacareos dicitur eo q de succo corticũ nucum recentium fit que sic vocatur·l·l. carpocareos

Diacelidoniõ uel diadelidon·i·diarũdinũ

Diamarta ·i·oleum quo utebatur marta

Diaroma ·i·electuariũ de aromatib9

Diaciminon ·i·electuariũ d cimino

Diaclisma ·i·oris collutio

Diacodion dicitur a codio qd ẽ papauer & est diapapauer

Diafricon dicit a lauro uel a baccis ei9 que sic vocatur

Diadascalia ·i·magistralis confectio: nam diadascalus grece·i·magister

Diaelectri et sunt torcisci diaelectri, id ẽ de carabe nã electrũ·i·carabe

Dialipides ·i·defectio cordis uel sincopis

Dialipon idem

Diafinicon uocatur unguẽtum palme qd diacalcadis dicitur nã fenis vel finicon grece palma est.& illud unguentum poitur in antidotario damasceni: Et sũt duo vngenta sic uocata & similiter ponũtur ibi duo emplastra que dicũtur emplastra diafinicon: siliter diafinicon dicitur electuarium laxatiuuz ab eodem positum i antidotario suo quod fit de carnibus dactilorum qui affinichia vocantur quos multi antiquorum palmulas uocabãt·

Diaforesis ·i·resolutio vel

poroꝝ apertio· inde diaforeticum ·id ē
pororū aperitiuū ·et sudor diaforetic9 ·i·
qui fit pororū apertōne
Diaflagma est membruꝫ disti
guēs spiritualia a nutritiuis
Diaiteteon ab itea quod est grece salis ·
Dialac· est dialacha: a lacca
dictum ·et ponitur in viatico
Dialecanon demostenes cum lenitiuum
fuerit passionis qd greci dialmia vocāt
musio etiā cap· de prefocatōne matricis ·
Dialimateos theodorus priscian9 cap· de
dolore capitis ·est tempus in quo ē anesis
id est· quies & interpolatio
Diamachir a mace quē recipit
Diamilon cidonion a cidoniis
Diamellicos a melle quod recipit
Diafisalidos dicūtur trocisci de alkekēgi
a fisalidos quod est kekengi
Diafidelicon ·i·emplastrū fidele
Diacresis id est· emplastrum
faciens crisim
Diamilon a malis q̄ grece milia dicūtur·
Diamoli bdina a plūbo quod mo
libdo dicitur
Diamoron ·i·a moris
Diapitikin i· in e· in latinum vertitur dia
peteken ·grece dieta Corneli9 celsus
Illis tēporib9 in tres ptes medicina diui
ditur· vna est de dieta · altera de medica
mētis quā farmakeitiken vocant· terciam
que manu medetur cirurgiam vocant
Diaplasmata grece vocāt odorifere ɔfe
ctōes q̄ ex siccis odorib9 cōponuntur
Diaui trocisci a violis dicti· vnd trocisci
diaui ·id est· de violis ·
Diapsis grece saniositas· vel cum sāguis
excreatur vel exit
Diaostreo· id est· de cocleis ostreorum ·
Diasfongos comon· ·i· de spongia·
Diametrū· ·i·rectū directum
Diatron ·i· vlcus vetustum
Diaces grece reumatica passio· quādo ·s·
sāguis tumor membro supuenit· maxime
in iuncturis & in facie
Diacoriasis est cum due pupille sunt in
eodem oculo constitute
Diacopa ·i· mediocris solutio
ossis capitis
Diagridium ·i: scamonea
Diabrosis ·i· corrosio
Diatesi ·i· diuisio
Diatritum id ē· spacium trium
dierum
Dianisia ·i· flos cicoree

Diascus ·i· cuscute
Diacolumba ·i· vertebrum · vt
in alexandro de auribus
Diamontos ·i· saxifragia
Diacume ·i· resina nō frixa
Diascoles ·i· dilatatio
Diantos folia habet os mundi similia sed
puiora· nascitur in locis humidis · cuius
cōplexio et virtus scdm pliniū est sicut
capillorū veneris· ꝓ q̄ ·l·l· adianton
Diacoporegia ·i· sterc9 caprinū
Diacopia ·i· elitropia· et est
sponsa solis vel solissequia
Diamoro si combustū ·i· bleta·
Diasfrumidis ·i· mucillago
Diascopion ·i· stercus
Diacopoia ·i· confectio lactis
Diaxilon ·i· ciperum
Diacilon ·i· succ9 fenugreci
Diasacon ·i· venenosum
Diabrosis ·i· resudatio
Dialipon ·i· deficiens
Diadapnoidon glorion ·id ē· epithima ex
lauro viridi
Diatiuiras ·i· diarūdinū
Diaria ·i· simplex fluxus
ventris
Diapnes est inuoluntaria
eductio vrine
Diamas est lapis quidā
Diarodomel fit de melle et rosis · vt ale
xāder cap· de fastidio stomachi
Diaspermaton ·i· de scib9 herbaꝝ
Diacurcuma est quedā cōfectio
pro qua ·l·l dia grece
Diamarte est quedam confe
ctio sic dicta
Diaiacur ·i· diacodion
Diafron ·i: vlcus vetustum
Dieta grece vita vel regula
Dietiki ·i· clerici regulares
Diexatum ·i· anisum
Dictamium ·i· diptamum
Dierisis ·i· diuisio
Diochiteri ·i· polipodiū
Diocheri· idem
Diofanos ·i· gariofilata
Diureticus· ·i· habēs vias epa=
tis opilatas et vrine· & ideo dicitur me
dicina diuretica· quia curat diureticū· vn
de diureticus est nomē morbi · vt appet
in litera hasab desite· licet cōmuniter di
catur diureticū ·i· apitiuū · et dici pōt ex
quo curat morbū diureticū
Dibic· ·i· viscus quercin9

Dibial id est · vsnee ·
Dibifarison ·i ·ellenium
Dicaplon ·i ·folium

CCXV·

Dichanacha ara ·gre ·ediosmō .la
tine vero menta· Menta est her
ba cuius plura sūt genera· Est
em̄ quedā domestica que ꝓprie ortulana
dicitur vel cōmunis vel odorifera· & hec
calefacit in tercio gradu·et confortat·Et
est alia siluatica que mētastrum dicit̄ · &
habet maiorem virtutem calefaciēdi·Est
alia mēta que lōgiora & acutiora & latō
ra folia habet · & hec menta romana vel
saracenica dicitur·hec magis diuretica est
q̄ alie·Est alia mēta que dicitur aquatica
& vocatur sisimbriū vel balsamita· Et ē
alia menta que dicit̄ mēta non odorifera
scd̄m Galienū·& ista est calamētū· Se
ra li.aggre.ca · dichanacha·Dichanacha
siue dabanacha·i·mēta·& ex ea est dome
stica et siluestris·et ramuli domestice q̄n
do maturātur habēt colorē celestē·& sūt
interius cōcaui·& in sūmitatib⁹ ramoruꝫ
sūt quasi licinia:et viret et augetur esta
te et hyeme et habet odorem bonuꝫ.Est
autem alia species mente siluestris cuius
folia sunt aspera et pilosa paruis pilis:
maiora foliis sisimbrij parum·et in odore
suo est pinguedo·et est min⁹ iuuatiua in
medicina q̄ species alia·Et dicit Galie·q̄
in substācia eius est plus de subtilitate q̄
in alio olere·et in sapore eius est pua cali
ditas et ponticitas· et eius virtus est ca·
in tercio gradu. Dyas· cap· Ediosmō
id est· menta·quidā nomināt eā Hachana
cha·est herba omnibus nota que virtutē
habet termāticā et stipticā et serāticam.

Galien⁹ sexto sim·phar·cap·ediosmū
Ediosmum vel menta·quidā aūt mentā
odoriferā nomināt. Est autem quedā nō
odorifera menta et calamētū vocāt·acres
aūt sunt gustātibus vtreqꝫ·et calide vir
tutis ex tercio gradu calefactōnis·debili
or tamen est que odorifera calamento et
minus calefactiua·vniuersaliter enim lo
quendo hec quidem quasi agrestis quedā
est·illa vero domestica que ꝓpter acqui
sitam ex ortensi cultura humiditatem ad
libidinem moderate concitat·inest auteꝫ
hoc omnibus quib⁹ adest semidigesta hu
miditas et ventosa· Propter huius auteꝫ
herbe cōplexionem quidam circa aposte
mata cum farina ordeacea superponūt eā
quod calamentum facere nequit:eo q̄ ve
hemēti⁹ q̄ illa calefacit et exiccat·habꝫ au
tem quid et acerbitatis et amaritudinis i
se·amaritudine qua lumbricos interimit
et acerbitate exiccādo bibita recens excre
atōnem sāguinis prohibet·Est autem se
cundum substantiam subtilium partium
sicut et aliqua alia herba · Auicenna
libro secundo capitulo de menta· Menta
est calida et sicca in secundo · et in ipsa ē
humiditas superflua · In ipsa est virtus
calefactiua stiptica prohibens·et est subti
lioris substācie olerum que comeduntur·

Possedo·Contra sincopim ex debilita
te cum febre vel sine febre· siue ex medici
na vel quacunqꝫ causa oteratur menta·et
distemperetur cum aceto· et frustum pa
nis assi in igne ponatur cum aceto : et di
mittatur tandiu q̄ bene humectetur:et
naribus applicetur· et exinde fricentur la
bia gingiue et dentes· et ligetur ī tempo
ribus super venas pulsatiles temporum
et brachiorum ·et patiens masticet et hu
miditatem transglutiat . Ad matricem
mundificandam teneritates mente coquā
tur in vino·et fiat exinde suppositorium·
Contra colicaꝫ passionem fasciculi mēte
coquātur in vino et oleo · et super renes
et pectinem cathaplasmetur · Contra fe
torem oris et putredinem gingiuaruꝫ et
dentium ex decoctione eius cum aceto
os abluatur· Ad appetitum prouocādum
cum impeditur ex frigidis humoribus
existentibus in ore stomachi fiat salsamē
tum ex menta et aceto et modico cinna=
momo seu pipere ·Contra vomitum fa:
ctum ex debilitate virtutis contentiue
vel ex frigida causa fiat decoctio mente
in aqua sal macina et aceto· et spongia in
tincta ori stomachi superponatur.Cōtra
coagulatōnem lactis in mām̄illis p̄oiecti
fasciculi mente in vino et oleo decocti·et
superligati mām̄illis soluit. habet em̄ sil'r
vim attrahēdi venenum· et ideo quando
dat̄ cū aliq̄ medicia contra venenum dat̄
cū succo ei⁹ vel cū aq̄ decoctōis e⁹·Sed
succ⁹ mēte romane vl' saracenice·vl' vinū
decoctōis cū melle mixt⁹ valꝫ cōtra oppi
latōeꝫ splenis stomachi et epatis et nat̄a
liū viarū ex frigido hūore ·et etiā ex cali
ditate sine febre·Succ⁹ aūt e⁹ dat⁹ lūbri
cos occidit·aurib⁹ īstillat⁹ v̇mes necat ·
decocta herba ī vino et oleo cataplasma
ta soluit sclirosim·i·duriciē apātū supio
rū·Mētastrū vel menta siluatica vl' agre
stis cū caricis coq̄t̄ ī vīo : et det̄ patienti

frigida ī tassim· vinum decoctōnis eius et
puluis eius in cibis datus digestionē cō:
fortat·fomētum factū ex aqua decoctio
nis eius matricem infrigidatā calefacit
Saccellatio facta ex puluere eius reuma
frigidū capitis cōstringit·sed pro menta
aquatica·l.l.sisimbriū·& pro menta non
odorifera·l·l·calamentum· Dyas·Suc
cus mente bibitus cū aceto sanguinē reij
cientibus subuenit.lumbricos extinguet
ventrem stimulat·subglutitōnes tollit
colerā et nauseā compescit·duob? aut tri
bus cocleariis cū succo maligranati acidi
accepta:et īposita cū polenta apāta spar
git·In fronte imposita dolorē capitis mi
tigat·tumorē māmarum p̄pter coagulati
onē lactis tollit·sale addito morsibus ca
ninis opitulatē·succus cū mulsa dolorem
auriū depellit·ante coitū mulieri suppos
ta iter prestruit genitale Asprediṅem lin
gue dillenit·lac discoagulat·Caseū a pu
tredine tutum seruat.condituris bene mi
scetur quia eustomaca est·labentem aīm
odoris efficacia recreat·stomacho nihil cō
cupiscēti fastidiū detrahit·in sorbitōe pti
sane optime p̄pinatur·sanguinē excreanti
bus aride herbe puluis trib? digitis app
hensus et cū aqua calida in potione dat?
omēz iniuriā stomachi detergit·eadē res
etiam ventris animalia interficit·contusa
temporib? illinitē in dolore capitis·sāgui
nis abūdātiam stringit:& nimios vōitus
Ortulana aūt humidior est:et ad libidinē
excitandā mediocris·habet aūt quid ama
ritudinis p quā potata lūbricos occidit
Est etiā stiptica·ideo cū pusca bibita re
cens sputū sanguinis reprimit· et lepto
meris est p̄ aliis substātia ei? est·et agre
stis ediosmus:folia habēs aspera et maio
ra·& in oībus est brumosa & non vtilis
homini· Auicen·Cū frusta mente in la
cte dimittūtur nō caseatur·& cū bibitur
eius succ? cū aceto abscindit fluxum san
guinis ab interiorib?·fit ex ea cuz sanich
emplastrū ad dubel·licet et ipsa quidem
nō est similis mētastro·quoniaz in menta
stro nō est ponticitas·& sunt in ipso reso
lutio et calefactio et exiccatio superflua im
pediēs·& ex ea fit emplastrū ad sodaz:et
p̄prie cū sanich de ordeo·& fricat? cum
illo aspitas lingue remouetur· & succus
ei? miscetur cū mellicrato & instillatur i
aurē dolorosā·p̄hibet fluxū sanguinis &
sputū eius·et coagulatōem lactis in mam
millis more emplastri supposita·et sedat
carū apāta·et confortat stomachū·et cale
facit ipsum·& sedat singultū et digerit
& p̄hibet vomitū flegmaticū et sanguie
um·& confert hictericie & p̄prie sirup?
ipsi? adiuuat ad coitū propter inflatōnē
que est in ipsa: & humiditatē ortulanam
que nō est in mentastro·& oppilat vasa sp
matis·& interficit vermes· & quādo sup
ponitur ante horam coitus p̄hibet impre
gnatōem·& quādo bibuntur de ea frusta
cū granis granati sedat coliricam passio=
nem·Confert morsui canis rabiosi· & est
p̄pria ad illud

Diceas	·i·asar?
Diccea	appolinaris
Dicefon	·i·volubilis
Didalis	·i·ciperus
Didalision	idem
Didascalis	·i·magister
Difasul	·i.elacteriū
Difalon	·i·mentastrū
Difdab·	·i·rana
Difasan	id est. bdellium

CCXVI

Difrigis vel defrigis·id ē·frigi?
lapis Sera·li·aggre·ca·difri
gis autori·dyas·Sunt eius tres
species·vna nascitur solū ex substātia &
gleba terre·& nascitur sub petris & i aq̄
in illa insula que postq̄ detrahitur ō sub
aqua desiccatur in sole· & postq̄ desicca
tus ē adurīt sup terrā circūpositis lignis
Species vero alia fex est eris que colligiē
quādo purgatur es·& hoc quādo refusū
est es & p̄iciē aqua super ipsum donec
infrigidatur et extrahitur ab eo·et est for
mula in qua p̄iciē: & reperitur sub eo hec
species·& habet stipticitatē eris in sapo
re suo·Tercia vero species fit ex marcasi
ta:qn̄ pluribus dieb? coquitē vt calx·et fit
color ei? sicut color magre·et extrahitur
a fornace et reponitur·& quidā putāt q̄
sit spēs quarta ex eo qd̄ est ex lapidib? ex
quib? extrahitur es·nā quādo incidūtur
in crucibulo in quo conflatur es·& extra
hūtur postea lapides·reperitur ex eo post=
ea satis melius aūt et electi? de frigis est
ille in cuius sapore reperitur sapor eris·&
zimiar·& est stipticū desiccās fortiter lin
guam sicut alumen Idem auto·Galie.
Virtus huius prime in sapore est cōposi
ta·nam est ibi res stiptica: & res parum
calidā·& virtus eius secūda incarnat &
consolidat bene·& terciū cōfert vlcerib?
corrosiuis·& intrat in medicinis vlceruz

oris·similiter hic lapis solus administrat̃ aut cū melle: & cōfert spēbus squimantie postq̄ remotus est et ꝓhibitꝰ fluxus hu morū qui fluebāt ad hoc mēbrum. & ego quidē iā dedi statī post incisionē vuule & fui vsus eo in ipsa donec fuit cōsolida ta et curata· & cōfert vlceribꝰ factis in pectine et ano. Et modus admīstratōnis eius ad hec est sicut modꝰ administratio nis eiꝰ in vlceribꝰ oris· & hoc q̄ hec mē bra curāt̃ cū eisdē medicis

Digegi ·i·gallina
Digestoria virtus ·i·digestiua
Digelicaron ·i·amomū
Digiti hermetis ·i·hermodactili·nā dicūtur ab hermes et dactilis qd̄ digitus est·s; scd̄m aui·est flos hermodactili·
Digiti citrini ·i·palma xp̄i
Diafomon ·i·faba lupi
Diabimabad ·i·cataplasma·
Dibmadic idem
Diligi ·i·digiti citrini
Dilifon ·i·poliū
Dilikasor .i·cretani
Dilusiar ·i·rapella
Dilufar idem
Dilutū vinū ·i·aq̄tū nō purū
Dimag ·i·cerebrū
Dimalos .i·ceterac
Dimafon ·i·anacardꝰ
Dimisinterion ·i·reumatica disin= teria·et est inter epar et vētrem· et exīde p venas refūdūtur ad intestina ea que de cibis effunduntur· Succus enim eorum dum non permutatur in sanguinē refun ditur in intestinū· et sic secernitur cū co leris mixtum·
Dimifragia ·i·agrimonia
Dimilia ·i·pulegiu; martis & est diptamū
Dimilea idem
Dinamis ·i·virtꝰ·inde liber dinamidiarū·i·liber virtutū
Dinari ·i·diureticos curās
Dinarrangina est arbor similis ru te qua caremus
Dipa ·i·ellemum
Dipsa ·i·sitis
Dipsacos·A iob·Sera· vocat̃ diabetica passio·i·sitire faciens· Itē paulus de eadē passione Sitiūt inquit imoderate· vnd̄ et dipsacos est appellata
Dipsas ·i·serpēs cuiꝰ mor sus sitibundum facit hominem vsq; ad mortem
Dipsades idem

CCXVII

Diptamū latine ·grece batin vel diptamon·arab·sandenig·Vbi sciēdū q̄ diptamon·pulegium serpillū &c̄· om̄ia ista sūt spēs diptami· & ideo om̄es iste tāguntur Sera·li· ag gre·cap̄·sādenig auto·dyas· Sandenig ē triū spēru;· vna dicit̃ origanū eradhio ti tri: folia habēs similia isopi· et capita nō rotūda sed velut diuisa in sūmitatibꝰ vir garū·et est semen durū Galienus·vi· lim·phar·cap̄·de diptamo scd̄m trāslatio nē grecā· Virtus eiꝰ est calefactiua desic catiua in tercio gradu, et est subtiliū par tium· Et idē sera·supradicto cap̄ · Ex eo est aliud quod dicit̃ onithis·cuiꝰ folia sūt albiora p̄dicti·et est magis similis ysopo & semē eius quasi in coronula pēdens du rū· & virtꝰ est in via virtutis supradicti & nō est minoris virtutis q̄ ipsū · Et idē auto·Gali· Virtus eiꝰ est sicut virtꝰ prime speciei nisi q̄ est debilior ea· Et idē Ex isto est quod dicitur origanum azaba cuius folia sūt similia folijs origani·et ha bet virgas subtiles·quarum lōgitudo est vnius palmi et plus · & sup ip̄a est coro na similis corone aneti in qua sūt flores al bi· & habet radices subtiles: in quibꝰ nō est iuuamētū· & folia eius et flores quādo sumūtur cū vino in potu valent morsibꝰ venenosis· Et ide; auto·Gali· Virtꝰ eiꝰ est calefactiua et desiccatiua in tercō gra du· Et ide;· Tragoriganū scd̄m dyasco·est plāta breuis in quātitate sua similis serpil lo agresti; nisi quia sūt folia latiora et for tiora·et rep̄itur ex eo in aliquibꝰ locis ha bens subtiles ramos et folia subtilia · & quidā nomināt eā prassiū· & in aliquibus locis reperitur aliud habens folia maiora et latiora· & maius semen· Et idem auto· gali· In sapore eiꝰ est stipticitas·et āborū virtꝰ est ca· Et idē ·Ex eo est quod dicit̃ alnan vel alnegen·i·pulegiū· Gal·vi· sim·pharmacorum·cap̄·de pulegio scd̄m translatōnem grecam· Glicon siue pulegi um hec est herba velut acris et subama ra·eiꝰ virtꝰ calefacit et subtiliat vehemēt̃ Sufficiens autem signum q̄ calefacit est· quia cathaplasmata calefacit· & siquidem amplius permanserit: vlcerat· q̄ vero sb̄ tili at quia humida viscosa et grossa que ex torace et pulmone facile facit expuē necnon menstrua prouocat· Et ē aliud qd̄

dicitur diptamū secundū sera · & ē illud
qđ quidā nominãt alnegen · & est mesche
ranresir siue mesentremesir · Nascit̃ mul:
tum in cretensi īsula · & est acuti saporis
multū · et ē similis alnegen · nisi qꝛ folia eiꝰ
sunt maiora & sil'ia folijs plãte dicte ar:
tidã · & artidan quidē ē alba & mollis &
implent̃ ex ea cultre sicut ex lana · & sup
alnã & cachimini ē res similis lane · & nō
habet florē nec semen · & idē est ex eo qđ
dicit̃ casu diptamū qđ nascit̃ in pluribus
locis · & ē simile diptamo · nisi qꝛ ē minus
eo · & nō est ita acuti saporis · & facit ea
que facit diptamū · nisi qꝛ ē mīoris virtu
tis · defert̃ aūt ex cretensi insula · Et ē spe
cies alia diptami habēs folia sisimbrij · &
virgas maiores virgis sisimbrij · & in sū
mitatibus eius sūt folia similia folijs ori
gani agrestis nigri coloris · & odor eius ē
saluie · Et idē Virtꝰ prime speciei ē calefa
ctiua & desiccatiua ī tercio gradu & in
cisiua · vnde sicut dicit dyas · quãdo sumi
tur decoctio eiꝰ in potu ꝯfert morsibus
venenosis · & qñ bibit̃ cū rob succurrit il
li qui bibit opiū · & qñ bibit̃ cū sechania
bin succurrit illi qui bibit gipsum · & illi
qui bibit venenū qđ dicit̃ amanarã · i · aco
nitum & ē strangulator · & qñ bibit̃ cum
vino ē ꝯueniens attritioni lacertoꝝ & re
staurat capita eoꝝ · Et qñ bibit̃ ex eo cū
aqua & melle ꝓuocat menstrua · & ꝯfert
hydropisi · & quãdo cū eo & melle fit lo
hoc curat tussim · & quãdo fricat̃ cum eo
corpus cū decoctione eius ī balneo curat
hycteritiã · et succus eius curat apãta gu
le & vuule · & quãdo miscet̃ succus eius
cū oleo de yreos · & eijcitur in nares mū
dificat caput · & quãdo miscet̃ cum lacte
& distillatur in aurē sedat dolorem eius
& quando sternitur hec planta in domo
fugat animalia venenosa · aliud qđ dicit̃
onithis habet virtutē vt prima & valet
ad ea que prima species · Est alia species
que dicit̃ origanū azaba qua non vtimur
est alia species que dicit̃ tragoriganū ha
bens folia maiora vt in principio dictuz
est · amboꝝ virtus est ca · ꝓuocat vrinam
et quãdo bibitur decoctio eoꝝ laxant vē
trem & faciunt descendere supfluitates
colericas · & quãdo sumitur in potu cum
aceto cōfert spleneticis · & quãdo sumit̃
cū vino ꝯfert potui venenoso qui dicit̃
alchisa · & ꝓuocat mēstrua & admīstrat̃
cū melle in lohoc ad tussim · & ad apãta
pulmonis · & potio eiꝰ ē ꝯferens fastidio
& debilitati stomachi & eructuatiōī ace
tose & nausee · et dat̃ de eo in potu illis q̄
eructuant · & fit emplastrū cum eo & sa
nich ordei · & soluit apãta flegmatica · &
cōfert hydropisi · & ex eo qđ dicit̃ alnam
vel alnegen · i · pulegiū quãdo ponit̃ supra
corpꝰ exterius generat herisipilã · & si di
mittat̃ longo tēpore vlcerat & ꝓuocat
menstrua · & expellit humores grossos p̄
excreationē a pectore & pulmone · & ē
calefactiuū subtiliatiuū & maturatiuuz ·
quãdo sumit̃ ꝓuocat menstrua · & expel
lit secundinã & extrahit fetū · & quando
bibitur cuz vino & sale & melle expellit
supfluitates stomachi · & ꝯfert habenti as
ma · & qñ bibit̃ cum aceto aqua mixto se
dat nauseã & mordicationē stomachi · &
purgat supfluitates melancolicas · & qñ
bibit̃ cum vino ꝯfert morsui venenosorū
& quãdo applicat̃ naribus cū aceto exci
tat sincopizantē · & quãdo desiccat̃ ꝯburi
tur & administrat̃ stringit gingiuas flu
xas · & qñ fit emplastꝝ cum eo solo & as
siduat̃ donec fiat rubea cutis ꝯfert poda
gre · & quãdo admīstrat̃ cū aceto aufert
verrucas que dicunt̃ ancona · et quãdo fit
emplastrū cum aceto confert spleneticis ·
et qñ fricat̃ corpus cū decoctione eius ī
balneo sedat pruritū · et qñ sedent mulie
res in decoctione eius ꝯfert ventositati
bus matricis et duriciebꝰ et ascensui eiꝰ
ad supiora · et inuenitur ex hac plãta vna
spēs cuius flos ē albus · et dicit̃ masculus
et alia cuius flos ē purpureus et dicitur
femina · et ambe nominantur ab aliquibꝰ
baluam · et nominantur propter stercus
pastorum · quia quãdo ipsi comedunt au
getur eorum daga · Speciei que dicitur di
ptamus virtus est sicut pulegij domestici
nisi quia ē fortioris virtutis · quia ñ soluz
bibitū · sed ex eo factū nascale seu fumigi
um extrahit fetū mortuuz · et extrahit sa
gittas de corpore statim de eo accepto ci
bo · Alie species diptami valēt ad ea ad q̄
supra sed minus

Diptamon idem quod supra

Diptamicen secūdum dyas · herba est ha
bens fruticem minorem multas hastas
habens tenues et rotundas similes abro
tano in quibus virgis sunt folia oblonga
similia oliue · et multa sicut amidor in cu
ius cacumine est caput viscido odore · vñ
si odor fuerit applicatus sternutamenta
prouocat · vnde et nomen ipsum a grecis
accepit · eo ꝙ sternutatio pōtamos dicit̃

Diptamum ·i·leporis auricula
Dipeson ·id est·lolium
Dipseon ·i·sitiens

CCXVIII

DIpseus grece·arabice persenda vel dipsacos vel barsiarbai vel aibsacos·latine vero virga pastoris vel cardo fullonum· Sciendum ꝙ due sunt species virge pastoris·scilicet masculus & femina·Masculus est quem dyas·secundum translationem nostram cap·Dipseus·vocat dipseus·et est secundum ipsum frutex spinosa virgã habens longã spinis plenã· & folia ĩ circũitu sĩlia lactucis·in singulis nodis bina hñs folia· & ipsa oblonga & spinosa ĩtus· & deforis spinis plena· & habet etiã ɔtracta folia que pluuiã & aurã in se retinent·vnde & nomen accepit dipseus·i·sitiens in virgis suis capita surgunt singula spinosa similia echimo maritimo·sed oblõgiora·q̃ siccata albũ faciũt colorẽ·& in virga deĩtus vermes nascunẽ· Sera·libro·aggre·cap·Harsiarbai auẽ·dyas·barsiarbai vel dipsacus ẽ spina qua pãnos faciunt· & latĩe dicĩẽ virga pastoris &·cardo fullonũ·& est species spinarũ habẽs stipitẽ longũ spinosum.& folia ei⁹ sunt similia lactucis.& super quẽlibet nodũ stipitis sunt duo folia amplectentia stipitẽ lõga spinosa;in medio eorum interius & exterius habent similitudinem vesicaꝝ aque & sũt spinosa etiã· & habet iuxta stipitẽ concauitatem in qua colligitur pluuia & ros·& ideo nominaẽ dipseus·i·sitiens super quemlibet ramum eius ẽ capitellũ simile echimo marino aliquantulũ in longitudinẽ tendẽs spinosum·qd̃ cũ desiccaẽ fit albũ· & quando scinditur repiuntur in medio eius vermiculi parui·& ista est virga pastoris masculus·Et idem sera·loco allegato· Sũt ei⁹ due species mascul⁹ & femina·masculus ẽ herba que nascitur omni anno· & habet ramulos seu virgas tenues molles subtiles nodosos & dilatatur super faciem terre sicut gramen·& habet folia similia folijs rute·nisi qꝛ sunt longiora & molliora·& habet iuxta vnũ quodqꝫ foliũ semen· & propter hoc dicitur masculus· & habet florem rubeum sed fẽĩa ẽ quaꝫ sera·vocat in lingua ꝑsica perserianũ·& dyas·vocat eã poligonos & est centumnodia·femina que arabice vocatur barsiarbai·latĩe vero cauda vulpis·& est secundum sera·habens plantã paruam & virgam vnicã teneram similẽ canne·& habet nodos in radice canne·& in nodis ipsius sunt folia egredientia ab ipsa virga similia folijs pini· & habet radicẽ in qua nullũ est iuuamentũ· nascitur iuxta aquas Gal·vj·sim·phar.cap·dipsacus· Dipsacus est virga pastoris·plurimum quod est in ipsa est frigiditas·& in sapore eius est stipticitas· & virtus eius est que infrigidat & desiccat in principio tercij gradus· & radix huius plãte desiccat in scd̃o gradu· Auic̃·li·ij·cap·de virga pastoris·Virga pastoris ẽ mascul⁹ & femina·sed masculus est fortior·ĩ ipsa est stipticitas·sed pars aquea in ipsa est plurima·& propter multitudinem repulsionis materierum effusaruꝫ estimatur ꝙ est exiccatiua· Posse·Dyas·est virga pastoris mas·radix eius desiccat in secundo gradu·& abstergit que cocta in vino & tunsa· & sicut cerotum imposita vel si emplastratur cum ea anus curat scissuras ani·& ragadias & fistulas & emoroydas interiores quod medicamen in pixide enea conseruandum·& clauos corporis mundat·& formicas & vermes que in capite huius plante inueniuntur in corio suo ligati & collo suspensi· aut in brachio dicuntur febrem quartanam penit⁹ curare·& medetur mirmiceis & acrocordinis Sera·Virga pastoris fe·est cuius virtus repercutit & incarnat & confert inflamationi oris stomachi quando apponitur extra sicut est postꝙ̃ trita fuerit·& cõfert apostemati quod dicitur herisipila & apostematibus antiquis· & repercutit et prohibet humores qui fluunt ad membra·& est ex melioribus medicĩs herisipile quando dilatatur & extenditur ambulans de membro ad membrum· & confert vlcerib⁹ alijs·& vlceribus manifestis ad que humores fluunt· & conglutinat vulnera recentia cum suo sanguine·Et confert vlceribus auris·& si ẽ in ea sanies desiccat eam·& abscindit fluxum menstruorum immoderatum·& curat vlcera intestinorum· & sputum sanguinis· & sistit fluxum eius vndecunqꝫ fluat·& in omnibus his masculus est fortior ꝙ̃ femina·vnde habet masculus virtutem stipticam frigidam quando sumiẽ ĩ potu ex succo eius ɔfert sputo sanguĩs & fluxui sanguinis antiquo & egritudini que dicitur colirica & distillationi vrine quia prouocat vrinam ꝓuocatione forti·

& quando sumitur in potu cū vino con
fert morsibus venenosis· & quando bibi
tur in febribus periodicis ante accessio-
nem paroxismi per horam confert multū
& quando fit nascale cum ea mulieri ha
benti fistulā & vlcera in matrice confert
iuuamentuz magnum· & abscindit fluxū
humiditatum antiquarum ab ea· & distil
latur ex ea in aurem· & confert dolori eiꝰ
& sanici que fluit ab ea · & quādo coqui
tur cum vino & miscetur ei mel confert
iuuamentū vlceribus matricis· & fit em
plastrum cum folijs eius et inflamationi
stomachi & sputo sanguinis & formice
& herisipile & apostematibus calidis &
frigidis in principio eorum · Et quando
coquitur cuz vino· & teritur bene donec
fiat vt cerotum· & emplastratur cum ea
anus. curat scissuras que sunt in ano &
emoroydas interiores· & oportet q͛ hec
medicina reponatur in pixide enea· & cu
rat speciē formice que dicitur paragodes
& dicunt quidam q͛ vermes qui reperiū
tur in capitibus huius plante quando li
gatur in corio suo ·& suspenditur in col
lo & humero habentis quartanam curat
eam si deus voluerit   Auicenna· Virga
pastoris prohibet fluxum· & fit ex ea em-
plastrum flegmoni & herisipile & formi
ce· & est valde conferens apostematibus
vlceratiuis· & consolidat vulnera recen
tia ·succus eius interficit vermes auris.
& exiccat vlcera eius ·aqua eius confert
sputo sanguinis· & fit ex ea emplastrum
inflamationi stomachi · & prohibet flu-
xum sanguinis & matricis· & sanat vlce
ra intestinorum· Et dyas ·quidez existima
uit q͛ ipsa prouocat vrinam· & sanat illū
qui retinet eam· & non potest eam emit
tere·

Dipsecus — idem quod supra
Dipseus — .i·sitiens·

CCXIX

Diptèris grece · arabice bisbeig
vel biste · latine vero polipodi
um vel filicica vel filix arbor·
Sera·li·aggre·cap.bisbeig autorita·
dyas·Bisbeig est plāta nascens in rupibꝰ
& in saxis· & in muris humidis antiquis
& sup stipites· & iuxta radices antiqua
rum arboꝝ maxime quercus·cuius lōgitu
do ē vnius palmi· & ē similis herbe dicte
baracos· & super ipsum sūt pili & ē alta·
sed nō est exaltatio eius subtilis sicut ba
racog· & habet radices super quas sunt
pili a quā egrediunt̄ rami· & radix est si
milis animali quattuordecim pedū qd̄ no
minat̄ scolaca·i·scolopendria· & grossitu
do eius ē sicut digitus· & color eiꝰ interi
or ē viridis ad albedinē decliuis·et dulcis
saporis· & ē illa que cedit ī vsū medicine
Dyas·cap·de polipodio. Polipodium
nascitur in parietibus humectis· & circa
radices arboꝝ vetustarum in quercubus
Radices sunt illi aspere & illigate sicut
polipus ·grossitudinem digiti habentes
Rosa vero deintus viridis & subalbida
apparet   Plinius cap·driopteris vel di
pteris in arboribꝰ nascit̄ filici filis tenui
folioꝝ subdulciuz incisura radice irsuta
& cetera·hoc nomen videtur compositū
ex drio qd̄ est quercus · & pteris que ē fi
lix·driopteris scripsit stephanꝰ· & aliqui
dicūt q͛ vocat̄ filix masculus·sed filicem
feminā iuenies ī l·sarax   Gal·viij·sim·
phar·cap.de polipodio ī sapore eiꝰ ē dul
cedo & stipticitas·virtꝰ eiꝰ ē q̄ desiccat
desiccatione forti sine mordicatione. & ē
laxatiua· & habꝫ vim putrefactiuā·vnde
& pilos nudat·   Io·Mes·cap ·de poli
podio·Polipodium est radix plante cuiꝰ
ortus est super arbores et super lapides·
Et vocauit eam grecus filicem arboris·
Et illud quod nascit̄ ī lapidibus humidi
tatē habet supfluam indigestā faciens vē
tositatem subuersionē et nauseam· veruz
melius ex eo est arboreū·et ꝓprie quādo
nascitur sup arborē portantem glandes
et quod ē cū ꝓprietatibus bonis· et ꝓprie
qd̄ est grossū solidū et nodosuz ·et cuius
color pticipat aliqd nigredīs et rubedīs
sed paꝝ.et cuiꝰ ꝯfractū ē sicut color fisti
ci·et ī quo ē aliqd ex aromaticitate· alid
ē in cuiꝰ sapore ē dulcedo cū insipiditate
derelinquēs ī gustu aliqd ex amaritudīe
vltio·et qd̄ ē recens·Et idē aut̄·dyas·ca·
ē in·iij·sic.in·ij·Et idē aut̄.haly·ca·et sic·
in·ij·resolutiuū humiditatuz grossaꝝ et
viscosarū· & exiccatiuū et abstersiuuz et
solutiuū·et ē ex maxīe desiccantibꝰ·et ex
tenuātibus corpꝰ·et facit subuersionē et
nauseā·et est eiꝰ opatio debilis et tarda
et tollitur ab eo nocumentū primum ad
ministrando illud cum aqua mellis·et aq̄
passularum et aqua or . Et idem autori·
humay·coquit̄ cuz iure galloꝝ et gallina
rum et fit solutiuū bonum·et similiter cū
aqua casei·et fit solutiuum ꝯueniens ·et
auferunt ei nocumentū scd̄m·si admiscet̄
ei aliquid de confortantibus sicut sunt

semina redolentia & species sicut sunt daucus proprie · & anisili & semen feniculi zinziber · & similia · decoctionem autē sufficientem sustinet · Posse · Sera · au toritate oras . Habet virtutem soluentez datur vero cocta cum iure gallinaruz & oleribus · aut cum piscibus & cum mulsa aut sicla aut similibus · & melancoliam & flegma deponit · cataplasmat bus adhibit a condilomata ani soluit . & quando desiccatur & teritur & datur in potu cū mellicrato purgat flegma & melancoliā & quando fit emplastrū cum eo confert attritionibus neruorum · & scissuris digitorum & emoroydibus · Et idem autoritate aben mesuay · Proprietas eius est purgare melancoliam · & flegma sine punctione & malicia · & melius ex eo est citrinuz cuius sapor vergit ad punctionē et grassitudinem & dulcedinem · & grossitudo eius est sicut digitus · & qui vult ipsum sumere decoquat in aqua sicle decocte et postea bibat · quando autem vis ponere in decoctione non oportet vt rectifices ipsum aliter nisi ꝙ teratur & misceatur cum eis Dosis eius decocti aut infusi est a · ʒ · ij · vsqꝫ ad · v · & sine decoctione aut sine infusione · a · ʒ · j · vsqꝫ ad · ij · Et idem autoritate meseha · Proprietas polipodij ē purgare leuiter melancoliam · & bibitur simpliciter cum zucaro aut mixtum cum aliquibus decoctionibus aut confectionibus · & ingeniati sunt aliqui medicorū ad illos qui non poterant aliquas medicinas accipere . proijcere ipsum tritū in aliquibus cibis ipsorum · & purgat leuiter melancoliam · dosis eius simpliciter cum zucaro est · ʒ · ij · decocti autem cum medicinis · ʒ · iiij · Io · Mesue . Solutione educit coleraz nigram cum facilitate & grossum flegma & mucillaginosum & materias iuncturarum · & confert colice secundum omnem modum administrationis eius · & duriciei splenis · & ꝓprie cum epithimo & sale indo · & confert ad febres melancolicas · et proprie cum aqua mellis & sanat scissuras que sunt in manibus . dosis eius est a · ij · aureis vsqꝫ ad aureos iiij · Auic · in li · de viribus cordis dicit ꝙ confortat cor

Diralios	· i · ferula
Diranagal	· i · alacha

CCXX ·



Irdan grece · arabice luzach · latine vero fraxinus . Sera · li · aggre · capitulo · Dirdan · id est · fraxinus ita nominatur grece in oriente · arabes nominant eam arborem cimicuz · & in persia nominant eam luzach . & est arbor habēs in ramulis camerulas in quibus est humiditas que quando desiccatur generātur ex ea alia animalia similia cimicibus · Et idē auē · gal · Sapor eius ē stipticus · virt⁹ eius ē que infrigidat & desiccat · Paul⁹ cap · de fraxino · Fraxinus fri · est & sic · in ij · gradu · Posse · Sera · Virtus eius ē que ꝯglutinat dum ē recens · & ꝯglutinat vulnera recētia · & radix eius ad hoc valet similiter quādo ꝓijcitur aqua in q̄ decoquitur super ossa cuius ꝯglutinatio est necessaria · sed cortex eius dum recens est proprie si ligetur super locū vulnerū consolidat eū · decoctio corticis eius consumit flegma · & quādo cortex exiccatur curat egritudinē cum qua eleuatur cutis

Gal · li · dinamidiaꝝ cap · de passionib⁹ splenis corticē fraxini coque ī vino & da bibere · & īfallibiliter splenē attenuat · nā res probata est ꝙ si detur porcello bibere aliquibus diebus · & interficiatᷣ ꝓuissimū inuenies splenem Paulus contra fluxuz ventris & lienteriam & disinteriā valet fomentum ex aqua pluuiali decoctionis corticū eius · contra vomitū ex debilitate virtutis ꝯtentiue cortices eius bulliāt · & spongia intincta sup stomachū ponatur & ex cinere eius & argento viuo fit optimum vnguentū contra scabiem

Diridar	· id ē · dirdan
Dirizdar	idem
Dirdal	· i · vulnus
Diris	· i · rubeus
Dironici	sūt radices parue cuiusdam herbe similiter nominate habens folia parua vtcunqꝫ rotūda · & flores violaceos & cetera · nascitur in muris & criptis l · l · varonig
Dirzonici	idem
Dispolita	· i · difficulter in cicatricem deuenientia
Dispachia	est valida virtus sustinendi
Dissapolita	idem
Distracta	dicūtur que non leuiter in ventre corrumpuntur · illo vocabulo vtiē gal · li · diamidiarū ꝑticula pri ma cap · distracta
Diselon	· i · mentastrum

Diffrigis vel defrigis ē medicina metallica abstersiua & desiccatiua · & est duorū

modoꝝ·vna naturalis a fossa cū metallis que ex frigio lapide fit vt appārꝫ ī litera diffrigis·alia artificialis ꝯposita ex quatuor mineralibꝰ cuius cōfectionē docet Oribasius cap·de vulneribus oris

Distepapentos .i·difficile curabilis·
Disinteria .id est·dissipatio interiorum intestinorum·
Dissitis ·i·camedreos
Discripta ·i·male terminabilia·
Discritos idem
Disnia ·i·difficultas respirandi·inde disnoici·id est·habentes disniam· Orthomia siquidem recto scemate prefocantur iacentes egroti· Cassius fe· cap·de asmate·inde orthomici·i·habētes orthomiam·
Disintria ·i·disinteria
Dissole ·i·difficilia
Discola idem
Dissoro ·i·difficile

CCXXI

Dissoa arabice·grece·& latine rana Sera·li·aggre·ca·dissoa auē·gal·Cinis ranaruꝫ combustarum abscindit fluxum sanguinis quando puluerizatur super loca·& linitur cū eo mixto cū pice humida supra alopitiam & eam aufert·Et idem auē·dyas·Rane q̄ sunt in paludibus quādo coquuntur cuꝫ sale & oleo·& administranē in cibo·sunt bezaar venenis & lepre· & ius earū quādo elixanē est conueniens apātibus antiquis qn̄ proijciē super ea· & quādo ꝯburuntur rane & puluerizaē cinis earū sup locū vnde fluit sanguis.abscindit eū·& misceē cū pice hūida·& liniē alopitia et confert· & quādo sanguis ranaꝝ viridiū poniē in loco pili palpebre euulsi ꝓhibet ortū eius·& quādo rana coquiē in aqua & aceto·& fit collutio oris cū lixatura illa confert dolori dentium Auic·li·ij·cap·de rana·Cinis rane quando ponitur super locum sanguinis retinet eū·& ipsa quando coquitur cuꝫ sale & oleo ē scd̓m ꝙ dicitur bezaar lepre & venenosorum vermiū comesta·eius ius ꝯfert apātibus cordarū quādo super ea effunditur·diciē ꝙ de succo vel decoctiōe rane fluuialis colluitur os ad dolorē dentiū·& sedatur quod est ī ea·Et corpus rane & proprie pinguedo eius est ex eis que facilē dentiū eradicationeꝫ faciunt·Et estimo ꝙ ē hoc ex petrosa & non domestica·hec eñ spēs est ex eis que testanē medici & experimētatores cōmunitatis eijcere dentes animaliū quādo ipsam sumunt in cibo & pastu si quis comedit sanguinē eius aut corpꝰ ipsius apātur corpus eiꝰ·& fit color eiꝰ plūbeus·& expellit sperma donec moriē & dicitur ꝙ quando coquitur cū sale & oleo·& comeditur ē bezaar lepre & vermibus venenosis· Io·Mes·In antidotario suo tractatu de oleis·oleū de ranis cōfert dolori artetico & podagre calide & inūgitur super tēpus in febribus inflamationū & facit somnum. & adeps rane viridis que habitat in arboribus·si liniaē super ipsum frangit ipsum

Dissoresia ·id est·diminutio appetitus·
Disutis .id ē·pruritus
Dissutis idem
Dissuria ·id est· malicia vrinationis·quando fit sepissima emissio eius cum dolore·

CCXXII·

Dis arabice·grece ion·latine iuncus Sera·libro·aggre·cap·dis auē·dyas·Dis·i·iuncus·est herba cuius due sunt species·Vna ipsaꝝ habet acutas summitates·& ista etiam species similiter diuiditur ī duas·quia ex ea est que non habet fructuꝫ·& alia que habet fructum nigrum & rotundum·& canna huius speciei est grossior ꝙ̄ canna alteriꝰ·& ē tercia species que habet cannam grossiorē adhuc & magis cannosaꝫ quā supradicte due spēs·& huiꝰ speciei fructꝰ qui ē in sūmitatibus eius ē similis fructui iūci supradictaꝝ specieꝝ·Et idē auē.gal·huius herbe sunt due spēs·vna earum ē subtilior & durior·& alia grossior & mollior·fructus huius secunde spēi facit dormire·sed species prima ē similiter duarum specierū·vna quarum non facit fructuꝫ·& nō est in ea iuuamentū aliqd̓ in medicina·& alia facit fructuꝫ & facit somnum·nisi quia ē debilior ꝙ̄ prima & ista species facit sodā·& substātia istaꝝ duarum specierū est composita ex terrea pauca frigida pauce frigiditatis·& substātia aquosa calida pauce caliditatis· & desiccat & infrigidat & est narcotica·& due spēs qn̄ assanē in igne. & sumunē in potu stringūt ventrē·et abscindūt superfluitatē menstruorum· & desiccant quod descendit ex humoribus ad partes inferiores·

Diss .id est·tapsia

Ditolus .i. gariofilata
Ditros .i. qd intro in palma nascitur.
Ditrosi idem
Drimia .i. acredo vel acuitas vnde drimios ycores. vt in quarto regimin{is} acutorum. Gal. id e acutos humores & acres
Drimifacia .id e. acuta cibaria
Drimis .i. acer vel acutum
Drimios idem
Driofagus secundu3 dyas. cap. discrerot & est species quercus. quidam ceruum dixerunt.
Drisberot idem
Drioballanos .i. glans
Driobetade .i. tussis humida
Drion scdm plinium. & secundum dyas. cap. de strigno e strignu manicon. & est species solatri vltima a dyas. posita
Driopistri d3 polipodium maxime qd in quercu nascit. vt in libro antiquo de simplici medicina. & gal. ad paternianu
Driopistri inquit est filix que in arbore crescit quercus qua greci vocat & cetera melius tamen driopteris. & aliter vocat filitica vel polipodium
Drimum .i. pungitiuum
Driopteris .i. dipteris
Drios .i. quercus
Dria idem
Dris grece quercus. accipit interdu pro fago & p omni arbore glandifera
Driusma .i. sumach. & e dictu quercus. siriacum
Drisitis .i. camedreos
Driofagus .i. ceruus
Drix .i. species ferularum. & est tapsia
Drirupas .i. oliua bone etatis ad condiendu. s. incipiete bacca crescere greci petas vocant.
Docamen .i. propoleos
Docan .i. fumus
Docani idem
Domamatos .i. celidonia

CCXXIII.

Dochen vel piuers arabice. grece geguers vel cechias. latine vero milium Sera. li. aggre. cap. dochen. aut. dyasco. Dochen siue dochon. id est. miliu3. & habet duas species Vna earum est asperu. & est illud quod potest teri. & aquo aufertur cortex sicut fit a rizi. quod arabice vocat piuers. grece ieuers vel elime. latine vero panicum. Est alia spes fortissimi & asperrimi grani. & n pot ab eo auferri cortex. & vocat miliu Gal. vij. sim. phar. cap. de milio secundum translatione nostram grecam Cechias. i. miliu infrigidat quidem scdm primum gradu. siccat aute vel secundum tercium absolutu. vel secundum secundu intensum. est aute & aliqualiter subtiliu partium modicu. Ex hac ergo consistetia & complexione cum comeditur vt cibus omnino paucioris nutrimenti e omnibus fere corticalibus cibarijs. quinymmo & ventre3 siccat. Extrorsum vero appositu3 per sacculos ydonea piria est eis qui immoderaciter egent siccari. cataplasmatu3 autem etia siccare natum est. sufficienter tamen est fragile. & propterea inutile fit eius cataplasma Gal. vij. sim. phar. ca. De milio secundu translacionem arabica est granum ex speciebus granoru. s. miliu quod assimilat i figura sua ieuers. & virtus eius e desiccatiua. ido retinet ventre sed quando ponit exterius infrigidat in primo gradu. & desiccat i fine tercij. vnde modicu dat nutrimentu. & strigit ventrem. & quado ponit extra in saccellis. sicut cu emplastro ex eo confert iuuameto magno contra fluxu. & prouocat vrinam. & calefactoriu ex eo factu confert doloribus pungitiuis & tortionibus & alijs doloribus Gal. vj. sim. phar. cap. Elime siue panicu vocatur aut et mellina Est quide ex leguminib? simile milio tam specie q virtute. pauci vero nutrimenti & siccatiuu. stringit em eos qui scdm ventrem flux? sicut & miliu. si vero supplasmetur deforis desiccat & infrigidat.
Docion .i. ordeum
Dochion idem
Doctrina quid est I. I. fen
Docon .i. milium
Dochon idem
Docromos .i. asara
Doda .i. papauer
Dodra idem
Dodralion .i. barba siluana
Dodechateon est queda planta habens. vij. folia similia lactuce radice lutea
Dodera .i. papauer ortense
Dogum .i. lac ex quo extrabit butirum.
Dogumi idem
Doguaful .i. almea

CCXXIIII

Dohabarech vehasab arabice · grece saprotis · latine caries ligni corrosi Sera · li · aggre · ca · dohabarech auc · dyas · Quādo fit emplastrum cum ea mundificat vlcera corrosiua · Gal · viij · sim · phar · cap · saprotis · Caries ligni corrosi · & proprie ligni habentis stipticitatem & virtutem abstergendi · sic sicut species quedam lignoruz habentiū spinas · mundificat vlcera humida & abstergit ea

CCXXV

Dolaka latine · grece lakirus · arabice fasilum vel dolikos Gal · primo de cibis cap · de dolaka autori · hippo · Pisa autem inflant quidem minus · secedunt autē magis · dolaki autem magis his secessiui · minus autem inflatiui & non nutritiui · & alibi dolaki autez nutriunt non minus pisis · sine inflatione autem sunt consimiliter · ad delectationez autē & secessum deteriores Quidam autem amicorū in roma conuersans dicebat dolakas rome in agris habētes figurā magis oblongam lachiris · Et idem li · dinamidiarum cap · de cancro succus dolake cū pinguedine porcina cōmixtus · & ipsa herba pistata & posita cum succo eius cancrū interficit ·

Dolara ·id est · auena
Dolica ·i · dolaka
Dolifon ·i · cimbalaria
Donax est quedā species carui · que nō nisi in aquaticis nascitur
Donaum ·id est · mellilotum
Donafon ·id est · alaca
Dora ·i · mellica · quod videtur per almansorem li · tercio cap · de granis qui post cap · de milio & de panico scribit sermonē de dora · verum apud Sera · cap · de panico exponitur ꝙ est miliū ·
Io · Sera · cap · De disinteria loquens de sorbitionibus eis aptis · videtur velle similiter ꝙ sit species milij · Ista tamen grana satis conueniūt in operationibus quare ꝑ quocūqz accipiatur non ē periculum · quādo tamen expedit vti magis stipticis · melica melior est ·
Dorati idem
Doracene est quidā pisciculꝰ venenosus qui vocatur scorpio marinus
Dorcas ·i · capriolus
Dorcax idem
Dorcatis idem
Dorna ·i · auena
Dortadion ·i · valeriana
Dorin ·i · milium ·
Dorina ·i · endiuia
Dorignum ē species landri scdm̄ dyas · folia habens similia oliue · sed paulo longiora & aspera & florē albuz · & semē velut orobi variū in folliculis suis · quam veteres memorāt amorificū · veruz frutex eius interfectiue ē virtutis ·
Dornicum quid ē l · l · varonig
Doronec radix ē similis brance pulpi · & apportat de india · sed qꝛ raro ibi habet ponitur pro ea vernix
Dosis ·i · datio vel tributio ·
Dosialos ·i · vsnee
Dosiafos idem
Dotium ·i · siligo vl' germanū
Dotrifilon ·i · pentadactilus
Doxiamon ·i · amomum
Doxiamion idem
Doxim ·i · scaurea vel scaroda
Dropax ·i · ruptorium
Dropodismns idem
Drosumi ·i · scoria
Drosus ·i · quercus
Duelion ·id est · caries ligni corrupti ·
Duefosir ·i · polium
Duelli ·id est · dilatari
Dubellati ·i · apostema cū iam collectionē fecerit · & ē saniem faciēs · de quo magis speratur ꝙ fiat vlcus q̄ꝙ resoluatur
Dublet ·id est · dubellet
Dubella ·i · dubellati
Duburen ·id est · secundus gradus ethice ·
Dubusare ·id est · asara
Duburion ·i · filago
Duciomum ·id est · carpobalsamū
Duciamfon ·id est · regalea
Duchinbelse id est · balsamum
Ducuran ·i · anacardus
Ducuram idem
Ducumbelsen ·i · balsamum
Dulac ·id ē · dactilus

CCXXVI

Vllasia arabice · latine melon indus Sera · libro · aggre · cap · dullasia · Dullasia siue dulaba · id ē · melon magnus viridis · & secundum Rasim est fortis humectationis & extinctionis · & confert febribus adurentibus & est frigidior alijs speciebus melonum & tardioris imutationis in stomacho · &

longinquior a corruptione. & propter hoc est conueniens febrientibus. & habentibus coleram in stomacho suo propter suam grossiciem. & propter suam elongationem a conuersione. & conueniens caliditati febrili. quia extinguit caliditatem. & sedat inflamationem eius. Et cucumer quidem facit operationem propinquam huic. nisi quia plus prouocat vrinam quam dullasia. Vbi sciendum quod melon magnus est melon indus. quod per auicennam patet de cura terciane pure vbi laudat in terciana predicta melonem indum. & subdit & fortasse non nocet melon paruus. ergo melon indus est melon magnus. Est enim melon paruus habens virgulatum colorem exterius est albus & dulcis. & est paruus pro alia specie melonis. l. l. robera

Dularotim · i · agrifolium

Dulcor apud dyascoridem est mustum coctum vsque ad terciam partem sic quod consumpta est tantum eius tercia pars. quod sapa triplicatum dicitur & carenum dicitur similiter & defrictum vinum apud auicennam. dyascorides. cap. de coriandro dicit cum dulcore. i. passo. l. l. Carenum

Dulufron · id est. titimallus

Dulutim · id est. cimbalaria

Dulbul herba est que nascitur in mari et dicitur ogaga.

CCXXVII.

Dulb ara. vel baccaz grece suffire vel platanus arbor. latine vero scotanum. Vbi sciendum quod scotanum est illa arbor cum qua in hyspania tinguntur panni. & nos vocamus eam barzi. & est platanus arbor. vt patet per concordiam auicenne eius cap. cum dyascoride. cap. de platano. & profert velut nuces paruas. vt Io. sera. cap. de dentifrigijs Item in dyascoride. secundum translationem araca. de platano arbitror platanum esse dulb Item stephanus cap. de platano. Platanus est dulb. Sera. libro aggre. cap. dulb auicenna. Ysaac dulb est arbor magna extensa habens folia magna similia palme manus hominis similia folijs kerue. nisi quia sunt minora quorum sapor est amarus ponticus. & cortex ligni eius est grossus rubeus. color vero ligni eius quando sciditur est medius inter glaucedinem & rubedinem. & habet florem paruum lenem glauci coloris. in cuius loco quando cadit. nascitur granum asperum glaucum vergens ad ruborem puluerulentum in superficie. sicut granum cataputie. hec in hispania vocatur palma christi. cum qua ibidem tinguntur panni. similiter folia eius similantur folijs ellebori nigri. vt apparet in litera elleborus Gal. vij. sim. phar. ca. De platano substantia eius est frigida & humida non longe a rebus temperate complexionis Dyascorides. ca. de platano Platanus habet virtutem fri. & hu. Posse. Gal. Folia eius recentia quando teruntur & ponuntur sicut emplastrum super apostemata que fiunt in geniculis sedat ea sedatione manifesta. sed corticis eius virtus est que desiccat adeo quod cortex ipse coquitur cum aceto & confert dolori dentium. nux vero eius quando administratur cum axungia confert apatibus que accidunt a combustione ignis. Cortex eius quando comburitur est medicina desiccatiua abstersiua. Confert egritudini cum qua eleuatur cutis. & cinis eius curat vulnera in quibus est sordes & putredo propter nimiam humiditatem existentem in eius loco. & oportet quod caueatur multum a puluere qui est in folijs eius & in fructu. quia est nociuus valde canne pulmonis. ideo quia desiccat multum. & inducit asperitatem & nocet voci & locutioni & etiam visui & auditui si cadit in auribus vel in oculis. Dyascorides. Emplastrum cum eis sedat apata ca. que fiunt in genu. Et quando cortex eius. & nux eius comburuntur & fit emplastrum cum eis. & adipe porcina aut arietina confert vlceribus putridis similiter & cinis eius facit solus hoc. Et quando coquuntur folia eius recentia cum vino & fit emplastrum cum eis prohibet cursum humorum ad oculum. & resoluit apata flegmatica. & quando cortex coquitur cum aceto. & fit collutio cum eo confert dolori dentium. & quando fructus eius recens bibitur cum vino confert morsibus venenosis. & quando administratur cum axungia curat combustionem ignis. Et puluis foliorum eius quando cadit in oculum aut aures nocet multum. similiter & puluis qui est super fructum eius.

Dumufon · i · allium porrinum

Dumul · id est. ocra

Dumus · id est. rubus caninus

Dumcugi · i · herba

CCXXVIII

Duna ara. latine cerebrum Sera. li. aggre. cap. duna auicenna. gal. Cerebrum leporis quando liniuntur cum eo gingiue puerorum tempore ortus dentium eorum facit eos facile nasci. & sine dolore. & hoc est notorium apud omnes. & administratio eius postquam decoquitur. non

habet hoc· & non solum cerebrū hēt hāc
ꝓprietatē: imo butirū et mel et alia multa
habēt virtutē faciēdi nasci dentes infan-
tium· Et quādo cerebrū leporis comedit
cōfert epilenticis· & quādo assatur et co
meditur cerebrū eius confert tremori qui
accidit post egritudinē: Et cōburitur ca
put eius et conficitur cū adipe vrsi curat
alopitiā· Sed cerebrū galline stringit san
guinē miringarū cerebri· Et cerebrū ana
tis est cōueniēs apātibus que fiūt in ano·
Et cerebra omniū animaliū valent cōtra
sumentes venenum· De cerebro in via ci
bi·l·l·latamie

Dunilabos· ·i· barba siluana
Duniablos idem
Dunios est serpens qui daz
qui habitat in litiis
Duram ·i· turtur auis
Duragi aculem ·i· auis quedam sic
vocata
Duragi ·i· durungi
Durusataris ·i· res que voluit
super arborē antiquam que fert glandes·
& vocat ara· albarub· & sirice vua dmo
nis· et est lanugo que pēdet et inuoluitur
in magnis arborib⁹ sicut vua
Durungi quid est·l·l· dozonigi
Dusatan ·i· vsnee
Dusafosol ·i· ceterac
Dusarum ·i· auena·
Duspactū vl' duspectū ·i· nocēs digestiōi
Dubene ·i· musca
Dhulabar ·i· aysdo
Dhulabam idem
Dhusabzon· ·i· cicuta
Dhusafron idem

E

Ace ·i· thimum
Earsen ·i· cinnamomū

CCXXIX·

Asuch ara· gre· babozafa latine vero cuscuta· Se ra·li· aggre· cap· Easuch ē res que adheret herbis: inuoluēs ea sicut fila· sed in sūmitatib⁹ habet fructū subti lem· & ipsa crescit in arborib⁹· & in sum mitate eius inuoluitur simul· Repitur de ipsa multum in vineis· et destruit multū herbas· & multi vtūtur ad curatōem tus sis· & in ipsa est amaritudo· et ponit i vi no et fortificat ipsū et inebriat· Et idē auto· aben mesuay Est herba que repitur intra linum: et suspēditur ei· in cuius sapo re est amaritudo et pōticitas plus amari tudine· Et virt⁹ eius est cali· i primo gra du· sic· in secūdo· Et idem aut· mesarugie Est fri· et hu· Et idez aut· alabati· Est cō posita cōtrarijs virtutib⁹· & est i ea ama ritudo et stipticitas· & est ca· in primo et sic· in secūdo· Et idem autori· saboz eben Eius caliditas aut frigiditas ei⁹ est scōm cōplexionē arboris cui adheret· quoniam fit cali· per adherētiā calide arboris· & ē fri· p adherētiā fri· Posse· Sera· auto· Gali· Abstergit et fortificat et aperit op pilatōnes epatis et renum et fellis· & mū dificat venas subtiles et grossas ab hūo ribus grossis et colericis· et fortificat sto machū et epar· et cōfert hycthericie facte ab oppilatōne epatis· & febri: & ꝓprie fe bri infātium· et purgat colerā· Et idē au to· mesarugie Cōfert hictericie & oppila tōni epatis et splenis· Et idez auto· alaba ti· Cōfert stomacho et epati et eoꝝ oppi latōnibus· & expellit superfluitates ner uorum et venarū· & mollit vētrem· et cō fert febrib⁹· & de ꝓprietate ei⁹ est expel lere supfluitates antiquas a venis· Et idē aut· saboz eben· Est bona stomaco: et ma xime quādo miscet cum ea anisum· & se mina similia

Easuch idem
Eerbathen· ·i· elleborus
Eensentium ·i· semen oleastri·
Eexabzon ·i· mētastrū
Eilbaugue ·i· cardamomū mi⁹
Eimis ·i· vinum
Einfestidos ·i· ypoquistidos
Eirac ·i· rosa
Eira ·i· rubea tictoruz
Eitrago ·i· citraria
Eosmari ·i· tyrus serpens·
Eotagon ·i· faba lupi
Eotasaron ·i· pulegium
Eubontici ·i· reupontici
Eubafaros ·i· leuisticū
Euchinus ·i· ericius
Eucinus ·i· lappa
Euchimum ·i· bonos cibos gn̄ans
vel euchimus ·i· bonus humor· ab eu qd̄ ē
bonū· et chim⁹ qd̄ est humor
Eucrista dicuntur liquida que illiniūtur
quale est quod fit ad vlcera purganda et
implenda
Eucrion ·i· brassium·
Eucrita ·i· bene termiabilia
cōtrariū discrita

CCXXX·

E Vfragia latine, arabice herba
adhil. Paulus ca. de eufragia
Est herba que similatur i stipi
tibus ysopo: nisi quia stipites sui habent
colorem violaceū. et nō habēt ramos. et
folia sunt in stipitibus a medietate superi
us. et sunt parua incisa sicut galliculi cri
sta. et habet flores tendētes ad albedinē
satis paruos. Posse. Medetur egritudini
b9 oculorū. & confortat visū
Eufistides .i. ypoquistidos.

CCXXXI.

E Vforbium latie. gre. euforuion
ara. afarbion. Euforbiū est gū
mi notum. & videt sonare apō
grecos bonum formidari. Nam dicūt eu
foruion et fouon grece quod ē timor. et
eu. i. bonum. quasi bonum sit ipsum timē
ꝓpter sui violentiam. Dyas. cap ō eu
forbio scōm trāslatōem nostrā. Euforbi
um arbor est similis ferule albe. Nascitur
in mauritania cesariensi. que arbor pluri
mū lacrimuz facit viscidum valde. quem
lacrimum multi colligunt sic. pro viscitu
dine primo arbori pellem veruecinam illi
gant. et sic de longe hastilibus iaculatur i
radice. et cum percussa fuerit radix vnū
flumen statim ꝓfluet lacrimis. et cū coa
gulatus fuerit sic eundem colligūt ō pel
libus subtractis. Est autem optimuz qō
est recens subalbidū et glutinosum ex len
to linguaz vehemēter submordens et cale
faciens. Eius genera sunt duo. vnū quod
colligitur subtractis pellib9 quod meli9
est. alterum quod cadit in terra &c.

Plinius. Rex iuba inuenit herbam eu
forbiam medici sui temporis nomie. cui9
regis volumē extat. inuenit eam i monte
athlante. spectatur folijs achantinis. vis
eius tāta est: vt succus eius e longiquo re
cipiatur. inciso trunco suscipitur vētricu-
lo edino locato. humor lactis videtur ef
fluere. Sera. li. aggre. ca. afforbion au
to. dyas. Afarbion est euforbium. et ē ar
bustum simile ferule in figura sua. nascit
in mauritania cesariensi et in regione ta
bex. est plenus multo gūmi acuto. Caue
ant sibi homines ab eo qui colligūt ipsuz
gūmi propter suam nimiam acuitatem. et
ideo accipiūt ventres animaliū. et lauant
eos. et alligant stipiti ipsi9 arboris. deide
pūgunt arboris stipitem a longe stantes
cū lancea. effunditur nanqz in ventribus
exiens a stipite multū copiosū subito acsi
funderetur ex vase aliquo. ita ꝙ aliquan
do effunditur in terram etiam ex eo subi
to ꝓpter impetum sui exitus Et egrediū
tur de eo ex arbore due spēs. vna earꝫ ē si
milis sarcocolle in quātitate orobi & est
in frusta. & alia assimilatur feci. Adulte
ratur autem cum sarcocolla & gūmi ara
bico sibi admixtis. Melius ex eo est claꝝ
acutū. Experimentū autem eius ꝑ gustuz
est difficile. quoniam ipsum mordicat lin
guam subito cum violētia mlta. et durat
mordicatio eius diu. Et propter hoc omne
quod gustatur ex eo postea videt bonuz
Prim9 aūt ad cuius cognitōem puenit
hec medicina fuit lineas rex lioy. Et ideꝫ
auto. galieni sexto sim. phar. ca. de eufor
bio. Virtus eius est subtilis acuta sicut
virtus aliarū gūmarū similiū. Alman
sor tractatu tercio cap. de euforbio. Eu
forbium nouū est calidius satis ꝙ asa: ꝙ
uis asa sit calidior omi lacte arboris. Do
sis a duobus kist vsqz ad tres. Iohes
Mes. caplo de euforbio. Euforbiū est gū
mi excedens omnia genera gūmorū in ca
lefaciendo et subtiliando. est enim ex ru
bificantibus. et est ex arbore desertorū lo
corū & hyspidorū. cuius folia cum eleuā
tur in primis sunt sicut lanugines. deide
cadūt et nascuntur folia similia polio ma
rino. Et melius est quod lene est frangibi
le habens colorem palearem et clarum:
& quod est vehementis acredinis. et odo
ris valde acuti. & quod est recens. super
quod iam preterijt annus. Recens vero
sui anni est sicut venenum et ignis. & est
ex gūmis que resoluūtur in oleo: & pro
prie quod est recens. antiquum fortassis
non dissoluitur. Est cali. et sic. in quarto.
Et est calidius et subtili9 omni eo quod
calefacit ex gūmis. & est in eo virtus ad
ustionem faciens et rubificatōem. & ē pe
netratiuū. abstersiuū. mundificatiū. exco
riatiuū. et est ex facientibus opatōem cū
labore et angustia uehemēti pducentē ad
sincopim. & ad sudorem frigidum. Est ini
micū cordi. epati. et stomacho ꝓpter ve
hemētiam virtutis sue. Est enim acutum
vehementer seorsum inflamabile. opor
tet ergo frangere virtutem eius: et pro
prie cum rebus obtundentibus acumen
eius & extinguentibus inflamatōnem: &
acquirentibus ei lubricitatem. & oportꝫ
vt sit quantitas multa earum vestiens &
tegens superficiem eius. Et oportet vt
non multū terat. Dixit alcanzi. accipiāt
frusta citri. et sepeliantur prius grana eꝝ

inuoluto oleo amigdalino in acetositate ipsi⁹· deinde inuoluatur in pasta et deco quatur· Rectificatᷣ enim ex arte hac et remouetᷣ acumen eius· modus ali⁹ frangēs virtutē eius (sicut narrauit hamec) inuoluatᷣ in oleo amigdalino· deinde sepeliatᷣ ī succo liquiricie: aut terniabin dissoluta· aut in aliquo ex rob stipticis· & sit earuꝫ quātitas multa· Et fiāt ex eis pillule et ꝓpinētur vbi oportet· Et dixit humay· ꝓpinētur cū aqua mellis: et aliquib⁹ specibus alefangie· mastix aūt et spica sunt ex rectificātib⁹ quecūqꝫ ex acuitatib⁹ medicinarū timētur· audaciā eius expellunt medicine lubrificatiue extinctiue sicut aqua ordei ꝓprie cū oleo amigdalino Posse· Sera· auto· dyas· Hoc gūmi quādo fit cohol cū eo habet virtutē abstergēdi aquā que est in oculo: nisi quia eius mordicatō durat tota die· & ꝓpter hoc miscetur cū aliquibus potionib⁹ que fiūt cū specieb⁹ & bibitᷣ et cōfert sciaticis· Et ipsū excoriat ossa in vna die· et sepat ab eis fragmēta eorꝫ· oportet aūt vt pmuniatᷣ caro circūstans ossi cū ceroto aliquo vel cum pānis lineis· & ipsū habet virtutē laxādi et calefaciēdi hūores aquosos sicut sinapis Et ideo confert laxatio eius ydropicis et colice et aliis frigidis egritudinib⁹ similib⁹ istis· sed ipsū acuit colerā· & inducit sitim nimiā quia desiccat· oportet autem vt admisceatur ei semen petroselini aut anisi Et dicūt quidā ꝙ quādo aliquod animal remorderit aliquē scindatur cutis capitis ei⁹: & ponatᷣ in illa scissura ex hoc gūmi trito nō nocet ei venenū· & pond⁹ ʒ· iii· ex eo occidit· quoniā uulnerat stomachū & intestina. Et idē aut· alcauzi· Strīgit orificiū matricis multū: adeo ꝙ prohibet exire fetū· Et ideꝫ auto· aben mesuay· Proprietas eius est laxare flegma viscosum quod est in lūbis et in itestinis. nisi qꝛ infert anxietatem et desiccatōem adustionē et tenasmonē· Et rectificatio ei⁹ ē ꝙ nō teratᷣ multū & misceatᷣ cū bdellio ā cū succo liquiricie· aut cū spēb⁹ aliquib⁹ sicut ē spica et cinamomū et cassialignea & liniatur cū oleo ro· et oleo amigdalino Et meli⁹ ex eo est clarū nouū quod trāsierit ab vno ānovsꝫ ad tres· Et colo ei⁹ ē citrin⁹ calidi odoris amarū acutū· Et dosis ei⁹ est a duob⁹ kirat vsqꝫ ad tres·

Io· mes· Solutōne educit flegma viscosum et grossū a locis ꝓfūdis corpis: mūdificās iūcturarū vacuitatē ab humorib⁹ grossis difficilis eradicatōis· nec ē ei res similis ad hec· et est ex reb⁹ mūdificātib⁹ neruos: & cōsumētib⁹ humiditates imbibitas in eis· dissoluitᷣ in oleo keiri: & iungitur cū eo· et cōfert egritudinib⁹ neruorū frigidis: sicut est palisis· stupor· et tortura· et tremor· et spasmus· & est mirabilis res ad id· & inūgitᷣ sup epar et splenē & confert dolorib⁹ eorū frigidis et ventosis· & fricatur puluis ei⁹ sup morfeam fricatōne forti et delet eā· Et sūptū ī potu scōm modos emēdatōnis est medicīa magna dolorib⁹ nodosis qui vadunt & veniunt per iuncturas· & est ex reb⁹ que faciūt sternutatōnē cū fortitudine· et est medicina bona litargie et obliuioni· et ꝓprie inunctio ex eo cū oleo de spica in occipitio· et est ex medicis educētib⁹ aquā citrinā· Et dixit dyas· aure⁹ vn⁹ ex eo interficit· Dosis eius est a kirat· i· vsqꝫ ad· iii· Conseruatᷣ aūt quadriennio· recens autem anni sui est pniciosū· Hii autē qui sumūt ipsuꝫ timeāt frigus· Cōseruatur autē ne cito senescat in milio vel fabis vel lētib⁹

Eufrosimū grece ·i· buglossa. et est eius expositio bone leticie· naꝫ frosis grece leticia

Eugenia	·i· bone generatōis
Eugefrasis	·i· vsnee
Eugefrasios	idem

CCXXXII

EVpatoriū latiē· grece eupatorion vel volucrū maius· ara· vero gasit· Sera· lib· aggre· auto· dyas· cap· gasit· Gasit· i· eupatoriuꝫ herba est que nascitur omi āno· et ē apta ad accendēdū igneꝫ sicut sarmēta· et hēt virgā rectam subtilem nigram duram et asperam· habens in summitate pilos· et longitudo eius est fere vni⁹ palmi· et habet folia diuisa ab inuicem circa hastam & sunt scissa scissionibus paruis quinqꝫ aut sex· & in summitate incisa sicut serra & sunt folia eius similia foliis pentafilō aut foliis zedenigi. id ē canapis· et color eorum est tendens ad nigredinem· & in hasta eius a medio supra est semen· & super ipsum sunt pili· et est decliuis ad inferiora pendens in herbam ipsam· Dyascorides capitulo de eupatorio secūdum translatōnem nostram· Eupatorium frutex est sarmentosa: hastam habens rectā et lignosam tenuem et nigram et asperā in cubiti vnius longitudine porrectam· aut amplius· folia sunt ei in giro diuisa·

sicut pentafilon aut canapis · cuius folia in capite incisa sunt vt serra· semen a me dia hasta asperum et subtus decliuuȝ ē ei

Auicenna libro secūdo caplo de eupa torio · Eupatorium est ex herbis aromati cis : & habet folia que sunt sicut folia ca napis· Et flos eius est sicut nenufar. et ē illud quod administratur · et succus eius Est ca· in primo · sic· in secundo· Est subti liatiuum incisiuū valde abstersiuū sine at tractōne et sine caliditate manifesta· & ī ipso est stipticitas pauca et ponticitas et amaritudo fortis : sicut ē amaritudo alo es· Plinius capitulo de eupatorio · Eu patorium regiam habet actōem caulis li gnosi nigricātis yrsuti cubitalis aliqñdo & amplioribus foliis per interualla quī qȝ vt canapis per margines incisis nigris & ipsis plumosis radice qȝ superuacua ꝛc·

Iohes· Mes· caplo de eupatorio. Eu patoriū est herba lōgitudinis cubiti vni us· amaritudinis multe· cuius folia sunt viridia sicut folia centauree minoris. sed sunt aspera et incisa· et stipes eius est sub tilis· et quādo exiccatur. citrinescit et ele uantur sup eum flores qui sunt sicut sub citrini longitudinis pauce. Et sūt quidaȝ qui dixerunt ꝙ eupatoriū sit herba puli cum qua sit viscositas adherens · Melius tempus collectionis eius est finis veris & succi eius similiter · cali· in primo sic· ī secūdo· Et est compositū ex substātia ca lida et subtili: quare est subtiliatiuū· inci siuum mūdificatiuū· abstersiuū· preserua tiuū a putredine· et resolutiuū cōueniens sine attractōne: et ex partibus terreis · q̄ re in ipso est de stipticitate aliquid· pro pter quod est cōfortatiuū et coadunatiū est debilis solutōis· Confortatur virtus eius cum aqua casei · & modus operatio nis succi eius est sicut diximus de absin thio · Galienus sexto simplicium phar macorū capitulo de eupatorio · Eupato rium est herba que vocatur volucruȝ ma ius: vel agrimonia· cuius substantia ē sub tilis· sapor eius est stipticus· Et virt⁹ ei⁹ est calida caliditate modica & desiccat · Sed sciendum ꝙ eupatorium similiter se cundum dyascoridem cap̄· de agrimonia vocauerunt antiqui radicem agrimonie eo ꝙ est diuretica valde· Item secundum eūdem capitulo de marubio · Marubium etiam quidam eupatorium vocauerunt · quoniam valet contra vicia epatis· et ꝓ tanto nō est verū eupatoriū· qm̄ dyas· fa cit semotī capitulū d̄ eupatorio: et semo ti de marubio et agrimonia · Hoc similit̄ voluit Iohes mes· cap̄ de eupatorio· cuȝ dicit ꝙ dicūt aliqui ꝙ est herba pulicum noluit secundū verum ꝙ sit herba illa q̄m latini vocāt pulicariā eupatoriū· quoniā dyascorides facit semotim capitulum de eupatorio quod incipit eupatorium · & semotim cap̄· de pulicaria vel herba puli cū qd̄ incipit coniza· sed sicut dictum est debet intelligi mesue· Nā dicit ꝙ eupato rium scd̄m quosdaȝ est herba pulicuȝ quo niam aliqui vocabant herbam pulicuȝ eu patorium: & bene · quoniā est diuretica valde· et valet contra vicia epatis . vt iue nies s· l· l· coniza · Miror qualiter medici nostri tēporis nō aduertētes verba dyas· auicē· & sera· plinii et Gali· & damasceni credūt herbulariis saluiā agrestem eupa torium dicentibus que nec in sapore nec in odore cum eo conuenit · Si autem in ipsa forsan virtutes eupatorij inuenerūt & ꝓ eo ponere voluerunt · cuius gratia ipsum eupatorium vocauerunt: non lice bat dicere ꝙ idem esset· quoniam eupato rium potest dici omne id quod valet con tra vicia epatis· ab eu quod est bonum et pacor quod est epar· vnde eupatoriū. i · bonum epati· sed verum eupatorium est illud quod antonomatice est bonuȝ epati sicut illud quod verum est eupatorium ·

Possę· Dyasco· scd̄m translatōnem nostram· Eupatorium valet contra vicia epatis· et folia eius sicca et axungia porci na veteri addita trita et imposita dura vulnera ad cicatricem ducunt· Semen ve ro eius et folia cum vino bibita : disinteri cis et morsibus venenatis occurrunt me dicando· Eadem dicit sera· cap̄· ꝓprio de mente dyas· & addit · & sunt multi q̄ pu tāt ꝙ illa herba sit agrimonia · et errāt: qr est alia ab ea· & nos quid manifestauim⁹ iam de eius esse in eo qd̄ diximus de eo · Et idem auto· gali· In tyriaca chesar eupa toriū aperit oppilatōnes epatis : et forti ficat ipsum · Io· Mes· Eupatorium so lutōne educit coleram et flegma facile · & est preseruatiuū a putredine· & cōfor tat stomachū epar et viscera · et confert dolorib⁹ eorū· et est medicina splenis et oppilatōnū oīū et egtudinū ab ea fcarū· et febrib⁹ lōgi tpis mire sbuenit · Dosis de coctōis e⁹ potō ē a· ʒ· iii· vsq ad· vi· et pul ūis e⁹ a· ʒ· ii· vsq ad· iii· loco e⁹ poīt ī dēcu ei⁹ absithii et asari ana mediū pōdis ipi⁹

Auicenna Eupatorium est bonū in ini tio alopitie et tirie· & linitur cum adipe veteri super vlcera difficilis consolidatio nis ·et eius succus confert scabiei & pru ritui· quādo bibitur cum aqua fumi terre & oximelle· & similiter flos eius et succus ipsius est fortior· confert doloribus epa tis:et oppilatōnibus eius:et confortat ip sum· Et confert duriciei splenis et apāti bus epatis· & apātibus stomachi· et eius herba et succus conferūt maliciei forme et accidentib⁊ yoropisis datum in potu cū vino·et confert vlcerib⁊ intestinoꝝ Confert febribus cronicis et antiquis ꝑ prie succ⁊ eius·et ꝓprie cū succo absinthii loco ei⁊ ponic̄ pōd⁊ ei⁊ de asaro:et medi etas pōderis ipsi⁊ de absinthio

Eupetron ·i·sene

Euperiston ·i·bona iūctio

Eupotriston idem

Euperori stomaticum ·i·poros apiens

Eupectum ·i·aptū digestioni & dispectū est oppositū

Euresim ·i·malua

Euretica virt⁊ ·i·rarefactiua

Euretan ·i·aaron

Eurion tiparon ·i·lana succida euri on·i·lana· & tiparon·i·succida

Eurinbena ·i·citraria

Eurizicon quid est·l·l·obrizum

Euricomon a grecis dicta ꝙ vere primo senescat·vnde eā aliqui senecion uocant latini vero vocant ipsam herbam cardon cellum benedictum· nascitur ꝑ macerias l·l·erigion

Eusapor ·i·sapor bon⁊

Eustracta dicuntur que in ventre facile corrumpuntur vt persica &c̄· Isto voca bulo vtitur Gali·li· dinamidiarū ꝑticula prima cap·eustracta

Eusidos ·i·cimbalaria

Eustistides ·i·ypoquistidos.

Eustifilon ·i·polium

Eusopa ·i·almea

Eustomatica ·i·bona stomacho·

Eustobron ·i·marubiū

Euzomū ·i·eruca·

Euzonomia ·i·salsamētū eruce

Euzomon ·i·bonū salsamētū nā zomon salsamētū·et eu·i·bonū

CCXXXIII·

Ebanus latine·ara:ebus vel ebi rus:grece ebenum. Serapi· li·aggre·cap·ebus auto·dyas· Eius due sunt species scilicet absi & inda Et absi est lignum nigrum non habens li neationes· sed in soliditate & subtilitate sua est similis cornu·et quando frangitur habet fractiones suas duras solidas·mor dicat linguā· & est stiptici saporis·et quā do ponitur super prunas profert odorē bonum ·i inda vero sunt lineationes albe & est coloris subrufi· Et oēs ei⁊ spēs qñ frangūtur sunt dure i fractura Dya· cap·de ebano scdm trāslationē nostram· Ebanum lignum est quod de ethiopia ve nit· colorem vnum habens duplicagiū·ta ctu lene & durum· & gustu stipticum & mordax· & carbonibus impositum citius inserpit ignē· in cotisula confricatuꝫ oñ dit rufum colorem· Est alterum de india vario colore·sed melius est supradictum multi ligna assamina & acantica vendunt que similia sunt ebano sed inde agnoscit̄ qꝛ mollia sunt & nō grauia· & cū fracta fuerit hastule eoꝝ subrufi coloris appent non odorem nec gustum talē habent· Est autem optimum quod est nigrum et equa liter lene: vires habens in gustu acres et aliqualiter substipticas. vnde in collirijs miscetur· Posse· Galie·vi·sim·phar· capitulo de ebano: Virt⁊ ebani est abster sua calefactiua: vnde istud lignuꝫ est ex rebus que si cōfricentur cū aq̄ resoluitur in succū sicut quidā lapides· Et substātia ei⁊ est subtilis & calefacit et abstergit· & aufert quod est corām pupilla impediens visum: & ipsum ingreditur in medicinis oculoꝝ conferentibus vlceribus antiquis eorum· & humoribus fluentib⁊ ad eos an tiquo cursu· Dyasco· Ebanū vlcerib⁊ oculorū vtilitatem facit: virtus est ei etiā purgatoria: & ideo caligines oculorū & reumatismū detergit ac prohibet· Multi cotilas medicinales ex eo faciunt· Aliqui vero triturā & rasurā eius & limaturā i fundunt in vino die ac nocte· et post te runt facientes colliria· Alii pro vio aq̄ in mittunt· Comburitur etiam in caccabo crudo bene munito ꝙdiu cinerē faciat· & lauac̄ vt molibdo· qui puluis facit ad sic citatē oculorū

Ebereni· ·i·granū ben

Ebenars ·i·camelus

Ebenum ·i·ebanus

Ebel ·i·sauina·

Ebbeel ·i·semē iuniperi

Ebuxmeum ·i·oleastrū

Ebulus quid est l·l·cameacti

Ebur est dens helefantis·et inde eburneus

iam aptum est medicinis in multis confe
ctonibus ingrediens. arabice vocat̃ aagi
sicut inuenies in. l. basir
Ecalcidos est nomen mensis
octobris. hoc vocabulũ ponit aui. quarto
canone cap̃. de febre pestilẽtiali. grece est
fuligo pendẽs i trabib9 & parietibus ex
fumo facta
Echatrion interpretatur centum habens
potestates.
Echalodes .i. fumosum
Ectaces Plini9. Herba est que in sicilia
tm̃ nascit̃. quã ignoro
Ectelice melic .i. corona regia
Ectheon vocat̃ medicamẽ ad visũ qd̃ fit
ex cinere vipe et melle.
Ectebo .i. scribere
Ecindebel .i. ameos
Eciosactis .i. ebulus
Ecipi radix .i. marubii radix
Echinos .i. erici9 aut terre
n9 aut marin9. p̱ quo l. l. censud
Echidua .i. vipera serpẽs
Echin9 dicitur a plinio vocari piscis qdã
qui cũ naui adheserit ipsam immobilem
reddit. cuius formã secundum diuersas
opiniones adducit. sed nõ est ericius echi
n9. Similiter scd̃z librũ ãtiquũ de sim. me
dicina dicitur spina alba. et puto sic dici
eo q̃ capitellum habet simile echino ma
rino
Echidrus est serpens in aqua
degens
Echis. hec pseudo ancusa dicit̃ lanugino
sior q̃ ancusa: et minus pinguis densiori
bus folijs et largioribus et tenuiorib9. ra
dix in oleũ missa nõ fundit ruborẽ. ex hoc
ab ancusa discernit̃
Eclie .i. apoplexia
Ectica febris vel ab ecthismos qd̃ est cõ
suetudo. vel ab ekteko qd̃ est tabefact9
sed poti9 primũ credo. q2 tabes est maras
mus. et est ectica cõfirmata
Ecolpitare .i. medicamẽ i ma
tricẽ mittere
Ecoreascen .i. vitis alba
Ecopa .i. parua solutio os
sis capitis
Echoen .i. alba
Ecrotaconis .i. stuppe
Ectropion grece demostenes. Est iquit
reflexus inferioris palpebre ad exteriora
propendens: nec oculum solido velamine
tegens
Ecus. .i. aquila
Edus .i. merulus
Eckutubue est bestiola existẽs
in superficie aque que super eã mouetur
diuersis motibus sine ordine et quacũq3
hora aliquid accidit ei fugit ex eo qd̃ ipsi
accidit: deinde appar3. & dicitur aliter be
stiola nõ quiescens. et dicitur esse vulpis
ab amatu: verũtamen magis filia nostro
loco sunt duo pri9 dicta
Eda lignũ est aptũ ad incẽdiũ
Edra id ẽ. fortis solutio
capitis
Edrafon .i. anacardus
Edera dicitur. quoniã libẽter a capris edi
tur. & ideo secũdũ dyas. alique sũt earũ
species que non habẽt cũ ea similitudme3
nisi quia dicũtur edere: q2 libẽter hirci ca
prarũ eas edũt: sicut est barba hircina &
rosa canina. vt appar3 in l. cissos
Edemul .i. fenicul9
Edegarad .i. rosa
Ediosmon .i. menta
Ediosmum idem
Ediosmus idem
Ediantos .i. viola
Edmus britan9. .i. gagatis lapis
Edisie .i. apoplexia
Edisemelic .i. corona regia
Edipnea .i. spinacia
Edon .i. philomena auis
Edonia .i. almea
Edoracia .i. cicorea
Edudinũ .i. vipra serpens
Edulcus .i. merulus auis
Educien .i. marubiũ
Efrention .i. frisille
Effelide vel ephelide .i. macule que fiũt
in vultibus mulierum ex sole vel aborsu
Dyas. cap̃. de lothos & ca. de amigdalis
& cap̃. de ficub9

CCXXXIIII.

Effemereon est apud dyas. cap̃.
Effemereõ quẽ multi yrim agre
stẽ vocãt. folia & hastã similia
lilio habet. s3 tenera et flores albos et mi
nores: & semen molle. radix est et grossa
vt digitus. Virtus est illi stiptica: et odo
ris boni. nascit̃ locis vmbrosis & in siluis
Possedo. Dyasc. Radix eius decocta
in ore retenta: dolorem dentium mitigat.
folia vero eius in vino decocta & catha
plasmatibus imposita: tumores et durici
es spargunt
Effemon est apud dyas. qdã
bulbus quẽ vocat colticon. et est species

hermodactili venenosa
Effebeuros .i. habens septem costas: & est plātago: quoniā in foliis su is sūt septē coste
Effialte .i. incubus
Effilis. Paul? cap. de maculis faciei. ē nomē vnius ipsa4
Effimera febris que a Ga. in epl'a ad glau conem exponitur simplex vnus diei .s. nā effimeris grece vni? diei operatio est. qd dianum vel diurnum dicere possum? vt effimeron cibus vnius diei. vel aliud tale dianum sc3 vni? diei. vnde effimerides vo cant annalia que dietim scribuntur. id ē. acta cuiusq3 diei. affimerinos vero quoti dianus dicitur. & hec omnia ab imera qd est dies veniūt.
Egarion .i. cibalaria
Egabael .i. psillium
Egagios .i. verruca
Egeoreseni .i. acorus
Egena .i. loc? apd extre mitatē oculorū
Egelidam .i. tepidam q̄si nō gelidam
Egregorsis .i. vigilia
Egilopa est apostema intra magnū angulū oculi et nasū sc3 fistula. q̄ anteq̄ disrūpatur antilopf vocat. sed de mostenes Antilops inquit est egilops. s. collectio circa angulū maiorē ocl'i. quē si ꝓpter humorē tenuerit clausū ꝓprio noie antinops a plurib? vocat. Si aūt inflatō ne euacuata digitis imp̄ssa pus reuertit egilops a plurib? appellat: sed antinops a vicinitate oculi nomen accepit. egilops vero a similitudine caprarū que scdm an gulos oculorum naturales videntur ha bere inflatōes

CCXXXV

EGilops grece vel egilopa. arab. qusir vel clausir vel dolaza. latie vero auena. de qua dyas. duo facit capitula. Capitulum quod incipit egilops. herba inquit est que folia hab3 si milia triticeis folijs: sed mollia. & superi us capitellum est. seminis eius grana sūt obzufa duo vel tria tunicis vestita. flos ē ei sicut capitellus alb?. qui cum farina mi xtus omnes tumores curat et egilopas. et ob hoc nomen accepit. Aliud capitulum incipit auena. siue vt greci dicūt egilops &c. & idem dicunt ambo illa capitula. er ror fuit translatoris. Plinius cap. de Auena. siue vt greci egilops. Herba est que crescit in segetibus cum foliis tritico similibus simplicib? quidem sed hyrsutis cū tenui calamo: habenti in sūmitate tri bus tegminibus ambitum. ex quibus ari ste similes capillis extant. Sera. libro aggre. cap. qusir. autori. dyas. Qusir siue causir vel dolara. i. auena. Est herba cui? folia sunt similia foliis frumēti: nisi quia sūt molliora. et in sūmitate calami e? ē se men duabus vel tribus tunicis vestitum a quibus exeunt ariste similes capillis in subtilitate. Posse. Gali. vj. sim. phar. cap. de egilops. Sapor eius est acutus pa rū et acris. & virtus eius est diaforetica sic q̄ resoluit apostemata dura. & cōfert fistulis que fiūt iuxta oculū: que egilope vocātur. Et quādo fit cum ea emplastrū cum farina curat scabiem. & resoluit apo stemata dura. Est autem vtcunq3 stiptici tatem habens: vt et diariis: que scdm vē trem conferat. Et idem lib. i. de cibis ca p'lo de auena. Auena est cib? subiugaliū nō hominum. nisi forte alicubi famescen tes extreme cogantur ex hoc semie panē facere. Extra famem autem per aqua3 eli xu3 comeditur cum vino dulci aut melle consimiliter tyse. caliditate autem suffici ente participat cōsimiliter illi: quāuis nō similiter illi durum existens. propter qd alimētum minus exhibet corpori. Et alit autem indelectabilis ē: quia ex ipo fit pa nis nō tamē retentiuus veneris aut pro uocatiuus vt prius. sed in medio secūdu3 hoc ordinatus est. Sera. Mollit durici es. & ideo ad egilopas farina eius catha plasmatibus cōmixta congrue facit. Item eius succus seruatus admixtus farine se xtarij in panisculos redigitur: & iterum resoluitur aqua in succi qualitatē. quoniā vsus eius est necessarius. vires aūt habet leuiter et efficaciter relaxātes: & ad oēs tumores faciētes
Egilo .i. po pulus arbor.
Egine? .i. caprific?
Egikeras .i. capricornu
Egiof .i. fim? caprinus
Eggi .i. acorus
Eglianchis .i. augmentatō an guli oculi
Egritudo in qua eleuat cutis. i. lepra.
Egritudo diuretica est oppilās vias ep a tis et vrine. vnde diureticum .i. diu in re nib? retētū. hoc vocabulū ponitur in lrā hasab desice.
Egritudo murachia .i. ypocūdriū

Egoceron secũdũ dyasco· vocant quidaʒ farinam fenugreci cap̄·de fenugreco· Et egocerõ ē spēs trifolii · qđ vocat̄ trifoliũ egoceron· vt appet ĩ·l· hādachuca

Egron est fauꝰ·et accidit in cute capitis

Egurion est species citrulli habēs formã longã

Egufeif .i·mellilotũ·

Egufarion ·i·fragraria

Ehasuc quid est·l·l·easuc

Ehabria ·i·almea

Ehafilos ·i·millefoliũ

Ehua ·i·trifoliũ

Ehualidos ·i· semen genestre

Ehuarida ·i·peucedanũ

Ekkausis id ē·arbor

Ekauma ·i·incendiũ

Ekkalfea est herba cãforata

Ekeletrum ·i·karabe

Ekelethrum ·i·electuariũ

Ekteticuos ·i·tabefactꝰ

Ekilios ·i·liliũ silvestre

Eklisis·i·dissolutio vel defectꝰ

Ekpis idem quod supra·

Ekptusis· ·i· sanies catefresis ·i·sãguis putredo

Ekptidicos ·i·saniem faciēs

Ekopos ·i· vermicularis

Ekhopis ·i·defectus

Ekpton ·i·expuo

Elacteriũ ·i·succꝰ cucumeris agrestis·vnde elacteriũ in verbo exēplari dyas·est succꝰ fructus cucumeris agrestis·sed maturi eligēdi sunt vt pũcti possint humorē emittere· qui cucumeres collecti vna nocte sũt dimittendi·et alia die cribrum sup vas pone in quo cucumeres supradictos ponis:singulos acu pungis: et panno pressi exuccãtur· & expressi in alio vase mittēdi sũt·& hũc vocamꝰ elacteriũ·virtutes eiꝰ q̄re.in·l·refo

Elacterides sunt cucumeres agrestes :tã ipse fructꝰ ꝙ eius herba·Itē electarides vocãtur cataputie·

Eladin rodinũ ·i·oleũ roseũ

Elamep ·i·vua

Elasac ·i·armoniacũ

Elarna ·i·granũ

Elafion ·i·ceruaria.et ē elafos boscos

Elapinum ·i·crisantinum

Elacia est excrescentia in palpebris rotũda albida perspicua simil' lapidi grandineo

Elafos boscos ·i·herba quã dyas· vocat ceruariam vel ceruicelliũ:Et Gali· vi·sim·phar·ca·elafos boscos· Elafos boscos calide et subtilium partium est virtutis· & ideo etiã exiccatiuũ scđum scđam abstantiam

Elafon idem

Elafos ·i·ceruꝰ

CCXXXVI·

Elatinus· Dyas·cap̄ ·elatinꝰ Elatinus habet folia rotũda & aspera·hastas tenues similia clixine sed minora·et rotũda et aspera · hastas tenues duobꝰ palmis lõgas . quinqʒ aut sex ex vna radice habens folia plana gustu stiptica· Nascitur locis cultis et in agris· Plinius capitulo elatin·Elatin ramulos habet quinqʒ aut sex tenues & oblongos·folia quasi pilosa et stiptica·

Galienus sexto simplicium pharmacorum·Elatin mediocriter est infrigidatiua et stiptica· Posseđ· Dyasco.Folia eius i cataplasmatibꝰ adhibita polenta reuma oculoꝝ et tũorē ꝓhibet· Et elixatura eiꝰ bibita disintericis mirifice medicatur

Pli·Folia eiꝰ i fomẽto lacrimas strĩgũt Elatis. Alexãder cap̄·de palisi et agiro et elatis acopum· i·mitigatiuũ ex agyro mixtũ et cõfortatiuo et elatis ·i ·stipticis ĩfrigidatiuis cũ tēpamēto

Elangerãda ·i·terrestria

Elbair ·i·oua

Elcalmibat ·i· terbentina

Elchai ·i·satirion

Elhanachid ·i·racemus

Elhanakid idem

Elkalibac ·i·terbentina

Elkamac .i·granum

Elkabutim ·i·gũmi albotin·et est terbentina

Elkalibakia ·i·auena

Elkta ·i·vlcera

Elua ·i·enula

Eleo ·i·trabo· ide catel tica virtꝰ scʒ subtractiua ·i· virtus retentiua que statim sequitur post appetitiuã sed aliatica dicitur digestiua· & iterptat̄ imutãs·et eleo similiter dicit̄ oliua· vt apparet ĩ litera propria

Eleos paleon ·i·oleũ vetus

Elea ·i·oliua

Eleas dracin .i·gũmi oliue

Eleon ·i·oleum

Eleborites ·i·cētũneruia

Elcualan ·i·galãga

Elermas ·i·auripigmentum
Eleps ·i·cicer
Eleniabin ·i·conditum
Eleodin rodeum ·i·oleum roseum
Elili casmoboro ·i·gummi zappini
Elelica albutimo ·i·gūmi therebinthi·
Elelissagus quid ē l·l·elissagus
Electuarium ·i·mollis sorbitio
Elegne ·i·elatin vel elatinus
Elezuri ·i·passio quādo aliqs
ipetuose caput mouet qn̄ loquit᷑·vel qn̄
silet·aut facit strepitū ore cū loquit᷑ repe
tendo idē verbū improprie·vel cū aliquis
loquit᷑ secum vt recordet᷑
Eleni ·id est·tediū vel tri-
sticia de futuro·& facit vigilare
Eleser ·i·vitis
Elesen idem
Elegia est species calami aromatici
Elenea est secunda species lauri que dicit᷑
sigillum salomonis
Eleas darchi ·id est·gūmi oliuarū
Eleboritis ·i·centaurea minor·
Elecorum ·i·lapis linas
Elesion scd̄m dyas·dicit᷑ tercia spēs semp
uiue que aizon dicit᷑ vel aisdon

CCXXXVII

ELeboscos·i·ceruicellum & cer
uaria· Dyas·cap·Eleboscos
herba ē quā alij alasion dicunt
latini vero ceruicellū·i·ceruariā·virgam
habet feniculo similē q̄ virga nodis ē ple
na·folia eius duob⁹ digitis sunt lata &
oblōga sicut therebinthi aspa & fragilia·
virga ei⁹ multos ex se emittit ramulos ī
qbus capitella sunt aneto similia·radix ē
illi duob⁹ digitis lōga & lata & alba &
odorata apta escis·virga pdicta a mltis
comedit᷑· Posse·Dyas·Hanc herbā cū
cerui comederit cornua deponere dicunt᷑
quare & ipsa cornua venenis occurrunt·
semen eius cū vino bibitum serpentū ve
xationes curat.
Elenpropicoron ·i·centaurea
Elefas est ordeum infusum·& est quidaȝ
potus·

CCXXXVIII

ELectrum arabice·grece gaga
tes.latie vero karabe·Karabe
est gummi arboris vt gemma·
vnde anuli fiunt·Vnde electrum succi
num karabe sub eodem ponuntur·quia
electrum est karabe·& succinum est ka
rabe·Vnde habemus ab alexandro cap·
de disinteria trociscos dyalectrum·Iteȝ
Seruius super bucolicon virgilij in eglo
ga pastoris dicit ꝙ electrum est post suc
cinum·Item Cassius Felix tractatu de
trociscis dicit·Trociscos de succino & ē
electrū·& describit trociscos de karabe
Est aūt gummi arboris dicte a dyas·agi
ros·& ē species populi arboris·vt patet
in illo cap·agiros·veꝝ aliud facit cap·de
populo diuerse spēi ab illo sicut etiam
Auic̄·vt īfra ī alia litera saf patebit·duo
facit cap·de haur qd̄ idem ē qd̄ agiros·sȝ
ī arabico ē haur·que cap·idem sunt cum
his dyas·qd̄ aūt dyas·dixit agiros Auic̄·
dicit achirosa corrupte vel achiros vt in
arabico·& dicit ꝙ ē haur romanū in alio
autem cap·dicit ꝙ gūmi illius arboris q̄
dicitur haur romanum dicitur karabe
Dyas·cap·de agiros circa finem aliqui
perhibēt hui⁹ arboris lacrimū ī rodanū
distillatū & coagulatum succinū facere·
id ē·karabe·Ouidius tn̄ li·ij·methamor
phoseos in eridanum electꝝ ex populis
manare dixit·Sed plinius post longā im
probationem fabularum ouidij & alioꝝ
Certum est inqt electrū gigni in insulis
septentrionalib⁹ occeani·& a germanis
appellari glessū·Itaqȝ et a nostris vnā in
sulaꝝ ob id glesariā appellatā·germanico
cesare ibi classib⁹ rem gerēte austrauiā a
barbaris dictā Nascit᷑ aūt ↄfluēte medul
la pinei gnīs arborib⁹·vt gūmi ī cerasis
resina pinei erumpit humoris abundātia
densatur rigore vel tēpore aut mari·cum
vero intumescens estus rapuerit ex īsulis
crete·in litora expellitur ita volubile vt
pendere videatur·quod arboris succum
esse etiā prisci nr̄i credidere ob id succinū
appellātes·pinee aūt arboris esse indicio
est pineus ī attritu odor·& qd̄ accensum
tede mō ac nidore fragrat ita nasci etiam
& in india certum est·Archelaus qui re
gnauit in capadocia illinc pineo cortice in
herente tradit aduehi rude·Et parum in
fra·Distillare argumento quodam intus
trāslucēti aut formicas aut culices lace
ratos adhesisse musteo non est dubium·
& idurescente & cetera·Et infra·leteꝝ
attritu digitoꝝ accepta vi caloris attra
hunt ī se paleas & folia arida & leuia sic̄
& magnes lapis ferrū & cetera·Arbor
huius gūmi qd̄ est karabe grece vocatur
agiros·& ē populi species per dyas·ara·
vero scd̄m sera·vocatur laurcuma scd̄m
auic̄·vocatur·haur romanum vel hauruȝ
latine quod secundum arabes sonat haur

Auič·li·ij· de eo duo facit cap · Vnum
de hauro cui ꝯsonat cap· de populo arbo
re·aliud de haur romanū cui ꝯsonat ca·
de agiros qd̕ eč expoīt dyaſ ·ꝙ ē populꝰ
arbor·& Auič·dicit ꝙ ē achirosa volens
dicere agiros·ſʒ ī arabico ē achiros cuiꝰ
gummi · vt dicit auič·ē karabe·et dyaſ·di
cit ꝙ ex hac arbore ſuccinum naſcič ſcd̕m
quoſdā·& ī rhodanū diſtillat· & ipſum ē
electrū vt oſtenſū ē ſupra in electro & ī
karabe. Due ergo videnč eſſe ſpēs huiꝰ
arboris·vna ca·ꝯplexionis·alia fri·ſicut ꝑ
vtrūqʒ textū colligič· ꝙ quā apud dyaſ·
cap· de agiros ſit ꝑmixtū cū alio cap·cu
ius error vel a trāſlatore vel a ſcriptore
ꝓceſſiſſe ꝓhibeč ꝑ teſtimoniū ſera· ex di
cto dyaſ·in vtroqʒ cap. Aliud p̄terea ca·
facit auič·de hac eadē qd̕ īcipit nux roma
na dicič acrufex·ſ·ī arabico·& ē achiros
& cetera· Ibidē ſicut de haur romano &
error ꝯtigit ob ſimilitudinē literaꝝ huius
nōis haur·io·& leum·io·qꝛ non differūt
niſi in punctis· Itē error fuit & ab eodeʒ
tam in cap· de karabe vbi dicit·qꝛ ē gum
mi arboris dicte nux romana· & debuit
eſſe haur· Item error inuenič in quibuſdā
ſinonimis· agiros inquit eſſe leum romi·
id eſt ·nux gallica vbi erat leū debuit eſſe
haur Dyaſ·cap·de agyros.i·populus
arbor quā alij leum dicunt·calefacit forti
ter·numectat auteʒ mediocriter & lepto
meris ē Gal·vj·ſim·phar·cap·de popu
lo argira ſiue populi flores ca.ſūt virtu
te ex tercia abſtantia a tēperatis·in ea ve
ro que exiccādo & humectādo differētia
breui ab eucratis & medijs acceſſerunt
verſus ſictius·eſt aūt ſubtiliū partiū ma
giſ ꝙ groſſaꝝ· ſed & frondes eiꝰ ſimiles
ſunt floribus·niſi qꝛ ꝑ omnia debiliores
& minus efficaces·& reſina eius eiuſdeʒ
virtutis ē cū floribus & adhuc calidior·
Semina vero ſubtiliū partiuʒ magis nec
non deſiccatiua magis ꝙ reſina · & flo
res non valde nota aliquod calidū Se
ra·li·aggre·cap·haur romi auč ·gal· vj·
ſim · phar· Haur cuma vel haur romi·i·
arbor karabe ꝯplexio eiuſ ē compoſita ex
ſubſtātia aq̄a tepida & terrea ſubtili.&
ꝓpter hoc accidit ꝙ ſubſtātia eius ē ꝯpo
ſita·& ī roſis huius arboris ē ſubtilitas
plus ꝙ groſſicies·Et virtus eius ē ca·in
iij ·gradu·ſed deſiccatio & humectatio ñ
ſunt ī ea multū·verum decliat ad ſiccita
tem paululū·ſed gūmi eius ē karabe· vir
tus eius ē ſimilis flori eius· niſi quia ē ca
lidior paꝝ·ſemen eiꝰ ſeu fructus ē ſubti
lioris ſubſtantie ꝙ gūmi & maioris deſic
cationis·& ē hoc plus ꝙ flos eiꝰ ·niſi qꝛ
non ē multe caliditatis·ſed floris virtus
eſt ſicut roſe eius·niſi qꝛ oꝑatio eius ē de
bilior oꝑatione ipſius · Et dicič ꝙ gūma
haur que naſcič iuxta fluuium nili ꝯgelač
ibi·& ē illud qd̕ dicič alapton · & quidaʒ
nomināt ipſū arſopodon·& ē karabe· Et
hoc gūmi qñ frangič ꝓcedit ex eo odor
bonus·& color eius eſt ſicut color auri

Auič·li·de viribꝰ cordis·karabe ca·ē
in primo·ſic·in.ij·aliqui volunt ꝙ ſit fri·
Paulus de karabe· Karabe ē gūmi arbo
ris haur romi·& calefacit caliditate tem
ꝑata cū pauca frigiditate Bulcaſiʒ eben
abē azarim li·qui dicič ſeruitor Karabe ſic
aſſatur & cōburitur·oportet ꝙ frangas
karabe ī fracturis ꝑuis· & aſſa vna vice
vel duabus & ſerua.ſed ꝯbuſtio eius ē in
hunc modū· Accipe ollaʒ fictilem·& po
ne karabe intus & claude os eius cū luto
& pone ī igne vna nocte·deinde extrahe
& vtere & tere Poſſe·Dyaſ·Corij ei
us·ʒ·j·bibita ſciaticis medetur·ſtrangu
rijs ſubuenit·multi dicunt ꝙ bibita cum
vrina burdonis generare nō permittit fo
lia eiuſ bibita poſt purgationē menſtruo
rū ſimili mō conceptū minime admittit·
Item ſuccus folioruʒ eius dolori aurium
ſubuenit·ſuccus eius ſeminis melle mixtꝰ
caligines oculorum detergit · Item folia
eius cum aceto vt cataplaſma adhibita
podagricis medentur·reſina vero eiꝰ ma
lagmatibus neceſſarie miſcetur · Semen
eius cum aceto bibitum epilenticos curat
gūmi eius quod dicitur karabe tritum et
bibitū ſolutiones ventris conſtringit·&
ſtomachum reficit·& fluorem ſanguinis
reprimit Auič·Habet ꝓprietateʒ cōfor
tandi cor & letificandi & repellendi car
diacam·& fortificandi ſpiritus· Sera·
cap.karabe· Karabe ſumitur in potu &
prohibet curſum humiditatum ad ſtoma
chum & abſtringit ventreʒ & ſtomachū
& cōfortat eum·& abſcindit fluxum ſan
guinis·& quando cortex huius arboris
inciditur minutim.& ſeminatur in letami
ne·oriuntur ibi toto anno fungi ad come
dendū Paulꝰ.Karabe eſt gūmi arboris
haur romi·qd̕ quando bibič retinet fluxū
ventris & ſtomachi & ſanguinē vndecū
qʒ fluit· Et putāt quidā ꝙ ſit ſandaraca
& dicūt ꝙ karabe ſodoma huiꝰ eſt gūmi
& ē gummi funeris eo ꝙ latini ponebāt

ipsum sup corpora defunctorum. Et idem auc. albugerig. Caliditas eius e teperata cu pauca frigiditate. & habet proprietatez retinedi sanguine. & proprie in tenasmone & confert cardiace. & stringit ventrem Et idem auc. begde. Karabe ca. est. & retinet sanguinez vndecunqz fluentem. Et idem auc. alcauzi. Suspeditur super apostemata. & cofert & est frigidu. et confert cardiace & sputo sanguis & fluxui eius a naribus. Alias virtutes inuenies in litera lapis gagatis

Elecemium .id est. lilium

Eleodes est species saniei.

Eleomeli & aumeli est oleu dulce spissuz valde sicut mel. & extrahit de quada arbore & cetera l. l. aumeli

Eleon	.i. oleu oliuarum
Elepeon	.i. mezereon
Elepnium	idem
Elesini	.i. paritaria
Elesini	idem
Elexeon	idem
Elexim	idem
Eleti	.i. gazati. & est eupatorium.
Eleuantia	.id e. inflatio cruris et pedum.
Elenium	.i. ellenium
Elbelum	.i. butirum
Elcheil	.i. locus vbi ceruix dorso coniungitur
Elkemac	.i. granum
Elleborum mellinu .i. nigrum	
Elleborus melan	idem.
Elleborites	.i. centaurea
Elleborelentum	.i. velatrum. & est elleborus.
Elleben	.id est. lac

CCXXXIX

Elleniu grece. arabice rasin vel ilsaran. latine vero enula campana. Sera. li. aggre. cap. rasin autori. dyas. Rasin. i. enula nominat eam quidaz zinziber. & habet folia similia folijs plante que dicitur flomos. nisi qz sunt asperiora & longiora eis. & habet stipitem magnum. & folia eius non eleuatur a terra. sed extenduntur super faciez terre. & habet radicez magnam boni odoris. cuius sapor habet acuitate & est rubei coloris. inuenitur autem planta que oritur sicut yreos. & e sic serpentaria. & nascitur in locis montuosis. & humidis & in ortis. Euellitur autem radix enule i tempore estiuo & desiccatur. & est illud quod ex ea administratur. & est in babilonia alia species enule. & est planta habes ramulos longitudine vnius brachij qui extenduntur super terram sicut serpilluz & habet folia similia folijs lenticule. nisi quia sunt longiora et plurima sup ramos ipsos. & habet radices paruas citrinas quarum grossitudo e sicut digitus medius. & subtilior pars radicis e subtilior superiori parte eius. & super ipsa est cortex niger nascitur vero in locis maritimis. virtus e eius ca. & hu. & e in ea caliditas superflua indigesta Dyas. cap. de ellenio secundu translatione nostram ellenium multi simphitum vocant. Alij vero batum. alij vero flomum. latini vero enulam vocant folia habet flomo similia angusta et mollia & oblonga non crescentia in altu. & sup terram late distendunt. radix e illi igens & odorabilis & rufa & viscida gustu no suauis. frutex e similis lilio tirsum habet album in cuius summo flos e aurosus & montuosis & vmbrosis nascitur locis & humidis & i ortis. Cratebras etia phibet egiptum habere alterum elleniu qd habet virgas longitudine vnius cubiti sup terram porrectas herpillo similes. folia vt lenticula. sed plura & logiora circa easde virgultas. & radices sunt illi minores & viridiores in soliditate vnius digiti minoris quarum superior pars grossior e ad vnuz deducta i tenuitate cu corio nigro. nascitur i maritimis & i siccioribus locis morsibus venenatis radix eius bibita medet.

Gal. vij. sim. phar. ca. Elleniu siue timmallium siue enula capana. hec planta et radix maxime vtilis e. ad statim in primo aggressu calefacietiu. & ideo dicendum est eam non certitudinaliter ca. & siccam sicut nigrum piper & album ymmo cum humiditate superflua. Et ido electuarijs que fiunt ad educendu viscosos & grossos humores existentes in torace & pulmone conuenienter miscetur & cetera

Posse. Sera. Virtus eius est que ad iuuat ad excreandum grossos humores & viscosos a pectore & pulmone et calefacit membra egra egritudie fri. sicut sciatica emigranea. & cofert fluxibilitati membrorum que fit ab humiditate. Et quado bibitur decoctio eius prouocat vrinam et menstrua et confert coartationi ani et attritioni neruorum et tumoribus et morsibus venenosis propter sui ca. folia vero

eius quando coquuntur cum vino. et fit
inde emplastrū cōfert sciatice. & quādo
radix eius conficit̄ cū rob est bona stoma
cho. et qui ɔficiunt eā desiccāt prius. dei
de infundūt ī aqua et terūt et ponūt in
rob et reponūt Humayn ex vbo hyppo.
Enula aufert iram et tristiciā et fortificat
os stomachi. et mūdificat pect9 et ꝓuo
cat superfluitates que sunt ī venis ꝑ vrinā
& menstrua & ꝓprie vinū qd̄ fit cum ea
Gal. Elleniū miscet̄ cū electuarijs q̄
fiūt ad educendū viscosos & grossos hu
mores existētes in torace & pulmone. &
calefaciunt eas pticulas q̄ frigidis & diu
turnis passionib9 molestant̄. sicut sunt q̄
dam sciatice & emigranee. & ɔtinue pas
siones articuloꝝ ꝓpter frigiditatē Dy
as. Elleniū ē virtutis feruentis et mictua
lis. Radix eius estate fossa siccat̄. aqua eli
xature eius vrinā ꝓuocat. menstruis im
perat solutione. Radix eius ɔtusa addito
melle vt electuariū tussim sedat & orto
noycos curat. morsibus venenatis occur
rit & medet̄. folia vero eius tunsa & ca
taplasmatibus adhibita sciaticos sanant
Itē folia ex vino cocta et renibus īposita
coxiosos emendāt. Multi vero eadē folia
sicca sale addito. & dulcore ꝓcurāt cibū
ꝓ stomachi salubritate. q̄ quidē cū sale sic
canda sūt. vt ex capparo cibi fieri solent.
Succus ei9 cū ruta tussientib9 ꝓdest. vri
nam quoq3 & menstrua & ptū expellit.

CCXL

Ellebor9 vel polirizon gre. ara.
cherbachen. latīe vero velatr
Sera. li. aggre. cap. cherba
chen aut̄. dyas. Cherbachen .i. elleborus.
Due sūt ei9 spēs albus et niger. sed alb9
ē planta. cui9 folia sūt similia folijs plan
tagis seu folijs plāte dicte blete agrion
.i. scle agrestis. nisi q2 sūt breuiora eis &
declinātia ad nigredinē plus eis & vers9
rubedinem aliquantulū tendentia. & ha
bet stipitē quattuor digitoꝝ longum ru
gosum. & quādo īcipit excoriari desicca
tur & putrescit cito et apparet circa stipi
tem velut capilli subnigri. habet radicu
las multas subtiles egredientes ab vna
radice ꝓuas & oblōgas similiter cepe lon
go. nascit̄ montuosis locis. & oportet ꝙ
fodiat̄ radix ipsius plante & reponat̄ tpe
messis. Et melior ad colligendū est cuius
planta extenditur super terrā extensione
moderata. & est albus facile frangibilis
multe carnositatis. non habens acutas sū
mitates sicut squinantū. & quādo frāgit̄
euolat ex eo res similis pulueri. & caro ei
us ē subtilis. & nō mordicat linguā mor
dicatione forti. sed facit abundare saliua3
ad os. Et caueatur a nimietate sua quia
suffocat. Et melior ex eo ē ille qui defert̄
ex terra que dicitur ytalia. sed ille qui est
ex cadechia est malus. & est planta silis
squinanto & est suffocans. Sed ellebor9
niger est planta habens folia viridia simi
lia folijs dulb sed nigriora. & ē in eis aspi
tas. & habet virgā breuē & florē al bū cū
aliquantulo purpureitatis. et est super ip
sam velut racemus in quo ē semen simile
grano cartami. quod homies de nachibor
denominant ipsum scamonoides. eo ꝙ
vtuntur ipso in purgatione ventris. & h3
radiculas multas subtiles nigras egrediē
tes ab vna radice similes radicibus cepe.
& qd̄ de ipo administratur sunt ille radi
cule. Nascitur ī locis asperis siccis nemo
rosis. Et melior ex eo est plenus non con
sumptus. nec extenuatus. cuius interius
ē subtile acuti saporis & pūgens linguā.
Dyas. cap. de elleboro scd̄m translatio
nem nostrā. Elleborus albus folia habet
similia arnoglosse aut blete agresti. sed
breuiora & nigriora & modicū obrufa.
hasta ē ei longa duob9 palmis & rugosa
& citius solet marcescē qn̄ siccari incipit
& sic capilli multi ex vna radice ꝓcedūt
sicut virgule. Nascitur locis montuosis
Radix fodi tempore areaꝝ debet. vtilis
est autem alba & tensa & fragilis & ple
na & iūcosa. quā cū fregeris velud fumū
iactat & albidior deintus cum gustu ca.
non valde saliuā ꝓuocans. plus accepta
hominem suffocat. melius est quirinaicū
& italicum. capadocium his albius est &
tenue. Elleborus niger est pollirizon aut
melāpolion dicitur quia melampus filias
suas amentes ex eodem curauit a mania
herba hec folia hab3 similia platano viri
dia sed minora vt affodill9. sed diuisa ml'
tis locis. sed nigriora & aspa. virga ē ei
breuis & flores albi & purpurei ī scema
te botruoso silēs gnico. hec in antiquis tē
poribus scamonoides dicebat̄. q2 multi
ea vtebant̄ ī purgationib9. hui9 radices
tenues sunt & nigre sicut cepulle quarū
radicū maxime vsus est. nascitur in locis
asperis & siccis & agrestibus. Eligenda
vero est carne plena que intra se habet al
bum colorē & gustu viscidū & calidū.
talis vero in parnaso monte nascitur.

Gal· vj·sim·phar·cap·de elleboro· El
lebori species ponanť in tertio gradu ca
lefacientiũ & desiccantiũ· Est autē scđm
gustũ calidior qui niger·subamarus aũt
albus Auič·li·ij·cap·de elleboro·El
leborus ille qui niger ē· est frusta incisa
& eius acuitas fortior ē acuitate albi· &
illi qui ipsũ colligunt preseruanť ab eius
nocumento comedendo allia & bibendo
vinũ·& folia quidē plāte eius sũt similia
folijs adulb· sed sũt vehemētioris nigre
dinis ꝙ ipsa·& hꝫ crus breue ad purpu
reitatē declināś·& ei⁹ figura ē sicut figu
ra racemi·& ī ipsa ē fruct⁹·& hꝫ venas
subtiles nigras ex cuiuscũqꝫ quaꝝ radice
sicut duo capita cepaꝝ egrediunť & qđ
de eo administrať sunt vene iste·& oriť
in siccis locis·melior ē ille qui ē medius ī
ter veterē & nouũ & grossuꝫ & extenua
tum habēs·colorē cinericeũ·& qui ē velo
citer fragibilis & nō pōderosus·in cuius
vacuitate ē quoddā simile tele aranee sa
porē habens acutũ & mordicāś linguam
Et bonũ quidē qđ administrať ē vt assu
mať lignũ paruũ qđ ē apud radicē ei⁹·et
infundatur parua aqua & excorietur· Et
assumantur cortices illius & exiccentur
in vmbra· & administrentur triti & cri-
bellati· Et potio eius sunt tres carimet.
Et melius ē vt in potu detur cũ petrosel
lino & dauco·Et quādoqꝫ danť ex eo vs
qꝫ ad duos aureos·ca·ē & sic·vsqꝫ ad se
cundũ·Est solutiu⁹ & subtiliatiuus·& ē
fortis abstersionis adeo ꝙ corrodit carnē
mortuā·& qñ nascitur apud radicem vi
tis fit virtus eius solutiua· & de ꝓprieta
tibus quidem ellebori ē ꝙ ipse permutat
corpus a sua complexione·& facit quan
doqꝫ acquirere ꝯplexionem bonā iuuenilē
& multi sunt qui album elleboꝝ sumunt
ad vomēdum·& non facit vomere & nō
soluit·sed facit illud quod facit vomitus
& solutio·& conuenientia eius ad viros
viragīes mulieres et ad fortiores et ado
lescentes·& ad eos qui hñt carnes tene
ras in corpe & multitudo sanguis ē plu
rima & nō ē ꝯueniens castratis neqꝫ mol
libus·Et ipse quidē ē ꝯueniens in martio
deinde in septembri·verũtamen oportet
vt ante ipsum precedāt tres dies penit⁹
in quibus abstineať a ꝯmestione & pota
tione grossorum·& vt administrētur ea
que gaudere faciant & delectari·& vt
euomat & eijciat post cenā duabus vici
bus aut tribus·deinde assumať linitus su

per morfeā & cetera Jo·Mes·cap·de el
leboro·Elleborus ē arbor algur· & sunt
eius due species·nam alius est albus·ali⁹
est niger·Niger incolumior est albo·Vn
de minať albus accidentia timoris & tre
moris·Niger vero acquirit ei iuuenescē
tiam & icolumitatem·& ex eo quod ma
gis eligitur & proprie est cuius sapor est
acutus mordicans gustum & habens sa-
porem sicut assarum proprie·et quod est
frangibile· & mediũ inter subtile & gros
sum & mediũ inter recēs & antiquũ· &
mediũ inter ponderosum & leue· ymmo
plus leue ꝙ ponderosum·& quod ē leue
carens asperitate· Et melior pars ipsius
plāte ē radix ipsi⁹·& melior pars radicis
sunt fustes ipsi⁹·& melior pars eoꝝ sũt
cutes ipsoꝝ·Et melius tempus collectio
nis ipsorum sunt ver & estas· Albus au
tem minoris ē acuitatis & mordacitatis
et est eius mordacitas non apparens subi
to·& ē maioris amaritudinis ꝙ niger·in
alijs autē proprietatibus vt niger habet
sed plus de antiquitate ꝙ niger patitur
Niger est ca·& sic.in tercio·& ē subtilia
tiuus & solutiuus corrosiuus carniũ que
fiũt in vlceribus·& đr ꝙ quādo nascitur
apud radicē arboris sunt fructus illius
solutiui·Albus vero ca·& sic·ē in medio
tercij·& ē similiter abstersiuus mordicati
uus multiplicāś vomitũ·& faciēś sternu
tationē cũ fortitudine· Albus corpibus
nostri tpis molest⁹ ē·ymmo est eis sicut
venenum proprie prefocans·Nigri autē
vsqꝫ ad tēpora nostra virtus ē tollerabi
lis·licꝫ adhuc difficile·Inquit hyppo·mo
lestus elleborus his quoꝝ corpa sunt sa
na. ars aũt & solicitudo ī rectificādo et
ī ꝓpinando quādoqꝫ cum oportet facere
eius opationem incolumem·Inquit filius
zezar fit terniabin sicut mel· & submerge
tur ī eo tepidũ et subtile et ex follicľis ni
gri partes conuenientes circiter octo ho
ras·& extrahuntur ab eo & propinatur
terniabin habēs virtutē ellebori·& ꝯsimi
liter fit de melle passularuꝫ·& qñqꝫ sub
mergiť in iure gallinaꝝ aut carniũ et fit si
militer. Et aliqui perforant radicē rafani
& intromittunt frustuꝫ ellebori· & post
diem auferunt & ꝓpinant rafanũ haben
tem virtutē ellebori. Et qñqꝫ infunduť
in oximelle & fit similiter· et quādoqꝫ in
vino dulci·et quandoqꝫ in condito aut ī
alio ex sirupis aut robub·qñqꝫ infundiť
in iure galloꝝ aut carniũ et coquuntur

in iure postmodū autem kist aut ordeuz et quandoqz sorbetur ius solum per se. Daucus autem et piper longū anisum et petrosellinū et calamentū et ysopꝰ sicca et origanū et asce. et bonificant eius operationem. bene autem permiscetur cum epithimo et polipodio et sale yndo et similibus. ꝯfortant eñ sese. expellunt autē virtutem vtriusqz a corpe aqua mellis aq̄ passularꝝ & aq̄ ordei et ius gallorꝝ et gallinarꝝ cū oleis nucū & amigdalarꝝ & similiū. puluerē autē ellebori sumere non ē tutum. Posse. Contra vermes auriū cōficiatur modicū pulueris eius cum succo persicarie. & in auribus imponatᷓ statim exeūt. puluis eius superpositus carnem superfluā corrodit. contra furfures capitis & pediculos bulliat puluis lupinorū amarorꝝ in aceto postmodū coletᷓ & colature admisceatᷓ puluis ellebori vngatᷓ caput per discriminalia postmodū lauetur. Contra scabiē fiat puluis ex elleboro albo bene trito. ℥. j. & litargiro bene trito ℥. ij. & oleū cōmune vel nucū in patella bene coquatᷓ. & litargirū bene ꝯficiatur cum aceto. & ponatᷓ ī oleo illo ad vltimū puluis. & inungatᷓ patiens in balneo. nā valet multū contra litargiaz & epilensiā ꝓuocatur sternutatio ex puluere naribꝰ immisso vel panno imposito ad nares.

Dyas. Elleborus albus flegma & oīs humores vomitu purgat. collirijs nobilibus miscetᷓ. caligīnē oculorꝝ purgat supᵽpositus aborsū facit. infantē in vtero occidit sternutamenta prouocat polente mixtus molli sorices necat elixus cum carnibus citius eas madidas facit. nam nisi mixtus fuerit polente aut sisamo aut succo ptisane. aut succo tapsie aut mulse aut succo lenticule. aut nisi in pane coquatur dari nō potest. qꝛ sic ab antiquis inuentū ē. Filon medicꝰ doctissimus. & ꝑfectissimus diligentia longa & ratione scripsit qua disciplina elleborus detᷓ. Multi vero in succo mulse mixtū dant postea dātes manducare illis qui hoc acceꝑint qui sūt fortissimi corpore. vnde datū disciplina superiori nullā offocationē facere potest cum aceto mixtus & colliriū factum. & ano suppositū nauseam prohibet. Ellebori vero nigri radix accepta coleram & flegma per ventrē purgat. Alij scamoneaz & sal miscent. ℥. j. multi cum viscellis eā coquunt. multi cū lenticula. nam sic accepta ventrē purgat. purgatio illa melāco licis epilēticis arteticis & paraliticis medicatᷓ. supposita mēstruis imperat aborsū facit. fistulas purgat īposita. & post triduū tollatᷓ. surdis auri īposita reddit auditū post biduū aut triduū eiecta scabiē purgat mixta libanotidi cere & pici liquide & oleo citrīo aceto addito. sola vt cataplasma īposita maculas omnes corpis tollet. lepras omnes & zernas limpidat. scabies curat in aceto cocta. & gargarismo accepta seu adhibita dolorē dentium mitigat. miscetᷓ & stipticis medicamībus mixta vīo & pollīne ordei. & vt cataplā adhibita hydropicis prestat effectū. et si līmo fuerit inserta & vīno mersa vinū catarticū reddet. aqua in qua fusa fuerit si domui asꝑgatur muscas & pulices necat hoc cū foditᷓ celeriter fodi oportꝫ. qꝛ tarditate fodiētis visū ebetat. aut dolorem capitis ꝯmouet. nam plurimi fossores eiꝰ alleo sumpto & vīo potato secure fodiebant. Gal. Elleborus vterqz tam albus q̄ꝫ niger abstersiue similiter & ca. virtutis sunt. quare & morfeis & empetiginibus & scabiebus & lepris ꝯueniunt. quīm etiā fistulas mortificāt duobus aut tribꝰ diebus. sed dentiū doloribus cum aceto conferūt. Sera. autᷓ. gal. Virtus eorum est que abstergit et confert scabiei empetigini & morfee & egritudini cū qua eleuatur cutis. Et quando ponitᷓ elleborus niger in fistula dura aufert duriciē illam in duobus diebus aut tribus. Et quando fit cum eo collutio oris. cum aceto ꝯfert dolori dentiū. & occidunt colūbos quando intus fundunt̄ fabe. aut frumentū in aqua in qūa infusus ē. & ꝓpinatur eis in cibo. Hyppo. elleborꝰ niger euacuat melancoliaz per secessum. & al. per vomitū

Auic. Confert linitus super morfeam cum aceto. & similiter sup loca in quibꝰ sunt sordes. & similiter sup albā morfeā et eradicat verrucas. & euacuatio que fit cū eo confert albaras & similiter albus. & linitᷓ niger & albus cū lacte sup scabiem & empetiginē cū aceto. & ad excoriationē linitus valet. & fit cū eo euacuatio & ad fistulas dura. & ꝯfert duriciei earꝝ fiunt ex ea sicut licinia et immittunt̄ eis. eradicant corpora earꝝ et confert paralisi et doloribus iuncturarū et euacuatio facta per ipsum est medicamē eorꝝ omniū forte. Et quādo decoquitur cū aceto. et distillatur in aurem sedat sonitum. Et quando os colluitur ex illo aceto sedat

dolorem dentium. Et quando distillatur decoctio eius in aurē debilis auditus cōfortat ipsū. & confert melācolie que est cū aliquis solus aliena loquit̄. & emigranee antique. & egritudĩbus capitis epilēsie & melācolie. & ꝯfortat visum quādo ponitur in alcohol. Et soluēdo educit ex toto corpore absq; horribilitate. & extrahit flegma & coleram & extrahit omnē superfluitatē admixtā sanguini. ita ꝙ ab extremitatibus corporis. & oportet ꝙ fiat velocis solutionis cuȝ scamonea & misceant̄ ei petrosellinū & daucus. Et qn̄q; datur ĩ potu hoc modo infunditur in oximelle aut vino dulci. & dimittitur in ipo aliquo spacio. deinde coquitur vinum illud cū lentibus aut cū ordeo aut gallina & ad sorbiendū datur ius eius. Et qn̄q; admiscet̄ duob⁹ aureis de eo q̄titas triū anolosat de scamonea. Et quādoq; decoquitur cū lentibus et iā quidem dictum est in tabulis proprietatū de regimīe ei⁹ quod oportet fieri in hoc loco etiam. Et ipse valde ꝯfert apostematibus intestinorum & vesice. & prouocat vrinā & menstrua. loco nigri ponitur mediū pondus ipsius de mezereon. & due tercie pōderis eius de agarico. Filius autē mesague dicit ꝙ loco eius ponit̄ cundes Io. Mes. dicit albū debere vitari. Est em̄ p̄focatiuus sup nigrum autem debere presumere concordant omnes. & proprie rectificādo scd̄m artem & legem. & nō conuenit nisi robustis corpibus & aīosis & tēpore veris. & proprie datus quidē quando & cui conuenit. & qualiter acquirere facit iuuenescentiā & incolumitatē & mores laudabiles & ꝯplexionem bonam. hoc em̄ est proprietas sicut hippo. dicit. & ꝓprie quidem mundificat corpus totū a supfluitatibus materierum corruptaruȝ. & solutione educit cum facilitate coleram permixtam. & grossum flegma & coleram nigram cū virtute & sine molestia. & mūdificat sanguinē. & attrahit a venis supfluitates admixtas sanguini. ymmo a toto corpore. & a concauitatibus membrorū. & ptibus remotis a cute. Et ex rebus solennibus ĩ mundificando cerebrum et caput totū & instrumenta sensuū & neruos & vesicā. Et ꝯfert iuuamētū magnū egritudinibus eaꝝ sicut est soda proprie & emigranea & mania & melancolia & vertigo & epilensia & paralisis. & aque que descēdit ad oculū. & ꝯfert egritudinibus iuncturarū & duriciei & apātib⁹ earū & scrofulis. & est sicut tiriaca et medicina antonomatice ad lepram et cancꝝ & species herpetis. & bothor que se comedunt. Et ponitur quidem elleborus niger in alcohol & confortat visum. Et si distillatur acetū decoctionis eius ĩ aurē confert tinnitui & sibilo. & corroborat auditū & colluit̄ os ex aceto decoctiōis eius & corroborat et ꝯfert dolori dentiū & ꝯfert egritudinibus splenis & febrib⁹ longi tēporis & quartane colerice & melancolice. & egritudinibus difficilis eradicationis. & ꝓuocat vrinā & menstrua. Vsus autem eius colorē efficit bonum et odorem similiter oris & remouet egritudines cutis. sicut est morfea & baras secūdum omnē modum administrationis ei⁹ & fricatus cū aceto similiter. & remouet feditatē cutis & pannū. Albus autē fortiter & difficulter vomere facit cum accidentibus timoris. & confricat⁹ ex eo ad egritudines cutis confert cum virtute & curat scabiem & empetiginem & lentigines et confert vterq; elleborus fistule et vlceribus fraudulentis. Dosis nigri est a kirat. vj. vsq; ad. ʒ. j. Confectio pillulaꝝ quas descripsit haly. quarum iuuamentuȝ est vltimum ad melancolicas egritudines & cancrū & lepram & morfeam nigram difficilem quaꝝ est hec ꝑmixtio. Recipe yerepigre. ʒ. xij. ellebori nigri polipodij ana. ʒ. v. agarici. lapidis lazuli salis yndi colloquintide ana. ʒ. iij. dosis a. ʒ. ij. vsq; ad aureos. ij. sunt sane & expte

Elmelich · i · mellilotum

Elmetos . id est · cicer

Elmele · id est · sal

Eliosparagus teneritas ramoꝝ sparagi que in summitatibus nascunt̄. dictus ab eleos qd̄ est sol. q2 sicut sol mutat radios suos ita sparagus teneritates suas

Eliga · i · anuli vitis

Elixiones vitragena vel echine seu ꝑdicalis. vel paritaria idem

Eliostropos quid est l. l. xencua

Elicomalic · id est · mellilotum

Elidrus · i · serpens magnus

Elitrodani · i · rubea

Eliquisma · id est · rasura nauis.

Elixio . i · vitrago vel ꝑdicalis & est paritaria

Elimos · i · eraclea

Elixime idem

Elixim idem

Elixfiatum .i. lenticula
Elissagnie .i. lapsana
Elima .i. corumbrum
Elimben .i. caseus
Elitis .i. lepida. elitis migare .i. lepida teneri eraminis. & ē squama vel scoria.
Eligma .i. electrum
Eliguati .id est. mollis ↄfectio
Elisorion .id est. aconitum
Elianbatis est species brassice

CCXLI

E Liotropiū .i. cataputia maior sed falso. quoniā dyas. facit semotim cap. de eliotropia a cade cataputia maiori quā vocat cicide. vnde eliotropia grece est dictum solis conuersiua. ab elios quod est sol. & tropos conuersio. hoc nomen multis plantis attributū est eo ꝙ plures flores suos ad solem conuertāt. quidā pentadactilum sic vocauerunt. quidaʒ cicoream. & alij alias.

Dyas. ca. de eliotropio duo facit cap. de primo sic. Eliotropium. maius multi scorpioron dicunt eo ꝙ flores similes sūt figure scorpij. folia habet ozimo similia & aspiora & nigriora. & hastas ex vna radice quinqʒ aut sex cuʒ ramulis ꝙ̄ plurimis. in quibus flores sunt coloris albi. & subpurpurei & subcitrini sicut cauda scorpij. Aliud ca. de eliotropio dicit. Eliotropiū minus nascit̄ locis cultis & in pratis. & simile sup̄dicto semen rotundū hʒ pendens. Plinius cap. de eliotropio. Eliotropiū nomē accepit ꝙ p̄rio solstitio estiuo floreat. vel ꝙ solis motibus circuʒ acta conueniat. vnde a latinis solsequia vocatur. nam sole oriēte flores suos apit item recludit cum sol recubuerit. ipsa est quam latini intubā ac verrucariā vocant ex eo ꝙ extinguat verrucas ex aq̄ potata vel cataplasmatis vice īposita verrucas abstergit. Posse. Dyas. Huius herbe manipul9 vnus elixus. & bibitus flegma & coleram deponit. cū vino bibitus ictibus scorpionū occurrit. Cataplasmatib9 adhibitus eadeʒ facere potest. Multi etiam radicē eius collo suspendunt. contra vim scorpionū seminis eius grana quatuor cū vino bibita ante accessionē quartanarijs maximū remediū est. tercianarijs vero tria grana vtiliter danī. folia eius ī cataplātibus adhibita tumores spargunt mirmiceas corporis purgant clauos corporis limpidāt. sicca vero folia ei9 īposita podagricis maximū p̄stant effectū. trita & matrici supposita mēstruis impant aborsuʒ faciūt. Eliotropij minoris herba cum eius semine decocta. & cū nitro & ysopo et cardamomo bibita rotundos et latos lumbricos excludit clauos imposita cum sale tollit. maxime si fuerit elixa & imposita

Elimon .id ē. enula
Elia est species brassice.
Elicinum qđ in petris nascit̄. & ē vsnee
Elicon .i. caprioli vitis

CCXLII

E Licrisi Paulus cap. de sanguine cum vrina ad coagulatum inquit sanguinē in vesica da apozima artemisie bibere & elicrisi & conize & cetera. Plinius cap. de elicrisio. Elicrisium alij crisantum vocant. Ramulos habet candidos. folia subalbida abrotano similia. ad solis repercussum auree lucis in orbem veluti corimbis dependentibus qui nunꝙ̄ marcescūt. nascitur ī frutice & cetera. & inter eius virtutes īquit ad sanguineʒ concretū ventris & vesice assumi cum mulsa

Elidarium putāt ꝙ sit electrum. ab alijs dicitur ꝙ est vernix que proximaʒ habēt virtutem.
Elison apud dyas. ē species quedā aconiti q̄ apud auic. īterfector leopardi vocat̄
Eligmata sunt medicine vel potiones
Elimgria idem

CCXLIII

E Lissagus grece. arabice gelissagos. latine vero saluia. Sera. li. aggre. cap. gelissagos auctoritate. dyas. Gelissagos. i. saluia. & est arbustum longum habens plures ramos & lignū eius & folia sīlia folijs citonioꝝ nisi quia sunt lōgiora & strictiora & rugosa pauca rugositate. sicut ē rugositas panni postꝙ̄ abluitur anteꝙ̄ extendat̄ et reponat̄. & color eius declinat ad albedinem. & habet odorē bonū. & habet in sūmitatib9 ramoꝝ semen sīle semini herbe siluestris que dicit̄ ormen. Nascit̄ autem in locis asperis Dyas. cap. elissag9 siue elilissagus secundū translationē nostraʒ Elissagus. i. saluia frutex eius ē oblonga. & multas habens virgas q̄dras & albas & folia similia malis cidonijs. sed oblōga minora & aspera & albidiora & odorata subrugosa. semen super virgas est simile ormino agresti. nascitur locis asperis;

Pliniꝰ cap̄·elissfagus·Elissfagus herba
est exalbida·hasta est ei vasta et quadra·
folia aliquatenꝰ aspera·potest em̄ acriter
restringere· Gal·vj·sim·phar·cap̄·Elis
fagus·Complexio huiꝰ herbe est cali. ca
liditate manifesta et sufficiēti et parū sti
ptica: Posse.Piniꝰ· Herba ipsa facit
ad disintericos·et succꝰ foliorū eiꝰ capil
los generat· & vrinā ꝓuocat· Serap̄·
Decoctio foliorū et ramorū ipsiꝰ quādo
bibit̄ ꝓuocat vrinā et menstrua et expel
lit fetum· & cōfert morsui venenoso stri
gonis marini·et denigrat capillos. & cō-
fert apātibꝰ·et abscindit fluxū sanguinis
& mundificat vlcera fraudulēta·Et cum
decoctōne ramulorū et foliorū ipsius fit
ablutio·et sedat pruritū genitaliū virorꝫ
et mulierꝫ· Dyas·Virtꝰ eius est diure
tica·mēstruis imp̄at·aborsū facit·percus
sum strigonis marini mitigat·capillos ni
grascit·est etiam termātica· & sanguinez
fluētē ex vulneribꝰ stringit· sordida vul
nera purgat·Elixatura foliorū et virgarꝫ
ipsiꝰ·pruriginē nature cōpescit.est etiaꝫ
virtutis redarguētis cū acrimonia·vnde
ad disinteriā atꝫ muliebrē fluxū (quē gre
ci rigeon vocāt)facit·succꝰ foliorū eꝰ ca
pillos denigrat·& vrinā ꝓuocat· Pau
lus· Vinū decoctōis eiꝰ cōfert paliticis
bibitū & cataplasmatū sup̄ partē parali
ticātē·Et dicūt magi de saluia: ꝙ ipā pu
trefacta sub fimo generat̄ auis quedā ha
bens caudam serpentinā et albā merule si
milis·de cuiꝰ cinere si ponat̄ in lampade
apparet ꝙ domus sit plena serpētibꝰ

Elimea ·i·vnguentum
Elima .i.panicū
Elimaticū ·i·mellaticum
Elioscopos scd̄m dyas·est spēs titimalli·
Elitis scd̄m dyasco·vocatur melior pars
squame eris
Elixatura ꝓ sapa accipit̄· et sic debꝫ acci
pi qn̄ sine determinatōe repit̄
Elinx ·i·lumbricꝰ
Elica ·i·spelta
Elismis ·i·paritaria
Elismen idem
Elimos durkia ·i.miliū
Elime ·i·panicū
Elix apud dyas·vocat̄ quedā spēs edere
cap̄·cissos: que seminibus caret folia habēs
minuta et augulosa
Elios paragus ·i·sparagus
Elismum ·i·plumbū vstum·
Elcismatos vel elcisma grece· Paulus
cap̄· de ruptura inguinū· Inueni in antiq̄s
simo libro alkimie de greco trāslato·tra
ctura auri que grece elicisma dicit̄· Item
in codē libro alibi·elicismatis·i·molibdie
Et quid est molibdia·l·in ꝓpria·l·Item in
antiquis sinonimis inueni elicisma·id est
plumbū vstū Pliniꝰ ca·de scoria·Sco
riā in argento vocāt greci elicisma Elkis
mos grece tractio·datio

Elchidine .i·paritaria
Eldidel melie ·i·corona regis
Elgil ·i·calx
Elchil ·i·mellilotum
Elkisma .i·rasura nauis
Elkinka ·i·radix gladioli·vl'
gladiolus
Elmia .i·corumbrū
Elmis ·i lumbricus
Elmirassitas ·i·colera nigra
Elmirassari ·i·colera rubea
Elmites .i·lumbrici rotūdi
Elnichi ·id ē· ficus p̄ue &
mature
Elpis ·i·scoria argenti
Eltica ·i·virtꝰ attractiua
Eltisma ·i· tractura argēti
vel molibdia
Elzimerach ·i·balaustia
Elobrothon ·i·ypoquistidos &
ab aliquibꝰ dicitur balaustia
Elon est species sambuci
Elcospaltū ·i·oleum vetus
Elcon ·i·oleum
Elcos .i·vlcus
Elkosis ·i·vlceratio
Elsocium ·id est iusquiamus
Eltor id est·succinum
Elubie ·i·faseolus
Elussestedix ·i·barba hircina
Elumaria scd̄um dyascori·vocatur latine
species illa strigni que yponoticus dor=
mitatiuus dicitur
Elus ·i· tunice oculi exitꝰ
ab vlcere que clauis dicitur·l·l·clauis
Elūbre est quidā sapor factꝰ ex succo g̃=
natorꝫ acetosorꝫ lacte am̄gdalarꝫ et zucaro
Elbub ·i· mercurialis ·&
aliqui dicūt ꝙ est species baucie agrestis
fetētis: de qua fit galbanū
Elbue exposita ab auicēna ꝙ est iuzbue·sꝫ
in arabico ē scriptū chibaue ·et ipsum est
elbaue ·et est species cardamomi·dicit eī
ibi ꝙ est subtilior ꝙ̄ cacula quod est car
damomū·et sic elbue est spēs cardamomi
subtilior cardamomo vsuali

Elchuchegi .i. cũ aliquis caput ĩpetuose vertit retro vel añ cũ loquit̃ & mouʒ ip̃m ·aut facit crepitũ ore qñ loquitur· & ꝓfert verbũ et nescit quid dicat·vl' cũ loquit̃ sonũ facit vt non recordet̃·vel aliquid facit qd̉ extraneũ videt̃

Elbul ·i·fructus iuniperi

Ellumie ·id est·alcanna

Elluben ·id est·caseus

Emac interp̃tat̃ sanguis: inde emagoguʒ quasi sanguinẽ educẽs·ab emac qd̉ est sanguis et gois qd̉ est flux⁹·Et ob hoc dicit̃ emorogias vel emorosagia·Et d̉r emathites qd̉ est potẽs·i·sistẽs sanguinẽ: tinos eñi potẽs vl' sistẽs dicit̃·Inde emadosis·i·scđa digestio ab emac qd̉ est sãguis·& dosis qd̉ est quãtitas·qꝛ in secunda digestione fit quãtitas sanguinis ꝯueniẽs ad nut̃tionẽ corpis ·Antidosis·i·tercia digestio·Et emothoica passio dicit̃ ab emac quod ẽ sãguis·et thois quod ẽ eductio a pectore·inde emothoica passio·id est·passio in qua expuitur sanguis a pectore p os Sʒ cũ ago agis componitur emac. & dicitur educens sanguinẽ inde emagogũ·i·ducẽs sanguinem vel agens·& illud vocabuluʒ ponitur in antidotario gal·minori in quo dicitur antidotũ emagogũ·i· adiutorium sanguinem menstrualem educens·Et qd̉ educit flegma dicitur flegmagogũ quasi agens vel ducens flegma et colagogum· id est· agẽs vel ducẽs colerã: Et melagogũ·i·agẽs vel ducẽs melancoliã

Emathites quandoqʒ inuenit̃ in mineris: et quandoqʒ subtiliantur aliq̃ in adurẽdo magnetẽ·et qd̉ ꝓuenit inde ẽ emathites ĩ opationibus suis·emathites in mineris inuentus est sanguineus lapis·cuius tritura et ꝯfricatura sanguinis colorẽ rep̃sentat: et que fluxui cuiuscũqʒ sanguinis apta ẽ a quocũqʒ horum nomen accepisse potest l·l·lapis emathites

Emacaron .i· sanguis dracõis

Ema ·id est·emac

Emagogum quid est·l·l·emac

Emathisia ·i·sanguĩs effusio·

Emasum ·id est prunum

Ematica sunt secundũ alexandꝝ ca·de medicinis ad frigidũ stõachũ inunctões seu salsamenta in q̃bus morselli intingunt̃

Embasmata · id est · salsamenta vel inunctiones

Emfrasis ·id est·oppilatio inde emfraticum·id est·oppilatiuũ et confraticum·id est·oppilationẽ soluens

Emplagia ·id est·paralisis

Emplastrum diazimia·id est· de fermẽto

Emplastrum diamenomis est quod de coclcis conficitur

Empraticum est quoddaʒ genus miconij

Emscara ·i·crustula q̃ sumit̃ de scabie vel de vulnerib⁹ vel de apãtib⁹

Emedia ·i·stupor dentium ex esu ponticorum prouenieñs·vel comedendi poma

Emera ·i·aurora diei

Emerus ·i·ortense olus

Emeluche ·i·alacuen alba

Emethos ·i·vomit⁹ l' nausea

Emergi ·i·qddã gẽ⁹ piscis

Emeruchie ·i·annuiden

Emkersim romanũ·id est·spica celtica

Empnensis· ·i·aspiratio soni vocis inspiratio

Emquenen ·i·vsnee

Emis .i·semis dicitur·vel medietas·inde emigranea.i·dolor medietatis partis capitis·et emitriteus·id ẽ·media terciana

Emina dicta est eo ꝙ sit sextarij medietas cõtinet autẽ ciatos·ix·est scđm ysidorum mensura liquidorum appendẽs li·i·

Emina romana est·ʒ.xx·et ytalica et egiptiaca·xxvi·ʒ·sextarius est lib̃·ij·

Emitritea est febris cõposita ex duabus febrib⁹ quaꝝ vna est terciana ab emi quod est semis et triteus quod est terciana

Emiones ·i· mulus quia est semi asinus

Emitheos ·i·semi deus

Emigeon ·i·semi vntia

Emiston· ·i·semi sextarius

Emigranea quid est·l·l·emis·et denũciat cursum aque ad oculum in fine aut dilatationem pupille

Emblici et bellirici inter mirabolanos non cõputantur · et ideo vide quia diuersa facit cap̃·Auicẽ·et Sera· et alij ꝙuis similis opationis sint· pro q̃bus l·l·balilig

Emphimia ·id est·grauitas tumida palpebrarum·

Empima est sputũ saniosum inde empicus

Empiema vel empijma dicunt greci collectiones siue apostẽata occulta atqʒ visui absconsa in altioribus viscerum partibus nata.nam greci emcatalipsum vocant·

Empitisma ·id est· fomentatio
Emplieuantesis ·id est· ventositas vel inflatio
Emoroide nasi ·id est· polippus
Emorogia ·i· sanguis discursꝰ vel fluxus
Emorosagia idem
Emoptois ·i· sanguis emissio
Emoptoicus ·i· spuēs sanguineꝫ
Emodia ·i· stupor dentium ex esu ponticoꝝ ꝓueniens·vel comedendi poma et potest dici stupor cuiusqꝫ mēbri
Emola ·id est· harmel·
Emoroida ·id est· quedā egritudo ani proueniens a fluxu sanguinis illius loci·et aliquādo inflantur vene emoroidales sine emissione sanguinis et cum dolore fortissimo
Emorosagia ·i· sanguis fluxus
Embroca ·i· infusio quam nos dicimus fomentū·et embrocatio·i· ifusio scilicet quādo ab alto funditur
Embrobata ·i· exteriora sarmēti
Embrotoscomus ·i· curuatō spasmo sa corporis ex parte posteriori
Emulgētes puto ꝙ sint due vene magne que vadunt ad renes
Embula ·i· cānalis vl' fistula vel aliquid simile arundini
Embut ·id est· spina alba
Embuta virtus ·id est· attractiua vel appetitiua
Empuris quem nostri salsifragā vocāt
Plinius nascitur in montibꝰ maritimis in saxo qd ꝓpinquius mari fuerit:ē salsuꝫ et latini vocāt eā cretanū marinum
Empurios idem

·CCXLIIII·

ENantium grece·latine antefloꝝ vel flos vitis agrestis·vel flos vitisti·& de eis inueies similiē in.l·barin Dyas·ca·Enantiū flos ē vitis agrestis·que cū ceperit florere colligendi sunt flores ipi et desiccādi·et alio noīe vocatur vitis ista lābrusca·Flores eiꝰ optīe redolēt·& siccanē in vmbra & in testa reponēdi sunt·meliꝰ nascit̄ in syria Posse. Dyas. Virtus est ei stiptica vñ si bibituꝫ fuerit eustomaticū est & diureticū·vētrē stringit sanguinē reijcientibꝰ subuenit·& bibitū et impositū stomacho fetoreꝫ oris emēdat·digestionē stomachi celebrat·mixtuꝫ oleo & aceto dolorē capitis fomēto tollit·siccus et viridis in cataplāsmatibus adhibitꝰ vulnera recētia sine tumore seruat egilopas in initio vulneribꝰ oris & gingiuarū vtile est vulnera veretri ad sanitatē pducit·melle addito et oleo rosarū et croco et mirra pessarijs necessarie adhibetur fluxꝰ matricis pessario facto strīgit: renma oculis suspendit·cat·aplātibus adhibitum stomachi egestionē soluit et maxime cū polenta et vino mixtū et impositum· Combustū vero in testa cū carbonibꝰ collirijs bene miscetur· panaricia oculoꝝ·et pterigea purgat·melle addito reuma gingiuarū et vulnera curat
Enanazra ·id est cardus
Ennara idem
Ennacion est herba habens folia vt pastinaca·et est cicuta
Enbalmata ·i·fructus iuniperi
Encatisma ·i·sessio ī aqua vel balneo particulari vsqꝫ ad vmbilicuꝫ·vel fumigium
Encarasis ·i·īcisio l' caraxatio
Encantis est caro superflua ī angulo maiori oculi corpulenta
Encanseos ·i·aeris adustio
Encafalos ·i·medulla capitis
Encatera ·i·salsum
Encatisma ·i·enkatisma
Enfractica dicuntur que facile corrumpuntur in cibis·vel enfractica ·i·laxatiua aperitiua vel vaporantia
Enkatisma grece ·i·sessio in aqua ca·nam sic vocamus decoctionem aliquam in qua quis sedet ꝓpter egritudines renū et intestinoruꝫ vesice et ani matricis et ceteroꝝ mēbroꝝ inferioꝝ· vñ kathime grece sedeo· inde cathedra·i·sedile
Enkardia·id est·viscera vel precordia
Entalon ·id est·dasnoides
Entaticum·id est·medicamē libidinis coitus prouocatiuum·
Entali ·id est·sentali
Entanicos ·id est·ferrū indum quod indaricū dicitur
Enconia ·id est·iniectio vel relaxatio
Enema ·id est·infusio q̄ inijcitur p cristere vel decoctio que p cristē inijcitur vt apparet p Auicē·pmo canone fen quarta·ca·vij·circa finē·q dicit ꝙ melius est medico cū medicina supflue educit vt sit preuisor in enematibus et ipsoꝝ instrumentis· in enematibus·i·decoctōibus cristerioꝝ:et in instrumentis·i· cristeribus·nam enemata et ipsorum·s·enematuꝫ instrumenta ꝛc·

Enreuma .id est·illud quasi se
dimen quod stat in medio vrine
Enerozima interpretatur pendēs vel clau
dentia vulnus
Eneston ·id est·fenum
Eneorma ·id est.pēdēs malū
Enchelis ·id est·anguilla
Enchema .i·emplastra q̄ recē
tibus & cruentib9 imponunt vulneribus
Encheraistos appellat ꝓprie melācolicos
quosdam qui videntur a quibusdā maio=
ribus respici virtutibus in p̄dicere futura
quemadmodum et diuinatores
Entebustum ·id est ·exustum
Enphericon ·id est·ypericon
Engere .id est.vrtica
Engedanum ·id est·simphium
Enchenum·i·frigida coercens curatio
Enpetigo lapidis quid est·l·l·lithim
Entera ·id est· intestina·in
de lienteria disinteria & cetera
Enterocellicus ·i· cuius intestina ī
oseum descendunt·& sunt herniosi
Entheasmos.est species melācolie qua ho
mines dicuntur habere demonium
Enthelachia idem
Entereon secundū dyasco· capitulo·de fe
rula a multis vocatur ferula
Entero idem
Enisit ·id est anisum
Enigdenis ·id est·serpens
Enidi·id est·medicina ydragoga
Eniscus ·id est·rubus

·CCXLV·

Eniola latine· vel aurigea vel au
rigalis vl' reiecialis·grece vero
orminon· Dyas·ca·de ormino
Orminon hēt tyrsum cubitalē quadrum:
folia vt marubiū existentia·florē habꝫ ma
gne figure·cuius lateralia folia sunt sicut
aurea lamina propendentia cuꝫ semine lō
go aut nigro· Est alia agrestis appellata
cum semine rotundo aut flauo & acriori·
flore albo· Possed·facit vtrunqꝫ ormi
non ad oculoꝝ argemona seu leucomata
folia prime speciei stirpes educit a corpe
& venereꝫ mouet & vnguentis miscetur
valentibus ad scabiē empitiginē & leprā
et ingreditur in syrupo vrsonis posito in
antidotario gali·minori
Enimon ·id est·apocrusticū
medicamen
Emugum ·id est· lignūaloes
Empnion id est·fantasma vel
visio in somno

Empnos ·id est·semisomniū
Enbit .id est spina alba
Enchicatismo·id est·infundo vel aspergo
En clisma·id est.infusio in naribus
Enclistra.id est·liquida que liniuntur
Endiuia quedā domestica:& est scariola
domestica vel cicorea domestica quedam
est siluestris:et est endiuia vel scariola sil
uestris vel cicorea siluestris·et vocat̃ spō
sa solis vel solisequia·sꝫ qd est·l·l·cicorea
Endima ·id est·seuum
Endiachechon·id est·vlc9 oculi longo tē
pore tardum suppositionibus ac linimen-
tis variatum
Enfisena est inflatio facile cedens impres
sioni vndiqꝫ alba differens ab ypofregma
te eo ꝙ alba oculorum extātiora a circulo
pupille videntur ex superficie prime tuni
ce velut scabra exurgens quaꝫ nos pustu
lam dicere poterimus
Enkilia ·id est· intestina
Enquimatismo·id est·infundo vel aspgo
Eurinon ·id est·capitis pur=
gatorium quod per nares inijcitur
Entridatum ·id est·rubea tīcto
rum qua vtuntur tinctores
Entisiasticus·id est·melancoliā patiens
Entismos ·id est· fermētatus
Enthimon grece piscis dictus rubeus
Enodus interpretatur bene olēs ab eu qd
est bonum
Enorisma ·id est caro supflua
que oritur in vulneribus
Enon ·id est caute
Enondon ·i· rusiniolus auis
Enostum ·id est·fenum
Enones bederog
Enogefales ·id est cefalionus
Enodis ·id est·boni odoris
Encholpismus·id est iniectio inmatriceꝫ
alicuius medicaminis
Enscotase ·id est·siccā matricem
habentes
Enula secundum dyasco·vocatur eleniuꝫ
vel elna pro qua·l·l·elenium
Enula campana idem
Enustica ·id est atriplex
Epatica quid est·l·l·azem alsaker
Epar pro eo·l·l·rebith
Epaferes ·id est herisipila
Epaumastic9 grece est species sinochi sp
decrescens
Eptafilon est planta·vij·folia habens si=
milia pentafilon· Duas habet species·
vna hꝫ radicē tenuē ramosam et tortuos ā

& rufam folia aliqualiter pilosa· Altera
habet radicem grossam intus rufaz folia
pilosa·flos vtriusqz aurosus· primā spe
ciem tormentillam vocāt· & est bistorta·
Eptapleuron est eius interpretatio· vij ·co
starum: & est plantago maior pro qual·
l·arnoglossa
Epta ·id est·septem
Epeticon ·id est.aurigea vel
aurigalis
Epedion ·id est· cauda eq̄na
Epperticon ·id est.scopa regia
Epithimum quid est·l·l.achemon
Epilatū dicitur medicamen p̱ os sumptū
ab epi quod est supra et fero
Epilotrica ·id est vuln⁹ carne
repletum
Epithias ·id est·pillule
Epilogatio ·id est· monimentū
Epilatride ·id est·ruge ī facie
Epizoconta ·id est · diafragma
Epiplate ·id est· abundantia
malorum humorum
Epispactica ·id est·eductoria
Epilontica ·id est·sanatiua
Epizocontarmeron·id est·membrum in
inferioribus infra costas
Epicauma est vlcus sordidum
& rabidum oculi
Epistotomis ·id est·spasmus qui
declinat ad anteriora
Epi grece prepositio significat aduersum
vel aduersus cis citra contra sub super
erga in pro·secundum adiuncta
Epialtes dicunt greci nos efialtes indu
bio dicimus
Epithatis ab alijs elleborine vocatur·&
est planta quedam parua exiguis folijs
et cetera Plinius·
Epicaunia a paulo vocatur quarta spēs
vlceris cornee oculi earum quas descri=
bit vt supra in·l butrion· Idem demoste
nes·et est eius expositio vstura
Epidimia grece superaduenien̄s· naz epi
dimon aduena et videtur esse genus ad
paudimon et pestilentiam
Episora dicitur ab epi quod est supra et
fero fers·i·reuma i superioribus scilicet
in oculis·et ido episora grece·id est· sup
infusio reumatis descendentis ad oculos
et est cum inflationibus et doloribus
Epigototum ·id est omentū vel
cingulum membranū quod circundat la
tera in qua fit vera pleuresis
Epitrides ·id ē· lactuca agre
stis
Epilata ·id est·medicine la
xatiue p̱ os sumpte et maxime leues
Epialos ·id est.febris ī qua
calor occultatur;et apparet in ea frigus
Epilensia ·id est·morbus ca=
ducus eo q̄ cadit patiēs cum ea capitur
Pedicon a pueris quib⁹ facili⁹ et sepi⁹
accidit Nam pedia grece puer Comitia
lis morbus etiam dicebatur eo q̄ si aliq̄s
hoc morbo in comiceis forte caderet agē
dis absoluebantur comitia et ad aliā diez
transferebātur Ex augurio comitia dice
bantur conuentus vniuersi populi kalē=
das ianuarij rome in cāpo marcio ad ma
gistratus creandos Hic sacer morb⁹ etiā
vocabatur eo q̄ partem corporis possidē
bat in qua animam habitare dicebant·Si
citur etiam lunaticus morbus eo q̄ secun
dum motum lune commoueri videtur·
Alexander capitulo de epilensia inquit
vocatur·quia obtinet et tenet omnē sen
sibilitatem captiuaz Vocant alij eam ye
ronoson.id est·sacrā passionem eo q̄ sa
cerdotalis oneris possideat templum·id
est·cerebrum in quo anima habitat· Alij
vero eracliam vocāt ꝓpterea quia fortis
fit et non facile elidatur ipsa·et cetera h°
morbo dicunt herculem captum fuisse et
forte ob hoc heraclea dicitur

CCXLVI·

Epimedium siue vt latini vine
ctam dicunt secundum dyasco
ridem in proprio capitulo· ha
stam habet non maiorem edere similem
et folia decem aut ·xij· carens flore et se
mine·Radix est illi tenera nigra cuz odo
re graui et gustu fatuo nascitur in locis
humidis Possedo· Dyasco· Eolia eius
trita cum oleo et imposita mammas cre
scere non admittūt folia eius·et radix cū
vino bibita post purgationem menstruo
rum·ʒ·v·generare non sinit si·v·aut·vi·
diebus bibita fuerit· Epimelida secundū
dyascoridē capitulo quod incipit mespi
la sicut apparet si·l·l· mespila est inquit
et alia que in hyspania nascitur quā mul
ti epimelidam vocant· semen rotundum
habens·hoc aptum est ad comedendū·et
est stipticum et tarde maturescit similis
sorbo et nos latini vocamus hanc epime
lidam anzarolam·ysidorus vocat eaz po
melidō pro quibus·l·l·zaror
Epimedum est quedam species
scylle que comeditur

Epinictida est egritudo grece sic vocata que dicitur ara· sire· qd vocabulum dyas· cap· de coriādro et arnoglossa ponit Plinius epinictide īquit pustule sunt quasi nigre que de nocte magis oriuntur Cornelius celsus in proprio ca· Epinictida pustula est pessima colore sublivida vel nigra vel alba cū vehemēti inflatione: & cū apta est apparet intus vlcerosa mucosa cū dolore ingenti· magnitudinē fabe nō excedit: & quia nocte oritur sic a grecis vocatur
Epio vel epiū apud dyas· vocatur vna species salicis: et est os mundi
Epipatis .i. sisambris
Epipis ·i· omentū membranum mappa ventris
Epilon ·id ē· timpanites vel asclites
Epiloceon ·i· dendeceleon
Epiploten ·i· complexio contrariarum passionū
Epiranis ·id est· aspersio īfusio immissio
Episcemasias ·i· accessiōes febriū
Epispastica exponitur a dyas· cap· ppo leos aductoria
Epithesis ·id est· suppositio
Epitesma ·id est linteoli vl' fascie vel instite
Epipephetozis ·id est· coniunctie
Epithetos ·id est stellio
Epithero ·id est· medicamen
Epiplotiles quando zirbus descendit in bursam testiculorum
Epikleon ·id est· zirbus
Epithima ·id ē· suppositio emplastri mollis vel aquosi· vel epithima dicunt greci medicamentuz quod stōacho & ypocundrijs et ventri supponitur cū fuerit panno intinctum
Epithima tenoticon· id est· debilitatē cōfortans epatis
Epithimum quid est.l.l. themon
Epilombis est radix cardi siluestris
Epicomata est cōdensatio hūoris in oculo
Epidagum ·id est· gipsum
Epilanetide ·id est. ruge in facie
Epililides ·id ē· āpelios agria
Epistolatia ·id est· pastinaca
Eporatiua ·id est· mollitiua
Eponfilon ·id ē foliū vel semē tapsi vel lignū
Epops ·id est· vpupa auis
Epso ·id est, eruca

Equisecon quid est· l. l. dhenech·
Equimias ·id est· peucedanuz
Equinicia ·id est· vincitoxicuz
Equincia· id est. flos mali granati
Equilitas vl' equalidas est cū in corpe dominantur frigiditas et hūiditas eqliter vel humiditas p supabundantiā
Eraces ·id est· magnes
Eraptidos ·id est· carduus
Eramthos ·id est· cicer
Eratron ·id est· serpēs qdaz
Eramthemide ·id est· camomilla
Erambāmata ·id est· impositōes
Era ·id est. loliū l' zizania
Eraclea hoc nomen multis plantis attributum· fuit eo q multas herculi herbas attribuerūt antiqui· nā eraclea ab hercule dicitur· et cū h debet scribi sed cōmuniter scribitur per e Dyasco· ca· de eraclea
Eraclea quandam speciem abrotani quā feminam dicit esse vocat· Item paritariā a quibusdam sic vocari dicit cap· alsinen Itē aliā que sinderitis dicitur· Theodorus priscianus in libro de sim· medicina
Eraclea īquit quam alij abrotanū dicūt & cetera· Item eraclea est epilensia lege l· epilensia
Eraclepa est que latine ferraria nigra vocatur· & est quam moderni centrū galli: & gallitricū siluestre vocāt
Eracon ·id est· herba ferulatia: & est duorū palmorū altitudine origano similis florellulis aureis & cetera
Erait ·id est· laurus
Eradion secunduz dyas· est milium solis cap· de litospermon
Eramotica apud dyas· reperitur vocari prima species origani earum quas ipse describit
Eramtemides dicitur ab aliqbus camomilla et secundū dyas·
Erbaturum ·id est· arthemita
Ergantia ·i· vngula caballina
Ereuentis ·id est· cicer
Eregmon ·id est· senation
Ereos ·id est amor q ereos dicitur· est species melancolie ex cupiditate proueniens· dicta ab ero nobili eo q nobilibus magis accidat propter diuitiarū et ocij affluentiā
Erescon· id est· intuba et est cicorea vel endiuia
Eremela ·id est· harmel
Ermezasis· id est· mercurialis ab ermete qui est mercurius

Erpesestiomenus quasi repens comedendo Nam erpta reptilia serpētia que serpunt estiomenus · i · comestus esus
Erpeta ꝑ impetigine · & maxime ꝑ serpigine ponitur
Erpelatos gre · ignis acer serpigo & cetera · Sacer · i · execrabilis vel herisipila flegmonides · i · mixta cū sanguine
Ericus · i · colofonia
Ereangmos · i · faba orrensis
Ertrangmos idem
Erisipila · i · sacer vel acer ignis
Erigion · id ē · cicer erraticum vel senation :
Erisceptron · i · ciperum hyspanum
Erion · i · lana
Erigeron · · i · cardus benedict9 ·
Erimilie · i · similis piperi semē quoddam est ·
Ericeas similis eruce · sed multo brevior & acrior
Eris erugo quid est l · l · aeris erugo
Ericon · id est · carica
Eritis · i · massago · & est ma salthoc
Erigion · i · cardus purpureus
Erictius terren9 quid ē l · l · ceufud · & ꝑ erictio marino l · l · vt supra ·
Erisicon · i · ruta
Eris flos · i · calcantum
Erice · i · tamaricis
Eriscepron · i · sparcos
Erit · i · lana
Erica · i · olece
Eritbron · i · afronitrum
Erici arboris · inde erici carpos · i · arboris frutex ·
Erisceptron · i · triangulus iuncus · & est iuncus ciperi
Erisiolacharium · i · atriplex
Eristos · i · maluauiscus vel altea ·
Ericen Dyas · dicit esse libanotidem etiā in tracia nascit̄ cap · de libanotide · & ē ros marinus ·
Ericis carpos quidam dicunt ꝙ ē semen arboris ilicis · sed alexander cap · de cura tenasmonis videt̄ dicere ꝙ sit athel · & etiā apud sera · in antiquis sinonimis inuenitur erice · i · tamarix
Ericinus vel marinus vl' terrenus ambo spinis similimi · echinus vocatur vterqꝫ l · l · ecinus ·
Erifion · secundum dyas · est absinthiū marinum vt supra in absinthio

CCXLVII



Rigion siue erigeron vel sedū vel senicion vel entricomon vl' senation grece · arabice xhuseā anchancidā · latine vero cardo benedict9
Plinius capitulo senition · Senicion dicitur quia veris tempore senescit · & dicitur erigion quia egeron grece dicitur senex · & est herba therissagum specie · & cum mollicie cauliculis subrubicundis · Nascitur in tegulis & ī muris · nomē hoc greci dederunt · quia vere canescit caput eius · numerosa diuiditur lanugine qualis est spine inter diuisuras exeunte · quare eam Calimac9 achātida appellat · Alij vero appellant pappum Gal · vj · sim · pharcap · de cardone benedicto · Erigeron siue cardo benedict9 vel senacion vel herba bulne virtutem habet inflatiuam · & mediocriter dyaforeticam Dyas · cap · Sedum · id est · cardo benedict9 ē herba quam senicion vocant · Nascit̄ in tectis & in petris folia habet viridia et densa similia quercule · sed grossiora & pinguiora tyrsum subrufum capitellū ī sūmitate tyrsi habēs in modū viticelle lanuginosū vires habet strīgētes & refrigerantes · et eadem prestantes que & plātago · folia frigida sunt · Posse · Dyas · Folia eius cum floribus in cataplasmatibus cū vino dulci facta et īposita īflationes testiculoruꝫ tollit · & ani plagas sanat ad · neruorꝫ incisiones cum aceto facit · & cataplātib9 imposita · ipsa vero potui data offocationes facit ·
Erinaceus · i · ericius terrenus · & latine vocatur ericius ·
Erisceptron dyas · cap · de ierebotano est berbena
Erisepron · i · ciperus
Erisin est quoddam semen granificum mihi ignotum
Erismon quid est l · l · bedereg
Erisum idem

CCXLVIII



Ritrodanum vel entradoron · vel eritrō vel eritrodanon grece · arabice faue vel eira · latine vero rubea tinctorum · Vbi sciendum ꝙ dyasco · capitulo de rubea dicit ꝙ rubea siue vt alij eritrodanum dicunt · & est de rubea domestica · Aliud capitu · inuenitur apud dyas · qđ sic habet eritrodanū dicūt & est de rubea agresti · Item secundum veritatem eritrodanū in alia trāslatione

dyaſ· aut tetrion vocant plurimi. Radix ē illi inficiens. Duo sunt eius genera· vnū agreste ·aliud seminatū sicut rauene ita lie fuit locis cultis seminatum· Nam & in vijs sponte nascitur· haste sunt illi qua dre & longe & aspere sicut apparine· sed fortiores & longiores ·folia habentes in tra nodos ipsos· folia habet sicut aster· i· stella in giro posita· semen eius rotundū est in primo viride & postea rufum· & cum maturauerit nigrescit· & radix eius longa tenuis & rufa & cetera· Sed secun dum translationē aliam dyaſ· rubea siue vt alij eritrodanum herba est omnib⁹ no ta· Species eius sunt due· vna agrestis· alia que appellatur spartos· & est dome- stica ramulos habens tenues· & quasi no dosos· folia habet per interualla distātia atq; per singulas adunationes veluti stel larum imaginem mittentia· fructus siue semen ei rotundum viride· & hinc rubrū aut circa maturitatem nigrum· Radicem habet paruam tenuem pusillam rubicun dam· Plinius cap· erithron· Erithron quam alij eritrodanum vocant· nos vero rubeam qua tinguntur lane & pelles & cetera· Grecus vero eritrodanum dicit· Nam erithros rubeus cochinus feniceus rubicūdus· exponitur de rubea & cetera

Sera ·li· aggre· cap· fane auto· dyaſ· Fane siue faue· i· rubea tinctorum· quedā ex ea nascitur, & quedā ex ea seminatur & habet ramos quadratos longos gros sos similes ramis herbe que dicit̄ abarū· nisi quia sunt maiores eis & duriores· su per ipsos sunt folia diuisa adinuicē egre dientia iuxta nodos· & ī similitudine stel larum· & fructus ē rotundus cuius color in principio sue aperitionis est viridis· postea vero fit rubeus· Et quando matu rus est fit niger· & quod de ipsa admini stratur sunt vene ipsius· & ipse sunt sub tiles longe & rubee Gal· vj· sim· phar· cap· eritrodanum· Eritrodanum est autē rubea tinctorum radix acerba & amara secundum gustum· vnde & qd̄ dictum ē de alijs adinuicem sibi huiusmodi virtu tes conuenientes in hac radice conspicis Paul⁹ ca· de rubea Ca· & sic· in· ij· gra· Auerois in colliget cap· de rubea· Rubea est ca· & sic· in tercio gradu· Posse· Eritrodanum virtutē habet mictualē cū aceto illinita albis maculis medet̄· vsus etiā eius ad ea proficit ad q̄ cetera diure tica proficere dicimus· Sed agrestis vir tus est secundū dyaſ· mictualis diuretica vnde vrinam & menstrua prouocat·

Gal· Eritrodanū splenem & epar ex purgat & vrinas grossas & multas· Est autem quandoq; & sanguinolentas eua cuans· quandoq; etiā prouocat mēstrua & abstergit mediocriter quecūq; abster sione egent· morfeis quoq; albis cū aceto peruncta confert ·quidā autem ꝓpinant eas sciaticis necnō paliticis cū mellicrato

Ercinos grece ara· elisistidosis· latine vo herba yrcina vel herba lactis Dyaſ· ca· Ercinos nascitur in fluminibus & circa puteos folia habens ozimo silia· sed oblō ga & diuisa· & in sūmo hastas quiq; aut sex lōgas duobus palmis· & flores albos semē est ei nigrū minutum & durū· folia eius succo sunt plena Posse· Dyaſ· Se minis eius· ʒ· ij· melli mixtū & minctū ca ligines oculoꝝ & reuma dpescit· succ⁹ ei us auribus infusus dolorē auriū mitigat maxime a fronitro & sulfure mixtis Pli nius· Herba lactis valet ad īpregnationē accepta p os & fomentata

Ermicar ·id est· lumbricus

Ernia vocatur tumor qui in oseum appa ret ex descensu intestinorum intus vel al terius rei

Erpillum ·i· serpillum

Erpillon idem

Eria ·id est· lana

Eriotigio ·i· faba

Erisistidos ·i· herba yrcina

Erongium ·i· centum capita

Eron ·i· adamas lapis

Eros ·i· amor

Eroticos ·i· amatori⁹ cupidinari⁹

Erob ·id est· minus cicer

Erobutbus agriere· i· cicer agrestis

Erpolitricum ·i· politricum

Erton ·i· diuisiuum

Erugo· eius species sunt multe· sed quan do simpliciter ponit̄ intelligit̄ de erugie eris vel auricalci vel cupri· & quid ē l· l· aeris erugo·

Erugo campane ·i· prassium

Erundina ·id est· celidonia

Eruca aque ·i· senation

Erugo vermicularis qd ē· l· l· aeris erugo

Erugo baid quid ē l· l· aerugo ferri·

Erugo ferri quid est l· l· vt supra

Erustus ·id est· rubeus

Eruca quid est l· l· iergit

Eruca gerentina quid est l· l· bederog

Erbum ara. gre. hierob. latine iudaica. Dyas. cap. Hierob herba est porrecta virgultis vltra cubitum geniculosis cum folijs per interualla distantibus tanquam quercus incisis & subalbidis. vires habet acres & mictuales Posse. Dyas. Facit ad capitis & epatis dolorem. & ad serpentis morsum & aranearum. & rabidi canis. calculos expellit. ydropicos sanat vulnera recentia superposita curat. facit & ad eos qui induratas venas habent. & cibum reijciunt propter parotidas. & strumas collo ligatur hyctericos sanat. ʒ. j. ex succo foliorum & nardi. ʒ. iiij. & paululum mirre ex aqua sciatis. iij. potui data. radicem huius qui secum habuerit a serpente tutus erit.

Erlurustica ·i· rosa siluatica

Ersabea ·i· bona carnositas

Esapon est quedam species lactuce

Escara est illud quod aduritur ex membro propter cauterium vel escara. id est. crustula.

Eschalus ·i· cancer. cum ducit membrum ad insensibilitatem

Escacados ·i· sticados

Esdra. Plinius ab alijs marbasis vocata nascitur ventoso fere tractu scandens arborem. & ex ramis pendens folio nullo tirsis numerosa. qui sunt vt iunci genicula ti radice palida & cetera

Espastica dicitur medicina que extrahit & non reprimit. Oribasius

Escabari ·i· aromatica frigida vt sandalum rosa & similia

Escul ·i· mentastrum

Esperis ·i· citrum

Esse ·i· butirum

Essera ·i· stiptica multum.

Esset ·i· pix

Essere est pustula parua lata sicut vesice ad aliquantulam tendens rubedinem faciens angustiam eueniens subito & fortasse est sanguinea. & secundum plurimum fit vehemens in nocte. & eius causa est vapor calidus eleuatus in corpore subito aut a sanguine colerico aut flegmate baurachio.

Es quid est l. l. hoas

Es vstum quid est l. l. quod supra vel lege cal cutecaumenon

Esterguad ·i· anuiden

Esterguas ·i· herba otauiden de qua fit asa fetida.

Esstides ·i· succus plante que dicitur barba yrcina. vel quod est verius est succus cuiusdam quasi fungi nascentis ad pedem barbe yrcine. & vocatur ypoquistidos.

Esmirismum ·i· mirtus agrestis

Esie ·id est· lapidis

Eslima idem

Esion ·i· senation

Esbrium ·i· saluia. vel flos eius sed falso ymmo est sansucus vel maiorana.

Escisio ·i· exitus

Esmion ·i· menta.

Espis ·i· citrum

Espilon ·i· splemon

Espedagum plumbi ·i· cerusa

Estitia ·id est· siccia

Estio ·i· comedo

Estimenos ·i· vlcus manducans

Esolium ·i· flos saluie

Esmon ·i· eruca

Esopa cerotis ·i· sudor ouium

Escotomenos ·i· tenebrosus

Efflorationes sunt macule que oriuntur in superficie corporis

Escos ·i· aquila auis

CCL

Esula latine. arabice scebran. grece vero pinas vel peplus. Sera. li. aggre. cap. scebran auto. dyas. Scebran. id est. esula. & est planta habens stipitem extensum in longitudine vnius brachij habens multos nodos & super ipsum sunt folia parua subtilia & acutarum extremitatum similia folijs pini & habet flores paruos purpurei coloris & habet semen latum simile lenti & radicem albam grossam plenam lacte. & est planta illa similis quemadmodum lacticinium quod cyparissos dicitur. reperitur autem hec planta aliquibus locis magis. Et idem auto. gal. & putant aliqui quod hec sit ex speciebus lacticiniorum. eo quod habet lac sicut ipsa habet & laxat sicut ipsa. & virtus eius est in proprietatibus sicut virtus eorum Dyas. cap. pinas secundum translationem nostram Pinas autem ellenia similis est ciparisso & titimallo. vnde & in numero titimalli ponitur. hastas habet in longitudine nodosas et folia acuta & tenuia similia pini. flores longos et purpureos semen latum sicut lenticula radix est illi alba. & grossa lacteo plena. Paulus cap. de esula. Esula ca. est & sic. in. iij. Io. Mes. Alscebran est ex speciebus lacticiniorum & est solutiuum rusticorum. & est eius aliud nigrum habens radices rotundas & grossas spissi corticis et densi ponderosi Et aliud est paruum habens radices subtiles

tenuium corticũ. Electio magnũ ẽ malũ
scindens viscera. paruũ vero ẽ illud qđ
eligitur. Et melior ꝑs plante ei⁹ ẽ cortex
radicis ipsius. & lac eius est acutius &
fortius. Et melior radix eius est habẽs ꝓ
prietates quinqȝ. scȝ cuius cortex ẽ subtili
or & lenior facile frãgibilis. & ẽ habẽs de
rubedine aliquid sicut cassia proprie suꝑ
quã preterijt medietas anni. Recẽs vero
mensis sui ẽ mala. nigra vero perniciosa
& orta in locis termarũ similiter. Et meli
us tẽpus collectionis radicis eius est pri
cipium veris. & lactis eius finis ipsius. ẽ
calide complexionis. et sicce in principio
tercij. Et lac ei⁹ est calidius. & ẽ ꝯpositũ
ex substantia ignea acuta & subtili. & ex
substantia terrea stiptica. & est ĩcisiuum
& subtiliatiuũ & exiccatiuum materieꝝ
submersarum. liquefactiuũ. disruptiuum
orificiorum venarum. Rectificatio. nocet
cordi epati ac stomacho. et disrumpit ve
nas. & excoriat viscera. & derelinquit in
flamationes faciẽtes cadere in febres. &
emendaṭ primũ nocumentũ qđ ex eo time
tur ꝑmiscẽdo aliqua ex medicinis cordia
libus & stomaticis & epaticis cũ eo. Et
scđm & terciũ corrigiṭ acquirẽdo ei boni
tatem cũ rebus ꝯglutinatiuis. & coadunã
tibus ꝯfortantib⁹ sicut ẽ dragantũ & gũ
mi & bdelliũ. & muscillago psillij. & suc
cus portulace & similia. Et quartũ nocu
mentũ tolliṭ ꝑmiscendo ei ex rebus infri
gidantib⁹ et extinguentibus aliq̃s ex his
faciẽtibus apud me ẽ vt infundaṭ ĩ succo
altaraxacon. aut ĩ succo endiuie et pauco
aceto. aut in succo portulace et solatri &
aceto. & si fuerit acetũ decoctionis aut
infusionis citonioꝝ erit meli⁹. mirra quo
qȝ sigillat ei bonitates notas. & absinthi
um similiter & aloe. Et dixit iude⁹ infun
daṭ in lacte dulci aut acetoso. & in eo re
moueaṭ lac multotiẽs & exicceṭ. reprimi
tur eñ sua malicia. Et dicit Rufus si solu
tio ꝑ eum superat laboriosa sedeat ĩ aqua
frigida solutus. mihi eñ videtur verbuȝ
inconueniens. circundans enim frigidum
includit & coadunat virtutẽ medicine et
corroborat eam nec non & materias. &
vias impulsionũ repellit sicut te scire fe
cimus. Succurrendum ergo tunc sicut di
ximus in canone. Confectio pillularum
conferentium ad hydropisim. Accipiunṭ
eius preparati partes. iij. mirabolanoruȝ
citrinoꝝ partes quattuor aloes partes. v
confice cum succo feniculi aut absinthij
aut endiuie. Et est dosis eaꝝ a. ʒ. j. ß. vsqȝ
ad. iij. & quidã ex lacte eius & farina ob
latas faciunt & soluunt cũ eis. Et quidã
faciunt cũ aneto & zucaro & lacte ipsi⁹
& quidã cum carne citonioꝝ & mastice
& lacte eius. & faciunt solutiuum bonũ

Posse. Dyas. ʒ. ij. radicis eius accep
te coleram & flegma deponunt. succus
eius obolo vno acceptus. aut coclearium
vnum omnia similiter facere potest. Se
ra. quoqȝ auto. dyas. Si de radice eius ac
cipiatur. ʒ. j. & bibatur cum mellicrato la
xat ventrem. & pondus duoꝝ onolosat
folioꝝ eius idem facit. & semen eius si de
eo accipiatur laxat colerã & flegma. Et si
sumatur ex lacte eius. ʒ. j. idem facit. Et
idẽ auto. aben mesuay. Scebran ꝓprietas
est sicut mezereon. Si autẽ quis vult illũ
accipere preparat ipsum sicut preperatur
mezereon. nisi ꝙ loco absinthij ponantur
rose & dragantum. & bibat ipsum cum
aqua mellis aut cũ rob aut cũ decoctiõe
mellis. aut cũ olere yameno. Et dosis ei⁹
ẽ ab vno kirat vsqȝ ad. ij. Paulus scebran
laxat aquã citrinã quãdo bibiṭ cuȝ sanich
Et idem auṭ. Aben mesuay laxat melanco
licã & flegma. Et idem scđm librũ quen
daȝ venẽosoꝝ. Id quod de ipso occidit ẽ
pondus. ʒ. ij. & abscindit fluxum qui acci
dit ab eo sedere in aqua frigida. & ꝓijce
re ipsum suꝑ caput ei⁹. Et idem auṭ. abix
scebran est ca. in. iij. gradu. & sic. in prin
cipio secundi. Et ẽ in eo cũ hoc stipticitas
& acuitas. Ita ꝙ quãdo aliquis sumit de
eo ĩ potu. inuenit ex eo stipticitatẽ ĩ gut
ture suo. & antiqui vtebanṭ eo & inuene
runt in oꝑationibus eius nocumentũ ha
bentib⁹ ꝯplexionẽ calidã. & ꝙ inducit po
tanti se febrẽ. et cũ hoc est malũ hñtibus
emoroydas ani. & inducit fluxũ sanguis
carum. quia vene ille de natura sua sunt
fluxibiles. Cum ergo sentiunt siccitatem
scebran & caliditatẽ. facit eas tumescere
plus & fluere. qr scebrã operaṭ duabus
qualitatibus quas diximus. & etiã ꝓpter
fluxibilitatem. & ille medicine que laxãt
cum stipticitate & acuitate sicut scebran
& mezereon faciunt hoc. sed oꝑatio reruȝ
stipticarũ que stringũt naturã sunt sicut
glãdes & castanee & grana passulaꝝ &
cortex granati. & similia istis ex medicis
stipticis est operatio contraria oꝑationi
scebran & mezereon. quare ipse stringũt
ventrẽ. & stringunt illas venas. & absci
dũt fluxũ sanguis ab eis. Et scebran qđe

quãdo rectificat̃ iuuamẽto magno· & habet ꝓprietatẽ laxandi aquã citrinã & cõfert in colica et melãcolia· & laxat flegma grossum existẽs in iuncturis· Et melius ex eo est cuiꝰ color est rubeus leue habẽs cortices subtiles· illud aũt qđ non ẽ ita sꝫ ẽ grossum & nõ ẽ rubeũ nisi paꝝ· qñ vis ipsum frangere· & nõ frangit̃ cito ꝓpter suã grossiciem· & habet ĩ eo quid simile filis est deterius· sed scebzan qđ ẽ.ꝑside ẽ deteriꝰ ẽ alijs· & rectificatio eiꝰ vt ẽ tu recipias ex ipso quantitatẽ quã volueris· et infundas ĩ lacte ibi dimittẽdo die & nocte· & caue ne plus dimittas etẽm debilitatur eiꝰ operatio ad expellendũ chimos grossos· Et oportꝫ vt tu mutes lac ĩ die illa· & nocte bis aut ter qꝛ sic expoliat̃ a stipticitate & siccitate que est in eo· Et si vis admiscere cũ alijs medicinis admisce cũ his que conueniunt sibi· sicut sũt anisum maratrum & cimĩnũ· & turbith & mirabolani· quia ille medicine· & si sint stiptice ĩ sapore eaꝝ· nõ tamen sunt ita acute sicut scebzan· qꝛ in eis ẽ cõplexio que iuuãt corpus plusq̃ scebzan· & iste subtiliãt ipsum· & auferunt acuitatẽ eius· Et quãdo tu vis cũ ipso curare colicã a ventositate grossa aut flegmate· aut ab oppilatõne rectifica ipsum cũ bdellio & serapio & armoniaco· & fac cũ his pillulas· & pone cũ eis paꝝ de stercore lupi· qđ reperitur super terrã albũ sicut cerusa· aut sicut lapis albus· Et si vis ipsũ extrahere de lacte & siccare infunde ipsũ postea in succo endiuie & feniculi & solatri clarificato stãdo illic tribus diebꝰ· & ·iij· noctibus deinde siccẽtur· & fiãt inde trocisci· & preparent̃ cũ modico sale yndi & turbit & mirabolanoꝝ & aloe· naꝫ inde eueniet medicina multũ iuuatiua· In lacte vero scebzã nõ ẽ aliqua bonitas· imo nocet ei qui accipit ipsum· Et medici viatores occidũt cũ eo multos ꝓpter ignorantiã ipsoꝝ· Et ego q̃siui ab aliquibꝰ eoꝝ q̃ erat illa medicina quã dabãt in potu & sciui q̃ erat scebzã lac cum oleo sisamino & laxabãt aliquos vsq̃ ad mortẽ· Et ex eis sunt aliqui qui accipiunt mirabolanos· & ponunt ipsos in coloquintida humida & extrahẽtes eos ab illa ponũt in alia deinde vnũ mirabolanũ tantũ dant ĩ potu & laxat donec occidat· Et iste quidẽ medicine sũt sic ignis quare nõ debẽt nominari medicine sed venena. Et quidam ex eis sunt qui dant in potu karfati· & ẽ in eo de medicia destructiua cõplexionis & motiua doloris epatis & oppilatõnis ipsius res quã ĩpossibile ẽ estimari· Et quidã dant in potu de arthanita qua lauatur lana· & est prope maliciã karfatim & de althit· & ẽ herba que nascitur sup flumina· & lignũ eius ẽ rubeum· & folia eius vident̃ purpurea q̃ quãdo incidunt̃ egreditur lac ex eis sicut ex scebzan· Et dosis scebzan quãdo rectificatur sicut diximus cũ alijs medicinis ẽ a danich·j· vsq̃ ad·ij· secundum virtutem

Io· Mes· Solutione educit flegma vehementer· & aquam citrinã & humores melancolicos & materias a iuncturis· & ꝯfert dolori eaꝝ· est ex medicinis magnis hydropisis· veꝝ nocet stomacho & epati & desiccat corpus vtẽtis ipso· & ꝯsumit sperma· Et lac eius facit hoc vehemẽtiꝰ & facit cadere in febres· Dosis corticis radicis eius ẽ a kirat·ij· vsq̃ ad·iij· Et eius lactis a kirat·j· vsq̃ ad·iij· Sed sciendũ q̃ esula orit̃ ĩ locis calidis et siccis cuius magnã copiã vidi sardinie & tunisij & similat̃ multũ herbe dicte lunarie· nisi qꝛ esula lactescit· lunaria vo nõ· vñ vsus Esula lactescit sine lacte lunaria crescit·

Escute est pondus·ʒ·ij·

Escula ·i· cibationes

Escũban ·i· aromata frigida· vt sandalũ rose & cetera

Etaltidos ·i· fuligo appendens trabibus· & parietibꝰ ex fumo facta

Ethalodes ·i· fumosum

Ethaps ·i· calidũ pharmacũ & est tapsia scdm veritatem

Ethereogeneum ·i· diuersarũ naturaꝝ & omogeneũ·i· vnius nature

Ethendiuia ·i· endiuia

Etercotraria ẽ dolor capitis dispar· puta quãdo in altero tẽpoꝝ·s· dextro vel sinistro fortior fuerit

Ether ·id est· aer

Ethiopis radix & folia hꝫ flõmo similia magna et multa hirsuta ad radicẽ caulẽ q̃ drãgulũ scabꝝ similẽ artio multis ꝯcauũ alijs semen herbo simile candidũ radices numerosas lõgas plenas molles glutinosas gustũ siccantes· crescũt qꝫ vt cornua possit videri· ꝑrea ĩ ethiopia nascit̃· & ĩ india mõte troadis & in messina colligũtur autũno & siccant̃ in sole aliquot diebus ne estuꝫ sentiãt et cetera· Et ẽ bardana· Plinus cap· ethiopis

Etiopis idem

Ethiops idem

Etiouum nomen est ponderis
Ethioa ·i· merulus auis
Ethion ·id est· personatia
Etropus est passio palpebre · aut propter cicatricem· aut propter crescentē carnem conuersio ·i· inuersatio nam tropos grece conuersio.
Etropis idem
Euanacotum vinum ·i· bene nutribile ab eu qd̄ est bene & anadosis ·i· redditio
Euennus ·id ē· eruca
Euecticum ·i· sume sanum
Euentat ·i· aperit & resoluit
Euexia ·i· bona habitudo
Euenum ·i· ebenum
Euellere ·i· trahere
Euers ·i· dora
Euclan quid ē l· l· sandanig
Euiscus quid ē l· l· altea·
Euistidos ·i· ypoquistidos
Euifestidis ·i· herba yrcina
Euolatio ·i· aperitio
Euodestera ·i· odorifera
Euonia ·i· almea
Euulsiua ·i· attractiua
Euulginaria ·i· saponaria
Euulsac ·i· ceterac
Exarcumetra ·i· resilitio ossis sed ex acrimata· est quoddā vicium in capite
Exagoras ·i· in tumore positus·
Exarchimata sūt dislocationes oplete
Exacāton scd̄m dyas· cap· de litio ē arbor de qua fit litiū· q̄ latine dr̄ caprifolium
Exagium ē nomen ponderis· & est item qd̄ aureus· & ē sexta pars· ℥· & ē· ʒ· ȷ· 5· secundū qd̄ ʒ· ē nona pars· ℥· de qua fit mētio in· ʒ· nunc vtimur· ʒ· p̄ octaua p̄te· ℥·
Exafilo ·i· linio
Exantimata Alexander capitu· de psiora tia & exantimatibus· Exācimata est in sūma cute vlceratio vel eleuatio subrubea· & aspera similis his pustulis que ex vrtica vel sudore nascunt̄· hanc Theodorus priscianus scabiē vlcerosam maxime faci ei esse dixit· Liber de doctrīa greca· aliq̄ dicunt q̄ sunt pustule rubee que fiunt in lingua· aliqui dicunt q̄ est pustula rubea nam exantis ·id est· rubedo· & illud vocabulum inuenies in litera betoniç· & in litera a cui· sed prima expositio est melior· & ipse pustule nostro ydeomate vocant̄ vertigines·
Extabari quid ē l· l· estabari
Exerantica sunt exiccatiua· dyas· cap· de aloe· & in psalterio vbi nos habem? aru it cor meū· greci habēt exianthi cardiamu
Extenuatorium ·i· resolutiuum
Exea ·i· fructus sorbi
Exis ·i· habitudo ɔsuetudo inde euexia de qua supra ī litera euexia
Eximach ·i· vt exuberet velamē ad exteriora· & apostemet̄ & impinguet̄ & inflet sicut futan
Exiture ·i· empetigines
Exirimi est quoddā semē gra nificum quod ignoro
Exocades ·i· emoroyde
Excorion medicamen ·i· excoriatiuum
Exuro ·i· mingo
Exupera matricalis ·i· berbena
Exugentes ·i· manientes
Exturban quid est l· l· esturban
Ezaze ·i· litium
Ezaize idem
Ezarbion ·i· lolium
Ezabroc ·i· satirion
Ezebede ·i· diptamus
Ezel baasce· ē planta que dicit̄ vitis alba
Ezesseassen idem
Ezebes ·i· nomē corde instrumenti grauem reddētis sonum
Ezelinge fit de farina in aqua & melle & oleo frixa·
Ezeberule idem
Ezereascen ·i· vitis alba
Ezedari ·i· zinziber
Ezie sunt pisces
Eziar ·i· trifolium
Ezimarion ·i· tapsia

FAuten·i·mentastrum·
Faucen est spēs cāfore
Faudengi·i·boiobor·
Fautenegum fluuiale
·i·mentastrum·
Fauderug·i·pulegium
Fausermam·i·faseolꝰ·
Faudebenigi arabice origanum vel pule
gium qđ magis videtur ex nomine·sūt ta
men ambo eiusdem generis sicut patet ꝑ
Sera·verū faudebenigi aquaticū vel flu=
uiale vocat mentastrū·

CCLI·

FAufel·i·auellana inda & simila
tur siue ē simillima nuci musca
te·nisi quia pars vna est aliqua
liter acutior·& alia est plana ita ꝙ pos
sit stare recta sicut calculus qui in ludo
dicitur pedes·in ceteris intꝰ & extra nu
ci muscate similis est sine odore & sine sa
pore nascitur inclusa in quadam lanugi
ne simili folliculo serici·multotiens defer
tur inter alias species maxime cū cinna=
momo a casu·& ego vidi ipsū in suo folli
culo·est stipticū valde: & equiparatᷣ san
dalis in frigiditate· Sera·li·aggre.ca·
faufel·Faufel·i·auellana inda· Est em̄ ar=
bor faufel sicut arbor neregil & emittit
cannulas in quibus nascitᷣ faufel sicut da
ctili·& ista arbor nō est in terris arabuz·
Et idē aut·Ysaac benarā·Faufel est auel
lana indica·& est fructꝰ similis nuci mu
scate in quātitate & colore suo·& sunt
in ea ruge.& in sapore eiꝰ est paꝝ calidi=
tatis cū pauca amaritudine: & defertᷣ ex
sim·& est frigida & fortiter stiptica
Posse·Sera·Fortificat membra·& vir
tus eiꝰ est sicut virtꝰ sandali rubei·& cō
fert apatibus calidis que qn̄ nō inuenitᷣ
ponitᷣ ꝓ eo ex sādalo rubeo·& medietas
ponderis ex coriandro recenti·Est enim
fortiter stipticū: & fortificat membra·&
est bonū doloribus dentiū·confirmat dē
tes cōmotos & gingiuas sua stipticitate
& reprimit caliditatem oculi quando fit
ex eo cohol aut emplastrum·
Fanma vel fania· ·i·pionia·
Fabaria est quedā herba que dicitur faba
inuersa pro qua·l·l·faba inuersa·
Faba fresa ·i·faba fracta·
Faba siliqua est fructus quidam quē nos
vocamus bagmellam·
Faba ortensis ·id est·faba vsualis·
Faba siriaca id est faba greca·
Faba alexandrina secundum Io·sera·est
nomen ponderis ponderās summet tres
& sunt grana·xxxvi·

CCLII·

FAba egiptiaca est legumen no
stre fabe simile·Sed Gal·li·ij·
de alimentis cap·de faba egipti
aca.non est lupinus vt putauerunt aliqui
Nam facit ibidem aliud cap·de lupinis·
sed apud Auic·li·ij·đ faba egiptiaca que
& faba syriaca dicitur·Vnde auic·vocat
eam fabam syriam·quoniam de ipsa mul
tum nascitur in syria·sed vera faba syria
est faba greca· Sed faba egiptiaca apud
Io·sera·Est pondus ponderans sumenet
quattuor secundum arabes et sunt oboli
iiij·& sunt grana·xlviij· Dyas·cap·de
faba egiptiaca· Fabam egiptiacam multi
poleticon appellant·in egipto nascitur &
in asia & in sicilia·& in stagnis nascitur·
folia habēs altitudinem & latitudinez ha
bentia: florem ferens croceum: que si mul
tum floruerit perduntur folia·flos est in
medio ipsius vbi est rotunditas quedam
vbi silique ipse nascuntur flores ipsi cimo
ria dicunᷣ ea ratione qua sferauolos dicū
tur·quia hec est illis consuetudo ex argil
la faciunt sferas & ibi includunt ipsū se
men·et sic ponūt ut nascatᷣ Radix ē gros
sior ꝙ̄ canne cocta & cruda manducatᷣ q̄
& collocassia appellatᷣ: a quibusdā culca
sia qđ idē est·& ideo ad eiꝰ inuestigatōez
quere in litera culcasia: semē eiꝰ comeditᷣ
siccū et viride.color niger est & maior ꝙ̄
nostra faba· Posse·Auic·Si fiat ex ea
gargarismus cū lacte & sale otra egritu
dines spiritualiū confert·& est cibus in
egipto·Et solutione educit aquā citrinā·
& ꝓprie semē eius & succus ipsiꝰ·& pro
uocat vrinaz·& generat sperma·& expel
lit colerā et aquositatē eius cū facilitate
Et potꝰ ipsiꝰ fit ab vna tercia libre vsqꝫ
ad·ij·tercias·
Faba greca est nomē ponderis apđ Aui·
& Io·sera·& ē sumenet duo·i·oboli duo
& sūt grana·xxiiij·nam obolꝰ ponderat
grana·xij·
Faba greca q̄ apud nos vocatᷣ siriaca·&
alio noīe vocatᷣ granū anestē fructꝰ est
cuiusdā arboris magne silis iunipo·sꝫ ma
iusculꝰ: dulcis saporis intꝰ: habēs nucleū
duꝝ: cuiꝰ arbor secundū plīniū in ꝓprio
cap·vocatᷣ lothos a grecis·apud arabes
vocatᷣ anesten· Dyas·cap·de agrifolio
vocat ipsū agrifoliū vt apparet in litera
agrifoliū in ca·lothos·vocat ipsū lothos

Ysido. Faba syriaca dicit̃ arbor magna fructũ ferens maiorẽ pipe comestibilem gustu suauẽ: inde & mella vocat̃. sed nostro ydeomate vocat̃ cicerasso. pro quo. l. l. granum anesten. & l. agrifolium.
Faba lupina latine. gre. marisiliũ. Marisiliũ est planta simillima elleboro nigro. folia tñ molliora eo. & omia diuisa. ellebor9 vero sementa aliqua habet & hoc marisilium vocat̃. semẽ ei9 dur colloris zafrani aqua decoctionis eius valet contra rosulas. & dicitur q͏ interficit mures.
Faba inuersa latine. grece mentastruz & romani vocant eam fabariam. & est herba cui9 folia sũt sicut folia alkekengi. stipes ei9 longitudinis cubiti vni9 aut duorum aut plus. semen eius viride tendens ad nigredinem magnitudinis fabe cõmunis. habẽs q̃si effigiẽ in medio sic̃ faseolus
Faba vsualis quid est. l. l. hakille.
Facalia dicunt̃ quedam vlcera existentia in coniunctiua oculi.
Facalesis est bothormarien.
Facailesus idem.
Facaminos idem.
Facera id est dragantum.
Facelizans. i. patiens apa in sbstãtia cerebri. qr corrumpit omnes virtutes eius. vt Gal. vij. particula amphorismorz & secũdo de interioribus. & primo d̃ accidenti & morbo.
Face Dyas. cap. Face frutex est minor. locis humidis nascẽs silis lenticule. folia tenera & oblonga cũ folliculis. semẽ sile lẽticulis. i vno folliculo duo aut tria grana habẽs nigra minora lenticulã.
Facsenus . i. arbor marien.
Facos . i. lenticula.
Facbos idem.
Facolien . i. polium.
Facoes herba . i. agruli & sũt senatões
Facus . i. lenticula. & fac9 est vna ex maculis faciei.
Faculium . i. amomum.
Fagora . i. semen canapis.
Fagas . i. centaurea minor.

CCLIII.

Fagasmon. Dyas. cap. fagasmon. Fagasmon quã multi apparime dixerunt est planta quam vocant sanction. & est xifion. & est gladiolus segetalis. folia habet yridi similia. sed minora & angusta & acuta sicut macheta. & hastã habet asperã & cubitalez cum floribus purpureis. radices sunt illi due paruule & rotunde vnã habẽs super terram positam sicut bulbi minores. Altera est desubtus tenuis & sup grossior Nascitur locis cultis supior maior est et acrioris virtutis. Posse. Dyas. Cathaplasmatibus adhibita pustulas & tumores corporis tollit medicaminibus mixta & supposita menstruis impat. cũ vino bibita venerẽ stimulat Itẽ cataplasmati imposita cũ vino atq thure sagittas vl' stirpes educit. soluit etiã inguinũ collectiõez Radix vo iferior accepta infantiũ enterocelicos medet̃ d̃ eo iuenies sil'r si. l. l. liliũ.
Fagedenica. i. vlcera que serpũt comedendo. Dyas. cap. de dragontea. & cap. de alumine. nam grece fagin. i. comedere.
Fadenica idem
Fagelis . i. rafanus.
Fagin . i. comedere.
Fagitide sunt vene que sunt in carnositate faciei iuxta extremitates faciei & oris
Fagotide vene sunt iuxta fauces intra os que fleubothomantur vice venarum que sunt sub lingua.
Fagon apud Dyas. dicit̃ saluia que ab eo elilisfagus dicitur cap. de elilisfago.
Fagnon idem.
Fagus agria . i. lenticula siluatica et est lentigo aque.
Fagus . i. centaurea minor.
Faki . i. lentes.
Fakies idem.
Fakiamos . i. almea.
Falangemich . i. ozimum gariofilatum.
Falangios siue falangion siue falangitis. Dyas. cap. Falangios. virgas habz duas aut tres aut plures. & flores albos similes lilio cũ multa diuisura: semẽ est illi nigrz & grossũ sicut lenticula. radicẽ hẽt tenuẽ minutã et viridẽ. postq͏ d̃ terra tracta fũit alterz colorẽ facit. nascitur locis cultis. Posse. Dyas. Hui9 folia & radices & semen & flores cum vino bibita ictus scorpionis mitigat morsibus venenatis occurrit.
Falangion idem.
Falangia mischi idem.
Falangion carfon . i. musca venenosa.
Falcal haibeb arabice. latine vero spoliuz serpentis. Sera. li. aggre. cap. falchalba ibeb auto. Dyas. Spoliuz serpẽtis quãdo coquitur cum vino & distillatur ex eo in aurẽ confert ei multũ. & quando colluit̃ os cum vino illo confert dolori dentium & iam admiscetur quidẽ ipsũ medicinis

oculorum ꝓprie id qđ fuerit ex masculis similiter facit dolori dentiuʒ si bulliat cū aceto. & colluatur inde os

Falsanuen quid est. l. l. falsel.

CCLIIII.

Falerniū vel falernū vinū vocatum a falerna regione italie que est ꝓpe neapolim. vnde Papias Neapolis opidū ꝓpe falernum vbi optima vina nascunẽ & cetera. Et tale vinuʒ vocatur similiter albanum. Est enim tale vinum in principio subdulce. & cum veterauerit austeꝝ maxime efficitur. & vue similiter a quibus tale vinum exprimitur accipiunt denominationē ab illa regione. & vocantur vue falerne. quia de eis est copia in regione falerna. Dyas. cap. qđ incipit vinum album Potest illud vinuʒ dici vinum albanum: & dicit ꝙ est fortiꝰ falerno et gustu subdulce in principio vētrem & stomachū inflans ventrē mollit. Digestionibꝰ est inutile & oībus neruis contrariū. & maxime capiti: qđ cū inueterauerit austeꝝ valde efficitur. vnde vinū ytalū qđ falernū dicitur: vtiliꝰ est maxīe vetus. digestibile est pulsum incitās. ventrem abstinet. eustomacum est. vesice cōtrarium. caliginem oculis inducit. multū bibitum totum corpus ledere potest.

CCLV.

Falfel ara. grece & latine piper Sera. li. aggre. ca. falfel. autẽ. Dyas. Falfel. i. piper. & est arbor nascens in regionibus indie. habet semen qđ sui ortu est longū simile faseolis & elongatur ī forma sua. et est macropiper. & intra ipsū sūt grana parua similia gergues. que quādo maturantur fit pip & hoc qꝛ separaẽ: et fit sicut racemus in quibus sunt grana parua: et sūt grana piperis. Et quādo colligitur perfecte maturum est piper nigꝝ. sed quādo colligitur ante maturationem est piper album. Naʒ color eius est albus: et non recipit ī colore suo nigredinem anteꝙ̄ maturaẽ. et radix huiꝰ arboris est similis costo. Eligendū est autē ex nigro qđ est nouū. in quo nō est res similis furfuri graue et plenum Sʒ albū meliꝰ est illud qđ nō est rugosuʒ albū et graue. et longū est eligendū illđ quod quādo frangiẽ apparet densum. habens grana que sūt intra ipsum inuicem iuncta: et acuti saporis mordicās linguā cū calefactiōe. Radix arboris huiꝰ vocaẽ falsanuen: et similis costo est defertur ad nos ex terra indie Gal. vij. sim. phar. ca. piperis secundū trāslationeʒ nostrā. Piperis radix costo maxime secundū virtutem similaẽ. Fructꝰ vero eius qui quodā modo germinat est piper longū: vnde et humidius existit maturo: signū autem est humiditatis eius ꝙ faciliter cū imponiẽ perforatur. et ꝙ nō confestim mordet sed paulatim incipit. permanet vero multuʒ qui vero quasi prematurus fructꝰ albū piper est: acrius existens nigro. id em̄ q̄si superassatum est. vtraqʒ aūt sufficienter calefaciūt et siccāt. Gal. eodē libro et cap. secundū trāslationem ara. Sapor piperis est acutus. et illud qđ non maturū est. piper albū est. et ipsū est acutiꝰ nigro et magis pungens linguā. et hoc est quia nigrū propterea quia maturatur accidit ꝙ non recipiat adustionē et desiccationē fortē. qꝛ minuitur acuitas illa: que quidē remanet in albo. iste tamen due species sunt desiccatiue et calefactiue fortiter. Et fructꝰ quidē eius quādo incipit esse est piper longū. et propter hoc accidit ꝙ piper longum est humidius alio pipere. Et signū super hoc est ꝙ quādo elongaẽ tempus super ipsum corrodiẽ et perforatur. etiā quādo teriẽ nō inuenit tritor in principio sue contritionis punctionē mltam. et quando incipit mordicare nō apparet mordicatio eiꝰ multa anteꝙ̄ gustetur. deinde remanet mordicatio eius tempore non ꝑuo. sed piper albū est melius stomacho. alijs duabꝰ speciebꝰ. Dyas. cap. de pipere secundum translationem nostram piper arbor est in india nascens in latere montis caucasi. qđ soli obuersū est. folia habens in similitudinē iuniperi cuius siluas serpentes custodiunt. sed incole regionis eius cum maturū fuerit incendunt et serpentes fugantur igne. et ex flama piper rugosum efficitur. piperis autem diuersus est fructꝰ. Nā qui prius nascitur fructus oblongꝰ et obrotundꝰ apparet. et cū fractum fuerit inueniūtur infra illud grana in sinapis modū. est aūt humide nature. quod auteʒ permaturum non fit et album colligitur piper album dicitur. Nascitur autem aliud in modum botri et piper album nominaẽ. quod non coctū sed crudum colligitur. et illud maxime sui fortitudine ī colliriacas virtutes intrat. et tiriacis antidotis misceẽ. Maturatū vero nigꝝ factū. piper nigꝝ dicimꝰ Eligimus autē piper longum. quod cum

frangiẽ ſtrictiſſime granula ſua diuncta habet & coherẽtia. veluti medulla guſtu viſcida. mordẽs & calefaciẽs. albũ dictũ qḋ ſine rugis ſit calidiſſimum & graue. nigrũ vo piper viſcidi⁹ eſt albo. Eligendũ eſt aũt pip integꝝ & graue plenũ & nõ marcidũ. pip valet ad educendũ lumbricũ latũ qui vocaẽ ſolea adminiſtratũ vt apparet in litera vrnã. Poſſe. Sera. Radix pipis ꝯfert colice & doloribus frigidis. eſt ca. & ſic. eſt bona collice & ventoſitatib⁹ & alijs dolorib⁹ frigidis. & ẽ ſimilis coſto ſecundũ virtutẽ. Et pip nigrũ acuti⁹ eſt albo: & albũ eſt debili⁹ eo Et virt⁹ pipis eſt calefactiua attractiua cibi & ꝓuocatiua vrine. reſolutiua & abſterſiua obſcuritatis viſus. Et qñ ſumiẽ in potu. aut fit inunctio cũ eo. aut miſcetur in aliquo vnguento: ꝯfert rigorib⁹ febriũ peryodicaꝝ. & ꝯfert morſibus venenoſis: & expellit fetum. & potiſſime ſi in potu ſumaẽ vel aſſidue comedaẽ. & quando fit naſcale cũ eo poſt coitũ ꝓhibꝫ impregnatõeꝫ. & hoc ſimiliter facit aſſidue comeſtũ. Nam iter preſtat genitale. & adminiſtratur in lohoc et ſirupis qui ſũt cõuenientes tuſſi. & doloribus pectoris. & fit linitio cũ eo & melle & cõfert ſquinãtie. Et quando ſumitur in potu maxime cũ granis lauri aut folijs eius. ꝯfert tortionib⁹ uentris. Et quãdo maſticaẽ cũ ſtafiſagria & cum paſſulis facit deſcendere flegma ex capite. & ipſũ ſedat doloreꝫ. et confortat virtutẽ digeſtiuã. & ingrediẽ in confectionibus ſpecierum quibus vtũtur ſani in condimentis ciborum ad ꝓuocandum appetitum. & quando miſceẽ cuꝫ pice reſoluit ſcrofulas. & quando miſcetur cum nitro abſtergit morfeam. & non eſt radix piperis zinziber ſicut putauerũt quidam. immo radix ei⁹ eſt ſimilis coſto que quidẽ calefacit et mordicat linguam & attrahit humiditatẽ ad os quando miſcetur cum aceto. et linimentum cũ eo reſoluit apoſtemata ſplenis. et ſi ſumiẽ facit idem. Et quando maſticatur cum ſtafiſagria attrahit flegma. et eſt multoruꝫ iuuamentorũ. Et idẽ auto. Meſuay. Proprietas pipis eſt ꝙ ꝓhibet impregnationem. et maxime quando ſumitur poſt coitum. et ꝓhibet tortiones et ventoſitates q̃ fiũt ĩ ſtomacho et inteſtinis. et exiccat flegma viſcoſuꝫ qḋ aggregaẽ in pectore et pulmone et inteſtinis. et digerit cibum et nocet febricitantib⁹. Et ſi quis vtitur multum pipere prouocat vrinã. Et ſi vtatur eo parũ ꝓuocat ventrẽ. ſcamonea eſt contraria in hoc. et facit hominẽ macreſieri: et deſiccat ſperma. Et in pipe albo cũ acuitate ſua eſt humiditas que auget in ſpermate. et mundificat epar et ventrem et pulmonem et ſtomachũ. et cõfert morſib⁹ venenoſis. et calefacit neruos et muſculos et plus omni alia re. Paul⁹ ca. de pipere. Piper eſt ca. in quarto gradu ſic. in ſecũdo. Vbi ſciendũ ne aliqui erroris materia repleantur. propterea quia in preſenti litera Sera. et dyaſcorides vidẽtur cum Gal. non modicũ diſcrepare. dicentes ꝙ piper nigruꝫ acutius eſt albo. Gal. vero ait ꝙ piper albũ acutius eſt nigro: et ꝓpterea ſicut ex verbis Dyaſ. bene intuentib⁹ et auide ẽ manifeſtum piper album eſt duplicis generis. Eſt quoddã piper album qḋ fit quãdo grana minuta q̃ fuerunt in pipere longo incipiunt ingroſſari et vnum ab altero incipit ſepari. ſed non factus eſt botrus vel racemus. Eſt aliud piper album quod fit cũ illa grana que fuerũt ĩ predicto pipe albo ſecundũ debitam quantitatẽ fuerint aucta et ĩtra ſe totaliter ſeparata. ſicut que ſũt poſita in quodam botro vel racemo. et ſunt propinqua maturitati. primum vero piper album quoniã ſapit adhuc naturã piperis longi quia ei vicinatur. participat adhuc de eius humiditate. cuius gratia non eſt multum acutum. piper aliud albũ de quo diximus. quod eſt in medio inter maturitatẽ et principiũ generatõis. eſt ſatis acutum. quare cum remoueaẽ et elongeẽ a pipere longo nõ participat humiditatẽ ei⁹ et eſt acutius ſeipſo cum venit ad maturitatem. propter quam amittit de ei⁹ acuitate. hoc idem videmus in fructibus acetoſis que ſunt in medio tempore acetoſiores. hoc etiam in ſeminibus eſt videnduꝫ ſcilicet feniculis ſinapib⁹ et ceteriſ. ꝙ ſũt acutiores et calidiores qui ſunt in medio tempore ꝙ̃ qui ſunt in extremo. ſic ergo ad propoſitum piper nigꝝ acutius eſt albo ſcilicet albo qḋ eſt ĩ principio generationis. qꝛ nõ habet multã acuitatẽ ꝓpter humiditatem quã ꝑticipat vt dictum eſt et hunc reſpectũ habuit ſerapio. et dyaſ. Et piper albũ acutius eſt nigro. pip albũ intellige quod eſt in medio tempore: qñ cũ nigreſcit et maturatur amittit de eius acuitate: et iſta fuit intentio Gal. cum dixit ꝙ piper album acutius eſt nigro.

Sciendū insup q̄ ī maiori q̄titate inueni rect de pipere albo: nisi q̄ inficit propter ignem. sed illud qd̄ non contaminatur ab igne remanet album et non rugosum. qd̄ non potest esse: nisi modice quātitatis. q̄ modicum est illud qd̄ ab igne impressionem non recipit.

Falgelsue ·i· ozimum·
Faliel ·i· rafanus·
Falieli idem quod supra·
Falcios ·i· flos sambuci·
Folosios ·i· mellissa·
Falocos idem quod supra·
Falcon grece falco auis rapax a falcatis & curuis vnguibus dicta.
Famachest ·i· agnus castus·
Famachost idem quod supra.
Famacolos ·i· faborola·

CCLVI·

Famechi ara· grece fanech vel fenic vel lapis de barchim· latine vero pumex· Sera· li· aggre. ca· Famechi· i· pumex· & est lapis de barchim· i· lipari· oportet q̄ eligat ex eo multum foraminosus durus & frangibilis leuis albus in quo nō sunt lapides· Et modus obustionis eius: est q̄ accipiat ex eo quātitas & ponat in prunis· & qn̄ fuerit ignitus extrahatur & extinguat in vino odorifero. & hoc fiat ter· tercia vice quādo extrahitur ab igne nō extinguat ī aliquo: sed dimittat infrigidari p se· postea teratur & reponatur· Dyas· cap· pumex eligendus est leuis fragilis albus & sine lapide· Comburit vero sic mitte illum in carbonib9 viuis q̄diu ignescat· & postea extrahens vino odorato extingue· secundo id fac simili modo· tercio calefactum extrahe ab igne: tere & repone· Virt9 est ei stiptica termantica & purgatoria·

Posse· Dyas· Pumex oculorum cicatrices limpidat· vulnera replet & cōsolidat· & aufert carnē superfluā oculoꝝ: & quando teritur & fricantur inde dentes abstergit eos: & administratur ad abradendos pilos. Theophrast9 in proprio cap· Si miscetur antidotis dentifrigijs et smigmatib9 abradit aspredinē. & leuigat & ɔstringit & coercet· Sera· Pumex habet virtutē stipticam: stringit em̄ gingiuam· & abstergit oculum· & aufert maculam que est in eo· & replet vlcera et cōsolidat ea· & aufert carnem supfluā que in eis est: & quando teritur & fricantur dentes abstergit eos· & si mittat in vas vini non permittit ipsuꝫ amplius bullire· Et idem autoritate Gal· ingredit in medicinis que abstergunt dentes: quando non est adustū· sed quando adurit fit subtilior· Nam acquirit ab igne rem adustā calidam que aufertur & separat ab ea quādo lauatur· & clarificat dentes & abstergit eos· & hoc facit ꝓpter sui asperitatem & facit fortasse hoc ꝓpter ei9 virtutem abstersiuā: & ꝓpter hanc causam cornua quando aduruntur abstergunt dentes·

Familla pupille ·i· sūmitas·
Familos ·i· vsnee·
Familios idem quod supra.
Fanax ·i· panax.
Fanasi idem quod supra·
Facasibron ·i· cicer imperatoris·
Fanoch ·i· pumex·
Fanchea ·i· fungus.
Fansealos ·i· vmbilicus veneris·
Fangekest ·i· agnus castus·
Famanchest ·i· piper eunuchorum·
Famichest idem quod supra.
Fanilion ·i· psillium·
Faras ·i· equus·

CCLVII·

Farasion ara· vel marmacur grece philoflores. latine vero prassium· Sera· li· aggre. cap· farasion· Farasion· i· prassiū est herba habens ramulos multos egredientes ab vna radice: et super ipsos est bo2ra pauca: cuius color est albus. et virge eius sūt quadrate· et folia eius sūt in longitudie pollicis obrotunda rugosa seu aspera· sup que est bo2ra· et semen et flores eius sunt diuisa per ramos ei9· et semen ei9 rotundum ad asperitatem tendēs· Nascitur in campis et in edificijs domorum· Dyas· cap· de marubio· Marubium vel prassiuꝫ frutex est ex vna radice multas virgas habens albas et asperas et quadras: et folia similia digito maiori· et obrotunda aspera alba et rugosa: et gustu amara· semen est illi obrotundum et verticulosuꝫ et aspeꝝ nascit locis multis· Ga· vni· sim· phar· cap· de prassio secundū translationē ara· Sapor eius est amar9: et virtus ei9 ca· et sic· in· ij· gradu· vnde abstergit et ꝛsoluit

Auic. li. secundo ca. de prassio· Prassium est herba amari saporis· Inq̄t Oribasius non sunt calefactio eius et exiccatio ipsi9 fortes· Alij aūt dixerūt q̄ ē ca· in· ij gradu· sic· in secūdo· Est apitiuū· abstergit et liquefacit et resoluit et incidit Posse·

Sera· inquit aperit oppilationes splenis
et epatis et mũdificat pulmonẽ et pectꝰ
per screatum: & ꝓuocat menstrua quãdo
bibitur · Et qñ ponitur exteriꝰ· abstergit
& resoluit· succꝰ aũt folioꝝ eiꝰ postq̃ꝫ est
desiccatus in sole resoluitur cuꝫ melle &
administratur ad visum acuendum· et fit
cũ eo sternutatoriũ hyctericis ad mundi
ficandũ infectõeꝫ coloris· & administrat̃
cũ medicinis ad dolorẽ auris antiquũ· &
potissime cũ medicinis apientibꝰ instru=
menta auditꝰ· & dat̃ succꝰ eiꝰ illis in po
tu q̃ sumpserũt medicinas mortiferas. ve
rũ nocet renibꝰ & vesice · Et emplastruꝫ
cũ folijs eiꝰ & melle mundificat vlcera
sordida· & euellit panariciũ & carnem pu
tridã: & sedat dolores lateris · Et fit em=
plastꝝ cũ marubio & sale & cõfert mor
sui canis rabidi Dyas· Folia eiꝰ sicca vl
succꝰ folioꝝ eiꝰ vel semẽ eius elixũ & bi
bitum cum melle ptisicis & tussientibus
& asmaticis prodest· toracẽ purgat maxi
me yrisilirice mixta· purgandis vtilit̃ mu=
lieribus adhibetur· secundinas excludit
diu parientibꝰ subuenit: vesice & renibꝰ
ꝯtrariũ est· melle addito vulnera purgat
& illa detergit· pascẽtia vulnera cõpescit
dolorẽ lateris tollit· Succꝰ siccatus melle
& vino addito caligines oculorũ deter=
git· hyctericis naribꝰ immissus fert auxi
lia· cũ oleo ro· succꝰ eiꝰ auriũ dolorẽ miti
gat· Auicẽ· Succꝰ eiꝰ ꝯfert dolori au
ris antiquo · & mundificat & aperit mea
tus auditꝰ· & remouet antiquũ dolorem
eiꝰ · succꝰ eiꝰ cũ melle est conueniens ad
acuendum visum. mundificat pectus &
pulmonem ꝑ eductionẽ sputi· est apitiuũ
oppilationũ in epate & splene & renibus
ꝓuocat menstrua· & mundificat matricẽ
fit ex eo emplastrum cum sale ad morsum
canis rabiosi.

Farcha id est cultra que poni
tur in lecto

Farchali id est ciminum album
& est sisgleos·

Farcal idem quod supra

Farfag id est· portulaca·

Farfagi idem quod supra·

Farfadin idem quod supra·

Farfala id est vngula caballina·

Farmacum interpretat̃ immutans: inde
farmacia quelibet medicina multũ immu=
tãs quocũqꝫ mõ immutatõis· sed nos ap
ꝓpriamꝰ tale vocabulũ medicis laxatiuis

Farmacon idem quod supra·

Farmacodis· id est calida medicina·

Fares ·i· diuisio·

Faresi idem quod supra·

Farelabron ·i· ypoquistidos·

Faringes ·i· fauces.

Farinx· id est· gurgulio vel faris vl' falris
idẽ quod supra. inde venit farigides· i·
vene que sũt in faucibꝰ & sub lingua·

Farigerasi ·i· arbor litij·

Farigeras idem quod supra·

Farma dicta est a farre ex eo q̃ꝫ ex ipso
primo facta fuit· pro quo· l.l· beuda.

Faritos ·i· febris causon·

Farisiricon ·i· prassium·

Farugium id est· vngula caballina·

Farfugium idem quod supra·

Farfium ·i· vlcera oris·

Fargarium ·i· cicer impatoris.

Farfurungi ·i· sparagus·

Far est genus mollificationis de quolibꝫ
grano panico si rotundetur & excoriet̃
sed far quãdo simpliciter ponitur d' farre
spelte intelligitur· Et similiter aliquando
dicitur q̃ꝫ est mus·

Fasa ·i· diptamus·

Fasfale est species trifolij et vocat̃ fulla

Fastasa idem quod supra·

Fastagnion ·i· fagasinon·

Fassana· id est grana impinguatiua et se
men cuiuslibet speciei trifolij·

Fascanon idem quod supra·

Faseolus quid est· l.l· luchia·

Fasel ·i. piper.

Fascegallicus ·i. saliunca·

Fasce ·i· agrimonia·

Fasianus ·i· fasianus auis·

Fasili ·i· faseoli.

Fassis gallicꝰ ·i· spica celtica in antidota
rio virili ĩ mitridato minori et ĩ oleo nar
dino et alijs pluribus antidotis sic vocat̃
eo q̃ꝫ a gallia in fasciculis defertur ꝓ qua
l.l· spica celtica·

Fassion ·i· pabulina·

Fasolaria herba est similis herbe fasioloꝝ
sed folia sunt vtcunqꝫ minora et alba vt
elilisfagus· ꝯstringit sanguinẽ secundum
plinium· et succus eius despumatus et bi
bitus stringit emoroidas et superponit̃
cum bombice similiter·

Fasuricon ·i· siricon.

Fasuasa ·i· fulla·

Fasubleon ·i· cimbalaria·

Fatar ·i· fungus·

Fatranoin ·i· vsnee·

Faranois idem quod supra·

Fauorola vermis quid est. l. l. gauday.
Fauacia .i. faba inuersa.
Faucion idem quod supra.
Fauech id est pumex.
Fauechi idem quod supra.
Faueblion id est barba siluana.
Faziza id est epithimum.
Fazileos id est cantarides.
Fazisac. id est ceterac.

CCLVIII.

Fead ara. latine terpigo & est piscis stupefactiuus. Sera. li. aggre. cap. fead. Auc. gal. Hoc aial est marinu. & est illud qd inducit stupore. qn tangit cu eo caput habentis soda remouet dolore stomachi suo tactu & ego exptus su in his duob9 & no repi iuuamentum. Et extimaui q optebat me tangere caput habetis soda cu pisce ipso viuete & sic pferre. sicut faciut alie medicine narcotice & feci sicut cogitaui. & inueni pferre. Et ide aut. Dyas. quando superponit habenti soda antiqua pfert. Et quando fit suppositoriu cum eo. stringit anum egredientem extra Gal. mj. de accidente & morbo. cap. vnj. dicit q inducit stuporem infrigidando spiritum.
Feisefelez .i. dans digestionem.
Feilneragi .i. licium.
Feigel .i. piganum.
Febison .i. spargula.
Febriffagia id est. centaurea maior & minor.
Febelzeragi .i. arbor litij.
Feburem id est gariofilata. & est herba sic vocata.
Feburegi idem quod supra.
Fecabron .i. muscata maior.
Fecabachim .i. squinantum.
Fecabrion idem quod supra.
Fecetola est queda auis pua satis sapida qua nominat Dyas. in litera cauraf.
Feda. id est. fex vini vel aceti que cocta reponitur. Paulus cap. de asmate fedis que est fex vini combusta.
Fefe .i. agrimonia.
Feferon .i. matrisiluia.
Fefeus .i. guete.
Feferion idem quod supra.
Fefudegi. id est. confectio de melle sicut penidie. & i lingua nostra vocatur sisami
Fefulac .i. alaca maris.
Fegere .i. ruta.
Fegeron .i. vsnee.
Fegemastron .i. epatica.
Fegestron idem quod supra.
Fegos .i. fagus arbor.
Fegoloson .i. arbor litij.
Fegolosion idem quod supra.
Fetridem est quidam sapor sic vocatus.
Fekibron .i. almea.
Fekasus .i. polium.
Felason .i. ypericon.
Felabran .i. os mundi.
Felafaf .i. agnus castus.
Felda .i. argentum.
Felengemich est gen9 qdda basiliconis
Felenreng .i. genestra.

CCLIX.

Feleg. Sera. li. aggre. cap. feleg Feleg similatur grano sinapis & ingreditur i vngentis odoriferis est ca. & sic. in. ij. gradu. Posse. Sera. Resoluit & aperit opilationes. Et idem aut. Ysaac Aperit opilationes capitis. fortificat cerebru. & est in figura sua sicut granum sinapis sed maius. & habet ligna parua sicut noch. & melius ex eo est maius & fortioris odoris & grauius. Et deterius est leue nigrum.
Felemechi. id est. calamentum fluuiale.
Felema idem quod supra.
Felemenichi. id ozimum gariofilatum.
Felfelum .i. piper.
Felleaum .i. alarus.
Felleauum .i. alauum.
Felleza .i. herba paralisis.
Felmea .i. pionia.
Felememiki. id est. ozimum gariofilatum
Felifelciti .i. agnus castus
Felicon .i. folium.
Felifelan .i. agnus castus.
Felix vini. id est fex vini antiqui.
Feligearagi .i. arbor litij.
Felicula .i. polipodium.
Fellichimum secundum quosdam est portulaca habens lac. & est portulaca agrestis sed falso. sed quid est. l. l. fellichimum
Felzebargi. vel melius felchabaragi. et est arbustu vnde fit litiu. & latine vocatur caprefolium. grece aut litios. l. l. badhad
Felucarangi. idem quod supra.

CCLX.

Felch vel fedhe ara. grece fida. latine argentum. Serapio. libro aggre. Felch. Argentum infrigidat & desiccat. scoria est stercus argenti & est bona scabiei & pruritui. & est bona vlceribus: & pter hoc ingreditur in vnguentis que conglutinant vlcera &

cõsolidant ea· vnde ipsa scoria est desicca
tiua· Auic. libro de viribus cordis ait
ꝙ argentum confortat cor·

CCLXI.

Femezeg ara· latine stannum·
Sera· li· aggre· cap· femezeg
Femezeg· i· stannũ. et est fri. et
sic· defertur ex vitasare siue visabar· effo
ditur ex mineris terre et inueniť ĩ frusta
ingreditur in operationibus alchimie et
in medicinis oculorum: et quãdo teritur
et bibitur confert puncture scorpionis·

Femmice	·i· palma·
Femilon	·i· daucus·
Femilion	idem quod supra.
Femulon	.i· atriplex·
Femusac	·i· vsnee·
Femur	·i· epar.
Fenarium	.i· polium·
Fengarion	·i· anax·
Fengalion	idem quod supra·
Fengasos	.i. fungus·

CCLXII.

Feneflig vel fenefigi arabi· gre=
ce leucis· latine viola· Sciẽdum
ꝙ tria sunt genera violarũ· vt
Dyas. dicit cap· leucis· sed tamẽ Sera· li·
aggre· cap· feneflig. non loquitur nisi de
vno· s· viola purpurea: quoniã vsus eius
magis conuenit medicinis. sed alia duo
genera sunt species cheiri: sicut apparet
in· l· cheiri· Sera· li· aggre· ca· feneflig
Feneflig· i· viola est herba cui⁹ folia sũt
minora folijs cuss⁹ & nigriora· & nõ elõ
ganť multũ ab eis in figura sua· & habꝫ
stipitem egrediẽtem ab vna radice· & est
super eum pilus· & in sũmitatib⁹ ei⁹ est
flos boni odoris coloris purpurei· nasciť
in locis vmbrosis & aspis· Gal· vi· sim.
phar· cap· de viola secundũ trãslationem
nostram Folioꝝ hui⁹ herbe substãtia est
subfrigida & aquosa· Virtus eorum in=
frigidat parum· Dyas· Leucis. i. viola
omnibus est nota: est eñ in floribus ha=
bens distantiã qꝛ mellinũ· albũ· & purpu
reũ florẽ ostendit· Io. Mes· cap· de vi
olis· Viole sũt medicina tpata ꝯueniens
& fit per eas male qualitatis ꝑmutatio
& nature solutio· melior est quecũqꝫ ex
primis: quoniam non inuenit eam calor
resoluens virtutem· aut pluuia dissipans
frigida est & humida ĩ primo gradu· Et
que sicca est minus est hu. & minus fri·
Est enim in recente humiditas superflua
supergrediens caliditatez eius a qua est
perfectio & species· Cum aũt exiccatur
& resoluitur humidum superficiale ipsi⁹
manifestatur amaritudo eius que est ꝓpẽ
caliditatez que fuerat sepulta· & est tũc
ca· plus & minus hu· est enim in recente
humiditas suꝑflua· ꝓpter qđ que recens
est solutione per ventrẽ educit lambificã
do· que vero sicca est educit dissoluendo
Et ipsa quidem est infrigidatiua narcoti
ca sedatiua dolorũ calidoꝝ. et extinctiua
inflamationũ· & lenitiua· & solutiua· Est
ex debiliter soluentibus· & vigorať cum
alijs laxatis. Et ꝓpter hoc quidã addũt
quantitati eorum medietatem ex turbit
& faciunt trociscos· & vigorant cuꝫ hoc
operationem earum· Et quidam addunt
scamoneam & ipsa quidem & oleũ earũ
ingreditur in emendationem medicinarũ
acutarum· succus autẽ ipsaꝝ & syrupus
ex eis soluit leniendo· Et viole sicce edu
cunt dissoluẽdo· Et ipse quidẽ condiunť
cum zucaro & melle· sed cum melle sunt
maioris abstersionis et minoris alteratio
nis et cuꝫ zucaro contrarium faciunt· Et
scito ꝙ nõ substinent de decoctõe aliqđ
qua sit suꝑfluitas· et succ⁹ eaꝝ similiter
et corroboratur acetũ cũ infusione earuꝫ
et fit mirabile febribus multe inflamatio
nis· et est melius oleuꝫ eaꝝ· fundamentũ
cuius est oleũ onfancinũ aut amigdalinũ
Posse· Gal· Ipsa herba tam per se ꝙ̃ cũ
alfitis superposita remedium calidis pre
stat flegmonibus. superposita aũt in ori
ficio ventris incensionem patientis vł in
oculis· Sera· Virt⁹ ei⁹ est que lenifi=
cat et sedat apostemata ca· quãdo poniť
suꝑ ea sola· aut cũ farina ordei· et cõfert
inflamationi que fuerit ĩ ore stomachi et
in oculo· Sed flos eius cum hoc ꝙ sedat
inflamationem oris stomachi. habet pro=
prietatem relaxãdi coleram· Et fit empla
strũ cum folijs tantũ hui⁹ herbe aut cum
sanich· et infrigidat et confert apatib⁹ ca
lidis oculoꝝ et exitui ani· Et diciť ꝙ flos
eius a proprietate que est ĩ eo quando bi
bitur cum aqua confert squinantie et epi
lentie que accidit pueris· et est illa q̃ vul
gariter dicitur mater pueroꝝ· Et ideꝫ au·
A ben mesuay· de proprietate eius laxat
colerã a stomacho et intestinis· et confert
inflamationi que est in eis· et sode et squi
nantie que accidit infantibus quando su
mitur cum aqua ca. Et quando aliquis
vult de ea exhibere in potu ad laxandum
ventrem exhibeat ab· ℥· iij· vsqꝫ ad· vij·

Dyaſ· Flos purpureus ſedat inflamati
onē oris ſtomachi & oculorū & aqua hu
ius floris confert ſquinantie· laxat colerā
a ſtomacho & inteſtinis: & ꝯfert inflama
tioni que eſt in eis: folia eius ſūt ſicut fo
lia cuſſus· ſʒ minora & rotundiora· ſʒ mel
linus color medicine neceſſariꝰ eſt· q̄ ſuc
cus elixatꝰ & fomēto adhibitꝰ· tumores
ſtericos curat: mēſtruis imperat· cerotis
mixtus ragadias ani ad ſanitatē ꝑducit
melli additus puſtulas et inflationes tol
lit· ſemē eiꝰ cū vino bibitum· ʒ· ij· aut ſup
poſitum menſtruis imperat· aborſum fa
cit· radices eius cathaplaſmatibus adhi
bite cum aceto ſplenē ſiccant· podagricis
medicātur· Sed viola alba ꝓ pectorie eſt
virtutis & extenuatorie· ſed flos plꝰ: de
coctio autem herbe menſtrua prouocat·
ſi poſt partū non ſequatur fetū mortuū
extrahit: & viuum corrumpit & educit·
matricis inflamationē ſanat fomento ſi
tam fortis eſt mulier· ſi nō in peſſario po
ſita omia ſimiliter facit. Io· Meſ. So
lutione educit colerā: & alterat eiꝰ exceſ
ſū: & viole ꝯferunt inflamatōibꝰ oībus
& ſedant ſodā factam a calore vehemēti
& ſūt ſomnifere· & faciūt corizam: & le
niunt pectus & guttur· & ꝯferunt vuee
& ſquinantie· Et iuuamentum eorū ma
gnum eſt apoſtematibꝰ pectoris & pleu
reſi· & ſedant ſitim· & ꝯferunt ſicce oppi
lationi epatis & apati eius· & calide hy
cterice· & ſūt iuuamēti magni in febribꝰ
inflamatiuis & ſiti per eas· Doſis Potō
earum eſt ab· ʒ· iiij· vſqʒ ad· viij· & ſucci
earum ab· ʒ· i· vſqʒ ad· ij· & ſirupi earum
ab· ʒ· iij· vſqʒ ad· iiij· & oditi eaꝝ ab· ʒ· i·
vſqʒ ad· iij·

Fenden ·i· cor·

Femon ·i· dactilus vel palma·

Fenicha grece· latine dactili vnde greci
palmam fenicem dicunt eo ꝙ diu duret
ex nomine auis illius fenicis. que multis
annis viuere perhibetur & cetera· ſʒ in li·
de doctrina greca ſcribitur fenichion da
ctilus inde feniceus color· i· color dacti
li· Et ab hoc vocatᷣ diafinicon & diafichi
on & oxifenitia· Vbi ſciendū ꝙ color da
ctili eſt color tendens ad rubeū vt appa
ret in litera anagallus· Nā dicit Dyaſ· ꝙ
ipſius ſunt due ſpecies· vna habet colorē
celeſtē· & alia habʒ colorē dactili· Sera·
vero dicit ꝙ vna eius ſpecies habet cele
ſtem: & alia habet colorem rubeum ſic ꝙ
vbi dicit Dyaſ· colorem dactili· Sera di
cit colorem rubeum· & hoc ſimiliter appa
ret in litera barſiarbai·

CCLXIII·


Eniculus latine· grece maratrō
ara· haziénis vel haienegi vel
hakaſmech· Sera· li· aggre·
cap· hazienis· autᷣ· Gal· Hazienis· id eſt· fe
niculus eſt ex eo domeſticus et agreſtis
domeſticus omnibꝰ eſt notus: cuius vir
tus eſt prima q̄ calefacit in tercio gradu
et deſiccat in primo· ſecunda ſbtiliat· ter
cia generat lac· Et agreſtis dicitᷣ marici
mus vel montanꝰ· Radix eiꝰ et ſemē ſūt
fortioris deſiccationis ꝙ radix· et ſemen
domeſtici: quoniā in domeſtico eſt parū
ſtipticitatis· Gal· vij· ſim· phar· cap· de
maratro Maratrū· i· feniculus calefacit
quidem fortiter· vt ex tercio iam poſſit
gradu exiſtere: ſiccat autem nō ſimiliter
ſed ſecundū primum· et propterea lactis
generatiuū eſt· et nō generaret ſi ſiccarʒ
fortiter: ſuffuſis autē auxiliatᷣ ſecundum
eandē rationē· Eſt vero et aliꝰ feniculus
ſilueſtris quē vocāt ꝓpter magnitudinē
equinum feniculū: cuius radix et ſemē ſic
cioris eſt virtutis alio qui apud nos eſt·
Et michi videtᷣ exinde ꝙ ea que ſecundū
ventrem ſiſtat et cetera· Et idem· vi· ſim·
phar· cap· ipomaratrū vocat feniculum
iſtum ſilueſtrē ipomaratrū vel feniculū
erraticum vel caballinum ſiue equinum·
Dyaſ· ſecundū tranſlationem noſtram
Feniculus calefacit manifeſte et deſiccat
mediocriter· Poſſe· Gal· Feniculus ge
nerat lac in mānillis ſuffuſiones curat et
eſt diureticus· et menſtruoꝝ eductiuus
et feniculus ſilueſtris ſiſtit ea que ſecūdū
ventrem· etenim adeſt ſtipticitas maxīa
ei: huiuſmodi igitur non ſolum radix· ſed
multomagis ſemen catrio ſimiliter exiſtit
Et poteſt etiā lapides frangere et hycte
ricos ſanare: mēſtrua ꝓuocare: et vrinas
mouere· Alius vero equinus feniculꝰ eſt
cuius ſemen rotundū eſt ſemini coriādri
ſimile: ſimile vero in v̓tute ſemini alteriꝰ
equini feniculi· debilius tamē Auicē·
li· ij· cap· de feniculo· Feniculꝰ ortulanꝰ
ca· eſt in ſecundo· aperit oppilationes: acu
it viſū: et proprie gūma eius· et confert ī
initio aque: et apud eius deſcenſū· Et de
mocritus quidem extimauit ꝙ venenoſi
vermes paſcunt feniculi recentis ſemē ut
eoꝝ viſus cōfortetur· Et vipe et ſerpētes
fricant oculos ſuos cum egrediuntur de
cauernis ſuis poſt hyemē ſuper ipſum· ut

illuminentur oculi: quod humidum ē lac exuberare facit· & proprie ortulanum: et quando bibitur cū aqua frigida· confert nausee & inflamationi stomachi· Et eius digestio est tarda: & eius nutrimentum est malum· prouocat vrinaz & menstrua & siluester proprie frangit lapidez· in ter reno quidem & fluuiali est iuuamentum ad renes & vesicam· et proprie confert sil uester distillationi vrine: & mundificat fetas· Et quando comeditur radix cuz se mine suo: stringit & confert febribus an tiquis· & datur in potu cuz aqua frigida & confert nausee & febribus· & inflama tioni stomachi ex eis· cōfert ei⁹ decoctio cum vino morsui vermium venenosoruz & cum aqua· Et teritur eius radix & po nitur super morsum canis rabiosi: & cō fert. Dyas· Feniculus lac mămillis ge nerat comestus· vrinam et menstrua edu cit: & cathaplasmatib⁹ adhibitus cū pti sana comestus id facit· elixatura ei⁹ bibi ta nefreticis & vesice dolori medetur: vrinā ꝓuocat· morsibus venenatis cū vi no occurrit: mēstruis imperat· egris nau seam tollit cum aqua bibitus feruorē sto machi extinguit· Radix eius cuz melle co cta morsus caninos ad sanitatem ꝑducit Succ⁹ foliorum & virgaꝝ eius in sole sic catus confectionib⁹ oculorum miscet̄: et caligines oculorum detergit· Semē eius viride expressum succū dimittit vt supra vtilē· In hyberia succum eius ꝓ lacrimo vendunt· Iste enim lacrim⁹ .i. succ⁹ omi bus causis oculoꝝ opitulat̄· Radicis ve ro succus ydoneus est ad multa, maxime tamen ad vicia oculoꝝ facit· leuiter enim calefacit: & mollit calidā vim feniculi nō tamen simplicē· sed ꝙ ei etiam austeritas mixta sit gustus ostendit· et multa prete rea ꝑ quā vel soluendi vel extenuādi etiā siccandi exprimit potestatē Traditu3 est in libris· serpentes annuam senectutez fe niculi degustatione deponere· & oculorū caligines succū eius excludere· vnde intel ligi datum est ea dem virtutibus & cor poribus humanis vtiles esse· sicut postea expimenta docuerunt· Succus ergo cum melle actico mixtus vetustissimā caligi nem discutit· auribus purulentis idē suc cus infunditur & vermiculos qui ī eisdē nascunt̄ interficit· Radix ī ptisana cocta laxat renū densitatem· ydropicis potata ex vino succurrit: veretro laborantibus ex vino cocto fomentū vtile sūministrat

ipsa cū oleo trita eidem cause medet̄· tu mores et que cita & repētina indignatōe cōmota sūt folia ei⁹ aceto trita dissoluūt aduersus ictus scorpionū & serpentuz optimum semen ex mero sumptū simili modo tempatum venerē stimulat· vrinā eijcit· pulmonis et iecoris iniurias abijcit abundantiam lactis puerperis prestat· stomachū dissolutum abstringit· cū aqua nauseā sedat· nec est illud periculum etiā si in febre sumatur· vulnera canini dentis melle illinitum purgat & sanat· fenicul⁹ agrestis maior est predicto & semine & frutice· semen vero simile cathrio habet & radicem odoratam· Hic fenicul⁹ alius est a peucedano· ꝙuis multi peucedanuz agrestem feniculum vocent· Nam Dyas· diuersū facit capitulum de peucedano a feniculo agresti· cuius elixatura vrinā ꝓ uocat & apposita illd̄ facere potest: semē eius & radix abstinent ventrē· morsibus venenatis occurrūt· calculos frangūt· hy ctericis subueniunt: Est alius feniculus agrestis rusticus qui dicit̄ a Dyas· cap· ypomaratron· ypomaratron vl' maratrō agrion· radicem habet candidā· & semen ut cathrios vrinā mouens ac lapides in vesica frangens· potest etiā arcuatū mor bum deducere· & a serpentibus vexatos mederi· folioꝝ autem eius decoctio data potui illud efficit qd̄ fenicul⁹ vsual'· Post ea subdit· traditur etiā aliud feniculi ge nus minorib⁹ folijs & angustis & veluti longis et imbecillibus cū virtute· s3 folia similia habet mirto· circa q̄ anuli sunt lon gi· radix ei⁹ remordentis atq3 redarguen tis virtutis est et cetera· hic tex. in Dyas· nostro deficit·

Feniculus romanus ·i· anisum·

Feniculus algul ·i· peucedanum.

Feniculus maritim⁹ quid est· l. l· fenicul⁹

Fenicul⁹ montan⁹ quid est· l. l· quā sup·

Feniculus erraticus q̄d est· l· l· quā supra

Feniculus caballinus vel equin⁹ quid est l· l· quam supra·

Fenicul⁹ siluestris q̄d est· l· l· quā supra·

Feniculus porcinus ·i· peucedanum.

Fenic· i· lapis vulcani· et est pumex·

Fenicus idem quod supra·

Fenice ·i· palma vel dactilus

Fenicius color· i· rubeus flamme⁹ ꝓ quo l· l· fenichia·

Fenus ·i· almea.

Fengos· i· lumen splendor lux luna·

Fengosi idem quod supra·

CCLXIIII.

FEnugrecum latine. ara. balba vel alcula. grece vero buceron aut buthon vel tylis. Fenugrecum est primo ca. substantiam habet glutinosam. virtutem habet maturandi & relaxandi. Auicen. li. secundo capitulo d fenugreco. Fenugrecum ca. est fine primi sic. in prio & non euacuatur ex hūiditate extranea. eius virt9 ē digestiua et lenitiua & illud propterea q i ipso aggregat de caliditate cū viscositate. et ei9 viscositas prohibet dominium nocumēti caliditatis & eius caliditas operatur cum facilitate & eius humor est malus licz nō sit pauc9.

Dyas. cap. buceron. Buceron ei sonat bouis cornu. egocerō vero capri cornu nā semīa fenugreci corniculis similib9 cornibus sūt. virt9 eius ē malactica. Gal. viii. sim. phar. ca tylis. Tylis. i. fenugrecū ca. ē in secūdo sic. in pmo. Sera. li. agg. cap. balba. Balba. i. fenugrecū. virt9 est ca. in. ii. gradu. sic. in primo. Posse. Ad maturandum et rumpendum apata exterius farina fenugreci cum vitello oui oficiatur & supponatur. herba ipa cocta & supposita maturat. Ad spleīs duriciē herba ipsa cum vino & oleo macerata p xv. dies p optime decoquatur & coletur et colature addita cera et farīa fenugreci fiat vnguentum. & est optimum. ad apata maturandū. Ad apa spūaliū maturandū farīa fenugreci in saccello ponat ad apata stomachi et intestinorum ex fa. fenu & aqua predicta fiāt pultes. et supponātur.

Dyas. Fenugrecum cathaplasmatib9 adhibitum cum mulsa tumores ītraneorū & foris positū spargendo cōpescit nitro & aceto adhibitum & suppositū splenem tenuescere facit. succus eius tumores & cōstrictiōnes matricis fomēto adhibitus curat. capillos capitis ab īmūdicijs limpidos fuat. succ9 ei9 sepo anserino addito & pessario supposit9 duricies malaxādo loca stiptica relaxat. fenugrecum autem ca. ē et non nimiū. siccū aūt mediocriter & propterea ignitas īflamatōnes exacerbat. vnde ad omnem tumorem & rigorem idoneum est. Gal. Fenugrecū feruent īflamatōes exacerbat. min9 vero calidos & quecunq3 scli rosi sūt diaforādo curat.

Sera. auc. Aben Mesuay. Fenugrecū comestum meliorat fetorem stercoris & sudoris. caput ledit. stomachum cōuertit & nauseat. Aui. Et9 oleū quod fit cū mirto. confert capillis & vestigijs vlcerum & confert fissuris frigidis ppter mucillaginositatē suā proprie cū oleo rosarum et ingreditur in medicinis panni. & facit colorem bonum. & alterat odorem oris & remouet odorem corporis et sudoris. & resoluit apata flegmaticā et dura. Et eius farīa valet ad apata ca. apparētia & occulta. cum non sunt inflamata. sed sūt declinantia ad duriciem quandā. & lenit adublet et maturat ea. Et cōfert cū oleo rosarum adustioni ignis. mundat furfures ablutōe capitis facta ex eo. et facit sodam pprie cū comeditur cū muri. q̄uis sit cum almuri min9 nociuū stomacho. et dcoctō eius sanat asafati. clarificat vocem & pulmonem. & lenit pect9 et guttur et sedat tussim et disniam. proprie quādo coqtur cū melle aut dactilis aut ficub9 et melius est vt cōiungatur cum dactilis carnosis et sumatur succus amborū & misceatur cum melle plurimo. et sup prunas tpate calefiat et sumatur ante cibum tempore longo. cum nitro factum emplastrum ex eo confert spleni. Et eius decoctio cum aceto cōfert debilitati stomachi et pprie qd ex ipo recens ē. et eius electuariū facit nauseam. sed acetum et muri expellunt nocumētū comestionis eius. fit encatisma ex decoctione eius ad apata matricis. et dolorē ei9 et coartatōem ipi9. et ei9 decoctio cū aceto cōueīt vlcerib9 ītestinorum. et sili̇ter recēs cū aceto qn comedit et decoctio ei9 cū aq ca. ē bona tenasmoni et solutōi. Et ei9 oleū ē bonū apatib9 ani. et ad tenasmonē. et ad dolorem vētris pūgitiuum proprie cum almuri ante cibum. et non mouet ad expellendum fecem nisi ppter suam acrimoniam. et proprie cum melle nō plurimo vt nō mordicz fortiter Et eius decoctō cū melle facit descēdere hūiditates grossas ab ītestīs. et puocat vrinam et menstrua. Et supponitur cum adipe anatis. et confet duriciei matricis et facit generationē matricis facilē. cui9 generatio ē difficilis ppter desiccatōem et est bonum habentibus emoroidas. Et facit stercus boni odoris. et facit fetere vrinam et sudorem. et nō est sicut lupini in difficultate sui exitus.

Fenutio. i. pellis partica.

Fenuchia. i. folium.

Fen ē materia locutōis. et ē cōmunior q doctrina qz eā cōtinet. et sūma cōior est doctrina. et doctrina q capitulū.

Ferax. id est. palma.
Ferago. id est. agrimonia.
Ferraria minor. idem quod supra.
Ferraria nigra. i. cētrū galli vel gallitricū
Ferraria hercularia apud dyasc. vocatur una ex speciebus herbene. ut apparet a dyasco. de gerebotano.
Feretria duas habet species. Nam ē alba & cinerea. q̄ preferūtur in medicīa. ꝓbat̄ mollitie. & si aere perducatur violaceum reddit colorem & cetera. & ē species t̄re vel luti a dyas. gericias dicta.
Ferengemich. i. ozimū gariofilatum.
Feregemis. idem quod supra.

CCLXV.

Fermentum latine. grece zemi vel zima vel spersum ara. chamir. Dyascori. cap. Zemi. i. fermentum. virtus eius est extenuatoria mediocriter calefacit propter quod sine mordicatōis molestia extrahit de ꝓfūdo humores & digerit & euentat. Sera. li. aggre. cap. de fermēto. fermentū sapor eius est acetosus. & virtus eius est pauce caliditatis. sed est cōpositū ex virtutib9 contrarijs. Nam una est frigida propter acetositatem que est in eo. & alia calida a colore eius naturali que est a caliditate & farina que sunt in eo. & alia calida a calore putrefaciente Gal. vi. sim. phar. ca. zima. Zima. i. fermentuz. subtiliū ptiū est mediocriter calida propter hoc ergo imolesta sine mordicatione attrahit profunditus humores & diaforat. mixta aūt est hec ex contrarijs virtutibus sicut & alia multa. Nā ab acetositate. frigiditate pticipat. & a putrefactione. caliditate. et adhuc eius que ex sale & farina secunduz naturam.
Ferux aut Ruz aut anquimopa. Dyas. cap. ferux. Ferux est herba habens folia ordei similia. sed minora & angusta spicā similem rastro. hastas habet sex digitis longas spicas ferens. vii. aut. viii. nascit̄ locis cultis. et cetera.

CCLXVI.

Ferula latine. grece marchiti vl' enterion. Dyascorides cap. de ferula. Ferula quam multi enterionem vocāt. Vbi sciendū ꝙ multe sunt species ferule. & istarum diuersarū specierum sunt diuerse gūme. s. serapinū armoniacum galbanū opoponacum. asa fetida. & pter istas spēs ē usualis ferula nullum habens gūmi de quo sit curāduz cuius semen est careos siue canereos. vnī dicitur ferula a medullis. nonnulli vocāt eam sic a feriendo. qr hac pueri & puelle vapulare solent. vnde sunt alique species ferule que non similātur in folijs. & tamē dicuntur ferule quoniam faciunt stipitez aptum ad feriendum. sicut est silfium qđ habz folia sicut apiū. sz maiora ut apparz ī. l. lasar. & sicut est panax unde fit opoponacum. ut apparet in l. iensir. Posse. Dyas. capitulo de ferula. Vsualis ferula viridis quam multi enterionem vocant emoptoicis & ciliacis maximum prestat effectum. morsibus venenatis potata cuz vino occurrit. tunsa et imposita fluxum sāguinis vulnerum stringit. semen eius bibituz tortionibus medicatur. semē ei9 cū oleo tritū & punctū dolorē cōmouet virge eius comeste sudorē capitis mouēt cōposite in sale comedi possunt. Gali. emoptoicis et ciliacis competit.
Ferularis. id est. tapsia.
Ferūculus. i. tumor faciei vel īter nares
Ferrum quid est. l. l. haid.
Ferrum indum. id est. iudiacum.
Ferrugo. scoria ferri. erugo. carasen. eius dē virtutis sūt. et sūt id qđ fabri ferrarij de fornacibus eijciūt globatū. & similit̄ est illud quod īuenit̄ in alueo fabri unde ipsa aq̄ ferraria dicitur. & ponit̄ q̄ndoqz ꝓ chimolea terra illa que ibi īuenit̄. l. l. haid. & l. aerugo. & īuenies hoc ꝯplete.
Fesaresim. id est. vitis alba.
Fesarascin. i. brionia. & est vitis nigra.
Fesarascien. idem quod supra.
Fese. id est. agrimonia.

CCLXVII.

Fesera arabice. vel fesire. grece ampeleos leuki. vel ampeleos leuce. latine viticella vel vitis alba. sed sciendum ꝙ galie. ubiqz vocat vitem albam vel nigram brioniam. & dyascori. similiter secundum translationem ara. Sed gal. vi. sim. phar. cap. ampeleos melana. dicitur ꝙ vitis nigra ꝓprie dicit̄ brionia. hoc similit̄ apparet in litera bariz. Sera. li. agḡ. cap. fesera. Fesera herba est que habet folia & capriolos in similitudinez vitis cōmunis. nisi qr sūt aspiora & rami & caprioli adherent implicantes se quibuscunqz approximant ex arborib9 alijs. & suspendūtur eis cū capriolis suis & habet fructum similem racemo rubeo Dyas. cap. ampeleos. Ampeleos leuce. i. brioīa siue ut latī vitis alba hastas &

Folia similia habet viti nostre·sed aspera & minora caprioli similes sūt īplicantes se·semen ipsi vue simile est et botruosuz rarum fuluum· Gal·vi·sim·phar·ca· āpeleos leuki·Ampeleos leuki·id ē·vitis alba·quaz quidam & brioniā & psilotrū vocant·in sūmitate eius est stipticitas et amaritudo pauca·et acuitas·& ipē come duntur in pricipio sue natiuitatis secūdū consuetudinem & in tempore veris·quia sūt iuuantes stomachum propter eorum stipticititatem·subamaram autē & leuiē acrem habet stipticitatem· Possedo· Dyasco·Caprioli in vino elixi & comesti ventrem & vrinam mouent· Virtus est folijs & hastis ipsi⁹ & radici viscida· vñ vulneribus chironis imposita medicatur cancros & fagedenica vulnera ad saitatē perducit·tibijs vulnera tollit sale addito & ī cathaplasmatib⁹ adhibita & oposita Radix eius colorē corporis bonū reddit rugas vultib⁹ distēdit·lentigies purgat magnis cicatricib⁹ colorē ꝓprium reddit liuores & panaricia emendat cum vino ī cathaplasmatib⁹ adhibita duricies spargit· apata curat·ossa corpori infixa eijcit medicamibus stipticis necessarie miscetᵉ epilenticis·ʒ·i·bibita anno toto pstolatᵉ simili mō accepta apoplexie et stomaticis singulare psidiū est·maxime·ʒ·ii·accepte singulis causis similiter cōuenit. morsib⁹ venenatis occurrit· aborsum facit·plus vero accepta maniam facit· secundinas deponit vrinam prouocat· melle addito vt electuarium datuz disnoicis & offo= cationibus prestolatur·tussim et dolorē capitis & lateris ꝯpescit·de alto cadētib⁹ et cōquassatōib⁹ maximū remedium est·obolo vno cum aceto bibita splenem desiccat·diebus·xxx·accepta cum caricis cathaplasmata oīa similiter facē potest cocta in aq̄·et fomento adhibita stericas purgat·infantes non coagulatos depoīt verno tēpore herba ipsa exiccatur·cuius succus cum mulsa bibitus omīa similiter facere nouit·& flegma depoīt·semē vēo eius tritum & perunctum scabiem & le ꝓsos curat·lac mulierib⁹ ꝓuocat·succus eius cū succo ptisane coct⁹ id mulierib⁹ prestat·succus baccaruz eius lac vberib⁹ siccis reddit· Cime eius vrinam mouent mediocriter· Radix autem proiectoriam & extenuatoriam virtutem habet & de= siccat mediocriter·Et idō splenē resoluit & scliros iz·posita extrīsec⁹ aut suppoīta

cum ficubus lepram & scabiem sanat·datur etiam in cibo pro splene· & p vrinaz splen digeritur·hec herba taz laudabilis ē vt ī tyriacis potōibus mittatur·miscetᵉ & pulchrificijs medicaminibus·cum oleo ꝯcocta donec arescat detrahit ypopias sub oculis aut ī palpebris et yptergia et in podice constituta coheret· folia eius excalandi causa et detrahendi escaraz cū salibus adhibētur·Coiter aūt radix cutē fricabilem et extensaz facit·medetur autē effelidas et lētigines et macłas nigras cū orobo atq3 terachia et fenugreci semine Item si tecum eam portaueris oīa mala a te effugiēt Gal·Vitis alba vrinā mediocriter ꝓuocat· Radix vero abstersiuā quandā et siccatiuā subtiliū ptium habet virtutē necnō mediocriter calidā·ꝓpter quam splenes attenuat·scliratos sanat· exterius apposita cum ficubus scabiez et lepram sanat·botruosus autē fructus in polipirijs est vtilis· Serap·auc·Rasis Virt⁹ eius est que calefacit mediocriter et abstergit et subtiliat et dissoluit duri= ciē splenis q̄ndo superponitᵉ emplastruz ex ea cum ficubus· Et curat scabiem et egritudinem cum qua eleuatur cutis·sed fructu eius vtuntur coriammarij·nā cuz eis abraduntur pili coriorū. Et idē Sera· Virtus foliorus et fructus et radicis est ca· et acuta·et ideo qñ fit emplastrū cuz eis·et sale cōfert vlcerib⁹ q̄ dicunᵉ gnita et illᵉ q̄ dicunᵉ fagedenica·curat fissuras labiorum· Radix eius mixta cum orobo et fenugreco·quando cū eis abluitᵉ cutis mundificat et abstergit eam·et aufert pānum·et vestigia nigra et bothor et cica= trices vlcerum· Et conficitur cum oleo donec fiat sicut cera·et sedat dolorem et fistulam ani·et quando fit emplastrū cuz ei⁹ rob resoluit apata ī q̄b⁹ ē aggregata sanies·et restaurat ossa fracta· Et q̄ndo miscetᵉ cū oleo donec dissoluatᵉ·conuenit ad hoc·et expellit liuorez q̄ fit sub oculo Et quando fit ex eo emplastrū cuz vino sedat panariciuz et resoluit apata et apit ea· Et emplastrum factū cum ea extrahit ossa·et ingreditur ī cōfectōib⁹ vngētoꝝ corrodentium carnem· Et potatur de ea ʒ·i·ad epilensiam·et conuenit apoplexie sic administrata et oppilatōni. et quādo bibuntur ex ea·ʒ·ii·confert morsibus tyri et occidit fetum· et accidit si nimis sūatᵉ de ea permixtio rationis· Et q̄ndo mulier subijcit eam sibi expellit fetū et secūdiaz

Et quādo bibitur prouocat vrinā·et fit
cum ea mixto melle loboc coartationi
anhelitus. & habentibus dolorē lateris.
Et quando bibitur de ipso cū aceto .xxx
diebus pondus ·ʒ·iii·soluit duriciē spleīs
Et fit cum ea emplastrum cum ficubus
super duriciem splenis et confert. & de-
coquitur. & fit sessio in decoctione ipsiꝰ
mulieribus & mundificat matricem· &
expellit fetum· Et succꝰ radicis eiꝰ expri
mitur tēpore veris· & bibitur succꝰ ille
cū vino vel mellicrato ad ea q̄ diximus
& purgat flegma· & fructus eius cōfert
scabiei quando fit inunctio cum ipso·Et
quando extrahitur succus a stipitibus
eius·& accipitur cum frumento cocto ꝓ
uocat lac·

Fesefis. id est·animal.

Fesesis·id est·cimex rubea tenera que est
vt alcorat secundum aui·suo cap·est ver
mis lecti·l·l. alcorat·

Feselembe reperio ꝙ est ptisana·

Feseselem·id est·dans digestionem·

Feseresin· id est·fesera·

Fessesis est quoddā animal sicut alcorat·

Fessesdem· ·i·dans digestionem·

Feseirescenda·id vitis nigra·l·l·harim

Fesiche est genus tuberum·

Fesire·id est·vitis alba·& est viticella·

Feseristin· id est·fessiresin·

Fesgis·i·animal quoddam quod ignoro·

Fessiresin ·id ē· vitis nigra·et est illa que
vocatur brionia·

Fesudegi·i·confectio de melle sicut peni
die & lingua nostra vocantur scisani·

Festuca quid est·l·l·pistachiem·

Fetalogos· id est· aristologia· & dicitur
aristologia ab arison quod est vtile·

Feraboco· ·idem quod supra·

Fetirabon· id est·cimbalaria·

Fetisan. id est·vsnee·

Fetirac· id est·interpretationes·

Fexa· id est·lolium·

Fexabron· id est·ceterac·

Fex vini quid est·l·l·harim·

Fianten· id est·incubus·

Fialbros· id est·psillium.

Fialpros· ·idem quod supra·

Fibia·id est·pennula vt fibra pulmonis·

Fibria· idem quod supra·

Fibaperum· id est·sulfur viuum

Fica· id est·plantago·

Ficauaria· ·i·vrtica montana·

Ficamos·i·febris sextana·septana·et silia
que a q̄busdā vocātur febres reuolubiles

Fecaium·id est·epar animalium·

Ficamosi· ·idem quod supra·

Ficara· id est·pediculus·

Ficus quid est·l·l·cui.

Ficus pharaonis quid est·l·l·quaz supra

Ficus fatua quid est·l·l·quam supra·

Ficus lupi quid est·l·l·comarus·

Ficꝰ ꝓ morbo vocātur duricies vlcerose
habentes in se grana sicut grana ficuum
vel ficus pro morbo dicitur asperitas pal
pebrarum·l·l·veruca·

Fida· id est·argentum·

Fidda· ·idem quod supra·

Fidalidon· id est·ceterac·

Fiden·i·pānꝰ vl' aliq̄d aliud quo oppilat̄
os vasis vt per ipsū nō possit exire vinū
vel aqua ·p̄cipue si fuerit ibi sanguissuga

Fidela .i·argentum uiuū·

Fidebegi· id est·eupatorium·

Fidebegati est species saporis·

Fideri· id est·fiden·

Figalum marinum·id est·terra sigillata·

Figalios· id est·ameos·

Figaniolon·id est·cicer imperatoris·

Figelba est apostema factum de colera
naturali·et dicitur a figosis·

Figecula· idem quod supra·

Figedera·id est·apostema calidu z corru
ptum & denigratum quod fetet.

Figetra· idem·

Filantropus· id est·lappa inuersa·

Filantropos. .idem quod supra·

Filago quid est·l·l·burchdi·

Filamata·id est.inflationes turgentes vt
dyas·capitulo de arbore pini·

Filallidos· id est·citraria·

Filancon· ·i·medicamentum·

Filaticon· id est·amans deuz

Filaterium· id est·custodia·

Fila vitis· id est·caprioli vitis·

Filbar· id est·mater·

Files quercinus· id est·polipodium·

Files quid est·l·l·saraex·

Filektene dicuntur pustule q̄dam liuide
aut pallide aut nigre·aliū colorē a corpo
ris colore mutāt vnde exulcerata caro ap
paret· et fiunt ex frigore vel ex igne vel
ex medicamine·

Filfel· id est·piper·

CCLXVIII

Filipendula fisalidos patriscaria
viscago idem· Vbi sciendu z ꝙ
hoc nomen viscago aliquando
ponitur ꝓ quadam herba que ē viscago
arboris de qua fit viscus·sicut apparet in

l. dabalcb · aliquādo ponitur ꝑ filipēdula et est herba que in vltramarinis partibus repeꝛitur et in apulia · et ī mōtuosis locis et calidis · Radix eius cōpetit medicīe · et in fine autūni colligitur · et per · x · annos seruatur · Et est berba babēs folia petro selino similia · sed eleuata & non in terrā expansa · in cuius radice sunt quasi nodi adherentes · virtutem babet diureticā ex subtili substantia · & ex qualitatibꝰ suis ca. est · & sic. in tercio gradu · Posse · Cōtra lapidem stranguiriam & disuriam & iliacaꝫ passionē ꝑcipue valet electuariū factum ex duabus partibus pulueris filipendule · et tribus saxifragie · Contra iliacam passionē fiat cristere ex puluere eius aq̄ salsa et oleo et melle · detur etiam benedicta acuata ex puluere eius cū vino pulueris eius · Contra doloꝛem stomachi ex fri causa vel ventositate detur puluis eiꝰ cū puluere feniculi · Cōtra strāguiriā & disuriam & iliacaꝫ passionē ex nutritiuoꝛuꝫ vitio · ponatur puluis eiꝰ ī multa quantitate in sacculo · et fiat decoctō eiꝰ in vino & oleo & super locum dolentem ponatur · Contra frigidum asma detur puluis eius cuꝫ puluere gentiane in cibis & potibus · Contra epilensiam valet puluis eius in cibis ·

Filicolinti alanos · id est · scopa granaria ·

CCLXIX ·

Filius ante patrem latine · arab · tarifi · grece gariofilon · Plinius · ca · Gariofilō herba est faciens floꝛē sicut bucalmos cuiꝰ stipites faciūt ramulos plurimos · sed ramus post natꝰ excedit longitudine ante natū · & ob hoc filius ante patrem vocatur. Et vocatur similiter oculus xp̄i · Auicē · in secundo dicit ꝙ est planta que nascitur in vere · et flos eius est similis croco oꝛtulano ·

Posse · Aui. Decoctō eius cū effūdiē & aspergitur sup moꝛsum vipere sedat doloꝛē eius · Plinius · Succus eius vel puluis curat fistulam ·

Filictides · id est · vesice ·

Filicteron · i · filex · & nos filicem dicimus pꝛo qua · l · l · dipteris · filix in antidotario exponiē ꝙ est capparis · et est aliud ꝙᷓ filex sicut apparet in l · dipteris ·

Filios id est · coꝛtex ·

Filichiniuꝫ · i · polipodium dictum a filice Nam est species filicis · vt apparet in · l · l · dipteris · & latine dicitur filiciba ·

Fillis · id est · capparis ·

Filonion est quedam opiata · & interpꝛetatur amans bominem ·

Filoxenos. id est · bospitalis ·

Filomenus · id est · oximum gariofilatum ·

Filonus · id est. coꝛda seu pistatoꝛia lupi

Filantropon · id est · lapago ·

Filofloꝛes · id est pꝛassium ·

Filoluntres · id est · amatoꝛes balneoꝛuꝫ ·

Filotidis · i · species papaueris · vt dyasc · cap. de miconio

Filonium · id est · nouus amicus · et est confectio quedam sic vocata ·

Fillon · i · foliuꝫ cuiusdā herbe vel arboꝛis

Fillo · id est · agrimonia ·

Fillo indico. · id est. pimpinella ·

Fillopede · id est · marrubium ·

Filubon · id est · genestra ·

Fillu · id est · folium ·

Filtrum · id est · pannus lane incōtextus ·

Fil · id est · elefas ·

CCLXX ·

Fimus latine · arabice zebel.

Dyascori · cap · de fimo. Fimus berbecinus cum aceto vt cathaplasma adbibitus maculas nigras emendat · nascētes clauos coꝛpoꝛis tollit ignem sacrum impositus curat · Cū cera & oleo mixtus cōbustionibus medetur · Apri fimus siccus tunsus et bibitus cum vino vel aq̄ reijciētibꝰ sangnem singulaē pꝛesidium est · doloꝛes lateris solitos & veteres cum aceto curat · contūsiones & fracta ossa confirmat · laxatōnibꝰ ꝓdest maxie si cū oleo rosaceo et cera misceaē · Asininus et caballinus crudus et combustus sanguinem abstinet pꝛofluentem ex vulneribus addito aceto. Fimus asini ex armento berba nutriti aridus vel siccus cū vino potui datus. ꝑcussuris scoꝛpionū subuenit · Et fimus asini comedētis fenuꝫ datum cum vino confert podagre. vel pūcture scoꝛpionū · & iuuamēto magno fimus columbinus calidioꝛ omnibus · & causticꝰ est · tritus cum aceto et īpositus scrofas curat · carbunculos rumpit melle mixto et semine lini et oleo · vt cathaplasma adbibitus cōbustionibus medicatur omnia vtiliter curat · et maxime colicos si bibatur · bibentibus micetas et fungos venenatos pꝛesidiū est · illud meliꝰ faciēs si bibatur cū vino et aceto · Fimus pelargie auis · quam latini ciconiā dicunt · cum aqua potui datus epilēticos curat · Fimꝰ vulturis fumigiuꝫ eius secūdinas depoit

Fimus soricis tritus cuz aceto alopitias emendat· Cū rore marino tūsus et bibitꝰ cum vino calculos excludit ·tritus et in vmbilico positus infantiuz vel in podice ventrem deponit· hoc latius inuenies in l. mus· Fimus caninꝰ diebꝰ canicularibꝰ collectus siccꝰ et bibitus· ventrē abstinz cū vino et aqua· Albus vero fimꝰ eiusdē arcuato morbo medetur· Fimus humanꝰ si vulneri īponatur tumorē nō admittit paracolesim facit· adhibitus gratuz vultū et niueuz facit· siccum vero cum melle sqnāticos curat Crocodili terreni fimus collectus & siccus vt affronitrum facit adhibitꝰ· gratum vultum & niueū facit maxīe si albus & leuis fuerit· multi vero adulterant illuz sic ·terunt oridia· & componunt sicut fimum similiter· Alij vero chioleam· et amilum in se miscent & colorizant illuz· de hinc super tabulas vt vermiculos faciunt ·& sic vendunt. Fimus bubuli pascentis recens īpositꝰ tumores vulneruz tollit· & sciatice passiōi ɔuenit quem fimum īpone in folijs & calefactū carbonibus vulneribus impone· similiter simili disciplina cuz aceto sciaticis ꝓdest In cathaplasmatibus impposituz duricies & scrofas purgat. pustulas soluit & maximum beneficium prestat· Bouis masculi fimus stericis mulierum fumigatus ꝓpendentibus confert· fimus ipse zinzalas fugat & excludit· Fimus caprarum siluestrium cum vino bibitus sciato vno tribus diebus ycteri cos sanat· cum folio & spica nardi bibitus menstruis imperat siccus tritus cū thure masculo· et litheolo illigatꝰ et suppositꝰ menstrua deponit reliquos fluxꝰ sāguinis cū aceto īpositꝰ abstinet· cōbustus et tritus cū aceto aut oximelle alopitias emēdat. axūgie mixtꝰ podagricis medetur· Cū vino aut aceto coctꝰ morsibus venenatis occurrit. vlceribus que greci herpetas vocant· & paroitidis ɔuenit. sciaticis singulare p̄sidiū ē· Sicco fimo fac ex eodem fimo adusto cauterium· & si dextra pars doluerit in dextra pte cauteriū· si ī sinistra· in sinistra pone· & tandiu in scapula dimitte cauterium q̄ndiu in coxis sentias effectū ·duz vritur scapula· hec combustio appellatur aranica· Fimus gallinarum cū aceto siue vino potui datus· colicis medetur· siue ex comestis fungis vexatis· Caprinꝰ fimus acris & diaforeticꝰ ē in virtute ·scliros iz igitur habentibus vt duriciem lapidis et tumores expellit. Et non tam ad splenis duriciem facit· ꝙ ad alia mēbra· Ego eniz vsus sum hoc fimo cum ordei farina & pusca vice cathaplasmatis ī diuturno tumore genuū cuiusdā ·et miratus sū quō sub tanta celeritate sanatus est· ita enim acris est vt mulieribꝰ· & pueris· & viris molles & albas carnes habentibus· aut eunuchis nō adhibeatur· virtꝰ vero fimī caprini leptomeris est· et ex maxima pte extenuatoria admissa acredīe· & ideo ad alopitias facit· & ad omnia medicamina q̄ ꝓijciūt q̄lia sūt que lepras empetigies scabies· et his sīlia que ꝓijciēdo purgāt· Fimus camelinus albus tritus cuz melle īpositꝰ tūores rep̄mit· et vulnera d̄licata permundat· Fimus bouinus desiccatiuaz habet virtutem· et ex parte extractoriam Iuuat enim ad apum & grauonum et vesparum morsū· Et quando fit fumigium cum eo fugat cimices · Et coquitur cum vino et bibit᷑· et cōfert lepre et ydropisi Et quando bibitur cū rebus aromaticis expellit fetum· & prouocat menstrua· Et quando teritur siccum· et miscetur cum olibano · & fit inde nascale cōfert cursui antiquo ex matrice· Et quando miscetur cū aceto cōfert fluxui sanguīs vndecūqz fluat · et curat alopitiā cū aceto cōmixtū Et quando ex eo fit emplastrū cum sepo antiquo cōfert podagre· Stercus arietis quando fit emplastrum cum eo· & aceto mixto curat sciaticā· & cōuenit verucis

Sera· li· agg̊· ca· zebel auc· gali· Omne stercus est ca · & resolutiuum attractiuū sed secundum plus & minus · & maxime stercus aīmalis comedētis ossa· et signū est ꝙ curat squinātias et apata gutturis & miscetur cum melle ad disinteriam et ad vlcera antiqua · Et miscetur cuz lacte in quo sunt extincti lapides aut ferrum cādens ·et datur in potu aut fit cristere cū eo · et miscetur cū medicinis resolutīs appositū· et confert iuuamento magno· Stercus infantium comedentium panem et carnes gallinarum curat squinantiam conuenit et ei iuuamento mirabili quādo misce᷑ cū melle· et linitur cuz eo guttur et palatū aut datur in potu· Stercꝰ lupi confert dolori colico· quando sumitur in potu aut suspenditur supra infirmum in loco doloris· optet ꝙ eligat᷑ ex eo albuz quod est repertū super spinas aut super plantam aliam· Et dixerunt quidam ꝙ optet vt lige᷑ ī corio lupi· et suspēdatur

collo patiētis colicā cū filo lane q̄ remāse rit ex aīali qd̄ comedit lup⁹. sedat eñ do lorē. & p̄seruat ab eo anteq̄ꝫ accidat. veꝝ tñ optet q̄ añ ligatōnē in collo purgetur corp⁹. & adhibeat̄ cura cōueniēs. donec simus securi q̄ nō veiet. deīde auferatur & ego dedi in potu hora quietis. & non superueīt dolor. Stercus caprarū est ca. re solutiuum. cōfert apātibus fraudulētis sicut apostemata genu. & doloribus iun cturarum. & scie quando miscetur cum farina ordei. & conficitur cum aceto. & ponitur supra locū maxīe in corporibus duris solidis. sicut sunt corpa rusticorū. Et administrat̄ in duricie splenis. & ydro pisi. Et quando aduritur curat alopitiaꝫ & scabiem. & vlcera mala. & miscetur in emplastris resolutiuis. sicut quod fit ad apā auris & testiculorum. & confert morsui vipere et alijs venenosis. & curat sūptus in potu yctericos. & sedat fluxū menstruorū. Stercus vero bouꝫ collectū in vere est magis mollificatiuum. Nam virtus eius quando comedunt herbā est mollificatiuā multū. sꝫ quādo comedunt fenū est virt⁹ eius exiccatiua et resolutīa & ē cū hoc in eo virtus attractīa. cōfert puncture apum & vesparum. & zambor & quando emplastratur cum eo venter ydropici confert iuuamento magno re= soluens aquam eius. & attenuās ventrē Et quando cōficitur cū aceto. & linitur cū eo. cōfert ꝯbustioni ignis. nā ꝯsolidat excoriationē eius. & maxime quando mi= scetur cum oleo ro. & cera & ponitur supra locū. Stercus columbaꝝ volantiū cum sinapi & nasturcio suppositū super mēbra frigida precipue in egritudinibus antiquis. sicut sunt podagra. emigranea soda scothomia dolor lateꝝ et spatularū confert. & conuenit doloribus ventris et iuncturaꝝ. confert eñ illis desiccādo Stercus gallinaꝝ ē minus ca. q̄ꝫ colūbarū et administratur ad suffocationem que fit ex fungis. quando miscetur cum aqua et aceto. et dat̄ in potu. iuuat eñ iuuamēto magno. Nā facit vomere. et cōfert q̄ndo bibitur in dolore colice. Stercus muris cōuenit alopitie. et laxat ventrē. Stercus stellionis curat empetiginē et lentigines facici. et aufert morfeam. Stercus zezir comedentis rizūm abstergit empetigieꝫ abstersione forti. Stercus vaccarum cale factum valet contra dolorem podagre. Et stercus proprie boum quando fit fu migium cū eo fugat. cimices. et coquitur cum vino. et bibitur. et conuenit lepre et ydropisi. Stercus caprarū comedentium herbā quādo ponitur recēs cū hūiditate sua super apāta ca. curat ea. et īuoluitur in folijs. et calefit in cinere ca. deinde au ferūtur folia. et sterc⁹ ponitur sup apāta et illo mō sil'iter ꝯfert sciatice iuuamēto manifesto. et quando miscetur cū aceto resoluit scrofulas et apāta dura. Sterc⁹ caprarum precipue siluestriū quādo bibit̄ cum vino. confert ycteriсis. Et quando bibitur cum rebus aromaticis expellit fe tum. et prouocat menstrua. Et quando teritur siccum. et miscetur cum olibano. et fit inde nascale. confert cursui antiquo ex matrice. Et quādo miscetur cū aceto cōfert fluxui sanguinis vndecunqꝫ fluat et curat alopitiam quando miscetur cuꝫ aceto. Et quando fit ex eo emplastrū cuꝫ sepo antiquo confert podagre. Et q̄ndo coquitur cum aceto et vino. et ponitur super morsus venenosos et formicas et sup apā auris. cōfert. et qñ cauterizatur cum eo confert sciatice. Et modus caute rizandi est cōmunis cū eo. quia accipitur lana ībibita in oleo. et īponuntur frusta stercoris īflamata. et ponūtur sic subito in loco medio inter pollicem et indicem. et tenetur tandiu donec sentiat̄ īpressio in scia. nā statiꝫ sedatur dolor. et noīatur cauterizatio hec aranica. Stercus arietis quando fit emplastrum cum eo. et aceto mixto curat sciaticā. et conuenit verucis quando miscetur cum cera dissoluta cuꝫ oleo rosarum curat cōbustionem ignis. Stercus apri quādo desiccatur. et bibit̄ cum aqua confert spuentibus sanguineꝫ a pectore. et aufert doloreꝫ lateris anti= quuꝫ. Stercus asini et equi combustū. et mixtū cū aceto abscindit fluxū sanguīs. Et stercus asini comedentis fenū. quādo datur cū vino. et bibitur. cōueīt podagre et pūcture scorpionis iuuamēto magno Stercus columbarū est calidius oīnibus et id̄ quando miscetur cum farina ordei et aceto resoluit scrofulas. et frāgit apo stemata matura. Et positus sup doloreꝫ frigidum curat. Et quando teritur cum oleo curat cōbustionē ignis. Et cū melle mixtum et semīe lini aufert variolas. Et stercus gallinarum etiā facit hoc. nisi q² est debilioris operationis. et est ꝯueniēs illi proprie qui sūpsit fungos mortiferos et habenti colicam. quando sumitur cum

vino et aceto. Stercus autez aqle quãdo bibitur cum vino et aqua cõfert epilensie Stercus murium quando dissoluitur in aceto & linitur sup alopitiã· et fac̃ nasci capillos· Et quando sumitur in potu cuz olibano et aqua mellis facit migi lapidez & q̃ndo fit cũ eo suppositoriũ infantib⁹ ꝓuocat ventrem eorũ· Stercus alchadee quando fit emplastrum cum eo· sua caliditate prohibet herisipilãz et apata & cõglutinat· Et dicitur ꝙ quando desiccatur & miscetur cũ melle· & fit cum eo linitõ confert squĩnãtie· Stercus stellionis clarificat & mundificat vultuz· melius autẽ ad hoc est album valde· et cito frangibile & leue sicut amiluz· quod quãdo miscetur cuz aliquo liquore cito dissoluitur· quod etiam cum frangitur odoratur ex eo acetositas similis acetositati frumenti· quidam autem adulterant ĩpum cum stercore turturis comedentis rizum· nam illud stercus est ei simile.

CCLXXI

Finel arab· vel fugel vel haffagel· grece rafanus vel scandix latine vero radix· & est herba secunduz Serapionez li· aggre· cap· finel auc· dyas· quam nos radicez vocamus· eo ꝙ tota deorsuz mittitur· & illa vocatur rafanus domesticus· Est alius agrestis secundũ eundem qui fortior est domestico quem romani vocant aromarachion· & ab aliquibus vocatur radix cutica· habet folia similia folijs rafani domestici· id est radicis· Et habet radicem subtilẽ mollez longam & teneram· & sapor eius ẽ acut⁹ & ille vocatur a nobis rafan⁹ cũ decipiamur· quia rafanus domesticus est radix· s; qd̃ nos vocamus rafanum est rafanus agrestis. Est alius rafanus agrestis hñs folia sĩlia lapsane· & habet radicẽ mollẽ subtilem longaz & teneram· et sapor eius est acutus· cuius folia & rami coquũtur et comeduntur & conueniunt stomacho Et ista species grece vocat̃ scãdix· latine rapesta. Gal· viii· sim· phar· cap· de rafano· Virt⁹ rafani domestici ẽ ca· in· iii· gradu· & in secũdo desiccat· cuius semen est fortius omibus ꝑtibus plãte· et agrestis quidez fortior est domestico· cui⁹ virt⁹ ẽ subtiliatiua· calefactiua calefactõe forti

Dyas· ca· de rafano· Rafanum greci nos radicem vocamus· eo ꝙ tota deorsũ mittitur· cũ reliqua olera in sursũ magis ꝓsiliãt. Gal· viii· sim· phar· ca· scãdix· Scandix siluestris est olus amaruz· vt sic in siccando & calefaciendo quasi secundi gradus intense· Possedo· Dyascori

Radicis semine macerato quisquis suas man⁹ infecerit serpẽtes ĩpune tractabit siquidem ex ipsius radice etiam vt ebur albescat efficitur· in cibo quoqz venenis resistit· Nam cõtra venena nuces lupini cedrozei & apiũ prosunt· contra futura nõ cõtra accepta· vñd apud veteres ãte alias epulas hec solebant mẽsis apponere Radix eius a ieiuno comesta vel potata magnum est sanitatis adiutoriũ· & tutamentum corporis· sed inflationem facit & ructus fetidos· semẽ eius vrinã mouz ventrem malaxat· decocta enim et ĩ cibo sũpta ptisicis ꝓdest et· thorace flegmata purgat· cuz oximelle accepta vomitũ mouet· cum melle mixta putredines curat. liuores tollit· vim fũgi venenosi cõpescit Radix in aceto & melle cocta si gargarizetur squinanticos curat· Semen vero ei⁹ cum aceto datũ splenẽ minuit· ydropicis & spleneticis in modum cathaplasmatis apponit̃· Capillos alopitie ĩiuria raptos cum melle trita restituit· eiusdem succus grauedinem aurium ĩstillatus emendat· folia eius contusa & imposita articulis dolentibus prosunt· Semine rafani cum melle trito & sũpto suspirium mitigatur tussis arcetur · fola cum salibus sumpta ventris aĩalia extinguit· ventrẽ stimulat vrinam concitat· puerperis copiã lactis acquirit· Rafan⁹ comestus ventrẽ inflat e stomac⁹ ẽ· ructuationẽ fac̃ · diuretic⁹ est· virtus est ei ca· ventrem mollit· post cibum sumpta digestionez facit· cocta et elixa tussientibus et pituitis stomachi medetur· Contra tyrias succ⁹ eius adhibet̃ solus põt tenuitate subtili ad oĩa corpis linimenta penetrare· Egipti reges quib⁹ erat studiũ scrutari corpora mortuorum & causas valitudinũ oculata fide recognoscẽ · in ipo corde nasci eiusmõi ṽtutẽ prodiderunt· Coriũ ei⁹ in oximelle ĩfusũ sanitatẽ prestat· cathaplasmate adhibitũ cum melle pascẽtia vulnera curat. liuorez ĩposita tollit· venenatis morsib⁹ medet̃ alopitias emñdat· lẽtigĩes purgat· micetas habentibus occurrit· bibita menstruis ĩperat· Ex semine eius oleum fit vt de lini semine· Semen eius bibitum diureticũ est· vomituz prouocat· bibitum splenem tenuescere facit maxĩe cũ aceto bibitum aut cathaplasmatũ cancris adiutoriũ est

elixum cum melle gargarismo squanticis opitulatur·mixtuꝫ cibis et ceteris·de stomacho ructus excitat. Virtꝰ rafani agrestis quem latini rapestam vocant est viscida et diuretica & calida·et ideo ī cibo sumpta copiosam effundit vrinam·īcitat etiaꝫ menstrua femmarū stomacho vtilis ē ex aceto data pituitas glutinosas cum melle sumpta dissoluit· lumbricos latos excludit·Radix adusta & in puluerē vsa ad siccanduꝫ & purgandum vulneribus imponitur·Quidā succum eiꝰ cum vino dant contra venena·eadem vis in semine est·si cum melle sumatur·nobis expertuꝫ est armoraciam in ptisana sorbitionē dis coctam toracis vitia sanare· Galienꝰ· Vrinatiuꝰ vēo est sufficienter & viscerꝝ deobstructiuꝰ· ex predictis qualitatibꝰ consistens rafani agrestis spēs q̄ vocatur rapesta valet ad educendum coleram administrata vt appareꝫ in l·burnā· Sera· auc·dyasco· Rafanus quando comeditur generat ventositatē habet bonū saporem & nō est bonꝰ stomacho facit eructuare ꝓuocat vrinam· & quando comeditur post cibum mollit ventrē & iuuat cibos ad descendendum. Et quādo comeditur ante cibum expellit cibum ad superiora & non sinit eum descendere ad fundum stomachi· & propter hāc causaꝫ quando comeditur ante cibū facit vomere·& ipe subtiliat sensus· Et si coquaē & sumaē cōfert tussi antique ex humoribꝰ grossis aggregatis in pectore. Et cortex rafani quando approximatur cum squingebin est magis prouocatiuus vomitus· et est conueniens ad ydropisim·Et quando fit emplastrum cum eo·aufert liuorē qui fit sub oculo·& confert morsui tyri· Et qn̄ miscetur cuꝫ farina lolij facit nasci pilos in alopitia·& abstergit bothor·Et qn̄do comeditur confert strangulatōi fūgorū & prouocat menstrua· Semen vō rafani bibitū cū aceto·facit vomere·& ꝓuocat vrinam·& aufert duriciem· & tumorem splenis·Et quādo sumitur in potu ꝯfert morsui aīalis·qd̄ dicitur carascis. Et qn̄ fit emplastrum cum eo·& aceto aufert vlcera que dicūtur ancoria ablatōe forti & ꝯuenit stomacho· Sed rafanꝰ agrestis queꝫ romani vocant armorachion·habet folia similia folijs domestici·et hꝫ radiceꝫ longam mollē·& sapor eiꝰ ē ad acuitateꝫ declinās·cuius folia & radix si coquātur & comedantur cōueniunt stomacho· Et eius virtꝰ ē ca·inflatia· & ꝓuocat vrinā & menstrua·& quādo sumitur cuꝫ melle incidit hu·grossos & viscosos ī pectore Et radix eius cōburitur & pulverizatur super vlcera hu·& mūdificat & desiccat illa·& putant aliqui ꝙ exprimatur succꝰ eiꝰ· & detur in potu cū vino· & ꝯueniat medicinis mortiferis·et semen eius etiaꝫ facit hoc·Nos aūt expti sumꝰ multotiēs de hac planta·ꝙ quando coqtur multuꝫ cū kistordei·donec dissoluaē in decoctōne·et detur ī potu habet magnā efficaciā in egritudinibus pectoris antiq̄s q̄ fiūt ab hu·grossis·Et idē auc·rufi ·Rafanus confert flegmati· et prouocat vomitum et est malus capiti·et oculis dentibus·et palato.et corrūpit cibum· et est ꝯueniēs omibus egritudibus mulierꝝ·et generat ventositates in supioribus ꝑtibus vētris Et illud auc·humay propter suā maliciaꝫ est velocis putrefactionis sue substātie· Et ideꝫ auc·rasis Dixit michi q̄dā amicꝰ meus ꝙ expertus est hoc·et inuenit verꝝ distillauit eniꝫ aquā rafani sup scorpiōeꝫ et inuenit ipsuꝫ statim īmobilem· deinde continuo inflatus est·et crepuit ꝑ mediū Et rafanus cōfert fe·q̄rtanis et rigoribꝰ febriū periodicarum·et doloribꝰ vētris· Et quādo propinatur semē eius cū melle Et si quis pungatur a scorpione ·et post comederit rafanū non sentit dolorē eiꝰ. Et ipse delet cicatrices que remanent·et facit nasci capillos in alopitia· Et si assuescat quis illo·cuiꝰ capilli cadūt confert ei· Et quando bibitur semen eius curat dolorem epatis·Et ipse auget pediculos in corpore·aqua rafani·i· succus si bibaē expellit aquam ydropicoruꝫ·Et idē auc· alcauzi·auget in desiderio coitus et spermate·Et idem autorita·Aben Mesuay· Si comedaē cū squingebin facit nauseaꝫ· Et si comedatur amplius·ex eo facit vomē·et corrūpit cibū ī stomacho et signū in hoc est eructuatio eiꝰ·et folia eius cōferunt ycteritie·doloribus epatis. et oppilationibus eiusdem·

Finitin· id est·palma·
Finix· ·idem quod supra·
Finichion· id est·dactilus·
Finikos· ·idem quod supra·
Finix·id est·arbor dactili·et est palma·
Finiconindi· id est·tamarindi·
Finigmon·i·rubificatio q̄ fit a sinapismo
Finifir· id ē·genꝰ portulace
Fisa· id est· ventositas·

Fisalidos· id est·alkekengi.
Fisalida· ·idem quod supra·
Fissalidos· id est·ferula.
Fiselle solis· id est·athomi·
Fissen.i·quando frangitur craneū et in frigidatur velamen & apostematur·
Filuma· id est·flatus·
Fisionta· id est tumor·
Fisis· id est·natura·
Fisticus pistacea idem fructus est testam habens & nucleū vt auellana.licet minor sit pro quo l·l·pistachee·
Fisoides· ·idem quod supra·
Fisulabiat· ·id est·piper albū·
Fisulesbech· id est·piper nigrū·
Fistula:i·stipites albi pilosi siles polij et pilosiores vt cotum·l·l·burchdi·
Fistula pastoris·i·almea Aui·libro·ii·capi·de fistula pastoris. Virtus eius est abstersiua·resoluit apata fixa & grauia in visceribus·cōfert lapidi renū·et frangit ipm decoctio eius·& radix ipi? confert vlceribus intestinorū·alias virtutes eius inuenies in·l·almea·
Fistula nasi· id est·polipus·
Fitamos· id est·ficamos·
Fitarion· id est·vsnee·
Fitableos· id est.alleluia·
Fitios· ·i·corrosio āguli lacrimalis p quā foramē qd ibi est patefit·
Fitrios· idem quod supra·
Fitomos· id est·vpupa auis·
Fitonum id est·malus spūs·
Firon· ·i·plāta vel vgultū
Finodoi· ·id est·frigus·
Finodoblen· id est·prassium·
Finosoic· ·id est·vua vulpis·
Filos capparees·id est·cappari cortex·
Flicon· id est·polion·
Flinea est idem qd fel memirki vel febe memischi·& est ozimum gariofilatum.
Frigias· ·id est·maratrum·
Frixa· id est·colofonia
Frigius lapis quid est.l·l·lapis frigius:
Fricti· id est·resina frixa·
Frigia sunt superfluitates que in oculis oriuntur·
Frictidis· id est·rigores·
Fthimodos· id est.ptisicus·
Fthir· id est·pediculus·
Fthis· id est·ptisis·
Fobisos· id est·alcanna·
Fobisios· ·idem quod supra·
Fobis· id est·timor·
Focha vel fuchach est potus fact? ex ordeo & alijs reb? calidis· vt zinziber & similia que ponūtur in vasis puis terreis bene obturatis·et cuz aperiūtur salit in altum·et vocatur ceruisia·vel est piscis qui dicitur vitul? marin? habens pedes vt catulus pilosus vt capra·parit filios vt cetera quadrupedia pascitur herba·terra·& mari·
Focides· ·id est·gariofilata·
Focitides· idem quod supra·
Focilia sūt duo ossa ex quibus diunctis in longitudinem componitur aseid·
Fohobros· id est·brassica·
Fobolion· id est·musa·
Fobolia quid est.l·l·alzimi·
Folcos. id est·macer·
Folcus· idem quod supra·
Folebrus· id est ·melilotum·
Folium quid est.l·l·sedis.

CCLXXII

Foliū agreste secundū diascoridem cap·de folio agresti habet duas species·s·masculum & feminā·Femia vero saxosis nascitur locis sicut brio·sed viridiora folia habet sicut oliua·& virgā teneram.et breuē·radicez tenuē & florem albū semen est illi album & minutū sicut miconio·Mascul? vero omia vt supra similia habet pter semen·Semen eius simile est orui·er oliue florēti & botruosū veris tempe florens·dicitē vero arsenogonos qz quisquis eū biberit masculos generabit ·Thilogonos vero dicitur·quia quicūqz feminā biberit & feminas generabit·hec omia cratebras pitissim? medicus scripsit michi· & maxie historia ipsa placuit nobis·
Foliteris· id est·pirgias·
Folitis· ·idem quod supra·
Foliodes· id est·apium risus·
Foliodesis· idem quod supra·
Follo: id est·lana·
Fomos. id est·vsnee.
Fonisalbon· id est·epatica·
Fonitixa·id est·cameleonta nigra.
Foni· id est·son? vel vox
Fon·id est·ozimum·quidam dicunt qd est cameleonta nigra·
Foricalis· id est·epatica·
Forbion· id est·euforbium·
Formicalis· ·id est· almusatagi
Formica ē pustula pua que egreditur·et fortasse vlcerat et fortasse resoluitē·et color ei? declinat ad citrinitatē· & fit ex ea colera rubea·& est vt granum millij·

Forobos ·i·litium·
Forosion ·i·cimbalaria·
Forosmos·id est·secunda species ethice·
Fosula ·i·almea·
Fossula est vlcus oculi tenui rotunditate formatum qd̄ etiā botrion dicitur·
Fosure vel fosire·i·vitis alba·
Fonos·id est·timor·inde ydrofonia vel ydrofonitia·i·timor a que ab ydros quod est aqua: & fonos quod est timor·
Fouos idem quod supra.
Foydes·id est·dolor qui causatur ex estu vel solis calore.
Foydesis idem quod supra.
Feydesios idem quod supra·
Flos salis quid est·l·l·alo vel alosantus vel santos·
Flos siriacus ·i·flos maluauisci·
Floridos ·i·pes columbinus·
Flotidos idem quod supra·
Flon ·i·purum·
Flora est medicamen excoriatiuum cutis quod sic fit cerusa trita cum oleo & cera modica coquatur ī vase cupreo & vtere vt cathaplasma vnde volueris celeriter corium educere· Gal·in li·dinamidiarū·
Flos interpretatur lux.
Flobarium ·i·ambra·

CCLXXIII.

Flommos grece·ara·busuri·latine vero tapsus barbassus·
Dyas·cap.flommos.Flōmos ·i·tapsus barbassus·duo sunt ei9 genera mascul9 & femina· vna est alba·f·masculus·alia est nigra·f·femīa·Mascul9 autē folia habet oblonga & angusta· & hastā tenuē & femē tenue·Femina vo habet folia cauliculo similia sed asperiora et latiora & hastā longā cubito vno albā et asperam:flores viridēs & albos et semē nigꝛꝫ Radix est illi dura pollicis grossitudinē habēs· Nascit̄ in campis·Est alia flōmos agrestis virgas habēs longas in se & arborosas: & folia saluie similia circa vgas suas flores suos habet aurosos·aut melli nos sicut prassij·sed folia sūt illi aspa circa terrā & obrotunda· Est alteꝝ genus flōmos qd̄ lignitis dicit̄ aut triallis·folia habēs tria aut quattuor aut plura pinguia & aspa & grossa quib9 multi in lucernis vtunt̄· Gal·vni·sim·phar·ca·flōmos·Flōmos·i·barbassus quedā est folijs alba·quedā vero nigra·Et alba alia qdeꝫ est masculus cuius folia sunt strictiora· Alia vero femina cuius folia sūt maiora

Et vltra has est alia flōmos agria·i·barbassus siluestris nuncupata·auriferis est floribus radix pontica existens gustu.

Plinius cap·flōmon· Flōmon quā latini barbassū vocant fri· & sic·cōplexionis est quaꝝ altera est masculus albidiorib9 folijs atqꝫ angustioribus· Altera femina folijs latiorib9 atqꝫ nigris· Est aliud genus qd̄ latini herbam lucernalem vocant ab eo ꝙ ex ea lucem faciunt vnde & lucibros eam vocant eo ꝙ lucem prebeat vmbris· Posse·Dya·Radices omnis generis sūt stiptice:fluxū ventris vnimodus ipsarū datus cū vino stringit·Elixatura eaꝝ bibita conquassatōes et dolores laterū tollit·tussim mitigat.dolorē dentium gargarismo adhibita compescit·flōmos vero que florē habet aurosum capillos inficit·folia eius cocta in aqua·& vt cathaplasma imposita durities & tumores oculoꝝ soluēt.maligna vulnera melle & vino addito ad sanitatem producunt aceto vero mixto vulneribus recentibus singulare presidiū est·punctū scorpionis mitigat·Agrestis flōmos folia cōbustioni opitulant̄·folia eius que dicit̄ femina cum cancris cōposita memoratis cancris putredinem non admittit· Gal·Radix ei9 fluxibiles passiones iuuat·gargarizāt autem eam in ore quidā ad dentium dolorem.folia vero diaforetice sunt virtutis flores eius capillos purificant:omniū ei folia siccatiue et moderate:abstersiue sūt virtutis· Plinius·Fomentatio facta ex vino decoctionis eius valet contra emoroidas·Ad ideꝫ valet si anus ex eo tergatur post assellationem·valet etiam ad tenasmonem encatisma ex aqua decoctōis & contra fluxum ventris·
Flosmus idem quod supra·
Flos eris fit ex ere fuso a fornace trāslato id quod sponte inde cadit est flos eris illud vero quod vi excutitur dicitur erugo eris:& potissime hec fiunt cum aqua refrigeratur·Ista manifestius inuenies si l·l·hoas·
Flores tracij ·i·antecrocum·
Flos vitis agrestis quid est·l·l·enantiū·
Frosin ·i·leticia·
Ftbonogos ·i·sonus·

CCLXXIIII·

Fu ara·grece licbinis·latine vero marcinella·valeriana·herba gatte·Herba benedicta amantilla genicularis·antilla sistar valentina:

serpillum maius. Sera. li. aggre cap. fu. aut. dyas. Fu est spica siluestris habēs folia similia folijs herbe q̄ dicitur grece yposellimū vel ysopellinum: & habet stipitem longitudine vnius brachij: aut amplius. cuius color declinat ad purpureitatem. & est interi⁹ concauus & nodosus habens florem in figura similem narcisco nisi quia est minor eo: sed in albedine est sicut ille. & est i eo par̄ purpurei coloris Et illud quod est inferius est grossius q̄ quod est superius sicut spica frumenti. Radix eius subrufa i modum paruuli digiti. et ingrediuntur ab inferioribus eius come inuolute sic squinantū & ellebor⁹ niger. & sūt inuicē adherētes quaꝝ color vergit ad albedinē: & habet odorē bonū & est aliq̄tuluꝫ in ea de odore nardi cuꝫ pauca pinguedine. Et q̄d de ipsa administrat̄ est radix ei⁹ cū comis suis. Gal. vnj. sim. phar. cap. fu secundū trāslatōeꝫ grecā. Fu aromatica quāmodo est. huius herba nardo similis secundū virtutē. sed ad plurimū deficiēs. Et idē eodē libro. secundū translatōeꝫ arabicā. In radice ipi⁹ plante est aromaticitas. Et virt⁹ ei⁹ assimilat̄ virtuti spice nardi. & est ca. in. ij. gradu. sic. in fine ei⁹. Dyas. Secundum translatōeꝫ nostrā. Fu multi nardū agrestem appellāt. Nascit̄ in ponto folia habꝫ similia elleboro vel similia yposelino siue apio siluatico. hasta ē illi lenis & mollis subpurpurea et nodosa crescēs de terra cubito vno aut ampli⁹: flores similes habet narcisco in figura: nisi q̄ʒ est minor eo. s꞉ similis in albedine. radix est illi i robore digiti minoris similis iunco aut ellebo ro nigro. colore rufa cū odore grato. ex q̄ alie excrescūt pue implicate sicut elleborus niger. Plinius cap. fu. Fu genus est herbe odorate in ponto nascit̄ p̄ inter ualla nodos habens & flores albos minores q̄ narciscus. que habet folia silia apij siluatici. tirsum rufū mollem & cauum ac lenem. Radix eius subrufa in modū pusilli digiti. ex qua alie excrescūt minores implicate, vnde equalis est virtutis spice. s꞉ plus p̄uocat vrinā. & est ca. in. ij. sic. in principio secundi. est feruētis virtutis et mictualis. Paul⁹ cap. fu. Fu ca. & sic. in scd̄o gradu est. Radix ei⁹ in medicina ponit̄. virtutē habet diureticā Posse. Gal. secundū translatōeꝫ ara. Fu p̄uocat vrinā Dyas. Fu feruentis est virtutis & mictualis. cui⁹ elixatura facit ad late ris dolorē. menstrua incitat. antidotis miscet̄. Paul⁹ Cōtra stranguiriā & disuriā det̄ vinū decoctionis ei⁹. herba etiā decocta & supposita vrinā p̄uocat. ad digestionem confortandū: & dolorem stomachi ex frigida causa detur vinū decoctionis eius. & seminis feniculi vel masticis cuꝫ succo alicui⁹ herbe diuretice Cōtra viciū pectoris det̄ vinū decoctionis eius & gūmi arabici. ad superfluitatē matricis desiccandā fiat fomentū ex aqua decoctionis vel suppositorium ex bombice intincta in confectione facta ex puluere eius & oleo muscellio vl̄ cōmuni Cōtra oppilationē splenis & epatis ex frigida causa vinum detur decoctionis eius.

Fucata vestis .i. rubea vestis.

Fuca est sicut puluis & inuenitur sub lapide asij: & est flos eius.

Fucala. i. pot⁹ qui fit de orteo & aqua.

Fuchab idem quod supra.

Fuchaba idem quod supra.

Fuchabilosus .i. ciclamen.

Fucina .i. peucedanum.

Fucianuꝫ idem quod supra.

Fucidion .i. mellilotum.

Fucolion .i. lenticula aque.

Fucos idem quod supra.

Fuchos idem quod supra.

Fucus est species herbe de qua lana tingitur rubea: inde fucata vestis sic tincta.

Fucūblen .i. vsnee.

Fufosac .i. polium.

Fufosacion idem quod supra.

Fufus .i. species volubilis.

Fulful fructus est similis glandi i virtute durus & ponticus in sapore.

Fufuls idem quod supra.

Fugel id est. rafanus.

Fugeli idem quod supra.

Fugeblan .i. cimbalaria.

Fugia .i. fuligo.

Fugile sunt apata de genere apostematū glandulosorum.

Fugil .i fugel.

Fulel id est. faliel.

Fulfel idem quod supra.

Fulgeil id est. memite.

Fulgeden .i. ꝫiniar.

Fuligo dicitur eo q̄ ex fumo fit et muro adheret per continuam effumationem.

Fugile .i. fuligo.

Fuli id est. faba.

Fulica est quedam auis nigra que continue degit in aquis.

Fulcinũm est herba saponaria.
Fulomos est herba que dicitur testicul⁹ sacerdotis.
Fullones sunt illi qui lauant & reconciāt pannos & potissime de lana. Nam lana vocatur fullo. & propter hoc saponaria vocatur herba fullonum: quia ex ea lauant & abstergunt pannos fullones. Similiter dipsacus siue virga pastoris vocatur cardo fullonum. quia fullones vtū tur eo pannos reconciando.
Fulume id est radix piperis.
Fuluus id est albus.
Fuluum id est subrufum.
Fulfulume id est radix piperis.
Fulfulumia. i. radix pipis: & ē lignū ei⁹
Fulful abrach id est piper album.
Fulfu idem quod supra.
Fulful elbeth id est piper nigrum.
Fulfulmion id est ozimū montanū
Fulfuben idem quod supra.
Fult quid est. l. l. futa.
Fumaria id est fumus terre.
Fumarion idem quod supra.
Fumatrios id est os mundi.
Fumon id est iusquiam⁹ niger.
Fumomon idem quod supra.
Fumosac id est ceterac.
Fumus quid est. l. l. cocham.
Fumus terre quid est. l. l. sterig.
Fumoson id est caprifolium.
Funalesus genus est artemite: & est species buthormarien.
Funacalesus idem quod supra.
Funosis id est satirialis.
Funosios idem quod supra.
Funoblaron id est. blactebisantia.
Funisich id est amonium.
Fungus dicitur ꝙ multotiens comedentes mortui sunt: & arabice vocatur acar
Fungus abietis id est agaricus.
Fungus vesunmus. id est. terra tuberi et vocatur arabice hamech.
Furason id est apium risus.
Furca fit de ordeo: & est ceruisia per c.
Furobaa idem quod supra.
Furiosuson id est antrax.
Furios idem quod supra.
Furibron id est mentastrum.
Fufur id est gen⁹ portulace
Fursti id est pinus.
Furogi id est gallus.
Furogigi idem quod supra.
Furoglodos id est acorus.
Furūcul⁹. i. carbūcul⁹ mal⁹ feruēs tūor.
Furbuculus. i. aīal simile aranee quod vocatur venatrix muscarum. l. l. murechion
Furbulcultutis idem quod supra.
Furbum id est fuscum.
Fufur quid est. l. l. cantabrum.
Furfurisca ptiriasis. i. furfur capitis.
Fursus. i. caro addita in ore matricis que ꝓlongatꝰ in estate & breuiatꝰ in hyeme.
Fusalum id est fausel.
Fusalium idem quod supra.
Fusalidos id est alkekengi.
Fusel. id est. planta que assimilatur nuci muscate qua caremus.
Fuserachon id est matrisiluia.
Fusiricon. id est. medicamen ad scabiem & est fasiricon vel alfasiricon.
Fustic id est festuca.
Fusol id est rubeꝰ.
Fusolium idem quod supra.
Fustoch id est. festuca.
Fusiricium altea.
Furisicion idem quod supra.
Fusuricon id est. alfasiricon.

CCLXXV.

Futa ara. vel fult vel hals vel halca. grece benge vel tragus vel zeia vel ellica. latine vō spelta. Sera. li. aggre. cap. fult. Fult. id ē spelta & ipa est sicut ordei granū. Et sūt eius due species: in vna inueniuntur duo grana: & in alia vnū. & qd̕libet granū in cortice suo: & ipsū quidē min⁹ nutrit ꝙ ordeū: & est boni saporis: panis eñ q̄ ex eo fit min⁹ nutrit ꝙ panis tritici vel ordei. Et idē auto. Dyas. Trag⁹ figura ei⁹ est figura grani qd̕ diciꝰ candarusū. et est minoris nutrimēti: qꝛ multū habet d̕ fur fure: & nō est facilis digestionis: & mollit ventrē. Et idē autꝰ. Pauli. Tragus est spelta: & est ex speciebus granoꝝ mala stomacho: & lenit ventrē. Et idē autori. Ysaac Est fri. & hu. viscosa. Gal. primo de edulijs. cap. zeia. auto. Dyas. Zeia duplex. hec quidē est simplex: & vocatur kirmō. hec aūt dikolikos vocaꝰ in duob⁹ quidē inuolucris. ꝯiugatū habēs semē. minus aūt nutritiua frumētis. Est eñ ꝓfundaꝝ radicū & multoꝝ calomoꝝ: fructus autem leuissimus & affectatus ab oībus animalibus. Est autem simile frumentis in frigidis regionib⁹ cultū. fit aūt magis nutritiua si cum ordeo aptaqꝫ stomacho farina facta ex eo & frumēto fiūt pultes est aūt satis nutritiuū: & facile eleborabile: magis autē subcitatiuū ventris. Et

idē vi·sim.phar·cap·zeia·Zeia siue spelta
mediā qōāmodo virtutē habet inter fru=
menta & ordea. Et ideo innotescat tibi
p ea· Posse·Sera·Mollit naturā & ge
nerat inflatōes & rugit9· & est bona vi
scositatib9 pulmonis & pectoris & for
ti tussi. Nā fiūt ex ea lohoc· & pultes: &
puocat vrinā· & mūdificat renes & vesi
Fuxa id est lunaria· cas·
Fuxal id est crocomagna.
Fux id fex antiqui·
Frudon·id est·laurus vel bacce eius·
Fructus hortarij·id est·estiuales·
Fruct9 iuniperi quid est·l·l·habilhalach
Frumentum quid est·l·l·heuda·

GAisdo·id est·herba
fullonum vel sapo=
naria que osatis gre
ce dicit̄·l·l· borich·
Gaira·id est. colla.
Gabiragarab secun
dū Paulū i proprio
capitulo·est planta similis nespilo acuti
odoris quā multi dicūt esse speciē cinna
momi: cui9 odore insaniunt hoīes ad coi
tum furientes: & mulieres sui odore que
rentes coitum clamant vt gatte·
Gabfragubeira id est nespila·
Gafati id est eupatorium·
Gafatin idem quod supra
Gafasul id est grana solis·
Gafeata id est eupatorium·
Gafecol id est blactebisantia.
Gafesol idem quod supra·
Gafir id est·eupatorium·
Gafit·id est·policaria vel coniza: sed fal=
so immo est eupatorium·
Gagada id est·centaurea·
Gagates·id est·lapis niger pro quo·l·l·
lapis gagates·
Gagarab id est antimonium·
Gagail id est·aisdo.
Gagila id est·aquila·
Gagif id est vsnee·
Gagimon·i·ypericon· CCLXXVI·

GAhaleb ara·gre·labar vel stra=
tiotis vel facus qui in colmati
bus·latine lenticula aque vel lē
tigo aque· Sera·li·aggre·cap·gaba
leb.i·lenticula aq̄ ex ea est marina· & ex
ea est aque dulcis·sz illa q̄ est aq̄ dulcis ē
lenticula q̄ reperit̄ sup aquas erecta hñs
corticē viridē: & est rotūda sicut lenticu
la·sīlis est ei in figura sua. Et reperit̄ in la
pidib9 sup aquā erecta natās sup facieȝ
aque· Gal·vni·sim·phar·cap.stratio
tis·Stratiotis siue stractoris q̄ quidē est
aquosus humid9 & frigid9 virtute est·q̄
vero terrestris habet qd stipticitatis· &
idē eodē li·cap·fac9·Fac9·i·lenticula aq̄
tica hu. & fri·est ɔplexionis in·ij·gradu
existēs secundū vtrūqȝ· Paul9 cap·stra
tiotis·Stratiotis herba est q̄ nascit̄ in su
pficie aque sine radice cum folijs simili
bus sempuiue: est aūt virtutis redarguē
tis ac remordētis· Dyas·cap·de lēticu
la aque·Lenticula colorē viridē habens:
virtus est ei frigida· Posse.gal·Habȝ
quid stipticitatis pter qd vulnera pōt
consolidare: & vlceribus est vtilis· quidā
aūt eo & ad emorosagias vtunt̄ & ad fi
stulas· Paul9 Potui data valet ad fluo
rē sanguīs ex renib9: & cum aceto ɔtrita
atqȝ vt cathaplasma adhibita· Dyasc·
Oīs tumores spgit·ignē sacrū extinguit
podagricis necesse miscet̄ medicaminib9
sola & cū polēta apponit̄ infantib9·et en
tirocelticis prestat effectum·
Galac·inde mugalac·id est·lac acetosū·
Galanga ciperus babilonicus idē: quidā
dicunt qp est frutex·l·l·ghulūgen·
Gala id est·lac·
Galab id est. almes indum·
Galacon est quoddam genus eris·
Galaktidos litho·id est·lacteus lapis·
Galatina dicitur: quoniā est quasi lactei
coloris· & est sapor quidam·
Galac·i·lac inde oxigalac·i.lac acetosum
Galas id est·vulpis·
Galatides id est·titimallus·
Galacon id est·genus eris.
Galbanum est succ9 vel lacrimū cuiusdā
speciei ferule: que grece dicitur narticos
& est semen eius careos·l·l·benealbegi·
Galca id est·cefalea·
Galgasama·id est·caro panniculosa āne
xa palato sub vuea pendens cooperiens
caput canne·
Galla quid est·l·l.hafs
Galla ozida·id est·galla asiana que fertur
ab asia regione: & vocatur similiter ccci
dos alapsalis: & est fructus querc9 pro
quo·l·l.hafs·
Galla cipressi quid est·l·l·sasso·
Gallatera id est·lactens porcell9
CCLXXVII·

GAleobesis vel galeobdelon·
Dyas·capitulo galeobesis
frutex est paruus cui virga est

& folia similia vrtice: sȝ folia tenuiora q̄
digito ɔfricata graue̾ odore̾ habe̾t: & ha
bet flores minutos & purpureos · nascit̾
circa ortos & in vijs & sup omnia tecta
tegulata · Posse · Dyas · Folia & haste
eius duricies soluu̾t · & cancros ma̾marꝝ
scrofas et parotidas sp̄gunt · pustulis me
dicant̾ vt cathaplasma imposita qd̓ bis ĩ
die abijciat̾: & tepidu̾ iterꝝ imponit̾ admi
xto aceto · Elixatura ei⁹ fome̾to adhibita
pasce̾tia vulnera abstinet: & putredines
limpidat: tu̾ores & cancros sp̄git addito
Galea ·i· regalea · sale ·
Galeos id est · mustela ·
Galerica id est kalandra auis ·
Galeon dictum est eo ꝙ lac coagulat: fo-
lia habet & hastam similem aperme. sed
erectam: nascitur in campis ·
Galbene id est nux vomica ·
Galliciten id est titimallus ·
Galli id est mustela ·
Galizafil id est cibariu̾ ex lentibus ·
Galipsi id est rafanus ·

CCLXXVIII ·

GAlion · Dyas · cap. galion Di
ctu̾ est sic eo ꝙ lac coagulat: fo
lia habet et hasta̾ simile̾ aperme
sed erecta̾ · Posse · Dyas · Flos ei⁹ co̾-
strictiue virtutis est: deniqȝ co̾bustioni-
bus imposit⁹ oppitulat̾: fluxu̾ sanguinis
abstinet · miscet̾ & cerotis olei rosei: & ĩ
sole ponit̾ q̄diu album fit · & p acopo in
vsu̾ tra̾sit Radix vo eius accepta ventre̾
stimulat · Nascit̾ in campis & in pratis ·
Galichia id est cassia lignea ·
Galgia id est tinea ·
Galcis id est vulpis ·
Gallia est medicina co̾posita ex pluribus
specieb⁹ aromaticis: & habet plures spe
cies secundu̾ diuersitate̾ co̾positionis ei⁹
qm̄ dicit̾ gallia muscata: qm̄ in ea ingredi-
tur plus de musco q̄ in alijs specieb⁹ · &
dicitur gallia sembellie · quonia̾ co̾ponit̾
ex aromatibus & quibusda̾ laxatiuis · Na̾
sembellia idem ꝙ qd̓dam medicame̾ com
positum ex aromatib⁹ & ex quibusda̾ la
xatiuis . Et est gallia alefangie ·i· gallia
aromatica quonia̾ eius confectio in fine
arotimatizat̾ cu̾ rebus odoriferis · om̄es
predictas species inuenies ĩ antidotario
damasceni · Et est etia̾ gallia ventrium
vt apparȝ ĩ · l · fuch · Et e̾ gallia corij vt ap
paret in litera predicta · Et est gallia re-
galis que ponitur in antidotario Auice̾ ·
Et illa vocat̾ similiter gallia magna · vn-
de quando in receptionibus ponitur gal
lia simpliciter · intelligitur gallia muscata
Gallideorum aronie ·i· florum cironie ·
Gallitricon id est politricon ·
Gallina gallus & pullus eorum quid est
l · l · gigeg ·
Gallitrma id est lactentia ·
Gallitricus ·i· sanguinaria · eo ꝙ naribus
imposita sanguine̾ suauiter fluere facit ·
Nascitur circa vias & saxosis locis · habet
in summitate velut pedes galli ·
Galliosis id est arsenicum ·
Gallitricum id est centrumgalli ·
Gallicrista idem quod supra ·
Gallitricum siluestre idem quod supra ·
Galum id est menta ·
Gallus gallinaceus · id est · capo secundu̾
quosdam · sed falso · quoniam gallus galli
naceus intelligitur gallus galline · & po-
tissime fortis & antiqu⁹ · Et hoc co̾firma
tur in codice in titulo de paricidijs · l · pri
ma · Eius virtutes inuenies in · l · gigeg ·
Gallus cuspicus id est fortis ·
Gallus matricis id est · mola matricis ·
Gall⁹ siluestris ·i· fasianus · & est sicciori̾
co̾plexionis q̄ ille qui nutrit̾ in domibus
Gagones. id est apostema gule & vuee .
Ganolor id est bihar ·
Ganolonon idem quod supra ·
Gara alexandrie quid est · l · l · dasnoides ·
Garabait id radix rubee ·
Garab vel algarab ·i· fistula lacrimalis ·
Garabab ·i· salix vnde ligantur arbores ·

CCLXXIX.

GAra ara · grece dasne · latine lau-
rus · Sera · li · aggre · cap · gara
vel gar · aut · Dyas · Ex eo est ha
bens stricta folia · & ex eo est habe̾s latio
ra & est masculus · & calefaciunt & desic
cant calefactione & desiccatione forti · &
granum eius est fortius · Dyas · cap · de
lauro secundum translatione̾ greca̾ · Lau
rus alia est latioru̾ folioꝝ · alia tenuiorȝ
sed vtreqȝ ferue̾tis virtutis su̾t atqȝ recor
poratiue · quaꝝ elixatura ca · est · Gal · vj ·
sim · phar · cap · dasne. Dasne arboris siue
lauri tam folia q̄ fructus siccant & cale
faciunt vehemeter · plus tamen fruct⁹ q̄
folia · Cortex vero radicis minus quidem
acer et calidus · magis autem amarus et
quid stipticitatis habet · Iuuenalis laurus
est arbor cuius folijs victores coronant̾
vnde lauro propter victoriam coronat⁹
dicitur laureatus · et corona qua propter
virginitatez mulieres coronant̾ · vocatur

laureola Posse· Dyas· Elixatura eius si in scafio missa fuerit et desuper sedeat vesice & matricis dolorem compescit· huius folia viridia stiptica: que tunsa & cataplasmatibus adhibita· vespaꝝ & apū percussum prohibent· & omnes tumores spargent· Et si sinapi aut polente misceātur & viridia bibita nauseam prouocant stomachum subuertunt: huius bacca plꝰ ca· est ꝙ folia: & habet virtutem fortiorem que tunsa & electuarij more melle collecta tussientes· & ptisi cos orthonoicos· & toracis reumatismū sanitati restituit· cum vino bibita ictibus scorpionuꝫ occurrit: maculas nigras detergit: succꝰ eius aurium surditatem manere non sinit & incongruos sonos cum vino & oleo rosarum adhibita compescit· Acopis & vnctionibus calidis notabiliter miscetur virtutibꝰ etiā diaforeticis necesse miscetur· corium eiusdem arboris tritum et bibitum calculos frangit. aborsuꝫ excludit epaticis obolis tribus cum vino bibitum prestat effectum· succus vero radicis eiꝰ minus est acer & tam est amarus & magis stipticus· propter quod lapides vesice rumpit· omnis autem arbor vires habet acriter relaxantes & calefacientes & euaporantes· Gal· Laurus lapides frāgit & epaticis ofert bibitꝰ cum vino odorifero in pondere trium obolorum· siue mj· danich·

Gardarig· i· cū caro rubea intus in palpebra inferiori & videtᷣ sicut rosa rubea·

Gargareon id est vulua·

Garesol id est vpupa auis·

Garbe est species salicis·

Gardengi est caro rubea crescens in palpebra inferiori

Garde est quedam auis sic vocata.

Gariofilus quid est· l· l· barmufel·

CCLXXX·

GAriofilata latine· grece lapagū Gariofilata ē herba similis agrimonie: cuius radix odorem habet goriofilorum dicta a quibusdā sana munda & enantia & pes leporis & oculꝰ leporis· ca· est & sic· in secundo gradu·

Posse· Herba ipsa trita: & succus eius fistulis iniectꝰ sanat ipsas· similiter opatur ore captus· ad menstrua prouocanda fiat fomentum ex aqua decoctōis eiꝰ· contra colicam & ad digestionem cōfortandum detur vinū decoctionis eius·

Gal· vi· sim· phar· cap· lapagū· Lapagū ·i· oculus leporis: siccatiue virtutis est ut q̄ secundum ventrem reumata sufficientᷣ sistat

Gariofilatum est quedam confectio sic vocata que fit ex gariofilis & cetera·

Garisfluminis id est stincus·

Gariofilon est herba que vocatur filius ante patrem·

Garien id est pecora·

Garicon id est agaricus·

Gariofilata agrestis· id est· baccar·

Garbi id est salix·

Garon id est piretrum·

Gariopium· id est· herba que vocatur testiculus facerdotis·

Gariobium idem quod supra·

Garunfel id est gariofilus·

Garus vulgariter dicitur almuria quod est quasi salsum garum· Et modus fiēdi est iste fit garus de piscibus paruis hoc modo ponuntur in aliquo vase habēte inferius orificium latum & superiꝰ strictuꝫ & fit veluti lectus huiusmodi pisciculorum vel more lecti sternuntur i vase postea superponitur sal & superponitᷣ predictus ordo lapilloꝝ. & sic fit donec sit vas plenum: & tunc permittitur immorari per aliquod tempus· tandeꝫ explorato sapore & grato inuento extrahitur garū vel garꝰ potest dici quelibet salmuria sapida vt habetur in· l· cōbin· virtutes autem eius inuenies in litera muri·

Garus quid est· l· l· muri·

Gaseata id est eupatorium·

Gasefati id est cefalio·

Gasmemi id est folium nil·

Gasmemin idem quod supra·

Gazel est quoddam animal quod alitur vltra mare· et muscus inde nascitur vt apparet in litera misch·

Gazelus idem quod supra·

Glarea· i· gūmi: cū autem simpliciter ponitur gūmi· gummi arabicum intelligitᷣ·

CCLXXXI·

GLaspatella vel afrodisia vel venerea vel piper apium· gre· acorus. latine uel spatella vel gladiolus· ara· vero laeg vel bulbegi vel naeg vel bogoc vel zueg· Acorus ca· est et sic· in secundo gradu qui similiter gladiolus vocatᷣ: qui non tantum in aquosis locis sed etiam siccis et marinis crescit· Est alia species gladioli quam inuenies i· l· l· dexeris. Sera li· aggre· Laeg· id ē· acorꝰ et latine nominatur spatella vel gladiolus

folia eius sunt similia folijs yris. nisi quia sunt subtiliora & latiora ad albedinē declinantia: & sūmitas ipsorum est rigida & acuta. & ad similitudinem gladij. et habet florem crocei coloris. & radices non habet multum dissimiles a radice yris. nisi quia sunt multum adherentes adinuicē & non sunt recte sed tortuose. & habentes nodos. & geniculatas. & color earuꝫ est exterior trahens ad rubedinem. & habet acutum saporem. & habet semen plenum densum. odoris placabilis. Et melior ex eo est radix illa que est alba & non tortuosa plena. bonum habens odorem. q̄ fertur de regione kilkis est huiusmodi.

Gal. vni. sim. phar. cap. de acoro secūdum translationē arabicam Qđ de ipso administratur est radix eius. substātia eiꝰ subtilis. & sapor eius est acutus cuꝫ pauca amaritudine. Et odor eius non est malus. cuius virtus est ca. & sic. in secundo gradu. Dyas. cap. de acoro secundum translationem nostram. Acorus vel venerea vel afrodisia vel piper apium. herba est folia habens similia yri lata & oblōga & exalbida & in sūmū densa et acuta quasi gladius: florem aurosū: radicem dissimilem. obtortam. geniculatam. & nodosam exterius ad rubedinē declinantem. gustū acrem & aliquatenus odoratam. semē vero habet planum & spissum & integruꝫ & ipsuꝫ odoris suauis. Potest qđ et meu sed in omnibus efficacior est & magis calefacit. Posse. Contra viciū splenis & epatis accipiatur libra. i. acori aliq̄ntuluꝫ triti. & maceretur per tres dies in aceto. postea coquatur ad medium aceti: et coletur. et colature addatur mel: et iteꝝ ad consūptionem aceti coquat̄: istud autem oximel detur quottidie in mane patienti cum decoctione acori. Ad idē libram. ʃ succi apij et pulueris eius. ʒ. ʃ. et aceti librā. ʃ. et olei. ℥. i. serapini. ℥. ij. et pulueris armoniaci. ℥. ij. et simul permitte ꝑ noctē et mane coque vsq; ad mediuꝫ. deinde appone puluerem ipsius acori et ex tali vnguento splenem et epar malaxando manibus inunge. Et si vis facere cerotū adde decoctioni ceram: et ex tali ceroto vnge vinum etiam decoctionis eius valet ad idem. sed non detur febricitanti. Contra hyctericiam coquatur radix acori ī aqua et coletur. et in colatura coquant̄ cicera rubea. et detur ius patiēti. sūmum remediuꝫ est si fuerit sine fe. Balneū eiꝰ ad idē valet Cōtra pannū oculoꝝ succus acori et succus feniculi et anisi ponant̄ in vase eneo. et soli exponatur vt humiditas consumatur. postea apponatur puluis aloes et ponantur ad ignem. et colet̄ ꝑ pannuꝫ et colatura ponat̄ in vase eneo. et cū opꝰ fuerit cum penna in oculo ponatur. folia eiꝰ per pauimentū sparsa mire aerē actualiter infrigidant. dicitur ꝙ si quis habet acorū sup̱ se nunq̄ potest īcurrere fluxū sanguinis vel spasmū. Gal. Acorus ꝓuocat vrinas et splenibꝰ scliratis cōfert: et abstergit et subtiliat grossiciē. cortice melior est succꝰ eiꝰ. Dyasc. Succꝰ radicis eius claritatē oculoꝝ p̄stat mirifice que radix ca. et sic. est virtutis nimium et leptomeris sclirosim iuuans splenis: et mouens vrinā potato succo. Aqua vero in qua decocta fuerit diuretica est. vtilis etiā est et pleureticis et toracis passionibus. et epatis et terminosis. et corruptelˀ spleneticis vtilior est: et stranguiriosis q̄ vrinā faciūt cū dolore. et ad morsū serpētis efficax est. ad mulieꝝ mēstrua ꝑ fomētum vtilis est: miscet̄ etiā ancidotis et tyriacis ad duriciē vrine. ex radice eius cum aqua decocta ad terciā dabis bibere per triduum et vrinam mirifice deducit. et stranguiriam sanat. Ne apes examinent et fugiant. herbam ipsam in vase apum suspende: et a vento nunq̄ seducent̄: hec herba raro inuenitur. nec eam scire quis poterit: nisi cū flosculum emiserit. Nascitur locis cultis et ortis et aratis. lege eā mense augusti. Nā vix inuenit̄ sine flore quia per florē agnoscitur.

Glaucomata . i. albugines oculorū.
Glaucion . i. viola.
Glaucios ritis . i. celidonia.
Glabies . i. tinea.
Glaber . i. caluus.

Glaucosis est oculoꝝ subalbedo vel glaucedo que accidit vuee tunice sicut apparꝫ in seniorum oculis. glauci nanq; dicūtur oculi qui vulgo varij dicūtur. glaucoma vero egritudo inde vocatur. interdū tamen vnum ꝓ alio reperitur.

Glaudis . i. fructꝰ quercꝰ vel ipsa arbor ꝓ arbore. l. l. hullos. et ꝓ fructu. l. l. haff

Glauquion . i. glaucium.

Glaucoma . i. egritudo oculi incurabilis secundū veteres idē est qđ ypochimia. sꝫ apud posteriores non sunt idē. Nā glaucoma est omnino incurabilis. ypochimia vero non omnis. et est aqua in oculo

glaucoma ē egritudo in q̄ debilitat̄ act⁹ videndi ꝓpter nimiā glaucedinē oculoꝝ.
Gladiolus quid est. l. l. dexeris.
Gladiol⁹ segetalis quid est. l. l. fagasmō
Glaus · i. noctua.
Glauconicum · i. pulegium.
Glaucius rizi · i. celidonia.

CCLXXXII.

GLaucium. i. memithe. Dyas. ca. memithe. Memithe. vł glaucium est succus herbe eiusdem nominis. folia habentis papaueri similia. hec folia calido cinere cooperiunt̄: & sic succū emittūt. Alij herbā in ollā mittūt & circūliniunt creta et in furnū feruentē mittunt. & sic folijs maceratis succū exp̄munt. & siccatū in sole in pastillos redigunt: ei⁹ est optimum qđ est crocei coloris intus: & gustu amaꝝ. & odore graui miscetur ocularibus medicinis & cetera Et idem secundum aliam bonā translationem capitulo supradicto. Glauciū succus est herbe nascentis in siria in gerapoli. folia habet similia miconio ceraticis sꝫ pinguiora. & super terram spansa: odorē habet grauem. gustu amaro. succuꝫ multum habet croci similem. folia eius ciues mittunt in cacabis & in cibarijs coquūt que cū coxerint exuccāt & glaucium faciunt. Plinius. cap. de glaucio. Glaucium in siria & ꝑsia nascit̄ humilis herba: folijs decisis fere papaueris minorib⁹ tamen sordidioribusqꝫ. odoris tetri: gustus amari cū constrictione & stipticitate. & gummi habet crocei coloris. Multi vero errauerūt in hac herba: quidā putauerūt ꝙ esset celidonia: quidā putauerūt ꝙ eēt papauer cornutū: & sic vocat̄ apud Aui. Et ego vidi meo tempore multos in hoc errare. Et multi errauerūt tp̄e Dyas. Nā Dyas. cap. de monte ratides dicit ꝙ multi falso putauerunt glauciuꝫ ibi fieri propter similitudinem folioꝝ. qđ aūt glaucium sit memite vł sief eius apparet multis testimonijs. Nā vbi ponunt Alexander & alij greci glaucium. Aui. & alij ponūt sief memithe: preterea apud Sera. qđqđ dicit de memite aut. Dyas. Non est aliud nisi qđ dicitur apud Dyas. cap. de glaucio: inuenitur etiā oleum nouū glauciuꝫ non ab hoc glaucio: qꝛ nichil recipit glaucij: cui⁹ confectionem etiam inueni in antiquo antidotario sic vocatā & sine glaucio. & est omnino calidū. Qꝛ autem secūdum veritatem glaucium sit memithe. l. l. celidonia. & l. l. chaschas & l. l. memithe.
Gal. vi. sim. phar. cap. glauciū. Glaucium stipticat cū quadam delectatione: infrigidat tamen manifeste. ita vt sanet quidem sepius herisipilata: & est in cōpositione composita ex aquosa & terrestri sb̄stantia. vtrisqꝫ frigidis non tamen extreme: sed ad modū aque fontanine.
Glaucosis. i. glaucitas i oculis vł alicubi
Graphia. i. scriptura. inde melagraphicū nigrum scriptum.
Grassula maior. id est. herba grassula: & est alia minor que vermicularis dicitur & semperuiua minor.
Granum acetosum quod affertur ex cosasceni. i. fragula.
Granum nigrū · i. nigella.
Granum yndū i. cartamum yndum & est aliud a nostro. l. l. babel nil.
Granū alkakil. i. semen granati siluestris
Graffagia. i. scriptura. inde melangraphicum nigrū scriptum: & aliquando ponit̄ pro pipere nigro.
Grana zeilem. i. fructus tremule arboris vel piper ethiopium. l. l. babel zelim
Grana paradisi quid sūt. l. l. nux sarcha.
Granum capitis. i. stafixagria.
Granū iuniperi quid est. l. l. habilhalach
Grana sensen. i. grana sisami que nostro ydiomate vocant̄ iociolene.
Grana nere. i. grana cerasi siluestris.
Grana kikil vł kilbil. id est. grana granati siluestris.
Grana punica · i. mala granata.
Grana amonia · i. stafixagria.
Grana sponsi · i. cucube.
Granū frumenti quid est. l. l. heuda.
Granū tinctoꝝ a Dyas. vocatur coccus sed ara. kaermes. l. l. coccus.

CCLXXXIII.

GRanum anascen est fructus cuiusdam arboris magne q̄ lothos vocatur a Plinio in ꝓprio cap. Et a Dyas. q̄uis dyas. vocet ipsū in alio cap. agrifolium. Et est secundum Pliniū granum simile iunipero. sed maiusculum habens interius nucleum durum cum sua medulla tectuꝫ carne pauca. dulcis saporis nigrum cum maturauerit. quem multi fabam grecam & syriacam dicunt.
Ysidor⁹ ca. de faba greca syriaca faba Syriaca dicit̄ arbor magna fructū ferēs maiorem pipere comestibili. gustu suaueꝫ. inde & melli uocatur. & latine cicerafo. l. l. faba greca & l. agrifolium.

Grana solis id est milium solis vel cauda porcina quid est l.l. calb
Grana quid sunt l.l. harmel.
Granū ben quid est l.l. balanus repsico.
Granū calafi vel caleti vel calebi vel culb id est grana solis.
Granum nil. id est cartamus indus. & ē aliud a nostro l.l. habel nil.
Granum viride est fruct9 arboris terebinti. vnd terebintina colligitur que vocatur albotin. aliqui dicunt ꝙ ē lentisc9 qui similiter dicitur terebint9. aliq dicūt ꝙ est anisum. aliqui dicunt ꝙ est alfassan quod inuenitur apud Nurham. sed pria expositio est melior l.l. botim.
Granum afutaen est quoddā semen albuz paruuz vt piper arboris siluestris scdm quantitatem brachii habentis folia paruz alba nō tamen vehemētis albedis & est ca. habens parum humiditatis. & est impinguatiuū. auget spma et excitat coitū.
Granum alcelim vocatur ab Auicenna et Sera. piper nigrum. & sunt grana parua dulcia delectabilis saporis. subcitrini coloris que afferuntur a tunici et barbaria augmentāt sperma l.l. habel nil.
Grana vocantur pillule.
Grana altugar. id est semina vitice.
Granorum almahaleab. id est nere. & sūt cerasa siluestria l.l. mahaleb.
Grana mitabel. idem quod supra.
Granum regis. i. cerasū. & ideo sic dicit̄ quoniā arabes habent de eo in copia. sic videtur exponere Sera. vt apparet in l. cerasine. sꝫ Io. mes. cap. de kerua exponit ꝙ granum regis est magnum & paruum sed magnum est kerua. & vocatur abel meluch. et est catapucia maior. Et ē alia catapucia minor et est granū regis puū.
Gramisbachi. id est. nux vomica.
Granū culcul vel cucul quid ē l.l. habel.
Granum alkadar. id est granum viride.
Granum vue quid est l.l. harin.
Granum indici quid est l.l. nileg.
Granū albeibel ē semē granati siluestris.
Granum dulce quid est l.l. athel.
Gradium. id est cocognidiuz.
Granias. id est cornalia.
Granaria. id est capsus.
Graniar fit sicut nectar.
Gramas sunt lippitudines que fiunt in obtalmia.
Gracus. id ē croc9 ortēsis
Grami est species fructus quem ignoro.
Granatū domesticū quid ē l.l. hurnam.
Granatū siluestre quid ē l.l. darsisabam.
Graidon. id est lambrusca.
Graucon. id est craneum.
Gratecon. id est fructus buxi arboris.
Granamma. id est stafisagria.
Grafones. id est vespa. illud vocabuluz ponitur in litera fimus.
Graco. id est hircus.
Grathausim est confectio quedam.
Gramen quid est l.l. agrostis.
Gecreticū. ge. interpretatur terra inde gecreticū. i. terra q̄ auferr̄ ab isula crete.
Geleales. id est gagatenis vel gagada.
Gealidos. id est sulphurata.
Geapolidos. idem quod supra.
Geos. i. robilie. et ē gen9 legumis l.l. mes
Geosilion. id est mentastrū.
Geuseir. id est opoponax. aliqui dicunt ꝙ est serapinum. et est verius.
Geuseir. idem quod supra.
Geusir. idem quod supra.
Geuz. id est nux.
Geuzkauc. id est nux muscata
Geuzeudi. id est nux indica magna.
Geuzmetil. id est nux venenosa que est frigidissima.
Geuzalguar. id est castaneola.
Geuzinofil. idem quod supra.
Geuzmethen. i. plāta nucis que plātatur Nam geuz. i. nux. methen. id est arbor
Gebara. i. flosca molendini
Gebaran. idem quod supra.
Gebaraflos. id est abrotanum.
Gecablon. id est vsnee.
Gecafras. id est fragaria.
Gerazum. id est rana.
Gecedros. id est muscata.
Gecebros. idem quod supra.
Gede. id est pulegium.
Gedeuil sunt quedam vene que dicūtur meseraice que sūt intra intestina et epar.
Gedegum. i. via vel canalis.
Gefrise. i. spongia marina.
Gefrise. idem quod supra.
Gegueriset. id est semen.
Gegueis. id est scariola
Gefuesif idem quod supra
Gehenech vel agehenech sunt due vene que sunt in labio inferiori
Gelapedij id est sulphur
Gelatina piscium est quando pisces coquuntur in aceto. et postea congelatur acetum cum quo coquūtur. et eodem modo fit cum carnibus.
Gelnan. id est balaustia.

Gelrhalatiche· id est·coriũ vetus
Gelona· id est·coloquintida
Gelela. idem quod supra·
Geleniabin·i·rose cõdite·siue cũ zuccaro & est zuccarũ rosatũ·siue cũ melle & est mel ro·sed falso·naz geleniabin vel geliabin est mel ro·sed seleniabin·id est·zuccarum ro·geliabin syrupus rosarum·
Gelbenec est vna species ellebori. et apõ quosdam est nux vomica·
Gelblea· id est·volubilis·
Geldei· id est·pellis·
Gelfe·id est·duricies palpebrarum·
Gelfei· idem quod supra·
Geliffagos· id est·elisfagos·
Gelios· id est·gentiana
Geliosus· idem quod supra·
Gelosac· id est·polium·
Geluc·id est·cornu serpentis·
Gelunza·id est.granum pini maioris·
Geloc· idem quod supra·
Gelude·id est·corium serpentis·
Gelutran· id est·vsnee·

CCLXXXIIII·

Geldalcheb arab·latie cutis vel coriũ arietis· Sera· li·agg· cap·geldalcheb auc·gal· q̃ndo accipitur corium arietis recens sicut excoriatur aries·& ponitur super locum percussionis .confert adeo q curat pcussiõis lesionem in die vna et nocte· qz maturat & resoluit loca percussa que sũt repleta sanguine· Possedo·Sera·cap·zelbele· Coriũ lupi valet cõtra colicã· hoc apparz similiter in·l·fimus· Dyas·cap·solee· Solee sotularium vetustaz q̃ndo cõburunt & cinis earũ puluerizatur sup cõbustionez ignis & super apatione que fit ĩ pedib9 a strictura calciamentorũ cõuenit· q̃ndo pulverizatur super excoriationez que fit ĩ coxis desiccat & cõsolidat ea·et scorpiones fugiũt fumigiũ ei9 et alia venenosa·
Geldalatiche i·corium vetus·
Geld· id est·corium·
Gelt· ·idem quod supra·
Gemma est quedam confectio et interpretatur experta·
Gemanion· ·id est·cotula·
Gemara·i·confectõnes liquide quas mulieres faciunt ex quibus liniunt faciem·
Gemma· id est.perna·
Gemealoya· id est·semen·
Geme· ·id est·dolor colli·
Gemerac· id est·flos eris·
Gemma pelitis est genus crete vel terre vt aspaltum colore nigro·
Gemiale·id est·oleum metropium·
Gemotilus· id ẽ.mercuarialis·
Gemolaib· id est·agnus cast9·
Gemulac· id est·alaca·
Gemul· id est·lunaria·
Gembut· id est·spina alba·
Genaba· id est·ala·
Genar· id est·mulier·
Genebar· id est·cinnabarum·
Genella·id est·cucurbita alexandrina
Genealoia· id est·semen·
Generare·id est·parere·hoc vocabulum ponitur in l·buthormarien

CCLXXXV

Genestrella similis est genestre sed minor·habet stipites minutos & angustiores·& florem albũ facit·genestra vero croceũ Gal·vi·sim·phar.cap·de genestrella·secundũ translationem grecaz Aspaltus siue genestrella secundum gustum acer simul & stipticus est· postea ex dissilibus videlicz partibus constat·partib9 quidẽ suis acribus calefaciens·alteris vero·s·austeris infrigidãs·quare secũdũ vtrasqz ĩfrigidat & desiccat· Et ideo putrefactõnibus et reumatibus vtilis est·

CCLXXXVI

Genestra latine· grece spartus vel spargamum· arabice vero mabrahinch·Genestra due sunt species eius· est vna que dicitur genista que secundum quosdam est mirica. Alij dicunt q est species mirice·cuius rami sunt angulosi·et folia triãgulata sunt·semen vt cerasum rufum·paruum tamen· Alia vero est que secundum dyas·capitu· de sparto dicitur spartus· Et illa ẽ vere genestra vt dixit mihi herbaria greca· de qua plinius· genista inquit vinculi vsum prestat.flores apibus gratissimi.dubito an hec sit quam greci autores sparton vocant·cum ex ea lina piscaria apud eos fieri docuerunt.semen eius quod eodem noĩe appellauerunt in folliculis faseolorum mõ nascẽtiũ purgat ellebori vice et ceta·

Gal·viii·sim·phar·ca·Spargamũ vel spartuz·i·genestra que vineas apud nos ligat Dyas·ca·sptus·Spt9·i·genestra frutex vero est omnibus nota.semẽ eius affertur in folliculis sicut fascolus·Et infra semen aliud minutũ est semen sicut lenticula·florem mellinum habens sicut lentium· Iohan·Mes·capi·de genestra

mabarhich vel abrãhunc·i·genestra· & vocat̃ capistꝝ arboꝝ·& ẽ arbor mõtana super cuius stipitem eleuatur densitas fustiuȝ multe rotũditatis· & dũ plicant̃ non patiuntur fracturas·vnde ligantur ex eis arbores· & producunt flores sil'es figure lunari citrĩtatis multe· & ꝓferunt folliculos secundũ semitã orobi habẽtes semina distincta sicut lentes· Inq̃t dyas· ca·est & sic·cõplexionis ĩ secũdo·& semẽ eius est calid⁹ & in flore ei⁹ & stipite ẽ humiditas superflua cuȝ virtute incisiua quare multiplicat vomitũ·& sunt om̃es ꝑtes eius conturbatiue ĩcisiue subtiliatĩe & ꝓuocatiue· Rectificatõ nocȝ stõacho & cordi· & dixit filagius cum melle ro· tollitur eius nocumentuȝ·& similiter cuȝ rosis & mastice· semẽ autẽ eius ꝓpinãdũ ẽ cũ aqua mellis rosaꝝ·anisũ aũt et semẽ feĩculi & dauci & sil'ia auferũt nocum̃tũ ipsius·flos aũt eius d̃coctionẽ mediocrĩ ter substĩet·semẽ vero ei⁹ pl⁹· Paul⁹ capitulo de genestra ·Est alia que vocat̃ genestra fri· & sic· complexionis similis genestre superiori·sed minor est·et habet stipites minores & angustiores & album florem facit· Possedo· Dyasc· Semen genestre & flos bibitus cũ mulsa hũores voĩtib⁹ purgat Gali· Fruct⁹ sparti et bacculorũ succus laxatiue non debiliter est virtutis· Io·mes· Per vomitũ et ꝑ ventrem educit flegma·& cũ fortitudine vehemẽti materias q̃ sunt in iũcturis & mundificat renes ab oĩbus supfluitatib⁹ & prouocat vrinam fortiter· & frangit lapidẽ in renibus & vesica·& nõ ꝑmittit materias figi in eis neqȝ lapidem densarĩ Et quando flores eius contriti ꝓpinant̃ cum melle ro·aut cũ ouo sorbili resoluũt scrofulas·& oximel ex eis aut semĩs ipi⁹ soluit ap̃ata splenis· Et si frequentatur vomit⁹ cũ eis cõueĩt sciatice et podagre & dolori renum· Dosis eius est & ꝓprie florum a·ʒ·ii· vsqȝ ad quinqȝ·seminũ eius a ʒ·ii·vsqȝ ad·iii·vel quattuor· Dyas· Semẽ ei⁹ et flos bibit⁹ cũ mulsa hũores vomitib⁹ purgat· Paul⁹· Virtutẽ hȝ cõstringẽdi·ad fluxũ menstruoꝝ valet fomẽtũ ex aqua decoctõis ei⁹·suppositoriũ etiã ex puluere ei⁹ et succo plãtagĩs· valȝ etiã cõtra disinteriã predictũ fomẽtum·

Genetia·i·liber quidam sic vocatus·
Gendebedulter· ·i·castoreum·
Genseechim· ·i·domesticum·
Geniotilis· ·i·mercurialis·

Geniculata·centumnodia·poligonia·ꝓserpinata· sanguinaria idem· & est alia species sanguinarie differens ab illa·l·l· sanguinaria·
Genicularis· ·i·linchitis·
Genitra·i·gũmi rute montane·
Genimen· ·i·semen vel succ⁹
Geniture·i·carnes superflue que nascuntur in concauitatibus et oppilantur·
Genitale iter· ·i·aborsus·

CCLXXXVII·

Gentiana latine· grece narcanara·sentiana· Dyas· capit· de gentiana· Gentiana dicitur ĩuenta esse ab imperatore illirico eiusdeȝ gentis·vnde et nomen accepit·cui⁹ folia que circa radices sũt nucis odorẽ habẽt et sunt similia plantagini·sed paulo subrufiora·et in sũmo diuisa vel ĩcisa in spẽȝ serre ĩmediate habens hastam que hasta lenis ẽ et vacua digiti habẽs similitudĩeȝ lõgior duob⁹ cubitis nodosa circa quos nodos folia nascuntur·semen est ei circa folia ĩ pomulis latis et leibus·et nõ ĩutile sicut affodilli·radicem habet sicut aristologia longa·solidã et amaraȝ·sȝ nigrioreȝ et fragiliorẽ·nascit̃ locis altis et hũectis et vmbrosis et cetera· Plini⁹ cap. de gentiana·Hanc inuenit gentius illiricorũ rex que vbiqȝ nascens in illirico tamen ꝑstãtissima· folio fraxini. sȝ magnitudine lactuce·caule tenero pollicis grossitudĩe cauo et inani ex interuallis foliato· triuȝ aliquando cubitorum·radice lenta subnigra sine odore aquosa· montibus sub alpinis plurĩa·vs⁹ ĩ radice et succo et cetera· Sera·lib·aggre·cap·sentiana auc· dyas·Sentiana·i·gẽtiana et ẽ basalax siue basilisca·et ẽ plãta hñs folia q̃ sũt iuxta radicem similia foliis nucuȝ vel plãtagĩs et color eorũ trahit ad rubedinẽ sanguis et a medietate ei⁹ supi⁹ vsqȝ ad sũmitatẽ ĩcisione minuta sicut serra·et hȝ hastaȝ concauam interius et lenẽ in grossitudĩe digiti et longitudinis brachij· et habet nodos a se inuicem distinctos in quibus nascuntur folia· et habet semen velut in pomulis latis lenibus sicut semen plante que dicitur sachilio· sed habet radicem longam similem radici aristologie longe grossam amaram ad nigredinẽ declinãtẽ et frangibilẽ· Nascitur ĩ montib⁹ excelsis et locis vmbrosis et hũidis· Paul⁹ ca· de gentiana· Gentiana ca·est et sic·in. iii·

gradu. Posse. Galie. vi. sim. pharma. cap. de gentiana scdm trāslatoꝝ arabicaꝫ Id qd de ipa administrat̃ ē radix hui⁹. cuius sapor ē amar⁹ i fine amaritudīs. Et virt⁹ ei⁹ ē magna i mūdificatō et abstersione et apiendo oppilatōꝫ. ē em̄ calefactiua et stiptica. Et idē eodē libro et eodeꝫ cap. secūdum translatōꝫ grecaꝫ. Gētiana huius herbe radix efficax est vbi oportet subtiliare aliqd. et abstergere et deoppilare. nec est mirum si hoc potest amara violenter existens. Sera. Ego nō vidi medicinam meliorem in morbibus canis rabidi. quando datur ex ea qualibet die ʒ. i. trita & cribrata cum. ʒ. i. mirre. & cuꝫ ʒ. ii. pulueris cancroꝝ fluuialiū adustoꝝ in principio egritudinis anteꝙ timeant aquam. & hec quidam planta contraria ē venenis mortiferis. & aufert nocumētū eorum cum auxilio dei Dyas. Gētiana ē acris et calefactoria. et relaxās acrimonia et amaritudie sua. ptū expellēs & serpētes fugās. Radici ei⁹ virt⁹ ē ca. et stiptica q̄ radix. ʒ. ii. cū pipe et ruta & vino accepta morsib⁹ venenatis occurrit. succi ei⁹. ʒ. i. accepta dolorib⁹ lateꝝ & conq̄ssatōibus vtilit̃ pdest stomaticis et epaticis cū aq̄ bibita maxie pdest. sicut collirīū supposita radix fac̃ aborsū. vulnerib⁹ iposita medet̃. succ⁹ ei⁹ sic licmiū iunct⁹ tumorē oculoꝝ cōpescit. maculas corpis tollit. Radix vero ifusa in aq̄ dieb⁹ v. & postea cocta q̄ndiu virtuteꝫ ex ea dimittat cōfricat̃. & sic deliq̄tur; postea aqua ipa recoquat̃ q̄diu mellis spissitudīeꝫ faciat. et reponit̃ in vase fictili ad vsum.

Gengilida. id est. rapa.
Genseit. id est. opoponax.
Genotium. id est. marrubium.
Genoscon. id est. vsnee.
Gemoti. id est. fermentum.
Gepelbatar. id est. aspaltum.
Geptealbatar. idem quod supra.
Gepteroia. id est. pix.
Gepion. id est. aaron.
Gepsein. i. lapis gipsi lumiosus pui⁹. cui⁹ subtilitas augmentatur cum aduritur.
Gepsin. idem quod supra.
Geps. idem quod supra.
Geraps. id est. peristeraon.
Geramum. id est. terra.

CCLXXXVIII.

Geramon. Dyascor. capitulo geramō. Geramon. i. cicutaria siue oxifilon. siue vt latini perimoīa. Cicutaria herba est folia habens similia ammomi diuisa et oblōga. est radix illi rotūda & dulcis. que comesta. aut cū vino bibita. ʒ. i. inflatōes matricis soluit siue ventositates et inflationes. Est alia species huius herbe virgas habēs tenues & pulueratas duob⁹ palmis a terra ascēdentes. & folia malue similia. et in sūmitate virgarum caput est sicut cicoree. sed hec medicine apta non est.

Gera sacra vel diuina pigra amara.
Geramos. id est. grus.
Geramion. i. herba muscata.
Gerauera. i. flosca molendini
Gerapion. i. sulphur viuum.
Geram. id est. cinis.
Gerad. id est. grillus.
Germandrea. id ē. camedreos. & est quercula maior.

CCLXXXIX.

Germanum latine vel siligo. grece tifa vel sithus. arabice siligohib. Galienus primo de edulijs. capitu tifa. auc. dioclis & menesithei ait. ꝙ post frumentum et ordeuꝫ melius quidem tifa. id est. siligo. Etenim sufficienter nutrit. & cum multo labore digeritur. panem autem assidue ex eis comedens. nullus vtiqꝫ ex inconsuetorum huic edulio san⁹ erit. neqꝫ oino si modicū. est ei graue et idigestibile. semen autē huius tife habet quidem exterius leuam id est. corticem. & a quibusdam vocatur paruum frumentū et equos. hanc quidā innocue comedere. vti autem frumento non sine nocumento. non improbabiliter autem vtiqꝫ quidam nominant paruum frumentū tifam. & colore & spissitudine & caliditate virtutis assimilataꝫ ipsi. Et idem vi. sim. phar. cap. sithus. Sith⁹ siue siligo acrior est credo non parum & cachochimia tamen ex putrefactione fiens est autem inflatiua. et hec quidem habet acre & calidum. plurimum vero frigiduꝫ aquosum acre Sera. li. aggre. capitulo siligo. Siligo vel hals auc. dyas. Sūt eius due species. in vna iueniuntur duo grana & in alia vnum. & quodlibet granum in cortice suo. & illud plus nutrit ꝙ ordeuꝫ. & est boni saporis. panis vero qui fit ex eo minus nutrit ꝙ panis tritici. Et idem auc. gali. Substantia huius grani ē media inter substantiam tritici & ordei quātū ad cibum. & secundū medicinam etiam. Et ex hoc potest sciri operatio ei⁹

per illud qd diximus de tritico & ordeo
Gersa est quoddam quod fit de plumbo
& aceto et vocatur gersa vel cerusa que
vocatur gersa serpentarie que pot fieri
ex serpentaria minori & maiori sicut inue
nies in l. Aaron. & illa ingreditur in vn-
guento citrino quod ponitur in antido-
tario gal. minori.
Gerestreos. id est. terra rubea. & est bo-
lus armenus.

CCXC

Gerebotanu vel peristerion gre
ce. arabice albea. latine autem
berbena vel sacra herba. Scien
dum q prima species gerebotani est cen
trum galli. & est supma. secunda species
gerebotani est berbena que dicitur galli
nacea. & est recta. & ideo vocat orthos
vt apparet in l. orthomia. & hoc dyasco.
dicit ca. de gerebotano. & prima species
gerebotani a quibusdam vocatur peri
sterion. & illa est centrum galli. et ideo i
litera p. facit semotim capitulum ab illo
quod incipit gerebotanu. & illud icipit
peristerion. vnde dicit gerebotanu ideo
nomen accepit tale quoniam sacerdotes
ea purificationibus adhibere cosueuerut
Plini iunior capitulo d gerebotano.
Gerebotanum ideo a grecis hoc nomen
accepit quia est remedium purgamentis
hominum & purificationibus sacerdotu
a getibus pbabatur vnde et ea potifices
sanguima vel sagimen appellabant quasi
sancimen. hac iouis ara verritur. domus
purgatur. lustraturq. hac pagani ad ho
stes ferre solebant tuti. hec & berbena
quia pura. & ideo pagani in sacrificijs ea
vtebantur. Dyas. ca. de gerebotano.
Gerebotanu quam multi peristerion aut
berbena dicunt. species habet duas vna
est supma. altera recta. prima vocatur
sydericis curetis et alchea et cypezissis ut
asclepius in libro memorat. & pytago-
ras erisceptron nominat. latine dicitur
licinia quasi lustrago vel vertipediu. vel
centrum galli. secunda quam erectam di
ximus vocatur etia trigomon bumo vel
gerebotanum hercularia latine crista gal
linacea vel berbena. vtreq folia subalbi
da & veluti incisa habent similia orio. s
angustiora & virgas in cubiti logitudie
& aplius & angulosa & radices tenues
et longas. Plini iunior cap. de centro
gallo. Centru galli quodda e domesticu
e sui aptum maioribus folijs oblongis et
rugosis. flore albo. serit i ortis. Siluestre
minoris plante folijs partitis et rugosis
semie nigro quod multi integru i oculis
ponetes ipsos clarificare dicunt. ob hinc
sclaream vocant. et eracleam et ferariam
nigram. Gal. viii. sim. phar. capitulo
peristerion. Peristerion nominatur sic ex
eo q columbe couersantur in eo. virtute
habet siccatiuam vt consolidet vulnera.
Posseon. Dyascor. Radix berbene et
folia cu vino bibita et cathaplasmatibus
adhibita ycterícis medentur. et morsib
venenatis occurrut. foliorum eius. ℥. i. cu
vio iposita p dies qttuor et gargarismo
ipa folia adhibita vulnera oris et putre
dines tollunt. Elixatura eius si in duiuio
aspersa fuerit hilaritatem prestat. datur
vero tercianarijs cum foliis tribus et ra
dicibus tribus. qrtanrijs vero quattuor
numero. foliis et radicibus tota herba
vulnera glutinat et alienationes stringit
et ad omnia venena potui data optime
facit. hec autem herba ide nome accepit.
q sacerdotes ea purificatonib adhibere
cosueuerut. In passionario habetur q si
medicus visitando infirmum ipsa in ma
nu portauerit egroto insciente et dicet
egroto. qliter es. si eger dic bn sanabit.
Et si dicet male morietur. Paul. Aq
decoctionis eius matricem mundificat
optime. et menstrua prouocat. Seme ei
cum succo feniculi oculis impositu ipos
mundificat.

Germen.	id est. semen.
Gerion.	id est. betonica.
Geris.	id est. incubus.
Gergir.	id est. eruca vel ozi mum.
Germina.	id est. effectus.
Geroncei.	id est. senationes.
Geroboni.	id est. plantago.
Germon.	id est. linum.
Gerusan.	id est. lolium.
Geruserion.	id est. ramnus.
Gergues.	id e. semia sinapis.
Gesasteria.	id est. creta.

Gesasseb. id est. terra astra et interpreta
tur rubea. et est bolus armenus.
Gesanselum. sulphur viuum.

CCXCI

Gessamia secundum dyas. est ter
ra. a ge. qd est terra. et samos
quod est insula quedam. inde
gessamia terra q aufertur a samos insula

Eligenda est que est alba & leuis ·lingue adherens & spargens se super cartam & fragilis qualis est quam multi colirion dicunt ·duo sunt genera eius vnum quod dictum est· alterum quod dicitur astraplacondes quod est laminosum. Plica·gessamia· Gessamia terra ē naturalis apud greciam quam optimaz iudicamus que est leuissima et cādidissima fri·et sic·& cetera· Possedoñ·Dyascor· Ambo genera virtutis sunt stiptice· Cōburunť autem et lauantur sicut terra que dicitur eratrias· sanguinez reijcientibus cū aqua bibita & magis imbrili subueniūt ventriculosis & disintericis·fluxum mulierum stringunt cū balaustia date·cū aq̄ trite et peruncte tumores tibiarum & testium compescunt·oleo rosaruz mixte sudores prohibent·omnibus venenis accepte cuz vino occurrunt·

Gessecāna est lapis quo aurifices vtūtur ad aurum limpidandum· Eligendus est lucidus & grauis· virtus est illi frigida stiptica stomacho accept9 medicatur·reuma oculis abstinet ·vulneribus cuz lacte infusus opitulatur·

Gessase· ·i·spongia marina·

Gesentera·i·isculi q̄ dñr lūbrici terre··

Gesse·id est ·quando oculi post dormitōnem aperiri non possunt·

Gesichim· id est·gariofilata·

Gesimum· id est·rosa·

Gest loco ei9 poitur cortex vel pellicula que est inter corticem & fructū glandis vel castanee·& est quidam fructus quo caremus habens figuram pinealez in ei9 capite sunt sicut due spine· & similatur multum amigdalis fri·est et sic· astrigit omnem fluxum & potissime sanguinis·

Gethel· id est·pulegium·

Gethe· idem quod supra·

Gethefarin· ·id est·marrubium·

Gethir· id est.eruce·

Getismeten nuces sunt cuiusdaz arboris equales fere in longitudine que faciunt dormire vsqz ad mortē·& nascūť sibilie·

Gezar· id est·baucia.

Gezamor· id est·ramnus·

Gezablon· id est·andacucha·

CCXCII

GEzear secundum dyascor·sunt eius tres species·vna species est cuius folia sunt minora folijs feniculi· Et est in eius forma & est ei9 crus vsqz ad quantitatez palmi· Et quod est superius est citrinum·& habet summitatem sicut habet coriandrū & anetuz & habet fructū albū acutū boni odoris & masticatōis·et nascitur ī locis spaciosis solitarijs et lapidosis· Et est alia ortulana que similatur herbe apij romani acuta· Et est adustiua boni odoris ·Est alia cuius folia sunt sicut folia coriandri & capitella sicut anetum·& habet sicut capita nucis plena semine que sunt sicut cinnamomum in forma & acuitate sua·ca·in fine secundi hu·in secundo·conferunt folia eius trita vlceribus corrosiuis·

Gleucon· id est·mustum·

Gremale· id est·emplastrum·

Gressa·id est·vernix·et est sandaros·

Geaucia· ·i·succus celidonie

Gia· id est·terra

Giampelitis·id ē·creta nigra vt aspaltū·

Dyas·ca. Giampelitis est gen9 crete vel terre nigri coloris vt aspaltum· Illaz vēo optimā esse dicimus· que ē nigerrīa et splendida ac leuis·et humore attracta resoluitur citius·vires habet stringētes. Nam calamos inficit et ideo in oculorum blefora mittitur·

CCXCIII

GIeriterias secundū dyas· capi· Gieriterias ē species terre vel luti que est alia·alba alia cinericia siue aerei coloris et maioris glebe·sed probabilior accipitur cinerea mollis et lenis· et eruginеas habens vittas vtitur autem hoc modo cōcisa gradatī ī ciceris magnitudinē ī vas fictile mittitur tenuissimi corporis atqz tenuiter e lateribus perforata·tunc eius oculo pri9 obstruso circūdato carbonib9 īcenditur adhibito motu· donec aereus siue cinereus color videatur· postea vero sic lauatur·trita in aq̄ sinitur residere·et tunc leuiter liquor effunditur ·et sedimen residens sub sole siccať· Et ita rursus teritur et ad vespaz supermittitur aqua et coopculo tegitur dehinc veniente die aqua liquatur atqz in sole sedimina in rotulas colliguntur et siccantur·habēt eñ virtutē coherentē valde·et efficaciorem q̄ gessamia ·deniqz vulnera conglutinando medentur · Est aūt optima gieriterias que est sine sabulone et sine lapillis·

Gii·i·terra nidi yrūdinis que secundum dyas· est constrictiue virtutis ·medeť deniqz vitia tumētiū fauciū et glebosas adunatōnes felliculi siue māmaꝝ siccando·

Gi· ·idem quod supra.
Guilben. id est. pisa legumen
Guintas· id est·vertigo·
Gumtise vel offey·id est·gummi edere·
Guilub· ·i·mustric⁊ lapidis
Gibosis interpretatur incuruatio vngui um·vñ gal·gibosis vnguiū prisis ē signū
Gibolon· id est·tapsia·
Gibum· id est·caseus·
Gibuzar· id est·antrax·
Gibufilon· id est·filipendula·
Gicion. id est. lutum·
Giceron· ·idem quod supra.
Gicea· id est. iacea·
Gici· id est·gichia·
Gicuale· id est. cicada·
Gicual· id ē·musca viridis·
Giculotides· id est·zenzala.
Gifa vel gifi est suffumigationis genus quod inter medicamenta iuenies· de cui⁊ fumo trocisci ydiotri siccantur Plinius·
Gigarta·id est·arilla siue semina vue·
Gigafol· id est·affodillus·
Gigaparon. id est·rupis cōcauū
Giramia· id est·granū regū·

CCXCIIII·

Gigeg arabice·latine gallina vel gallus·hic loquitur de gallo sed pro gallina·l·l·latamie.

Sera·li·aggre·cap·gigeg·siue gigegī Virt⁊ eius decocte est que rectificat·& si est decocta forti decoctōe laxat ṽetrez Idez auc·dyas·galli viui qndo scindūtur per mediū & ponūtur calidi sup morsuz animalis venenosi conferunt·& oportet ꝙ remoueatur vnus sepe post alium·Et cerebrum eius cum vino bibitum ad hec valet·& abscindit fluxum sanguis mirin garum cerebri·et quādo decollatᷓ gallus & euisceratur·et accipitᷓ pellicula stoma chi eius interior·& desiccatᷓ & teritur & datur de ea in potu cum vino·conuenit habenti dolorem in stomacho suo·Et ius pullorum gallinarum acceptum conueīt ad rectificandum complexionez corpoꝝ egrotantium·& maxime habentium in=flatōez in stomacho·sꝫ ius galli decrepiti admīstratur ad laxandum ventrez·Et oportet ꝙ extrahas īteriora ei⁊ et lauenē & repleatur venter eius sale·& coquas ī xx· ptibus aque donec redeat ad sextam & bibatur·quidām vero coquunt cuꝫ eo caules marinos·vel cartamū vel polipo diū·laxat em̄ humores grossos viscosos· & ē cōueniens febribus ātiquis pyodicis & rigorib⁊ eorū·& tremorib⁊ iūcturaꝝ

Dyas·cap·de gallo·Quidam coquūt cum eo cauliculum agrestez· aut iuncum aut polipodium aut herbam mercurialis· aut semen cardi·hoc iuscellū deponit hu mores crudos et nigram colerā· vtilis ē rigoribus febrium tipicis egritudinibus· tremorib⁊ iflatōib⁊ stomaticis asmaticis & arteticis singulare psidiū est. Io· Mes·cap·de gallo. Ex gallis melior est qui nondū calcauit·decrepiti aūt carnes male sunt·acquirunt enim nitrositatez & salsuginem et nō competūt in re ciboruꝫ sed potius in re medicine· & proprie ius eorū. Et ē illud quod hic consideraui m⁊ melior gallus ad hunc vsū est sicut dixit gali· qui est rufus antiquus· imo quanto antiquior tanto melior ·et qui est velox ad motum & ardens ad coitum· & fortis ad dimicandum· in quo sit mediocritas in pinguedie & macie. Et ius galli ātiqui calidū ē propter nitrositatē et salsuginez & lauatiuum abstersiuum aperitiuum & exterminatiuū ventositatum·ꝓuocatiuuꝫ & solutiuum nature· Operatio iuris gal lorū secundū ꝙ docuit galie· est in hunc modū·oportet ꝙ cibetur gallus vt dixit Alcaugi furfure melle & sale pauco · & fatigetur post illud fatigatione ducente ad lassitudinem ·Et dixit etiaꝫ Alchaugi melius est vt fatigetur dimicando·deīde abscindatur caput ipsius & euisceretur·& salliatur sale aut salegēma & ōcoquatur in aqua sufficienti cum facilitate ad con sumptionem duarum partium aque· Et sunt quidaꝫ qui ponūt in decoctione ei⁊ alia secundum intentiones diuersas & misceatur decoctōni eius turbit aut car tamus·et solutione educit flegma ·cū po lipodio vero educit melancoliam·& simī liter cum epithimo et semie dauci et ane ti excludit et carminat ventositates· et coctum cum salegēma et dauco et aneto et polipodio confert dolori stomachi et colice et iliace·et dolori renali. et cōfert doloribus iuncturaruꝫ·Et valet similiter ad idem coctum cum cartamo aneto et salegēma·et cōfert asmaticis cuꝫ albasce et ysopo·dosis potō ipsi⁊ ē circiter libras ii· Auicen·li ii·capi·gallina·et gallus· Ius gallorum antiquorum proprietatem habet quam dicemus·modus vero quem galie· narrat in decoctione eorum est vt decollētur postꝙ cibātur·et nutriuntur et fatigantur ·faciendo eos currere vt

cadāt & decollētur deīde extrahatur qd̓ in ventribus eoꝝ est · et ipleātur vētres eorum sale · & fumantur & coquantur cū xx · cotilis mensure aque vsquequo per = ueniat ad tres cotilas & bibat totum in loco vno · Rufus gallorum melior est ille qui non cantat adhuc & gallinarum que nondum parit oua · antiqui vero sunt ma li · Adeps pulloruꝫ calidior est adipe gal linarum magnarum · Testiculi gallorum laudabiles sunt velocis digestionis · Ius gallorum predictuꝫ conuenit tremori & dolori iuncturaruꝫ · sed oportet vt coq̈n tur cum polipodio & aneto & sale · in · xx cotilis · donec remaneant tres aut quat = tuor · Caro gallinarum que sunt pulle in intellectu augmentum efficit · Cerebruꝫ gallinarum prohibet fluxum sanguinis narium accidentem ex velaminibus cere = bri · Ius gallorum predictum conuenit as mati · Caro gallinarum clarificat vocem · Ius galli vetustissimi cū aneto et carta = mo ꝯueīt oībus illis · Et issedebeg galloꝝ sanat inflationem stomachi · Ius gallorū conuenit dolori stomachi ex ventositate Ius galli veteris cum polipodio et aneto conuenit colice valde · Caro gallinarum que pulle sunt augmētat sperma · Et ius predictū cū polipodio soluit melācoliā & cum cartamo soluit flegma · quandoqꝫ vero decoquitur cum medicinis stipticis ad disinteriā · & cū lacte ad vlcera vesice Galline scisse aut gall9 ponūtur sup locū lesuꝫ a vermibus venenosis · et ꝑmutanē q̄cunqꝫ hora. et ꝓhibēt nocumētū vene = nosoꝝ · et venenis bibitis etiā sorbeē eoꝝ decoctō cū aneto et sale et euomitur ·

Gigrotis · i · creta argenti vel creta arsa ·
Gigidium · id est · cerefolium ·
Gigion · id est · seitaragi ·
Gigintamareiciron sūt species dactiloꝝ
Gigtin · id est · melancium vel nigella ·
Gigoteis · id est · creta argēti ·
Gigos · id est · psillium ·
Gigosi · idem quod supra ·
Gilbana · idem quod supra ·
Gilenet · id est · medicina acuta vomitiā ·
Gilea · id est · coloq̇ntida ·
Gilbebenech · idem quod supra ·
Gilbeneꝫ . i · semen turbit secūdū quosdaꝫ quidam dicunt ꝙ est quedam herba que multum similatur operationi ellebori . et est herba similis papiro et datur de ea · ʒ · · i · paralitico · et sanatur · Alij dicunt ꝙ est nux vomica

Gilbenech · idem quod supra ·
Gilium · id est · borra ·
Gilibon · id est · vsnee ·
Gilibanum · id est · iuniperus ·
Gilonec · id est · nux vomica ·
Gilbonec · idem quod supra ·

CCXCV

Gimelea secundum dyasc · capit · de gimelea · Est t̉ra colore spo dij cinereo dura aluminosa atꝫ siccans linguam que confricata & tanq̄ odorata pumicis facit sonum · habet enim quiddaꝫ in se recorporatiue virtutis · me detur deniqꝫ lepras & maculas · & corꝑi colorem bonum facit · et capillos tenuat sed eligenda est recēs & mollis solubilis & trita facilis nec lapidosa qd̓ quidē est omnium terrarum probamentum ·

Gima · id est · iusquiamus ·
Ginga · idem quod supra ·
Gingaria · id est . saponaria ·
Gineticum · i · collum matricis
Ginesis · id est · scordeon ·
Ginesios · idem quod supra ·
Gimon · id est · lapsana ·
Gingion · idem quod supra ·
Gingidium · id est · cerefolium ·
Ginziue · id est · iuiube ·
Ginosperma · id est · vrtice semen ·
Ginodosperma · idem quod supra ·
Gipiti · id est · git ·
Gipti · idem quod supra ·
Giptifilonium · id est · cartafilago ·
Gipum · id est · gentiana ·

CCXCVI

Gipsum latine · arabi . gipsen vel gilgetin · Dyas . ca · de gipso · Gipsum genus est lapidis sil'is nitro · cuius est optimū quod habꝫ venas latas · gipsuꝫ vero non coctū desiccatiuū et stipticū et paꝝ plausticū et collectiū ·

Posse · Dyascor · Fluxum sanguinis & sudorem abstinet · bibitum offocat hoīeꝫ vstum vero leptomeris ē · et paꝝ d̓siccat & reprimit cum pusca tritum in iuribus est etiaꝫ vt gessamia · sꝫ ampli9 stipticās & refrigerans fortiter · vnō illinitū frōti sanguinis cursum stringit · potatū vero disintericis & ciliacis & omi profluo re sistit · flos eius facit ad ea que instantius constringere volumns · Sera · li · agg̉ · cap · gipsen · Virt9 eius est desiccatiā · Et idem auto · galie · Non administratur nisi exterius · & virtus ei9 est que desiccat & conglutinat & oppilat . & hoc ideo quia

ipsum facit aggregationē ptium cito: & conuenit fluxui sanguinis: quādo miscet cum medicinis siccis. quia ipsū est duruȝ sicut lapis: & ideo oportet ꝙ admisceaẽ cum albumine oui: & fit multum stipticum. quando cōmiscetur cuȝ puluere molendini. qui aggregatur quādo euolat ex farina frumenti super muros molendini & pilis leporis. Et quando aduritur minuitur de viscositate sua: & augetur subtilitas sua: & sua densio. & fit stipticum & maxime quando conficitur cum aqua & aceto.
Gipsum plaustrum. i. terra glutinosa & est quedam species terre que est lucida & dicitur speculum.
Gips id est vultur auis.

CCXCVII.

Gisqua secundum Dyas. cap. gisqua est terra sumpta ex fornacibus vitriatorum quo pictores vtuntur: & est virtutis vrentis acerrime & coherentis admixta cum ceroto & oleo rosarum. vulnera inueterata tpe vel obtusa concicatrizat. multi etiā succū eius fracturis aptissimum probauerunt ob acrimoniam. est autem quasi fauilla adherens in fornacibus.
Girad id est locusta.
Girasolem id est catapucia.
Girapiro id est sulfur.
Girba id est mortarium.
Girgata. i. semen vel arilli vuarum.
Gireos id est flos viole.
Giresoblon id est. grana solis.
Girbesis id est anagallus.
Giri. i. farina subtilissima scilicet pollina
Gironos est species rane.
Girisitin id est bolus armenus
Girgir id est eruca.
Girontea id est senacion.
Giro id est lapis calaminaris
Giroptea id est almea
Girumbet id est ȝedoara
Girsue. i. qōdaȝ genus tuberꝝ & fungoꝝ.
Girsue idem quod supra.
Gir id est calx.
Gisasteras. i. creta argēti & est gessamia
Gisasteros idem quod supra.
Gisa kimatis. id est. lutum lune. & est lutum samium.
Gisapa id est. terra.
Giscita idem quod supra.
Gissamia id est. gessamia.
Gessasteros idem quod supra.
Gisselimusiam. i. terra lune vel lutū lune
Gissefon id est gessamia.
Gisbenet. id est. medicina acuta vomitia.
Gisi id est gisa.
Gisinterios. id est. lumbrici terrestres.
Giseritheras gleba est rubicūda illa vero est optima q̄ sablonē & lapillos nō habȝ

CCXCVIII.

Gischia secundum Dyas. gleba est munda & alba & lata et nō valde candida. que defertur aliquotiens in patellis rotundis siue quadratis. hec efficaciter stringit cutem & extendit: & ipsam splendidam facit.
Githia idem quod supra.
Git agrimolatum. id est. melanciū vł melanchie: vtrū qȝ est nomen equiuocuȝ ad cimmum ethiopiū & ad nigellam. Est autem git nomē indeclinabile. quandoqȝ tamen declinatur. hic git huius gittis. sed cimmum ethiopiū Dyas. vocat gitter. dicens gitter est qđ ex segetibus crescit. & latine vocatur git. & est herba que in segetibus reperitur: habens semen nigrum & minutum. & illud est git agrimolatuȝ quod cum frumento reperitur: habens semen nigrū et minutum. et illud in medicina efficaciā non habet. Est aliud git melāchium qđ latine vocatur nigella: cui⁹ figuram et ꝓprietateȝ inuenies in. l. caruū.
Glicia id est. liquiricia.
Glicoricia idem quod supra.
Glicoriza idem quod supra.
Gliquiricia idem quod supra.
Gliaricia idem quod supra.
Glicus id est sapa.
Gligis id est rapa.
Glitis idem quod supra.
Gli id est balsamum.
Gligidis id est peonia.
Glissitide idem quod supra.
Glindis idem quod supra.
Glia id est dulcia.
Glicia. id est. amara per contrarium.
Glicisiden id est peonia.
Glissicide idem quod supra.
Gliscida est ꝓprium nomen ↄfectōnis. vt in alexandro de cardiaca passione. et interpretatur gliscida dulce per antifrasim.
Glikiside idem quod supra.
Glicida idem quod supra.
Gligida proprium nomen cuiusdam confectionis. et est gliscida.
Glibostoma id est dulce stomacho
Glis. id est. terra tenax. vel glis. i. lappa.

vel glis ·i· animal muri simile· unde Glis animal ·glis terra tenax· glis lappa vocat̃ Et illud animal moratur in radice napelli· ut apparet in litera napellus·
Glicum ·i· dulce·
Glimonium ·i· pulegium regale·
Glicitis ·i· terra tenax·
Glisis ·i· radix peonie·
Glissomargo ·i· terra candida· et est creta fullonum·
Glicos id est sapa·
Glicon id est mustum·
Glitis id est poligonia·
Gliconus id est pulegium·
Glian id est dulce·
Glien idem quod supra·
Glitasmos id est dulcedo·
Glikeon id est dulce·
Glicia ·i· confectio quedā· & est gliscida
Gliciaconum id est abrotanum·
Glicon· id est· succ⁹ liquiricie· et est aliud q̄ gliconium·
Gliconium: id est· mentastrum· alij dicūt q̄ est camomilla· alij calamentum montanū vel fluuiale· alij pulegiū· & hº cocedo nec mirandū si īnt̄ istos est discordia· q̄m omnia ista quasi unam virtutem habent
Glicolaniū aliq̄ dicūt q̄ ē cassiafistula· aliq̄ q̄ ē cāna mellis· aliq̄ calam⁹ aromatic⁹
Glicoxio ·i· muzum·
Glicus ·i· sapa·
Glini id est pupilla·
Glio sordicies balnei·
Gnicus id est cartamus·
Gnidij coco ·i· mezereon vel cocognidiū·
Gnidium id est atriplex·
Grison id est· aurum·
Griacelem id est piper ethiopiū·
Grisolocanna id est· atriplex·
Gri id est balsamum·
Grippofis· id ē· unguiū incuruatio· unde gripposis unguium signum est ptisis·
Grippeos idem quod supra·
Gsimen id est· fermentum·
Gobara id est mespila·
Globaraton id est valeriana·
Globasis id est cimbalaria·
Globasif idem quod supra·
Gogillidorum· id est· radix unde fiūt scope· & sunt in modum palme·
Gogil id est· usnee·
Gongīn· id est· semen· unde gomorea ·i· fluxus seminis·
Gogum ·i· eductiuum vel purgatiuum·
Gogustion id est· almea·
Goguston idem quod supra·
Golema id est origanum·
Golestrum id est· alexandrum·
Golesados id est spargula·
Golie id est genus tuberum·
Golioblos id est· platanus·
Golibilos idem quod supra
Goma id est angulus·
Gomar id est comarus·
Gomalios id est· rupis concauum·
Gomos ·i· semen vl' genus· inde gomorea ·i· seminis flux⁹· Gomogois interpretat̃ fluxus· a gomos q̄d est gen⁹: & gois q̄d ē flux⁹ quasi fluxus humani generis·
Gomorea quid est· l· l· gomos
Gomaris ·i· confectionib⁹ liquidis quas mulieres faciunt: ex quibus liniūt faciem
Gonaris idem quod supra·
Gonficis id est storax·
Gongilides id est· rape·
Gongilis idem quod supra·
Gonalidas id est· rapas·
Gongolidas idem quod supra·
Gobolidon id est blactebisantia·
Gon id est· colla·
Gorab id est cornus·
Gorasia id est· cerasa·
Goras id est· ameos·
Goro id est· gorab·
Goronab id est· mellilotum·

CCXCIX·

G Oron ara· grece coron vel cortum· latine vero cotum vel bōbax· Sera· li· aggre· cap· goron· Dixerūt quidā medici de kelbe· q̄ cotum nascitur inter eos in arboribus que sunt sicut arbores antipersicorum: & durant annis· xx· Et est ex eo q̄d omni anno seminat̃· Et idē aut· Aben mesuay Melius est ex eo nouum & quod est plantatū anno suo· Posse· Sera· Succus folioꝝ eius conuenit fluxui ventris qui accidit infantibus· Et semen eius conuenit tussi· Et est bonum pectori· & est ca· & hu· et oleum eius confert lentiginibus faciei & pustulis calidis que fiunt in facie· & facit augmentum in spermate· Dyasco· cap· coron· Medulla seminis ei⁹ calefactoria est· mollificat pectus· & prodest ad tussim· Succus vero foliorum eius potatus fluxum ventris infanciuꝫ sistit· Et est calide & humide complexionis·
Gorgone id est garzone vl' infās
Gosalac id est catapucia·
Gosaliac idem quod supra·

Gosamon id est· gessamia·
Gosie id est genus tuberum·
Gosia idem quod supra·
Gosifur id est· vua demonis·
Glossa· i· lingua· inde cinoglossa. i· lingua
canis: et arnoglossa· i· lingua agni et est
plantago· buglossa· id est· lingua bouis·
ypoglossa· id est· lingua equi vel bubali·
Glossos idem quod supra·
Glossa id est· interpretatio·
Glomo· i. instrumentum rotundum ligne
um quod retinet̃ i ore vt teneat̃ os aptuz.
Gnonus narkasis· id est· stupor mentis·
Gnosis· i. scientia· cognitio· intelligentia
Gnostica id est· sensibilia·
Grossi sunt fructus prime nationis qui
sunt vel ut flores aliorum·
Grongus piscis omnibus notus·
Gnaril id est stincus·

CCC·

GVada vel fabucia grece· arabice
banna vel guadal vel barna· la-
tine vero porcelliones: & sunt
vermiculi in humidis locis degẽtes & in
stercore multorum pedum· qui tacti in
pillulas complicantur regnicole vocant
eos fabarolas Sera· li· aggre· cap. bar
na. Harna· i· porcelliones: & est vermicu
lus vasorum aque & cisternarum & est
vermiculus paruus qui quando tangitur
reuoluitur in seipsũ· & est viridis coloris
Et idem aut̃· Gal· Vidi multos ex medici
nis q̃ vtunt̃ eo omni anno in dolore auri
um quacũq3 de causa cõtingit· Et ꝓpter
hoc videt̃ michi ꝙ aliquando curent eos
& aliquando noceãt· Dyas. cap. gua-
dai· Guadai· i· porcelliones & sũt vermi
culi pusilli qui reperiunt̃ sub vasis aqua
rum & cisternis qui qñ tangunt̃ reflectũ
tur & fiũt rotũdi· Posse. Sera· auto·
Dyas· Quando sumitur de eis in potu cũ
vino conuenit stranguirie & hycterici e·
& quando teruntur cum melle & linitur
cũ eis: confert squimantie & relaxationi
vuule. Et quando teruntur cum oleo ro-
sarum: & bulliunt in cortice granati: &
distillatur ex hac medicina in aurẽ ꝯuenit
dolori eius:
Guadal idem quod supra·
Guadebnegi est species obtalmie·
Guarascen· i· turtur vel palũbus siluester
Guarsen idem quod supra·
Guasinen id est folium nili·
Guiastemabras id est· stellio·
Guasten idem quod supra·

Guada est herba facta sicut cinoglossa
que oritur in loco pingui de cuius succo
tingitur blauetum·
Guassima· i· basilicon demonis: & est ba-
silicon eutaticon·
Guaita est propriũ nomẽ loci
Guaden sunt quedam vene spatulares et
est vena que tenditur super spatulam ex
qua oritur cefalica·
Guada· i· conchilium vel ostracum.

CCCI·

GVas ara· grece & latine pruna
Io· Mes· cap· de prunis· Pru
na alia sũt alba· alia citrina· alia
rubea· alia nigra· Et ex eis quedã sunt mu
za que sunt ad alterandum magis· quedaz
dulcia que sunt ad soluendum ventrem
magis· & omnia alterant & solutionem
faciunt plus tamẽ & minus· Damascena
vero & armena in omnibus illis sunt for
tiora· & humida quidez plus faciũt illud
ꝙ̃ sicca. & sicca min9 corrumpunt̃ in sto
macho ꝙ̃ humida· sũt em̃ humida ad cor-
ruptõez & putrefactõez ꝯuertibilia· dul
cia sũt inter ca· & fri. declinant tamen ad
latus frigiditatis· et sunt humida in scd̃o
gradu. Muza vero fri· sunt ĩ principio· ij·
Et alia quidẽ sũt lauatiua & refrigeratia
& lenitiua· Rectius cũ quo miscentur ea
addit earum operationi sũt tamarindi· et
ꝓprie secundum modos infusionis notos
& casiafistula· & tereniabin· & viole con
dite· et similia. Et fit cum aqua earum sy
rupus iuuamẽti noti· Et ex carnibus eaꝝ
fit electuarium bonum· Armeni quoq3
arborem prunorum perforant subtilez in
longitudine palme· ex duabus vel tribus
partib9· et intermittunt frusta scamonee
et sigillant luto: et sunt fructus illius ar
boris solutiui sufficienter. et faciunt sofi
sticationes alias in arboribus alijs·
Posse· Io· Mes· Solutione educunt cole
ram· et dantur in egritudinibus colericis
et alterant maliciam earum· et soluunt
maliciã ex qua fiunt· nocent tñ stomacho
et sunt pauci nutrimẽti· Dosis aque earũ
potio est circiter libram· i· cum zuccaro·
Dyas· cap· de prunis· Prunum recens
ventrem soluit· stomacho ꝯtrariũ iudica
tur· s3 om̃e hoc incõmode celerius digesti
onẽ finit sicca nõ tantam maliciã prebent
quidam sicca cocta aluũ stringere existi-
mant. qd̓ Gal· nõ immerito falsũ esse con
tendit· Quis enim nesciat ex passo disco
cta vel mulsa solutionem ventris opari

maximeq3 perficere si decoctu3 ipsu3 cui succus admixtus est sorbetur: facit tamē ipse suas differentias diuersi generis in prunis. vt siriaca tātum putat min9 aluū mouere eo q sint stiptitiora. hyspana vo plus soluere q sint dulciora ex omnibus prunis. que maiora & lata sūt. Idē quoq3 tenera & digestionis faciliora. & ventrē molliendo accomoda presumit mioribus omnia messe cōtraria Est & agreste prunum austerioris fortiorisq3 virtutis. hoc siccum etiam disintericos certū est adiuuare. gūmi hui9 arboris potatum calculos frangit. cum aceto tritum ac illinitū faciei lichinas optime purgat. et curat aq in qua folia pruni cocta sūt gingiuas. & vueam & similia colluendo defendit. S3 in vino decocta vehementius prosunt Radices itemq3 cortex eandem stiptica3 habent potestatem que in folijs est cōstituta. Sera. Hec eadem dicit que sunt dicta secundum Dyas.

Guadel guisti .i. ypoquistidos.
Guauses. id est. animal quoddam habēs sanguinem. & est stellio.
Guasse mambras idem quod supra.
Guariscen est genus colūbe.
Guardalbias id est bubulc9 canin9.
Guarum idem quod supra.
Guate quid est. l. l. tarax.
Guassemabra idem quod supra.
Guasem est illud qd apparet in principio morfee vel lepre in loco vbi oritur.
Guasmau id est folium nil.
Guausac id est galbanum.
Guardengi id est obtalmia.
Guatigi. id est. vulnus quod fit pforādo
Guesmes. id est. tristicia sine causa.
Guesmetum. id est. nuces cuiusdam arboris equales fere in longitudine. que vsq3 ad mortem dormire faciunt.
Guesgues. i. qñ hō loquit̄ sol9 sine causa
Guezitatum id est punctio.
Guers. i. lapis qui inuenit̄ in felle bouis.
Guecitarum idem quod supra.
Guedegi sunt vene guides.
Guides idem quod supra.
Guiden vel guilben. id est. pisa legumen.
Guidelarus id est castoreum.
Guire arsamac. id est. viscus piscis & est l. l. coa piscis.
Guiti .i. costi.
Guidiun id est cocognidium
Guulub .i. muscus arboris.
Guuri id est. kist. ij.
Guululub idem quod supra.
Guufulon id est. barba siluana.
Gubera id est mespila.
Gubeira idem quod supra.
Guca id est affodillus.
Gucaras est quedam pars corporis
Gucta miconis. i. gūmi papaueris. & est guactaa. alij xicorallam vocant.
Gulac id est soldana.
Gulazi idem quod supra.
Gulafion id est rupis concauum
Gumera est quoddam epithima quod efficitur in facie ad ipsam colerandam. istō vocabulum ponitur ab Almansore i tractatu quinto.
Gumilidel meletum. i. gūmi amigdalaru3.
Gummi vitis quid est. l. l. barim.
Gummi albotin id est. lacca.
Gummi medicine. id est ex amigdala.
Gummi cirmaicum. id est. gummi laxar & est asa fetida.
Gummi prunorum quid est. l. l. guas.
Gummi babilonie. id est. gummi arabicū
Gummi arboris gariofilorum est simile in virtute gummi albotin. vt apparet in litera barmufel.
Gummi de linu quid est. l. l. sieamma.

CCCII.

G Vmmi arabicum latine. arabice vero sanigliarabi. Sera. lib. aggre. cap. sanigliarabi. Sanigli arabi. i. gummi arabicum: & est gūmi qd reperitur super arborem acacie: sicut alie gūme. que arbor nominatur amgailem. et melius ex eo est quod est ex hac arbore simile vermiculis in figura sua: et color ei9 est sicut vitrum clarum. & non habet lignum. secundum vero post ipsum est album. sed illud quod est simile sordiciei resine pini: est malum: est fri. & sic. auē. Gal. Posse. Sera. auē. Gal. Vna est virtus eius que desiccat. Et alia eius virtus est que conglutinat: & aufert asperitatē & frangit virtutes medicinarum acutarum. & lenit asperitatē pectoris. et stringit ventrem. & fortificat intestina. et meliorat ossa fracta: quando fit emplastrum cum eo. & conuenit malignitati vlcerum pulmonis. Et auē. habix. Dicit q est huparum: & retinet ventrem: quādo nimis fluit. & conglutinat intestinum in quo est tenasmon. & consolidat ossa fracta: quando fit emplastrum cum eo. & sedat tussim: quando retinetur in ore. & transglutitur qd inde soluitur. aut si miscetur

aliquibus medicinis ꝯferentibꝰ ad tussim & vlceribus pulmonis: quãdo bibitur ex eo ꝯuenit obtalmie & rͨctificat medicinas laxatiuas qñ miscetᷣ cũ eis: & ꝓhibet acuitatẽ eaꝝ. & frãgit vomitũ q ꝓuenit ab eis. Et quãtitas dosis eiꝰ ad tussim: & ad retinendũ ventrẽ aureus. i. Et qñ miscetᷣ cũ alijs medicinis est aurei. v. Bulcasim eben abẽ azerin li. q dicitᷣ seruitor Forma assandi gũmi arabicũ est sicut oĩs alias gũmas q vult assare gũmi ara. oportȝ ꝙ frangat illud in frusta ad magnitudinem orobi: deinde accipiat patellã & calefaciat eã, & auferat ab igne. & ponat sup eã gũmi ara. & misceat bene sine intermissione. donec albescat. Et si nõ albescit pma vice. iteꝝ calefaciat patellam vt priꝰ. donec fiat albũ. & eodem modo fit ex alijs gũmis.

Gũmi saracenicum idem quod supra.

Gũmi dragantũ est gũmi cuiusdaȝ arboris q dicitᷣ ascudeð. ꝓ quo. l. l. achantes.

Gũmi simpliciter prolatum debet intelligi gummi arabicum.

Gũmi oliuarum quid est. l. l. cayt.

Gũmi cetafie quid est. l. l. cetafie.

Gurum .i. puluis molendini.

Gurgulos .i. infirmitas gutturis

Gursumon .i. mentastrum.

Gusane est quoddã genus fungoꝝ quod exiccatum coartatur sicut cartilago.

Gasame idem quod supra.

Gusia est quedam confectio liquida quã mulieres faciunt ad liniendum faciem

Gusma idem quod supra.

Guzema est flos herbe que affertᷣ de barbaria quo saracene vtuntᷣ in aquis balneorum. & est odorifera satis. hanc herbam tuneci vidi abundanter.

Gucenis gaborum .i. tamarindi.

Guzia .i. consolida minor.

Guzian idem quod supra.

Guziafilon .i. catapucia minor.

CCCIII.

Gvlungen ara. latine galanga. Galanga ca. & sic. est in tercio gradu. Alij dicunt galangam esse arborẽ. alij fructũ. Dyas. autem dicit ꝙ sit radix q reperitᷣ circa arboris pedẽ in persia qd patet ex eo ꝙ habet interius radicẽ quandã: & etiã terra adheret ei potest aũt seruari p duos annos. Est aũt eligenda subrufa. & ĩ sua manerie ponderosa. & etiã acutũ habẽs saporẽ. q alba ẽ & lenis multũ: & fere nullũ habet saporem. & q est forata & facile in puluerem soluitᷣ abijcienda est. virtutẽ habet cõfortandi ex aromaticitate. & dissoluendi. & consumẽdi ex qualitatibꝰ. solet aũt sophisticari ex admixtione iunci habentis radicem tortuosã. & etiã ex admixtione bistorte. dinoscitur aũt qr iunci radix insipidũ vel salsũ habet saporẽ bistorta ponticũ Galanga vero aromaticũ & acutũ. Alij sophisticant hoc modo. puluerizant optimũ galanga & piper: conficiũt cũ aceto & imponũt radicẽ iunci per noctem. & efficitur acuti saporis. sed dinoscitur. qr interiꝰ insipidi saporis est. Galãga vero acuti. Sera. li. aggre. cap. galungẽ. Galungen. i. galanga. est vena in grossitudine cassielignee. & cortex eiꝰ est rubeus interiꝰ purulentꝰ. defertur ex siri. est ca. & sic. in. nj. gradu. Posse. Ad digestionem confortandum & dolorem stomachi ex fri. causa vel ventositate detur vinum decoctionis eius. ad cerebrum confortandũ naribꝰ applicetᷣ ꝯtra cardiacã passionem & sincopim detur puluis eius cuȝ succo plantaginis. contra fetorem oris accipe galangam & coque in vino. & postea detur patienti ad modũ syrupi quolibȝ mane. & remouet fetorẽ oris. Sera. Est faciens odorẽ bonũ. & ꝯuenit flegmaticis & humiditati que generatur ĩ stomacho & facit digeri cibũ ꝓpter suã calefactionem. & propter suam dissolutionem ĩ flegmate. et conuenit colice. et facit odorem oris bonũ: et calefacit renes. et cõmouet sperma. Et quando frustũ ex ea tenetur in ore facit eructuationem magnã: vnde conuenit stomacho. et digerit cibũ antiq materie. et conuenit frigiditati renũ. Et idem auto. Aben mesuay Est ca. et sic. in tercio gradu: et est conueniens habenti colicam ex ventositate. nam frangit omnem ventositatem. et conuenit habenti eructuationes acetosas.

CCCIIII.

GLuten grece. arabi. xire. latine gummi vel colla. Colla alia est ex intestinis pisciũ. et dicitᷣ grece yxiocolla. Alia ex corijs quadrupedũ et hec vocatur taurocolla apud Dyas. et vtrũqȝ est gluten. et est aliud gluten qd dicitur sarococolla: eo ꝙ carnes glutinat. et est yxilocolla eo ꝙ lignum glutinat. vñ yticolla et taurocolla potest vocari yxilocolla. Item aliud est gluten auri qd dicitᷣ crisocolla. et est duoꝝ modorũ.

Nã aliud est auri fabrorum·et est naturale
qd foditur et vocatur borax latine·grece
viscollos vł crisocolla·et arabice michar
Aliud est artificiale qd fit cũ vrina infan
tium·et de vtraq3 loquunt Aui·et Dya·
vnde de auriglutine naturali & artificia
li cõplete inuenies in·l·crisocolla· Et est
aliud glutẽ auri qd est pictorum·& est aro
maticum· vt Auic·cap·de quo aurum adhe
ret· S3 sciendũ q quando ponitur glutẽ
absq3 determinatione·debet intelligi ma
stix·quoniam excedit in bonitate omnia
glutina: vt apperet in·l·meschebe· Auto·
Sera· Gal·vij.sim·phar·ca·colla· Col
la emplastice est & stiptice virtutis qui-
buscũq3 cathaplasmet piculis. Dya.
cap·sarcocolla Taurocolla eligenda est
limpida & munda & lucida·nigra vero
inutilis est· Posse·Dyas·Taurocolla cũ
aceto soluta·zernas limpidat·& mundat
lepras·imposita ustionibus pustulas ebul
lire non pmittit·cum aqua tepida soluta
& supuncta diuersas res ĩ se coherere fa
cit·vulnera melle et aceto soluta stringit
S3 iticolla bona est: que in ponto fit alba
& grossa & non pertusata citius se sol
uens·emplastris cephalicis necesse permi
scetur·sed crisocolla miscetur cum confe
ctionibus que multum limpidant·

Glubie ·i·faseolus·
Gruncus ·i·cuscute·
Grubum ·i·herbum.

Haalzena·i·limacia·
Haacon·idẽ qd sup
Haage·i·ebur·
Haalebi·i·solatrum
Haalebi idẽ qd sup

CCCV.

Haeir siue haiese ara·latine ver-
mis serici· Sera·li·aggre·ca·
haeir Haeir quando vermicul9
texit setam super se·& facit coopertura
& dimittitur donec perforat illam telam
egreditur·inde deuenit ad hoc Abriscen
& ken·& quando dimittitur in sole·do-
nec moritur vermis·deuenit inde seta.&
est ca.& sic·cũ temperamento. Posse·
Est bona cordi & confortat substantiam
& totalitatem eius·& clarificat sangui-
nem·& propter hoc ponitur ĩ medicinis
cordis·& precipue in diamusco· Et qui-
dam comburunt eam·vt possit facilius
teri: & melius pulverizari propter desic-
cationem·et quibusdam non videtur hoc
faciendum ne amittat virtutem suã·sed
faciunt eam incidi subtiliter·& terunt eã
cum margaritis & karabe & corallo·p
prie·et sic teritur facile. Et quidam sunt
qui extrahunt ab ea virtutem· Auic·
de viribus cordis dicit·q seta confortat
cor Bulcasim eben aben azarim li·q dici
tur seruitor·Forma comburendi setam q
administratur in electuarijs hec est· Ac
cipe setam nouam que caret tinctura·et
pone ipsam in olla noua·et pone ollam
super ignem·et fac sub ea ignem leuẽ; vel
pone eam in furno panis·et non oportet
vt aduratur·sed solum assetur ita q possit
teri

Haeris idem quod supra·
Hae ·i·arbor draganti·pro
qua·l·l.achantos·
Haer ·i·indicus·

CCCVI.

Haermia ara·grece haerma·lati
ne piperella· Sera·li·aggre·
cap·haermia· Haermia·id est·
piperella et est in figura sicut piperis mi
noris figura: nisi q2 est ĩ colore suo citri
na· Et sũt ĩ ea due virtutes ↄtrarie sicut
frigiditas et caliditas· Et idẽ aut·Aben
mesuay·Haermia est granũ paruũ min9
pipere·et est in eo citrinitas pauca·et est
odoriferum: cuius odor est sicut odor ligni
aloes·est ca·et hu·et est in eo abstersio·

Haerima idem quod supra·

CCCVII.

Haid ara·vel befa·latine ferru3
Vbi sciendũ q ferrũ ferrugo
et squama ferri eiusdem sunt
virtutis et operationis·s3 ferrugo ca.est
et sic·cõplexionis in secundo gradu. S3
attendendum q aliud est ferrugo·et est
aliud squama ferri· Squama ferri ẽ illud
quod latum et tenue euolat p pcussionẽ
Sed ferrugo est illud qd per decoctionẽ
liquefit.et separatur a ferro·habet autẽ
virtutem desiccandi et extenuandi·

Posse. Ad extenuationẽ splenis valet
vinum in quo ferrum candens extinctu3
fuerit.multum enim subtile est· Contra
oppilationẽ epatis et splenis ex lõgo tpe
detũr patiẽti puluis sbtilissim9 ferrugis
quantitatis·ʒ·v·cũ vino calido·vomitũ
etiam in multa quantitate prouocat et
etiã ducit vsq3 ad mortẽ·vnde cum ipso
in potu debet dari aq̃ ĩ qua lapis magnes
tota nocte iacuerit·et puluis cum aqua

cocta detᷓ: reprimit eñ violentiā eiꝰ. & si
stit vomitū restantē. Dyasco. Contra
emoroidas: puluis ferruginis & squame
ferri sbtilis efficitᷓ cū succo tapsibarbassi
& bombace intincta. si supponat sibi pati
ens optimū est. Cōtra tenasmonē ex cau=
sa ca. Squama vel ferrugo optime calefi
at vt candens sit: postea aspergatᷓ aceto
& recipiat patiens fumū ꝑ inferiora. Se
ra. li. aggre. ca. haid. Ferrugo ferri est sti
ptica. ꝙ qñ fit cum ea nascale: abstringit
fluxū antiquū matricis. Et qñ bibitᷓ ꝓhi=
bet impregnatōez. & lenitᷓ cū ea & aceto
sup erisipilā & bothor & aufert eā. ꝯfert
panaricio & vngule oculi: & aspitati pal
pebraꝝ. & emoroidibꝰ. & restringit gin
giuā. Et qñ linitᷓ cū ea sup podagrā ꝯfert
Et facit oriri capillos ī alopitia. Et aq̄ in
qua extinguitᷓ ferꝝ candēs. aut vinū ꝯfert
fluxui ventris. & vlceribus intestinoꝝ &
duriciei & tumori splenis & colice passi
oni. & fluxui q̄ fit a stomacho. Nā corro
borat stomachū relaxatū & debilitatū. et
maxime a colera. sꝫ scoria ferri & bactitu
rā ferri habet virtutē silem eruginis eius
nisi q2 est debilior ea. Et qñ datᷓ in potu
cū squingibin. resistit veneno plante q̄ di
citᷓ aconitū. Et idē aut. Gal. Oīs scoria
desiccat desiccatōe forti. nisi q2 scoria fer
ri est debilior alijs. Et qñ teris eā cū ace=
to: & ꝑcoquis fit medicamen qđ desiccat
saniem q̄ fluit ab aure antiquā. Et quādo
extinguitᷓ ferrū candens in aqua. fit aqua
illa siccatiua: & ꝑpter hoc cōuenit grossi
ciei splenis. Et extinguitᷓ in vino. & ꝯue
nit vinum illud hydropisi & disinterie &
colice passioni: et dolori stomachi. Et idē
auto. Rasis. Iā vero cognouimꝰ ꝑ experi
entiā ꝙ ꝯuenit fluxui vrine & menstruo
rum. & ꝯuenit egressioni ani & distilla
tioni vrine: quādo distillatᷓ insensibiliter
et auget libidinē. Bulcasim eben aben
azarin libro qui dicitᷓ seruitor. Modꝰ pur
gandi limaturā ferri est iste. oportet ꝙ eli
gatᷓ limatura ferri pura cū qua nō sit ad
mixtio alicuiꝰ sicut eris aut plūbi aut vi
tri. si eñ daretur in potu alicui occideret
ponatᷓ ergo de ea q̄ntum vis in vase mun
do. & ꝓijciatᷓ sup ea paꝝ aceti. & ponatᷓ
sub sextario mundo. & ponatᷓ iteꝝ super
ipsū scilicet sextarium corium aliqđ. & di
mittatur ad minus. vij. diebus. & post
extrahe. quia inuenies colorem eius sicut
ziniar. deinde desicca eam et tere. Et sūt
qui abluunt eam cum aqua dulci et aceto
& colant ꝑ pannum. & dimittunt sub se
reno quousqꝫ putrescat. deinde abluunt
eam cum aqua dulci et reponūt. Et virtꝰ
eius est ꝙ cōuenit illis quoꝝ color faciei
est croceus. & facit impinguare corpus.
Modus assandi scoriam est ille Teratur
tritura grossa & ponatur ī aceto vl' rob
et post extrahatur ab eo. et exiccetur et
assetur super prunas et reponatᷓ. Modus
abluendi scoriam ferri est ille. oportet ꝙ
abluatur anteq̄ꝫ assetᷓ. et post etiā abluatᷓ
sicut diximus in tucia.

Haiet .i. serpens.
Haur romi quid est. l. l. electrum.
Haurum idem quod supra.

CCCVIII.

Hauser vel hausor. Auicē. in
secundo libro capitulum facit
quo scribitur hausurum. sed in
ara. est hauser. Et hausor est lacticinium
quoddam et non est taxꝰ vt quidā dicūt
vel species eius: sub cuiꝰ vmbra piclitanᷓ
dormientes. vt Dyas. dicit. Nā hausor ē
lacticinium. et taxus est arbor magna et
vmbrifica. Sera. li. aggre. cap. hausor
Hausor est planta habens lata folia et na
scitur in vno tempore anni. Et habet con
cauū qđ egreditur ab oculis ramorum su
orum et a locis florum eius. Et colligunt
ab eo homines rem conuenientem. et suc
co eius est amaritudo. et egrediuntur ab
ea mala sicut testiculi cameloruz Et egre
ditᷓ ab illis pomis quedā res adurens. ita
ꝙ non potest fieri cauterium cum re me
liori ea. Et implētur ex ea culcitre et pul
uinaria. et nominatur etiam arbor eiꝰ co
herea. et quando inciduntur folia hausor
emittit tūc lac. qđ colligitᷓ in mēse madij
et ponuntur in eo coria. et non remanet
pilus in eis. et vnum vas impletur ex du
abꝰ imꝑssionibꝰ. et lignū hausor est leue
grossum rectum pulcrum et cetera Aliꝰ
hausor est vna ex speciebꝰ titimalli.

CCCIX.

Hausis vl' husch siue hasig ara.
grece et latine Rannꝰ. Sera.
li. aggre. cap. hausis. Hausis si
ue hasig est planta que nascitur in valli
bus. Et sunt eius tres species. vna habet
stipitem rectum spinosuz sicut arbor que
dicitur alchisialich in ramis et spinis eiꝰ
et folia eius sunt oblonga habentia hu
miditatem viscosam que adheret manui
Secūda est fortis alba plusq̄ꝫ ipsa Tercia
habet minora folia q̄ꝫ ipsa et latiora. et

declinat parum rubori et rami eius sunt longi·longitudo eius est brachij vnius et est spissior alijs·et est debilior.spina vero eius est acutior· Et fructus eius est latus subtilis·& est velut in vaginis sicut herba que dicitur sachidalion·Et idē aut. Gal·qd administratur ex ranno sunt folia eius dum sunt recentia. Et virtus ei9 est que infrigidat & desiccat in secundo gradu· Dyas·cap·de ranno. Rannus frutex est qui circa ortos nascitur·huius virge sūt longe & spinose.folia hēt pinguissima longa & leuia· Est etiā alia rannus colorē habēs subalbidū·Et tercia habens colorē subrufū·& virgulas longas cubitis·v·et pl9·hee spinose sunt & minimam habent virtutē· Eius semen latum est & tenue.& in folle reclusū sicut affodilli· Posse.Dyas·Omniū specierꝝ rāni folia cathaplasmatib9 adhibita ignem sacrū corporis prohibent· Sera·Virt9 ranni est que curat formicā & herisipilaȝ que est tpe caliditatis·vnde quando fit emplastꝝ cū folijs eius curat herisipilam & formicā· Et dicūt aliqui ꝙ quando rami eius suspendunē i hostijs & fenestris cessat opatio arboris eoꝝ·

Hauroc ·i·celidonia·
Hauruch ·i·curcuma·
Hauterion ·i·bacurion·
Hausab quid est·l·l·seitarag·
Hauden ·i·lignū aloes·
Haukeb ·i·aquila·

CCCX·

Haudeb siue handhel ara·grece coloquintida·latine vero cucurbita alexandrina vel cucurbita deserti· Sera·li. aggre·cap·haudeb·i·coloquintida·est planta que emittit ramos & folia extensa super terrā:similia folijs & ramis cucumeris domestici·& habet fructum super terram rotundum similem pile·mediocris magnitudinis·& folia ei9 sunt habentia scissuras & amara fructus vero eius colligend9 est·quādo color eius mutatur ad citrinum·Et idem autoritate habix· Coloquintida est melō agrestis·& colligitur ea que est viridis cū incipit ddensari rosa sua.aut quādo ipsa habet aliquid viriditatis·quoniā modicū ex ipsa occidit·& ꝓprie illa que repitē sola in arbore sua:occidit potantē se sine dubio·quoniam quando datur ex pulpa ei9 facit tortiones fortes·& facit euomere vomitu forti·& inducit tenasmonē:& anxietatē animi·ec coartationē anhelitus & frequentiā ei9 & sincopim·& frigidū sudorem·& fortasse interficit sicut dixi· debet ergo colligi cū est matur9 in mense septembris·& est ca·in tercio gradu· sic·in secūdo· Dyas·cap·de coloquintida·i·cucurbita agrestis quā multi Sitiā amaram vocant:hastas & folia habet super terram similes cucumeri nostro:q̄ folia incisa sūt:& gustu amara·fruct9 eius rotundus vt pila·qui colligendus est in maturitate cum colorē variauerit· Io·Mes·cap·de coloquintida·Coloquintida quam perses vocant cucurbitam deserti que nascitur in planta quā etiam fel terre vocant:eo ꝙ in toto ambitu ortus eius interficit herbas·& est quasi venenū eis vnde vocant eam arabes necem plantarū Et eius folia sunt ampla pilosa·& extenduntur rami eius super facieȝ terre sicut extenditur cucurbita in terra super quā iacet·duorum est modorum masculus & femina· Et ex eis masculus est super quē nascitur:sicut lanugo·& est grauis cum duricie & asperitate attinens nigredini· Et laudatur ex eis femina:& proprie habens proprietates bonas·ut sit coloquintida grossa:& quanto grossior & leuior tanto melior·& sit alba laxa leuis·& complete maturitatis·cui9 ps ei9 interior est pulposa laxa et alba & lenis vehementis albedinis·verū que nō est completa i maturitate mala est:contristat enim suscipientem illam et ventositatem cum difficultate facit:et soluit superabundanter·et solutione educit sanguinem·et fortasse interficit·Et cum sigillatur ex toto germine plante vt nascatur coloquintida vna est illa perniciosa et mala·immo est venenum·Et cum in tota regione non est nisi planta eius vna per se nascens est mala· Et que nascitur in terris fortibus et pulverulentis·aut iuxta loca reptilium·aut in locis termarum coloquintidas facit minores·et sunt similiter male·que auteȝ nascitur in terris laxis et arenosis et liberis est illa que eligitur· Et cū extrahitur pulpa eius ipsa debilitat eā·tempus aūt collectionis eius est autumnus·et ꝓprie dum iaȝ citrinescit·et remouetur ab ea viriditas·ca·est et sic·cōplexionis in tercio et est cōposita ex ptibus igneis et terreis adustis.et est solutia attractia supfluitatū·attractiua est et a remotis multū et ē resolutia incisiua abstersiua· Quattuor

sunt que debent corrigi in ipsa. Nocꝫ eñ
cordi stomacho et epati. et ē conturbatiua
subuersiua viscerum faciens operationes
difficiles. et apit orificia venaꝝ aptione
sanguinem fluere faciēte. et operatur id
vehementius ꝙ aloes: et excoriat vias.
Emendatur eniꝫ primū et secundū nocu
mentum ex ea miscendo ei ex medicinis
cordialibus et stomaticis et epaticis que
meliorare possūt condicionem eius sicut
additur ei mastix ꝓprie & gallia & silia.
Et emendatur terciū & q̄rtū nocumētuꝫ
eius cū rebus acquirentib⁹ ei viscositatē
& glutinositatē. et remouentibus ab ea
serositatē. et cito eā lubricare facientib⁹
sicut ē dragantū ꝓprie et bdelliū et gūmi
& mastix et silia. & dicit gal. fiūt aūt ex
ea et laudano ptes sumēdo eq̄les post fri
cationē ei⁹ cū oleo rosaꝝ pillule. et sunt
bone & sane ad ea q̄ optet. Mod⁹ recti
ficatōis ei⁹ scdꝫ ꝙ narrauit fili⁹ serapio
nis. infūdat̄ pulpa ei⁹ in aq̄ mellis & pro
prie decoctōis mirre & exiccet̄ post illō
& terat̄ vltima ɔtritōe et admistrat̄ cuꝫ
aq̄ mellis p̄dicta. Mod⁹ rectificatōis ei⁹
ex īuentōe nostra īcidat̄ in minutissimas
ptes cū incisorio: & īuoluat̄ subtili inuo
lutione cum glutine draganti. aut bdellij
& exiccetur & conteratur post illud vlti
ma contritōne. & fiant trocisci cum pau
co mastice resoluto in oleo rosarum vel
laudano. vel cum aqua mellis. hec enim
ars facit illam sine molestia. Et scias ꝙ
de decoctione rem completam sustinet.
Et dicit filius gezar nō optet vt multum
teratur. vltima eñ puluerizatō excoriat
vias & venas. Et dicit filius serapionis
oportet vt perueniatur ad vltimum pul
uerizatōis ei⁹: aliter eñ vlceraret viscera
Et michi videtur ꝙ vltime puluerizata
frangitur virtus a permixtōe adiūctorū
ei. et ptransit loca visceꝝ absqꝫ ipressiōe
nocumentorum in ipsis. Et forte in ea in
qua nō exquisite fit illud. ps tamē sēsata
adherens in villis & inuolutionib⁹ eorū
apostemat et vlcerat. expelluntur autem
nocumenta ipsius a corpore accipiendo
aquam passularum cū oleo de amigdalis
vel oleo nucum aut aqua mellis cū oleis
predictis. Possedoñ. Serap. autori.
gal. Sapor est amarus fortis amaritudīs
& quando sumitur non facit opationem
malam neqꝫ periculosā quoniā velociter
egreditur. Et quādo ponit̄ in cristerib⁹
cōuenit sciatice & palisi et colice. et laxat
flegma et humores crudos. et quandoqꝫ
sanguinem. Et quādo fit cum ea nascale
occidit fetum et prouocat menstrua. Et
quando ipsa cauatur & extrahuntur in
teriora eius. deinde inuolnitur circa ipaꝫ
lutum. & ponitur in ipsa acetū et calefit
sup ignem. & fit cū aceto oris collutō et
aufert dolorē dentiū. Et fit suppositoriū
cum pulpa eius & laxat ventrem. Et duꝫ
color eius est viridis & ipsa est recens et
extrahitur succus eius et fricatur super
sciaticam est iuuatiua valde Dyasco.
Virtus est ipsi purgatoria obolo vno ac
cepto cum mulsa mixto nitro & mirra
& melle cocto in moduꝫ cataputie bene
purgat. ipse vero pile sicce tūse et mixte
& cristere adhibite sciaticis medicantur.
paraliticis similiter prestolantur. flegma
& coleram deponunt menstruis impant
aborsum faciunt dolorē dentiū tollunt.
Colliria exide fiunt que supposita vētrē
deponunt. viridis autē succus supunct⁹
sciaticos curat. Io. mes. Solutione
educit flegma et hūores viscosos attra
hens ipsos a profunditate membrorum.
Et dicit humay. solutione etiam educit co
leram citrinam. & eius opatio extenditur
ad neruorū iuncturas. Et dicit dyas. nō
efficit operationes in materijs que sunt
in vijs de q̄bus sit curandū & in materijs
que sunt in profundis locis distantibus.
Et eius posse magnū est in mundificatōe
cerebri vel neruorum lacertoꝝ pulmonis
& pectoris. Et est medicia magna egri
tudinum eorum. sicut est dolor capitis ā
tiqui & dolor cranei & emigranea diffici
lis. et epilensia et apoplexia. Et conuenit
egritudinibus neruorum omnibus et ver
tigini & descensui aque ad oculos. et est
res magni iuuamenti ad asma. & antiquā
tussim. & ad dilatationem anhelitus. & ē
eius operatio virtuosa ad dolorem iun
cturarum & podogram frigidam & scia
ticam proprie secundum omnē modum
administrationis eius. & in cristerib⁹ &
collirijs. et confert colice flegmatice &
inflatiue iuuamentū vltimū. & ydropisi
Et si supponatur in matrice occidit fetū.
Et si ex eo cum aceto forti fricet̄ morfea
sanat eā. & similiter lepram & elephātiā
Et si euacuetur quod est in testa eius &
impleatur oleo et bulliat in cinere. et in
ungantur capilli denigrat eos et tardat
caniciem et prohibet casum eorum. Et
si distilletur de ea in aurem sanat dolorē

eiꝰ et cõuenit fomitui in ea. Et si ipleat̃
aceto forti & colluatur ex eo os post bul
litionem ipsius · sanat dolorẽ dentis · Do
sis est a kirat vi · vsqꝫ ad · x · hi autem qui
sumunt eam timeant frigus & estum ·

CCCXI ·

Haurifel arabi · vel haulachach
grece salla. latine vero squilla
vel cepe muris · Squilla est her
ba habẽs folia satis maiora lilio · & ex eiꝰ
cepe magno qd̓ est in eiꝰ radice fit acetũ
squilliticũ · Et lati vocãt cepe muris qm̃
ĩterficit mures Se ra · li · aggre · ca · hau
rifel siue hapsel · i · squilla aut · gal · Virtꝰ
eiꝰ ẽ que calefacit calefactõe forti · Et me
lius ẽ ꝙ accipiat̃ cepe squille · & asset̃ vel
coquatur · et postea administretur · ꝙ si
fiet hoc minuetur fortitudo & acuitas
sue virtutis · Et idem auto · dyasc · habet
virtutem acutam · Et quando assatur &
sumitur habet multa et maxia iuuamẽta
Si ergo volumus eam assare · oportet ꝙ
ĩuoluatur ĩ pasta vel in luto et ponat̃ in
furno aut sepeliatur in prunis donec co =
quatur pasta vel lutum deinde extrahat̃
& consideretur an sit bene cocta · ꝙ si nõ
inuoluatur alia vice in pasta vel luto vt
prius · Nam si non assaretur bene noceret
accipienti ipsaꝫ · & lederet mẽbra ĩteriora
Assatur autem alio modo · nam ponitur
in olla · & cooperitur pasta vel luto &
ponitur in atanor donec coquatur bene ·
Et oportet quando squilla fuerit bene d̃
cocta et accipiatur eius interius · & ab
ijciatur cortex eius exterior · & sunt q̃daꝫ
abijcientes corticem eius · & mediculum
& accipiunt illud qd̓ est inter vtrũqꝫ · Et
quidam incidunt eam in frusta & ponũt
eam in aquam. & mutant aquaꝫ eius sepe
donec vident ꝙ non remanet in ea ama
ritudo · Et quidam incidunt in frusta &
inserunt in filo lineo · & separant frusta
a frusto ne se coniungant · & desiccant in
sole · et illud qd̓ est incisum ex ea poitur
in aceto & vino et oleo · sed illud quod ẽ
in eius medio coquitur in oleo & dissol
uitur in ea resina pini · & valet ad multa
Sed aceti squillitici secundũ Serapioneꝫ
operatio est in hunc modum · accipiatur
squilla alba et bene purgetur et ĩcidatur
in frusta · & inserantur frusta illa in filo
lineo · et sit inter vtrũqꝫ frustum distãtia
ne se iungant & desiccentur ĩ vmbra · xl ·
diebus, postea sumat̃ ex ea q̃ntitas vniꝰ
manipuli & ponatur in vase et · ꝓijciãtur

sup eã · xii · kist aceti fortissimi & ponat̃
in sole · xl · diebus · sit autem vas cooptum
& obturatum bene · post vero tempus ex
trahatur squilla ab aceto & exprimatur
& abijciatur acetũ & reponatur · Quidã
accipiunt ex squilla vnum mannes & ꝓ
ijciunt super eam aceti · v · kist · quidam
vero accipiunt squillam et mundant eã
& non desiccant eam · Et quidam ꝑparãt
proijciẽtes super vnũ mãnes ex ea acetũ
& dimittunt sex mensibus · et illud acetũ
squilliticum in hunc modum factum est
magis incisiuum humorum grossorum ꝙ̃
aliqd̓ alid̓ acetũ vtillimũ ad m̃lta · Modꝰ
faciẽdi vinũ squilliticũ scd̓m eũdẽ est iste
accipiat̃ sq̃lla sicut dixi sup̃ · et d̃siccet̃ in
sole · et accipiat̃ ex ea quantitas vniꝰ mã
nes · et terat̃ et cribretur cũ cribro tenui
et ligetur cum panno lini raro · et ponat̃
pannꝰ in · xx · kist vini dulcis noui scilicet
musti · et dimittatur sic ĩtus tribꝰ mẽsibꝰ
deinde coletur vinum · et pone ĩ alio vase
& seruetur · postꝙ̃ obturatum est caput
vasis bene · Et fit ex squilla humida ĩ hũc
modum accipiatur ex ea cruda recenti si
cut est · & accipiatur ex ea duplum eius
quod acciperetur ex sicca · et proijciatur
super ipsam mustum · & ponatur in sole
xl · diebꝰ · et coletur & reponatur · Et hoc
tale quanto fuerit antiquius tãto melius
Etiam fit vinum squilliticuꝫ alio modo .
Nam accipitur squilla & mundatur & in
ciditur et accipiuntur ex ea mannes tres
et proijcitur super ea de bono musto am
phora · i · et dimittitur sex mẽsibus postea
colatur et reponitur in vase · Io · mes .
ca · de squilla · Squille sicut dicit galienus
iuuamentum est duplex · solutione enim
educit materias · et parat ad soluendum
Et melior est habẽs parẽ · sola em̃ scd̓um
gal · est venenosa. et adhuc melior est que
saporem habet compositum ex dulcedĩe
et acredine et acuitate et amaritudĩe · Et
que habet splendorem in laminis suis et
que nascitur in locis liberis · Orta enim in
locis termarum aut orta singularis ẽ ma
la · ca · est in tercio sic · in ipso · Est enim
composita ex ꝑtibus igneis in superficie
dantibus ei acuitatis vehementiam · et ex
partibus terreis adustis dãtibus ei amari
tudinem · et ex ꝑtibus aereis mediocribꝰ
dantibus ei de dulcedine aliquid · Est em̃
incisiua et vlceratiua adustiua resolutiua
materierum attractiua ad exteriora · sub
tiliatiua partium grossarũ et viscosarum

174

aderentium conseruatiua a putredine. Rectificatio·assatio acquirit ei facilitatē in soluendo ·et preparatio ipi⁹ cū aceto potest materias grossas adherentes et submersas facile expellere· Modus ppa rationis eius in elixatione est secundum hunc modum·accipiuntur lamina ipsius et separatim inuoluuntur in pasta et se pelitur ī cinere calido·et coqtur sufficiē ter·et extrahiē ex pasta·et administratur vbi oportet·Modus aūt assatōis ipsius ponatur ī vase luteo vitreato stricti ori ficij·et sigilletur ligatione forti cum per gameno et dimittatur diebus xl· et pro prie diebus maioris estus· et moueatur vas et mutetur vicissim omni hora·ita ꝙ eqliter in singulis ptib⁹ calefiat·deide ex trahaē squilla & admistreē vbi optet·Et qn̄q₃ miscetur ei post assationem tantū dē farine horobi qntū ipa ē·& fiūt inde trocisci & seruanē vbi optet·Mod⁹ autē opatōis aceti sqlltici scd̄m ꝙ gal·narra uit· Accipiaē ex lamis ei⁹ et ꝓprie q̄ sūt inter corticē et cor ipius qntitas quā vo lueris·& cōsue sepatim cū filo·& dimit te siccari ī vmbra p xl·dies·post hoc com minue ipas ī frusta et pone ad oēm librā eius aceti boni & albi libras vi·et pone ī vase vitreo stricti orificij·et strīge caput eius et dimitte in sole p alios xl·dies·& post illud cola·et admistreē vbi opt₃·Et si necessitas vrgēt festinare·sepeliaē vas ī cinē calido vel arena ca·cū successione nō repēte· s₃ ꝓprie inter horā et horā·Et dixit paul⁹ lamie eius ponatur sicut sūt in aceto a pn̄cipio veris vsq₃ ad finē esta tis ī vase vitreo sigillato exposito soli·et post illud administretur vbi oportet· & scire debes ꝙ sqlla de decoctōe substiēt rem mediocre₃ Aui·li·secundo capit·de squilla ·Squilla est cepe muris cuius folia sunt sicut folia lilij·et habet oleum ad nigredinem declinans·est ca·& sic· in secundo gradu·Et est incisiuu₃·et in ipo viscositas adustia est· Posse·Serap· Illud quod est in medio squille coquitur in oleo & dissoluitur in ea resina pini· et ponitur in scissuris que fiunt in pedibus propter frigus et curat eas·Et coquitur cum aceto et fit ex ea emplastru₃ ad mor sum tyri·Et administratur squilla assata in plurimis confectionibus ·et in illis in quibus ingrediuntur species aromatice et datur ex ea ī potu quando volumus ꝓ uocare vrinam·et in ydropisi·et datur illi qui conqueritur de stomacho·et cui cibus natat in eo et non digeritur·et datur ad tortiones ventris·et ad tussim antiquam et ad asma et ad extrahendum saniem a pectore·et pectus mundificat a grossis humoribus·et sufficit ex ea pond⁹ trium onolosac·et admixto melle cocto et fa cto inde lohoc comeditur·et conuenit ad omnia que diximus·et purgat optime vē trem a chimis grossis viscosis· oportet tamen cauere ab ea illos quibus vlcera vel excoriationes seu vulnera ī membris intrīsecis sūt·et qn̄ assantur et liniuntur cum ea veruce que dicūtur acdas et hoc das et claui et scissure que fiunt propter frigus conuenit eis·sed semē ei⁹ quādo teritur et ponitur in ficu sicca aut admi scetur cū melle et comediē mollit vētrem Et quando squilla suspenditur integra sup limen hostij domus·ꝓhibet animalia venenosa et nociua a domo illa· S₃ aceti squillitici quando fit collutio oris cu₃ eo restringit gingiuas laxas·et cōfirmat dē tes cōmotos.et aufert putredinem et fe torem oris·et quando sumitur in potu in durat tracheam arteriam.et ingrossat eā et auget carnem eius·et clarificat vocem et fortificat eam·et administratur ad de bilitatē stomachi et ad maliciā digestiōis et oppilatōnes eius·et ad melancoliam·et apoplexiam et epilensia₃·et frāgit lapidē vesice ·et cōueīt suffocatōibus matricis et apostematibus splenis· et ad sciatica₃ et fortificat cor debile·et restituit ei sani tatem.et meliorat colorem et acuit visū· et proijcitur in aurem ·et conuenit gra uitati auditus· Et vniuersaliter est con ueniens omnibus egritudinibus corporis preterꝙ vlceribus ītrinsecis·et oport₃ ꝙ detur in potu in ieiunio· et detur pmo parum ex eo·deinde augeatur in dosi eius paulatim donec perueiat ad duos conos et quidam tribuunt duos conos· et plus vinum squilliticum conuenit malicie dige stionis et ructuationi cibi · et flegmati grosso quod est in stomacho et ītestinis et dolori splenis·et sciatice·et cōmotioni cerebri ·et malis habitudibus q̄ pparant ad ydropisim·et conuenit ydropisi ·et yctericie·et stranguirie ·et corrosionib⁹ et inflationibus·et rugitibus·et palisi·et oppilationibus·et rigorib⁹ febriū āticqrū et attritioni lacertorum et dolori laterū et prouocat menstrua ·et nocumentum quod infert neruis est modicum· Et est

contrarium venenis·fit autē sqlla hūida
sic:accipitur ex ea recenti cruda q̄tū vis
duplum tamen ad hoc quod acciperētur
ex sicca· & infundatur sicut infunditur
rapa· & fundatur super ipsum mustum
& ponatur in sole·xl·dieb? et coletur·&
colatura reponatur· hoc aūt q̄nto fuerit
antiqui? tanto melius·fit etiā vinū squil
liticuȝ hoc modo·accipitur squilla & mū
datur et inciditur & accipitur ex ea vsqȝ
ad tres mānes·& proijcitur super ipsam
ex bono musto ytalie āphora i·& dimit-
titur sex mensibus et postea colatur & re
ponitur in vase· Et confert hoc vinum
ad ea que supra dicta sūt·Et meli? vinuȝ
squilliticum est illud quod est antiquum
& oportȝ q̄ caueatur potus ei? i febrib?
& quando in membris interioribus sunt
vlcera Io·mes.Solutōe educit hūores
grossos viscosos.& dixit haly· cum hoc
etiam educit coleram nigram· & cuȝ hoc
iuuamentuȝ est magnum ad egritudīes
capitis sicut ē cephalia & epilensia & p
prie secundū omnē moduȝ admīstratōis
eius· & vertigo·et scotomia·Et oximel
eius poīt materias viscosas facile ad ex-
pellēdū & subtiliat chimoꝝ grossitudieȝ
Et ipsa quidem secundum omnē moduȝ
administrationis eius cōuenit iuuamēto
magno egritudinibus iuncturarū·& est
medicina bona pulmonis & pectoris· &
egritudinū in eis· Et proprie electuariū
ex succo eius et melle sumptuȝ lambēdo
clarificat vocem·et similiter oximel eius
et acetum ipi? est ex medicis bōis spleni
et grossiciei eius·et ē ex reb? p̄seruātibus
corpus a putrefactōne & seruātib? ipm
in sanitate sua et acquirit vsus ei? maciē
corpori & conseruat in iuuētute· Et ace
tum eius desiccat· & confirmat gingiuā
laxam & putridam & confirmat dentes
motos collutio ex ea· Et similiter potus
eius est medicia magna fetori oris faciēs
ipsū odoriferū·et sanat dolorē stomachi
& adiuuat ad digestionem·Et vsus eius
secundum omnē modum administratōis
eius cōfortat corpus cui accidit laxitudo
& mollificatio·et colorem efficit bonum·
Dosis potio aceti eius est a·ʒ·v· vsqȝ ad
xii·Et oximel ei? ab aureis·vi·vsqȝ ad ʒ·
Et trocisci ei? a.ʒ·ii·vsqȝ ad·iiii· Aui·
Oleū eius cōfectū cū melle ponit̄ super
alopitiā et serpiginē·Eius acetū exaspat
guttur & indurat carnē ipsi? · & ē bonū
asmati et oresmoni · & tussi antique·

Hau arab·latine cornu· Sera·
li·aggre·cap·hau·auto·galie·
plurimū quod administratur
ex cornu est ceruinū et caprinum· Nam
aduruntur et administrantur· Posse·
Sera·Aduruntur & administrantur ad
restringendum gingiuā·et confirmanduȝ
dentes·& cornu cerui quando aduritur
et abluitur curat vlcera intestinorum·&
fluxum sanguinis et fluxū ventris· et q̄n
bibitur curat yctericiaȝ· Et dosis ei? est
coclearia duo· & iā administrat̄ adustuȝ
& ablutum in sicc. & ad hec faciunt &
ad desiccandum humores qui veniūt ad
oculum·Et idem auto· pauli cornu cerui
& capre adustum abstergit dentes forti
ter·& curat gingiuam & sedat dolorem
gingiue inflate quando aduritur donec
albescit.et cōfert sputo sāguinis & ycte
ricie·adustum et ablutuȝ et confert disin
terie·Et ideȝ auto·dyasc·Quando cornu
cerui aduritur et lauatur et bibuntur ex
eo aurei·ii·cum draganto confert sputo
sanguinis et vlceribus intestinorum et
fluxui vētris antiquo·et yctericie·et do
lori vesice·Et confert cursui hūiditatum
antiquo ex matrice· quando bibitur cum
aliqua medicina conueniente ad hoc. Et
inciditur cornu in frusta et poītur ī olla
terrea et lutatur caput ei? et dimittitur
in furno donec albescat· lauatur autem
postmodum cum climia et sic conuenit
oculo ad quē currunt hūiditates· et vlce
ribus que sunt in eo ·et quādo fricantur
cum ipso dentes abstergit eos a sordib?
Et fit fumigiū cum cornu crudo et fugat
animalia venenosa· Et quando coquitur
cum aceto et colluitur os cuȝ decoctōne
cōfert dolori dentiū· Et limatura ei? q̄n
dat̄ in potu cū vino excludit lūbricos·

Haulech· ·id est·alac·
Hauleich· ·i·rubus·
Hauroch· ·i·curcuma.
Hausel· ·i·squilla·
Hausigi· ·i·rubus·
Hausegi· idem quod supra·
Haulec· ·i·lapatiū acutum·
Hausir· ·i·opoponacum·
Haunich vel haunic sunt limaces q̄ sunt in herbis in litore maris·
Habaras· ·i·stafixagria.
Habaon· ·i·morbillus·
Habrad· id est· quedam spe
cies dactili·

Habalarusa. ·id est· cubebe·
Hababes·id est·proprium nomen loci·
Habras· ·i·stafisagria·

CCCXIII

HAberas arabice vel numbasaf· grece pediculicida·latine sta= fixagria vel pedicularia vl' granum capitis·vel passula montana vel rosa regis Sera·li·aggre·capi·haberas siue habeltas aut·dyas·Est planta habēs folia silia folijs vitis agrestis incisa sicut folia malue agrestis·& hz ramos longos nigros·& flores similes florib9 plante q̄ dicit̄ baratis·s; miores·et coloris q̄si celestis·et hz semia i vaginis viridib9 sicut cicer hñs tres āgulos asperos·cui9 color ē ad rubedinē et nigredīdz declinis·sed i teri9 ē alb9·et sapor ei9 ē acut9· Gal· vi·sim·phar·cap·stafixagria scd̄m trāslatonē ara·ē acuta fortiter multū·Et virt9 ei9 est ca· adurēs & attrahit et abstergit abstersiōe forti. Dyas cap·stafixagria secundū translationē grecā. Stafixagria siue vt latini pedicularia nascit̄ vmbrosis locis habens folia silia viti agresti diuisa tanq̄ malua agrestis·& hastas longas & erectas & nigras·semē est ei simile ysati & florē silr habet qd̄ semē in folliculis viridioribꝫ obtenēū triū āgulorꝫ·et ē nigrū sed interi9 albū cū gustu viscido acri & calido. Auerois v·sui colliget ca· de stafixagria·Est ca·et sic·in·iii·gradu·
Aui· li·ii·ca·de stafixagria·Est ca·& sic·in tercio gradu· Possedoñ·Galie· Facit descēdere a capite q̄ndo masticatur aut fit gargarisma cum ea flegma multū & cōuenit cū egritudinib9 cū qb9 eleuat̄ cutis·et conuenit ad pruritū·participat autez adustiue cinusdā virtutis· Dyas· Grana ei9 xv·accepta cū mulsa flegmata pinguia vomitibus excludit. verū hi qui mulsam acceperint assidue bibant et deambulent· quia offocatōes citius prestat et gulā exaspat·trita et bibita pediculos necat Auer·Q̄n masticatur trahit fleḡ et succus suus mūdificat caput p nares Et electuariū eius valet ad morbū cadu cū et morfeam ·et menstrua educit·

CCCXIIII

HAbezel·i·asinus Auicē·libro ·ii·cap·de asino·Cinis carnis asini et epatis eius cum oleo valet suppositus fissuris frigoris·Cinis epatis asini cum oleo super scrofulas valet et sanat lepram·Contracti ex siccitate sedeant in iure carnis eius·Et caro ei9 etiā est iuuatiua·Epar eius assatū et a ieiuno comestum conuenit epilensie·Et similiter eius vngula adusta·et sit ei9 potio omni die duo coclearia·dicitur q̄ eius vrina cōuenit dolori renum·Et vrina siluestris asini frangit lapidem in vesica secundum q̄ dixit gal· Sera libro aggre·cap· lolen Ex lacte aliorū animalium fit caseus p̄ terq̄ ex lacte asine·quia est subtile non habens grossiciē· Almāsor·li·iii·capi· de lacte·Asininū lac omi lacte subtilius est·quod in pulmone patientib9 tandū est·hoc etiam post muliebre lac secundū gal·vii·therapentice·ethicis laudatum· Habel·i·granum cucul· Sera·li·agḡ· cap·habel·Habel ca·est et hu·in secundo ḡdu·et auget spma et xp̄ie q̄ndo miscet̄ cū sisamo·et quid est·l·l·lobahium·

CCCXV·

HAbel nil arab·i· granum moi· et est cartamū indū· Serap· li·aggre·capi· Habel nil plāta ei9 ē silis plāte lubleb adherens arborib9 duob9 brachiis vel trib9·et habz ramos et folia viridia·et i ramo cuiusqꝫ folij est flos coloris purpurei silis pēnis in figura sua. Et q̄n cadit flos eius·emittit semen in vaginis in q̄bus sunt tria grana miora granis stafixagrie in trib9 ptib9 diuisa· Et illa grana sunt illud qd̄ de ea admministratur in medicinis laxatiuis·laxat enim flegma et mundificat ipsum· Et dosis ei9 est a quattuor kirat vsqꝫ ad octo·et ē ca· et sic·in primo gradu·et miscetur cum medicinis·et facit morām in intestis·Et quando accipitur solum non laxat eodez die nisi post·xiiij·horas·Et dosis ei9 ē cū aliis medicis·sed simplex nunq̄ vidi daē nisi admisceatur ei scamonea que vincit ipsum ad expellendum flegma et coleraz
Io·mes·cap·de cartamo dicit q̄ q̄daz dicunt q̄ est vna ex speciebus cartami et hic dixit quoniam est cartamum indum licet sit aliud a cartamo nostro

CCCXVI·

HAbelzeli ara· vel grana ezelem latine piper nigrum· Sera· libro aggre ·capit·habelzeli·i· granū zelin·et ē pip ethiopiū vel nigrorū et est granū pigue in magnitudie ciceris et est citrinum exterius·album interius et habet saporem bonum·defertur ex terris barbarie·Et illud quod nominatur in barbaria crom·est simile faseolis i forma

sua·nisi q2 grana eius et cortex eiꝰ sūt minora fasceolis· hñt nigꝝ colorē et acutū saporē sicut pip· et deferē similiter a terris nigroꝝ·et sūt ca·in·iii·gradu hu·in pⁱo et conferūt dolori dentiū augēt em̄ in sp̄mate·et faciunt bonum odorem oris·

Habebelarus· ·i·iuiube·
Habelmeluc· ·i·cataputia·
Haberoriti· ·i·grana citri·
Habellien· ·i·piper album·
Habeel·id est·iuniperus vel fructꝰ eiꝰ·
Habes est vna ex speciebus malue·
Habelmuluc· ·i·catapu tia·
Habey· ·i·ieumal·
Habeolesen· ·i·carpobalsamū·
Habiam· ·i·pulegium·
Habix est proprium nomen loci·

CCCXVII

Habilhalach arab·grece arceotides· latine granum iuniperi vel iunipus. Sera·lib·agg·cap·habilhalach·Habilhalach ē iuniperꝰ & iuniperus est vna ex speciebus cipssi masculi·Et omnes sunt quattuor species & sunt iunipus & habel·i·sauina et zerbi & gara·i·iunipus que nomiatur arconas est ex eā alia magna·alia parua·& habet fructum quendā cuius fructꝰ ē magnus sicut nabach·& in litera habel dicit sicut zaror·Et quedam cuius fructus est puꝰ sicut faba ·nisi quia ipse est rotūdꝰ totꝰ·

Gal·vi·sim·phar·cap·de iunipo· Virtus arboris huiꝰ ē ca·et sic·in·iii·gdu ·sz caliditas ipsius fructus ē secundū hoc sz siccitas eius est in principio tercij·Et idē Sera·Sauina est illa que dicitur brachos siue bracheos & non habet fructum· & nos iam de ea diximus superius in litera habel·sed zerbin est illa que dicit̄ padras & habet fructum similem fructui cipssi nisi quia est minor eo satis·Et ē ex zerbi parua spinosa·et habet fructum similem fructui iuniperi cuiꝰ magnitudo ē sicut granum mirti·sed est rotundum· et sermo de ipso ueniet post in capit·de alchitran·et virtus zerbin est ca·et sic·in tercō gradu·sed gara est species pua respectu zerbi.memoria eiꝰ veit in l·gara·Archeutos siue Arconos·i·iuniperus·magna et parua ambe calefaciunt et subtiliant ·et prouocāt vrinā·et quando fit fumigatio cuz eis expellit venenosa reptilia·et habz fructꝰ· cuius qdā reperit̄ in magnitudie auellane·et quidā i magnidine fabe·nisi quia est rotundus· et habet odorē bonū et est dulcis habens in se aliquantulum amaritudinis· Dyas·capi·de iunipero secundū trāslatōnem grecam·Iuniperꝰ arbor alia est pua.alia magna·sed vtreqz acrioris sunt virtutis atqz mictualis et insensibilis· Auerois qnto colliget ca·de iunipero.Iunipus que vocatur abhel ca·est et sic·in tercio gradu· Paulꝰ ca·de vernice·Gūmi istius arboris ē vernix·

Posse·Dyasc·Prunis iposite fumigio serpentes fugant·fructus eius iocundus est·et odoris sūmi si in ore detinetur. et eustomacus est·et toraci vtilis est·tussiz sedat·ventrē et iflatōes sedat·tortōibus bibita subuenit· contra venena prestat auxilium ·diureticum est illi adiutorium spasmatibus et reumatibus pdest·offocationes stericas tollit·Appellatur autez a grecis arceotides·succꝰ eiꝰ medet̄ vipa vexatis·Item succꝰ eius exustꝰ atqz cum aqua illinitus lepraz despuit·Elimatō aūt ligni eiꝰ potui data iterficit· lacrimꝰ eiꝰ potui datus tussim veterē atz parotidas sanat Auerois·Abhel pūocat vrinā et mēstrua plus om̄i alia re·donec facit mingere sanguinem·Et facit aborsum et extrahit fetum mortuum·pro ista specie ·l·literam abhel·

Habilig· ·i·mirabolani·
Habrisen· ·i·lisuoli·l·l·seta
Haboanifa· quid ē·l·l·keadi·
Habonifa· ·i·cicuta·
Habohol· ·i·vsnee·
Habhalarhar·id est·granum iuniperi·
Habeleras· ·i·stafixagria·
Habelmeluch· ·i·granum regis·
Hacatula· ·i·mandragora·
Hacatos· ·i·cimbalaria·
Hacabdes· ·i·peonia·

CCCXVIII

Hacub alcaroeg arabice·grece salū·latine spina lata· Sera·li aggre·capitu·hacub.Hacub alcoroeg est herba quam nomiant hoies orientis spinam latam habens folia silia albe cameleonte· Et elixat̄ hec planta in principio sui ortus·et comeditur cū oleo et sale· Et lacrimus qui egreditur de radice ipsius si bibatur ex eo·ʒ·i·cum mellicrato prouocat vomitum·

Hacusa· ·i·mandragora·

CCCXIX

Hadadh arabice·grece liceos ·latine vero litium· Serapi·li·aggre·ca·hadadh·Litiū habet

tres species. vna earum est indica et alia
fit ex herba que dicit̃ zeriach. siue zerxab
tercia est arabica quam nominãt hadad
.i. litiuz. Et idem aut. dyas. litiũ accipitur
ex arbore spinosa q̃ hz ramos lõgitudine
duorum brachiorũ aut amplius. Et folia
sunt similia folijs arboris bussi rara. Et
habet fructuz similez piperi. et est niger
amari saporis. lenis tactu. et cortex ligni
est glaucꝰ similis litio dissoluto. et habz
radices multas procedẽtes a latere ligni
eiꝰ. nascitur locis agrestibꝰ. Et extrahit̃
succꝰ eiꝰ in hũc modũ. terunt̃ folia sicut
sũt cũ tota arbore aut ponunt̃ in aq̃ et di
mittũtur pluribꝰ diebꝰ & coquũtur. &
exprimũtur. & succꝰ ponit̃ ad coq̃ndũ
sup ignẽ donec ĩgrosset̃ sicut mel. et fit si
milis ex succo fructꝰ eiꝰ q̃n exprimit̃. &
ponit̃ in sole. & meliꝰ ex eo ẽ illud qd̓ ac
cendit̃ igne. & q̃n extinguit̃ facit spumã
cuius color est sanguinis. & exterius est
nigruz & interius est sicut crocus. & nõ
est pĩgue. & ẽ in eo stipticitas cuz amari
tudine. Et ex illo melius est indũ & for=
tioris opationis. Adulteratur autẽ litiuz
cũ amurga olei. cũ admiscetur ĩ coctura
eius et cũ succo absinthij et felle bouino
Et oportet ꝙ colligatur ex eo qd̓ natat si
mile spõgie. et reponit̃ ad opꝰ medicia=
rũ oculi. & residuũ eiꝰ ponit̃ ĩ alijs medi
cinis. Et dr̓ ꝙ indicũ facit arbor q̃ dicit̃
lithios. Et hec arbor ẽ de spẽbꝰ spine ha
bens ramos erectos lõgitudine triũ bra
chiorũ aut ãplius ꝓcedẽtes ex radice. &
sũt grossiores ramis rubi Et euellit̃ ab
eis cortex facile. et color eiꝰ apparz sic̃ co
lor sãguis. et folia eiꝰ sunt siĺia folijs oli
ue. & ex illa arbore accipit̃ litiũ. s. ab illa
que est spinosa. Et est apud nos medi
cina q̃i hu. et liquida. & substãtia eius est
composita ex virtute subtili ca. & terrea
frigida. & in sapore eius ẽ stipticitas. nisi
quia est pauca. Alia secunda species est
que fit ex arbore litios siue exacanton ap
pellata folia quercus similia atqz spinosa
generans. Nascitur ĩ dumosis locis. cuiꝰ
folia et radix in vnum contundũtur. &
in aqua dulci coquũtur vsqz ad grossiciẽ
fit & melius ex succo granorum exp̃sso
& in sole coagulato. Eligenduz est intus
colore rufo & deforis nigro. Gal. li.
dinamidiarũ ca. de litio. Fit secũda spẽs
litij in hũc modũ. prunellas de caprifolio
collige in mense septembris & ipsas tere
per lintheum extorquens succum eius. &
ad solem siccabis. In licia vero venditur
succus centauree pro litio. vt apparz in l.
centaurea licet falso Pliniꝰ ca. de litio
Litium succus est arboris vel arbustuli
pusille et spinose. folia vt quercꝰ habẽtis
cum punctis spinosis. cuius semẽ maturꝝ
vt granum regis apparet de cuiꝰ seminis
succo fit aliq̃ndo litiũ. et veriꝰ hec arbor
latine vocatur caprifoliũ. verum optimũ
litium est quod est indicuz. qd̓ extrĩsecus
nigricat. intus vero subrufum sicut aloe
gustu amarum. Et secunda species fit ex
arbore que dicitur lithios. Et hec arbor
est de spẽbus spie. et habz ramos rectos
longitudine triuz cubitorꝝ aut brachiorũ
aut ampliꝰ procedentes ex radice. et sũt
grossiores ramis rubi. et euellitur ab eis
cortex facile. & color eius apparet sicut
color sanguinis. et folia eius sunt similia
folijs oliue. Gal. vii. sim. phar. capitu.
litium secundum translationem grecam.
Litium vel pixacantum spinosa ẽ arbor
de qua fit vocatum litium. ẽ aũt siccatiue
virtutis ex diuersis compositũ. vna q̃dez
sbtili pte diaforetica et calida. altera aũt
terrestri frigida a q̃ habet & stipticitatez
sed hec quidem qualitas pauca oĩfariam
inest huic pharmaco. sed diaforesim &
exiccationem non paucam. sed secunduz
accessũ. in caliditate vero intermedia ali
qualiter locatum est & cõmensuratum
propter quod et ad diuersas passiones
vtũtur hoc pharmaco. in quibusdam vt
cõgregatiuũ. Et ideo ciliacis & disinteri
cis & fluxui muliebri afferẽtes. hoc ergo
litiuz in cilicia & capadocia plurimuz fit
aliud vero. s. indianum fortius operatur
ad omnia. Et idem eodem libro secundũ
translationẽ arabicam. Substãtia litij est
cõposita ex virtute subtili ca. & terrea
fri. Et in sapore eiꝰ est stipticitas. nisi qr
est pauca multum. et desiccat in secundo
sed etiam fri. & ca. est quasi in cõplexione
media equali. Et virtus eius ẽ q̃ resoluit
& abstergit resolutione & abstersiõe cu
ratiua. et congregat et restringit. Pos
sedo. Galie. secundum translationez gre
cã. Hoc pharmaco ad ypopiam vtuntur
Et ad flegmões q̃ in ano & ore. & vlcera
tiones & herpetas et putredies & male
morigerata vlcera. & aures pus fluẽtes.
& paranichia. & vngues leprosos. Et idẽ
secundum traslationem ara. virtus eius
est q̃ romouet quod in pupilla ex eo qd̓
obscurat visũ. et cõuenit fluxui vẽtris. et

habētibus vlcera in itestinis. & habētibꝰ fluxū mēstruoꝝ et ponit̃ in medicis pan ni q̃ fit in facie. et ī medicis vlceꝝ et apa tū que sūt in ore et in ano & formice. & ꝯuenit vlceribꝰ fraudulētis et putredini bus vlcerū. et putredini auriū. & tenas= moni et panaricio et fortificat capillos.

Sera. aut. dyas. Virtꝰ licij est stiptica & abstergit. & curat obscuritatē visꝰ. et scabiē et pruritū oculoꝝ. et abscidit cur= sū hūiditatū ad oculū veniētiū cursu ā tiquo. et ꝯuenit apātibꝰ gutturis. Et qñ linitur cum eo palatū cōuenit apatibus gutturis. & quando linitur cū eo ꝯuenit gingiuis et vlceribꝰ putridis et ragadijs ani et tenasmoī. Et quādo bibitur et fit cū eo cristere sanat fluxū vētris antiquū & vlcera intestinorū. Et bibitur de ipso cū aqua vsq; ad sanguīs fluxū. & sputū sanguinis cū tussi. et dat̃ in potu morsui canis rabiosi. quādo fiūt ex eo pillule & dant̃. et rubificat capillos. et curat pana riciū & formicā. et vlcera fraudulēta. & qñ fit cū eo nascale ꝯuenit fluxui ātiquo hūiditatū a matrice. Et dic̃ igencites qñ coq̃tur cū ramis eiꝰ in aceto cōueīt apati bus splenis & yctericie. et ꝓuocat men strua. Et qñ bibitur ex fructu eius laxat flegma. et conuenit contra medicinas ve nenosas. Et idem Sera. autoritate Rasis felicacharag. virtꝰ est cōposita ex cōtra rijs. Nam habet virtutem extenuatoriā digestoriam ca. & fri. & modice stipticā habēs vim. et ido diaforesim facit ꝓijciēs & purgans. Et facit autem ad ypopiam herpetas. & ad epatis vlcera. et ad paro tidas. & putrida vlcera. & conuenit vl ceribus oris et ani

Hafas.	.i. galla.
Hafases.	.i. coniza
Hafasies.	idem quod supra.
Hafranon.	.i. filipendula.
Haff.	.i. galla.

CCCXX

Hafs arabice. grece cicidos. Ha lapsa vel lapsana. latine vero galla. Serap. libro. aggre. auc. dyas. Est ex ea que accipit̃ ex arbore sua recens imatura ꝑua rotunda nodosa non perforata & grauis. & est alia que ē leuis perforata. sed prima medicinis est conuenientior. Idem auc. gal. Virides ex gallis sunt acerbe plurimum ꝙ est in eis substantia terrea. & sapor earum est sti pticus multum. virtus earū est fri. in. ii. gradu & sicca in. iii. Pli. Galle fructꝰ in siria & egipto copiosius existit Pos sedo. Dyasco. Omnes species gallarum sunt stiptice fortiter. que quādo teruntur & puluerizantur super carnē superfluā delent eā. & ꝯferūt ad vlcera corrosiua & prohibent humiditatem que currit ad gingiuas. & conferunt alcole. & quando accipit̃ id quod est intra gallā. et ponit̃ in corrosuram dentis sedat dolorem eius & quando cōburuntur super prunas & extingūtur in aceto & sale strigūt fluxū sanguinis. & decoctio gallarum quando fit sessio in ea confert exitui matricis. & cursui humiditatum ātiquo & exitui ani & quando infundūtur in aceto aut aqua nigrificant capillos. & qñ puluerizantur & dantur in potu in aq̄ aut vino ꝯferunt humiditatibus vlcerum intestinorum & fluxui antiquo. & sunt conuenientes in ci bis eorum. & similiter quando coquitur cibus eorū in aqua in qua bullierint. Et vniuersaliter quidem administrande sūt ad stipticandum. retinendū. & desiccādū & īfrigidāt satis. Et dicit Sera. auc. gal. ꝙ virtus earum secunda est q̃ repercutit & prohibet et aggregat. et tercia virtus fortificat mēbra fluxa debilia. et prohibꝫ omnes egritudines que fiūt ex humorum dissolutione. et eorum fluxus prohibet.

CCCXXI.

Hafir arabi. latine pes. Sera. li. aggre. capit u. hafir. auc. gal. Hafir. id est. pes. scef ara. id est vngula. zeron ara. i. augmentationes que fiunt in cruribus animaliū maiorum. vt equorū. veb arā. i. molares dentes. quidā adurūt vngulam caprarum. et conficiunt cinerem eiꝰ cum aceto forti. et linitur in alopitia et conuenit. Et quidā accipiunt vngulam asini et adurunt et curant cum ea epilensiam magnam. Et idem cinis re soluit scrofulas quando conficitur cum oleo. et qñ fit puluis ex ea est desiccatiuꝰ et curat vlcera q̃ fiūt ī maībus et pedibꝰ propter frigus. augmentationes q̃ fiunt ī curibꝰ et iūcture equoꝝ. q̃ndo terunt̃ et dantur ī potu cū aceto curant epilēsiā Et vngule caprarum quando adurūtur et miscentur cum aceto. et fit ide linitio super alopitiam curat eā. Sed limatura dentis elephantis est stiptica. quando fit emplastrū cum ea curat panaritium. sed molares dētes canis rabiosi q̃ momordit hominem si accipiātur ex eis et ligentur

in corio et suspendantur in brachio ꝓhi
bent a morsu canis rabiosi.

Hager ·i·lapis·
Hagetotida ·i·cameleonta·
Hagesida ·i·galla·
Habaras ·i·stafixagria·
Habalebi ·i·solatrum·
Habadeb ·i·spodium·
Habe·i·arbor draganti. & est acantos·
Habelibet ·i·aristologia·
Habeliblet idem quod supra·

CCCXXII·

Hakille arabice.grece tiam⁹·la-
tine faba· Gal·vij.sim·phar·
cap·de faba secundũ trãslatõeȝ
grecã·Tyamus·i·faba secundũ vtranqȝ
ꝓpe mediã cõplexionẽ est in exiccando &
infrigidando· participat aũt quadã parũ
per abstersiua virtute·caro eius sicut &
cortex stiptic⁹·Et ꝓpterea quidã medico
rum fabã totã coquentes cũ oxicrato di
sintericis & ciliacis vomitiuis dederũt
Est aũt vt cibus quidẽ semp inflatiu⁹ &
vix digestibilis·expuitionib⁹ tamẽ que ex
torace & pulmone ydone⁹·vt farmacum
vero extrinsec⁹ appositũ intristanter sic-
cat·in podagricis nãqȝ vsi sum⁹ multoti
ens ea p aquã coquẽtes·deinde miscẽtes
adipem porcinam· In cõtusionibus vero
& vlceribus que secundum neruos per
oximel farinam apposuimus· In hijs vero
qui iam flegmonant ex plaga cuȝ alphis
& testiculoꝝ & mãmillaꝝ est bonũ catha
plasma .amant eñ he ꝑticule moderate
infrigidari·cũ flegmonãt·Et maxime quã
do ex lacte i eis caseato mãmille flegmo
nant·Etenim & lac extinguitur ab huius
modi cataplasmate·sicut & infantium pe
cten cum cathaplasmatur farina fabaruȝ
vsqȝ multũ manet absqȝ pube· Et idẽ li·
de cibis cap·de fabis·virides autẽ cõme-
ste anteꝗ͂ maturentur & exiccentur·habẽt
cõmune omniũ fructuum quousqȝ ante
maturitatẽ offerimus:alimentum humi-
dius dantes corpori·Et ꝓpter hoc magis
superfluitatum non secundum intestina
solum·sed secundum totum habituȝ·me
rito igitur qui tales·nutriunt quidem mi
nus:secedunt auteȝ magis.vnde non so
lum crudas comedũt virides fabas multi
hominum·sed etiam cũ carnib⁹ porcinis
& caprinis & arietinis sicut alia olera·

Sera·li·aggre·capitulo hakille·Hakil
le·i·faba·Sapor corticis eius est stiptic⁹
virtus ei⁹ infrigidat tempate·& desiccat
desiccatione sine nocumento·virtus eius
est que abstergit·& conuenit fluxui ven
tris & vlceribus intestinorũ & vomitui·
Et quãdo coquũtur cũ aqua & miscẽtur
cum axungia porci conferunt podagre·
Et quãdo coquũtur cum aceto & melle
& ponũtur super vlcera q̃ fiunt ĩ neruis
conferũt·Et quando accipitur emplastꝝ
ex farina eius cum sanich ordei conuenit
membris habentibus apostemata ꝓpter
percussionẽ·et est emplastꝝ iuuatiuũ te
sticulis et mãmillis & potissime pubescẽ
tium cũ farina fabaꝝ·ꝓhibet ab eo longo
tempore ortũ pilorum ĩ eo· & secundum
cibũ est magis inflatiua ꝗ͂ aliqs ali⁹ cib⁹
& tardioris digestionis· Dyas·cap·de
faba secundum translatõeȝ grecam·faba
nostra sumpta inflationes ꝑstat·& indi-
gestibilis est·tussim medetur·& accepta
disinterijs & solutioni ventris singulare
presidium est.vomitibus est vtilis cui si
aqua in coctura fuerit mutata inflationẽ
stomacho nõ facit·viridis cõmesta vẽtrẽ
inflat·et cacostomaca est·farina fabe ca
thaplasmatib⁹ adhibita cũ polenta tumo
ribus pcussure occurrit·id sola facere no
uit tumorẽ mãmaꝝ simili modo curat·lac
mãmillis nimis ꝓfluẽs imposita vt catha
plasma strigit·mixto melle et farina fenu
greci parotidibus ꝓdest·liuores corpis
detergit·cũ rosa et thure masculo et albu
mine oui mixto dolores oculoꝝ et glau
comata curat·vino mixto suffocationes
et pcussiones oculoꝝ cõpescit·dentibus
cõquassata et fronti imposita tumores
testiũ spargit·infantib⁹ si imposita fuerit
testes ꝓpendere non sinit· Corium ei⁹ co
ctum et cathaplasmati impositũ maclas
albas emẽdat·i balneis fricatõe adhibita
capillos tenuescere facit·polẽta et stipte
rea fusti et oleo veteri mixta et imposita
vt cathaplasma scrofis opitulatẽ·lanã sic
inficiet·fluxũ sanguinis vulneꝝ stringit
puluere ipo solo asperso·Faba media est
inter fri·et ca· distemperantiam·aliquid
pticipans proiectorie virtutis et stiptice
quare exterius posita sine molestia desic
cat·podagricis igitur et arteticis in aqua
cocta admixta adipe ouis recenti aut an
serina mitigat dolorem neruorum·aut cõ
tractionem·et vlcerationes cum oximelle
fabe farina cocta et superposita vt cata
plasma sanat·Nam et ad testiculos et mã
millas est optimum cathaplasma·amant
enim loca hec mediocriter infrigidari si

sint inflamata· maxime quando de lactis
coagulatione patiuntur inflamationem·
Rabi moy·ca·de Faba corrūpit men
tem Ysaac in dietis ꝑticularibꝰ ꝑticula
prima cap·ꝺ̓ fabis·Fabe ĩ natura sua fri·
in siccitate diuerse sunt·Comedunẽ sicce
& perfecte suis temporibꝰ·Comedūtur
em̄ virides necdū messionis sue cōpleto
tp̄e. virides fri·sūt & hu·primo gradu·
nutrimentū eoꝝ nimis generat humores
crudos & grossos inflatiue ventositatez
faciūt in sup̄ioribꝰ ventris·ꝓpter qd̓ sto:
macho valde nociue sūt· Sicce vero suis
qꝫ temporibꝰ ꝑfecte fri·sūt & sic·in pri:
mo gradu·nō mlaudabilē sanguinē creāt
ordeo magis nutriūt accidentaliter nō na
turaliter duabꝰ de causis· vna ꝓpter sue
sb̄stantie grossiciē: & tarditatē solutōis
ex membris· subtilitate vero substantie
ordei.et dissolutione ex membris cita· vn
de minꝰ nutrit·Secunda ꝓpter sui multi
tudinis ventositatē & grossiciē eiꝰ·vnde
carnem inflat & dilatat·& opaẽ in ea id
qd̓ frumentū in farina·ꝓpter hoc in sup̄i·
oribꝰ ventris ventositatē plurimā gros
sam generat & inflatiuā·ex qua fumꝰ inci
pit ascendere cerebro nocens. & somnia
multa corrupta inducit· Cū igiẽ naturali
ter hoc habēt fabe·nō eis aliquo coctōis
modo possūt auferri. Vñ Gal·Fabe si ni
miū coquanẽ inflationē & ventositatem
suā sicut ordeo auferre nequimꝰ: minuere
tñ possumꝰ· Experimento aūt probatur
in eis qui fabis vtentes assidue indigesti:
onē patiunẽ·& si sanissimꝰ sit fit idē· Itē
Gal·Fabe sup̄ cibum inflationem faciunt
& dure suut digeri secundū medicinam
adiuuāt humorem vt excreeẽ de pectore
& de pulmone: quoniā colamentū est in
eis: & ideo nō moranẽ in stomacho sicut
alij grossi cibi·manifestat hoc colamētuz
& mūdificatio: qꝛ cutim exteriꝰ mundifi
cari cernimꝰ cum earum farina abluiẽ·id
circo ad lentigines valet· qui igiẽ cutem
sui corp̄is mundificare voluerit·ex fabaꝝ
farina lauare asuescat A p̄ati in mām illis
vel testiculis apposita cathaplasmate fa
cto dissoluit.omnia aūt que diximꝰ earū
insunt medulle tantūmodo·Cortici autē
nichil est. Est enim stipticꝰ & colamentū
nullum habens·vnde aliquādo fabas cū
cortice coquimꝰ in aceto·damusqꝫ diariā
patientibus propter defectum cōceptiue
virtutis in intestinis·Electio em̄ magna
alba nō vetus diuersis coquiẽ modis· vn
de & diuerse sunt in eius corp̄e actiones
sunt nāqꝫ cocte aqua·sūt assate igne·aq̄
cocte laudabiliores sūt·qꝛ aqua plurimū
aufert ventositatis maxime & grossiciei
maxīe si eiecta priori altera ꝯiungaẽ· hec
quoqꝫ coctio duobꝰ modis fit·aliquādo
cū cortice & dure sūt ad digerendum &
inflatiue· Stipticitas em̄ corticis egestio
nē ꝓhibet ventris· mora eius diuturna in
ventre necesse est vt inflationem generet
sine cortice cocte minꝰ sūt inflatiue: cito
digeruntẽ: & si secundū ius fiat calefacti
uis rebꝰ appositis sicut pip̄ & ʒinʒiber et
oleo amigdalino·ꝑfecta est medicina ad
coitus opationem·sūt qui eis vescentur
elixis aliquādo cum cortice· aliquādo sine
eo· & de his supra que diximꝰ videamus
Cōmesta em̄ aliquādo cū menta origano
cimino & similibus suā ventositatē & in
flationē minuūt· Assate minꝰ habent in:
flationis·& ad digerendū sūt durissime
veꝝ tñ si in aquā infundanẽ post assatio
nem et cū cimino menta et origano come
danẽ partē amittunt· Dyas·Fabe inq̄t
noue veteribus magis stomacho nociue
Fabe mixte farine fenugreci cathaplasma
te facto ap̄ati retro auriculas valent.et
ad liuorem similiter sub oculis cum rosa
mixte thure ouiqꝫ albumine ad exiccatio
nē valent oculoꝝ cathaplasmate facto·
Masticate etiā et in temporibꝰ apposite
humores a capite ad oculos descendētes
resistunt·cū vino cocte si cataplasma fiat
testiculo·apostema calidū dissoluit·fari:
na eaꝝ·pueroꝝ apostema ĩ ĩguibus extin
guit·loci in quibus pili sūt nascituri sup̄
posite subtilem ac defectū pilum faciūt
Scisse vero in duas cathaplasmate super
canis morsibus de facto sanguinē strin:
gunt·māmillis lactis ꝓpter coagulationē
induratis apposite dissoluūt et lactis in
hibent exitum·Si aūt cuz alumine et oleo
veteri misceas scrofulas dissoluūt·

Hakkaraba ·i·piretrum·
Halandali ·i·coloquintida·
Halauchach ·i·squilla·
Halanum ·i·sparagus·
Halazarata ·i·piretrum·
Halcaliat ·i·terbentina·
Halcal ·i·acetum·
Halfagel ·i·rafanus·
Halhas ·i·es vstum·
Habac ·i·indicum·
Halkasmeth ·i·feniculus·
Haltalep·i·viriditas inuenta sup̄ aquam

i.i. viriditas.

Halelcalmibit id est gũmi fistici.
Halebep .i. caisir.
Hales est vna ex speciebus malue.
Halbet .i. species rubi.
Halterma .i. galbanum.
Halibium .i. iringium.
Hulibien idem quod supra
Halib .i. mulsa.
Halim .i. pulegium.
Halimon .i. cretanus.

CCCXXIII.

Halilig arabice. grece & latine mirabolani. Vbi sciendũ qđ secundum Mes. Mirabolanorum species sunt. v. & sunt fructus arborũ in india existentium & non eiusdẽ maneriei sũt omnes. sed diuersorum effectuum & diuersarum formarum. vnde versus. Mira bolanorum species sunt. v. bonorum m. Citrinus kebulus belliricus emblic9 ynd9. Quidam dicunt qđ sunt omnes ab eadem arbore producti: ita qđ citrini sũt de primo germine. Et nigri indi sunt in quib9 peruenit cõpletio & maturatio. & dixerũt qđ arbor eorum est de bis ferentib9. & qđ citrini sunt de primo germine & niger similiter. kebulus germen secundum tulit sed falso. imo producuntur a diuersis arboribus. & illud est qđ creditur. sed aliqui volunt qđ emblici et bellirici nõ numerentur inter mirabolanos. qm̃ Auicen. & Sera. de eis diuersa faciunt capitula. Nã Sera. libro aggre. facit cap. de emblicis & bellericis: quod incipit amleg. & facit capitulũ de alijs tribus per se de quo dicit halilig. i. mirabolani: cui9 tres sunt species kebuli citrini & nigri. & sũt illi qui nominantur indi et seni & kebuli. Idẽ autẽ. Habẽ Mesuay. meliores sunt ex eis quorum color est citrin9 approximans viriditati. graues pleni sine rugis. & dicit autẽ. Ysaac. Et sunt fri. in primo gradu. sic. in scđo. nigri fri. & sic. in primo. Mirabolani indi vel nigri & de seni sũt similiter ex speciebus habentib9 corticẽ subtilẽ nigrum. Et cortex eorum vergit ad citrinitatẽ. & sũt siles oliuis in forma sua. Et iuuamentũ est eorum min9 iuuamento aliarum specierum mirabolanorum. Et idem auto. Aben mesuay. Mirabolani seni sunt ex specieb9 oliuarum qui quando condiũtur corroborãt stomachũ & incorpiant eum incorpiatione pauca & nõ est in eis iuuamentũ cõtum in kebulis Et ex kebulis quidam sunt citrini. quidã nigri. & nigredo q̃ est in eis est propter ampliorem moram quã fecerũt in arbore sua. & sunt pinguiores & carnosiores citrinis in colore. qz ipsi fecerunt maturationem ampliorem. & illi qui colliguntur ante sunt citrini. & quando sumunt̃ triti inducunt laborem in stomacho: quoniam natura laborat multum circa ipsam. sed quando infundit̃ aut decoquitur extrahitur virt9 ei9. & proijcitur eius substãtia & est leuior nature & descendit velocius a stomacho. Et ille tres species mirabolanorum miscentur cũ tamarindis. quoniã tamarindi extingunt calorẽ. & abscindũt nauseam. et sedant vomitũ. et extingunt calorem febrilẽ. nisi qz nocet tussientib9 propter acetositatẽ que est in eis. Auic. de viribus cordis ait Mirabolani sũt fri. & sic. Io Mes. Mirabolani sunt de medicinis benedictis. non enim debilitãt cũ solutione sua. immo confortant stomachum proprie & viscera preparant & coadunãt partes eorũ. & cõfortant cor & epar & corpus totum. non enim nisi ad vnum vitentur nociui. adquiritur enim dispositis ad hoc oppilatio. & proprie paratis cadere in ipsa: sed sunt de perfecte rectificanti bus medicinas que habent acuitatem & purgant dissoluendo: magnifice em̃ adinuenit qui eos et proprie citrinos cũ scamonea miscuit. reprimit em̃ eã propter obuiationẽ substantiarum et qualitatũ adinuicem et eam in soluendo iuuant. Citrinos in v. proprietatibus laudauerunt sapientes in colore. s. vt sint citrini multe citrinitatis declinantes ad viriditatem. et vt sint in pondere graues et densi. et in confractu ris suis inueniat̃ sicut gũmositas et sint grossi. Et vt cortex eorum sit densus spissus complectẽs ossa sua. et laudauerũt kebulos in quattuor proprietatibus vt sint grossi et quanto grossiores tãto meliores. et sint subnigri declinantes ad rubedinem. et sint graues in pondere cite submersionis in aqua: et sint habentes spissitudinem corticum suorum. Nigros quoqz yndos in. v. proprietatibus laudauerunt vt sint nigri et confracti habẽtes densitatẽ substãtie. et sint grossi et graues et carentes ossib9. quãto aũt ab his elongãtur proprietatib9 tãto a bonitate sũt remote. oms frigide complexionis sũt in primo gradu. sic. in secundo. Et sunt exiccatiui consumptiui superfluitatum putridarum preparatiui et coadunatiui ptiũ in quib9

accidit laxitas et mollificatio Tria sũt ĩ
eis ꝓpter que ĩ ipsis cadit rectificatio. fa
ciũt em̃ cadere in oppilatões et ꝓpꝛie pa
ratos. et qꝛ facile adherẽt villis stomachi
et partibus intestinoꝝ: et qꝛ dimittunt
coꝛrugationes in ipsis. et nos emendamꝰ
quod timetur de eo quod diximꝰ. pꝛimo
pꝛohibentes penitus exhibitionem eoꝛum
ipsis et omnibꝰ paratis cadere ĩ oppilati
ones. In nõ paratis miscẽda sũt ea cũ ip
sis que oppilationẽ fieri ꝓhibent. sicut ali
qua ex diureticis notis. et infusio eoꝛum
in aqua casei remouet hoc nocumentum
ab ipsis. & succus fumi terre facit similit̃
Et silr̃ absinthiũ. agaricꝰ. & reubarbarũ
& spica & similia. Et emendamus quod
potest peruenire ex eo qd̃ diximus in se-
cundo & tercio. miscendo cum eis que re
mouent ab ipsis adherẽtie intensionẽ: &
acquirunt eis lenitatem: sicut si fricentur
cum oleo amigdalarum dulciũ. aut cum
oleo rosarum. aut cum oleo violarũ. aut
sisammo. aut saltem conterantur cum eis
amigdale dulces. passule quoqꝫ & mel
eaꝝ lenificant eos. & ꝯfoꝛtant opationẽ
eoꝛum. & sunt pꝛopꝛie iuuatiui cum eis
similiter acq̃rit eis cassiafi. viole condite
tereniabin. tamarindi & similia. Quidaꝫ
dixerunt ꝙ non est bona permixtio eoꝛũ
cum medicina lubꝛificatiua & lenitiua:
quoniam operationes eoꝛum in idipsum
nõ ꝯcurrunt. & ego nõ video illud. imo
remouetur ab eis per ipsã adherentia &
coꝛrugatio. & acquiritur solutio facilis.
Et scito ꝙ decoctio acquirit eis vehemẽ
tioꝛem operationẽ q̃ꝫ sola infusio: & infu
sio minus facit eos esse oppilatiuos q̃ꝫ co
ctio. & assatio minoꝛat de solutõe faciẽs
ipsos cõstipantes plus. & adhuc magis
cõbustio. Et ꝯtriti quidẽ plus soluũt &
plus dimittũt vestigia ꝯstipationis ĩ vijs
infusi vero minus faciunt illa. & infusio
quidem eoꝛum competit quando solum
queritur solutio. Et eoꝛum contritoꝛum
exhibitio quando queritur cõstipationis
impꝛessio. & quanto magis conteruntur
melius celebꝛabitur illud. Et kebuli qui-
dem ꝯditi minoꝛis sunt solutõis: et maio
ris ꝯfoꝛtationis membꝛoꝝ nutricationis
& non ꝯditi faciunt contrarium. Modus
condiendi kebulos est ille: accipe ex eis
humidis si haberi possũt. vel humectatis
secundum artem qua humectari possũt
quantitatẽ quã volueris. & cũ stilo pun-
ge eos vndiqꝫ. & decoque eos in aqua cũ

facilitate vsqꝫ dũ sufficit: post hoc dimit
te eos per diem vnũ super tabulam: & ex
pꝛime aquam eoꝛum & submerge eos in
aqua mellis per dies duos. dimitte tũc &
coque eos lento igne: & postq̃ꝫ cocti fu
erint reconde in vase vitreo. & da post
vi. menses. Ars aũt auxiliat̃ in humectã-
do eos. infundant̃ in aq̃ plurima. & expo
nant̃ radijs solis p̱ dies. vuj. deinde acci-
pe vas magnũ sicut dolium vel saltẽ fiat
fouea in terra ĩ loco humido vbi int̃ mul
tam arenã humidã disiunctim sepeliãtur
sepe ac sepe aquam desuper infundendo
& innouãdo arenã de tercio in terciuꝫ di
em vsqꝫ dum tumescant & humectentur
hic erit modus humectationis eoꝛum.

Posse. Sera. Virtus citrinoꝛum est ꝙ
foꝛtificant oculos. & pꝛohibent cursum
humoꝛum ad ipsos. & conferunt sebel:
et confoꝛtant stomachum. et incoꝛiãt ip-
sum. et conferunt melancolie et cardiace
et clarificant coloꝛem. Virtus kebuloꝛuꝫ
est ꝙ conferunt ano et emoꝛoidibus et
incoꝛiant stomachũ. et confoꝛtant eum
et digerunt cibum. desiccant humiditatẽ
leniunt naturam. conferunt ventositati
emoꝛoidarum. et conferunt melancolicis
maxime quando cũ eis admiscent̃ species
coꝛroboꝛant sensum et memoꝛiam et cõ
ferunt lepꝛe. et colice. et conferunt emo
roidibus antiquis et sedant sodam. et
hydꝛopisim. et inducũt nauseã et vomitũ
Sed seni et indi vel nigri habẽt coꝛticem
subtilem nigruꝫ. et coꝛtex eoꝝ vergit ad
citrinitatem. qui quando condiuntur coꝛ
roboꝛant stomachum. et incoꝛiãt eum in
coꝛiatione pauca: et nõ est in eis iuuamẽ
tũ quantũ in kebulis. Io. Mes. Mira
bolani sũt ex rebus que faciũt vtentes se
iuuenescere. et adquirũt eis coloꝛẽ bonũ
et bonitatẽ odoꝛis oꝛis et sudoꝛis. et ge
nerant gaudiũ. et confoꝛtant coꝛ et epar
et stomachũ: et conferũt tremoꝛi coꝛdis
et mundificãt stomachum. et conferunt
emoꝛoidibus. et extinguũt inflamationeꝫ
coleꝛe. sed citrinoꝛum opatio in hoc est
pꝛecellens. ipsi enim solutione educunt
eã: et conferũt cõplexiones ca. habẽtibꝰ
et eoꝛum fricatio cum aqua agreste et cũ
aqua rosaꝝ: aut succo feniculi abstergit
oculum. Et aufert super caliditatẽ eius
et facto inde alcohol: stringit lacrimas:
et conuenit mollificationi oculoꝛum. et
conferunt terciane et febꝛibus colericis.
Et contrite cum mastice sanant vlcera:

& desiccant ea. kebuli quoq3 solutione
educunt flegma & addunt in ratione: &
clarificant visum & proprie conditi: & mū
dificāt stomachū & cōfortant ipsū: & cō=
ferunt hydropisi & fe. antiq̄s. Nigri aūt
vel indi solutione educunt melancoliā &
colerā adustā: & cōferunt melācolie et tre
mori. & clarificāt visū & colorē: & cōfe=
runt lepre & tristicie & quartane. Dosis
potio citrinorū tritorū est a. ʒ. ij. vsq3 ad
v. & infusorū a. ʒ. quinq3 ad. ʒ. xx. Et po=
tio kebulorū tritorū a. ʒ. iij. vsq3 ad. iiij. &
infusorū a. ʒ. viij. vsq3 ad. xx. & indorū est
sicut kebulorū. Bulcasim. eben. aben. aza
rin libro qui dicit̄ seruitor. Mod⁹ assādi
& calliandi mirabolanos oportet q̄ imbi
bat mirabolanos in aq̄ citoniorū. aut ī suc
co agreste. aut in acetositate citri. aut in
aqua vbi cocte sūt lentes. aut vbi coctū
est lapatiū acutū. deinde desicca eos bene
& madefac ī oleo rosarū vel oleo de lenti
sco. aut oleo masticino. aut cū butiro. aut
oleo oliue. deinde assa sup patellā ferreā
vel terreā quā cū primo calefecisti & ab
stulisti ab igne. caue ne adurat̄ & destru
atur virtus eorū. Similiter assant̄ semina
que administrant̄ in medicinis flux⁹. Et
mod⁹ assationis eorū est iste. Accipe pa=
tellā ferreā aut eneā aut terreā aut lebetē
cum lato orificio & calefac bene. deinde
aufer ab igne & statim superpone semia
dum ipsa est calida anteq̄ infrigidetur. &
cōmisce ea semp: donec videas assationē
eorum completam ad voluntatem tuam
Et si non fuerit completa vna vice. pone
iterum & fac vt prius. Et scias q̄ non
oportet omnia semina equaliter assare:
quia sunt quedam que habent multam vi
scositatem. que debent ampli⁹ assari sicut
psillium. & caue ne comburant̄.

Halieldras	.i. stafixagria.
Halimach	.i. pimpinella.
Halileg	.i. halilig.

Halibium .i. planta que vocatur alibiem
& est yringium.

Halsia	.i. abrotanū.
Haltich	.i. asa.

CCCXXIIII.

HAlzuz ara. grece fohotia vel co
dea. latine limacia vel maruecia
Codea ex ea est terrena et mari
na & sunt de genere obstracorū. Sera.
li. aggre. cap. halzum. id est. limacie. ex li
macijs quando teruntur cum cortice suo
est virtus exiccatiua exiccatione forti &
administratur in cura apostematū diffici
lis resolutionis q̄ fiunt in cruribus a con
quassatione vel ictu. & exiccant ea. Et
quando limacie aduruntur cum cortice
suo desiccant desiccatione forti. Et est in
eis calefactio propter adustionem. Et
quando accipiuntur ex earum cinere. iij.
ptes. & ex gallis viridibus due. & pipis
vna. & terunt̄ oīa. fit medicina conferens
vlceribus intestinorum et vesice: quando
sunt putrida iuuamēto maximo. Et opor
tet q̄ terat̄ hec medicina cōtritione forti
& puluerizetur super cibos eorum. Et de
tur ex ea similiter in potu cum vino &
aqua. & caro limaciarum et testarū earū
conuenit vlcerib⁹ et morsui canis rabidi
Et caro limaciarum agrestiū qn̄ teritur
in mortario fit medicina q̄ exiccat mēbra
omnia in quibus est humiditas multa: et
propter hanc causam cōuenit hydropisi
sed humiditas limaciarum quādo accipi
tur sola sine carnibus. et miscetur cū oli
bano aut mirra aut calce aut cum aliquo
istorū. aut cū omnibus et teruntur simul
donec incorporentur: et fiāt sicut mel: fit
hec medicīa tenax glutinosa que exiccat
apata muscillaginosa que sub aurib⁹ sūt
exiccatione forti. et exiccat et coercet hu
mores qui fluunt ad oculos quādo ponū
tur super tēpora. Modus aūt accipiēdi
aquā limaciarū est. q̄ quādo pforatur ca=
ro ipsarū cum stilo ferreo et sint limacie
recentes: accipitur nāq3 humiditas ab eis
et colligitur in vase: Dyas. cap. de lima
cijs Codee vl' limacie terrene sunt bone
stomacho. laxant ventrez. sed ille que sūt
in fluminibus sunt pinguiores illis que
adherent arborum paruarum ramis. que
dicuntur salmi vel salmuci siue salsitē. la=
xant ventrem et prouocant vomitum. Et
quando ipsarum teste comburuntur cale
faciunt et adurunt et abstergunt scabiez
et morfeam. et aduruntur limacie cum
carnibus suis sicut sunt. et fit inde cohol
abstergunt cicatricem cornee oculi: et cu
rant vlcera oculi. et valent contra empe
tiginem. et fit emplastrum ex eis crudis
sicut sunt super tumorem hydropicorum
et minuit tumorem. nec separentur de lo
co donec dimittant humiditatem eius. et
sedāt apostemata podagre. Et qn̄ fit em
plastruz cū eis extrahit infixa corpori et
fragmenta ossiū. et teruntur et fit nasca
le cū eis: et prouocat menstrua. et fit em
plastrum vulneribus. et proprie neruorū

cum eis pistatis cum carne sua. et maxīe addito thure et mirra mixtis adinuicem & conglutinat ea: et caro earum curat vl cera. & teritur & miscetur cum aceto & stringit sanguinē nariū. & elixanē carnes limaciarum recentium & comedūtur: & sedant dolorem stomachi. & terūtur sicut exeunt de testis suis. & bibuntur ex eis cū vino et oferunt colice & dolori vesice Et quando accipitur de viscositate que est super carnē agrestium cum sūmitate acus. & ponitur super piluꝫ palpebre eiꝰ cuius ortus non est rectus sicut decet conglutinat eum & rectificat decenter Possunt hec omnia limacie marie facere sed minorem habent virtutem.

Halubub	.i. mercurialis.
Halum	.i. anisum.
Halcuen	.i. cotula.
Halbubub	.i. mercurialis.
Halbubul	idem quod supra.
Hals	.i. spelta.
Hal	.i. acetum.
Hamam	.i. columbus.
Hamanoib	.i. rasa.
Hambar	.i. ambra.
Hameses. .i. lapis in quo acuitur ferrum.	
Hameacti	.i. ebulus.
Hameien	.i. amomum.

CCCXXV.

HAmeb ara. vel hupue phatabalep. grece strignum vel cuculꝰ vel morella. latine vero solatꝝ vel vua vulpis. Sera. libro aggre. cap. hameb. Auē. Dyasc. Hameb. id est. vua vulpis & est solatrum. sūt eius quattuor species. vna comeditur. alie vero nō. sed illa que comeditur est domestica. et est herba non magna habēs plurimos ramos & folia nigra similia folijs hedarog. id ē ozimi. sed maiora & latiora. & habet semen rotundum: cuius color est viridis & niger. sed quando maturatur fit rubeus & quando frangitur inuenitur in eo multa humiditas. & granula que sunt semīa eius. Idem auē. Gal. Virtus eiꝰ est fri. in secundo gradu. & non est humida. sꝫ est media inter medicinas que humectant et que desiccant. & ipsum est compositū ex virtutibus contrarijs. s. humida & sicca & hoc qꝛ ī eo sunt due substātie. s. terrea & aquosa Est aliud solatꝝ qd̄ dicitur kekengi: quod habet folia similia folijs ꝑmi nisi quia sunt latiora eis. & rami eius quādo elongātur declinant inferius versus terrā: & habet fructū in chisti rotundū similem vesice. & est fructus eius granū rubicundum simile vue. quē quidā kikilium vocant. Et idem est alia species solatri faciens somnū. & est planta habēs ramos multos & spissos egredientes ab ea & sūt difficiles ad frangendū: & sūt pleni folijs in quibus est humiditas q̄ adheret manui. & assimilanē folijs citoniorū & flos eius est rubeꝰ sicut sanguis. non magnꝰ. cuius semen est croceū. & habet radicē non magnā multum. cuius cortex est rubei coloris & nasciē in locis aspis & petrosis. Gal. vni. sim. phar. cap. de strigno secundum translationē ara. Virtus solatri somniferi est ꝙ est fri. ī tercio gradu: & facit dormire: & habet proprietatem similem opij. nisi quia est debilior eo. Et idem Sera. Est alia species solatri que dicitur solatrū maniale. & est illud quod dicitur furiale. eo ꝙ facit furiositatem seu maniam. Et est planta habens folia similia folijs eruce. nisi qꝛ sunt minora eis. & spinosa. que diciē caradis. & habet virgas longas egredientes ab eius radice x. aut. xij. Et longitudo eius est duorum brachiorum. et in sūmitatibus eorum sūt capitella similia oliuis: nisi quia sunt sup capitella sicut pili ad modū arboris dulb et sūt minora oliuis et altiora. et flos eiꝰ est niger. et post florem emittit velut racemum. x. vel. xij. grana habentēꝫ. Et grana sunt rotunda mollia nigra in mollicie vue similia granis cussꝰ. et habet radices grossas albas concauas. quoꝝ longitudo est vniꝰ brachij. et nasciē locis mōtuosis et inter arbores dulb. Posse. Sera. quādo fit emplastrum cū folijs solatri et succaran conuenit formice et herisipile. Et quando teruntur contritione forti et miscentur cum sale et fit emplastrum cū eis curat scabiem vlcerosam et pruritum eiꝰ Et cōuenit dolori capitis: et inflamatōni stomachi. Et quādo teruntur fortiter cū sale et fit emplastrum cum eis. resoluunt apostemata que fiunt in radice auris. Et quando succꝰ eius miscetur cum cerusa et litargiro et oleo rosarum: et mutatur hora post horam: cōuenit apostematibus calidis q̄ fiunt in cerebro et capite infantium. Et misceē succꝰ eiꝰ sief qd̄ sumitur ad cursum humiditatum currentium ad oculum loco aque et loco albuginis. Et quando distillatur in aurē cōuenit dolori eius. et fit nascale cū eo et cōuenit cursui

humiditatū matricis. Gal. li. secundo de cibis cap. de solatro olerū nulliꝫ noui habēs tantā stipticitatē quantā morella ergo merito vt alimēto quidē ipso raro vt medicina aūt ꝯtinue vtimur. efficax ē eīn ad quecūqꝫ est oportunitas infrigidationis & stipticitatis. Alimentū aūt paucissimū habꝫ. Et Sera. kekēgi qḋ quidā nominā́t kakabū. virt⁹ ei⁹ est ꝙ fructus ei⁹ ꝓuocat vrinam. Et ideo admiscet̄ iste fructus in multis medicinis que cōferūt epati vesice & renib⁹. & hec herba administrat̄ in medicinis. & non comeditur. et fructus hic mundificat hyctericiam per prouocationem vrine. Et idē autoritate habix Alkekengi est aliud montanū aliḋ siluestre. & est album. & est simile in forma supiori. Et cōuenit succus eius bibit⁹ apostematib⁹ tam intrinsecis ꝙ̄ extrinsecis. & quādo linit̄ sup apostemata extrinseca. conuenit eis. Et granū eius quando bibitur conuenit vlcerib⁹ renū & vesice & granū eius est fortius domestico. Et idem Sera. Virtus solatri somniferi est que facit dormire. Et quando accipitur de cortice radicis eius aure⁹. i. & bibitur cum vino facit dormire. Et virt⁹ seminis eius est que prouocat vrinam. & ideo administratur in hydropisi. & bibitur de cortice radicis eius. ʒ. i. & facit dormire leuiore somno ꝙ̄ gūmi papaueris. & succus ei⁹ ꝓuocat urinam ꝓuocatione forti & dant̄ hydropico ex semine eius grana xij. & curatur. sed si plus dentur īducūt maniam. verum cui accidit hoc si biberit mellicratum curatur. Et cortex eius ingreditur in medicinis narcoticis. Et quādo coquitur in vino: & decoctio eius tenetur in ore sanat dolorē dentiū. & quando admiscetur succus radicis ei⁹ cū melle acuit visū. Et ideꝫ Sera. Virt⁹ solatri manialis est: ꝙ quando bibitur ex radice eius. ʒ. i. inducit somnia non recta. sed aliena. & quando bibuntur ex eo. ʒ. ij. inducunt furorem & velut ebrietatem tribus vel quattuor diebus. & quādo bibuntur. ʒ. iiij. faciunt hoc idem & eum occidunt & cura eius est mellicratuꝫ: quādo bibit̄ ex eo quātitas plurima et euomatur. & fiat hoc sepe. Et idem auto. Mesebalach. Solatrum maniale est fri. & sic. in tercio gradu. & est plus stipticuꝫ ꝙ̄ omnis alia herba. extinguit calorē igneū. & fruct⁹ eius generat semper permixtionē sensus deo oportet cauere ab eis. Gal. Virt⁹ corticis radicis ei⁹ fri. in fine tercij grad⁹ & sic. in secundo ꝓpe finē eius. vnde curat vlcera. Alie vero species nō sūt alicuius iuuamenti recepte interi⁹. imo si quis biberit ex eo aureos. iiij. moriet̄ inde. Et si bibatur minus inducit insaniā: sed vn⁹ aure⁹ aliquando non nocet. Sed sciendū ꝙ vbi ista translatio dicit aureus ī greca translatōe inuenitur. ʒ. i.

CCCXXVI.

Hamech ara. grece kamaket vel kamachet. latine vero tuberi. et est fungus quidam. Et quidaꝫ vocant ipsum fungum vescenium. Sera. li. aggre. cap. hamech. Auto. Dyasco. Hameh est radix rotunda non habens folia nec tyrsum. color eius est rubeus. et reperitur in vere: & comeditur crudus & coctus. Et idem auto. Gal. Substātia e⁹ est terrea multum: admiscetur ei parum substantie subtilis. Et dicit Gal. in libro ḋ chimis: Kameket generat grossū humorem. & non est multum mali chimi. Et dixit in libro venenoꝝ ꝙ generat stranguriā & colicā. similiter faciūt fungi. et melius eoꝝ est illud quod reperitur in arena habens paucā aquā. Auicen. libro. ij. capitulo Tubera. sunt ex substātia terrea plus et aquea minus. et in ipsis est aereitas et subtilitas pauca. meliora eoꝝ sunt arenosa illa in quibus non est odor mal⁹ et que ex eis sūt sicca: deteriora sūt humidis. sunt grossa valde: et gerueāt hūorē grossum melancolicuꝫ: et sunt dure digestionis: et tyriaca eoꝝ est vinum purum et species cōdientes. Almāsor tractatu tercio cap. de tuberib⁹. Tubera fri. sūt et grossa. flegma quoqꝫ generāt crudum que autem ex eis ruborem habent mala existunt. quorum multa cōmestio colicam generat: nec etiam absqꝫ calidis sunt edēda condimentis.

Hamepitas . i. ypericon.
Hamibum . i. amilum.
Hamil . i. millefolium.
Hamilil idem quod supra.

CCCXXVII.

Hamdebut arabice. latine tela aranee. Sera. li. aggre. cap. hamdebut. aut̄. Gal. Tela aranee quādo superponitur vulneribus que fiunt extra corpus non sinit ea apari. Et idem aut̄. Dyas. quādo miscet̄ cū aliquo vnguento et extenditur sup petiā. et ligatur sup tpa et super pulsus brachiorum

curat fe. tercianã. Et qñ ponit̃ sup locum vnde fluit sãguis stringit eũ statiz. & qñ ponit̃ sup vlcera ñ ꝓfũda ꝓhibet ea apa ri: & ex tela aranee est quedã species que est alba & dura. q̃ secundũ ꝙ dicũt q̃daz si restringat̃ in corio & suspendat̃ super adiutoriũ q̃rtanarij aufert eã. Dyas. ca. de tela aranee. Tela oĩbus est nota: vires habet ꝯstringentes admixta quibusdã vn guentis. tpib⁹ imposita fe. curat. sãguinẽ defluentẽ retinet. supposita vulneri con cauo ꝓhibet fieri saniẽ. sine tumore vulne ra sanat. cũ oleo cocta dolorẽ auriũ miti gat. Aranea trita & imposita: & in pla gella & fronti imposita tpibus tertaicas passiones ꝓhibet Albũ op⁹ aranee corio ligatũ & collo suspensũ quartanas tollit vt dicit Almãsor cap. de aranea. Aranee opusculũ abstergit & curat serpiginẽ: et ꝓpter h⁹ ponit̃ in quodã vnguẽto ad ser piginẽ qd̃ ponit̃ i antidotario gal. miori

CCCXXVIII.

Hanabroch ara. latine vpupa auis. Sera. li. aggre. cap. ha nabroch. Auẽ. gal. Huiusmodi auis habet coronã q̃ fit super caput eius ex plumis. & quãdo bibitur ex iure ipsi⁹ & bibitur ex cibo eius multum. cõuenit dolori colico. Almansor tractatu ter cio cap. de auib⁹. Caro alaude que pilea ta dicitur: ventrem stringit. cuius ius vẽ trem fluere facit.

CCCXXIX.

Handachuca vel chua vel cuf arabice. grece lothos vl' zbarat vel lotus. latine vero trifoliuz vel quedam species trifolij de qua dicit Dyasc̃. cap. de trifolio. & habet odorem aspalti. Sera. li. aggre. cap. handachu ca nominat eũ Dyas. Lothos. i. trifoliuz & est zart siue garch & chua. & est duarum specierum. s. domestica & siluestris Siluestris quidem habet stipitem longi tudinis duoꝝ cubitorum vel brachioruz & plus parũ. & nascuntur ab ea ramuli multi: & q̃lĩbet habet foliũ in extremo quod assimilatur handachuche q̃ oritur in paludibus: & dicitur trifolium: & ha bet semen simile fenugreco: nisi ꝙ est mi nus satis. Sed sciendũ ꝙ illa vocat̃ a qui busdam herba flaura vel herba maura. sꝫ Dyas. vocat ipsũ trifoliũ mai⁹. domestica que nascitur in ortis: & est quedam alia que nascitur super aquas: & maxime in babilonia: quãdo fluuius irrigat terram. & est herba habẽs crus simile cruri fabarum: & est semẽ albũ simile fagi in capiti bus: & dicũt ꝙ extenditur quãdo oritur sol: & apparet super aquã. Et quãdo occi dit restringit se & submergitur in aqua. Et capita eius similantur capitib⁹ papa uerũ magnoꝝ. & in capitib⁹ est semen si mile giguers & scariole. et exiccant ipsuz in babilonia. et faciũt inde panẽ. & habꝫ radicẽ similẽ citonio. que comedit̃ cocta & cruda. et sapor decocte assimilatur sa pori vitelli ouoꝝ. et vocat̃ handa et heu che. Et Auicẽ. in secũdo dicit ꝙ de eis se minib⁹ fit panis. Dya. cap. de trifolio Trifolij genera sũt duo. s. maius et min⁹ Mai⁹ habet tres species. vnũ appellat̃ tri foliũ vel trigenon ponfillon qd̃ latini tri foliũ odoratũ dicũt vl' sulfuratũ Secũda trifolon vel exalbida vel oxitrifolon dici tur. latine trifolium acutum vel alleluia Tercia dicitur trifolon dematices siue ꝑ temon. et est trifoliuz porcinũ vl' equinũ Maius grece vocatur trifolium egocerõ vel lothos ara. handachuca. latine trifoli um leporinuz vel herba flaura vel herba maura. cui⁹ frutex est longa cubitis duo b⁹: virgas tenues habẽs. in circũitu duo folia in extremo in similitudinẽ folioꝝum lupini. et nigra et singulis virgis tria fo lia ꝑ singulas nationes habens. coma eius in initio folioꝝũ odorem rute reddit. qui cum creuerit aspalto in odore similis est flos est illi puus et purpure⁹ ex quo sem profert velut latum: et in figura cornicu latum. radix est illi oblonga et fortis vir tutis et acerrime et diuretice. Posse. Sera. auto. Albugerig. Andachuca silue stris conuenit stomacho frigido. et gros se ventositati. et aqua eius abstringit vẽ trem et valet colice passioni. si ponatur super morsum scorpionis. sedat dolorem ex eo. Et si ponit̃ super membrum in quo est mordicatio animalium nõ inducit do lorem. et semen eius est fortius folio. et est bona dolori testiculoꝝũ. et principio hydropisis. et dolori matricis. Dyasc. Trifolium maius vel lothos virtutis diu retice et acerrime est. semen eius et folia cũ aqua bibita pleureticis et dissurijs et epilenticis et hydropicis in initio singula re presidium est. stericis causis opitulat̃ menstruis imperat. oĩa ꝑdicta feminis ipsi⁹. ʒ. mj. et folioꝝ. ʒ. mj. curant. folia ip sius cũ oximelle accepta morsib⁹ venena tis occurrũt. fe. ut dr tercianis tria folia

aut tria grana seminis ei⁹ cū vino bibita medicantur.
Haneb. id est. iuiube.
Hanerie. id est. vene que sunt in labijs.
Hanel. id est. iuiube.
Handebal. id est. tela aranee.
Handebelasamū vel bendebelismū. id ē. xilobalsamū.
Hansel. id est. squilla.
Hanisa ara. latine vētricul⁹. Sera. li. aggre. ca. hanisa aut. dyas Hanisa. i. vētricul⁹ gallie antiq̄ ē medicia maturatia Et pellicula iterioꝛ vētriculi galli siccata & ꝑpinata in potu ꝯuenit egritudini oꝛis stomachi. ista lati⁹ īuenies in l. gigeg.
Hanub. id est. hircus.
Hanudim. id est. acoꝛus.
Hanudab. id est. abꝛotanum.
Han. id est. mel.
Hapar. id est. capparus.
Hapapir. id est. papirus.
Hapagratos. id est. vsnee.
Hara. id est. cucurbita.

CCCXXX.

Harach arabice. latine sudoꝛ. Sera. libꝛo aggre. capitu. harach autoꝛi. galie. Harach. id est. sudoꝛ. In sudoꝛe hominis est salsedo & amaritudo pauca maxie qn̄ admisce tur cū puluere illius loci vbi luctāt hoīes & accipitur & linitur super tumores qui fiunt in coꝛpoꝛe ꝑter naturaꝫ. & resoluit omnes. & in illo puluere solo est virtus resolutiua & stiptica. quādo ponit̄ ergo iste sudoꝛ cum illo puluere super apāta māmillarū resoluit ea. & extinguit infla mationem earū. Et linitur cū eo dublet & conuenit. Et ego sum vsus in apātib⁹ lumboꝛum. & sedata fuerūt apostemata & resoluta & eger fuit curatus. Sed qn̄ apāta qui curantur cum isto medicamie sūt sicca & dura. opoꝛtet ꝙ mollificētur cum oleo de albhāna aut rosarū. quando miscetur cū hoc oleo cōueit coagulatōni lactis in māmilla. & resoluit ea. & ī hūc modū optet ꝙ vtat̄ eo in oīb⁹ apātibus. Sudoꝛ equi qn̄ calefit cū aceto conuenit epilēsie. Et si admistrat̄ in moꝛsib⁹ vene nosis cōueit. & ad hoc valet sudoꝛ ouiuꝫ
Harabamen. i. sterc⁹ colūbinū.
Harabatra. id est. sterc⁹ bouis
Harathaur. idem quod supra.
Haraltil. i. stercus caninū.
Haramiem. i. stercus capꝛinuꝫ.
Haragaraen. i. sterc⁹ pecoꝛinū.
Harafaras. i. sterc⁹ caballinū
Harabermar. id est. sterc⁹ asini.
Hara. id est. iuniperus.
Harba ē q̄dā auis q̄ vocabat̄ barba. cui⁹ vtutes īuenies in. l. dem. & in l. tamie.
Harbatini secundū dyas. est lonchitis.

CCCXXXI.

Harbalim ē q̄dā herba silis scopēdꝛie. semē ei⁹ āgulatū ē sic lā cea. et ē domestica et siluestris domestice caliditas ē pauca. siluestris ca. est in secundo. & est consolidatiua. Eius folia sicca in potu sumpta vel cum aceto super splenē posita sanāt splenē. Aui. libꝛo secundo cap. de harbalim.
Harcharcharaba. id est. piretrum.
Harna. id est. poꝛcelliones vermiculi scꝫ qui moꝛantur sub vasis aquarijs.
Hartas. id est. cardus.
Hartatū dicit̄ argastus. & ē semē triangulatū. et est vt lancea. et folia ei⁹ sunt magna lata similia folijs scolopendꝛie.
Harens. id est. herba.
Hares maneries. id est. cibi frigidi.
Harmel. i. cicuta pꝛo qua. l. l. succarā. & vocatur armel per a. quando est species rute. vt supꝛa in. l. a. et quando stat pꝛo cicuta scribitur per h. vt hic.
Harmene. id est. basiliscus.

CCCXXXII

Harnech arabice. grece lepina arsenicum. latine vero auripigmentum. Auripigmentum ca. est et sic. in quarto gradu. de vena terre fit. Sunt eius due species scilicet rubeuꝫ et citrinum. Citrinum competit medicie
Serap. libꝛo aggre. capitulo harnech aut. dyas. Harnech. i. auripigmētū. et sūt ei due species. s. rubeum et citrinū. et sūt eiusdem minere. melius autem ex eo est illud quod est laminosum habens coloꝛeꝫ similem auro. et lamine eius separantur facile. et sunt composite vna super aliam non haben tes admixtaꝫ terram vel aliud Rubeuꝫ autem est eligenduꝫ illud quod est valde rubeum. et cito frangibile et mundum simile cenabꝛio. et odoꝛ eius sicut odoꝛ sulfuris. virtus eius est calida adustiua Dyas. cap. de arsenico. Arsenicū nascit̄ in hellespōto vbi et sādaraca verum optimū est latioꝛes lamias habēs et aureū coloꝛem. et venas separabiles a se. vt separi videātur. mūdū sine soꝛdicie tale ī hellespōto nascitur. eius grana sūt duo. vnū est equale supꝛa et aliud fuscū

in colore sandarace. & ex pc̄to & capa-
docia venit. Istud vero assatur sic. pone ī
testa noua & carbonibꝰ igneis suppone
& freq̄nter agita ꝙdiu ignescat. et mutꝫ
colorēꝫ. et cuꝫ friguerit repone. Quidam
dicunt ꝙ ex auripigmento per quandam
sublimationem fit resagal. & hoc idem
iterū sublimatur. et fit ex eo forte rupto
rium. Auicē. libro secundo capitu. de
arsenico. Arsenicum aliud est albū aliud
est citrinum. et aliud est rubicūdū. meliꝰ
ex rubeo est rubeum imbibitum rubedīe
quod est aptum teri. et suo odore sil'atur
odori sulfuris. Et melius ex citrino ē qd̄
est pulverizabile. armenum. aureum & la
minosum. subtile quasi ipsuꝫ esset tale. ci
trinum ca. est in tercio gradu siccum in
secundo. oīa sunt putrefactiua mordi
catiua. qd̄ ex eo ru. ē meliꝰ ꝙ alcalcadicō
Posse. Contra asma ex humida causa
ponatur auripigmentum sup prunas. &
capite īclinato patiēs recipiat fumū per
embotū. Itē. ʒ. i. auripigm̄ti sūpta cū ouo
sorbili ad tussim valet. Ex calce viua &
auripigmento fit psillotrum sic. Accipe
ʒ. iiii. calcis viue & resolue ī aq̄ et bulliat
postea adde quartam ptē. ʒ. auripigmēti
& coque. signum decoctionis est quādo
pēna īmissa & stati extracta leuiter ma-
nibus depilatur. Si vis remouere pilos
oportet te esse in loco calido. Contra ser
piginem & empetiginem. Accipe duas
ptes saponis spatarēti. et terciā auripi-
gmenti et distempera & fac vnguentuꝫ
& vnge. sed prius ablue ptem illā cuꝫ aq̄
et post vnctionēꝫ similiter. quia si diu re
maneret corroderet tam bonā ꝙ malam
carnē. ter vel quater ita abluas & vngas
Itē si radicitus pilos extrahere volueris
iunge ex succo iusquiami et auripigmēti
ana equaliter simul confectis. & nunꝙ ā
plius renascentur. Ad vngues repandas
Accipe serapinū & puluerē auripigmēti
& misce cum oleo. & inde fiat emplastrū
& pone super vnguem sine dubio cadet.
Dyas. Virtus auripigmenti ē stiptica
et calastica cum ignea vi et castaltica. cuꝫ
calce viua mixtū et corpori illmitū pilos
tollit. hec mixtura miospone a grecis. et
latine dicitur achillea. vires habet arseni
cū vt ignis. adurere potest et alienatōes
consumere. Aui. Abradit pilos et cuꝫ
gūma pini est conueniens alopitie. fit ex
eo emplastrum cum adipe super vulnera
cum adipe et oleo conuenit scabiei. et sa
hafati humide et putredini. et abstergit
et adurit cutēꝫ. et permiscetur cuꝫ mirra
ad pediculos et vestigia sanguinis. et cuꝫ
pice vestigijs vnguis. et q̄nqꝫ admistrat̄
cum oleo ad pediculos. Cerotum factū
ex eo conuenit. et proprie ex rubeo her-
petihestiomeno in ore et aure et vlceribꝰ
eorum. datur ad potandum inflatis cum
ydromelle. et assumitur cum gūma pini
ad tussim antiquam. et sputo saniei et sā
guinis. Et quandoqꝫ ponit̄ in pillulis q̄
sunt ad asma. et miscetur cum oleo rosa
rum ad bothor et emoroidas in ano. Qd̄
ex eo sublimatum est interficit. Et album
ex eo interficit.

CCCXXXIII.

hArim vel harin arabice. grece
ampeleos. latine vero vitis.
Serap. libro aggre. capitu.
harim. Virtus ex ea est domestica et silue
stris. et alba et nigra. domestica est vitis
vini. et siluestris est que grece vocatur
ampeleos agria. hastas habet longas et
lignosas et asperas. folia ei strigno orti
uo similia. sed latiora et minora. florēꝫ ha
bet sicut capilli. sꝫ semē habet vt botrus
quod cū maturauerit rufū facit colorem
obrotundum. alia species est que vocat̄
lambrusca vel vitusu. cuius flos vocatur
ynantus vel ynantium vel anteflores. et
est masculus de qua inuenies ī. l. enantiū
et est planta ī qua sunt grana parua sil'ia
botris vue paruis. et quando sūt matura
color eorū est rubeus. et figura sui grani
ē rotūda. et racemi sui botri reseruantur
in sūmitate eius. et grece vocatur ambo
losagine. Est alia species vitis que dicit̄
vitis alba. et est fesera. ꝑ qua. l. l. fesera.
Et alia species q̄ latīe dicitur vitis nigra
et alio noīe dicitur cucurbita vel brionia
dicitur grece āpeleos melana. vel ābulos
melana. ara. feiirestenta. et ē planta scdꝫ
dyas. que habet folia similia folijs plante
que dicitur edera. nisi quia dilatant̄ plus
ad similitudinēꝫ foliorūꝫ herbe que dicit̄
semitas. et rami eiꝰ similiter. nisi qꝛ folia
istius et rami eius sunt maiores. et ipsa
circūuoluit̄ āplectens plantas alias qbꝰ
approximat. et suspenditur eis cum suis
capriolis. et habet fructū similē racemis
vue vitis albe. viridēꝫ in sui principio et
nigrum cum maturatur. quē cū fregeris
buxeum reddit colorem. et radix eius est
magna et nigra exterius vel buxea. et
interiꝰ subalbida. Caprioli huiꝰ comedūt̄

ēt habent diureticam virtutem Galie.
vi.sim.phar.capitulo ampeleos melana
Ampeleos melana siue vitis nigra vocatˀ
hec ꝓprie brionia.i.lupill⁹ vel siluestris
cucurbita. Posseđo. Vinum vitis albe
domestice secundum gal.vi.sim.phar.ē
calidū in secundo gradu. Et vetus ex eo
est in tercio gradu. Et mustū est in pꝛīo
et manifestatur vnumquodqꝫ in primo
gradu. et per manifestationeꝫ caliditatis
inuente in eo. sed de vua īuenies ī litera
cui. Vitis domestice succ⁹ secūdū Sera.
et potissime foliorum eius conuenit habē
tibus vlcera in intestinis. sunt fri. & sti-
ptice. et qui expuunt sanguinem. & qui
conqueruntur de ardore stomachi. et p̄-
gnantibus habentibus appetitum corru-
ptum. Et capꝛioli eius quando infundū
tur in aqua et bibitur faciunt hoc. Et la-
crimus huius vitis est similis gūmi. quia
coagulatur super palmites. qui potatus
cum vino expellit lapidem. Et linitur cuꝫ
eo empetigo. et curat eam. et scabiem vl
cerosam similiter & non vlcerosaꝫ. & op
tet ꝙ anteq̄ꝫ linias cuꝫ eo. ꝙ linies mēbꝝ
cum nitro & oleo assidue et abradas pi-
los. Cinis acinorum aut vinacie quando
emplastrantur cum aceto curat anū quā
do ab eo euulse sunt emoroide. et curat
concussiones neruorum. et confert mor-
sui tyri. & quando fit cum eis emplastrū
cum oleo rosarum & ruta & aceto con-
fert apostematibus calidis que fiunt in
splene. Succus enim agrestis id est. vue
nō mature. opoꝛtet vt exprimatur anteq̄ꝫ
abscōdatur stella canis. et ponatur ī sole
in vase eneo rubeo cooperto cum panno
& dimittatur ī sole donec coaguletur. &
de nocte ponatur vas sub tecto. qꝛ ros
prohibet coagulationes cuiuslibet succi.
Et melioꝛ ex eo est ille qui est citrinus de
clinans ad rubedinem. & est frangibilis
& stipticus forti stipticitate et moꝛdicat
linguaꝫ. Et sunt qui decoquūt succū istū
& conficiūt decoquēdo et cōuenit. coct⁹
cum melle & vino dulci neruis qui sunt
in lateribus gule et palati & ipsi vuule
& gigiuis fluxis q̄bus abundant hūores
& auribus a quibus egreditur sanies. &
cum aceto conuenit fistulis & vlceribus
fraudulētis. & fit cristere cū eo ad vlcera
intestinorum et ad cursum humiditatum
antiquarū ex matrice. & potatˀ ꝓ sputo
sanguinis. Sed vinum de vua acerba fit
in hunc modum. Accipe de vuis que non
sunt complete mature. sed sunt muze &
ponantˀ ī sole trib⁹ dieb⁹ aut q̄ttuoꝛ do-
nec fiāt extenuate. & exp̄matˀ ab eis vinū
& reponatur. Et virtus huius vini est
stiptica. & corroboꝛat stomachū. et ɔueīt
illis qui nō possunt digerere. & conueīt
stomacho relaxato. et pꝛegnantib⁹ et ha
bentibus colicam cum qua euomitur ster
cus. Et valet egritudinibus epidimialib⁹
Et opoꝛtet ꝙ illud vinū dimittatur ve
terascere pluribus annis. quia nisi hoc
fiat non est aptum ad potandum. Sed v̇
tus passularum est que maturat et resol
uit resolutione temperata. et passule exte
nuāt. Stiptice sunt frigidioꝛes aliis. et
dulces sunt calidioꝛes et humidioꝛes. &
stiptice. foꝛtificant stomachū et retinent
ventrem. Et dulces sunt medie in hoc &
sedant moꝛdicationē que cōtingit in oꝛe
stomachi. sꝫ quātitas nutrimēti ī passulis
dulcibus carnosis est amplioꝛ. et passule
dulces carnose sunt maioꝛis nutrimenti
q̄ꝫ vue. et mīoꝛis abstersionis et lenitēīs
q̄ꝫ ficus sicce. verū sunt cōuenīētioꝛes q̄ꝫ
ficus. Et sic dicit Sera. auto. gal. & dixit
ī almiamir. In passulis foꝛsan est res que
laxat propter suam aggregationē. et hoc
est q̄re posuim⁹ eas maioꝛis nutrimenti
epati. volo dicere ꝙ pꝛopter earū aggre
gationem. quoniam est in eis stipticitas
q̄nta necessaria est epati egrotanti. et est
cū hoc in eis ꝙ maturant hūoꝛes crudos
indigestos. et equant humoꝛes malos &
temperant eoꝛum complexiones. Et sūt
in natura sua tarde ad recipienduꝫ putre
factionem. & in tota earum substantia
sunt similes epati. Alkesmes sūt passule
sine granis que nominātur aferisis & sūt
multum dulces & sunt ceteris melioꝛes.

Gal. vi. sim. phar. capitu. de vuapassa
Astasis. & ē vuapassa digestīe simul &
stiptice & diafoꝛetice lente ꝑticipat vir
tutis. Dyasco. Albe passule sunt pl⁹
stiptice. et carnes passularū q̄n extrahūtˀ
ab eis grana. et q̄ndo comeduntˀ ɔueniūt
cāne pulmonis. et conferunt tussi renib⁹
et vesice. et quando passule comedūtur
sole cū nucleis ɔferūt vlcerib⁹ intestīoꝝ
Et quando caro passularuꝫ miscetur cuꝫ
farina et gegneisi id ē. scariola et ouis et
modico melle. et comeditur admixto mo
dico pipere expellit flegma per os. et
quando miscetur cum farina fabarum et
cimino. et fit inde emplastrum conuenit
apostematibus ca. intestinoꝛū. et quādo

passule ꝑ istate miscentur cum ruta. et fit
ide emplastꝝ. delet quod apparet in cute
ex clauis et vlceribus fraudulẽtis scilicet
cancro. quando fit ex eis emplastrũ cum
opoponaco conuenit podagre. et q̃n̄do
ponitur super vngues eradicat eos. Et
meliores ex eis sunt kesmes sine granis. et
post eas sunt pingues subtilis corticis et
parui grani   Gal. vi. sim. phar. capitu.
girgata g̃na vue q̃ grece girgata vocantᷣ
idigestibilia sunt. substãtia eius ẽ grossa
terrea ꝓut & gustu declaratur. q̇a sapor
eius est acerbus vel ponticus. virtus eiꝰ
fri. in p̄rio. sic. ĩ scd̃o gradu. & stipticat
& ostringit. et cõuenit om̃i fluxui vẽtris
iuuamẽto magno.   Sera. Vinacia vua
rũ reponitᷣ et seruatᷣ. et fit emplastꝝ ex ca
cũ sale ap̄atibꝰ calidis. et ap̄atibꝰ mãmil=
laꝝ. Et q̃n fit cristere cũ decoctõe eiꝰ cõ
uenit vlceribꝰ ĩtestinoꝝ et fluxui ãtiquo
& fluxui humido ãtiquo matricis. q̃n̄do
ex ea fit sessio mulieribꝰ. et fiũt cristeria
matricũ cũ ea. Et idẽ aut. dyas. Vinũ no=
cet neruis et sensibꝰ. sꝫ ip̄m ẽ delectabi=
lis saporis. Et ideo optet cauẽ de eo si a=
liud mẽbꝝ est egꝝ. Sꝫ si paꝝ sumatᷣ d̓ eo
ĩ dispositõe sanitatis et tñ mixtũ aq̃ non
nocet. Et qd̓ de eo est vetꝰ multũ album
subtile prouocat vrinam. nisi quia facit
dolorem capitis. & qui bibit ex eo satis
nocet stomacho. Nouum vero generat in
flationem. & est difficilis digestionis. &
inducit somnia mala. & prouocat vrinaꝫ
& laxat ventrẽ. & mediocre inter nouũ
& vetus est sine malicijs eoꝝ. q̃propter
oportet vt eligatur potus eius pre alijs
sanis et egris. Et vinum album & subtile
est bonum stomacho. et cõuenit vsus eiꝰ
magis in sanitate et egritudine. & est ꝓ
pinquiꝰ ad molliendũ ventrem q̃ꝫ rubeũ
& nigꝝ. et vinũ nigꝝ ẽ grossũ tarde di=
gestiõis. & iebriat et ĩgrossat carnẽ. et
ↄuenit fluxui sanguis vẽtris. Et vinũ ru=
beũ ẽ mediũ ĩter virtutẽ illoꝝ. Et vinuꝫ
nigrũ grossũ ẽ malũ stomacho & ĩflatiṽ
nisi qꝛ augꝫ carnẽ sicut grossũ. dulce ve
ro ẽ grossũ. & ẽ tarde digestiõis. et ĩflat
stomachũ. laxat vẽtrẽ sicut mustũ. nisi qꝛ
virtꝰ eius ẽ debilior. et cõuenit vesice &
renibꝰ. et conuenit ap̄atibus ĩ visceribꝰ
quando infunditur lana non lota in ip̄o
& superponitur. Et quãdo ponitᷣ super
vlcera fraudulenta. et super pruriginosa
vlcera. & sũt vlcera ad que fluũt humores
conuenit eis. vinum non stipticũ ẽ magis

prouocatiuum vrine. et facit sodam etiã
ebriat. ponticũ vero est magis cõueniẽs
cibo. & stringit ventrem. & nocumentuꝫ
neruoruꝫ & prouocatio vrine sunt in eo
minus. & quando vinum bibitur cũ oleo
prouocat vomitũ. et conuenit lacti coa
gulato in stomacho. et ardori renũ & ve
sice & vlceribꝰ q̃ sũt in eis. Et q̃n̄do bibi
tur quãtitas conueniẽs vini iuuat illos
q̇bus datũ est in potu venenũ frigidũ vt
coriandrum et opium. & omnes medicĩe
que interficiunt propter frigiditatẽ eaꝝ
& conuenit morsibus venenosoꝝ aĩaliuꝫ
& conuenit illis q̇ sudãt multũ & maxĩe
album vetus boni odoris quando potatᷣ.
Gal. tercio de complexionibꝰ cap. iiij.
Vinum valitudinem tribuit citissimam.
Et idem viii. sim. phar. ca. de vino. Vinũ
ex secũdo gradu ẽ calefactiuũ. quod vẽo
sufficienter est antiquum ex tercio sicut
mustum nominatum est primi gradus. ꝓ
portionabiliter autem caliditatibus sunt
eius siccitates.   Rabi moyses. Nõ ẽ me
lior res potatõe vini ad virtutis debilita
tẽ.   Sera. Fex vini optet q̃ꝫ admĩstretᷣ
illa que est ex vino veteri. Et oportet q̃ꝫ
cõburatur sicut cõburitur spuma maris
postq̃ꝫ desiccatur desiccatione forti. Et
quidam ponunt eam in vase terreo nouo
& accẽdunt sub ea ignẽ fortem. & dimit
tũt donec ĩflametur. & oportet q̃ꝫ scias
signum bone adustionis eius. et ẽ q̃n̄do
ĩmutatur color eius ad albedinem. et ad
aereitatem. & quando applicatur lingue
inflamat eam fortiter ꝓpter fortitudĩem
adustionis. eodem modo comburitur fex
aceti. Et fex adusta habet virtutem cõbu
rendi multũ forti adustione. et abstergit
et aufert carnem superfluam vlcerum. et
est stiptica & ca. & exiccat. et oportꝫ q̃ꝫ
ipsa administretur cum est noua virtus
eius resoluitur cito. & propterea optet
q̃ꝫ non dimittatur extra vas. & seruetur
bene cooperta et obturato vase. Et ipsa
quidem aduritur sicut tucia. Et quando
fit emplastꝝ cũ ea sub vmbilico et super
pectinem abscindit menstrua. et resoluit
apostemata mãmillarum. Sed fex adusta
quãdo miscetur cũ resina pini et liniuntᷣ
deide capilli et dimittũtur sic vna nocte
rubificat eos. Et ipsa quidem ponitur in
medicis oculorũ sicut tucia. et abstergit
et valet obscuritati visꝰ.   Paulꝰ ca. de
tartaro. Tartaꝝ vini qd̓ ĩuenitᷣ in vegete
est. ca. et sic. ĩ tercio gradu quod de vino

ꝑuriori eſt meliꝰ eſt·litargirum infūdat̃ in aceto per noctē ·mane reſoluatur·ad idē ex eo & oleo nucis fit cōmixtio ſup ignē·et tartaro in multa q̄ntitate addito mox ab igne deponatur ·hoc vnguentū valet ad ſcabiē et ſerpiginem·pulvis eiꝰ in cibis ſumptus pinguedinem extenuat cōſumēdo· pulvis in quantitate·ʒ· 5·vel ʒ iii·cum me.le roſarū vel cū oleo educit v·vel vi·vicibꝰ puluere maſticis addito pro aceto·l·l·chal·de vino autē multa vi de apud Auicennā tercia primi·& apud Yſaac i dietis pticularibuſ· Virtꝰ alteriꝰ ſpeciei·que dicitur vitis nigra ſecundū dyaſ·capzioli eius comeduntur & habēt diureticam virtutē·ſplenem ſiccāt· epi lenticis cathaplaſmatibꝰ adhibita laxatō nibꝰ medenē·Et virtꝰ vitis agreſtis ē·ꝙ radix eiꝰ elixa in aq̄ et bibita mixta vino maritimo numero ciatorū duorū accepta ydropicos purgat·et om̄es maculas cor poris tollit· Capzioli ipſius in ſale com ponūtur·& flos eius in puluerē redactꝰ cū vini ciatis duobus ſumptus facit ad ſtranguiriam· Radix eius data vt ſupra tuſſim ſedat·Et ad defectionē ſtomachi radicis pulvis multum valet·vires habet ſtomacho vires repreſentantes

CCCXXXIIII·

HArmuſel arabice·grece & lati ne gariofilus· Sera·libro ag gre·capitu· harmuſel· Harmu ſel id eſt·gariofilus·& eſt fructus·& li gnum eius adminiſtratur ſicut defertur ex terris indie cum fructu ſuo· Et ſunt eis capitella habentia detes·& meliores ſunt quorum color vergit aliquantulum ad ruborem·et habent bonitatē multam maxime illi qui colligūtur ex arbore ſua cum digitis ſingulariter vnus poſt vnū

Dyaſ·Gariofili·i·fructꝰ·et lignū eius admiſtrat̃ ſicut deferē ex terris idie cum ligno ſuo·et ſunt in eis habētia capitella dentes·& meliores ſunt quorū color ver git aliquantulum ad ruborem· & habent bonitatē multā maxime illi q̄ colligūtur ex arbore ſua· Aui·libro ſecūdo capi· de ſafar·Safar gariofilꝰ eſt ſicut ſābucꝰ ſed eſt nigrior·& qui eſt maſculus eſt ſi cut nucleꝰ oliue ſed longior. & vehemē tius niger .Et eſt fructus arboris in inſu la indie·& gluten ipſius exiſtit in virtu te glutis albotim· ille qui eſt melior eſt ſimilis nucleo ſicco ſuauis et acuti odoris ca·& ſic·in tercio gradu· Poſſedon̄ · Serap·aut·bachin igreditur i medicinis q̄ acuūt viſū.remouet nāq̄ obſcuritatē viſus et ꝯfert ſebel·Et gluten garioſ· eſt ſimile glutini albotim·Idem auto·Raſis· gariofili ꝯfert ſtomacho et epati· ꝯfortāt cor· & ſtringunt ventrē·& digerūt cibū Et auto·Yſaac·q̄ndo bibitur ex gariof· ʒ·5·cū lacte i ieiunio corroborat potētiā coitus· Aui· Corporis odorem bonū efficit·abſtergit viſum & conuenit pāno & confortat ſtomachū et epar·et remo uet vomitum et nauſeam·

Harica·i·ameos quidā dicūt ꝙ eſt carui. Hari· ·i·iuniperus·

CCCXXXV

HArſyarbay vel pſoidani arab· grece proſerpinata·vel poligo nia vel porcinacia ·vel ſangui naria·vel multigonia·latine vero centum nodia.vel corigiola minor·vel lingua paſ ſerina·vel geniculata· Serap. libro ag gre·capitulo harſyarbay autorita· dyaſ· harſyarbay·id eſt·centumnodia. & in lin gua perſica dicitur pſoidami. Eſt enī cē tūnodia maſculus & femina·maſculꝰ eſt herba que naſcitur omni anno· hec habet ramos ſeu virgas rectas molles ſubtiles nodoſas·& diſtenditur ſuper faciē terre ſicut gramē·et folia habet ſilia folijs rute niſi quia ſunt mollia et longiora· et habē iuxta vnumquodq̄ foliū ſemē·et ꝓpter hoc dicitur maſculus·et habet florē albū et rubeum·ſed femina habet plantā ꝑuā et virgam vnicam tam teneram ſimilem canne·et habet nodos ſimiles nodis q̄ ſūt in radice canne et in nodis ipſis ſūt folia egredientia ab ipā virga ſimilia foliis pini et habet radicem i qua nullū ē iuuamētū Naſcitur iuxta aquas·hec latine vocatur cauda vulpis·que eſt virga paſtoris feia ſicut apparet in litera dipſeus. Galie· viii·ſim·phar·capi ·de Poligonia· et eſt centūnodia· habet q̄dē quid ſtipticitatis dominatur vero in eo aquoſa humiditas vt ſit i ſecundo gradu ex infrigidātibus pharmacijs·vel in tercio ſcōm pͥcipium

Dyaſ·capi ·poligonos·Poligonos ·i· centūnodia maſculꝰ herba eſt que habet virgulas teneras·et molles·et m̄ltas no doſas et ſpāſas ſup terrā ſicut agroſtis vnde et policarpos dicta eſt·folia habet rute ſimilia ſed oblōga et mollia. et ſemē in folijs ſingulis· vnde et maſculus dicta eſt·flos eſt illi albꝰ aut feniceus .virtutē habet frigidam et ſtipticam· Poligonos

vero femina frutex est vnus virgā habēs cannosam & mollem spissam & nodosaz in quibus nodis folia sunt pini similia. Radix ē illi inutilis. Nascitur locis hūidis virt⁹ est illi stiptica. & hec latie vocatur cauda vulpis. Possedoñ. Galie. Iuuat itaq; exustos stomacho exteri⁹ applicata sic herisipilata: et calidos flegmones seu etiam talia existentia repercutit reumata & exinde vēo siccatiuū existere propter quod herpetum bonum est pharmacum & vlcerum & aliorum euidentissimū vero flegmonosorū reumatorū. Est autem & sanguinosorum vulnerum consolidantiuum. Iuuat vero & vlcera q̄ in aurib⁹ & si pus in eis sufficiens fuerit id siccat propter easdem vero virtutes et fluxum muliebrem sistit. et disinteriā et sanguis eductōes. & quēcūq; imoderate aliūde cātum. Ait aūt dyasc. et vrinas ꝓuocare id stranguiriantibus datum non tamē distinguit diligenter dispositionem in qua oportet dare. Est autem ad oīa predicta masculus femīa fortior. Dyas. Succ⁹ ei⁹ bibit⁹ emoptoicis medicatur. vētris abstinet reumatismum. colicis & stranguiriosis oppitulatur. vrinam prouocat morsib⁹ venenatis cū vino bibit⁹ medicatur. Cum vino coctus & melle vulnera noua curat. periodicis fe. ante vnā horam acceptus maxime prodest suppositū fluxum mulieris stringit. dolorem auriū compescit. sanguinem reijcientibus subuenit. herpetes curat et fistulas. ignem sacruz extinguit. tumores & duricies im positum spargit. recentibus vulneribus maxime prodest. poligonos femina oīa similiter vt alia facere potest. ꝙuis virtutem minorem habeat:

CCCXXXVI.

H Arsia vel haermia arabice. grece aermia. latine vero piperella Serap. libro aggre. capitu. harsia vel haermia. Harsia vel haermia. id est. piperella. & est in figura sua sicut figura piperis minoris. nisi quia est in colore suo citrina. Et sunt in ea due virtutes contrarie scilicet caliditas & frigiditas. Et idem auto. Aben Mesuay. Harsia vel haermia est granum paruum minus pipere. & est in eo citrinitas pauca. & ē odoriferum cuius odor est sicut odor lignialoes. & est ca. & hu. et est in eo abstersio parua.

Haros. .i. saricon.

Harocos. .idem quod supra.

Harodosi. .i. euforbium.

Harbor albes. .i. cipressus.

Haabor albies. .idem quod supra.

Harbor albaez. idem quod supra.

CCCXXXVII

H Aixof arabice. grece scalones. latine pinaria. Serap. libro agg re. capitu. Haixof est ex speciebus pinearum. folia eius sūt similia cameleonte albe. nisi quia sunt nigriora. & habet virgam longam folijs plenaz & super ipsum est capitellum spinosuz. & habet radicē nigrā et grossam et est quod de ipsa plāta admistratur Gal. Virt⁹ eius est que calefacit in secundo gradu in vltimo eius. & in principio secundi & dsiccat in tercio planta illa comeditur recens sicut sparagus. Possedoñ. Galie. Prouocat vrinam multam fetidaz quādo coquitur in vino et bibitur illud vinum. Et aufert propter hec fetorem ascellaruz & fetorem totius corporis et operatō in hoc est a tota sua substantia. & quando coquitur radix et bibitur confert sicut sparagus.

CCCXXXVIII.

H Aruncij arabice. vel karunacari grece & latine carui. Gal. viii. sim. pharma. capitulo de carui. In sapore eius acuitas est tempata. & virt⁹ eius est que calefacit & desiccat in tercio gradu. & iō expellit vētositates & est diureticum non solum semen eius sed etiam planta. Sera. li. aggre. cap. haruncij. aut. Aben Mesuay. est grossi⁹ ꝙ ciminum. et expellit ascarides ex vētre et corroborat stomachū. et abstringit vētrem minus ꝙ ciminum. Et idem auto. Rasis. conuenit cardiace.

CCCXXXIX.

H Ar arabi. latine anas. Sera. libro aggre. capitulo har. Har id est. anas omnibus est nota. vnde eius adeps sedat dolorem sedatōe magna. & ipsa ē melior omnib⁹ adipib⁹ Nam non inueni adipem subtiliorem nec magis mollificatiuā nec mag̃ resolutiaz ea. ꝓpterea quia caro eius ē ca. multum habet similiter multā humiditatem caro eius. & ideo ē grauis digestionis. sed clarificat colorem et vocem impinguat. & auget sperma. vnde ipsa caro calidior et grossior omnibus alijs carnibus auium.

Aui. lib. secundo capi. anas. Anas est

calidioꝛ om̄ibus auibus domesticis· dicūt quidam ipsa calefacit ĩfrigidatū· & facit calefactū possidere febꝛe· ei⁹ pĩguedo est maxima in sedando doloꝛē· et sedādo mordicationem in pꝛofundo coꝛpoꝛis· Et est melioꝛ pĩguedĩbus auiū· & ei⁹ caro strĩgit vētositates· et ipi⁹ stomach⁹ est plurimi nutrimenti· Eius pinguedo clarificat coloꝛem· et eius caro ĩpinguat & clarificat voce· Eius caro tardatur in stomacho· & ē gĩuis et ꝓpꝛie caro anseris sed leuius quod est in ipsa & melius sūt ale· Cum autem caro digeritur harū auiū est nutribilioꝛ omnibus carnibus auium· augmentum efficit in coitu & multiplicat sperma·

CCCXL·

Hard arabice· grece rodon· latīe rosa Serap· li· aggre· capi· hard· auto· gal· viii· sim· pharmaco· capitulo de rosa· Substantia eius est composita ex substātia aquosa calida cum duabus alijs qualitatibus permixta stiptica scilicet et amara· cuius stipticitas est in quantitate tali· qꝛ coꝛpoꝛa habētia virtutem fluxam non possunt dissoluere virtutē ei⁹· Et semē eius ē magis stipticū ꝙ rosa· Et idem rosa cū stipticitate que est in ea ĩest ei dulcedo et similitudo acuitatis vel moꝛdicationis pauce· & conuenit apostematibus ca· in pꝛincipio eoꝛū· et opoꝛtet ꝙ recipiatur recens ex ea et abscindantur sūmitates eius albe cum foꝛcipibus et reseruentur pꝛo medicamībus oculoꝛum· Sed oleū rosarū est in natura sua medium inter naturam rose et olei· et est medicina cum qua curantur apata sanguinis in augmento ipsoꝛum· Et in eo est virtus penetrandi ad pꝛofundum coꝛpoꝛis· et humectat coꝛpoꝛa sicca· Et cōquassatur cū aceto et inungitur caput cum eo· et conuenit doloꝛi capitis facto ex caliditate solis· et quando rose siccanē opoꝛtet ꝙ desiccentur in vmbꝛa· et commoueantur assidue· et aqua rosarum est frigidioꝛ complexione tempata nō tamē multū· et ipa quidem est subtilis multe subtilitatis· Et signum in hoc est ꝙ rosa desiccatur cito· ideo quia in ea non est aliqua viscositas· quia odoꝛ eius vincit· et propterea festīat et replet vias odoꝛat⁹ Idem auto· dyasco· Est enim rosa frigida desiccatiua· et ex ea est plus stiptica sicca ꝙ recens· et succus rosaꝝ quādo coquiē cū vino cōuenit doloꝛi capitis et oculoꝝ et aurium et conuenit gingiuis quando eo fit collutio· et coquūtur folia eius sine stipitibus et nō expꝛimūtur· et fit emplastrum cum eis herisipile. Et semen quod est in medio rosarum quando puluerizaē super gingiuas ad quas fluunt humoꝛēs conuenit multum· sed caput rose quādo bullierit ĩ aqua et bibitur. abscidit fluxū ventris et sputū sanguis· Et idem aut· hachaz aqua ro· ꝓhibet fluxum ad oculū et cōueīt sincopi qñ bibitur ex ea haust⁹ aliquis. Et idē aut· hūay· Rosa foꝛtificat mēbꝛa intrinseca· Et stipticitas ei⁹ penetrat ꝓpter amaritudīnē que ē in ea· Et idem auto· Abē Mesuay· Odoꝛatio rose conuenit colericis et habētib⁹ caloꝛem et capitis doloꝛem a colera· et pꝛohibet fumositates colericas acutas· et conuenit doloꝛi acuto· et mouet sternutationē habenti cerebꝛum ca. Et quando conficitur cū melle aut cū zuccaro abstergit quod est ĩ stomacho ex humoꝛibus flegmaticis Et idem aut· Rasis· expertus est quidam ex amicis meis q̄ accepit ex folijs rosarū recentibus et zuccaro et fecerunt eum assellare decem vicibus· et hoc facit succus eius· verum sicca non est laxatiua· et hoc significatur ex eo ꝙ virt⁹ eius est amara ꝙ abstergit· Et quando rosa desiccatur fit stiptica· quia sepatur ab ea amaritudo et siccitas quidem in rosa est pauca· quia ipsa est composita ex stipticitate et amaritudine· vnde abscindit libidinē et laxat laxatione foꝛti· Io· mes· capi· de rosa· Rosa est ex medicinis benedictis: in qua ē virtus cōfoꝛtatōnē faciēs et solutōnē et male qualitatis permutationē· Et est ex ea ru· et alba· et de vtrisqꝫ ē multoꝛū folioꝛum et densoꝛum et crispoꝛū· et alia paucoꝛum et planoꝛum· et melioꝛ est rubea vere rubedinis paucoꝛum foliorum et planorum· et ex albis est melioꝛ habēs similiter· Et melior succ⁹ est cui⁹ mater est rosa completa· sicca vero melior est ĩ qua nondum cecidit complexio· est fri· in pꝛimo gradu· sic· in secundo· diuersarū autem naturarum substantie cōposuerūt rosam inter quas potest cadere sepatio distinguens· componitur enim ex partib⁹ terreis et aqueis mediocribus dantibus ei stipticitatē et substātiā· et ex partib⁹ aereis propter quas est in ea de dulcedīe aliqd et aromaticitas· et ex ptib⁹ igneis subtilibus a quibus consistit perfectō et species dantibus ei amaritudinē· propter

quod in abscisione amaritudis ipsius·que remouetur propter solam exiccationem eius non resoluitur species· in abscisione rubedinis nō est plus rosa q̄ hō mortu⁹ amaritudo autem in ea que recens ē plus est stipticitate ipsius·Et prima ei⁹ opatō est propter amaritudinē suam·propter quod rosa recens et eius proprie succus soluit. cum autē resoluitur caliditas dās ei amaritudinem propter exiccationē ei⁹ noīat substātia ei⁹ stiptica faciēs ostipatōem·Est aūt succ⁹ ei⁹ ca·fere ad primū gradū ꝓpter exclusionē ei⁹ a re terrestri & frigida· Posse·Io·mes·Est aūt rosa solutiua existēs·extinctiua īflamationū·confortatiua membroꝝ·coadunatiua ptium & constrictiua·et semē ei⁹ in hoc est fortius·& similiter pili eius qui sunt in medio ipsius·& succus eius ē resoluēs Et sicca quidē magis frigida & stiptica & que non est cōpleta frigidior & stiptior· & alba in frigiditate et stipticitate plus est q̄ ru·non est in ea malicia· sed ē ex debiliter soluentibus· vigorat tamen operatōnē ei⁹ aqua casei·Si em̄ succi ro·ʒ·i·misceatur cū aq̄ casei·et pauca spica est solutiuū conueniens ·et similiter infusio·ʒ·vi· foliorum rosarum in aq̄ casei cum pauco melle soluit sine molestia· Et syrupus factus ex succo eius est leuis solutionis·et similiter ponitur oleum eius in emendatione medicinarum acutarum sicut est scamonea et similia·Rose autem condite cū melle abstergūt et mūdificāt et cōfortant·et cōdite cū zuccaro minoris sunt abstersionis et maioris cōfortatōis et stipticitatis·et aqua eorum que fit per īfusionē mūdificat et cōfortat ·abstergit et resoluit. Ea que fit per sublimationē est multe confortatōnis·neq̄ ē resolutia propter resolutionem subtilis caliditatis eius in decoctione ipsius. per albas vero nō fit solutio aliqua de qua sit curādum· Et est ī eis de stipticitate plusq̄ in ru· neq̄ adhuc sūt similes eis in confortatōne· et scito q̄ rose non substinēt de coctōne aliquid omīno et proprie recētes· soluitē enim ab eis virtus sigillans abstersionem eius et solutionem·et declaratur virtus eius stiptica faciens constrictionē. succ⁹ vero eius substinet de coctione aliquid mediocriter·et acquirit ei subtilitatem et bonitatē abstersionis·oleū quoq̄ factū ex ro· nondum completis est maioris infrigidatōnis et stipticitatis·cuius melius fūdamētū est oleū oliuaꝝ mediaꝝ in maturitate·aut sisamīnū· Acetū aūt īfusiōis ei⁹ ē medicīa bona oīm īflamatōnū·et est diuisiuū solutōe ofortatiuū. Succ⁹ ei⁹ ex aq̄ infusiōis recentium cōpletarū solutōe educit colerā·mundificat sanguē ab ea et venas et articulos·et conuenit yctericie et aperit oppilationes epatis et stomachi et mūdificat et confortat ea·et confortat cor·et cōuenit tremori ei⁹·et educit materiā causantē eā·et fe· colericis· Rosa vero et oleū ei⁹ et aq̄ ipius facta p sublimatōē confortat cor·stomachum ·et epar· et coadunat ptes laxas mēbrorū· et confortat retentionē·et sedat dolores calidos mira sedatōne·et extiguit et pmutat malicias inflamationum · perimit et sedat eas ·et sunt ex medicinis facientibus dormire·faciunt tamen corizam et sternutationē et obsunt catarris·et strīgūt guttur et cōfortant ea ·et auferunt crapulas· Dosis potio succi rosarū est ab.ʒ·i·vsq̄ ad ii· cū zuccaro· Et potio syrupi facti ex succo earū est ab·ʒ·ii· vsq̄ ad·v· Aui·de viribus cordis dicit q̄ confortat cor·

Harps· ·i·apium·

Hars· ·i·adeps·

CCCXLI

Hascaba vel hasach arabice· grece abessech·vel tribolus· latine vero tribulus vel cicer imperatoris· Serap·libro aggre ·cap·hascaba vel hasach autoritate dyas· Hascaba·id ē· tribulus·cuius due sunt species· prima agrestis nascens in sterquilinijs et iuxta flumina et ī litoribus·cuius folia sunt similia folijs portulace·nisi q̄ sunt minora et habet ramos longos sup terrā expāsos et prope folia sunt spine dure·Secunda vero species nascitur in fluminibus· cui⁹ rami eleuantur super aquā et habē spīas occultas et folia lata et ramulos longos in quibus sunt folia·et habet stipitē cui⁹ pars superior est grossior inferiori·et est in ea res adherens ei subtilis sicut capille spīe aggregate vel aculeo spine·et semen eius durū sicut semen alterius speciei·Sbstantia eius est composita ex substantia humida pauce frigiditatis·et substantia sicca non pauce siccitatis secundum suam frigiditatē·et illud quod vicit ī siluestri est sabstantia terrea·et quod vicit ī alia est substantia aquosa· Et sapor agrestis est stipticus · Est alia species que nascitē in regione badabas que dicitur sandarx

que datur ab incolis illius patrie aĩalibꝰ
pro cibo dum est humida herba ipsius.
Et ex semine eius faciunt panem. Nam
ipsum est dulce & nutrit. & sic vtuntur
eo loco panis tritici. Ga. viij. sim. phar.
cap de tribulo. Tribulus est ex humida
sba moderate frigida. & sicca ñ modera-
te existit. dominat̃ aũt in terrestri quidez
terreũ frigidum et stipticum ostendimꝰ
in aquatili vᵒ aquositas & ꝓpterea vtra-
qȝ ad flegmonum & omnino ad omnes
influxiones competunt. terrestres vero
tribuli subtilium ꝑtium existẽtes fructꝰ
lapides qui in renibus frangit bibitus.

Dyas. cap. de tribulo. Tribuli genera
sunt duo siccus & humidus. Siccꝰ vero
folia habet similia adragne non tenera: sȝ
dura. haste sunt illi longe & tenere. por-
recte super terram in quibus spine nascũ
tur. Nascitur locis fluuialibus & deser-
tis. Humidus vero ĩ fluminibus nascitur
cuius coma super aquam extenditur. fo-
lia supernatant: spinas vero celat ĩ aqua
folia latiora habet & lõgos ramos. hasta
vero in initio in summo grossa est. dein-
de ad radicem tenuis habens in se tenues
spinas sicut spica. semen est durum am-
bobus. virtus est illi stiptica desiccatiua.

Posse. Gal. Fructus eius frangũt lapi
des in renibus. Dyas. Tribuli faciunt
ad inflamationes. et ad ea que superoccur
runt. virtus est illis stiptica & desiccatia
leptomeris. etiã omnes tumores spargit.
faucibus & gingiuis impositi opitulant̃
melle addito naptas. i. oris putredines
tollunt. succus eorum nobilibꝰ collirijs
miscetur. semen eorum calculos frangit
et excludit. terreni vero semen. ʒ. i. bibi
tum & impositum: morsibus venenatis
occurrit. dato veneno contrariũ est vim
eius vincendo. Elixatura eius sparsa pu
lices necat In flumine tracie in stirmonia
palude de herba eius equi herbantur. se
men eius quia dulce est eustomacum est
pro tritico de ipso panis fit vsui aptus.

Sera. Virtus eius est que ꝓhibet apo
stemata ca. ne confirmentur. et Sera. qui
dem confert omnibus membris ad q̃ flu
unt humores. sed semen tribuli agrestis
quãdo bibitur frangit lapidem renum: &
ambe eiꝰ species infrigidant & stipticãt
& fit emplastrum cum eis apostematibꝰ
ca. & miscetur cum melle: & curat alcolã
& putredinem que fiunt in ore: & dolo
rem gingiuarum. Et exprimitur succꝰ ab
eo: & administratur in oculis. & semen
eius est humidum: conuenit lapidi renũ
& vesice. & quãdo. ʒ. ij. bibuntur de pri
ma specie ipsiꝰ: & fit emplastrũ cum ea:
conuenit morsui tyri. Et quando bibitur
cum vino. conuenit medicinis mortiferis
Et quando decoctio eius roratur super
loca vbi abundant pulices occidit eos. Il
le vero qui nascitur et dicitur sandarx in
regione badacas dat̃ ab incolis illius pa
trie animalibus pro cibo dũ est humida
herba ipsiꝰ. & ex semine eius faciũt panẽ
Nã ipsum est dulce & nutrit. & sic vtun
tur eo loco panis tritici. sandarx est bonꝰ
dolori vesice & stranguirie. et augmẽtuȝ
magnum facit in spermate.

CCCXLII.

Hasap ara. grece calamos. latiẽ
calamus vel canna ꝑsidis. & est
illa & eadem que est in hyspa
nia. Sera. li. aggre. cap. hasap. Auto.

Dyas. Cannarum quedam est que nomi
natur hastos. et est illa que non est inte
rius inanis ex qua fiunt haste sagittarũ.
& est que nominatur bublas & est femi
na. Et alia est que vocat̃ syringias & est
cannosa longos habens nodos apta scri
ptoribus. Et alia grossa inanis nascens
prope aquas et nominatur tineas. & a
quibusdam dicitur chocuas. & quidam
nominant eã cacamineres. & est illa que
nascitur ĩ paludibꝰ: volo dicere ꝙ radix
eius est inter radices iuncoruȝ: & est ad
soliditatem tendens: cuius color est fere
albus. Dyas. cap. de canna. Cãne spe
cies sunt quattuor. vna dicitur hastos ex
q̃ sagitte fiunt. Altera autem femina dici
tur vnde fiunt ligule ad calamos. Tercia
species est nomĩe siringias robore solido
& duro & nodis spissis quibꝰ scriptoẽs
vtunt̃: & est q̈rtum genus calami qᵈ ca
rax appellat̃ & a pluribꝰ ciprion qᵈ genꝰ
maxime in irriguis locis nascitur et fruti
cosis: et illa est canna vsualis nostra. Est
alia cãna agrestis que grece dicitur caior
que est species graminis sicut apparet in
litera agrostis quã si animalia comedũt
cito infert mortẽ. maxime illa que in vijs
babilonie nascitur. et in parnoso hast as
habet multas. folia sunt illi edere similia
flos albus et odoratus. semẽ habet minu
tuȝ et bonũ: et radices. v. aut. vi. albas lõ
gas et dl'ces: grossitudiẽȝ vniꝰ digiti hñs

Posse. Gal. vij. sim. phar. capitulo ca
lami frigmitis. et est vsualis calamus.

radicē cū bulbis dicūt euellere spicula et
stimulos funditus aliqui conscripserunt
quasi attractiua ei in existente virtute·ta
men non fuimus nos experti·quantum
vero cōiecturādū est abstersiue pticeps
virtutis est nō pauce·nequaq̄ acris·folia
vero viridia mediocriter infrigidant·ipa
enim pticipāt potētia abstersiua·Radix
quoq3 eius adusta subtilium partiū satis
& diaforetice virtutis fit habens quid &
abstersiuū vt calefaciat & exiccet secūdū
terciū gradū·& desiccat plus q̄ calefacit
cauendum est autem a suo anchili·nam
in auribus intrās offendit auditū vt fere
faciat surditatem· Dyas. Radix canne
visualis cathaplasmatibus adhibita cum
bulbis infixa corpori eijcit. aceto mixta
dolores sciaticos mitigat·ei9 folia viridia
cathaplasmatibus adhibita ignem sacruz
compescunt·& duricies soluunt omnes
Corium eius adustum.& aceto tritum
alopitias capitis emendat.flos aūt cāne
si in aures missus fuerit auditum tollit·
tantum potest quantum & cipria canna
Canna agrestis elixa in vino.& melle ad
dito & mirre dimidia pte·& piperis & li
banotidi tercia parte·hoc medicamē ocu
lorum caligines tollit·quod medicamen
in pixide enea reponi debet· Elixatura
radicis eius tantum potest quantum &
radix·semen eius diureticū est·nauseam
prouocat: ventrē stringit·nascitur in cici
lia quā ciues ipi quilimia vocāt·que si viri
dis cōmesta fuerit a bouib9 apostemant̄
Hasa herbai ·i·virga pastoris·
Hasan est medicina armenea secundum
Auic·est fortior euforbio:& cū eius po
tio augmentatur supra·ʒ·interficit.calida
est & sic·in tercio·
Hasal ·i·cepe·
Hasalazir ·i·cepe sine tunicis·
Hasalafur ·i·squilla·

CCCXLIII·

Hasas arabice·grece molibdo
siue molibdinos·latine plūbuz
Vbi sciendum q̄ plumbum ex
eadem vena extrahitur a qua argentum
cum vena teritur & lauatur·vt substan-
tia terrea ab ea moueatur·& quod mun
dum est in cineratio ponitur·et actione
ignis liquatur·qd̄ supernatat vt spuma
est litargirum·quo inde ablato cū instru
mento remouente sputum·qd̄ bulliendo
superstiterit e plumbū quod artificialiter
cineratio delaborato in terrā fluit·tamen
quousq3 cineratio remanet·qd̄ est purū
argentum ponderosi9 plumbo in fundo
residet·Nā multotiens hoc vidi sardinie
in villa ecclesie vbi pdicta vena cōtinue
inuenit̄· Sera·li·aggre·ca·hasas·aut·
Gal·Hasas·i·plumbū·substantia eius est
composita ex substātia aerea & substātia
humida que fuit coagulata ꝓpter frigidi
tatem:& non est in ea substātia terrea ni
si modica·Et virt9 ei9 est q̄ infrigidat et
humectat· Et signū q̄ in ea est substātia
aerea·est quando infrigidatur raritas &
mollicies corporis sui·crescit eīn in q̄tita
te & pondere·quando moratur interius
in locis frigidis & hu· Et quādo accipit̄
mortarium & pistellum ex eo:& ponitur
ex eo oleum rosarum·aut mirtinum·aut
citonioꝝ:& terit̄ in fortitudine fricatōis
& vteris hoc oleo in medicamīe apatum
calidiorum que fiunt in virga·pectine·et
ano & in vlceribus·aut in medicamine
emoroidaꝝ:& ꝯuenit apatib9 mamillarū
& est medicamē conferens multum· Et
secundum hoc administratur ad omnem
materiam que descendit ad pedes & ad
iuncturas:aut ad partes alias ut ad apa
ta calida & mala·& si admistras hāc me
dicinā in apostematib9 in quib9 est can-
cer·facit operationem mirabilē·et quādo
fit ex plumbo lamina et ligatur stricta i
pectine prohibet pollutionez in somnijs
& infrigidat infrigidatione maxima· Et
si ligatur super contritionem neruorum
aut supra nodationes eorū dissoluit cito
& curat·& quādo plumbum teritur & li
nitur supra puncturā scorpionis marini
conuenit·Et sunt quidā qui ponunt cum
fricatura vel lotura plumbi quā inueniet
in·l·lotura·medicinā q̄ dicit̄ molibdinos
& replet vlcera ꝯfuuda·et ꝯuenit fluxui
sanguinis:quando miscetur cum oleo:et
conuenit vlceribus ani et emoroidibus a
quibus fluit sanguis:et vlcerib9 difficilis
consolidationis et corrosionis·et vniuer-
saliter virt9 ei9 est virt9 tuchie· Aduritur
autem plumbum in hunc modum·in olla
noua pulueriza parum sulfuris·deinde
ponātur super eum laminē·alique et desu
per pulueriza͠t sulfur·et fit ita donec sit
plena olla·deinde accendit̄ sub olla ignis
et quando plumbum fuerit inflamatum
moueat̄ cū ferro quousq3 fiat sicut cinis
et non apparet ibi aliquid de substantia
plumbi·deinde auferet̄ ab igne:et oportet
q̄ ille q̄ calefacit hoc obturet nares suas

quia fumus est valde nociuus. Abluitur autem plumbum adustū in hūc modum habeas mortariū ex plumbo & pistellum ex eodem: & proijce aquam modicam: & misce fricando bene cū pistello illo donec aqua fiat nigra et spissa. deinde cola ipm per pannuz lineū: et facias duab? vicib? aut plurib? si oportet: & post hoc dimitte residere i fundo: & pijce aquā aliā: & ablue sicut lauatur climia. & fac hoc donec non appareat in a qua nigredo. & fac inde trociscos & serua de ista lamina: & eius virtutes latius inuenies in .l. lotura. Et scoria plumbi melior est illa que est similis sulfuris citrini in colore suo quis difficile frāgibilis. & nō habēs admixtū plumbum citrina clara similis i claritate sua vitro. Et virt? ei? est similis virtuti plumbi vsti. nisi qr est plus stiptica.

Hasal .i. cepe.
Hasalakir .i. cepe sine tunicis.
Hasalafur .i. squilla:
Haschalech vel allessech .i. herba spansa sup terram habēs plurimos ramusculos faciens cicera spinosa: & est hasaba.
Haschala .i. hasaba.
Haschaba idem quod supra.

CCCXLIIII.

Asdane ara. grece andragne. latine portulaca. Sera. lib. aggre. cap. hasdane. Aliq vocāt eā herbā stultā vel piperellā. & est herba portulaca q omnib? est nota. Ga. vij. sim. phar. capi. de portulaca. Substātia ei? est aquosa: & i sapore ei? est stipticitas pauca. Et virt? ei? est q infrigidat in iij. gradu: & humectat in secūdo Dy. capitulo andragne siue vt alij portulaca est omnibus nota: habens frigidā virtutem atqz redarguentē vt strignū. & hijs dem conueniens causis sed prestantius. Posse. Sera. Conuenit portulaca habētibus inflamationē & incensionez & causonem in orificio stomachi: & in omibus ypocundrijs. & curat stuporē dentiū eo qp lenit & aufert asperitatē que est in eis ex acidorum sapidoꝝ presentia: propter humiditatez viscosā que est in ea. sed & succus eius similiter non solum exterius appositus. ipsi herbe accidit. & si tota comedatur & conuenit vlceribus intestinorūz leniens ipsa quādo sumitur i cibo. Eo vero qp stipticat est cibus ydoneus. & conuenit fluxui matricis immoderato. et succus eius fortior est in hoc. & infrigidat quādo ex ea fit emplastrum. & herba ipa quādo comedit facit hoc. Et idem auto. Rufi. Debilitat visum & destruit eum. & infrigidat corp?: & prohibet vomitū & aufert libidinem. Dyasc. Portulaca masticata vel cōmesta cum oxigaro fluorem sāguinis prohibet & viscide stringit proprie cum masticata vel cōmesta denti um offensā que de immaturis pomis fit quā greci emodiā vocāt sanat. In ardore stomachi portulaca cū aceto cōmesta mire iuuat tunsa. & cum mollito ordeo mixta. & qsi malagma pāno inducta: & stomacho imposita mire febres tollit. frigida est nimis & hu. abundāter. modicum austera: & ideo reprimit: & maxime colerā transmutās eā & alienās in suā qlitatē nimium infrigidādo. propter quod causō febrientibus plus omnib? iuuat in stomacho posita vel in totis ypocundrijs. stuporem etiā dentium sanat masticata. Et non solum extrinsecus posita: sed potata infrigidat. succus eius similiter agit. & qr stiptica est disintericis in cibo sumpta iuuat. Et ad fluxum sāguinis mulierū et sanguinem reijcientibus: succus eius mire facit: quia viscide stringit. Rabi moyses. Portulaca curat appetitum luti. et valet contra ligationē dentium. Aui. li. secundo cap. de portulaca. Succ? portulace est magis utilis operationis. fri. est in. iij. hu. in fine. ij. in ea est stipticitas. prohibet fluxum sāguinis et flux? antiquos et ipsius nutrimentum est puum illaudabile. et est resistens colere valde. et fricātur verruce: et eradicat eas pprietate sua non qualitate. fit ex ea emplastrū in apostematibus calidis in quibus timet putrefactio et herisipila. ouenit bothor in capite abluto ex ea cōmixta cū vino: et delet stuporē dentiū: ppterea qr lenit asperitatem. et sedat sodā calidā pulsatiuā. cōfert obtalmie. et ingreditur in alcohol. Et nimius vsus eius facit accidere pannum in oculo. eius succus prohibet sputū sāguinis. propter virtutem suā ponticā ofert inflamatōni stomachi bibita. et more emplastri supposita. et ouenit epati inflamato. et phibet vomitum colericum. et debilitat appetitum. et fit ex ea cristere disinterie intestinorum. et solutioni colerice. et conuenit doloribus renum et vesice et vlceribus. et abscindit plurimū desiderium coytus. Et extimauit fili? mesarugie

ꝙ augmentum facit in coitu. et videtur ꝙ sit illud in cōplexione ca. et sic et ipsa retinet fluxū menstruoꝝ. et cōuenit vlcerībꝰ matricis. et ꝯuenit aqua eius emoroidibꝰ sāguineis. et eiꝰ succꝰ extrahit ascarides. et si assetᷣ portulaca et comedatᷣ abscindit solutionē. et conuenit fe. antiqs.
Haskam. i. omne quod est amaꝝ multum et quidam dicunt ꝙ est coloquintida.

Hataban · i. folium.
Hartarium · i. polium montanum.
Hassatrerarai · i. sal armoniacum.
Hatasir · i. cepe muris.
Hating · hatronig.
Hatib · i. armel.
Hatmac · i. hermodactilus.
Hatosis · i. ceterach.
Hatoris · i. acorus.

CCCXLV.

Hatros vel turgi siue obtrogi ara. grece citrum vel pomum aque. vel milia. latie vero citꝝ
Sera. li. aggre. cap. hatros. Citri non vna est natura. sed caro eius est illud qđ est in medio corticis. & acetositas eiꝰ generat humores grossos frigidos. sed cor eius (& est acetositas eius scilicet in qua est semē) est acetosi saporis. & infrigidat & desiccat in secundo gradu. & semen eius est amari saporis. & est exiccatiuum in secundo gradu. & diaforeticum: foliū est virtutis exiccatiue & resolutiē Dya. Citrum habet semen simile semini pirorum. Gal. vij. sim. phar. capitulo de citro secundum translationem grecam Milia mdica. id est. citrum huius fructꝰ ab omnibus nominatur citrum. in semine q̄dem acida qualitas & siccatiua dominantur. vt secundi sit gradus siccatiuum & infrigidatiuum. in cortice vero siccatiua participat complexione. non modicā habens tamen acedinem. quocirca & siccat hic cortex secundum tercium gradum. nō tamen est frigidꝰ. sed vel cōmoderate vl' infra. Caro vero eius grossarum partiū est & flegmatica & frigida: ipsa itaq3 comeditur sicut & cortex eius esibilis est. et humidum quid habet & acidum. de quo prius locutus fui. & quidem in eo inuenitur qđ vere est semen. amarum autem. & est palā quoniā diaforetice ē & siccatiue virtutis in secundo fere gradu recedens a cōmoderatis. & folia sunt exiccatiue et diaforetice virtutis. Et idē eodem libro & eodem cap. secundum translationem ara. Hatrox. i. citrum. & est pomū aque cortex eius non est frigidꝰ. immo est aut equalis complexionis. aut minus equalis parum. & exiccat quantum est de virtute & complexione sua exiccatione habente acuitatem non paucam. & ideo exiccatio eius deuenit ad secundū gradum. semen siccum in secundo gradu. foliū est eiusdē virtutis exiccatiue & resolutiue. Dyas. cap. de citro. Citri non in ptibus oibus vis vna est eadem natura vel virtus. Nā medulle eius ubi est semē acidā potestatē ac per hoc stipticā inesse manifestum est
Auic. li. secundo cap. de citro. Citrū omnibus est notum. & oleū ipsius factū ex eo & ex corticibus eius est forte. & factum ex flore ipsius est debilius omī alio Cortex eius est ca. in primo. sic. in fine secundi. & eius caro est ca. in primo. & hu. in secundo. Quidam autem dixerunt ꝙ est fri. & hu. in secundo. & eiꝰ frigiditas magis est. & ipsius acetositas fri. & sic. est in tercio. & eius semen ca. in. i. sic. in secūdo. Auic. cap. de citro. Cortex eiꝰ est temperatus in caliditate. & est ca. in primo gradu. sic. in secundo. Semē eius est ca. cum forti siccitate. pulpa eiꝰ fri. et hu. Posse. Sera. Quando bibitur cum vino. semen eius habet potestatem cōtra medicinas mortiferas. & laxat ventrem & quando ex decoctione scilicet corticis eius. aut ex succo eius fit collutio oris. facit oris odorem bonum. & conuenit scilicet acetositas pregnantibus. quando habent desiderium preter naturam. quod contingit eis propter impregnationem. Et dicitur ꝙ quando citrum ponitur in pannis. s. cortex eius. p̄seruat eos a corruptione. Et idem aut. Aben mesuay. Proprietas corticis eius est ꝙ facit bonum odorem. Et ꝓprietas eius est ꝙ extinguit calorē stomachi superfluū. & acetositas quando linitio fit ex ea. ꝯuenit empetigini. & aufert eā. & decoctio eiꝰ conuenit cardiace. et facit appetitum cibi et incidit coleram. et abscindit fluxum ventris. et vomitum. et extinguit calorem epatis. et de proprietate eius est auferre tristiciam Et hec est proprietas sui rob. sed ipsum nocet pulmoni et neruis sua acetositate. et grana sua sunt de numero medicinarū conferentium venenis. quādo ex eis sumitur aureꝰ vnꝰ cum aqua tepida et ponitᷣ super locum morsus: et molliūt ventrem
Dyas. Citrum pregnantibus fastidio

laborantib⁹ esui datū stomachū a nausea
mundat·tritum et in potione vini datum
medetur querelis iecoris·et aqua tritum
& inspersū humidis vulneribus adhibetᷓ
& permonibus ex ea singulare presidiuꝫ
est·cortici austerior natura concessa·que
quātum valeat etiā de ipso odore testatᷓ
medico sumpt⁹·aut potioni calide diuti
us immense beneficiū nature digestionis
operatur· Auic·Caro ei⁹ inflat·& folia
eius sedant inflationem·et eius flos est
subtilior eis·et eius acetositas est stiptica
frangens coleram rubeā·Et eius semē &
cortex sunt resolutiua·& cum ponitᷓ eius
cortex in pannis:prohibet tineas·& eius
odor rectificat corruptionem aeris & pe
stilentiam·& acetositas eius abstergit co
leram ru·& aufert pannū·qđ est ex corti
ce eius adustum est bonum ī albaras limi
tum·et decoctio ei⁹ efficit odorē bonum
oris·& est impinguatiua corporis·et cor
tex ei⁹ recētis in ore odorē oris efficit bo
nū·& ei⁹ decoctio similiter cū retinetur
in ore·et acetositas ei⁹ valet empetigini
illinita·Eius oleum valet mollificationi
neruorum·& non fiat nisi ex cortice eius
& conuenit paralisi·Et ipsius acetositas
est mala neruis·Confert torture oris cū
fit colliriū ex acetositate eius·et remouet
hyctericiam oculi·Eius acetositas sedat
tremorē cordis ca·Et nutricū est bonum
gutturi & pulmoni·sed eius acetositas
est mala pectori·& medulla citri cum
aceto si potatur ex ea medietas astariati
interficit sanguissugas transglutitas &
educit eas.caro ipsi⁹ est mala stomacho
inflatiua·tarde digestionis·q̄re oportꝫ ut
comedatᷓ cū almuri· Et similiter nutrita
cū melle est sanior & magis recipiens di
gestionē·& nisi sit plurima·& eiusdē qui
dem folia ↄfortant stomachū & viscera·
& postea flos ipsi⁹ & cortex eius ponitᷓ
in cibarijs sicut semina que p̄ cōdimento
ponunᷓ ꝓpter sui duriciē·& ipsius deco-
ctio sedat vomitū colericū·& facit appe
titum·& oportet quidē ne citrū comeda
tur singulariter ꝙ non misceatᷓ cibo ante
se & post se·Ei⁹ caro facit vtentē se pos
sidere colicam.& ipsi⁹ acetositas retinet
ventrem·& confert solutioni colerice·et
eius semen conuenit emoroidibus·& in
eius semine est virtus solutiua·& succus
acetositatis eius sedat infirmitatē sciati-
cam mulierꝫ·feminis ei⁹ pond⁹·ij·ʒ·cum
vino & chilem·& aqua ca·illinitū resistit
venenis omnibus.& proprie scorpionis
bibitū aut linitū·& ei⁹ cortex est vicin⁹
illis·& succus acetositatis ↄuenit morsui
vipere bibitus·& cortex ei⁹ p̄ emplastro
suppositus est vicinus illi.Et idē de viri-
bus cordis ait·ꝙ cortex eius ↄfortat cor
et est tyriaca ↄtra venena·et ad hoc valꝫ
acetositas eius similiter· Paulus cap·
de citro·Cortex eius digestionē cōfortat
et valet contra cardiacā·media substātia
ei⁹ male digeritur·sed interior·i·acetosa
cōpetit vsui medicine·appetitū cōfortat·
et valet contra fe·pestiferas·semina eius
sunt diuretica· Rabi moyses vbi loqui
tur de citro dicit·ꝙ cortices citri valent
ↄtra egritudies stomachi·et expellūt ma
liciā intestini ieiuni·et acetositas ei⁹ ↄfor
tat spirit⁹· Auerois cap·de citro·Cor
tex ei⁹ habet manifestum iuuamentū sto
macho et epati·Medulla citri curat com
bustiones ignis·et excoriationem ex iti
nere·et ex omni re calefaciente·et potissi
me ex sole et psilotro.et curat mirabiliter
ramicem puerorum·et potissime si ex ea
fiat vnguentum illo modo· Accipe me
dullam citri subtiliter incisam·et bulliat
in axungia porci recenti·et postea coletᷓ
per petiam·et iterum reponatᷓ ad ignem
et in fine misceatur mastix olibanum et
cera alba·et erit optimum vnguentum ci
trinum Aliqui conficiūt ipsum cuꝫ citro
et axungia tantum·sed est minus bonum
et postꝙ colatum est non reponitur ite
rum ad igneꝫ·Fit similiter alio modo vn
guentum de citro secundum ꝙ inuenies
in antidotario minori Gal·quod ibi inter
pretatur vnguentum citrinum·Sed at
tendendum ꝙ quando aliquod vnguentū
vel emplastrum fit ex citro·debet fieri ex
citro bene maturo· Nam secundum ꝙ di
cit Auicē· Diacitrum et que fiunt ex ci
tro debent fieri ex citro sole existente in
capricorno·i·a medio decembris vsqꝫ ad
medium ianuarij·

CCCXLVI·

Hatronig ara·grece chitranolia
latine resina vel rasa vel gluten
arboris grani viridis Vbi scien
dum ꝙ resina potest appellari omne gum
mi quasi resuna a resudo resudas·inde
apparet hoc vocabulum ad designanduꝫ
gummi cappini·quando simpliciter inue
nitur istud gummi nostro ydeomate vo
catur rasa·sed quando ponitur cum de
terminatione dicit gummi illius plante

ad quam fit determinatio. vt resina pi-
tuina. i. pini vel resina timiamatis vel
resina pruni. vnde Dyas. Resina pituina
quam nos abialem dicimus & cetera.

Sera. li. aggre. cap. hatronig siue ha-
tin Auto. Dyas. Hatronig. i. resina et sūt
eius species diuerse secundū diuersitates
arboris a quibus colligitur. Nam quedaȝ
colligitur ex pinu. quedam non ex pinu.
sed ex arboribus alijs. Sed illa que est ex
pinu masculo que dicitur com. & hec est
colofonia: que fit quā do frigit̄ vt possit
teri. & fit abietis q̄ est in liquida substan
tia: & frixa ī patella vt possit redigi ī pul
uerem. & etiā vocatur resina erudita vel
carponata. & est colofonia. pro quo. l. l.
colofonia. Et quā do non frigitur est illa
resina que vocatur rasa: sicut apparet in
litera test. Vbi sciendū q̄ quando ponit̄
resina pini simpliciter debet intelligi rasa
sed quando ponit̄ cū alia determinatōne
debet intelligi de illa resina ad quam de-
terminatio illa cadit. Est & alia resina q̄
colligitur ex pinu que dicitur chitrano-
lia. & est arbor cuius fructus sunt grana
magna. & est alia cuiꝰ pinus dicit̄ citha
randa: et est arbor iachuc: et facit fructū
paruoꝝ granoꝝ. & de ea quedā est q̄ fit
in pinu p se absq̃ artificio: sicut illa q̄ fit
in arbore masticis. & quedā fit ex artifi-
cio incidendo arborē. melior aūt omniuȝ
specierum est illa: q̄ est boni odoris. clari
coloris non multum existens arida. nec
multum humida. similis mirre. facilis fri
cationis & fractionis. Idem auto. Gali.
Et omnes iste resine sunt calefactiue &
dissolutiue & mūdificatiue. & de eis que
dam habent subtilitatē paucā. & quedaȝ
ampliorem. & quedā habent stipticitateȝ
quedam vero non. & melior omnibꝰ spe
ciebꝰ glutinis est gluten romanū. & est
mastix. sed ceteraꝝ specieꝝ glutinis meli
us est gluten albotin et est terbentina. et
in isto non est stipticitas manifesta sicut
in mastice. & est in eo cuȝ hoc amaritudo
& propter hanc causam dissoluit plus q̄
mastix. & est ī eo res q̄ abstergit adeo q̄
curat scabiem. & ipsum quidem attrahit
ab interioribꝰ plus alijs speciebꝰ glutīs
& est subtilius alijs. sed gluten quod est
de specie pini que dicitur cophi. & illud
quod est ex pinu q̄ dicitur chitranolia et
est pinus magna sunt acutiora q̄ gluten
albotin. veruntamen non resoluūt neq̃
attrahūt plus ipso. & gluten pini magne
habet plus de hac proprietate q̄ gluten
pini que dicitur chophi. & gluten pini
parue. & gluten arboris q̄ dicit̄ alacti in
glutine albotin: cū hoc est aliq̄ mollifica
tio. & postea in mollificatione est mastix
sed gluten cipressi habet puncturam &
acuitatem. et gluten quod dicit̄ kaches
est simile glutini albotin. Et dixit in almi
emir gummi pini que dicitur sachilis est
sudor arboris pini q̄ facit fructū magnū
et est fortius sudoribꝰ omibus arboꝝ in
calefactione. queadmodū sudor arboris
albotin est minus calidus et minus desic
catiuus q̄ sudor aliarum arboꝝ. et sudor
pini q̄ facit grana pua est minus q̄ sudor
magne ī desiccatione et calefactione plu
rimum. Et idem auto. Dyas. Resina arbo
ris grani viridis. et est terbentina: defer-
tur ex terris arabum: et ex terris alijs eti
am. sed est illa que defert̄ ex terris alchea
des. cuius color est albus similis colori
vitri declinās colori celesti: habēs odoreȝ
bonum inferens odorem arboris sue. est
autem melior omnibus resinis post ipsaȝ
vero mastix. et post ipsam est yachut. et
est ex arbore ceamdicaris. post ipsam est
resina arboris dicte alacti. et post ipsas
in bonitate est resina cophi et est arȝ. et
resina pini. et omnis resina arze. et omnes
iste resine sunt calefactiue et dissolutiue
et mundificatiue. et sūt conferētes tussi
et vlceribus pulmonis. et sputo sanguis
et terbentina cum hoc mundificat pectꝰ
Et quando fit cū ea sola loboc. aut cum
melle: ꝓuocat vrinā. et mollificat ventreȝ
et cōuenit ad faciendum abradere pilos
palpebraꝝ q̄ pungūt oculos. et qñ misce
tur ziniar et calcantū: conuenit scabiei vl
cerose. et auribus a quibus fluūt humidi
tates. et meliores quidem istarū resinaꝝ
omnium sunt ille que sunt splendentes
et ex gūmi vel resina yacuth. et est resina
locaman. melior est illa que est humida. et
defertur ex partibus gallie. et resina pini
et cipressi sūt debiliores q̄ resina yacuth
et resina alacti. et non habent virtutes
quas habent iste: quamuis administrent̄
loco earum. Sed masticis virtꝰ ꝓpinqua
est virtuti terbentine. Coquūtur omnes
iste resine ī hunc modum. resina ponitur
in vase capiente quadruplum eius quod
sit ex ere. et ponunt̄ in eo resine libre. ix. et
aque pluuialis libre. xvij. et coquuntur
bene super prunas et mouetur semp cuȝ
ꝯtinuatōne. et coquunt̄ donec desiccetur

deſiccatione forti · ēt fiat facile frāgibilis
ita ꝙ frangat᷑ cū digitis · deinde reponat᷑
in vaſe fictili · fit enim alba ſic preparata
et cocta · oportet autez ꝙ coletur reſina
in hunc modū · illa videlicet q̄ eſt humida
ponatur ſuper prunas · & quādo incepit
coagulari · adde ſub ea prunas mľtas · &
coquatur tribus diebꝰ & noctibꝰ donec
fiat talis ſicut diximus ſupra · & repone
& ſerua · illa vero que ex his fuerit ſicca
ſufficit ꝙ decoquatur die vna tota a ma
ne vſqz ad noctē · & iſte quidez reſine ſic
decocte ꝯueniūt in ꝯfectionibꝰ vnguen=
toꝝ odoriferoꝝ · & in vnguentis q̄ reſol=
uunt laſſitudinē · faciūt nāqz ea odorifera
& meliꝰ colorata · Colligit᷑ fumꝰ ex iſtis
ſicut colligitur fumus olibani · & eſt ꝯue
niens ī cohol · & fiūt ad pilos palpebrarū
& corroſionē lacrimalis oculi · & cōuenit
prurituí palpebrarum & lacrimis . & fit
ex eo encauſtum ad ſcribendum · Et idez
aut̄ · Albugeri . Reſina ꝯfert ad exituras
duras · Et quando puluerizat᷑ ſup vlcera
que fiunt in cute capitis cum balauſtia
curat ea · Similiter autem & alia vlcera
que fiūt in corpore . Gal · viij · ſim · phar ·
cap · de reſina ſecundum tranſlationē ara
bicam · Oīnes ſpecies glutinis calefaciūt
& deſiccant · Dyaſ · cap · de reſina ſecū
dum tranſlationem grecam · Reſina lacri
mum eſt arboris · omnis autem deſiccat
& calefacit · & diaforetica eſt : alia quidez
plus · alia quidē minꝰ . merito ergo prece=
dit omnes reſina que ex ſcino que maſtix
nominatur · q᷑ magis ſtiptica vnde ſtoma
chū & epar & vētrē defectū corroborat
& ad inflationes eorum iuuat abſqz mo=
leſtia · & aliquantulum acredinis habz · &
ideo leptomeris eſt · preterea terbentina
precellit nā & diaforetica plꝰ ꝙ̄ maſtix
ita vt piiciat · & ſcabies ſanet · & ꝓfūdas
plagas & vulnera magis r̄pleat & purgz
Hatuc · i · lignum aloes ·
Haturion quid eſt · l · l . centaurea ·
Hatunox . i · celidonia ·
Hazaraſcen · i · rafanus ·
Hazad · i · galbanum .

CCCXLVII ·

HAzarachona ara · vel beſtercatō
grece piperſilliuz · latine pſilliū
Sera · li · aggre · cap · hazara
chona · auto · Dyaſ · Hazarachona eſt her=
ba habens folia piloſa · virgas habens lō
gas menſura vnius palmi · & tota herba
piloſa · Et exitus ramulorum eorum eſt
a medio virge . & ſunt in ipſo capitella
duo vel tria rotunda . in quibus eſt ſemē
ſimile pulicibus nigrum & durum · & eſt
illud quod ex eo adminiſtratur . Gali ·
vnj · ſim · phar · circa finem capitulo ꝺ pſil
lio ſecundum tranſlationem grecā Pſilli
um ſemen eius maxime vtile eſt · ex ſecun
do gradu infrigidantium · ex complexiōe
vero que eſt ſecundum ſiccationem et hu
mectationem medium eſt quoddam &
moderatum · Dyaſ . ſecundum tranſla
tionem grecam cap · de pſillio · Piperſilli
um aut quinnofolion quem ſiculi dicunt
criſtallum · aut ſquinnomella · folia habet
cornopoclion ſimilia & aſpera · virgaz ha
bet duobus palmis longaz · cuius frutex
piloſus ſpinoſa eſt : coma eius a medieta
te incipit virge · in qua capitella duo aut
tria ſunt conſtricta · in quibus ſemen eſt
pulicibus ſimile nigrum & durum · naſci
tur in campis · Auic · li · ſecundo cap · de
pſillio · Pſillium quidem eſt duorum mo=
dorum hyemale · & eſtiuum . & potio cu
iuſlibet eorum ſit pondus · ij · ʒ · melius eſt
illud quod eſt magis groſſum quod ſub
mergitur in aqua · fri · eſt & hu . in ſecūdo
Plinius cap · de pſillio . Pſillium herba
eſt ſimilis ambre . faciens ſemina ſicut ſe
mina lini : ſed minora & ſubnigra quaſi tē
dentia ad purpureitatem · quorum ſemē
eſt melius quod ſubmergitur in aqua · di
cta eſt herba ſic . eo ꝙ ſemen ſimile pulici
habeat . & ideo iſta herba ſic dicitur infra
a quibuſdam pulicaris · eo ꝙ ſemē factuz
eſt ad ſimilitudinez pulicis · vnde pſillos
id eſt · pulex . Io · Meſ . cap · de pſillio ·
Pſillium eſt de alterantibus complexio
nem & ſolutionem facientibus · & eius ſo
lutio fit ꝓprie lambificando . Eiꝰ aūt aliꝺ
eſt album · aliud ſubnigrum · aliud ad pur
pureitatem declinans · Melius eſt quod
eſt completum & groſſum & eſt grauiꝰ
et ſubmergitur in aqua . compoſitum ex
duabus ſubſtantijs que ſeparari poſſunt
inter quas eſt cortex ſeparans · eſt enim
duplex in eo ſubſtātia . ſcilicz medullaris
interior · et eſt in ea ſubſtantia expanſa
ſupra corticem ipſius · ſubſtantia autem
interior medullaris ca · eſt et ſic · in quarto
gradu · et eſt acuta vehementer inciſiua
rubificatiua et vlceratiua · et eſt ꝺ genere
veneni · ſubſtantia autem eius exterior ſu
pra corticem eſt ex multū infrigidantibꝰ
Et dixit Rufus · Eſt fri · et hu · in tercio . et
exceſſit · Et dixit Dyaſc · eſt in ſcđo · et eſt

verius. Inquit em̄ ypo. in epidimijs Non
enim eleuat̄ res frigida iuncta cū hu. su
pra secundū gradū. Et dixit Gal. Hu. res
nō transgredit̄ metā vsq3 ad quā potest
extendi regimen hominis. ꝓpter qđ nō in
uenim⁹ humidū esse causā doloꝝ inq̄ptuz
humidū. sed inquantū potest esse cū ma
teria. que quātitate sua mouet̄ ad solutio
nem ꝯtinuitatis. Qđ ex eo conquassatum
est cū aqua fontiū frigida. & fit muscilla
ginosum et bibitur sicut est. et proprie
cum oleo violarum aut syrupo violaruz
soluit ventrem. quod autem ex eo frixū
est et conquassatur cū oleo rosarum est
medicina fluxus ventris et disinterie. Cō
tritum autem nullo modo potui ꝓpinan
dū est. occultat em̄ cōtritio substantiam
ei⁹ medullarē vlceratiuā et excoriatiuam.

Posse. Sera. auto. Dyas. Habet virtu
tem infrigidatiuā quando fit emplastruz
cum eo. & oleo rosarum & aceto et aqua
& conuenit doloribus iuncturaꝝ. & apā
tibus q̄ fiunt in radice auris. & ꝯcussioni
neruorum. Et quando fit emplastrum ad
ramicem puerorum: et ad eminentiam
vmbilici infantium curat eos. et cōuenit
ad sodam cum oleo rosarum et pauca
aqua et aceto. et quando oportet ex eo
fieri emplastrum accipiat̄ de eo quātitas
aliqua. et teratur et infundatur in aqua
& quādo inspissata fuerit aqua ipsa non
extendatur & fiat emplastꝝ: quoniā ipsū
infrigidat infrigidatōe forti. & stringit
& aufert lacrimas oculoꝝ. & cōuenit ob
talmie calide. & dolori capitis. quādo in
funditur in aqua limita pēna: fronti appo
nitur. & quando aqua eius bibitur cum
zucaro extinguit feruorem acutarum fe.
& sitim et soluit ventrem. Et idem auto.
Aben mesuay. Sedat dolores pungitiuos
ventris: & lenit asperitatem vlcerum &
intestinorum. & abscindit tenasmon. &
conuenit dolori capitis q̄ fit a caliditate
& succus foliorum eius est ex medicinis
laxatiuis ꝓpter frigiditatē & humiditatē
que sunt in eo. & cura nocumenti ei⁹ est
cum medicinis ca. & sic. Et idem autori.
Habix. Semen psillij est sicut corianḋuz
humidū. quando datur ex eo parū. sedat
inflamationē colere. et ebullitionē sāguis
ca. & adustionem fe. calidarum acutarū.
Et si datur in potu de mucillagine eius
conuenit habentibus birsen. & sedat sitiz
eorum magnaz. et laxat quidem ventrem
Et si dat̄ in potu crudū et assatū stringit
ventrem. Similiter etiam faciunt semina
lini et semina marubij et grana mirti et
semen portulace. et semen ozimi. laxant
enim cruda. et stringūt assata. Et q̄ntitas
ei⁹ que dat̄ de psillio est. ʒ. ij. infuso ī aq̄
donec egrediatur mucillago ei⁹. et bibat̄
cum zucaro albo. aut cum iuleb. et folia
psillij quando emplastrantur sup̄ apāta
in principio aperitionis eorū refrigerant
ea. et si potetur ex eo parum. conuenit
egritudinibus que fiunt a sanguine. et ni
mis ex eo acceptum inducit sincopim in
ore stomachi et fortasse occidit. quoniaz
nimium ex eo est venenum. Et cura eius
est ꝙ detur ī potu mel bullitum cū aqua
ca. et aqua aneti sicci. Io. Mes. Psillium
conquassatum cum aqua fri. sicut dixim⁹
solutōe educit colerā. et ꝯuenit fe. multe
inflamatōis. et siti vehemēti ca. et sedat
inflamationem spiritualiū. et lenit pect⁹
Et conquassatum sicut diximus. ꝯuenit
fluxui colerico. et disinterie. et fluxui mē
struali. et proprie post potum scamonee
et medicinarum acutarum. Dosis ei⁹ est
a. ʒ. i. vsq3 ad. iij. timeat autē ipsū habens
debilitatem viscerum. Auic. Qđ ex eo
frixum inuolutum in oleo ro. stipticū est
et sedat dolorem more emplastri supposi
tum cum aceto. administratur etiam con
quassatum cum aceto super apāta ca. et
formicam et herisipilam. et proprie que
sunt sub aure et super flegmatica: fit ex
eo emplastrum tensioni neruorum. et ipo
rum spasmo et podagre: et doloribus iun
cturarum ca. cum aceto et oleo rosarum
conuenit siti vehementi colerice. eius qđ
ex eo frixum est pondus. ij. ʒ. et inuolutū
in oleo rosarum stringit et ꝯuenit disin
terie: et proprie infantiū. et quod ex ipso
mucillaginosum est. et ipā mucillago ipsi
us cū oleo violaruz soluunt: si bibatur et
tunc sedabit inflamationē fe. acutarum.

Hacem alsachi	.i. epatica.
Hazechir	.i. oppoponacum.
Hazetel	.i. perforata.
Hazir	.i. porcus.
Hazienis	.i. feniculus.
Hazipor	.i. pentafilon.

CCCXLVIII.

Hakas arabi. grece tragama. la
tine lactuca. et sunt eius tres
species. Vna est que vocatur
lactuca agrestis. quam greci saralliam
vocant: cuius tyrsus in modum secunde
est: et est species scariole sicut apparet in

litera cicorea ·alia spēs dicitur lactuca asini quaȝ si vis scire lege ipsā in proprio capit· Et alia species que dicitur lactuca domestica que omnibus est nota· de qua hic loquimur. Gal·vi·sim·phar·cap·de lactuca secundum translationē grecā· lactuce domestice virtus est que īfrigidat & humectat sicut aqua non extranie· sȝ sicut aqua stagnorū vel lacunarū vel fontanaꝝ·et ipsa est que generat sanguinem bonū·lactuca agrestis est siliis domestice nisi quia stipitem habet maiorem·et folia eius sunt albiora foliis eius et subtiliora & asperiora. & sapor ei⁹ est amarus·et ē in virtute sua similis papaueri nigro·

Possedoñ. Galie· Calidis flegmonib⁹ congruit·necnon puis herisipilationibus non tamen potens est maioribus sufficere· Est autem ex cibis sedantibus sitim · Semen vero bibitum contra gomoream id est·effusioneȝ spermatis cohibet· vnde & somniantibus datur sicut etiā semen agrestis lactuce liquorem citius colligit caliginem mundat necnō insup vstiōib⁹ apta est subiūcta cum lacte femineo· Et idē secūdo de cibis cap·de lactuca scdm trāslatōeȝ grecā· Nosse aūt optet ex oib⁹ olerib⁹ paucissimū & chachocimū sāguinē generantib⁹ ex lactuca nō multū qdē neqȝ chachocimū. non tamen euchimum perfecte sanguinem generari·comedunt autem ipsam vt ad multuȝ quidē crudaȝ quando autem extiterit circa pductōem semīs estatis tempore preelixatā in aqua dulci offerunt cum oleo et garo & aceto aut cum aliquo salsamentoruȝ·& maxime quecūqȝ eoruȝ que cum caseo prepantur vtuntur autem ipsa & anteq̄ in stipitem īpetuauerit per aquam elixantes·sicut et ego nūc īcepi ex quo dētes habeo prauos sciens eñ aliquis amicorū in cōsuetudie quidem michi ex multo tempore ol⁹ hoc laborosam autē nunc habēs masticatōem induxit decoctionē· vtebar aūt lactucis in iuuentute quidem calefaciente michi continue superiori ventre infrigidatōnis gratia· Cum autem ad perfectam etateȝ veni remedium michi erat soluȝ olus hoc vigilie· econtra quidem cū iuuenis eram studebam circa somnū· Consuetus enim vigilare voluntarie in iuuentute simulqȝ & prouectorum etate ente vigilans inuoluntarie grauabar·et michi solū farma cū vigiliaꝝ erat de sero comesta lactuca que hu ·& fri·habet succum·non tamen cachochim⁹ ē· ꝑpter hoc ergo neqȝ non digerīe alijs olerib⁹ similiter·neqȝ retinet egestioneȝ·neqȝ prouocat· & hec merito ipsi accidūt nō habēti austerū aliqd neqȝ pōticū a qbus disponit̄. vt ad oīe vēter sicut & a salsis & a pungitiuis totaliter abstersiuū aliquid habentibus ꝓuocatur ad egestionem·quoruȝ ipsorū neqȝ aliqd inest lactuce· Sera·li·aggr·ca·hakas virtus lactuce domestice est q̄ conuenit apostematibus ca·et herisipile· & semen eius quando bibitur abscidit distillatōeȝ humiditatis spmatis· et cōuenit pollutōi que fit in somnis· Et idem autori·gal· in libro de cibis Lactuca generat sanguīneȝ bonum in fine bonitatis· & ego quidem comedebam lactucas quando erā iuueis quia in stomacho meo generabat̄ colera & sic infrigidabam ipsum· & nunc etiam postq̄ senui comedo eas lixas· ideo quia non reperio aliquā herbam cum qua possem curare vigilias sicut cū ipsa ·humor vero qui generatur ex ea est frigidus & hu· & neqȝ ex ea accidit nocumentū sicut ex aliis oleribus· & non stringit ventreȝ nec laxat. quia nō habet stipticitatē neqȝ salsedinem neqȝ acuitatem· Idem quoqȝ auto·dyasc· Lactuca domestica est bona stomacho & infrigidat ventrem ·et facit dormire· & prouocat lac· & quando ipa decoquitur est magis iuuatiua ·et quādo comeditur sic euellit̄ sine ablutōe cōuenit illis qui conqueruntur de stomacho suo· & assiduus vsus comestionis earū obtenebrat visum· & quando fit emplastrum cum ea conuenit apostematibus calidis & herisipile dūmodo non sit vehementis inflamationis. Sed semen eius bibitur et valet contra fluxum ventris & extinguit libidinē & pollutōneȝ seminis in somnis sed quando lactuca emiserit stipitē suuȝ tunc efficitur virtus succi & lactis ipsi⁹ similis virtuti lactuce agrestis & papaueris nigri· Et idem auto· Rufi lactuca quidem curat egritudines que fiunt ab ebrietate quando sumitur· sed ipsa nocet intestinis· & lenit ventrem· & abscindit libidinem· & facit dormire· Item quando coquitur cum oleo sisamino et comedit̄ expellit yctericiam· Et est medicia bona oppilationibus narium & corize quando comedit̄ in ieiunio cocta cū oleo· sinapiū & lac lactuce dōestice cū emittit stipiteȝ abstergit vulnera q̄ fiūt in tunica cornea lac vero lactuce agrestis positū in fronte

inducit somnum. et quando fit collirium
cum eo et lacte iuuencule conuenit vlceri
cornee. et placat dolorem capitis. et pro
uocat menstrua. et curat morsum rutele
& scorpionis. Aui. libro secūdo cap.
de lactuca. Lactuca ex ea est domestica
& siluestris. Et illa que est siluestris est
similis in virtute papaueris nigri. Et idē
aut. gal. nō est in frigiditate eiꝰ q̄ dome=
stica vel ortulana ē applicatō ad vltimū.

Hearsel. ·i. lactuca asini.
Hearfebas. idem quod supra.

CCCXLIX.

Headi vel keadi arabice. et est abe
fanida. Serap. libro aggrega.
capitu. Headi est herba que na=
scitur in terris arabum in partibus hamē
& est illa qua aromatizatur oleum quod
dicitur oleum keadi. et narrauit michi il=
le qui vidit. ꝙ est vna ex palmis habens
latitudinem. & q̄ndo egrediūtur gramīa
eius abscindunt illa gramina anteꝙ ape=
riantur. & apparet in flore eius odor bo=
nus. & artifex tornatilium lenificat colo
res suos. ne sint liuida cum capite headi.
& ipsum est grossum et habet vesicam et
molliciem.

Heiron vel heyron est regio in qua antho
nomatice dactili abundant. & oriuntur ī
ea meliores & pinguiores & dulciores
omnibus aliis aliarum regionum. & sunt
mediocris figure non longi neqꝫ multum
ꝑui. pigues satis & dulcissimi. & melio=
res ex eis sūt citrini et rubei. vt apparet ī
litera pothab. illud vocabulum ponitur
in antidotario Mesue in electuario d̄ da
ctilis. & etiam in lohoc de pino. & etiaꝫ
in v. Aui. in electuario diafinicon. & ꝙ
heiron sit regio. patet per aui. in ꝑdicto
libro et predicto electuario.

Heifistides. ·i. ipoquistidos.
Heishelez. ·i. semperuiua.
Heil. ·i. cardamomū miꝰ
Heibace. ·i. cardamomū maiꝰ
Heiregi. ·turbit.

CCCL.

Heuda arabica. grece piron. lati
ne frumentum. vbi sciendūꝫ ꝙ
ex eo fit farina que arabice vo=
catur dechich. & fit ex ea simula que ara
bice vocatur sinichamisco. & a romanis
silichinites. & fit ex eo furfur quod ara.
vocatur nocale. & fit ex eo amilū ꝙ ara.
vocatur visce. & fit ex eo panis qui ara.
vocat̄ chobos. et damarach. & fit ex eo
similiter fermētū ꝙ ara. vocatur chamir
grece zeꝫ vel zima. Gal. viii. sim. phar.
cap. de tritico. Pirus. i. triticum. vt ciboꝰ
fit qualis virtutis non est presentis opis
vti vt farmacū vero extrinsecꝰ appositūꝫ
ex primo est gradu calefactiuū. at vero
neqꝫ siccare neqꝫ humectare euidēter na
tum est. habet autem quid viscosum &
obstructiuū. quod vero ex eo constituit̄
amilum frigidius et siccatiuiꝰ ex eo est
cathaplasma autēꝫ quod fit ex eo magis
diaforetice est virtutis q̄ꝑ ꝙ ex tritico. v̄
tutis enim attractiue et dyaforetice eo
rum que in profundo est fermentum. Et
idem in li. de cibis capitulo. de tritico Q̄
equi q̄ndo comedunt ipsū nō effugiūt a
nocumēto qd̄ infert eis. et est vtilissimūꝫ
simpliciter oībꝰ gētibꝰ. et ex eo ē maxīe
nutrimentum quod est maxime spissum
et cōmensuratum cū substantia dura. ita
vt vix a dētibus diuidatur. cōtrariū eius
modi cum exhibet nutrimentū. optimūꝫ
autēꝫ quod grauius et spissius et colore
rubicundiꝰ. spissiusqꝫ intus et extra. et fit
ex eius furfurea farina panis q̇ nomīatur
pitirei. i. furfurei. paucitatē nutritionis
habens. et faciens multam superfluitatēꝫ
et propter hoc secedunt per ventrem de
facili. vnde quia abstersiuam virtutem ꝑ
ticipat furfur. merito segregatio eorum
fit velox intestīs ꝓuocatis ad egestionēꝫ
est enim ca. et sic. temperate. Contrariū
eñ de pane qui fit ex farina pura que ara
bice vocatur sinchimistos. et a romanis
silichinites. et a nobis simula. egestio aūt
omniū panū tardissima. est enim egestio
ipsorū sufficiēter viscosa. vt ad plurimū
veniat non distincta. i. separata. ꝙ ꝓpriū
ē viscosi corporis. Merito ergo isti q̇deꝫ
et fermento ampliori īdigent et impasta
tione. furfureis autē sufficit et fermentū
modicum. et impastatio debilis. et tēpꝰ
paucū. sic autem assatione ipsa prolixiori
quidē q̇ puri. breuiori autēꝫ qui furfurei
īdigēt. īter purissimos aūt et furfurissi=
mos non pauca est latitudo in magis et
minus. quibusdā quidēꝫ puris. quibusdā
autem sordidis noīatis. Est autēꝫ et spēs
panum media qui antopiri vel popiri ap
pellantur vel opopiri. Antiquiores autē
medicorum vocabant ipsos sincomistos
sed a quibus furfur totum non sepatur
vocat̄ sinkimistos et a romaīs silinchites
qui autem deinceps ipsorūꝫ semidalites
Est autēꝫ panis primꝰ silinchinites. id est

puriſſimus·cōiter autem ſemidalites·&
tercius q̄ medi⁹ ſincomiſt⁹ vel opopir⁹
poſtea eſt quartus qui ſordidio exiſtēs
extraneus q̄ furfure⁹·qui vtiq3 et minus
nutritiuus·& magis alijs ſecedit ſecūdū
ventrem·eſt enim furfur minus calidum
& plus ſiccum compatum ad medullam
frumēti·Optimi autē panes ꝓ digeſtione
ſunt qui ſunt maxīe fermētati habentes
plurimu3 ſalis·& qui aſſationē habuerūt
cōmenſurato igne·& ī clibano nō paruo
& azimi non indigeſtibiles·amplioꝛ q̄de3
ignis & mox in prima applicatōne exte=
rioꝛem ſuperficiem adurens obſtrachizat
·i·indurat. & accidit ſecundū hoc paruū
fieri panem ·crudu3 quide3 & īperfectū
quid intus habentem· ſuperarſum autem
& ſiccum et obſtraceale q̄d extra· minoꝛ
autē cōmenſurato igne non perficit bene
panē·ſed crudioꝛē derelinquit & maxime
q̄d intra totum·Quicunq3 autem in igne
cōmēſurato per totū ſui ipſi regulariter
aſſati fuerint iſti & digerunrur ſecundū
ventrē optīe·& ad cōſequētes opatōes
quecūq3 poſt digeſtionem ſunt ydoneiſ=
ſimi fiūt· De alijs vero cibis qui ex farīa
pꝛeparantur triticea tēpus vtiq3 ē dicere
qui quidē ergo apud antiquos noīantur
tagenie apud nos qui ſecundum aſiā aga
ratem·id eſt patellares· & ſunt ceꝑpole ·
pꝛeparant enim per oleu3 ſolū· imittitur
autem oleum in patella ſuppoſita igne
ſine fumo·infunditur autē ipſi calefacto
farina tritici multa aq̄ permixta·celeriter
igīe cocta oleo conſiſtit· ſimiliter tenero
caſeo vaſcalis coagulato.tunc autē ver=
tunt pꝛeparantes ipſam eam quide3 que
ſuperius ſuperficiem elaboꝛantes ſubtus
vt confoꝛmē patelle ·ſufficienter autem
coctu3 q̄d ſubtus erat pꝛius ad ſuperi⁹
reducens vt ſuperficie tenuis ſit· Et cu3
iam & q̄d ſubtus compaginatur vertunt
rurſum ipſum bis vtiq3 & ter quouſq3
vtiq3 totum ipſis videatur coctu3 regu=
lariter·Eſt aute3 vtiq3 & aliud placētule
genus que ſuper tabula pꝛeparatur·Eſt
autem duplex ſpecies tabularum placen=
tularum ·vna que vocatur riſcemata· &
iſte ſunt que in igne in furno coquūtur
& alie que vocanē lagane· iſte em̄ et oīa
que ab eis deſcendūt deterioꝛes illis que
riſcemata vocantur· vnde tā tagenie vel
patellares q̄ riſcemata & lagane & que
ab eis deſcendūt ſunt groſſoꝛū chimoꝛū
& crudoꝝ generatīe. & vētris ꝯſtrictīe
pꝛopter q̄d aliq̄ ipſis adiungunt mel·ſūt
autem & qui marinos ſales· ſunt autem
placēte tabulares vel riſcēata & lagane
deterioꝛes·ſūt em̄ groſſi chimi generatīe
& tardi deſcenſus·augmentatiue ſpleīs
& epatis & obſtructīe vētris· & lapidū
in renibus generatiue & ſufficienter nu=
tritiue ſi bene digerantur bene in ſangui
nem conuertantur· Cum autem in melle
pꝛeparantur fiunt mixte virtutis tanq̄
vtiq3 melle ipſo habente ſubtilem chimū
& quibuſcunq3 applicatum fuerit omnia
ſubtiliante· Merito ergo quecunq3 mel ī
pꝛeparatione accipiunt· & decoctionem
habent pꝛolixioꝛem & minus tardi ſunt
deſcenſus ·& chimum generant mixtum
ex ſubtili et groſſo·epati autē & renibus
& ſpleni·ſanis quidem melioꝛa illis que
ſine melle aptata ſunt ·pꝛincipium aute3
obſtructionis habentibus aut flegmonī
zantibus aut obduraſcētibus·i·patiētib⁹
apoſtema duru3 nichil minus illis· ſed et
aliquando magis nociua et valde· maxīe
omnia quorum viſcoſa ſatis eſt farina eli
xa·niſi ex eo panis in clibano coquatur·
ſed ſi digeratur magnam habet virtutem
frumentū ſi ſit coctū et nutriēs foꝛtiter
coꝛpus· et robur maximum exhibens eſt
vtentibus ipſo ·Fit ſimiliter ex frumēto
amidum de quo inuenies ſi leges amiliū
necnon ex eo fit fermentum quod ſcies
ſi leges literam fermentum· Auerois
ī ſuo colliget·Panis groſſus velocioꝛ ad
digerendum q̄uis alijs plus nutrit et nō
eſt tāte ſiccitatis ſicut groſſus q̄uis ipſe
groſſus cito digeratur ·Et panis qui cō
ficitur cum multa aqua eſt ſpongioſus·
ſed azimus panis eſt groſſus et viſcoſus
et ideo non eſt bonus·ſimiliter ille qui ni
mis eſt fermētatus nō eſt bon⁹·quia trāſ
mutaē cito ad humoꝛes putridos ꝓpter
caloꝛē extraneū generatū in eo.

Heuche·i·trifoliū quod oritur in paludi
bus·et eſt ſpecies andachoche·

Heufrichicon· ·i·ypericon·
Hebagile· ·i·cardamomū mi⁹
Hebal· ·i· amilū·
Hebacul· idem quod ſupra.
Hebelecen· ·i·amomū·
Hebeleon· ·i· grana paradiſi·
Hebel· ·i·ſauina·
Heberand· ·i·bacce lauri·
Hecaſibat· ·i·terbentina·
Hecalbron· idem quod ſupra·
Heccato· ·i·atriplex·

Hecuropion hectropion. i. reuersio pal
pebre inferioris ad exteriora que fit a se
nectutis debilitate aut paralisi.

Hec. ·i· mirra.
Hedersen. ·i· vitis alba.
Hederagesen. idem quod supra.
Hedem. ·i· poliū montanū
Hediosmum id est menta.
Hediosmon. idem quod supra.
Hedismatat id est stigmata et vnguēta
odorifera.
Hedrumon. id est iuleb.
Hed. ·i· lignumaloes.
Hekasibat. ·i. terbentina.
Hekarium. ·i· marubium.
Hekabzido. idem quod supra.
Helabes. id est semperuiua.
Helba. ·i· fenugrecum.
Helbalugne. id est cardamomum min⁹.
Helbaugne. idem quod supra.
Helkacabotom. ·i· terbentina.
Helcalimbat. idem quod supra.
Helcalimbat. idem quod supra.
Heltalimbat. idem quod supra.
Helenum. ·i· enula.
Helenia. idem quod supra.
Hele. ·i· viscus.
Helemilin. ·i· galanga.
Helenelin. idem quod supra.
Helbedi. ·i· fex vini albi.
Helbebani id est grana q̄ dicuntur ben.
Helbet. ·i· species rubi.
Helbelalu. ·i· anisum.
Helterbutinū. ·i· terbentina.
Helicen ·i· spēs salicis breuioris stature.
Helifoydes id est tunice quibus vtūtur
nerui testiculorum.
Helisine. ·i· arbor masticis.
Helix. ·i· tercia spēs edere
Helyen. ·i· altissimus.
Heltif ·i· planta cui⁹ gūmi est asa fetida.
Heltirum halti. ·i· asa fetida.
Helutos. furunculus aīmal.
Helusion. ·i· marubium.
Helusion. idem quod supra.

CCCLI

Hel arabice. latine mel. Sera. libro aggre. capitulo hel. aut. gal. Virtus eius est que calefacit & desiccat in secundo gradu. vnde v̄tus eius est que abstergit quādo coquit̄ & maturat̄ fit pauce acuitatis & pauce abstersionis. & ideo administratur ad incarnandum fistulas & vlcera profunda Mel vero amaruz est & cōpositū ex virtutib⁹ diuersis sicut si cōponeres mel cū absinthio. Et mel bonum est qd̄ est dulce in quo est acuitas aliquantula in gustu & habet odorem bonuz. et color eius est vergens ad rubedinē. neq3 ē nimis liqda & quando miseris in euz digituz adheret digito. & venit cum eo virtus quidem mellis est abstersiua. aperitiua orificiorū venaruz. & resoluit humiditates. et ideo quando ponitur in vlceribus fraudulētis profundis conuenit eis multuz. & q̄ndo coquitur & poīitur super scissuras cutis consolidat eas. Et quando coquitur cuz aneto humido & linit̄ cum eo empetigo curat eam. & quando miscetur cum sale trito & distillatur in aurē sedat tinnituz auriū. & si linitur cum eo caput occidit pediculos et lendines. & qñ indumentuz alicuius est breue nimis. si est ex lana & vult q elongetur. si irrorauerit illud cuz aqua. deinde liniatur cuz melle elongat̄ & mel abstergit tenebrositatez visus q̄ndo fit collirium cum eo. xiiii. diebus continuis. & fiunt cum eo gargarismata. & conferunt apatibus gutturis & faucium & sq̄nantie. & si liniuntur cuz eo gīgiue puerorum tempore ortus dentium eorū facit eos facile nasci & sine dolore. & si accipiatur vel bibatur prouocat vrinas. & conuenit tussi. & quando bibitur cuz oleo rosarū conuenit morsibus venenosis & illis qui potauerunt opiuz. & quando fit lohoc cum eo et bibitur cōuenit illis qui comederunt fungos mortiferos. & confert morsui canis rabidi. & quando spuma ab eo non est ablata facit tussim & laxat ventrem. quare necesse est vt nō administretur antēq̄ auferat̄ spuma ei⁹. Et melius quidem mel est veris. deinde estatis. Mel vero hiemale est maluz. quia est spissum grossū & nō habz supdictas virtutes. sed mel quod ē in siria est amari saporis. & hoc ideo q2 apes illi⁹ regiōis comedunt absinthiuz. Et hoc tale est bonum ad abstergendum empetiginem & liuores q̄ apparent ī facie. & alias sordes cutis q̄ ab hūoribus supfluis generantur inuenitur qdāz mel in terra dadie bentichi. qui comederit illud īcurrit insaniaz mētis cū sudore plurimo. existimatur hec virt⁹ cōtrahi flore rododendri. i. oleādri & si comedit post ipsuz rutam & pisces sallitos et bibat oximel ɔuenit et euadit sed oportet q comedat hec vice post vicē deinde vomat. et hoc qdem mel ē acutuz

adeo q quando odoratur cōmouet ster=
nutationem· Miscetur autem hoc mel cu3
costo & linitur empetigo et curat eam·
& miscetur cum sale & curat liuores &
dolores qui fiunt a pcussione Gal·vii·
sim·phar·cap·de melle· Mel calefacit et
siccat in secūdo gradu·ē aūt simplicis vt
est dicere maxīe virtutis et complexiōis
de abstersiue nobis nomīate consuete exi
stens spē pharmacoꝝ· coctū aūt minus
fit acre et abstersiuū vnde ad consolida=
tiones eo vtuntur·si vero aliquod mel est
amarum sicut quod in sardona. pala3 est
quoniam mixte est virtutis· ac si aliquid
admiscetur absinthij·Sed sciendū q plu
res sunt spēs mellis· est vna spēs mellis
quod est mel vsuale. quod diuersificatur
scdm differētias supdictas·Est alia spēs
mellis quod vocatꝰ mel atheniēse·quod
affertur ab athenis·et est mel vesparum
in locis subterraneis factū·Et est idē qd
mel pastiatū vel granatū· vt in alexādro
& vocatur mel pastinatu3 illud qd ē mel
granosū vt oribasiꝰ· Est alia spēs mellis
qd vocatꝰ mel atticū·i·mel vespaꝝ scdm
quosdā·sed falso quoniā dyas ca·d melle
dicit·Mel succꝰ ē roris celestis cuiꝰ gene
ra sunt duo·vnū qd cupiliones colligūt
apes q sunt oblōge·aliud qd sub terra in
uenitur vel atticum limaticum· Et etiam
ibleon. sed ibleon melius ex eo est bonum
qd est dulce odoratū rufum·& nō valde
liquidum·& cum miseris digitum citius
ascendit·Sed sciendum q mel atticum di
citur ab attica regione. vt mel thimu3 di
citur a regione thima· vnde regio attica
ē regio in q abundant ipse apes·& ipsu3
mel sic q mercatores ementes in regione
attica aliqndo emūt illud qd apportatur
de alijs regionibus in regione attica· Et
illud qd apportatꝰ de regione thīa· vnde
Piniꝰ iquit mellis attici sūma laus toto
orbe estimatur translatum in attica· sed
thimū magis laudatur·quare in aliquibꝰ
ātiqs antidotis mel atticū mel thimenū
exponitur· Est alia spēs mellis qd dicitꝰ
mel lubue vel alubue·& ē aqua q accipi=
tur cum inciditur cortex arboris lubue
& illud mel ē storax liquida· vt apparet
si leges·l·lubue·Est alia species mellis qd
dicitur mel anacardinū· & est succositas
que est in ipsis anacardis·Est alia species
mellis quod dicitur mel cāne quod fit de
cānis dulcibꝰ·et succus eaꝝ non coagu=
latur propter nimiam pinguedine3 eius·

Aui·dicit pria fen quarti canonis ca=
de hora cibationis febricitantium·q mel
cāne est zuccarū· & hoc similiter iuenies
si leges·l·zuccarū·Nā iueies q est zuccaꝝ
qd propter sui pinguedīe nō induratur
hoc similiter vult Gal·vii·de sim·phar·
dicens Zuccarum quidē vocatū quod ex
media & felici arabia portatur· Coagu=
latur quidem vt quidā aiunt cannis· est
autem et illud mellis species·minus autē
ex eo illud qd a nobis dulce· virtute aūt
similis est ei inquantū abstergit & siccat
& diaforat· & similiter mel cāne quoda3
eo residuo zuccari quando decoquitꝰ·vel
ipsemet succꝰ·Est alia species mellis qd
dicitur mel rubrum·et est idem qd supra
Et similiter alia spēs mellis quod vocatꝰ
mel storacis·et ē illud mel lubue vt sup·
Est similiter aliud mel quod vocatur mel
acanum·& interpretatur mel sine fumo·
& est mel cassiafistulatum ·& est pulpa
cassiefistule·Et est mel mirtinū quod fit
ex duabus partibus mellis & vna succi
mirti·vt apparet in antidotario gal·mino
ri in confectione que incipit ofectio mel=
lis mirtini·

Hemaze ateregi·i·acetositatis citri·
Hemadam·id est· folia arboris·vnde fit
asa fetida·
Hemerassem·id est·vitis alba·aliqui di=
cunt q est rafanus·
Hemest· ·i·laurus·
Hemdelip· ·i·solatrum.
Hemdedris·id est. serpens albꝰ masculꝰ
Hembams· ·i·cicer·
Hena· ·i·alcanna.
Hemia· idem quod supra·
Henea· ·i·frumentum·

CCCLII·

Hene albegi vel azad arabice ·vel
alterma·grece maratetos·latine
galbanum·Galbanum ca·est in
tercio gradu hu·in primo·est gūmi cu=
iusdam plante similis ferule·virtute3 ha
bet attrahendi dissoluendi consumendi
& leniendi maturandi & relaxandi Se
rap·libro aggre· capitulo·Hene albegi
auto·dyasco·Galbanum est gūmi plante
cuiusdam similis ferule in figura sua· &
melius ex eo est illud quod est mundum
simile olibano aut armoniaco adherens
manui·non habēs aliquid ligni nec semis
eius planta et lignum habēt grauē odorē
et non sunt nimis sicca· adulteratur cum
resina pini q admiscetꝰ cum fabis fractis

et armoniaco· Gal·viii·sim·pharma·
cap·galbanū secundū translationez gre·
Galbanuz opos est ferularis plante mol-
litiue & diaforetice existens virtutis· &
erit vtiqz in calefaciendo ex tercio gradu
incipiēte vel in secundo cōpleto exiccādo
vero ex secundo īcipiente. Dyas·cap·
ḋ galbano·Galbanū lacrimū est cuiusdā
herbe similis ferule·que in nicomedia na
scitur & siria. cuius est optimum quod
est mundissimum et simile armoniaco·&
thuri in colore·habens grana vt faba·
Adulteratur autez resina & faba diuisa
& gutta armoniaci· Et idem Sera·aut·
dyas·Virtus est ei ca·ignea epispactica·
& diaforetica. Cōtra asma frigidū dent̃
ʒ·iii·cū ouo sorbili vel aq̄ ordei·Contra
litargiam ponatur sub carbonibus· & re
cipiat patiens fumum· cōtra suffocatōem
matricis idem fiat per embotū ponatur
inferius·contra splenis duriciem ponatur
ī aceto ꝑ tres dies & noctes·& postmo-
dū fiat decoctio·deide colet̃ et colatura
in mundo vase ponatur addita cera &
oleo & picula·& fiat emplastrū supante
galbano·vel cerotuz superante cera·vel
vnguentum superante oleo· sed meliꝰ si
fiat emplastruz ita ꝙ accedat ad cerotum
ad menstrua prouocāda·& fetū mortuuz
& secundinam educendam fiat nascale
ex eo extincto in oleo· Ad apostemata
maturandum & rūpendum supponatur
ad lumbricos occidendos dentur pillule
ex galbano intincte in melle Dyasco·
Galbanum appositum naribus fumigio
& suppositum menstruis impat·aborsum
facit·aceto & nitro mixtū lētigiēs tollit
vt granum fabe glutitum tussim medet̃
disnoicis & asmaticis oppitulatur·ḋ alto
cadentium cōquassationibus subueit· cū
vino et mirra bibitum venenis occurrit·
infantes in vtero mortuos acceptum ex-
cludit·Impositum dolorem lateris miti-
gat· tortiones spargit· epilēticis vtiliter
adhibetur· citius sterica odori adhibitus
curat· fumigio serpentes excludit·oleo
mixtum et perunctum vim serpentū nō
admittit·oleo spondilino mixtuz et a ser
pentibus comestum iisdem infert necem
dolorem dentiū impositū tollit· acceptuz
vel in capite virge cathaplasmatum iter
vrine prestitat·potōibus necesse miscet̃
si cum amigdalis amaris et cuz aqua aut
cū succo rute aut miconio mixtum et eri
vsto aut felli additū·sed illud qḋ poītur
in medicis debet sic mūdari· mitte illud
in aqua ca· et cum se soluerit illud quod
residet vtile est· qḋ vero supnatat īutile
vel sic melius mundabis·liga galbanuz in
lintheolo vel in vrceoleo fictili suspende
quem vrceolum in aqua bulliēte pone·qr
cum calorem senserit ꝑ lintheolum liqscit
et sic liquatuz confectionibꝰ et antidotis
miscetur Sera·aut·dyas·Quando fit
nascale cum eo aut suffumigatio prouo-
cat menstrua et expellit fetum·et quādo
fit emplastrum ex eo cum aceto et nitro
aufert bothor lactea·et accipitur ex eo si
cut granum fabe ad tussim asma et coar-
tationē anhelitꝰ·et ad attritōes lacertoꝝ
et quando sumitur in potu sicut diximꝰ
expellit fetum mortuum·et si fiat cum eo
emplastrum dolori lacertoruz confert et
furunculis· et quando odoratur excitat
epilenticos et mulieres patiētes suffoca
tionem matricis·et oppilationē ī cerebro
habentes· et quando fit fumigium cū eo
expellit aīalia venenosa·et si mungat̃ qs
cuz eo preseruat ipsuz a morsibus vene-
nosorū·Et quando miscetur cū medicina
que ḋr sanchidalion et oleo et appīquat
aīalibus venenosis occidit ea·et appoītur
denti doloroso aut corroso et cōfert·et
dixerunt quidam ꝙ quando presumit̃ in
potu eiꝰ curat stranguiriā·qndo vis ipm
dare in potu dissolue ipm cū amigdalis
amaris aut cū aq̄ et vino aut cū mellicto·

CCCLIII·

HEnne ara·gre·ciprꝰ·latie alcāna
et a qbusdaz vocant̃ scotanū in
cōgrue·et ē arbustū vñ fit oleū
ciprinum·et est illud quod de alcāna, vt
apparet per concordiam Aui· et dyasc·
in vtrisqz capitulis pulue folioꝝ vtimur
Sera·li·agg·ca·hēne. Hēne·i·alcāna·
Flos alcanne est similis floribꝰ mirti· nisi
quia est in racemis·et flos eius est albus
declinans ad glaucedinem acuti odoris·
Et idem auto·dyas·est arbustum habens
folia sup ramos suos similia folijs oliue
nisi quia sūt latiora et molliora et viridio
ra· habet florem album similem vsnee bo
ni odoris·semen nigrum simile actis·et
quod de ipsa administratur sunt folia et
sūmitates eius· Gal·vii·sim·pharma·
cap· de cipro secundū translationez arab·
Ciprꝰ·id est·alcāna·huiꝰ arboris folia et
extremitates ad vtilitatem peruenerunt
substantia eius est cōposita ex acuta ca-
cum temperamento et substantia terrea

frigida sicca. Et sapor eius est stipticus
& virtus eius desiccat sine mordicatõne
vnde virtus eius repercutit & dissoluit.
Paulꝰ ca. de alcanna. est fri. in primo
sic in pncipio secundi. Posse. Serap.
auto. dyas. Virtus foliorũ eius stiptica ē
& ideo qn̄do masticant̄ curāt alcolā. &
infunditur decoctio eius sup cõbustiõez
ignis: & quando teritur & infunditur in
aqua astaratios. & liniuntur inde capilli
fiunt rubei. & vnguenta que fiunt ex ea
molliũt neruos. et facit ĩ vulneribꝰ illud
qđ facit sãguis draconis Gal. Prohibꝫ
dilatatõnem pupille. & cõbustionē ignis
quãdo coquitur in aqua & proijcit̄ aqua
illa super locũ cõbustionis. & ipa admi=
stratur in medicinis herisipile. & cõueīt
vlceribus. s. alcole q̄ fiũt in ore puerorũ.

Heraclia. .i. ferraria nigra.
Herafel. .i. lactuca asini.
Heraalbelem. .i. semperuiua.

CCCLIIII

Herbaturũ vel herbatutis ara.
gre. peucedanum. latine cauda
porcina Sera. li. agg. ca. Her
batutis. aut. dyas. ē planta hñs folia silia
plãte capsie. et hꝫ velut capillos adherē=
tes ppe radicē. & stipites similes plante
maratri. & habet florem citrinum. radix
eius ē deforis nigra. deintꝰ alba. grauis
odoris. grossa plena hũiditate. Nascitur
in montibus & vmbrosis locis. & obum
brantibus arboribus. Radix quidem eiꝰ
scinditur cum cultello dum est recens &
extrahitur hũiditas que ē in ea. et poĩtur
in vmbra. quia virtus eius debilitatur a
sole. et quãdo colligitur hũiditas accidit
eis qui eaꝫ colligunt soda. et obscuritas
visus. nisi ponatur in naribus suis oleuꝫ
rosarum. & fundat ex eo sup caput suũ
quando vero extracta fuerit humiditas
a radice illa postea nõ remanet ĩ eo aliqđ
iuuamentum extrahitur humiditas etiã
a stipite eius sicut extrahit̄ succꝰ radicis
mandragore. sed virtus eius est debilior
virtute humiditatis que extrahitur ex ra
dice. Nam virtus eius velociter resolui=
tur. Reperitur autẽ gũmositas adherēs
radici similis olibano. & melior ex isto
succo huius plante est ille qui defertur a
terra que dicitur sardinia. & ex terra que
dicitur sarmabachi. & est grauis odoris
& in colore suo est rubedo. et mordicat
linguam qn̄do gustatur. & melior radix
est noua non corrosa dura puri odoris.

Gal. viii. sim. phar. cap. de peucedano
secundũ translatõnē arabicaꝫ. Plurimum
qđ administratur ex hac planta est radix
proprie. & iam administratur lacrimꝰ &
succus eius. & omnium virtus est vna.
nisi quia lacrimus est fortioris virtutis
& virtus eiꝰ est que calefacit calefactõe
forti. vnde resoluit subtiliat & incidit.
Posse. Serap. auto. dyasco. Lacrimus
eius mixtus oleo rosarum et aceto capiti
fomēto adhibitꝰ. litargicis & freneticis
medet̄. stomaticis & epilēticis plurimũ
prodest. dolorē capitis mitigat. sciaticis
& contractis & paraliticis maximum p̄=
sidium est. omnes neruorum causas cum
oleo & aceto perunctus componet. ori
matricis fumigio applicatus offocatõnes
stericas soluit. somnum plurimũ dormiē
tibus prohibet. fumigatõne sua domi ser
pentes excludit. oleo rosarum admixtus
dolorem aurium tollit. iniectum foramī=
ni dentis dolorem non admittit. tussienti
bus opitulatur. ouo sorbili additus et ac
ceptus disnoicis & tortionibus prestat
effectum. ventrem lenit. splenē attennat
dolorē stomachi compescit. dolorē vesice
& renum bibitꝰ ꝓhibꝫ. matrici salutaris
est. prestando eu stomatica radix eius &
elixatura eius oĩa similiter istis facere
potest. fomento adhibita vulnera curat
Radix eiꝰ sicca & imposita id facit. ossa
fracta excludit. vulneribꝰ antiqs cicatri=
ces ducit. cerotis necesse miscetur. siliter
& malagmatibꝰ termanticis. Radix eli=
genda est odore suauis fortis & non ve=
tus. Lacrimus eius confectonibꝰ misceri
p̄t maxīe si amigdalis amaris rute et ane
to et pani calido triticeo admixtꝰ fũit. &
sic dari potest. Item radix eius vulnera
antiqua expurgat & incarnat & incensa
vipas & serpētes fugat Gal. Peuceda
num confert egritudinibus neruoruꝫ. et
egritudĩbus que accidunt pectori & pul
moni ab humoribus grossis viscosis. que
sumitur in potu cum vino. et fit fumigiũ
cum eo. et attrahit odorando eger fumũ
eius & facit idem. Et quando ex eo poni
tur in corrosionibus dentium sedat dolo
rem eorum statim. quoniam subtiliuꝫ par
tium est. et curat dolorez spleīs ĩcidendo
et subtiliando grossos humoēs. Radicis
vero calefactõ ē minor. et desiccatõ eiꝰ ē
fortis. ipa nãqꝫ calefacit ĩ pncipio tercij
gradus. Et virtus eius est que abstergit
et icarnat. et potest administrari in oibꝰ

supradictis. Et quādo ponitur ex eo super os cuius corticē volumus expellē. expellit eū cito & īcarnat ipm. & cōuenit multū vlceribus fraudulētis malis qn desiccatur teritur et puluerizatur supra ea. eo quod mūdificat & replet carne & consolidat.
Herba seriaca. id est. malua.
Herba gatte valeriana marcinella fu idem pro qua lege fu.
Herba benedicta. idem quod supra.
Herba caricalis. id est. vua lupina.
Herba barba alguf. id est. elleborus.
Herba podagris. id est. epithimum.
Herba auris muris. id ē. auricula muris.
Herba pigmentaria. id est. citraria.
Herba iudaica. id est. herbum.
Herba catolica. i. mezereō vel alipiados.
Herba sancti iohannis. ypericon. perforata. scopa regia. infaricon idem.
Herba vitri vitriola i. paritaria Sed sciēdū quod herba vitri vel dicitur quoniam abstergit vitrū. & hec est paritaria. vel quoniam est materia vitri. & sic est herba vnde fit vitrum. pro qua. l. l. vitrum.
Herba iouis. id est. semperuiua minor.
Herba venti maior. i. parataria. sed herba venti minor est consolida minor. et est habens spicam paruā in sūmitate eius sicut sticados arabicum. & differt in figura parum ab artetica.
Herba capillaris adiantū politricum capillus veneris idem. quoniā omēs iste herbe valent ad augmentū capillorū. & ideo quelibet ipsarum vocatur capillaris. Et hoc secundum dyas. licet diuersificentur secundum figuram.
Herba emphimerina. id est. centūnodia.
Herba venerea. id est. acorus.
Herba flaura planta leonis. id est. trifoliū maius. & est spēs andachuce. et a nobis vocatur herba maura. l. l. handachuca.
Herba sancti petri. id est. paralisis.
Herba guzen ē quā scies si leges. l. guze.
Herba emina. idem quod supra.
Herba fugee falso sic noīatur quoniā nō est herba. sed quid est lege darsisahaz.
Herba tumusij. idem quod supra.
Herba tetrahic. id est. iudaica.
Herba egiptia. id est. dipseus.
Herba fullonū. i. saponaria q̄ abstergit et mūdat fortiter vt sapo. pro qua. l. l. borith.
Herba leporina. id est. satirion.
Herba sancte marie. i. herba ad albedīem tendēs rugosis folijs sicut herba que dicitur flōmos. & īgreditur in vnguēto mar tiaton quod ponitur in antidotario gal minori. medetur frigidis doloribus. & ca. et sic. complexionis.

CCCLV.

HErba grassula est herba de qua inuenitur maior & minor. & minor est vermicularis. pro qua. l. literam herabalem. Maior est herba habens folia tenera & pinguia in quorum superficie est borrā. et valet contra ignis arsuras. succus eius curat ramicē puerorum si accipiātur folia grassule et cime oliuarū & terantur subtiliter cum axungia porci recēti. & exprimatur per petiā. et bulliat cum modico vino albo quibus admisceatur mastix & olibanum. & postea vngatur.
Herba adhil. id est. eufragia.
Herba adhip. item quod supra.
Herba bulne. id est. cardo benedictus.
Herba vnguis leprosa. id est. apiū risus.
Herba maura. id est. herba flaura.
Herba que oritur in lapidibus faciens labere pedes quid est. l. l. ayned.
Herba sacra. id est. berbena.
Herba lactis. id est. vrtica.
Herba tornitij. id est. lupinus.
Herba lucis. id est. celidonia.
Herba capillacea. id est. thimus.
Herba bali. id est. herba usnen
Herba nari. idem quod supra.
Herba vsnen quid est l. l. vsnen.
Herba iamena. id est. costus.
Herba daneta. id est. galea vel regalea.
Herba pisterea. id est. columba. pro qua. l. l. pisterion.
Herba baccara. id est. asarus.
Herba benedicta. id est. fu.
Herba canosola. id est. polium.
Herba falies. id est flos sambuci.
Herba luminaria. id est. ippuris.
Herba mellissa. i. citraria. et ē hedarūgie.
Herba naucasium. id est. faba inuersa.
Herba stulta. id est. portulaca.
Herba rapiens vitam. id est. mezeron.
Herba faciens viduas. idem quod supra.
Herba puerilis quid est l. l. iacintus.
Herba fluminis. id est. lenticula aque.
Herba scelerata. id est apium risus.
Herba poliodragnus. id ē. netalim vel perithimum.
Herba ferraria. id est. verminata.
Herba lucernaria. id est. flōmos.
Herba rustica. id est. rosa siluatica.
Herba marie. id est. athanasia.
Herba herculis. id est. herba iouis.

Herba vesicalis ·i·alkekengi·
Herba basilica quid est·l·l·casi alkel·
Herba apostematum·id est·spargula·
Herba cancri id est·herisipila·
Herba tremula id est.tormentilla.
Herba artetica quid est·l·l·artetica·
Herba luparia est cuius puluis interficit lupos: & vocatur aconitus·
Herba paralisis est cuiꝰ folia florere inci piūt tpe hyemis·q̄ se extendūt i terra q̄si alba & crispa vt alisfagꝰ·florē albū pro= fert·ca·ē & sic·ꝯplexionis & doloribꝰ me

CCCLVI· detur·

Herba fetida est herba subtilibꝰ folijs similis herbe q̄ vocat̄ ab rotanū. plena semīibꝰ similāti bus semīibꝰ lumbricoꝝ·sapor eiꝰ vergit ad amaritudinē nociuā·grauis odoris·& sapor eiꝰ est amarꝰ cū aliquali salsedine & stipticitate pauca·& est calidior absin thio: & debilior abrotano.et est mala sto macho·& claudit orificia venaꝝ matricis sic ꝙ cathaplasmata supra ventrē calida constringit sanguinem exeuntē post par= tum·& tempore menstruandi·
Hercaricon id est ypericon·
Hermar id est·asinus·
Hereos est quedam passio amoris·
Herelaten ·i·estiomenus·
Hermelum id est·armel·
Hermes id est·azer·

CCCLVII·

Hermerocalles·i·plāta vt bulbꝰ ematicus q̄ manducat̄·fructus eiꝰ est sicut narciscꝰ·differens ab eo in flore tm̄. Dyas·cap·hermero calles·Hermerocalles aut cataleptē ve= lut bulbꝰ ematicꝰ·folia habet & hastā si= milē lilio·in initio cū incepit apire flores lilij ostēdit tres vel quattuor·sed postq̄ floruerit viridē facit colorē bonū et odo ratū·Radix eiꝰ in magnitudine similis ē bulbo: sed paulo maior· Posse. Dyas· Hec si bibita fuerit humorē sordidū ma= tricis excludit·menstruis imperat·folia eius cathaplasmatibus adhibita combu= stionibus medicantur·
Herpetica sunt que fastidiū auferunt·
Heriza id est·risi.
Herbilia id est·legumen·
Herbion id est·cheiri.
Herbilum id est serpillum·
Hersistidos id est·ypoquistidos·
Hermic ·i·xiloaloes siluester.

CCCLVIII.

Hermic est similis piperi: nisi qꝛ appinquat citrinitati·& est boni odoris sil'is xiloaloes·& affertur de regione sclauoꝝ·cōplexio eiꝰ est equa lis·confortat stomachū & digestionem·
Herpillum·i·serpillum·tamen aliquādo sumitur pro poligonia. vt in alexādro de dolore capitis ex causa calida.
Herouactē·i·verminata vel vermicularis

CCCLIX·

Herochalchay vel saxabram ara· gre·kamlela vel senition vel hi= rigontis·latine senacion vl' apiū aque·vel nasturciū aquaticū: siue carda= mus agrestis· Sera·li·aggre· cap·he rochalchay·Herochalchay est planta que nascit̄ in aq̄s·habet stipitē rectum & ra= mos·& est tota planta pinguis·& habꝫ folia similia folijs apij dicti yposellinum nisi qꝛ sūt minora eis. & habet odorē bo nū qn̄ masticat̄·& est ca·& sic·& ꝯuenit calefactis·quādo rorat̄ sup ipsā aqua fri· aut aqua rosaꝝ·Et quidā dicūt ꝙ est fri· ex eo qꝛ nō nocet habentibꝰ sirsen. Et idē aut̄·Ysaac haben arā·Est ca·in pmo gra du·& sic·in secūdo. Et idē aut̄·Gal. Vir tus eiꝰ est calefaciēs· Dyas·cap·sena= cion·i·nasturtiū aquaticū·nascit̄ in aqua fruticē habens pinguē·& ramulos lōgos & folia minuta similia yposellino. nisi qꝛ sunt minora eo·que masticata odorē sua= uissimū habet· Posse. Sera·aut̄·Ysaac habē arā·Semē eiꝰ strīgit ventrē qui flu it pꝑter caliditatē·qn̄ bibit̄ ex eo aureus ·i·cū aqua fri·aut succo citonioꝝ·& ipm confortat membra· Dyas·Semen eius crudum & comestum calculos excludit vrinā ꝓuocat·mēstruis impat. disinteri cis ꝓdest·Catebras sapiens huic ꝑhibet testimoniū dicēs·ꝙ cognati in aq̄ soluūt et cū carnibꝰ spūalia mūdificat·fomentū ex aqua salsa·& oleo decoctōis eiꝰ valet ad dolorē yliacum·stranguiriā & dissuri am: in vino decocti & cathaplasmati ad idem valent·diuretica sunt·
Hermodactilus quid est·l·l·sturrazen·
Herua ·i·pentadactilus·
Herbum siue vt alij orobum·nascitur vt lenticula·seritur etiam.cuius aliud est pallidum ·aliud subrufum·& aliud albū Plinius·Herbum nascitur in plurimis locis in modū lenticule·aliud em̄ est palli dū·aliud rufū & cetera·& est legumen qd̄ vocat̄ pisū·pro quo·l.l.sersemē·
Hercul·i·locusta magni corporis quando

habet alas.
Hesa ·i·thimus·
Hessa idem quod supra.
Hessamen idem quod supra·
Hessendeg·id est·arbor in qua nascitur serapinum·
Hesbesse id est·macis·
Hesden id est·lignũ aloes·
Hessetha id est·tribulus·
Hesedeen id est·lignum aloes·
Hesnisi ·i·tres quarte vni9·ʒ·
Hesisan ·i·peucedanum·
Hesisaan idem quod supra·
Hesum id est·abrotanum·
Hesubien id est·cimbalaria·
Hesufraes id est·cartafilago·
Hetigonon·i·scorpion·Nam scorpiones propter tactum radicis eius moriuntur· et est species aconiti
Hechigon idem quod supra·
Hezam id est·litium·
Hezaze idem quod supra·
Hezazebudal idem quod supra·
Hezaron id est·vsnee·
Hezeiza id est·litium·
Hezerasien id est·vitis alba·
Hlenia id est·enula campana·
Hlebus id est·lapis lacteus·
Hlebzon id est·cimbalaria·
Hiesiriz·i·nomen aggregãs penetratõem et sanationeʒ conseruans almusaragi: et faciens nasci id quod procedit de vuea tunica dicitur almusaragi·& quãdo multa est dicitur muraysmati·
Hierob quid est·l·l·berob.
Hiera id est·berbena·
Hiontos quid est·l·l·iontos·
Hiosar id est·lassanum·
Hiobothor id est·blactebisantia·
Hiusquiamus ·i·sinphoniata·
Hiuciprum ·i·flos cipri·
Hiu id est·flos·
Hibur id est·sulfur.
Hiburis idem quod supra.
Hibusar id est·mellilotum·
Hican id est·hictan·

CCCLX.

Hictan ara·grece alkitran·latine vero oleum de scerbin·& est pix liquida que ydeomate nostro vocatur pecula· Sera·li·cap·hictan·aucto·Dyas·Hictan·i·alkitran·est oleuʒ quod egreditur de scerbin·Et scerbin due sunt species·Vna earũ est arbor magna·& est genus abietis·& est ex ea alkitran habens fructũ similem fructui cipressi·nisi quia est minor eo multum· & secũda est arbor spinosa habens similitudinem cũ arbore iuniperi·& magnitudo fruct9 ci9 est sicut magnitudo grani mirti·Meli9 autem alkitran est illud qđ est spissum clarum·habens odorẽ fortem cum horribilitate·& quando intingitur in eo digitus non cito defluit ex digito propter suam spissitudinem·& quando stilla eius cadit in loco remanet collecta & non expanditur·Et idem auctori·Gal· specierum scerbin cõplexio est ca·& sic· in tercio gradu·sed olei quod extrahitur ex arbore sua substantia est subtilis·& virtus eius est ca·& sic·in quarto gradu sed plus calefacit ꝙ siccet·lignuʒ scerbin nominatur lignum mortuorum·quia conseruat corpora mortua a putrefactione vnde virtus eius desiccat & custodit corpora mortuoruʒ·& destruit quod est ibi de humiditate. Posse.Sera.Custodit corpora mortuorum·& oleum eius occidit pediculos & lendines & lumbricos & vermes qui sunt in auribus·Et quãdo cum eo fit nascale corrumpit fetuʒ·& excludit mortuum·& quãdo linitur virga in hora coitus destruit cõceptum·& propter hoc est ex verioribus medicinis & fortioribus ad ꝓhibendũ impregnationeʒ adeo ꝙ accidit ei q̃ vtitur eo vt fiat omnino sterilis·etiã quando distillatur ex eo i dentem corrosum sedat dolorem·& frangit dentẽ·& aufert liuorẽ qui fit sub oculo·Alkitran & est illud qđ est ꝓpositum ex eo quod colligitur i lana·quando sup ipsũ suspenditur et decoquit̃:& subtili9 alkitran & minus acutũ·& residuum qđ remanet est alkitran·& est illud quod est de eo spissum & grossũ·& est sicut illud qđ remanet ex spissitudine olei·& ideo alkitran propter sui grossiciem mordicat et aperit·et propter hoc alkitran curat apata·et est pix liquida·Sʒ grani scerbin virtus est tpata adeo ꝙ põt comedi·nisi quia facit fodã·et mordicat stomachum Et idẽ aut·Dyas·Alkitran est qđ corrodit et incidit corpa viuentiũ·et cõseruat corpora mortuorum·et si fiat feretrum in quo reponat̃ corpus defũcti ex ligno scerbin seruat corpus defuncti a putrefactione·et propter hoc nominãt ipsũ qdã vitã mortuoꝝ·et alkitran adurit plãtas et coria ꝓpter necessitatem sue caliditatis et desiccatõis·et abstergit maculas oculi

quando bibit̃ cū rob & sale pauco·ꝯuenit
morsui serpētis·& qñ linit̃ sup elephanti
am ꝯuenit·& fit cristere cū eo·et occidit
lumbricos ꝑuos·ꝓ isto lege sil'r cedras·

Hixus ·i·viscus·
Hixurat ·i·mellilotum.
Hixurian ·i·ceterac.
Hyalon·i·vitrum·inde epiala fe.ab epi qđ est supra·q̄ꝛ vitreus humor in exteri-oribꝰ ꝑtibꝰ corpis est in hac fe·vnde dici tur epiale humor mutatus in flegma·& hialodo vitreum flegma·inde epiala·id ē humor vitreus mutatus in flegma·
Hyalen idem quod supra·
Hyalodo id est·vitreū flegma·
Hybirnadepicez ·i·gigirnaria·
Hicolitis melano·i·edera nigra·
Hidoris·i·cauda equina·& est herba·
Hidor ·i·aqua·
Hictos ·i·pluuia·
Hynon·i·vinum·inde hynomel·i·confe-ctio vini·
Hypericon perforata·herba sancti iohan nis·scopa regia idem·
Hypomelides sunt quedam poma sorbis similia quibus caremus·
Hyponotica ·i·soporifera·
Hypuris·i·cauda equina·& est herba·
Hyris quid est·l·l·yris illirica·
Hysuperde id est faseolus·
Hysum ·i·euiscus·
Hyur id est liquor vl' humor
Hobas quid est·l·l·holus·
Hobasin ·i·pimpinella·
Hoafranoc id est ceterac·
Hocot maghait ·i·cotula fetida·
Hochot maghayt·idem quod supra·

CCCLXI·

HOc ara grece morae.latine mora celsi. Sera·li.aggre.cap·hoc. Virtus eiꝰ est q̄ retinet vē trem·& qñ desiccat̃ retinet ventrē reten tione forti.& ꝯuenit vlceribꝰ intestinoꝝ & fluxui·& omnibꝰ egritudinibꝰ q̄ fiunt ex fluxibus humoꝝ·& admiscent̃ postq̄ terunt̃ cū cibis sicut sumach:& qui vult ex eis sumere in potu potest cū aq̄ & vi no·sed arboris eiꝰ virtꝰ est oposita ex vir tute retentiua & laxatiua.& plus quod est in cortice huiꝰ arboris est virtꝰ laxati ua cū amaritudīe pauca quousq; occidat ascarides:& sūt lumbrici cucurbitini·s; in folijs arboris & sūmitatibꝰ est tempe ramentū mediū illaꝝ duaꝝ operationum simul Et mora matura qñ inueniūt stoma chum puꝝ:si comedunt̃ ante cibū·egredi untur a stomacho cito:& p̄parare faciūt exitū alioꝝ ciboꝝ·qñ vero comeduntur post cibū vel in stomacho sunt humores cito accelerant ad corruptionē·& corru ptio eoꝝ est multū nociua·S; acerba quā do desiccant̃ sūt bona medicina:& iuua tiua vlceribꝰ intestinoꝝ:& fluxui antiqᵒ & mora qñ descendūt anteq̄ corrumpan tur nō inferūt nocumentū·nisi de eis an te comestionē nimis sumat̃· Et idē auto· Gal·Ex eis sūt matura:& maturi saporis & sapor eoꝝ est dulcis stipticꝰ·virtꝰ eo rum mollit ventrē·& nutrimentū paucū corpi p̄stant·& facile corrumpuntur·nō corrupta humectant penitus·infrigidāt aūt nō penitꝰ·nisi frigida sumant̃·& pau cissimū corpi dant nutrimentū ꝯsimile pe ponibꝰ·nō tamē nocumentū aliqđ adeo ipsis·neq; malū stomacho vt ī illis·Ace tosa aūt ex eis & non matura aliqui ipsa expurgantes ab arbore·& exiccantes re ponunt medicinā futurā ipis bonā ad di sinterie & diarie cronice curatōez & egri tudinū fauciū:& stipticāt ventrē· Gal· vij·sim·phar·secundū translationē grecā cap·Morae·i·celsi fructꝰ maturꝰ subdu cit ventrē·nō maturꝰ vero desiccatꝰ cō stipatiuū sufficienter fit farmacū·vnde ad disintericas ꝯuenit dispositōs·& cilia cas et alias quecūq; sūt fluxibiles·incidit̃ aūt et escis ꝑmiscet̃ sicut fructꝰ sumach vel si quis voluerit ꝑ aquā vel vinū biba tur·q̄ aūt succꝰ maturoꝝ ad distomatica ·i·oris farmaca vtilis existat ꝓpter coexi stentē ei stipticitatē nemo ignorat·& ad alia etiā multa eoꝝ secundū ꝑtem quecū q; moderata indigent stipticitate conue nit·immaturi vero fructꝰ pontica acida: q; ꝑticipant virtute·& tota arbor in om nibus eius ꝑtibus mixtā quandā virtutē videt̃ habere ex detentiua & purgatiua composita·p̄ualet aūt in cortice quidē ra dicis purgatiua virtꝰ cū quadā amaritu dine.vnde amplos lumbricos interficit. in alijs vero partibus detentiua·in folijs vero & pullulationibꝰ media vtraq; est complexio· Auic·li·secundo de moro mori sūt due species·vna eaꝝ est alfirse du qđ est dulce:& currit secundū semitā ficus in maturatōe·sed est deterioris nu trimenti & minoris et est siccioris:et ma gis destruens sanguinem:et deterius sto macho·Reliquas vero ficus dispositōes habet·est tamen inferius ea·amarum aūt

qd nominat moru d seni sit nunc illud de quo plurimū loquamur· qd ergo immatu rū est cū exiccat stat loco sumach· dulce est ca· & hu· & acetosū & de seni est ad siccitatē decliue: in ipso est stipticitas & infrigidatio· & succus mori est stipticus & pprie qn decoquit in vase eneo· et phi bet fluxū materiey ad mēbra· & qd imatu rū est pprie· et immatuy est sic sumach qn coquunt folia eius & folia vitis & fo lia ficus nigre cū aq pluuie denigrat ca pillos· acetosū remouz apata oris et gut turis· Et folia ei9 sūt vltima ad squinācī am & pfocatōez· Qd acetosū est confert vlcerib9 frauduletis ipsi9 succ9· Rob ei9 acetosū est pferēs bothor oris· et decoctō radicis ei9 mollificatōi dentiū· et collucō oris ex succo folioy acetosi· & decoctio radicis ei9 est bona denti doloroso Moy malū est stomacho corrumpit pprie in eo alfirsedi· & qn nō corrumpit alfirsedu i stomacho velociter nō nocet· & oportet quidē vt comedant oms species ei9 ante cibū: & recipiant in stomacho in quo nō sit corruptio· illud vero de seni nō nocz stomacho colerico· & nō est in ipso d ma la ouenientia stomacho qd est in alfirsedu quis sit in eo malicia: & nō est nausea in ipso· Et nutrimentū ei9 est paruū· & fa cit appetitū cibi et facit ipsū lubricū· & ex trahit ipsū velociter· & omino descēsus ei9 de facto fit velociter· sz ei9 descensus ex intestinis est tard9. Moy qd sallitū ē & exiccatū retinet ventrē vehemēter· & ouenit disinterie: & lacrima quidē mori soluit· Et in cortice eius sūt mundificatio & solutio· & solutio ei9 est plurima: & i moro quidē dulci est velocitas descēsio nis· aut pter suā humiditatē· aut pter acredinē ei admixtā· Inqt archigenes est tarde egressionis· & est puocatiuū· existi mo aūt acetosū esse· & cū hoc q ē i ipo de natura solutiua phibet qnqz solutōez antiquā & vlcera intestinoy· & pprie qd exiccatū est· & oībus quidē specieb9 mo ri est prouocatio vrine· & moy de seni quis velociter a stomacho egrediat ipsū tn est in intestinis tardū· Cortex arboris mori est tiriaca iusquiami· & quādo bibi tur de succo foliorum eius· ʒ· i· & semis conuenit morsui rutele· & lenit naturā lu bricitate sua· & inflatione sua·

Hodo ·i lignū aloes·
Hodon idem quod supra
Hod idem quod supra.

CCCLXII·

Hobas ara· grece calcos· latine es Sera· li· aggre· cap· hobas Faciūt ex ere vasa ad comeden dum & bibendūz· & nocet eis multū· & maxime illis q assueuerūt hoc diu· Nā pa raci sūt tales incurrere elefantiā & cancy & dolorē epatis et splenis· et maliciā cō plexionis maxime comedentes in eis res acres· et bibentes in illis vina dulcia: et qn comedūt cibū qui stetit in eis die vna et nocte· et est pei9 multū· et qn ponitur vas eneū sup pisces assatos calidos fiūt venenū mortifey· sz qd adurit ex ere· qd dam adurit cū sulfure et sale et alumine cū his oibus: aut cū aliquib9 eoy· similit artificialiter colat: et fit auricalcū vt ap paret si leges cadimia· Dyas· cap· de aes· Aes vstū qd alij calcucecaumenon si ue calcoscaumenon vocāt fit i hūc modū clāui erei vel lamina eris ponunt ordina te in olla terrea cruda: deinde pulverizat sup eos sulfur qd nō tetigit aqua: et salis quātitas postq vtrūqz tritū fuerit ita q vnū solariū fiat de clauis: et aliud de pul uere salis et sulfuris· et itey aliud ex cla uis et aliud ex puluere et sic fiat quousqz plena fuerit olla· postea coopitur orifi ciū olle cū argilla: et ponit in fornace fi guli: et dimittit ibi donec olla coquatur· deinde extrahit: et sūt quidā qui nō po nunt nisi es solū· neqz istud potest aduri nisi in plurib9 dieb9· Et pter hoc ponūt ipsū totiēs in fornace donec adurit· Qui dā vero sūt qui admiscēt sulfur et alumē simul· et terūt cū aceto forti· et sic ex his liniūt clauos seu laminas et ponūt i olla et faciunt sicut dixim9· Et meli9 es vstū est qd defert ex insula cipri· lauat es vstū vt tuchia· Et idē auto· Gal· Eris vsti sa por est stipticus· et virtus eius est acuta et scoria eris et sterc9 eris est res que ag gregat in aggregatōibus ptium eris· et qn conflat et rorat supra ipsum aqua vt coaguletur: coadunant nāqz ptes eris et fit aqua illa rubea· et tūc est ibi flos natans sup aes similis sali· Et idē Dyas· Melior ex eo est ille q cito frangit dū terit· et est multū sicc9· et est in figura sua similis ge gers· et est minor eo in granis suis· et ē multū grauis· et meli9 in claritate nō ha bens aliqd de limatura eris admixtū cuz aqua et cetera. Sera· Flos eris fit in hunc modū· qn liqscit es i locis metalloy et extrahitur inde cadimia· et est in locis

aliquantulũ terre incense de subtꝰ in fun
do: et purificat̃ es: et dimittit̃ currere in
loco vbi colat̃ · tũc illi qui purificant illũ
ꝓijciunt supꝰ ipsũ aquã dulcẽ donec coa
guletur · et faciũt hoc donec infrigidet̃ cuꝫ
aqua clara · et ex hoc ergo qd̃ accidit ei ex
aggregatõe ꝑtium eius inuicẽ fit hec sub
stantia. et flos eris · et est stipticus · dimi
nuit carnẽ: si superaspgat̃ · et resoluit apa
ta: et abstergit visũ cũ mordicatõe mlta
et qñ sumit̃ in potu ex eo · mj · onolosach
laxat chimũ grossum · & dissoluit & de-
struit carnẽ supfluã in ano & naribꝰ · &
laxat ventrẽ · in speluncis vero in quibus
es fodit̃ inuenit̃ es vstũ nigrũ · & est cipri
& est melius & grossiꝰ · & nominãt ipsũ
astras · Et fit bacticura eris alba · & est
subtilis & debilis virtutis · & nos nõ ha
bemꝰ hanc speciẽ bacticure ꝓ bona · sed
eligimus illã q̃ est clara grossa · in cuiꝰ co
lore est rubedo · & qñ rorat̃ sup ipsũ ace-
tũ fit zmiar · & ipsa quidẽ est stiptica · sb-
tiliat & ꝓhibet vlcera · Eris vsti virtus
est stiptica et exarantica leptintica castal
tica · vulnera ducit ad se & purgat · super
flue carnes vulneribꝰ crescere non ꝑmit
tit · & polippũ corrodit · pascentia vulne-
ra abstinet · cũ mulsa bibitũ vomitũ absti
net · aut cũ melle vt electuariũ idẽ faciet
pondere etiã suo fluorẽ ventris & vrinaꝫ
mouet potui datũ Est aũt in virtute simi
le acatie · sed tamẽ fortiꝰ · siccat eñ & re
darguit & detergit · Est autẽ es vstũ bo
num rufũ: qd̃ cũ fricaueris cinabari facit
colorẽ · nigrum autem inutile est & nimis
combustũ · Sed erugo eris: & erugo ver
miculosa quid est · l · l · aeris erugo ·

Holabe .i. bedeguar.
Holare idem quod supra.
Holastium .i. centonica.
Hole .i. fenugrecum.
Holbe idem quod supra.
Holdean .i. tamariscus.
Holoxidera .i. spatula fetida.
Holosan .i. ciperus.
Holofragia .i. cannauaria.
Holus iamenum .i. atriplex.
Holus iudaicũ .i. barba hyrcina · quidam
dicunt ꝙ est altea · sed prima melior ·
Holus benedictum .i. portulaca.
Homogenium .i. eiusdẽ nature.
Homotes .i. motꝰ equalis: & sic vocatur
vna ex speciebꝰ fe · sanguinis · que equali
ter mouetur semper ·
Homorusia est quedam confectio sic vo
cata in antidotario Gal · minori ·

CCCLXIII.

Horach ara · latine calx. Sera-
li · aggre · cap · horach · aut̃ Dya ·
Est de ea q̃ fit ex cõchilijs mari
nis · & quedã fit ex lapide · & quedã fit ex
marmore · qñ comburit̃ in igne donec fiat
albũ & intꝰ & extra · fit calx · sꝫ melior est
omnibꝰ illa q̃ fit ex marmore · Et idẽ au ·
Gal. Calx adurit̃ adustione forti · donec
faciat escarã durã adustã: sed illa que est
viua postq̃ extinguit̃ facit adustionẽ cũ
est nouiter extincta · sed post tres vel du
os dies minuit̃ virtꝰ eiꝰ · & qñ abluit̃ ces
sat hec opatio ab ea · & mordicatio eiꝰ re
manet in aqua · & calx fit desiccatiua sine
mordicatõe · & qñ lauat̃ multũ nõ habet
mordicationẽ omnino · Et calx est ex speci
ebꝰ cineris & subtilior q̃ cinis lignoꝝ: et
hoc accidit ꝓpter nimietatem ignis q̃ est
necessaria adustioni lapidis plꝰ q̃ lignoꝝ
anteq̃ fiat cinis: et est in ea pars ignea i
quãtitate multa · sꝫ qñ lauat̃ pluries fit si
ne mordicatõe · et si lauat̃ cũ aqua maria
deuenit ꝙ resoluit resolutõe forti · Et vir
tus calcis est inflatiua mordicatiua · adu
stiua · cauterizatiua. sed si miscet̃ cũ axũgia
aut oleo fit maturatiua. et oportet ꝙ sit
noua viua quã nõ tetigit aqua · & est for
tior q̃ illa quã tetigit. Paulus cap · de
Arsenico fit ex calce et arsenico psillotꝝ
ad pilos remouendũ. vt apparet si leges
literã harnech · Bulcasim eben aben aza
rin li · qui vocat̃ seruitor · Fit calx i ꝑtibꝰ
nostris plurimũ ex lapidibus notis in mi
neris eoꝝ · Et sũt ex hominibꝰ q̇ faciunt
eam ex petra marmoris albi. Et fit ex cor
ticibꝰ ouoꝝ · et post illã melior est que fit
ex marmore · Sꝫ modꝰ faciendi calcem ex
corticibus ouoꝝ est · ꝙ accipiat̃ de cortici
ouoꝝ q̃titas · et ponat̃ in olla noua · et po
natur in fornace figuli · deinde detege illã
et si videris ꝙ sit sicut calx bene est: si nõ
remitte iteꝝ in fornacẽ · et tãdiu sic facies
ꝙ fiant albe ad modũ calcis albissime · Et
si furnꝰ figuli nõ ꝑpatus fuerit · accendas
ignẽ sub eis et suffla cũ folle donec fiant
sicut dixi · Et ꝑ hũc modũ oportet ꝙ fiat
ex marmore et lapidibꝰ alijs · qñ intentio
nõ est nisi vt incendãt̃ et adurant̃ donec
fiat calx et fiat alba. Modꝰ abluendi cal
cem que necessaria est cõbusturis · accipe
de calce viua id qd̃ est de ea albũ et mun
dũ et tere et cribra · et pone in parapside
munda · et ꝓijce super eam de aqua dulci

quantitatem qua cooperiatur et dimitte per horã et post misce · et dimitte donec descendat ad fundũ vasis · et proiice aquã et fac ita · vij · vicibus vel · x · et post hoc proiice aquam desuper et repone · quia conuenit ad acharami et vesicis et cõbustionibus ignis dissoluta ĩ aqua vel oleo rosarum ·

Horemos · i · cefalia ·

Horesmon · i · malicia anhelitus cũ sonitu gutturis ·

Hordilescen · i · xilobalsamum ·

Hormeos · i · apaficus ·

Horodorum · i · orobum ·

Horozuc · i · liquiricia ·

Horf · i · nasturcium ·

Hosamatis · i · quarta pars libre ·

Hosmatis idem quod supra ·

CCCLXIIII ·

Hosta ara · grece & latine costus Sera · lib · aggre · capi · hosta · Hosta siue hostos · i · cost9 ex eo est ex terris arabum · & est alb9 leuis boni odoris Et ex eo est qui est ex terris yndie · & est grossus niger leuis sicut ferula · & est ex eo species tercia que ex terris sirie est: cuius color est sicut color ligni buxi: cui9 odor est stiptic9 · Melior autẽ omnibus est arabicus: & post ipsũ ynd9 & post eũ est syrus · & melior ex arabico est nouus plenus durus cum soliditate & siccus perforatus mordicans linguam cum stipticitate · & aliquali amaritudine Adulteratur autem cum radice enule sicca quando admiscetur · & maxime enule que est ex terris que dicũtur cumabarta · sed cognitio eius est facilis · nam enula nõ mordicat linguam sicut cost9 · nec odor eius est adeo fortis exuberans sicut odor costi · Gal · vij · sim · phar · cap · de costo Sapor eius est amarus parũ · multũ fortis acutus · Et virtus eius est ca · caliditate multa quousq3 vlceret · verum in eo est humiditas superflua inflatiua · Dyas · ca · costus · Costus vtilis est arabicus · Est autem eligendus albus leuis cũ odore plurimo: secundus est yndicus qui grossior est & niger & leuis vt ferula · Terci9 est syriac9 pondere grauis · & coloris buxei cum odore stiptico · vtilis est & recens albus & plenus: & ex toto dur9 & sicc9 sine aliquali pertusura · cum stiptico & mordaci sapore · habet quidẽ aliquã amaritudinẽ & plus acredinem · ca · participãs qualitate vt extrahat · Paul9 capitulo de costo · Costus est ca · & sic · cõplexiõis in tercio gradu · Aui · li · secundo cap · de costo · Costi species sũt tres · vna earũ est arabica: & est alb9 leuis & aromatic9 Et secunda est ynda qui est niger leuis & ille amar9 est · Et tercia species grauis odoris qui nominatur gariofilat9 · Bon9 autem costus falsificatur cum radicibus enule duris · & propterea non mordicat linguã · neq3 habet odorem fortẽ · Melior est ille q̃ est albus recẽs plen9 nõ corros9 neq3 fetidi odoris · neq3 mordicans vel ledens linguã · deinde yndus niger leuis · & niger asemi9 · & melior est marin9 subtiles habẽs cortices · Est ca · in tercio · sic · in ij · in ipso est q̃litas amara & acris valde & caliditas & acredo adeo q̃ ipẽ vlcerẽ ·

Posse · Sera · auto · Galie · Costus conuenit rigoribus fe · quando linitur cum eo et oleo corpus · et conuenit sciatice et paraliticis · et omnibus in quibus calefacere oportet aliquã corporis particulam vel de profundo ad superficiẽ attrahere aliquem humorem · ꝓpter eandem autem causam · prouocat et menstrua et vrinam et confert ad contritionem lacertorum et ad dolorem lateris · et interficit ascarides propter amaritudinem · Et quando linitur cum aqua et melle super empetiginem mundificat eã · & adiuuat ad libidinem · quoniã est in eo de humiditate inflatiua & ventosa quando sumitur in potu cum vino · Dyas · Costus cũ oleo trit9 & corpori perunctus cum rebus stipticis subuenit · Si aũt ante accessionem sic vngatur · rigorem in periodica fe · & quartanã amputat · ac etiã paraliticis & sciaticis vel quibus aliquod membrũ calefieri opus est vnctus extrahet humorẽ de ꝓfundo: in potione vero quia virtus est ei calida diuretica menstrua prouocat · pessarijs adiunctus idem dolorem matricis mitigat morsibus venenatis bibitus · ʒ · ij · opitulat̃ cũ vino et absinthio dolorẽ stomachi et inflationẽ et tota ei9 vicia compescit · ventrẽ stimulat · cũ vino dat9 lumbricos latos deponit · cũ aq̃ potat9 oleo mixt9 · et fricatõi adhibit9 torpẽte frigore calefacit · eadẽ vnctione & paraliticos curat · reumata & spasmata & dolorem laterum sanat · cum aqua mulsa tritus ad efialas facit · melli mixtus maculas ĩ facie natas detergit · malagmatibus & antidotis necesse miscet̃ · Adulterat̃ aũt ɔmixt9 cum enule maioribus radicibus sed facile

intelligit cū nec odorē costi hēat nec sa-
porē mordacē· Nā cost? vires habz acres
strigētes et calefacientes· Aui· Cōue
nit omi mēbro qd idigz calefactōe· et vt
ex eo extrahat hūor ex pfūdo·abstergit
pānū cutis linit? cū aqua et melle. in ipo
est vlceratō et ille qui est amar? exiccat
vlcera humida·et cōuenit mollificationi
neruorum· et attritioni lacertorū· et est
bonus sciatice·et emplastrū ex eo cōueit
litargie· et conuenit doloribus pectoris
et prouocat menstrua bibitus et suffumi
gatus in traiectorio et interficit fetuz et
prouocat vrinaz.et extrahit ascarides et
vermes· et dat vires ad coitum· et ipse
supponitur ad dolores matricis ·et cōucit
dolori matricis fri· bibit? et sedēdo in d
coctōe ei?.et mouet naturā qn bibit cuz
vino·et ipe nō dat vires ad coitū nisi ppē
hūiditatē supfluā inflatiuā q est i ipo·Et
pueit rigori linit? cū oleo· Et pueit morsi
bus omibus scilicz morsui vipere et aliis
morsibus quando bibitur cum vino aut
absinthio ·loco ei? ponitur piretri medie
tas ponderis ipsius·

Holocanati· ·i·ysopus·
Holocodon· ·i·rosa agrestis·
Holocodonom· ·i·ceterac·
Huagei· ·i.acorus·
Huabron· ·i·rosa asinorum·
Huagere· ·i·vsnee·
Huegri·id est·calamus aromaticus·
Hueg·i· acorus qdam dicūt q ē calam?
aromaticus·sed prima melior·
Hui·id ē·flos examinis· & est sambach·
Huimene· ·i.amomum·
Huimesach· ·i·polium·

CCCLXV·

Hiure vel varikflatum. vel sa
rich arabi·grece ygnidalis aca-
lifex·latine vō vrtica· Sera·
li·aggre· aut·dyasc·ca·huiure·Sūt e? due
spēs· vna earz ē aspior et nigrior hñs fo
lia latiora·et hz semē sile semi canabis·ni
si q est min? eo. Alia vero habet minora
folia·et non habet folia aspera sicut pma
Idez auto gali· substātia vtriusqz est sub
tilissima·et propter hanc subtilitatē mor
dicat quod muenit in mēbris postq non
habet de caliditate tantuz q faciat hoc
et calefaciunt calefactione non multa·et
desiccant desiccatione sine mordicatōne
et ē ca·et sic. in tercio gradu·merito qdez
igitur vt alimento nullus vtatur sine eo
q maxima capiatur fame· vtilis autez est
vt medicina subductiua vētris· Galie·
libro de cibis cap·de vrtica·Et idem vi·
sim. phar·eodez cap·Acalifex siue vrtica
huius etiam herbe tam fructus q folia
ipsa maxime admittant ad opus medicie
diaforetice est virtutis vt pustulas et pa
rotidas sanet·habet autē & ventositatis
aliquid·quapropter ipet? libidis excitat
& maxime quando cum sapa bibit semē
eius · Qz autem nō vehemēter calefacit
sic satis autem subtilium ptiū sic educēs
grossorum humorum & viscosorum qui
in torace & pulmone ·testatur & in hoc
q patiuntur pticule corpis quas otingit
Illa vero vētositas cuius pticipare dicit
nascitur dum ipsa digeritur· Non enim
est actu vētosa sed potētia· ventrē laxat
moderate· & hoc solūmodo q mūdificat
& cōmouet non eo q purget ·mordicat
enim subtilitate ptium ·non tamen adeo
caliditatis participat vt iam mordicet·
Dyasc·cap ·acalifex siue ignida· & est
vrtica·eius altera est maior altera·minor
que & vsualis est ·& simplex cum tenui
semie ac folijs nimis aspis· alta agrestis
cum densioribus atqz latioribus & folijs
nigrioribus· Aui li ·secundo capitu·de
vrtica ·Color semis ei? ē silis semi porri
sed tamen est minus & subtilius & non
est in eius longitudine· & mordicat qd ei
obuiat·ita q etiā itestina· vrtica & semē
eius sunt ca·in pncipio tercij & sic·in·ii·
sed semen est mioris siccitatis q ipa·Est
attractiua vlceratia resolutia cū virtute
adustia. Et sunt qdā q dicūt calefactōnē
eius non esse fortem. & in ipsa quidē est
virtus apitiua·et in ipo ē abstersio fortis
Possedo· Dyasco· Cathaplasmatib?
imposita corporis fricatione atqz rubore
dolorem atqz pruritum facit ·deniqz re-
corporatiue virtutis sunt similiter limo-
sis atqz similibus duricieb? ·medetur etiā
eis qui ab animalibus venenatis fuerunt
vexati Item cocta atqz contrita emollit
ventrem·Semen autez eius ventrē mouz
folia & semē diaforetica sūt et leptome-
ra abundāter·sine calefactōe nimia sanāt
stigmata & ciraculas· & ragades· & ex
torace et pulmone educit hūores pigues
& glutinosos· habet autem aliquid in se
ventositatis ad luxuriam promouendam
& excitandam libidinem maxie quando
cum sapa bibitur· Acalifex calefactoria
est· que potata cum vino regium morbū
emendat·semen eius in antidotis missum

colericis ꝓdest. Itẽ tritũ cũ melle et ĩ mo
dũ electuarij datũ. tussiz veterẽ ex frigo
re cõceptã emẽdat. ex calore suos oẽs tu
mores dissoluit. Sera. aut. gal. Virtꝰ
est q̃ resoluit resolutõe multa. Et ẽ cum
hoc ei virtꝰ inflatiua. et ꝓpter hãc causã
mouet coitum. et delet exituras. et apata
que fiunt post aures. & facit exiccari hu
mores viscosos a pectore et pulmone
quãdo bibitur. & curat vlcera corrosiua
& omne cui conuenit exiccacõ. et quãdo
bibitur de semine eius cum rob excitat
appetitum coitꝰ. et soluit ventrẽ solutõe
tpata. ꝓpterea qꝛ abstergit et cõmouet.
et folia ãbarũ sperũ qñ terunẽ cũ sale. et
fit ide emplastrũ. curat morsũ canis et vl
cera fraudulẽta et carnosa et vlcera sordi
da. et tortões neruoꝝ et exituras et apa
ta q̃ fiũt post aures. Et fit cũ eis cerotuz
cũ cera ad duriciẽ splenis. & qñ terũtur
ex foliis eiꝰ et ponũtur ĩ naribꝰ abscidit
fluxum sanguinis. & quando teritur ex
eis & conficitur cum mirra. & fit inde na
fcale prouocat menstrua. Et ponunẽ fo-
lia eius super matricem egressam. & eam
reuocat intus. Et semen eius qñ bibitur
cum rob excitat appetitũ coitus. et apit
orificium matricis. & teritur & cõficitur
cũ melle & comeditur et cõuenit asmati
que non sinit hominez iacere. & pleuresi
& expellit superfluitates a pectore. Et
decoctio foliorum eius quãdo coquitur
cum pauco mirre prouocat menstrua. &
quando folia ipsa coquuntur cũ limacijs
molliunt ventrem & prouocant vrinam
et qñ folia ipa coquũtur cum ordeo ex-
pellũt supfluitates a pectore. et qñ fiunt
gargarismata cuz succis eius curat apata
vuule. Et idem auto. Rasis. Oleũ vrtice
est magis laxatiuũ q̃ oleum cartami. scz
quando tu comparas virtutẽ laxatiuam
vrtice virtuti laxatiue cartami. Et idem
aut. Aben Mesuay. Mouet coitũ quãdo
comeditur cum cepis & vitellis ouorum
& quando teritur semen eius & ponitur
super cancrum conuenit. & de ꝓprietate
eius est q̃ laxat flegma viscosũ. & q̃ndo
excoriatur semen vrtice & teritur & mi-
scetur cum melle & sumitur laxat cũ for
titudine. & oportet tamẽ q̃ non tangat
linguam & caput meri ne adurat ea. Et
dosis est a. xx. granis vsqz ad. xxx. Et idẽ
auto. Ysaac soluit humorem viscosuz. et
prouocat vrinã & conuenit dolori renũ
& iuuat coitum. et maxime si comedatur
cum cepis & vitellis ouorum. & quãdo
bibitur cum semie canabi cõuenit spleni
& dolori lateris. Auic. Emplastꝝ eiꝰ
cũ rafano disrumpit dubelet. & conuenit
duriciebus. et conuenit semẽ eius cancro
in emplastro. et siliter eiꝰ cinis cũ sale cõ
uenit vlceribꝰ q̃ accidũt a morsura canis.
& vlceribꝰ malignis et cãcro. Emplastꝝ
ex eo cũ sale ꝯueit torsioni neruoꝝ. et fo
lia eiꝰ cõtrita abscidũt fluxũ sangñis ex
naribꝰ. & semẽ eiꝰ cõuenit stricture na-
riũ. et apit oppilatões colatorij fortiẽ. &
ex semie eius factũ emplastrũ fit dentiuz
eradicatio facilis. Et ex eo emplastruz cõ
uenit apostematibus que fiunt post au-
res. & est abstersiuum quando bibitur cũ
aqua ordei. & mundificat pectus. & cuz
decoquuntur folia eius in aqua ordei edu
cunt humores grossos q̃ sunt in pectore
eius semen est fortius. & ipsum remouet
asma. & frigidã pleuresim. excitat coituz
precipue semen eius cum vino. & aperit
orificium matricis quando matrix recipit
sperma. & similiter si comedatur cum ce
pis & ouis. & quando supponitur cum
mirra ꝓuocat menstrua. & apit matricẽ.
Et similiter si bibatur decoctio eius cum
mirra. Et folia eius recentia reducunt
matricem exeuntẽ loco emplastri posita
et soluẽdo educit flegma. et hũorẽ crudũ
sua abstersione non cum virtute solutiua
que sit in ipsa. Et oleum eius plus soluit
flegma q̃ oleum cartami. et decoctio fo
liorum eius cum obstracis lenit ventrem
Et si vis vt ipsa facilꝰ soluat. accipe me-
dullam seminis eius et contere ipsã cum
sanich. et proijce eam cum vino et bibe eã
et oportet vt post eiꝰ haustũ bibatur ali-
quid ex oleo rosarũ ne adurat guttur bi
bentis. et qñqz fiunt ex ipsis collíria cuz
melle et supponũtur et soluunt.

Hucalia.	.i. furfur.
Hucaala.	idem quod supra.
Huchala.	idem quod supra.
Hudud. i. auis que clamat in nocte.	
Hudal.	.i. blactebisantia.
Hudulsac.	.i. ceterac.
Hulas.	grana solis.
Hulasi.	idem quod supra.
Hulcas.	.i. culcasia.
Huleich.	.i. rubus.
Hulec.	.i. caprifolium.
Huleton.	.i. vsnee.
Hulon	.i. apiũ risus.
Hulosac.	idem quod supra.

CCCLXVI.

HVllos arabice. latine arbor glādis. Serap. libro aggrega. capitu. hullos aut. gal. Sapor omniũ partiũ huius arboris est stipticus & maxīe corticis medii inter exteriorem corticem & lignuʒ: Et similiter pellicula que est inter fructum & corticem suum & noīat̃ gest & abulos. & fructꝰ q̄dem virtꝰ est que īfrigidat īfrigidatōne pauca. & possibile ꝙ fit in hoc sicut medicīe tepide primi gradꝰ & desiccat. Dyasc. cap. de arbore glandium Arbor glandis est totaliter stiptica. & id ī quo ē maior stipticitas est pellicula que est inter corticem exteriorem & lignum. & similiter pellicula que est inter fructũ & corticē.

Possedo. Sera. aut. gal. Curat nimiũ fluxum sanguinis menstruorũ. & sputuʒ sanguinis. & cōuenit vlceribꝰ ītestinorꝝ & fluxui ventris. & q̄ndo coquitur cortex interior cum cortice fructus & foliũ eiꝰ conglutinat plagas recentes quando apponitur & maxīe folia duarum specierũ glandiuʒ que sunt magis stiptica. Et idē Et ego quidē cōglutinaui vulnꝰ in quodā quod factum fuit cum ense cum folio glandis postq̄ triui ī petra & posui sup vulnus in circũitu eius. & vniuersaliter fructus eius est similis huius virtutis. et aliqñ administrat̃ in apātibꝰ ca. in pñcipio eorũ & in augmēto. Et idē auto. dyasc. dat̃ ex decoctōe ligni eiꝰ hñtibus fluxuʒ ātiquũ & hñtibus vlcera ītestinorꝝ et habentibꝰ sputũ sanguīs. et fit cũ eis nascale mulieribꝰ habentibus cursum matricis & glādes siliter faciunt illud Et ipe q̄dē multiplicant vrinā & inducunt dolorem capitis & inflant ventrem. & conferunt speciebꝰ venenosorꝝ. & decoctō radicis eius quando bibitur cum lacte vaccino confert medicine mortifere que dicitur toxicũ. & qñ fit emplastrũ cũ glādibꝰ se dat apāta ca. & qñ fit emplastrũ cũ eis et axungia porci sallita ꝯfert apātibꝰ duris & vlceribꝰ fraudulētis. et foliũ spērꝝ arboris glandiũ oīm quando terit̃ confert apostematibus flegmaticis. & fortificat membra debila. sed illa que nominat̃ sanchalac et quidaʒ nomināt eam castaneam & eusteboloc est stiptica siliter. et opatō eiꝰ est silis opatōi glandiũ. et maxīe cortex īterior castance cōfert illi q̄ bibit medicinā mortiferā que dicitur apimazam.

Huligen.	id est. galanga.
Huligem.	idem quod supra.
Hulliquod.	id est. salix.
Hulmigen.	id est. galanga.
Humac.	id est. acetosa.
Humatum.	i. terra sigillata.
Humariam.	id est. yreos.
Humeme.	id est. amomum.
Hume.	idem quod supra.

Humemati lintea longa que deferunt saraceni in capitibus suis.

Humenati.	idem quod supra.
Humema.	i. amomum.
Hunaim.	i. bitumē iudaicũ.
Hunayn.	idem quod supra.
Hunacon.	i. ozimũ.
Hunesum.	i. cinis.
Hune.	i. acorus.
Hunesum.	i. ceterac.

CCCLXVII.

HVmad arabi. grece oxilapatiũ. latine vero acetosa. Sciendum ꝙ acetosa apud Auicennā libro secundo proprio capitulo idem est quod lapatium. & apud dyas. in proprio capi. qđ patet si legantur vtriusq̄ʒ capitula et per Serap. ca. de acetosa. verꝝ hoc nomē acetosa cōuenit ꝓprie illi speciei lapatij quod est acetosi saporis q̄ dicitur fuisse cognita ab Auic. cum dixit & non est in siluestri sicut dicunt acetositas q̄si dicat quaʒ bene noui. vnde Aui. ī secũdo capi. de acetosa vocat lapatiũ acutũ acetosaʒ dicēs acetosa alia dōestica alia siluestris siluestris dicitur sicla siluestris. vnđ vera acetosa est domesticum lapatium in quo est acetositas. quoniam acetosa siluestris vel lapatium agreste non est acetosũ. Et ideo dicit Aui. ꝙ non est in siluestri sicut dicunt acetositas. imo forsitan est in quadam ex ea acetositas. quia in acetosa domestica que lapatium domesticum est. est acetositas. & subdit ꝙ lapatiuʒ siluestre vel acetosa siluestris est fortior in omni re. & acutior Dyas. Quattuor dicit eē spēs lapatij. vt inuenies si leges lapatiuʒ de q̄bus est vna quā vocant oxilapatiũ i. acetosum lapatium. & illa est acetosa.

Dyas. cap. de acetosa. Acetosa est duplex maior & minor. maior ē oxilapatiuʒ minor habet folia minuta cũ stipite puo seminibus pleno. cōueniunt in virtutibꝰ sed maior efficacius operatur. Ista vocabula inuenies etiam per aggregatorem nicasi. sed sciendum ꝙ maior acetosa est quam moderni vocant acetosellam.

Sera·li·aggre·cap̄·humad auto·dyaſ·
Humad·i·acetoſa·quedā eius ſpecies naſcitur in paludibus & locis aquoſis·& folia eius ſunt dura·& habet ſummitates acutas·& eſt alia regalis quam gali· dicit inſipidam in ſapore: lata habens folia ſimilia folijs ſicle & diſſimilia a ſup̄dicta. Et alia eſt ſpecies que eſt ſilueſtris habēſ folia pulcra ſimilia folijs plantaginis: Et eſt quarta eius ſpecies que eſt montana ſimilis lapatio ſilueſtri ſup̄dicto·ſtipitēʒ habens durum: & eſt non magna habenſ ſemina·et ſimilit̄ ſtipes eius habʒ ramuloſ multos·Et idem auto·gali·lapatium eſt duarum ſpecierum·vna earum eſt īſipida in ſapore ſuo·& virtus eius eſt ſic̄ virtus ſicle·& iſta eſt illa ſpecies que dicit̄ regalis habens folia ſimilia ſicle·Eſt alia ſpecies lapatij quod non eſt inſipidum ſed acetoſum·cuius folia ſunt dura & ſummitates acute·& illa eſt vera acetoſa·cuiꝰ ſemen habet in ſapore ſuo ſtipticitatem manifeſtam adeo ꝙ curat vlcera inteſtinoꝝ & fluxum ventris·virtus ſeminis lapatij regalis eſt debilior hac·Et dicitur in li· de dieta·ꝙ lapatiū inſipidū poteſt dici ꝙ eſt ſicla agreſtis habens virtutēʒ ſicle domeſtice vel ortenſis·Et ꝓpter hoc gal·in li·de cibis capitulo de lapatio ait ſilueſtrē eſſe bletā ipāʒ·ꝯſimilis exiſtēs nō guſtu ſolū ſed virtute ortenſi blete·ꝓpter hoc ergo ego neqʒ indigeo ſmone aliquo de eo cū predixerim de bleta·ad oīa autē que conueniūt lapatij acetoſi nomen inſinuat eius qualitatem & virtutem·lapatium quidem ergo non vtiqʒ quis crudūʒ comedit ſicut neqʒ bletāʒ·acetoſum autē lapatium comedunt crudum pregnantes mulieres aliquando·& aliqui puerorum & viri·& talis vocatur acetoſa Paulꝰ capitulo d̄ acetoſa·Acetoſa eſt fri·& ſic·in ſecundo gradu·Et ſemen eius fri·ī primo ſic·in ſecundo Auicē·libro ſecūdo ca·de acetoſa·Acetoſa alia domeſtica alia eſt ſilueſtris·& non eſt in ſilueſtri ſicut dicunt acetoſitas·forſan eſt in quadam ex ea acetoſitas·& ſilueſtris eſt fortior in omni re·fri·& ſic·in ſecundo·& eius ſemen fri·in primo ſic·in ſecundo·In ipſa eſt ſtipticitas·& in inſipida ex ea eſt reſolutio parua·et acetoſa eſt magis ſtiptica et illa que non eſt vehementis rubedinis plus nutrit·et hec quidem eſt ſimilis endiuie et omnis ſuperat coleram·et eius humor eſt laudabilis ſʒ ne aliquis ꝓpter diuerſitatem ſcripturarum vario decipiatur errore de acetoſa·Sciendum ꝙ illa·l· de acetoſa in aggregatioībus ſerapionis inuenitur duplex·quia inuenit̄ ſicut ſtat in p̄ſenti capitulo·et inuenitur ſic humad id eſt acetoſa cuius quattuor ſunt ſpecieſ Et etiam dicit ꝙ gali·dicit ꝙ acetoſa eſt duplex·ſ·inſipida et acetoſa·que ſecunda litera eſt corrupta rōne et autoritatibus ratio ſumitur ex proprietate vocabuli·ſ· acetoſa quoniāʒ quelibet ſpecies acetoſe debet eſſe acetoſa·cum nulla illaꝝ ſpecierum niſi vna ſit acetoſa·Et ꝙ hoc ſit verum patet autoritatibus·quonia ſpecies acetoſe quas illa littera ponit ſūt ſpecieſ lapatij·vt dyaſ·cap·de lapatio qui ponit illas ꝓprie ſpecies eiꝰ·aiens ꝙ vna illarū vocat̄ oxilapatiū·i·acetoſū lapatiū·ergo nō ſūt ſpēs acetoſe·ſʒ lapatij de qbꝰ vna tm̄ ē acetoſa·& illa vocat̄ acetoſa·ꝓpterea gal·nō dicit acetoſa ē duplex ſic̄ litera corrupta dicit·ſʒ dic̄ in li·de edulijs ꝙ lapatiū ē duplex·vnū īſipidū qd̓ eſt bleta ſilueſtris·& aliud acetoſū·et illa ē acetoſa·ſicut patet in preſenti capitulo·ergo acetoſa eſt vna ex ſpeciebꝰ lapatij·& nō ex ſpeciebus acetoſe·cū ſecūdū p̄dictos vna tantūʒ ſpecies lapatij īuenit̄ acetoſa preterea Auic̄ illudens illis qui ponunt plures ſpecies acetoſe dicit ſicut patet in preſenti capitulo·Acetoſa eſt duplex·ſ· domeſtica·& illa eſt lapatiū domeſticum quod eſt acetoſū·et alia ſilueſtris·& illa eſt lapatiū ſilueſtre quod nō ē acetoſum· Et ideo ſubdit ꝙ nō ē acetoſitas in ſilueſtri·quoniā dicit licʒ aliq̄ ponāt diuerſas ſpecies acetoſe·tamē non ē niſi vna ſpēs ſcilicet dōeſtica que ē lapatiū domeſticū vel acetoſū qm̄ in alio lapatio ſilueſtri nō ē acetoſitas·ſʒ litera p̄ntis capituli ē optima· Poſſe·Sera·aut·dyaſ·Folia acetoſe qn̄ comedunt̄ ſtringūt vētrē·& ſemen acetoſe hʒ ſtipticitatē maīfeſtā·ſemē eius etiā bibitū cum aqua & vino·& ſimiliter flos eius conferunt vlceratōni īteſtinoꝝ & fluxui ātiquo & puncture ſcorpionis & quando bibit eum aliquis·& poſtea pungat̄ a ſcorpione nō nocet ei pūctura & quando ex radice ipſius ſpeciei cocta cum aceto fit emplaſtrum curat ſcabiēʒ vlceroſam·& empetiginē·& excoriatōēʒ q̄ accidit in radicibus vnguiū·& optet ꝙ antequā fiat illud ꝙ fiat linitō cū nitro & aceto ſuper locūʒ ī ſole·et ſuſpēditur radix eius ſuper illū qui habet ſcrofulas

& conuenit· & quando fit nascale cū ace
tosa abscīdit fluxum antiquum matricis.
Et semen acuti lapatij coctum cuꝫ vino
conuenit dolori dentiū· et frāgit lapideꝫ
& curat yctericiaꝫ· & prouocat mēstrua
& conuenit puncture scorpionis· & qn̄
ipsa coquitur cum vino ·et fit cum ea em
plastrū scrofulis resoluit eas·& lapatiuꝫ
quidē maius quod dicitur regale est eius
dem virtutis· Auicē· Radix eius cum
aceto conuenit scabiei vlcerose ·& exco=
riationi vnguis· & quando coquitur cuꝫ
vino conuenit emplastrum eius albaras
& empetigini ·ex ea fit emplastꝝ scrofu=
lis· ita ꝙ dicitur ꝙ si radix eius suspēdat̄
in collo habentis scrofulas iuuetur ea·&
eius decoctio cum aqua ca·conuenit pru
ritui·et similiter ipamet in balneo est vlti
ma· Colluitur os cum succo eius in vino
et conuenit apostematibus que sunt sub
auribus· Confert ycthericie nigre cum vi
no et sedat nauseam et comeditur ꝓpter
desideriū luti ·ipsa et semen eius stringūt
et proprie eius que magna ex ea est ·Et
dicitur quidem ꝙ in eiꝰ folijs est lenitas
quedam.& in semine ipsius est cōstrictio
et dixerunt quidam ꝙ in semine acetose
non frixo est lubricitas· et lenificatio ·et
radix eius trita conuenit fluxui ventris
et frangit lapidem in renibus·quando bi
bitur cū vino·et viscositas que est in ipa
conuenit rasure intestinorum que accidit
ex siccitate supfluitatis·ipa em̄ cū iuuam̄
to qđ ꝯuenit rasure lubrificat·et ꝯueīt pū
cture scorpionis.et ꝓprie siluestris· et si
admistret̄ semē eiꝰ an̄ pūcturā scorpiōis
nō nocebit eiꝰ pūctura·Et idē de viribꝰ
cordis dicit ꝙ confortat cor·

Hupuephatalep· .id est·solatrum·
Hupuper· .i·cartafilago·
Hupupero· ·i·cartafilago·
Hupuram· ·i·filius ante patrē
Huramus· ·i·cicer·

CCCLXVIII·

Hurnam arabice· grece malum
punicum ·latine vero granatū·
Serap·libro aggrega·capi·
hurnam· sunt ex eis acetosa· & dulcia ·
& virtus cuiuscunqꝫ illorū est secunduꝫ
illum saporem· & sapor ipsius granati to
tius·& granorum ipsoruꝫ est plus stipti
cus q̄ꝫ sapor succi eius et pluris desic=
cationis·Cortex vero eius in hoc est for=
tior grano ipsius·et corpꝰ granati quod
cadit ab arbore est plus in hoc q̄ꝫ cortex

Et idem aut·dyasc· omnia granata sunt
boni chimi & bona stomacho·pauci tamē
nutrimenti·& dulcia quidē sunt melioris
saporis·nisi q̄a īferūt caliditatē stōacho
q̄ꝫuis non multam inflamationem·& ido
non sunt multum conuenientia febrici=
tantibus.et acetosa conferunt stomacho
īflamato·Vnde dyas· secūdū trāslatōem
gre·dulcis succꝰ ꝯpescit stōachi ardorē
ē etiā diuretice et stiptice et anastōatice
virtutis·in vino etiam mediam virtutem
habet· durum quidem ex granis granati
acidi sole siccatum & puluis factum &
in cibis missū stomachi & vētris ꝯpescit
fluxum· infusum quoqꝫ in aqua & potui
datū emoptoicis & disintericis medetur
& fomento adhibitum·cuiꝰ succꝰ expssꝰ
& coctus admixto melle vulnera oris &
nature procurat· & pterigia et pascētia
vulnera & recentia ad sanitatē perducit
dolorem aurium tollit· flos eoꝝ equitina
vel quitinos dicitur·& ipse stipticus est
succꝰ eorū catastalticus est .& paracole=
cticꝰ·& vulneribus tantuꝫ potest facere
quantū & malum granatum· decoctum
gingiuarū & dentiū reuma cōpescit·ca=
thaplasmatibꝰ mixtus entrocelicos dicit̄
curare·Corium mali granati tantā habet
virtutē quantā equitia·elixatura radicis
huius arboris bibita lumbricos latos oc
cidit.flores eius ꝯstrictiue sunt virtutis
& exiccantur vt ypoquistidos·& similia
possūt·succꝰ mali granati recēs et matu=
rus mādocat̄·et dulcedīe sua vētrē strin
git & stomachū erigit sine corio .magis
tamen stringit subacidastrus ·eius flos
cithinama dicitur ·et vehementissime sti=
pticꝰ est ·vnde & disintericos sanat ·&
vulnera recentia glutinat·ideꝫ facit & cor
tex ipsius· Galie· viii·simpli·pharma·
cap·de granato· Malum granatum oīm
stiptica participat qualitate·non tamen
dominante in oībus·quedam em̄ eorum
sunt acida· quedaꝫ dulcia plus q̄ꝫ austera
Et iuuamentuꝫ vniuscuiusqꝫ eoꝝ secūdū
pre dominanteꝫ necesse est fieri q̄litatem
dictum est autem ī quarto horū librorū
de dulci sapore et austero·vnde ex illis ē
tibi silogizare·sunt autem girgata succo
stipticiora & sicciora·his vero adhuc cor
tices qui vocant̄ sidia silis autē virtutis
eorum sunt· Et idē in libro de cibis cap·
de granato dicit ꝙ granatum alimentuꝫ
quidem corpori exhibet omino modicum
quare nūq̄ꝫ ipsis vt alimento vtamur·sed

in farmaci pte solū· Aui·li·ii·ca. de granato·Granatū illud qd̄ est dulce est fri· ad primū & hu·in ipo· Et acetosum est fri· & sic·i secūdo Acetosū repmit colerā & phibet cursū supfluitatū ad viscera· & pprie vinū ei9 & in oib9 suis spēbus vsq3 ad acetosū ē abstersio cū stipticitate·Grana granati cū melle liniunt ad vlcera fraudulēta·et ei9 capita pcipue ad vlcera adusta· & balaustie qdez vulnera cū caliditate sua coherē faciūt· Et dulce qdez lenificat·muzuz vō ē magis iuuatiū stomacho q poma & citonia·s3 ei9 gnuz ē malū·et qd̄ de ptib9 ei9 magis stipticū ē capita sūt·& grana ei9 stiptica sūt·siue sint grana dulcis aut nō dulcis·grana granati cū melle cōferūt dolori auris·Et sūt iuuamentum interiori nariū· & conferūt grana granati contrita & composita cuz melle alcole linita· & si granata dulcia coquantur cum vino·deinde terantur sicut sunt·& fiat ex eis emplastrum auri· conuenit apati eius·& iuuamentum granati & rob acetosi proprie conuenit colere· succus acetosi conuenit vngule·acetosū exasperat pectus· & dulce lenit ipsum & confortat pect9· & qn̄ dantur in potu grana granatoꝝ cuz aq̄ pluuiali valēt ad sputū sanguinis·& ipsū totum cōfert tremori cordis·& abstergit os stomachi Granatum muzum conuenit inflamatōni stomachi· & dulce est pueniēs stomacho pter illud quod est in ipo de stipticitate subtili· Et acetosum nocet stomacho·& cū hoc grana granati sūt mala stomacho & eius sanich est conueniens desiderio impregnantiū·& similiter rob eius pprie acetosi· & vt sugat febriens de eo post cibū pter sitim· q2 prohibet eleuationez vaporum·est meli9 q vt premittat ipsuz & subleuetur materia ab iferioribus·acetosum est plurime prouocans vrinam q dulce· & ambo sūt puocatiua· & grana granati cum melle conueniūt vulneribus ani·& quod acetosuz est nocet stomacho & intestis· & ei9 sanich cōueit solutioni colerice· & cōfortat stomachū· & cortex radicis granati cū vino extrahit vermes & ascarides. & assumitur cū sua dispositione·aut sumitur eius decoctio·granatū muzū conuenit fe·acutis·et inflamationi stomachi·s3 dulce multotiēs nocz acutas habentibus fe· Et idem de virib9 cordis ait. q cōfortat spiritus epatis.et potissime granatuz dulce· Rabi moyses allegādo galienum·Granatum proprietatem habet miraculosā·quia non facit cibū corrūpi in stomacho·et acetosū cognatū cū cibo nō facit cibū i stomacho corrūpi· Radices granati acetosi valēt ɔtra vermes vel lūbricos q̄ vocanť cigulū vel folia i hūc modū admistrate· Recipe radicū minutarū granati acetosi·et radicū rapeste ana· M·i·magnū·pistenť extractis pri9 tamē fustibus existentibus in pdictis radicib9 et bulliant·postea cuz media quarta vini greci vel alteri9 vini optimi albi vsq3 ad consumptionē medietatis vini·et in fine ponatur·ʒ·s·pipis nigri triti·et coletur per pannū·et propinetur actu ca·patiēti in medietate noctis·et post ei9 assūptōez non dormiat· Dosis eius sunt ciati tres· s3 die precedēti comedat semel·et i ipso die comedat hora q̄ ɔsuefuerit comedē purgati· Signa hñtis i vētre pdictos vmes sūt illa·qm̄ cū egestione emittūt semia similia semib9 cucurbite·et ifirm9 patiť dolorē vētris. et potissime ieiuno stōacho· et ē macilēt9 et mali coloris· Bulcasim Eben Aben azarin li·qui dicitur seruitor· Granata dulcia et acria expssa cuz carne sua interiori purgant colerā·et cōfortāt stomachuz sua stipticitate·Et dosis aque eorum est libra· S·cum·ʒ·x· zuccari boni

Et sera·autori·aben mesuay. quando acetosū sumitur confert fluxui stomacali qui accidit a colera et sincopi. q̄ accidit ab eadem et prouocat vrinam·et cum subtilitate sue acetositatis ɔfert vngule oculi quando fit collirium cum eo. Et de proprietate granati est q aqua eius confert inflamationi que est in epate propter nimium potuz vini et maxime amari·et acetosum ex eo· et rob granati quando sumitur cuz lactucis confert colere et flegmati·et incoriat stomachum·et stringit ventrem·et prouocat appetitum cibi·et confert pregnantibus. et sanich granatorum reprimit ipetū colere·et icoriat stōachuz et prouocat appetitū sua acetositate· succus autem granatorum simplex est bon9 stomachorum inflamationi et febribus et vomitui·et fluxui ventris·et epati ca·et pregnantib9· Et qndo exprimitur dulce et acetosuz ex eo cū carnositate iteriori laxat coleraz et fortificat stomachū sua ponticitate·Et dosis eius est libra·S· cuz ʒ x·zuccari.

Husiam9.i·simphoniata vel iusquiamus·
Husquiamus· idem quod supra·

IAariton. id est. cimbalaria
Iaaton idem quod supra
Iaaples. id est. cerefolium
Iabroch. id ē. mandragora
Mesue ī antidotario suo
Oleū de pomis Iabroch & īterpretatur
de pomis mandragore.

Iabrob idem quod supra
Iabroc idem quod supra
Iabroa idem quod supra
Ialin .i. vitrum
Ialion .i. ypericon
Ialilat .i. boellium
Iamarion .i. portulaca agrestis
Iamaron idem quod supra

.CCCLXIX.

IAmfaram ara. gre. & latine crocus Sera. li. aggre. cap. iamfaram auct. dyas. ille qui fortior ē in medicina est novꝰ pulcri coloris: cuiꝰ crinis vergit ad albedinē: longus nō fragilis: plenꝰ qui quando fricatᵉ tingit manum cito: acuti odoris. Gal. viij. sim. phar. cap. de croco secundū translationē ara. Substantia eiꝰ est terrea frigida sed qd vincit sup eaȝ est complexio ca. & in sapore eius ē stipticitas pauca. Et virtꝰ eius est que calefacit in secūdo gradu & siccat in primo. unde maturat & digerit aliquali maturatōne. et quod adiuuat ad hoc ē stipticitas parua que reperitᵉ in eo. Et est ex medicinis ꝯglutinatiuis & digestiuis. Et nos diximꝰ ꝙ medicine ꝯglutinatiue & digestiue sunt ille: in quibꝰ est caliditas nō fortis cū pauca stipticitate.

Dyas. cap. de croco. Crocꝰ utilis est medicine usui. sed melior ē crocus coritiꝰ qui fuerit recēs & odoris boni & colore utilis & modice subalbidꝰ & oblongus nō fragilis sed plenꝰ: cuius tactu inficitᵉ manus. & qui nō habet odorē acutū. qui ista non habuerit signa vetus est aut infusus. Secundus ē qui ex monte olimpo & licia & ex centorino qui ex locis sicilie defertᵉ. sed h omnes p̄ter coritium laxe virtutis sunt ꝙuis succo abundēt. quem maxime inficere necesse est. inuenitᵉ autēȝ in italia. qui etiā facit ad leuia medicamēta. Coritius autē adulteratᵉ admixto croco magnete: vel spuma argenti vel molibdena cum pondere. Auic. li. secundo cap. de croco. Crocus melior ē recēs boni odoris subtilis odoris: sup cuius pilos est paꝝ albedinis non plurimū. Crocus sanus nō velociter tingens non inuiscatᵉ. neqȝ frangitur: ca. est ī secundo sic. ī primo. ē stipticus resolutiuꝰ digestiuꝰ ꝓpter illud quod ī eo ē de stipticitate. & glutinatiuus: & eius caliditas ē fortior stipticitate ipsius. & eius oleū est calefactiuū. Posse. Sera. auct. Rasis. Fuit mulier quedā que laborauit aliquibꝰ diebus in partu. & dedi sibi in potu. ℥. ij. croci et peperit statim: & expertus fui hoc semꝑ & semꝑ fuit ita postea. & crocꝰ inebriat inebriatione forti. Et quando ponitᵉ in vino letificat adeo: donec faciat īsaniam excellenti leticia: & digerit cibū: & ꝯfortat stomachum sua ponticitate. & fortificat epar: & nō laudatᵉ cerebro: aufert appetitū cibi: & ꝓuocat urinaȝ. & meliorat colorē. Dyas. Virtus croci est digestibilis: & malagmatica & stiptica & diuretica. & cū dulcore bibitꝰ digestionē prestat: reuma oculoꝝ iunctus et supunctꝰ ꝯpescit. mixtus lacti mulieris potionibꝰ etiā intraneoꝝ facit: cataplasmatibus necesse miscetᵉ: matrici & ano utilis est. uētrem stimulat: tumores sedat: dolorē aurium mitigat: aliqui dicunt eius bibitas ℥. iij. venenosas esse: & ut facilius teratᵉ debet in sole poni. & cū siccauerit remouetur & ponitᵉ in umbra: et si sol ꝓ tempore non est in testa eū calefac. Radix eius cū passo potui sumpta urinā mouet. Est enī virtutis mictualis atqȝ nimus redarguentis. quapropter lacrimis fluentibus ab oculis vel auribꝰ & similibus fluoribus cū lacte cōuenit. miscetᵉ etiam collirijs & auricularibꝰ medicaminibus: vel in ore ꝯstitutis similibꝰ causis. est etiam ꝓhibens violentie vexationē quam greci crapulā vocāt. gustu linguā submordet & saliuā diu multumqȝ inficit. Calefacit autem nimis & desiccat mediocriter. Et ideo ad digerendū aliquē habet sensum & modice stipticum. mitigās omnē dolorem collirijs vel antidotis mixtū. hec eadem dicit Sera. de mēte Dyas. licet per alia verba. Et idē. Sera. Fit medicia que dicitᵉ crocomagna. que fit cū oleo facto ex croco quando teruntᵉ species aromatice. & fiunt inde trocisci: & melius ex eo est habens odorem bonū. & est in eo de mirra temperate. et est graue subnigrum habēs in se nō lignum: & quando dissoluitᵉ est color eius similis colori croci multum: et est leue: et ē in eo amaritudo: et tingit dētes et linguā forti tinctura. Et illud qd fertur de syria est sicut dixi. Et

virtus eius est: quia ipsum abstergit obscuritatem visus: et prouocat vrinam: et calefacit & maturat: & ipsum assimilatur croco assimilatione pauca. quia in eo est de virtute eius. Et idem auct. Humayn in de tyriaca. Aqua croci prouocat vrinam calefacit & maturat: & crocus facit accelerationem partus & corroborat multum animam & de proprietate eius est quod diminuit appetitum cibi: & replet cerebrum et obtenebrat visum & sensus: & aufert acetositatem que est propter appetitum in stomacho illam precipue que facit appetitum. Et idem auct. constantini proprietas croci est quod letificat adeo quod occidit nimietas eius: & quantitas ipsius ad hoc sufficiens est ʒ. iij. Auic. Potus ipsius colorem efficit bonum. Resoluit apostemata & linitur ex eo herisipila: facit sodam: et ipse nocet capiti: & bibitur cum rob ad ebrietatem. & est faciens somnum & obtenebrat sensus: & confert apostemati calido in aure. Abstergit visum & prohibet fluxum ad ipsum. & valet ad pannum & fit ex eo alcohol ad varietatem acquisitam in egritudinibus Confortat cor: est letificatiuus. odorat ipm pleureticus & phirneticus vt dormiat: et proprie eius oleum: et facit anhelitum facilem: et confortat instrumenta anhelitus: ipse quoque facit nauseam et deijcit appetitum. propterea quod oppositus est acetositati que est in stomacho: sed ipse confortat stomachum propter illud quod in ipso est de caliditate et preparatione et stipticitate: & dixerunt quidam quod crocus est bonus spleni: excitat coytum. & prouocat vrinam: & confert duriciei matricis & eius constrictioni & vlceribus fraudulentis. in ipa tamen admini stratur cum fauo: aut cum medulla cum duplo ipsius de allio: quidam dixerunt quod ipm in potu dederunt ad prolixum partum: & factus est partus statim: & dicitur quod aurei. iij. de ipo interficiunt letificando: loco eius ponitur de costo equale pondus ipius: & de spica quartum ponderis eius: & pondus ipsius de corticibus casielignee. Et idem quarta fen. canonis primi. cap. scdo ait. quod ducit medicinas ad cor Et idem de viribus cordis ait quod confortat cor Rabimoyses capi. de croco ait. quod auget appetitum coitus. Isaac in viatico cap. de emigranea ait. quod fit emplastrum ex croco: gumi arabico: euforbio: & mirra equaliter distempatis cum albumine oui contra emigraneam. Paulus cap. de podagra. Recipe crocum cum vitello ouorum & oleum rosarum & aquam rosarum & misceantur & cum penna vngatur locus podagre ex coactu frigido.

Iameti est herba que vocatur prouenca vel herba tremula.

Iameni	idem quod supra.
Iamen	idem quod supra.
Iamsemin	.i. sambucus
Ianair	.i. costus.
Ianairin	idem quod supra
Iancipac	.i. enula.
Ianerd suffrig	.i. ad impinguandum.
Ianerdi	idem quod supra.
Ianeidon	.i. cimbalaria.
Ianeto	.i. fassafa.
Iamus	.i. bubalus.
Iamon	.i. opoponax.
Iantin	.i. tapsia.
Iantiflas	.i. flos vue vitis agrestis
Iantir	.i. opoponax.
Iantifilon	.i. filius ante patrem.
Ianum	.i. tapsia.
Iamumi	idem quod supra.
Iantum	idem quod supra.

.CCCLXX.

IAquintus est nomen equiuocum ad lapidem & florem: & ad herbam que sic nominatur. & est herba secundum dyas. habens florem purpureum: & radicem similem bulbo. & vocatur alio nomine herba puerilis: traxit autem nomen a puero quodam nobili: qui in salicibus inter purpureos flores repertus est interfectus: deditque nomen herbe puer funeris casu. Gal. vij. simp. cap. Iaquintus secundum translationem grecam. Iaqnti radix bulbo vniformis existens gradus est primi quidem: in siccando autem secundi .i. infrigidando iam complete aut tercio incipiente: ipubes itaque credita est custodire infantes in vino cataplasmata fructus vero eius remisse abstergit & stipticat: & propterea datur diureticis cum vino: siccans quidem in tercio gradu. caliditatis vero & frigiditatis in medio consistens.

Iarrant	.i. fassafa.
Iarsamos	.i. xilobalsamum
Iartamon	.i. polium.
Iarxalion	.i. bdellium.
Iarin	.i. erugo campane vel viride eris
Iarieo	.i. semen fassafe & est fassafa.
Iarius	.i. flos roris marini.

Iarus pes vituli herba aaron idem pro qua l. l. Aaron.

Iarflumminis. i. planta similis nenufaro & est submersa cum aqua: ex aqua parum apparet: est stiptica & fri. conueniens est

vlceribus fraudulētis & pruritui. Paulꝰ in proprio capitulo.

Iasas .i. homo stans oculis apertis non mouens eos.

Iascas	idem quod supra.
Iasis	.i. sanitas.
Iasir	.i. semen iunci
Iasiri	idem quod supra.
Iasimmus	.i. iesimini.
Iatemon	.i. camomilla.
Iatrena	.i. medicina.
Iatrema	idem quod supra.
Iatis	.i. dragantum.
Iatisi	.i. medicina vel sanitas.
Iatricos	.i. medicinalis.
Iatria	.i. medela.

Icardiuz .i. inferior pars vel pediculū cuiuslibet rei.

Icardum	idem quod supra.
Idam	.i. pulmentum.
Idaros	.i. aquaticus.
Idarios	idem quod supra.
Ihausis	.i. opoponax.
Ihausir	idem quod supra.
Ilkalkadis	.i. calcantum.

Illafeos .i. bardana que & lappa maior dicitur. hoc vocabulū ponitur in antidotario virili in mitridato.

Ilsaran	.i. enula.
Imar	.i. cerefolium.

Inantū .i. flos lambrusse: & est flos vitis agrestis.

Inditis	idem quod supra.

Indanicum ferrum .i. indū ab india dictū

Indrargiros	.i. argentem viuum

.CCCLXXI.

INfaricon ara. grece ypericū vel biumi vel atricū: latine ypericon vel scopa regia. Sera. li. agre. capitulo. Infaricon sūt quidā qui nominant kamepiteos: propter similitudinez quā habet secū i odore resine pini. Nam piteos. id est. pinus: & arbustum est qd ydoneū est ad accendendū ignez sicut ligna: & habet folia similia rute: & longitudo eiꝰ est circiter palmū: & color eius est vergens ad rubedinē: & habet florez subtilē albū: similē flori cheiri albo: & semen eius ē in cortice longū & rotunduz: & magnitudo seminis ē i quātitate seminis ordei cum odore resine pini. Nascitur locis asperis & domesticis: & vsus eius est qꝫ administratē sicut est. ita qꝫ non sumꝰ decenti semine solo Gali. viij. sim. phar. caplo. Ypericum secundum translationē ara. Ypericuz calefacit & siccat subtiliuz partium existens. Dyas. cap. Ypericum ē herba colore subrufa folia similia rute habens: & florē tenuem flori viole similem & semē nigrum i forma ordei: odoris resine: vires habet acriter stringentes et mictuales Paulꝰ cap. de ypericon. ca. est & sic. in. iij. gradu Posse. Gal. Mēstrua & vrinas prouocat: Oportet aūt totuz ad hoc assumere: & nō solum semē sed etiam fructū: sed cum folijs applicatū viride sic ad cicatricem ducere potest: omīa vlcera qꝫ adustiōe facta sūt ignis. siccū vero si apposueris sanabis & laxa & putrida vlcera. Quidam vero & sciaticis bibere id dant puluerizatum & siccatū: & quando fit nascale: cum eo prouocat menstrua. Et quādo bibitur: prouocat vrinaz: & si bibitur ex semine eiꝰ cum vino: curat quartanam: et qn̄ bibitur eodez modo. lx. diebꝰ continuis: curat sciaticam: & quando fit emplastrum cū folijs eius: & semine curat combustionem ignis. Dyas. Ypericum vrinam potatum prouocat: & ventrem stringit. Itē folia & succus eius medetur disinterie: & sāguinis effusioni. ramicem etiam curat herba fomento imposita & combusta sanat: hec cauda caballina dicitē ab aliquibꝰ: & desiccatiua est fortiter sine mordicatōne: ad plagas aūt magnas cataplasmatibus imposita vtilis ē: & glutinat neruos icisos: facit & ad eos qui sanguinem vomunt: & ad fluxū sanguinis mulierū: & ad disintericos & diariam: & ad omne reuma ventris fortissimum adiutoriū est: si ipsa herba cū aqua aut cum vino bibatur: succus aūt eiꝰ ad fluxum sanguinis de naribꝰ: & ventris fluxum cū vino austero potui datur: febrientibus cum aqua. Paulus. vrinā prouocat: epar & renes mundificat: femorū dolores curat: vulnera desiccat: venenuz superat: cataplasmatibus celeriter vulnera sanat.

Imair	.i. sicomorus.
Inractus	.i. mire mitigatiuum.
Insana herba	.i. iusquiamus.
Intrago	.i. partitaria.
Ipax	.i. viscum.

Iranotitis .i. dormire faciens cantilena.

Isacesis	.i. siler.

Isatis .i. aluta alupision: vl' pison qua tinctores vtuntur: folia similia plantagini & est herba qua tingitur blauetū: & vocatur blauum.

Iscas .i. ficus sicce.
Iscades idem quod supra.
Iscabas idem quod supra.
Iscara .i. matrix mulieris.
Itas .i. viscum.
Itbaida .i. polium minus.
Itramimbus .i. uestibus.
Iealion .i. matrisiluia.
Ieafidon .i. vmbilicus veneris.
Iean .i. epatica.
Ieum .i. nux.
Ieumbaue .i. nux muscata.
Ieum caligeuc .i. nux auellana.
Ieum methel .i. nux metel.
Ieum alkey .i. nux vomica.
Ieumal .i. prassium.
Ieuers .i. panicum.
Ieuhuers idem quod supra.
Ieusir vel iensir .i. opoponax.
Iebaron .i. barba iouis.
Iebacion idem quod supra.
Iebasoli .i. litium.
Iebasion .i. melon indus.
Iemeri .i. flos mali granati siluestris.
Iemarion idem quod supra.
Ieran .i. crista galli.
Ieranan idem quod supra.
Ierame .i. arthemisie radix.
Iera .i. sacra. ide iera pigra. i. sacra amara.
Ierax .i. austur vel ancipiter.
Ierad .i. locusta.
Ieramia .i. radix artemisie.
Ierobotana .i. sacra: & est herba que vocatur centrũgalli vel berbena: & scribit̃ per g pro qua .l.l. gerobotanum.
Ierir .i. eruca.
Iergir idem quod supra.
Iernisesum .i. vua lupina.
Ierodehe .i. panis valde mollis.
Ierobulbum .i. bulbus agrestis.
Ierobalni .i. iudaica.
Iesar .i. vua vulpis.
Iescar .i. cuȝ homo stat oculis apertis & non mouet eos.
Ieram .i. cretanus marinus
Ieramon idem quod supra.
Ietablon .i. prassium.
Ietarac est nomẽ generale omnium .vij. specierum titimali.
Ietẽa ẽ spẽs lacticinij famosi & mortiferi
Ietua est nomẽ generale omniũ specierũ titimali quas dyas. describit ꝙuis. Io. Sera .vij. cap. de laxatiuis simplicibus dicat ꝙ est species mezereon.
Iegac .i. baucia vel dauc⁹ agrestis.
Iegari idem quod supra.
Ieberne .i. mandragora.

CCCLXXII.

Ieblech ara grece cuss⁹. latine volubilis. Io. Mes. cap. de volubili: volubulis plures sũt spẽs: vna ẽ que dicit̃ funis arboꝝ: cui⁹ flos ẽ albus: & est sic̃ tuba: & habet lac: & vocat̃ volubilis magna. Et ẽ alia cui⁹ rami repunt sup terrã. & sup ramos plantarũ que folia: & flores hab3 minores: & dicit̃ volubulis pua. Et ẽ alia spẽs ei⁹ habens folia subalbida & lanuginosa: et hab3 lac Et est spẽs alia aspera habẽs folia sicut sũt folia citrulli: cui⁹ flos ẽ sic̃ ãpulle ad herẽtes: & vocat̃ lupul⁹. Et est quarta species eius cui⁹ radix est sic̃ fescitesin & magis grossa: ymmo ẽ grossitudo eius in modũ cucurbite maioris: & eius stipites eleuant̃ sup radicẽ suã circiter cubitos duos. Et folia ei⁹ sũt stricta pua ĩ modũ sagitte alate: q̃ ex leui causa fluũt: & habet lac: & vocat̃ dominus lacticinioꝝ. Et ex ea fit scãonea: qd̃ inuenies si .l.l. scãonea Melioꝝ duarũ specieꝝ primarũ ẽ magna habens folia ĩ modũ sagitte alate: melior est q̃ orit̃ ĩ locis tẽperatis remotis ab excessu: Inquit dyas. magna ẽ equalis. declinat tñ ad caliditatẽ: & est sic .in .ij. & est resolutiua: maturatia: apitiua: abstersiua & solutia. lanuginosa v̾o ca. est ĩ excessu vlceratia & incisiua. Sagittalis vero ca. est: & sicca secũdo gradu. Et dixit gal. ĩ principio tercij. lac v̾o eius in fine tercij & ẽ acris vlceratia: & ei⁹ acrimonia nõ ẽ in vehemẽtia lacticinij maioris: & ẽ ĩ qlibet ei⁹ pte plante acuitas & sere sitas: s3 plus ĩ lacte ipsi⁹: & ẽ ĩ ea abstersio & resolutio. & ista ẽ scamonea. Lupul⁹ vero est eq̃lis ad frigiditatẽ declinãs: & dicit̃ ꝙ est in principio primi. & est veri⁹: est autem sedatiuus dolorum calidorum extinctiuus inflamationum & lenitiuus. Rectificatio magna apit orificia venarũ ꝓpter quod miscendum est ei aliquid ex draganto & mastice: & rectius qd̃ vigorat operationẽ ei⁹: est aqua casei cũ spica & mastice. Ex sagittali autẽ non ꝓpmat̃ ad soluendum nisi coagulum eius: & est scamonea: lanuginosa vero proꝯ⁹ vitanda est: solutione eñ educit sanguinem & est venenũ. Posse. Lanuginosa educit excoriando: lupulus vero aspera educit de colera citrina rem aliquã: et mũdificat

sanguinem ab ea: & clarificat ipm: & se-
dat inflamationē ei9: & affert ei iuuamē
tum magnū infusio ipsius in aqua casei:
& syrupus eius remouet hyctericiam &
aquā · parū vt unē administratōe eius me
dici tēporis nostri cū sit medicina bona·
Et ipsa quidē & succus eius cum sanicb
ordei sedat dolorē capitis ca· & cōuenit
calefactōi stomachi & epatis: & syrup9
ei9 cōuenit febrib9 colericis & sāgumeis
Magna vero solutōne educit colerā adu-
stam cum facilitate: & aperit opilacionez
epatis & meseraicarum: & conuenit hy
ctericie cū succo apij & endiuie: aut cuz
aq casei: & cōuenit apāti epis ca· extrin-
seco: & ꝓprie cū sanicb: & oleo ro· & ace
to: & sedat sodam antiquā: & ꝓprie cum
oleo rosarū aut camomille: & succus ei9
est ex eis que sanant vlcera in aure: & est
ex medicinis pectoris & pulmonis: mun
dificās ea a supfluitatib9: & ꝯuenit asma
ti valde: & cōuenit fe· lōgi tpis· & ꝓprie
fe· opilationū: & eis quaꝝ materia est co
lera citrina: ex radice vo sagittalis fit em
plastrū: & oleo rosarū: aut camomille: et
sedat sodam frigidam antiquā: & curat
emigraneam· Dosis potō· magne in deco
ctione est circiter· ʒ· iiij· lupuli vero isu
sionis in aqua casei potio est libra· i·

Ielanebin	·i· mel rosatum
Ielaniabin	idem quod supra·
Ielnarum	·i· balaustia·
Ienari	idem quod supra·
Iebrenari	idem quod supra·
Iebmenari	idem quod supra.

·CCCLXXIII·

IElessem vel yesse ara· grece & la
tine balsamus· Sciendū ꝙ balsa-
mus dicitur arbor balsami: balsa
mum vero dicit̄ oleū vel gūmi qđ melius
est dicere· Nam nō est oleū vere qđ ꝓba
tur multis exemplis: primo eo ꝙ videm9
adherere labijs vulnerū: et facile de pāno
eo īfecto lauat̄: Similiter dyas· dicit: ꝙ ī
aqua iniectū petit fundū postmodū dis-
soluitur: & totaz aquam albam facit: &
ꝓpterea vocat ipsū lacrimū & gre· dicit̄
opobalsamū: nam est lacrimus velut lac:
& similiter opifico vocatur lac ficulnee
ab ipo dyas. & opium qđ est lac similiter
dicit̄ ab opos: hec omnia oleo non conue
niunt: vnde lignū ei9 vocat̄ xilobalsamū
& grece dicit̄ iarsamos aut belessem. Et
fructus vocatur carpobalsamum: quia
carissimū est: vel a carpos quod ē fruct9

Multis modis sofisticat̄· quidā vendunt
terbentinā pro opobalsamo: quidā admi
scent parū balsami terbētine· & ita habz
odorē balsami & similitudinē· Alij accipi
unt succū lemoncelli vel foliorū citri: &
admiscēt terbentine & addito croco ori
entali· Alij admiscent oleum nardinum
terbentine: quidam dicūt ꝙ sic cognosci
tur: quia si ponatur in stili ferrei puncto
accēdit̄ & ardet: & similit̄ etiā terbētina
Dyas· dicit: ꝙ coagulat lac & ipsum de-
scendit ad fundū· Alij dicunt ꝙ pannus
subtilissimus opobalsamo madefact9 &
ablutus si in nulla pte remanet infectus
purum est opobalsamum: sed secundum
veritatē est sic eligendum puruz opobal
samum: quia est citrinū & multum clarū
discernitur autem sofisticatum sic: si cum
stilo ponatur suauiter in superiori parte
aque ibi remanet si in fundo similiter: &
est etiam alia probatio posita aqua in ali
quo vase: in illa aqua ponatur opobalsa-
mū: postea moueat̄ cū aliquo ligno si sit
sofisticatum vel terbentinatū turbatur:
si sit purum nō turbatur· Alia probatio
ablue manus tuas peroptime: postea po
ne aquaz mundissimam in vase argenteo
vel alio vase: postea pone opobalsamuz
ī panno mūdissimo & subtili ponderato
tamen prius balsamo: postea ablue ī vase
illo qđ est purū ad vnā ptem cōgregabit̄
velut argentum viuum· Et si aliqđ gumi
ibi non fuerit: pannus non inficitur: sed
est eius ponderis cuius prius fuit· Alia
probatio ponderetur prius opobalsamū
ponderabit in triplo vel duplo pondere
plus ꝙ terbentina: & cōstat esse sophisti
catū· dicūt etiā aliqui ꝙ si ponat̄ in vola
manus penetrat volam qđ falsum est: sz
si ponatur parum ī palato cerebrum ita
calefacit ꝙ videtur succendi: virtutem ha
bet dissolutiuam cōseruatiuā et attracti-
uam· Sera· libro aggre· cap· ielessem
Ielessem. i· balsamus: magnitudo arboris
eius est sicut magnitudo arboris grani
viridis & sicut arboris bocates: & habz
folia similia folijs rute: nisi qz sūt albiora
& est in regione iudee versus occidentez
& diuersificatur in longitudine et breui-
tate et gracillitate et grossitudine: et est
quiddā subtile simile capillis: qđ inuenit̄
in arbore balsami: et nominatur balsciton
et nominatur ita quia est viride: lignum
vero eius dicitur xilobalsamum: et semē
carpobalsamum: et gūmi eius vel oleum

lac vel ſuccus eiꝰ opobalſamū· Colligit̄
autem opobalſamū ī dieb9 canicularibꝰ
Nam vulnerant̄ rami: & ſtipites huiꝰ ar
boꝛis in pluribus locis cū inſtrumēto fer
reo: qđ egreditur ab eis eſt parū· ſumma
vero eiꝰ qđ colligit̄ ex eo: omni anno eſt
xl· vſq3 ad· l. rotuloꝝ: & vendit̄ in loco
vbi naſcit̄ pꝛo duplo pondere eius ex au
ro· Melius autem ex eo eſt nouum foꝛtis
odoꝛis nihil habens acetoſi· Calefacit &
deſiccat ī tercio gradu· Dyaſ· cap̄· de
balſamo Balſamus arboꝛ eſt ſimilis licij
et ī eodē ſtatu aut piracanton· folia hab3
ſimilia rute: ſed paulo albioꝛa: & ſemꝑ vi
ridia exiſtentia: floꝛes nō caducos habēs
naſcit̄ ſolum ī india curtibuſ vel locis hu
midis: eſt eñ arboꝛ tenera: & aſpera ob-
longa: ſtipitem habens ſimilē viti· arboꝛ
dicit̄ balſamꝰ: lignū xiolobalſamū· ſemen
carpobalſamū: lac vō vel ſuccꝰ balſamū
hic vero fructꝰ optimus eſt: qui ē recens
atq3 vehemens odoꝛe ſincerus ſerenꝰ: le
uis moꝛdēs atq3 mediocriter linguam re
darguens· Adulteratur aūt cipꝛino oleo
aut lētiſcino aut balſamino: ſiue mirtino
vl' melle mixto: qđ leuiter ꝓbat̄: q2 aqua
in qua dum miſſū fuerit oleū ſupnatans
balſamū fundū petens eſt balſamū puꝝ
veſtem nō maculat· ſuperaſperū: cuiꝰ tan
ta vis eſſe dicit̄: vt ſi ſol īcanduerit ī ma
nu teneri nō poſſit: p̄terea arboꝛ nimis ē
ca· & ſic· extenuans: ſuccus aūt ſubtilioꝛ
eſt virtute & calidꝰ: ſemē ſimilis eſt vir
tutis: Opobalſamū qđ appellat̄ lacrimū
eſt arboꝛis que eſt ſimilis malo granato
vel licio ramoſa ramis tenuibꝰ: & exalbi
dis· ī india tantūmodo creſcit· Aliqui tñ
dicunt et in iudea naſci· fructū habet q̄ſi
obꝛotundū· cōtra mediū quaſi ventroſū
ad capita vtraq3 deductū rubicundū val
de grauem & plenū: & ſi frangit̄ ſimile
melli eſt: & ſi maſticat̄ ſimile eſt piperi
moꝛdens: & ſuauiter rodolens qđ carpo
balſamū dicit̄· huius autem arboꝛis lacri
mū colligit̄ diebus canicularibꝰ ſecūdū
alios vero tēpoꝛe autumno· Incidit̄ aūt
truncꝰ huiꝰ arboꝛis ꝑ loca: & ramuli ipſi
us: & ſic ſupponunt̄ vaſa que lacrimum
fluens recipiant· cuiꝰ ē optimū recens ſin
cerum & exalbidū: & odoꝛe acutū: & nō
acidaſtrū leuit̄ linguā ſubmoꝛdēs· ſequēs
eſt coloꝛe ſubrufum: & quaſi glutinoſū:
terciū ē tenuiū partiū valde & ꝑlucidū·
Oīe aūt balſamū qđ vetuſtatē recipit fit
rubeū & reſinatū & ſiccū· Qđ aūt opti
mū eſt ſincerū ē qđq3 ī aq̄ mūda ſtillatū
nō ꝓtinus diffunditur: ſ3 magis deſidet
& poſtmodum totam aquam albidā3 fa
cit: & lacti admixtum illud ī caſeū ſtrin
git vt coagulum· qđ eñ ſincerum non eſt
in ſummo aque diffunditur & ſuperna-
tat: & vt oleum quaſi ſtillam oſtendit·
Nam vires habet aliquatenus acrioꝛes
que viſcide & calefacere & relaxare effi-
caciter poſſunt: ſiccant etiam in ſecundo
gradu. Eſt autem leptomeris· hoc eſt ex-
tenuatoꝛiam partem habens. Eſt autem
eligendum: non vetus ſed odoꝛe foꝛtius
non ſubacidū: ſed guſtu ſuaui & moꝛdax
& ſtipticū: ſed diuerſimode adulteratur
pꝛobatio eius talis ē: panno lineo īſtillat̄
qui pannus poſtq̄ȝ lauatur: facile exit: &
nullam facit maculam· Nā ſi adulteratu3
fuerit: hec pꝛobatio minime inueniri pōt
Item mundū lac capꝛinum coagulat· Et
ſi multo tempoꝛe ſeruatum fuerit: exter-
minabitur ſecundum dicta aliquoꝛum·
Gali· vj· ſim· phar· capi· de balſamo·
Balſamus ꝑua planta eſt: minoꝛ duobus
cubitis: oꝛitur tamen pꝛope egyptum in
terra ali: ab egyptijs quidem nūc vocata
yliumpi: q̄ ab antiq̄s vocatur ylimpolis
Etenim ſic ſe habebat egypti condicio
tēpoꝛe autūnali dolabant̄ ferro īferioꝛes
ꝑtes huius plante: & emanabat per eas
liquoꝛ quem penitus eſt videre ſimilem
oleo: & quod balſanelmini nuncupatur:
qđ autem ex liquoꝛe colligebat̄ recōditū
in vaſis reſidebat: & qui q̄dē ſupnatabat
erat albus & ſubtiliū partium: necnō &
vtiliſſimū: & auro pꝛecioſiꝰ· mediū vero
ſubcitrinum: & per omnia diminutum a
ſupernatante· quidam aute3 experiuntur
hoc in eo q̄ ꝓpter ipſum candet ferrum
vnctū: & ī igne poſitum: hoc aūt camfo
reolo· i. oleo de camfoꝛa et alijs ineſt: alij
vero ī hoc q̄ ſupernatat: ſed nō ſubſido3·
ſ3 hoc etiā īeſt alijs oleagineis ſubſtātijs
In quo aūt vtrūq3 occurrit· ſcilic3 vt fer
rum candeſcat per ipſum: & aq̄ reſideat
eſt impermixtū· Adhuc quoq3 ſciendum
eſt q̄ recens ſupernatat aq̄: & tūc ſumit̄
ipſius experientia per pannum infuſum
& ſuſpenſum: deſcēdit eñ totū nequaq̄ȝ
tingens ip̄m: ſed ſolū odoꝛē illis referēs·
Cunq3 adulteratum nō eſt vtile multis
paſſionibꝰ ē: balſamꝰ deſiccat: & calefa-
cit ſecūdū tercij gradꝰ abſtantiā: eſt aūt
ſubtiliū ꝑtium tanq̄ȝ aromatizās: & ipiꝰ
vere liquoꝛ magis ſubtiliū ꝑtiū virtutis

est ꝙ semen ipm: foliũ aũt non tantũ est
ca· inquantũ opmant̃ aliqui ex ꝑtiũ subti
litate decepti: fructꝰ aũt ei similis qdẽ ẽ
secũdũ genꝰ virtutis: deficit autẽ multũ
in partium subtilitate   Plinius cap̃· de
balsamo· Balsami arbor in iudea inter ter
minos· xx· iugerũ erat: postea autẽ cũ ea
dem regione romani potiti sũt; & latissi
mis collibus ꝓpagata est: stirps eius simi
lis viti: folia siĺia rute sed albidiora semꝑ
q₃ virentia: lignũ eius xilobalsamũ dicit̃
fructus siue semẽ carpobalsamũ: lac siue
succꝰ opobalsamũ vocat̃: eo ꝙ lignũ eiꝰ
ferreis vngulis ꝑcussũ ꝑ cauernas gutta
tim distillat· Cuiꝰ gutta adulterat̃ admi
xto ciprino oleo vl' melle· s₃ sincerũ ꝓbat̃
a melle si lac coagulauerit: ab oleo si istil
latum aque aut mixtũ nõ facile fuerit re
solutũ: preterea si veste puro balsamo ta
cta & lota: & nõ fuerit maculata: sincerꝫ
ẽ · Adulteratũ quidẽ neq₃ tũc lac coagu
lat: & vt oleũ aque suꝑnatat: & vestem
maculat· Balsamũ aũt si purũ fuerit: tan
tã vim habet: vt si sol incanduerit susti
neri in manu nõ possit·   Auic̃. li· scdo
capitulo de balsamo· Balsamꝰ est arbor
egiptia: nascẽs ĩ loco qui dicit̃ oculus so
lis tantũ: cuiꝰ folia & odor rute similan
tur: sed tñ ipsa declinat ad albedinem: &
eius statura est statura arboris visci: &
eius quidẽ oleum est melius semine ipiꝰ
& semen fortius ligno ipsius in omnibꝰ
modis· Eius vero oleu₃ sumatur: ita vt
incidatur cum ferro post ortu₃ ascerabe
& aggreget̃ qđ de incisionibus resudat
cum coto: & neq₃ pertransit ĩ anno qđ
est inter quinquaginta vsq₃ ad · lx · libras
Experientia olei ipsiꝰ ẽ coagulatõ lactis
statim cum super ipsum distillatur. Et
permixtio eius cum aqua: & inspissatio
ipsius & cõseruatio sue soliditatis in aq̃
& ablutio eiꝰ a coto: & subtilitas odoris
eius· Adulteratur aũt cum oleo de pino
& oleo de mastice: & cera dissolutis in
oleo de alcãna: & qđ ex eo meliꝰ est: est
recens: grossum autẽ & vetus non hab₃
virtutem: eius lignũ est ca· & sic · in· ij·
semen ipsius calidiꝰ eo parum: & oleum
eius est calidiꝰ vtrisq₃: & est ĩ principio
tercij ca· & nõ est ipso de calefactõe qđ
extimant·   Posse. opobalsami· ꝯ· i· da:
tus cu₃ vino superfluitates matricis mũ
dificat: fetum mortuum educit: & men:
strua prouocat bombace intincta: & sup
posita conuenit ad dissuria₃: & strangui
riam & lapide₃ vesice: si etiã fuerit oppi
latio ex frigido humore detur cum vino
vel virga paꝰ madefacta ex aqua calida
erecta ĩflata inijciatur cũ oleo muscellio
vel nardino: contra dolore₃ yliacum vel
stomachi frigidum detur opobalsamum
modicum cum vino tepido· Cõtra omẽs
passiones capitis veniẽtes ex frigiditate
detur cũ appropriato aliquo passioni cõ
ueniente· Contra cicatrices remouẽdas
madefiat cera cũ opobalsamo: & ponãt̃
supra cicatrices per· x· dies: quia cũ cera
potest tandiu seruari: & sic per· xl· fiet
si fuerit necesse· Cõtra quartana₃ & quo
tidianam facta prius purgatione detur
cum vino· Contra tinnitum auriu₃ ex hu
miditate parum instillet̃· Contra dolore₃
dentiũ ex ꝑte dolenti aliquãtulũ in aure₃
distilletur· Corꝑa mortuoꝝ incorrupta
cõseruat: q₂ quantũ dissoluit tantũ cõsu
mit·   Sera· auct· gal· Opiũ balsami est
bonũ: & substãtia eius est subtilis: et vir
tus eiꝰ est q̃ calefacit: & desiccat in scdo
gradu· balsamũ quoq₃ ẽ subtilioris virtu
tis ꝙ arbor: granũ vero eius est maioris
subtilitatis ꝙ oleũ· Idem auct· dyas· Vir
tus balsami est q̃ abstergit tenebrositatẽ
visus: & aufert frigiditate₃ matricis qñ
fit nascale cũ eo cũ cera & oleo: & expel
lit secundinã & fetum: & qñ fit inunctio
cũ eo ꝓhibet rigorẽ· & mundificat vlce
ra sordida· Et qñ bibitur: ꝓuocat vrina₃
& est bonum asmati· Et quando bibitur
cũ lacte: est bonum illi qui bibit toxicum
& quẽ momordit aliquod aĩal venenosũ
& fortius qđ est in balsamo ẽ oleum eius
& post ipm granum: deinde lignũ: grana
vero eius quando bibuntur conferunt
pleuresi: & apãti ca· ĩ pulmone: & tussi:
& epilẽsie: & oppilationibꝰ: et anhelosis
& nõ potentibꝰ anhelare: valet ĩ strãgui
ria: & lignũ eiꝰ ꝯfert dolori matricis: qñ
fit sessio in decoctione eorum·   Auic̃·
Balsamum aperit oppilatõẽs: & cõuenit
vlceribus grossis: mundificat vlcera: &
proprie cum yreos: & extrahit fracturas
ossium· Confert sciatice bibitũ: & bibit̃
eius decoctio propter spasmum· confert
v'ceribus capitis: & mundificat caput
ipsum: & conuenit epilensie: & vertigini
abstergit pannum ipsum: & eius oleum
lignum eius & ipsius semen conferunt
dolori vtrorũq₃ laterũ: & ꝯuenit asmati
grosso: & stricture anhelitus: & dolori
pulmonis: & cõuenit semẽ eius peripleu:

monie frigide: & tussi: & similiter ipsius oleum: & ad sūmum ē iuuamētū viscerū que sunt supra myrac: confert debilitati digestionis: & ipsius maliciam decoctio dissoluit: & mūdificat stomachū: et cōfortat epar: & cōfert dolori pungitiuo. Et conuenit doloribus matricis: & exiccat humiditates eius vaporatum: & bibitū cōuenit frigori ipsi9: & extrahit embrio nē & secundinam: & cōuenit cum ex eo fit suffumigatio omnib9 doloribus matricis & ipsius decoctio aperit os matricis. Et cerotū ex ipo cū oleo rosarū: & cera cōuenit frigori matricis: & est iuuamentū difficultati vrine. Eius oleū aufert rigores resistit venenis: & cōuenit morsui vipere: & eius oleum conuenit iusquiamo: cum bibitur cum lacte & venenosis: & pprie scorpionibus.

Ielet elcaym .i. barba yrcina.
Ielben .i. spelta.
Ielse .i. duricies palpebrarum que quādo vis palpebra non eleuatur.
Iemac .i. cuscute.
Iemarion .i. vsnee.
Iemacion idem quod supra.
Iemicaria .i. yerapigra.
Iemficaria idem quod supra.
Iemfitiaria idem quod supra.
Ienaiton .i. filius ante patrem
Ienaitom idem quod supra.
Ienaffos .i. polium.
Ieneta sunt electuaria: que sunt boni saporis siue sint solutiua siue non.
Iemeris sūt electuaria multe amaritudīs
Ieniar .i. prassium.
Ieniban .i. cimbalaria.

.CCCLXXIIII.

Hensis ara. vel hensir: grece panax eraclea: latine opoponax. Sera. li. aggre. capitl'o. Iensir auct. dyas. arbor iensir. id ē. opoponacis planta: ī ortis & pomerijs īuenit: & est planta habens folia aspera: sicut ficus nō magna: & spansa super terrā viridia rotunda: & diuisa in quinq3 partes: similia folijs ficus in sua similitudine: & stipes eius est long9 similis stipiti galbani alb9 super quez sunt pili albi: similes pulueri albo: in cuius circūitu sunt folia pua: & in summitate eius sunt capitella: similia capitellis aneti: ī quib9 sūt flores croceū colorē habentes: & habētes odorē bonū & habet semē odoriferū: & hab3 radices multas egredientes ab vna radice. grauis odoris. solida sup quā est cortex grossus amari saporis: qd autem ex semine huius plante est: melius ē illud qd ē sup stipitē Nam illud quod reperitur super herbam non est tante bonitatis: & ex radicibus eius: melior est illa que est alba: sicca que non est rugosa: pungens linguā3 quādo gustatur & odoratur: & colligitur gūmi album, ab illa quod opoponax dicitur: in hunc modum foditur terra circa radicem eius in estiuo tempore: & externuntur folia in fouea iuxta radicem: deinde vulneratur radix & stipes eius donec appareat cor eius: & tunc emanat lacrim9 currens super folia: et quando desiccatur accipitē & reponitur: & color gūmi eius ē albus sed quādo desiccatē fit color ei9 exterior croceus: & melius opoponax est amaru3 interius albū: & exterius croceū: adherēs manui: facile frangibile qd cito dissoluitē: grauem habens odorem & pinguē. Illud vero quod est nigrum: est malu3 similiter & molle: nam tale est adulteratu3: sed cognoscitur: nam quando ponitur in aqua & fricatur digitis dissoluitur cito si est bonu3: & fit sicē vnguentū: aliud vero nō facit hoc. Gali. viij. sim. phar capitl'o de opoponaco secundum translationem grecā: panax eraclius vel eraclea: ex hoc fit opoponacū radicibus ei9 & germib9 abscissis. Est autē3 opoponax calefaciēs & molliens: & diaforās ponitē ī calefaciēdo quidē ī tercio gradu: in siccando aūt ex secūdo: cortex vero radicis siccatiuu3 simul & calefactiuum est farmacu3: sed min9 qp opos: ac etiā hab3 qd abstersiuū quocirca vtimur eo ad nuda ossa: & male morigerata vlcera. sufficiēter ergo omnia talia carnosat: & abstergendo simul: & desiccando: & non valde fortiter calefaciendo: quibus omnibus indicat qp debet carnosare: vt in libris terapentice methodi monstrauimus. fructus vero eius ca. existens menstruo4 ductiuū farmacū assueuerunt autem nescio qualiter nō panacos: sed panacū nominare hāc herbā.

Plinius cap. de opoponaco. Opoponax ē succus panacis & cuiusdā speciei ferule cui ī stipite similatē. & dicitē ab opos qd est succ9: & panax panacis qd ē nomē illius speciei ferule: & cui9 stipites ferule similātur coloris palearis: & eleuantē sup eum flores odoris boni coloris aurei: et sunt secundum semitam floris aneti: & faciunt cultores eius incisuras puas inter

radicē & eleuationē dorsi eius circit᷑ pal
mū mediū et egredit᷑ hūiditas aurea que
coagulat᷑ et est opoponax Dyas·ca·de
opoponaco Succ⁹ est herbe q̄ panax dr̄
cuius stipes similis est ī multis ferule &
nascit᷑ locis asperis et lapidosis· Colligi
tur aūt ip̄e succus taliter: medijs estib⁹
terra que est circa radicē cauat᷑ deinde fo
lia ip̄ius sternunt᷑ in girꝝ. & sic ip̄a radix
in oblongū & in girꝝ incidit᷑: & sic qd̄ de
cidit ī folia siccat᷑ & mirre accipit colorē
Est aūt opoponax colorē croceū habens
de foris deintus albū: & gustu amarum
odoris grauis leuis: pinguis : fragilis &
citius se separās· Niger vero & mollis ī
utilis est q̄ adulterat᷑ armoīaco & cera q̄
ꝓbat᷑ si digitis cū aqua fricaueris· Nā si
ī teger fuerit vt lac soluit᷑· si nō vt visc⁹
fiet· virtus est ei ca· malactica leptitica

Auic·li·ij· cap·de opoponaco· Opo
ponacū est arbor q̄ nō eleuat᷑ a terra & si
milant᷑ ip̄i⁹ folia folijs ficus & sūt vehe
mentis viriditatis rubea incisas habētia
ꝑtes rotunda. & eius crus est sicut cucu-
meris sup̄ qd̄ sūt pili puluerulenti: et ei⁹
folia sunt parua valde sup̄ cuius extremi
tatem est corona similis corone aneti. &
eius flos est citrinus: & folia floris sunt
boni odoris· & vene ipsius sunt plurime
ramificant᷑ a radice vna grossū habētes
corticē: & interius odoris est grauitas·
Eius aūt gūma extrahit᷑ cū incisione sue
radicis in primis cuꝫ crus apparet: & qn̄
fricat᷑ est eius incisio secundū colorē cro
ceum· que aūt huic speciei similis ē nume
ratur de speciebus opoponacis: sed crus
ad minus eleuat᷑ cubito vno: deinde rami
ficat᷑ sicut folia feniculi· sꝫ est debilius q̄
dem· in radice eius melius est illud qd̄ est
albū mordicans linguā in quo nō est con
tractio boni odoris. et ex fructu ei⁹ me-
lius est illud qd̄ est supra cr⁹ & terminū
mediū· & ex gumi eius meli⁹ est illud qd̄
est valde amarꝝ & intrinsecus album: &
extrinsecus croceū frāgibile qd̄ dissoluit᷑
in aqua· Nigrū vero leue est adulteratuꝫ
cū armoniaco: ca· est et sic· in tercio gra-
du· Posse· Sera· auto· gali· Radix ei⁹
est medicīa que desiccat & calefacit & in
hoc est melior q̄ ip̄m opoponax· Cortici
autem eius inest virtus abstersiua· cortex
eius valet contra denudationem ossiū nu
datorum· et nos quidem eo vtimur in me
dicinis ossiū denudatorum· & in medicis
vlcerū fraudulentorū quia generant iste

medicine carnes in vlcerib⁹ generatione
forti et hec medicīa abstergit et desiccat
et non calefacit calefactione forti· et hijs
ꝓprie talibus egent medicine que debent
generare carnem· Sed lac huius plāte est
opoponax · virtus eius est que siccat &
calefacit in tercio gradu et mollificat &
resoluit : et hoc facit qd̄ est nouum· quia
non potest esse pingue et mollificatiuum
nisi illud qd̄ est nouum Et hoc contingit
de bdellio armoīaco et galbano . et dixit
in epistola ad glauconē qn̄ memorauit ei
de apostemate duro quod erat in puero
et miscui in medicis illius de opopōaco
illud quod erat magis nouū· nam nō pōt
esse pingue et mollificatiuū ex eo nisi no
uū · et hoc etiā ꝯtigit de bdellio et armo
niaco. et galbano Et auto· dyas· Qn̄ dat᷑
de eo in potu cum mellicrato aut vino
confert rigoribus fe. peryodicarū et con
cussionibus neruorum et doloribus late
rum et tussi et distillationi vrine et scabi
ei vesice· Et quando dissoluitur cū melle
et administratur prouocat menstrua et
corrumpit fetum et resoluit inflationes
matricis et duricies ei⁹· et quādo poītur
cum melle super sciā confert dolori eius
et ingreditur confectōnes medicinarum
oleorum et vnguentorum que fiūt ad po
dagram et in medicinis sode · et quando
ponitur super apostemata que dicuntur
carbūculi aperit ea et maxie cū passulis:
et quando fit emplastrum cuꝫ eo et oleo
confert podagre· et quando fit colliriuꝫ
cum eo acuit visum: et quando ponitur
in corrosionibus dentium sedat dolores
eorum: et quando miscetur cuꝫ tantūdeꝫ
picis fit emplastꝝ ꝯueniens et iuuatiuū
multum morsui canis rabidi· Radix vero
plante huius quādo abraditur et suppoī
tur mulieri expellit fetum et sanat vlce
ra antiqua: et quando teritur et miscetur
cum melle et fit emplastrum cum ea ve-
stit carne ossa denudata · Semen eius qn̄
do datur in potu cum absinthio prouo
cat menstrua · et quando datur in potu
cum aristologia longa est ꝯueniens mor-
sibus venenosis · et quando bibitur cum
vino conuenit suffocationibus matricis·
Et idem auto· Aben mesuay Cōuenit ad
ea ad que iuuat armoniacum · Et Dosis
est a·ʒ·5· vsqꝫ ad aureū ·i· et ꝯueit neruis
et conuenit vlceribus quando miscetur
vnguentis· et laxat ventrē quādo misce
tur cum alijs medicinis et cōuenit colice

que fit a frigore & expellit ventositates grossas a corpe & extrahit humores cru dos & resoluit dolorem iuncturarum.
Auic. Est aut resolutiuu ventositatu.lei ficatiuu: abstersiuu.lenificat duricies & bothor. eius radix est ad medicandu ossa nuda. & cu melle est pueniens vlcerib9 an tiquis & igni psico. & qd sup ipm est eti am vulnerib9 & bothor & ad summum omnes ptes eius pferut vlcerib9 fraudu lentis. & bibit cu aqua & alcaratiz & cu vino ppt ptractione lacertoru ex pcussio ne. Quida vero dixerut q ipm est malum neruis. & videt q sit malu neruis sanis siue humectatis. et est pferes sciatice. & bibit ad ipam succus ei9 & remouet las situdine. & pueniit dolori iuncturaru oim & podagre more emplastri suppositum Confert corrosioni dentiu cu eo implet. et sedat dolores eoru: & couenit sode & epilensie & matri infantium. acuit visum et fit ex eo colliriu. ex folijs ei9 fit empla strum sup dolores lateris. et opoponacu couenit dolori vtrorumq; lateru et tussi cu sunt frigidi. eius succus couenit duriciei splenis more emplastri suppositu et bibi tum cu aceto. ponunt em ex eo. x. aurei i duob9 vrceolis musti et clarificat p9 du os menses. et pueniit spleni valde. et mu stu hoc couenit hydropisi. lenit duriciem matricis. et couenit guttationi vrine. et a uellana vna ex eo bibit cu aqua ca. ad p uocandu vrina et menstrua et iuuat matri ce frigida. et eius fruct9 abundare facit menstrua. et ppie cu absinthio. et inter ficit fetu et ppie radix eius. ipa naq; fa cit aborsum supposita et bibita. et pueit pfocationi matricis et exterminat vento sitate et duricie eius. et pueniit colice. & soluendo educit crudu humore. et pueniit pruritui vesice si bibit cu aqua cartami ad rigore et fe. pyodicas. ex eo cum pice fit emplastru bonum morsui canis rabiosi cu aristologia ad puncturas bibitu e tiria ca. et simile ei9 succ9 loco ei9 ponunt fi cus. et extimo q armoniacu e ei ppinquu

Ieran .i. crista galli
Ieranan idem quod supra
Ierania .i. arthemisia
Ieramia idem quod supra
Iera. i. sacra. inde gera pigra. i. sac amara
Ierad .i. locusta
Ierax .i. austur vel ancipiter
Ieraficatia .i. iera pigra
Ierobotana. i. sacra et est herba q vocat centru galli. & berbena similiter sic voca cur s; scribitur gerobotanu p g vt appa ret in ppria litera
Ierit .i. folium
Iergir .i. eruca

CCCCLXXV.

Iergit ara. grece euzomum. latie eruca. Eruce sunt due species. domestica & siluestris. Et am be sunt omnibus note. Eruca cali. est & hu. in secundo gradu. domestica minoris est efficacie q siluestris. vsui medicine co petunt semina sicut folia. Plinius capi. de eruca Ex ea est domestica et siluestris et miscetur in condimentis i quibus car nes et pisces incinguntur. tanta suauitas ei est vt greci euzonomia appellauerit. & tamen euzomum vocari repperi in q plu ribus locis. Sera. lib. aggre. cap. ier git siue iergir. Iergit. i. eruca et sunt eius due species. sc; domestica et siluestris et ambe sunt oibus note. Posse. Eruca ha bet virtute cosumendi. et coytum ad inci tandum. ad stranguiria et dissuria; et pa ralisim valet decocta cu carnibus. Conf predictas pulvis seminis eius cu cepe de coquat. et det herba ipsa decocta i vino et renibus cataplasmata libidine excitat pectini imposita vrinam puocat. puluis seminis eius cum melle et vino conficitur qui cataplasmatus renibus libidine inci tat. Gal. de cibis est ca. et hu. in secudo gradu. et ipsa quidem generat sperma et generat ventositatem et ideo facit erecti onem virge. Et dicit gali. eodem libro ca pitulo de eruca secundum translationem grecam calefacit potenter hoc olus vt ne q; solum comedere ipum facile si non mi xtum cu; folijs lactuce. sed et sperma ge nerare creditu est. et impetus ad coytu; excitat. dolorabiuum autem capitis est. et magis si quis ipsum solu; comedat. Sed idem in. vi. de sim. medicina cap. de agno casto. dicit q est ca. et sic. complexionis. Nam dicit q agnus castus non est gene ratiuus spiritus vaporosi sicut eruca. q a augmentaret impetu; coytus sicut eruca sed proprium est eruce habere vim in ca lefaciendo et exiccando. non tamen agno casto similis est paulo namq; deficit i am bobus. Nam calefactiua quidem et sicca tiua est eruca differt aut in permixtione qualitatis et virtutis Sera. auto. ha bix. Eruca dicit quasi vrtica. q ignite sit virtutis. et in cibo sepe sumpta veneris

incendium moueat: cui due sunt species vna vsualis & alia agrestis: que acris est virtutis: vtreqȝ autem veneris commouent vsum. Et idē Sera. auto. galie. Eruca generat sperma & excitat libidinē & generat ventositatem: & ideo facit erectionem virge: & si comeditur sola inducit dolorem capitis. quare oportet vt comedatur cum ea lactuca. endiuia vel portulaca. et ipsa prouocat vrinam. et laxat ventrem. et confortat digestiuam. et siluestris est fortior ꝙ sit domestica. Et idem auto. Aben mesuay. Succꝰ eruce recens quādo administratur cum felle bouino laxat ventrem et confortat digestiuam et linitur cum eis supra cicatrices vlcerum et delet eas. et quādo admiscetur cum melle succus eius aut semen eiꝰ confert lentiginibus. Dyas. cap. de eruca. Eruca multum comesta ventrem stimulat. Semen eius omnia illa facere potest nam diureticum est et calefactoriuȝ. carnes seruare a putredine potest lacti aut aceto mixtum et trocisc is ide factis. eruce agrestis semine multi pro sinapi vtunt̄ virtus est ei diuretica et viscidior vtraqȝ tamen vt aiunt veteres commouet actꝰ venereos

Iernisessum .i. vua lupina
Iesamul .i. filipendula
Iesamuli idem quod supra
Iestar. i. cum homo stat oculis apertis & non mouet eos
Iese .i. yelessem
Iesse idem quod supra
Ieserac .i. vsnee

CCCLXXVI.

IEsemin ara. & ambach: grece lencoya. latine sambacus. Sera. li. aggre. capitu. iesemin est planta habens album florem et quedam citrinum. & est minus ca. & sic ꝙ album et similiter est minus in operatione sua: et citrinꝰ reperitur in babilonia. Est etiā species alia ex eo cuius flos celestis est coloris. Et ideȝ auto. Aben mesuay Est ca. in principio tercij gradꝰ. Galie. vi. sim. phar. ca. de iesemino secundum translatōnem grecaȝ Ambach herbe quam iesemin vocant semen maxime vtile est calefactiue & desiccatiue necnō subtiliū partium virtutis est. Est autē gustantibꝰ subamarum et acre et palā: quoniā diureticū est & diaforeticum: erit aūt in calefaciendo & siccando tercij gradus intersi. Etiam hoc dicit in. vi. huius & subdit in. vij lencoya id. est. iesemnum tota quidē frutex abstersiue est subtilium partium vtutis magis autem participant ea flores. & horum sicciores magis viribus. Auicen̄. ponit tres species scilicet albā citrinā & purpureā: & est alius sambacus agrestis de quo leges in muesum. Posse. Sera. Folia eius humida nō sicca quando ponūtur super empetiginem et pannum expellunt eos. et resoluunt omnem superfluitatem & ouenit habentibus catarrū. et i ducit dolorem capitis illis qui sunt cali. cōplexionis. & oleum eius est iuuatiuum in hyeme. & si habens ca. complexionem odoret nimium de ipso. timendum est ne faciat fluxum sanguinis ex naribus eius. Et idem auto. Aben mesuay. confert humiditatibus & flegmati salso: et senibꝰ frigide complexionis. et cōfert dolorꝰ qui fiunt ex flegmate viscoso

Ieta .i. bleta
Ietan .i. armoniacum
Ietalion .i. perforata
Ietarac .i. ietua
Ietasan .i. filius ante patrem.
Ietesani idem quod supra
Ietua est nomen generale omnium septē specierum titimalli secundum ꝙ dyascoscribit ꝙuis Io. Sera. vij cap. de laxatiuis simplicibus dicit ꝙ est species mezereon
Iezar. i. baucia vel daucus agrestis
Iezafon .i. cimbalaria
Iezala .i. soldanella
Ibeleuche .i. cardamomū minus
Ibleon .i. species mellis
Idoma .i. tumor vel inflatio.
Idens .i. menta
Iden quid est. l. l. sumach
Igetin .i. gipsum
Igens .i. subub
Ilex arbor .i. lecina
Imeā. i. dies ide meracsios. i. dies cretica
Imbres .i. pluuie
Inebuchos .i. ceruisia

CCCLXXVII.

INcēsaria herba est facta sicut arnoglossa: sed aspera & super terrā spansa cuiꝰ odor est sicut odor thuris habens in costis aliqualē pilositatē et albedinē sicut enula. Poss. Desiccat humiditatē pectoris et ꝯfortat neruos et valet ad corizam

Indebidister .i. castoreum
Imperiale .i. ozimum.

Internascen quid est. l. hec
Interfector patris sui quid est. l. literaz sathimon
Ipericon herba perforata. herba sancti iohannis. scopa regia idem. pro qua lege in faricon.
Ireos quid est lege. l. yreos.
Ibea .i. talpa
Iseleo .i. platocimmum
Ibeth .i. profunditates
Issemum .i. probatum & expertum
Isteos .i. muscus
Istericepins .i. suffocatio matricis
Irefolium .i. salicis folium
Irea .i. salix
Iter genitale .i. aborsus
Isimel plāta est aromatica similis cinamomo secundum Auicennam de virib9 cordis: cuius folia sunt plura egredientia ab vna radice facta sicut folia spinachie. cōfortat cor
Ibiscus .i. altea
Ibinuers .i. animal qd vocatur bellula
Icifaricon .i. infaricon
Icticos .i. piscis
Ictis idem quod supra
Ictiocolla quid est lege gluten.
Ictidion .i. pisciculus.
Ictinos .i. milnus auis
Idismon .i. menta
Idios gladiolus
Idria .i. aquarum vas
Iftius .i. tapsia
Igia grece est quedam confectō in antidotario virili. & est dictū sanitas vel salus
Igidion .i. fumus terre
Paulus cap. de sanie oculi quam ypopiā vocat igidium posuit. Et Auic. eodē ca. allegans Paulum & eandem scribens medicinam: vbi Paulus igidium ipse fumuz terre posuit.
Igil .i. cimex lecti rubea. pro qua lege alcorat
Ignida .i. vrtica
Ignis persicus. i. sacer ignis. & est pustula corrosiua adurens faciēs accidere escaram. vel sunt pustule parue rubee igneā punctionem inferentes
Ignis falsen idem quod supra
Ignis sacer idem quod supra
Ignis falfenesiati idem quod supra
Illigas. i. pes leonis vel branca leonis: & est herba sic nominata
Illios .i. sol
Illion .i. intestinum longius alijs
Illitimos .i. drimos
Imbromida. i. sordida: Alexāder cap. de disinteria ait; vlcera imbromidantur id est sordidantur
Imbrilis .i. pluuialis
Imsalepidis .i. gipsum
Iniuba .i. conditum & cetera
Intilierinch. i. vene que sunt in labijs
Inpice semen .i. betonice semen
Indistimbre. i. cum homo comedit & nō ledit eum
Indicum quid est lege literam nil
Indiamen .i. illud quod in aere apparet vt stella cadēs: & quidā dicūt q est cometa
Indiem idem quod supra
Inrimon. i. sternutatorium instrumētum & componit a rimos quod est naris: qa per nares imponitur
Instita. i. funda vel quiuis laqueus cum quo possunt membra ligari
Instimbre .i. appetitus
Ipura .i. cauda equina. & est herba
Ipia. i. morsus galline & est maior & minor. vnde versus. Ipia galline maior est minor ipia morsus. pro qua lege anagall9
Ippia idem quod supra
Irinon .i. capitis purgatoriū
Iriana .i. lambrusca
Irise .i. yreos
Iringus quid est lege astarution

CCCCLXXVIII.

Ericcius latine. arabice ceufud grece. chinos vel eccinus Serapi. li. aggre. capitulo ceufud auto. galieni Quādo comburitur quicūqz eorum scilicet marinus & terrestris fit cinis eorum abstersiuus & resolutiuus: & destruit carnem superfluam & generat carnem in vulneribus: sed virtus carnis ericcij terreni est que desiccat & resoluit desiccatione forti & resolutione: & quando desiccatur & bibitur conuenit lepros & habentibus complexionem malam corruptam. & conferunt spasmo & egritudinib9 renum: & hydropisi carnose. Et idē auto. dyas. Ericcius marinus mollit ventrem & prouocat vrinam: & est boni saporis. & cinis eius adusti ingreditur in medicinis contra scabiem. et mundificat vlcera sordida: et diminuit carnē supfluā

sed cinis terreni quando miscet̃ cuz pice humida & linitur curat alopitiã · Carnes vero eius desiccãt: & combuste cum seca niabin accepte sedant dolorẽ renũ & cõferũt hydropisi carnose · & paralisi: & ele fantie · & in principio hydropisis abscin= dunt fluxũ humorũ fluentiuz ad viscera & desiccãt eos · epar vero ipi9 & sãguis qñ desiccatur & datur in potu ꝯuenit ad omnia quibus ꝯuenit caro eius ·

Iris illirica ·i· yreos
Irion ·i· erismon
Irimar ·i· balaustia
Irischia ·i· scia
Ircima quid est lege yrcimos ·
Irsitia ·i· aspera
Irliocha ·i· talpa
Ischia scia
Isciades ·i· sciatica
Ischion ·i· vertebrum
Iscis ·i· sanus
Ischiti ·i· carice
Ischimiti ·i· separatio veniens cũ ꝯtritõe
Iscliris ·i· apã lapidatũ vel melancolicuz
Issedebeg ·i· cardabem
Isnirius ·i· mirra
Issiada ·i· centumnodia ·
Isciti ·i· carice : & latine dicuntur carizi herba est cuius folia sunt cum punctis aculeis facta sicut sunt canna silvestris · s z Gal · i dinamidijs dicit ꝙ est salix
Iscias ·i· salix
Ististis ·i· fascijs vnde infantes fascientur
Istiterea nigra ·i· alumen scissum
Istinis cardo ·i· lentisci coma
Istias fisagria id est granum quod dicit̃ stafixagria
Istigar ·i· salsa que fit ex anuidez & aqua & sale · est sicca in fine tercij
Istrigar idem quod supra
Instringnum ·i· solatrum
Istidas ·i· vesticula vl' matrix
Isionum ·i· ozimum
Ision quid est lege cameleonbante
Ioa ·i· rannus
Ioan idem quod supra
Ioaleb ·i· cimbalaria
Ioalka quid est lege vsnen
Iouzbaue ·i· nux muscata
Iouzmatellum ·i· nux methel
Iouzquima vel iouzalket ·i· nux vomica ·
Iouzbua ·i· nux muscata
Iouis barba ·i· semperuiua minor: sz falso quoniam non est semperuiua minor · sicut apparet si leges heraalalem · ymmo est sti cados citrinum
Iobarda ·i· polium minus
Iobardai idem quod supra
Iobaricon ·i· centonica
Iocmer ·i· epar vel iecur
Iocialion idem quod supra
Iodar ·i· cortex sisami
Iodari ·i· arsenicum
Iodaris idem quod supra
Iohada ·i· polium montanum
Iohas ·i· vsnee
Iohasi idem quod supra ·
Iohalba quid est lege vsnen
Iomat ·i· radix palme silvestris
Iomarion idem quod supra
Ioma ·i· rubigo
Ionos sũt pustule rubee & interdũ albe que in facie et naso iuuenum nascuntur ·
Iontos idem quod supra
Ion ·i· iunc9 vel species eius habens folia sicut edera
Ion ·i· viola · et non debet legi ion · ita ꝙ i cõponatur cum o vt dicatur io sed dicat̃ ion
Iorer ·i· ioum
Ioreri idem quod supra
Iorelaf ·i· edera
Iorin ·i· cucurbita
Iorim idem quod supra
Iorisan ·i· cimbalaria
Iothor ·i· violaceum · a ion quod est viola
Iothoor idem quod supra
Ibbos ·i· gibbus
Icor ·i· humor
Idor ·i· aqua
Idropissa ·i· pix liquida
Idrops · i · sudor · inde hydropisis · i · sudatio: vt in libro de doctrina greca
Idromel quid est · l · mellicratum
Ifon ·i· cameleonta nigra
Ignotica sunt illa que faciunt somnum vel soporem
Igrostilimum ·i· sudor
Igros ·i· limpidus purus preclarus liquidus madidus humectus humidus
Immoicen ·i· psilotrum
Imorpone idem quod supra
Imolopes ·i· cicatrices
Inomel ·i· compositum ex vino et melle
Inoleon ·i· compositum ex vino et oleo
Inos ·i· vinum
Inontes ·i· vinũ quod fit ex fructu vitis agrestis
Inoris ·i· erisis
Inoferos ·i· viniferus

Inopos ·i· quasi nigrum
Inomel ·i· quod componitur ex vino & melle
Intosorax ·i· similax·
Ipoquistidos quid est·l· ypoquistidos·
Ipoglossos ·i· lingua equi & ē herba p qua ·l· ypoglossos·
Ipomoraton ·i· feniculus equin? vel rustícus vel agrestis·
Ipopios ·i· sanies collecta ī cornea oculi
Ipopia ·i· liuor collect? sub oculo vel palpebris·
Ipothanos ·i· equus fluuialis: & est anīal q̄drupes: maius crocodilo in nilo degēs & ī terrā exiēs: qd̄ dicūt presagio nili cremētū ostendē· exit em̄ fluuiū plenus aq̄ eam quoqȝ naribus eijcit eo loco vsqȝ ad quē fluuij augmentū peruenire debet·
Iporicon ·i· ipericon·
Iposelinum ·i· apium agreste·
Iposeda ·i· cauda equina: & est herba·
Ipopotanos ·i· piscis fluuialis lege ypotamos·
Iposarca est species hydropisis·
Ipomereon est semen mandragore·
Ipomaratrum ·i· feniculus agrestis·
Ipposaes herba ē quam ignoro licet ipsā describat dyas·
Ipposesces ē herba similiē mihi incognita
Irmon ·i· mrionon·
Irmon idem quod supra·
Isopus quid est lege ysopus humida.
Isopus ortensis· quid est lege qd̄ supra·
Isopi cerotum ·i· succus lane ouium·
Isophagus ·i· via cibi ad stomachuȝ: & dicitur a fagin quod est comedere·
Isopus humida· quid est lege ysopus humida·
Isopurus ·i· pisa legumen·
Isopriagri ·i· viridis·
Isos ·i· viscus·
Istro ·i· furiosus insanus inde istrio·
Istros ·i· salix arbor·
Iual ·i· bdellium·
Ixifon ·i· viscus
Iudal ·i· bdellium
Iuas ·i· scordeon
Iuelse ·i· duricies palpebre quando vix eleuatur
Iuescen ·i· alaca maris·
Iuiuba siluestris ·i· sidia· & est nabach·
Iualon ·i· ceterac·
Iuiera ·i· persicaria·
Iubal ·i· polium·
Iubali idem quod supra
Iubalion ·i· ypericon·
Iubedi est cibus arabicus factus ex rizo & lacte & pinguedine multa.
Iubedu idem quod supra
Iubisilla ·i· rubigo: sȝ qn̄ ponitē sine determinatione: debet itelligi p eris rubigine
Iubisillai idem quod supra·
Iudaica quid est lege erbum·
Iudac ·i· polium maius·
Iudalegi est cibus qui fit de micis parue placente: super quas fūditur pinguedo que a carne assata defluit: quib? quando qȝ herbe cocte miscentur·
Iubedem sūt mice que fiunt de parua placenta vt supra
Iudebegi idem quod supra·
Iudebet est cibus qui vocatur rui: & sūt mice panis super quas fūditur pinguedo pullorum columbarum cum assantur
Iudebimite ·i· iudebet·
Iular est germen palme siluestris·
Iulmar idem quod supra·
Iulep ·i· syrupus simplex ex sola aqua & zucaro·
Iulben est pisa legumen·
Iulbem idem quod supra·
Iumaim ·i· ficus fatua·
Iuma ·i· iuncus.
Iumati ·i· radix palme siluestris
Iumalion ·i· portulaca agrestis·
Iumen ·i· sicomori fructus: & sunt ficus fatue·
Iumes idem quod supra·
Iumeim idem quod supra·
Iummizum ·i· frumentū·
Iumi ·i· vsnee·
Iumij ideȝ quod supra·
Iunadabeauster ·i· castoreum·
Iundabeauster idem quod supra·
Iundabeaustari· idem quod supra·
Iunedebustor ·i· castoreum·
Iundebedustor idem quod supra·
Iundeal ·i· alcanna·
Iuniperus quid est lege habilbalach·
Iunis ·i· vacca iuuenis·
Iuncia ·i· ciperum.
Iuns ·i· dragontea·
Iurasel ·i· psilotrum.
Iuraseli idem quod supra·
Iusitab ·i· gariofilata·
Iurga ·i· crisocolla·
Iusab ·i· amomum·
Iusabi idem quod supra.
Iustiab ·i· gariofilata·
Iusicap ·i· cimbalaria·

Insicapi. idem quod supra.
Iustitium .i. luctus publicus.
Iusoip .i. armoniacum.
Iusof .i. ficus lupi.
Iuscolles quid est lege crisocolla.
Iusulp .i. psillium.
Iusuan .i. polium.
Iusquiamus quid est lege beng.
Ius .i. erugo vel flos eris sed falso immo est viscolles.
Iuuilia .i. quoddã conditũ sic vocatum.
Inula cãpana est species ellenij & vocat̃ panax.
Inus lithus .i. tartarum.
Incubus & nominat̃ strangulatio: & nominatur arabice albedilen & alchatũ .i. egritudo in q̃ homo sentit: vt in somnũ egrediat̃ fantasma graue super se cadẽs vis eius: & motus: & fortasse prefocat̃ ꝓpter poroꝝ opilationes: & cum ab ipso se patur excitat eam subito.
Inguinaria secundũ plinium est herba q̃ dicitur artemon prohibens dolorẽ inguinum etiam in manu retenta.
Ingulia ẽ quoddã conditũ sic nominatũ
Inguriale nascit̃ ĩtra petras & loca aspera: hec herba nocte tanq̃ stella in celo lucet: adeo vt eam videntes ignorantes putant fantasma se videre. a pastorib⁹ maxime videtur lege ꝓ ipsa asterion.
Inmusil est quedã species calamenti.
Inquimatizare .i. infundere.
Incuba solissequia cicorea: endiuia siluestris: sponsa solis idem.
Ippuris .i. yppuris.
Irusalepidis .i. gipsum.
Irudo .i. sanguissuga pro q̃ lege caraf.
Isculi quid lege caratin.
Itusemum .i. sambucus.

Kaalab .i. iusquiamus.
Kaalabi. idem quod supra.
Kaapion .i. vsnee.
Kaasmes .i. kesmes.
Kaermes .i. grana tinctoꝝ
Kaeri .i. lacca.
Kaitamon est lacrim⁹ arboris mirte sil'is gustu bromoso. hoc maxime timiamatib⁹ admiscetur mirra & storace admixtis vt gratius fumiget.
Kaysum .i. pumex.
Kaudarz .i. granũ fenugreci.
Kaudati idem quod supra.
Kaudal .i. agrifolium.
Kabas .i. tinctura rubea facta ex lacca

Kabaotil .i. granum nil.
Kabar .i. capparus.
Kabelmethelo .i. auellana.
Kaberion .i. ypericon.
Kabefar .i. sisamus.
Kacabum .i. cacabum.
Kaccabũ quoddã ẽ rupis. kaccabũ faciens florẽ rubeũ qd' in medicis nullius est efficacie. Est aliud kaccabum qd' oritur ĩ planitie & locis pinguibus: & est species stringni ꝓ qua lege stringnum. Et similiter aliud kaccabũ quod vocat̃ kaccabum veneris. pro qua .l. l. nenufar.
Kacessia .i. kachessia.
Kachessia debet dicere & nõ kacessia: et est mala habitudo q̃ p̃cedit hydropisim
Kacisial .i. enula.
Kacif .i. fungus.
Kachiros .i. semen ferule.
Kacule .i. cardamomum.
Kacur .i. ozimum.
Kacuri idem quod supra.
Kadar .i. pumex.
Kadalf .i. ciperus.
Kadalfi idem quod supra.
Kadea .i. volubilis.
Kadiastor .i. psilotrum.
Kadil .i. litium.
Kadustir .i. polium.
Kadustiri idem quod supra.
Kadus .i. vas.
Kafas .i. epatica.
Kafasi idem quod supra.
Kafaniot .i. anzaruta.
Kafiar serendi .i. aspaltum iudaicum
Kafri quid est lege nakala.
Kafril idem quod supra.
Kafforiasin .i. scordeon.
Kafur .i. camfora.
Kaffor idem quod supra.
Kafurach .i. bdellium.
Kafurai .i. ceterac.
Kahaleb .i. lenticula aque.
Kahair est species cucumeris.
Kahas almodica .i. herba sil'is aneto humido: & folia ei⁹ sũt sic̃ malua: & poma ei⁹ ꝑua & ĩuoluit̃ sup arborẽ sic̃ volubil'
Kakal .i. cardamomum.
Kakabi .i. aisdo.
Kakasan .i. prassium.
Kakengi est secunda species stringni.
Kakeugi idem quod supra.
Kakeub .i. kakabum.
Kaksen .i. bihar.
Kakille . herba facta sicut vsnea salsi

saporis & est herba purgatia aq̄ citrine
Kakillei ·idem quod supra·
Kakie·i·flores siles violis. & sūt cheiri
Kakochimon·i·malus humor laborans
Kakol· ·i·cardamomum.
Kakilem ·i·abrotanum
Kalatabas ·i·platanus arbor
Kalamuiche calamentum
Kalamita carta·idem quod supra
Kalangie·id est·cibus qui fit ex pulmone & corde & epate incisis minutim cum oleo mixtis: i quo post remotionem p̄dictorum ponit̄ parū aceti & oua & crocus
Kaltat ·i·ferula
Kalendula quid est lege karannos
Kalep ·i·cretanus
Kalepi idem quod supra
Kali est planta in litorib⁹ maris nascēs similis vermiculari pinguis & salsa: que combusta cinis ei⁹ conglobat̄ i massā q̄ nostro ydeomate vocat̄ seda. ex q̄ fit vitrū·sal vero qui in ei⁹ decoctione q̄ndo fit vitrū emanat: ē sal alkali·& dicūt arabes ꝙ kali ē species vsnen·Rasis vero i li· diuisionū cap· de dolore dentium Kali i quit est alumen assur·
Kalip ·i·miliū·solis
Kalitricū·i·herba sanguinaria vl' pedes pulli. pro qua leg e gallitricus
Kalliominos ·i·nociua glans
Kalis ·i·bonum
Kalofar ·i·arseuicum
Kalofan idem quod supra
Kal ·i·acetum
Kalb ·i·cor
Kamac ·i·bdellium
Kamafur ·i·bedeguar
Kamafuri idem quod supra
Kamefe ·i·pentafilon
Kamec i·confectio de qua fit gallia
Kamedapnes quid est lege camedafnes
Kamezir ·i·fructus tamarisci
Kamesit ·i·fructus tamarisci
Kamelos ·i·kamelus
Kameab ·i·triticum

·CCCLXXIX·

Kameactis ara·& iacta·grece meation·latine ebulus·Sciendū ꝙ actis est sambuc⁹·Cameactis dicitur ebulus·& sūt plante omibus note Vnde vers⁹·Sambuc⁹ est actis sed ebulus est cameactis Sera·li·aggre·cap·kameacti·Kameacti due sunt species quaruꝫ vna grece dicit̄ actis: i latino sambucus·Et scd'a nominat̄ in greco kameactis & eius ē intentio terrenus actis·& i latino dicit̄ ebulus·virt⁹ eius ē que desiccat & icarnat & resoluit resolutione tēperata Plinius cap· cameacti·Ei⁹ due sūt species·earū vna assimilat̄ arborib⁹ habētib⁹ ramos similes cannis rotundis: quorum color ē ad albedinē: & sunt longa: & sunt in eis quattuor folia aut quinqꝫ porrecta sup ramos quoslibet & similia folijs nucis: minora tamē eis habentia graue odorē: et in sūmitatib⁹ ramorū sūt flores albi: & grana similia granis viridib⁹ vel lētisci quorū color declinat ad purpureitatē cum nigredine: & sunt velut i racemis: & habēt multā humiditatē habētē odorē lini·et ista dicit̄ actis: Alia vero species que dicit̄ kameactis est minor prima habet ramos magis ꝑtinentes herbe quadratos ·i quibus sūt multi nodi: & folia inuicē distantia & singulis nodis similia folijs amigdalis in sūmitatibus suis: nisi quia habent venas & sūt longiora eis habentia graue odorē·& in sūmitatibus ramorū sunt capitella similia coronis supra dicte speciei· & semē & flos similiter: & habet ramos longos grossitudinē digiti habētes Gali·Actis siue sambuc⁹ que magna quidē & arborea necnon herbalis magis·quā quidā & camezeō·id ē·ebulꝫ vocane: ambe exiccatiue virtutis sūt soli datiue & mediocriter diaforetice· Diasco·cap·Actis duo sūt genera·unum arborosū ē hastas habens cānosas et rotundas et erectas: folia habet quattuor aut quinqꝫ in hastis similia nuci regali et oblonga cū graui odore·flores sūt ei albi i capitibus hastarū: semē vero simile habꝫ terebinto subnigellū et purpureum et in modū botri cōpositū multū succū habēs Alterum genus est qꝺ kameactis dicitur a multis vero appellat̄ eciosacti: et latine ebulus: sed breuior ē: et herbosas hastas habet q̄dras et nodosas: et folia in singulis nodis similia amigdale: sed venosa et oblonga cū odore graui: i hastis capitella sūt similia supradictis et semen et flos Radix eius grossitudinē digiti est habens et longa est· Posse·Cōtra arteticā et podagram et ciragrā detur succ⁹ radicis eius vel curionū eius·et valet contra leucoflegmaticā: cōtra tumorē extremitatū fiat fomentū ex aqua salsa decoctionis radicis & curionum eius totiusqꝫ herbe balneū factum ex aqua decoctionis eius valet contra artericā & leucoflegmaticā

Ebul9

succe⁹ cameactis: & potissime radicis ei⁹ acceptus ad quantitatē duarū unciarū cu rat laxando leucoflegmaticā: hoc operat̄ similiter cristere ī quo mixtū ē de succo eius. Dyas. Virtus ē kameacti stipti ca que accepta humorē aquosum ventris deponit: & cacostomatica ē: folia ipsius elixa: & sumpta sic olus ventrē molliūt: & maxime colerā deponūt: hastę illi⁹ te nere elixe: & comeste oīa similiter facere possūt. Radix ipsa elixa ydropicis eximi um remediū ē. Morsib⁹ vipe imposita: & bibita occurrit: cocta ī aq & fomēto ad bibita duricies matricis soluit. Sem̄ ei⁹ cū vino bibitū: omia similiter facere nouit Cū oleo inunctū capillos nigrascit: folia eius viridia tumores spargūt: polēta mi xta cōbustionib⁹ īposita pstolanē: morsi bus caninis īposita medenē. vulneribus paracolesim faciūt: sinus vulnerum ad sa nitatem pducunt: ydropicis & surdis fo mento adhibita prestolantur. superfluos sonos aurium in aurib⁹ infusuz cōpescit similit̄ & vermes occidit: scabies & pru rigines tepidum fomento adhibitum p hibet: morsibus venenatis occurrit: acce ptum sanguinem: & lac coagulatum sol uit: sic & sanguissugas bibitum occidit tussim antiquam compescit: sed recentez auget: ortonoicis calidū prodest. Reuma gule gargarismo prohibet: squinanticis singularē prestat effectū. Vuule pendēti subuenit: dolorem dentiuz tentum in ore mitigat. Actis dicit̄ sambuc⁹ kameactis ebulus desiccatiue virtutis sūt: & gluti natorie & diaforetice: tenerum ebuli cū folijs tritum: & cum vino potui datum calculosis prodest: radix eius in aqua co cta ad terciam: & bibita spleneticos mi re iuuat.

Kamfe .i. pentafilon.
Kambe .i. fenation.
Kamir .i. fermentum:
Kamirac .i. lac.
Kamich .i. vsnee.
Kamereos grece. latine querc⁹: quoniaz habet folia pua similia querc⁹ & amara: & alio nomine vocatur kamedreos
Kanabel .i. albasen.
Kanabit .i. caulis.
Kanea .i. periculum.
Kantarzet. est cardus vel species eius.
Kanesim .i. matrissiluia.
Kanengi .i. gūmi pini.

Kanbel ara. gre. albasan. latine se men lumbricorum. Sera. li. aggre. cap. Kanbel assimilatur arene & ascendit super ipsum glaucedo & est in substantia eius stipticitas fortis & expellit ascarides. Et idē auct. Alman soris Kanbel vel kanabel ē ca. & expellit ascarides: & cadit super terram albam: & non seminatur: & est vna de reb⁹ que cadit de celo. Et idē auct. Aluisinē. Kam bel est res in qua est glaucedo: solidanē cum ea olle quando franguntur: & dicit̄ q reperitur sup terram in corasceni postq̄ pluit: & colligit̄ tunc & quādo bibitur tritū expellit lumbricos & ascarides: & laxat ventrem. Auic. libro scdo cap. kanbel. Kanbel ca. est ī tercio: & ē semē arenosum quod cooperit rubedo que est minor rubedīe lapidis ī felle bouis repti & ī ipo est stipticitas vehemēs: interficit vermes & ascarides: & expellit eos.

Semen lumbricorum

Kanabre est tercia species brassice
Kam .i. ciperus.
Kanil idem quod supra.
Kanbria .i. brassica.
Kanut .i. kanne.
Kanuti idem quod supra.
Kanutir idem quod supra.
Kapar .i. capparus.
Kapara. est quedam planta spinosa quā dyas. describit
Kapparus quid est lege capparus.
Kapisicon .i. rom quam latine capreuelsa vocant: est & lapatium acutum.
Kapocarcos .i. carpobalsamum.
Kapoliac .i. bardana.
Kapoliasis idem quod supra.
Karam est ppium nomen loci.
Karaka .i. kerua.
Karasis .i. opium.
Karabintus .i. apostema velamīnis cere bri: & est phrenesis.
Karabitus idem quod supra
Karata .i. karubie semen vel xilique: & ē genus ponderis granorum trium ordei: & aliqui dicunt quattuor granorum.
Karaditas .i. papauer cornutum.
Karab est species aconiti.
Karaba .i. cucurbita.
Karatin .i. lumbrici terrestres.
Karabe quid est lege erraticum.
Karatidas .i. memit.
Karbanos .i. cancer marinus
Karda .i. cicer erraticum.
Karfati .i. cinnamomum.

Karnabati .i.carui.
Kartam .i.cartamus.
Kareo .i.semen ferule.
Karbeth .i.elleborus.
Kardel id est.sinapis.
Kardemen id est.cardumeni.
Karbet id est.tortelle.
Karme id est.carmet.
Karmen id est.grana tinctorum.
Karmem idem quod supra.
Karmezich. id est.fructus tamarisci
Karmene.i.serpens nō interficiēs morsu tantum:ymmo visu & auditu siue sibilo
Kartetica id est.leucoflegmatica.
Kanerzir id est.fructus tamarisci
Karion est fruct9 nucis regalis
Karidia id est.nux regalis.
Karia idem quod supra.
Karion idem quod supra
Kariana id est.persica.
Karion basilicon.idem quod supra
Karion ponticon.id est nux auellana.
Karma id est.carui.
Kardia id est.kardiaca passio.
Karfisir id est.apij semen.
Karnub id est.xiliqua.
Karsich id est.semen tamarisci.
Karon id est.mugat.
Karol id est.apium risus.
Karpo id est.semen.
Karpobalsamum.id est.fruct9 balsami
Kartomi id est.arbor karabe.
Karumfel id est.gariofilus.
Karmufel idem quod supra.
Karubia. id est.xiliqua.
Khas id est.lactuca.

.CCCLXXXI.

Karamos vel kalendula Plini9 cap. Kalendula est herba cuius stipes plurimos habet ramos:folia eius sunt similia folijs conize maioris sed angustiora & pinguiora cū aliquali viscositate:& odore graui velut coniza: flos ei9 aurosus similis ē aurigali vel butalmos:semina ei9 q̄ plurima ordinatim posita in capitello quodam habentia formam corniculorū:& ipsa semina sunt pilosa aliqualiter:est ca.& sic.complexiōis

Posse.Virtutem habet stringendi cō fortandi & desiccādi:contra dolorē dentium puluis ei9 si inuoluatur in bombice & dentib9 applicetur statim dolor cessat similiter naribus intromissa vermem qui est in dente occidit:contra rosulas pedū valet fomentum ex ea factum.

Karambri id est.brassica.
Karanea id est.arbor cornus.
Kear id est.citrullus.
Keadi quid est lege headi.
Kearseambar id est.cassiafistula.
Keisim.i.leuisticum vel siseleos cāpestre & est herba similis ferule:habens semen albū simile lēticule:ꝓ qua lege leuisticū
Keisim campestre idem quod supra.
Keisimi id est.abrotanum.
Keilus .i.ꝑmixtū vel permixtio
Keiba id est.gūmi.
Keikenk idem quod supra.
Keiken.i.lacrimus arboris similis mirre gustu bromoso:hoc maxime timiatibus admiscetur mirra et storace admixtis:vt gratius fumiget.
Keiben.id est lapis qui est sicut cancer.
Keiken est kancamon:& est lacca.
Keizangen id est.lingua bouis.
Keicambe idem quod supra.
Keusen .i.bihar.
Keba id est.bdellium.
Keban idem quod supra.
Kebalon id est.tapsia.
Kebeum.i.quoddā tuberū genus aduna tum in magnitudine testiculi.
Kebum id est.epar.
Kebenzkeerzsenz est gen9 qddā fungoꝝ
Kebikegi .i.portulaca habens lac
Kebikerigi id est.lupinus siluestris.
Kebikengi id est.apium risus.
Kecane est quoddā gen9 cataputie:cui9 folia sunt similia folijs strigni.
Kecanei idem quod supra.
Kekeengi quid est lege hameb.
Kechemgi idem quod supra.
Kechelab id est.marubium.
Kedebelingi id est.arsenicum.
Kedros id est cedrus arbor:
Kedria id est.cedria.
Kedus id est.ceterac.
Kedusi idem quod supra.
Kedusirus id est.aureus.
Kefalaga.i.cefalargia:& ē dolor capitis
Kefali id est.caput.
Kefaloconida id est.lens capitis.
Keffati indi id est.costum dulce.
Kefe id est.cinnamomum.
Keffe idem quod supra.
Kefo id est.cucumer asininus.
Kefoi idem quod supra.
Kefoil idem quod supra.
Kakabre est vna ex speciebus vernicis: & est subrufa.

Kebal id est· amomum·
Kekil id est· mellilotum·
Kekikenb id est biboengi·
Kekiken idem quod supra·
Kekelangi id est· confectio inda·
Kelagie·i·cibus qui fit ex pulmone corde & epate: pro qua lege kalangie·
Kelagon id est acetosa·
Kelengi id est· confectio inda·
Kele id est· ermia·
Kelel idem quod supra·
Kelmes id est· kermes·
Kelileluet lucalit· id est· mellilotum·
Kelilech id est abrotanum·
Kemac quid est lege altagumach·
Kemac id est· ciperum·
Keme id est· galbanum·
Kemes: id est· grana tinctorum: ut appa ret si leges lapis stellatus & mesue de me dicinis laxatiuis·
Kemelium· id est· species de mest nigra mortifera: & est laureola·
Kemedeki est species camomille·
Kemesir id est· opoponax·
Kemie· id est· kemac· nam istud significat in plurali quod illud in singulari·
Kemosis est vehemens tumor oculorum
Kemosisi idem quod supra·
Kemos id est· psillotrum·
Kemunabiat id est· ciminum·
Kemal id est antera·
Kemuli idem quod supra·
Kenamides id est· grana uuarum·
Kencamides idem quod supra
Kelar id est· folium·
Kenabar id est· balsamita·

·CCCCLXXXII·

Renne· id est· bezahar siue berzat· Renax in lapidario suo· Est quedam lapis multum carus regibus qui generatur in oculis ceruorum in oriente qui cum serpentes comedunt: deponentes senium ut fortiores fiant: intrant flumen ubi morantur immersi usque ad caput: tan diu quousque sentiant virtutem veneni se paratam: iterea lacrimam emittunt: que coagulata in oculis interdum usque ad ma gnitudinem nucis desiccatur: donec cadat cum de flumine exierint: & sic inuenitur: & hec dicitur venenorum tiriaca·
Kenech albedi id est· galbanum·
Kenkeret id est· gumma acorsof·
Kenon id est· almugat·
Kenolion id est· valeriana·
Kenoli idem quod supra·

Keniuurij id est· keneuuri·
Kennat id est· kerua·
Kennati idem quod supra·
Keposar· id est· sigillum salomonis: & est herba sic nominata·
Keposari idem quod supra·
Kepfos·i· auis merulus vel mergus·
Kerati id est· xiliqua·
Keras id est· cornu·
Keratos elafij id est· cornu ceruinum·
Kerates est pondus sumptum a semine xilocaracte· Et secundum Auic. & iohan nem Sera· est pondus ponderans grana quattuor ordei·
Keratia· id est xiliqua: quod arabes vocant harinob·
Kerasea id est· cerasea·
Kera ·i· tunica cornea oculi·
Kerphadarsmi id est· citrum·
Krepuli id est· crepula·
Kretal id est· mumia·
Kereal id est· usnen·
Kerbet id est· elleborus·
Kercetas ·i· papauer miconis·
Kerfe ·i· cortex cuiusque arboris
Kerfe aromaticum ·i· cortex colorem habens purpureum: & saporem gariofili absque dul cedine cinnamomi: quamuis dulcius sit quam ga riofilus: & aliqui ponunt pro eo cinnamo mum·
Kerkescke id est· cucube·
Kerkeme id est· curcuma·
Kermes· id est· coccus: vel dicitur tinctu ra facta cum lacca ut apparet si leges aec·
Kermet id est· fex kitran·
Kersenne id est· orobus·
Kersemie idem quod supra·
Kersenai id est· yrcina·
Kerium id est· mensis·
Kerui idem quod supra·
Kernich ·i· oximel gariofilatum·
Kerudenen est quoddam granum quo ca remus: prouocans vrinam & menstrua·
Keruudenen idem quod supra·
Kesabor id est· arsenicum·
Kese id est· herbus·
Kesearire id est· horripilatio·
Kesen id est· cortices glandium·
Kescen·i· quoddam genus fungi: & tube rum adunatum ad modum testiculi·
Kesfe id est· cinnamomum·
Kesmes·i· passule sine nucleis: ut apparet si leges litteram harin·
Kessen id est· cortices glandium·
Keste id est· herbus·

Kestris. id est. piscis mugilus.
Kesibe. sunt fustes nigredini attinentes radicibus.
Kesikegi id est arsenicum.
Kestio id est. vectonica.
Keso id est. cimbalaria.
Kestros vel mige. i. lumbricus ventris.
Kest ara. vocatur cib9 qui fit de simula ordei & lacte acetoso butiro extracto: et fit ad magnitudinem magnarum pillularum.
Kesum id est. abrotanum.
Kesumi idem quod supra.
Kesumen. ℈. j. & grana. v.
Ketana est quoddam genus cataputie; cuius folia sunt similia folijs strigni.
Ketha vel arifa. id est. cataputia.
Kezai id est. pimpinella.
Kezair idem quod supra.
Kezaf id est. titimallus vel anabulla.
Kezef id est. arbor draganti.
Kezed idem quod supra.
Kez id est. fuolloli pro quib9 lege seta.
Kianos est quedam species coloris: lege cianeus.
Kiantis id est. faba.
Kiacbus id est. ciathus.
Kiar id est. citrullus.
Kiarsarabar id est. cassiafistula.
Kieth id est. galbanum.
Kien locus quidam est.
Kiem idem qnod supra.
Kiudion id est. semen minoris mezereon vel cocogdij.
Kiudioni idem quod supra.
Kibar id est. acetosa.
Kibari idem quod supra.
Kibasuf id est. epatica.
Kibil id est. sticados.
Kibili idem quod supra.
Kibrit id ē. sulfur.
Kica. id est. malus appetitus qui contingit mulieribus pregnantibus comedentib9 lutum vel pontica.
Kida .i. turdus auis.
Kidaminum id ē. malū terre.
Kicta id ē. kica.
Kiare dragantum.
Kikire idē quod supra.
Kic. id ē. galbanū.
Kyda id ē. yrcina.
Kidaloi id ē. ypericon.
Kidalo idem quod supra.
Kidia id est. cimbalaria.
Kidria. id est. cedria: & est gummi cedri
Kidra idem quod supra.
Kidonia id est. citonia.
Kidol id est. spargula.
Kidomon .i. artetica: & est herba
Kiga id est. cordumeni.
Kigal id est. matrisiluia.
Kigali idem quod supra.
Kibil. id est. omnia instrumenta gressus vt coxa crus pes.
Kigili idem quod supra.
Kikabaut id est. satirion.
Kikabal id est. palma christi.
Kikabali idem quod supra.
Kikidos .i. cicados: & est galla.
Kikide id est. dragantum.
Kikiban id est. brionia.
Kikil. id est. grana granatoꝝ siluestrium
Kilaru id est. filix.
Kilamia id est. cadimia.
Kaldaru idem quod supra.
Kildim idem quod supra.
Kilex id est. salis de oriente.
Kilke. i. ordeum excorticatum & fricatū & coctum cum multa aqua: & est illud quod vocatur ptisana ordeacea: & ē far ordei perfecte coctum
Kiliam id est. venter vel fundus stomachi.
Kilia idem quod supra.
Kilio id est. sparagus.
Kilile id est. mellilotum.
Kilimalchus idem quod supra.
Kilil id est. mirabolani citrini
Kilidonion id est. celidonia.
Kilit id est. sparagus.
Kilil id est. corona regia.
Kilimi id est. cadimia.
Kilimia idem quod supra
Kilkil grana granatorum siluestrium.
Kiloliol id est. celidonia
Kilodolion idem quod supra.
Kilodolioni idem quod supra.
Kilus id est. succus.
Kilbu id est. canis.
Kilouar id est. cedar.
Kimar id est. zimar.
Kimaloc id est. abrotanum.
Kimaloch idem quod supra.
Kimia lepra id est. fabe farina.
Kimia id est. cadimia.
Kimiadon id est. balsamica.
Kimolea id est: cimolea.
Kimobor id est. pubex.
Kimosarch id est. scordeon.

Kima id est. galbanum.
Kinarium id est. catulus canis.
Kinamomum id est. cinnamomum.
Kinarion id est. kinarium.
Kinna id est. cardus.
Kineki id est. squinantia.
Kinelion id est. amomum.
Kineliom idem quod supra.
Kinikion. id est. herba que assimilatur asse fetide: & cum ea abstergitur vitrum.
Kinodikion idem quod supra.
Kinkil. i. ros marinus. illud vocabulum ponitur in antidotario damasceni. vj. qui incipit zuccarū alkilkil vel alkinkil: & est post vj. qui incipit zuccarū buglossatum.
Kinomia. id est. musca canina venenosa.
Kinosbatus id est. cinosbatus.
Kinosbaton idem quod supra.
Kinodentes id est. canini dentes.
Kinopotano. i. canis fluuialis: & est castoreum.
Kinoglosson id est. cinoglossa.
Kincom prasimon. id est. tortura oris.
Kinusol id est. apium risus.
Kinup id est prassium.
Kincus id est. lo tincu.
Kiparissos. i. cipressus vel semē eius
Kipar id est. epatica.
Kipari idem quod supra.
Kiperum id est. ciperum.
Kiperon id est. laureola.
Kiperion idem quod supra.
Kippus . i. stercus quod est fimus
Kipsus idem quod supra.
Kipsusi idem quod supra.
Kirada id est. duricies.
Kirau id est. karates.
Kirates idem quod supra.
Kirades id est. scrofa.
Kiramenon id est. napta.
Kirtas id est. karta.
Kircin id est. mentastrum.
Kirferdarsini id est. cinnamomum.
Kirfe idem quod supra.
Kirte id est. varices.
Kiri est flos qui redolet vt gariofilus: & est keiri.
Kirki est quoddam os ex omnibus ossibus tibie.
Kirrion est species tinee capitis que facit foramina manantia saniem similem melli differt autem ab acoris magnitudine foraminum. Paulus capitulo de acoris.
Kirris epatis id est. gibbi epatis.
Kirul id est. serpillum.

Kirukes dicunt greci: latine colores quibus tinguntur panni.
Kirun id est. cartafilago.
Kisa id est. grana solis.
Kisal id est. gentiana.
Kisapon id est. saponaria.
Kisarfasalista id est. cassialignea.
Kise. id est. cibus qui fit de simula ordei.
Kismes. id est. passule sine nucleis.
Kismez idem quod supra.
Kisserion id est. pumex.
Kisobran id est. cicuta.
Kismos id est. edera.
Kissos idem quod supra.
Kissokokilion id est. bacca edere.
Kiscos id est. agnus castus.
Kisch est cibus qui fit ex simila frumēti aliquādo ordei macerati in lacte acetoso qui faciunt pillulas maiores ciceribus: & desiccant & conseruant: has coquunt cū carnibus vel pinguedīe elixantes: & ē cibus infrigidatiuus. i almāsore iubet dari dyabeticis: & dicit etiā kisch: ipa simila farine vel ordei cum lacte acetoso cocta
Kiff est nomē mensure: et est idem quod kist.
Kist est nomen mensure. Io. Sera. libro. vij. de confectiōe electuarij de citonijs auct. gal. Que ex ea ē romana ē libra .j. 5. Idem. Auic. cap. de sciatica kistum est cotile due.
Kita id est vsnee.
Kitran id est. alkitran.
Kitramon. id est. cretanus romanus
Kitelimir id est. cucumer agrestis.
Kithelimir idem quod supra.
Kitria id est. citrum.
Kitira id est. dragantum.
Kitisucus id est. folia diaforetica.
Kitira id est. cithara.
Kitrinos id est. color citrinus.
Kitum est genus arboris que facit gūmi quo corpora vnguntur ne putrefiant: & vocatur arbor mortuorum.
Kithum idem quod supra.
Klidhemmia . i. purgamē sarmentorum.
Klimas id ē. gradatio.
Klinopodhes id ē. chinopodion.
Krisolocanna id ē. atriplex.
Kriti id est. ordeum.
Krimon id est. lilium.
Krikinum id ē. cartamum.
Kimoides sunt frusta simul vel gna pua
Kios id est. aries.
Kirios id est. frigus.

Krisis id est iudicium.
Kritarion id est ordeolus oculi.
Krite id est ordeum.
Kritana id est cretanus marinus
Koab id est lac acetosum.
Koalos id est aranea.
Koatan idem quod supra.
Koba id est auellana yndica: & est fructus qui vocatur fausel.
Kobastron id est spodium
Kobus id est panis.
Kobus bacce. id est nux sarch que vulgo melecheta dicitur.
Kobal id est epatica.
Kobali idem quod supra.
Kocaston id est virga pastoris.
Kochia id est papauer.
Kochi est quoddam animal marinum: quod vulgo dicitur vitulus marinus pilosus: habens quatuor pedes similes pedibus catuli: & parit catulos: & exit ad terram interdum ad pascua.
Kodie id est conche coclee.
Kokon id est coccus.
Kocrosan id est vsnee.
Koda id est fragaria.
Kodalf id est sponsa solis.
Kodalfi idem quod supra.
Kodia id est papauer.
Kodil id est muscata.
Kodianthos nenufar.
Kobol i. puluis oculorum.
Kobobran id est tucia.
Kobolab id est oculus christi.
Kokium id est chochi.
Kochimulum id est prunum.
Kokinos. cocceus. cochinus. sanguineus color rubicundus.
Kolauiscos id est racemus.
Kollauiscos idem quod supra.
Kollasticon id est purgatorium.
Kolembas id est oliue.
Kolembras idem quod supra.
Kolefia id est trifolium.
Kolimbas id est colembas.
Kollirion id est collirium.
Kollitrac id est ceterac.
Kolofonia id est resina frixa vel composita & est pix greca.
Kolon i. intestinum penultimum
Kolus id est anus.
Komason id est vmbilicus veneris.
Komasion idem quod supra.
Komasi id est almea.
Koma id est calx viua.
Komidion. id est gummi cuiusque arboris.
Komidan id est alcanna.
Komidascalum id est iuniperus.
Komon id est cicuta que dicitur comos
Komertes id est puluis.
Komal id est almea.
Komaliop id est culcasia.
Konalif id est mellissa.
Kones id est bistorta.
Kondes id est condisi.
Konder id est olibanum.
Konis id est cinis.
Konditos id est vinum cum speciebus conditum.
Kondisal id est balsamita.
Konosi id est culex.
Konopeum id est coopertorium lecti
Konos id est pinea.
Kopar id est viscus.
Koparion id est bistorta.
Koppar id est herba fullonum
Kopos i. stercus caprinum vel quodcunque
Kopros idem quod supra.
Koprosi idem quod supra.
Koial id est corallus.
Korat id est senation.
Korabion id est almea.
Kori id est pupilla oculi.
Korion id est koriandrum.
Korica est fluxus reumatis ad nares.
Korions id est coni.
Koron id est corium.
Kokema id est crocomagna.
Korlobar id est cimbalaria.
Korul id est sifeleos.
Kordumeni id est carui agreste.
Kordumen idem quod supra.
Kosseni idem quod supra.
Kromion id est cepe.
Kromnion idem quod supra.
Kuat id est rosa.
Kuactil id est blactebisantia.
Kual id est nitrum.
Kuit id est nitrum.
Kuith id est gummi.
Kuitabel id est boellium.
Kuil id est sene.
Kubason id est polium.
Kubasion idem quod supra.
Kubulas id est cicorea.
Kubece id est malua.

CCCLXXXIII.

Kubebe. id est damirta vel borongi ara: latine cubebe. Serapion libro aggre. cap. kubebe

Kubebe est planta habēs folia mirte domestice: nisi quia sunt latiora eis: & summitates eorum sunt acute sicut summitates lancee: & habet fructum rotundum aliquantulum depressum: & latum inter folia eius repertum: qui quando maturatur vergit ad rubedinem: inter ipsū ē granū triangulum: & habet ramulos similes ramis plante dicte laros egredientes ab vna radice: sicut agrestis: difficile frangibiles longos circiter brachiū vnū plenos folijs: & fructus eius ponticus declinās ad amaritudinem: & color eius declinat ad rubedinem. Et idē postq̄ congregaui inter sermonem dyas. & gal. super omnē herbam inueni q̄ gal. nō memorauit mirtum agrestem. Et dyas. non memorauit kubebas: & vidi q̄ descriptō galieni sup kubebas est descriptio dyas. sup mirtum agrestem. Plinius cap. de kubebis Ex eis sūt domestice & siluestres: sūt em̄ fructus cuiusdā arboris ī ptib⁹ indie nascētes: & sunt triū generū: sūt em̄ siluestres que sunt minores: & sunt saporis acuti sicut piper: et sūt graues intus plene breuis stipitis: sunt etiā alijs superioribus siluestres maiores ponderose similiter & plene amari saporis supioribus meliores sunt alie que sunt domestice omnib⁹ predictis laudabiliores: interi⁹ inanes leuis ponderis longi stipitis: modice amaritudinis. i sūmitate habētes planiciem aliq̄ & vbi cōiungitur stipiti cōcauitas ē q̄dā cum masticatur: fumositas quedam euaporabilis ad cerebrū ascēdit. cū simpliciē ponitur ista intelligitur. virtus ē ī folijs & in semine eius ca. sūt & sic temperate

Posse. Sera. Semen eius bibitum vrinam prouocat: mēstruis impat calculos vesice frangit: hyctericis & cefalargicis medicatur. Radix eius cum viridis est a multis pro sparago cōmedit̄ que amara est & diuretica. Et idē auct. gal. Est medicina similis ei in sapore suo et virtute nisi q2 est subtilior multū ideo fit apitia opilationum: que sunt in corpe toto: & prouocat vrinam: & mundificat renes a lapide q̄ generat̄ ī eis: & ē bona gutturi & stringit ventrē. Paul⁹ cap. de kubeba. Kubeba valet contra frigidū reuma & confortat cerebrum.

Kuforad	id est. psillotrum.
Kufonil	id est. prassium.

Kuforoarsin. id est. cinnomomuz vel species eius.

Kubulb	id est. antimonium.
Kubul.	idem quod supra.
Kubulungen	galanga.
Kulas	id est. culcasia.
Kulhas	idem quod supra.
Kulkasi	idem quod supra.
Kulef	id est. salix.
Kulepium	id est. mentastrum.
Kuleba	id est. ciperus.
Kulu	id est. vsnee.
Kulu mar	id est. gariofilata.
Kulbruchelbir	id est. pollitricum.
Kulk	id est. millium solis.
Kumar	id est. kotula fetida.
Kumari	idem quod supra.
Kumarch	id est. ozimum.
Kumetre	id est. pira.
Kumeteri	id est. polium.
Kumetan	id est. arsenicum.
Kunte	id est. affodillus.
Kuntelion	id est. kalendula.
Kunteliom	idem quod supra.
Kuran	id est. pix liquida.
Kurat	id est. porrum.
Kuration	id est. vsnee.
Kurtas	id est. carte;
Kure	id est. gūmi arabicum.
Kusamuz	id est. mahab.
Kusali	.i. filius ante patrem
Kust	id est. costus.

Kutubut. id ē. color sanguis putrefacti in facie: & est species melancolie que nominatur cutuben: quia eam habens fugit absq3 ordine: & eius incessio est diuersa & kutubut similiter ē bestiola existens ī superficie aque que super eam mouetur diuersis motibus sine ordine: & quacūq3 hora aliqd aliud accidit ei fugit ex eo qd ipsi accidit deinde apparet: & dicitur bestiola nō quiescens: & dicitur vulpis ala hamatu veruntamen magis similia sunt duo prius dicta.

Laaf. id est. sene.
Laaman. id est. stercus columbinum.
Laafacon. id est. mellilotum
Laapar. id est. prassium.

Laeg	id est. gladiolus.
Laegi	idem quod supra.
Laegifor	id est. zedoaria.

.CCCLXXXIIII.

Laieralmarien arabice: grece libanotida la. Rosmarin⁹ Sera. li. aggre. Laieralmarien inquit

est arbor marie: & ē alpinalfac: & xaco la. Et dicit auct. dyas. Species libanotis sūt tres: vna earū habȝ semē qđ nominat fachi: & habet folia similia folijs maratri nisi qꝛ sūt latiora: paꝝ grossiora: et extēdit sup terrā circulariter habens bonum odorē: & longitudo stipitis eius ē vnius brachij & plus: & habȝ multos ramulos super quoꝝ summitates sunt capitella: in quibus est semē album simile semini plante que dicitur spondilion: mundū angulosum: acuti saporis: i cuius odor est simile odori resine pini: & quādo masticatur mordicat linguam. Radix vero eius est alba multū: cuius odor est sicut odor thuris. Et & spēs alia similis supdicte nisi quia semen eius est latū nigrū simile semini plante spondilion: habens odorē bonum sed mordicat linguā: & habet radicem exterius nigrā: interius vero albā Est species alia similis supradicte: nisi qꝛ ipsa nō habet stipitē nec semen nec florē & nascit libanotis locis petrosis & agrestibus. Posse. Sera. auct. gal. Virt⁹ omnium specierum est similis ex hoc. ꝙ resoluit: mollificat: abstergit: & incidit: & succ⁹ herbe quādo miscetur cum melle curat obscuritatem visus que fit ab humiditate grossa: Sȝ species illa que habȝ capitella quā romani Rosmarinū vocāt: quando datur in potu confert hycterico Idem auct. dyas. Emplastrum ex folijs cuiusqȝ speciei confert fluxui sanguinis emoroydarum: & sedat apostemata cani: & extenuat emoroydas egredientes & maturat scrofulas: & apāta difficilis maturationis: qn̄ radix eius administrat sicca cū melle mixta mūdificat. Et quādo sumitur in potu cum vino: confert tortionibus ventris: & conuenit morsib⁹ venenosis: prouocat vrinam & menstrua: & quando fit emplastrum cū ea humida soluit apostemata flegmatica: & quādo exprimitur succus radicis eius & aliaruȝ ptium ei⁹: & miscetur cū melle: & fit inde collirium acuit visum: & semen eius qn̄ sumit i potu: facit omnia hec: & quādo sumitur i potu cū pipere & vino cōfert epilensie: & doloribus pectoris antiquis & hyctericis: & quādo miscetur cū oleo & linitur inde corpus: prouocat sudorē & sic confert hydropisi: & teritur et miscet cū farina lolij & aceto: & fit emplastrum: conferens attritioni lacertorum & podagre: & quādo miscetur cū aceto forti: curat morfeam. ingreditur autēȝ semen eius in syrupis: verum semen illius quod dicitur fachi non est administrādū in potionibus que sunt ad cancrum. Sed libanotis quam romani vocāt rosmarinū & est planta quam multi ponunt i coronis: habet virgas multas nō grossas flexibiles humidas: sup quas sunt folia multa densa subtilia: longa. & habet virtutē calefactiuam & desiccatiuam multaȝ: & admiscetur rebus quibus abluitur caput & puluerizat de ea sup caput: & dimittitur sic tribus diebus: & postea abluit: et cōuenit oculis qbus currūt humiditates & confert hycterice. Et idē auct. Aben mesuay. est ca. & sic. i tercio gradu: & cōfert corize frigide: & alcohol cum eo & melle confert aque descendēti ad oculū.

Laurcuma .i. electrum.

Laucrud .i. lapis lazulus.

Lauda. id est. quoddam os quod i posteriori capitis est factū: sicut inuersa & est supra.

Laudime .i. semperuiua.

Lauria .i. mellilotum.

Laurus quid est lege gara.

Laur⁹ alexandrie quid ē lege dafnoides.

Laureolus quid est lege quod supra.

Lauzamar .i. amigdala.

Lauȝ idem quod supra.

Lauze idem quod supra.

Laucanar .i. flos amigdale.

Laurisdatium .i. camedaphnes.

Laudume .i. semperuiua.

Labar .i. lētigo que nascitur circa aquas folia habet rotunda: & floscellū exalbidū est acris & diuretica: lege gabaleb.

Laban .i. olibanum.

Labe .i. manica cultelli.

Label id est. ciniar.

Labeserch .i. bdellium.

Labea .i. species titimalli.

Labrum veneris. i. cocognidium: quidaȝ dicunt quod est dipsacos.

Labrusen .i. ypericon.

Lacara .i. acetosum.

Lacabatabaco .i. borax.

Lacca quid est lege aec.

Lacertus. Auic. Eius natura vicina ē stellionis: sed est melior eo: eius stercus acuit visum: & cōuenit prurigini & albugini oculorum.

Lacerana .i. olera.

Laceri herba est quam ignoro: habens folia sicut anagallus.

Lacertula aque .i. stincus
Lactel .i. mel
Lacteris nomen est herbe cataputie mioris et seminis eius. quādo simpliciter ponitur pro semine intelligit̄. et quid est lege cataputia.
Lacterides idem quod supra
Lacitis. .i. cataputia
Lachitis idem quod supra
Lachiri grece latine cicercula gal. lachiri consimile virtute quidem est lachiri faseolis. vtuntur autem hijs plurimi. qui secundum veram asiam rustici virtutem q̄dem similem habent faseolis grossiorem quidem substantiā & propter hoc sunt magis illis nutritiue.
Lacticinium .i. omnis planta habens lac acutum. & est solutiuum.
Lacora .i. acorus
Lacoria idem quod supra
Lacuna .i. terra sigillata
Lactuca domestica quid est lege hachas
Lactuca marina .i. titimallus

CCCLXXXV.

Lactuca asini vel muscellia q̄d idem est latine. grece anchusa arabice. abuglisse vel sinarem vel sincaren. Dyasco. cap. de anchusa Lactuca asini siue anchusa sūt ei⁹ tria genera. quarum vna folia habet lactuce similia: sed acuta pilosa et aspera & nigra & spinosa. Radix est ei digiti habēs grossitiem et coloris sanguinei in estate potissime inficiens digitos: nascitur locis cultis folia plurima habens in giro sup terram spansa: lege eam mense februarij. Radix eius virtutis est redarguentis & stipticantis. Posse. Combustionibus medetur cera & oleo addito vulnera renum optime curat: ignem sacrum cum polenta extinguit: maculas corporis & lepras cum aceto imposita mūdat supposita mēstruis imperat: aborsum facit. Elixatura eius ictericis mulierum recte adhibet̄. nefreticis & spleneticis opitulatur: febrientibus cum mulsa datur: non febrietibus cum vino: folia ventrem stringunt cum vino bibita: ipaq3 herba decoctiōe arcuatum morbum sanat. Itē in oleo decocta cū cera vstionibus et vlceribus difficulter cicatrizantibus apponit̄: Est alia anchusa quā multi Alcobidion dicūt. supradicta paruior est quia folia minora habet & asperiora superiore. virgas sil'es vt supra sup quas florē purpureum aut feniceum profert: radices rufas habet & oblōgas Nascitur locis arenosis: virtus est radici & folijs eius vna Posse. Morsibus venenatis occurrit: sed & manducata & bibita: et collo ligata viz venenorum nō admittit: eius folia si masticata conspueris serpentem occides. Est alterū genus sil'e supradicte: sed minus semē habet colorē feniceū Posse. Istud similit̄ masticatū et consputū celerius serpentibus infert mortē Radix eius cū cardamomo et ysopo bibita modo oxifabi vnius lumbricos latos occidit. Gali. vi. sim. phar. capi. anchusa. Anchuse vere non eiusdē omēs sunt virtutis: nam ea quidem que anomachia appellatur: stipticantem simul et sb amaram habet radicem sufficientem quidem corpori condēpsare ac mediocrit̄ sb tiliare: & abstergere & lauare colericos & subtiles hūores: dictū est aūt in prioribus q̄ pōtica q̄litas admixta amare nata est hoc facere. Posse. Valet ad hictericiā splenecticis et nefreticis vtilis est. Est āt sufficiēs īfrigidare cataplasmata quoq3 cū farina ordeacea herisipillatis pferre Abstergit autem non solum bibita s3 deforis appoita q̄obrem morfeas et lepras sanat cum aceto. Radicis quidem opera sunt hec & virtutes operationum hee q̄dem dicte sunt. frondes vero plante debiliores radice sunt nō tamen excludunt̄ ab actu stipticādi & siccādi: vn̄ & diariā sanare cū vino bibite Ea etiā que appellatur anchusa herisipilātib⁹ ꝯuenit similit̄ et radicem habet stipticiorē anomachie eius vero q̄ anothali & alcibiadon vocat̄ virtus quidē est farmacosior. et mox igitur et plus habet acredinis q̄ ad gustū et serpentibus et morsis sufficit cōpetit cataplasmati apposita et comesta. Reliq̄ vero que quarta est et parua et fere innominata quidem similis est alcibidion amarior autem et farmacosior quapropter et ad latos lumbricos ydonea ī multitudīe oxifabi cum ysopo. et nasturtio bibitur.
Lac quid est lege lelen
Lac papaueris .i. opium
Lac fisticule tarmini. id est. semen croci ortulani
Ladaer .i. bdellium
Ladarf .i. ypoquistidos
Ladarbasach .i. iusquiamus
Ladil trifolium
Ladili idem quod supra
Ladri .i. variole

Lagana fit ex pasta azima et est lata pro qua lege heuda.

Lagazaz .i. alexandrum

Lagaos .i. lepus

Lagia .i. leporina

Lagiasir .i. piretrum

Lagiasich .i. piper album

Lagocecos .i. talpa

Lagoceros .i. trifolium leporinuz

Lagos .i. lepus.

Lagopos .i. pes leporinus

Lagnoptalia hãc habẽtes sũt q̃ cõducta palpebra superiori oculum regere mime possunt.

Lagustu .i. ciperum

Lagus .i. lepus

Laguston .i. scordeon

Lahana vocantur grece omnia olera.

Lahanon idem quod supra

Lahadrol .i. cicuta

Laieralmanaz quid est lege libanotides.

Laieralmanaci idem quod supra

Lalafa .i. trifolium

Lalaf idem quod supra

Lalasor .i. arsenicum

Lama Plinius lamam iquit vocãt arborẽ spansam in yndia: & in arabia nascentem in qua fit mastix & infra.

Lamil .i. vsnee

Lamili idem quod supra

Lamuli .i. iuniperus

Lanaria .i. strutiũ vel cõdes.

Lana sucida .i. non lota bona est de collo non mollis et femorum bene lota pro qua lege tausi.

Lanam .i. auripigmentum

Lanadachis .i. fruct⁹ mandragore femiee

Leneabellafesin .i. xilobalsamum

Landeabellafesin idem quod supra

Lanfea .i. scordeon

Lazeden .i. lazeden

Lanu .i. cartafilago

Lãbrusca .i. vitis agrestis pro q̃ lege enãtiũ

Landune .i. semperuiua

Landrus quid est lege nerion

CCCLXXXVI.

LApatium latine. vel parella & est aliud q̃ lapago. cuius due sunt species acutum scilicet & rotundum quod sic dicitur. quia rotũda habet folia. & acutum acuta. cum simpliciter ponitur pro rotundo intelligitur.

Dyas. cap. de lapatio ponit quattuor eius genera dicens. lapatij quattuor sũt genera vel species vnum qd' mãducatur & est illud qd' vocatur insipidũ. Alterũ q̃ dicitur oxilapatiũ & acetosuz lapatiũ & illa est herba que vocatur acetosa que in locis humidis nascitur: & in sũmitate eius sunt folia acuta & dura. Verũ meli⁹ est qd' in ortis nascitur. Est aliud genus lapatij qd' est agreste: & bonũ min⁹: simile plantagini super terrã spansuz & molle: est aliud genus quod multi zadam dicunt folia similia lapatio agresti habens. & virgam minorem: semen ei est acutuz & rufum siue subnigrum & triangulatũ et viscidum super virgam habens semen et latie dicitur lapatiũ acutũ. Valet otra scabiem empetiginem et serpiginem si accipiat' succus eius et oleum nucis & pix liquida et simul bulliant: et coletur et colature addatur puluis tartari et sulfuris & fiat vnguentum ad apãta maturandũ lapatium acutũ tritũ: et in oleo decoctũ et cum axungia superponant': cõtra splenis duriciem succus lapatij acuti cũ storace liquida et armoniaco et aceto conficiatur: et dimittatur tribus dieb⁹ postea fiat decoctio et coletur et colature addatur cera et oleum et fiat vnguentũ. Aq̃ vel vinum decoctõnis eius soluit oppilationem splenis vel epatis Contra scrofulas nouellas fiat emplastrum ex lapatio acuto et axungia simul contritis Crispelle facte ex lapatio acuto valẽt asmaticis ex frigida causa. Gali. vi. sim. phar. ca. de lapatio. Lapatium diaforetice moderate virtutis est. Acutum vero lapatium mixte simul vero cum diaforetica et repercussiua participat quadam qualitate: Semen vero eius habet quid stipticum manifeste vt disinterias et diarias sanet. et maxime id quod est acutum lapatium. Equinum autem lapatium in nemoribus quidem generatur: vt plurimum autem est eiusdem quidẽ cũ predictis debilioris vero virtutis Dyas. Virt⁹ lapatij vna est que ventrem mollit crudũ et tunsum et cataplasmatibus adhibitum cum oleo rosarum duricies spargit

Lapatiolum id est lapatium acutũ et est species lapatij

Lapadione .i. lappago.

Lapatum .i. filix.

CCCLXXXVII.

LAppa. id est menta secundum quosdam sed falso. Nam lappa maior est bardana. et ẽ alia lappa dicta inuersa que habet caudam

ingentem per terram dispersam. hec her-
ba a grecis philoātropos vocatur. eo ꝙ
vestibus hominum adhereat ob asperita
tem sui. nascitur iuxta muros & est bar
dana. Plinius cap. de lappa. Lappa est
duplex q̄ adherescit & in ipsa flos nascit̄
nō euidēs s3 occultꝰ ītus et ītra se semīa
velut aīalia que ītra se pariūt Paulus
cap. de lappa. Lappa est duplex ex ea est
maior & minor. maior vocat̄ bardanus
latine: & grece ethiopis: & est masculus
carens semine. minor vocatur bardana:
& est femina faciens lappas & semīa ad
herentia pannis. & vocatur lappa īuersa
Gali. vi. sim. phar. ca. de lappa Arstꝫ
siue psonatia vel lappa qđ quidā ꝑsepidā
vocant: folia eius sunt cucurbite similia
nisi quatenus sunt duriora & minora dia
foreticum est: & siccatiuum hab3 autem
& quid stipticitatis mediocris idcirco et
folia eius veterum vulnerum sunt sana-
tiua.
Lappago est aliud ꝙ lapatiu3 & vocat̄
psonatia: & est herba habēs folia magna
quam dyas. vocat apparme: quam greci
philoantropon vocant. vnde dyas. facit
vnum capitulum de apparme. i. lappagine
& aliud de lapatio. nam primu3 scribitur
per binum. p. & aliud per vnum. & istiꝰ
quattuor sūt genera intra q̄ est herba q̄
vocat̄ acetosa vt apparet si leges lapatiū
& quid est lappago lege apparme.

CCCLXXXVIII

Lapsana est quedam herba que assimilatur rapeste: que grece vocatur lepidum vel gingien: que secundum dyascori. capitu. de lapsa-
na est herba omnibus nota. virtutem ha
bet viscida3. sciaticis medetur spleneticis
opitulatur. lepras mundat. Radix eiꝰ col
lo suspensa dolorem dentium tollit.
Gali. vij. sim. phar. capitu. de lapsana
Lapsana comesta cachochima ē cataplas
mata vero abstersiuum quiddā habet &
diaforeticum.
Lappa inuersa quid est lege lappa.

CCCLXXXIX.

Lapis ematites latine. grece litos ematitos. arabice sedeneg. Sera. libro aggre. capitulo se
deneg auto. dyasco. ematites est lapis sā
guineus cuius color est similis colori san
guinis aut ferruginis. & melior ē ille qui
cito frangitur comparatione alicuius la
pidis qui non est sedeneg sed species eiꝰ
& qui est durꝰ nimis coloris ferruginis
equalium partium mundas a sordibꝰ ha
bens venas cum quo pictores limpidāt
aurum & argentum. Adulteratur aute3
cum lapide scisso sed discernitur. quia la
pis scissus seperatur in venas rectas. sed
non est lapis scissus qui quando fricatur
super cotem egreditur ex fricatione eius
color bonus: sed sedeneg est magis tincta
rubore. Et idē auto. gali. Sedeneg q̄ndo
fricatur sup cotē dissoluitur. & sapor eiꝰ
est stipticus: et virtus eiꝰ est siccatiua: et
infrigidat in quātitate in qua est stipticꝰ
Posse. Sera. Conuenit aspitati oculi et
palpebrarum: sed quando asperitas fue
rit cum apostemate ca. habet fricari cum
albumine oui aut decoctione fenugreci.
& quando fricatur super cotem cōuenit
sputo sanguinis iuuamento maximo: &
conuenit omnibus vlceribus qn̄ liniūtur
cū eo: puluis subtilissimus puluerizatur
in vlceribus & aufert carnē superfluam:
et consolidat vlcera oculi et curat: et qn̄
fricatur cum aqua in cote sicut diximus:
& datur in potu stringit menstrua. Et
quando bibitur cū vino antiquo. strigit
ventrem et fluxum vesice. Puluis exptꝰ
contra immoderatum fluxū & potissime
post purgationem fluxus. Recipe lapidis
emathitis. ℈. i. karabe coralli rubei psillij
assati: ossis de corđ cerui ana. ℈. i. electu
arij athanasie. ʒ. i. distemperet̄ cum succo
plantaginis.

CCCXC.

Lapis piritides grece. arabice. hageral. marcasita latine. coppa rosea Serapi. li. aggre. capi.
Hageral marchasita est lapis ex quo ext̄
bitur es: & oportet ꝙ eligatur ex illis cu
ius color est similis eri: et quando poni
tur in igne saliunt ex eo scintille facile.
Comburitur in hunc modum. linitum po
ne in ignem leuem et euenta donec fiat ru
beus: deinde extrahe ab igne. Quida3 po
nunt eum in ignem magnum ex prunis
deinde liniunt melle. & iterum ponunt i
ignem donec omnes partes eis sint equa
liter combuste. quia fortasse primo adu
ritur extra & non interius: deinde exuf
flatur cinis ab eo et reponitur. Et si moi
getur ablutō. laua eam sicut lauatur cadi
mia. Dyasco. capi. de lapide piritide.
Lapis piritides. id est. marchasita ex quo
eramen fit eligendus est colorem habens
eraminis. qui in foco missus frangitur.

Comburitᷣ vero sic melle vnctꝰ ī viuis
carbonibꝰ mittitᷣ: & flabellatᷣ quādiu co
lorem rufum faciat. Alij vero ī multis
carbonibus igneis coctū et secūdo melle
vnctū reuocāt igni ꝙdiu se fregerit: po
stea eximunt illū: & lauāt sicut cadimiā
& reponunt. Posse. Sera. Virtus eius
adusti: & non adusti est vrens: & abster-
siua vlcerum: & abstergit obscuritatē vi
sus: & resoluit & maturat apōata dura:
& quando resoluitur et miscetur cum re
sina pini: resoluit sanguinē congelatum
& aufert carnem superfluam cum pauca
calefactione & stipticitate: & q̄dā nomi
nāt hūc lapidē postꝙ aduritᷣ dicidas vel
difriges. Et idē auto. gal. Hic lapis ē vnꝰ
de lapidibus habentibus virtutē fortem
& nos administramus eū cuꝫ resolutiuis
& miscemus cum eo lapidē sacharos: &
resoluimꝰ sepe cū hoc vngēto huīditatē
multā que est ꝯgregata in concauitatibꝰ
& cauernis musculoꝝ. & qn̄ administratᷣ
hic lapis. oportet ꝙ multum teratur: &
resoluit humiditatem corruptam que est
sub cute: & ideo quando teritur vltima
cōtritione & cōficitur cum aceto abster
git baras & morfeā & lentigines faciei.
& habet virtutē magnaꝫ in abstergendo
oculum: & confortat substantiam eiꝰ &
acuit visum: & ideo nominatur in terris
persie lapis luminaris: et facit capillos te
nues & crispos. Dyas. Virtus est illi
cocto & crudo termantica: & asmictica
caligīes oculis purgat. duriciebus diafo
resim & digestionem facit. addita resina
carnes perequat: lapis ipse combustus a
multis difriges dicitᷣ. lapis iste ē species
vitrioli. sicᷣ apparet si leges ꝫeg qui nō cō
bustus si pulueriꝫetur & distemperetur
vel misceatur cum vino et gallis tritis ē
optimum encaustum ad scribendum.
Lapis luminis idem quod supra
Lapis marchasita idem quod supra
Lapis senadeg .i. lapis ematites.

CCCXCI

Lapis smaraldꝰ latiē. vel lapis
stellatus grece ormiscus arabi.
feruꝫegi: est lapis pulcre et aui
de viriditatis: ymmo color eius est viri
dissimus translucens. ita ꝙ vicinum ae
rem sua videtur tigere viriditate figura
sua melior est planicies. quia tunc vna ps
non coumbrat aliam. melior est qui non
vmbra nec lumine variatur Serapi.
Eius natura frigida est: et sicca. Et idem
auto. Rasis in libro minerarum generatō
smaraldi vel tabarꝫet est sicut generatio
iacoth; & viriditas corporis eius nascitᷣ
a virtute minere: iste smaraldus defertᷣ
a terris nigrorum: et lapis tabarꝫet est si
milis ei: nisi quia non est diafanus sicut
smaraldus Est aliꝰ lapis qui vocatur da
bagreg: et est similis tabarꝫet. Et idē sūt
duo lapides similes quorum vnus nomi
natur tabarꝫet. & amorad et alius speciei
nominatur smaraldus: et sunt vnꝰ fere
et est vterqꝫ lapis qui cōgelatur ī mineris
auri in terris garbi: et est viridis fortis
viriditatis splendens. et ille qui ex eo est
viridior est melior. et magis diafanꝰ me
lior est obrufo. Albertus in lapidario
suo cap. de smaraldo. Smaraldꝰ lapis est
preciosior multis alijs et nō rarus. Et co
lor eius est viridissimus translucens. ita
ꝙ vicinum aerem sua viriditate figurare
videatur. et melior est planicies superfi
ciei. quia tunc vna ps non obūbrat aliam
melior tamen est q̄ nec lumine nec vmbra
variatur. huius planiciei et colorū varie
tatem dicunt esse diuersitates. xij. eo ꝙ
aliquādo fel nigrum ꝑ modum virgulaꝝ
admixtum habet. hij sūt a locis scotici et
britanici et biliaci. et qui in venis eris na
scuntur et maculosi quidam. et quidā cal
cedonici: eo ꝙ admixturam habent cum
illo lapide. meliores autem sunt scotici.
et ferunt quidam ꝙ illi de nidis grifonū
afferūtur. qui lapidē hūc cū crudelitate
magna custodiunt. dixit autem vnus de
grecia veniens veridicus et curiosꝰ expe
rimentator ꝙ hic lapis nascitᷣ in rupibus
que sunt sub aqua maris et ibi inuenitur
Rōale etiā est ꝙ in venis eris in ꝑspicuo
quidem ad eris substantiam non veniens
nascitur eo ꝙ rubiginis eris habet viridi
tatem. Posse. Sera. Quādo feruꝫegi
sumitᷣ in potu ꝯuenit veniens mortiferis
et morsibus venenosis. et punctionibus
habentibus aculeum. qui ergo dederit in
potu de limatura eius pōdꝰ. viij. granoꝝ
ordei illi qui sumpsit venenū āteꝙ fecerit
impressionem librat eum a morte et non
cadent capilli eius neqꝫ excoriatur & est
sua euasio. et ille q̄ assiduat aspicere ipsū
ꝑseruat eius visū a nocumētis. et ꝯseruat
eum incolumem. et qui defert ipsum in a
nulo preseruat eum ab epilensia: quando
ducit eum in digito anteꝙ supueniat. et
ꝓpt hāc causā docemꝰ reges ꝙ suspendāt
eos in collo filiorum quando nascuntur

statim ne superueniat eis epilensia: Et idē
auto· Rasis Taberzet vel feruzegi conue
nit leprosis quando sumitur ī potu lima
tura eius & si cadat aspectus tyri super
lapidem smaraldi dissoluuntur oculi ei⁹
et liquescunt· Dyas·capi·de smaraldo·
Smaraldus portatus auget substantiam
habens psuasionē in omni negocio corpe
et ħmōē castos lectosqꝫ facit: subueīt et
in tempestatibus: sculpitur ī eo scarabe⁹
& pertunditur aurea fibula· Albert⁹
in lapidario suo ca·de smaraldo Expertū
est nostris tēporibus ꝙ hic lapis si vere
viridis et bonus est retinet coytū: ꝓpter
qd̄ rex vngarie q̄ nostris regnabat tēpo-
ribus eum in digito in hora coytus cum
vxore sua habebat· in coytu in tres ptes
diuisus est· et ideo probabile est qd̄ dicit̄
ꝙ hic lapis gestantem se ad castitatem
inclinat· vnde auget opes: et incantatus
dat verba psuasoria· et ꝙ collo suspēsus
curat emitriteum et caducos morbos· ex
pertum autem est ꝙ visū debilē ꝯfortat
et oculos ꝯseruat: et bonā facit memoriā
et tempestatem auertit· Et valet diuinan
tibus propter qd̄ queritur a magis·
Lapis tabarzet quid est· lege lapis sma-
raldus CCCXCII·

Lapis lazuli latic· arabice hager
alzenard siue alezanard Sera·
libro aggre· capitu· Hager alze
nard oportet ꝙ eligatur ex eo cuius co
lor est celestis multum cum corpusculis
aureis· et lenis est sine asperitate· et sine
admixtione alterius lapidis: et qui non
frangitur facile· et cuius frusta sunt ma
gna Io·mesuay·ca·de lapide lazuli· La
pis iactulus vel stellatus est de genere
marmorum habens maculas ex auro: &
est eius alius albus· & dicitur lapis mar
chasita. & alius yndus clarus celestis: &
dicit̄ lazuli: & qn̄qꝫ minera fert vtrunqꝫ
simil'· Et melior est cui⁹ color est viridior
in colore azuli: & habet maculas aureas
& mixtus cum marchasita est non bonus
& nō maculatus & similiter lenis: calid⁹
est in secūdo: & siccus in tercio· Et dixit
humay in vtroqꝫ esse in tercio· Posse.
Sera. Virtus eius est similis glutini auri
nisi quia est debilior eo: & facit nasci pi
los in palpebris· Et idem auto· gali· Est ī
eo stipticitas cuꝫ acuitate pauca· Et vir
tus eius est que desiccat: & infrigidat eti
am palpebras que depilantur propter ali
quos humores acutos· et remanēt ꝙ ī eis

non augentur pili nec multiplicantur:
& sunt subtiles et debiles· et hoc quia la
pis lazuli in hijs locis destruit huiditatē
ipsoꝝ humoꝝ· et īmutat superfluitatem
ad complexionē suam radicalē cum q̄ fit
generatō pilorum palpebraꝝ· Et oporꝫ
ꝙ ad hoc teratur ad multū: et admistreẗ
in puluere· Et idem auto· limacoy ī libro
lapiduꝫ Quando suspenditur ad collum
infantis remouet ab eis timores: et facit
hirtos capillos· Et si teritur cū aceto· et
linitur super morfeam & albaras curat·
Et idē auto· alcauzi Hēt virtutē adustiuā
putrefactiuā· et ideo aufert verrucas· &
quando sumitur interius laxat humoreꝫ
melancolicum· et mundificat sanguinem
ab humoribus grossis· Et dosis eius est a
quatuor kirath vsqꝫ ad·ʒ·j·quando misce
tur cum alijs medicinis laxatiuis· et cōue
nit plus dolori renum: et asmati et q̄ndo
sumitur in potu aut fit nascale cuꝫ eo ꝓ
uocat menstrua· et potus eius cōmouet
nauseā et vomitū· sꝫ ablutio eius remouꝫ
hoc ab eo· Aui· de virib⁹ cordis dicit
ꝙ cōfortat cor· Io·me· Est in eo acuitas
nō euacuata a stipticitate· et est ex parte
acuitatis ei⁹ adustiu⁹ vlceratiuus putre
factiuus abstersiuus et incisiuus· Et in
nō loto est ꝓprietas abradēdi pilos· lot⁹
autem ꝓlongat et cōfortat eos· et gene
rat pilos in palpebris Sūt in eo nocumē
ta que diximus in lapide armeno et expe
dit tollere nocumēta eius· et similiter cū
ablutione sicut diximus. de trituratione
autem substinet plus q̄ lapis armenicus
Quidam autē ex sapientibus posuerunt
ipm post eius ablutionē in ꝯfectionibus
leticie et proprie·ʒ·viij·ex eo ad lib·i· ex
confectōne· et dabant cū succo buglosse
depurato et vino subtili antiquo· et est
medicamen solenne ad egritudines melā
colicas. dilatat·n·animam· et facit in ea
mineram gaudij· Cōfectio lapidis lazuli
ex inuentōe nrā· Accipe ex seta tincta in
kesmes sicut·lib·j·et submerge eam ī suc
co pomorum dulcium· et aqua ro. ana do·
lib·5· et dimitte die vno· deide fac modi
cū bullire donec aq̄ rubeat deinō extrahe
ab ea setam· et pone zuccarum tabarzet·
ʒ·c·l·coque vsqꝫ dū spissitudinem mellis
habeat et remoue ab igne· et ꝓijce in eo
calido ambre crude frustratim incise·ʒ·
vi· et dimitte liquefieri in eo. deide ꝓijce
super ipsum puluerem harum specieruꝫ
Accipe lignialoes crudi et darseni ana·

ʒ·ii·j·lapidis lazuli abluti et preparati·ʒ·xij·margaritaꝝ·ʒ·ij·auri boni·ʒ·j·musci·ʒ·vnius tercia: confice cum predictis hoc est enim maximi iuuamenti ad pulsū cordis et sincopim & alguesgue. & tristicia sine causa. Et est ex rebus confortātibus animā cōfortatione mirabili: lapis lazuli solutione educit melancoliā et humores adustos & mūdificat venas & sanguinē ab eis. Et non lotus educit per vomitū & p ventrem humores grossos melācolicos. & conuenit ad egritudines cordis et cerebri sicut epilēsia mania: et melācolia quarum materia est humor melancolicus Et conuenit iuuamentū sublime egritudinibus timoris. & tremori cordis: & sincopi: & confortat cor. Et aufert nocumētum eius. et dilatat animā. et mūdificat pectus et pulmonem. et conuenit asmati & humoribus grossis: & egritudinibus splenis: & est ex rebus conseruantib⁹ iuuentutem: et beatificantibus vitam. Et preseruat a lepra. Et suppositus educit menstrua. Et datur patientibus fe. melācolicas et curat eos. Et confert vsus ei⁹ ad emoroidas. Dosis eius est a ʒ·i·vsq; ad ʒ·j·ʒ.

CCCXCIII.

Lapis iudaicus latine. arabice. hager alieudi. Sera. libro aggre. capi. Hager alieudi est lapis similis lapidi habex. & est in palestina in oriente. et in figura sua similis glandi albus bone figure habens mltas lineas angulatas in longitudine protendentes: & nominatur sūmitates lacerate. Et ē lapis qui dissoluitur in aqua et non habet saporem. Et idem auto. gal. Ille lapis est in palestina i terris sen. hab3 colorē albū vel purulentum: et est pulchre figure: nā sunt ibi linee spōdose: et dicitur lapis iudaicus. quia inuenitur in terris iudeorū. Albert⁹ in suo lapidario dicit de mēte ysidori. ꝙ iste lapis est albus ad modum glandis in quantitate: scripturis qbusdā insert⁹ quas greci grāmas vocāt. Posse. Sera. auto. gal. Medici vtuntur eo in habentibus lapidem in vesica: nam fricant eum super cotem et dant in potu fricaturam illam cum ʒ·iiij·aque ca. Et ego sum expertus hec in habentibus lapidem i vesica: & non inueni magnum iuuamētum sed in lapide qui generatur in renibus est multum fortis operationis. Dyasco. Quando accipit ex eo in qntitate ciceris et fricatur in cote cum aqua sicut dē. & sumitur in potu quātitas duorum onolosach ex eo cum aqua ca. ꝯuenit strāguirie & lapidi renum et vesice. et propter hāc causam nominant ipsum dissolutiuum lapidis Et ide3 auto. Aben mesuay. Debilitat appetitū. et frangit lapidem renum. et abstringit fluxum emoroidarum.

Lapis dissolutiuus idem quod supra.

Lapis delatus de regione macedonie idē quod supra.

Lapis agapis idem quod supra

CCCXCIIII.

Lapis adamas latine. arabice. hager subedhig Sera. libro aggre. capi. Hager subedhig ē mes fluminis in quo est lapis de mes: & est flumen ad quod nunꝙ iuit aliquis nisi alexander. & est in finibus corascei. & color eius approximat colori salis armoniaci & est fri. et sic. in quarto gradu. Et idem auto. dyasco. Est lapis quo vtūtur aurifices ponentes i stilo ad sculpendos lapides Enax i lapidario suo Adamas ē lapis durissimus paꝝ cristallo obscurior coloris tamen liuidi fulgentis. adeo solidus. vt nec igne nec aliqua re frangatur mollescat & soluatur. soluitur tamen & mollescit sanguine et carne yrci precipue si yrcus ante aliꝗdiu biberit vinum vel siseleos comederit montanum vel petroselinum. quia talis yrci sanguis etiā ad frangendum lapidem in vesica valet. soluitur etiam lapis ille a plumbo. & non trahit ferrū eo ꝙ non sit proprius locus generationis eius i minera ferrea vt qdā mendosi dixerunt. maior autē quantitas est inuenta ad magnitudinē auellane nascitur autem in arabia et in cypro. sed cyprum est magis molle et obscurum. et hic lapis quando magneti supponitur ligat magnetem: et nō permittit eum ferrum trahere. Maior autem virtus eius est in auro et argento et calibe. vnde lacerto sinistro alligatus valet contra hostes. et insaniam. et indomitas bestias. et cōtra iurgia. et rixas. et venena. et incursiones fātasmatum. et incuborum et sucuborum. hunc autem lapidem quidam magnetem vocauerunt. et quidam eundem ferrum attrahere mentiuntur Posse. Serapi. Iste lapis habet duas virtutes que raro aggregantur in alio lapide. vna earū est ꝙ non coniungitur alicui lapidi qui non frangatur propter hoc coaptantur fra-

gmēta eius in fūmitatibus ferri aspsi ad
pforandum· & pforantur cū eo lapides
alij sicut smaraldꝰ tabarzet zaphirus &
alie gēme· Alia virtus est ꝙ si accipiatur
granulum vnum ex fragmentis eius: &
glutinetur in fūmitate ferri cum glutine
romano· & intromittatur i vesica per fo
ramen virge: frangit lapidem: habet simi
liter aliam proprietatē· quia nihil frangit
lapidem hunc nisi plumbum· Nam ipsuz
rumpit & conterit: Et idem auto. dyas·
est lapis: quo vtuntur aurifices ponētes
in stilis ad sculpendos lapides· et confert
gingiue fluxe· & purificat dentes· Et idē
auto· gali· Virtus eius est que abstergit
abstersione forti· & signum in hoc est ꝙ
aurifices vtunt̄ i hoc ꝙ idigēt abstersiōe
& nos iam experti sumus ꝙ mundificat
dētes et abstergit· Et i eo est virtus aliq̃
calida: et ꝓpter hanc causā admiscetur in
medicinis ꝯburentibꝰ et in aliquibꝰ desic
catiuis que curant gingiuas fluxas

CCCXCV

LApis cos grece arabice hager
almasem siue amensen· latine la
pis quo acuitur ferrum vel ole
arola· Serapi· li· aggre· capitu· Hager
almasem est lapis quo acuitur ferrum
Posse· Fricatio almasem que accipitur
ex lapide qui dicitur ysachsen: probibet
augmentari māmillas puellarum ante tē
pus & testiculos puerorum· & est quia
virtus eius infrigidat· Et idem autori·
dyas· Quando acuitur super ipm̄ ferruz
aliquod et linitur qđ aggregatur super
alopitiam. facit in ea nasci pilos· & linitū
tur cum eo māmille puellaruz et testiculi
puerorum: & ꝓhibet eos augeri· & cōue
nit apostematibus eorum amborū· et q̄n
do sumitur in potu cum aceto conuenit
dolori splenis· et conuenit epilensie· Et
fricatio eius ꝯuenit alopitie Vbi sciēdū
ꝙ iste lapis vocatur similit̄ cos ocularia
quia in ea fricantur sief oculorum· vel cos
olearia· quia cum acuunt̄ in ea istrumēta
ferrea: aspergitur super ipsa oleum: lege
ꝓ isto lapide similiter cos

CCCXCVI

LApis asius latine arabice hager
asios· Sera· li· aggre· capi·
hager asios autori. dyas. Lapis
asius est lapis qui inuenitur in alexādria
& flos eius lapidis nominat̄ fuca· & est
lapis asius & est quoddam quod apparet
super substantiam eius simile pulueri mo
lendini· & reperitur etiaz sub eo & circa
eum· & iste lapis est albus: et oportet ꝙ
eligatur ex eo ille qui est albus leuis silis
pumici subtilis cito frāgibilis· in quo sūt
vene occultate & sup quē est flos vt sal
rubeum et est hic lapis siccus similis spō
gie· & generatur super eum farina ex qua
quedam est alba· quedaz rubea similis pu
mici declināns ad croceitatem· et quando
applicatur lingue mordicat mordicatiōe
pauca· Et idē auto· gal· nominat̄ hic lapis
nomine acquisito a loco· id est· asia et nō
est oīno durus sicut lapis: sz assimilatur
in colore suo: et substantia sua lapidibus
qui reperiuntur in lauellis balnei· & ē te
ner et frangitur cito et super ipsum est si
mile pulueri molendini reperti super pie
tes molendini· et hec medicīa noīat̄ flos
lapidis asios· et est subtilis· ꝓpter suam
subtilitatem dissoluit carnem sine mordi
catōne· Et idem auto· dyas· Virtus huiꝰ
lapidis & floris eius est ꝙ curat vlcera
ꝓfunda· que sunt difficilis sanationis q̄n
do est siccus· et aufert carnem superfluā
que fit in eis q̄ est similis fungi· et curat
vlcera fraudulenta· et replet ea carne· &
mundificat ea· et quando admiscetur cuz
melle et aceto cōuenit vlceribus fraudu
lentis· et nō sinit ea augeri in corpore· et
quando admiscetur cum farina fabarum
et fit inde emplastrum: podagre cōuenit
multū· et conuenit duriciei splenis· et q̄n
cum eo fit lohoc cum melle· conuenit vl
ceribus pulmonis· et cū ponit̄ ex hoc la
pide sup scabello sup qđ tenēt podagrici
semper pedes dicitur cōferre eis· et quā
do puluis eiꝰ aspergit̄ sup corpa piguia
in balneo loco nitri extenuat ea· et q̇ vult
abluere lapidem hūc aut florē eiꝰ abluat
sicut lauatur climia

CCCXCVII·

LApis magnes latine· ara· hager
abnantes Sera· li· agre· cap·
Hager abnātes siue almagritos
minera huius lapidis est i maritimis ꝓpe
terras yndie· et quando naues appropin
quant monti minere ipsiꝰ nō remanet in
eis aliqđ ferruz quod nō egrediat̄ a naui
et volet sicut auis vsq3 ad montē· et non
est aliquis clauus infixus taliter ꝙ possit
euelli quin euellatur et saliat vsq3 ad illū
montem· et ꝓpter hoc naues illarum par
tium non clauantur cum clauis ferreis sz
cum clauis ligneis· nam si forent clauate
clauis ferreis quando appropinquarent

illi monti dilacerarent̄ tote Melior ex isto
lapide ē ille qui attrahit ferrū fortiter &
color eius est vergens ad colorē celestē
non multum grauis ponderis· Dyas.
Lapis magnes gignit̄ atqȝ inuenit̄ circa
litus occeani apud trogotidas & indiā·
ab inuentore sic vocatus est autē colore
ferrugineus Albertus in lapidario suo
Magnes est ferruginei coloris·q̄ secundū
plinium inuenitur in mari indico·in quo
intantum abundare dicitur ꝙ periculose
in eo cuȝ nauibus q̄ ferreos clauos habēt
nauigetur·inuenitur etiā in tragoniticis
regionibus:et ego vidi et repperi i ptibꝰ
teothonie in ꝓuincia q̄ francia orientalis
dicitur vnum magne ꝙtitatis & maxime
efficacie.et fuit valde niger ac si eēt ferꝝ
eruginosum et cōbustum cum pice.
Posse·Sera. Virtus huius lapidis est ꝙ
quando datur in potu ex eo laxat ventrē
cū mellicrato et potissime humores gros
sos·& quidam sunt qui adurunt istuȝ la
pidem:& vtuntur sicut subeith id ē·ada
mas·Et idem auto·galie·Virtus eiꝰ est
sicut virtꝰ subeith.id est·adamātis:& ē
bonus illis qui transglutiunt acū vel ali
ud ferrum:& ille qui habet fluxū vētris
eo ꝙ sumpsit scoriam ferri.& dicitur de
eo ꝙ si accipias eū et ponas ipsū in vase
terreo et liniatur caput vasis cum creta:
postꝙ posueris sup lapide calcem viuam
quam non tetigit aqua donec repleatur
vas calce & accendas magnū ignem sub
vase donec ingrediatur per orificium va
sis·deinde ponatur vas in fornace figuli
et dimitte ibi donec lutatio eius coquat̄
et fiat testa·deinde extrahe lapidē a vase
et dimitte infrigidari·& pone iterum in
vase nouo & pone in fornace secundo et
fac vt prius ter aut quater·quādo vero
extraxeris vice q̄rta dimitte ip̄m lapidē
vbi non tangatur a vēto vel aq̄ vel rore
vel ab humiditate aliq̄ donec infrigidet̄·
deinde frange ip̄um in frusta minuta:sic
ꝙ sit vnumquodqȝ frustum·ʒ·x· aut plꝰ
aut minus ex·ʒ·grecorum · quando ergo
volueris operationem cum eo facere·po
ne iuxta lapidem pondus eius ex sulfure
deinde rora super eum aquam·et egredie
tur ex eo ignis magnus ascendens circa
mensuram brachij vnius fortissimus qui
non tanget aliquid qd̄ non comburat·&
quādo lapides magnetis nō ita ꝑparant̄
vt dixi:sȝ crudꝰ sicut ē madefit cū succo
allij aut cepe ab attractōne ferri ꝓhibet̄

sed si vis ꝙ reuertatur ad virtutem suaȝ
infunde ipsum vna die i sanguine yrcino
& fiet virtus eius sicut prius:et accipit̄
frustum magnum istiꝰ lapidis qd̄ est ex
bono et electo & approximat̄ clauature
alicuius:& aperit eam cito Nā lapis iste
attrahit ad se ferrū:& qñ aliquis vulne
rat̄ cū ferro venenato·et terit̄ iste lapis·
et misceatur cuȝ aliquibus vnguentis.&
datur de puluere ipsius in potu illi qui ē
vulneratus facit ab eo venenum uel toxi
cum exire per secessum·et si puluerizetur
sup vulnus venenatū curat idē Dyas·
Lapis magnes magnas habȝ virtutes ve
luti spiritum in trahendo ferrum·hūc la
pidem quidā probandi amoris causa vxo
ris supposuerūt capiti dormientis vxore
latente·et siquideȝ erat casta ab altero vi
ro sic accedebat ad proprium virum vo
luptabunda somno amplexans eum qua
si inde pulsa per aliquem.ꝙ si cum altero
viro coierat in eū tanꝙ in alicuiꝰ odoris
fetidissimi lapideȝ emittebat vt de lecto
caderet mulier·concordiam quoqȝ secuȝ
habȝ nam multas mulieres propter rixas
disgressas a maritis coegit i̓ueiti sicut et
maritos mulieribus gratiosos & obseq̄n
tes·& iocundi sermonis facit portantes
secum·fures autem cū voluerint preciosa
diripere intrant domum : et inter q̄tuor
angulos domꝰ carbones ardētes ponūt
et submittunt lapidem minutum incisuȝ
et sic transuertunt mentē:et oculos eoꝝ
qui adsunt vt timore fugiant putātes ru
ere domum·vires habet purgatorias·&
ideo hydropicis cum mulsa datur ·ʒ·ʒ·
grossitudinem deducit et omnes hūores
qui per ventrem ministrat: tritus et sup
aspersus cōbusta sanat· Enax i magicis
Hic lapis fantasias mirabiliter cōmouet
et precipue cum cōsequitur ꝯsecrationeȝ
et caracteres sicut i magicis docetur·per
hibet̄ etiā cū mulsa acceptuȝ hydropisim
cūrare:et est alia species magnetis cuius
virtus est attrahere carnē hoīs Alber
tus in lapidario suo Virtꝰ eius ē mirabil'
in attractione ferri ita vt virtꝰ eius trās
mutet ferrum : sic vt illud etiam ferrum
aliud trahat et multe acus ad seinuicem
suspense sic videntur:vnctus autem allio
non trahit· et paruus adamas magnum
ligat magnetem·Inuētus aūt est tꝑibus
nostris magnes q̄ ab vno angulo traxit
ferrum·et ab alio fugauit·et hunc aristo
teles ponit a genere magnetis . narrauit

quoqȝ mihi vnus de socijs nostris curio
sus experimentator q̃ vidit fredericũ im
peratorẽ habere magnetẽ q̃ nõ traxit fer
rũ: sȝ viceuersa ferruȝ traxit lapidem. Et
Aristoteles dixit ꝙ est aliud genus ma-
gnetis qd̃ trahit carnes hoīs: in magicis
autem traditur ꝙ fantasias mirabiliter
cõmouet: p̃cipue si cõsecrat⁹ cõsecratiõe
& caractere fuerit. qd̃ in magicis docet̃
fertur etiã hũc mulsa sũptũ hydropisim
curare. Aiunt etiam quidaȝ hunc capiti
mulieris suppositum statim eam incitare
ad amplexũ mariti si casta est ip̃a dormiẽ
te. Si autem est adultera p̃ nimio timore
& tremore fantasmatum dicitur cadere
de lecto mariti: dicitur etiam ꝙ fures in
domum intrantes positis carbonibus in
quattuor angulis domus lapidem hunc
contritũ sup̱aspergunt: & tunc dormien
tes in domo: ita fantasmatibus terrentur
ꝙ fugientes edes relinquant; & tunc ra-
piunt quidquid volunt.
Lapis eracleus. idem quod supra.

.CCCXCVIII.

LApis bezaar latine: vel lapis li
berans a venenis. ara. hager be-
zaar. Sera. li. aggre. cap̃. Ha-
ger bezaar est nomẽ persicum: & ẽ expel
lens nocumentũ: & hoc nomen cadit sup̱
duo. Vnũ ẽ ꝙ cadit sup̱ omnẽ medicinaȝ
conuenientẽ alicui veneno: eo ꝙ resistit
v̓tuti eius: & expellit nocumẽtũ ei⁹ ꝓpt̃
proprietatẽ que est ĩ eo Et secundum ꝙ
cadit super lapidem notum qui conuenit
omnibus venenis calidis & frigidis cũ
tota sui substantia: & resistit ei bibitus
aut suspensus super patiẽtem. Colores
hui⁹ lapidis sũt multi: nã ex eo ẽ citrin⁹
velut purulentus: & machachi siue mani
bati: & ille qui p̱ticipat viriditate: & ille
qui p̱ticipat albedine. Melior vero oĩbus
est citrinus & post ipsum purulent⁹: &
ĩ hoc differt excerascen cum bezaar: & ex
positio eius est contra venenũ: & minera
eius est in terra syri & indie & in terris
orientis. & multi lapides assimulãtur ei
qui non habent suam ꝓprietatẽ: neqȝ ap
proximant ei in operationibus aliquibus
& quidaȝ est qui dicitur cobohori & ma
riam: & est lapis in quo nullus errat: sed
multi errant in alio qui dicitur chimdos
& est lapis multe bonitatis mollis tactu
Et idem aucto. Rasis. Bezaar est lapis ci-
trinus mollis non habens saporem. vnde
lapis est vergens ad citrinitatẽ & albedi
nẽ: habẽs colorem vini: & est leuis splen
dens sicut lumen. Posse. Sera. Lapis
bezaar conuenit venenis: & quãdo bibit̃
ex eo pondus. xij. granoꝝ ordei: aut lini
mentum fit cum eo super locum morsus
liberat naturam a morte: & expellit ve-
nenum per sudorem: & quando ponitur
lapis in anulo: & ponitur in ore ipsius q̇
sumpsit venenũ et fugit id: & aliquãtulũ
cõuenit ei: & quando tangitur cum illo
aculeus scorpionis ꝓhibet ab eo postmo
dũ potentiã pungendi: & si teritur de eo
pondus duoꝝ granoꝝ ordei dissoluitur
in aqua: & ponitur ĩ ore serpentis suffo
cat eum statim & occidit. Idem auct. Ra
sis. Et ego vidi ĩ ip̃o sufficientiã ad aufe
rendũ nocumentuȝ: & erat lapis ille quẽ
vidi vergens ad citrinitatẽ & albedinem
habens colorem vini: & cũ hoc erat leuis
splendens sicut lumen: & iam vidi ĩ eodẽ
sufficientiam illam quam non vidi in alia
medicina simplici: ymmo etiã qd̃ nõ vidi
ĩ tyriacis cõpositis. Idẽ auct. Habamed
Lapis iste bazaar ꝯuenit veneno scorpio
nis & quãdo portat̃ ĩ anulo: & sculpe ĩ
eo ymaginem scorpionis luna existente ĩ
scorpionis signo & aspiciente ascendẽs:
deinde sigilla cũ eo olibanũ luna existẽte
in scorpione quod tritum exhibe patiẽti
ad potandum & euadet. Et inquit auct.
Abdallaanarach. Vidi lapidẽ bezaar filij
amamari custoditoris legis dei: & ẽ veꝝ
ꝙ ip se emit hunc lapidem: & dedit pro
precio ipsius palatium cordube in princi
pio guerre.

.CCCXCIX.

LApis frigius Dyas. capitulo
de lapide frigio. Tres habȝ speci
es. vna est metallica que ĩ cipro
nascitur: & de profundo lacu ascendit q̃
est terrosa: & post hoc sole siccatur: po-
stea vero ponitur in medio & circũitur
sarmento & cõburitur. vnde difriges di-
ctus est: quia in sole siccatur: & sarmen-
to: vt apparet si leges difriges. Altera ve
ro species est feces eximinis: sicut simili-
ter feces eraminis. sic & hec colligitur
gustum habens eri vsto similem. Tercia
species cõficitur sic: lapis qui dicitur pe
ritides colligitur: & in fornace cõponit̃
& vt calx cõburitur ꝙ̃diu colorẽ sangui
neum faciat: & collectus reponit̃ vtilis
est vero q̃ gustu stipticus ẽ: eris vsti ha-
bens saporẽ & linguã forti⁹ siccãs velut
alumen: vnde si cõburatur pro difriges

venditur: virtus ē ei stiptica & serantica purgatoria & limpidatoria & castaltica & in modū niuis refrigeratoria Sera. libro aggre. cap. de frigio lapide. Frigi9 lapis sunt eius tres species. vna in cipro nascitur solum: & est substantia ex gleba terrea: nascitur sub petris & ī aqua: & ī illa īsula: que priusq̄ extrahiē de sub aq̄ desiccatur in sole: & postq̄ aduritur desiccatur super terrā circumpositis lignis Species vero alia est fex eris q̄ colligiē quando purgatur es: & hoc q̄do refusū est es: & proijcitur aqua sup ipsū donec infrigidatur: & extrahitur a boti: & est formula in qua proijcitur: & reperiē sub eo hec species: & hab3 stipticitatem eris in sapore suo. Tercia vero species fit ex marchasita. quando pluribus reb9 coquitur vt calx: & quando fit color eius sicut color magre: & extrahitur a fornace & reponitur: & quidam putant q̄ sit spēs quarta ex eo que est ex lapidibus ex q̄b9 trahitur es. Nam quando inciduntur in crusibulo in quo inflatur es. extrahuntur post lapides: reperitur ex eo postea satis Melius autem et electius est ille in cuius sapore reperitur sapor eris & 3iniar: & est stipticum desiccans linguam fortiter sicut alumen: virtus eius est composita quia est virtus stiptica & calida parum.

Posse. Dyas. Lapis frigius crescētes superflue carnes vulnerib9 equat. cicatricē ducit: fluores vlcerum cohibet: vulnera maligna & pascētia curat: apāta spargit cera et resina addita omnia similiter facē potest. Et idem auct. gal. Virtus ei9 est que incarnat & consolidat incarnatione & consolidatōe bona: et cōfert vlcerib9 corrosiuis: & cōuenit specieb9 squinātie & vlceribus oris postq̄ ablutus ē: & p̄hibet cursus humoꝝ venientiū ad aliquod membrum: & ego iam administraui ipsū post incisionem vuule statim: & vsq̄ fui in ipa donec fuit consolidata & curata: & conuenit vlceribus que fiunt in pectine & ano. Et idē Sera. Ego repperi ex ea multum ī spelunca que est extra ciuitatē cordube.

.CCCC.

LApis margarite latie: ara. hager allulo siue albalo Margarita vel perna est que in ostreis reperiē: de q̄bus alie sūt perforate: & alie nō pforate: & pforate sūt artificiose facte: & n̄ naturaliter: sed n̄ pforate que naturales sunt meliores sūt pforatis: & ideo q̄ndo in medicinis ponuntur: non perforate intelliguntur: sed sunt alique obscure ad citrinitatem tendentes non perforate: que perforatis equipollent: & ideo eligende sūt clare & albe: que vero obscura & q̄si albida est non est ponenda in medicinis.

Sera. li. agg. ca. hager albalo auct. Rasis. Margarite deferuntur a maritimis & sunt fri. & sic. in secundo gradu. Et ide3 auct. Ysaac. Ex eis sūt grossiores & parue: sed grossiores ex eis sunt meliores paruis: & clare meliores obscuris. & equalis superficiei meliores angulosis in figura sua. Albertus ī lapidario suo capit'o de margaritis. Et margarita lapis est ī ostreis inuentus. melior autem ex india venit: multi autem de britanico mari q̄d nūc anglicum dicitur: & versus flandriā & theotoniam inueniuntur: ita q̄ ego in ore meo decem īmensa īueni: iuuenes aūt concule habent meliores: coloris autem sunt ac si parua lux penetraret in multū album: & iō nitentes cū tamen sint albe fertur p̄pter tonitrua quasi abortiendo eas ostrea euomunt: & ī flumibus īueniuntur in mosella: & in quibusdam gallie fluuijs inter arenas. Posse. Albertus Virtus earum est experta in confortatōe spirituū: & cōtra cardiacam & sincopim valent etiam contra fluxum sanguinis lientericum & dyariam. & habent virtutē confortatiuam. Reparant enim spiritus subtiles: vt quidā dicūt: sed falso: ymmo mēbra earū aspitate a superfluis abstergūt & ea quasi constringūt: & coartando ad vnum ducunt: & ita confortāt Sera. margarite sunt desiccatiue humiditatu3 conueniūt debilitati cordis: & sūt cōuenientes in cohol: & sūt fri. et sic. in scđo gradu. Et idem auct. Atabari. Conferūt obscuritati visus: et albedini oculi: et sor didiebus eius: et retinent menstrua: et abstergunt dentes: et desiccant hūiditates. Et idem auct. ysaac. Conferunt cardiace tremori cordis: et accidentibus a melācolia aduenientib9 ex malicia humorum. Et hoc ideo: quia clarificāt sanguinē cordis quando ē ingrossatus ī corde: et desiccāt humiditatem que est in oculo: propterea quia fortificant neruos oculorū. et quando dissoluuntur margarite: et linitur cu3 eo baras: aufert eam postq̄ linitur statim. Auic. de viribus cordis dicit. q̄ confortant cor.

·CCCCI·

LApis iacintꝰ latine: arabice hager iacintos. Sera·li·aggre· capitulo·Hager iacintos sunt eius tres species·vna ē coloris rubei·Secunda ē coloris citrini·Tercia ē coloris cabali & coloris antimonij·& rubeꝰ est melior alijs: & quando incenditur super eum ignis rubescit multum·Citrinus vero potest stare super ignem minꝰ: sed cabali nō potest stare super ignem quin destruatur statim·Albertꝰ in suo lapidario Iacinctorum duo sunt genera aquaticus scilicet & saphirinus: aquaticꝰ est flauꝰ albescēs ac si puium aque desuper flauo perspicuo erumpat & superare ostendat & hic est vilior: & inuenitur in illo genere ru·aquescens: ī quo etiam supat puietas aque·Saphrinus autem est flauus valde perlucidus quasi nihil habens aqueitatis & hic est melior·& ideo habet tria noīa dicitur enim aliquis iacintus saphirinus & in ethiopia secundum plurimum sui reperitur: & dicūt quidam aquaticum esse quod est aquaticum ceruleum·Est autem generaliter durissimus: vt se vix sculpi permittat Posseð·Albertꝰ De expertis est ꝙ est frigidꝰ & confortat corpa: sicut omne frigidum quod stringit virtutem corpoꝝ intus·In de ligaturis phisicis autem dicitur ꝙ collo suspensꝰ vel digito portatus tutum reddit peregrinū & gratum hospitibus: et valet contra pestiferas regiones: & expertum est ꝙ somnum prouocat propter suam frigidaꝫ cōplexionem·Saphirinꝰ autem specialiter hoc habere dicitur: ꝙ virtus eiꝰ est otra toxicum·aiunt etiam ꝙ confert diuitias & naturale ingenium bonum reddit & leticiam cordis Sera·Est autem virtꝰ iacinti ꝙ qui portauerit secū ipsum ante sigillationē factā cuꝫ eo fit tutꝰ a fulgore: ita ꝙ non cadit super eum: virtus hec est multū diuulgata inter homines·

Auic̄·de viribus cordis dicit: ꝙ confortat cor·

·CCCCII·

LApis cornelius latine: arabice hager albatheth siue salachil· Sera·li·aggre·capitulo.Hager albatheth sunt eius multe species et multe minere· defertur enim ex terris iameni: & ex maritimis romanoruꝫ: & melior ex eis est qui est plus trahens ad rubedinē: est autem ex cornelio species alia similis in colore suo aque que distillat a carnibꝰ salsis: ī quo sūt linie albe infixe· Albertus in lapidario suo·Cornelius·quē qdā cornelium vocāt: lapis est coloris carnei hoc est ru· obscuri sicut carnis lotura: hic apud rhenum fluuium inuenitur frequentissime: & est valde ru·colorem habens fere sicut minium: & quando politur multum nitet· Posse·Expertum est ꝙ stringit sanguinem & precipue mēstruorum & emoroidarum: fertur etiam iras mitigare· Sera·Virtus istius lapidis est: ꝙ quando defertur in anulo reprimit iracundiam & causaꝫ litis ante iudicem: & reprimit fluxum sanguinis vndecunqꝫ exeat: ꝓprie & sanguis menstrui & quando fit ex eo dentifrigium abstergit sordes dentiū & dealbat eos & facit eos pulcros·

·CCCCIII·

Lapis rubeus minus ꝙ̄ iacintus: q̄ arabice vocatur hager albigedi· Sera. libro aggre. capitulo· hager albigedi siue albuzedi iacinti rubedo est magis placabilis hominibus: eo ꝙ non fit in eos obscuritas aliqua: minera autem huiꝰ lapidis est in terris orientis & quando defertur a minera sua est obscurus: sed quando excoriat eum aurifex detegitur bonitas eiꝰ & apparet et clarificatur· Posse·Sera·Si quis ligauerit non videbit portans in nocte somnia mala neqꝫ timorosa: et si ille qui aspexerit in sole tantum ꝙ visus eius est debilitatus tergerit cū eo oculos suos: conuenit ei: & quando ille lapis fricatur ad capillos capitis attrahit festucas: sic̄ magnes ferrum·

·CCCCIIII·

Lapis ziazaa latine: arabice hager aliazaa· Sera·libro aggre·capitulo·hager aliazaa·aliazaa sūt multe species est lapis qui defertur ex iamen & ex terris syri: & melior ē ille qui defertur ex iamen: & est lapis in quo sūt colores multi diuersi: vt albedo & nigredo & alij: & nunq̄ est coloris sinceri & non est visum hominibꝰ de iamen nec de regionibus eorum ꝙ aliquis portauerit secum. aut ponat in domo sua hunc lapidem quin viderit ī somnijs mirabilia: & cum hoc facit portantem se esse litigiosū inter homines: & quando suspenditur super infantes auget bauas eoruꝫ: & si fiat vas intus ad comedendum vl' bibendum

quicunq; comederit vel biberit in eo nõ
potest dormire: & ꝙdo puluerizatur &
aspergitur iacintus cum puluere ipsius
meliorat colorem eius multum. Et est la
pis qui est durior inter omnes lapides.

·CCCCV·

LApis aquile latine. arabice hager
athamach vel echites. Sera.
libro aggre. capitl'o. Hager atha
mach lapis est indus qui cum agitat̃ au=
ditur intra ipsum lapis alius: & minera
eius est in mõtibus indie inter chimorũ
& sarandi iuxta litora occeani: & vocat̃
a grecis alleuians partum: & hec proprie
tas est inuenta in hoc lapide aquile. Et
idem auct. Rasis. Athamach est medici=
na indie: & est lapis similis castanee: nisi
q2 habet colorem vellereum: & quando
agitas ipsum auditur intra ipsum lapil
lus: & quando frangis eum egreditur il
le lapillus: & est sicut auellana vergens
ad albedinem. Et idem Rasis libro de
proprietatibus dixit. ꝙ est lapis similis
ouo: & ꝙ habet intra se lapillum. Al=
bertus in lapidario suo. Echites lapis gẽ
maruz optima est coloris punicei: & vo
catur a quibusdam aquileus & ab alijs
erodialis: eo ꝙ aquile hũc ducũt ad nidũ
suum iuxta oua sua collocantes eundem
sicut grus inter duo oua q̃ facit collocat
hoc enim experti ad sensũ in colonia vbi
grues fecꝫ fecerũt multis annis ĩ quodã
orto. inuenitur autem echites secundi
generis plurimũ iuxta litora occeani. vbi
est optimum genus ethiopoꝝ qui sunt
heredes auium. dicitur autem ꝙ ĩ persia
aliquando inueniuntur. Est autẽ modus
eius ꝙ in se continet alium lapillum qui
in ipso sonat quando manu mouetur.

Posse. Sera. Hic lapis aquile dicitur
nam cum aquila vult parere oua sua de=
fert hunc lapidem masculus a partibꝫ in
die: & supponit eũ aquile: & facit eã parẽ
facile: & alleuiat eius dolorẽ: & hoc idez
facit mulieribus & omnibus animalibꝫ
quando ponitur sub eis in hora partus.
Et idem auct. Rasis. quando ponitur in
petia & suspendit̃ mulieri in coxa q̃ndo
debet parere facit accelerare partum cuz
facilitate: & sum expertus hoc & inueni
sic esse: & omnes concordant in hoc ꝙ al
leuiat partum quando alligatur coxe &
iuuat: quando ponitur loco peonie: inue
nitur ad curandum: iste lapis inuenitur
apud nos & ꝙ̃ plures: & verificaui d' eo
multotiẽs experiẽtiã. Enax ĩ lapidario
cap̃. de lapide alquile ait. ꝙ suspensus in
sinistro brachio conuenit pregnantibus
& conciliat amorem diuitias auget vbi
fertur: & in pregnantibus ĩpedit aborsũ
& periculũ parturitionis mitigat. ꝓhibꝫ
casum caducorum. similiter si de admini
stratione veneni aliquis suspectꝫ sit in ci
bo illo ꝓhibet ne possit ab eo deglutiri
cibus ille. Si lapis subtrahatur mox de=
glutiet. Albertus. Fertur autem ꝙ si
suspensus ĩ sinistro brachio conuenit pre
gnantibus & conciliat amorem & diui=
tias auget vbi fertur: & in pregnantibꝫ
impedit aborsũ: & periculũ parturitõis
mitigat: & ait ꝙ ꝓhibet casum caducoꝝ
similiter. et qd' hijs mirabilius est tradũt
caldei ꝙ si de admĩstratõne veneni aliq̃s
suspectus sit impositꝫ in cibo illo ꝓhibꝫ
ne possit degluttiri cibus: & si lapis sub=
trahatur mox deglutitur. querũt autem
aquile hunc lapidem & imponunt nido
suo: & grues inter oua sua: sed in vno an
no ponũt vnũ: & in alio aliũ. dicũt autẽ
quidam ꝙ faciunt ad mitigandũ calorez
ouorũ vel corporis aquile ne oua nimis
calefiãt: & hoc est probabile. quidã aũt
dicunt aliquid conferre ad eorum forma
tionem aut viuificationem: ꝙ aũt quidã
dicunt ꝙ lapis ab alijs auibus ouis inter
ponatur ne oua frangãtur: falsũ ẽ: quia
citius ad lapidem ꝙ̃ ad seipsa collisa fran
guntur. Aiunt autem aliqui ꝙ si aliquis
suspectus de administratione veneni cũ
lapis iste cibo immittitur: statim a cibo
strangulatur: & quando subtrahit trans
glutit cibum in quo positus est lapis.
Lapis dahagreg. quid est lege lapis sma
raldus.

·CCCCVI·

LApis gagates secundum dyas.
capitulo. de lapide gagatis iue
nitur in litia circa ripam flumĩs
qui gantes appellatur coloris nigri: & ẽ
alius pallidus: & quasi lucidus vel palli
dus mediocriter leuis valde: vt solus su
per aquam natans: inter alios lapides in
uenitur. cuius est melior qui facile exar=
serit igne: & odorem aspalti habens me
dicine aptus: & secundum plinium opti=
mus est qui ad lucernam accenditur.

Enax in lapidario suo. Gagates et ka=
rabe quem quidem dicunt lapidem de ge
nere gẽmarũ: ego tamẽ reputo ipsũ esse

217

gummi agiros: & invenitur i libia & britania iuxta maris litus & abundanter invenit i mari quod attingit aquilonarem parte theotonie: & in anglia frequenter invenitur: & est duplicis coloris nigrum scilicet & croceum: & est perlucidum & glaucu: & declinans ad palliduu e iunctu cum citrino colore. Confricatum autem trahit paleas: & icensu ardet sicut thus.

Posse. Dyas. Gagatis virtus est diaforetica venena excludit emplastris podagricis miscetur. accensus i aqua ardet & oleo: & extinguitur soluz aqua solut9 dentes mobiles cofirmat & rigores precordiorum: & dolorum euersiones facit incensus serpentes fugat: epilenticos prodit incendie. & i aqua mittit & p triduu de eadem aqua dat pturienti et liberatur demonijs & omnibus maleficijs resistit virginitate deprehedit fictilia ex eo vasa scripta no delentur: mulieribus si desinc menstrua hunc lapidem tere: & pone sup carbones ardentes: vt iterum euaporet circumtecta pannis & purgabitur sine noxia & dolore. Sed sciendu q dyas. huc lapidem vocat quoniam appar3 vt lapis & ideo dicit est vt gemma vnde anuli fiunt: sed in litera agiros dicit q est lacrimu agiros. id e. populi arboris. Enax Couenit hydropicis et fluidis: & confirmat dentes vt aiunt. de expertis aut e q lotus aqua pro fumigationibus inferius suppositus prouocat menstrua: fertur etiam q fugat serpentes & valet cotra ventris & stomachi subuersionem: & cotra fantasmata melacolica q qui de demones vocant. Aiunt autem de expertis q si colatura & lotura eius cum rasura detur virgini bibere q retinebit eum & n minget. si autem no est virgo statim mingit & sic dicunt probari an aliqua sit virgo: dicunt etiam valde valere contra labore perturientis. Si vis scire latius generatione istius lapidis lege electrum.

CCCCVII.

Lapis celidonius secundu3 dyas. in proprio capitulo. invenitur in ventribus yrundinum: cuius genera sunt duo niger & rufus q colligun tur captis pullis irundinu: & scissis eorum ventrib9 inveniunt. Albert9 Rufus involutus panno lineo vel corio vitulino & sub sinistra assella gestatus dicit valere contra insania3 & antiquos languores: & lunatica m passionem & epilensia3 eodem modo portatus. Enax autem dicit q facundu gratum & placentem reddit gestantem se. niger autem vt Ioseph dicit otra nociuos humores & febres & iras operatur: & lot9 aqua sanat oculos & ad finem inceptum pducit negotium & si involuitur folijs herbe celidonie dicitur obfuscare visu. Sut aut hij lapides parui valde: & tales iam vidimus p socios nostros de stomacho yrundinu extractos de mense augusti: tunc em extracti magis valere dicunt: vt frequenter aute duo simul in vna yrundine inveniuntur.

Posse. dyas. Rufus quidem sanat lunaticos & languidos & insanos in pano mudo ligat9: & i sinistro brachio egroti circumligatus. preterea facit gratissimos portates se facundos & amabiles & idoneos. Niger gestatus similiter optimum fine imponit: ad ois iras regu & domino3 idoneus e. Nam q eu habuerit oib9 placebit: & ad arbitrium suum cuncta perducet. Sed cui dolet oculi teritur cu3 aqua & inunguntur & sanabuntur. Sed cum tolluntur lapides cauendu ne pater aut mater prope sit: q3 meliorem effectu habebunt: niger autem i panno lineo croco tincto missus tercianas & cotidianas & quartanas compescit: aduersus omne humorem aptus est excellenter: et contra iras & minas & lot9 aqua sanat oculo3 dolores: & ad finem inceptum ducit negotium. Sed si voluat in folijs celidonie offuscat visu. Sunt aut lapides pui valde & tales vidimus p socios nostros extractos de stomacho irundinum in mense augusti.

CCCCVIII.

Lapis allectori9 secundum dyas. in proprio capitulo. invenitur in ventribus gallorum gallinaceo3 cristallo similis vel aque limpide. Et ait Albertus. q iste lapis est nitens cristallo obscuro similis. extrahitur aut ex ventriculo galli gallinacei postq castrat vltra quartu annu: & quida dicunt q post nonum extrahit: & e melior de gallo decrepito. maxima aut hui9 quantitas e inventa ad quantitatem fabe. Posse. dyas. qui secum habuerit invict9 erit: vt a multis probatum est. nam gladiator habens eum i ore invictus permanet: & sine siti similiter & reges eum habentes fortiter bellabant: & expulsi a regno non solum propriam dominatione: veru etia aliena

receperunt. mulieribus pderit portatus que volūt placere viro. Nam probos & speciosos reddit portantes se.

·CCCCIX·

Lapis crisolitus secundum dyas. in proprio cap. Lucidissimus est & similis auro: Albertus. Lapis crisolitus est in colore habens tenuem viriditatem lucidam: in qua ad oculū solis micat vt stella aurea & non est rarus. Posse. dicitur q spiritualia confortat propter quod tritus asmaticis datur: fertur etiam q perforatus & setis asini i foramine replet?: ac sinistro brachio alligatus fugat timores melācolicos pessimos & hoc dicitur in phisicis ligaturis. In auro etiam positus & gestatus fugat fantasmata: & dicunt quidam ipsum stulticiam pellere & sapientiā adducere. Dyas. Hic applicatus rasure auri filaterium est: & tutamē aduersus nocturnos timores: pertusus & traiect? cum setis asini & in brachio sinistro ligatus oīa demonia vincit.

·CCCCX·

Lapis exebenos secundum dyas. in proprio capitulo. Albus est & speciosus quo solēt aurifices aurum limpidare Posse. Dyas. Curat stomaticos potatus cum passo & aqua: similiter amentes sanat potat?. ad venereas voluptates mirifice facit bibit?: qz non patitur diu eos fatigari: soluit etiam vesicam dolentem. Nam portatus partum sine egritudine conseruat: & velocitatem parturientis facit circumligat? femori.

·CCCCXI·

Lapis agathes siue agapis secundum dyas. in proprio capitulo. habet maximam virtutem. scilicz qui colorem habet similem pelli leonis. Ysaac beniamin. Agathes autem lapis niger est albis venulis i quodam modo speciei lapidis albesten: & inuenitur ali? modus eiusdem speciei qui similis ē corallo: & tercium genus plurimum fui in creta insula nascitur: qd habet i nigro venas croceas. est quartum gen? indicū & varium quasi sanguine sit aspersum. Posse. Dyas. Valet ad morsum scorpionis alligatus vel illinitus cum aqua statim tollit dolorem: trit? & vulneri aspersus: vel i potione cum vino datus viperarum sanat morsus: portatus facundum suadentem amabilem: & gratum portantem facit. Ysaac. beniamin Primū quidē genus aptum est ad regum formas que lapidibus insculpuntur: & plurimi lapides habēt capita regum insculpta: & cuz iacent ad caput dormientis fertur ostendere multa simulacra somniorum. terciū autem genus quod creticum est facit vt adiuuet vincere pericula: & viribus conuenit cordis. gratum & placentem facit vt dicit Enax. & coloris facit hoīez boni & facundum: & iuuat eum contra aduersa: genus autem indicum visum fouet: et valet cōtra sitim & venenum. Cum aūt accenditur odoriferum est valde.

·CCCCXII·

Lapis galactides secundū dyas. in proprio capitulo. colore est cinereus: gustu dulcis qui tritus lacteum colorem emittit. Albert?. Lapis galactides quem quidem galactidē vocāt lapis est similis cineri: & secundū plurimum iuenitur i nilo & acheloo flumine. Posse. Hic tritus dat saporem lactis & succū: & in ore clausus turbat mentez. dicitur etiam in de ligaturis phisicis q ligatus i collo replet vbera lacte & alligatus femori mulieris facit partus faciles. Aiunt etiam pastores egiptij. q si vespere contusus cum sale mixta aqua oues circumspergantur vbera eorum replentur lacte: & fugatur ab eis scabies & generaliter dicitur contra scabiem valere. Posse. dyas. Hic post balneum ieiuno dat? cum mulsa vl' aqua lactis copiam mistrat. vel ex ouis grauidate lana filo facto: & ptussato lapide circa colluz ligatur letheus dicitur: quia precedentia mala in obliuionem adducit: & gratiosū reddit resistit iniurie. & fasmo dolorem liberat dentium circūligat?. q si mulieri difficulter parturienti filo facto de lana ouis fecunde ligatus fuerit circa femur dextrum continuo pariet sine dolore: qz obliuisci facit: dicitur etiam q tenax est nam in iudicio litigantes vincere facit.

Lapis eratides idem quod supra.

Lapis letheus idem quod supra.

CCCCXIII·

Lapis medus secundum dyas. in proprio capitulo. Niger est: qui tritus emittit croceum colorem Albertus. Lapis medus vel medo dicitur: quia a regione medorū fertur vbi plures inueniuntur. Sunt autem huius

species due: vnus niger & alter viridis.

Posse. Huius virtutem esse dicunt cõtra veterem podagram: oculoꝝ cecitatē & nefreticam passionem. etiam refouere dicitur fessos & debiles: fertur etiam ꝙ fragmēta nigri si in aq̃ ca. missa fuerit & se quis in aq̃ illa lauerit incurrit mēbroꝝ excoriationem. & si ex ea biberit: peribit vomendo. Dyas. Est autem duplicis potentie scilicet bone & male: nam tritꝰ in cote medicinali cum lacte mulie bri (q̃ semel creauit ꝑmo partu puerū) & iuu ctus albugines curat oculoꝝ: & omnē il loꝝ dolorē etiā si desperatꝰ fuerit medē podagricos eodē modo cum lacte ouis que semel genuit masculum sanat: renes & anhelitus & interiores partes corpis hoc medicamē ꝑparatū habeas ĩ vase vitreo vel argēteo & ꝑfice ieiunus: ad vim dictā quoq; supra cotē: & da cui vis & lauet faciē & exiccabitᷣ. Si quis autē ex eo biberit: pulmonē vomet: oportet autē bibenti paululū dare vt non satietᷣ. inuentus est autem iuxta fluuium fasin.

.CCCCXIII.

Lapis armenus secundū plīniū in ꝓprio cap. est dictus & nominatus a regione illa & est liuidus & subalbidus cuius melior est habens colorem medium inter viridem obscurum terreum & indum. & habet macularum distinctiones virides & nigras

Auic. libro secūdo cap. De lapide armeno est aliquantulum azulini coloris: non tamen est in colore azuli & non est in eius soliditate: sed est in eo arenositas quedā: & quandoq; vtunᷣ eo tinctores & pictores loco azuli & est lenis tactu.

Io Mes. Lapis armenus inquit alexander a verificatoribus est inuentꝰ habere prerogatiuam in educendo colerā nigrā: cuius operatio ĩcolumior est elleboro nigro: & virtuosior lapide lazuli: melior ē habens colorem medium inter viridem obscurum & terreum & indum: & habet macularū distinctiōes virides & nigras & qui nō est ĩ termino lapidis: imo facile dissolubilis puluerizabilis: & q̃ est lenis tactu carēs aspitate: ca. cōplexiōis ĩ principio secūdi & sic in ipso: & est resolutiuus abstersiuꝰ: et est ex conturbantibꝰ et subuertentibus stomachū: & educit per vomituz & ventrem: & nocet stomacho generans subuersionē & faciens solutōz cū angustia. Et dixit alexander nō lotus soluit per vomitū & ꝑ ventrē cū labore lotus autem soluit ꝑ ventrē sine molestia

Ars autem ĩ lauando ipsum est hec: teratur cum facilitate in vase lapideo: deinde fundatur super ipsum aqua dulcis & lauetur sic terendo: & fiat illud trigesies semper innouando aquā: & adhuc decies lauetᷣ cū aqua rosarū. Et dixit alchindus Lauetur cū aqua buglosse post depurationē eius: acquiritᷣ em̄ ei ꝓprietates mirabilis ex hoc ad egritudīes melācolicas

Posse. Auic. Soluendo educit melancoliam plus ꝙ lapis lazuli: & ꝓpter ip̄m dimittitur elleborus niger. Io. Mes. Educit solutione coleram nigrā cum virtute: & mundificat cerebrum ex ea: & valet ad egritudines eius melancolicas: sicᷣ est mania & vertigo & dolor capitis & epilensia & ad egritudines timoris & suspitionis. & ad lepram et ad egritudines splenis & ad cancrum & morfeam & fe. melancolicas. Dosis non loti potio est a ʒ. ss. vsq; ad ʒ. j. ss. & loti potio est a ʒ. j. vsq; ad ij.

CCCCXV.

Lapis berillꝰ ē secundū dyas. proprio capitulo. lucidissimꝰ est & clarus similis oleo. Albertus in lapidario suo ĩ ꝓprio capitulo Lapis berillus est coloris pallidi lucidi transparentis vt limphe: & qn̄ voluitur in eo videtur moueri aqua. secūdum plurimum autem eius generatio est in india sicut & multum aliarum gemmarū. sūt autem multa genera & modi in specie lapidis istius: sed meliorem esse ferunt qui magis pallet: & plures hab; guttas que videntur ĩ ipso manere. Posse. Dyas. Sculpitur in eo locusta marina: et sub pedibus eius cornicula: et sub gemma ponitur herba sauina modico auro ĩclusa: gestāti amorē coniugi et maiorem omniuz facit: preterea ad oculorū vitia facit: et ad omnem valitudinem si aquam in qua missus fuerit potui dederis: tuctꝰ et suspiriosos et epatis dolorem curat. Albertus. Fertur autem habere opa multū contra periculum hostiuz et contra lites et reddere inuictum: et in morbus dicitur ꝓficere: et ingenium bonuz dare. medicorum quidam dicunt ꝙ valet et contra pigriciam et cōtra suspiria et eructuationes: et ꝙ valet oculis humidis. Expertum est autem ꝙ quando rotundatur et oculo solis apponitur ꝙ aduritur et

ignem accendit: dicunt autem ꝙ cõiugi
um conciliat inter virum et vxorem.

CCCCXVI.

Lapis alabastrides secundum
dyas. in proprio capitulo est
satis manifestus. Possed.
Dyasco. est laxatiuus mollit deniqȝ du=
ricies et stomachi dolorem ceroto admi
xtus.

Lapis corallus secundũ dyasco. proprio
capitulo. maximas habet virtutes ꝓ qua
lege bassad.

.CCCCXVII.

Lapis lacteus est lapis secunduȝ
Auic. libro secũdo capitulo pro
prio. qui cum fricatur aqua: egre
ditur ex eo quiddam sicut lac. & hic qui
dem lapis est cinerei coloris dulcis sapo
ris. Posseð. Auic. Teritur cum aqua
& seruatur quod resoluitur ex eo in pixi
de plumbi: et conuenit initio apostema=
tum: et fit ex eius fricatione alchohol: &
ꝓhibet cursum superfluitatũ ad oculum
& vlcera in ipso accidentia.

Lapis galactides idem quod supra.

.CCCCXVIII.

Lapis vesice est qui in vesica ge
neratur. Auic. libro secundo
ĩ ꝓprio capitulo. dixerunt quidã
ꝙ frangit lapidem renum & vesice: sed
gal. dixit ꝙ nihil horum est.

Lapis molaris secundum Auicennã ĩ pro
prio capitulo. omnibus est notus: & est
stipticus.

.CCCCXIX.

Lapis piritis Plinius in ꝓprio
capitlo. Lapis piritis durissimꝰ
est: q & si ferro percutiatur scin
tillas emittit & ignẽ. Cassius felix in
proprio capitulo. Lapis piritis. id est. fo
caria a quo per allisionem calibis vel al=
teriꝰ rei dure ignis euolat. Sȝ gal. ĩ epi
stola ad glauconẽ exponit. Lapis piritis
id est. lapis militaris quod quidam ĩtelli
gũt de lapide lato super quẽ solẽt ignẽ
conferre. Posse. Plinius. Vires habet
in similitudinem cadimie: facit ꝓprie ad
oculorum claritatem.

Lapis focarius idem quod supra.

Lapis militaris idem quod supra.

Lapis lagia est similis ossibus elefantis
est fusci coloris & quasi subrufus.

.CCCCXX.

Lapis lincis Enax ĩ proprio ca
pitlo. Fit de vrina lupi ceruarij
micta & ĩ montibus coagulata: qui ĩ do
mo seruatus generat optimos fungos su
pra se quolibet anno: dicitur valere con=
tra dolorem stomachi & hyctericiam &
fluxum ventris.

.CCCCXXI.

Lapis sistos. Enax in ꝓprio ca=
pitulo. est fusci coloris & subru
fi: oblongas aristas siue pinulas
non habens erectas vt alumen scissum.
Enax. Posseð. Vires habet fortiter cõ
stringentes.

Lapis spongie est lapis inuentꝰ & ortꝰ
in corpore spongie: & ad quid valet lege
affegi albach.

Lapis de barchim. quid est lege famechi

CCCCXXII.

Lapis stellatus. Enax in pro=
prio capitulo. est de genẽ mar
morum: habens maculas ex au=
ro: & eius ẽ alius albus. qui dicitur lapis
marchasita. Alius indus clarꝰ celestis: &
vocatur lapis lazuli: pro quo lege lapis
lazuli: & quandoqȝ minera fert vtrunqȝ
simul: & quandoqȝ est alius coloris viri
dis. & vocatur lapis crisopassꝰ: vt appa
ret si leges lapis crisopassus.

Lapis sidiricis id est. scoria ferri

Lapis idras. id est. lapis ex nostris aquis
generatus.

CCCCXXIII.

Lapis trachius. Enax in ꝓprio
capitulo. est lapis niger. nascitur
in ponto amne qui est in egypto
Posse. Enax. habet vires sic gagates:
& dicitur accendi parum ab aqua: sed ex
tinguitur ab oleo.

.CCCCXXIIII.

Lapis quadratus secundum plini=
um in egypto inuenitur. similiter
& in ethiopia: & exalbidus est.
Possedonius Plinnius. Vires habet
stringentes: vnde necare dicitur conce
ptum.

.CCCCXXV.

Lapis glatides. Plinus ĩ ꝓprio
capitulo. velut cinereus est gu
stu dulcis. Possedoniꝰ. Plini
us. Latenẽ humectat & leuiter constrin
git. & ideo facit ad lacrimas oculorum.

Lapis morochus secundum plinium in
proprio capitulo. inuenitur in egipto: &
est pallidus.

.CCCCXXVI.

219

LApis flogmus scdm plinium i egipto inuenitur: aurosum & flammeū habet colorem. Posse. Plinius Illinit⁹ fronti somnum indu cit.

Lapis preparatorius corij. i. pumex: pro quo lege famechi.

Lapis vlcam. idem quod supra.

Lapis archadi .i. lapis gagatis.

Lapis lincurius .i. lapis lincis.

Lapis discaltis .i. scoria eris.

Lapis litarmenū .i. lapis lazuli.

Lapis keme quid est lege keme.

Lapis berzat. idem quod supra.

CCCCXXVII.

LApis albeston secundum albertum in lapidario suo Est coloris ferrei qui secundum pliniū in arabia inuenitur. Posse. Albertus virtus mirabilis eius in templis deorum est manifesta: eo ꝙ semel accensus vix aut nunquam poterit extingui: eo ꝙ naturam habet animalis qd salmandra vocatur cum modico humidi vnctuosi pinguis inseparabilis.

CCCCXXVIII

LApis absint⁹ secundum Albertuz Est de genere gemmarū colore vitri rubeis virgul' Posse. Albertus Huis virtus fertur esse sicut lapis abescarius: licet satis remissior: nā accensus permanet calidus per septem dies vel amplius: propter eandem causā q̄ dicta est de lapide abescario. lapidis etiam huius virtus est in prouocando & augmentando fluxum sanguinis: ut experimentatores asserunt.

CCCCXXIX.

LApis nigroruz scdm Auicēnā libro secundo proprio capitulo: est lapis qui defertur ex nigris declinans ad citrinitatez Posse. Auicēna fricatur & egreditur ex eo fricatio mordicans linguā similis lacti: mūdificat pannum oculi cum non est cum apostemate & obtalmia: & conuenit vestigijs vlcerum in eo: & eradicat vngulam.

CCCCXXX.

LApis amandinus secundū Albertum. est gemma coloris varij Posse. Albertus. Venenū omne: aut extinguit: aut reprimit: & vincere facit aduersarios: & plenam interpretationem somniorum facit intelligi.

CCCCXXXI.

LApis cochilij hoc vocabulum ponitur in quodam electuario Auicenne qd est contra viciū lapidis Et quidam dicunt qd est coclea marina que dicitur cochilium: vt apparz si leges obstracorum: & quidam dicunt ꝙ est coclea limaciarum: scdm veritatez lapis cochilij est coclea porphire marine: & est cochilium marinum purpureū qd iuenies si leges .l. obstracorum.

CCCCXXXII.

Lapis ametistus secundum Albertum. est gemma multū cōmunis & nota que est coloris purpurei & transparentis: aliquātulum obscuri. inueniuntur in ista specie multe differentie: sed quinqz sunt magis note ꝓpter differentias obscuritatis omnes acceptas: nascitur melior in hac specie i india. ē autē melior ad sculpendum: eo ꝙ alijs est minus dur⁹ Posse. Albertus. Operatur contra ebrietatez: & facit hominem vigilem: & malas reprimit cogitationes: & bonum in scibilibus confert intellectum.

CCCCXXXIII.

LApis andromada scdm Albertum. est lapis coloris argentei & scdm plurimum in mari rubro nascitur. est autem quadratus & durus sicut adamas. Posse. Albertus virtutem habet contra furorem: & facil' animi cogitationem & tristiciam & grauitatē pro quo lege .l. lapis quadratus.

CCCCXXXIIII

LApis palagius similiter dicitur scdm Albertum. ꝙ est gemma coloris rubei lucide valde nature & substantie transparentis. & dicitur esse femia carbūculi: & virtutes eiusdem remissas habet sicut femina ad marem se habet: & dicunt quidam qd ē domus eius: & ideo palatium carbūculi vocatur: generatur frequenter carbunculus in lapide isto. & iam visum est hoc ꝙ in lapide vno exterior pars fuit palagius & interior carbunculus: ꝓpter qd hmōi gen⁹ lapidū dr esse de genere carbūculi.

CCCCXXXV

Lapis borax secundum Albertum a quodam genere bufonis nominatur quod sic dicitur: qd ipsum in capite portat: & est

duorum generum: vnum album aliq̃ntulum fuſcum: & alteꝝ ſi viuo adhuc palpitante bufone extrahit: in medio habet oculũ ceruleũ: & tẽporib⁹ noſtris extractus fuit vnus de bufone pu⁹ viridis: aliquos etiã vidim⁹ bufones habẽtes depictos in ſe qui de hoc genere dicebantur. vulgariter autem cropodine dicuntur.

Poſſe. Albertus ſordes purgant inteſtinorum & ſuperfluitates.

CCCCXXXVI

LApis carbunculus qui grece antrax dicit̃: hic non naturalis rubinus vocatur: ſcd̃m albertuꝫ lapis placidiſſimus & rubicundiſſimus & ſolidiſſim⁹: habẽs ſe ad alios lapides ſic̃ aurum ad cetera metalla: & quando vere eſt bonus lucet in tenebris ſicut carbo & talem iam vidi ego: quãdo tamen iam bonuſ & verus eſt: emicat in tenebris ſuperfuſa aqua clara & limpida in vaſe vitreo mundo polito. qui aũt neutro modo lucet: hic non habet nobilitatẽ perfectam. ſcd̃m autẽ plurimum ſui inuenitur in libia: & licet habet differentias plurimas: vt ait Enax qui dicit eaꝫ habere .xj. ſpecies. oẽs tamen dicũt̃ eẽ ca. & ſic. ſm plus & minus. Poſſe. Albertus hic ſolus omniũ aliorum lapidum virtutes habere dicitur: ſpecialis tamen eius effectus eſt venenum fugare.

Lapis erarius eſt lapis marchaſita: & dicitur erarius: quia ex eo tingitur es

CCCCXXXVII.

LApis calcedonius ſcd̃m albertũ Eſt pallid⁹ & fuſcus aliquantulum obſcurus. Poſſe. Albertus Hic ſi perforat̃ & collo ſuſpẽdatur dicitur valere contra fantaſticas illuſiones ex melancolia ortas: etiam facit euincere cauſas: & virtutes corporis conſeruat: & hoc vltimũ exptũ eſt multum.

CCCCXXXVIII.

LApis calefarioſ ſiue calcofanos ſcd̃m albertũ eſt niger Poſſe. Albertus virtus eius eſt vocem clarificare & raucedinem mederi.

CCCCXXXIX

LApis coranticas vel corauium ſcd̃m albertum eſt lapis criſtallo ſimiliſ: infecto colore ceruleo qui dicit̃ cadere aliquãdo de nube cũ tonitruo: & inuenitur in graia & hyſpania. ſed hyſpanus eſt candens ut ignis.

Poſſe. Prouocat dulces ſomnos: & ad prelia & cauſas vincendas & contra periculuꝫ tonitrui dicit̃ operari hoc ſimiliter ait Enax.

CCCCXL.

LApis celonites ſcd̃m albertum eſt purpurei coloris & varij. dicitur in corde teſtudinis inueniri: quia quedam ſunt maxime teſtudines habentes domos que ſunt ut vere margarite: & nitentes. Poſſe. Dicitur ꝙ diuinatorem facit eum qui geſtat ſub lingua. Hanc aũt virtutem nõ dicit̃ habere niſi quando luna eſt primo accenſa & creſcens: & monoydes vltima decreſcens: & dicitur hic lapis ab igne nõ corrũpi.

Lapis cogolites dicitur ſcd̃m albertum eſſe in quantitate & colore ſimilis oſſis cliue: & alio nomĩe vocatur lapis iudaicus ꝑ quo lege lapis iudaicus

CCCCXLI.

LApis criſepaſſus ſcd̃m albertũ ẽ lapis qui ab india uenit & raro inuenitur: ꝓpter quod & carior extimatur: in colore etiã eſt quaſi ſit ex ſucco porri vel praſſij coagulato: hñs etiam auri guttas. ꝓpter qd̃ & tale nom̃ accepit: quia criſſo aurũ ſonat in greco. praſſiuꝫ. i. viride viriditate porri. Vnde uerſus. Marubij folia ſunt praſſia praſſa qꝫ porri. Poſſe. Vires habet lapidis praſſij: etiã ad oẽs cordis paſſiones efficax reperitur.

CCCCXLII.

LApis criſolitus ſcd̃m albertum eſt lapis in colore tenens viriditatem lucidam: ĩ qua ad oculum ſolis micat ut ſtella aurea & nõ eſt rarus. dicitur autem uenire de ethiopia.

Poſſe. Expertum autẽ eſt ꝙ ſpiritualia confortat: ꝓpter quod tritus aſmaticis datur. fertur etiã ꝙ perforatus & ſetis aſini in foramĩe repletus: & ſiniſtro brachio alligat⁹: fugat timores & melãcolicas paſſiones: etiam dicitur ĩ phiſicis ligaturis: in auro etiam poſitus & geſtatus fugat fantaſmata & pellit ſtultiam: & ſapientiam proferre perhibetur.

CCCCXLIII.

LApis criſtallus ſecundum albertum eſt lapis qui aliquando fit ex frigore: aliquãdo autem ex niue: ſicut ſepe expertũ

fuim⁹ et in germania vbi multi inueniū-
tur. vterq̄ aūt mod⁹ generationis faci-
lis ex supiorib⁹ erat manifest⁹. Posse.
Hic frigidus oculo solis oppositus ignē
eijcit: si calidus sit hoc pficere non pōt.
Hui⁹ ratio posita est in li. de pprietatib⁹
elementoꝝ & planetaꝝ: & dicitur etiam
sitim restringere sub lingua posit⁹: & ex
pertum est q̄ tritus cum melle mixt⁹: ac
ceptus a mulieribus repleat vbera lacte.

CCCCXLIIII.

Lapis grisolitus scd̄m albertuꝫ
est gemma coloris aurei: in ho
ris matutinis visu pulcerrimus
est. in alijs autē horis dissimilis: ab igne
autem corrumpitur & fugatur. & vt q̄-
dā dicūt inflamatur: & ideo timere ignē
dr̄. dicūt aūt alij q̄ est aliud genus isti⁹
lapidis qui est lapis ignobilis substātie:
& est marchasita aurea: que mediū quod
dam est inter metalla et lapides. Dicitur
autem tercium gen⁹ isti⁹ lapidis esse co-
loris medij inter ceruleum & rubeum.
Posse. Virtus huius lapidis est cu-
rare scabiem & vlcera: & in manu gesta
tus calorem febris mitigare dicitur.

CCCCXLV.

Lapis crisopassios scd̄m alber
tuꝫ gemma est ab ethiopia ve-
niens. Posse. Dicitur luce-
re in tenebris & euanescere lumine sup-
ueniente: ita q̄ colorem non retinet quē
habet in obscuro: & fit in ipso scd̄m di-
uersitatem luminis & tenebrarum reci-
procatio colorum velut in quercu putre
facta & nocti luca: & de omnibus his in
libro de anima dedimus rationem perfe-
ctam & vide.

CCCCXLVI.

Lapis deimonis scd̄m albertum
est quidam lapis bicolor. vt ar-
cus deimonis que iris vocatur
Est autem deimon dictus quod grece i-
tellectum vel stellam claram stillantem
sonat. Posse. Dicitur conferre febri-
citantibus venenosa pellere & tutum &
victorem reddere.

CCCCXLVII.

Lapis dyadochos scd̄m alber
tum est lapis pallidus: dicitur
aliquantulum berillo similis.
Posse. Dicitur fantasmata intantum
excitare q̄ magi maxime hoc vtuntur: ta
men applicatus defuncto vires amittit:
quia mortem odire perhibetur. Horum
autem ratio haberi potest in libris mago
rum: hoc est hermetis: tebit: hencorath.
& ptholomei de quibus nō est pn̄tis in-
tensionis.

CCCCXLVIII.

Lapis dyonisia scd̄m albertum
est niger guttatus rubeis gut-
tis Posse. Expirat vinuꝫ &
odore ipsi⁹ vini fugatur ebrietas: quod
mirabile apparet. causa est autem q̄ vinū
non odore: sed vapore oppilando mou-
ēt ebrietatem. Lapidis aūt huius odor
simpliciter aperitiuus est & expulsiuus
vaporum.

CCCCXLIX.

Lapis draconites scd̄m alber-
tum est lapis a capite draconis
extractus: & fertur ab oriente
vbi sunt dracones magni. virtus ei⁹ ef-
ficax sicut lapidis qui vocatur borax q̄n
do ā dracone extrahitur adhuc viuo pal-
pitante. insidiantur aūt draconibus dor-
mientibus: & subito scisso capite draco-
nis adhuc palpitante euellunt lapidem:
aīe ei actus multa confert: his etiā sup-
fluitatibus que generantur in animalib⁹
& mortis corruptio alterat ea quādo na
turali morte corruptis humorib⁹ moriū
tur: & quando mortua vel corrupta occi
sa iacuerunt. Ego aūt in partibus alama
nie in sueuia vidi lapidem super queꝫ cō-
uenerant plusq̄. xx. serpentes inter mon
tes in quodam prato: & cum transitū fa
ceret inde dominus terre milites: euagi-
natis gladijs sciderunt serpentes i mul-
ta frusta: & in fundo tamen quidam ma-
gnus iacuit serpens in multas partes in-
cisus: & sub capite serpentis inuent⁹ est
lapis niger formatus vt piramis abscis-
sa non perlucidus in circuitu coloris pal
lidi: pulcherrimum habens descriptū ser
pentem. & hunc lapidem ab vxore eius-
dem nobilis michi presentatum cum capi
te eiusdem serpentis. Posse. Dicitur
venena fugare que fiunt a morsibus ani
malium venenatorum: victores dicitur
etiam efficere.

CCCCL.

Lapis elitropia secundum al-
bertum est lapis viridis fere
smaraldo similis aspersus san-
guineis guttis hunc elitropiam dicunt
esse vocatum nicromantici & gemmam
babilōie Posse. si lapis iste vngaẗ succo

herbe eiusdē nominis & ī vas aque plenū immissus facit sanguineū solē videri sic si pateret eclipsim: cuius causa est quia totam aquam ebullire facit in nebulā q̄ inspissando aerem impedit solem videri: sicut quando est cū rubore ī spissa nube: postmodum autem descendit rorando il la nebula sicut per guttas pluuie: optet autem ad hoc ꝙ quodam carmine sacra= tus sit: & quibusdam caracterib⁹ mixt⁹ & sicut arreptici] p̄sentes sunt diuinādo quedam predicunt: propter qd̄ tēplorum pontifices illo lapide vtebantur maxime in festis ydolorum: dicitur autē reddere hominē bone fame: & large vite: & ꝯtra fluxum sanguinis: & venena valere: dicit̄ aūt ꝙ vnctus herba sui noīs vt p̄dixim⁹ fallit visum: ita vt hominē ꝓhibeat vide ri: inuenitur autem pluries in ethiopia & cypro & yndia.

CCCCLI.

Lapis etydros secundum Alber tum est lapis in colore cristallo similis: qui perpetuis guttis di stillat: & tamen lapis non minoratur nec corrumpitur: causa ī hoc profecto est q2 ex substantia lapidis gutte ille nequaq̄ distillant sed propter nimiam frigiditatē aerē se tāgentē cōtinue se mutat in aquā sicut faciunt lapides duri & politi post resolutionē frigoris hoc similit̄ ait Enax capi. de lapide etydros

CCCCLII.

Lapis epistithes secundum Al bertum est lapis in mari natus rutilans & rubicundus.

Posse. Incantationibus: & phisicis li gaturis dicitur valere. & ꝙ gestatus tu tum hominem seruat: & compescit sediti ones. & compescere etiam dicitur locu stas & volucres et nebulas & grādines & tempestates a fructibus terre. Exper tum autem est ꝙ oppositus oculo solis ignem et radios ignis emittit. dicitur au tem ꝙ hic lapis si in aqua feruente proij citur cessat ebullitio eius. & post modi cum frigescit causa autem huius alia esse nō posset: nisi ꝓ certo q2 frigidissim⁹ est & motus a calore bullientis aque frigidi tas sue ꝯplexionis agere incipit.

CCCCLIII.

Lapis exacolitus secundū Al bertum est lapis varius dissolu tiuus vt dicunt periti medico rum.

Possedo. Vino permixtus & potatus valet contra colicam et iliacam passionem.

CCCCLIIII.

Lapis excontalitus est lapis se cundum Albertum .lx. colorib⁹ distinctus parue ꝙ̄titatis valō qui frequentius in lilia inuenitur. et apud trogotidas inuenitur. et mouetur sepi⁹ ꝓpter hoc etiam oculos hominis dicitur efficere tremulos.

Lapis excolitus idem quod supra.

Lapis falcanos .i. arsenicum.

Lapis filatiuus est eadem gemma q̄ criso litum: & est eiusdem virtutis vt ferunt gemmarij.

CCCCLV.

Lapis gagacromeon secundum Albertū est lapis diuersi colo ris sicut pellis capreoli.

Posse. Victores reddit se gestantes. Ex pertum autem dicunt esse ab alchide p̄n cipe quodam. qui quotiens hunc lapidē secum habebat semper vincebat in terra et in mari. quotiens autē caruit fertur ho stibus succubuisse.

Lapis berzath quid est lege kenne.

Lapis kenne quid est lege quod supra

Lapis qui inuenitur in oculis ceruorum idem quod supra.

Lapis archadie est lapis qui cum accēdi tur non extinguitur.

CCCCLVI.

Lapis garatiden secundum Al bertum est lapis qui fertur esse nigri coloris: probatur autē ve ritas huius lapidis sic si gestans lapidem totum corpus suum vngat melle muscis et vespis exponitur. et si intact⁹ manet ab eis lapis est verus: et si deponit lapidē musce et vespe super mel cadūt et sugūt

Possedo. Aiunt ꝙ in ore portatus fa cit bene iudicare opiniones et cogitatio nes. fertur etiam ꝙ gestantem gratiosū reddit hoībus. ita similiter assent Enax

Lapis getolidus .i. lapis aquile.

CCCCLVII.

Lapis granatus. vt constanti⁹ ait in proprio capitulo. et alber tus: est de genere carbunculi. est autem lapis rubeus et perlucidus in colore similis balaustijs. est autē rubeus aliquantulum obscurior carbunculo. et cū subijcitur ei in sigillis niger color: tūc

magis rutilat: & in hoc genere inuenit̃ q̃
dã modꝰ quia intra ruborẽ sp̃sus hẽt vio
le colorẽ ꝓpter hoc genus violatũ dicit̃.
& p̃ciosior est alijs granatis Posse.
Dicit̃ letificare cor. & pellere tristiciam
& est ca. & si. & q̃d quidam dicunt hunc
esse de genere iacinti est falsum. inuenit̃
enim lapis hic secundũ plurimos ĩ ethio
pia. & aliquotiens intra tyrum iuxta are
nas maris.

CCCCLVIII.

Lapis iaspis secundum Alber
tum est lapis multorum colo
rum & habet species .x. melior
tamen est viridis transparens habens in
se venas rubeas. debet autem in argẽto
proprie ligari. hic in multis p̃tibus inueĩ
tur. Posse. Expertum est contra san
guinem & fluxum menstruorum. Aiunt
autem ꝙ tegat conceptum & iuuat p̃tũ
& ꝙ gestantẽ se a luxuria ꝓhibet. in ma
gicis etiaꝫ legit̃ ꝙ si incantet̃ portantem
reddit gratum & potentem et tutuꝫ. &
fugat febrem et hydropisim.

CCCCLIX.

Lapis iena secundum albertum
est a bestia que iena vocatur sic
dictus eo ꝙ oculi eius in lapi
dem vertuntur totaliter Posse. Aiũt
autem Enax et aaien ꝙ positus sub lin
gua confert diuinando dicere futura.

CCCCLX.

Lapis yris est lapis secundum
Albertum cristallo similis. & ẽ
vt frequentius exagonus. dicit
autem Enax ꝙ de arabia venit: & in mari
rubro nascitur. Nos autem inuenimus
maximam copiam horum lapidum in mõ
tibus germanie qui sunt inter rhenuꝫ flu
uium et treuerensem ciuitatem et diuer
se quantitatis omnes sunt exagoni. ĩ alijs
autem lapidibus cum naturaliter sint ro
tundi exagoni efficiuntur sicut foramina
apũ in medio posita exagona efficiuntur
cum illa que sunt in extremis sunt rotun
da. est autem lapis siccissimus quod sua
indicat subtilitas maxima fit autẽ ex aq̃o
succo qui euadit de materia lapidis qui
generatur ĩ luto rubeo: & quia hoc aque
um vehementer sicco apprehensuꝫ est sic
cus & durus est lapis valde. cum autem
sub tecto soli eius pars immittit̃: & pars
eius in vmbra tenetur proijcit reflecten
do pulcherrimos colores yridis sup̱ oppo
situ parietẽ: vel sup̱ aliquod corpus ꝓpẽ
quod yris vocatur. cuius causa superius
est assignata: aliquid autem simile huic
nascitur in gipso quod est perspicuuꝫ in
extremis: & scissibile valdẽ & vtuntur eo
pro vitro quidam in vitris.

CCCCLXI.

Lapis iscultos secundum Alber
tum & ysidoruꝫ est croco simi
lis lapis in vltimis hyspanorũ
partibus frequentius inuenitur iuxta ga
des herculis in tercio & secundo climati
bus iuxta hyspaniam illam quam mõ hy
spaniam vocamus: est autem lapis silabi
lis propter viscositatem in eo arefactam
& si de eo fiat vestis non comburitur sꝫ
ex igne purgatur & nitet: & forte illud
est quod gennam vocant salamandre q̃a
hec lanugo que ĩde colligitur est sicut la
nugo lapidis humidi: quare autẽ non cre
matur in metheororꝝ expeditũ est. huius
speciẽ quandã dicũt esse quendã lapidem
quẽ quidã vocant carbunculum album.
Posseð. Imitat̃ carbunculũ in hoc ꝙ
fantasmatibus & p̃sagijs resistit: valꝫ cõ
tra dolorem oculorꝝ ex humida causa. & re
dactus in puluerem sanat scabiem. Item
ysidorus dicit de lapide iudaico ꝙ ẽ albꝰ
ad modũ glandis in quantitate.

CCCCLXII.

Lapis kacabrates secunduꝫ Al
bertũ est lapis similis cristallo
Posseð. De eo fertur ꝙ e'o
quentiam dat & honorẽ & gratiaꝫ. valet
contra hydropisim.

CCCCLXIII.

Lapis kamaꝫ secundum Alber
tum est lapis frequenter albus
in toto vel in parte: variꝰ est
in colore & frequentissime inuenitur im
mixtus onixinio. virtusq́ꝫ eius fertur ex
ymaginibus & scripturis que inueniũtur
in ipso & ex sigillis.

Lapis ligurius quid est lege lapis lincis

CCCCLXIIII.

Lapis liparis secundum Alber
tum est lapis qui frequentius
in libia inuenitur. Posse.
Fertur enim virtus huius lapidis mira
bilis eẽ. oĩs eñ bestia a venatoribꝰ & caĩ
bus infestata currit ad eũ & ip̃m intuet̃:
quasi patronũ. et vt aiunt canes & vena
tores nõ possunt nocere bestie gladio ꝙ̃
diu lapidẽ hunc habet p̃sentẽ. hoc idẽ cõ
firmat̃ per Atabari in lapidario suo.

CCCCLXV.

Apis melochites quē quidam melonithen dicunt secundum Albertum lapis est arabicus grosse viriditatis: sed non translucidus sicut smaraldus; & est mollis Posse. Fertur ꝙ virtutem habeat custodiendi gestantem se a nociuis casibus · & super cunabula infantium · hoc autē ait ī lapidario suo Enax

CCCCLXVI.

Apis menphithes secundū Albertum est lapis a ciuitate egypti que menfis vocatur qui dicitur vt ignis calere: virtute quidem nō actu. Possedo. Hic tritus & in aqua mixtus in potu detur vrendis vel secandis: quia inducit insensibilitatem ne sentiat crucianduis: hoc idem ait Enax in lapidario suo

CCCCLXVII.

Apis magnesia quem quidam magnosiam dicunt: secundum albertum lapis est niger · & ipo frequenter vtuntur vitrearij Posse. Hic lapis distillat et fluit ī magno & forti igne & non aliter: & tunc immixt⁹ vitro ad purpureitatem ducit vitri substātiam hoc idem Atabari dicit in lapidario suo.

CCCCLXVIII.

Apis mandasidā vel marchasita secundum Albertū est lapis habens multas species colorū quia colorem accipit cuiuslibet metalli: & dicitur marchasita argentea & aurea: & sic de alijs metallis · metallum tamen quod colorat eum non distillat ab ipo · sz euaporat in igne & relinquitur cinis subtilis · & hic lapis notus est apud alchimicos: & in mltis locis inuenitur · hoc similiter Enax in lapidario suo dicit.

CCCCLXIX.

Apis nise Albē. Dicunt aliqui hunc esse de genere lapidū: & inuenitur in capite bufonis & sunt duo genera · vnus subalbidus sicut si lac intrauerit in sanguinem & vincit eū & ideo sanguinis obscuras vias in eo dicunt apparere · & alius est niger · & aliqn do pingitur in eo bufo sparsis pedib⁹ & ante & post · dicunt etiam ꝙ si ambo siml' includantur presente veneno eos adurere manum tangentis · ꝓbationem autem lapidis esse dicūt ꝙ exhibitus bufoni viuo bufo eleuatur contra eū & tangit ore si potest · dicitur etiam ꝙ presente veneō varius efficitur qui subalbidus est. hoc similiter Enax dicit.

CCCCLXX.

Apis onix secundum Albertū gemma perhibet̄ nigri coloris inuenit̄ melius gen⁹ esse nigrꝝ albis venis variatum · venit autem de india & arabia · inuenitur autem quinqꝫ diuersitatum propter varietatem venarum & colorum · ferunt si sardius sit presens ligatur onix · et etiam suspenditur a nocumento · hec autem omnia si habet ꝑfecto ideo habet · quia habet virtutes mouendi melancoliam precipue in capite: ex motu enim illius cum vapore omnia ista ꝓcedunt · dicunt autem quidam onix onichinum esse quod verisimile est · vel ꝙ sit alia species eius. sed colore non est niger nisi aliquando: sed colorem habet vt vnguis humanus sed in onichinis nostris inueniunt̄ multi colores · albi nigri & rubicundi · qui tamen omnes in substantiā qn dā fricantur que similitudinem exprimit vnguis hoīs · Aiunt etiaꝫ ꝙ ex lacrima arboris que onica dicitur īdurata in lapidē generatur et dicunt hanc causam esse ꝙ odoriferus est in igne · hanc etiā causaꝫ inquiunt esse ꝙ frequentius alijs depictus ymaginibus mirabilib⁹ inuenitur · quia lacrima a principio mollis facile formabil' pingitur · et picturā retinet quando in lapidem indurata coagulat̄ · hunc lapidem dicunt insensibiliter intrare in oculum et hoc esse mirabile · et ego vidi saphirum ītrare in oculū · et lapidē galli: et quendā alium cuius nomen ignoraui sine oculi lesione · politus enim et tenuis nō ledit oculum nisi tangat aciem seu pupillam oculi sensibilem · et foramen vuee. Posse. Aiunt ꝙ collo vel digito suspensus excitat tristiciam et timores: et in somno fantasias terribiles · et multiplicare fertur lites et tristicias · dr ꝙ augꝫ saliuā pueris

CCCCLXXI.

Apis obtalmius secundum albertum est lapis ab obtalmia dictus cuius color non nomiatur: forte ideo quia est multorum colorꝝ Possedo. Valere dicitur gestanti contra omnes malos morbos oculorum · vis⁹ autem circumstantium dicitur occecare et ideo etiam patronus vocatur gestātes enim eū quasi inuisibiles reddit · hoc similiter ait Enax.

CCCCLXXII.

Lapis orietes secundū albertū habet tres species: quarū vna est nigra & rotunda: Alia viridis maculam habens albam. tercia cuius pars altera est aspera. altera plana: et est color eius quasi ferri lamina. & talis etiā est dispositio corporis eius: de quo ferē ꝙ vnctus oleo rosarum & gestatus preseruat ab aduersis casibus. Possedo. Dicitur valere morbis pestiferis & reptilium morsibus: dicitur etiam in phisicis ligamentis: ꝙ appensus mulieri prohibet ipsam impregnari: etsi pregnās est aborsum facit.

CCCCLXXIII.

Lapis orfanus secundum albertum est qui est in corona romani imperatoris: non vnꝗ alibi visus est. propter quod orfanus vocatur est autem in colore quasi vinosus subtilē habens vinositatem. & hic est sicut si cādidum nimis micans penetraret in rubeum clarum vinosum: & sit superatus ab ipso: est autem lapis plucidus: & tradiē ꝙ aliquando in nocte fulsit. sed nūc tempore nostro nō micat ī tenebris. Posse. Fertur aūt ꝙ honori ꝯuenit regali: hoc similiter ait Enax.

CCCCLXXIIII.

Lapis panterus secundum Albertum est multos habens colores. & in vno corpe lapidis nigꝝ vōlicꝫ viridē & rubeū. & alios mlˀtos. inuenitur autem pallidus purpureus et roseus Posse. Fertur aūt fuscos efficere visus: inuenitur aūt secundū plurimum in yndia. debet gestans respicere ad ipsum in mane oriente sole. & fit efficax & virtuosus. tot aūt virtutes dicitē habere quot colores habet. hoc similiter ait Enax.

CCCCLXXV.

Lapis peanithes secundū albertum est lapis granatus de michedon: et est feminini sexus. Posse. Certo tempore dicitur cōcipere et parere ꝯsimilē lapidē. & valere aiūt pregnantibus.

CCCCLXXVI.

Lapis pirithe vel peridoni? secundum albertum est lapis colore fulgens vt ignis Poss. Dicitur autem valere contra arteticā mirabiliter: & refertur de illo lapide ꝙ si fortius stringatur manu: manum aduret vult ergo leniter & pauide tāgi. & ego ipm̄ expertus sū sepi?: dicitē aūt de genere isto alia species esse: que dicitur esse crisolito similis. nisi quia maioris viriditatis existit.

CCCCLXXVII.

Lapis prassius secundum albertum est lapis qui est mater & palatium smaraldi. est autem viridis coloris habens viriditatē sicut prassum: inuenitur autem aliquando cum rubeis guttis. & aliquando cum albis. Est alia species istius lapidis. qui inuenitur cum guttis aureis. & vocatur crisopass? et rarius inuenitur. et ideo carior existit ꝓ quo lege lapis crisopassus. Posse. Exptum est aūt ꝙ ꝯfortat visum. & quasdam iaspidis. & quasdam smaraldi habꝫ operationes: hoc similiter ait Enax.

CCCCLXXVIII.

Lapis quirin est lapis secundū albertum: qui inuenitur ī nido vpupe aliquando que tota est auis prestigiosa et augurialis vt dicunt magi & augures Posse Est autem hic lapis proditor secretoꝝ. & fantasias promouens si ponatur supra pectus dormiētis. hoc similiter ait Enax

CCCCLXXIX.

Lapis quandros secundum albtum est lapis qui aliquando inuenitur in cerebro vulturis. Posse. Virtus eius fertur esse contra quoslibet nociuos casus. et replet māmillas lacte. hoc similiter ait Enax

Lapis raquinay et olchitis secundum albertum est idem qd̄ bolus armenicus est aūt lapis subrubeus. Posse. Huius autem lapidis virt? ꝓ certo expta est ꝯstrictiua vētris: et pcipue ꝯstrictiua sanguinis disinterie. et menstruorū. ꝓ quo lege canarmenum.

Lapis bolus armenicus idem qd̄ supra.

CCCCLXXX.

Lapis saphirus secundū Albertum est lapis valde notus secūdum plurimum eius: venit ab oriente et yndia: Inuenitur et in ypidomio apud podium prouincie regionem et ciuitatem. sed non est adeo precios? vt per omnia sit similis orientali. est autem colore perspicuus sicut celum serenatū: sed vincit in eo flauus color. et iō melioꝝ

qui eſt nō ſatis ꝑlucidus: optim⁹ aūt qui
habet nubes obſcuras ad rubedinē decli
nantes: Inueniť etiā bon⁹ qui albidas ha
bet nubeculas: ſimiliť ſubſtātia ſua ſit ſic̄
nubes fuſca tranſparens aliꝙtulum.
Poſſe. Virtutes ego vidi ꝙ ātraces du
os fugauit. aiūt etiā hūc lapidē hoīem ca
ſtum reddere: & interiorē ardorē refrige
rare. ſudorē reſtrīgere. dolorē curare frō
tis & lingue. vidi ego vnū in anulo por
tare. & ſordes ex oculis purgare. ſʒ ante
vult poni in aqua fri. et poſt ſimiliter. qđ
aūt dicūt ꝙ amittit virtutē et colorē p⁹
ꝙ̄ antracē curauit falſum eſt: dicūt etiaʒ
ꝙ corꝑa vegetat. et paces conciliat. pium
et deuotū ad deū efficit & animum ī bo
nis firmat hic etiā ſirtites a ꝗbuſdā voca
tur eo ꝙ in littore ſirtium inueniatur.

CCCCLXXXI.

Lapis ſardonis ſecundum Al.
eſt lapis quē quidā ſardoniceʒ
vocant eſt compoſitus ex duo
bus ſardio videlicʒ & onice. Eſt ergo ru
beus & hic color eminet ex ſardio. eſt
etiam albus & niger: & colorem vnguiſ
proferens ex onice. laudabilior autem eſt
qui hos colores habet magis diſtinctos
Inuenitur autem quinqʒ modis aut plu-
ribus propter diuerſiam colorum mixtōeʒ
& frequentius inuenitur in yndia: & ara
bia. Poſſe. Fertur luxuriam expellere
& caſtum reddere & pudicum. eſt tamē
maxima huius virtus in hoc ꝙ cum oni-
chius nociu⁹ ſit hic nocere nō poteſt ſar-
dium in ſubſtantia habens admixtum.

CCCCLXXXII.

Lapis ſardius ſecundum Alb.
eſt lapis ab antiquiſſimo inter
precioſos lapides memoratus
eſt autem habens ruborem ſpiſſum cum
ſubſtantia peruia ſicut ſi peruietas yma
ginetur in rubea terra. Et ſecundum hāc
diuerſitatem inuenitur quinqʒ modis ita
ꝙ aliquis nihil habet de ꝑuietate. & for
te ille matrix eſt aliorum & domus ī qua
generantur. in ſardis autem ciuitate reꝑ
tus eſſe dicitur: & ſic vocatur. Poſſe.
Aiunt hunc lapidem accendere animum
ad gaudium & acuere ingenia: & per vir
tutes contrarias ligare onichiū. hoc ſimi
liter ait Enax.

CCCCLXXXIII.

Lapis ſarda & aliȷ dicūt ſardo
ſecundum Albertum eſt lapis
qui ſe habet ad tabulas ligni ſi
cut magnes ad ferrum. Et ymmo adherʒ
ita fortiter tabulis nauium in mari vt a
tabulis euelli nō poſſit niſi abſcindať cuʒ
ipſo ea pars tabule cui adheret: eſt autēʒ
in colore praſſius hoc eſt virens. hoc ſimi
ter ayt Enax.

CCCCLXXXIIII.

Lapis ſelenite ſecundum Alb.
eſt lapis đ quo varia referunť
dicūt enim quidam eum naſci
in quodam genere teſtudinis indico: &
eſſe varium: dicuntqʒ hunc eſſe virenteʒ
& in perſide partibus frequentius inue̅i
ri ſiue in arabia. ſicut inquit Plinius. Di
cunt autem hunc creſcere luna creſcente
& decreſcere luna decreſcente. Poſſe.
Geſtatus autem fertur oferre preſciētiaʒ
quandam futurorum ſi ſub lingua porte
tur precipue prima luna et decima exiſtē
te: dicunt etiam ꝙ mane prima luna tan
tum habet virtutem in prima hora. decia
autem exiſtente luna in decima hora. &
modus diuinatōnis eſt ꝙ cum ponať ſub
ligua & cogitetur de aliquo negotō vtrū
fieri deceat aut nō Et ſi fieri deceat corde
tenetur & infigitur ita ꝙ euelli non poſ
ſit: & ſi fieri nō deceat ſtatim cor deſiſtit
ab ipſo: fertur etiam ꝙ curat languentes
ptiſicos & debiles. hoc etiam ait Yſaac
beniamin.

CCCCLXXXV.

Lapis ſirius ſecundum Alber.
eſt lapis a ſiria dictus vt dicit
yſidorus: et eſt lapis qui īteger
natat: et comminut⁹ fluctuat. cuius cau
ſa eſt quia integer poris aerem continet
qui euaneſcit a puluere cōminuti lapidis
hoc ſimiliter ait Enax.

CCCCLXXXVI.

Lapis ſarcofagus ſecundū Al
bertum eſt lapis deuorās cada-
uera mortuorum. grece enim
ſarcos ſonat caro fagoſ autem comedere
antiqui autem aliqui de hoc lapide prius
fecerunt archam mortuorum: eo ꝙ ī ſpa
cio. xxx. dierum cadauera conſumunť. ob
hoc autem noſtra monumēta lapidea ſa
crofagi ſunt vocata. hoc ſimiliter ait ata
bari.

CCCCLXXXVII.

Lapis ſamius ſecunduʒ Alber
tum eſt lapis a ſamo inſula in
qua inuenitur dictus: hoc au-
tem lapide politur aurum.

Posse. Fertur autem ꝙ portatus vertiginem sedat: & mentē solidat: habere autem hoc vitium dicitur ꝙ alligat⁹ in coxa parturientis impediat partū hoc similiter ait Atabari.

CCCCLXXXVIII.

Lapis succinos secūdū Alber. est lapis crocei coloris quē greci electō vocāt. īuenit ēm trās lucens sicut vitrū: vocabulū habet a materia. q2 a succo vel gūma arboris nascit̄ que pinus vocat̄: lambra vulgariter vocat̄ Posse. Confricat⁹ aūt trahit folia & paleas & fila sic̄ magnes ferrū. dicūt autem ꝙ confert portantibus se castitatem. de expertis autem ē ꝙ fugat serpentes. pregnantibus aūt valere dicitur ad facilem parturitionem. hoc similiter ait Enax.

.CCCCLXXXVIIII.

Lapis specularis secundum albertum. est lapis ad modū vitri perspicuus. Dicitur autem in hyspanorum vrbe segondia primitus inuentus esse. Ego autem vidi illū habundantius inueniri ita ꝙ currus inde onerantur in diuersis partibus theotonie: & vidi etiam in gallia inueniri cum gipso: quia est gipsi extremitas quedā. effus⁹ autem scinditur ī quaslibet ptes tenues: & fiunt inde fenestre sicut de vitro: nisi quia loco plumbi oportet ponere lignū. Sunt autem tres species eiusdem vna videlicet lucida: sicut vitrum alia nigra penitus sicut atramentū. tercia citrina que vocatur auripigmentum vel arsenicum quod clarius est & nobilius.

CCCCXC.

Lapis topazion secundum albertum. est lapis sic vocatus a loco sue prime inuentōnis que fertur vocari topasis insula: & quia auri similitudinem protendit: Sunt autem due species in hoc genere lapidis: quorum vna est similis in omnibus auro & est preciosior. alia est croceum magis tenens colorem ꝙ̄ auri. & hec vilior est. Posseō. Expertum est in nostro tempore ꝙ aqua bulliente si immittatur ita sicut defertur facit ꝙ statim man⁹ immissa extrahitur sine lesione. & hoc fecit parisius vn⁹ de nostris socijs. Dicunt etiam ꝙ valet cōtra emoptoicam & lupatiam passionem: hoc autem certum est ꝙ speculum est lapis iste & idolum obiecti corporis. sicut speculum cōcauum ī visum representat. Et nascitur ī ormcho: hunc cum aliquis tenet in manu dextra contra solem radios emittit & ignē euomit vt videns miretur nam qui enim portat circa sinistrū brachium omnes turbas contemnit: hoc locuste & grandines a fructibus remouentur: & ardorē veneris deferuescere facit.

.CCCCXCI.

Lapis turchoys secundum albertum. est lapis flaui coloris nitidi candentis: ac si lac penetrauerit in flauum colorem: & resultet per ipsum ad superficiem: est autem nō perspicuus neq3 rarus Posseō. Dicunt autem ꝙ visum conseruat & a nociuis casibus defendat se portantem.

Lapis episticon idem quod supra.
Lapis virites id est. lapis piritis.

.CCCCXCII.

Lapis ziguites Enax. Est lapis coloris vitrei. Posseō. Gestatus collo valet ɔtra noctilopam & constringit sanguinem: & depellit mētis alienationem.

Lapis cogalites id est. lapis aquile.
Lapis echites idem quod supra.
Laran id est. apium risus.
Laramon id est. bdellium.
Larapia id est. matricaria.
Larion interpretat̄ fluere inde collirion est quelibet medicina qua vtimur in solida substantia que cōmouet fluxū: vt suppositoria & similia. vnde appriatum est hoc vocabulum ad signandum tantum illud quod ponitur in oculis.
Laroia separ id est. fex vini.
Larosa id est. mandragora.
Larosades id est. serpillum.
Laroplation id est. vsnee.
Lassa. id est. assa fetida: & est silfium.
Lasa. i. abalmeas a mel de fumigia lit⁹ est
Lasagion id est. almea.
Lasenel chelbe id est. lingua canis.
Laserpitum id est. assa fetida.
Laserion id est. amomum.
Lasuar .i. flores amigdalarū
Lasuarch id est. aaron.
Lasuarchi idem quod supra.
Latalus id est. ostrea.
Lataraib id est. acetosum.
Latara idem quod supra.
Latabaco id est. borax.

.CCCCXCIII.

Caro

LAtamie arabice: latie caro. Se
rapi. li. aggre. cap̄ latamie auct.
gal'. Latamie alfabax. i. caro tyri
calefacit & desiccat calefactōe forti: ma
xime quādo fuerit cōdita cū oleo sale &
aneto & porris & aqua quantitate neces
saria: est vt videtur virtus mirabilis pro
ueniēs vsq3 ad cutim corpis expellēs ide
supfluitates q̄ sūt in corpe: & ꝓpter hanc
causā generantur in cute illoꝝ qui come
dunt has carnes; ī quoꝝ corporibus sūt
humores mali res ab hūoribus illis gene
rate exeuntes cutim similes squamis: &
hoc fit a ꝓprietate ipsarū. Nā carnes iste
adherent humiditatibus & adducūt eas
ad cutem: & maxime qd̄ ex eis ē grossum
terreum ex quibus generatur scabies: &
egritudo cum qua eleuatur cutis: & iā
verificauit experientia ꝙ tyrus qn̄ ponit̄
in vino: et bibunt ex eo leprosi: īgrossat̄
cutis eoꝝ tota: deinde cadit sicut cadūt
teste animalium obstracoꝝ: & remanet
eis post hoc caro mollis: sicut caro que
remanet in obstracis & cancris quando
cadūt teste coꝝ: & quādo bibūt leprosi
ex tyriaca que fit cum carnibus tyri cu3
assiduatione: & linitur corpus eoru3 cū
ea: ꝯuenit eis valde. Et idem auct. dyas.
Caro tyri cocta & comesta acuit visum
& prohibet scrofulas augmētari: et opt3
ꝙ & excorietur & auferatur caput eius
& cauda. quidam aute3 volunt ꝙ abscin
datur de extremitatibus ipsius quātitas
certa: s3 errauerūt: residuū vero lauetur
cū oleo & ruta sale & aceto: & dicūt qui
dā ꝙ q̄ comedunt istas carnes generant̄
multi pediculi: sed non est verum: & qui
vtuntur hijs carnibus augetur vita eoꝝ
Et idē cap̄. herbe auct. Gal'. Caro herbe
habet virtutem attractiuam: que quādo
teritur: & fit emplastrū cum ea extrahit
infixa corpori. Et idem eode3 cap̄. auct.
dyas. Quādo comedit̄ caro herbe recēs
est glutinatiua: & mollificatiua ventris
mundificat pulmonem & acuit voce3: &
quando fit emplastrum cum carne ipsi9
salsa veteri: attrahit infixa corpori. & aq̄
carnium ipsius salsarum qui sedent in ea
habentes vlcera ītestinorum ī principio
egritudinis est ei cōueniēs. & fit cristere
cum eo & curat sciaticam Auerois in
colliget cap. de carnibus. Melior caro ex
volatilibus ē caro galline iuuenis sane et
pinguis: et habet mirabilem ꝓprietatem
in temperādo cōplexionem: et propterea
brodiū suū est optima medicina leprosis
quia cerebrū eius augmentat substantia3
nostri corporis: et acuit ingeniu3: Ex am
bulatiuis post ipsas est caro edi: et post
caro arietu3. Sed gal'. Videtur ꝙ carnes
vitulorum sunt meliores carnib9 arietis
Et Auic̄. dicit. melior carnium ē porcina
et sentit ꝙ illa caro sit naturalior hoīb9
q̄ꝫ alia caro animaliū ambulātiū: et multi
vituperāt carnes agnorum: ꝓpterea quia
dominatur multa humiditas super eas:
Rasis. Carnes agnorum sunt p9 boni
tatē carniū edorū: et ex volatilibus: et ex
laudabilibus sūt carnes pdicū: sed decli
nāt parum ad frigiditate3 et siccitatē: et
sunt sic ut galline deserti: et habēt ꝓprie-
tatem stringendi ventrem asse et elixe:
Sed turtures sunt similiter bone s3 decli
nant plus ad caliditatē: et habent mirabi
lem ꝓprietatē in acuēdo ingeniū. Colūbe
sūt ca. et sic. grossioris substātie ꝙ turtu
res: et pulli eorum habent hūiditatē sup
fluam: et hoc significat grauitas motuu3
ipsoꝝ sicut significat calor eoꝝ actualis
et velocitas digestionis eorum in stoma
chis super ipsoru3 calorem: et propterea
qui volunt abstergere margaritas et cla-
rificare dant comedere eis: et incōtinenti
debēt occidi: et extrahunt̄ clarificate: et
si cito non interficerentur multum dimi-
nuerentur quantitates margaritaru3: et
caro veteris palumbi masculi mirabilem
habet virtutem in epilensia et paraliticis
et carnes turdorum: et in lingua ara. al-
camari sūt sicciores p̄dictis et grossioris
substātie. Passeres autē omnes ca. et sic.
in fine caliditatis sūt. Coturnices q̄ simi
lant̄ columbis et sunt pdices magne. sūt
temperate aliquantulum declinantes ad
calorē: et sūt subtil' substātie generātes
bonos hūores: et sūt bone cōualescētib9
et sturnelli qui dicuntur carzu sunt ca. et
sic. et graues ad digerendu3: pro quibus
lege dimeg. et grosse sūt nature Rabi
moyses cap̄. de carnibus volatiliū auct.
Gal'. Carnes volatiliū in corporibus cali
dis generāt multā colerā. et oīa cerebra
sunt mala stomacho. sed testiculi galloꝝ
sunt boni: et id quod oritur ex aialibus
siluestribus ē melius q̄ꝫ ex domesticis: et
euitanda sunt animalia vetera: et vicina
partui: et brodia gallinarum elixatarum
adaptant complexionem: et impinguant
corpora et pulli columbarum inducunt
dolorem capitis. Turtures confirmant

ſenſum: galline & galli laxant ventrem: pauones diſſoluūt colicam. Coturnices ſūt bone ſanis & ventri: frangūt lapidē & ducunt vrinam & generant ſpaſmum Carnes edine fere ꝑueniunt omnes alias carnes. Carnes capreoline corroborant ſpiritus: & relaxant virtutē q̄ cedit: & valent contra ſincopim: teſticuli gallorū ſunt boni: quia iuuāt defectos: et multū nutriūt & augent ſperma. Iugulāda ſūt animalia de ſero cum carnes debent comedi de mane tempore hyemis: ſꝫ eſtate in aurora quas comedūt poſt ſolis ortū: ſenes & decrepiti ſunt cibandi cū aīali occiſo per diem & noctē: iuuenes & fortes recenti. Capita auium maſculorum valent ad coitum. Auic̄. libro ſecūdo cap̄. de carnibus. Carnes bone ſunt caro ouina que cum caliditate eſt ſubtilis: & iuuenum caprarum & taurorꝫ: & carnes illorum qui de eis ſunt parui: magis ſunt ſuſceptibiles digeſtiōis: & ſubtilioris nutrimenti: & edina quidem eſt minoruꝫ ſuperfluitatum q̄ꝫ arietina: Caro lactātis lacte laudabili eſt bona. lacte vero non laudabili eſt mala: & caro decrepiti que eſt ex ouibus eſt mala: & ſimilr̄ extenuati ē mala: et caro nigri eſt leuior & ſuauior. & ſimiliter caro maſculi: & rubea diuiſa ex animalib⁹ plurime pinguedīs: & alba ſūt leuiores: & varia ē minoris nutrimenti: & natat in ſtomacho. Melior caro et digeſtibilior eſt illa que eſt circa os: et dextra quidē melior & leuior ē q̄ꝫ ſiniſtra & que eſt in medio lacertorum mundior eſt carne neruoruꝫ: Caro autem laxa ſupra quam non eſt neruus: fortaſſe eſt ſuauis & ꝓprie que eſt ꝓpter generatiōneꝫ lactis ſicut caro mām̄ille: & mām̄ille q̄dem nutrimentum eſt bonum: q̄ꝫ ſi ī ea eſt lac eſt groſſuꝫ: Teſticulorum vero caro eſt melior alijs: & volucrū q̄dē caro melior eſt aduraeh: & gallinarum: & ſubtiliorꝫ earū. Oīs preterea aīalis ſicce ꝯplexiōis caro pui eſt melior ſicut caro edi. ipa eni ē bona. caprina vero nō ē bona multū: & eius humor fortaſſe ē mal⁹ valde; yrcina vero caro ē mala abſolute: & caro luporꝫ mala: & omnes volucres magne aquarū male: & habētes colla longa: & pauo & miluus. & palūbreſ. dure plurima generatio eſt melancolica: & paſſeres oīs mali ſunt. Melior caro ex ſilueſtribus ē gazel deinde porci ſilueſtris. Nam ē velocioris digeſtiōis q̄ꝫ domeſtica: & plurimi nutrimenti: caro eius omnino ſiccior eſt carne q̄drupedis. Et caro vaccīa ſiccior ē caprina: ſed caprina ē ſiccior & difficilioris digeſtionis carne ouina: & caro veterū eſt vehemētioris calefactionis & groſſi nutrimenti. leporis vero caro eſt ca. & ſic. pro qua lege arnaben. Carnes magnarum auium ſunt groſſe. Anatis vero caro & aquaticarum eſt vehementis humiditatis: & eſt propinqua in hoc carni ouine. pro qua lege har. Caro vaccina plurimi eſt nutrimenti groſſa melancolica generans egritudines meloncolicaſ: & qđ ē melius eſt caro vitulorum: porcellorum vero praui eſt nutrimenti: ꝓpter fortitudinem ſue reſolutionis & vehemētiā ſue humiditatis: & caro anatis ē plurimi nutrimenti: non tamē exiſtit in bonitate gallinarum & ſimilium. Caro vipere cōfert lepre. Caro ericij ē hūectatiua et cōuenit lepre & hydropiſi & dolori renū. Caro rane ꝯuenit pūcture vermiū venenoſorꝫ Cinis carnis aſini ſecundum Auic̄. et epatis eius cum oleo ſuppoſitus valet cōtra ſciſſuras frigoris: & delet ſcrofulas: ſanat lepram: contracti ex ſiccitate ſedēt ī iure carnis eius. Epar eius aſſatū ieiuno comeſtū cōuenit epilenſie. Dyaſ. cap̄. de teſtudīe Teſtudinis terrene abſcinde caput & pedes: & reliqua coque ī caldario: quouſq; poſſūt oſſa a carne ſepari & ſic ptiſico oſſib⁹ intraneis abiectis carnē cōde cū pipere cinnamomo ſpica butiro aut oleo aut pinguedine vrſina: & da ad manducandum neſcienti infirmo: & poſt cooperi illum vt ſudet nimis: & de aqua vbi caro cocta eſt fomenta eum & ſanabitur. Nam probata res eſt ad omneꝫ dolorem dentiuꝫ. Item ſanguis lepꝛoſos curat inunctuſ: & crura inunctiōe capillos educunt plurimos: & coclea eius incenſa eadem facit: & arſuram de foco ſanat fel eius cū melle ſine fumo mixtū calignē nimis tollit & cataractaſ vēturas ōſtruet

Auic̄. libro ſecundo cap̄. de teſtudine Caro teſtudinis cōuenit epilenſie: & fel eius valet ad alcola: & diſtillatur ī nares epilenticorum. Et idem cap̄. de ouis oua teſtudinis ſilueſtris dicuntur q̄ cōferunt epilēſie. Sera. li. aggre. cap̄. deꝫ auct. Gal. Sanguis nemoraliſ teſtudinis curat epilenſiā quando ſumitur in potu: & ſanguis teſtudinis marine quando bibitur cū vino: & cum coagulo leporis: & cimino: cōuenit morſib⁹ venenoſis: & ꝯuenit

bibentibus ranunculas de virtute epatis quorundam animaliu3 lege rebith: & de virtute cerebri lege dimag: & d virtute pulmonis lege bich: & de virtute renum chule Gal' tercio li. dinamidiarū cap. de generantibus superfluitates dicit: q ista generāt supfluitates m'tas passeres anseres pisces pter petrinos. vis cera oia iteriora: spinalis medulla: cerebru3: aues de stagnis & paludibus: porcelli: ouium caro & omniū nouo animaliu3 & qete viuentiu3: ceruicalia: animaliu3 caude: & caro agrestium animaliū. Et ide3 eodem libro de his que multū nutriunt: multu3 nutrientia sūt hec porcello domestico carnes omnib9 cibis sūt magis nutritiue & boume & cerebella & testiculi: spinalis medulla: & alie medulle: ale anserum & magis pullo & oīm auiū. Et idē eodē libro cap. de his que parū nutriunt: pa nutrientia sūt extrema animaliu3 matrix venter intestina: caude: aures: pinguedo. axungia. Et idem eodē libro capitulo de generantibus humorem melancolicū sūt carnes boume caprine & magis yrcine oume leporine: & porcorum agrestium. Et idē eodē libro cap. d cibis cacochimis Cacochimi cibi sūt ouina caro & capria yrcina vero pessima: deinde arietina. omnibus autem his castratorum carnes meliores: seniorum vero pessime: leporina vero caro sāguis pinguioris ē generatia cacochima aute3 cum his est ceruina. Et idem eodem libro capitulo de euchimis. Euchima sunt porcorum pedes & alia extrema quadrupedum cacochima: & agrestium animalium carnes magis sunt euchime q domesticorum: Et idem eodem libro cap. de eupectis. i. de his que bene digerūtur. Bene digestibilia sūt hec omne gen9 volatiliū auiū plus est digestibile q pedestriū: & maxime perdix attagines columbi fasiani: & galline: ale anserū & magis pullo gallinaceo: & vniuersaliter omniū iunio: & bene nutritorū auium ale pessime sunt graciliorum & seniorum. pullorum testiculi nimis bene digestibiles. Carnes porcorum ad digestiones minus vtiles: adolescentibus magis iuuenes. Reliqui vero qui sunt pfectorū adolescentes meliores: vnde vituli meliores sūt ad digestionē q perfecti boues & edi q capre: & vniuersaliter crescētiū caro digestibilior est q senio: & eorum que in siccis locis degunt digestibiliores q que in alijs. Et idē eodē libro capitulo de dispectis. i. difficile digestibilib9. Difficile digestibilia sūt bouina caro: capria ceruina. pessima aūt ad digerendum est yrcorū caro: deinde arietina. ita taurorū & seniorum animaliū pessima: & seniorū porcorum dura & sicca: propter hoc idi gestibiles habet carnes: venter: intestina matrix: cor: epar: pulmo: aures: caude: renes: cerebrū: medulla. & pfectorū aīaliū testes: & caro vetuste turturis & anatis Indigestibilior autem & durior est caro pauonis grauis & cignoru3. veteres aūt omniū auiū indigestibiles propter duricië substantie: falso eteni laudant strucionis ventrē & euchus. i. meruli. iste tam venter sc3 meruli comedat i antidotario minori Gal. in confectiōe que dicit esdra

Auic. libro secundo capitulo de epatibus ait humor generatus ab epatibus est grossus: & sanius ex eo est anatis pinguis & gallinarū pinguiū.

Latriculum id est. iusquiamus
Latrition .i. epatica.
Lateralisip id est. pionea.
Latia. id ē. lupina: vel caro vel quidquid sit denominatum nomen est.
Latices id est. aqua.
Latridos. i. cucuma in qua reponit aqua

CCCCXCIIII.

Latiua secundum dyas. in proprio cap. Tyrsulum habet oblongum vastitate digiti cauum in sūmo quasi ramulum diffusū: & folia oblonga fructum in sūmitate ramorum habens triangulum & subrotundū in modū capparis: in quo tria grana continentur sub membranula que intra corticem est.

Posse. Granula eius septē vel. ix. porata ventre3 viscide purgant: q si aqua frigida super bibatur colera3 rubeam & flegma deponūt.

Laturie .i. terra sigillata.
Latui fit cum aqua cu3 qua coquitur cortex berberi
Laualchios .i. antimonium.
Lauabelet .i. ozimum.
Lauosen id est. vsnee.
Lauandula. quid est lege primula veris.

CCCCXCV.

Lauet ara. gre. & latine amigdala Sera. li. aggre. cap. lauet siue lau3. id est. amigdala: & sunt ex eis dulces & amare. Posseō. Gali. vj. sim. phar. capitulo de amigdalis. Dulces

amigdale in eis est amaritudo earum oc culta que nō apparet sensui: qz vincit in eis dulcedo· verū qn̄ veterascunt apparet maīfeste· virt? earū temperata est cū ca liditate: preualet eni in ipsis abstersiua & subtiliatia substantia: ꝓpē quā expurgat viscera & pulmonē & torace· expuitōes operanē humoꝝ· palam eni est ꝙ valent ad subductionē ventris: sūt vtiles: & ali mentū corpori dant modicū: quedā autē ipsarū habent ꝓualentē incisiuā grossoꝝ & viscosoꝝ humorum virtutem: vt neqz comedi possint a maritudine ex oleagina & pingui pticipāt qlitate: sicut et nuces· vn de ex his q̄ ex pulmone & expuitōib? saniei & grossoꝝ humorum & viscosoꝝ sūt vtilissime quarū substantia ē subtilis & virtus earum est calida· gūmi arboris amigdale est ca· & stipticum· Dyas· cap· d amigdalis· Arbor amigdalaꝝ dul ciū ē debilioris operatōis ꝙ amararū ar bor: & amare sūt subtiliatie & ꝓuocatie vrine. Sera· auct· archigenis· Dulces amigdale sunt ca· & hu· in primo gradu Et ideꝫ auct· mesuay· Quādo comedunē cum cortice suo stringunt gingiuas & sedant qd accidit i ore ꝓpter suā pontici tatem· & quādo comeduntur cū zucaro descēdūt cito a stomacho: & quādo sicce torrefiunt: sūt cōuenientiores stomacho & augent sperma sicut auellana & fistici & quando comedunē cōferūt doloribus oris· Idem auct· Albugerig· Gūmi earū administratur sicut gūmi arabicū & pru norū· Idem auct· Gal· Amararū virtus est quia abstergunt lentigines & iuuant ad extrahēdū humores grossos viscosos & aperiunt apertione mirabili: & curant dolores qui sunt sub costis: et i splene et in renibus & consimiles eorum: & virt? totius arboris est sicut illa virt?· & ideo accipitur de radice ipsius arboris: & co: quitur super lentigines & aufert eas·

Dyas· capitulo de amigdalis· Arbor amigdale dulcis est debilioris operatōis satis ꝙ amararum arbor· & amare sunt subtiliatie & ꝓuocatie vrine: & amigda le amare radix quando teritur & coquiē mundificat maculas faciei que dicuntur effelide· similiter quādo fit ex amigdalis amaris emplastrū idem faciūt: & quādo fit mascale cum eis prouocat menstrua· & miscetur cum eis acetū & oleum ro· & fit emplastrum in fronte: & conuenit sode· & miscetur cum melle: & conuenit vlceribus fraudulētis & formice & mor sui canis: & quando comeduntur dulces sedant dolorem: & molliunt venerem: & ꝓuocant somnū & vrinā: & administraē cum menta: & cōferunt habenti doloreꝫ renuꝫ & apostemata pulmonis: & q̄ndo administratur cum rob curat stanguiriā & frangit lapidem· & quādo comeditur de eis quantuꝫ est nux vna cum melle & lacte conuenit dolori epatis & tussi et i flationi testiculorum et inflamationi inte stini nomīati colon: et quādo comedunē quinqz amigdale dulces a ieiuno: ꝓhibēt ebrietatem: et quando vulpes comedunt amigdalas amaras cum aliquo cibo mori untur Gūmi amigdale arboris ē stipticū et ca· et quando bibitur conuenit sputo sanguinis: et quando miscetur cū aceto et linitur inde empetigo que est in cute curat eam: et quando bibitur cum vino mixto aqua cōuenit tussi antique: et quā do bibitur cum rob· conuenit habenti la pidem· oleum earum conuenit dolori ma tricis et suffocationi eius et sode et pul: sationi auriū et tinnitui earū et sibilo: et egritudinib? renū: et strāguirie: et lapidi et apostematib? splenis: et aufert macu: las faciei et lentigenes· et quando miscēē cū melle et liqritia et cera soluta et oleo ro· conuenit obscuritati visus: et mundi ficat furfures capitis· Rabi moyses· cap· de amigdalis· Dulces amigdale pro uocant somnium: tempatū et coquinatū cū eis humectat ventrē: et sūt laudabi: les: et saluant substantiā cerebri·

Lazurd id est· lapis lazuli·
Lazumar id est capporosa·
Lazumari ideꝫ quod supra·
Lea· id est· esula vel gen? titimalli· et est vna ex specieb? titimalli: sed prima expo sitio est melior·
Lean idem quod supra·
Leoterre id est· mezereon·
Leozenegi id est· lencemeic·
Leon quid est· vbi notandum ꝙ quando aliquod nomen desinit i leon: sonat oleū illius rei que desinit in leon secundū pro priū vocabulū: vt nardeleon· id est· oleū nardīnū· sambucileon· i· de sambucco· li neleon· id ē· oleū de lino· amigdaleon· i· oleū de amigdalis·
Leucos· id est ·album: inde leucopiper· i· album piper·
Leucum· idem qd supra· et est adiectiuū neutri generis·

Leucoflegmatica est species hydropisis facta a flegmate albo a leucos. i. albū.
Leucodemon quid est lege butozmarien

Leueuapis	id est. origanū.
Leuema	id est. lilium.
Leuz	id est. amigdala.
Leuchancha	id est. bedeguar.
Leucancha	idem quod supra.
Leucantantū	id est. centumnodia.
Leuchis	id est. albaras.
Leugbi	id est. faseoli.
Leucis	id est. viola alba.
Leucoin	idem quod supra.
Leucucugio	idem quod supra.
Leucantimos	id est. camomilla.
Leucomata	id est. albule oculorū.
Leucopiper	id est. albū piper.
Lebeledi	id est. corigiola.
Leben	id est. lelet.
Lebleb	id est. volubilis.
Leboin	id ē. tapsia.
Lebomin	idem quod supra.

.CCCCXCVI.

Leborat ara. grece antimon aut tirceon: latine mādragora. Sera. li. aggre. cap. leborat auct. dyas. Mandragora & fructus ei9 dicitē lofach. Idē auct. ysaac. Et est sebeng & ē archileta. Et auct. dyas. ait. Sūt eis due species masculus & femina: & femine color ē niger: & nominaē landachis sū bādachis aut lactuca. Nam in folijs eius ē similitudo cū folijs lactuce: & sunt pinguia grauis odoris: & extendunē sup faciez terre in medio foliorum eius est simile mespili & est lofach: & est citrini coloris habens odorem bonū: & intra ipsum sunt grana similia granis pirorum. & habet radices magnas mediocriter duas vel tres adherentes inuicem exteri9 nigras & interi9 albas: super quas est cortex grossus. Et hec species mandragore nō habet stipitē sed masculus est albus & noiaē antimon vel merion. habent folia magna lata alba similia folijs sicle & mollia: & poma ei9 sūt ī duplo maiora pomis speciei supra dicte: quorū color est simills colori croci habenti bonum odorem cum grauedine aliqua: & pastores aliquando comedunt ea: & īducūt eis subet. Radix vero eius est similis speciei prime: nisi quia est alba: & illa species similiter nō habet stipitem. Auic. libro secūdo capitulo de mandragora. Quidam dicūt ꝙ radix masculi facta est ad modum figure hominis

Gal. vij. sim. phar. cap. de mandragora. Virtus eius est fri. in tercio gradu: & est in ea cum hoc caliditas pauca: sz ī pomis eius est humiditas: & ꝓpter hanc causaz faciunt subet: sed cortex eius radicis est frigidus multū: & cum hoc desiccat: sed aliud quod est in radice est debilis virtutis. Et idem Sera. Est alia species plante quam quidā dicunt huius herbe speciem esse: & nominant eam marb9: et nascitur locis vmbrosis: & habet folia leborach: nisi qz sunt minora: & habent virgaz longam duob9 palmis: cuius color ē alb9: & folia eius sunt longa circa palmum alba & sunt ꝓpe radicē eius. Radix vero eius est alba mollis lōga pl9 palmo & grossa sicut pollex: & dicitur ꝙ quando ex ista radice exhibetur alicui in potu vel ī cibo cum pane: īcīdit sumens eam ī subet. & ideo vtunē cirurgici qn̄do volūt mēbrū incidere. Et idem auct. dyas. virt9 prime speciei ē ꝙ si coquaē radix in vino donec minuitur tercia ps et colatur & reponiē & accipitur ex ea quātitas. ʒ. j. & administraē ad nimias vigilias: & ad sedandos dolores: & quando fuerit necesse icidere aut cauterizare aliqd̄ membꝝ & volum9 ꝙ non sentiatur. detur ei in potu prius: & si bibatur duo onolos ex succo radicis cum mellicrato faciunt euomere flegma & colerā sicut elleborus: sed si accipiatur plus occidit: & cortex radicis igreditur in medicinis oculorum & in nascalibus: et quando accipitur ex eo medi9 onolus et supponitur: prouocat menstrua et extrahit fetum. et quando ponitur in ano sicut suppositoriuz facit dormire. Et quādo radix eius elixatur cum ebore sex horis mollificat eū: et facit ipsum habilē ad faciendum quācunqz figuram volueris. et quando fit emplastrum cum folijs ei9 recentibus cū sanie est cōueniens apostematib9 ca. oculoꝝ: et apātib9 supuenientibus vulneribus et vlcerib9: et resoluit apāta dura et scrofulas et exituras: et qn̄ fricaē cū eo ēpetigo et baras et sil'iacis. vj. diebus aufert ea sine vlceratione loci: et conferunt attritionibus que fiūt in itinere. Radix vero eius quando teriē contritione forti: et fit emplastrū cum ea et aceto curat herisipilā: et qn̄do misceē cū oleo et melle ē bona morsui venenoso et quando miscetur cum sanie se dat ciragras: et dolorem iuncturarum: et alios omnes dolores: fit autē vinū cū cortice

eius radicis ī hūc modū· absq3 decoctōe
accipiatur ď vino dulci amphora vna· &
proiiciantur tres magne radices in ea: et
detur in potu quantitas triū onolos illi
quem necesse est incidere aut cauterizare
& nō sentiet cauterizatōez aut incisionez
ppter subet qď contingit ei: & qn̄ sumit̄
de ea nimis facit apoplexiam. succus po-
moꝝ eius quando sumit̄ in potu mūdifi-
cat matricē: qn̄ admiscetur ei sulfur & fit
inde mascale abscindit fluxum matricis.
Colligitur aūt lacrimus hui9 plante qn̄
pforatur radix ei9· & colligit̄ qď emanat
ex lacrimo in vase vitreato: verū succus
eius fortior est lacrimo: & nō est in omi
parte radicis tantū de humiditate: ꝙ qn̄
vulneratur emittit lacrimum: quod qdez
experientia sciri potest· Alia species que
nominat̄ marb9 administratur a cirurgicis
quando volūt membrū aliquod incidere
& quando bibitur solatrū quod dicitur
suffocās· ei ē tyriaca· Et idē auct· Rasis
Dixit mihi quidaz ex antiquis babilonie
ꝙ quedam puella comedit quinq3 poma
mandragore: & cecidit sincopizata & to
ta effecta est rubicunda: & quidā supue
niens effudit sup capud ei9 aquā nimis
donec surrexit; & ego vidi hoīes q̄ sūpse
runt de radice eius causa impinguādi: &
accidit eis sicut accidere solet hoībus in
gredientib9 balneum & bibentibus post
exituz vinū multū· nam fact9 fuit vult9
eorum nimis rubicundus & tumio9· Et
idem auct· dyas· Radicem mandragore
multi dant ad amorem·

Leb	id est· lelen·
Lechacahium	·i· lochaium·
Lechachaium	idem quod supra·
Lecharion	·i· cardo benedictus·

Lechina potest stare pro arbore magna
sic vocata: & potest stare pro lilio·

Lecinos	id ē· vsnee·
Lecinosi	idem quod supra·
Lecopolgubrum	·id est· saluia·
Lecodapnodes	·i· perforata·
Lecodion	·i· cotilidon·
Ledan	id est· polium·
Ledamon	id est· siluium·
Ledamo	idem quod supra·
Ledent	·i· laudanum·
Ledeblet	·i· amomum·
Lederionac	id est· cerefolium·
Legia	id ē· esula·
Leghia	idem quod supra·
Lehamon	id ē· bistorta·

Leheng quid est lege lohlengi·

Lehleng	idem quod supra·
Lehelleng	idem quod supra·
Lelar	id ē· bdellium·
Lelard	id est· ciperus·
Lelardi	idem quod supra·

Lelen alchimeta· i· lac asine: nam alchime
ta· id est· asina·

Lelenil	id ē· afronitrum·

CCCCXCVII·

Lelen ara· grece & latine lac· Ru-
ben siue iubon· i· caseus: zeben· i·
butirum· mantega siue mātesia· i·
serum· Sera· li· aggre· cap· lelen auct·
Gal· Lac melius est sanum naturale non
habens infectionē alicui9 alterius humo
ris· aut sup quod n̄ vicit aliqua qualitas
& est clarum ī quo nō ē turbulentia aliq̄
neq3 acuitas neq3 salsedo: immo est in eo
dulcedo pauca: & odor eius est bon9: &
lac quidem quod est huiusmodi est illud
qď generatur ex sanguine sano separato
ab omni malicia: & sani9 lac est mulieris
& maxime cuius corpus ē sanū nō antiq̄
sed iuueīs: pulchre: temperate ꝯplexiōis
cuius nutrimentū est bonū: generatiuum
bonorum humoꝝ: & post est lac aīaliū
quoꝝ natura non est elongata a natura
hominis: sed est prope naturā hominis:
& odor carnium significat sup bonitatē
lactis & sanguinis ei9· Nam sunt quedā
animalia quorum carnes sunt fetide sicut
carnes canis: lupi: leonis: cameli: & vrsi
& quedā carnes sunt boni odoris: sicut
carnes porcorum: pecudum: caprarū: &
boum: & equarum: & asinarū siluestriū
ac domesticaꝝ: & damularum ac eorum
que currunt cursu istorum quoꝝ carnes
comedunt ꝙplures hoīm· natura nanq3
eorum est propinqua nature hominis: &
propter hanc causam administratur lac
caprarum: & alioꝝ animaliū vt boum &
similiū· & fit caseus ex eis: preterꝙ ex la-
cte asinino: propterea quia ē aquosū sub
tile non habens grossitudinem· lac vero
vaccarum est grossum: & lac caprarū est
mediū int̄ vtrūq3: & lac quidē ē velocis
alteratōis quando tangitur a caliditate
aeris: & propter hanc causam precipitur
ꝙ sugat̄ ex mamilla: ne alteret ipsū aer·
Posse· Sera· Et lac quidē est cōpositū
ex trib9 substantijs· sc3 caseata butirosa
& aquosa: & quando tu cognoueris has
substantias: & separas vnā ab alia causa
medicatiōis: iuenies ꝙ vnaqueq3 ipsarū

habet operationē propriam in via nutri menti & in via medicine: & ꝓpter victo riam pinguedinis super lac vaccarū acci pitur ex eo recocta: butirū vero accipit̄ ex lacte caprarū vaccarū & ouiū: sed ca seus est lac coagulatū: & sic caseus non ē lac nisi cum recipit coagulationem & ca= seitatem. Nā illud lac coagulatur super quod vincit grossicies tale quidem est fa cilis coagulatōis: & separat̄ facile qn̄ fit caseus. ex substātia butirosa in lacte vac carū est plus: & quādo coagulat̄ auferē ab eo butirū & fit caseus pinguis: & qn̄ caseus veterascit generat coleram: & hoc significat sapor & odor ipsius. Rabi moyses cap. de lacte. Lac porcinū est ma gis cōforme post lac muliebre: & lac cor rūpit maliciā maloꝝ humoꝝ: lac asininū est humidi⁹ omni lacte & minoris gros= siciei & lac vaccinū ē pīgui⁹: & lac capri num est mediū: vnde lac nō est cōueniēs capiti nec lateribus aptis ad ventositatē. Io. Mes. cap. de aqua lactis est materia infusionū: & ē apta per se medicina bona carens omni nocumēto: & melior ē sum- pta ex lacte iuuenū caprarū & nigrarū & boni pastus: & recenter fetaꝝ: et post illā in bonitate est que sumit̄ ex ouibus & laudatur in se considerata: si recens: si boni odoris: & boni saporis: proprij nō extranei sit: i qua nulla cecidit corruptio est ca. complexionis & sic. in primo vsq3 ad secundum. Idem Sera. auct. Gal'. Et lac cōuenit catarro acuto: & mundificat mēbra a chimis malis ꝓpter suam abster sionem: & adheret membris: & prohibet ab eis acuitatem humorum ne perueniat ad eum: & sedat mordicatōem malorum humorum: & ꝓpter hanc causam cōuenit habentibus vlcera i pectore & pulmone & cōuenit obtalmie q̄ fit ꝓpter catarros acutos: & fit cristere cum eo ad vlcera i matrice: & conuenit vlcerib⁹ ani q̄ fiūt ex humorib⁹ acutis: & ꝓpter hanc causā conuenit emoroidibus: & vlceribus inte stinorum: & in omni vlcere ad qd̄ fluunt humores mordicatiui: & dat̄ i potu illis qui sumpserūt medicinas mortiferas: si= cut sūt cantarides & similia. Sed lac ace tosum administraui i plagis rusticorum & conglutinaui eas cum eo: & ponebam super vulnus aliqua ex folijs plantaginis & curabantur: & cristere ex aqua lactis lauat vlcera sanguinosa: & curat ea sine mordicatione: & lac i quo est caseitas: &

potissime qn̄ in eo extinguuntur lapides igniti aut ferrum curat fluxū ventris: et fluxū abscindit humoꝝ sanguinolentoꝝ & viscosorum. Et idem Sera. in eodem cap. de caseo. Et cōsueui ipsū admistrare cum decoctione cruris porci salsi facta confectione vnguentosa super dolorem iuncturarum cum duricie: & scissus fuit locus per se: & exiuit ab eo virulentia & aquositas multa: & alleuiatus fuit dolor sed caseus recens est contrarie virtutis a caseo veteri: & iam posui eū sup vulne ra putrida cū folijs acetose & curaui ea Et butirū est ca. et hu. in primo. resoluit et maturat: et propter hec administrat̄ in apostematibus que sūt i aure: quando volumus mollificare et maturare cito: et administeratur in vlceribus gingiuarum et liniuntur inde dentes infantiū vt cito oriantur dentes et sine dolore: et confert alijs apostematibus oris: et conuenit iu= uamentū magnum spuentibus sanguinē et habentibus pleuresim: et apostemata in pulmone. Almansor tractatu tercō cap. de lacte Lac recēter mulctū tpamē to existit vicinū: licet frigiditati et hu. parūper approximet: vnde corpus hume ctat et ipinguat: ei⁹ tn̄ cōuersio ē velox quapropter acute febrientibus: vel qb⁹ dolor capitis ex humore acciderit: coleri cis quoq3 qbus frigide ex consuetudine accidūt egritudies: nullo mō ē tribuēdū Dyas. cap. de lacte. Oīe lac generat bonum chimum: et est multi nutrimenti: et mollit ventrem: et cōuenit stomacho et lac quidem veris est aquosius estiuo: et lac animalis pascentis herbas recentes est magis mollitiuū ventris q̄ pascentis herbas siccas: et lac caprinum est minus mollificatiuū q̄ alioꝝ animaliū: quoniā capre vt plurimum comedut herbas sti= pticas et folia arborum: et propter hanc causam est bonū stomacho. Sed lac ouis est spissum dulce et pingue: nō est adeo bonum stomacho sicut caprinum: sed lac vaccarum asinarum et equarum sunt ma gis laxatiua q̄ aliorum animaliū: et oīe lac qn̄ coquit̄ stringit vētrē: et maxie qn̄ exiccat̄ aq̄ ei⁹ cū lapidib⁹ calefactis: et ꝯuenit vlcerib⁹ intestinoꝝ et interioꝝ mē broꝝ: et ꝓprie illis q̄ fiunt in gutture: et canna pulmonis et renibus et intestinis et vesica: et quando abluitur os cū lacte conuenit vlceribus eius: et gagarismata cum eo conferunt vlceribus palati. sed

nouiter mulsum est bonum bibentibus medicinas mortiferas: & illis qui sūpse-runt cātarides· & lac vaccinuꝫ est ad hoc meliꝰ omī alio lacte· & lac asine proprie quādo colluitur os cum eo confortat gī giuas & dentes· Lac vero vaccinum & caprinum & ouinū quādo vnumquodqꝫ coquitur cum lapide litoris cōuenit flu-xui ventris & vlceribus intestinorum & tenasmoni· et qñ fit cristere cum eo solo aut cum aqua ordei: aut cum decoctione gūmi quod dicitur caudare siue handam sedat mordicationes intestinoruꝫ; & fit cristere cum eo vlceribus matricis· Omē preterea lac quando sugitur ex māmilla ipsa est magis iuuatiuū & velocius nu-tritiuum: neqꝫ ita corrūpitur· Et lac mu-lieris dulcius est & nutribiliꝰ omī lacte & conuenit vlceribus pulmonis: & po-nitur ī eo olibanū tritum & dissoluitur ī oculo in quo est vngula aut ulcus: & con uenit· & quādo miscetur cū eo succus pa paueris: & cera: & oleum: & linitur cuꝫ eo super podagrā conuenit· & omne lac est malū spleni & epati egrotāti & sode & epilensie & scotomie: & egritudinibꝰ neruorū & febribus · & lac canis primi partus quādo ponitur super pilos pal-pebre abscindit eos: & sūptuꝫ in potu ē medicamen medicinis mortiferis: & ex-pellit fetū mortuū· sed caseus recens sine sale quādo cōmeditur est nutritiuus & bonꝰ stomacho & boni saporis: & faci lis penetrationis ad membra · auget car-nem: & impīguat: & mollit ventrē mol-lificatione temperata: sed sallitus recens facit totum oppositum eorum que dicta sunt: sed quādo coquitur aut assatur strī git ventrem · & quando fit emplastrum ex eo recenti sup oculum: cōuenit aposte matibus calidis & liuori qui fit sub ocu-lo· Caseꝰ vetꝰ strīgit vētrē· Caseus q̄ fit ex lacte aquarum est multuꝫ pinguis & nutrit multū: & est similis in suo nutri-mento caseo vaccino · & quando butiruꝫ miscetur cum melle: & liniuntur cum eo gingiue pueri: facit nasci dentes sine do-lore & cito· & cōuenit mordicationi gī-giuarū que accidit illo tempe: & butiruꝫ impinguat corpꝰ: & generat carnē ī vul neribus· · Rabi moyses· de lacte Lac generat putrefactionē in dentibus · Et lac porcinū est magis conforme post lac muliebre · & lac corrūpit malicia humorꝝ malorum · Lac asininū est humidiꝰ omni lacte & minoris grossiciei · Et lac vaccinū est pinguius· Et lac caprinū est medium Vnde lac non est conueniens capiti nec lateribꝰ aptis ad vētositatē. Io· mes· capitulo de aqua lactis· Aqua lactis est subtiliatiua· lauatiua· abstersiua propter nitrositatem suam· & solutio eius est si-ne mordicatione: & oppilationū aperiti-ua est: debilis solutionis : nisi misceatur cum ea quod vigorat operationē· Vigo rata em̄ cum lupulo & floribꝰ eius mun dificat sanguineꝫ· Mirabolani quoqꝫ & reubarbarū: & succus rosaꝝ & violaruꝫ & tamarindi: & cassiafistula: et flos fumi terre: & semen eiꝰ addūt operationi eiꝰ & soluūt coleram rubeā: & hūores adu-stos: & vigorat cuꝫ kebulis: & ysopo & basce: & agarico · & educit colerā & fle-gma· cum mirabolanis indis & epithimo & polipodio solutione melācoliā educit & huōres adustos: & cū asaro & yreos soluit colera citrina· & non pretermit-tatur quin cadat in potionibꝰ eiꝰ spica: quoniā magnificat operatōem eius: et ta rasacō et endiuia· et cuscute : lingua arie tis: et volubilis: et spica: et reubarbaruꝫ et absinthiū: et eupatoriū et asarum : et fumus terre: et apiū: feniculꝰ: et amigda le amare: et semīa q̄ttuor: et scolopēdria et alia diuretica nota addūt ei ad oppila-tionū apertionē: et datur qñqꝫ extracto ab eo butiro qñ oporteꝫ causā lenitatis a membris expulsionum abscindere: et da-tur non extracto butiro qñ lenitatem in eis adquirere oportet ; solutione educit coleram: et humiditates adustas cum fa cilitate: et confert manie: et melancolie ; et oppilatōibꝰ oībꝰ: et morb̄ oppitulatō nū sic ydropisi et grossiciei spleīs · et est medicīa bona īfectionū cutis · et febriuꝫ colericaꝝ et lepre· cuiꝰ materia ē colera adusta: aut hūor salsus: aut colera· et cō-uenit oībꝰ egritudībꝰ quaꝝ materia est colera et huōr adustꝰ; aut salsꝰ · sicut est serpigo: ēpetigo: et scabies sicca : lepra et silia · Dosis eiꝰ ē ab · ℨ· vj · vsqꝫ ad · ℨ· viij·

Lelenb:	·i·loleng·
Lelemchabum·	·i·capparus·
Lelissfagus·	·i·saluia·
Leligan·	·i·ameos.
Leligani·	idem quod supra·
Lelisabron·	·i·esula·
Lemat·	·i·cimbalaria·
Lemach·	idem quod supra·
Lemalion·	·i·vsnee·

Lemma demostenes. lema inquit vocat greci grana parua sicca ac dura in oculis apparentia quasi gramina. etiam vocant & cetera. fiunt ex lippitudine desiccata.
Lemina .i. auripigmentu scissu
Lemima. .i. cortex
Lemi. li. de doctrina greca est lippitudo pituita.
Leminac. .i. tapsia.
Leminachi idem quod supra.
Lemusablon. .i. altea.
Lemuban. .i. epatica.
Lemuse. .i. sidlach.
Lena. .i. cortex.
Lenas. .i. punctura oculi.
Lenna. ide quod supra.
Lenason. .i. gariofilata.
Lelesach. .i. apium risus.
Lenzemeiz. fit cum amigdale paruz trite cum melle despumato ponunt & decoquunt. ex quibus parue pillule informantur: & sic comeduntur.
Lenicus. .i. tenta.
Lenicus. ide quod supra.
Letiscus quid est. lege botim.
Lentigo quid est. lege gabalep.
Lenticula aque. ide quod supra.
Lenticula simpliciter plata. i. legume quod uocatur nimicula.
Lenozar. .i. opium.
Lentopodion quod e. lege buthozmarien.
Lens legumen. .i. nimicula.
Lepariosos. .i. vmbilicus veneris
Lepariosi. idem quod supra.
Lepnati. .i. aliqua pars cordis

CCCCXCVIII

Lepidos. i. squama seu bactitura metallorum. que scdm plurimu hac ratione colligitur. massa eris compressa: & in igne calefacta. & in aceto vel lotio extincta super incudem tunditur. ex qua lamule deciduntur. Has igitur colligim9 & reseruam9 Dyas. capitulo de lepida. Lepida bona est: que & patia dicitur. Posse. Dyas. Virtus est ei stiptica: vulnera pascentia abstinet cicatricem ducit. bibita cum mulsa: huores ventris deponit. Multi enim in farinam miscent eam. & pro cathaplasmatis dant: miscetur & cofectionib9 colliriorum quia reuma abstinet & siccat: aspredine palpebraru dissenit: lauat sicut cadimia

CCCCXCIX.

Lepidu est gen9 eruce Dyas Lepidum quod multi gingion appellant: herba est omnibus nota: & in sale & in lacte componitur. Posse. Folia eius virtutem habent viscidam: & vulneraticam: sciaticis medetur. Apij radice addita: & horis quattuor imposita vulnera faciunt: splenetics opitulantur lepras mundant. Radix eius collo suspensa. dolorem dentibus tollit. Gal. vij. sim. phar. capitulo lepidum. Lepidum e genus eruce ex quarto gradu calefacientium: simile nasturcio scdm odorem & gustum & virtutem existens: min9 eo vero siccatiuum: & est fecaragi.
Lepidion. idem quod supra.
Lepidia. idem.
Lepis. idem.
Lepides stomaticos. i. ferrugo de azuro.
Lepidos calco. i. ferrugo ferri vel eris.
Lepidos torotrai. i. scoria ferri vl' auri.
Lepidum. lapsanum.

CCCCC.

Lepnia vel lepnias vel lemnia. illud vocabulum ponitur i antidotario virili in confectione athanasie: & exponitur coiter q est arsenicum: sed falso. quonia m est aperitiuum & mordicatiuum Ymo sciendum q lepnia vel lepnias vel lemnia est omis terra multum desiccatiua & constrictia & vna discernitur ab alia propter determinationem. & propter hoc lepnia vel lemnia vel lepnias scdm dyascoridem capitulo de lepnia. est terra fragilis ex claiuca sordida vbi miscetur sanguis caprinus. Multi istam collectam faciunt trociscos: & capre sigillo exprimunt & vendunt. Hec lepnia rubrica dicit. Et est lepnia alia q sinopida dicit. pro quo lege sinopida que nascit in speluncis capadocie. & post eleuatione ad sinopia fert: & est summe densa grauis iecorosa: viui coloris: & florida: & fulua. & cum resoluit fuluior apparet. Est & lepnia fabrilis q no ita vsib9 medicine couenit. sed dicit fabrilis. quonia fabri proijciunt ipam in igne ad ipam coadunandu vt forti9 ardeat: q latie vocat soldola. Est & lepnia arsenicum. i. auripigmentu: que iuenit i sinonimis antidotarij virilis. Est similiter lepnia fragidos: & e tra sigillata. Sz attedend q n lepnia scribit sine determiatione. debz intelligi illa q est strictior & virtuosior: hmoi e lepnia fragidos Posse. Dyas. Virt9 autem lepnie est contra venena potens. quia stiptica est. miscet

deniq; vulneribus atq; cicatrizationibus
emplastrata cū vīo bibita· et accepta ve
nena vomitibus prouocat: contra om̄es
venenosas maritimas incurrsiones occur
rit· antidotis miscetur· hanc vtiliter por
tant incantatores: lepnia sanguinē spuē=
tibꝰ etiā datur: seu veneni potu vexatis
Lepticos· interpretatur captio inde epi=
lensia.i.superiorum captio vel lesio vel
analensia & chathelensia·

Leppidion ·i·lapsana·
Leptintica· ·i·extenuatiua·
Leporina herba ·i·satirion·

Leporis. puto ꝙ sit quoddam instrumē=
tum quod fit pro naribus·

Lepon· ·i·castanee·

Leptos· interpretatur minutum· vn̄ lep=
tocarion.i.nux minuta· & leptopyritia.
id est· diminutio ignis· Naz pyr ·i· ignis
& leptomeris.i.subtilis substantie· inde
leptintica ·i·subtiliatiua· Vnde plinius·
Lepton.i.centaurea minor·

Leptocareon. ·i·auellana·
Leptokatres idē quod supra
Leptoliatron· idem quod supra
Leptolabam· ·i·osculum·
Leptopirrexia· ·i·subtiles febres

Leptofilon· scd̄m plinium dicitur septi=
ma species titimalli· que dendodes· id est
arborea dicitur·
Lepus quid est· lege arnaben·
Lepus marinus· est animal obstracū lu=
tosum declinās ad rubedinem aliquātu=
lū· intra ptes cuius sūt quedā sil'ia folijs
alusnen· & aliqui dicūt ꝙ est piscis sic
vocatus

Lesa euaret. ·i·lapis lazulus·
Lesar· ·i·almea·
Lesabron· ·i·polium·
Leteman· ·i·ypoquistidos·

Lethes·i·obliuio· īde lethargia·i·obliuio
nis labor· erge·i·labor· sed ergon opꝰ· in
de faregon·i·extra opus vel ocium·

CCCCCI

LEtura scd̄m plinium capitulo
de letura: tyrsum habet oblon
gum ad modū digiti: cauuz in
sūmitate· gerit fructuz in sūmitate ramo
rum triangulū & subrotundū in modum
capparis: in quo trina grana continentur
sub vmbranulo qui intra corticez est· ex
quibus grana septē aut octo potata ven
trē uiscide purgāt· ꝙ si aqua frigida sup
bibatur colerā rubeā & flegma depoīt·
Leuoy·i·populꝰ arbor pro q̄·l· agiros·

Leuosarch· ·i·ypericon·
Leuosarchi· idem quod supra·

CCCCCII·

LEzar· id est· daucus vel daucia
Vbi sciēd̄ ꝙ daucꝰ aliꝰ asininꝰ
alius est domesticus· vnde q̄n
do simpliciter ponitur daucus intelligit̄
pastinaca siluestris· id est· daucus asini=
nus vt Io· Sera· cap· de tyriaca: licz Ca=
siꝰ felix capitulo de empicis dicat ꝙ ē
semen baucie ortensis· Sed sciendum ꝙ
ex dauco asinino vel siluestri melior est
creticus & maioris efficacie q̄ non creti
cus· Sed baucia est pastinaca domestica:
vt ī fine patebit Dyas· Daucꝰ asinorū
habet tres species· vna habens folia sil'ia
feniculo: sed minora & tenera: & virgā
duarum palmarum: in qua virga est ca=
put simile coriandro· florem habens albū
in quo est semen quasi pilosū in magnitu
dine milij minutum & asperū: gustu vi=
scidū & odoratum· Radix est illi vnius
digiti grossitudinē habens longā duobꝰ
palmis: nascit̄ in locis asperis & solanis
Est secund̄ genꝰ dauci asinini sil'e apio
agresti: odoratū viscidum & calidum· sz
melius est creticum· Est & terciū genus
dauci asinorū: folia habens similia corian=
dro & florem albū. cuiꝰ capitellū est sil'e
aneto· quod semen habet oblongum &
graue sicut ciminū agreste· Plinꝰ ca·
de dauco Daucꝰ asininus· folia habet si=
milia feniculo: tyrsos bipalmos; quo me=
lior est creticꝰ· habet eni radiculam ob=
longam: & hastam longā circiter palmū
vnuz: in qua sūmū flosculum vel floscel=
lum inuenitur purpureum Sera· li· ag
gre· cap· Daucꝰ asinorū habet tres spēs
vna habz folia sil'ia folijs maratri· nisi q̇a
sunt minora & mollia: & habet hastā lon
gam circa palmuz binū: & capitella sil'ia
capitellis coriādri: & habet florē albū in
quo ē semē asperū & q̄si pilosū minutuz.
quādo masticat̄ est acuti saporis & boni
odoris: & habz radicē grossitudinis pol
licis: habentē longitudinē circa palmum
nascit̄ in locis siccis & asperis & soli ex=
positis· Et secūda ciꝰ spēs ē sil'is agresti
apio: habēs odorē aromaticū: & acutum
saporem pungens linguā· sed melior est
creticus· Tercia vero species eius habet
folia sil'ia coriādro: & florem albū: & se=
men in capitello: & est simile capitello a=
neti: & capitelluz assil'at̄ capitello dauci
domestice ī sua figura: et est plenū semīe

oblongo simili cimino agresti: & ē acutū Et idem Sera. eodem li. cap. lezar. Est ex ea domestica: & siluestris domestica qui dem ē nota: siluestris habz folia domesti ce: nisi quia sūt latiora eis: & ē in eo flos albus: & in medio ipsi⁹ floris est simile fungo. cuius color est purpureus: & ha bet radicem in longitudine & grossitu dine digiti: & domestica habet radicē in longitudine vnius palmi: boni odoris q̄ comeditur. Posse. Sera. aut. Galieni Virt⁹ agrestis ē que calefacit & abster git: & prouocat vrinā & menstrua: to ta herba facit hoc. maxie vero semē & ra dix. sed quando ex folijs eius fit empla strū super vlcera que incipiunt corrodi: conuenit semen siluestris quando bibit illud mulier: aut facit sibi nascale cuz eo prouocat mēstrua. & quando bibit̄ etiā cōuenit stranguirie: & sterilitati: & pleu resi: & morsibus venenosis Et dicūt qui dā ex ea q̄ est masculus & femina. mascu lus habet sem̄ oblongum: femina rotun dū. que femina quando bibitur conenit impregnationi. Et radix eius prouocat vrinā: & excitat coitū fortiter. & quādo fit nascale cū ea expellit fetū. domestica vero est conuenientior in cibo. Galie. vj. sim. phar. cap. de dauco Dauc⁹: quez quidā stafolinū noīant. Agrestis quidez minus ē comestibilis domestico violen tus tn̄ in omibus. Domesticus autē cō mestibilis quidē. debilior autez: acris. non ē tamen & tantū calefactiue virtutis & propter subtilitatē. Radix autē cū eis q̄ sūt dicta: aliqd ventositatis hz & libidi nositatis. Semen vero domestice habet quidē & ipsū quid excitatiuū ad coitum Agrestis vero semen penitus quidē non inflatiuū. & ideo diureticū & menstruo ruz cōmotiuū. herba ei⁹ ē sufficiēter dya foreticū farmacum exterius positū: ē ta men debilior in omibus respectu semi nū propter admixtionē aquose humidi tatis. ē & ipsa calida scdm̄ cōplexionem. Et idē. viij. sim. phar. cap. Stafilinū. i. pa stinaca. domestica quidē debilior. Silue stris vero fortior ē ad omia. vrinas aūt mouet: & menstrua prouocat: & tota q̄ dem herba. maxie vero semen & radix. Habet autē & quid abstersiuū in se: quo circa & fagedenosa vlcerū quidam cum folijs viridibus & melle cataplasmant aut mundificant. Et idem in li. de cibis cap. de pastinaca. Radices haruz dome sticarū comeduntur. Alimentū quidem minus rapis habentes. calefaciunt autez manifeste. id est in medio secundi grad⁹ & humectant i primo gradu & aliquid aromatizans. indigestibilitas quidez igit̄ similiter ipsis inest & alijs radicibus. vri natiue autē sunt. & si abundat aliquis in ipsarū vsu mali chimi generatur. Quidā autē siluestrē pastinacam vocant daucuz siluestrē magis vrinatiuū quidem existē tem: magis aūt medicinalem iā & multa decoctione indigentē si debeat quis cō medere ipsū.

Lecataid. .i. lapis lazuli.
Liamus. .i. faba.
Lia dicunt̄ lenitiua que leniūt asperitatē gal. ad patrimanū.
Lian. idem quod supra.
Lienten quid est. lege tebemen
Lierna. .i. cascasum.
Lien. .i. intestinum ieiunū
Lieri. .i. blitis.
Liencoli. .i. periclimiū
Liembri. .i. porrum.
Liembiri. .i. acetū
Liembali. .i. absinthiū.
Liembre. .i. oliua.
Lienalis. i. periclimenos. i. matrissiluia
Libanus ē arbor ducēs gūmi: qd̄ dicit̄ o libanū: & libanus est silr̄ mons quidā qui vocatur libani mons: & est mons in quo plurimū orit̄ de libano. vn̄ isti⁹ plā te tres sunt species scdm̄ dyas. capitulo libanotidis: cuius vilior est rosmarinus quo vtimur ad calefaciendū furnos
Libanotidis. idē quod supra.
Libanotida. .i. paritaria.
Libanotus. .i. th⁹.
Libano māne. .i. puluis thuris.
Libanos māna. idē quod supra.
Libanofilon. .i. cortex thuris.
Libannarenos: .i. thus masculū.
Libar. .i. cotula.
Libatina. .i. paritaria.
Libazena. .i. eraclea.
Libra. i. pondus duodecim vnciarū.
Libelil. .i. vsnee.
Libleb. .i. mercurialis.
Liblemon. .i. matrissiluia.
Licena. .i. brion.
Licenaria. .i. aristologia.
Liceprasson. .i. prassium.
Licedone. i. morfea nigra & aspera.
Lichenes. .i. empetigines.
Licium quid est. lege badhadh.

Lici· ·i·species mirre·
Licinũ est maneries terre q̄ comeditur·
Litron· ·i·vitrum·
Lichin··i·limus de petra: & est muscus lapidis·
Lichiridus ·i·cucumer amarus·

CCCCCIII

Lichin·i·limus de petra· Gal·vij·sim·phar·capitulo lichin·Lichin qui in petris·i·empetigo petrarum est quidem velut brion quodam·de genere vero idem nominabatur plantarum·nominatur autem sic ut videtur: eo ꝙ empetigines curat·est autẽ abstersiue simul & moderate & infrigidatiue virtutis·siccatiue vero scd̄m vtrāq;· abstersiuitatẽ enim & siccitatem a petra habet·infrigidationem vero ab aqueitate·in humidis eñ & fetidis petris nascit̄ qđ autem ex talibꝰ substantijs compositum est inflegmonosum existere nullum mirabile est·si vero emorosagias sistit: vt dyas·ait.non habeo dicere·
Licon· ·i·pulegium·
Licom· idẽ quod supra·
Litorion· ·i·aconitũ·
Lidep· ·i·matrissiluia·
Liden alcuar· ·i·lingua bouis·
Lidemon· ·i·barba siluana·
Ligusticꝰ·i·leuisticus: a liguria regione dictus·
Ligustrũ·quidam exponunt ꝙ est volubilis maior q̄ per sepes & macerias serpit Alij vero caprifoliũ dicũt·quidquid sit flores habet albos· Virgilius in bucolicis·Alba ligustra cadunt &c̄·
Liguris quidem lapis est sic vocatus·
Ligus· ·i·castus agnus·
Ligurus· ·i·lapis ceruarius·

CCCCCIIII.

Ligustici scd̄m dyas·capitulo ligustici: multum nascitur in liguria prouincia: vnde & nomẽ accepit.nascitur & in monte vicino alpibus·sed ciues panacem illum vocāt·ideo quia radix eius alba est: & odorata simil' panaci cui virtus vna est cum panacis virtute·nascitur in locis altis & asperis & vmbrosis: virgam habet longam & nodosam similem aneto: in qua virga folia sunt similia meliloto: sed molliora & odorata·que folia i cucumere tenuissima sunt & diuisa·in virge summitate caput est vmbraculosum: vbi semen ostendit quod semen nigrum est & oblongũ sicut feniculi: gustu viscidum & odoratum aromaticum· Posse·Dyas·Virtus est mictualis·Radix eius alba est similis panaci eracleontico & odorata·Virtus est radici & semini eius calida & peptica· doloribus omibus intraneorum occurrit inflamationẽ stomachi soluit: ictibus venenatis oppitulatur: vrinam prouocat: menstruis imperat si bibatur: antidotis que colicis prosunt admiscetur·Radix eius tũsa & supposita idẽ prestat. Radix eius & semen oxiporijs necesse miscet̄ confectionibus etiā digestibilibus vtiliter adhibet̄·quia eustomaca est·vñ multi ciues ipsius prouincie eo pro pipere vtunt̄ condituris miscentes: & multi semẽ siselei & feniculi addunt illi·Quidā dicunt ꝙ est leuisticũ: sed falso
Lignum optimũ· ·i·lignum aloes·
Lignũ scriptũ· ·i·siliqua·
Lignũ· idem quod supra·
Lignũ mortuorum quid est·lege hictā
Lignũ nodosum· ·i·meu.
Lignũ arabicũ· ·i·lignũ aloes·
Lignũ indum· idẽ quod supra·
Lignũ thimũ. idẽ quod supra·
Lignũ aloes siluestre quid est·l·xiloaloes siluestre·
Lignodes· ·i·acre vel acutũ·
Lilialis· ·i·alguascen.
Liliũ ligustrum.i·flos volubilis maioris sepes ascendentis·

CCCCCV·

Lilium latine·arabice ansea vel alstoscā·grece licina vel kiriõ Sera·li·aggreg·cap̄·Ansea id est·lilium·Est enim calide & sicce cõplexionis in secũdo·ex eo est domesticũ & siluestre·sed siluestris sũt spẽs: & noiatur vna arsemetim.i·celeste: et ẽ albũ qđ est notũ: & vocat̄ liliũ aezet·i·yreos· Et idẽ aut·gal·Flos eiꝰ ẽ cõpositꝰ ex terrea substantia subtili·& ꝑpter illud adquisiuit malũ saporem: & ex substantia aquosa tempata·Et eiꝰ virtꝰ est que desiccat desiccatione tẽperata: & abstergit abstersio netpata·Sed celestis folia sũt silia folijs alteriꝰ: nisi q̄a sũt latiora & magis viscosa: & habet stipitẽ sup quẽ est flos hñs colores diuersos: & est albꝰ citrinꝰ purpureus & celestis·ꝑpter diuersitatem istorum colorum nominatur yris·id est. arcus celestis: & habet radices nodosas & habet odorem bonũ·substantia eius ẽ subtilis: & virtꝰ eiꝰ calefacit & subtiliat

mundificat & maturat. Sed alia ſpecies
lilij agreſtis que dicitur yreos eſt herba
hñs folia & virgas ſilia folijs & virgis
yris: & habet florē croceum vel album
amari ſaporis paꝝ: & ſemē molle: radicē
vnā ī groſſitudine digiti: boni odoris. na
ſcitur ſub arboribus & locis vmbroſis.
Eſt alia ſpecies lilij ſcđm plinium: ut ap
paret ſi leges xifion que ſic vocatur Et
eſt xifion. id ē. gladiolus ſegetalis. cuius
folia ſunt ſimilia folijs q̄ dicitur yreos
niſi quia ſunt breuiora & ſtrictiora &
habentia ſūmitates acutas: & ſtipitem
vniꝰ brachij longū aſperū plenū. ī cuiꝰ
ſūmitate eſt flos duplitatus diuiſus ab ī
uicē: cuius color eſt purpureus: & ſcđm
ſemen rotundum: & habet duas radices.
vna quarum eſt poſita ſuper aliam. &
ſunt parue rotunde ſicut duo cepe: infe-
rior extenuata. ſuperior vero pinguis.
naſcitur in locis occultis. de illa ſpecie ha
bes ſi leges fagaſmōtē. Eſt alia ſpēs lilij
agreſtis: que dicit̄ caſoras vel gladiolus
& gre. vocat̄ dixeris: eſt habēs folia ſilia
folijs yreos: niſi quia ſunt latiora eis: &
ſūmitates ſubtiles habet. virgā q̄ egredit̄
ex medio folioꝝ eius ex longitudīe vniꝰ
brachij: & ē groſſa multū: & habet va-
ginas habentes tres angulos: & ſuper
vaginam eſt coloris purpurei: & in me-
dio eſt rubeus: & habet ſemē cucumeris
nigrū acuti ſaporis: & habꝫ radices mul
tas habentes nodos longos rubeos. &
illa ſpēs dicit̄ gladiolus: ſicut habes ſi le.
dixeris. Eſt alia ſpēs lilij agreſtis q̄ dicit̄
ſapa: & eſt habēs folia ſimilia folijs illiꝰ
ſpēi que dicit̄ caſoras: niſi quia ſūt ſubti
liora & magis inclinata & lōgiora: & ha-
bent ſtipitem & ramos: in quoꝝ ſūmita-
tibus ſunt quedaꝫ folia que oriunt̄ in eis
rotunda ſicut pillule in quibus eſt ſemen
eius. Dyaſ. cap̄. de lilio lilium. hec eſt
lecina quā multi in coronam ponunt: &
eſt oībus notum. cuius flores albi ſūt
ſatis. Eſt aliud genus lilij quod vocatur
yris illirica: folia habet ſilfio ſimilia vel
gladiolo: ſed maiora & vaſtiora: flores
habet & ſuperiores inclinatos ſibi inuicē
diuerſis coloribꝰ. i. albo: aut mellino: aut
purpureo: aut venetino. Radices ſunt
ſibi dure & curue & odore bono plene
he radices colligende ſunt: & filo inſerē-
de: & ſic in vmbra pendētes ſiccāde ſūt
dura & breuis & coloris rufi & odoris
boni. eligenda eſt in guſtu calidior. q̄ cū
tunditur: ſternutamenta ꝓducit. Eſt aūt
ca. nature & leptitice. Eſt & aliud genꝰ
lilij qđ grece vocat̄ xifion Eſt aliud genꝰ
quod vocat̄ dixeris: que inueīes ī ꝓprijs
literis Poſſe. Gal. vii. ſim. phar. ca-
pitulo de lilio. Flos lilii domeſtici cōple
xione mixtꝰ eſt ſubtiliū partium quadā
ex terreſtri ſubſtantia. vnde habet & eaꝫ
que in guſtu amaritudinē & ex quadam
aquoſa eucrita. Vnde oleū qđ ex eo eſt
pigmentum immordacis & dyaforetice
& mollitiue eſt virtutis. ex quibꝰ & du
riciebus que in matricibus aptiſſimū eſt
Radix autem & folia per ſe trita ſiccant
& abſtergunt & dyaforant moderate.
Sera. Cōuenit combuſtioni ignis qñ
aſſatur: & teritur cum oleo ro. & ponit̄
ſuper locum combuſtionis & dimittitur
donec curetur: quoniā cōbuſtiones egēt
medicina que deſiccat & abſtergit cum
temperamēto: & eſt bonū ad incarnādū
oīa vlcera: & mollit duricies matricis
& prouocat menſtrua: & oleum reſoluit
ſine mordicatione & mollificat. & ideo
conuenit duriciei matricis. folia eius in-
carnāt & abſtergūt abſterſione debiliori
q̄ radix. & quādo coquunt̄ & ponūtur
ſuper combuſtionem ignis: aut ſupra qđ
cunqꝫ vulnꝰ faciunt incarnari vlceratōꝫ
coꝝ: & ſunt quidaꝫ qui infundunt flores
eius in aceto: & vtunt̄ eis ad incarnandū
vulnera: & contundit̄ flos eius: & expri
mitur ſuccus eius & coquitur in aceto &
melle. ita q̄ ex ſucco ſit quiquies plus q̄
acetum & mel: & eſt medicina cōueniēs
ad oīne quod eget exiccatione ſine mor
dicatione: ſicut ſunt vulnera magna. &
proprie que fiunt in capitibus muſculoꝝ
& ad vlcera omnia que ſunt difficilis in-
carnationis: Sed alterius ſpeciei lilii que
dicitur yris. & eſt lilium agreſte ſcđꝫ eū
dem autorē gal. ſubſtantia eſt ſubtilis &
mundificat & maturat. & cōuenit ſpēbꝰ
tuſſis: & facit aſcendere ſcreatū a pecto
re: & curat tortiones ventris & vlcera:
ſordida & qñ bibit̄ cū melle et aq̄ calida
laxat ventrem. Et alterius ſpeciei lilii a-
greſtis que dicitur yreos ſecundum eun-
dem autorem gal. Radix eſt non rotūda
ſed lata habens digiti groſſitudine in o-
doris boni: et ſapor eiꝰ eſt ſtipticus. vir
tus eiꝰ reſolutiua: et cōuenit doloribꝰ dē
tium: qñ fit ablutio oris cum decoctōne
eius: et quando coquuntur folia eius cuꝫ
vino et fit inde emplaſtrum apatibꝰ et

exiture matricis quorum humiditas nõ=
dũ ꝑuenit ad saniẽ: resoluit ea. cuiꝰ virtu
tes latiꝰ inuenies si le. yreos. Et alteriꝰ
speciei lilii que dr̃ casoras scd̃m eundem
aucto. gal. Radix habz substãtiã subtilẽ
et ẽ desiccatiua et resolutiua. Semẽ vero
eius habet eãdem proprietatem. verum
fortior est in radice. Virtus vero semis
est que prouocat urinã: et curat duriciez
splenis. Idem aut. dyas. Radix conuenit
vulneribꝰ que fiunt in capite et fractu=
re eius. et quando miscetur ei tercia ps
ponderis eius de flore eius: et de cẽtau=
rea quinta pars eiꝰ: et melle parũ: et fit
inde emplastrũ sedat dolorẽ: & extrahit
ossa fracta: & omnia infixa carni ex spi=
nis & sagittis & similibus. & quãdo fit
emplastrũ cũ eo curat apostemata fleg=
matica & apata ca. & q̃ndo bibit̃ ꝯuenit
cõtritionibꝰ lacertoꝝ & dolori lateris et
strãguirie & sciatice: & qñ bibit̃ cũ vio
cõfert morsibus venenosis: & prouocat
menstrua. & quãdo bibit̃ ex semine illiꝰ
pondere tritum anolusath prouocat vri
nam prouocatione forti. Et quando bi=
bitur cuz aceto resoluit apostemata sple
nis. Dyas. Flores lilij domestici pos=
sunt emollire duricies neruorum. Folia
eius cocta & imposita ad conbusta ꝓfi=
ciunt loca: vexationes serpentum curãt
succꝰ eiꝰ melli admixtꝰ ac decoctꝰ ĩ va=
sculo nouo: vlcera vetera medet̃. Itez ra=
dix eius cocta atq̃z cum oleo trita ignis
vstionibꝰ ꝯuenit: & mollit etiã matricez
& menstrualem purgationem adducit:
Semen eius potui datum menstrua ꝓuo
cat: & partũ deijcit: & ad serpentis mor
sũ facit. Lilij flores leptomeres sunt o=
leũ ex floribus ipsiꝰ dyaforeticũ est. & si
ne aliq̃ mordicatione malacticũ. est vtile
ad omnem duriciẽ matricis. in cõfectioni
bꝰ vero ꝓ oleo sicionio mittit̃. Radix
eius & folia per seipã trita desiccãt huõ=
res & proijciunt mediocriter & digerũt
& vsturas sanant. Radix vero eius co=
cta sub prunis & trita cũ oleo rosarũ: et
imposita vsq̃z ad cicatrices sanitati vstu
ras perducit. Est etiam omnibus vulneri
bus ad cicatrizandum optimũ medicamẽ
ventrem laxat: & mẽstrua prouocat fo=
lia eius ante cocta in aqua & post trita
& imposita: non solum vsturis & vulne
ribus: sed etiam in vlceribus cicatrices fa
ciũt. Succꝰ vero foliorum eius cum ace=
to et melle coctus: ita ꝙ quinq̃z partes
sint succi et aceti due probatũ est medi=
camen vbi nimis desiccari opus est: et in
magnis maxie capitis et musculorũ. et q̃
cunq̃z sũt infixa ꝑ longuz tempus: et vix
ad cicatricẽ venientia. Item Sera. aut.
Dyas. Yris illirica que ẽ alia sp ecies lilij
facit ad tussim: vulnera curat. sanies ĩtra
neorum facile producit: et purgat colerã
et cum mulsa. vij. ʒ. data somnum inui=
tat: tortiones cum vino potata sedat be=
stiaruz venenis occurrit. spleneticis et
contractis: et frigora et horripilatões
febrium cũ vino data medetur: mẽstrua
prouocat. elixatura eius ad duricies ma=
tricis fomẽto ꝓdest et resoluit sciaticos
ꝑ cristere curat. fistulas et etiã empeti=
gines curat. tunsa et cũ melle collirio fa=
cto purgat et replz: et cicatrices ĩducit
collirio facto et pessarij more iniecto se
cundinas educit mulierum. facit etiaz ad
duricies veteres cocta et cataplasmati=
bus imposita. Puluis etiã eiꝰ cum melle
vulneribus et vbi ossa nuda fuerit im=
posita replz. dolores capitis cũ oleo ro.
et acceto. vt cataplasma capiti imposita
tollit lentigines: et papulas que in facie
nascunt̃ cum elleboro albo misso et mel=
le cataplasmatibus impositũ purgat. pes
sariis et malagmatibus et acopis miscet̃
in oĩbus calasticis vtilis est. Auicẽna
de viribus cordis. ait ꝙ confortat cor.

Lilium celeste .i. yris ilirica vt supra
Lilimbar. amigdale amare
Liligi .i. succus herbe que arabice dicit̃
nil: et est indicus.
Lilingalio. .i. pastinaca.
Lilistagus. .i. saluia.
Limacia. quid est. lege halzum.
Lima marina. .i. rima marina.
Lima fragis .i. auripimentũ.
Limpha. .i. aqua.
Limphaticus .i. ydrofonicus
Limeri. scd̃m plinium herba est a qua sa
gitte inuenenãtur.
Limesar. .i. vsnen.
Limesari. idem quod supra
Limilac. .i. alac.
Limiosios. .i. centaurea.
Liminiũ. .i. panicum.
Limisiar. .i. afronitrum
Limpitudo. ẽ supfluitas q̃ exit ab oculo.

CCCCCVI

Limõcellũ oĩbus est notũ: cuiꝰ
odor ꝯfortat cor. et eiꝰ acetosi=
tas ẽ fri. et sic. et valet syrupꝰ

ex eo factus contra febres pestiletiales.
Limocostida .i.linostosis.

CCCCCVII.

Limolion est herba sicut bleta sil uestris. Dyas. cap. limolion Limolion est herba tyrsum habens lilio similē: & folia blete similia: semen plurimū rubrū redarguentis sive stiptice virtutis. Gal. viij. sim. phar. ca. de limolio. Limoliū fructū habet austerum cū vino ipm dāt ciliacis & sanguinem spuentibus. iuuat aūt ad fluxū mulierum.

CCCCCVIII.

Limon fructus pulcer odorat? plenus succo acetoso valde apto salsamentis: & ipse etiā comeditur sale condit? nusq̄ memi me de ipso legisse apud autorē autenticū: nisi apud Auic. in quarto canone de cura febriū acutarū in generali vbi iubet dari aquā acetositatis limonis salliti
Limos per ypsilonem pestilencia: sed limos per iota est fames
Limus: .i.panicū.
Limura. .i.calx viua
Limus lapidis quid est. lege lichin.
Limus aquaticus.i.limus qui inuenitur super aquas pro chimolea in tumore pedum: a plinio ponitur.
Limus siliter ponit̄ p fructu: & ē limō.

CCCCCIX.

Limaria herba est similis esule vel lino. pter quod limaria vocat̄: & differt ab esula: quoniā esula lactescit: linaria nō. Vnde uersus. Esula lactescit sine lacte linaria crescit Posse. Succ? eius valet contra herisipilas inunct? & cū succo pimpinelle mixtus: et ipsa sola valet ad cancrū trita & imposita ad hoc similiter sucus eius valet.
Linlas .i.petra.
Limpha.i.aqua: inde limphat?.i.aqueus
Linnosa. .i.cētauria maior
Linesia idem quod supra.
Lineon. .i.oleū de semme lini
Linilualcohal. .i.perna.
Lini semen quid est lege bararichibene
Linichimis scdm dyas. in pprio cap. ē geniculata vel ballaria: & ē valeriana. pro quo lege fu.
Linchidis. idem quod supra.
Linchiti semen ponitur ī confectione mitridati ī antidotario virili: & ē sem viole
Lingias. .i.petra.
Limpidatoria. .i.mundificatiua.

CCCCCX.

Linostosis grece vl' linozotis aut parthemon ara. alibleb. latine vero mercurialis. Dyasco. capitulo de linostosis.i.mercurialis: folia habet ozimo similia hastas sicut elsine: & ramulos breuiores: & manes cum furcis plurimis ac densis. femina vero ē maior: que etiā appellatur cheligion: sem habens quasi acinos & quamplurimos. Masculus vero minor atq3 rotunda semina habens: & velut binis testiculis pueris exordio natiuitatis ornata: capitella minuta habens circa foliū sicut epithimum & semen rotundū. Auerois in li. colliget cap. de mercuriali Est ca. & sic. complexionis ī primo gradu Posse. Dyas Vtriusq3 fructus elixus & comestus ventrem mollit. Elixatura eius accepta humores aquosos purgat. Dicitur vero q̄ folia femine trita & veretro puncta siliter bibita feminas generare facit: & folijs masculi sili disciplia factū masculos gnare fāt. Et idē cap. de capone. Capo coct? mercuriali & iuscellū ei? acceptū depoīt huōres crudos & nigram colerā vtilis ē ī talibus febrib? & typicis egritudib?: tremorib? & īflationib? stoāchi asmaticis & arteticis singulare psidiū est. Gal. viij. sim. phar. cap. de mercuriali linosostida.i. mercurialis. vtuntur omes quidē ea ad ventris subductiones solum. At vero si temperās quis voluerit cataplasmare eam inueniet dyaforetice sufficienter virtutis.
Linostrofon. .i.marubium
Linos. .i.linum
Linomotis. idem quod supra
Linotes agria. idem
Linozatis. idem
Linublet. .i.ypericon.
Linusarch. .i.affodillus.

XI. CCCCCXII.

Lingua canis latine. grece cinoglossa: a cinos qd̄ est canis: & glossos qd̄ est lingua: inde cinoglossa.i.lingua canis est herba similis arnoglosse: nisi quia sunt ei coste apparentes in folijs eius: sed sunt leuia satis: & ē in eis borra apparens. Posse. Medet̄ vlceribus oris. & alijs vlceribus fraudulentis frigide & sicce complexionis: & curat alcolam: balneum decoctionis ei? curat gomoream

·CCCCCXII·

Lingua bouis la. vel buglossa: arabice ledenalchaur: grece aleptofilon· Sera. libro aggre· capitulo ledenalchaur auct· dyasco· Ledenalchaur siue lisen althaur· id est. lingua bouis: & est planta que assimilatur herbe que dicit̄ caromas: et habet folia versus terrā aspera & nigra & assimilatur in figura sua lingue bouis Plinius capitulo de aleptofilon· Aleptofilon ē herba lata habens folia: & canna eius est plana rami canne ei⁹ sūt sicut pedes locustaꝝ & color eius ē ex viridi & citrino cōpositus. la· dicitur buglossa Posse· Sera· auct· Alcauzi· Est frigida & quādo flos eius cōburitur conuenit fluxibilitati dentium & gingiuaruꝫ; & ad alcola proprie que accidit in ore puerorum: & omnibus infirmitatibus que fiunt in ore: conuenit cardiace que fit a colera: & quādo aliqs vult eam sumere sumat cuꝫ bolo armeno Gal'· vij· sim· phar· capit'lo d̄ buglossa secundum translationem ara· Virtus ei⁹ est calida parū & hu. & cōuenit tussiētibus ex asperitate canne pulmonis: & cocta cū mellicrato aut proiecta ī vino inducit letitiā· Et idem eod̄e libro & cap'lo secunduꝫ translationē gre· Buglossū hu. & ca· est cōplexiōis: vnde ī vino potata leticie causatiua credit̄ esse· conuenit aūt & eis qui ꝓpter asperitatē gutturis tussiunt in mellicrato cocta· Auic· de viribus cordis dicit ꝙ confortat cor·

Lingua arietis id est· arnoglossa·
Lingua agnina idem quod supra·
Lingua bubuli ·i· bectonica·
Lingua equi idem quod supra·
Lingua auis quid est lege lisenalhasafir.
Lingua ceruina ·i· scolopendria·
Lingua passerina· id est· centumnodia vl' poligonia: sꝫ lingua passeris dicitur ara· lisenalhasafir: & ē planta que crescit sup terrā ad longitudinē vnius cubiti: habet folia viridia: sic̄ nasturciuꝫ: virgas subtiles & nigras citrini coloris: nascitur in sepibus in oriente: habet flores citrinos & albos: & vaginas ꝓuas: & in qualibet est granū paruum mm⁹ grano melonis
Lingua asini est planta habēs folia rugosa non magna: habēs radiculas odoris ligni cipressi fragrantia·
Liparidum· id est· liquidū: & est alumen limpidū· id ē· liparidū: sed quidam dicūt ꝙ alumē liparioum dicit̄: quoniā de lipa ris insula fertur·
Lippi ferrei ī antidotario virili· i· trocisci splenidon: & est squama ferri que lippidos dicitur·
Lippitudo est superfluitas que in oculis abundat·
Lipotomia sincopis malfacio: absolutio spumatio idē: & est defectio cordis inde dialipidos sū dialipon· i· defectio cordis
Lipothomia idem quod supra·
Lipomenos id est· deficiens·
Liporgeon ·i· argilla·
Lipos id est. limpitudo·
Lippotomia ·i· limpitudo·
Lipurial id est. leporina·
Lipurialos idem quod supra·
Lippum ·i· iunci radix·
Lipt ·i· rapa.
Liquamena ·i· amaracus·

·CCCCCXIII·

Liquiritia latine: grece glicoriza: ara· slis Sera· libro aggre· capitulo slis· auct· dyas· Slis est arbustum habens ramos longos duobus brachijs. habꝫ folia similia folijs arboris masticis: & super folia ē humiditas que adheret manui: & flos eius similis herbe flori dicte brachion: ē & purpurei coloris: & semē eius est ī magnitudine seminis arboris dicte kalatabas: veruꝫ est aspius eo: & habet radices longas in colore suo similis ligno quod nominatur in oriente bussum: aut sicut radix gentiane: & est ī eo stipticitas cū dulcedine et exprimitur inde succus Dyas· cap̄· glicoriza· Et est que nascitur in capadotia aut in ponto: frutex est habens virgas longas duoruꝫ cubitorum in quibus folia sunt spissa & similia lentisco: sed pinguia & glutinosa florem profert iacinto similem: semen habet simile platani & asperum quod semē est latum: sed rufum: & oblongum sunt illi radices bussei coloris & longe sicut gentiane constricte & dulces q̄ exiccanē vt liciū· Plinius cap̄· de liqritia Glicoriza herba est que nascit̄ in campis gustu dulcis: & cum dulcedine abundante: de qua succus extrahit̄ & medicorum vsui seruatur· Cassius felix· cap̄ · glicoriza Glicoriza gre· ex eo dicta ꝙ dulcem radicem habet· glien enim grece dulce dicit̄·
Gal'· vij· sim· phar· cap̄· de liqritia· Ma ius iuuamentū qd̄ in liquiritia ē: est ī succo eius radicis: & substantia ei⁹ ē ꝓpinq̄ substantie nostri corpis: & valde similis

est ei: sapor eius radicis e dulcis cum sti pticitate pauca: virt9 eius frigidior com plexiõe hominis: et est tepide caliditatis & ideo est prope complexionẽ equalem & est hu· temperate hũiditatis· Theo dorus priscian9· Liqritia est eligenda nõ multũ grossa nec nimis tenuis: q̃ ĩ terra crocea fit que etiã cũ frangitur leuis ẽ: et interius subalbida: sed nigra vel viridis abijcienda est: succ9 ei9 fortioris efficacie est qui efficitur sic· cum viridis est radix concutitur bene: & in aqua decoquitur fere vsq3 ad cõsũptionẽ postea exprimit̃ & desiccatur in sole· & in rotunda corpu scula secundum formam vasculorũ for matur· Alij sophisticant hoc modo· faci unt puluerem liquiritie et coquunt in aq̃ & addunt mel & faciunt vt diximus·

Posse· Dyas· Vires habet relaxantes cum dulcedine exhumiditãtes: vñ & sitiz sedat: & renum & vesice mitigat dolorẽ & prouocat vrinã & menstrua: & omnẽ tumorẽ tunsa & imposita placat: succus ipse asperdinem arteriarum dislenit: & non solum tracheam arteriam sanat: sed etiam scabiosam vesicam qui succus diu sub lingua retentus glutiri debet: quia estuationem stomachi tollit: & tumorem stomachi & epatis tollit ac compescit· Radix vesice et renũ vulneratione curat bibita cum dulcore sitim phibet: vulneri bus vtilis ẽ: radices ipse masticate sunt stomatice: elixatura radicis omnia ista fa cere nouit· ipsa radix in puluere redacta & imposita pterigia detergit· Gal. Gli coriza asperitates nata est remouere: nõ solum in arteria: sed in scabiosa vesica p pter mediocritatẽ complexionis· The odorus priscianus· Valet contra omnia vitia pectoris decoctio eorũ in aqua & ĩ pleuresi & peripleumonia: aqua decoctõis eius valet contra tussim: ad idem valet electuarium factũ ex succo liquiritie & melle: liquiritia masticata & sub lingua retenta sitim & asperitatem stomachi & gutturis mitigat·

Liriou interpretatur fluere: ide collyriũ quelibet medicina qua vtimur in liquida substantia: vel que fluxũ mouet: vt sup positoria & similia· nescio tñ vnde appri atur hoc vocabulũ ad designandũ tantũ quod ponitur in oculis·

Lisariab ·i· gariofilata·

Lissa ·i· arbor: cui9 folia sũt similia folijs citoniorũ: & habet fructũ similẽ galle·

Lisematide ·i· cantarides·

Lisen ·i· lingua·

Liseos grece dissolutiuum· Paulus cap̃ de freñesi· his inquit & de lini semine: & omnes liseos &c̃·

Lisunatomi ·i· boerago·

Lisenel chemel ·i· plantago·

Lisenabaur ·i· borago·

·CCCCCXIIII·

Lisenbasafir ara· gre· lienulalafir· la· lingua auis Sera· li· aggre· cap̃· lisenbasafir· Lingua auis ẽ arbor similis arbori dirdar: nisi q2 foliuz eius est longum simile folio amigdali: & fructus eius qui dicit̃ lingua canis· sunt racemi & palmites qui diuidunt̃ in che rarnub simillis folijs oliuarũ: nisi quia sunt minora satis: & intra quãlibet che rarnub est medulla similis lingue auis ex terius rubea & interius alba: declinans paululũ ad citrinitatẽ: sapor ei9 ẽ acut9 mordicatiuus cum pauca amaritudĩe: & qui ponit eius virtutem ca· in fine secũdi non elongatur a veritate: & conueniens est dicere q2 cuz caliditate sit humiditas: quia non apparet mordicatio eius postq̃ bene masticatur· Et sciendum q2 est alia lingua auis que est debilitãs stomachuz & prouocans ventrem: & est corrigiola maior: & ista non est illa de qua locutus est Sera. Nam idẽ· Sera· ĩ cap̃· de augen tibus in coytu dicit: q2 lingua auis est lin gua passerũ· Itẽ idẽ dicit in· vij· in cõfe ctione pillularuz indarũ: q2 assimulãtur pellicule vel corticule que ẽ in medio bac ce lauri· Auicen· capitulo de augenti bus in coitu inter medullas computat ñ est ergo quã ponit Sera· & Auicen· her ba: sed est prima species per Serapionez descripta: vnde quãdo ponitur simplicit̃ prima debet intelligi· Posse· Serap̃· autoritate Aben Mesuay· Conuenit do lori lateris: & pu ocat vrinam: auget in spermate: & corroborat libidinem· Et idẽ autoritate Damasceni· Et conuenit car diace· Et idem auct· Bedigoras· Auget sperma· Et idem auct· Rasis· Prohibet cardiacam & auget sperma· Et idẽ auct· Ysaac· Est ca· & hu· ĩ primo gradu: & de lectabilis: & de pprietate ei9 ẽ cofortare libidinẽ: & auget spma: & hab3 virtutez humectandi cõmesta cũ carnib9 vl' alijs valet similiter ctra siccitatẽ pectoris·

Lisis ·i· dissolutio·

CCCCCXV·

Lisimachion secundum dyas. proprio capitulo. Hastas habet maiores & fruticosas: circa quarum nodos folia minuta habet salici similia. florem purpureum aut aurosum: nascitur locis humectis Posse. Dyas. Succus herbe huius stipticus est. sanguinem reiicientibus maxime prodest disintericis potui datus & suppositus subuenit: fluxum matricis mulieris abstinet suppositus: naribus profluentem sanguinem fronti illinitus statim stringit: vulneribus recentibus paracolesiz facit: herba fumigatione adhibita vim veneni longius arcet & sorices occidit. Gali. vij. sim. pharcapitulo Lisimachion predominantem habet stipticam qualitatem: propter quam & plagas consolidat: & emorosagias ex naribus sistit emplastratum: & aliarum etiam emorosagiarum idoneum est farma cum ipsum: & etiam succus eius adhuc magis & bibitus disinterias & sanguinis eductiones & fluxum muliebrem sistit.

Lismia .i. auis cardella.

·CCCCCXVI·

Lissiuia latine: grece coma Dyas. Lixiuia inter caustica mittitur: & est ad vsum medicine efficacissima ex cinere quercus: non solum proficiens hominibus sed pecoribus que tensione pulmonis vexantur: & quibus venenata res aliqua obsistit bibita enim statim salutem affert: vtilis est etiam in humectantibus & in fistula: et ad difficilia vulnera sananda: & callosa et longi temporis sordida: que nullam medicinarum per longum tempus senserunt virtutem: quotidie lauanda sunt: & sic sananda apto medicamine quia virtus lixiuie non sanat sed vulnera ad sanitatem disponit. Cinis ex sarmentis stipticus est: & ano & in recente vulnere & in profluo positus sanguinem sanat. Cinis ex sarmentis oliue acerrimus est: & ex nucleo puro acrior est: & hec lixiuia vulnerum canceromata omnia aufert: & ex hac lixiuia sordida vulnera lauanda sunt. Caprifici cinis acer est: sed brassice omnibus superioribus acrior est. Cinis caprifici corticis pruriginosas & sordidas empetigines aceto acri prelotas sepius suppositus sine dubio curat. Gali. vij. sim. pharcap. coma. Coma .i. lissiuium (illud quod est quasi lotio cineris ita nominatur) abstersiue autem est & siccatiuissime omnium: & quod ex cinere ficulnee: & titimalli fere iam putrefactiue est virtutis. que qualis sit in v. libro pertransiui.

Litargia .i. obliuio.
Litargio .i. stupor.
Litargirum .i. spuma argenti: & est nomen compositum a lithos quod est spuma: & argiros quod est argentum: pro quo lege marechet.
Litargas subere est solutio cum somno.
Litagluchichi est species mirre.
Litarmenium .i. lapis lazuli.
Liteta id est. verruce.
Litemus .i. stercus muris.
Litenas .i. empetigines.
Litreatin id est. vsnee.
Litia valeriana.
Lithiasis interpretatur lapidatio .a lithos quod est lapis: inde lithopotridus. i. lapis rotundus: vel lithiasis. id est. vicium lapidis vel lithiasis .i. calculatio. & est egritudo mala. scilicet a lapide in renibus vel vesica existente. Cassius felix. Gal. inquit. lithiuitas calculos vocant.
Lithicolla est genus colle quod inuenies si leges gluten.
Litis. id est folia diuretica omnia.
Lithimum vel alithimum: quid est lege loachium.
Litri id est blitis
Litritos .i. cucumer agrestis.
Litospermonasis. id est. grana solis.
Lithos id est. lapis.
Lithodemon est lapis demonis qui dicitur gagates.
Litodendion. id est. corallus. & est dicere lapidea arbor.
Litospermon. id est. lapideum semen: eo quod est durum vt lapis: & sunt grana solis lege literam culb.
Litostistis id est. saxifraga.
Lithomantimum. id est. gemma que in nocte lucens est.
Litomeris .i. subtilis substantie.
Littopotidus id est. lapis rotundus.
Litron id est. nitrum.
Lixoperitum .i. medicamen infrigidatiuum
Lixofilon id est. cartafilago.
Litocopros id est. stercus lupi.
Litrumbar id est. cimbalaria.
Litrumbari idem quod supra.
Lit id est. rapa.
Lobarda est species calami aromatici.
Lobarflua id est. bardana.
Lobia .i. fassellum: & est fassis gallicus.
Lobirach id est. anabula.
Lobidron id est. hyrcina.

·CCCCCXVII·

LOchalchada arabice: grece & la. medulla ossium. Dyas. capitulo de medulla. Medulla omnis recēs sine sale mollitiue atqȝ virtutis mitifice est. inueterata vero sine sale recorporatiue efficitur relaxando. verum omnibus de medullis melior est ceruina: secūdo vitulina: tercio taurina: quarto caprina: quinto berbecina: verum medulle autumno colligende sunt: quia reliquis temporibus mixte sunt sanguini: & ī eo tempore ossa fragilia sunt: et nunc demū medullas eximere debes cum tu ipē osse fracto eas exemeris. Multe enim in istis fiunt impositure: virt⁹ est omnibus ca. & malactica & laxatoria: & plerotica vulnerum. medulla ceruina puncta oīm bestiarum venena expellit: conficis autē eam ex sepo & reponis similit̄ supiorib⁹ adipibus: medulla omnis leuiter mollire & laxare duricies & tumores potest. recēs aūt colatur emollita superfusa aqua & linteolo expressa: & iterū simili discipliā lota purgat̄ donec aqua purior fiat tunc duplici vasculo resoluta eliquat̄ detracta sorde seu purgamentis: & rursus mortario sinitur coagulari: seruat̄ aūt in vasculo testeo nouo ad vsū: malacticaȝ virtutē habēs & sclirodes copis relaxās

Auic. libro secundo cap. de medullis Ex medullis conuenientior est medulla vitulorum & cerui: deinde tauri: postea caprarum: deinde ouiuȝ: & medulla q̄dē yrcorū & taurorū ꝓprie non castratoruȝ est magis sicca: & medulla extremitatuȝ est magnis pinguis: & medulla ē calefactiua lenitiua abstersiua: mlti nutrimēti si digerat̄: & est bona duriciebus & lapidositati illa q̄ est sicut ceruorū et vitulorū non sicut medulla hyrcorum: illorum em̄ medulla est ca. & sic. Medulla cōturbat stomachum: & delet appetitum. & optet ꝙ cōmedatur cum pipere & seminibus: & ipsa supposita cōuenit duriciei matricis: & fugat vermes venenosos.

Locium id est. vrina.
Lociualium id est. pentafilon.
Lociualion idem quod supra.
Lofac .i. fructus mandragore.
Lofasar id est. asa fetida.
Lofaber id est. nenufar.
Logoar id ē. berbena.
Logoȝ id ē. acorus.
Logozi idem quod supra.

LObachium ara. grece lichimū vel habel vel alithimū: latine granuȝ culcul. Sera. li. aggre. cap. Lobachiū. Foliuȝ eius ē simile folio albena & est herba q̄ habet venas ī grossitudīe pollicis & indicis & longas: & sūt coste ꝓpe terrā sicut scel: & sunt ī eis nodi: & nascuntur ī vnoquoqȝ nodo folia similia folijs balsami & est album: maius: & in sūmitate eius nascūntur flores ī vere & in principijs messium quorum color est color violarum: nisi quia sūt maiores eis & q̄ndoqȝ flos habet fructum magnum in quātitate ciceris plenū dulcis saporis latine vocatur granum culcul. & herba eius inuenitur in locis vmbrosis: & iuxta radices arborum magnarum: & in locis vehemēter hūectis: & temp⁹ collectōis eius est ī tempore messis: virtus ei⁹ ca. & hu. in secundo gradu Posse. Sera. Mouet coytū & auget spma: & erectōeȝ virge: & proprie quando conficitur cum melle vel miscetur cū sisamo: & q̄ vtitur eo nimis incurrit coliricam passionē. Et idē auct. Mesaruget. Quādo bibit̄ post ipsum vinum facit sodam & ꝓprie quando torrefit.

Lobelibet id est. volubilis.
Lobenas id est. camfora.
Lobleng .i. rosule: & sūt quidā tumores nodosi suspecti qui vocant̄ rosule: istud vocabulum ponitur ī antidotario damasceni capitulo de oleo citrino & de oleo citrangulorum.
Loleng id est. betonica.
Loletareb id est. arsenicum.
Lolebau id est. amomum.
Lolium quid est lege stelle.
Loliban id est. affodillus.
Lolibani idem quod supra.
Loma est secūda species vlceruȝ cornee oculi: sed lora ē aqua ī vinacia macerata
Lomalarius .i. vlcus in cornea oculi: sed parum profundum.
Lonitis id est. mentastrum.

LOnchitis secundum dyas. Lonchitis est species gladioli: folia habēs porri similia: sed latiora & rufa: multas habens super radices virgas spansas super terram: & ramos super terram decliues: in quibus sunt flores similes pelicino: sed forma eorum vegete est: & album habet ī medio sicut rostrum & labrum isanum: & sicut lingua

est semen eius lancie simile & trigonū & longum: vnde & lonchitis appellatum ē. Radix est ei similis dauco: nascitur locis asperis & siccis. Plinius capitulo. Lonchitis folia habet rubicunda: semen nigrum simile comedorum: quorum ora patēt: & oblongū i similitudinē lancearū radicem vt daucus. Radix eius cuꝫ vino bibita vrinā prouocat. Item dyas. Est & secundum gen⁹ lonchitis: folia habēs sicut scolopendria sed aspiora. Posse. Folia eius imposita vulneribus tumoreꝫ non admittunt. bibita cum aceto splenē siccant. Gal. vij. sim. phar. cap. lonchitis. Ei⁹ quidē semē triāgulū habet simile lancie secundum figuram. Radix quideꝫ similis ē aliqualiter pastinace: & ꝓpterea vrinatiuum est farmacum: eius vero qui similis ē scolopendrie folia viridia quidē ad consoliditatem vulnerū sunt idonea sicca vero per oximel bibita splenes sclirridos sanat.

Lopinas. i. auripigmentum: sed lepnias fragidos. i. terra sigillata: quidam tamē exponunt ꝙ sit auripigmentuꝫ: licet nō vere sicut apparet si leges lepnia.

Loposspmatis semen est quasi sperma. i. semen herbe que frangit lapidem: & est granum solis.

Loptosspmatis idem quod supra.

Lora. i. vinum quod dicitur puciolū.

Lorasen id est pulegium.

Lorascium id est mentastrū.

Loton i farina fenugreci.

Lotos. i. arbor magna: & est arbor mella vel agrifolium.

Lothos i. species trifolij.

Lotus id est lothos.

·DXX·

Lotura plumbi secundū dyas. cade lotura plumbi fit sic. Accipe mortariū plumbeū & pistellum plumbeū: & mitte aquā & tere ꝙdiu nigrescat: & post liq̄ ꝑ linteolū & refunde & adde aquā ꝙ possit meli⁹ liquari: hoc fac ꝙdiu sufficiat: & postea dimitte residere i mortario plumbū: & tere lauādo sicut lauatˀ cachimia ꝙdiu aq̄ limpida sit Alij vero cōbustū plūbū terunt & lauāt disciplina supiori. Multi vero limaturam plumbi terunt & lauant disciplina superiori. Posse. Dyas. Virt⁹ ē ei frigida & stiptica & pareplastica: malactica alta vulnera replens: reuma oculoꝝ abstinēs superflue carnes crescentes vulneribus depascit: fluxum sanguinis vulnerū bene stringit. ani vulnera & cōdilomata cum oleo ro. medicatur: vulneribus cicatricē inducit: tantam efficaciam habet quātam & spodium: vel tucia: quia scarotica est omnia ista inuenies si leges basas.

Lubem i. olibanum.

Luben idem quod supra.

Lublet i. lupulus.

Lubit i. faseoli.

Lubia idem quod supra.

Lubieta i. almea.

Lubrie idem quod supra.

Lubue. i. arbor cuius gūmi est storax.

Lubusar i. antimonium.

Lubusari idem quod supra.

Lucapsas i. lactuca asini.

Lucath aldeneb. ē id quod auro adheret & est borax.

Lucaridis est lapis egipti⁹ quo fullones vtuntur ad dealbationē pannoruꝫ: lapis qui in aqua velociter soluitur: & est satis stipticus.

Luchabat barbarica est quoddam quod est sic hermodactil⁹: & oritur in africa & est tassus barbassus.

Lucefason i. mentastrum.

Lucifalidon i. sponsa solis.

·DXXI·

Luchia ara. vel lengibi: latine faseolus. Sera. ti. aggre. ca. luchia siue lubia auct. dyas. Folia habet similia folijs plante que dicitˀ cussus: nisi qꝛ sunt molliora: & rami eius sūt subtiliores similes filis adherentes herbis quib⁹ approximāt: & elongantˀ multū donec fit vmbraculū sub eis: & habet vaginas subtiles similes vaginis fenugreci: nisi qꝛ sūt longiores eis & pinguiores: & interius videntur quasi varij diuersi coloris: quia quedam trahunt ad albedinē: & quedam ad rubedinē: & comeditur hui⁹ fructus elixus sicut comeduntur sparagi. virtus eorum ca. & hu. in pmo gradu Posse. Sera. Generant multam ventositateꝫ & ꝓuocant mēstrua: & inflant: & generāt humores flegmaticos grossos: & sūt mali stomacho: & rubei sunt grossiores: & quando sumuntur cum sinapi & comeduntur: sinapis prohibet maliciam eoruꝫ & albi quidem sunt multam humiditatē habentes: et sunt graues digestioni et cimimum iuuat ad digestionem eorum: et comedere eos calidos cuꝫ almuri: et oleo et cimino: et non comedatur cortex eorū

exterior: & bibitur post eos vinum pa=
rum grossum: et preparati cuz aceto sūt
difficilis digestionis propter siccitatem
aceti: et de ꝓprietate eorū est prouocare
menstrua: et maxime qui sūt rubei ex eis:
et ipsi sūt boni pectori et pulmoni: et fa
ciunt somnia mala. Auerrois li. colliget
ca. de faseolis lēgibi Faseoli declināt ad
ca. & hu. & īpinguāt corpus: & ꝓuocāt
vrinā: & sanguinē mēstruū: & laxāt ven
trem: & ꝓprie rubei: & inducunt somnia
mala: & faciunt vertiginē

Luctribos .i. tassus barbassus.
Lucoion .i. viola alba.
Luconai .i. alumen.
Lucublet .i. psillium.
Lufaba .i. mandragora.
Lufabar idem quod supra.

.DXXII.

Luf dragontea bleda saredarecon
vel asclepias ara. gre. dragontiū
la. serpentaria vel viperina vel
collū draconis. Dyas. cap. de dragon
tea. Dragontea siue vt alij asclepias: folia
habet aaron similia: sed plura & minora
cui⁹ virga vel hasta duob⁹ cubitis ē lon
ga: & ipa varia similis serpēti: liuores .i.
maculas purpureas habens solidas vt di
gitus: ī qua semē est simile botruo: ꝑmo
coloris viridis. post maturitatē vero co
lor est ei similis croco: & ē gustu mordax
radix eius bulli habet rotunditatē similē
aaron cuz corio tenui: nascitur vmbrosis
locis & ortis Sera. li. aggre. capitulo
Luf .i. dragontea: & est maior & minor
vbi sciēdū ꝙ maior ē q̄ vocat̄ serpētaria
& illa est habens folia crispa que ponit̄
hic: sed minor est illa que vocatur aaron
& est illa habens folia plana: ꝓ qua lege
aaron. Gal'. vj. sim. phar. capitulo de
serpentaria. substantia radicis ei⁹ subtili
or est substantia radicis aaron. & ī sapo
re ei⁹ ē acuitas & amaritudo & stiptici=
tas pauca: & virt⁹ eius est ca. & sic. ī pri
mo gradu. Io. mes. cap. de luf. Luf est
planta que dicit̄ colundra cōis: & ex ea ē
alia planta habēs folia plana: alia crispa:
& radix plana ē exterius ad nigredinem
attinens: interius vero est alba: crispa ve
ro exterius cinericia: interi⁹ alba ad citri=
nitatez declinās. & sup vtriusqz radicem
eleuantur stipites habentes maculas in
modum serpētis. Melior ꝑs toti⁹ plante
est radix: & melior radix est grossa et cō
pleta & orta in locis liberis: & melius tē
pus collectōis eius est ver: & principiū
estatis: & crispa calidior ē plana. Plana
ca. est in primo: crispa in secūdo Gal'.
dixit. plana ca. est in principio secundi:
crispa in fine: & verius est: & in vtraqz ē
caliditas & acuitas q̄si posita in sup̄ficie
cum substātia terrea: sz ī plana substātia
terrea est vincēs pl⁹: & vtraqz ē abstersi
ua: incisiua: penetratiua: aperitiua: subtilia
tiua humoꝝ grossoꝝ & viscosoruz adhe
rentium. crispa autem ad hec omnia est
fortior. nocz vtraqz acuitate sua stōacho
& epati debili faciens reumatizationem
& mordicationē. et reumatizat ad stoma
chum materias a mēbris vicinis: corrigit̄
primum nocumentum vt propinetur cuz
rob aut melle passularum aut speciebus
alefangie: et secundū nocumētū corrigit̄
permiscendo ei aliquod ex medicinis sto
maticis stipticis sicut est mastix: & cito=
nia: et propinare trociscos diarodon p⁹
eius exhibitionem tollit nocumētum ipsi
us. Posse. Dyas. Semen eius expres=
sum virtutez habet in succo: nam addito
sibi oleo dolorem auriū compescit. lane ī
iunctus in naribus additus polipos ma=
xime curat: et cancros optime sanat: se=
minis eius. xxx. grana cum pusca bibita
caligines oculorum emendat: flores eius
cum ceperit maturescere si a muliere pre
gnanti fuerint odorati: aborsum faciunt
virtus ē radicis ei⁹ ca. vnde orthonoicis
more electuarij accepta medicatur: tussi
entibus et catarrum habentib⁹ maximuz
prestant effectuz: toracis tumores curat
nō reuersuros maxīe si assa aut cocta ac
cepta fuerit. sicca tūsa et ī puluerē ducta
melle addito omīa similiter facere potest
diuretica est: ventrem stimulat cum vino
bibita: vulnera sordida fagedenica cum
brioīa alba: et melle purgat: et cicatrices
curare facit: ex qua colliria ad pustulas
necessarie fiunt: aborsum facit imposita
dicitur ꝙ si quis ex ea radice se tinxerit
tutus ab īcursu serpentū seruatur: aceto
mixta maculas limpidat: folia eius recen
tibus vulneribus necessarie adhibentur:
elixatura eius adhibita ꝑmonib⁹ maximū
presidiuz est: succ⁹ radicis eius caligines
et glauconata et pterigia detergit: radix
ipa decocta et comesta prodest. in īsulis
quibusdam orietis mello addito comedi
tur: est enim feruentis et recorporatiue
virtutis: quā greci metasincreticā vocāt
Item ex ipsa colliria cum melle confecta

atq3 formata fistulis aptantur: facit etiā ad detractionem tardantis vrine: cum melle linita polipos & canceromata con sumit: odor radicis atq3 herbe cōceptōc3 vteri mox facturā corrumpet: semis ei9 grana. xxx. illō efficiūt: acrior ē q̄ aaron & amarior & calidior: & ē extenuatoria plus in se etiam habet vim aliq̄ stipticā cū pua acredine vel amaritudine. Radix autē plus operatiua: purgat em̄ viscera & extenuat pigues & glutinosos hūores & ad vulnera maliciosa optimū medica: men est: quia purgat: & emēdat fortiter cū aceto trita & linita alfos tollit: folia vero eius vulnera & plagas recentes ex ercent Gali. Mūdificat & aperit oppi lationes epatis & splenis & renum: quia subtiliat hūores grossos & viscosos: & conuenit multū vulneribus malis & ab stergit ea: & mundificat mundificatione forti: & virtus foliorum eius eadem: & seminum eius est fortior folijs & radice & ideo curat cancrosa apāta que fiūt in naribus que nominantur multorū pedū & est polipus: & succus luf mundificat maculā oculi que fit ab vlcere: & liniunt cum ea quidam caseum recentē exterius quia custodit eum: & prohibetur ab eo putrefactio. Et idem eodem li. capitulo dragontium. Dragontiū siue serpentaria habet quidem aliquid simile aaron tam i folijs q̄ in radice: sed acri9 est eo & ama rius: ideo magis calefactiuum & magis subtiliū ptium: hab3 aūt & leuē stipticita tē quandā: qua concurrēte cum p̄dictis duabus qualitatibus acris & amara effi cacissimum fit farmacum. Radix tamen expurgat viscera oīa subtiliādo grossos & viscosos hūores malos: assūpta vero vlcerum est optimū farmacū: expurgat enim & mundificat fortiter tam cetera que mundificatione indigent q̄ morfeas cum aceto: folia vero habentia virtutem consimilem tam vlceribus q̄ vulneribus lesum neruum habentibus conueniūt: quantum quidem mīn9 sūt sicca: & tāto magis solidāt. Nam sicciora acrioris vir tutis sunt q̄ conueniat vlceribus. credi: tur autem & caseum humidum: & putre scibilem conseruare exterius ei apposita propter siccitatem complexionis: fruct9 autem violentior est nedum folijs: sed et radice: qre cācros & polipos extermina re creditur: s3 & succus eius q̄ sunt i ocu lis expurgat. Et idē in libro de cibis cap. de dragōtea: & hui9 radicē decoquētes bis aut ter vt deponat qd̄ medicinale cō medere aliquando damus: sicut & radicē aaron quando fortiori indiget virtute q̄ secundum pectus et pulmonē continent viscosa & grossa. Io. mes. Solutione educit flegma subtile & grossum: & mū dificat: & confortat renes: & prouocat vrinam: & excitat coitū: & est ex rebus mundificantib9 pectus & pulmones & cōfert eis super qbus timetur frequētia anhelit9: vel asmaticis ꝓpter exuberātiā humorum viscosorum in eis: & proprie loboc ex succo eius cum melle: et rob: & quandoq3 administrat̄ cum ouis et valet similiter: et dixit democritus iuuamentū vtriusq3 speciei ei9 magnū ē emoroidarū doloribus et ventositatibus eorū secūdū omnem modum administrationis ipsius et sūptu3 et emplastratū: et nos experti sumus: et experti iuuamēti est sup hūore crudo qui est in stomacho et renibus. et dixit Gal. resoluit duricies et apāta dura splenis: et alioru3 menbrorū: et conuenit vlceribus fraudulentis et fistulis: et con sumit additiones carnium in naribus: et prohibet fieri in eis corrosionē et cancrū Succus autem eius distillatur in aure cū melle et conuenit tinnitui et surditati et dolori auriū: et abstergit ipsi9 sordicies et exiccat vlcera eius: vtraq3 eius species est ex rebus que mundificant faciem. et auferunt feditatē cutis: et delēt pannū et lentigines et morfeam ꝓprie cum melle et fiat emplastrum ex ea cū melle et ster core caprarū super podagrā et concussio nem neruorū: et conuenit eorū doloribus et suppositio facta ex eo educit mēstrua et facit aborsū: et dicitur q̄ fugat serpen tes et vermes venenosos.

Lulatin .i. indicum.
Lulatim idem quod supra.
Luulatin idē quod supra.
Lulep ē species volubilis q̄ dicit̄ lupul9
Lulme. id est. arbor storacis liquide.
Lulmei idē quod supra.
Lulientia sunt species limaciarū.
Lulian .i. vsnee.
Luliam idē quod supra.
Lulisar .i. balaustia.
Lula .i. margarita.
Lulolion .i. aspaltum.
Lulosar .i. nenufar.
Lummaria .i. tapsus barbassus.
Lumi .i. limoncellum.

Lumbrici terreni quid sunt lege taratim
Lumbricus longus & latus id ē vermis qui oritur in intestinis hominū: & vocaē solea vel cingulum.
Lumbrieb id est aaron.
Lunaticus id est epilenticus.
Lunasap i amomum.
Lunapariz i aspaltum.
Luparia est herba iterficiēs lupos: & potissime puluis fact9 ex ea: & quidam falso dicunt ꝙ est radicula siue ellebozus niger: immo est herba que alio nomine vocatur strangulatoz adip: & est aconituz.
Lupinus semē notū multi fabā egiptiacā dixerūt: sed falso ꝓ pondere eo vtentes apud Io. Sera. in vij cap. de probatione tyriace est pondeꝛās aureū i. &. 5. sz nostri lupini nō sunt tanti ponderis ꝓ quibus lege tarmus.
Lupinus siluestris quid est lege quā sup
Lupinus regalis i siluestris.
Lupisma id est castanea.
Lupillus i vitis nigra.
Lupus est quoddam animal oībus notū eius stercus & coziū habent ꝓprietatē cōtra colicam: sicut inuenies si l fimus.
Lupulus quid est lege ieblech.
Lutheus coloz i coloz genestre.
Luteanis i cimbalaria.
Luteanison idē quod supra.
Luti alleta i terra sigillata.
Luti almes i almea.
Lutifarion i satureia.
Lutum magra i terra sinopida: & est terra rubea carpentariozum.
Lutum lune i lutum samium.

DXXIII.

Lutum samium quidam dicunt ꝙ est bolus armen9 sed Auic. libro secundo capitulo de bolo samie dicit. Lutum samium id est talk vel stella terre quod idē est. Inquit Gal. Nos vtimur ex hoc quod nomiatur stella. Ego autem dico ꝙ omnibus videtur ꝙ illud est talk verum: de talk dixim9 ꝙ inuenitur in terra grecozum in insula cipri. Et dixit idem Gal. Lutum samiū esse sicut lutum sigillatum in retentōe sāguis & in rebus alijs est pluris nobilitatis ꝙ sigillatum: & est viscosum tenax glutinatiuum nō indigens ablutione. Posse. prohibet apāta ca. i inceptōe: & cōuenit adustioni ignis: & confert in pzincipio podagre lmitū: & cōuenit fluxui sanguinis a matrice & cū egestione.

Lutum anesuburum id ē quedā cōfectio sic nominata.
Lutum ansiburiozem est quoddam gen9 terre quod vocaē lutum armenū.
Lutum sigillatū i terra sigillata.
Lutum chimolea i chimolea.
Lutum diuinū idē quod supra.
Lutum albur i purum.
Lutum comedendū est lutū qd dicitur in zobozat i ad comedendū. Sera. Est semen album habens sapoꝛē manne.
Luyula quid est lege alleluya.
Luysar i antimoniū.
Luyusari idem quod supra.
Luzach i arboꝛ fraxinus.
Luzachs idem quod supra.
Lucar arsenicum.



Masilon id ē peucedanū

CA. DXXIIII.

Maleb ara. exponitur in li. Rasis de lapide: ꝙ nominatur in lingua hyspanica arzeuo: & ego quesiui ab hyspanis qd esset arzeuo: & ostēderunt mihi agrifoliū. Verū Arabs dixit mihi ꝙ ē arboꝛ quā nō habem9 i partib9 nostris. Agrifoliuz vero dicebat vocari trachach ara. Stefanus mebelebū inquit vocaē gre. kisamū: sed trahamalhaui mahaleb est medulla fruct9 cerasi domestici vel siluestris: & est i veritate medulla cerasi siluestris cuiusdā q mulieres arabuz vtunē in oleo quo vngunt capillos suos & alio noīe vocaē nere: & ē arboꝛ cerasi siluestris Sera. li. aggre. cap. mahaleb auct. dyas. Est arbustū qd assimilaē arbori alcanne i magnitudīe sua habens folia siīa folijs oliue: nisi qz sūt foztioza & latioza eis: & habet fructū similē fructui masticis nigꝛꝝ: i cui9 sapoꝛe est dulcedo & ē fruct9 ei9 aliqn sic in racemis: & nascit i locis agrestib9: & folia eius sūt stiptica. Posse. Sera. Folia ei9 ꝯferūt vl cerib9 oris qn masticanē: & fit cū cis collutio: & qn bibiē decoctio granoꝝ ei9 ꝓuocat vrinā: & dicūt alij & menstrua. & dixit Gal. i li. tractatu nono. Sūt quidā q putāt ipsā esse carpobalsamū: & iā diximus de eo i ca. balsami. Et idē aut. Aben mesuay. Est ca. & mollificat & cōuenit doloꝛi yliozum: & quādo bibiē conuenit nausee: & ē vna ex medicinis q excutiūt supfluitates a corpoꝛe que impinguant ipsum: & expellit lumbricos & ascarides

& conuenit podagre: frangit lapidē. Et idem aut. Albasari. Est calida in secūdo gradu. sicca in primo. frangit lapidem q̄ est in renibus & vesica: & prouocat menstrua: & sedat dolores. Deferē ab andra gen & abuahiū. & melius ex eo est illud qd̄ assilatur margaritis minoribus: & hȝ bonū odorē. Et idem au. Ysaac. Generā Almahaleb sūt species ex eo: & sūt albū & nigrū: & viride. & album habet parua grana. ita q̄ maius ex eis est sicut ciceru la: & est in insula. Et minus ex eo est illud de hyspania. Medius ex eo est albus & mūdus: & purioris odoris. Deterius vero ex eis est nigrū. & administraē medulla eius cū cortice. & cortex eius est niger exterius: & interius albus. defertur a monte leluē & de dorgebei & de nachāt arbores grandes: & colligiē in septembri. Et illud qd̄ de ipa vtimur est granū. & cortex eius est ca. in secundo gradu. sicca in primo. frangit lapidē vesice & renū. Et idē au. Rasis. Mahaleb ē ca. & mollificat ventrem.

Mabat quid est. lege darsisabam.
Mahamode. id est. scamonea.
Maharoth. .i. radix silfij.
Malomagica. id est. sebesten.
Mahalech. id est. mahaleb.
Maisach. id est. berberi.
Maisachi. idem quod supra.
Maisabon. id est. afronitrum

Maurella. vocatur a multis solatrum: & ē strignū vt Macer herba quā greci strignū dixerunt. latini maurellā vocant.
Mauresis. est catara cta oculi.
Mausacha paulus ad dissolutum stomachum & imbecillem aloe mausacha mastix quid sit nondū sciuimus. intellexi qd̄ in siria abundat.
Mabarimaticon. in antidotario virili in confectione esdre quidā dicūt q̄ est succus cauliculi agrestis.
Mabata. si inuenitur male est scriptum. nam debȝ dicere nabata. & quid est lege nabata.
Mabachematio. i. succus cauliculi agrestis
Mabathematicon. idē quod supra
Mabrahimch. id est. genestra.
Maboth. radix est similis anuiden. sȝ debilior.
Mabroth. idem quod supra.
Mararos. est radix plante vnde emanat asa fetida.
Macharos. idem quod supra.
Macharo. id est. mezereon.
Macer. id est: cortex mali punici.
Maceri. id est. amomum.
Macerian. idem quod supra.
Macia. id est. lenticula.
Macis quid est. lege sistose.
Machir. idem quod supra
Machi. id est. collirium.
Macropiper. id est. longū piper. nā macros. id est. longum. pro quo lege falfel.
Macronosia. id est. egritudo longa.
Macton. id est. cataplasmata fenugreci.
Madach. id est. bdellium.
Madachi. idem quod supra.
Madafon. id est. apium risus
Madiera. nasturcium.
Madilion. id est. bdellium.
Madion. id est. vsnee.
Magaron. id est. polium.
Magra quid est. lege mezgreb.
Magrafon. .i. pentafilon.
Magesur. .i. vsnee.
Magnes. .i. lapis calaminaris.
Magnetium. .i. species marchasite
Magit. .i. cibaria de lacte.
Magnisia. .i. aqua.
Magniflos. i. herba que vocatur filius ante patrem.
Magur. .i. anthimonium.
Maguri. idem quod supra
Maguagua. .i. marubium
Maguderis. .i. caulis.
Maiorana. sansucus quidam amaricū dixerunt. ara. mezemus vocatur
Maionio. .i. simia.
Malabatrum. est foliū indum. & illud apud Auic. inuenitur sub hoc nomine folium. & ipm non est illud foliū quo nunc vtunē. Nam Dyas. Malabatrum inquit putauerunt multi etiā nardi indici foliuȝ sed fallunē & cetera. Plinius Malabatrum arbor in syria folio conuoluto aridi colore. Et infra laudatius ex india venit i paludibus vbi gigni credūt lēticule mō odoratus. pro quo lege fedis & cetera.
Mala apia que paulus cōmendat sūt mala predulcia: cuius testis sum. Nam parisij & rome vidi & cōmedi.
Malatima apud paulū cap. de egritudibus nariū cōfectio trocisco⁊ dd isi duorum.
Malacticum. .i. mollitiuum saniē faciēs.
Malachi. .i. malua.
Malagma. i. emplastrum mollitiuum
Malaxare. .i. mollificare.

Mala matiana· exponit ysidor⁹ ꝙ a loco dicuntur· Quidā vo exponunt siluestria· vulgari tñ hyspanico etiā domestica omnia matiana dicuntur· Dyaſ· de ipsis proprium facit capitulū· Inquit matiana cū adhuc immatura stiptica sunt & cetera· In alio tñ capitulo exponit ꝙ sūt estiua· Apud Sera· vero ex verbo dyaſ· habetur ꝙ colliguntur in vere· Et Auic· in hoc concordare videtur· Nam dicit ꝙ nocent neruis proprie neruaslia sicut dixit dyaſ· & de viribus cordis dicit ꝙ cōfortāt cor·
Malacitonia· id est citonia· pro quib⁹ lege cuffa·
Malastoraca· i· aristologia rotunda·
Mala tre· i· ciclamē· p qº le· buthormariē
Malapunica· .i· mala granata·
Mala aurea· i· cozula: vel crisomola: vel barchocha·
Mala coru· .i· dragontea·
Mala granata· quid sunt· lege vrnam·
Malachium· .i· nigella·
Mala probaratrum· i· folia vel succus feniculi·
Malaxatiua. .i· mollitiua·
Malachia· i· molles pisces· vocabulū est gal· in dinamidijs capitulo de generantibus grossum humorem· & capitulo de generantibus crudos humores: vt pulpi sipie vligines & cetera·
Malastorica· .i· aristologia rotūda
Malacticon· .i· relaxatiuum·
Mala lipue· .i· storax·
Malachim· .i· bdellium·
Malaxat· .i· mollit·

DXXVI·

Malamusch arabice· grece marsestica vsnee vel lanugo· & inuestit arbores granator̄ Sera· capitulo malamusch aut· Ysaac Benarā· & est malū granatum paruū apertū sicut rosa: & colore suo intra albedinem & rubedinem & citrinitatem: & in medio sui habet florē: cuius color ē sicut color eiusdem· sapor eius est ponticus: & est odoriferum: & est frigida in primo gradu: sic· in secundo· Et idem aut· gal· Muscus malorū granator̄· i· lanugo · Proprietas ei⁹ est attenuare & subtiliare: et loco ei⁹ pōt poni pond⁹ ei⁹ de cimino & carmeno· & tercia pars pōderis de costo & habet virtutē sicut nardus· est calida & sicca in secūdo gradu· flos eius arboris dicitē narfestica· & grece balaustion· & est frigidus: & cōuenit stomacho & epati calido· quā inuenies si leges aynech
Malsagria· .i· malua agrestis·
Malta· est genus cementi: ut in paladio·
Malealiendo· .i· bdellium·
Maleltima .i· cucūeres siluestres
Malmerum· .i· cyperus
Malia· est genus cementi: vt in paladio·
Malialk· .i· asarum·
Malalka· idem quod supra

DXXVII·

Malum latine· grece milia· Malum omnibus est notū· Rabi moyses cap· de malo· Malum odore suo corroborat cor & cerebrum: & iuuat ptisicis & melancolicis· Sed comestio eius peior est oīm comestione fructuum: generat ventositatē· scilicꝫ quam generat in secunda & tercia digestione· ita vt sit dictum a sapientib⁹ ꝙ generat ptisim & ethicam· eo ꝙ huiusmodi ventositates inflant arterias & venaſ Auerois quinto colliget aut· auenzoar· Sera· libro aggre· cap· de malo· Et ex eis q̄dam sunt dulcia· quedā pontica· quedām stiptica· quedā acetosa· et quedā insipida aquosa· in dulcibus est substātia aquosa tēperate substantie· & in ponticis quod vincit super ea est temperamentum frigidū terreuꝫ· sed stipticis est hec eadem substantia cum substantia aquosa: qua in dulcibus: & in acetosis est substantia aquea frigida· Galien⁹· vij· sim· pharcapitulo Milea· id est· pomaria· et est arbor mali non quelibet est vnius nature: sicut neqꝫ fructus· Nā pomorum: alia sūt dulcia: alia vero austera: alia pōtica: alia vero acida· Alia vero non totaliter exoluta & aquosa: & pdomiatur aquositas in his vt sit complexio eorum humidior & frigidior· Terrestre vero frigidum dominatur in ponticis· indigestum vero in austeris· hoc & aqueum frigidum sicut in dulcibus eucratum domiatur· Ista autem: & folia succi: & cortices eius arboris ad inuicem differūt· vnde herbis vticum austeris quidem & acidis vulnera consolidat: & flegmonum qui sunt in generatione repercutere id quod influit: & stomachum exolubilem: & ventrem corroborat· cum aquosioribus vero mordaces flegmones incipientes: & eos q̄ sunt in augmēto remittere· Quoniā autē multa omnibus pomis huiditas inferē· palā ē et ex eo ꝙ nullius eor̄ succ⁹ perdurat

sed acescunt et corrumpuntur omnia·solum enim citoniorum (que utique propter predominantem stipticitatem minus sunt humida alijs) quorum succus coctus cum mel le durare potest·ipse autem per se neque ita est durabilis·
Malum terre·i·ciclamen·pro qua lege buthormarien·
Malum storacum·i·aristologia rotunda·
Malum malanum vel bonum malanum ·i· antrax·
Malum citonium quid est·lege cuffa·
Malua cum suis speciebus quid est·lege altea·Est aliud genus malue quod vocatur malua femina·vel malua terratica:et ista est pes columbinus·
Maluiscus quid est·lege quam supra·

DXXVIII·

Malk arabice·latine sal Sera·libro aggre·capitulo malk aut·dyas·Sunt eius due species·una que est ex minera: & alia que ex mari·& illa que est ex minera est fortior: & est andaran·Et melior ex eo est non habens lapidem clari coloris·cuius partes sunt equales·Et ex marino melior est albus equalium partium·& etiam reperitur in locis aquarum stantium·Idem aut·gal·Et sal qui generatur in stagnis marinis assimilatur marino·& iste sal fit in maritimis·Nam quando decrescit aqua:vel contrahitur in temporibus estatis:coagulatur a calore solis adurente:quod est in marginibus aque:& fit sal·Et hoc fit plurimum eo quod aggregetur in loco illo ex aquis sordidis·que sunt multum calide·& propterea·quia euacuatio aque maris fit in loco arto·substantia eius est grossa:& sapor eius est stipticus salsus·Sal vero qui est ex minera est grossioris substantie:& fortioris stipticitatis:Et virtus eius est calet sic·i·tercio gradu·Sal sodome·est sal qui generatur in mari mortuo·ubi est aqua amara·in qua si proijciatur pisces moriuntur & vocatur sic a nomine montium qui sunt prope illud mare·Sal qui effoditur a mineris est minus ca·& minus subtile alijs Comburitur sal secundum hunc modum·Pone sal in olla noua:& cooperi illam ne salsedo egrediatur ab olla propter calorem ignis:& sepeli ollam in prunis:& dimitte ibi donec aduratur & crepet:deinde aufer ab igne·& potes discernere diuersitatem salis a suo sapore·& hoc quia ille qui participat amaritudine resoluit·sed qui est salsus solum cum resolutione sua stipticat & stringit Et sal quando aduritur est maioris resolutionis & minoris stipticitatis·Et flos salis est subtilior quam sal adustus·& sapor eius est acutus:& resoluit resolutione forti·Et est flos eius spuma que est supra salem·sed puluis salis assimilatur spume salis multum·& possibile est quod subtiliaret & resolueret plus quam sal:& aggregaret quod remanere de substantia ex corpore sicut sal·& si tu capis pisces viuentes:& proijcis in mari mortuo moriuntur statim·Ergo debes scire quod accidit propter amaritudinem que est in eo·que quidem inimica est animalibus omnibus & plantis· Posse·Sera·Virtus salis est que prohibet putrefactionem corporum eorum que sunt parata putrefieri propter humiditatem superfluam que est in eis: & sal maris quando extenditur super corium:& ponitur super splenem resoluit duriciem eius· Dyas·capitulo de sale:Salis virtus est stiptica:& abstergit & mundificat:& resoluit:& aufert carnem superfluam ab vlceribus:& cauterizat:& prohibet vlcera fraudulenta:& ingreditur in confectionibus medicinarum scabiei:& aufert carnem superfluam que crescit in oculo et liquefacit vngulam que fit in eo Et ingreditur in cristeribus:& est bonum apostematibus ydropicorum·Et quando miscetur cum oleo & aceto sedat pruritum:quando vngitur iuxta ignem donec sudet·Et idem facit in scabie vlcerata & non vlcerata et in lepra:& impetigine·Et quando miscetur cum melle & aceto & oleo & linitur conuenit squinantie:& cum oleo solo conuenit aposte matibus vuule & duarum amigdalarum:& cum sui humiditatum ad gigiuas·Et fit ex eo emplastrum cum sanich ordei costo & melle: ad pruritum:& ad fluxibilitatem gigiuarum: & ad vlcera corrosiua·Et fit emplastrum cum eo & semine lini ad puncturam scorpionis & cum origano & ysopo & melle ad morsum vipe:Et cum pice alkitran aut cum melle ad morsum animalis:quod dicitur cerastes. & est serpens cornutus·Et quando fit emplastrum cum eo & melle & oleo resoluit furunculos· Et quando miscetur cum origano & fermento maturat aposteata flegmatica testiculorum: & deuenit morsui rane existentis in fluuie babilonie·Et quando teritur & ligatur in pecia lini et submergitur in aceto forti et miscetur cum isto & ponitur supra morsum in quo est morsura animalis alicuius venenosi conuenit·Et

quando miscetur cum melle conuenit sā=
guini mortuo qui est sub oculo : & con=
uenit nocumento opij & fungorum per
niciosorum. Et quando miscetur cuz fa
rina & melle conuenit contusioni neruo
rum & attritioni lacertorū : & ponitur
super cōbustionē ignis: & non sinit locū
vesicari. & ponitur in hunc modū super
podagrā & conuenit: & fit emplastrum
cū eo & linitur cū ysopo: & prohibet he
risipilā & formicā augeri in corpore. Et
quando miscetur cū oleo prouocat sudo=
rem. Et quando sumitur in potu cuz vi=
no & aqua laxat ventrē. verūtamen est
malū stomacho.

DXXIX.

Mamad arabice grece tefea: la=
tine cinis. Sera. libro ag=
gre. capitulo mamad. au. gali.
Mamad. i. cinis. Sūt ī eo qualitates ōtra
rie. eo ꝙ ē ibi ps terrea: & ps velut fuōsa
& illa ps est subtilis. & quādo miscetur
aq̄ recedit cū ea: & remanz ps terrea que
est debilior Et virt⁹ cineris diuersifica=
tur scd̄m diuersitatē lignorū ex quibus
fit. nam operatio cineris ficus domestice
& siluestris est ꝙ aduruntur rami ei⁹. &
colligitur cinis in aqua: & dimittit̄ ibi
aliquot horis & colatur. deinde ponitur
adhuc alius cinis: & fit hoc sepe Gal.
viij: sim. phar. capitulo de cinere. quod i
cipit tefra. Tefra. id est. cinis cōbustorū
lignorum cōpositus existens ex cōtrarijs
substantijs & qualitatibus. Habet enim
in se hoc quidē terrestre. hoc autez quasi
viscosum vel lignosū: vel qualitercunqz
voluerit quis nominare. Hee ergo ptes
subtiles partibus grossis sunt cōmixte.
& dū infunduntur in aqua: cū transcola=
tur cinis subtiles transeunt cum lixiuio
calidā virtutem deponentes. quod vero
reliquitur terrestre: debile & mordax fit
Non autē oīs cinis eandem certitudi=
naliter habet complexionē: sed scd̄m cō=
buste materie differentiam permutatur.
Dyas. vero nescio qualiter stipticā ipm
habere ait virtutem. & nimiruz ficulnea
tica ab omi tali qualitate exēpta est: quo
niam & ipsa arbor non sicut glans quer=
cus: & comarus: & pirus: & ficus: & e=
dera: & quecunqz alia calida que stipticā
ostendunt qualitatē. Quedam em̄ in nul
la earum parte ipam ostendunt: sz ē ple=
nū totū forti & acri & calida. Qui ergo
ex ponticis lignis cinis stipticitatem non
paucam habet. & ego per eū detinere e=
morosagias noui. Ficulnee vero cinere nū
ꝙ ad hoc vtetur quis. multū em̄ habet a
cre & causticū cū abstersiuo pmixtuz: &
scd̄m vtranqz differt ab eo qui ex lignis
glandis. quoniā quod viscosum ī eo mul
to est acrius. & qd̄ quasi terrestre in ill'
quidē substipticum aliqualiter est in hoc
abstersiuū sicut titimallorꝫ. Est aūt & ci
tanus. i. calx non extincta Species quidē
cineris subtilior partibus existens cinere
lignorꝫ īqntū lapides diligēti⁹ assari idi
gēt vt fiat cinis. Attamē hꝫ & ꝙ est qua=
si exustiua multum. & propterea lota sic=
catiuum immordaciter fit farmacum. &
magis si bis aut ter lauetur. Dyaforetica
aūt fit si diligenter & sufficienter in ma
ri lauet̄. Dicet̄ autē de ea quādo de me=
tallis a nobis sermo fiet Posse. Sera.
Conuenit vsus ei⁹ ad vlcera fraudulēta
& comedit carnem que crescit ī vlcerib⁹
& administratur in aliquibus ydropicis.
quia infundit̄ spongia in ipa: & ponitur
sup tumorē: & fit in cristere ad vlcera ī
testinorū: & ad fluxū antiquū. & datur
de ea. ℥. 5. cum pauco oleo ad coagulatio
nē sanguinis & ad tussim: & cōuenit do
lori neruorū: & paralisi: & bibit euz ille
cui datum est in potu venenū. & ille quē
momordit rutela. Faciūt aūt ad hoc oēs
alie species cinerū. & ꝓprie cineris arbo=
ris glandium. & sunt omnes stiptice.
Bulcasim. Eben. Abenazarin li. qui di
citur seruitor. Modus faciendi cinerē ex
ramulis arborꝫ & radicibus & folijs. Ac
cipe ramulos nouiter amputatos haben
tes adhuc de sua humiditate: & abster=
ge bene eos a terra: & laua etiam cum
aq̄ donec nichil remaneat in eis ex terra
vel ex aliqua putredine. deinde imple ex
eis ollam magnā quantū oportz: & clau=
de eam cum cooptorio perforato: vt fu=
mus eorum inde egrediat̄. deinde pone ī
furno panis a sero vsqz mane: & extra=
he ollā: quia videbis ramulos extractos
sicut carbones. Tunc ergo oportet ꝙ te
ras eos bene: & ponas in olla minori pri
ma: & pone iterū in furno: & facias hoc
sepe. id est. donec inuenias cinerem albū
bonum lenem tactu quem serua necessi=
tati.

Mamira. .i. manna.

Mamica. est gummi quo caremus: vt in
alexandro de oculis.

Mamilla canis: id ē. sebesten. Vn̄ versus

Sebesten mãmilla canis fert psica ligua
Mãmilla omniũ animalium scđm Auic. libro secundo capitulo de mãmilla. Mãmilla est fri. & sic. propter neruos plurimos qui sunt in ipa. nutrimentum mam mille plene lacte qñ digerit propinquũ est nutrimẽto carnis. Et illa est melior in q̃ est lac: qm velociter facit ipm descẽde
Mamodes. .i. maniaci.
Mamodelion. .i. melantiũ.
Mamodelionisi idem quod supra
Mamuda. .i. scamonea.
Mamudason. .i. cimbalaria.
Manudasion. idem quod supra.
Mana colligẽs. dicitur emplastrum. cuius pulueres distemperãtur & incorporant cum aliquo liquore absq; igne.
Mãna. i. omnis res cadens super lapidem aut arborem. & fit dulcis: & coagulat sicut mel: & exiccatur sicut gũmi queãdmodũ tereniabin. pro qua si vis complete scire. lege meu.
Manna granata .i. tereniabin.
Manna condari. .i. manna thuris.
Manna confecta quid est. le. tereniabin.
Manna thuris. i. thus minutum valde. Istud vocabulum ponitur ĩ viatico cap. de ruptura & disiunctione circa finem: & ponit in lrã ronden. Vnde mãna thuris sepe in libris ãtiquis inuenit. Et ẽ apud Auicennã minutũ thus. Et apd alios autores arabes est puluis ipius thuris. Est eñ medicina conuenietior vbi plus desiccare oportet ipso thure. eo q̃ habet in se admixtum ex cortice ipsius arboris q̃ est siccior: ut ait gal. xiij. de inge. sa. iuxta principiũ pticule. Plinius Micas a thure cõcusso emissas vocãt mãna thuris
Mannes. .i. manipulus.
Manthethabon. est res que nascitur ĩ stipite arboris mirti. p q° le. dex doestica
Mantesia. .i. serum.
Manisan. .i. vsnee.
Manisies. est vna de speciebus strigni.
Manietis. .i. manna thuris.
Mancitan. id est. herba capicora quã ignoro.
Mandi. .i. curuatura brachij
Mandile. .i. tobalia
Mannis. i. olibanum minutum. & est mãna thuris.
Maniflui. id est. cortex qui ĩ olibano ĩuenitur.
Mandosemon. est species yperici
Mandrosimon. idẽ quod supra.
Manuser. .i. psilottrum.
Manthus. .i. thus minutũ.
Mantuar. .i. alcanna.
Maratrum. .i. feniculus.
Marabus. est species mandragore.
Marasmus. id est. tabes: & est ethica cõfirmata
Maram. .i. emplastrum.
Maractũ. .i. dragontea.
Maractis. .i. fel vrsi.
Maracarae. .i. fel gruis.
Maraches. .i. fel veruecis.

DXXX.


Mararac arabice. latine fel Sera. libro aggre. capitulo mararac aut. dyas. Virtus in omni felle termantica est & viscida. sed aliquibus minus est. magna tamen virtus est maritimi scorpij: & talionum piscis: & belumi: & golagie perdicum: et pauonis & caponis albi: & caprioli. omniũ istorũ fella vnam habent virtutem in se. faciũt deniq; ad oculorum suffusiones. & ad caliginem: & aspredinem palpebrarum dissleniunt berbecinũ: & hyrcinũ: & porcinũ: & vrsinũ. Illa oĩa secundarũ habent virtutem post taurinum. Omnium horũ virtutes tales sunt lanis adhibita: & in vmbilico ĩposita: infãtiũ ventrẽ soluũt. maxĩe si ano imponant. Taurinum vero melle mixto squinãticos curat: vulnera & cicatrices ad sanitatẽ pducit: mixtũ lacti aurium dolores mitigat. plus mixto lacte mulierũ. Caprinũ fel adhibendum est cum succo porri fistulis. bene adhibetur medicaminibus termãticis. id ẽ. vulnera sanãtibus. nã sine tumore vulnera suat atq; tyriacis admiscet: vulnera mala curat melle iũcto dolorẽ testiũ & veretri suspẽdit leprosis & tyriacis. & q̃ furfures hñt ĩ capite nitro admixto cptie cõuenit. Berbecinũ & vrsinũ illõ facere potest: vrsinũ ut electuariũ datũ epileticis medet. Golagie vero squinãticis & vulneribus sordidis infantiũ psidiũ est. in aure infusũ epileticis fert opẽ. Capre noctilopes iunctũ tollit. Hircinũ vero inunctũ grossiciẽ palpebrarũ tollit: et strumãticis puenit. Fella deniq; maioribus aptãda sũt passionibus. Nã lepras & catabriciẽ cũ nitro & chimolea medet. cõuenit etiã nebulis & suffusiõibus ĩcipiẽtibus oculorũ: & argematis: & tercematis. Testudis vero squinãces & oris vlceratiõs q̃s greci aptas vocãt: & putredines ĩ ore

emergentes curat. Gal. li. dinamidia ruz. Fel taurinũ infantiũ lũbricos necat

Marchasita .i. capparosa. & est lapis lumi nis. quoniã ad hoc valet. pro qua lege la pis peritides.

Marchãgir. .i. fel porci.

Marchade. .i. opium.

Margarita quid est. l. lapis margarita

Marmacur .i. marrubium: vel marrubia strum.

Marcora. idẽ quod supra

Marmacon. .i. mellissa.

Marcastrie. .i. lapis marchasita.

Martalepara. .i. timiama

Marzangicit. .i. sansucus.

Marzamus. est quedam herba que assimila tur ysopo: & est serpillum.

Maris. .i. mellissa:

CCCCCXXXI.



Arechet arabice. grece & latine litargirum: Sera. libro aggre. cap. marechet aut. dyas. Quoddaz ex eo est quod fit ex vena plũbea: ita qꝫ inflamatᷣ donec fiat sicut ignis & dissoluitur donec aduratᷣ. & postea coagulatur. Et ex eo est qd̕ fit ex argento. Et ex eo est quod fit ex plumbo: quãdo fiunt ex eo lamine: & aduritur pars eius. Et de eo est cuius color est rubeus splendens. & est aureum. & est melius a lijs. Et ex eo est purpurei coloris: & est argenteũ. Est ali9 modus factionis litargiri: quẽ in iuuentute mea vidi sardinie fieri. vbi argentũ & plumbũ simul colabantur. & est verior modus sicut apparz si leges basas. Posse. Sera. aut. Alcãzi. Litargirum dealbatũ est magis iuuatiuum ad auferendũ vestigia variolarũ qꝫ non albatũ: & aufert fetorem subascellarũ: & prohibet sudorem. Et si bibatur ex eo stringit ventrẽ & vrinam: & prefocat & occidit Paul9 Cõtra scabiẽ ꝯ flegmate salso vel colera valet. Cõtra dissinteriã frigidã vicio intestinoꝝ. fiat ex eo puluis qui inijciatᷣ cũ cristeri cũ oleo rosarum: & aqua ordei Cõtra vlceratõez virge distemperetur cum oleo rosarum & inungatur. nã vlceratione consolidat Cõtra feruorem herisipile. conficiatᷣ puluis litargiri: & ceruse cum aqua rosarũ & circuminungatur. Litargiruz (qd̕ spuma auri est) puluerizetur subtilissime: & abluatur cum aq̃ rosarum: donec aqua non inficiatur ex puluere. Iste puluis in modũ collirij cum aq̃ rosarum valet ad faciem depurandã: & pãnum superfluum remouendũ quem habent mulieres post ptum. axungia gallinacea vel anserina liq̃fiat addito puluere litargiri & oleo ro. fiat vnguentũ & vtatᷣ. Bulcasim Eben Aben. azarim li. qui diciᷣ seruitor Litargirũ sic dealbatur Accipe litargiri auri ptem vnã: & tere bene: & pone sup ipsuz de sale cõmuni ptes. ij. & pone desuper quãtitatem aque q̃ cooperiatᷣ & super circiter. iiij. digitos: & dimitte ĩ uase. vij. diebus: & misce quaqz die bis: & post. vii. dies proijce aquã & pone aliã aquã: & muta aquã illã quotidie vsqz in finem. x. dierum: quia aq̃ dulcificabitur: & litargirum dealbabitur sicᷣ cerusa: & fac trociscos: & serua. & vtere. Et sunt qui accipiũt litargiri quãtitatem libre. j: & miscent cum tãtundez salis: & ponũt super ipsum aquam: & terunt in sole: & mutãt aquã illã vna vice post aliã donec albescat. Comburitur litargirum sic. Accipe litargirum & frãge frustatĩ ad quãtitatem nucis: & pone supra prunas: & suffla cum folle fabrorum: donec fiat sicᷣ ignis. deinde extrahe ab igne: & sine ĩfrigidari. & quãdo extrahunt ipm ab igne extingunt in aceto & vino: & iterũ ponunt in igne: & sic faciunt tercio: & etiã pluries extinguendo sicut prius.

Mardarsugi. .i. litargirum.

Marmeus. .i. marubium.

Mariam quid est. lege lapis liberãs a venenis.

Maripsia. .i. almuri.

Maria capnusa. .i. buthormarien.

Martiaton. est quoddã vnguẽtũ a Gal. factum. quod ponitᷣ in ãtidotario minori. & dicitᷣ martiaton a marte deo belli coso. quia est bellicosum ꝯtra omnes cãs frigidas.

Mamacur. .i. fel tauri.

Marsilia. .i. faba lupina.

Martitus. .i. ferula.

Marolasach. .i. pulegium.

Marolasachia. idem quod supra.

Marmoro. Gerodius in li. equoruz vocãt inquit hãc passionem emperici: sicut q̃ndo in pedibus equoruz iuxta vngulã vbi diciᷣ corona descendũt humores corrupti: & equus hyeme laborat eundo per lutum: & estate per pulueres.

Marmoratia. est species rafani.

Martorella. id ẽ. ualeriana vel herba gatte: vel fu.

Marullia. .i. lactuca.
Maru. i. marmacur scdm Auicenā in primo capitulo. licet scdm stefanū est marrubiū. Verū est quod Auicena loquens de prassio videtur dicere quod sit prassiū. Causa autē huius potuit esse. quia binomiū inuenitur. Nā in litera m scripsit maru: & in litera p. scripsit prassiū.
Marula. i. antidotario virili in confectione ad reprimendū libidinē exponitur: quod est scariola.

CCCCCXXXII.

Larua yantiasa scdm Sera. eodē capitulo. Est planta silis prassio. nisi quia est longior eo quod habet folia parua multa dura & aspera: bonū odorē habentia dulcia: super que sunt pili parui. & habet virgas multas egredientes ab vna radice: & albiores virgis prassij. nascitur in locis mōtuosis & asperis. Et idē autor Gal. Sapor eius est acutus pungitiuus amarus. & virtus eius est que calefacit i secūdo gradu Posse. Sera. Virtus eius est que abstergit & incidit: & prouocat mēstrua. & occidit fetū: & expellit secundinā. habet virtutē calefactiuā acutā. Et iō qn bibiť decoctio foliorū eius cū vino prouocat menstrua: & fcit aborsū: & expellit secūdinā
Marrubium prassiū. idem. sed prassiū est coloris viridis silis porri. Vnde versus.
Marrubia folia sūt prassia. prassaqz porri.

CCCCCXXXIII.

Marrubiastrū: vel marrubium nigrū. vel marrubiū siluestre latine. grece bubloete. arabice marmacur. Dyas. Bubloete similis ē marrubio: nisi quia folia eius non sūt rotunda: sed pilosa silia folijs ignide magne vel acalifex: idē virgas nigras & quadras hz & asperas ex vna radice virgellas multas proferens. Posse. Dyasc. Eius vires faciunt ad serpentiū morsus & ad suspiriosos. Itē strumas dissoluit: & menstrua prouocat. Decoctio eius in aqua cū grano solis & modica liquiricia stomacho bene conuenit. Folia eius addito sale in cataplasmatibus cōposita morsus caninos mitigant. i cinere calido missa & marcida facta condilomata soluūt vulnera sordida melle addito purgāt.
Marlu. .i. centrū galli.
Marturcumen. i. grana vermis altanes & est vermis grane.

Masolites. .i. cassialignea.
Marsolites. idē quod supra
Marsolitesi. idē quod supra
Masal. ē cibus qui fit ex lacte acetoso & farina ordei infrigidatiuus. vel ipsū lac acetosum. vt apud almansorem capitulo de dyabete.
Masalchoe. idē quod supra.
Masachamagna. .i. māna.
Mastatranasir. .i. pulegiū.
Masmacora. .i. aristologia longa.
Massatis. id est. flos lābrusse qui ynātū dicitur.
Massatū. id est. lapis qui inuenitur ī felle bouis.
Massacumia. id est. color cū quo alkeantur vasa terrea. & in lingua nostra vocatur petanū.
Mascalden. .i. matrix.
Masericon. .i. genus titimalli.
Masera. .i. peonia.
Maseruc. .i. apiū risus.
Masinochora. id est. aristologia. le. amirisma:
Masticeca. .i. mastix alba.
Mastichecha. idem quod supra
Masuli. .i. affodillus
Masul. idē quod supra.
Mascus. .i. antofalus.
Masacumia in collirio Almāsoris quod facit ad albuginem oculorum. vel potius Gal. i secretis vnde ipm extraxit. Exponunt quidā quod est aqua vitri & aq̄ vasorum vitri. Quidā dicunt quod est vitrum non perfecte coctum. & est materia quedā qua fit vitrum. & vocatur vulgo massacocto. Nā in pluribus collirijs librorū antiquorum ad albuginem reperitur vitrū ingredi. sed michi videtur scdm veritatem quod sit idem quod massacumia.
Mataia. .i. forfices.
Mataiai. idē quod supra
Matrabic .i. radix silis anuiden
Mater siluarum quid est. le. caprifolium
Mater infātium. .i. epilensia.
Mater sāguinis quid est. le. omurisma.
Matir. .i. pulegium.
Mathio. i. lac vaccinum de quo extractū est butirum.

CCCCCXXXIIII

Matrisiluia latine. grece splemon: vel splenaria: vel linealis: vel periclimenos. herba est cuius folia sunt ex altero laterum subalbida: & ex altero viridia se aderens

& inuoluens sepius · cuius fructus ē ma
gnitudinis cubebarū in principio viridis
& cū maturauerit citrini coloris tēdētis
ad rubedinē positi ordinarie: & conclusi
in duobus folijs simul coniunctis: existē
tib⁹ in capitib⁹ stipitū iuxta eū   Dyas
cap · Periclimenos frutex: est simplex in
circūitu folia habens alba: & similia ede
re · & circa ipa folia virge sunt tenues : ī
quibus est semen edere simile quod semē
folijs adheret: durū vt cū vi leuetur · Ra
dix est illi grossa · nascit̄ in locis cultis et
in ortis: & inter rosas: & interclusis lo=
cis · & coheret sibi vicinis fructibus vel
circūuoluitur ·   Gal · viij · sim · phar · ca=
pitul o Periclimenos: vtilis est fruct⁹ et
folia incisiue simul & calefactiue existen
tia virtutis ·   Posse · Dyas · Semen ei⁹
collectū & in vmbra siccatū & cuꝫ vino
bibitū diebus · xl · splenē siccat · vrinā san
guineā sexta die ꝓuocat: orthonoicis &
subglutientibus medetur: diu parturien
tibus subuenit · sil'is virtus est folijs ipi⁹
xxxvij · diebus bibita genitalia semina ho
minis priuat: oleo mixta & peruncta fri
gora piodica excludit ·   Gal · Ita ē vri
natiua · vt vrinā sanguineā operet̄ bibita
vsqꝫ plurimū · ī principio vero vrinatiua
solū est · extrorsū vero cū oleo vnctum
calefacit · Iuuat autē spleneticos & disin
tericos · Mensura vero potationis dra=
gos est vnus cū vino · siccat aūt sperma ·
Et quidā aiunt: si plurimū bibatur ōnifa
riā ingeneratiui fiunt qui bibūt · Quidaꝫ
aūt & terminū dierū in huius potu : sic
Dyas · facit septē & · xxx · dies reperiri ab
eo ponūt · Ita autē & vrinas sanguineas
fieri vt a quarta dierū ·

Matrisanimulla ·   ·i · serpillū ·
Matobac ·   ·i · ypoquistidos ·
Matrobaci ·   idem quod supra
Matrobales ·   ·i · maniaci : ·
Maturesia ·   ·i · amātilla ·
Matuisuc ·   ·i · cimbalaria ·
Matusa ·   idē quod supra
Matuch · exponit Io · Sera · in · vij · cap · d̄
suffuf ad impinguandū: qd̄ est sarcocolla
sed infra in alio suffuf dicit qd̄ est sanic ·
Maxatrū ·   ·i · foliū ·
Maxliratrum ·   ·i · folia allij ·
Maxbramet ·   idem quod supra
Maxibratū · i · peucedanum vel cauda por
cina ·
Maxtix quid est · lege mesteche ·
Mastitecha ·   ·i · mastix alba ·

Mazaa · i · panis ordeaceus furfureus : Et
quidā dicunt · ꝙ est succ⁹ ptisane · Qui=
dā dicunt & verius ꝙ est panis fact⁹ ex
farina ordei massata cū vino dulci: & ali
qui dicunt ꝙ est offa ·

Mea ·   ·i · storax ·
Meadhayse · nescio quid est · Sera · tamen
facit capitulū ·
Measir ·   ·i · mentastrū ·
Meescara quid est · lege sandanig ·
Meest ·   ·i · vsnee ·
Meesi ·   idē quod supra :
Meoculos ·   ·i · papauer agreste ·
Meoculesi ·   idē quod supra ·
Meotan ·   ·i · barba hircina ·
Meureu ·   ·i · maiorana ·
Meubethene ·   ·i · granū regū ·
Meubetaria ·   ·i · catapucia ·
Meuberne ·   ·i · catapucia minor ·
Meudana ·   idem quod supra ·
Meuanthos ·   ·i · semen meu ·
Meumarin ·   ·i · opiū ·

CCCCCXXXV

Meu herba est similis feniculo ·
sed est tortuosa radix eius · &
vocatur sil'iter sistersinodi &
atamāticum · & latine vocatur anetum a
greste: & non est peucedanū · quoniam
Dyas · facit aliud capitulū de meu: & a=
liud d̄ peucedano · vnde dicit meu quod
athamanticū dicitur · Nascitur ī macedo=
nia & in hispania: tyrso atqꝫ folijs aniso
& aneto similibus: ascendens de terra vs
qꝫ ad cubitos duos: radicib⁹ sparsis & te
neris curuis & longis: odore suauib⁹ : &
gustu ca · & linguā mordentes ·   Pli=
nius cap · de meu · Meu radicula est her=
be aspera tenuis & oblonga sua virtute
olens · calida est & sic · in secundo gradu ·
  Posse · Dyas · Vires eius hꝫ radix re=
laxātes · vnde trita & elixata in aq̄ datur
in potione vtiliter ad renum dolorem ·
& ad vesice causas: vrinā prouocat: sto=
machi inflationes & tortiones intraneo
rum mitigat · & stericas: hoc est dolores
matricis curat: artiriasim mitigat : tora=
cis reumatismo cum melle ut electuariū
datum prodest · menstrua etiā per fomen=
tum prouocat: strāguireas instātium vt
cataplasma impositum super pectinem
resoluit: ex quo si plus bibitum fuerit · ca
pitis dolorem cōmouet ·

Mebetil ·   ·i · gariofilata ·
Mebetili ·   idem quod supra
Mabethego ·   ·i · vinum coctum ·

Mebench vel mebanthus·id est cascasia
vel cascasum·
Mebeceregi vocabulum Auic̄·est:sed ne
scio quid sit·
Meca est gūmi cuiusdam arboris:& est
storax·
Meconium   id est·papauer·
Meconceratides idem quod supra·
Mecopium   id est·galbanum·
Meconides·id ē.lactuca plena lacte: eo
ꝙ papaueris habet naturam·
Meconia fradi s·id est·eraclea·
Mechon ceratides·i·papauer cornūtum
Mecurcerandres·id est·papauer agreste
pro quo lege caxchax·
Meculbrasis   id est·antimonium·
Mecuch·exponit Io· Sera·in vij·cap̄· de
suffuf ad impinguanduꝫ ꝙ est sarcocolla
& in alio suffuf dicit ꝙ est sanic·

·DXXXVI·

MEconafrodis eraclia secundum
dyas·in proprio capitulo·Hastā
habet duorum palmorum longā
& folia minuta strutio similia: & semen
album: & omnis ipsa herba alba est:sed
radix tenuis:semen eius colligitur ī esta
te quando maius est: & siccum repoītur
quod cum oxifabo vno mulse acceptum
vomitu stomachū purgat;que expurga-
tio epilenticos medicatur·
Medad·i· encaustū: & maxīe saracenicū
quod a dyas·atramentum vocatur·
Medadi   idem quod supra·
Medafilon   id est·millefolium·
Medeos   id est·persicum·
Medes   id est·afronitrum·
Medesi   idem quod supra·

·DXXXVII·

MEdica apud dyas·est quā Auic̄·
vocat cot & alistiscot & alfati:
& est viridis & virens : & hic
dicit ꝙ est cibus animalium omnium·&
apud Serap̄·vocatur hadhab· Dyas.
Medica similis est trifolio quod inter fe
num nascitur :folia habet angusta & vir
gellam similē trifolio·ī qua virgella semē
vt lenticula:hāc asini comedūt· multi se
men pani miscent pro odore & salibꝰ rc̄.
Ysidorus vero medicam inter legumina
scripsit·Palladiꝰ libro d̄ agricultura me
dica īquit que semel serit̄ quattuor annis
permanet:ita ꝙ quater & septies possit
per annuꝫ rescindi:agrū stercorat:anima
lia reficit:curat egrota· Pliniꝰ medica
dicitur vt a medis inuenta p̱ bella psaruꝫ
que latiꝰ intulit: ꝙ tanta est eius dos vt
ex vno situ amplius q̄·ccc.annis duret:
similis est trifolio caulis & folijs:que ge
niculata quidq̄d in caule adsurgit: folia
cōtrahunt̄ & cetera·Medicina mda sunt
quidā trocisci facti ex cinamomo spica:
fariof·calamo:aromatico:sandalo citri-
no:ligno aloes:ambra:& dicitur medicīa
ynda:quia mulieres ynde illa medicīa vn
guntur in balneis: quando illa medicina
in aqua rosarum dissoluitur
Medicen   ·i·herba fetida·
Medina est ciuitas iuxta baldach:in qua
abundat vena medea a qua sumit nomē·

DXXXVIII·

MEdion siue basilicon encaticum
Dyas·cap̄·Medion nascit̄ locis
aspis & vmbrosis folia habens
sordi similia:& hastam longā tribꝰ cubi-
tis:flores purpureos maiores & obrotū
dos:& semen minutū simile grano:radi-
ces lōgas duobꝰ palmis Posse·Dyas.
Est aūt virtutis redarguentis sicca trita
& cuꝫ melle more electuarij data multis
diebꝰ fluxū mulieris suspēdit:semē vero
eius bibitum cū vino menstruis imperat
Medoat   id est·liquor·
Medoafers   id est·polipodium·
Medors   id est·nigella·
Medulla quid est lege lochalcha·
Meduen·i·trociscꝰ factꝰ ex herba fetida
Meduben   idem quod supra·
Mega·id ē·magnum inde megaregni·
Megar   id est·cimbalaria·
Megari   idem quod supra·
Mehenbetheme·id ē·granum regum: &
est cataputia maior vel minor·
Meherael   id est·vsnee·
Mekatramesir   id ē·carui agreste·
Melk   ·i.bdellium de meca·
Mekli   idem quod supra.
Mela·id ē·nigrum vel vsualia poma·
Melangina   id est·mollificatiua·
Mellangicum·i.mollificatiuum vel sani-
em faciens·
Melachac   id ē·storax·
Melanos graficu·id ē·atramentum·
Melanpion   id est·dragantum·
Melupne   ·i·storax liquida·
Melantiron   id est.nigra hycttericia·
Mealchia·i·molles pisces sicut auligies
sipie pulpi & cetera·vocabulum est Gal·
in libro dinamidiarū cap̄·de generātibꝰ
grossum humorem·& cap̄·de generanti
bus crudos humores·

Melagogum·i·medicina educens melancoliam: lege emac·
Melandrus id est·sorbus·
Melachion·v·Auic·in confectiōe mitridati q est opium exponitur: sed non est ydonea expositio·Nam infra in eadē confectione ponit opium: sed secundum veritatem est nigella·
Melampedis est genus ellebori·
Melauchiron id est·hyctericia nigra·
Melaratraphi Alexander capitlo de cura emigranee est encaustū·
Melangraficon idē quod supra
Melanchochitoma est atramentū pelliū
Melacha apud oribasium est pot⁹ ex malis: que autem inquit ex dulcibus malis melacha fit·
Malasp̄mon·i·nigrū semen: & ē nigella

·DXXXIX·

MElanterion·i·clauorū veterū ferreorū rasura·aliqui dicunt q est fugia de ferro·s3 dyas·cap·de melanteria dicit: q melanteria inuenitur in speluncis vbi eramē ipm inueniť: & sup eramen ipsū coagulať: inueniť & fusilis in cilicia: & multis locis: bona vero ē que inuenitur colore sulfuris viui: & que est leuis & equalis & mūda q̄ tacta digitis humorem nigrū eijcit: sed aliquādo vnū pro alio ponitur· Posseō·Dyas·Virtus eius est ad conglutinandum plagas magnas: & tenuitatem etiam musculorū sanat: habet etiam aliquam proiectoriā virtutem in se·
Melanos glanficu·i·encaustum·
Melakion ·i·opium nigelle·
Melachia ·i·spinacia·
Melangraficum·i·graffragia·
Melantium ·i·git·
Melanphilos·id ē·spina cuius gūmi est dragantum·
Melanteridas ·i·fugia de furno vitri·
Melan vel melano·i·nigrum·
Melaldion ·i·opium·
Melaegiptia ·i·melekecta·
Melanopiper ·i·nigrum piper·
Melanitrapicon·i·piper nigrum·

·DXL·

MElachac ara·grece sigia: latine storax· Sera·li·aggre·cap·melachac auct·dyas·Eius spēs sunt tres·sc3 liq̄da & sicca & kearmitarū vnū arbor storacis magna q̄ vocať lubue habet lignū qd assimilať ligno saio: folia eius sūt folijs similia seilem·i·lilij: habet fructū album magnū maiorē q̄ auellana similē prunis albis duos habētē cortices quorū exterior comediť: & ē in eo amaritudo·interi⁹ ē nucle⁹ pinguis sic̄ nux: et exprimitur ab eo oleum: & cortex huius fructus est storax sicca: & gummi huius arboris lubue est storax kearmitarum: & latine vocatur calamita·id ē·bona gutta a calos quod est bonum: & mitos quod est gutta: inde storax calamita. id ē·bona gutta. & alio nomine vocatur sigia: & ē gūmi album fortis albedinis: & vocatur gūmi illud lubue kearmitarū: & melior species omniū est illud gummi lubue·Et melior ex storace sicca ē rubea que assimilatur maci: & deterior ex ea est illa que est arida nigra· Substātia vero storacis sicce que nō habet oleum: administratur in suffumigationibus: & istā romani vocāt confictā vel corubrum: et est oleū qd ingreditur in vnguentis balneorum·Et melior illarū specierū est lubue muscatū & est gūmi albū albedine mixta rubedie & postea est sicca: que clarificatur nō habens oleum: & est spissa rubea·& deterior ex ea ē lenis nigra: & lubue muscatū est lubue kearmitarū: & est notū apud christianos: & est storax kearmitarnm·i·storax calamita: & rubea gūmosa: & est gūmi·substantia vero storacis sicce que non habet oleū vtunť christiani in eorū ecclesijs & suffumigationibus: et vocant eam confictā vel corubrum: & deterior ex ea est nigra que assimilatur serrature ligni· Et idem auct·dyas·Storax liquida est pinguedo mirre recentis: vt apparet in litera hec: & extrahitur a mirra: quia terunt eam cum aqua pauca: & premunt cum cornu: & ē boni odoris: & ingrediť in confectionib⁹: & sola etiā sine aliqua admixtione olei: & parū ex ea est multe virtutis & calefacit: & calefactio ei⁹ est similis calefactōi mirre: & oleorū calidorum & siccorū: & storax liquida vocatur meth·& meth exprimiť ex gūmi arborū que assimilantur arboribus citoniorum quod gūmi est mirra: qd īuenies si leges literam hec·Sed storax kearmitarum est lacrimū arboris eiusdem nominis: cuius virge intra cāniculas ortū ex se emittūt scobē similē serre que cauernate lacrimū profluunt·eius distillatū in terrā veniēs est·illa autē que pcedēs virgis inheserit cū siccať mūda est & satis alba: de hinc flaua fit solis causa & mucosa: & melior

ex ea est pinguis rubea similis resine pini
& sunt in ea frusta alba: & remanet ĩ eo
odor bonus longo tempore: & quando
frangitur emanat ab ea humiditas que ē
sicut mel: sed illa que ē nigra & sicut fur
fur est mala: & iam inuenitur in ea gum
mi simile gummi arabico coloris clari· cu
ius odor est sicut odor mirre: & parum
quidem inuenitur de hoc gummi: & ad·
ulteratur storax cum serratura ligni pu:
trefacti comixti cuꝫ melle & residuo mir
re: & substãtia yreos puluerizata: et alijs
rebus· scilicet cera & adipe: sed illa que
non est adulterata habet odorē acutum·

Gal'· viij· sim· phar· cap· storax· Virtꝰ
eius est ca. & que mollificat & maturat·
dixit in quinto epidimiarum ꝙ est vna
ex rebus mortiferis sicut iusquiamus &
mandragora· Et idem eodem libro capi·
Storax calefacit & mollificat: & digerit
Vnde licet Auic̄· libro secundo capitulo
de storace dicat aliter modum factionis
storacis· Serapioni tamē magis credēdū
est qr magis expertus· vnde dicit Auic̄·
ꝙ storax humida alia est que extrahitur
per seipsam gūma: & est storax kalamita
& alia est que extrahitur cum decoctōe
per se autem extracta est citrina: sed que
per decoctionem extrahitur est nigra: &
est storax liquida: & fex huius est storax
sicca & ē ɔficta vl' corubrū· Auerrois
quinto colliget capi· de storace· Storax
kalamita cali· in secundo sicca in primo·

Posse. Gal'· Curat tussim & corizam
& brancos & raucedinem: & prouocat
menstrua qn̄ bibitur & quādo suppōnit̄
matrici: & fumus eiꝰ est similis fumo oli
bani· Sera· auct· dyas· Virtus eiꝰ est
ca· mollificatiā maturatiā: & ɔueīt tussi
& catarro & corize & raucedini· & ꝙdo
bibit̄ et fit ex ea nascale cōuenit coartati
oni matricis: & ꝓuocat menstrua: & qn̄
deglutit̄ cū pauco gūmi albotin mollit
ventrem mollificatione leui: & miscetur
cum aliquibus vnguentis resolutiuis: &
etiam oleis que resoluunt lassitudinem:
& administratur assata & torrefacta &
adusta: & colligitur fumus eiꝰ sic̄ fumꝰ
olibani· Et ideꝫ auct· Albugeri· Cōuenit
dolori pectoris & pulmonis: et delet co
rizam: & retinet ventrem: & aromatizat
stomachū: & ɔuenit vētositatibꝰ grossis
& nodationibꝰ mēbroꝝ: et quando bibit̄
aut linitur exterius: & vlceribus cōuenit
scabiosis humidis· Et idē auct· Atabari

Fumus storacis ē bonꝰ catarro multū: et
storax est ca· & sic· & stringit ventrē·
Melcanasti .i· nigrum sal·
Melbra est sicut ramꝰ: & folia eius sunt
sic̄ folia oliue latiora: & comedunt̄ sicut
ollera medet̄ doloribꝰ vētris pungitiuis
& ĩ eo ē stipticitas & salsedo· Auic̄· etiā
dicit ꝙ a dyas. dicitur almus·
Mella arbor ·i· agrifolium·
Mellanie ·i· ꝫucarum·
Meleas ·i· persica·
Melea arbor vel meleas ē q̄dā pomifera
Dyas· melee folia & cime amaram possi
dent qualitatē·
Melectula· i· sal quod manducat̄·
Melati idem quod supra·
Melezeberegi ·i· arbor sic̄ arbor scebran
veruntamen longior in cuius colore est
cinercitas·
Melaos ·i· persicus arbor·
Meleltima· id est· cucumeris asinini vel
siluestris·
Melech ·i· sal·
Melelota herba est cuius semē et flos di
citur corona regia: latine dicit̄ pratelluꝫ
lege mellilotum·
Melimela ·i· nixa·
Melipodium ·i· plumbeū·
Melidane ·i· plumbū vstum·
Melinon ·i· fraxinus·
Meliche est cibus de babilonia: et quidā
dicunt ꝙ ē cibus lactis qui latine vocat̄
iuncata·
Melia vel melaa· Paulus capitulo de
onoresia· i· fastidio que inquit acoma ven
tris melia est velut aliquid de lacte ꝛc̄·
Et est quod fit ex spuma lactis et vino
acerbo aliquātulū acetosi saporis quo ia
nuenses vtuntur et vocant melaa vulga
riter: mire appetitū ꝓuocans et fastidiuꝫ
auferens·
Meli ·i· mel·
Melilotum videtur nomen compositū a
mel et lothos quod ē trifoliuꝫ· Nam ipm
sine dubio videtur esse species trifolij: cu
ius flos est mellini coloris· Dyas· duas
species asserit: vna cuius flos crocei est
coloris: alia que magis fenugreco ē simil'
Sed plinius cū de coronis loquit̄ mellilo
tū quod sertulam campanā vocāt: est em̄
ĩ campania ytalie laudabilissima. a grecis
i sūmo· mox calcida et cretica: vbiqꝫ vo
aspis et siluestribus nata· coronas ex ea
antiquitꝰ stans indicio ē nomen sertulꝰ
quod occupauit: odor eius croco vicinꝰ

est: & flos ipse maxime placet folijs breuissimis atq3 pinguissimis & cetera: videtur q sertula vocata est a serto quo coronabant antiqui: & i arabico alkkleelmelich vocatur qd est corona regia.

Mellikrides est quoddam apum quod cum frangitur exit ab eo aliquid vt mel.

Mellictera. id est. sanies grossa: glutinasa subalbida: melliq3 albo similis.

Mellicratum. i. mel & aqua. Nam dyasc. cap. de mellicrato dicit: q pot esse coctum & non coctum: non coctum idem est qd aqua mellis vel ydromel: sed mellicratum coctum idem est qd mulsa: sed qn debet experiri mulier si sit pregnans cum mellicrato. debz esse mellicratum non coctum. vnde mellicratum conficitur sic secundum dyascorides mitte vnam partem mellis: aque celestis partes duas. ambas mixtas diutius ponas in sole: vel in eadem mensura cum aqua fontanina miscent: & aliquando coquunt & aliquando non: fit aliter similiter secundum damascenum & secundum alios: le. apomel & illa clarius inuenies.

Melissofolion vel mellisophilos. id est. apis amor: & est citraria vel mellissa: pro qua lege bedarungie.

Mellica quid est lege dora.

·DXLI·

Melongena ara. gre. melongia vel melongea: la. melongiana. Sera. li. aggre. cap. Melongia fructus sunt oblongi medij inter rubedinem & nigredinem: & inueniuntur ex eis citrine & albe. Et idem auct. filij mesague. est sic. & ca. i secundo. generat melancoliam & oppilatones epatis & splenis: & generat sodam: & generat emoroidas: verum si ex capitibus eius in vmbra siccatis & otritis fiat epithima conuenit emoroidibus: & cum ipsa in oleo coquitur soluit: sed in aceto stringit: & ideo non habet proportionem ad stringendum vel soluendum. Rabi moyses capitulo de melongena: valet contra nauseam & vomitum: & ex cibis est peior.

Meloplacenta. i. placenta facta de pomis vt apparet si le. cufa.

Melomelli. i. citonomelli: & sic conficitur citonia incide: & semen eorum eijce: & infunde in melle vt bene cooperiantur melle: & dimitte vnum annum Dyas. vel sunt ipa mala citonia.

Melon anichi .i. melon yndus.

Melon yndus .i. saracenicus.

Melones altakij. i. illi qui habent longum collum vt cucurbita.

Melonosi .i. serpillum.

Melossia .i. medulla ceruina.

Melocida .i. lana succida.

Melon quid est lege rabera.

Melon agrestis. i. coloquintida.

Melonchia. i. maluauiscus: lege melochia

Meloflos est arbor a qua emanat armonia: cum secundum ysidorum.

Meloquinuz. i. oleum. Paulus capitulo de paralisi.

Melocorceus cap. de gomorea: est radix plante dicte testiculus canis.

·DXLII·

Melochaa ara. vel milochia: grela. cassialignea Sera. li. aggre. cap. melochaa auct. dyas. Sunt eius multe species: et nascuntur i terris arabum vbi nascuntur species alie aromatice: habz stipitem grossum & corticem: folia eius sunt silia folijs yreos nigra purpurea: & habet odorem similem odori rose: & hec species est prima in bonitate: & secunda post hanc in bonitate est illa: cuius color est sicut color coralli & est subtilis leuis longa grossi i calami et pleni: mordicans linguam cum stipticitate & acuitate pauca: bonum habens odorez participantem aliquid odoris vini: hee due species sunt vtiles in medicina. alie vero non sunt administrande: & ego volui eas rememorari vt non administrentur: sed abijciantur: & est de eis quedam que est nigra: habens odorem malum & corticez subtilem: & reperitur res quedaz similis cassielignee. & non est cassialignea. Et cognoscitur per saporem: quoniam non est acuti saporis nec odorifera: & cortex eius est adherens ligno. & reperitur similiter quedam habens calamum latum leuem mollem asperum tactu: et est minus mala quam nunc dicta: sed peior omnibus illa est cuius color est albus & odor similis odori porri: non habens calamum grossum sed subtilem. Gal. vij. sim. phar. capitulo de cassia: Substantia cassielignee est multum subtilis: & sapor eius est acutus cum stipticitate pauca: & virtus eius est ca. & sic. in tercio gradu. Posseo. Gal. Virtus eius est que resoluit & incidit & fortificat membra: & prouocat menstrua que retinentur causa grossorum humorum & viscosorum.

Serap. Habet virtutem propinquam cinnamomo calefacit & desiccat: & prouocat vrinam: & stipticat leui stipticitate: & administratur cum medicinis acuentibus visuz

& quando admiſcet cum melle & linitur humiditas lactea que apparet ī facie au fert eam: & ꝓuocat menſtrua: & ꝯuenit veneno tyri quando ſumitur in potu: & apoſtematibus ca. intrinſecis quando bibitur: & dolori renum facto fomēto cū ea: & dilatationi matricis quando fit en catiſma. id ē. fumigium cum decoctione eius: & ponitur loco cinamomi ī cōfectionibus duplicato pondere ex ea: Et idē auct. Meſaac. Fortificat ſtomachum & epar: & expellit fetū cū fortitudīe Auicēna de virib9 cordis dicit ꝙ ꝯfortat cor

Meluke .i. pediculus vulturis

Melul .i. menſis octobris.

Meluchia .i. malua.

Meluguat eſt quoddam lingnum ī india inuentū punctati nodi decliue ad nigredinē parump. aure9 vnus cū mellicrato acceptus conuenit attritioni lacertorum Auic. li. ſecundo cap. meluguat.

Mel quid eſt lege bel.

Melachademineſe quid eſt lege qd̄ ſup.

Mel alubue idem. l.

Mel purum idem. l.

Melacticum idem. l.

Mel canne idem. l.

Mel roris idem. l.

Mel anacardi idem. l.

Mel ſtoracis idem. l.

Memiren. i. lignū ſicut nodi declinās ad nigredinem: in quo eſt reflexio paꝝ. lege lignum nodoſum.

Memitan .i. memite.

Memitem .i. memite.

Memithe eſt planta frigide nature ex ei9 ſucco fiunt ſief memithe qui vocantur ī libris de greco tranſlatis glautiū in quo & apud dyaſ. cap. de glautio: eſt inquit ſuccus herbe eiuſdem nominis. eſt enim herba ſimillima papaueri cornuto. vt dyaſco. cap. de memithen karatides ꝓ memithe vtuntur.

Memireſim .i. celidonia.

Memirenum .i. celidonia minor.

Memmion .i. ſiſimbrion.

Memmile .i. pediculus vulturis.

Menabrum .i. folium.

Menathus .i. flos vel ſemen meu: vel ipa radix.

Menach idem quod ſupra.

DXLIII.



Enta la. gre. edioſmon ara. nacha ma vel dichanacha. Mēta herba eſt cuius plura ſūt genera. eſt em quedā domeſtica q̄ ꝓprie ortulana dicit̄ vel cōmunis vel odorifera: & hec calefacit & confortat. Eſt & alia ſiluatica que mentaſtrū dicitur: & maiorē habet virtutem in calefaciendo. Eſt alia menta q̄ longiora & acutiora habꝫ folia: & hec mēta romana vel ſaracenica dicitur: hec magis diuretica eſt ꝙ alie: & eſt alia menta que dicitur aquatica: et vocatur ſiſimbriū vl̄ balſamita. Eſt alia menta non odorifera & illa eſt calamentū. Sera. li. aggre. cap. Dichanacha eſt mēta & ex ea eſt domeſtica et ſilueſtris: & ramuli domeſtice quādo maſticantur habēt colorē celeſtē & ſunt interius concaui: & ī ſūmitatib9 ramulorum ſunt quaſi licinia: & viret et augetur eſtate & hyeme: & habꝫ odorē bonum. Et idē auct. Dyaſ. Quidā nomināt eā mentā: & ē dichanacha ſiue nabanaba: & ē nota. habet virtutē calefactiuā ſtipticam & deſiccatiuā. Eſt alia ſpecies mente ſilueſtris: cuius folia ſunt aſpera piloſa maiora folijs ſiſimbrij: & in odore ſuo eſt pinguedo. & eſt minus iuuatiua in medicina ꝙ ſpecies alia. Idē auct. Gal. In ſubſtantia eius eſt plus ſubtilitatis ꝙ in alio olere: & in ſapore eius eſt parua caliditas & ponticitas: & virt9 ei9 ē ca. in ſecundo gradu. Dyaſ. capitulo de edioſmon. i. menta: herba eſt oībus nota que virtutem habet termanticam & ſtipticam & ſeranticam. Paulus cap. de menta. Menta eſt ca. & ſic. in iij. gradu Eſt enim domeſtica & agreſtis: & ē alia que dicitur menta romana vel ſaracenica ſed domeſtica magis vſui medicine cōpetit ꝙ viridis: & exiccata eſt magne efficatie: virtutem habet conſumptiuam & diſſolutiuam ex proprijs qualitatibus & confortandi ex ſua aromaticitate. Poſ ſed. Dyaſ. Succus eius bibitus cum aceto ſanguinem reijcientib9 ſubuenit: lumbricos extinguit: ventrem ſtimulat. ſubglutionem tollit: coleram & nauſeam compeſcit: duobus aut tribus coclearijs cum ſucco mali granati acidi accepta et impoſita cū polenta apoſtemata ſpargit in fronte īpoſita dolorē capitis mitigat tumorem mammarum tollit: ſale addito morſibus caninis opitulat̄: ſuccus ei9 cū mulſa dolorem auriū depellit: ante coitū mulieri ſuppoſitus iter preſtruit genitale aſpredinem lingue diſlenit. lac coagulat caſeum a putredine tutum ſeruat. condituris bene miſcetur: q2 euſtomachus eſt

labentem animuz odoris efficacia recreat stomacho nihil concupiscenti fastidiū detrahit: in sorbitionē ptisane optime ꝑpinatur. sanguinē excreantibꝰ aride herbe puluis tribus digitis apphensꝰ: & cū aq̄ calida potōne datus omnē iniuriā stomachi detergit: eadē res etiā ventris anīalia interficit: cōtusa tpibus illinit̄ in dolore capitis: sanguis abundantiā stringit; & nimios vomitus: ortulana aūt humidior est & ad libidinē excitādā mediocris: habet aūt aliq̄d amaritudinis p quā potata lumbricos occidit: est etiā stiptica: & iō cū pusca bibita recens sputū sanguis reprimit: & leptomeris est plus alijs substantia eiꝰ. Gal. vij. sim. phar. ca. Edi osmū quidā mentā odoriferā vocant. Est aūt quedā nō odorifera menta. quam & calamentum vocant: acres autem sūt gustantibus vtreqz: & ca. virtutis ī tercio quasi gradu calefactionis: debilior tamē est que odorifera calamento & minus calefactiua: vniuersaliter autē loquendo hec quidez quasi agrestis est. illa vero domestica que ꝑpter acquisitam ex ortensi cultura hūiditatē ad libidinez moderate concitat. Inest aūt hoc esse oībus quibus adest semidigesta humiditas & ventosa ꝑpter huius autem herbe complexionem quidam & circa apāta cum farina ordei supponunt eam: quod calamentū facere neq̄t: eo q̄ vehementiꝰ q̄ illud calefacit & exiccat. habet aūt quid & acerbitatis & amaritudinis ī se: amaritudine qua lūbricos interimit: acerbitate vero exiccando bibita recens excreationem sanguinis prohibet: est autem secundum substantiam subtilium partiū: sicut & aliqua alia herba. Contra fetorem oris & putredinē gingiuarum & dentium ex decoctione eius cum aceto os abluatur: ad appetituz prouocanduz cum impeditur ex frigidis humoribus existentibus in ore stomachi fiat salsamentum ex menta & aceto: & modico cinnamomo seu pipere. Contra vomitum factum ex debilitate virtutis contentiue vel ex frigida causa: fiat decoctio mente ī aqua salmacina & aceto: et spongia intincta ori stomachi supponat̄ contra sincopim ex debilitate cū fe. vel sine fe. siue ex medicina vel quacūqz causa conteratur menta & distemperetur cum aceto: & frustū panis assi in igne ponat̄ in aceto illo: & dimittatur tādiu q̄ bene humectetur & naribus applicetur: & ex inde fricentur labia gingiue & dentes: & ligetur in temporibus sup venas pulsatiles tēporū & brachiorꝫ: & patiens masticet: & hūiditatē transglutiat. ad matricē mundificandā teneritates mēte coquant̄ in vino: & fiat inde suppositoriū: contra colicam passionē fasciculi mēte coquant̄ in vino & oleo & supra renes et pectinē cataplasmetur. Contra coagulationez lactis in māmillis predicti fasciculi mente ī vino et oleo decocti: & superligati māmillis soluit: habz enī similiter vim attrahendi venenum: & qn̄ datur cum aliqua medicina contra venenū: detur cū succo eius. Sed succus mente romane vel saracenice vel vinū decoctionis cū melle mixtū valet ɔtra oppilationē splenis: stomachi & epatis: & naturaliū viarū ex frigido hūore: & etiā ex ca. sine fe. succꝰ etiaz datus lumbricos occidit: auribꝰ istillatꝰ vermes necat: decocta herba in vino & oleo & cataplasmata soluit sclirosim: & duriciem apātum superiorum: mentastrꝫ vel mēta saluatica vel agrestis cū caricis decoquatur in vino: & detur patienti frigidam tussim. vinum decoctionis & puluis eiꝰ in cibis datꝰ digestionē cōfortat: fomētū factū ex aqua decoctōis eiꝰ matricē īfrigidatā calefacit: saccellatō facta calefacit: & saccellatō ex puluere eiꝰ reuma frigidum capitis stringit.

Menta ortulana quid est le. menta.

Mentastrum quid est lege qd̄ supra.

Menta aquatica quid est le. qd̄ supra.

Mentastrum ortulanū. i. menta.

Menen .i. celidonia.

Menesig .i. alleluia.

Menesigi idem quod supra.

Menisus succus est fructus cuiusdā qui vocatur nil.

Menis est piscis marinꝰ sic vocatꝰ. a quibusdā vocatur menora.

Menphicum. i. impedimentū remouens vel a menphis ciuitate egipti.

Menode. Paulꝰ cap̄. de cephalea si dolor inq̄t fiat cū pulsu significat flegmonē mēbrorꝫ menode corpis: si vō cū gūedīe int̄ venas plenitudinē inter venas contentā

Menomedi .i. maniaci.

.DXLIIII.

MEn vel masachamaga ara. & la. manna. Manna vt ait Auic. Est ros cadens super lapidē & plantas: & habet plures species: & denominata est tereniabin & siracost: et zuccarum

haoser est de spẽbus eiꝰ Et ait auic̃. Mã
na diuersificat̃ scd̃m diuersitatẽ rerũ sup
q̃s cadit recipiens ab eis diuersitates &
ṽtutes: apd̃ nos vidi duas spẽs: vna q̃rũ
est granulosa nõ cõiuncta granulis: alia
conglobata que artificio magis videtur
sophisticata ex zucaro cocto & folijs se=
ne quorum frustula immixta videtur: sa
porem (qui sene) ostendit Sera. libro
aggre. cap̃. Men est ca. & abstergit & la
uat: & est ca. ĩ primo gradu tẽpata hũidi
tate & siccitate. Et idẽ auct. Rasis dixit
quidẽ manna cadit sup arborẽ que dicit̃
tamariscus sicut mel: & q̃n facit moram
super plantam illã albescit: sed q̃ndo ibi
non moratur: sed colligitur cito cũ folio
eiꝰ est viridis. Melior ex ea est cuiꝰ color
est clarus appropinquans albedini: & hẽ
parum ruboris. Pliniꝰ. Manna est oĩs
ros cadens super lapidem aut arborem:
& fit dulcis: & coagulatur sicut mel: &
exiccatur sicut gummi quemadmodum
tereniabin. Est alia species que vocatur
tereniabin: ꝑ qua lege in propria litera.

Posse. Sera. auct. Rasis. Que de ipo
cadit super arborem tamarisci est bona
tussi & asperitati pectoris. Colligit eam
Rasis; & dixit ꝙ mãna cadit sup arborez
que dicitur tamariscus sicut mel. Et idez
auct. Habix. Est ca. in fine primi: sicca ꝑ
pinq̃ns caliditati. ɔfert relaxatõi stõachi
& abstrigit ventrẽ: & cõuenit aq̃ citrine
quando bibitur: de ea emplastrat̃ venter
& ingredit̃ ĩ medicis apãtum: & exiccat
catarrum q̃n fit caputpurgiũ. quoniam
mundificat cerebrũ: & expellit ab eo vẽ
tositatem grossã: & fortificat medicinas
q̃n miscet̃ cũ eis in potionibus & caput=
purgijs; & delet apãta flegmatica: & mi
scetur in cõfectionibꝰ ꝓpter excellens iu
iamentum qd̃ est in ca.

Mera	.i. aurora diei.
Merabace	.i. pannus de lana.
Merdasengi	.i. litargirũ.
Mergangũ	.i. maiorana.
Meralen	.i. ligna sparagi.
Mergen .i. radix	arboris coralli.
Merseilen	idem quod supra.

.DXLV.

MErcenius ara. grece esbrium vel amatrũ vel amaricũ: latine maiorana vel sansucꝰ Gal. viij. sim. phar. cap̃. de sansuco. Subtiliũ ꝑtium est & diaforetice ṽtutis. siccat eñ & calefa=cit ĩ tercio gradu. Sera. li. aggre. cap̃. Merzenius auct. dyas. herba ẽ habẽs vir gas extẽsas sup faciẽ terre ĩ suo ortu: & habet folia pua rotunda sup q̃ est borra fere similia folijs calamenti habẽtis folia subtilia: & habet odorem bonum. Idem auct. Gal. Virtꝰ eiꝰ est que calefacit: & desiccat in tercio gradu: & virtꝰ eius est que resoluit & subtiliat. Possedoniꝰ Sera. auct. Aben mesuay. Quando linit̃ cum succo eius super liuores sanguinis mortui aufert eas: & propter hanc causã apponentes ventosas vngunt locuz post ventosationem cum eo: vt non appareãt cicatrices scarificationis: & quando fit caputpurgium cum eo conuenit dolori capitis maxime melãcolicis: & vẽtositati cerebri: & aperit oppilatões que sunt in eo: & ꝓpter hanc causã confert epilensie & paralisi: in qua declinat hõ caput suũ ad posteriora: & alteri paralisi: & tortu=re oris: & emigranee. attrahit eñ hũidi=tates malas a cerebro: & cõuenit multũ & fit oleũ cũ ea: & ɔuenit ad oĩa supradi cta: & q̃n teritur maiorana sicca: & con ficitur cũ melle & linitur super liuorem: qui fit sub oculo aufert ipsum: & expri=mitur succus ex ea dum est recens: & fit caputpurgium cum eo: & mundificat ce rebrum: & conuenit egritudinibus eius frigidis & melancolicis: & q̃n imbibitur in eo cotum aut lana: & ponitur in aurez aperit oppilationes eius. Similiter autez facit oleum eius: & fit cum eo nascale & aperit orificium matricis: et confert suf focationi eius et calefacit matricẽ. vnde Rasis. propter aromaticitatem suam et caliditatem et subtilitatẽ cõuenit omibꝰ egritudinibus frigidis: et cõfortat cere=brum et omnia membra. Plinius cap̃. de maiorana. Vires habet acres: et cale=factorias ad omnẽ duriciẽ vl' rigorẽ val de idonea: medetur etiã cataplasmatibus ĩposita sũ potu data a scorpione vexatos et intestinorũ tormento vel difficultate mictus laborãtes: elixatura eius hydropi cis medetur: vrinã ꝓuocat: et tortionibꝰ vtilis est: succus eiꝰ melle addito liuores detergit: scorpionuz ictus cum aceto et sale cõpescit: luctationibꝰ bene adhibet̃. Cerotis vtiliter adhibetur: tumores oẽs corporis et oculoꝝ cataplasmatibꝰ adhi bita spargit: maxime cum polenta impo=sita. Item apposita solite purgatõis mate riam ꝓuocat in feminis: malagmatibus et acopis miscetur bene.

Meringe capitis.i.pāniculus capitis.
Merion ·i·mādragora·
Mermerā ·i.celidonia·
Mercurialis quid est lege linosis.
Mersulem ·i·ligna sparagi·
Mesatramesir·i·pulegium cerumum
Mesalia vocatᷣ res acuta vl' subtilis ī am babus extremitatibꝰ: et in medio grossa
Mesak idem quod supra·
Mesabarum ·i·opium·
Mesactera ·i·mirra·
Mesacta ·i·pira·
Mesacrum ·i·papauer·
Mesca tramesir·i·diptamus·
Mescatur mesir·i·stipites similes ascebe scebrā: & eis vtunt idi ad accēdēdū ignē
Meschatramesir·i·pulegium ceruinū·
Mesci.i·mediū: inde venit meseraice: & mesereon ieiunum intestinū·
Meseraice idem quod supra·
Mesen ·i·mediū·
Mesericon ·i·genus titimalli·
Mesenteriū alexander de reumatica disinteria: sonat ergo mediū intestinū quod vocatur ieiunum: nā mese grece medium terion intestinum·
Mesebiar ·i·marubiū·
Mesmes ·i·crisomala·

·DXLVI·

MEscebe ara·grece scinꝰ vel achras vel chias: la·mastix·& ē gummi arboris scini vel lentisci: quia lentiscus grece vocatᷣ scinus: sic inuenies si le·botin Dyas·cap̄·de mastice quedā mastix emanat ab arbore q̄ scinus dicitᷣ: & quedā ex ea est alba: quedā subuiridis sed melior ex ea est cuius color est albus perlucidū habens granū graue siccissimū & cito frangibile habens bonum odorē & est de ea quedam que est nigra & quedam citrina. Gal'·vij·sim·phar·capi· de mastice alba·Et est illa q̄ dicitᷣ gluten romanum: & est cōposita ex virtutibus diuersis·s·stiptica & mollificatiua: & virtus eius est que calefacit & desiccat ī·ij· gradu· vnde mollificat & resoluit: & iō stomachi epatis & ventris flegmonibus competit: sʒ nigra est que dicitur capiti vel egiptiaca: & est maioris desiccatōis q̄ꝫ alba: & virtus stiptica est ī eo minor & ideo est cōueniens vbi oportet resoluere amplius: & propter hoc multū conuenit apātibus duris que fiunt in exteriobus corporis: sed oleum masticis est simile virtuti masticis· Sera·libro aggre· capitulo mastече·Mastix est primus inter omnia glutina in bonitate: & arbor masticis est cōposita ex substantia aquea & terrea frigida non multū: & ī sapore omniū partiū huius arboris dico radicis & fructꝰ & corticis est stipticitas pauca & virtus eius est īfrigidare & calefacere mediocriter tēperate: & desiccat in fine secundi gradus vsqʒ ad principiū tercij.

Posse· Sera·In ea est de stipticitate qua confert debilitati epatis & stomachi & intestinorum & apostematibus in eis existentibus: in eo est stipticitas & non habet acuitatem aliquam: & est multum sbtilis: et fit emplastrū cū folijs masticis dum sunt recentia: & ē ī eis virtꝰ manifesta·& ideo quando bibuntur folia aut cum alijs medicinis ad vlcera intestinoꝝ & ad fluxum ventris conferunt multum & conferunt spuentibus sanguinem: & fluxui menstruorum & ani·& non est in eo diūsitas a succo ypoquistidos·Et idē auct·dyas·Tota hec arbor ē stiptica ·et virtus foliorum fructus & corticis & radicis ē equalis: & decoquitᷣ cortex eiꝰ et cortex radicis et folia decoctione plurima: et quando fuerit cocta colatur ab eis aqua que iteruʒ coquitur vsqʒ ad mellis spissitudinem: et conuenit sputo sanguinis decoctio illa bibita et fluxui ventris: et vlceribus intestinorum: et fluxui matricis et ani·et vniuersaliter quidem poitur pro acatia et ypoquistidos. et ponitur decoctio illa loca succi foliorum: et q̄ndo pijcitur decoctio illa super vlcera profunda: et super ossa fracta restaurat carnem in vlceribus: et restaurat ossa: et stringit membra laxa: et abscīdit humiditates antiquas a matrice: et prohibʒ vlcera corrosiua ne delatentur in corpore: et prouocat vrinam: et quando fit collutio oris cum ea stringit dentes cōmotos: et ex ramis huius arboris fit oleum qd̄ est bonum vbi conuenit stipticitas·Et idem auct·Humay·Mastix resoluit apāta stomachi: et ꝯuenit tussi: et nō ē pauce attractionis flegmatis qn̄ masticatur: et ꝓpter hoc miscetur cū aloe: vt ꝑparet ipsaʒ et attrahat cum eo flegma a capite.
Mesceca idem quod supra·
Mesir ·i·sandanig·
Mesif ·i·aqua lactis·
Mesin ·i.lothos·
Mesintion·i·meseraica: que est inter epar et stomachum·

Mespilum·id ē·species zaroꝛ que ara·vocatur gubera·
Mesus id ē.liquoꝛ acetosus·
Messus idem quod supra·
Menstruum dicitur a mense·
Mest·i·lac acetosum coagulatū·
Metasis creticum:i·moꝛbi sanatiuus
Metacatafoꝛa·id est·epilenticus cum est in paroxismo·
Metacarpium ·i·pecten manus·
Metallum quoddam est minerale:& illa sunt plura:metalli qꝛ sūt septem genera scilicet aurū·argentū·plumbū·stannum es·argentū viuum·& ferrum·& illa sūt metallica coꝛpoꝛa:& omnium istoꝝ materia est argentum viuū & sulfur·vt philosoph9 quarto metheoꝛoꝝ·Et est aliud metallū quod fit artificialiter ex mixtiōe aliquoꝛum supradictoꝝ metalloꝝ:& de isto fiunt campane & alia vasa·
Metacensis ·i·deriuatio humoꝛū·
Metas meretica·i·feruentia
Metafrenon·i·posterioꝛa doꝛsi·Cassius felix ca·de tussi·& in psalterio greco vbi nostrum habet posterioꝛa doꝛsi ipsū3 habet mentafrenon·
Metalon ·i·metallum·
Meta sinterica·i·recoꝛpoꝛatiua·
Meta frenum·i·partes pectoꝛis vbi terminant·xij·spondilia·
Methacaphoꝛa interpretaē transdelatus vt epilenticus dum est in actione·
Methaphoꝛa ·i·similitudo·
Metramesir ·i·pulegium ceruinum·
Meth id est·stoꝛax·
Methomania prefocatio matricis quoniam est quasi mania eius·
Method9·i·regula vel doctrina:inde methodicus·i·doctrinalis vel regularis·
Methon ·i·papauer·
Methosmectica·i·diafoꝛetica calida·
Metron id est·matrix·
Metroticum·id est·instrumentū quo medicina in matricem mititur· Cassius felix cap·de precadente matrice·
Metron afrodis·id est·eraclea·
Mezaurum est ius·i·cibus liquidus·

·DXLVII·

Mezabaran·i·tapsia·quidā dicunt ꝙ est mezereon·aliqui dicunt ꝙ est elacteriū·secundū sera·li·aggre·ca·Mezabarā est planta que reperiē in india:cuius coꝛtex exterioꝛ habet iuuamentū in medicina ī doloꝛib9 iuncturaꝝ & est in folijs huius plante illud qḋ dixi mus in arboꝛe agre:& hec qn̄ ponitur in fluminib9 inebriat pisces:et melioꝛ ex eo est illa que habet subtilem coꝛticē:& ī sapoꝛe eius est acuitas pua:et dosis ei9 simplicis cū zucaro est aureus vnus·
Mezeurima ·i·mezereon·
Mezenella· ·i·camomilla·

·DXLVIII·

Mezgred ara·grece lepnia:latine magra vel mogra· Sera·li·aggre·capitulo mezgred auct·dyas·Ex ea est quedam que defertur ex terris sinos:& melioꝛ ex ea ē grauis densa:cuius coloꝛ non est diuersus:& est sic color epatis aut sanguinis nō habens lapidem:& qn̄ ponitur in aqua dissoluitur facile & crescit.Illa vero magra q̄ vtuntur carpentarij ē ex debilioꝛib9 opationibus ꝙ illa que deferē ex sinos:& ex babilonia & melioꝛ que facile teriē·Colligiē vero in capadotia in speluncis distillans & affertur venalis in sinopidā ciuitatē3 vnde & nomē accepit·Et idē auct·Gal·In sapoꝛe ipsius est stipticitas:vnde virtus ē eius desiccatiā:& quando soꝛbetur cum ouo aut fit cristere cum ea stringit ventrem·vnde habet virtutem stipticā3 & desiccatiuam & glutinatiuam:& quando miscetur ī emplastris consolidat vulnera recentia:et ingrediē ī cōfectionib9 trociscoꝛum desiccatiuoꝝ & astrictiuoꝝ ventris:et quādo soꝛbetur in ouo soꝛbili aut fit cristere cum ea stringit ventrem & propinatur in potu ī doloꝛe epatis:et daē ī ouo ad sputū sanguīs ad venenūq3
Paul9 cap·de mogra·Mogra sinopida est foꝛtioꝛ boloromano:& luto sigillato:& idō ingrediē ī cōfectionib9 vnguētoꝝ·& occidit vermes ī vētre· Bulcasim Eben Aben azarin li.q̄ diciē seruitoꝛ Cōburitur mogra sicut bolus armen9
Miacantus ·i·sparagus·
Miacanta ·i·spargula·
Miamir.i·x·tractatuū:inde liber miamir id est·de decem tractatibus·
Miafile ·i·stoꝛax calamita·
Mia grece·i·muscula:sed mia ara·ē stoꝛax & mia similiter est musculus specialis·
Miagus·plinius est herba feculenta cum folijs similibus rubee cum semine oleoso ex quo fit oleum·
Mielon elafui ·i.medulla ceruina·
Miemix ·i·crisomola·
Mier ·i·capra·
Miesuf ·i·polium montanum·

Miopone id est psilotrum.
Mioponei idem quod supra.
Mion id est meu.
Miopie dicuntur qui prope sunt viden= tes ea que de longe non vident.
Miosos id est glis.
Miolas id est fiola.
Miocephala .i. vides muscas ante oculos
Miomas id est herba mihi ignota vt in alexandro.
Miota idem quod supra.
Mioscais id est auricula muris.
Miuberigi id est stafixagria.
Miuterigum id est mala persica.
Miba muris id est cicuta.
Mibac idem quod supra.
Mib id est lac.
Micharia herba est secundũ dyas. & la. vocant ipsum spondilion.
Micantus id est sparagus.

·DXLIX·

Michad. Sera. libro aggre. capit°lo Michad sunt vene arboris grana ti silvestris que nascitur in seni vl tra mare: & i corascen. & sunt vene gros se albe. colliguntur in albacumie: & coꝝ mala granata sunt sicut granata dome= stica in principio eorum ortus: & color eorum est inter rubedinem & viriditatẽ & intra malum eius sunt grana rubea ro tunda in magnitudine seminis lentisci: et dimittũt ea in cortice suo: & quãdo egẽt eis extrahunt a cortice: & est ca. & hu. in secũdo. auget in spermate & corroborat coitum: & est bonus podagre quando te ritur: & cõficitur cum aceto & linitur su pra ipsum & convenit spasmo: & mollit duricies iuncturarum.
Mibanch id est sparagi.
Miclara est cibus factus ex pane azimo cum oleo. istud vocabulum ponit Avic. primo canone fen .iiij. cap. xj.
Micete id est fungus.
Michete sunt homines veloces: & latine vocãtur cursorij.
Michesol id est apium risus.
Mikete id est fungus.
Miconium id est papauer: & est album & rubeũ. quando simpliciter ponitur de al bo intelligitur: ꝑ quo lege chaxchax.
Microtera .i. corula vel crisomola.
Microsia id est paruitas pulsus.
Micros id est paruum: inde microtegni & microcosmus.
Midian id est cimbalaria.
Midriasis id est dilatio pupille: & ẽ ma ior ꝙ platicoriasis.
Migra quid est lege xencũa.
Migari idem quod supra.
Miach id est storax.
Miaba idem quod supra.
Miasur id est abrotanum.
Misunti id est folium.
Misunser id est pulegium.
Misunseri idem quod supra.
Milax que cimichosons nomiatur: similis est edere tenuiorib⁹ folijs. duo ei⁹ gene ra dicuntur alterum comantibus acinoꝝ coribus: alterum gen⁹ culta amara nul lius effectus Plinius.
Mila id est mala.
Milagrafico .i. atramentum pictoꝝ.
Milangina. id est sine igne maceretur.
Milea. id est arbor mile vel malum.
Milesion id est species alcionii.
Milia indica id est citrum.
Milia persica id est persicum
Mileos id est fraxinus.
Millefolium quid est lege minofolos.
Millemorbia vel milmorbia herba siccra ria & scrofularia castrangula vel vrtica mortua: eo ꝙ folia vrtice similia habꝫ nõ tamen vrentia.
Mili id est mala.
Miliaria. herba est quam milium vocat plinius.
Miliduris est mola matricis: nam grece milos mola vocatur.
Milimandrum id est iusquiamus.
Militis lothos id est molaris lapis.
Milium solis id est grana solis.
Milium quid est lege docher.
Militrum id est sinapis.
Milium solis. id ẽ. cauda porcina: & q̃d est lege culb.
Miliares .i. serpentes quorum color pro= pter citrinitatem est quasi color milij.
Militen id est vinum de citonijs
Milmon id ẽ. fraxinus.
Milicum .i. sinopida.
Miloplacentium. id ẽ. meloplacenta.
Milotida est tenta cirurgicorum.
Milos grece mola: inde milon .i. molendi num. inde amilum: quia sine mola fit
Milops .i. medulla.
Milto .i. sanguis.
Milto grato .i. sanguis yrcinus.
Milto draconis .i. sanguis draconis: hoc vocabulum ponitur in antidotario virili id est. pauli apostoli dicto antidoto.

Mimiar .i. siselcos.
Mimiae .i. faseolus.
Mimiaer. idem quod supra.
Mina. est pondus lib. j. & quarte. Sed scdm alios est pondus centum ℥.
Minaballanus. .i. ballanus repsico.
Minera. id est. celidonia.
Minbe. id est. menta.
Minbei. idem quod supra.
Minium. est color scriptorum. & quid ē lege cinabar.
Minchi. i. bruca: & est tamariscꝰ agrestis
Minthi. id est. nepita.
Minci. idem quod supra.

DL.

Minofilos grece. latine millefoliū Dyas. cap. minofilos Nascit̄ in palustribꝰ locis: tyrsum habet ex vna radice mollē & subrufum: & q̄si manibꝰ liniatū: & folia similia feniculo. Plinius. Minofilon nostri millefoliū vocāt. caulis est tener similis feniculo: plurimisq; folijs: vnde & nomen accepit. Nascitur ī palustribus herbam ip̄a; nascentē tenuem a lateribus capillaniciꝰ folijs eximi: usisq; & cetera. Posse. Dyas. Vulnera glutināt & sine tumore custodiūt: ī dētiū dolore cū butiro imponunt̄ in modū emplastri. cōtra vrine difficultatē bibit̄ cum aceto: & valet cōtra calculū. Gal. vij. sim. phar. cap. millefoliū: siccatiue ē virtutis intātum vt cōsolidet vulnera.

Minon. id est. nux. Inde confectio dyaminon: id est. confectio de nuce.
Minutum thus id est. manna thuris.
Minutarb. id est. psilotrum.
Minusel. id. est. prassium.
Miracata. id est. salsuia.
Mirach. id est. aggregatio cutis que est super ventrem.
Miracopium. id est. calidum.
Mira solis. id est. caraputia.
Miragenat. est quedam species cibi.
Mirra grece. i. odorifera: vel redolentia vnguēta. Mrra. i. odorifera Inde mirra copium odoriferu; mitigatiuū Alexā der ca. ō vnctōibꝰ ad frigiditatē stōachi
Mirdane. id est. mezereon.
Mirna stacten. est quod ex mirra humida exprimitur. Dyas. cap. de mirra. Sed mirra melius scribitur.

DLI

Mirra latine. arabice hec. grece smirna vel achantus. Serali. aggre. cap. hec aut. Dyas. Mirra ē gūmi arboris que nascit̄ in terris arabu;: similis arbori que dicit̄ in greco spina babilonica: nam fiūt scissure in ligno arboris vnde egredit̄ gūmi quod emanat cadens super sextoria que sternuntur sub arbore. & quedā per se coagulat̄ sup stipitem: & est de ip̄a res que dicit̄ bacantiscus siue bathanasas: & grossa est a q̄ egredit̄ meth. i. storax liquida qn̄ exprimitur sicut apparet in. l. melabac: & dicitur mirna stacten: & est de ea que dicitur anizen siue aizem: & est pinguis multum. Et arbor eiꝰ est in terra q̄ dicit̄ ptinia: & est pinguis. & qn̄ exprimit̄ succꝰ eius: egredit̄ velut storax multum Et melior mirra est illa que dicit̄ tarbalud: & canchi: & noīatur hoc noīe eo ꝙ defert̄ ex terris que dicunt̄ sic: & color eius est ad viriditatē tendens pungens linguam clari coloris. Et ex ea est que dicit̄ liti: & ē litaglutbichi: & est mollis tactu sicut bdellium: in odore suo est pinguedo. Et arbor eius est in locis soli expositis. Ex ea est que dicit̄ poaclis & est asp̄a multum nigra. & apparet in ea vestigiū ignis Et deterior est illa que dicit̄ argasin: & est leuis non pinguis: acuti saporis: silis gūmi arabico ī fortitudīe & virtute. Et ex mirra ē q̄ dicit̄ crumu siue amini: & ē mala. Et fiūt quidā trocisci ex substātijs mirre: & si mirra pinguis fuerit: trocisci qui ex ea fiunt habēt bonum odorem & pinguem. & si non fuerit pinguis. quod fit ex substantia eius: non habet bonum odorem neq; pinguem: & habet virtutē debilem. propter qd̄ admiscetur ei oleu; quando ex eo fiunt trocisci: Adulterat̄ mirra. quādo admiscetur ei gūmi quod infusum fuerit in aqua mirre. Et melior ex mirra est noua leuis munda: que quādo tangit̄ est aliquātulū aspera & arida & cito frangibilis. & quando frangitur remanet in eius fractura res alba. Et figura eiꝰ est sicut figura vnguiū: & q̄ est in frusta non parua Et color eius est vniformis non diuersꝰ in exterioribus eius sed interius est trahēs ad rubedinē parꝝ cum lineis subalbidis sicut diximus: & odor eius est delectabilis amara: catarri sedatiua. sed illa q̄ est grauis: cuiꝰ color est sic̄ color picis: nō ē alicuiꝰ vtilitatis Sed mirra que est ex terra que dicitur labotero: abscinditur ex radice arboris q̄ est in terris illis. Eligitur enī ex ea illud

quod est simile mirre in odore. & virtꝰ eiꝰ est calefactiua & mollificatiua & resolutiua: & ingredit̃ i confectõibus vnguentoꝝ. Gal. viij. sim. phar. cap. de mirra. Insapore eius est de sapore amaro quãtitas nõ pauca. Et virtus eius est que calefacit & siccat in secundo gradu.

Posse. Sera. aut. Albugerich. Mirra conuenit ad aquã citrinã quãdo sumitur ex ea in potu: aut fit emplastrũ cuz ea super ventrem. Et quando fit caputpurgiũ cum vno anoch ex ea mũdificat cerebrum: & aufert ab eo ventositates grossas: & incoriat gingiuas: & confirmat dentes: & ẽ cona bolice qñ fit linitio cũ ea. Gal Mirra abstergit cuz temꝑamẽto: & glutinat fragmẽta ossium capitis: & occidit lũbricos: & fetũ: expellẽs eos Et ingredit̃ in confectionibꝰ colliriorũ q̃ fiũt ad vlcera oculi: & ad maculas que fiunt in eo: & in medicinis que bibuntur ad tussim ãtiquã: & ad asma. Nã ipa ñ exasꝑat cannã pulmonis. & hoc quia nõ calefacit neqꝫ desiccat calefactione & desiccatione forti: & sine suꝑfluitate sue amaritudinis & sue abstersionis. Est alia mirra que trahit̃ a radice arboris huius & virtus eius calefacit & mollificat & resoluit.

Mirra trochiten. i. rotunda. Nã trochos id est rotundum.

Mirta lepita. .i. mirte cime

Mirica. .i. genestra.

Miricen. .i. tamariscus.

Mirifilon. .i. millefolium.

Mirise. .i. vngere.

Mirismata. i. odoramenta thimiamata.

Miristica. i. redolẽtia odorifera. Inde karea miristica. i. nux odorifera. id est nux muscata.

Miris. Dyas. Mirra dicit̃ folijs & hastis similis como. est radix oblonga: & moll': & odorata apta ad edendum.

Mirmis. i. formica. Inde mirmidones vel mirmicelon. i. oleum formicarum.

Mirmicolemia. i. lac formicarum.

Mirmiceas. i. verruca in cute. Quidã dicunt & meliꝰ: ꝙ ẽ pustula parua que vocatur formica.

Mirmimita. i. arena que fert̃ ꝯ mecha et confricatur suꝑ manũ & in ea intrat & ñ apparet. Et inde fit etiã vnguentũ qd̾ dicitur manuum penetrabile.

Mirsmi. .i. mirta.

Mirsme. .i. mirte folia.

Mirsmei idem quod supra.

Mirticen: vel caristicen. i. secũda species titimalli a qua oritur fructus que dicit̃ nux vomica.

Miros. .i. fimus.

Mirabolani. a Plinio vocãtur grana ben albi. alibi tñ de mirabolanis loquit̃ & dicit ꝙ si colligãtur anteꝗ̃ maturescãt nullum ligneum intus habent: & quid est. lege halilig.

Miropola. .i. vnguentarius.

Mironitis. est herba nobis ignota: vt in alexandro.

Mirosodes. est species. vj. titimalli.

Mirul. .i. ziman.

Mirtus quid est. lege des domestica.

Mirtus siluestris .i. cubebe.

Misagarach. id est. coquinatum quod fit sine carne.

Misaluis. i. acualis. & sic dicitur ad similitudinem cuiusdam acus que est curuata in medio existens grossior: & in duabus extremitatibus tenuis. qua in terra saracenorum vtunt̃ subsellorum sutores.

DLII

Miseos. est genꝰ terre qua caremꝰ aliq̃ dicũt ꝙ est flos eris. quod cũ fregeris: deintꝰ stelle auree apparẽt inquit Dyas. cap. miseos Plinius cap. miseos Glebula est aurosa fulgens & fragilis: inter metalla inuenit̃: ut calcites in cipro insula. cuiꝰ fragmĩa immutant̃ in modũ sabulonis. Illud vero ẽ optimũ qd̾ aureo splendet colore: & lenigatũ molle est scd̾m tactum: & aliud hꝰ pallidum & leue. qui cum tactus fuerit cito denigratur. superat enim colchotar effectu.

Misteri cõmeda. i. suffocatio matricis

Misceton. scd̾m alexandrum capitulo de tussi. vocatur quedam confectio ad tussim frigidam.

Misi. est genus tuberum.

DLIII.

Misch arabice gre. abonafa. siue aboanifa: latĩe muscꝰ Sera. li. aggre. capi. misch dixit Habonhasen ex verbo Abulhuasim Almascadi in li. auri & mineraꝝ & margaritarum. terre i quibꝰ sũt gazelle musci. & sũt regiões tũbasi & seni sũt t̃re ꝯfines. Veꝝ muscꝰ regiõis tũbasi ẽ melior musco seni duabꝰ ꝯ causis Vna ẽ qꝛ gazelle de tũbasi ꝯmedunt spicã nardi & alias species odoriferas. gazelle vero de seni

comedunt alias herbas ab istis quas diximus odoriferas. Tamen est etiã alia causa ꝙ homĩes de tũbasi nõ extrahũt muscum a folliculis: & nõ adulterãt ipsum cum medicinis adulterationuꝫ. Preterea illi de seni abscindunt folliculos temporibus humidis & turbidis & in aere nõ conuenienti. Et si homĩes de seni non habent res cum quibus adulterẽt. reponũt eum in vasis vitreis & obturãt bene. & mittunt eũ in terras saracenoꝝ in psida & in alijs regionibus babilonie: ac si ipe sit de tũbasi. Melior autẽ muscus & magis redolẽs est ille qui abscindit̃ a gazella postq̃ est bñ maturus in ea. Et nõ differunt gazelle iste ab alijs in figura & colore & corpibus. cognoscunt̃ tamẽ in dẽtibus caninis earuꝫ. quia quelibet ex istis habet duos caninos dentes egredientes ab ore ipsius sicut egrediunt̃ ab ore porcorum. & sunt dentes isti valde albi & recti: longitudinem vnius palmi habentes aut plus. Venatores quidẽ in terris chelech & seni extẽdũt funes & laqueos & capiunt eas. Aliquãdo vero sagittant eas & abscindũt ab eis folliculũ & ligãt eos immaturos: quare tunc est in odore suo horribilitas. suspendũt ergo eos relinquentes aliquo tempe donec maturentur: & recedat fetor eoꝝ: & mundentur in aere: & aufertur ab eis muscus bonus Et hoc contigit fructib⁹ arborũ quãdo colligunt̃ ab arboribus suis anteq̃ maturescant. Verũ melior muscus est ille qui maturatur in folliculo suo: & est completus in maturitate in folliculo ipo anteq̃ abscindat̃ ab animali. deĩde abscinditur post complementũ. Et ꝓpter hoc cũ natura expellit cursuꝫ sanguĩs ad folliculũ illum vel chistim. & cõplet̃ esse sanguĩs in eo: nocet illi animali. Et tũc venit ad saxa vel ad aliquẽ ex lapidibus ca. caliditate solis: & fricat se multũ cum delectatione magna: donec leniatur cutis in loco illo: & emanat quod continetur sup lapides: queãdmodum emanat ab apostemate aliquo quando apitur. & sentit tunc illud animal in exitu eius delectationem magnã. Quãdo est euacuata chistis tota ab eo qd̃ in eo continet̃. tũc ĩcarnatur & cõsolidat̃. Et iteꝝ postea colligitur ĩ loco illo cursus sanguinis sicut fecit primo. Egrediunt̃ ergo hoĩes de thebeth q̃ nouerũt loca vbi pascunt gazelle & pueniententes ad saxa illa: & lapides inueniunt sanguinem illum qui desiccatus est super lapidem & saxa: & colligunt eũ. Et quoniã digessit eum natura in suo animali: & desiccauit eum sol: & preparauit eum in aere est melior omĩb⁹ spẽbus musci: & electior. Colligunt ergo eũ & ponunt in folliculis quos habent ex gazellis quas ipsi venati sunt & seruãt apd̃ se. & huiusmodi est ille muscus quo vtũtur reges: & qui donat̃ pro dono nagno & quẽ vẽdunt mercatores illi⁹ regionis ꝓ meliori. Et in thebeth sunt multe ciuitates. Verũ totus muscus qui colligit̃ ĩ partibus illis defertur ad illam ciuitateꝫ que proprie denominat̃ noĩe toti⁹ regionis tebeth. ca. est & sic. in secundo gradu. Aliqui dicunt ꝙ est ca. in secũdo. sic. in tercio. Posse. Sera. aut. Aben mesuay. Fortificat cor & omnia interiora membra. Quãdo bibitur aut ponitur exterius in emplastris: & abstergit albuginem subtilem: & desiccat eius humiditatem: & calefacit cerebrum: & desiccat qñ fiunt sternutationes cum eo: & corroborat cerebrum Vnde corroborat membra sua aromaticitate: & confert sode antique que est ab humiditatibus: & corroborat cerebrum. Et si accipiat̃ de eo parum & resoluatur cum oleo de kerui: & liniatur cũ eo virga: iuuat ad coitum: & est in eo humiditas quedam p quam excitat coitum. Auic̃. de viribus cordis dicit ꝙ confortat cor.

Misoxos. i. rana terrestris veneõsa rubea

Miteritrum. i. pessarium instrumentum velut cristere quo immittuntur liquores ĩ matricẽ Paul⁹ cap. d̃ muliebri fluxu

Miteragum. .i. mala psica.

Micidacia. herba est quam Plinius describit. sed ipsam ignoro.

Mitridacia. idem quod supra.

Mitridatũ. ɔfectio magna ẽ oĩbus nota.

Mixmix. .i. crisomola.

Mixo. .i. satirion.

Miximar. .i. fistula.

Miua. i. succus citoniorum coctus cum vino: vt sapa: & fit cũ speciẽb⁹ & sine.

Mocasintericoꝝ. interpretatur morbus declinans & sanans.

Mocedium. i. semen papaueris albi.

Mocedon. idẽ quod supra.

Mocelium. .i. polium.

Mochen agria. i. pastinaca siluestris.

Mocha lalbudu. i. medulla ossium.

Modium. est pond⁹. xl. lib. & quattuor.

Modiplon. .i. apium risus.
Modiplionum. idē quod supra
Mogara .i. salsamenta ex aceto & sale.
Mogarata. idem quod supra
Mogra. .i. magra.
Mola .i. moli: & est armel. Scdm pliniū est quedam alia planta cui9 radix rotun da nigraq; que multū terre capiens. Nā vt dixerūt aliqui cāpani: q aliquot die bus effossa inter difficultates saxeas .xxx. pedes longa inuenta est. ac ne siquidem solida: sed abrupta. Folia eius sillē similia florem cuius greci luterum dicunt. Sed Homerus candidum scripsit. Nascit in fenicia & in cilicia archadie & ytalia.
Molatinagria. id est. malua.
Molibdi. Cassius felix i antidotario dyamolibdi. id est de plumbo.
Molibdos id est. plumbeum.
Molipidium. id est. plumbum.

DLIIII

Molibdena. id est. plumbū ustū & stercus plumbi. Sed Dyas. capitulo molibdena dicit q ē quasi stercus auri vel argenti. Est autem vtilior que colorem spume argēti habue rit & lucida & rufa in tritura: i coctura in oleo coccineum facit colorem: foditur & in sebastia & in chorintho. Sed melior est que signa vt supra habuerit. Plinius capitulo de molibdena. Est stercus auri & argenti que ab officinis aurificū colligitur: que optia est que nō ē lapido sa. Sed fragilis & splēdida. Dyas. Virtus ē ei vt spume argenti aut scorie plū bi loturam & combusturam sim ilē sinopide habet. Miscetur vero emplastris pi guib9 & saracoticis et cicatricē ducētib9 purgatorijs aūt medicamib9 n miscet.
Melicoria. id est. papauer.
Molithia. id est. malua.
Moli. id est. armel.
Mollificatio corporis. id est. debilitas i qua homo stat: ita vt nō loquatur neq; bene sentiat.
Molochia. id est. malua.
Molochea arborea. id est. altea.
Molochia agria idem quod supra.
Molonsi. id est. serpillum.
Molo. id est. millefolium.
Molon. idem quod supra.
Molocoria. id est. papauer.
Molochin. id est. altea.
Molosagria. id est. altea agrestis
Molcoria id ē. papauer agreste
Molochia albacharum. id est. atriplex.
Molongiana. id est. molongena.
Moluchia. id est. malua.
Molusar. .i. arthemisia.
Molusari idem quod supra.
Monados. .i. ceterac.
Monifari. id est. arthemisia.
Monodos. idem quod supra.
Monoramenon. id est. vnius diei.
Monomachia. id est. duellum. A monos qd est vnū. & machos qd ē pugna qsi pu gna vnius ad vnū: inde etiā richimachia id est. neruoꝝ pugna: & sichemachia. id ē pugna anime: siche em anima. Item a mo nos quod est vnum dicit fe. monoydes. id est. vnius diei: & collirium mono: & multa similia. vt in alexandro.
Monopagia. in passionario garipontī si vna parte capitis in acutum dolor venit monopagiam greci dicunt: si ocul9 simul cum media pte capitis doleat & emigra neum. & cetera.
Monymeron. id est. medicina cum duritie & acredine.
Mora de feni. id est. mora rubi.
Morasion. id est. ciperus.
Morasiom idem quod supra.
Mora celsi quid est. lege hec.
Morella solatrum vua lupina. id est. strignum & quid est. lege hameb.
Morgellina agrestis. id est. celidonia.
Morgellina quid est. lege anagallus.
Morion. est species mandragore. Sed plinius semen mandragore: quod quidam arcen: alij morido: alij ypomarton
Morrisia. id est. almuri.
Moripsia. idem quod supra.
Moricellum. id est. celsum.
Moroba. id est. nutritū vel conditū. Nutritum ei & conditū dicit apd antiquos Vnde Auic. dicit acorus nutritus & nō nutritus. .i. conditus & non conditus.
Moro. id est. caro pustulosa addita i ocu lo & est inuersatio palpebre.
Moruдan. id est. cyperus.
Morbus sacer. id est. herisipila.
Morbus lunaticus. id est. epilensia.
Morbus regius. id est. yctericia a regu lo alacrito croceo.
Morb9 arcuat9 idē. ab arcu celesti dict9
Morbus in quo eleuatur cutis. .i. lepra.
Morsus galline. vocatur a quibusdam anagallus qui ypia vocat. quidā morgelli nam vocant. Vnde morgellina nō debet dici morsus galline: sed morbus galline.

Mor· .i·mirra.
Morgnapelli quid eſt·lege napellus·
Moſone miopſone.i·pſillotrum·
Moſpone vmoſpone·idem.
Motaria·ſunt liceola q̄ nubibꝰ opponūt̄
Motarob· .i·auena
Muaniga· .i·rete cerebri·
Mualep· .i·afronitrum
Mualepi idem quod ſupra·
Muchar· .i·mulachlach·
Mucatum· .i·fungus·
Muca.i·pars que de oculo videtur·
Mucula oculi·i·anterior pars oculi·
Mucheita· .i·ſebeſten·
Mucthe·i·pars que de oculo videtur·
Mucthei· idem quod ſupra
Mu dulion· .i·bdellium ·
Muduan· .i·ſinonum:
Muduani· idem quod ſupra
Mufran· idē quod ſupra·
Mugalac· .i·lac acetoſum·
Mugali· .i·draco marinus ·
Mugath Auic̄·redarguit dicentes· ꝙ eſt radix granati ſiluestris: & videtur ignoraſſe quid eſſet·Ego reppi in antiquis ſinonimis exponentibus vocabula greca ꝙ mugath eſt radix granati ſiluestris ·
Mugag· idem quod ſupra
Mugali·apud Dyaſ·cap·de allio. Auic̄: eodē cap·Eſt aīal venenoſū puſillū muri ſimile·hᵒ noīat Auic̄·quarto canone fen vj·de venenis cap·de morſu illius
Muchachaem .i·pondus·
Muhali· .i·afodillus·
Muhalib idem quod ſupra ·
Mulachlach·eſt aqua valde turbida ex q̄ mulieres liniunt ſe vt redoleant Et ideo dicit̄ mulachlach quaſi quod eſt infectū & turbatum·Et fit ſcd̄m hunc modum ī aqua roſarū ponitur muſcus gariof· & cāfora:& alia odorifera multa:& fit cuȝ iſtis aqua valde turbida· Et ſcd̄m hoc vocatur aqua roſarū de mucarro· cuius deſcriptionem ponit Io.meſ·in antidotario ſuo:pagropho q̄ incipit opatio īfuſionis ro·Et aliquādo ſirupizatur iſta aq̄ & eſt optimus ſyrupus alteratiuꝰ & lubrificatiuus .
Mula· .i·emula·
Mulachia· .i·malua ortiua·
Mulgali· .i·algaſech·
Mulſach·i·iuncta connexa continua·
Mulſa quid eſt·lege mellicracum·
Mulb· .i·ſcotanum·

DLV.



Vmia·eſt illud qd̄ inuenitur in ſepulcris balſamatorū ī quibꝰ humor mortui cuȝ aloe & mirra reſoluit̄ quibus ipa corpora condiebātur:& ſimilatur pici marine· Solebant antiquitus corpora balſamo mirra & aloe condiri·& adhuc fit apud paganos: & ſaracenos circa babiloniā: vbi eſt copia balſami· Sera·li·aggre·capitulo mumie· Mumie ſepultorꝝ :& eſt aloe balſamū & mirra·& quod miſcet̄ eis ex humoribꝰ corpis humani·Et idē aut· Dyaſ In terris que dicunt̄ acolonie· Deſcēdit nanqȝ ex montibꝰ qui ducūt flumina cū aquis·Eijcit eum aqua flumīs in ripis:et eſt coagulata:& fit ſicut cera : & habet odorē picis:& aſpalti mixti ſimlꝰ Poſ ſe·idem aut·Raſis·Ex nomie quorundaȝ medicorꝝ eſt bona ſode flegmatice frigide ſine materia:& emigranee:& paraliſi & torture oris:& epilenſie:& ſcotomie Et facimus caputpurgiū cuȝ vno grano ex ea cum aqua maiorane·Et conueit dolorībꝰ auriū quādo diſſoluitur ex ea granum in oleo ſambacino: & diſtillat̄ in aure:& confert dolori gutturis · quando diſſoluit̄ ex ea vnum kirat cum aqua in qua decocta eſt ſatureia.Et conuenit tuſſi cum aqua iuiubaruȝ·aut cū aqua ordei & ſebeſtē·Et datur in potu ex ea ieiuno tribus diebus. Et cōfert cardiace kirat j·cū aq̄ mēte·Et cōfert ventoſitati inteſtinorꝝ·Quādo accipit̄ kirat·j·cum aqua cimini & carui·aut cum aq̄ ameos: & caſui & ꝑcuſſioni qn̄ ſumit̄ vnum kirat cuȝ duobꝰ danich ex bolo armenico :& vno danich croci cuȝ aqua ſolatri aut caſſiefiſtule. Et datur ad ſingultum granuȝ ·j· ex ea cum decoctione ſeminum apij : & carui.& miſcetur cuȝ oleo de ben·Et fit caputpurgium cum eis·et ad ſquinantiā pondus vnius kirat cum ſquingibin : & dolorem ſplenis pondus vnius kirat cuȝ aqua carui·Et ad venena duo grana cuȝ decoctione tribulorum marinorum : & folijs anuiden:& puncturam ſcorpionis pondus vnius kirat cum vino puro· Et ponitur in loco puncture cuȝ butiro :& conuenit fracture & conquaſſationibus que fiunt in interioribus corporis & exterioribus & conſtrictioni pulmonis:& eſt prope temperamentum·niſi quia habet ꝓprietatem in ſedando dolores q̄ ſūt in fracturis · quādo ſumitur in potu &

limitur cum ea: & fit cum ea cristere: &
ꝯuenit vlceribus vesice & virge. Et idē
aut. Rasis. Quidā emittebat sanguinē &
non poterat restrīgi per aliquā medicinā
vsqꝫ quo datū ē sibi de mumia pōdꝰ gra
norum trium cum vino: & restrictus est
statim. Et quādo fit cuꝫ ea suppositoriū
dissolutum cum oleo de sambach: conue-
nit non potentibꝰ retinere vrinā. Pau
lus cap. de mumia ca. est & sic. in tercio
gradu: teste cōstātino. licet quidā dicūt
ꝙ sit frigida: qꝛ cōstrictiua. multa enī fri
gida & sic. laxāt: & multa ca. & sicca cō
stringunt. Auic. De viribus cordis.
Mumia ca. est ī fine tercij: sic. in primo:
& hꝫ proprietatē confortādi cor.
Mum. i. cera scdm Auic. Verꝝ ceram ara
bici vocāt exsamaha. Et mum. ut apparꝫ
per Sera. est sordicies quedā domorum
apum: quā Auic. vocat mū nigrum. &
grece vocatur propolis: vel cera propo-
leos ē calidiꝰ cera & fortiter attractiuū.
Muraba. i. conditum aliqd̓ sicut ro. viole
condite mirabolani & ceteri fructꝰ. Vn̄
aliquando sic inuenitur vocatum mel ro
sarum.
Muradascon sic inuenitur secundo ca-
none Auic. Sed in arabico murdasefan
scribitur quid sit nescio. Haly abbas ve-
ro in secundo practice mādasefrum iter
herbas describit.
Muran. est cornu arbustū: & est cornea.
& latine vocatur ornale: fructus est qui
vocatur cōmuniter cornea.
Mura. i. alemu.
Muraba. i. suchaa.
Murex. i. cochiliū marinū: cuius sāguine
fit tinctura purpurea.
Muresi. i. anthimoniū.

DLVI.

MVri. idē est quod garꝰ. & vul-
gariter dicitur almuria: vel sal-
muria. quod est quasi salsū ga-
rum. Et modus faciēdi garū est iste. Fit
garus de pisciculis ꝑuis hoc modo. Po-
nunt pisculi ꝑui in aliquo vase habente
inferius orificium latū: superiꝰ strictum
& angustū. & fit lectus huiusmodi pisci
culorū: vel more lecti sternunt in vase.
postea supponitur sal & ordo quidā la-
pillorum minutorꝝ. Item fit alius lectus
pisciculorꝝ: & supaspergit sal: & suppo-
nitur p̄dictus ordo lapillorꝝ. & sic fit do
nec vas plenū sit: tunc ꝑmittitur morari
ꝑ aliquod tempꝰ: tamē explorato sapore
& inuento garo: extrahunt garꝝ: vel ga-
rus potest dici salmoria sapida. ut apparꝫ
in cōbin. Sed sciendum ꝙ garus vel mu
ri: vel almuri que idē sunt. Liquor est sal
sus quo multi ꝓ salsamento vtunt̄. & ē
duorꝝ modorꝝ. vnū quod fit ex pisciculis
sallitis. & aliud qd̓ fit ex farina ordei &
sale facto inde pane. cuius confectio sim
pliciter inuenitur ī. xxviij. azarauij & ce-
tera. aptum ī enematibꝰ cristeriorꝝ. Se
ra. libro aggre. cap. muri. Muri est illud
quod fit ex piscibus salsis vel carne sal-
sa. quod quando proijcitur super vlcera
fraudulenta prohibet eorum dilatationē.
Et idem aut. Gal. Administratur in vlce
ribus fraudulētis putridis. & apponitur
in cristeribus que admīstrātur ī vlceribꝰ
intestinorꝝ: & ad sciaticā: & ad disinteriā.
Et idem aut. Aben mesuay. Almuri fit
ex farina ordei: & est ca. in primo. sic. in
secundo. Sed illud quod fit ex piscibꝰ ē
calidius & siccius: mollificat ventrē: &
incidit flegma: & confert dolori sciatico
quādo fit cristere cū eo. Et idem au. Me
sarugie. Habet stipticitatē & mundifica
tionē. & ideo fit cū eo cohol ī egritudīe
Iedri. i. variolis. vt non egrediant̄ in fa
cie. & postꝙ egrediuntur dissoluūt eas.
& est ca. in secundo gradu. Et idem aut.
Sera. eodem libro capitulo Ras: dicit ꝙ
curat vlcera fraudulenta putrida q̄ sūt ī
ore. Bulcasim Eben Aben azarin li. qui
dicitur seruitor. Muri purgat flegma vi-
scosum & incidit ip̄m: & iuuat in colica
quādo miscetur in enemate cristeris cum
alijs medicinis compositis cōuenientibꝰ
& sumunt in cibo pro dolore scie qui fit
a flegmate: & est subtilius ꝙ̄ sal & ꝙ̄ sal
nitri: & ꝙ̄ aq̄ piscium salsorum veterum.
Et virtus eorum est debilior virtute eiꝰ
& operatio eius est ī hūc modū. Accipe
de farina ordei ꝑtes duas. & de sale ꝑtē
vnam & confice cū aqua: & fac focatias
azimas: & pone in furno: et dimitte ibi
donec comburātur intus et extra. deinde
extrahe a furno: et diuide vnāquāqꝫ ꝑtē
earū in tres aut ī quattuor ꝑtes: et pone
in olla magna munda. et cooperi aqua et
pone cum eo de cifilionibus palmarum
plenam manum: et pone ollam in furno
panis a pricipio noctis vsqꝫ mane. et sūt
qui coquūt panem cum aqua sup ignem
et coquūt vsqꝫ ad consūptionem medie-
tatis aque: et colāt et ponunt in aqua ex
melle secundum voluntatem eorum ad

frāgendum salsedinem eius & cōseruāt: et hoc est caput muri. et almuri sunt operationes alie longe ab istis qs diximus que sunt ydonee comestionibus regum: et non oportet eas memorari in hoc loco modo. quia sufficit nūc de modo isto qn tum ad necessitatem medicine.
Muricus .i. tamariscus.
Murion. id est. auricula muris: vt in alexandro de podagra.
Murim. id est. auena.
Muruban. id est. saxifragia.
Murtur. id est. vermis
Mur. id est. mirra.
Musa est fructus quidā in quo peccauit primus parens. pro quo lege maaleb
Musagurat. i. cibarium: vel sapor qui fit sine carne & multis speciebus.
Musaragi. i. qn coopitur pupilla nimis.

DLVII.

Muscata. herba est que se expandit in terram: odorem habēs musci. et inuenitur maior & minor que herba satis assimilatur agrimonie: nisi quia est minor ea. Est alia minor muscata que est minor supiori: conuenit cardiace: & debilitati cordis.
Museleon. i. oleum muscellinum.
Musceleon. idem quod supra
Muscellina. est herba facta sicut buglossa. cuius radix est rubei coloris exteri? ī superficie. In sicilia liniuntur ex ea gene mulierū. & alio nomie vocatur lactuca asini.

DLVIII

Mucillago. est illud globatū qd extrahitur a quibusdam rebus mucillaginosis per artificiū. Et modus extractionis mucillaginis est ille scdm Bulcasim Eben Aben azarin libro qui dicitur seruitor. Accipe d bono psillio vel de quacunq3 re a qua mucillago debet extrahi: & munda ipsum a terra: & pone super ipm de aqua calida libras quattuor: ad vnamquanq3 libram psillij aut plus scdm q tu volueris pinguē esse mucillaginē vel subtilem: & dimitte p noctem. & de mane calefacias parum super ignem. deinde proijce eam in marsupio facta ex tela lini forti & noua grossa: & stringe os marsupij cum ligamēto fortiter: ne aliquid. ex psillio lubricet extrahe. deinde suspende ipm supra orificium olle vitreate: & pcute marsupiū ab omi parte eius cū virga lignea vel ferrea subtili. & quod egreditur de mucillagine trahe mulgendo ad inferiora cū virga donec descendat mucillago in ollam: & fac illud donec nichil egrediat a marsupio. deinde dissolue os eius: & liga iterum magis inferius a loco in quo ligasti prius: & percute iterū cum virga quousq3 egrediatur tota mucillago. Nam psilliū egredit totum siccum ex marsupio cū isto artificio. Et scdm hanc disciplinā fiunt omēs alie mucillagines. Sunt autē quidā qui ponūt sup semia aquā calidā & miscēt bn: & premūt donec egrediat tota mucillago: s3 prim? mod? ē melior.
Musus. .i. apium risus.
Musc? equiuocū est ad odoriferū. & ad lanugīnē q est in epa tica: q vestit lapides maris. Et vocat musc? maris. Vel lapides torrentis et est musc? aque qui facit labere pedes. Et similiter ē equiuocum ad lanuginē que vestit arbores Pro illo qui est lanugo le. malamusch & aynech. Et pro musco odorifero le. musc? Est alius muscus qui vocatur musc? regis: & est basilicon cum folijs paruis. p quo lege medion.

DLIX.

Mus. omibus est not? Auic. libro secūdo cap. d mure. Sanguis ei? eradicat verrucas. Et stercus ei? confert super alopitiam. & proprie linitū cū cepe. & pprie illud qd est adustum: Et exiccat & assat mus: & datur ad comedēdū infanti. & abscidit fluxū saliue ab ore eius. Et si bibat stercus muris cum thure & aqua mellis frāgit lapidē. Et si supponatur colliriū soluit ventrē pueri. Et quando coquit cū aqua & sedet in ea qui difficultatē patit vrine: conuenit ei Et quando mus scidit & ponit supra pūcturam scorpionis sanat ipam. Dyas. cap. sim? Sterc? muris tritum: & vmbilico ifantiū impositū ventrem exponit.
Mutagenat. i. cib? qui fit in aliquo vase cū lacte seminū omniū: & iure galline & vitellis ouorū cum zucharo: & speciebus factis ex cinamomo: spica: cubebis: calamo aromatico: & carui: & coquitur in igne: & apposita super vas testa calida
Mutagakil. est nomen regis.
Mutali quid est. lege alfachi.
Muthathalin. idem quod supra.
Muzagara. .i. sapor acetosus.
Muzadir. in libro alchimie sepe inuenit.

& apud Haly abbatem muzadius & almuzadi in capitulo debilitatis visus est sal armoniacus. Proprie apud arabes muscadem vocatur: a quo multi latini laxadran vocant corrupte.

Musum proprie dicitur cuius sapor est cōpositus ex dulci & acetoso.

Muziū. idem quod supra.

Naam. i. strutio auis.

Nabana. i. menta.

Naamar. idez qđ supra

Naeg. id est acorus.

Naegi. idem qđ supra.

Naesul. id ē abrotanū.

Nauchana. i. nachana.

Naurof alchefe. id est nasturcium.

Nausta Dyas. est cotula olearis que nausta dicitur: & est cos qua acies acuitur.

Nabale i. apis.

DLX.

Nabach. est fruct9 scđm Auic. arboris dicte asadar siue sadar. que apđ Dyas. vocat agrifoliū. verū apđ Sera. ē aliud nabach. scz cortex arboris que a Dyas. vocat nascatimon. Et dicit Sera. cap. nabach. ꝙ affertur de india: & ē i colore similis croco: & sunt sicut cortices mori boni odoris: & habet virtutem calefacientē. Fiūt cum eo suffumigatōes: & ponitur in cōfectionibus vnguentoꝝ & in alijs cōfectionibus calefactorijs: & habet virtutem calami aromatici. Et idem aut. Gal. Est calida in tercio: & est ex specieb9 indie. Et quādo fit suffumigatio cū eo valet corruptioni matricis: & confert suffocationi eius qn̄ est siccum. In tacuino scribitur ꝙ nabach compat nespilis & zaror qđ est magis odoriferuȝ nespilis. & ita similitudo est i virtute qm̄ fructus agrifolij est stipticus confortans stomachū. & sīliter compant nespila & zaror.

Nabati est regio. Vnde qn̄ repitur in aliqua medicina: intelligendū est de oriētali a nabathea regione oriētis q̄ iacet iter iudeā & arabiā. Nabathei sunt qui sunt ex arabia cum terminis syrie. Ouidius i libro methamor: Eurus ad aurorā nabatheiaqȝ regna recessit.

Nabat arabice. est dictum planta.

Nabati. est qđ fit in septētrionali pte.

Nabet. i. candi.

Nabeti. idem quod supra.

Nabes. i. acorus.

Nabit. i. pot9 qđ ā q̄ fit ex dactilis & ficub9 siccis coctis i aqua vl' quocūqȝ fructu dulci.

DLXI.

Nachana ara. gre. & latie ameos. Sera. li. aggre. cap. nachana: siue nanochach au. Dyas. quidaȝ noīant ipm pomū antomacion. i. cimīnū ethiopiū. Veꝝ natura cimmi ethiopij ē alia a natura ameos: & ē notū. Est nāqȝ semē fere sīle cimino ethiopio. nisi qa est min9 eo mltū: & albi9: & duri9. & i suo sapore ē de sīlitudie saporis origani. Et illud qđ est eligendū ex eo ē illđ qđ ē recens & mundū. Et idem au. Gal. Magis iuuatiuū qđ est ex eo est semē ei9. & i sapore eius ē amaritudo pauca & acuitas: Et virtus eius est q̄ calefacit & siccat in tercio gradu. Et idem au. Aben mesuay. Dixit ꝙ pvocat vrinā. & semen est bonum fe. antiqs Et quādo eius decoctio ponit supra puncturā scorpionis aufert dolorē. & est bonū frigiditati stomachi & epatis: & aufert oppilatōem: & sedat nauseā: & desiccat humiditates stomachi & est bonū huīditati que ē in pectore: et mundificat vias renū: & vesice: & extrahit lapidē ex eis postꝗ fuerit factus. Et qn̄ fit linimentū cū eo abstergit morfeaȝ & baras & maxime cum medicinis que sunt ad hoc.

Nachama. i. menta.

Nacham. quoddā animal est.

DLXII.

Nakala arabice. latine palma. Sera. libro aggre. capitulo Nackala siue nachla. diuidit diuisionibus multis. Nam sunt rami ei9 & succus ramorum ipsorum: & cissiliones eius: & summitates ipsius sine cacumine: & cortex cacuminis eius. & est kafri. & recens ex eo imaturū quod est sic agresta vue: est balach. Idem aut. Gal. Substantia succi ramorum & cissilionuȝ & summitatis est composita ex substātia aquosa tepida & terrea frigida. sed corticis summitatis substantia est in seipsa siccior: & non est in eo humiditas aliq̄: Et sapor totius arboris est stipticus. virtus ei9 ē desiccatiua: & cōfert vlceribus putridis: & stringit iuncturas: & ↄfert corruptioni corporis & oris stomachi applicata exterius. aut in potu sumpta. sed secdum actimas. id est. nucle9 siue os dactili. quādoqȝ cōburitur in olla sic alie medicine: & cū extractus fuerit ab igne

extinguitᷣ in vino: & postea abluitur & ponitᷣ loco tucie in collirijs que ponunt̄ in oculo· & si non comburunt̄ prima vi-ce comburātur iterum· Et virtus eorum est stiptica conglutinatiua· quādo miscet̄ cum lardo conuenit vlceribus que fiunt ī oculo & exitui oculi: & casui palpebrarum: & incarnat vlcera· Et idem auto· Aben mesuay. Virtus cifilionum est frigida in fine primi gradus· & sic· ī medio eiusdem Confert acuitati sāguinis & colere: & stringit ventrē: & nutrit nutrimē-to pauco: & curat dolorem stomachi Et idem aut· Rasis Cifilio sedat fluxum sanguinis: & tarde descendit a stomachi fū-do: & ad eius desceusum iuuat zinziber conditum: & facit ea que facit kafri·i· sū-mitas ramoꝝ palme vel cortex sūmitatū eoꝝ· Gal· viij sim·phar.cap· finix arbor: & ē palma· Finix arbor·i·palma sti-ptica ꝑticipat virtute in oībus eius ꝑtibus· Ramoꝝ igitur succꝰ austerꝰ ē ex aquosa substantia tepida & terrestri fii· consistēs· similiter aūt huiꝰ nature ē & vocatur cenogefalos·i·cefalionus esibilˀ existens· fructus vero eiꝰ & maxīe dulcis: non pauca ꝑticipat caliditate: esibilˀ aūt existens: ad multū ꝓuenit vsum. non solum extrinsecꝰ appositꝰ vbi confortare quid: & siccare: & congregare: & densare: & cōstringere indigemꝰ· sed etiā assumptus vt cibus simul cū alijs & ipse ꝑ se· Qđ vō vocatᷣ alacer germē existēs molle palme eandē cuȝ cenogefalo habȝ virtutem. qđ vero est velut rectia eius stipticam virtutē possidet· siccat aūt plꝰ ꝓdictis ceu et consistentia substantie siccius eis existens: & minime participās huī-ditate· Vnde multi in putridīalibus vlceribus eo vtuntur: & in farmacijs colligētibus laxis articuloꝝ & epaticis: & stomaticis virtutibus extrinsecus· Est autē radix huius plante siccatiue ī mordaciter virtutis. habens quid & ipa stipticitatis Rabi moyses cap· de palma· Cor palme auget spma: & iuuat ad coitū Auerois ī suo colliget Oīes ꝑtes dactili stipticitatē habēt manifestā· sed fructꝰ eiꝰ cum est maturꝰ aliquā habet stipticitatem· Cortices vero arboris ꝓdicte maiorem habent stipticitatē aliquibus ꝑtibus ipsius. ꝓ fructu huiꝰ lege ꝑ potab·

Nacue· .i·menta·
Nachue· idem quod supra
Nachueansi· .i·vsnee·

Nadus· .i·sisimbrium·
Nadus bothormarien·i·ciclamen·
Naduso· .i·alumen.
Nafara· .i·ignis grecus·
Naffara· .i·napta·
Nafra· idem quod supra
Nagaril· .i·nux mdica·
Nagasmon· .i·peonia·
Nagasur· .i·altea·
Nakeal· .i·almea·
Nakeali· idem quod supra·
Nakre· .i·cornicula·
Nalas· .i·anthimonium
Nalasi· idem quod supra
Nalbas· .i·es vstum·

DLXIII·

NAlion: vel halion ara· grece & latine sparagus: vel asparagus Sera·li· aggre·cap· Nalion aut· Gal· Virtus eiꝰ prima est q̄ desiccat sed non habet frigiditatē neqȝ caliditatē & abstergit & aperit oppilationē epatis & renū· & ꝓprie semen & radix· & curat dolorem dentium: quia siccat sine calefactione & infrigidatione· Et idem aut· Dyas· Quando elixatur vna ebullitione & comeditᷣ mollit vētrē: & prouocat vrinam· Et quādo coquitᷣ radix eiꝰ & bibitᷣ decoctio ipsiꝰ cōfert stranguirie & yctericie & sciatice· Et quando coquitᷣ in vino confert decoctio eius morsui rutele· Et quādo ex decoctione eiꝰ fit collutio oris: confert dolori dentiū. Et semē eius qn̄ bibitᷣ facit opatōes radicis· Et dicitᷣ ꝙ elixatura eiꝰ occidit canes. Et dicūt aliqui ꝙ qn̄ cornua arietū sepeliuntᷣ in terra nascuntᷣ inde spagi· Et idem aut· Abē mesuay. Proprietas eiꝰ est remouere dolorem lumboꝝ qui fit a flegmate & ventositate: & dolorem colice: quia mollit vētrem. & si homo vtitᷣ eo multum facit nauseaȝ· Gal· secūdo de cibis cap· de asparago ait ꝙ sunt diuretici modicum habētes nutrimenti: & nō bene digeruntur· Et idem vj·sim·phar· cap· asparagꝰ Est abstersiue virtutis non tamē calefacit manifeste neqȝ infrigidat· Et ideo tā renū ꝙ epatis deoppilatiuꝰ ē· & magis radices & semīa ꝙ herba· qui etiā sanat dolorē dentiū· qm̄ sine calefactōne desiccat: quorum egent maxime dentes·

Nana· .i·menta·
Nanasmon· .i·colofonia
Nanasar· .i·abrotanum·
Nanegi· .i·colofonia·

anen· id est·cimbalaria·
Nanem· idem quod supra·
Napazur· id est·sisimbrium·
Napta·i·petroliū qd̄ vocat̃ sterc⁹ dmōis
Napeos·i·sinapus vel semen eius·

DLXIIII·

Napellus est herba que facta est sicut elleborus niger·cui⁹ radix est ordinata ad modum thetis: est anthonomatice herba venenosa: & ē prima pars aconiti· Auic·libro secundo cap·de napello·Napellus est herba q̄ est venenū perniciosum: & est in summo caliditatis & siccitatis·delet albaras linitum: & cōfert lepre·Vnde est venenū destruens bibentem se·Maior vero ipi⁹ potio est medietas·ʒ·vnius: & hec interficit & similiter minus·Et ex eo coturnices cibantur & non moriunt̃·Ex omib⁹ confectionib⁹ dyamuscus ei resistit Et ē ali⁹ q̄ vocat̃ napellus moysis·Et vult dicere napellus mus·& est quoddam aīal quod assimilatur muri: quod moratur in radice napelli nascens cum napello·& q̄ cum eo appropinquat non crescit arbor & est tyriaca napelli: & est maior eo·& ī eo sunt omnia iuuamenta q̄ sūt ī napello
Napeum· ·i·napo·
Napia: ·i·napo vel napus·
Napti· idem quod supra·
Napo· id est·napus·
Napon· idem quod supra·
Naponti· idem quod supra·
Napus vel napias caulis est quedā species rape·vt apparet si leges dелien·
Naragil·id est·nux indica magna·
Nargil· idem quod supra·
Narcha piscis est teste Alexandro stupo rifice nature·qui mediante lino vel calamo reddit manum piscatoris insensibilē Inde narcoticum omne stupefactiuum·
Nare vngenebin·id est·genus bdellij
Narchesis· id est·stupor·
Narfestica quid est·lege l·malamusch·
Narion· id est·vsnee·
Narbisos· id est·narciscus·
Narciscus quid est·lege l·basal altic·
Nardileon·id est·oleum de spica nardi·
Nardinum· idem quod supra·
Narti· ·i·torpedo·
Naron ·i·auena·
Narchontica ·i·stupefacientia·
Narkodes excaseos·i·stupidus·
Narkō ē piscis stupefaciēs: & ē torpedo
Narchosi ·i·stupor·

Naru ·i·apium·
Nardus scachium vel scachios vel nardus indica est spica indica que vocatur spica nardi·Nardus similiter quādo simpliciter ponit̃ spica idica vł spica nardi intelligitur·pro qua lege simibel·
Nardus celtica quid est·lege quod supra
Nardus romana quid est·lege qd̄ supra·
Nardus agrestis ·i·asarum·
Nardus cretica ·i·saliunca·
Nardus rusticus ·i·asarum·
Nar ·i·ignis·
Nasarum ·i·asarum·
Nasale ·i·miectorium nasi·
Nasabor·i·lutum comedendum·

DLXV·

Nastatimon hec vocauit·Serapion·nabach· Dyas·Est quidam cortex indicus odoris boni: & est similis lanule siue corticibus·Est eni viscide calefaciens: miscetur deniq̨ thimiamatibus & i antidotis·& acopis mittitur ex calefactorijs·Quapropter medetur similiter vt calamus aromatic⁹: & vaporationi supponitur tarda strictura matricis laborantibus·
Nasca est fungus arboris: & accipit denominatiōem ab arbore in qua oritur: vt nasca nucis: vel nasca pomi·& cetera·
Nascale·est quod matrici imponitur simile supposito rio·pessarum vero simile cristeri: quāuis pro nascali pessarium in libris antiquis sepe inueniatur·
Nasir ·i·rubeus·
Nasiri· idem quod supra·
Nasup ·i·polium montanuʒ
Naufirdus·est quidā morbus qui oritur infantibus: quo difficulter & cum sonitu per nares inspirāt & respirant·
Nasor·est species cinamomi·
Nasorep ·i·cimbalaria·
Nasur ·i·abrotanum·
Nasturcium quid est·lege cardamus·
Nasturcium textorū quid ē·le·qd̄ supra·
Nasturciū orietale qd̄ est·lege qd̄ supra
Nasturciū siluestre quid ē·le·leuisticum·
Nasturciū aq̄ticū qd̄ est·le·quod supra·
Nasturciū babilonicū·i·nasturciū aq̄ticū

DLXVI·

Natarab arabice·latine scorpio· Sera·Est animal venenosuʒ omibus notum· Posse·Sera·libro aggre·capitulo natarab aut·gal· Scorpio quādo teritur & ponitur sup locum morsure ipsius confert·& silr

confert qñ assat̃ & comedit̃: & ofert etiã fcõm q dixim⁹ morsui vipere: et confert cinis eius cõbusti lapidi renuz & vesice.
Almansor tractatu. viij. cap. de his q̃ fugant venenosa. Si suffumigetur dom⁹ ex scorpione omnes alij fugient: similiter si fumigetur dom⁹ sulfure & vngula asi ni & galbano fugabunt̃ scorpiões. Oleũ eñi in foraminib⁹ eoꝝ si fusũ fuerit: non inde vlteri⁹ exibunt imo fugient. Et ideo de punctura scorpionũ ẽ bibere pondus vnius aurei cũ aq̃ aut vino ex radicibus coloqntide siccis: aut vni⁹ aurei pond⁹ ex medicamine de asa cũ vna. ʒ. vini: & locũ qui ẽ supra puncturã stringẽ: & ex oleo õ ben & aq̃ ca. embrocare: et sãbaci no ĩ quo castoreũ & euforbiuz cõfricata fuerit iungere atq3 cũ eo locũ fortissime fricare: Tyriaca q̃ valõ pficit. Recipe ra dicũ capparis absinthij nabati aristologie gẽtiane ana eq̃liter: cfice cũ melle. Dosis huius in potu. ʒ. iij. Itẽ cõfert tyriaca dia tesseron vel vinũ vetus: & allia ei ad co mendũ tribue atq3 ex eis loco emplastri superpone: locũ quoq3 assidue cum igne calefaciat. si aũt febris superueniat seq̃ ti die ffoma & aq̃3 ordei ei tribue: & cu stodi ne acutã egritudinẽ incurrat: omẽs preterea abstineãt ab apij comestiõe vbi scorpionũ multitudo fuit. Dyas. cap. de scorpione. Scorpio montanus quãdo teritur crud⁹: & ponitur sup puncturã suã curat. Assatur & comeditur & facit hoc: sed scorpiones marini qñ comedunt̃ & bibitur ius eoꝝ laxat colerã: et ofcrũt aque descendẽti ad oculũ: & obscuritati visus. Aui. li. ij. ca. de scorpiõe. Oleũ scorpionũ cõfert doloribus auriũ valde

Natanacha ·i· menta·
Nathanacha quid ẽ lege dicanacha·
Natra ·i· posterior pars oculi.
Natis ẽ cfectio q̃cũq3 fca ad formã nucis
Natisi idem quod supra·
Natisen idem quod supra·
Nationigi id est· colofonia·
Nathis id est· ferula·
Nathicos idem quod supra·
Natris. i. hyrcina. Plini⁹. Natris herbac̃ cuius foliũ euulsum hyrci virus redolet
Natan id est· vitrum.
Natron idem quod supra·
Natrodisia id est· rubus·
Nealis id est· amomum·
Neulisac idem quod supra·
Neufares id est· antimonium·
Neuron id est· neruus·
Neubatis id est· ferula siluatica·
Neufasor id est. arthemisia·
Neufasori idem quod supra·
Nebefer id est. ypoquistidos·
Nebeter id est· yrcina·
Nebeflach id est· pimpinella·
Nebid id est· vitrum·
Nebidh idem quod supra·
Nebidi idem quod supra·
Necara id est· amomum·
Nectar. id. ẽ. claretũ de vinno melle vel zucaro & speciebus·
Nectarium id est· abrotanum·
Necerton ·i· folium·
Necrenisie id est semen peonie·
Necresis est genus mortificatiuũ alicui⁹ partis membri·
Neda In regali dispositõe hali ẽ cfectio quedam aromatica ad fumigandum que consueuit deferri ad nos trocisata in for ma quadrangulata oblonga·
Nedidus id est· neticus·
Nediran ·i· auricula muris·
Nediram· idem quod supra·
Nefelin ẽ morbus phibẽs ortũ capilloꝝ
Nefelon est quoddam vlcus oculi·
Nefolom idem quod supra·
Nefre id est· thit.
Nefili id est· nubis·
Nefele id est· nubes·
Nefresis id est· passio renum·
Nefri id est· renes·
Nefosar id est· peonia·
Nefro carthar ·i· renibus apta cõfectio
Nefro id est· renes·
Negataf id est· siluestris·
Negrataf idem quod supra·
Negratafi idem quod supra·
Negen & chela id est· gramen·
Negefar id est· opium·
Negebroch id est· cimbalaria·
Negil id est· gramen·
Negili idem quod supra·
Negisar id est· ypoquistidos·
Nema interpretatur comestio· & est gra uius vicium q corrosio·
Nemana ara· exposuit translator Aui· q est sisimbrium· & in hoc etia3 errauit Cõ stantinus· Veritas autem est q ipsum ẽ serpillum. Vnde cap. de neman Auic̃· cũ cap. de serpillo apud Dyas. idem dicunt q etiam p Sera. apparet: & per Steffanũ etiã in sinonimis nemanum ·i· serpillum· Item alibi de serpillo: serpillũ ·i· nemanũ·

Nemana idem quod supra.
Nemamema idem quod supra.
Nemen .i.sisimbrium.
Nemanu .i.zinziber.
Nemebrese .i.sorbilia.
Nembesa idem quod supra.
Nemertin .i.vulpicula.
Nemeiretim idem quod supra.
Nemeri .i.zinziber.
Nemita .i.ameg.
Nemica. idem quod supra.
Nemis .i.lenticula.
Nemicha .i.ameos:
Nemiche idem quod supra.

.DLXVII.

Nenufar latine. ara. silofar. grece nimphea Sciendũ ꝙ nenufar est duplicis generis vnum aquaticũ aliud terrenũ. aquaticum est nenufar vel nimphea aquatica: vel cacabus veneris: vel papauer palustre: vel alga palustris habens flores albos similes lilio habẽtes in medio velut crocum. terrena est q̃ vocatur vngula caballina faciẽs flores croceos: vel tussilago vel cameleucen. grece & arabice vocat̃ phatanũ vel farfugiuȝ nascit̃ iuxta fluuiũ Sera. li. aggre. ca. Silofar .i. nenufar est planta que nascit̃ in paludibus nõ currentibus: habȝ folia similia folijs plante que dicitur pmozin: nisi quia sunt minora eis: & longa paruȝ cuius quedam partes apparent sub aqua & quedam super aquam: & in omnibus sunt folia multa: & habet ramos in vna radice egredientes: & habet flores albos similes lilio cum palliditate pauca habẽs in medio velut crocum: & quando producunt flores ei⁹ apparent capita similia malis aut capitib⁹ papaueris nigri: i qb⁹ semen est nigrum amarũ viscosum: & habet stipitem lenem non grossum nigrum similem stipiti herbe que dicitur pmozin & habet radiceȝ magnã albam vel asperã habentem nodos: & aliqua ex eis habet radicem nigram. Et idem autoritate. Galieni. Virtus huius radicis & seminis huius plante est virt⁹ que desiccat sine mordicatione: & stringit ventrem: flos eius est fri. & hu. Et ideȝ autoritate Albasari est fri. in. ij. hu. in tercio. Dyas. capl'o de nenufare. Nenufar. id est. nimphea: & nascitur i aquis stantib⁹ vel locis cultis et aquosis: folia habens similia cicorio sȝ minora & oblonga. altum super aquam proferens caput: multa capita in aqua habens ex vna radice: flos est illi albus similis lilio cũ pauco pallore: semẽ habẽs in medio croceũ: sed cum floruerit caput rotundum efficitur sicut mala matiana: aut capita miconij nigri in quo semen inuenitur latũ & spissũ in gustu argillosuȝ hasta eius lenis non grossa & nigra simil' cicorio. radix ẽ illi nigra & aspera et nodosa que in autumno siccat̃. Possed. Sera. autoritate Galieni. Radix eius & semen stringunt ventrẽ. & idem autori. Albasari. Flos eius aufert vigilias eueni entes a caliditate. Et idẽ autoritate rasis Inducit somnũ. est fri. & sedat dolorẽ & oleũ ei⁹ ẽ fortius oleo violato. Dyas. Radix ei⁹ sicca bibita cũ vino ciliacis medet̃: splenẽ siccat cataplasmatib⁹ adhibita: & i stomacho posita dolorẽ cõpescit bibita vesice dolorẽ mitigat maculas corporis detergit. Alopitias emendat pice addita omnia similiter facere põt. multũ i somnis videntib⁹ bibita ꝓdest. tumorẽ testium tollit: semen eius assidue bibituȝ id facẽ nouit: potui data atqȝ illinita corporibus similit̃ habet virtutes. Itẽ radix eius et semen virtutẽ habet desiccatiuã sine mordicatione. & ideo reuma vetris reprimit. semen vero eius potui datum reprimit seminis fluxũ si plus a rõe fluat que aũt albã radiceȝ habȝ fortior ẽ ỽtute et bibitur cũ vino nigro. nã stiptice ptĩcipat & aliquid ꝑiectorie virtutis: ita vt aluũ sanȝ ĩfusa: & alopitiã cũ pice liqda curat. Aui. de virib⁹ cordis ait ꝙ confortat cor Gal'. vj. sim. phar. ca. de tussilagĩe Bilbiũ siue tussilago: & ẽ vngula caballina vel nenufar terrenũ vl' farfana nominat̃ aũt tussilago eo ꝙ tussib⁹ & orthonoicis cõferens credit̃: si quis sumẽs folia sicca: vl' radicẽ sup prunas fumigãs inspiret consurgentem fumum. Est autẽ mediocrit̃ acre: q̃re & rumpe sine dolore credit̃ vniuersa apãta q̃ i torace. viridia vero folia & flores flegmonem patiẽtia mẽbra cũ difficultate digestionis exteri⁹ catapl'ata iuuãt ꝓpter amissionẽ aquose hũiditatis: cui⁹ omĩa viridia & tenera. hec quidẽ magis: illa vero min⁹ ptĩcipãt sicca vero folia lilij acrioris sũt virtutis vt cõpetant flonem patientib⁹ Auic. li. ij. cap de nenufare. Syrupus eius lenit ventrem: & cõfert fe. estatis: & est vehementis extinctionis.

Nenuchia .i.ameos.
Nenucha idem quod supra.

Nenuca idem quod supra·
Nenuche idem quod supra·
Nenrus ·i·coctus·
Nepita ·i·calamentū·
Nepitdefendenis idem quod supra·
Nepit idem quod supra·

·DLXVIII·

Neregil ara·latine nux indica: & ē nux magna Sera·li· aggre·ca· neregil· Et est palma insule que est ī mari arni: & in ptibus īsularū zing Et dicitur ꝙ neregil ē palma de mochol & iste insule nominant̄ dabget: & ab eis deferunē dabig: & ē neregil· Vltima vo istarū insulaꝝ ē sarandib azaran· Et ideꝫ auto: Gal'·i li·de cibis· Nux indica ē ca· in·ij ·gradu·hu·i primo· Et idē Sera· Signū hūiditatis ei⁹ est ꝙ cito corrumpit̄: & ipsa ē grosse & grauis substātie: nisi qꝛ ipa nō est mali chimi: opoꝛtꝫ ꝙ caueat̄ ab ea que non est recens: & bona que est multe albedinis ī carne sua: & in qua est aq̄ dulcis bona: et illa aqua q̄ ē intra ipaꝫ est signū sue recentie: & debet excoriari illud qđ ē albū ex ea existēs exterius: qꝛ iste coꝛtex est dur⁹ grauis stomacho longinquus a digestiōe: et si aliunde digerit̄ non inuenit corpus in eo aliud: nisi nutrimentum modicum: & ipsa quideꝫ nux comeditur cum zucaro tabarzet: aut cuꝫ penidijs albis: & pꝛopꝛie ab eis qui sunt calefacti·flegmatici vero cum pauco melle & colerici nō otantur ea: & sumant eam flegmatici ī ieiuīo: & expectēt donec descendat a stōacho: & p⁹ comedāt: & qñ ipa veterascit expellit ascarides sua pꝛiuetate: & oleū eius vetustū cōfert ventositatib⁹ lūboꝛū & doloꝛibus genuum: & emoꝛoidib⁹ que fiūt a flegmate qñ bibit̄ & qñ linit̄ exterius maxīe admiscetur cū oleo nucleoꝝ psicoꝛuꝫ qñ administratur de vnoquoqꝫ illoꝝ·ꝫ·i·aut aure⁹·i· Oleū vero eius que noua est cōfert flegmaticis & ē melioꝛis chimi ꝙ butirū vaccinū vel ouinū: quia nō pungit stomachum: sicut facit butirum vaccinum vel ouinum nec mollificat eum· Oleum vero eius cōfert vesice Io·mes·tractatu de oleis· Oleū eius confert doloꝛi neruoꝛuꝫ: & lenit pectus & pulmonem: clarificat vocē & impinguat: & addit in spermate Auicē· li·ij·cap·de nuce indica·dicit ꝙ augmentat coitū: & cum antiquat̄ comesta ascarides: & vermes necat.

Nere·id ē·arboꝛ cerasi silvestris; de cui⁹ coꝛtice sophisticat̄ cassialignea lege·mahaleb·
Nereon ·i·affodillus·
Neremisk ·i·semen rose asini·
Neresmich·i·rosa asini: flos eius & coꝛtices similantur maci: sed minus rubeus & est aromaticus declinās ad caliditateꝫ & habet parū ponticitatis: et aꝑpinquāt in virtute neriden Auicenna·
Neresmik idem quod supra·
Neremusca idem quod supra·
Nersesem ·i·virga pastoꝛis·
Neriden·i·spica romana vel celtica·
Neriden oꝛtensis idem quod supra·

·DLXIX·

Nerion gre·aut neredendꝛon: aut rododafnes·ara· adelpha: latine oleander vel landꝛū Dyas·ca· Nereon frutex est oībus nota: folia habꝫ similia amigdalis: sꝫ maioꝛa & pinguioꝛa & floꝛem rodo similē: semē etiā pariens sic coꝛnu veluti lanā deint⁹ habēs similē iacincto· Radix ē illi oblōga & angusta gustu salsa: nascitur locis aquosis & maritimis· Auic·li·ij·cap·de oleandꝛo· Oleander alia ē silvestris et alia est fluuialis·silvestris vo habꝫ folia poꝛtulace silia sed sunt strictioꝛa: & eius tirsi sunt lōgi expansi sup terrā: & apud folia sūt spine & nascitur in desertis domib⁹: fluuialis autem oꝛitur in ripis fluuioꝝ cuius tirsi a terra eleuant̄: & spine eius sunt occulte & folia eius sunt sic folia salicis: & folia amigdali: & ē sapoꝛis valde amari: supioꝛ cutis eius: & flos eius ē sicut rosa rubea bonus valde: & super ipsum egreditur quoddam simile pilis: & eius fruct⁹ est durus plenus asper: & itus est res sicut lana: ē ca·i·iij·sic·in ij· Possed· Dyas· Virt⁹ est illi moꝛtifera·nam comesta ab animalibus moꝛtem infert: sed homini remedium est salutis: maxime cum vino & ruta bibita moꝛsibus venenatis occurrit pecoꝛa minuta si odoꝛe eius tacta fuerit moꝛiuntur· Auicenna Interficit pulices & vermes terrenos: succus folioꝛum eius valet scabiei: & excoꝛiatōi: & cōfert doloꝛi doꝛsi antiquo moꝛe emplastri: & flos ei⁹ facit sternutatiōnē: & ē venenuꝫ hominibus & bestijs·verum confert cū bibitur cum vino decocto cum ruta & potatur: & liberat a venenis vermium venenosoꝛum· Ego tamē dico ꝙ hoc est timoꝛosum: & ipsa: & eius flos ē venenū hominibus & bestijs & canibus· Verum

tamen confert quādo bibitur cum vino decocto cum ruta secundum ꝙ dicitur.

Gali. viij. sim. phar. ca. Rododafnes. i. landrum vel nerion nota ē oibus frutex: cataplasmata diaforetice virtutis ē: intra corpus vero sūpta pniciosa est nō solum hominibus sed pluribus bestiarū: secūdū cōplexionē tercij est grad9 calefacientiū incipientis: primi vero siccantiū.

Nermis ·i. rosa canina.
Neroscus id est bellum.
Nerosarch idem quod supra.
Nerodendron id est nerion.
Nesa id est amidum.
Nessa idem quod supra.
Nesar id est filipendula.
Neserim id est rosa silvestris.
Nesen id est arbor tremula.
Nesesor id est amilum.
Nessescertigi idem.
Nessen idem.
Nessefregum idem quod supra.
Nesseseugi idem.
Neseon id est centaurea maior.
Nesim id est rosa seni.
Nesirem idē quod supra.
Nespillum: debet dicere mespillum: pro quo lege zaror.
Nesrim albam id est nesim.
Nethalim id est epithimum.
Nethalimi idem quod supra.
Netabron id est mandragora.
Netiuca id est ameg.
Neticus. i. apa ex gñe apatū accidentium in carnibus mollibus: & ꝓprie in glandulosis locis: & nominat̄ nascentia cutis.
Nezemus id est maiorana.
Nezemusi idem quod supra.
Nezezaroe id est zaror.
Niata id est aqua.
Niati idem quod supra.
Niafor id est bdellium.
Nicabrius. id est passio qua patiēs ī die non videt sed in nocte.
Nictabri idem quod supra
Nice id est amidum.
Niche idem quod supra.
Nicte idem quod supra.
Nicteris id est vespertilio
Niciflos id est vectonica.
Nicties id est nix.
Nichim id est laudius.
Nictilopa. id est, vt euanescat visus ī nocte: & videat in die: & debilitetur ī fine diei scȝ post solis occasum.
Nidens id est viridis.
Nidesim id est almea.
Nidesim idem quod supra.
Nidius id est landrum.
Nidisaf id est mellilotum.
Nidisso idem quod supra.
Nidus yrundinū notū est: pro quo legi
Nidularum id est asarum.
Nidrus id est landrum.
Nigado id est paritaria.
Nigrado idem quod supra.
Nigrato idem quod supra.
Nigra vena. i. vena media: q̄ matrix dicit̄
Nigen id est radix coralli.
Nigeni idem quod supra.
Nigella quid est lege caruum.
Nigith id est indicus.
Nigit idem quod supra.
Nigri est nomen cuiusdam serpentis.
Nigumer id est siseleos.
Nigrumgeron ·i. album sicut vitrum.
Nigrūgeromi idem quod supra.
Nileos est q̄dā radix q̄ multū assimilat̄ gelange: cuius plantā ab autoribus non inueni figuratā: sed est species iunci.
Nileus. i. oleū mellinū cū vini tercia pte.

DLXX.

Nileg arabice: gre. nesme vl' chaer vel aolen: latine indic9 Sera. li. aggre. ca. nileg auto. dyas Est de ipo domestic9 & siluestris. Et domesticus est ille quo tinctores vtunt̄: cuius foliū est simile folio plantaginis: nisi qꝛ ē magis viscosū & fortioris nigredinis: & habet stipitē longitudīs brachij vni9. Sȝ agrestis assimilat̄ domestico: nisi qꝛ foliū eius ē maius sīl'e folio lactuce: & habȝ ramulos longos plures graciles cū multis ramusculis: quoꝝ color tēdit ad rubedinē: & in sūmitatib9 ramoꝝ sūt vaginule multe similes linguis: & est in eis semen: & habet florem paruū subtilem. Et idem auto. Gal'. Domestic9 est ille quo vtunt̄ tinctores: sapor eius est amarus: stiptic9 & virtus eius est que desiccat fortiter sine acumine. Et idem auto Aloesme. Est arbustum pulueruientū eleuaturqȝ cum stipite suo longitudine vnius brachij: & habet germina ramoꝝ. In summitate sua ē flos sicut flos coriandri: & siccatur & teritur: & ponitur cum alkanna. Dicunt quidā ꝙ adhlem est arbor nil. & chatis: & nesme sunt idem. Et idē auto. Ysaac. Benarā Alchat & nesme sūt idem. & est halhac: & est planta habens foliū longū

plusq̄ folium salicis: & assimilatur folio
faseoli coloris quasi aurei: sed maius est:
& ē ca: & sic· & stipticū Posse Sera.
auto· Gali· Virt⁹ eius incarnat & resol-
uit & cōglutinat vlcera q̄ sūt in corpib⁹
duris: etiā si fuerint ī capitib⁹ musculoꝝ
& abscindit fluxū sanguinis· & dissoluit
& minuit apata mollia: & ꝯfert vlcerib⁹
putridis & corrosiuis· Idem auto· Dyas.
Emplastrū cū folijs eius cōfert apatibus
& vlceribus. Nam in principio ipsorum
cōglutinat ea sua caliditate: & abscindit
fluxum sanguinis: & curat formicam &
herisipilā: & agrestis fortioris ē vtutis
& cōfert spleneticis quando bibit̄: & fit
emplastrū cū eo: & iuuat plusq̄ primus·
Nileos id est· indicum·
Nylon dyarodon· i· rosa viridis purgata
Nilofar id est; nenufar·
Nil· i· indicū: & est succus plante similis
volubili: cuius semē intra laxatiua ponit̄
Nima herba ē scdm plinium tribus folijs
longis intubaceis· id ē· similibus intubo·
Nime id est. vsnee·
Nimfea· id ē· nenufar· Ego vidi ī stagnis
ipm dupliciflore albo scz croceo seu citri
no: quē luteum vocat Plinius· & ipsa ē
magis odorifera q̄ alba·
Nimiccula quid est lege zados·
Nimisi id est· mustela·
Nimisisi idem quod supra·
Nimison vel monson apud dyas· ē silex·
Nimisar id est· cimbalaria·
Nipisal id est· aspaltum·
Nipisali idem quod supra·
Nipis id est· arbor sorde·
Nisapo · i· lutum comedendū·
Nisa id est· miseos·
Nisar idem quod supra·
Nisu id est miseos·
Nisulf id est· almea.
Nisur idem quod supra·
Nitiflos id est· flos aneti·
Nitisulfir id est· acatia·
Nitre id est· folium·
Nithosechis id est· venter meruli·
Nithosethis idem quod supra·
Nitroflos id est· afronitrum·
Nitusal id est arsenicum·
Nitu id est· bedeguar.
Nitrum quid est lege baurach·
Nisa id est· sebesten·
Nixar id est· cerasum matiarū·
Nix est aqua ꝯgelata· est mala senib⁹ &
eis in q̄bus generant̄ hūores fri· Auicē·

Noag vocāt gre· costas molles iferiores
Noas · i· es·
Noaes idem quod supra·
Noachasachaman ē quedā herba nascens
in campo pilosa & dura qua caremus·
Nois· id est· ratio vel intellectus·
Noisi idem quod supra·
Noi id est· nucleus dactili·
Nocale · i· furfur·
Nochale idem quod supra·
Nockale idem quod supra·
Nocha · i· flōmos·
Nochifar · i· pulegium·
Nochifari idem quod supra·
Nocticorax · i· bubones aues·
Noctilopa · i· nictilopa·
Nodach· i· pulueres & vnguenta·
Nodar · i· antimonium·
Nodalfar · i· apium risus·
Nomas est vlcus oculi putruosū conten
tum ex tumore & sordibus: quidā dicūt
q̄ sunt comestiones cancrose·
Nome · i· satirion·
Nomerac · i· almea·
Nomerati idem quod supra·
Nora · i· calx·
Norasar · i· muscata·
Noralifor · i· yronia.
Nosadar · i. sal armoniacum·
Noscader idem quod supra.
Nossalef · i. mustellina·
Noticos mileos· id est· spinalis medulla·
Nocticora · i· nocticorax·
Noumaticam · i· rubeum.
Nouisarch · i· psillium·
Noualasar · i· sticados·
Nubastis · i· stafixagria·
Nubasuf · i· centaurea·
Nuber · i· vsnee·
Nucaria · i· nux muscata·
Nuca· i· posterior pars capitis·
Nucrati. i· locus vbi collū craneo iungit̄
Nucesar · i· nux sarcha·
Nuesarch idē quod supra·
Nucleus secundū quosdā quando simpli
citer ponitur: pro nucleo pini intelligit̄·
quidā dicunt pro nucleo oliue: sed in ij·
canone Auicē· de nucleo dactili intellexit
Nuda · i· mutha·
Nudalep · i· stincus·
Nudalepi idem·
Nudeac liquor est·
Nudokalip · i· os mundi·
Nudolf · i· ceterach·
Nugaselitis quid est lege elitis·

Nugaselinsi idem.
Nugasar .i.antimonium.

DLXXI.

NVmir arabice vel mestratir mise
ri. grece serpillũ vel herpillũ. la-
tine serapullũ. Sera. li. aggre.
cap̃. numir auto. Dyas. Est de eo dome
sticum & siluestre: sꝫ domesticũ ẽ plãta
inclinata sup̱ faciẽ terre iacens: & quod
de ea tangit terrã infigit in terra radices
& habet folia & ramos sĩlia folijs & ra
mis origani: nisi qꝛ sũt albiores: & ĩ odo
re suo ẽ aliquãtulũ ex odore maiorane: &
vtunt̃ ea multi ĩ cibis: & nominant eam
mlti arclas & arclanen: sꝫ siluestre ex eo
nominat̃ ragis: quod non inclinatur sicut
aliud super terrã ĩ ortũ suo: ymmo stat
erectum: & habet ramos suos subtiles
lignosos adeo ꝙ possumus facere ex eis
licinia ad lumen accendendum: et ramuli
sunt longi circa palmũ pleni folijs rute
similibus: nisi qꝛ sunt strictiora & longio
ra & duriora folijs rute: & flores acuti
saporis: & odoris boni p̱ singl'os ramos
distinctos: cuius color est in sũmitate eiꝰ
purpureus: & habet radices in quibus
non est iuuamentũ. Nascitur in rupibus
& ĩ locis lapidosis: & ẽ fortiꝰ & calidiꝰ
domestico: & admiscetur ĩ medicinis. &
est alia species agrestis vl' siluestris: et ẽ
sisnabarion: nascitur in locis habitabilibꝰ
& domesticis: & est similis mente: nisi qꝛ
sunt ei folia latiora ꝙ̃ mente: & meliorẽ
odorem habentia. Et idẽ auto. Gali. Sub
stantia eius est subtilis: & virtus eius ẽ
que calefacit: & desiccat in. iij. gradu.

Plinius cap̃. de serpillo. Serpillũ idẽ
est qđ herpillum: quandoqꝫ sumitur pro
poligonia: vt ĩ alexandro de dolore capi
tis ex causa calida. Et dicitur serpillũ qꝛ
super terram serpit. Et est aliud siluestre
aliud domesticum. Domesticum ramos
diffundit super terrã: siluestre in longuꝫ
crescit & altum. Dyas. cap̃. de serpillo
siue vt latini cicer erraticuꝫ Herba est hu
milis: & super terrã repens cum folijs
atqꝫ ramis origano similibus albidioribꝰ
tamen: sansuci odorẽ fingentibus: & eius
species sũt due: vna ortualis siue vsualis
q̃ in cãpis lapidosis crescit: alia agrestis
que non per terraꝫ serpit: sed recte atqꝫ
stipitis positione erigitur: cum ramulis
tenuibus atqꝫ horrentibꝰ in longitudine
bipalmis cum folijs paruis rute similibꝰ
sed angustioribus & longioribus: cuius
hasta similis est sarmento: florem odoris
suaui habens in omnibꝰ virgis cõstitutũ
& in summitate purpureum & linguam
remordentem & gustu viscidum: radix
eiꝰ inutilis est. nascitur locis saxosis. Est
autem vehementior et calidior ea que est
vsualis: que ideo accepit nomen herpillũ
ꝙ greci herpete repere dicunt: quia am-
bulat. Nam fructus huius plurimum am
bulat fructificando. Auicẽ. li. ij. capi.
mescatramesir. Mescatramesir siue mes-
carrasir est cuius stipites sũt similes asce
hesabram sicco. Ex quo non assumitur in
principio cibi sapor plurimus neqꝫ odor
Deinde succedunt amaritudo et acuitas
Et ẽ diuersarũ specieꝝ. et vna ẽ debilior
alia. est ca. et sic. proueniens ad tercium.

Posse. Sera. auto. Dyas. Prouocat
menstrua quãdo sumitur ĩ potu et vrinã
et confert tortionibꝰ vẽtris: et attritioni
bus musculoꝝ et sũmitatũ coꝝ: et ap̃ati-
bꝰ epatis calidis: et ẽ bonũ ꝯtra nocumẽ
ta venenoꝝ qñ bibitur: et fit emplastruꝫ
cũ eo super morsum. et quãdo coquitur
cum aceto et admiscetur ei oleum ro. et
proijcitur sup̱ caput sedat sodam: et est
cõueniens proprie litargie et carabito. et
quando sumitur ĩ potu ex eo cum aceto
ʒ. iiij. sedat vomitum sanguinis. Et idem
auto. Gali. Semẽ eiꝰ ẽ similit̃ calefactiuũ
Et ideo quidã exhibẽt illđ ĩ potu habẽti-
bus sincopim et tortiones ĩ vino. Et idẽ
auto. Dyas. Habet virtutem calefactiuã
quãdo semẽ eiꝰ bibitur cũ vino. et cꝯfert
distillationi vrine et lapidi. et tortionibꝰ
ventris et sincopi: et fit emplastrũ cũ eo
ad puncturã apũ: et quãdo sumit̃ ĩ potu
sedat vomitũ. Et idẽ auto. mesuay. Apit
oppilationes viarũ: et habet virtutẽ con
fortandi multũ in punctura. Dyas.
Virtutẽ habꝫ ꝯstrictiuã siue redarguẽtẽ
menstruis imp̱at: vrinã prouocat: bibitũ
tortiones et cõquassatiões vtiliter curat
tumorẽ epatis cõpescit: morsibꝰ venena-
tis occurrit: bibitũ et ĩpositũ id p̃ãt: do
lorẽ capitis cũ aceto coctũ oleo ro. addi
to ꝯpescit. maxime litargicis et frenetícis
adhibitus ꝓdest: nauseã prouocat. Item
emoptoicis mederi dicit̃. ʒ. iiij. cuꝫ aceto
datis Gali. vj. sim. far. cap̃. da serpillo
Nominãt ipsum multi susubar. sapor eiꝰ
est fortiter acutus: et virtꝰ eius ẽ ca. sub
tillatiua et resolutia: et ꝓuocat vrinã et
mẽstrua. Auic̃. Qñ pascunt eum pecu
des facit emulgere sanguinẽ et excusat a

calamento: imo forti9 est eo plurimū: & extrhit hūiditates viscosas a pectore & pulmone. Sirup9 ei9 ɔfert cōturbatōi et nausee: ꝓuocat mēstrua fortiē & vrinā.

·DLXXII·

NVsador ara· grece vulsadar· latiē vero sal armoniac9 Sera· Sal armoniacus est albus & rubeus: & extrahitur ex lapidib9 claris duris: & est sals9 mordicatiu9 multū: defertur ex corasení: & sūt eius colores multi· Nam est ex eo niger & puluerulētus: & albus clarus sicut cristall9: & ē melior: & ē ille qui ingrediē ī medicinis: & ē ca· & sicc9 in· iiij· gradu· Posse· Sera. Est abstersiuus humoꝝ grossoꝝ: & abstergit & lauat: & cōfert casui vuule & squinantie: & diminuit albedinē oculi seu pannū ei9

Nuscadar idem quod supra·
Nutida .i. amigdala·
Nutifar .i. cimbalaria·
Nutifari idem·
Nutum ·i· motum·
Nutrūscenius ·i. stella terre·
Nutrusar .i· antimoniū·

·DLXXIII·

NVx vsualis latiē· ara: leuz alexandrie· gre· carea basilica vel karia & est nux vsualis qua cōmuniē vtimur ad edēdū· Sciendū ꝙ nucis mlta sunt genera: sȝ qñ simpliciter ponitur ꝓ vsuali intelligiē· Posse· Dyas· cap· de nuce· Nux si māducata fuerit cacostomaca est indigestibilis: & coleram nutrit: dolorem capitis commouet: tussientib9 contraria est: a ieiunis comesta nauseam prouocat: venenis ɔtraria est si comesta fuerit· Sumpta cum caricis lumbricos latos excludit: cataplasmatibus adhibita tumores mammaꝝ cōpescit: luxationib9 cum melle & ruta bene adhibetur: cuȝ cepula melle & sale: morsum hominis & canis ad sanitatem perducit: tunsa cum corio: & in vmbilico posita tortionibus medetur: corium eius cōbustum tritum cuȝ oleo et vino capillos infantibus inunctū bonos reddit: allopitias limpidat vl' emēdat: menstrua suspendit si caro ipsius cōbusta cū aqua bibita fuerit· Veteres aūt nuces carnes earū cataplasmatib9 adhibite: cancros & carbūculos tollūt: egilopas limpidāt: & si caro masticata & iposita fuerit: fit etiā ex ipsa oleum si tūsa et expressa fuerit· virides aūt nuces cacostomace sunt que si oleo mixte fuerint eius acoreȝ tēperat9 & liuores corpis tollunē Arbor nucaria habet in folijs hoc vel cinis stipitum: nucis autē viridis cortex tunsa & pssa & succo q̄ eijciē cocto cuȝ melle: vt solet fieri de moris ad oris vitia bonum est: & vocaē dyacareon· Iteȝ cortex nucis siccata· & vsta leptomeris & desiccatiua sine mordicatione fit medicina Gal'. vij· sim· phar· ca. caria· Caria vel carea· i· nux arbor habet quidē q̄d in pullulationibus & frondibus stipticum euidens· plurimū autem in nucis cortice recenti & sicco· Vtuntur aūt eo ꝓpterea & tinctores: non aūt exprimentes eos: et succū similiter succo moroꝝ & ruboruȝ coquētes cū melle: stomatico vtimur farmaco: et etiā ad alia vniuersa in q̄bus sūt cōgrui p̄dicti succi. Nūc v̊o ipsius aliud quidem est esibile aliud oleaginosum & subtiliū partiū: quocirca & succi fit faciliter: & magis quidē fit tale quātūcunqȝ repositū diu manet: oleū nanqȝ exprimē est possibile ex eo antiquato· Nux auteȝ diaforetica sufficienter fit. Vnde quidam cū ea cācrenas & carbunculos & egilopas sanant. Quidā aūt & ad neruos vulneratos vtunē ea· Recens auteȝ dum est habet quid & stiptice qualitatis: que vero incompleta sunt adhuc & nondum sicca: similiter & alijs fructibus quicunqȝ sunt virides plena est humiditate semidigesta· Cortex autē eius siccus vstus subtilium ꝑtiuȝ fit exiccatiuū & inmordax farmacū· Est autē & aliud genus cariarū id ē· nucum paruaꝝ que vtiqȝ & pontice nuncapantur: & sunt auellane: pro q̄b9 le· nux auellana· Auic· li· ij· cap· de nuce ca. est ī. iij· sicca ī principio scd̄i grad9 & in ipsa est humiditas que deletur cum antiq̄e: et īfixa ē nuci stipticitas plurima & folia et cortex ipi9 oīa sūt ɔstringētia fluxū sanguinis. Et eius cortex adustus & desiccatiuus sine mordicatione· Oleuȝ vero vetuste ē sicut oleū vet9: & abstersio antique est fortis· Ex recentibus fit emplastrū super vestigia ꝑcussionis: masticata medulla ei9 poniē sup apostema melancolicū & vlcerosum: & cōfert ei9 gūma vlcerib9 calidis sparsa super ea: & in emplastris cum melle & ruta confert torsioni neruoꝝ: facit sodā: et distillatur succus folioꝝ tepidus in aurem: & ɔfert saniei ī aure· Dicit alcaus ꝙ ipsa grauat linguā: & ē faciēs bothor ī aure: ei9 oleū confert herpeti estiomeno· & herisipile:

& fistulis in partibus oculi: succus corti
cis eiꝰ: & rob eius ꝓhibēt ꝑfocationē: &
nocēt tussi: & oleū antiquaꝝ facit veire
dolorē gutturis: & ex oībus q̄dē spēbus
nucis dixit alcaus fieri emplastꝝ mām̄il
le apostemose: & ꝓprie ex regali magna·
ē difficilis digestionis & mala stomacho
sꝫ nutrita & recēs ē melior stomacho &
minoris nocumēti: & illud qn̄ frangit̄ a
duobus corticibus suis. Et nux quidem
nutrita cū melle ꝯfert stomacho frigido
Dico aūt ꝙ nux non est conueniens nisi
stōacho frigido tm̄: facit bothor· & sedat
dolorē vētris pūgitiuū: & retinꝫ ꝑcipue
frixa: & eiꝰ cortex retinet fluxū sanguis
mēstrui: & que nutrita est cōfert renibꝰ
frigidis valde: & cinis corticis eiꝰ ꝓhibꝫ
mēstrua· bibitus cū vino & superpositꝰ
& quādo comedit̄ nutrita soluit: multꝰ
vero succꝰ eiꝰ educit vermes paruos &
ascarides: & ē ex eis que cōferūt orbo &
cum ficubus & ruta est medicamē oībus
veneis: & ex ea cū cepe et sale fit ēplastꝝ
super morsum canis rabiosi & reliquorū
Rabi moyses· Si multū ex eis comedant̄
generatur retentio verborꝝ: & ideo non
dant̄ pueris & citiꝰ digerit̄ nuciculis·

Auerrois ī suo colliget cap̄· de nuce.
Nuces ca· & sic· sūt: q̄ multū cōmeste fa
ciunt palisim ligue: & ꝓuocāt vomitū et
laxāt vētrē: & comeste cū caricis obstāt
veneno: bone sūt magis tp̄e frigoris·

Nux keden quid est lege lanceden·
Nux beden idem quod supra·
Nux eden idem·
Nux miticscata ·i· nux muscata·
Nux indica· i. magna que ab india venit·
ꝑ quo le· neregil.
Nux pontica ·i. nux auellana·
Nux parua idem·
Nux meth ·i· alexandrina.
Nux carea basilica· i· auellana·
Nux basilica ·i· vsualis·
Nux lecto carica idem quod supra·
Nux regalis ·i· nux indica·
Nux romana quid ē lege electrū·
Nux gallica idem quod supra.
Nux sarta· i· nux egiptia que est magna
habēs semina intꝰ ī casibus ordinatis sic
est ordinatio seminū in pomo nigelle: &
semina eius vocāt̄ grana paradisi vel me
liketa vl' mela egiptia· sūt illa semīa odo
rifera & nimium acuta mordicantia lin·
guam vt piper.
Nux egiptia idem quod supra·
Nux alexandrina· i. nux vsualis·
Nux persica idem·
Nux cipressi oībus ē nota: & fit ex ea se=
cundū Auicennā emplastrū rupture.
Nux tamarisci vel tamaricis est fructus
tamarisci· Auicē· vocat ipsū alkanmezok
vel kemeizik: est equalis ī caliditate: aut
est ī principio primi abscindit fluxū san=
guinis: & collutio oris ex eo: & aceto re
mouet dolorē dentiū·
Nux miristica est nux muscata· nam miri
sticum grece· i· odoriferū latine·
Nux cardismiristica idem est·

·DLXXIIII·

Nux muscata latine· arabice ieuz
baue· Sera· li· aggre· capitl'o
ieuzbaue· Ieuzbaue· id ē· nux mu
scata & affertur de india· Et idē auto·
ysaac· Meliores sūt ex eis rubee pingues
graues: & deteriores nigre leues & sicce
sunt ca· & sic· Posse· Stringit ventrē
& aromatizat stomachū: & odorem eius
facit bonū: aufert sup̄fluitates a stōacho
& digerit cibum: & expellit vētositates
& corroborat stōachū & epar: & ꝯfert
lentigini faciei: & serpigini: & extenuat
splenē: & mollit apata dura epatis: et na
tura eius ē sicut nat̄a gariofiloꝝ: & ē ca·
& sic· in scd̄o gradu bona ē stomacho &
epati frigido: & cōfert debilitati eoꝝ·

·DLXXV·

Nux auellana latine · arabice leuz
agileux omnibus ē nota· Gal'·
vij· sim· phar· de nucibus· Est au=
tem & aliud genꝰ cariarū & nucum par
uarum que vtiq3 & pontice nuncupātur
ampliori participātes terrestri substātia
quocirca & magis austera cum gustatur
ipsa planta & fructꝰ & cortex apparet·
in alijs vero similis existit magne nuci q̄
vocatur ab aliquibꝰ basilica: nūcupatur
aūt & hec p̄ua nux a pluribꝰ leptocariū
vel auellana· Posse· Dyas· Auellane
in cibo sumpte dolorē capitis incutiunt
stōachū inflatōe distendūt: corpori sano
pinguedinē cōferunt: sicce in vase fictili
cōstitute distillationibꝰ mitigādis vtilliē
offeruntur: trite ex aqua mulsa potateq3
vetustissime tussis molestiā sedant· Alij
tritas cuꝫ passo bibēdas dederūt ad pul
mōis & iecoris vitia sanāda· Alij tritas
cū pipere miscuerūt cū vino propinatas
contra catarrum & tormēta ventris: &
vrine distillantis angustias valere sense
rūt cū axungia vl' adipe vrsina ꝯtrite et

alopitijs linite capillis damna restituunt
dicūt aliq̄ coꝛia eius cū oleo trita oculos
gattineos iuncta īficere & capillos : hāc
multi leptocarā vocāt: cacostomatica ē
que si assata fuerit: & cum pipere bibita
catarron maturescere facit: & tota com
busta & axūgie mixta vt superiꝰ scriptū
est facit· Io·mes·cap̄·de oleis·Oleum
eiꝰ valet ꝯtra doloꝛē arteticū & neruoꝛū

Aui·li·ij·capitl'o auellana·Auellana
nutribilioꝛ ē nuce. quoniā ē magis solida
& minus vnctuosa: et tardioꝛis digestio
nis decliuis est ad caliditatē quandam &
siccitatē paruam: generatur ex ea colera
& ī ipsa ē stipticitas maioꝛ ꝙ̄ ī nuce: & ī
ipsa ē inflatio: & generat ventositatē in
vētre īferioꝛe: & q̊d ex ea adustū ē tingit
capillos: facit sodā: & assatur & comedi
tur cum pauco pipe & maturat coꝛizam
Y·inq̄t auellana ī cerebꝛo facit augmētū
Extimauerūt q̊dā ꝙ ipa illinita sup ver=
ticē pueroꝝ varios habētiū oculos delet
varietatē: comedit cū aq̄ mellis: & ꝯfert
tussi antiq̄z: & adiuuat ad spuendū·Est
tarde digestiōis: & excitat vomitū & ē
tardioꝛis digestionis ꝙ̄ nux·Eiꝰ coꝛtex ē
stipticus & cōstringit ventrē: & confert
venenis & moꝛsibus: & ꝓprie cū ficubus
& ruta & puncture scoꝛpionis.

·DLXXVI·

Nux vomica ē fructꝰ secūde spēi
titimalli carsiceti ꝑ dyas·secūdū
quosdam vocat castanea indica·
Sera·li·aggre.cap̄·ieuzalkei auto. Ha
bix Facit vomere foꝛtiter: coloꝛ eiꝰ ē int
glaucedinē & albedinē: & ē maioꝛ auella
na paꝝ: & sūt ī ea nodi· Posse·Qñ ac
cipit de coꝛtice eiꝰ et terit & cribꝛat: &
accipit de ipo·ʒ·ij·cū duobꝰ aureis anisi
triti aut semine feniculi: et ꝯficit cū melle
sufficiēti: et bibit cū aq̄ ca·mouet vomitū
et expellit sup̄fluitates colericas et fleg-
maticas·

Nux agrestis ·i·yringus·

Nux integra est pondus ponderans su=
mmet·xiiij.

·DLXXVII·

Nux methel latine: sed arabi·ieuz
methel· Sera·libꝛo aggre·&
capitulo·Ieuz methel vachie·bo
nalbacharich idez sūt: et sunt nux methel
et est fructus similis nuci vomice: et se=
men eius est simile semini mandꝛagoꝛe: et
coꝛtex eius est asper: et sapoꝛ eius est de
lectabilis: & vnctuosꝰ. et virtus est fri·
in quarto gradu·Posse·si detur de ea in
potu vna kirat cū vino iebꝛiat ebꝛietatē
foꝛti: sed si dentur duo aurei cū eo statim
occidit·Et idē auto.Rasis·Ieuz methel
est narcotica et foꝛtasse occidit et opilat
& facit euomē: et si det de ea quātitas·ʒ·
ʒ·iebꝛiat ebꝛietate foꝛti·et opoꝛtet ꝙ su
mens eam sumat butirum calidūz: et po
nantur extremitates eiꝰ ī aqua calida: et
fiat ꝙ euomat satis: et curetur cura illiꝰ
qui sumpsit mandꝛagoꝛā· Aui·li·scd̊o
Facit subet: et est mala cerebꝛo: et pondꝰ
danich·j·ex ea inebꝛiat·est inimica coꝛdi
ʒ·j·ex ea est venenū diei sue.



Ac ·i·salamandꝛa
Oacion ·i·filipendula
Oabelchara·i· cucurbita
Oasaragu·i·v̊ga pastoꝛis
Oasatar ·i·oꝛiganum·
Oamfaxion·i·gramen·
Oamenen ·i·sisimbꝛium·

·DLXXVIII·



Emps arabice·grece erob·latīe
cicer· Sera·li·aggre·capl'o
oemps auto·Gali·Oemps·id ē
cicer·et ex eis sunt alba: et ex eis sunt ni
gra·Et est alia spēs que dicitur kersenne
et sunt rubea: et cicera assimilant oꝛobo
et nigrum noīatur teres·Virtus ē ei ca·
cū humiditate pauca: sed folia cicerum
agrestiū sunt similia folijs domesticoꝛū·
Verū grana eoꝝ diuersa sunt ab illis: et
cōferunt ad ea que conferūt domestica:
sapoꝛ eoꝝ est amarioꝛ: et virtus eoꝝ est
calidioꝛ et siccioꝛ: et foꝛtioꝛ domestica ī
omībus· Posse·Gali·viij·sim far·cap̄·
de cicere.Cicer legumē inflatum faciens
vētrē: lactis et spermatis generatiuū: et
ꝓuocat menstrua magis diureticū: renes
mūdificat decoctō eiꝰ: et apit oppilatōes
epatis: frangit lapides renū: et abstergit
scabiem et empetiginē: et resoluit apata
que fiunt in aure et apata testiculoꝛū: et
curat exituras malas quādo administrat
cū melle·Et idē vj·sim·far·cap̄·Erob·i·
cicer agreste ꝑ oīa calidiꝰ est domestico
ca·scz et desiccatiuū īquātū acriꝰ· Dy
asco·ī ꝓpꝛio cap̄·Cicer domesticū mollit
vētrē ꝙ ꝓuocat vrinā et mīstrua: et iuuat
ꝑtū et generat lac: sz ē īflatiuū·Et ē aliō
cicer quod vocatur cicer pegrinū: et est
oꝛobus quod cataplasmatibus adhibitū
tumoꝛes testium et foꝛmicas et zernas et
cancros et scabies malignas melle mixto
saluberrime curat·pro quo latiꝰ iuenies

si legis sersenne. Est aliud genus ciceruz quod crios dicitur: & ē rubeū similē habz virtutē supiorqi. uorz elixatura cum liba notido accepta ydropicis & hyctericis medicatur: vesice vulnerate cōtraria sūt: & renib? iutilia: cui? virt? ē epispastica & ca. ex media pte cū pte amaritudinis: propter quod & splen & renes & epar purgat: scabies & parotidas: & vulnera mala cum melle sanat. Est aliud genus ciceru qui cicer aretinū dicitur: & ē nigrū hoc omni cicere plus diureticum dicitur cuius decoctio bibita lapides in renibus frangit. Est alterū gen? ciceris agrestis folia habēs similia supiorib? odoris visci di semie simile: sz tāta efficatia est illi quāta supiorib?. Gal'. vj. sim. far. ca. erob Erob. i. cicer agreste: p omīa validi? est domestico: ca. scz & desiccatiuū inquātū acri? & amari? Aui. Albū ca. & siccū est i primo. nigrū est fortius: ambo sunt inflatiua lenitiua: et in ipso est incisio: & nutrimentū qd̄ pbet est fortius nutrimēto fabaz & magis solidū: et neqz ē i figuris suis qd̄ magis ipso nutriat pulmonē & quod ex ipso est humidū: plus est generatiuum superfluitatum q̄ quod ex eo siccum est. abstergit lentigines & colorē efficit bonum linitū & comestū: confert apatibus ca. & duris & reliquis apatib? que sunt ex eis i glandulis: et? oleū ɔfert empetigini: & ipi? farina vlceribus fraudulentis & cācrosis & pruritui: & ɔfert dolori dorsi: & cōfert bothor humido in capite: & ɔfert ei? ifusio dolori molariū & ɔfert apatib? gingiue calidis & duris & apatibus q̄ sunt sub auribus. Et cicer clarificat vocē: & nutrit pulmonem melius q̄ res aliq̄: & ꝓpter hoc fiunt ex eo sorbitiones scilicet ex farina cicerū. Eius decoctio vtilis hydropisi & hyctericie & ꝓpe qd̄ ē vt herbū: et nigz oppilatōes epatis & splenis apit. & cptet vt cicer comedat: neqz i principio cibi neqz i fine ipsi?: immo in medio ei?. decoctio nigri frangit lapidem i renib? & vesica: & cū oleo amigdalino & rafano & apio & totū qd̄ ex ipo ē attrahit fetū: & est maluz vlceribus vesice: & vehementer addit in coitu: & ꝓpter hoc nutrit masculia aīalia & camelos. Et ei? infusio facit erigē mēbrū fortiter qn̄ bibit a ieiuno: et coctū lenit nām: & apit oppilatōes renū: & ꝓpe nigrū et qd̄ est vt herbū. Et dixerūt qdā q̄ qn̄ infundit i aceto & aliquis ex eo comedit ieiun? & morat sup ipm p mediuz diē interficit vermes. Hyppo. dixit q̄ in cicere sūt due substātie q̄ sepant cū decoctione: quarū vna ē salsa & lenit naturaz & altera est dulcis: & ꝓuocat vrinaz: et dulcedo est inflatiua: & excitat coitū.

Oimara .i. sugella.

Oimis .i. vinum.

Oipagianos id est. almea.

Oizatum id est. anisum.

Oiris Paul? cap. de emoptoica passiōe multo inquit fluxu existēte oirim: & mumiam cum aceto supponamus ꝛc.

Olimpiados est nomem cuiusdam loci.

Oomacticus id est. sambacus.

Ootagis id est. papirus.

Obalsimon id est. gūmi edere.

Obstraca demerta. i. obstracus marinus

Obstraca est qlibz piscis degēs i coclets & de isto genere sunt similiter limaces.

Obtalgia id est. dolor aurium.

Obtalmia est apostema oculi. dictum ab ob quod est cōtra: & talmon qd̄ est oculus quasi contra oculum.

Obtarmita. id est. sternutatoria vel prouocatiua vel sternutamenta.

Obemon id est. asarum.

Obredi .i. os calcanei subtus.

Obretica .i. que fastidium tollūt.

Obismaticus id est. asmaticus.

Obripilatio id est. frigus.

Obrizū. exponit beat? Gregori? in xxiiij. moralium rude aurū. Alij exponunt pro auro purgatissimo q̄si eurizon. i. radius.

Obsimogarus id est. garus.

Obolus est pondus trium kirat. & kirat pōderat q̄tuor grana ordei: ergo obol? ponderat. xij. grana ordei. Item obolus pōderat danich vnū & . s. videlicet. j. s. Vn̄ in cap. de lauro apud Sera. ex verbo gali. vbi dicitur q̄ dentur de cortice eius danich. ij. s. ex verbo Dyas. habetur. ix. kirat. similiter apud Aui. eodē verbo. & in antiq̄ trāslatōe Dy. habent tres oboli quandocunqz inuenitur apud Auicennā Onolosac intelligendū ē obolus. & onces idem ē. Item in practic[illegible] cassij oboli duo faciunt ℈. j.

Obnosium id est. coniunctum.

Obsonium id est. caro siluestris.

Obsomogarū id est. oxomogarū.

Obsonium id est. salsamentū.

Obsomogarum. id est. muri.

Obsonia. dicuntur grece salsamenta vel sapores: in quibus intingunt carnes vel

pisces vel panis & cetera · Item Plinius absonia sunt q̃q̃ cibaria q̃ cū pane edūt
Ocalib · est herba palustris q̃ ē ī flumib⁹
Oca · idem quod supra ·
Ocab · .i.sal armoniacum ·
Occa · id est . herba q̄dā que nascitur ī mari · que alio nomīe dicit̃ ogga ·
Ocha · id est · citrina.

DLXXIX ·

Ocia est gleba terre ßm Dyas · mellinum habens colorem & sine lapide frangibilis qua vtuntur pictores · est vero talis actica · cōburitur & lauat̃ sicut cadimia · Posse · Virtus est ei stiptica : tumoribus & pustulis medicat̃ : alta vulnera replet : & superexcrescētes carnes equat · cerotis maxime addita duricies soluet ·

DLXXX ·

Ocimū · id est · basilicon : sed falso ymo est herba scđm Dyas · similis ozimo : hastas duo⁊ palmo⁊ habens : qui habent folliculos similes iusquiamo : & semē nigrū simile melancio ·
Posse · Virtus illi⁹ talis cum vino bibita : morsus venenatos opescit · sciaticis cū mirra & pipere maxie prodest ·
Radix est tenuis & inutilis ·
Ocitis · id est · affodillus ·
Occiput · .i. occipitium ·
Ochis · .i. auris ·
Ochimōtes folia habet ozimo similia . & ramos yreos cum laminis seminibus plenis · & est melanchiū apud Dyas ·
Ocodis · id ē · serum de lacte ·
Ocodam · id est · oculus bouis ·
Ocodiamen · id est · arsenicum ·
Ododon · id est · auris ·
Ocrodis · idem quod supra
Ocron · id est · rubeum · inde trocisci yzio cri · ab ydea qđ est forma · & ocron qđ ē rubeuꝫ · quia formati trocisci sunt rubei ·
Oculus lucidus id est · litium ·
Ocul⁹ bouis : vł ocul⁹ vacce apđ Auic̃ et Sera · vocat̃ bihar · grece vo butalmon ·
Et apđ Dyas · ē cotula · p quo le · bicher ·
Oculus cōfulis · est herba dicta filij ante patrem ·
Oculus christi · idem quod supra ·
Oculus aranee · i · tela aranee rotūda · Istđ vocabulū ponitur in antidotario Galie · minori in vnguento ad serpigimem ·
Oculus spatule · est quoddā additamētū ·
Odac · id est · salamandra ·
Odalia · id est · soldana ·
Odapidelia · id est · cartafilago
Odasimō sunt mordica tōes vel prurit⁹
Odes · id est · dens ·
Odelium · id est · narcissus ·
Odeberia · id est arbor tremula ·
Odremon · id est · napta ·
Odico · id est · ebulus
Odiosmon · id est · menta ·
Odicus · id est · ebulus ·
Odimeria · id est · pentifrigium ·
Odorbzion · id ē · russingol⁹ auis
Odoplas · id est · altea ·
Odonchins herba est sic vocata a plinio
Odromas · id est · incensaria ·
Odroforbia · id est · odorforbia
Ofaricon · id est · gramen ·
Ofranticum · id est · emfraticum
Ofrainma · id est · mellica ·
Offri · id est · gummi edere ·
Offrennem · id est · brion ·
Offrenisi · idem quod supra ·
Offiasis · i · tyria · Et dr̃ offiasis · ab offios : qđ ē serpēs · qꝫ serpētinas squamas in superficie cutis rep̄sentat : & habꝫ cortices quasdā latas . Vñ ab Alexā · cap · primo · Offiasis appellat̃ a Sera · tyra a tyro serpē te qđ idē est · vñ offiasis vel tyria · i · furfures capitis · Et differūt ab alopitia . quia fit a lopitia magis in ꝓfūdo circa radices capillo⁊ · et facit excoriatōes ī ꝓfūdo
Offia · id est · anguilla ·
Offis id ē · serpens anguis
Offiena · sunt molles tumores ·
Offionicos · id est · lacerta ·
Officis · ē spēs marmoris coloris serpētis
Offries : id est · supercilia ·
Offocatio sterica · i · suffocatio matricis ·
Offosab · id est · almea ·
Oga · id est · alaganica ·
Ogramina · id est · gramen ·
Ogigantum · id est · opoponax ·
Ogi · id est · acorus ·
Oggi · idem quod supra ·
Ogri · id est · cicer ·
Obamarā · herba est satis stiptica habēs virtutem zaror ·
Obabatam · id est · cucurbita ·
Olarien id est · git ·
Olba id est · fenugrecum
Olbabech id est · cinis ·
Olcaib · id est · silex
Olca · est pondus vntie vni⁹ min⁹ tercia
Olgagea .i. ameos
Olea · id est · oliua
Oleāder · i · landrū · p quo lege nerion

Oleum. quando simpliciter ponitur de oliuis debet intelligi.
Oleum ciprinum .i. de ciprino.
Oleum de alcanna. idem quod supra.
Oleum siccinū. .i. liliaceum.
Oleum neriden. .i. nardinum.
Oleum sitionū. est quod fit de cucumeribus agrestibus.
Oleū de kemest. .i. laurinū
Oleū onfācinū. i. de oliuis immaturis factum.
Oleū mantinū. i. de floribus vuarum: vel de labrusca.
Oleū fusinū .i. liliaceū.
Oleū mirsinū. .i. mirtinū.
Oleū miliaciū idem quod supra
Oleū picelinū. i. de resina pituina.
Oleum indū. i. oleum de nuce indica.
Oleū alupitiū. .i. de vulpe.
Oleū comune. i. lucernariū. pro quo le. cayt
Oleum glaucinū .i. de pastinaca.
Oleū gremiale. i. de oliuis maturis.
Oleū glion. i. ex liquore balneorū
Oleū vulturinon .i. ex cocognidio.
Oleū de storace quid est. lege melechac
Oleū necidiū. id est. de semine vrtice.
Oleū sansucinū. id est. de maiorana.
Oleū mitropion. .i. amigdalinum.
Oleū muscellinū dupliciter potest intelligi: vel muscellinū qd̓ in sui receptione recipit muscū sicut illud qd̓ ponitur ī antidotario Gal. vel qd̓ fit de ben. qd̓ ara. vocatur muscellina. & tale oleū vocatur siliter oleū balaminū.
Oleum de cherua. i. de catapucia. que ab aliquibus vocatˀ palma christi.
Oleū de keiri. fit ex keiri
Oleū leuci. i. oleum albū. leucos grece albū. & tale oleū est antiquū: qm̄ oleū q̈nto ātiquius tanto albiꝰ. Et oleū sic noīatum ponitˀ in antidotario Gal. minori in vnguento. qd̓ noīatur agrippa.
Oleū spondileon. .i. de laureola.
Oleū petroleū quid ē. le. brafalendi.
Oleū artriticum. id est. oleū de citromelis. i. de citrangulis.
Oleū cicinū. id est. de catapucia maiori.
Oleum susinū. .i. de lilio.
Oleū de croco. fit ex croco. mirra. cordumenis: & calamo aromatico scd̓z Mesue cuiꝰ fex vocatur crocoma.
Oleum sicilinū. i. napta. pro qua lege brafalendi. & lege siliter napta
Oleū oliuarum quid ē. lege cayt.
Oleū expensarum. i. oleū onfācinū qd̓ fit de oliuis īmaturis. & tale oleū vocatˀ similiter oleum gremiale. eo ꝙ in gremio oliue colligitˀ ante maturitatē. et vocatˀ similiter oleū expensarum. quoniam subuenit expensis ad naturā conficiendā. quoniā colligitur ante tempꝰ: & ex eis oleū conficere
Oleū balaninū. est quod fit de ben.
Oleū iusquiami sic fit. Contere semē iusquiami: & pone in folijs mecete inter cineres calidos: & coque: postea manibus exprime. & illud ē valde bonū.
Oleū cylinū. id est. de fenugreco
Oleum albū. i. oleū vetus multoties lotū
Oleū dulce. .i. cū sale.
Oleū salinū. .i. sicionium.
Oleū sabinum. idem quod supra
Oleū sitioniū .i. salinū vel sabinum
Oleū cabruniū. .i. ex cancris.
Oleū muscinū. .i. de muscis
Oleum sciminū. .i. lentiscinū.
Oleū keadi. est oleū qd̓ fit ex keadi
Oleū de hasse. ē oleū serecinū. Illd̓ oleū ponitur in antidotario Damasceni. & debet sic intelligi. Oleū de hasse: & est oleum serecinū. i. quia illud oleū est compositū ex oleo de hasse: & ex oleo serecino. & ideo vocatur oleum de hasse & oleum serecinū.
Oleū serecinū. i. oleū quod fit de sericis: vt apparet si le. seres.
Oleū ciminū. .i. oleū keadi.
Oleum melinū. .i. de citonijs.
Oleum citrinū. .i. de citro
Oleum zirungen .i. de hermodactilis.
Oleum catholicū .i. de laureola.
Oleū sambuceleon. i. de sambuco
Oleum lineleon. .i. de semine lini.
Olemela. .i. oliua
Olen. .i. lacertus.
Olbedias. .i. oleum.
Olcherna. .i. pentadactilus.
Olia. id est. asma.
Olibanū libanthꝰ. hoc libanū. i. thus. hec libanus. i. arbor. hic libanꝰ dicitur mons vbi oritur. & quid est lege ronder.
Olibrum. .i. maiorana.
Olibarda. id est. eupatoriū.
Olira vel ollira id est. siligo.
Oliua quid est. le. cayt.
Oliuella. quid est. lege camelea.
Oliue colūbares. id ē. oliue sale condite.
Olisidera. id est. spatula fetida.
Oliua ethiopia id est. oleaster.
Olixatrū. id est. alexandrū.
Olixat. .i. semē macedonici.

Olcis. .i.spelta.
Olcki. .i.ros marinus.
Olicbatos.i.caprificus vel ficus agrestis
Olira. .i.siligo.
Olinchi. .i.fic⁹ pue nō mature
Olosach. quid est. lege onolosach
Olo. .i.cotum.
Ololigus. .i.luocalis auis.
Olus iamenum. .i.sachiliemene.
Olus coxilides. idem quod supra
Olusac. .i.tapsia.
Oliuibet. .i.sal.
Olus iudiacum.i.maluauiscus vel altea.
Omarus. .i.sorbitio.
Omansisin. .i.farina ordei.
Omasum. .i.venter
Omfaciū.i.succ⁹ vel liquor amar⁹: & factus de oliua amara: & inspissat⁹ vel de vua amara.s3 ſm Gal.i li.dinamidiarum Omfaciū sic fit. Acinis vue agrestis expssis carnes ipaꝝ & nucleos i sole siccatos tūde & fac puluerē & erit omfaciū Quidam dicūt ꝙ omfaciū est quidā succus i spissat⁹: & recōdit⁹ i pastillo qui fit ex olea vel fructu vitis immaturo Exprimitur em̄ olea anteꝗ matura sit: & succus inde factus inspissatur & reconditur.
Omfacū mellitū ſm Gal.li. dinamidiaꝝ sic fit. Accipe botros mūdos non maturos nec acerbos: & repone in vmbra vt possint suas hūiditates aliqntulū deponere. deīde exprime & mitte ī ipo succo ptes.iij.mellis despumati ptē.j.& mitte i vase fictili: & gipseo cū calamo pforato: & suspēde ad solē dieb⁹.xl. valet ad vētres reumatiзātes. ad fastidiū & stōachi debilitatē. corpa ↄfirmat q̄ sincopim patiuntur.
Omfacū s3 Gal. Dinamidiaꝝ vue n̄ matē succi ptes.ij.mell' ptē.j.in vase duplici coques: donec depēllior ipe liquor fiat
Omfakam. .i.omfacium.
Omfales. .i.vmbilicus.
Omfaxotos.i.lābrusca: vel vua agrestis
Ometam. .i.zirbus.
Ometra. .i.macca.
Omercium. .i.collegium
Omentum.id est.pellicula inuoluens immediate intestina.
Omiomerū. id est.consimile.
Omirac. id est.lactuca.
Omisiria. id est.audacia.
Omis & emidbia.grece piscis.
Omi. id est.similis.
Ommon. idem quod supra.
Omnimorbia.id est.poliuз.eo ꝙ multis morbis congruat.
Omotion. id castanea.
Omoteras. id est.rapas.
Omoznensis.id est.dilatatio pupille
Omogeneum.id est.vnius nature.
Omos. id est.humerus.
Omopotras. id est.spatulas.
Omoi.id est.vermis rotundus qui inuenitur sub vorijs. Paul⁹ de asma te omoi q̄ sub vorijs inueniūt̄ frige i vase fictili.
Ona. id est.testiculus.
Onagri. id ē.siluestris asinus
Onacium. id est.vinacium.
Onaticos.i.que non possunt coagulari.
Ondacota. id est.nasturcium.
Onfaria. id est.incensaria.
Onitas. id est.dyagridium.
Onichos. id est.vngula.
Onix. idem est.
Onixi. id est blactebisantia
Onificum.est puluis q̄ fit de acinis vuarum acidaꝝ immaturaꝝ expressis & siccatis & tritis.inde dicit̄ melenificū qđ habet admixtionem hui⁹ pulueris quod fit de floribus stipticaꝝ arboꝝ vel herbarum: vt oziū & bruerie & similiū.
Onocis.i.tumor: vt in fine tegni.
Omnimorchia. id est.polium.
Onoticum. id est.censiuum.
Onosac. id est.obulus.
Onolosach. idem quod supra
Onoles. idem quod supra.

DLXXXI.

Nomia quam multi onomidam appellauerunt Dyas.capitulo onomia.virge sūt duoꝝ palmorum: & nodose.folia illi sunt minuta sicut lenticule: aut rute: aut anchuse subaspera: & pinguia & spissa. Hāc multi in sale cōponūt & comedūt suauissime. virge p dicte spinas acutissimas habēt albe sunt & virtutis calide. Posse. Corium radicis eaꝝ cum vino bibitum vrinā pducat.lapidē vesice excludit. vulnerib⁹ sordidis medicatur.cū aceto cocta & ore retent a: dolorē dentiū prohibet. Gal. viij.sim.phar.cap ononis.Ononis radicem habet calefactiuā iam scdm tercium gradum.Cortex vero ei⁹ maxīe est vtil' participās abstersiuitate & incisione vnde non tantū est abstersiua.sed lapidum fractiua.Eadē aūt virtute: & escaras cito sistit.vtunt̄ aūt ea & ad dentiū dolorē coquentes i oxicrato & gargariзātes.

Onolosat.i.nomē ponderis. & est obulꝰ
Onos. id est.asinus.
Onnopira. .i.similia frumento.
Onnokoiron. id est.similia ordeo.
Onthos quid est.lege effelide.
Opagios.id est.auricula muris: & ē her
ba sic vocata.
Opaclia idem quod supra.
Opāclimia. id est.luyula.
Opomerium. id est.de octo rebus.
Optomerium idem quod supra.
Opirus.i.panis non fermentatus. Aliꝗ
dicunt ꝙ est panis non mundus a furfu-
re.sed quid est.lege heuda.
Opium.id est.succus vel lacrimum. sed
opium papaueris quid est.lege chaxchax
Verum est quando simpliciter ponit̃ de
opio papaueris intelligitur.
Opium quirmaciū vel cirmaicum est assa
& laxat: vt in Alexādro cap. de curis dē
tium circa principiuꝫ. Demostenes opij
cirmaici.hoc est laxaris.
Opium indicum.id est.grauis odoris.
Opiū oxicratum. id est.dragantum.
Opifico. id est.lac ficulnee.
Opix. id ē.capillꝰ veneris.
Opsissomi.i.supficies panis exusta.
Optima valeriana.id est.fu.
Opotissi. .i.gūmi edere.
Opobalsamum. .i.balsamū.
Oposilfium. id est.asa fetida.
Opopira. .i.succus ignitus.
Opos grece. id est.succus vel lac.
Opo. idem quod supra
Opoponax quid est.lege iensir.
Opotissimalli. id est.lac titimalli.
Opomasticꝰ.id est.motus dimmutionis
Opoquistida.i.succus vel gūmi edere.
Opomirsine. id est.succus mirte.
Opocle.i.medicie q̃ d̉ succis fiūt vt opiū
Opossico.i.succꝰ caprifici.i.ficꝰ agrestis
Opocapaꝝ.i.lacrimū q̄si gummi arboris
cuiusdā que nascitur in egipto.
Opson. id est.salsamentū.
Opso. idem.
Optos. id est.assatus.
Opnoxiachantū. id est.dragantum.
Ophus. id est.capparis.
Orasis.i.stamina siricia quo cribrantur
subtilissimi pulueres: vt in Almāsore ca.
de fe.quotidiana & vocat̃ sic ara. qr eo
ↄsueuerāt nobiles mulieres ora velare.
Oralex. id est.oliua.
Oracium. id est.pomum.
Oraser. id est.visus.

Oraca cadebel. id est.folia nespili.
Oracatafara. id est.folia tamarisci
Oraca soroal. id est.folia cipressi.
Oraca borot. id est.grana quercus
Oracales. id est.folia mirti
Oracallus. id est.serpentaria.
Oracal mastice. id est.sisimbrium.
Oracasolem. id est.lilium.
Orachislef. id est.tamariscus.
Oracaloget. id est.nux.
Oracalsefen. id est.sisamū.
Oractapper. .i.cappara amara.
Oractaldel. id est.coloquintida.
Oralcatron. id est.folia citri.
Oracalcias. id est.folia pruni.
Oracatur. id est.folia celsi.
Oracaltunden. id est.asa.
Oraalmesirion. id est.enula.
Orchades.i.oliue.eo ꝙ testiculis assimi-
lantur. Nā gre.testiculi orchis vocātur.
Orrarij.i.estuales vel q̃ seruant̃ oris.
Oremum. id est.pulegium.
Oresis.i.appetitus.inde anoresia. ab a ꝙ
est sine & oresis quasi sine appetitu.id est
fastidiū.sed īterponit̃ en.causa eufonie.
Oreoselinum quid est.lege apium.
Oreptica.dicuntur grece que fastidium
ciborum auferunt Gal.ad patritianum.
Oregmos. id est.faba fracta.

DLXXXII.

ORdeum latine.ara.habaet: siue habaer.grece trachia.Gal.vij.sim.phar.cap.d̉ ordeo trachi.i.ordeum primi gradus est in siccādo & ī frigidando. Habet aūt quid abstersiuum nō paucū. Est aūt breui quodā siccius ꝙ̄ farina fabaꝝ. Talia v̉o oīa siliā sūt in his q̃ vtunt̃ extrīsecus. Cū vero comeditur supat fabā. quoniā inflatōem deponit. in faba vero qualitercūqꝫ coquat̃ ꝑmanet inflatiuitas. grossioruꝫ em̄ est partiū ꝙ̄ ordeum: & ꝓpterea nutribilior eo ē. qm̄ aūt modicū a mediocritate abscesserunt. propterea sunt in multo vsu: huiusmodi em̄ farmaca multis alijs ꝑmiscentur ceu materie quedā. Et ꝓpterea cera & oleū ñ paucis cōmiscentur farmacis. Alfita aūt multa ordeo ipo sūt siccatiuiora crimmū ita nominatur ꝙ ex grossa ꝑte farine ordei & zea q̃ ex ꝑte farine subtilis. Est aūt nutribilius quideꝫ alfita difficilius vero digestibile. Vocat̃ autē q̃ ex eo sorbitior puls. & ē q̃ a zea sistitiuus quiescibiliter ventris. Et dicit ī li.de cibis fit ex ordeo panis: qui quādo est furfureus vocatur

maza Sera. li. aggre. cap. habaet. Virtus eius est quod infrigidat & desiccat in primo gradu. & desiccatio eius est amplior parum desiccatione fabarum quando applicatur exterius. Verum ordeum coctum est melius fabis in hoc quod ipsum non inflat. Et fabe quando coquuntur generant inflationem. quoniam substantia earum est grossior substantia illius: propter hoc sunt magis nutribiles quam ordeum. & ipsa ambo declinant parum a temperamento. sed sanie ordei est magis desiccatiuum quam ordeum ipsum Posse. Sera. au. Dyas. Aqua ordei est iuuatiua ad reprimendum caliditatem huius ditatum calidarum. & offert asperitati canne pulmonis & vlceribus eius. Et cum semine feniculi prouocat vrinam: & est abstersiua: & maturat apata calida. Et quando miscetur cum semine lini & fenugreco et ruta confert tumoribus testiculorum. Et quando administratur cum mirto & vino: & piris siluestribus & fructu rubi: & cortice granati stringit ventrem. Et quando fit emplastrum cum eo cum citoniis & aceto: offert aposteatibus calidis que accidunt podagricis. Et quando miscetur cum aceto forti: & ponitur super scabiem vlcerosam: maturat eam. Et farina ordei stringit ventrem: et sedat dolorem apostematum calidorum.

Origanum quid est. lege oypeamum.
Oricum. .i. eris cachimia.
Orioma. id est. aurum.
Oricum. id est. crocus.
Orinum idem quod supra.
Orimum. .i. vernix.
Orica: est genus legumis nobis ignotum
Orix. idem quod supra.
Oritus. .i. duricies in vulnere
Orios. .i. arbor glandium.
Orismus. .i. simula de ordeo.
Oriza. id est. risi.
Origanum fluuiale. .i. mentastrum.
Origanum eradhititiki. .i. pulegium
Oridium. .i. semperuiua.
Orion. .i. stella.
Origanazaba. quid est lege sandecus
Orium. .i. cephalea.
Orion. .i. finis vel terminus. inde orizon
Orithi. .i. arteria.
Orbicularis. .i. ciclamen.
Orchis. .i. satirion. & vocatur testiculus vulpis.
Orchiskinos. .i. testitulus canis. & est species satirionis.
Orinimum. .i. lomentum fabe vel cuiuscumque seminis.
Orimmon. .i. enula.
Orimion. .i. vrtica
Orimmis. idem quod supra.
Ormichia. .i. gallinacea.
Ornix. .i. perdix.
Orpida. .i. ciuitas.
Ortiuita. .i. satirion.
Orti. .i. priapiscum.
Ortix. .i. coturnix.
Orthigia. idem quod supra.
Orodis. id est. rosa canina.
Orodonis lentisa. .i. latra.
Orochoma. id est. suspirium.
Orobum. .i. herbum vel pipa & est legumen pro quo lege sersemine.
Orodorum. idem quod supra.
Orosa. .i. risum species legumis.
Oroxis. .i. liquiricia.
Orobocton. .i. ypoquistidos.
Orodes. .i. humores serosi & aquosi.
Oros. .i. aqua lactis.
Orouernacum. .i. ribes.
Orocteus idem quod supra.
Orrodis. .i. colatura colere rubee sicut serum lactis.
Oror. .i. horripilatio.
Orthot. .i. somnus.
Orthomia. .i. difficilis respiratio. scilicet asma vt apparet si le. siseleos. quoniam Gal. secundum vnam translationem dicit asma. secundum aliam dicit orthomia. Et dicitur orthomia. ab ortos quod est rectum: siue quia coguntur recte sedere non potentes iacere. seu quia equaliter mouentur superiora pectoris & inferiora in spirando cum est contrarium sanis hominibus quibus non mouentur nisi inferiora. seu quia recte dicuntur laborare inspiratione & expiratione. quoniam in ambabus laborant. Et quocunque istorum trium modorum dicatur orthomia: valde est laboriosa. Item ab orthos quod est rectum: dr piste ron orthos. .i. berbena recta: que quomodo sit recta apparet. si leges gerebotanum.
Orthogonia idem quod supra.
Orthodosos. .i. recte gloriosus seu docens recte.
Orthocanomenus. .i. lectus asmaticis aptus. in quo potius sedere quam iacere videantur. Mussio cap. de prefocatione matricis. Orthocathemena inquit sedeat. et est dictum recte sedens. Ab orthon quod est rectum. & cathe quod est sedere.
Orthopoticos. .i. talpa
Orthus. .i. rectus.
Orthos. .i. blitus.
Ormu. .i. orobus.

Ornus· est arboꝛ glādifera quercui siliꝭ Vñ qttuoꝛ sūt arbores glādifere· quercꝰ ylex· oꝛnꝰ· & alia vñ sūt grana tinctoꝝ

Orthus· ·i·coxlides·i·blitus·

Osaraga. ·i· virga pastoꝛis·

Osarat. ·i·oꝛiganum·

Osaricon· ·i·gramen ·

Osalis quid est.lege casper·

Osanco.i·os quod est in parte posteriori cora m albaum·

Osans· ·i·herba fullonum ·

Osnach· ·i·flos orni·

Ossa quid sunt· lege hazeam·

Ostra codermata·i·pisces habentes duras carnes·

DLXXXIII·

OSTRACOꝜ·i·cochilioꝝ· quedā sūt magna· quedā parua ·magna dicuntur ara·barcoꝛa: parua dicuntur ara·sades· Sera·li.aggre·cap . ostracoꝝ aut· Gal ·Ostracoꝝ ex mari magnoꝝ dicunt̄ barcoꝛa: nō vsus sum coꝛpoꝛibus eoꝝ: nisi prius comburerem ea· propterea quia sunt testea dura multuȝ· sed quando adurunt̄ fit virtus eorum: virtus que desiccat desiccatione foꝛti ·

Posse· Conferūt apostematibꝰ fraudulentis· & poꝛfira marina: est cochiliuȝ marinū purpureū Dyas· Habet virtutem desiccatiam: mūdificatiuā: & abstersiuā· vñ abstergit dētes: & diminuit carnem supfluā: & mūdificat renes & vlcera · & osolidat ea· Et qñ teste eiꝰ replent̄ sale: & ponunt̄ ī vase terreo & adurunt̄ deinde teruntur & ponunt̄ : abstergunt dentes: & conferunt combustioni ignis· quādo pulueriȝant̄ sup locum: & oporȝ vt dimittatur hoc medicamen in loco donec per se cadat· Nam quando locus consolidatus est cadit per se· Et quando cochile purpuree coquunt̄ cuȝ oleo ·& fit linitio cū eo: retinet capillos cadētes: & facit oꝛiri capillos in loco· Et vngule ipsoꝛum sūt coopcula quibꝰ tegunt̄ in foramīe suo: similes vngulis q̄ deferūt̄ ex india: & q̄ ex babilonia : & q̄ ex iameni· Meliores omnibus sūt que vergunt ad albedinē: & sunt odoꝛifere· quorū odor trahit aliquantulū ad odoꝛem castoꝛei · Quando sumunt̄ cum aceto in potu attenuant splenem ·Et quādo fumigantur cum eis mulieres habentes suffocationē matricis: confert eis· & ille fumꝰ excludit secundinā· Et quādo fumigat̄ epilēticus: excitat eū· Sed scides est cochilium paruū· Vnde coclee pue sicce qñ adurūt̄ cinis est multū adurens: ita ꝙ si miscueris cū alkitran: & vnges cū eo locū pilorum palpebraꝝ postꝙ euulsi fuerit ꝓhibent ortū eoꝝ· Et quādo terunt̄ sine adustione: & ponunt̄ supꝛa membrum infirmum & debilitatum conferunt · Et dixerunt quidam medicoꝝ qui ꝯposuerunt libꝛos in medicina ꝙ fuerūt expti hoc: & inuenerūt hoc· Et idem aut· Gal· Homīes orientales noīant eā talsim· & ē vna ex spēbꝰ cochilioꝝ habētiū puam testam· qñ sūt recētes & comedūt̄ molliūt ventrē: & maxīe ius eaꝝ· sȝ antiq̄ vetꝰ ex cocleis valet ad palpebras: qñ ꝯburit̄ & miscet̄ cū alchitran & terūt̄ bñ simul: et qñ poīt̄ ex hoc medicaīe ī palpebꝛa non sinit renasci pilos q̄ pūgūt oculū· & species cocleaꝝ q̄ d̄ hame: & aliaꝝ puarum specieꝝ laxāt ventrē qñ coquūt̄ cuȝ pauca aqua & bibitur ius illud·

Osec· ·i·armoniacum·

Ostec idem quod supꝛa·

Oseum vocamus bursam testiculorum·

Osteab· ·i·bolum armenum ·

Ostrea piscis·i·piscis degens in concha·

Osien· id est ·opium·

DLXXXIIII·

OSiris virgam habet nigram tenuem & sarmentosam· sed minꝰ fragilem: que circa folia habet sicut linum: & nigra in initio: & cum maturauerit rufa fit Dyas· Hec herba cocta in aqua & bibita hyctericis oppitulatur·

Osicare· ·i·alaris·

Oscido· id est· vlcus oris·

Osciata salcutre.i·coꝛtex radicis celsi

Ossilium ·est os quod est coꝛam albaū ī parte anteriori ·

Ostrui· plāta ē ꝭm Dyas ·nobis ignota·

Osoloꝛasin · id est·radix enule

Osoꝛasium· id est·vsnee ·

Osobacia· id est· pes coꝛuinus

Osolaluf· id est·serpentaria ·

Osolalchasab· id est·radix canne

Osolallolaica id est·radix spine albe

Osolalpheonia ·i·radix peonie ·

Osolalcusania·i·radix amigdale amaꝛe·

Osolloode· id est·radix ciperi

Osoa alchichir·id est·radix squinanti

Osoac ·i·argentū viuum

Osmo· ·i·egritudo in facie·

Os. id est·acoꝛus·

Os mūdi quid est ·lege pirgitis·

Os·quid est.lege bacoam.
Os de corde cerui quid est·lege qd supra
Os hominis quid est.lege quod supra·
Os sepie quid est·lege sepia·
Oralgia· ·i·dolor auris·
Orasac· ·i·amidum·
Otalfac· idem quod supra·
Ota· id est·auris·
Otarion· idem quod supra·
Otion· id est·auris·
Otion ripa· id est·auris sordes·
Oticé· ·i·medicia auricularis
Othimin· id est·prassium·
Othis· id est·auris·
Othiasis· id est·morbus auris·
Othisac· id est·filipendula·
Otonia.i.celidonia maior:sed falso·ymo otonia scdꝫ Dyas·Est perforata vel ypericon:vel herba sācti iohannis·folia habet eruce similia:sed pertusata & fragilia:& florem croceum & latum· Plini⁹ Otonia ī syria nascit̄ siliis eruce pforate crebro folijs:flore croci quā quidā animones vocauerūt·pro q̄ le·infaricon
Othonia· id ē·celidonia maior
Othonion· idem quod supra·
Othode· id est·serum lactis·
Otucis quid est·lege sandanig·
Otucisi· idem quod supra
Otuser· id est·vsnee·
Oua apala· id est·mollia·
Oua raticon·id est·oua piscis sallita·que nostro ydeomate vocantur oua nataxachi·Vnde paulus capitulo de dentibus & gingiuis sanguinem manantibus: oua raticon in olla comburens·
Oxaliricium· id est·acetū cū sale·
Oxalidos· id est·herba acetosa·
Oxalinum·id est·quedam confectio·
Oxabelio· id est rosa·
Oxabelion· idem
Oxirodimon· ·i·acetum cum oleo.
Oxigaron· id est·garū & acetū·
Oximogarum· idem quod supra·
Oxidorcas· id est·acute videns·
Oxialmon· id est·acetum & sal·
Oxia·id est·sepulta.sic exponitur in libro de alimentis·
Oxicantos grece. Dyas·Arbor est nimium spinosa:fructum mirre similē habens:sed paulo maiorem·rubeum interi⁹ & granatum & cetera·Et est dictum acutea spina·& est arbor ferens berberos: vt patet per concordiam Dyas·in eodem capi·cum Auic·capi· amiberberis·
Stefan⁹.Oxichantos vel berberos·q̄dam carpusiam vocant·
Oxichātos ſꝫ dyas·vocat̄ a q̄busdā cinos
Oximel·id est·syrupus ex aceto & melle
Oxios· id est·trifolium·
Oxiporium.id est·catarticum educens melancoliam & flegma·& est dictum acute poros penetrans·
Oxi· id est·acetum.
Oximissine id est·acorus·
Oxidercium·i·fomentum acuens visum
Oxifilon·id est·tercia species trifolij:& etiam significat acetosum folium·
Oxisquim·i·iuncus acute summitatis·
Oximola· idem quod supra·
Oxifabum latini scribunt·sed greci oxorasos siue oxonosos· Oribasius·Est ponderis vel mensure nomen Papias Est pondus·ʒ·vnius & ·3·sex·Aliqui vocant ipsum acitabulum·
Oximirnis· id est·scopa regia·
Oxilapatium·id est·acetosum lapatium & est herba que vocatur acetosa·
Oxicatron· id est.pusca·
Oxifabus· id est·casus·
Oxilocassia· id est.cassia lignea·
Oxigarum: id est·oximogarum·
Oxileon id est·acetum & oleū
Oximel· id est·acetum & mel
Oxilocantum· id est·berberi
Oxicantum· idem quod supra·
Oxilicitromili succi·id ē·succ⁹ citrāguli·
Oxifenikia. id est·tamarindus·
Oxifenicia· idem·
Oxicratum grece est dictum acetosum vinum·Verū ipm est acetum aqua mixtum·Nam vbi paulus cap·de vlceribus auriū habet oxicratuꝫ Auic·eodē loco Habꝫ acetū aq̄ mixtū·Similiter etiam in oībus libris arabicis vbi habetur acetuꝫ aqua mixtum·in grecis habet̄ oxicratum
Oxicolla· ·i·tauricolla·
Oxicada· ·i·lac acetosum·
Oxicadia· idem
Oxiglicon·i·dulce & acidum simul·Et componitur ab oxis & glicō·qd ē dulce
Oxileon·id est·compositum ex oleo communi & aceto
Oxirocroceum·id est·emplastrum compositum ex aceto & croco·
Oxitremia·id est·acetosa eructuatio·
Oxireum ·i·forte acetum
Oximalium ·i·cerusa
Oxis ·i·acetum
Oxiporium·id ē·acute poros penetrans·

Oxifilon. id est. cicutatam vel cicuta
Oxi. i. acutum. vel acetum. cuz pro acuto
inde dicitur oxidorchas. i. acute videns.
& oxiporium. i. acute penetrans poros:
cum pro aceto. inde dicitur oximel & o
xigala. i. lac acetosum: & oxifenicia. i. ace
tosus dactilus: qui est tamarindus q̄ sic
dicit̄ scd̄m Damascenū in proprio cap.
& sunt fruct9 palme silvestris indie s̄m
eundem. quia sicut dicit nascitur in for=
ma dactili. cortex abijcitur: et medulla q̄
est nigra & acetosa ad nos affertur. le.
fenichia & tamarindi.
Oxifillon. id est quedam spēs trifolij: &
est alleluia.
Oxitrifillon. idem quod supra.
Oxirodium. id est. confectio ex aceto &
oleo: maxime rosarum.
Oxuzacara. id est. acetum cum zucharo.
Oxigalas. id est. lac acetosum.
Oxiachantos quid est. lege amiberberis.
& est arbor berberis
Oxos. id est. acetum.
Oxomogarū id ē. sapor acetosus & sal19
Ozardus. id est. trifolium.
Ozanoros. id est. squinantum.
Ozanorsi. idem quod supra.
Ozenne. id est. vlcera fetentia
Ozemesich. id est. bedeguard.
Ozemich idem.
Ozimum cum oīibus suis speciebus q̄d
est. lege berengemich.
Ozimum nabat quid est. lege quod supra
Ozimum montanum. id est. basilicon. &
est berengemich.
Ozimum fluuiale. id est. mellissa.
Ozi. id est. acorus.
Ozirno. id est. quoddam granificum se=
men nobis ignotum.
Ozon. id est. fetens.
Ozonab. id est. vitellum oui.
Ozimum. id est flos luf.

PAcia. id lepida vel squa=
ma ex acutis cyprinis. &
est lepida.
Pacias. idez quod supra
Paciana. id est. patella.
Pachides beleferon. Demostenes. Est
palpebrarum corpulentia & grassitudo
qua exteriores ptes videntur extense. in=
teriores vero carnose: atqz sanguinolen=
te vertēdi palpebre difficultatē faciens.
Pachimeris. id ē. grosse substātie
Pala id est. bussus arbor.
Palla. idem quod supra.
Palamigra id est. palma manus.
Palami piscis. id est. lopalamodo.
Palmarū thebaicarum poma. i. dactili.
Palma christi. est species satirionis habē
tis radices quiqz coniunctas vt digiti
manus. pro qua lege chasi.
Palma silvestris vł agrestis indie ē. cui9
fructus est tamarind9. pro quo le. chasi.
Palma ē arbor dactili. & est domestica.
pro qua lege nackala.
Palea camelorum. id est. squinantum.
Palestra. id est. certamen.
Palestina. est proprium nomen loci.
Paleon. id est. ventus.
Paluiron. est herba lanaria vel cicer do=
mesticum ab aliquibus dicitur.
Paluirus: idem quod supra.
Palmosa. id est. saltuosa.
Palmos. id est. saltus mēbrorū
Palmosaro. id est. nenufar.
Palmosarch. idem.
Palmnus. i. saltus.
Palmisirich. i. testudo animalis.
Palmasiric. idem.
Pana cosriza. i. ferula agrestis.
Panadracia. i. aristologia.
Panariciū. i. apostema puum acutissimū
Panax eraclea. plāta est. vnde opopo=
nax colligitur. pro qua lege iensir.
Panax aslepij scd̄m Dyas. Est herba quā
ignoro.
Panax chiroma. id est. enula.
Panax deuia. est species titimalli.
Panace. id est. silfium.
Pantagone. id est. pulegium.
Panagos. est ferule gen9 a qua emanat
opoponacum
Pancraciū. ē herba silis stille & cetera.
Pādecta. i. totum dictum cui nichil de=
est. A pan qd̄ est totum: & decta. i. di=
ctum. a dico dicis. Inde pādecta. id est
totū dictū. quia in ea dicunt̄ oīa. Vel
pādecta dr̄ a pādo. qr̄ i ea oīa maīfestāt̄
Panis pictereus quid est. lege heuda.
Panis sincomiscos quid est. le. qd̄ supra
Panis sincamiscas. idem quod supra.
Panis silikinites. idem quod supra.
Panis semidalites quid est. le. qd̄ supra
Panis rubicundus. i. recoctus & rube=
scens: vel bis coctus.
Panis alexādrinus. idem quod supra.
Panis opirus: vel opopirus. i. mediocri=
ter se habēs inter purum & furfuraceuz
pro quo lege heuda.

Panis alcalaif.i.q̄ nō fit de grano tritici
Panis porcinus malū terre ciclamen cas
samuȝ idem.pro quo lege buthozmarien
Panis alcuric. idem quod supra.
Panis sanni. idem.
Panicum quid est.lege dochen.
Panis cuculi.i.alleluia: & est acetosi. sa=
poris.
Pandimō.ſm Oribasiū dicūt gre.q̄ñ cō=
munis egritudo in pluribus hominibus
concurrit: sicut est pestilentia
Panfilicon .i.centumnodia.
Panodracia: id est.aristologia.
Panode id est.bonū malānū.
Panos.est quedam arbor glandifera.
Panude. id est.mollea.
Panuda panariciū.& ē apā ūgule digiti
Panduruſticū.i.herba capilacea que na=
scitur in muris iuxta aquā quā ignoro.
Papauer qd ē cū suis ſpēb⁹ le.chaxchax
Vnde quādo papauer simpliciter ponit̄
album intelligitur.
Papauer cordofeſū.i.papauer ſpinoſuȝ
efficit operationē titimalli laxando ven=
trem.& est esula.
Papauer palustre.id est.nenufar.
Papirus quid est.lege burchdi.
Papilus. idem.
Papilla oculi. id est.apium aque.
Papilla. id est.vesica.
Papirella. id est.portulaca.
Papule.sunt grana minuta: vel pustule
albe q̄ nascunt̄ i facie.& alio noīe vocā=
tur furūculi qd̄ idem ē q̄ papule. Istud
vocabulū ponitur in litera lilium circa fi
nem: & in litera baranchichene.
Paragodes ē ſpēs egritudīs q̄ vocatur
formica.
Paramistrion. id est.pentadactil⁹
Paraplagia menoplagia idem.& est do=
lor capitis ex sincera frigiditate.& potiſ
sime in vna pte eius.
Paracopium.id est.debilitatio spiritus
Paraplātica.i.ɔpactiua vel glutinatiua.
Paragodes. .i.clauis corporis.
Paracensesin. id est.apertio.
Paracollectica.i.cōuiscatoria cicatricuȝ
Paralios quid est.lege xencua.
Paracollesis. .i.glutinatio.
Paragoricus.id est.mitigatiuus a para
gorizo.zas.id est.mitigo mitigas.
Paracopis. id est.insania.
Paraplīgia.i.particularis resolutio.
Para grece.latine preposicio significat a
abs.apud.de.trās.intra.sup.iuxta.secus
ꝓpe.ꝓxīe.post.pre.p̄ter.citra.vltra.ex=
tra. Parabola dr̄ gre.parauoli: significat
vt ꝓuerbiū.silitudo.ymago.forma.figu
ra rei. Nō erubescāt ergo medici a pabo=
la pabolani dici cū ceteris non medicis:
quāquā literatissimis subtilia arduaqȝ ni
si in pabolis dare intelligi non possint.
Paracētesis gre.pacēteseos gt̄ i casus est
pforatio q̄ fit in oculis ad deponenduȝ a
quā illā ɔgelatā: quā cataractā dicūt.vt
Demostenes ꝓprio cap.& etiā sic dicit̄
pforatio q̄ fit in vētre hydropicoꝝ ad a=
quā educendā.vt Theodor⁹ Priscianus
cap.de hydropisi. Paracēteriū dr̄ ferra=
mentū quo pforat̄ ocul⁹ i cataracta &
vēter hydropicoꝝ ad extrahēdū ide aquā.
Parachisis.grece est diffusio humoꝝ per
totum corpus.vt Cassius felix capitulo
de hydropisi.
Paracopin. .i.desipientia.
Parafrosion. idem.
Paralisis.i.dissolutio mēbroꝝ & laxatio
Panaricia. id est.panaricium.
Paratella. id est.lapatium.
Paradalion.i.mecon cheratides.
Pardalion. .i.miconiū agreste.
Pardalis. id est.leopardus.
Paracefalicos.id ē.posterior ps capitis
Pareplastrū. .i.parū collectiuum.
Pareplasticum. idem.
Parella quid est. lege lapatium.
Parthenico. .i.arthemisia.
Parthemion. idem.
Parthemia. id est herba vitri.
Parthemon. idem.
Parthenotides. id est.mercurialis.
Parischimia. id est.rusticule.
Paritaria vitriola.herba vitri: herba ven
ti maior alsmen.herba mini idem.pro
qua lege alsmen.
Parisima. id est.resolutio.
Parikie: id est.iuxta isofagū.
Pargios.sunt sūmitates sparagi que cō
meduntur.
Paronichia id est.apium risus.
Paros id est.sturnus auis.
Paromastica fe.i.q̄ ꝓcedit diminuendo.
Paroxismus.id est.exacerbatio. Inde pa
roxismaticum.id est.exacerbatiuum. vt i
Alexādro de frenesi.
Parno id est.plantago.
Paruinalum .i.granatum.
Paruites .i.lapis marchasita.
Pargus.id est.summitates sparagi que
comeduntur.

Parsum. id est. stuppa.
Passeres: possunt dici oēs aues minute.
Pasaron. id est. usnee.
Passarella p̄mula veris: herba palisis idē
Passen. id est. ordeum.
Pasuma. id est. alcannab
Passime. i. tortelle panis azimi bis cocte de sen. i. de terra hierusalem. quoniaʒ ibi arabes impastant eas cum aqua masticis
Pastinaca domestica & siluestris quid ē lege lezar.
Pastillum. id est. flos lupuli.
Passũ Ysidorus Dicit a patiendo. q̄a vua passa est in siccando in clibano posita. pro quo lege harim.
Passula monta. id est stafisagria.
Pastus columbarũ & camelorum. i. herba habens granũ sicut granũ mirti & ei ꝓximũ: & eam pascũt cameli: & non nocet eis: sed est venenũ vermibus Auic.
Paterison. id est. filipendula.
Paterisom idem.
Patesarch. id est. polium.
Patias. id est. lepida.
Pation & scolopon mathetion vel scolophon: grece scd̄m demostenem vocatur instrumentũ cirurgie ad faciend̄ ypopatismũ ad fluxum lacrimaꝝ. i. incisionem.
Patiros: vel patreos dactilos vocant. greci humidos pinguesq̄ȝ.
Patomilu. id est. condisi.
Patonac. id est. bdellium.
Patonach. idem.
Patanum. i. vngula caballina.
Ptarmita. id est. sternutamēta
Ptarmos. id est. sternutatio.
Placenta. i. focacia. a placeo. lege heuda.
Platanistica. sũt cibi habētes saporem a quosũ īsipidũ sic cime platani. lege cufa.
Plantago id est. arnoglossa.
Plantago aquatica. id est. barba siluana.
Plātanus. est herba sicut ellebor⁹ niger facta: vl' sic catapucia. sic appareʒ si leges ellebor⁹ & catapucia. Et ē ali⁹ plātan⁹ q̄ ē arbor & vocat dulb. ꝓ quo le. dulb.
Plantos. id est. papinus.
Platos. id est. latum.
Pagella. i. coriũ vl' pecia lata vbi ponit emplastrum.
Pladrofin. id ē. passio stomatica
Plāta leonis. herba flaura: vl' herba maura habet odorem aspalti. & est species trifolij: vel andachuche.
Platanos. est species cassielignee.
Plantanos. id est. dulb.

Platicoriasis. id est. dilatatio pupille.
Placia. id est. latum.
Platofillos. i. septima species titimalli.
Platoselmō. i. apiastꝝ. & est latũ apium
Plateos. i. arseicũ sic ptʒ. s. i. l. platocīminũ
Plasma. id est. forma. Inde cathaplasma
Platani pile. dicuntur fructus platani: & sunt bacce sicut oliue.
Platociminum: est dictum latuʒ ciminũ & est psillium montanum vel siseleos vl' siler montanũ. Platos enī ē latũ & ciminũ. Nā d̄r ciminũ rusticoꝝ. Itē a platos dicit arsenicũ plateos. i. qd̄ ī latas lamīas diuidi pōt. & homiplata. id est latũ os.
Plāta leonis quid est. lege herba flaura.
Platea. id est. vena nigra vel matrix.
Plāta noctis. id est. nascētia: & sũt pruritus aspitas & bothor pue q̄ accidũt in frigore ei q̄ pass⁹ ē desudationē cutis: & oppilatōeʒ poroꝝ & bonitatē digestiōis
Plātafilos quid est. lege xencua.
Platicorios. i. dilatatio pupille.
Plātifillos. i. tercia species titimalli.
Pratum. id est. cot.
Prassinus color. id est. viridissimus.
Prassum. id est. succi porri viriditas.
Prassium. marrubium. pro quo lege faricon. Est aliud prassiuʒ quod dicit prassiũ nigrũ: vel siluestre: vel marubiastruʒ vl' marubiũ nigrũ. ꝓ quo le. marubiastꝝ
Prasmon. id est. creta viridis.
Prassimi viride. id est. flos eris.
Prassine. id est. flos cipri.
Pramos. id est. ylex similis quercui.
Prasis. i. opatio. Inde practica. i. opatīa.
Psaros. id est. sturnus auis.
Psairos. id est. duros.
Peonia quid est. lege pinuser.
Peonar. id est. bardana.
Peucedanum quid est. lege herbatutis.
Peudac. i. siseleos.
Peucis. id est. arbor spēs pini: & ē abies.
Peucina. i. resina q̄ ex peuce fit & ē abies
Pecalon. id est. rubea tinctorum.
Pectaloydes sũt cortices tritici excorticati.
Pectala. i. squama.
Pecela. i. vlmus arbor.
Pecelasion. i. vsnee.
Pecelasiom. idem.
Pecenocontica. i. pix sicca.
Pecten. i. ps manus que est inter rascetā & digitos.
Pecia. i. frustum.
Pecis. i. folium.

Peciatos id est. brionia.
Pecola quid est lege hictan.
Pecolibrat id est. vsnee.
Pecolibrati idem.
Pecus. id est animal monstruosum quod generatur in vtero mulierum quod saler nitane mulieres vocant feram.
Pedecolar. id est. cultra que cooperit in lecto.
Pedeto idem.
Pederota. i. acanthos: & est spina cuius gummi est dragantum.
Peracentesis. grece paracenteseos genitiui casus est perforatio: que fit in oculis ad deponendum aquam illam congelatam quam cataractam dicunt: vt demostenes proprio capitulo. Et etiam sic dicitur perforatio que fit in ventre hydropicorum ad aquam educendam. vt Theodorus prisci anus capitulo de hydropisi.
Pediculus vulturis est sicut paruus pe diculus aut paruus altadan: pro quo lege altadan.
Pedicularia id est. stafisagria.
Pedicularis idem.
Pedicon. grece vocatur epilensia a pedion seu pedarion quod est puer: eo quod pueris frequenter accidit. Alexander proprio capi. Contingit autem hec passio infantibus propter quod pedicon aliqui eam vocauerunt.
Pedhia id est. puer.
Peslim id est. portulaca.
Peslimax id est. polium.
Peslimaxus id est. agrielea.
Pegar id est. vsnee.
Pegma. i. frixorium. vt in alexandro.
Pegmata vel pigmata idem.
Pelakanos id est. pellicanus.
Pelargia id est. auis ciconia.
Pelargus idem.
Pelagomos id est. cicorea.
Pelmate sunt calli qui in pedibus nascuntur
Pelemonion secundum Dyas. planta est que in nostris partibus ignoratur.
Pelecinos. est herba secundum Dyas. que ignoratur.
Pelium. id est. portulaca marina habens lac
Pelidion id est. silex arbor.
Pelichimon. id est. plumbeus color vt in theophilo.

.DLXXXV.

PElicinus secundum Dyas. herba est que nascitur in triticea segete & ordeacea cum laminis siue fibris semine plenis amaris flauis baccis similibus: nascitur cum plurimis & tenuibus ramis: folia habet pusilla: & granula in folliculis trina subrufa: & amara valde que nostro ydeomate vocatur luparia vel faba lupi. Posse eius. Dicitur conceptum necare & menstrua prouocare. hec herbus nominatur ab alexandro Gal. vi. sim. phar. cap. ydiasmum. Pellicinus siue ydiasmum: huius fruticis semen rubicundi coloris est. amarum autem & subacerbum apparet: vnde bibitum expurgat oppilationes que in visceribus. Idem enim faciunt rami totius fruticis.
Pelicicon id est. culcasia.
Pellis habet proprietatem que apparet in geldalcheb.
Pelliconia omnimorbia. idem.
Pema. id est. placenta Paulus cap. de catarro comendant enim que cum pemata
Pemagrates id est. celidonia.
Penasarch id est. cimbalaria.
Pennatosis id est. ventositas.
Pentadactilus est dictum grece. v. digitorum: & est planta quam quidam catapuciam maiorem vocant & custos orti: & ob hoc priapus qui quondam deus ortorum dicebatur: & solsequia eo quod solem vergendo aspicere videatur: & ob hoc clitropia.
Pentafilon id est. quinquefolium.
Pentafilij idem.
Pentafilen id est. agnus castus.
Pentalon id est. laureola.
Pentabrassica id est. brassica siluestris.
Penemenon id est. matrisiluia.
Penterebon id est. peonia.
Pentea id est. caulis siluestris.
Penicellus id est. spongia.
Penidie sunt ex zucaro de quibus loquemur in zucaro.
Pensilingon quid est lege l. ponsiligon.
Pendigo id est. colopus vulneris.
Peonia quid est lege pionia.
Peonasar id est. oculus bouis.
Peonasari idem.
Pepanus id est. pulmonaria.
Pepana id est. digesta.
Pepansis id est. digestio.
Peperi id est. piperata.
Pepiar id est. almea.
Pepsim. id est. digestio: & ponitur hoc nomen simpliciter pro prima digestione. in de pectica digestio. id est. recta digestio sed secunda digestio dicitur emadosis: tercia vero anadosis.

Pepsis idem.
Peptica virtus. id est. digestiua virtus: & peptica sūt vel dicuntur etiā digestionem facientia seu digestionē iuuantia.
Pepones id est. melones.

·DLXXXVI·

PEplos seu peplum: scđm quosdā est equiuocū ad illud mulierū: et ad manutergiū: & ad quoddam genus cardui: in cuius sūmitate nascunt quasi folia subtilissima: que cū quolibet īpulsu venti volant p aera: sed falso: qm̄ peplos scđm Dyas. in ꝑprio cap. Est frutex plena lacrimo albo folia minuta hñs sicut ruta sed latiora: verū oīs frutex obrotunda ē: & in terrā spansa sub quibus folijs semē est min⁹ & rotūdū & breui⁹ miconio: albo: nam multū semē habz. Radix ei⁹ inutilis ē. nascit vero ī ortis & intra vites: & a pte arearuz colligit: & in vmbra siccatur: ita vt assidue moueatur.
Gal. in li. dinamidiarū ait: ꝙ est esula & hoc videtur dicere ī li. vij. de sim. far. nam dicit pepulus quidā autem micon. i. papauer spinosū dicunt. & hic fruticul⁹ opium habet simile titimallo. Et in alijs purgādo similiter illi: pro quo lege esula
Posse. Dyas. Elixatura seminis eius accepta flegma deponit: oxifabo vno cū mulsa accepto coleram & flegma deponit: & iussellis miscet: & ventrem soluit alij in sale componunt.
Perafrenesis .i. iuxta frenesim.
Perdalichilium id est. aconitum.
Perna quid est lege margarita.
Persa .i. maiorana.
Perebenion .i. matrissiluia.
Perplexum dicit quando homo est inter duo: & nescit quod illoꝝ magis eligat.
Perrebemon idem.
Persepidam id est. lappa.
Perthemum .i. paritaria.
Perdimium .i. matrissiluia.
Peridiemon idem.
Peritineon. i. locus intra anum et pudenda: & est etiam sifach.
Peridimenum .i. matrissiluia.
Peristereon. i. columbaria vel berbena
Peri. id est. circum vel de quando pro circum: inde period⁹. id est. circulatio: quādo pro de: ide pericon noxeon nosmaton id ē. de acutis egritudinibus: & pericon keseos medicorum. i. de secretis eoruz: & periphisicon dinamon. id est. de naturalibus virtutibus.
Periplicis .i. de repletione.
Peritoreum .i. pecten.
Perichimenon .i. matrissiluia.
Periclamenon. i. pellicl'a tegēs os capitis
Periclimenos .i. matrissiluia.
Pericarpum .i. bulbus.
Pericissimos. i. cirurgie modus ad lacrimas abscindendas.
Pericitismos idem.
Pericitismon idem.
Pericraneon est membrana que ossa capitis desuper circūuoluit: superposita ossibus cutis.
Peridexeos. id est. ambidexter vel equimanus.
Perigliston .i. limositas dentium.
Perigumena. id est. causa coniuncta vel manifesta.
Periodos .i. periodus.
Peripleumonia. i. periplemonia.
Perison secundum Dyas. est quarta species strigni.
Peristerua .i. columba.
Perison .i. marrubium.
Perissosarkia: sarkiatum. id ē. superfluū carnis crementum.
Perdicalis .i. paritaria.
Perdiciados idem.
Perdition idem.
Perdicium idem.
Perdices sūt perdices magne cum pedibus rubeis.
Permo. id est. rosula que oritur in extremitatibus pedum ꝑter frigus. secunduz ꝙ dicitur si le. delien. quidam dicūt ꝙ nō est sic: quoniā Dyas. cap. cotilidon: dicit ipsā herbā valere pmonibus & rosulis. ergo non sūt idē: sꝫ prima expositio ē bona: quoniā vbi Dyas. permones & rosulas. i. permones que sunt rosule.
Perniciones chimechla.
Persica quid est lege akanech.
Persicaria: eo ꝙ folia silia psicis habeat iuxta aquā nascitur: duas habz spēs: vna in medio folio maculā fuscam habet: alia carz macula: & illa adustiua ē valde: quidam piper aque putauerunt.
Peronach .i. bardana.
Perforata .i. ypericon.
Permonaria omnibus est nota: nascitur in locis humidis sic epatica: habens figuram sicut piper longū: virtus eius est sic virtus epatice.
Personatia ī antidotario virili: ī ꝯfectōe mitridati minoris exponitur in antiquis

ſinonimis ꝙ eſt lappa maioꝛ vel bardana
Peſalachona id eſt·pes coꝛui·
Peſſariũ matrici qꝺ ano criſtere vel ſup
poſitoꝛiuꝫ: vnde matrici dicitur peſſariũ
vel naſcale vel peſſus. Paulus cap̃·de
retentione mẽſtruoꝛum Peſſus ẽ lanam
carpinatiam rotundã foꝛmam digiti acci
piens quo cõtinenẽ medicamina &c̃·
Pes coꝛuinus: quidã vnum ex lacticinijs
eſſe aſſerunt·folia eius ſunt ſimilia folijs
pſillij· Dyaſ·cap̃·de pſillio greci coꝛ-
nopodion vocant·
Pes gallinaceus·eſt planta quam Dyaſ·
daſpium vocat· Plinius vero capnos: qui
dam dicunt ꝙ eſt policaria·
Pes lepoꝛis apud quoſdam vocatur ga-
riofilata & ſanamunda·
Pes pulli ſcd̃m macrũ vocaẽ poꝛtulaca·

·DLXXXVII·

PEs columbinus vel pes colũbi ẽ
triplicis generis. Eſt vnũ genus
qꝺ vocaẽ amomũ latine & gre·ſꝫ
ara.bamenie: qꝺ ſcies ſi le·amomum Et ẽ
aliud genus habens folia rotunda et ꝑua
diuiſa magnis & ꝑuis inciſuris: ſtipites
ſubtiles & breues coloꝛis ſubrubei·habẽ
tes nodos raros: ĩ qͥbus ſunt duplicia fo
lia: & ſemina tria vel quattuoꝛ vel·v·cõ
iuncta in medio quoꝝ ẽ ſicͭ acus· Auer
rois qͥnto colliget ca·de pede colũbino
Fri·eſt ĩ·j·ſic.in·ij·Eſt aliud gen9 qꝺ vo
caẽ anagiros·de quo ait Gal'·vj·ſim·far·
cap̃.anagiros·Anagiros frutex ẽ fetidus
& acris diafoꝛetice & calefactiue ꝟtutis
attamen viridia folia ꝓpter hũiditatis
admixtionẽ minus acria: & depꝛeſſiua di
afoꝛantium ſũt· ſicca vero inciſiue & ſic
catiue vehemẽter virtutis: ſimilis autem
quodãmodo nature ẽ & coꝛtex ipſi9 ra
dicis: ſemen vero magis eſt ſubtiliũ par-
tium: ſed etiam eſt & vomitiuũ·
Pes locuſte ·i·olus iamenum·
Pes alacona id eſt·pes coꝛui·
Pes quid eſt lege baſir·
Pes milui·herba eſt que alio nomĩe pepa
nus appellatur: folia habet diuiſa ſatis et
ſubalbida cum floꝛe: & capitello oblon-
go ſicut cauda animalis·
Pes vituli: iar9: barba aaron: ſerpẽtaria
minoꝛ: vel dꝛagontea minoꝛ idem·ſcd̃m
quoſdã. ſed Gal'·vj·ſim·far cap̃·amũ di-
cit amum ſiue pes vituli hoc & multomi
nus eſt aaron: & habet radicem magnaꝫ
ad modũ oliue: eſt autẽ multo acrius illa
& alio nomĩe vocatur ciclamen.

Petala id eſt·palmites.
Petagillon·id eſt·balanoꝛuꝫ glandes mi-
rabolani·
Petalon id eſt·bꝛatheos·
Petamum eſt quedam ĩuitreatio cũ qua
alkelantur vel inuitreanẽ vaſa terrea: &
fit ex plumbo & limatura eris & lapide
focali: & vocaẽ ab aliquibus maſſacũma
vel aqua vitri: vl' aqua vaſoꝛum viridiũ
quia ex ipſa inuitreantur viridi inuitria-
tione vaſa terrea·
Petine id eſt·volatilia·
Pericium id eſt·crocus·
Peticon id eſt·epilenſia·
Peton id eſt·vſnee·

·DLXXXVIII·

PEtroſellinũ quoddã ẽ domeſticũ
quoddã ſilueſtre: qꝺ vocaẽ mace
donicũ vel ſinonũ: qꝺ ſcies ſi le·
apium: ſꝫ domeſticũ oĩbus ẽ notũ: cuius
virtus ẽ diuretica·ſatis mẽſtruis ĩperat
inflatiões tollit ſtõachi: & colli calefaciẽ
do & ſiccando: toꝛtionib9 ſubuenit: & ex
eo fit cõpetens ſalſamẽtũ: vñ digeſtionẽ
cõfoꝛtat: & vẽtoſitatẽ excludit: & valet
ad oĩa ad que valet ſilueſtre Gal'·viij.
ſim·phar·cap̃·petroſellinũ· Petroſellini
ſemẽ eſt maxĩe vtile: extrahitur ab herba
& ſimiliter radicib9 ſimilis debilioꝛis ve
ro virtutis· Eſt auteꝫ ſicut in guſtu acre
cum amaritudine·ita & in operationib9
ſimile tñ in edendo: & ꝓpterea menſtrua
ꝓuocat copioſe·Eſt aũt & ventoſitatuꝫ
deſtructiuũ·erit aũt ipſum tercij grad9
calefacientium & ſiccantium·
Petroleum quid ẽ lege bꝛafalendi·
Pezire grece vocatur genus fungoꝛuꝫ ſe
cunduꝫ pliniũ ſic dictũ: quod ſine radice
aut pediculo naſcitur·
Pheludem fit quãdo mel tãdiu coquitur
vt ſuper marmoꝛ oleo inunctũ ꝓiectum
& dimiſſum poſtea ĩ fruſta inciditur: &
comeditur: latine vocatur ſiſamum·
Pheludenim idem·
Phezpherezegi idem·
Pheluden idem·
Phenice ·i.palma vel dactilus
Pheronlaria id eſt·berbena·
Phel id eſt·ſabel·
Pheſich eſt genus tuberum·
Plectoꝛia eſt repletio humoꝛum omniũ
intra vaſa: cachochimia eſt repletio vni9
& potiſſime extra·
Plegmos id eſt·lenticula amara·
Plegi id eſt·plaga.

Pleura ·i·latera: inde pleuretic⁹
Pleuron ·i·latus vel costa
Pleton grece ·i·plenus
Plectoricus ·i·plenus vel repletus
Plexim grece turbationem
Pneu grece spiro
Pneuma spiritus ventus spiramen flat⁹ anhelitus
Pneumatosis vẽtositas Gal·ad glauconẽ tractatu·i·de fe·Itẽ alex·de ãtidotis ad frigidũ stõachũ Itẽ oribasi⁹ ca·d̃ pnosticis
Pneumõ·i·pulmo: deinde peripneumonia qd̃ nos corrupte piplomoniã dicimus
Pneusis ·i·spiramen
Pneumatesis ·i·ventositas spiritus
Pressia ·i·artemisia
Preteruisio·i·qñ visus vidz aliud q̃ dẽt
Preterauditio·i·qñ aures audiunt aliud q̃ debent
Preluna ·i·quedã superfluitas pilosa sicut apparet in folijs os mundi
Precochia·i·fructus qui vocant̃ cozula
Preiris ·i·silex
Preicteris ~ idem
Precoque psica sunt ante persica & sunt cozula
Precordia Plinius exta hoĩs ob inferiorẽ viscerum partem sepantur mẽbrana que precordia appellãt: q2 a corde ptenditur
Prefrigmenum alexander de potionibus & antidotis adepto fine Aut pfrigmei id est pressati frixi
Ptela id est vlmus arbor
Pterigion·i·vngula que oritur in oculo·
Pterion id est polipodium
Pteridis id est silex
Pterea idem
Piaster quid est le·achadreos
Pialidan id est vsnee
Piasuf id est almea
Piericon vel pieciatis Secũdũ dyasc·de calcitis est confectio que fit ex duabus ptibus calcitis & vna cadimie
Piesmatos grece expressio Cassius felix capitulo de pruritu
Picidi id est confectio quedam
Picata vasa dicuntur que linita sunt pice in quibus greca vina reponuntur
Picama id est pigamia
Picra dicuntur gre·amara·nos vero corrupte pigra
Piceleon id est.oleum de pice
Picenariũ·i·ĩstrumẽtũ in quo colat̃ pix
Piceum id est·coagulum
Picumach id est cimbalaria

Picimachi idem·
Pionia quid est le·pimiser
Pionitidos id est pionia
Pionax id est abrotanum
Picorni id est ciuorium
Piconia id est pecula
Picosabron id est palma christi
Picosanuel id est pimpinella
Picus id est triticum
Picusar id est·flos salicis
Picusari idem·
Piganon·i·ruta·nos piganum dicimus·
Piganoricon id est rute radix
Pigano agrion·id est·ruta agrestis
Pigama apud alexandrum ca·de pleuresi sunt cerotaria quecunq3 pice fiunt·
Pigra id est·amara
Pigentaria id est balanus repsico
Pigmentaria idem·
Pigmentum id est vnguentum
Pigmeos id est bitumen
Pigmecomon Plini⁹ herba soluẽs vẽtrẽ eruce folijs crassioribus & acrioribus: radice tenui laurei coloris terrã olẽte caule q̃drãgulo flore ozimi·ĩuenit̃ ĩ saxos̃ locis
Pignotica virt⁹ exponitur somnifera: s3 puto corruptũ·nã iponotica sc̃ sõnifera
Pilunita·id est calefactões vel lana mollis cum oleo infusa.
Piluna ·i·liuor.
Pilos grece: latine argilla terra vidua q̃ a grecis argillos dicitur
Pilosella est herba habẽs folia satis alba & pilosa sicut cartafilago fri·& sicca.
Piluar id est·afronitrum·
Pilula a rotũditate dicta·sc3 parua pila in aliquib⁹ antiquis libris catapucia pro pilula inuenitur·
Pillule cautã vel cautanite: apud Hali abbatẽ sũt copinaster·i·pinus siluestris mire altitudinis·& a medio ramosa sicut pinus in vertice·copiosiorem q3 dat resinam·gignitur & in planis
Pina gre.piscis ĩ quo margarite generãtur interdum p ipsa margarita dicitur·
Pinastellum ·i·peucedanum·
Pinax quid est lege esula·
Pinicellum dicit̃ a forma pini·i·acute sũmitatis: & est instrumentu3 ad aliqd ab stergendũ ab oculis: pcipue factu3 ex re molli sicut quo pictores pingunt·Gali·vero ad glauconẽ exponit spongiolam similiter & demostenes·
Pimpinella ẽ herba multũ similis saxifrage·Vñ vers⁹ Pimpinella pilos saxifraga

non habet villos.
Pinorde .i. rosata.
Pinorus .i. cardo
Pinolus idem.
Pinope .i. prassium
Pinus arbor ab acumie foliorum dcã. pinũ enĩ acutũ antiq̃ dicebant: greci aliã pinuz. aliam peucẽ vocãt quã nos piceã dicim⁹ eo qꝫ desudet picem pro quo le. cinobar
Pinus ynda .i. iuniperus
Pinus infima .i. camepithis

.DLXXXIX.

Pinuser vel pionia ara. grece pen terebon vel pentaboram vel per nia vel glikiside: latine vo peoĩa Sera. li. aggre. ca. peonia auto. dyasc. Peonia. i. pionia: & est arbor & eius due sunt spẽs. s. mascul⁹ & femina: et masculi sunt folia similia folijs nucis: et radix ei⁹ est grossa sicͭ digitus & lõga longitudie palmi color ei⁹ est alb⁹. femĩe vero folia sunt similia folijs smyrnion: & sup suita tes rãorum ei⁹ sũt sicut camerule: & appẽt in eis g̃na rubea sicͭ sãguis pua sil'ia g̃nis g̃nati: & inͭ illa grana sũt seĩa nigra seu purpurea. & radix ipi⁹ est ramosa: & ra dices ei⁹ sũt sil'es glãdib⁹. vij. vel. viij. si miles radicib⁹ affodillorum. Idẽ auto. gali. Sba ei⁹ est subtilis: & sapor ei⁹ est stipti cus pauca stipticitate cũ dulcedĩe. & qñ diu masticatͬ apparet ĩ ea acuitas: & mor dicatio & amaritudo pauca virt⁹ ei⁹ ẽ q̃ calefacit caliditate pauca & desiccat dsic catione forti Aui. li. ij. de peonia: Peo nia alia ẽ mascul⁹ & alia feĩa masculus q̃ dẽ radices hẽt albas grossas vt digitũ sti pticũ hñs gustũ. Et feĩa hẽt radices ĩ plͥ mas ptes diuisas: & ramos est ca. & sic. vehemẽter .i. ipa sũt exsiccatio & stiptici tas cũ resolutõe & aptõe & subtiliatõne & incisiõe: & abstersiõe: & qñ masticatur vna hora apparet p⁹ eã ipa acuitas ad sti pticitatẽ declinãs Posse. Sera. auto. gal. Virt⁹ ei⁹ ẽ q̃ abstergit & fortificat & ꝓuocat vrinã & mũdificat epar & re nes qñ sũt ĩ eis opilatões. et qñ suspẽditͬ sup pueros epilẽticos curat eos: et qñ co quitͬ in vino aliquo stiptico strĩgit vẽtrẽ Et idẽ auto. dyas. qñ bibitͬ de radice eius q̃titas amigdale a mulierib⁹ que nõ bene purganͬ in ptu mũdificat eas p mẽstrua & qñ bibitͬ cũ vino cõfert dolori ventris & hyctericie & dolori vesice & renũ. & quãdo coquitͬ cũ vino & bibitur strĩgit ventrem Et quãdo bibũtur ex granis ei⁹ rubeis grana. x. vel. xij. cũ vĩo stiptico cõ ferũt fluxui matricis. Et qñ cõeditͬ sl'iter ↄfert dolori stõachi & ↄpũctionib⁹ eius et datͬ ad cõedendũ & ĩ potu pueris et cõ fert ml'tũ inceptõi g̃nationis lapidis qui generatͬ ĩ eis. Et qñ bibunͬ ex granis ei⁹ nigris. xv. grana cũ mellicrato aut cũ vĩo ↄfert suffocatõni matͬcis & dolori q̃ acci dit ĩ ea & ↄfert ĩcubo. Et idẽ auto. abraã filij salomoĩs Qñ ex arbore pionie fit suf fumigatio curat epilẽticos. Et qñ suspen ditͬ sup epilẽticos ꝓhibet ĩpos ab epilẽsia sz & fruct⁹ ei⁹ cũ geleĩabin iuuat iuuamẽ to magno Radix ei⁹ mẽstrua mouz cũ ami gdala vo mulsa potata purgat epar et re nes qz & stiptica ẽ. reuma vẽtris strĩgit cũ vĩo austero cocta et potata ipa radix dsiccatiua ẽ valde vt appẽsa ĩ collo pueri epilẽtici eũ sanet Auic. Abstergit vesti gia nigra ĩ cute ↄfert podagre. ↄfert epilẽ sie adeo qꝫ etiã suspẽsa: et iã q̃dẽ expta est ei⁹ appẽsio: & inuẽta ẽ ꝓhibẽ epilẽsiam qꝫ diu remanet. & cũ ei⁹ ablatiõe cõptũ est redire epilẽsiã. & vidi⁹ q̃dẽ inq̃t suffumi gatio facta cũ semĩe ei⁹ ↄfert demoĩacis & epilẽticis: et sanat eos. Et similitͬ si sũa tur fruct⁹ ei⁹ & bibatͬ cũ melle ro. ↄfert vehemẽter. Ego aũt dico qꝫ hec ẽ forsitã spẽs peonie romãe: nã illa q̃ ex yndia ferͭ ad nos nõ hẽt magnũ effectũ in hoc casu & bibũtur de seĩe ei⁹. xv. grana cũ mellicͬ to aut vino & ↄfert ĩcubo valde. Retinz naturã qñ decoquitͬ cuz syrupis ponticis & ꝓhibet materias effusas ad stõachũ. et semẽ ei⁹ ↄfortat stõachũ: et sedat dolorẽ ei⁹: & mordicatione ipi⁹: & cõfert radix ei⁹ hyctericie: & apit oppilationẽ q̃ est in epate. Et qñ bibitͬ cũ vĩo & ꝓuocatiuis mouet mẽstrua. Et pot⁹ ei⁹ ꝓuocat vrinã Et qñ sumunͬ de seĩe ei⁹ g̃na. xv. cũ vino aũt mellicrato ↄfert pfocatõi matͬcis: & si bibanͬ. xij. g̃na cũ vĩo abscĩdũt fluxũ sanguĩs: & qñ ĩ potu datͬ fetis de radice eius q̃ntitas amigdale mũdificat eas a su pfluitatib⁹ pt⁹ ꝓuocatõe educẽdo super fluitates: et cõfert de radice ei⁹ q̃titas a uellãe dolori renũ et vesice. Et decoctio ei⁹ cũ vĩo strĩgit vẽtrẽ et ꝓuocat Gal. vi. sim. phar. ca. de pionia Glikiside siue pioĩa quã et pẽtaterã vocãt radicẽ stipti cantẽ hz cũ q̃dã dulcedĩe. Amplĩ⁹ ãt ma sticata lõgo tpe appet ĩ ea acumẽ cũ pau ca amaritudĩe: et cũ acredĩe ꝓpterea igitͬ et mẽstrua mouet et vrinã: qñ bibitur ex illa in q̃titate vni⁹ amigdale cũ mellicͬto

terere vero oportet et ptractitare ipam & ita emplastrata purgat oppilatū epar et renes: sʒ hec qdē īeptū acris et amara facere nata ē. īeptū vero et aliqd stipticitatis hēt. sicqdē q scdm vetrē flux⁹ hntes scdm veritatē sistere apta est cū vino stiptico potata: et virt⁹ ei⁹ est multū desiccatiua: et ꝓpter hᵒ spamus ꝙ qndo ligaē in aliqua re et suspendiē ad collū īfātis epiletici ꝙ sanaē. et veritas est de hoc Et ego quidē vidi puerꝫ octo mēsib⁹ neqꝙ occupatū ex quo potari cepit radiceꝫ: vt āt decidit quoquo mō a collo qd erat applicatū. statī fuit epileticat⁹. alia iterū salubriter se hēbat. visū autem fuit mihi vt iterum auferret eam causa experientie: et ita facientibus ꝙ iterum fuit occupatus magnā & recentē ptē radicis appēdimus collo eius: deīde pfecte sanatus est puer nec fuit vlterius occupatus. rōnabile est ergo vt aut aliq ptes radicis affluētes de īde attracte p ābelitū sanarēt ita patiētia loca: aut ipso aere mutato et alterato a radice. sic enim primus liquor cōfert gutturi flegmonem patienti. & torrefactū malachiū. i. nigella manifeste catarros & corizas desiccat si qs ligās illud in pāno raro attrahit frequēter p nares caliditatē que ex eo. Et similiter si accipiatur filū lāe: & pcipue illius lane que repitur ī conchilijs marinis. s. purpureis: & tīgatur tīctura que diciē grana: deinde inuoluatur istud filuꝫ in collo vipere: & stringatur donec strangulетur vipera cū eo: deinde filum inuoluatur circa collū habētis squinātiaꝫ aut aliud qdcunqꝫ apostēa ī gutture vel in collo videbis. ex hoc magnuꝫ mirabile istius fili. sed hoc quidē forte semoti⁹ alibi tractabimus. Peonie vero ꝯplexioneꝫ sciendū est subtiliū ptiū & siccatiuā. non tn̄ insigniter calidā: sʒ vel cōmensuratam vel paulo quodā modo Auic. de viribus cordis dicit ꝙ confortat cor. Paulus ca. de pionia dicit ꝙ est ca. & sic. ꝯplexionis in secundo gradu

Pip apiū vel pip apū apd dyas. d᷑ acor⁹

Pip erraticū ḃm dyas. vocāt lati psilliuꝫ

Piper simpliciē positū est pip quo oēs vtunē. & qd latie sic vocaē cōiter ꝓ quo le. falfel

Piper albū quid est le. quod supra.

Piper danarchos. id est. ypericon

Piper psilliū .i. psillium.

Piper aque .i. senation

Piper ethiopium. i. piper nigrum

Piper nigrorum. i. habelʒelim

Pipereos leucos. i. piper album

Piper longū quid est lege falfel

Pip macros .i. piper longum

Piperculum herba est habēs folia minuta & est herpillum

Piperella. i. agni casti semē & aliq dicūt ꝙ est piperculum

Pipella. i. semē vel fruct⁹ lignialoes

Piple id est esula

Pipiones sunt pulli colūbarū: et ē nomē onomatopeion. i. nomē formatū a ꝓprio sono animalis

Pipon agrionsi. id est. coloquintida.

Piplo .i. esula

Piplosan .i. almea

Pipacan .i. tilia arbor

Pira porcina .i. siluestria

Piraster quid est le. achadiros

DXC.

Piretrū latine. grece. dentanos ara. vero achiraraba siue acharcharaba. Sera. li. agg. ca. achiraraba auto. dyas. Achiraraba. i. piretrū & est planta cui⁹ folia sunt similia folijs dauci agrestis aut maratri: et stipites silr sic stipites illi⁹. et sup stipitē ē corōa similis corone aneti: et hēt radicē ī grossitudine digiti Auic. li. ij. ca. de piretro Piretrum plurimum quod de hac plāta administraē est radix ei⁹: melius est illud quod est acutum mordicatiuū lingue. et magnitudo eius est secundū quantitatem digiti. Posse. Dyas. Pungit linguam: quando gustaē pūctione forti et attrahit flegma. Et ideo quādo coquiē cuꝫ aceto et fit collutio oris cōfert dolori dentium Et quando masticatur attrahit flegma. Et quando teritur et miscetur cum oleo et inungitur prouocat sudorem. et cōfert membris super que vincit frigus. et conseruat corpus a nimio frigore aeris ne noceat ei et amissione sensus et motus: et est eius iuuamentum magnum in homine et confert paralisi. et rigoribus febrium.

Gal. viij. sim. phar. capitu. de piretro Plurimum quod de eo administratur est radix eius. et ꝓprietas virtutis ei⁹ est ꝓprietas adurēs. et pungit lingnā qndo gustatur pūctione forti: et attrahit flegma et sedat dolorem dentium qui fit a frigiditate. Et confert rigori fe. quādo fit inunctio cum eo dissoluto in oleo ante aduentum paroxismi. et confert illi qui habet stuporem in membris. aut relaxationem.

Auic: Piretr; quidã extiauerũt eẽ frigidũ · sʒ nõ est · ymmo ca · & sic · i · iij · ğdu extrahit flegma masticatũ: & vtus ei9 ẽ adustiua: & ꝓuocat sudorẽ cũ ex eo cum oleo abstergẽdo inungit̃ corp9: si misceatur cum oleo: & abstergendo inungatur ex eo prouocat sudorem · fricatõ facta ex eo & decoctione ipsius & oleo eius: confert mollificationi neruorum antique: & stupori eorum · & prohibet generationẽ alcuzez ab eo in quo generatur alcuzez · vehementer aperit oppilatõnes colatorij: et constrictõnem narium · Et eius decoctõ confert dolori dentium: & ꝓprie frigido Et eius acetum confirmat dentes motos si decoquatur cum aceto & teneat̃ in ore Et quando fricatur cum eo corpus ante paroxismum rigoris cum oleo confert rigori facto cum fe · & absqʒ fe · Paulus ca · est sic. in tercio gradu · masticatum attrahit flegma per os: & remouet dolorẽ & stuporẽ dentium · Auerois. v · colligʒ capitulo de piretro est ca · in · iij.

Pirimum aliarium catinum i · rasura pãni
Piristerion · i · peristerion
Pirites litos · i · marchasita lapis apt9 ad accendendũ ignẽ
Piriasis · i · fomentatio
Piriase · i · fomentare
Piria . i . calefactoriũ
Pirria idem quod supra
Pirgires · i · passeris genus

·DXCI·

Pirgitis pepium vel epio grece · latine vero os mundi: & est herba facta vt filex extrĩo latere pilosa · Dyascori · capitu. Pirigitis folia habet lapatõ similia sed oblongiora et viridiora · vj · vel · vij · & foris erecta: & leia ab intus hñs plurima sicut vsnee · Nascit̃ in paradiso · & in ortis cum gustu aspero & stiptico: & nec semen nec virgã habẽs Posse · Folia eius morsibus venenatis occurrunt bibita cum vino: & imposita disintericis & ciliacis ꝓsunt ·

Pirodos · id est · igneus
Pirotis · id est · inflamatus
Pirosus · id est · incendium
Pironia . id est · celidonia minor
Piros . id est triticũ
Piron idẽ quod supra
Pirotica · id est · medicia adustiua
Pirros · id est rubicundus
Pirus · i · triticum
Pirusabor · id est · amilum
Pirusabon idẽ quod supra
Pirsuris · id est noctiluca
Pisarak · id est · vsnee
Pispatica . id est eductoria
Pissapitar · i · pix mixta cũ bitumine
Pissasphato idẽ quod supra
Pissaxera · id est · pix dura vel sicca
Pissaigra · id est pix liquida
Pissa · id est · pix

DXCII ·

Pistacia grece · arabice · pistoch siue fustech siue fistach latine fistica: Sera · libro aggre · cap · Pistoch sunt fructus qui veniunt de damasco · Dyasco · capitulo pistacie · Pistacie que in siria nascuntur similia strobilibus sunt Possedo · Dyascori · Eustomacha sunt cum vino bibita morsibus venenatis occurrunt: virtus pistachiarum austera et stiptica est: ido qʒ etiã accõmoda credunt̃ toraci: & pulmoĩs & iecoris vicia purgare · Et idem Sera · Pistoch · i · fistice substantia est subtilis: & sapor ei9 est fere ad amaritudinem declinãs · & virtus eius est ca · & sic · amplioris caliditatis ꝙ nux & auellana · Gali · libro de cibis capitl'o de pistacijs · Pistacia nascũtur apud alexandriam in egipto multo ãt plura in boreali syrie: alimentum quidem paucissimũ habẽtia · vtilia sunt ad epatis corroboratõnẽ simul & purgationem instrorum humorum secundum meatus ipi9 participant enim subamara & stiptica q̃litate aromatizante Scimus autem et alia multa epati vtilia sicut in negocio simplicium medicinarum ostensum est · stõacho aũt neqʒ ꝓfectũ neqʒ nocumẽtũ notabile ex ipsis habeo testari: sicut neqʒ restrictiui ventris neqʒ subductiui Et idem · viij simplicium phar · capitulo de pistacijs · Pistacium · i · fistica ĩ siria multũ nascitur plãta hec · fruct9 aũt eius subtiliũ ptium est · subamarũ q̃d & aromatizans habens deobstruit igitur & mundificat maxime quidem ea que secundum epar & ea que secundum toracẽ & pulmonẽ · Auicẽ · de viribus cordis dicit ꝙ confortant cor Auerois · v · coliget ca · de pistacia dicit ꝙ confortat stomachum & epar a tota substantia · Rabi moyses ca · de pistacijs Pistacia sũt meliores oĩbus fructib9: corroborant stomachum & epar · sunt ca · & sic · temperate

Pisteleon · i · oleũ q̃d ex pice liquida vl' cedra fit ·

Pisces akedraou. Auicen. capitulo de cura cancri sunt pisces parui

Pisces aradradach id est petrosi

Pistes feniculus

Pistera .id est .columbaria

Pisistides .id est. laureola

Piscis quid est .l. literam sanich.

Piscis stupefaciens quid est .l.l. fead

Pissiduma .i. cōcauitates ossiuz ancharum que vertebra dicuntur

Pisoach .id est. cimbalaria.

Pisoac idem quod supra

Pistoribus .i. comestionibus de pasta.

Pisum est species orobi sic̄ apparet si le • ter semie. Gali. libro de cibis pisa consimile aliquid fabis secundum totam substantiam habētia: comestaqz secundū eosdem modos cum ipis: in duobus hijs variantur: quia inflatiua consimiliter fabis non sunt: & quia abstersiuā virtutē non habēt: propter hoc tardioris digestionis secundū virtutē fabis sunt.

Piterigon .id est filix

Pitekos .id est. simia

Pitelibron .id est. auena

Piterak .id est. piretrum

Pitea .id est. coagalum

Pitimaser .id est. furfur capitis.

Pithios est species titimalli

Pitiron .id est. furfur

Pitis grece pinus .picius aliquando reperitur inde resina pituina. Ysidorus petides vocant fructus in ramis pini repertos & sunt pince. lege cinobar.

Pitimum. id est. netalim vel epithimum.

Pithiras .id est. furfuras

Pithira idē quod supra.

Pituina resina quam nos abietalem dicicimus. dyasco.

Pituissa Plini9 ad sil'itudinē folioꝝ pini

Pitui .id est pinus

P turegium .id est. ypericon

Pituides .id est. balanus repsico

Pituitas est viscosus humor in ore ɔglomeratus.

Philiron. i. flos vel cortex mali granati

Phibit .id est. rapax

Philistokia est species aristologie

Plirine .id est. tilia arbor

Plicina .id est. vetia & est semen

Priapiston .id est. satirion

Prilima .id est. inflatio corporis.

Priapismus est qn̄ mēbꝝ virile augetur secundū tres dimensiones

Primos .id est. ylex arbor

Primus idē quod supra

Prisina inflatio corpis est. & ē yposarcha

primula veris herba palisis idē. Est alia p̄mula veris q̄ alio nomīe vocat̄ lauandula: cui9 flores sunt sicut flores camomille. ca. est & sic. in fine. ij. ɔfortat matricē & prima spēs est verior primula veris

Psicrotifron .id est. vectonica

Psimichij .id est cerusa

Psichij idem quod supra

Psilicis .id est. policaria

Psillium quid est. l.l. azarachona.

Psilotrum est quoddā vnguentū depilatoriuz: quod latīe vocatur cauteriū. pro quo le. harnech: & psilotꝝ similiter vocatur vitis alba vt apparet si. l.l. fesera.

Psillos .id est. pulex

Psilium montanum psiler montanuz siseleos idem

Psidracia .id est. exantima

Psirotifon .id est. vectonica

Psidia. i. flos mali granati vel cortex

Psichi .id est. anima

Psicithos .id est. frigus

Psidracia siue exantima Alexander sunt pustule parue eminentes in cute capitis plene humiditate. aliquādo vero sidracia scribitur

Psidracion demostenes est inquit paruissima extantia alta eruptiōe circūscripta cum rubore sepe in albis partibus prime tunice oculi constituta. & magis angulis vicina alta eruptione vł diuitura percussura aut incisura effecta

Psilla. i. pulex inde psillium dictuz eo q semē ei9 pulicib9 assimilet̄. Demostenes cap. de obtalimia Theodorus priscianus & alij plures antiq ipam herbā pulicanā dicebant. Dyas. vocat ipsam psillion pro qua. l.l. hazarachona

Psimichiam .id est. cerusa

Psimicum idem quod supra

Ptiriasis scabrum vel catabricum acaraidem idē. & sunt furfure capitis Dyas. capitulo de ficu & de felle

Ptisis .id est. ariditas

Ptimoderas .id est. tumor

Ptisana. id est succus vel aqua ordei vel cibus ex ptisana ordei

Ptideon grece. id est. sputū ide emoptoica passio ab emo quod est sanguis & ptideon. id est sputum

Ptilosus paulus est grossitudo palpebrarum putrida rubea: quib9 accidit plerumqz & pilorum defluxus

Ptiriacum radix in antidotario virili in confectione mitridati minoris exponitᷓ ꝙ est filix. ſʒ ſi ſic eſt ptereoſ debet ſcribi

Ptiroien. id eſt. abies.

Podagra grece dicta. A podos qđ eſt pes. inde podagros podagricus.

Podagra lini vocatur cuſcute. eo ꝙ ſer pendo linum necat.

Polenta. vbicunqʒ in antiqua tranſlatione Dyaſ. inuenitur. apud Sera. eodeʒ loco habetur ſanich.

Polomonion. id eſt. celidonia.

Policaria. grece vocatᷓ coniſia. ſed apud Dyaſ. vocatur conixa. & eſt policaria.

Policarpos. id eſt. multi fructus.

Policomas Dyaſ. folia habet ſil'ia eruzonio. i. eruce & herba ē quā ignoro.

Policriſton. id eſt. valde bonum

Polifilon. i. multorum foliorū. & ſic vocatur a Dyaſ. prima ſpēs trifolij.

Poliganon herba eſt quam ignoro.

Poligonos. i. fecundum vel multi ſemīs

Poligonos. i. multorum geniculorū vel angulorum. Nam a goni. id eſt. genu.

Poligonia a goni quod ē genu. Nam & multi geniculatā & centūnodiā vocant ſeu a goni qđ eſt ſemē. Nā Dyaſ. policarpos vocari dicit. qđ magis eſt credenduʒ & hec ſāguinaria & corrigiola a multis vocatur. & eſt quā virgam paſtoris aravocant: vt patet per concordiam Dyaſ cap. đ poligonos & Auicᷓ. cap. de virga paſtoris. Dyaſ. Poligonos maſculus herba eſt virgas habens teneras molles & multū nodoſas: & expanſas ſup terram ſicut agroſtis. folia habet rute ſimilia. ſed oblōga & molliora. & ſemen ī folijs ſingulis. vnde & maſculus dicta eſt flos eſt illi albus & feniceus. Poligonoſ vero femina frutex eſt vnam virgam habens mollem & cānoſam ſpiſſam & rodoſam. in quibus nodis folia ſunt pini ſimilia. radix eſt illi inutilis. in locis naſcitur humidis. & cetera. Plinius Poligonū greci vocāt. quā nos ſanguinariaʒ non attollitᷓ a terra. folijs rute ſemīe. graminis ꝙ plura genera poligoni faciunt hunc marem intelligi volunt: appellāt qʒ a multitudine ſeminis aut denſitate fruticis. Alij poligonon a frequētia geniculorum. & cetera. Stefanus in ſynonimis. Polugonoſ. i. virga paſtoris. u pro y. ſcripſit vt aſſueuit & ī kirannida poligonos. i. corigiola multigonia. alij vero camerzillum dicunt.

Poligonos. idem quod ſupra.

Polimigmatō. i. medicamē ex pluribꝰ mixtū Paulꝰ ca. de hydropiſi. & ē dictū plurīe mixtē. nā migma grece mixtura.

Polina ſubtil' farīa cuiuſcūqʒ grani. inde polenta.

Polimmon. id eſt. paritaria.

Polion. id eſt. polium.

Polipis. eſt multipes polipus piſcis. & eſt pulpus piſcis.

Polipodiū dictū ad ſimilitudinē fragellorum polipi piſcis ī emmētijs q̄ ſūt in ipis fragelliſ ſeu pedibꝰ ſi pedeſ dici poſ ſūt. Nā radicibꝰ polipodij ſūt ſimiles emmētie. vn̄ polipodiū quaſi polipi pes ꝓ quo lege l. bibeig. ſiue dipteris.

Polippus eſt tumor ꝑter naturam qui in naribus fit ſimilis ſcđm ſubſtantiā polipodos carni. i. carni illiꝰ piſcis qui dicitᷓ polipus. & latine vocatur pulpus.

Poliricon grece. i. multarum radicum quare filix ſic vocatur a Dyaſ. capitulo de dypteriſ. & ſic etiā ſcđm Dyaſ. vocatᷓ a quibuſdā elleborus niger. Item idē etiā ſic vocari dicit vnā ſpeciem ariſtologie: ꝑter duas notas.

Polirizona. Plinius herba eſt que habet folia ſimilia mirte: & radices multas

Poliſanthemū. id eſt. botrachion: & eſt dictum plurimorum florum.

Politricon. eſt dictū mltaꝝ comaꝝ. Nā greci trix comam dicunt

Politrophia. i. multū nutriētia oligotrophia econtra. i. parum nutrientia.

Poliſis. id eſt. vlcus.

Polium quid eſt. lege bakade.

DXCIII.

POlicaria latine. grece coniza. arabice gaſit. Dyaſ. capitulo de coniza. alia eſt maior atqʒ odore grauior. alia parua & odore iocunda: īter has alia eſt media grauabilioris: odoris q̄ꝝ prīa appellata eſt coniza lata ſiue vaitis vl' vt latini armētalis. Itē ſecūda vocatᷓ etiā labanotiſ. ſiue vt latini pix marina vel ſiriſcaris. media appellatᷓ etiā coniza cefaleos. ſiue vt latini thimus minor. maior aūt & mior coniza hn̄t folia ſil'ia oliue. ſʒ aſpera & pinguia: & viſcoſa. mioris vero folia odorata ſūt. maioris grauis odoris. que etiā ī frutice maior eſt. virga maioris eſt longitudis cubitis duobus. minor vero vnius pedis longitudie porrecta ē. florē fragilē & mellinū

habens colorem: & amarū saporem: & cū
floruerit velut capillos facit: radix ē illi
inutilis. Galienꝰ. vij. sim. phar. cap.
Conixa. i. policaria tam maior ꝙ minor
similis sunt cōplexionis & virtutis: in
gustu quidem acres & amare apparentes
calefaciunt valde apte fructuosa est plā
ta. Est aūt & tercia species policarie in
humidioribus locis nascens fetidior am
babꝰ & debilior. sed due prime dicte. iij
gradus sunt in calefaciendo & siccando
Posse. Omnis fructꝰ eius cum folijs
suis fumigio adhibita & supposita vene
na longius arcet: aqua eius sparsa puli-
ces necat. folia eius in cataplasmatibus
adhibita morsus venenatos mitigāt: vul
neribus & pustulis medicant. flores eiꝰ
& folia cum vino bibita menstruis impa
rant: aborsum faciunt: vrinā prouocant
torsionibus subueniūt. hyctericis bñ ad-
hibentur. cum aceto bibita epilenticis p̄
stant effectum. Elixatura vero eorū fom
to adhibita causas matricis componet.
succus eius suppositus aborsum facit; o-
leo mixta & peruncta tuta corpa contra
frigora seruat. minor vero imposita et ca
taplasmatibꝰ adhibita dolorem capitis
mitigat. media vero coniza hastā grossaz
hz: & lenia folia & paulo maiora. maior
vero non pinguia nec maiora habet folia
sed grauem iactātia odorem. gustū sua-
uem & inutilem oībus: viperas & ser-
pentes fugat: & vuule vicia remediat.
maior & minor coniza calefacit & desic-
cat. decocta igitur in oleo ad peryodos
febriū: & typos: & maliciosos rigores p
uncta facit. flos cū folijs in vino potatꝰ
fetꝰ extrahit: & vehemēter mēstrua pur
gat. Gal. Si quis folia cū mollibꝰ ra-
musculis apposuerit alicui particule siue
decoquens oleo vtat ea. Videt autem
& rigorum qui scdm piodū alleuiatiuū
huius oleū. Flores aūt eorum similis vir-
tutis sunt. Quocirca quidam & hos cuz
folijs terētes oleo ꝓmāt gratia mouēdi
mēstrua violēter & educēdi embriones.
Polricon. i. dipteris. & scdm quosdam
est aristologia: sed falso. ymo est elleborꝰ
niger vt Dyas. capitulo de elleboro. ni-
gro lege. l. elleborus
Polium marmū. i. barba iouis. pro quo
le. l. bakade.
Politicū. .i. parua starna
Polimas. .i. bolismꝰ.
Polomimon. .i. mentastrū
Poliomela .i. eraclea.
Poligalon hastā habet longā duobꝰ pal
mis: & folia lenticule silia gustu stiptica
que bibita lac mulieribus facit crescere.
Dyas. in ꝓprio cap.
Poliarciraron. i. medicamen cōpositū ex
pluribꝰ principalibꝰ speciebꝰ.
Poliarchion. .i. pluriū princeps
Polliomenon. .i. paritaria.
Pollitricon herba est. cuiꝰ folia in vno
subtili stipite ordinati posita sunt. rotū-
da sicut folia capilli veneris. orit in locis
humectis. cuiꝰ cōplexio & virtus scdm
Pliniū est sicut capillꝰ veneris.
Pollines. .i. farina
Polus. i. dolor qui fert in mēbro ꝓpter
laborem.
Polusarch .i. afronitrū
Poma de seni. i. de hierusalē. & sunt pru
na damascena.
Pomerac. .i. agrifoliū.
Pomelido quid est. le. l. zaror.
Pomellitos. .i. ydromel.
Pomelida. idē qd supra
Pomelasirch. .i. auena

DXCIIII

POnfolix scribit grecus. sz pom
folix profert. sic vocatur. eo ꝙ
sunt ampullosa. Nam pomfolix
grece ē ampulla. pomfoligines ampulle
& est pomfolix. siue pomfolinges tucia
vera leuissima volatil' & alba quā Auic
laudat. vide capitulū de pomfolix. apud
Dyas. cū cap. de tucia. apd Auic. & Se-
ra. q idē sunt. & est fuligo q eleuat adhe
rens tecto fornacis qn extinguit & fit
auricalchū. qd vocat apd Dyas. in antiq
trāslatione es vstum & est ex substantia
eris & lapidis calaminaris. qui dicitur
climia arab: & cadimia grece. quo lapide
tingitur es. sublimatur ei vi ignis & qd
subtilius leuiusqz est tecto fornacis ad-
heret: & vocatur pomfolix. & arabice
tucia. qd aūt ex eo fumo eleuato grossiꝰ
ē nō potēs eleuari intantum ꝙ adhereat
tecto propter grauitatē sui & densitatē
descēdit ad iferiora fornacis vel adheret
parietibus. & vocatur a Dyas. spodium
fit etiam sine ere sola sublimatione ipiꝰ
lapidis. Est & alia species tucie q alexā-
drina vocatur. similis corticibus arborū
intus lenis. extra botruosa grauis q fit
vbi multum fit auricalchi ex eleuatione
ipsius fauille circa formulas terreas que
ob hoc fornacibus suspendunt adherēs

denſãtur que quidẽ fit ex fumo cuiuſdaꝫ lapidis: probaturqꝫ· qa artifices auricalchi ex illa bonum auricalchũ faciunt· eo modo fit ſic ex calaminari lapide· Dyaſ· & Plinius· cõueniunt in modo generationis pomfolix· Plini? õ his & de alijs que in hoc opere generãtur· in erarijs inquit inueniuntur que vocant pomfoligõ & ſpodion differentia· ꝙ pomfolix lotura paratur· ſpodios illota eſt· aliqui qð ẽ candidum leuiſſimũqꝫ pomfoligon dixerunt· & eſſe eris & cadimie fauillã· ſpodion nigriorem ponderoſiorẽqꝫ eſſe derasam parietibus fornacũ mixtis ſint illis aliquãdo & carbonibus· hec aceto perfuſa odorem eris parat· & ſi tangatur lingua: ſaporem habet horriduꝫ· cõuenitqꝫ oculorum medicamĩbus quibuſcunqꝫ vicijs occurrens· & ad omnia ad que ſpodium· hoc ſolum diſtat: ꝙ huius elatior vis eſt· addiẽ & in emplaſtra: quibus leuis queritur refrigeratio & ſiccatio· Vtilior ad omnia que vino lota eſt· ſpodios cypria optima eſt· fit auteꝫ liqueſcentib? cadimia et erario lapide que leuiſſime efflatur & ocius euolatqꝫ ex fornacib?: & tectis adhereſcit a fuligine diſtans candore· Quod vero minus candidum ex ea immaturi fornacis argumentuꝫ eſt: hoc quidam ponfoligon vocant· Quod vero rubicundius ex his inueniẽ acriorẽ vim habens exulcerat: adeo vt cum lauaẽ ſi oculos attigat excecat· ẽ & mellini coloris ſpodios in quo plurimũ aeris intelligitur: ſed quodcunqꝫ genus lauando fit vtili?· Fit inquit & in argẽti fornacibus ſpodiũ quod vocant lauriomi· vtiliſſima aũt oculis confirmatur que fit ĩ aurarijs & cetera· has puto quas cadimias argẽti & auri vocat Auiẽ· de quib? ſupra. Iteꝫ antiſpodion vocant cinerem fici vel caprifici vel mirti foliorum: cũ tenerrimis ramorum ꝑtibus vel oleaſtri; vel citonij mali: vel lentiſci· Item ex moris immaturis· i· candidis in ſole arefactis: vel e buxi coma: aut rubi: aut terebinti· vel oenãtis taurini quoqꝫ glutinis: aut linteoruꝫ cinerẽ ſimiliter pollere inuentum eſt· vrũtur omnia crudo fictili in fornacibus donec figlina percoquatur· & iterum in erarijs officinis & ſinegma fit· iam liquato ere & percocto: additur carbonibus palatimqꝫ accenſis: ac repente vehementiori flatu expuitur eris pala quedã· ſolũ quo excipiatur ſtratum eſſe debet· maxili ab ea diſcernitur a qua in iiſdem officinis· diſfrigẽ vocãt greci: ab eo ꝙ bis torreaẽ· cui? origo triplex· fieri enĩ diciẽ ex lapide pirite cremato in caminis· donec excoquatur in rubricam· fit & in cypro· fit ex luto cuiuſdã ſpecus arefacto prius mox paulatim circumdatis ſarmẽtis· tercio mõ fit ĩ fornacib? eris fece ſubſidẽte differentia eſt ꝙ es ipſum in catinis defluit: ſcoria extra fornaces: flos ſupernatat: diſfriges remanet· Quidam tradunt globos lapidis in fornacibus qui coquũtur ferrumiari: circa hec es feruere· ipm vero non percoquitur: niſi tranſlatum ĩ alia fornace: & eſſe modum quendã materie. Quidam id materie qð ex cocto ſuperſit diſfrigia vocant· & cetera· Habeẽ ex his ꝙ pomfolix & ſpodiõ ſunt idẽ ꝙ tucia· Item Alexander facit colliriuꝫ ad debilitatem viſus ſenum ex pomfoligo ñ lota balſamo vino & melle· cui ſile ſcribit Auiẽ· in quo loco pomfolix tuciã ſcribit· Item Stefanus in ſinonimis· pomfolix· i· tucia·

Pomum quando ſimpliciter ponitur eſt malum. ſed quando ponitur cũ determinatione ẽ illð ad qð trahitur per determinationem: vt pomũ citrinum· i· citrũ· pomum arãcie· i· citrangulũ· & cetera·

Pomum aque · i· citrum

Pomũ athomaciũ· i· cinnũ ethiopiũ·

Pomũ arancie· i· citrãgulũ vl' citromulũ·

Pomũ terre quid eſt. le· l· alcharincha·

Pomũ ꝑadiſi quid eſt· le· l· malum.

Pomũ citrinũ· · i· citrum·

Pomũ cithoniũ. quid eſt le· l· cuſa·

Poniſa· · i· auena.

Pontica Stefanus bordacba· & ẽ auellana· & alibi curua pontica ſcribit·

Ponticus ſapor quid eſt· le· l· auſtera·

Pomfolix quid eſt· le· l· abayſir·

Pomfoligos quid eſt· le· l· quã ſupra

DXCV

Popul? arbor duas ſpẽs habet· Vñ Dyaſ· duo facit capitula· vnũ ſic ĩcipit Popul? quã leuce dicũt· & cetera· aliud ſic· Agiros· i· popul? arbor quã alij leuce vocãt· et cetera ĩ fine ca· Aliq inquit ꝓhibẽt arboris eius lacrimũ in rodanum diſtillatũ ſuccinum facere· i· karabe· & cetera· Auiẽ· ſimiliter duo facit capitula· vnũ quod ĩcipit haur romanũ volens dicere agiros vt Dyaſ· diẽ· aliud akiroſa· vt ſupra ĩ haur· Plini? tria genera populi facit· alba· nigra· & q̃

libica vocatᷣ mīma folio ac nigerrima: alba folio bicolor supne candicās: inferiori parte viridi. hinc nigra. que inuēta circinate rotūditatis folia sūt vetustiora .i. angulos exeunte econtrario. edere angulosa rotundātur.

Porastol. id est. boellium.
Porcastrus. .i. porcus castus
Portalla. id est. portulaca.
Porta. i. vena que oriᷣ a pte cōcaua epatis. & est vena que oritur ī gibbo epatis
Porthamos. .i. sternutatio.
Porech. .i. affodillus.
Porechi. idem quod supra.
Porcelliones quid sunt. lege l. guadai.
Pori. sunt foramīa tam cutis ꝙ oīm mēbrorum minuta vix vel mīme visui apparentia. dicunᷣ tamen & ipsa patentia foramina pori vt auriū a paulo capitulo ꝺ̄ egritudinibus aurium. & omnia alia largo modo sumpta. pori etiā dicuntur tuberose duricies iuncturarum arteticoꝝ que & lapidationes dicuntur. vt Paulꝰ capitulo ꝺ̄ artetica & podagra. Herodiꝰ etiam porum in equis vocat quod super ossum vulgo dicitur.

Pori vritides. .i. vene vritides.
Porfira marina quid est. lege l. ostracoꝝ
Porosarch. .i. pforata
Porne. .i. plantago.
Porpilis. .i. porpoleas.
Porꝰ sarcoides. dicitur ligamentū a natura factum vel creatum ad connectenda capita fractorum ossium. & est eiꝰ expositio duricies carnea. Nam sarcos grece caro: similiter & kireas.
Porcus. est aīal satis notū. cuiꝰ carnes scdm Gal. sunt satis similes carnibꝰ ī colore & sapore humanis: & pedes eiꝰ conferunt cōualescētibꝰ. sunt em̄ fri. & humide cōplexionis: sicut inuenies si leges l. letamie.
Porrū pro herba quid est. lege. l. curath Et porrū ꝓ morbo quid est. est verruca pro qua le. l. veruca.
Portulaca marina habēs lac quid ē. lege l. alfafagi.
Posaꝝ Oribasius sic inquit vocat hippo. cum vna egritudo in aliā transmutatᷣ vt cū ex litargia fit frenesis vel ecōtra
Postarimi. idem quod supra
Postadactili sunt dactili humidissimi q̄ cū nō statī comeduntᷣ dissoluūtᷣ & fiunt quasi mel.
Poses. i. ordeolum nascens in palpebris oculorum.
Posces. idem quod supra.
Poser grece potus. potio. bibitio.
Postrigmenū. id ē. fluxus de renibꝰ: vt in Alexādro.
Potameos. grece fluuialis.
Potamos .i. fluuiꝰ.

DXCVI.

Pothab arabice. latine dactili. Sera. li. aggre. cap. pothab autoritate Rasis calefaciunt & generant sāguinem grossū & cōuertuntur cito ad colerā: & sunt mali illis: quorum complexio est ca. & epar ca. & cui cito euenit soda & squinantia: & bothor: & culla: & oppilatio in epate: & splene: Et deteriores ex eis sunt magni & dulciores: & non sunt aliquo modo cōuenientes illis qui sunt ca. cōplexionis. Illi aūt qui non sunt ca. cōplexionis & non sunt debilis nature impinguātur ab eis Et dactili qui vocātur hairon vel heyren sunt meliores oībus: quorum color est citrinus & rubeꝰ: vt apparet in litera heyron

Gal. secūdo de edulijs cap. ꝺ̄ fructu palmaruꝫ. quidā ex dactilis licciores sūt & stipticātes: vt egiptij dactili. quidam aūt molles: & humidi: & dulces: sicut q̄ vocātur heyron vel kanochi. optimi aūt isti nascuntᷣ scdm palestinā: siue in hierico. Intermedij aūt amborum dictorum generum sunt omnes alij dactili. sūt aūt indigestibiles & grauatiui capitis. Nam omnes dactili indigestibiles sunt & capitis lesiui ampliores comesti. Qui autē ab ipsis distribuitur in corpore chimus grossus semper est. Habet auteꝫ aliquid viscosum quādo dactilus fuerit vnctuosus. quādo aūt tali chimo dulcedo admiscetᷣ: celerrime quidē ab ipo epar obstruitur. leditur auteꝫ & flegmonizans & turgescens summe ab edulio ipsorum. conuenienter autem & epar & splen oppilātur & ledūtur. multo autē magis ledunt virides dactili ad oīa paulo ampliores comesti. palam igitᷣ ꝙ calidiorem habent chimum qui dulces. frigidiorem autem qui stiptici: sed inflatione nocent & implent virides dactili sicut ficus. Eandeꝫ em̄ ꝓportionem habent ficus virides ad siccas ꝙ virides dactili ad alios. In non valde vero calidis locis non maturantur perfecte dactili: vt ad reponendū fiant vtiles. & propter hoc coacti virides comedere ipsos crudis humoribꝰ replentᷣ

& rigoribus difficulter calefactibilib9
capiuntur. & scdm epar oppilationes ha
bent. pro arbore eius lege l nakala Ra
bi moyses de dactilis. Dactili generant
dolorem capitis: oppilāt ēpar: & apostē
mant caput: & emoroydas creant. de:
osse eius inuenies si leges literā nakala
Auerois. v. colligz ca. de dactilis Da
ctilanum. i. arbor dactili cum fructu &
floribus. omēs partes ipsius stipticitatē
magnā habent. sed fructus eius cum est
matur9 aliquā habz stipticitatē. Cortices
vero arboris pdicti maiorē habēt stipti:
citatē alijs ptibus ipsi9. & cetera.
Potentilla amātilla fu. valeriana idem.
Poteisis. .i. zizania.
Poteon. .i. suppositorium.
Potilion. i. vinum onfancinum. & est vi:
num de vuis non bene maturis.
Procatartica causa. i. primitiua. a pro qd
est procul. & cataron qd est fluere: qua
si de procul fluens.
Proserpinata. .i. centumnodia.
Proygumena. i. ātecedēs cā & corporea
Prosenectica causa. i. coniuncta: vt in
Alexādro de dolore capitis.
Profilecteron. dicitur causa preseruatiā
A pro qd est procul. & philecteron qd
est custodire. quia dicit procul custoditi
ua. hoc est causa preseruatiua.
Prothinotosis siue prothosis. est oculoꝝ
ex nimio tumore pueniens casus: vt etiā
vix palpebre attingāt ipsam. vt in oriba
sio.
Prothea. .i. nimphea.
Prothea. idem quod supra
Prosimin. .i. fermentum.
Probis. i. sputum. inde omothois. i. san:
guineuz sputū.
Prontuarium. i. cellarium vel cella.
Prouocatiuū. id est. eductiuū vrine.
Prosopus .i. bardanus.
Proceterac. .i. pes colūbinus
Protena quid est. lege l. abrotanum.
Profluum. .i. fluxus sāguinis.
menstrui.
Prolce. .i. vlmus.
Prolicocitoron. .i. aconitum.
Procon .i. bdellium.
Probisalidos. .i. al kekergi.
Prosilaticon. .i. preseruatiuū.
Proficus. .i. ficus siluestris.

DXCVII.

PRopoleos. i. ceropica: sz falso.
Nā propoleos ē scdm quosdā
illud mellatum quod pri9 de apibus po:
nitur: & non fauum. Aliquādo inuenit
in folijs filicis vel apij & dicitur cera vir
go. aliqui dicunt quod est prima fabrica
apum sine melle. sed Dyas. dicit capitu:
lo de cera propoleos q cera propoleos
est cera que inuenitur in vase apum. vbi
apes corpus fricant: hoc est sine melle.
Alij dicunt. propoleos. id est mum. & ē
fex aluearis apum vbi apes proijciūt suas
superfluitates. & est dicta cera propo:
leos: & est calidior ipsa cera. magne vir
tutis in attrahendo a profūdo corporis
vnde capitulo de cera propoleos apud
Dyas. cū ca. d mū. apd Sera. i. cera Ste
fanus. Propoleos sordes vasorum apuz
Auicenna vocat ipsam mum. Serapion
sedium.
Probaton. id est. ouis.
Prouaton. idem quod supra.
Profilaticon. id est. custoditiuum vel p:
seruatiuum
Pronosticos. .i. pronosticus.
Pronistosus Demostenes. Est inqt p
minentia cadentis oculi ex paralasi conti
gens flentis ex magno dolore.
Progeuma. id est. cibus ante prandium
sumptus lenitiuus solutiuus.
Propoma grece. Alexāder cap. de epilē
sia. Oportet inquit ex aqua ca. accipere
propoma quale est absintiatū: aut condi
tum. Itē infra. propoma raro sūt accipiē
da: pter absintiatum & vinū bonum. Itē
idem cap. de hydropisi de vino eorū vbi
ponit confectionē propoma. propoma
grece potio vt supra.
Prositalmia. vel psilotalmia: vel arotal:
mia grece scabrositas oculoꝝ. Alexāder
cap. de collirijs ad visum.
Protorobon. id est. pionia.
Prothosis grece. Paul9 Est ruptio ro
gede tunice oculi. id est. vuee ex comesti
one vel ruptura cornee.
Pschochos grece. id est. frigus.
Psomion. id est. buccella panis
Psomos. idem quod supra.
Psoia. id est. scabies vel asperitas cutis
cum pruritu & squamis.
Psorias apud Alexā. est scabies vesice.
Psorotalmia. est prurit9 oculoꝝ cuz par
uo rubore & leui vlceratione palpebra:
rum sine vllo lacrimarū fluore. & cetera
Paulus. est inquit pruritus palpebre
scabies salsis humoribus facta.

DXCVIII

PSori ·est quedā species vitrio-
li quā Auicen· psuriam vocat·
Demostenes psoricum ; qd̄
nos scabrum dicimus Cornelius cels9
per se nulla medicina est que psoricū no
minetur sed calcitidis:aliquid cum dimi
dio cadimie plus:& aceto simul conterit̄
id quod in vas fictile additum & conte-
ctum ficulneis folijs sub terra reponit̄ :
sublatum post dies·xx·rursus teritur: &
sic appellatur·& cetera· Dyas· Psori
quam multi putauerūt melanteriam esse
sed falsum est·quia suū genus habet hoc
& illa suū bromum habet psori plenum
vt nauseam prouocet·Inuenit̄ in egipto
& multis alijs locis·sicut in libia & hys
pania & cypro·melior est egiptius ·quē
cū fregeris niger est demtus : & multas
habēs pertusuras:& est pinguis Pos
se·Dyas·Virtus est illi stiptica gustu et
odore brumoso plenus est·& est contra
rius stomacho·Et est alter genus quod
sicut miseos habet colorem ·sed inutile
est·virtutē & combusturā similē miseos
habet·Iniectus foramini dentis compe-
scit dolorem·agitatos dentes conforeat
sciaticos medicatur si vino mixtus criste
ri adhibeatur:maculas vulneribus tollit
cum aqua supunctus:capillos nigros fa
cit·Omnia illa metallica in coctura vir-
tutem habent·& maxīe aceto in coctura
& nitro:& fece vini:& calce· & ceteris
quibus virt9 additur in coctione·
Pulegium:quoddam est martis.& ē dy-
ptamū·Quoddaz est regale :& dicitur
gliconiū:& est illud vsuale·& est aliud
ceruinū:et est serapellū·vnde qnādo sim
pliciter ponitur:regale intelligitur·pro
quo lege literā dyptamū·sed pulegium
agreste ₰m quosdam est nepita·sicut pa-
tet si le·l·calamentū:sed falso·ymo pule
gium agreste est illud qd̄ inuenies si le·l·
dyptamū scd̄m veritatem·
Pulmentū·i·ius cibale·vt amigdalarum
ptisana·
Pulicaris.   id est·psillium·
Pulicarpos·   id est·muscata·
Puliarbasis·   ·i·amomū·
Puluis cameli·est quidam puluis albus
qui remouet̄ a dorso cameli qn̄ tergit̄:
satis siccatiu9 ad scabiem·
Puluis bugie·id est·puluis de radice ar
boris berberi·
Pulmo quid est.le·l·bich·
Pulmonaria·herba est folia satis minu-
ta & mollia habens & quasi formam pul
monis:in locis humidis nascens·quam q̄
dam pepanum vocāt·
Pumex quid est·le.l·famechi·
Pupex vocatur lapis corij:sparacio vo
catur fenic:& lapis vulcani·& latine vo
catur pumex·pro quo lege l·famechi·
Pupilla ocl'i apd̄ Auic̄·ē senatiō·s3 apd̄
arabes vocatur plāta fontis·sc3 corabal-
haui:quod est equiuocū ad pupillā oculi
& plantā fontis·Aliud quoq3 capitulu3
facit Auic̄·de hac planta sub hoc nomīe
sumimon vel suiran·& vult forte dicere
vt Dyas·Senation·& dicit ibi ꝙ eruca a
que·
Purach·   id est psilotrū·
Purgatoria ·i· abstersiua & mundifica-
tiua·
Purulent9·est color sanguinis putrefa
cti.
Purulentus·   idem quod supra·
Purpurea: ·i·lappago·
Purpura maritima.i·cetula marina·
Pusca sepe sic reperitur in antiquis lite
ris·Et vocat̄ pusca ab aliquib9 id quod
fit per appositionem aque ī vinacia extra
cto musto:verū vbi apud Dyas· in vete
ri trāslatione habet̄ pusca·apud Serapi-
onem ex verbo Dyas.& apud Auic̄·ī eis
dem locis semper habet̄ acetū & aq̄ mix-
tum · quod grece oxicraton vocatur :
Item Alexander capitulo de androsia ex
ca·distemperātia Dieta inquit est ordi-
nanda que infrigidādo iuuare possit: &
maxime illa que aceto conficiuntur : vt ē
pusca potui data·& cetera·Quesiui tam̄
a grecis quomodo vocatur predict9 po
tus ex lotura vinaciarum factus:respon
derunt pusca vel pucia·quāuis etiā alijs
vocet̄ nominibus.le·l·carenū·
Pusica·   ·i·pulegiū·
Pusita·   idem quod supra·
Puscita·   idem quod supra·
Pustoch·   ·i·fistici·
Pustohar·   ·i·marrubiū·
Pustosar·   ·i·vsnee·
Plūbum quid est·le·l.basas·
Plūbata est quoddā vnguentū quo vtu
tur mulieres ad mundificandā faciem ex
sepo:argento viuo ·cerusa·plūbo·& ce
teris confectum·
Pruma·   ·i·ignis persicus·
Pruna quid est·le·l·guas·

Q Literam: nec greci: nec arabes habēt · Stefanus tamen translator regalis dispositionis multa vocabula que per kef vł caf scribunt̄ apd̄ arabes per q · scripsit ·

Quama · .i · tubera ·
Quameos · .i · scilla ·
Quassa · .i · aqua ·
Qualunces · .i · lac ·
Quattuor semīa frigida: sūt semīa cōīa ·
Qualanea · .i · iusquiamus
Quatila · .i · lactuca ·
Quadrans · est nomē pōderis ponderans ℥ · ij · & est quarta pars vnius vncie ·
Quadrimedium · i · cōfectio ex quattuor speciebus / vel antidotum ·
Quact? .i · coagulum ·
Quercus · est lignum glandiferum · pro quo lege · l · bullos
Querceola · .i · camedreos ·
Quercula maior · idem quod supra ·
Quercula minor · .i · camepitheos ·
Quercor · .i · lingua
Quenetis · .i · femcis ·
Questen · .i · paritaria ·
Quebeli hyspanici · i · anthimoniū ·
Quern? · .i · querc?
Querquera · i · febris acuta vel acra ·
Querich · .i · sulfur ·
Quermaregi · i · fruct? tamarisci vel tamariscus domestica · cuius fructus est sicut galla ·
Querc? syriacū · .i · sumac ·

DXCVIII ·

Q Verū vxoboan arabice · latine pīguedo · vel adeps · Serapianus libro aggre · cap · querū vxoboam aut Gal · Quādo est animal humidum generatur in eo pinguedo sicut porcus · quādo est siccum generatur in eo adeps sicut taurus · capra: & animalia que habent cornua · Dyas · cap · de axūgia Virtus est oībus adipibus ca · taurina malastica & stiptica est sicut & bubalina & vitulina: et magis caprina: pascuarum causa · vnde disintericis cristeriјs misceetur cū polēta & furfure coctis: & succo ptisane · & sic huic cause addit̄ p cristere · vnde quibus mordicationes sunt ano: aut intestino colō inijcitur caprina adeps: quia facile densat · mitigat enim mordicationes disintericis: vel tenasmō patientibus · quibus autem in profundo mordicationes fiunt: ex tenui humore adeps anserina aut pullina inijcitur · Oēs ergo adipes virtutis sūt ca · porcina ca · est · taurina calidior & dyaforetica · Iussellū caprine adipis ptisicis opitulat̄ · bibentibus cātarides subuenit · hyrcinū sepuʒ soluteriū est cū sanguie ouino solutum fuerit: & lanis succidis īpositū podagricis opitulat̄: maxīe si crocuʒ acceperit · Berbecinū similes porcino habet virtutes: ſtericas vt ani causas vtiliter curet combusturis fert opem · Porcinus vero vet? & sallitus ca · est & malactic?: qui si cum vino lotus fuerit: pleureticis vtił est: & matrici: & ignis combustionibus mixt? cū cinere aut cū calce: tumorē soluit & vulnera ad sanitatē pducit · asininus adeps dicit̄ nigras cicatrices cōcolorare · anserinus siue gallinaceus sūme mirificus est ob dulcedinē pinguedinis · mulieꝝ causis vtiliter adhibet̄ rimulas labiorum curat: & toti? vult? frigore factas rimas optime sanat: & auriū dolores · vrsinus dicit̄ capillis pstare incrementum: alopitias emendare: pmones curare · vulpinus auriū dolorem tollit · leoninus dicitur venenis esse contrarius · Ceruino adipe homo perunctus bestias omnes expellit: & est repercussibilis odoris causa q̄ serpētes psequit̄ · Adeps pisciū fluuialiū melle mixto & in sole solut?: caligīes oculoꝝ detergit · Viperin? vero suffusiones oculoꝝ & obtusiones & caligines mixta cedria tāti ponderis & melle actico et oleo veteri curat alaꝝ pilos īnūct? nasci non sinit · Omnis ergo adeps sine sale recens malaxat atq; indurat · pinguedinis causa obtundit & venena · eosdēq; iussellū non solum his qui cantarides biberūt iuuat · verum etiam ad quodlibet venenū · Vet? aūt vel sallitus vel qbusli bet aromatib? cōdit?: recorporatiue virtutis est · sed specialiter pro animalibus seu pascuis ali? alio magis & minus laxatiuus siue mitificus inuenitur · Oēs tamen duricies mollire potest · Adeps aūt leoninus oībus quadrupedib? calidior & minus extenuatori? est · Vet? autē factus adeps a seipso fit calidior & leptomeris & dyaforeticus vere ·

Quebonomelet ī practica Hali abbatis ī ofectione esore quā azare vocat eo loco · Apud Auic est almelichi · & in pātegni est epar pulli equi · sed ī antidotario virili pro splene pulli equi habetur ·

Quelenech· idem quod ſupꝛa·
Quebritũ· id eſt·ſulfur·
Queniũ· id eſt·ciminum·
Queruna· id eſt·acuta·
Queheri· id eſt·cheiri·
Querſenẽ· id eſt. orobus·
Querzmazagi ſiue quermazagi·id eſt·fructus tamariſci
Queſcum· id eſt·kiſch·
Queſuſi· id eſt·coꝛiandrum
Quetire· id eſt·dragantum
Querraſſum id eſt·apium·
Quenogloſſa· id eſt·arnogloſſa·
Quimatezare· id eſt·fomentare·
Quinocarpus· id eſt·nuclei pini·
Quiamos· id eſt·ſquilla·
Quipero· id eſt·radix iunci·
Quiamos· id eſt·faba·
Quianeo· id eſt·ventus·
Quinofalium· id eſt·pſillium·
Quirinaicum·eſt nomen loci: vt thebaicum·& cetera·vnde dicitᷣ opium quirinaicum & opiũ thebaicum ſcd̃m diuerſa loca·
Quirinoſ·i·ypoquiſtidos vel balauſtia ꝓ ypoquiſtidos ponit eum Dyaſ· ĩ ciſſos·pꝛo balauſtia ponit eum Dyaſ· in hurnam
Quinodoꝛo do dapni·i·roſa canina·
Quino carpi· id eſt·quinocarpus·
Quidros· id eſt·far·
Quinobatus· id eſt·cinoſbatus
Quirita·id eſt·teſta cabali marini·
Quiroadolabin· id eſt·roſa canina
Quiricus· id eſt·ſemen lini·
Quilius· id eſt·coagulum
Quirib cefalea id eſt·canis caput
Quictomi· id eſt·pulegium·
Quida· id eſt·ſcilla·
Quidago· id eſt·daucus·
Quigonus· id eſt·papauer
Quilionifacum· ·i· oleum ſicionium·
Quirion trianguli·id eſt·radix iunci
Quinomelon· id eſt·pſillium·
Quibar· id eſt·caſtoꝛeum·
Quiſqualie ſtibuli & taiſſi idem q̃ om̃ia ſunt purgamenta tritici·
Quire· id eſt·herba canabi·
Quiſcin agreſte yetaicha·& ẽ paritaria·
Quinacizata· id eſt·infuſa·
Quiaſos·herba eſt a Dyaſ·ſic nominata quam ignoro·

DC·

QVinquefoliũ latine·grece penthafilon Dyaſ·cap·penthafilõ aut penthaptes: aut penthaſcon pſeudoſelinũ·habet haſtas ſemĩe plenas & longas duobus palmis in quibꝰ ſemen eſt· folia habet edioſmo ſimilia: & in quinqꝫ ꝑtibuſ diuiſa·ſingula folia in ſingulis haſtis: floꝛem viridem habẽt·naſcitur in locis humidis & ĩ vijs·radix eſt ei rufa & oblonga· Plinius·Penthafilon quĩqꝫfolium·a numero folioꝝ dicta· vnde & eam latini quinqꝫfolium vocant·herba adeo munda· vt purificationi in templis adhiberi a gentibus ſolita eſſet· Poſſe·Elixatura eius decocta ad terciã dolorem dentiũ mitigat oꝛe retenta· & quaſi gargariſmo adhibita: putredinẽ oꝛis tollit: aſpredinem arteriaꝝ diſlenit: ventrẽ ſtringit·diſintericis neceſſe adhibetur· arteticis & ſciaticis preſtat effectũ·Elixatura cum aceto in cathaplaſmatibꝰ adhibita·herpetas curat: ſcrofas ſpargit: duricies & tumoꝛeſ medẽdo ſoluit·ignẽ ſacrum extinguit; apoſtemata & panaricia impoſita: ad ſanitatem ꝑducit: condilomata ſoluit: ſcabiem tollit·Succꝰ radicis eius acceptꝰ: cauſas epaticas & pulmonis componit: potionibus venenatis occurrit·Folia eius cum ydromelle aut vino bibita addito pipere quartanarijs remedium eſt: ſi tamẽ quattuoꝛ folia biberint·tercianarij vero tria cuꝫ aqua ſola·effimerans vero vnum·epilenticis vero accepta & triginta diebus preſtat effectum·Succus vero folioꝝ eius hyctericis maxime pꝛeſidiũ ciatis tribus acceptis: vulneribuſ & fiſtuliſ preſtat ſanitatem: interocellicis remediũ eſt bibita: & in cathaplaſmatibꝰ pꝛofluentẽ abſtinet ſanguinem: templis honori additur·& domibus poſita: expiamentũ eſt. Radix eius ca·eſt: non abũdãter: & nimis acris & ideo vtiliſſima ẽ ad ventris fluxũ· & dentium doloꝛem: Galienꝰ·viij·ſim. phar·cap·de penthafilon· Penthafilon herbe radix ſiccat quidẽ foꝛtiter: & nimium vero eſt acris· ꝓpter quod in multis vtiliſ eſt: ſicut & omnia alia quecũqꝫ ſubtiliũ ꝑtium etiam ſiccãt abſqꝫ moꝛdicatione·Eſt aũt radix ſiccatiua ex tercio iam gradu·mĩme vero caliditate manifeſta ꝑticipat Auic·libꝛo ſecundo cap· penthafilon·Penthafilon nomĩatur quĩqꝫfolium: & eſt foꝛtis exiccationis ſine acuitate: & aduſtione: & moꝛdicatione· fit ex eo emplaſtruꝫ ad fluxum: & ſedat ipſum·Et fit ex eo emplaſtrum: & ſedat

dubelet & scrofulas & duricies flegmaticas: decoctio radicis eius valet ad vlcera deambulantia: & quod de eo decoctum est cum aceto confert herisipilis & panariciis: & scabiei & confert doloribus iuncturarum & sciatice: & confert ramici bibitus & more emplastri suppositus: et valet ad alcola: & folia eius cum vino valent ad epilensiam accepta & bibita decem diebus: succus radicis eius valet ad dolorem epatis & pulmonis: & hyctericiam cum bibitur per aliquos dies. Radix eius confert solidationi & vlceribus intestinorum & emoroidibus Et similiter decoctio eius radicis: folia eius cum vino conferunt quartane: & cotidiane: succus radicis eius est medicina perniciosa.

Quinqueneruia quid est l. l. arnoglossa
Quiasces .i. paritaria
Quianos est vena terre que secundum Dyasco. nascitur in cipro in fabrica metallica: & in speluncis litoreis eligendum est limpidum colorem & smaraldinum habens & cetera
Quistis secundum Plinium est vlcus in angulo perpetuo humorem emanans
Quiactio dicit Plinius vocari quandam speciem folii quod creticum dicitur
Quiatistrum est nomen ferramentorum ocularibus morbis aptorum
Quianos color dicunt latini: sed grece kianos est color intra nigrum & viridem
Quili grece succus inde diaqlon quod quid de succis fit siue emplastrum siue syrupus verum per ch. melius scribitur
Quinanchis .i. spasmus
Quinomella .i. psillium. dyas. ca. de psillio
Quiquilinia .i. liquiricia
Quirina .i. asa
Quisumusebum .id est. abrotanum
Quitino sunt flores granatorum caduci
Quitisum .i. ypoquistidos
Quodros .i. far
Quoroto .i. cucumer
Quoquimella .i. pruna

Raialhamen .i. fumus terre
Ramalhamen idem quod supra
Rabadat apud auicennam est piscis stupefaciens: & est torpedo vel terpido.
Raeleb .i. muscus
Rabeleb idem quod supra

DCI.

Rabera arabice. grece. sicbirnis: latine melon. Galie. octauo simplicium pharmacorum cap. sicbirnis. Melonis maturi substantia est grossa: virtus eius est que infrigidat & humectat in secundo gradu. vnde virtus melonis maturi est abstersiua: & prouocat vrinam. & mundificat cutem & proprie semen eius quando siccatur & teritur & cribratur & administratur in lauaturis corporis dominatur autem in eo frigida & humida complexio non tamen fortis sed in secundo gradu dicatur. radix eius & semen eius quando siccatur non adhuc humida quando siccantur sunt in primo gradu siccitatis aut in principio secundi: & in eis est plus de abstersione quando siccantur quam in carne eius et quam in carne cucumeris. Sera. libro agg. capitulo Rabera quando fit emplastrum cum eo sedat apostemata oculorum. Et cortex eius quando ponitur super caput infantis sedat apostemata calida que fiunt in eius cerebro: et ponitur super frontem illius ad cuius oculos currunt humiditates: et prohibet eas et tota carnositas: et semen quando siccatur ad solem et conficitur cum farina ordei vel cum amido: et siccatur bene mundificat cutem mulierum quando lauant cum eo facies suas et reddit eas splendidas: sed radix melonis quando siccatur: et sumitur de ea in potu. ʒ. i. cum idromelle prouocat vomitum. et quando accipitur post cibum in hunc modum facit vomere sine labore: et quando fit emplastrum cum ea curat vlcera que dicuntur faui.

Raib .id est lac acetosum vt in almansore capitulo de dyabete
Railelon .i. herba similis portulace et habet lac: et est de genere lacticiniorum laxatiua satis: et alio nomine vocatur soldanella.
Raud .id est reubarbarum.
Raut idem quod supra
Rauec idem quod supra
Rausen .id est maratrum
Rauetseni .id est. reubarbarum de partibus seni: et quid est seni. l. l. seni
Rau .id est. anetum
Raubel .id est kambel
Racanto asparagus
Racardus .id est cardamomum
Rachaben .id est. ficus pharaonis
Racemus .id est. pars vue

Racheili oleum in practica haly abbatis cap. de accidentibus que sequunt febres videtur rosaceum.
Radicula .i. codisi: & ponit i antidotario virili in potione ad scrofulas. Plinius inquit radicula vocatur in lauandis la= nis succum habet miru quantum confe= rens candore mollicieqz. nascitur satiua vbiqz: sz sponte pcipue i asia siriaqz saxo sis locis & asperis caule ferulaceo tenui & ipo cibis indigenaru expetito: & i vn= guentis. quidquid sit cum decoquitur fo lio oliue strutin greci vocant: flores esta te grata aspectu. veruz sine odore spino sa & caule lanuginoso. semen nullum. ra dix magna. que cum conciditur ad quem dictum est vsum & cetera. hec est codisi qua inuenies in condes: & in strution.
Radicul idem quod supra
Radiolum id est. polipodium.
Radius vocat istrumetu cirurgicoz stilus tenta. & id quo medicie i oculis ponunt
Radix simpliciter p rafano domestico ac cipiunt romani hodie: & sic etiam greci accipiunt. Nam greci si sine adiuncto in= uenitur pro rafano accipitur: pro quo le ge literam fimel.
Radix cutica .i. rafanus qui hodie sic vo catur: licet incongrue: qz radix cutica no est rafanus: qz vere rafanus e radix. vt immediate dictum est in radice.
Radix cotica idem quod supra.
Radiantum .i. iusquiamus.
Radiolus .i. yreos.
Radix toretum id est. lactuce.
Radix piperis quid est. l. l. falfel.
Radix pontica .i. liquiricia.
Radixi asirien vel assirex .i. radix pionie.
Rafanus quid est l. l. fimel.
Rafanus agrestis. Dyas. Rafanus agre stis iuncos duos siue tres spargit i terra rubentes: folia rute similia radices cepe sz ampliora. que quida rafanu siluestrem vocant: intus habet medulla candidam extra cortices nigros: nascitur in monti bus & locis asperis aliqndo & vmbrosis purgat inferius et superius: quida dicut q rafanus agrestis est apios: qd iuenies si l. l. apios.
Rafanus gallicus .i. radix qua nos radice vocamus que est vere rafanus: sicut ap= paret si. l. l. fimel.
Rafis .i. acus.
Rafialb .i. folium.
Rafialbi idem quod supra.

Ragadie dicuntur fissure accidetes i ano vel pedibus multi ardoris.
Ragalus .i. gallus auis.
Ragurius .i. granum solis.
Raganto .i. asparagus.
Ragcal .i. citrangulus.
Ragep id est. psillotrum.
Ragefar id est. vsnee.
Ragis est species serpilli.
Ragichor id est. polium.
Ragoidei id est. vuee.
Ragodan id est. apium rilus.
Ragodazi idem quod supra.
Rague id est. spuma.
Ragufer id est. arsenicum.
Ragusacos id est. oleum petroleum.
Rahadar .i. torpigo piscis
Radati idem quod supra.
Rahai albame id est. fumus terre.
Ralembacum id est. corianorum
Ralefac id est. abrotanum.
Ralebar id est. pulegium.
Ramad id est. cinis
Ramale .i. resina pini vel pix que ex pin= guioribus lignis pini colligitur.
Rames .i. locus sub anchis: & pter hoc vocatur quedam egritudo ramex: & est excoriatio que fit i coxis siue sub anchis puerorum: hoc vocabulum ponitur in ha zaracha ana.
Ramenta .i. aliquid piectu purgametu.
Rameta quedam confectio est.

DCII.

RAmich ara. & latine: grece vero rimich Sera. li. aggre. cap. ra mich. Ramich & gallia ofectoes sut: vnde ramich accipit ex multis specie bus: aliqn accipit ex dactilis immaturis & aliquando accipitur de corticibus gra natorum: & ex herbis asperis: & omnes species sunt fri. & sic. & de ipso est such .i. gallia: & qnod fit ex eo gallia miscent cum eo species & muscus: & secundum q admiscet ei ex speciebus & musco erit amplior vel minor caliditas eius: & erit tunc medicina composita ex stipticitate & caliditate quam acquisiuit a musco & speciebus: sicut iuenies si l. l. such: Et ide Sera. autori. Ysaac. Ramich fit ex gallis & est fri. in fine secundi gradus stringit propter frigiditatez: & ex ramich fit gal lia quando miscetur ei ex musco & spe= ciebus calidis. sicut patet in gallia. Et mo dus preparationis ramich secunduz eun dem est iste accipitur ex gallis pondus

lib·x·& teruntur subtiliter: deinde acci
piunt ex passulis lb·iij·& bulliāt ī aqua
bene bullitione forti: & debent poni sup
vnāquāq; mensurā passularum due men
sure & media aque·& postq̄ bullierit co
la eas & exprime & proijce substantiam
passularum: deinde accipe ex melle apud
lb·ij·& misce cum decoctione passularū
& proijce in omnibus·x·lb. eius mixture
lb·vnam olei keadi·qd si non habes pone
loco eius oleum sisaminū·& fac bullire si
mul bullitōe forti: & moue semp donec
scias q̄ sit bene coctum: & caue q̄ si mi-
nuetur aqua passularū: pone in ea de aq̄
ne aduratur medicina: deinde accipe de
rosis & cinnamomo & gariofolis: & ex
folio cassie vel ex ligno eius si non habes
folium: & tere bene omīa: & pone super
x·lb·gallie lb·j·mixture istarum specierū
deinde misce totum cum decoctione aq̄
passularum & mellis ī olla vbi est: & co
que suauiter cū discretione & moue sem
per. Et quando finiuerit decoctio eius: ex
tende super sextariuz in sole· quando de-
siccatum fuerit fac trociscos: & extende
eos super cribrum in sole donec siccetur
bñ: & serua: & vtere· Collector·ē alius
modus confectionis ramich quo hodie
vtimur communiter & est iste· accipe succi
herbe acetose vel succi citoniorū·ʒ·xxj·
& bulliant bullitōe vna cum·ʒ·i·foliorū
rosarū & cum·ʒ·ij·granorum mirti: &
postea coletur: & ī colatura misceantur
gallarum recentium humidarum tritarū
vltima cōtritione·ʒ·v·coquantur adhuc
deinde puluerizentur foliorum rosarum
ʒ·j·sandali albi boni·ʒ·j·& quartū gūmi
assi·ʒ·ʃ·caris sumach & spodij ana·ʒ·v·
succi agreste·ʒ·vij·succi granorū mirtillo
rū tritorū vltima contritione·ʒ·iiij·ligni
aloes: gariofilorū: macis: & nucis musca-
te ana·ʒ·iiij·inuoluantur omnia insimul
& extēde ī scutella lapidea donec siccētur
& postea puluerizentur subtiliter: & cū
aureo vno camfore & aqua rosata fiant
trocisci ad pondus·ʒ·vnius·
Rana quid est l·l·dissoa·
Ranabroch id est·tribulus marinus·
Ranasach ·i·pulegium.
Rancoridea ·i·bursa testiculorum.
Rancoridem idem quod supra
Ramula vocatur augmētatio carnea sub
lingua cum graucedine & fluore saliuarū
quasi in radice lingue vt alia lingua oriri
videatur·

Ramūculus· Plinius ramūculū vocamus
quā greci botrachion·genera eius quattuor
Rannus quidam dicunt q̄ est spina alba
sed falso. quoniā Dyas·dicit q̄ rannus est
frutex nascēs circa ortos: cuius virge sūt
longe & spinose: folia habet pinguissima
& longa & leuia: pro quo l·l·hauser·
Rapa quid est l·l·delien·
Rapa caulis quid est·l·l·quā supra·
Rapa agrestis. Dyas. Locis nascitur siccis
fruticez collectum faciens & cetera·l·l·
quā supra·
Rapastellus·id est·rapolla: & ē rapa sil-
uestris·pro qua l·l·delien·
Rapacillus Ysaac de dietis de ipa loquitur
Rapa rustica vocatur secundum Dyas·
quedā species ypericon·
Rappa ·i·alippa.
Rapesta quid est l·l·fmel·
Rapesarch ·i·cimbalaria·
Rapesarchi idem quod supra
Rapella ·i·rapastellus·
Rapistrū armoracia·i·rafanus agrestris.
Rapisarchia ·i·abrotanum·
Rapollo id est·rapastellus·
Rapofarsin ·i·ciclamen·
Rapofarsini idē quod supra·
Rapū siluestre·Plinius in aruis maxime
nascitur fruticosum semine candido du-
plo maiore q̄ papaueris·
Rarates ·i·siliqua·
Raratesi idem quod supra·
Rarameos id est·pulegium·
Rarasarch·i·arbor faciens berberos·
Rarezir ·i·fructus tamaricis·
Ranesir idem quod supra·
Raneseri idem quod supra·
Raregi ·i·colofonia·
Raricon·Paulus cap·de dentibus raricon
in ollam comburens.
Rasamū·i·enula ī secundo practice hali
abbatis inuenies & alibi raseni
Rasacū in practica hali abbatis exponitur
pro gūmi semibari·i·pini·
Rasus ·i·stannum·
Rasacoltana·i·capitellū saponis·
Rasangi ·i·es vstum·
Rasa quid est l·l·hatronig·
Rascalmi ·i·podagra lini·
Rasga id est·patella·
Rasel id est·corallus·
Raselhageli id est·perdix auis·
Rascel id est·rasel·
Rasian id est·maratrum·
Rasin pentadactilus

Rasgi.i.qd trahit ad rotunditatem.
Ralmicon est species apij siluestris.
Raser .i.plumbum.
Rasura eris est qd abraditur ab ere.
Rasara latine caput. Sera.lib. aggre. cap. ras autori. Dyas. Quidā adurunt caput leporis & curāt cum eo alopitiā pisciculi parui caput quando aduritur & pulverizatur super scissuras ani curat eas: & muri qui fit in eis quando fit emplastrum cum eo curat vlcera fraudulēta putrida que sunt in ore.
Rasassaf .i.salix.
Rassafritim .i.auis.
Rasapa est de succis fructuū ad spissitudinem decoctis: p qua l.l.sapa.
Rasatirion .i.testiculus vulpis.
Rasadasā id ē qd de vētre oculorum fit q a sancto Jacobo asportāt postq exterior cortex fricando ablatus fuerit. & similātur margaritis.
Rata albani.est inquit species trifolij dū est recens sic vocatur: sed sicca dicit safsafa & cadbab. & in hyspania dicitur herba oculorum: oritur in ortis & in pratis in principio ortus eius est vt trifolium postea fit gracilis eo: & habet flores vt lenticule.
Ratha idem quod supra.
Ratee .i.gie.
Rathee idem quod supra.
Ratheresen polipodium.
Raticon. Paulus cap. de asmate aliquis potuum: aut cibi raticon yoromilon &c.
Ratienigi in.vij. Jo Sera. in vnguento ilselemiamin: & est vnguentū apostolorum & in alijs multis locis exponitur q ē colofonia. Item in Auicenna in secundo in proprio capi.similiter exponitur: Verum idem Jo. cap. de paralisi dicit q est gūmi granorum viridium qd vocatur ratienigi & hoc gūmi est terbentina. Item eodem cap. de asmate accipe inquit granorum pinearum super quas est ratienigi multum secundum veritatem hoc nomen cadit super omnem resinam grecum imitando. Nam retin grece resina. vt in libro de doctrina greca.
Rauno a reu grece aliud barbarum aliud seni: qd nascitur in india secundum Abenmesuay: & aliud turchiū secundū eundem aliud ponticum a ponto: sic a regionibus nominatur.
Raued idem quod supra.
Rauabel .i.kambel.
Ran .i.anetum.
Razic .i.lac acetosum.
Razich idem quod supra
Rarienigi .i.feniculus.
Reas apud Dyas. ē scda spēs papaueris.
Reactis .i.petrosellinū.
Realgar fit ex sulfure calce viua & auri pigmento: & ydeomate nostro vocatur soricoria: interficit sorices & omnia animalia: puluis eius est mortificatiuus fistule & vermium equorū: & est corrodēs omnem malam carnem.
Rean .i.mirta.
Reac .i.algulenati.
Realti pessibasi .i.feniculus.
Reiben.i.lapis qui est sicut cancer.
Reibeni idem quod supra.
Reib .i.lac acetosum.

DCIII.

Reuponticum.id est.barba sirista & est radix pontica multum similis reubarbaro: interius habet venulas distinctas vt reubarbarum: sed nō tingit vt reubarbarum: & dicitur reuponticum: eo q in ponto insula reperitur: vel quia ponticum habz saporem: & reu tantum est dicere quantum radix Dyas. cap. de reupontico. Reuponticum nascitur in bossoro & sic ad greciam venit: cuius folia magna sunt similia folijs simphiti: radix est aliquatenus vasta: & nigra: hasta similis centauree: sed breuior est fragilis & leuis ī pondere sine odore & gustu amara leuiter stringēs: & si masticetur fit glutinosa & crocei coloris.

Posse. Dyas. Vires efficaciter habet stringentes: & ideo vino quasi ī fomēto imposita inflationes desiccat: & vulnera glutinat: & sanguinis abundantiam reprimit. habet in se magnam substantiā temperandi: quia tenet in se terreni frigoris & caloris partem: & leptomeris est: ad asmata ergo reumatica & orthogonia iuuat: potata liuores & empetigines sanat cum aceto illinita: & potata emoptoicis & disintericis prodest: sed bona est que non est pertusata in gustu mucillaginosa modicum submordax: bibita inflationem stomachi tollit: laxitudinem & dolorem stomachi spleneticis et epaticis bibita prodest: conquassationem corporis reficit: de alto cadentibus subuenit: nefreticis et torsionibus et toraci et ypocundrijs salutare est: stericas et sciaticas causas cōpescit: sanguinem reijcientibus vtiliter

adhibet̃: asmaticis ꝓdest: subglutientibꝰ vtiliter adhibetur: caliacis & disintericis frigoribus typicis singulare presidium ẽ morsibꝰ venenatis occurrit: similiter vt agaricus datur in omibus causis. zernas limpidat & liuores cum aceto imposita similiter cum aqua liuores omnes tollit: virtus est ei termantica & paulo stiptica

Paulus cap̃. de reupontico. Calida ẽ & sic. ĩ scd̃o gradu: virtutẽ habꝫ mũdifĩ di cõfortãdi ex põticitate sua: & diureti cam ex q̃litatibꝰ: aq̃ decoctõis eiꝰ soluit oppilationẽ splenis & epatis ex fri. causa cerotũ ex puluere eiꝰ & oleo ro. & cera valet cõtra debilitatem stomachi: puluis eius lumbricos occidit.

Reuma grece est a rensis quod ẽ fluxus vel cursus.

Reu .i. radix.

Reud idem quod supra.

.DCIIII.

REubarbarũ latine: ara. raued vel raud. vnde dicitur reubarbarũ a reu qd̓ est radix & barbarũ: quia est radix que in barbaria regione oritur: & ĩ india & trãsmarinis partibus: & est aliud qd̓ dicit̃ reuponticũ: de quo supra quoniã dicit̃ sic: eo ꝙ in ponto insula reperit̃: vel qꝛ ponticũ habet saporẽ. Reubarbarũ vt quidã dicũt radix ẽ cuiusdaꝫ arboris. reperit̃ quasi quedã tuberositas in radice eius & cetera. & est ca. & sic. in secundo gradu. Io. mesue. Reubarbaꝝ quoddam oritur in india & vocatur rauedseni & est melius: & quoddaꝫ oritur in barbaria: & est laudabilius post illud & quoddã oritur in turchia & est minus laudabile illis: & laudatur magis ex eis qd̓ est subnigrũ declinans ad rubedinem & qd̓ graue est cũ raritate sua: & in quo in cõfracturis inuenitur disgregatio ex rufo & glauco: & qd̓ est crocee tincture & qd̓ est recens cognoscitur qd̓ non est adulteratũ: quoniã est raruꝫ & minoris stipticitatis: & est crocee tincture. Adulteratum vero habet cõtrarium horum. et varietatẽ quã habere debet ĩ cõfracturis amisit: immo subnigrescit ĩ eis: & est ca. complexionis & sic. in secundo gradu. Conuenerunt autem in permixtione eius aqueitas & terreitas dãtes ei stipticitatẽ substantie: & aereitas dans ei raritate m substantie: & est ĩ eo igneitas perficiens que propter actionem eius & terreitateꝫ ipsius ipsum facit esse amarũ: verum terreitas est secundum profundum eius: & igneitas est in superficie ipsius: q̃ ꝓpter infusio separat inter eius substantias. & cõpletio operationis solõnis et aptionis oppilationum per ipsum est per dominiũ calididatis in superficie eius: & cõsecutõ contractionis per ipsum est a substantia sua terrea stiptica. Nõ est ĩ eo nocumẽtũ apparens: & datur in omni tempore: & ĩ omni etate: ita ꝙ etiã pueris & pregnantibus datur: et ẽ de elegantioribus et melioribus medicinis aq̃ lactis; et proprie qd̓ sumptũ est ex capris que magnificat operationẽ eius: similiter magnificatur infusio eius in aqua endiuie et apij prius bullitũ et colatum: vel ĩ aqua plãtaginis et nõ ꝑtermittat̃ quin cadat in societate eius spica. Est enim proprij iuuamenti cum ipso: neqꝫ pretermittas additionem modici vini albi odoriferi clari in infusionibus eius: et ꝓprie quãdo ĩ emendatione oppilationuꝫ propinatur: et eius quidem infusio competit quãdo solum queritur abstersio: solutio et oppilationum aptio: et ipsius cõtriti exhibitio quãdo queritur vt post illam in visceribus vestigia contractionis remaneant: verum ex eo quod assum est vehemẽtiꝰ facit illud: et adhuc vehementiꝰ ex adusto: et qd̓ ex eo puriꝰ est sustinet qd̓ oportꝫ: et meretur de contritione. In raro autem et laxo contritio vehemens resoluit virtutẽ: decoctio etiã similiter resoluit q̃liscunqꝫ sit. Posse. Io. mesue. Educit solutione eius coleraꝫ et flegma. maior eius proprietas est mundificare epar et stomachum: et conferre doloribus pungitiuis eorum et viscerũ: et clarificare sanguinẽ: et auferre oppilationes: et morbos quorum mater est oppilatio: sicut hydropisim hyctericiaꝫ grossitiem splenis: et fe. oppilationum et similia. et ex parte substantie sue proprietas est conferre sputo sanguinis: et emanationi eius vndecunqꝫ sit. et casui et percussioni et sanare rupturas intrinsecas et extrinsecas: et proprie eiꝰ. ʒ. j. mumie grana. ij. et rubee tinctorũ grana. xv. cũ vino stiptico. et confert inunctio olei eius contusionibus et contritionibus lacertorum. et doloribus eorum. et ipsum quidem est medicina singultus. et est medicina bona disinterie. et proprie quod ex eo est assum et bibitum cũ succo plantaginis et pauco vino stiptico: et cõfert fe. peryodicis et fe. oppilationum. et fe.

antiquis. Dosis. potio eius infusionis a ʒ. ij. ß. usque ad. x. et contriti a ʒ. j. usque ad ʒ. iiij. Et ipsum conseruatur per annos iiij. & conseruatur a corruptione & putrefactione si superliniatur ei cera & terbentina liquefacte: aut cera sola: aut si sepeliatur in melle taberzet: aut sepeliatur in psillio aut milio: conseruatur enim tunc tempore extenso.

Rebise .i. genus locuste.
Rebikengi .i. lupinus.
Rebiche .i. cicade marine.

.DCV.

Rebith ara. latine epar Sera. li. agg. cap. rebith auto. Gal. Epar canis rabiosi quando sumitur in cibo curat morsum canis rabidi. Et idem auto. Dyas. Epar asini quando comeditur confert epilenticis a ieiuno sumptum. Epar hyrci si comeditur ab epilentico facit eum cadere. Epar porci masculi desiccatum et in potu sumptum: confert morsibus venenosis Epar canis rabidi: secundum quod dicitur administratum assatum & comestum ab eo quem momordit canis rabiosus prohibet eum a timore aque. Dyas. cap. ficatus Ficatus caprinus carbonibus impositus sudorem quasi aque emittit. que collecta oculis infusa noctilopas sanitati restituet Sed dum elixatum fuerit ab hijs qui epiletica passione tenentur si comedatur similem parat effectum: ficatus capre combustus & puluere aspersus sanguinem fluentem reprimit. contritum cum aceto sanguinem abundantem de naribus concludit: ventrem stringit. Ficatus burdonis combustus & cum oleo mirtino capiti illinitus capillos fluentes sistit: & eos crescere facit. Ficatus vulturis coctus cum sanguine ipsius vulturis: tritus & per dies viij. potatus caducis prodest. pro epatibus in via cibi lege literam latamie.

Recal .i. usnee.

Recabinum in practica. Hali in cap. de fe. continua exponitur quod est machalum quod est bdellium. Et in cap. de constipatione ventris & fluxu in fe. scribitur varenichim & alibi veremenebum pro eodem.

Recoab .i. galbanum.

Recorporatiua medicina est inspissatiua que carnem & cutem densat: confortatque membrum: & temperat complexionem: que grece metasinterica vocatur.

Rechoma. Plinius affertur inquit de his que supra pontum sunt eadem costo nigro similis minor & ruffior paulo sine odore calefaciens gustum & abstergens: eadem trita vini colorem reddit: ac ad crocum inclinatem.

Rec. i. succus de quo fit acacia.

Redarguens virtus est stiptica repercutiens. Dyas. cap. de arbore pini.

Redhab est species trifolij.

Redimomum. i. morula vel semen eius: & est mora rubi.

Redidomar .i. berberi.

.DCVI.

Refo arabice: latine cucumer asininus: vel agrestis est ca. & sicca in tercio gradu. fit ex succo eius fructus elacterium quod satis laxat per inferiora & superiora & per. ij. annos in multa efficacia seruatur: virtutem habet purgandi principaliter flegma: secundario coleram: Contra arteticam podogram & ciragram & yliacam passionem datur. Ad menstrua prouocanda puluis elacterij conficiatur cum oleo muscellino vel communi: & licinius bombacis intinctus supponatur. ad apostemata fri. maturanda. elacterij. v. ʒ. cum farina ordei conficiantur cum vitello oui & supponatur. Idem valet contra ca. apostemata. Ad apostemata rumpendum fit optimum ruptorium ex elacterio & terbentina: ad vermes aurium conficiatur elacterium in quantitate. v. granorum cum modico aceto & tepidum infundatur. Ad omnem dolorem stomachi ex frigi. causa inungatur ex confectione elacterij & cere & aceti. Ad lentigines faciei: & omnem superfluitem eius remouendam accipe cerusam & canforam: & elacterium in quantitate illorum duorum conficiantur cum aceto in modum vnguenti in mortario plumbeo & pistello plumbeo & ponatur in vase vitreo per dies duodecim postea iterum in eodem mortario & pistello moueatur addito aceto: & inungatur facies: & omnem pannum absterget & lentigines: Sera. libro aggre. cap. refo. autoritate Dyas. Planta eius est diuersa in fructu eius: quoniam ipse est minor satis cucumere domestico: & est in figura sua similis glandi longe: & folia eius similia folijs citrulli: sed radix eius est alba. Nascitur in rupibus & campis: et quod de ea administratur est succus fructus eius: substantia eius est subtilis: & sapor eius est amarus: virtus eius est que calefacit & desiccat in secundo gradu. dosis eius est a kirat. ij. usque ad iij.

Gal. octauo simplicium pharmacorum in cap. sikij agri. Sikij agri. i. cucumeris

siluestris succum eius· fructus elacteriũ nominant.
Rega ·i.cerusa·
Regalea quid est lege·l·de galea·
Regalter ·i·cicuta·
Regebertederien·Stefanus est inquit radix ventorum & dicitur curcuma: & dixit iterum ꝙ grece vocatur chelidonion & reuera quid ē curcuma·l·l·curcuma·
Regius morbus antiquitꝰ vocabatur hyctericia· Cassius felix proprio capͣ·et Plinius & Oribasius in cõmento aphorismorũ Hyppo: Hic & aurigo ab aureo colore & arcuatus morbus similiter dicebatur ab arcu syderis in celo apparentis·
Regillus est auis paruissima omnibꝰ nota: nullius effectus ad opa medicine.
Regulus·i·serpens interficiens suo sibilo & suo visu·
Regusarp ·i·polium·
Relaxatio membrorꝝ·i·paralisis·
Relambach ·i.mirtus·
Relambachi idem quod supra·
Relimisteo ·i·barba capillacea·
Relubach ·i·mirtus·
Relis·id est·aqua que super lac acetosuꝫ eleuatur·
Remiar ·i·cimbalaria·
Remiari idem quod supra·
Rēbi·i·habēs crura retorta versus extra
Renitentes ·i.tractui resistentes·
Renifasea ·i·regalea.
Renifar ·i·vsnee·
Rensimti quid est·l·l·khule·
Reseines ·i·passule·
Resemes idē quod supra·
Resemesi idem quod supra
Resina quid est lege·l·batronig·
Resina frixa colofonia·
Resis oculorum·exponit Oribasius quod ē ruptura illorꝝ: vñ resis grece eruptio·
Resin ·i·pentadactilꝰ: & resin·id ē·sanguis draconis·
Reseresin idem quod supra
Resinchabe ·i·carui agreste·
Retin· Paulus capͣ·de asmate·i·resina·
Retim idem quod supra·
Riada grece passio in angulis oculoruꝫ vt Alexander capͣ·de egritudinibus oculorum· & est secundũ Paulũ diminutio carnis·Demostenes rias īquit ē cõtinuꝰ lacrime fluor debilitate ꝑtiuꝫ: aut ex leso angulo vel immodica cirurgie vexatione Itē alibi quibuscũqꝫ passionibꝰ lacrimosi oculi fiunt riade sũt a veteribus nũcupate qd̕ nos fluide dicere possumꝰ et cetera
Chiada apud Cornelium scribit̃
Ria ·i·malum granatum·

DCVII·

RIbes quidã dicunt ꝙ est acetosa & quidam dicũt ꝙ est coccus: sꝫ falso quoniã nõ est acetosa· qm̃ Mesue facit semotim capͣ·de rob ꝺ̇ ribes a capͣ·de rob de acetosa: similiter vbi ponit cap·de rob de ribes ait: ꝙ valet sicut rob de acetosa· Item nõ est coccus quoniam coccus est ca·& sic·complexionis sꝫ ribes sũt fri·& sic· Albani·est plãta stipitem habens rubeum ad viriditatem decliuē tenerum: cuius sapor est dulcis acetositati mixtus: folia rotunda viridia nigra: cuius granũ portatur de corasceni acidi saporis: de quo fit rob & ceťa· Nos autem loco eius succum acetose que est lapatium agreste ponere possumus:

Sera·li· aggre·capͣ· ribes autoritate Ysaac benaram· Ribes est planta habēs capreolos recentes rubeos ad viriditatē declinantes: & habet folia magna lata rotunda viridia: & habet grana quorum sapor est dulcis cum acetositate: & ipsa est fri· & sic·in secundo gradu: & signuꝫ super hoc est acetositas eius: & stipticitas: & ex hoc contingit ꝙ infrigidat stomachum: & aliqui dicunt ꝙ est frigi·& sicca in tercio gradu· Nascitur autē planta ista in montibus syrie frigidis niuosis

Possedo·Serapͣ. Ipsa abscindit sitim & confert speciebus habaon·id est·morbilli: & abscindit sitim que fit a caliditate corporis: & retinet fluxum: & conuenit speciebus bothor que fiunt ī corpore sicut variole & similia: & ꝓuocat appetitum: & incoriat stomachũ sua frigiditate & abscīdit sitim a colera & fluxũ vētris & vomitum: & rob eius cõfert cardiace & vomitui & fluxui qui fit a colera: & prouocat cibi appetitũ: et in rob eius est dulcedo & acetositas· Et ideꝫ autoritate Rasis· Ribes est fri·et sic·stringit vētreꝫ et extinguit coleram et acuitatē sanguis et nõ stupefacit dētes· Et idē autoritate Aben mesuay· Frigida est et sic·ī secũdo gradu: et rob eiꝰ ē sicut rob acetositatis citri et agreste ī virtute: et est bona emoroidibus et ebrietati: et putant aliqui medicorum ꝙ etiam sit illa que nominatur acetosa et lapatiuꝫ· Et putauerũt aliqui ꝙ sit granum acetosum qd̕ affertur ex corasceni: licet omnes decipiant̃·

Riben nascitur in monte libani: & est frigidissima herba.
Ribus apud Dyas. est de statuis & de palestrato. i. de loco vbi fiebat ludus palestre. & est qd apud Auicennā vocat sordicies in cap. de sordicie: vbi de his & de alijs loquit. grecus vero rypos dicit.
Rigeon ·i. fluxus menstruus.
Rigelle ·i. portulace.
Rigenisori ·i. salsamentum.
Rigos id est. rigor.
Rigosarch id est. centumnodia.
Rigosafal polium.
Rilofar quid est. l. l. nenufar.
Rilofari idem quod supra.
Rilosatur id est. ypoquistidos.
Rima marina allearia: pes asini idem. & est herba cuius folia sūt rotūda: habētia odorem allij que trita & imposita sanat noli me tangere.
Rimech id est. arimech.
Rimcida. i. rima: rimides. i. ruge rime.
Rimar. i. limatura. Paulus cap. de cicatricibus & albugine oculi: Rimar cornu cerui & cetera. Nam rimon grece lima.
Rinomelis grece ferreum instrumentum asperi capitis vt lima qua asperitas palpebrarū eraditur Demostenes.
Rimon. id est. limatura apud Paulū cap. de asmate inquit fagi & primi efficacior rimon.
Ringo grece rostrum: & scribitur ringos & profertur rinchos.
Riparon fucida.
Raparusim bdellium.
Riparissimi idem quod supra
Ripinos vel ripus sordidus ripos sordicies
Riptica grece purgatiua. vt Gali. li. vj. de ingenio sanitatis ripticon catarticū.
Ripus id est. corpus.
Ripuli orobi: & quid sūt lege. l. scisemie
Ripusirac id est. portulaca.
Repulasur id est arsenicum.
Riptum siluaticum. id est. ambrosia.
Risari id est. pecten.
Risarch id est. affodillus.
Risarchi idem quod supra
Rissati id est. prime.
Risus grece fluxus. li. de doctrina greca vel reuma.
Risipella grece herisipila.
Risi quid sunt lege literā arz.
Ristritin sumach.
Risufar id est. almea.
Risufari idē quod supra.

Ristum vnum id est. cotile due.
Ritiga grece ruga Ritige ruge.
Riti dosos Demostenes ē rugosa siue folliculosa pupille passio.
Ritimum habens ritimū.
Riza ·i. radix inde glicoriza. id est. dulcis radix quā nos corrupte liquiriciam dicimus.
Riza panace ·i. peucedanū.
Rizi. id est. granum panificū huius due sunt species. est enim vnum rubeū & est aliud album: sed ad nos non affertur: nisi decorticatum & vtriusq medulla est: pro quo lege. l. arz.
Rizonichia ·i. radix vnguium.
Rizoncia. Cassius felix i antidotario. sūt radices dure que & vlceribus apostematū iam euacuatorum remanent.
Ris. id est. cedrus arbor. quidā dicūt qd est cipressus sed falso.
Risimar ·i. lactuca asini.
Risissebeos ·i. anuiden romanū.
Rissidus ·i. climia.
Roa id est. rosa.
Roan ·i. marmor.
Roariati. id ē. egritudo i qua homo semper ridet.
Roan. id est. salamonita que similis ē nostre: & est marmor vt supra.
Roi ·i. decursus vel fluxus.
Roidea ·i. arbor mali granati; & raidon. id est. pomum.
Roiton id est. auellana indica & est faufel.
Robal caradi ·i. vinum coctū.
Robali eris ·i. squama eris.
Robolie apud Ysaac i dietis est legumē qd apud Auic. vocat meise vel mes. verum apud Rasim in almansore: aliud ē robolie & aliud mes: pro quo lege l. mes.
Robiche ·i. cicade:
Robilie ·i. robolie.
Robi id est. vinum coctū
Robiloet herba est portulace similis: sed cum frangitur emittit lac: & est laxatiua valde.
Robosus id est. liquiritia.
Robosar id est. amomū.
Robosari idem quod supra.
Robub id est. succus inspissatus per seipsum
Robulsari id est. gentiana.
Rob est vinum mustum coctum ad consumptionem duarum partiū vel quilibet succus sic coctus: ita qd remaneat tercia

pars vt Auicē. quarti canonis fen prima capitulo de cura sinochi. vbi ponit modū faciendi rob iuiubarum. illa clarius inueies si le. l. carenum. sed quando rob simpliciter ponitur: debet intelligi de musto.
Rochach. id est. feracia placēta panis valde tenuis.
Rachac. idem quod supra
Roceua. i. cum aliquis ridet sine causa.
Rocesar. id est. atriplex.
Rocesari. idem quod supra
Rocua. id est. cum aliquis sine causa ridet.
Rocuab. idem quod supra:
Rocuafilon. id est. pentafilon.
Rodanche. id est. flos rose.
Rodaprenum. id est. landrus.
Rodatiua. id est. persica.
Rodakinon. id est. fructus psici.
Rodhaba. id est. rachaba.
Rodemelli. id est. rose & mel.
Rodemellion. idem quod supra.
Rodesiar. id est. carpobalsamū
Rodius .i. cortex mali granati

DCVIII.

Rodia scdm Dyas. proprio capitulo. radix est nascens in macedonia similis costo. sed paulo lenior & non equalis. que digitis fricata rose longius iactat odorem. Et ideo vocatur rodia. quia rodon rosa dicitur: cum oleo nardino cephalargicis maximū remedium est capiti fomento adhibita & fronti illinita & temporibus maximum psidium est. Gal. viij. sim. phar. capitulo rodiatiza. Rodiatiza ē radix que i macedonia generatur. subtilis partis est & dyaforetice virtutis in calefaciendo vt in secundo; vtique ponendum est eam abcessu vel tercio incipiente.
Rodiadi. idem quod supra.
Rodiatiza. idem quod supra.
Rodinum. id est. oleum rosatum
Rodidonium. id est. morula rubi vel semen eius.
Rodokina. id est. persicus arbor
Rododaphni. In libro d doctrina greca est rosa. grece lorandrum. Est aūt expositio eius rosea laurus. nam est nomē cōpositum. ex rodon qd est rosa. & dafnis qd est laurus. Ab Auicēna vocatur oleāder. A Dyas. nereon. Plini9 Rododendros nomē quidem apud nos inuenit latinum rododafnē. vocāt aūt nereon. Stefanus rododafni. & quid est. le. l. nereon
Rodo. est insula quedam.
Rodon. id est. rosa.
Rodon agria. id est. rosa agrestis alba.
Rodoleum. id est. oleum rosatum
Rodoleon. idem quod supra.
Rodonsion. id est oleum rosatum & acetum
Rodoemdium. id est. mercurialis.
Rodonoxiron. id est. rosa sicca.
Rodochantus. id est. flos rose.
Rodomel. id est. mel rosatum.
Rodozacara. .i. zucharū rosatum.
Rodoscon. id est. aqua rosata.
Rodosconia. idem quod supra.
Rogal. id est. polium.
Rogina. id est. scissura superficialis cranei. quam nos rimulam dicimus.
Rogel. id est. pes.
Rogelion. id est. almea.
Rogoson. id est. arsenicum.
Rogosoni. idem quod supra.
Roginos Paul9 capitulo de peripleumonia. id est. oresmon.
Roka. id est. eruca.
Ro kiaseos. id est. centaurea.
Rokial. id est. amomū.
Romen in confectione mitridati in antidotario virili exponitur rafanus.
Romee. id est. lapaciū acutum
Romero. id est. corona regia.
Romilia. id est. camomilla.
Romisar. id est. anetum.
Romti. id est. rafanus. pro quo lege l. fagasinon.
Ronesac. .i. ypoquistidos.

DCIX

Ronder arabice. grece & latine olibanum vel thus. Sera. libro aggre. cap. ronder autoritate Dyas. Est gūmi ex cāchi siue katech Et sūt ei9 spēs quattuor. vna ē melior & est ex terra indie. cui9 color ē smaraldin9 & sicut color melongie. & colligitur i cochijs. & figura ei9 est rotūda. & fractura eius ē angulosa: & ponūt illud hoies in olla terrea: & agitant ollā tādiu donec figura ei9 rotundatur. Et post tempus fit rubeum. & secundum est ex terris arabum. & est secundum in bonitate. & melius ex eo est masculum. & est illud quod est rotundum album: & non facile frangibile. Et qn frangiē qd est interius eius est tenax. Et quando fit fumigatio cum eo comburitur cito. Et tercium ē in bonitate sicut arabicum. & est habens

frusta minora ꝙ ipsum & declinat plus
ad colorem acori. Et quartū est de colo=
re albo. & qñ frangitur vergit color eiꝰ
ad colorem masticis. Idem autoritate
Galieni. Sapor olibani est stipticus sti=
pticitate multa. Verum album ex eo non
habet stipticitatem manifestam. Virtus
eiꝰ est q̄ calefacit in secūdo gradu: & de=
siccat ī primo vnde ē stipticū Dyas.
cap. de olibano. Thus vel olibanū lacri=
mus est arboris: que grece libanꝰ dicit̄.
qd̄ autē de arabia defertur candidum est
quod vero de india rufum. sed vtrunqꝫ
masculum est. Est tercium genus minu=
tum valde & rufum: quod mãna thuris
dicitur. Est ergo optimū thus qd̄ mascu
lum dicitur: subrufum & rotundū: & pī
gue: & naturaliter leue & fragile. & qd̄
ab igne cito incendit̄: odorē suauē copio
se emittens. Gal. vij. sim. pharmacoꝝ
cap. de thure Libanū. i. thus calefactiuū
quidem est in secundo gradu. siccatiuum
aūt in primo. Habet aūt quid stipticans
paucū. minime vero manifesta est stipti=
citas in albo scd̄m colorem. Cortex autē
eius stipticam virtutem manifestam pos
sidet. quocirca siccat generose. vt in secū
do gradu siccatiuum existat. Posse.
Sera. aut. Dyas. Abstergit obscuritateꝫ
visus. replet vlcera profunda: & īcarnat
ea. & consolidat vlcera recentia cum suo
sanguine Et quãdo bibitur olibanum: cō
fert sputo sanguinis: & abscindit fluxuꝫ
menstruorum. & cuiuscunqꝫ sanguinis
vndecunqꝫ fluat: & sanguinis qui fluit a
cerebro qui dicitur mescha. & ē species
fluxus sanguinis narium. & prohibet vl
cera fraudulenta que fiunt in ano & in
alijs membris. Quando miscetur cum la
cte & fit inde licīniū & administratur.
Et quãdo admiscetur aceto & oleo: &
fit linimentū in principio formice aufert
eam & impetiginē. & miscetur cum adi=
pe anseris & porci: & curat vlcera facta
ab adustione ignis: & scissuras pedum
que fiunt a frigore. Et quãdo miscet̄ cuꝫ
pice curat concussionē auriuꝫ. Et quãdo
miscetur cum vino dulci: & distillatur ī
aurem: ꝯfert dolori eius. Quãdo admisce
tur cū chimolea & oleo ro. & liniunt̄ cū
eo apostemata ca. mãmillarum que fiunt
post partum tc̄ confert eis. & ipsum ad
miscetur cum medicinis conferentibus
pulmoni & emplastris resoluentibus a=
postemata interiora. Et quãdo bibitur

confert sputo sanguinis: & dissoluit fle=
gma: & aufert tristiciã: & auget memo=
riã. Et quãdo bibunt de eo sani parū me
liorat eos. sed si nimis cū vino biberint
inducit maniã. & amplius cū vino occi=
dit. & comburitur olibanuꝫ quãdo acci=
pitur frustū ex eo & incenditur et infla
matur et ponitur in testa subtili et cōbu
ritur Et quando cōburis eū oportet vt
cooperias cum aliquo alio vase. quia fa
cit cum hoc ꝙ non incineratur. Cortex
libani facit fumum boni odoris. & substã
tia eius est grossior substãtia olibani: &
sapor eius est stipticus maīfeste. Et vir
tus eius est que desiccat desiccatione for
ti quousqꝫ sit in fine tercij gradus: & nō
sunt in eo acuitas et mordicatio manife
ste: & confortat et abscindit fluxum san
guis per sputū: et corroborat stomachū
laxatum et confortat. et conuenit fluxui
sanguinis ventris et vlceribus intestino
rum. Et olibanuꝫ similiter facit hoc iuua
mentum. nisi quia cortex eius in hoc est
fortior propter virtuteꝫ sue stipticitatis
Valet enim cortex fluxui humiditatum
matricis antiquarū quãdo fiunt nascalia
cum eo. et confert ad abstergendum ma
culas et cicatrices. et confert limpitudini
Fumus olibani ita colligitur. Accipe de
olibano cum forficibus paruis et incide
et inflama in lucerna et pone ipsū in vase
ex terra noua vitreato. deinde cooperi
cum vase eneo habente orificium mundū
bene et purgatuꝫ. et interpone labijs va
sorum ab vno latere aut duobus lapillū
grossitudinis quattuor digitoꝝ habentē
vt possis aspicere olibanum et videre si
comburit̄. et si flama eius attingit vsqꝫ
ad orificium vasis. sit etiaꝫ inde introitꝰ
per quem intromittere possis frustum
aliud olibani antequã extiguatur primū
penitus extinctione completa. et facias
hoc quousqꝫ habeas ex fumo quantum
vis. Et tu quideꝫ lini coopertorium eneū
exterius linitum linitione continua cum
spongia madefacta in aqua frigida. quia
quando facies hoc nō calefiet calefactio
ne forti: et coadunabitur fumus vnus
super alium. si vero non faceres hoc: cō
uerteretur fumus qui ascendit ad coop
toriū inferius: et misceretur cum cineri
bus inferioribus olibani. Incende ergo
ex olibano quantum volueris et collige
fumuꝫ eiꝰ scd̄m disciplinam quã mōstra
ui tibi. Cineres autem collige per se et

pone semotim. Et idem aut. Gal. Virt⁹ fumi olibani est calidior et siccior virtute olibani quousqꝫ reponatur ī tercio gradu: et abstergit: et replet: et mundificat vlcera oculi. queādmodum faciunt fumus mirre et storacis. Et idem autoritate Dyas. Fumus olibani sedat apostemata oculi: et abscindit cursum humiditatum ad ipm: et mundificat vlcera eius: et generat carnem in vlceribus ipsi⁹ que dicunť chilomata: et sedat apostemata q̄ fiunt in eo que dicuntur kankri. Fum⁹ autem mirre & storacis eodem modo colligitur & valet vt supra. Et idem autoritate Aben mesuay. Olibanū destruit flegma: & aufert tristiciam: & confert cordi: & auget in memoria. Auic. de viribus cordis dicit ꝙ cōfortat cor.

Roras Paulus capitulo de doloribus capitis ōmedebat īqt Roras. i. mala granata.

Rorastruz est smilax apō Dyas. & apō Kiranidā zinilax vocatur. Plini⁹ īqt smilax quā nicophoros cognominamus.

Roab ara. dactili. qui & thamara vocantur: & alijs plurib⁹ modis ſm diuersitatē specierū eoꝝ ex pte maturitatis forma rum & regionū etiā nominanť.

Rosa quid est. lege barel.

Rosa gariofilata quid ē lege qd̄ supra.

Rosa regis. id est. flos stafisagrie.

Rosa asinorum i. flos peonie.

Rosa vinee. i. flos spine albe.

Ros siriacus. exposuerunt quidam ꝙ est flos orni: & non dicūt qd̄ ornus est. sed ros siriacus est sumach Vide ꝙ vbicūqꝫ in libris de greco trāslatis habeť ros siriacus. in arabicis eisdē locis & casibus habetur sumach. Nā apud Dyas. in cap. de origano vbi est ros siriacus. in Sera. eodem loco ex verbo Dyas. habetur sumach. Itē in capitulo de moris vbi dicitť sicca & trita ponuntur in loco roris siriaci. in Serapione est sumach. Item īuenitur sirupus de fructibus in. vij. Io. Serapionis cui similis inuenitur apud Plinium & Dyas. & vbi ille habet sumach. isti habent siriachus.

Rosa zamen. i. flos maluauisci.

Rosa seni. i. resū.

Rosa persica. i. rubea. quoniā a persia habuerunt ortū.

Rosa canina. est plāta in cui⁹ radice nascitur q̄si fungus ex quo fit ypoquistidos qui fungus vocatur arabice tararib: & plāta vocatur barba hyrcina. Et est alia species rose canine que vocať rosago.

Rosa agrestis. idem quod supra

Rosa marina qd̄ est le. l. laieral marien.

Rosago. plāta est que ponit̄ in antidotario virili in potione ad scrofulas. & est species rose canine.

Rosaidicos siue restidicos Paul⁹ ca. de amissione memorie. Admiscētes inqt infrigidātia & siccātia vt rosaidicos: & mirsine. & cetera. puto ꝙ est sumach

Rosaros. i. sturnus auis.

Rosaceum. i. oleū rosatū

Rosata i. antidotū ex rosis.

Rosilo. i. aristologia.

Rosilio. idem quod supra

Rosiliab. i. amidū.

Roso. i. mala granata.

Rosoi. idem quod supra.

Rostodor. i. bedeguar.

Rosum. i. alnea.

DCX.

Rostrum porcinum. herba est longitudinis vnius digiti & eiusdē lateris pandens se sup terram amplectens eā. cuius folia ex vtroqꝫ latere sunt incisa incisuris magnis. & in eius medio leuatur stipes paruus. ī cui⁹ stipite fit quedā lanugo rotunda sicut pila: sicut facit herba senision. que cum tāgitur dissoluitur confert oppilatis.

Rostrum coruinuz. herba est quā plures dicunt consolide speciem: sed falso sicut apparet si leges sinfitum. ymo est herba vtcunqꝫ pilosa. habens quasi odorem boraginis & virtutem cōsolidatiuā.

Rotab. i. dactilus.

DCXI

Rotabea vel rodbaba. Sera. libro aggre. capitulo rodbaba quādo est humida & recens dicitur assaxfasa. quādo est sicca dicitur akes. & est species leguminis sic nominata. Et idem autoritate Dyascoridis Primo quādo nascitur est similis andacuche que nascitur in pratis. sed quando est cōpleta habet folia subtiliora ꝙ folia ipsius & habet ramos similes ramis andachuche. & sunt ei semina in magnitudine lētis tortuosa sicut cornua. Aliquando desiccatur & administratur cum alijs rebus. & preparatur cum sale. Et idem autoritate Galieni. Sapor huius grani est stiptic⁹ sicut sapor lentis. Et virt⁹ ei⁹ ē ca. caliditate tēperata. & exsiccatio ei⁹ ē

amplior exsiccatione lentis: & comedit sicut leus: Et ide autoritate Ysaac. Benaraz Affaxfafa nascit super aquas & non siccatur in estate neqz hyeme. Et io nominatur humida. & quod de ea admi nistratur est semen eius & folia: & e ca. & hu. & est in eo inflatio. & ideo auget sperma & incitat coitum. & auget iuuamentu medicinaru que faciunt ad hoc. & semen eius ingreditur in pluribus cofectionibus fortibus. Et quando fit emplastrum cum folijs eius confert mebris que indigent sedatione doloris eorum. & est conueniens cibo animaliu.

Rozaz. .i. cerusa.
Rozazi. idem quod supra
Rozatach. .i. litargiru.
Ruasnini. est spes miconis.
Ruan. .i. marmor.
Ruam idem quod supra
Rubea tinctorum quid e. le. l. eritrodanum
Ruben. i. radix queda que affert de barbaria. siliter ruben. i. caseus.
Rubea consolida. i. bistorta.
Rubeum. .i. acatia
Rubicar. .i. sinopida.
Rubien. i. cibus coueniens & sapidus. et est caseus recens.
Rubinc. .i. sipia abluta
Rubie. .i. os sepie.
Rubien idem quod supra.
Rubia .i. rubea tinctorum.
Rubidus panis. i. recoct? & rubefact?.
Rubrica. i. sinopida. p quo le. l. lepnia.
Rubus quid est. le. l. fulach.
Rubsus. .i. liquiritia.
Rubsusi. i. herba que rubea vocatur.
Rugge. idem quod supra.
Rugesar. .i. cimbalaria.
Rugesari idem quod supra
Rumani vel ruman. i. malu granatu. ide romania. i. cibus qui inde fit.
Rume. .i. malu granatu.
Rumes. .i. lapatiu.
Rumesarch. .i. pimpinella.
Runegi. i. lapis similis cancro. quidaz dicunt qd est cancer in lapide conuersus.
Rusatu. .i. es vstum.
Rusauigi. idem qd supra.
Russaceruí. .i. semem genitale.
Rusne. .i. zirumbet. & e species zedoarie.
Rusnen. .i. tri de pasta.
Rusenritrias .i. ros siriacus
Ruseriero idem quod supra.
Rusmc. .i. tri que fiunt ex azima pasta.
Rusmi. .i. cepe agreste.

DCXII.

Ruta latine & grece. arabice vero radeb vel alselep. Sera. li. aggre. capi. radep autoritate Dyas. Radeb. i. ruta. & est de ea domestica & siluestris. sz siluestris est magis ca. q domestica: & magis acuta: que escis e non bona: sed domestica. & maxime illa que oritur circa arborem ficus: vel circa cucumeres est conueniens cib?. Et aliud genus rute siluestris que nascit in macedonia & i gallicia asie qua moli ciues appellant. & aliqui armola eam vocant. frutex est vna radice virgas multas habes folia latiora plus q domestica: sz mollia. & odorem grauem habentia: & flore album: & capita maiora q domestica: & i trib? partib? diuisa. huius semen obrufu & trigonum gustu amarum est. hec in antiquo tempore colligitur. cui addito melle: & vino: & felle caponis: & croco: & succo maratri caliginem oculis detergit. Posse. Gal. septimo simpliciu pharmacoz capitlo moli. Quida hmoi rutam siluestrem nominant. quidam aut armolam. Virtus aut eius subtilis est & calida scdm quartum gradum. vnde & incidit grossos humores & dyaforat: & ad vrinationem prouocat. Et idez octauo simplicium pharmacoru capitulo pigamu. Pigamu. id e. ruta. Siluestris q dem ex quarto est gradu calefacientiu & siccantiu. doestica vero ex tercio Est aut non solu acris gustu. sed etia amara quo incidere & dyaforare habet grossos & viscosos humores. propter eande autem virtutem & per vrinas euacuat. quimymo & subtiliu partiu est. & ventositatis destructiua. Et idcirco ad sputationes conuenit: & animositates que ad venerea pertinent. & dyaforat & siccat moderate. est enim de fortiter desiccantib? farmacis Serapi. autoritate Dyasco. Ruta est de rebus magis conferentibus inflationibus & ventositatibus. & ipsa extinguit libidinem coitus. vnde domestica & siluestris sunt ambe calefactiue adustiue prouocatiue vrine & mestruorum. Et quando comeditur ruta: aut bibitur stringit ventrem. Et quando sumitur in potu ex semine cuiuscunqz

quãtitas vnius caluf cum vino est medicamen conferens multuz medicinis mortiferis. Et quãdo comeduntur folia eius sola: aut cum ficubus siccis & nucib? auferunt nocumenta medicinarũ mortiferarum: et est vltima medicina contra maliciã venenorum quãdo admistratur sicut diximus. Et quãdo comeditur et bibitur ruta semper abscindit sperma. Et quando coquitur cum aneto sicco et sumitur sedat torsiones. Et quãdo administratur in hunc modum confert dolori lateris: et dolori pectoris et asmati: et tussi: et apostemati pulmonis: et sciatice: et dolori iuncturarum: et rigoribus. Et quando coquitur in oleo et ponitur in cristeribus confert inflationi matricis: et inflationibus et doloribus recti intestini. Et quando teritur & conficitur cum melle et linitur supra collum matricis confert dolori eius et suffocationi matricis. Et quando coquitur in oleo et bibitur occidit: et expellit lumbricos: et conficitur cum melle et fit emplastrũ dolori iuncturaruz: et dolori ex concussione. Et fit emplastrum cum ea et ficub? hydropisi carnose. Et quando coquitur cũ vino vsqz ad consumptionem medietatis vini & bibitur. confert speciei humide hydropisis Et quando comeditur sola sicut est aut sallita acuit visum. Et quando fit emplastrum cum ea cum sanich super oculum sedat dolorem eius. Et quando terit̃ & miscetur cum aceto & oleo rosarum. & fit linitio cum eo sedat dolorem capitis. Et quando intromittitur in naribus ipa aut succus eius abscindit fluxum sanguinis ab eis. Et quando admiscetur cum nitro & fricatur inde morfea alba aufert eam. Et quando fit emplastrum cum ea cum melle & albumine super empetigiez confert ei. Et quando succus rute calefit in cortice granati: & distillatur in aurem confert dolori eius. & miscetur cum succo feniculi & melle: & fit collirium cum eo: & confert dolori visus. Et quando miscetur cuz aceto & oleo rosarũ: & cõficit̃ cum cerusa: & fit linimentũ cum ea confert herisipile & formice & vlceribus capitis humidis. Et ruta quãdo masticatur post comestionem ceparuz & alliorum aufert fetorem illorum. Rutaz venenis resistere mustele docent. que quando cuz serpentib? dimicature sunt cibo eius armant̃. Docuit etiã rex ponticus qui cum fratris sui timeret insidias: rute folia cũ duab? nucibus & totidẽ caricis admixto sale ieiunus acceperat. Agrestis si sumatur nimis de ipa occidit. Et quando ipa colligit̃ maxime cum inceperit apparere flos. si carnem tetigerit vlcerat & facit inflare cũ pruritu. quare oportz q̃ vult eã colligere. q vngat manus & faciem cum oleo rosaz. Et extimauerunt quidam. q si succus eius aspergatur sup pullos gallinarum non comedit eos miluus. Et putant quidam q illa que nascitur in macedonia prope fluuium qui dicitur archimon: quando comeditur occidit. Et loca in quibus nascitur sunt loca serpentum plena. Sed semen eius quando bibitur cõfert doloribus intrinsecis. & ipm ingreditur in confectionibus medicinarum et est iuuatiuũ. Et idez autoritate Rufi. Ruta domestica est medicina maxima iuuatiua intestinis interioribus: & confert visui. & gummi eius est ca. in fine tercij gradus. sic. in tercio. curat vlcera oculi quando puluerizatur super ea. & cõfert scrofulis q̃ fiũt in gutture & subascell'.

Rutela. est genus arance. & vocatur tarantula.

Rutesicar .i. nasturciũ.

Rutinor. .i. abrotanũ.

Rutib. est quod facit stare sicut stat homo cum erat tenens faciem suam & ventrem super terram.

DCXIII.

Rhule arabice. latine ren Sera libro aggre. capitulo. Rhule autoritate Galieni. Renes sani sũt ex piscibus illis qui stinci dicuntur. Et quidam deferuntur ex babilonia. & quidam ex india. Et ex eis sunt qui generantur i mari cozũ. Et ex eis sũt qui reperiũtur in regione lodie: & sunt species stellionis aquatici. & ipsi quidem desiccant̃ in tempore autumni. Dyascorides. Stincus animal est qd̃ & in india repit̃ quadrupes simile lacerte. & multo mai? & longius & ventosius: aptum ad venereos actus. sed in nostris partib? habet̃ eque paruulos sicut sunt lacerte nouiter orte: & in aqua sunt degentia Posse. Sera. Quando sumitur in potu ex eo qd̃ est iuxta renes stinci: incitat fortiter libidinẽ. Et hec medicĩa igredit̃ i ↄfectionib? ad excitandum desiderium coitus. Et idem autoritate Alcanzi. Si bibitur ex renibus ipsis solum facit erectionem

nimiā virge adeo ꝙ oportet fieri medici nam extinguētē ipsū: est calide cōplexionis: & auget sperma & libidinē. Et melior ex hoc pisce est ille qui est maior & piguior Dyas. Faciūt ad venereos vsus caro eius vno ciato potetur. Nā si plus sumatur neruos ledit. Paulus capi. de stinco. ca. cōplexionis est & hu. i. iij.



Abates est nota gaudij
Sabat. id est. salsa que fit cū aceto.
Sabar. id est. aloe.
Sabasa. id ē. cocule que a sancto iacobo apportantur: postꝙ exterior cortex fricando ablatus fuerit: & margarite similanē
Sabanum. i. panniculi qui sunt intra grana granati. vel bombicinus pannus
Sabagit. i. cibarium cū iure vel salsamenta liquida in quibus tingitur aliquid vt caro vel aliud.
Sabauri. .i. subtilis.
Sabacen. .i. nabach.
Sabran. .i. esula.
Saber. .i. aloes.
Saberemi .i. esula.
Sabel vel sebel. i. caro rubea crescens super albedinē oculorum ex venis cōtexta ad modū rhetis: & palpebra inuersatur & fit rubea & aspera.
Sabolenegi. .i. emathites.
Sabdenegum idem quod supra.
Sabibonilchimi. i. bona succositas anteꝙ sanguis fiat.

DCXIIII.



Abon. i. formicariū. latine sapo. Sapo fit ex forti lixiuio & quacunq; pinguedine: cuius multe sunt species. Est em̄ spataréticus qui dicitur eo ꝙ incidit vt spata. & iste vocatur iudaicus quo iudei lauāt sericū. Et ē alius gallicus: & alius muscatus: & alius mollis & niger. & vocatur spatarentus Sera. li. aggre. capitulo sabon aut. Pauli. Virtus eius est que abstergit & purificat & est ca. & vlcerat corpus: & est fortis in hoc. & est bonū ad maturandum apostemata dura: & ad tollendū saniem: & ad mollificandum apostemata dura. Et idem autoritate Rasis. est ca. & vlcerat corpus: & est fortis in hac operatione.
Sabor. .i. aloes.
Sabot. est nomen cuiusdā piscis. & est spmula.

Sabonion. .i. spelta.
Sacamine. .i. mora celsi.
Sacadulion. est portulaca siluestris laxatiua & lacticiniosa.
Sacach. est rosa rubea vehementer.
Saccaron. est mel in arundibus collectū candidū: dentibus fragile: ad auellane magnitudinem. & est zucharū aster.
Saccara. idem quod supra.
Sachabachabemenon. i. flos papaueris.
Sachabic. est flos papaueris albi.

DCXV.



Achabenz arabice. grece & latine serapinum. Sera. libro aggregat. capitulo sachabeng siue sachabenigi autoritate Dyas. Est gūmi cuiusdam plante similis galbano in figura sua: & ē vna ex speciebus ferule. sic apparz ī lrā ferula. Melius aūt ex eo ē clarz exterius rubeū: & iterius albū. Odor eius ē inter odorem asse & odorem galbani.
Posse. Sera. autoritate Dyas. Confert dolori pectoris & attritioni lacertorum: & tussi antique: & aufert superfluitates grossas que sunt in pulmone: & curat epilenticos & spasmum cum facit declinare caput ad posteriora: & valet dolori splenis & paralisi: & illi qui amisit sensum & motum alicuius membri causa frigiditatis q̄ accidit neruis: & custodit corpus a frigore. maxime vero a frigore febrium periodicarz. & fit cū eo inūctio in doloribus magnis: & confert. Et quādo bibitur cum ydromelle prouocat mēstrua: & interficit fetum. Et quando bibitur cum vino confert morsibus venenatis Et quando odoratur confert suffocationi matricis. Et quando linitur cum aceto super cicatrices attenuat eas. & ipsum abstergit vestigia vlcerū oculorum: & confert obscuritati visus: & aque que descendit ad oculū & prohibet eā. et dissoluitur sicut dissoluitur aq̄ cū amigdalis amaris vt ruta aut pane calido et sic administratur ad ea que diximus. et est cōtrariuz venenis mortiferis. et aliquando teritur cum aceto et linitur super ordeolum et aufert ipsum: et confert colice. Et quādo sumitur in potu: aut fit cum eo cristere purgat flegma grossum quod est in iuncturis: et mollit ventrem mollificatione cōpetēti: et cōfert emorroydibus qn̄ sumitur simplex aut cōpositū: et ē cōueniēs medicinis laxatiuis acutis: et expellit ventositates grossas: et dissoluit lapidē. et cōfert

rigoribus febrium: & auget sperma: & ē bonum epati: & purgat aquam citrinam & confert pūcturis scorpionis: & ꝯfert ventositatib⁹ intestinorum & costarum & purgat flegma viscosum. & dosis eius simplicis est a.ʒ.j. vsqȝ ad aureū.j. infusi aliqua decoctione: aut in aqua rute: aut aq̄ mellis: aut fenugreci. Et si admiscet̄ cum alijs medicinis infrigidatur. & sic dosis eius est a.ʒ.s. vsqȝ ad ʒ.j. Et meli⁹ est illud cui⁹ color declinat ad rubedinē & est clarum habens odorem bonum: & acutum saporem: & confert doloribus emorroydarum quando bibitur simplex aut compositum: & est conueniens admi nistrari cum medicinis laxatiuis: & pro hibet difficultatem aut grauedinem eaꝝ super naturam: & resoluit ventositates grossas que generant̄ i corpore Gal. viij. sim. phar. capitulo de serpino. Se rapium. id est. serapinum opos est ca. & subtilium partiuȝ similiter alijs opis. ha bet autē & quid abstersiuū quo & cica trices que ī oculis expurgat & subtiliat quinymo suffusionib⁹ propter grossiciē humorum fientibus bonum ē farmacum Ipsa vero planta ex qua fit ferule similis existens debilis & inutilis est. nomīatur autem principalius illa serapinuȝ. Opos eni eius ab vrentibus nominatur ita sicut & alia multa propter defectuȝ vocabu li nominanus abusiue. melius erit ipsum non serapinum. sed opos serapini dicere

Paulus capitulo de serapino calida ē & sicca ī tercio gradu. & ipsū dissolutū ī succo rute frangit lapidem: & facit vri nare. & fit collirium contra pannū ocu lorum: & confert obscuritati visus & a que descendenti ad oculum. Cuius rece ptio est hec. Recipe serapini.ʒ.j. dissolua tur in.ʒ.j. succi celidonie. zuchari.ʒ.ij. & distellet̄ cū lacte mulieris ana. eq̄liter.

Sachasi. .i. filix.

Sacharch. .i. papauer nigrū. cuius flos est rubeus totus.

Sacra herba. .i. berbena:

Sacer ignis. .i. iguis persicus.

Sacceatū. id est. vinū ex fece saccis exp̄ssum.

Sacheifacirosa .i. spica.

Sacilio. .i. affodillus.

Sachilio idem quod supra.

Sachilie lūcenea. id ē. rosa regis. & alio nomīe vocatur chiscebeniū.

Sachidalion. .i. affodillus.

DCXVI.

Rachiliemenie arabice. grece bli toci: vel bliton: vel olus iamenū vel olus coxilides. latine vero beta agrestis: vel blitis Sera. libro ag gre. capitlo sachiliemenie: siue sachalaia mena autoritate Gal. Sachiliemenie. id ē olus iamenum omnibus notum. Virt⁹ ei⁹ est frigida & humida in secundo gradu.

Posse. Sera. autoritate Dyas. Herba ipsa comeditur & mollit ventrē. & non est omnino virtus in ea ex rebus medici nalibus: & habet in se aqueitatē multā plus ꝙ omīa alia olera. Et quando fit em plastrū cū ea super apostemata ca. ꝯfert & sedat sitim & tussim que fiunt a calidi tate. Et ipm̄ est pauci nutrimenti quādo comeditur: & tarde penetrationis. Et idem autoritate Ysaac. Quando fit em plastrum cum radice ipsius confert vlce ribus que dicuntur faui a quib⁹ emanat humiditas similis melli. Et idem autori tate Habyx est fri. & hu. in secundo. Hu miditas eius est amplior ꝙ humiditas la ctuce & cucurbite. & substantia ei⁹ est aquosa non habens in se grossiciem. quia cito descendit & mollit ventrē. & ideo modice redditur nutrimentū ex ipso. Et exprimitur succus foliorum & miscetur cū oleo rosarū: & confert dolori capitis qui accidit a calore solis. Et quādo coq̄ tur herba ipsa & proijcitur super ipam oleum amigdalarū: & succus maloꝝ gra natoꝝ dulciū. ꝯfert tussi sicce que est cū caliditate & aspitate pectoris Dyas. Blitis fri. est & hu. nimis relaxat: & co mestus ventrē mollit. eustomach⁹ est et indigestibilis hūidi corpis meticamibus nō facit. natura ei⁹ sine acrimonia visa ē ventrē vsqȝ ad colerā plerūqȝ conturbat Et idē autoritate Hippo. precipit ad sistē da nimia menstrua feminarū in cibo dan dum. clauos. i. porros pedū imposito co liniri & compriini credunt. Succus eius ex vino dat⁹ vtiliter scorpionū venenis resistit. quibus etiā putant ipsum tritum & impositū plagis mederi.

Sachilie. .i. affodillus.

Saclinotus. .i. pulegiū.

Sachilic būcena .i. rosa regis. & alio no mine vocatur sabachiscelnenā.

Saclinabiam. .i. abrotanū.

Saclinopus. idem quod supra

Sacholochadea. est nomē cuiusdam ver mis habentis quattuordeci pedes.

Sacholomas·id est·stolimas: pro quo lege literam cardus siluestris·
Sacholamos· idem·
Saccon·id est·prima species calcanti·
Sachubi fandaricon·id est·scolopedria
Saculon fandericon·idem quod supra
Sacundulion·est portulaca siluestris q est laxatiua valde·
Sacudeum· id est·allium agreste
Saccupalea quid est·lege l·cinosbatus·
Sadaf· id est·coclea marina
Sadafa·i·qd fit de cocleis q apportantur de sancto iacobo postq exterior cortex fricado ablat? fuerit: & sil'ane margarite

DCXVII·

Sadaram saderna· Sera·libro aggre·cap·Sadaram: & est dictum in lingua persica nigrum cadaka: & est res nigra cum q tingūtur ligna in chaaman·& est herba vel succus magne nigredinis: ingrediens in medicinis odoriferis & zebara·& est algalia habens odorem bonum: & ingreditur i medicinis ad multa hmōi·est fri·& sic·i·iij·gradu·Et idē aut·Aben mesuay·Est fri·& sic·i·iij·gradu & stipticū phibet sanguinis fluxū: & confert casui capillorum
Sadar·id est·agrifolium·cuius fructus dicitur nabach·
Sadage· id est·folium·
Sades quid est·lege literam ostracorum
Saderna· id est·nigrum·
Sadenig· id est·pulegium·
Sadenigi· id est·ematites·
Saderna· id est·sadaram·
Sabeb id est·ruta·
Sadurum· id est·scotomia·
Sadurief· id est·amomum·
Saduriar· idem quod supra
Safati· id est·pustule faciei·
Safas est illud quasi stannum quod remanet quādo efficitur cerusa & ei? subtile ē cerusa virtutes ei? sunt in affideos·
Safan· id est·album·
Safara· id est·abrotanum·
Safar· id est·gariofilus·
Sefarum·id est·oleū i quo ē īfusū ferruz
Saffaf· id est·salix·
Saferetrum· id est·basilicon·
Safer· id est·subet·
Safena ē vena que est sub cauilla pedis·
Sagapinum· id est·serapinum·
Sagaos· id est·nitrum·
Sagarion· id est·abrotanum·
Saginatus· id est·pinguis·
Sagimen· id est·berbena
Sagi· id est·panicum·
Sagonu· id est·agnus castus·
Saginon idem quod supra·
Sagofilon· id est·millefolium·
Saguasara· id est·abrotanum
Saguar· id est·alumen·
Saguari· idem quod supra·
Saba·est species consolide·
Sabara subez·vel subezia·id est·vigilatio dormitatiua·
Sabade· id est·sapurios·
Sabasa· id est·morbillus·
Sabati· id est·album·
Sabanicus·est genus cibarij·& ē oposita
Sabati scelneman·id est·rosa regis·

DCXVIII·

Sabanc arabice·grece tymbra·latine saturegia· Sera·libro aggre·capitulo sabanc autorita te Dyas·Sabanc siue Sabater est planta omnibus nota·Nascitur in locis saxosis & asperis·& est similis thimo·nisi q2 folia eius sunt maiora & molliora: & habz spicā plenā floribus: quorum color tendit ad citrinitatem & viriditatē·Et virtus eius est sicut virtus thimi·& admini stratur sicut thimus: & est ca·& sic·i qr to gradu: & ponitur in cibis· & quedaz ex eis sumitur in ortis: & est debilioris operationis q alia·& ipsa est magis conueniens in cibis·quoniā acuitas eius est magis remissa· Posse·Sera·Virtus tymbre est calefactiua multum & desiccatiua: & resolutiua: & prouocat vrinaz & menstrua: & expellit fetuz: & facit excreare supfluitates a pectore·Et idem aut·Aben mesuay Saturegia ē ca·& sic·in tercio gradu & magis agrestis·& proprietas ei? est q expellit superfluitates que sunt in stomacho: & prouocat menstrua: & acuit visum debilitatū ab humiditate·& ideo comeditur in hoc casu cuz rafano & bederaos: & cōfert dolori sciatice quādo fit emplastrū cum ea cum frumēto trito: & agrestis fortior ē dōestica
Sabaphach scdm Auic·est de summa bothor vlceratorz·& dicit saphati incipiēs est bothor prouexieleuf diuise medicatione locorum·deinde vlceratur vlceribus crustosis & sunt ad rubedinem declines & quādo mittunt virus nominatur serc gi sabafan·Aliqui dicunt q sabapha sūt macule rubee q sūt i facie cū pustul' puis
Sabafad· idem quod supra·

Sabasari idem quod supra
Sabalide idem quod supra.
Sabic est interfector patris sui: & est sa tirion.
Sabik. id est rosa rubea vehementer.
Sachasules id ē. apostemata cerebri
Sachaik alnectā. i. flores papaueris rufi & est similiter panniculus accidēs oculo ex inflatione venarum eius apparentiū in superficie coniunctiue & cornee.
Salkaich elnemē idem quod supra.
Salalistes id est. lapis.

DCXIX.

Salamonica ē herba secūdū Auicennā li. ij. in proprio capitulo. q̄ iuenitur in montibus hyspanie similis aneto humido: & folia eius sunt sicut malua: & poma eius sunt parua: & inuoluitur super arborem sicut volubilis. vulgus enim extimat quod ex eo fit sal armoniacū. ē resolutia & exsiccatiua. ofert posita cū aceto sup herisipilam. & linitur sup apāta flatica & sup vlcera ambulatiua: & linitur super podagrā & cōfert ei supponit̄ cū oleo ro. ad dolorez matricis & linit̄ sup morsicatōem scorpionis
Salchzubaret id est. spoliū serpentis.
Salmacina id est salsa.
Salsa. id est. argilla vel creta noua.
Salethea id est. cassialignea.
Saleghea idem quod supra.
Salen id est. sanguis draconis.
Sale id est. auena.
Saleremi id est. esula.
Salmentana id est. platocimınum.
Saler id est. aloes.
Salis equina id est. cauda equina.
Salix quid est lege literā chulef.
Saliunca. i. spica romana. genus herbe q̄ radiculas & folia subrufa habz: & flores similes viole plurimos: q̄ a terra refossa in modum scopulorū constringitur. Nascitur autem in lapidosis locis sūmis: & in norica regione. Illa vocata est optima q̄ ē odorifera & sine sablone: & recens plurimos ramos & radices habēs. post eandē que & spica celtica quāuis infirmior sit Dyas. Quidā mentiētes dicūt ipsam esse spicam celticā: & pro ea ipsam vendunt
Saliola id est. centaurea.
Saliua Paulus in proprio cap. Fortis operationis est illa q̄ ē famelici hoīs & ieiuni: & proprie cuius cōplexio est ca. vsqz ad emperigmē: & cōfert palpitatōi palpebre & albuginı: & interficit venena omnia.

Saluede id est. rubeus.
Saluicula id est. centaurea.
Salpinga. id est. fistula qua sugitur aliquid existens in aure.
Saluia vsualis quid est. le. elilfagus.
Saluia romana idem quod supra.
Salorbia quid est lege bachille.
Saloca id est. cassialignea.
Sal costum id est. sal gemma.
Salmozan id est. piretrum.
Salu id est pastinaca.
Salustran id est. bdellium.
Salmuria quid est lege garus.
Salsugerum id est. almuri.
Sal quid est lege malk.
Sal metallinus id est. sal gemma.
Sal alkali vel alkal fit ī hunc modum: accipe de herba kali. que alio nomīe vocat̄ vsnen & fac in terra foueam magnam & iple foueam ex herba illa dum est recens & accende ignem in ea: & quando erit illa herba combusta: pone de alia sup eam & fac ita: donec fouea erit plena ex illa herba bene cōbusta: & dimitte extingui ignem et īfrigidari cinerē. deinde detege sub cinere fouee: quia tu inuenies salē nigrum petrificatum vel coagulatum in magno globo in fundo fouee.
Sal capadocium. id est. sal vsualis.
Sal anderene. i. sal alexandrinū vel lucidū & est sal nitrum.
Sal taculum debet dici sal coculum: & ē sal cōbustum: pro quo lege malk.
Sal armoniacū dicit̄ quia ī armeīa repitur quod dicunt quidā ex herba fieri licet falso: & quid est & quomō fit le. nusador.
Sal tragesicū. illud nō habemus vt ī alexandro.
Sal petisū ē fuligo nata ī tectis balneorum
Sal nafricus est sal nigrum.
Sal masse est sal vsualis.
Sal lucidum id est. sal nitrum.
Sal gēma dicitur: quia clarum est vt gēma & est vena terre: & ē ca. & sic. & habet effectum salis armoniaci. fit ex eo suppositorium.
Sal nitrum & baurach. i. affronitrum: & quoddā est naturale: & quoddā artificiale. vt apparet si le. baurach.
Sal mineralis ē species salis que reperit̄ in mineris montiū: cuius virtus est satis corrosiua & desiccatiua: quod inuenies si le. malk.
Sal arsenicum. id est. arsenicū sublimatū
Sal panis. id est. vsualis: pro quo le. malk.

Sal indus est in colore salis & dulcedine
mellis· vt Auicenna quarto canone fen
prima de asperitate lingue: & est zucaruz
qđ inuenitur coagulatum super cannam
mellis in india sicut sal: loco eius ponun
tur candi: lege zucarū·
Sal taberzet ·i· sal gēma: illud vocabulū
ponit Auic· iij. canone cap· de cura reten
tionis vrine·
Sal sodome quid est le· malk·
Sal aebroch ·i· sal alchimistarum·
Sal sacerdotale est quedā ǫpositio: sicut
ponit in antidotario virili·
Samatalarabi ·i· gūmi·
Samada ·i· simia·
Samedar ·i· embotum·
Sanabar est spēs pini·
Sanamunda ·i· gariofilata·
Sanarion ·i· afrodillus·
Sanbac ·i· sambacus·
Sathanati est fructus arboris sidre·
Sandaraca quid est le· sandaros·
Sandarx est spēs tribuli: & similiter que
dā regio sic nominata·
Sandachias ē herba que vocat testiculus
vulpis·

·DCXX·

Sandaros vel baratin vl' gressa vel
sandaraca ara· grece gium; latine
vernix· Sera· libro aggre· cap·
Sandros ·i· vernix: & est gūmi· ca· & sic·
cōplexionis ē in secundo gradu. Et idem
autoritate Abix Ca· est & sic· s; caliditas
est pauca. est enim simile karabe sed non
ita durum: & in eo parū est amaritudis
& affertur a terris christianoꝝ· Paul9
cap· de vernice· Vernix est gūmi cuiusdā
arboris que in christianoꝝ ptibus nascit
que arbor iuniperus vocatur· vnde ab ea
tempore estiuo quedā gummositas egre
ditur que actione caloris exiccatur & in
duratur: & dicitur vernix· que cum col
ligitur est albi coloris: & cum antiquat
est subcitrini: & cum pl9 antiquatur est
subrufi coloris: quecunq; sit dummō sit
lucida & clara eligēda est· Et dicitur eti
am vernix quoddā quod ǫficitur ex oleo
seminis lini & vernice: & inde illiniunt
vel consolidantur colores picturarum:
habet autem vernix virtutē conglutinā
di ex viscositate sua: & clarificādi: & cō
seruandi quod satis patz· Nam pictores
supra alios colores ponunt vt lucescant
& alios colores conseruet· Possedo·
Vernix autē qđ est gūmi absq; cōfectōe
valet contra fluxum sāguinis ex naribus
si puluis eius confectus cū albumie oui
temporibus & fronti superponat: cōtra
vomitum colericum fiat ex puluere eius
emplastrum & olibano & albumine oui
& stomacho superponatur· Idem etiam
fiat contra disinteriam addito aceto &
superponatur pectini: puluis etiam eius
in ouo sorbili datus valet cōtra vomitū
colericum & disinteriā: valet etiā puluis
cōtra interiorem & exteriorem solutōez
Sera· predicto li· & cap· Vernix ǫfert
catarro quando fit fumigatio cum ea: &
desiccat vlcera: & abscindit sanguinem
menstruum· Et idem autoritate Bedigo
ras· de proprietate eius est conferre ca
tarro & desiccat fistulas: & ē sicca & ca
lida i secūdo gradu: euellit supfluitates
flegmaticas que sunt in stomacho & inte
stinis: & occidit lumbricos et ascarides
et confert fluxibilitati neruorum que ac
cidit a frigiditate et humiditate et reple
tione· Et idem autoritate Abix· Quādo
fit suffumigatio cum eo confert catarro
capitis: et quando pulueriʒatur super vl
cera desiccat ea· Et idem autoritate Ata
bari· Sandaraca est similis karabe in vir
tute sua: et confert fumigatio eius corize
et desiccat fistulas: et confert sputo san
guinis et emoroidibus. et est gummi ci
trini coloris simile karabe: sed non ita
duruz sicut karabe: et est in eo parū ama
ritudinis: et affertur a terris christianoꝝ
et virtus eius est similis virtuti karabe·
Et quādo fit cum ea fumigatio confert
fistulis: et quādo accipitur ex sandaraca
et oleo ro· et linitur cum eo: confert scis
suris que fiunt in membris et manibus
et pedibus: et si non inuenis pone loco
eius pondus tercie partis plus pondere
ipsius de karabe: quod dixit Galien9 esse
gummi haur romane· Vbi sciēdū ꝙ illud
vocabulum sandaraca aliter intelligitur
in libris arabū: et aliter in libris grecoꝝ.
nam arabes pro sandaraca intelligūt ver
nicem sicut dictum iā est: sed greci pro
sandaraca intelligunt quendam lapidem
rubeum ignei coloris· vnde Plinius san
daraca affertur a ponto et capadocia: et
sicilia: et est lapis ignei coloris Dyas·
cap· de sandaraca· In eisdem locis nascit
vbi auripigmentū· hoc idem dicit Dyas·
cap: de arsenico: et dicit ꝙ eligenda est
sandaraca que est colore rufa valde: et
facile teribilis: et crepula: mūda: colorez

habēs cinnabari & odorē sulfuris: vtus est ei similis arsenico: vnde ē caustice virtutis & tiaforetice & stiptice: resine mixta allopitias curat. cum pice vngues leprosos excludit: oris vulnera & narium curat. omnes pustulas cum oleo purgat oleo mixta pediculos curat: pustulas cuz adipe mixta mundat: condilomata ani compescit: empicis cuz melle & vino vtiliter datur: fumigio tussim prohibet maxime resine mixta: fumus ore acceptus vocem limpidat. cum melle accepta sicut electuarium asmaticis medicatur siue voci obtuse cuz resina vt catapucia accepta Ysaac in viatico similiter sequitur modum grecorum. sicut cap. de dentibus putridis: & cap. de morfea. Similiter Galienus in antidotario minori i antidoto illo qd incipit medicamen ad polipū narīū.

Sandarachia ·i· sandaraca·

Sandare suotí ·i· timiama fusile·

DCXXI·

SAndal arabice: grece & latie sandalum. Sera. libro aggre. cap Sandali. id est. sandalum deferē ex siri: & est album & rufum & citrinū. est fri. in tercio. sicca in secundo. Et melius ex sandalo est citrinum pingue: post citrinum rubeum: & est magis siccum citrino & post ipsum album. Et idem autoritate Albugerig. Album est fri. & siccū in tercio gradu: sed citrinum et ru. sunt fri. in tercio & sicca i secundo Posse. Serap. autoritate Aben mesuay. Cōfert dolori stomachi & epatis ex colera ru. & rubeum est frigidius albo & citrino: & est magis iuuatiuum. Nam ipsum prohibet fluxum humorum ad membra: & ē sicut fausel in frigiditate & siccitate: & fortificat gingiuas & stomachuz. Et idē autoritate Aben mesuay. Confert cardiace cum fe. quando linitur cum eis super cor. Et idem autoritate Ysaac benaran. Conueniunt calefactis: & conferunt debilitati stomachi: & cardiace que accidit a colera quando teruntur: & miscentur cum aqua ro. & applicantur exterius: & quando cōficiuntur cum aqua ro. & pauca camfora & liniuntur inde tempora cōfert dolore que fit a caliditate: & quando miscetur cum vna quātitate sandali albi media quantitas sarcocolle: et conficitur cum albumine oui: & ponitur super tempora: & confert dolore colerice: & prohibz descensum catarri ad oculum: & linitur cum eo in balneo: & prohibet ardorem psilotri: & sandalum rubeum est frigidi? albo: & quando miscetur cum succo solatri aut semperuiue aut portulace aut lenticule aque: confert podagre ca. & apostematibus: & prohibet humores ab illis membris: & melius ex sandalo est citrinum pingue: & post citrinum rubeum: & est magis siccum citrino: postea albū. Et idem autoritate Albugerig: Albuz est fri. in tercio gradu: teritur & resoluitur cum aqua ro. & i catarris ca. ponitur in fronte et in stomachis calidis et infrigidat ea: et confert fe. ca. et birsen et stomachi debilitati: sed citrini et rubei sunt fri. in tercio sic. in secūdo: non habētes stipticitatē neqz ponticitatē rosarū: et quādo dissoluuntur i aqua ro. et ponunē supra stomachū conferūt fe. acutis et debilitati stomachi et dolore que fit a caliditate. Et idem auto. Atabari. Rubeum est frigiti? albo: et liniuntur cū eo apata ca.

Sanamen ·i· abrotanū·

Sanchanachi. id ē. quidā fruct? arboris siore.

Sandras est regio quedā.

Sanmagentoram. i. gūmi abietis.

Sane ·i· tumores qui fiūt cito et cito recedunt.

Sandax est herba de qua tingitur blau? color.

·DCXXII·

SAnich ara. latine piscis. Auiē. libro scdo cap. de piscibus meliores pisces sunt illi qui non sunt magni valde et qui non habent carnem duram neqz siccam: et in quibus non est pinguedo multa neqz mucillago: in qbus non est malus sapor neqz odor: et quorū sapor est suauis sunt cōuenientes: et qui sūt pingues nō supfluam habētes pinguedinem neqz grossam neqz vt sepum: et illi quibus non cito aduenit fetor: et illi qui sunt minores: et eligitur ex piscibus duram carnem habentibus ille: qui est minor: et ex habentibus mollem carnem ille qui est maior et de illis qui habent fluxam carnem: fallit? melior est eo qui est recens. In locis autem in quibus morantur electio: quoniam illi qui morantur in locis petrosis meliores sunt. deinde in arenosis. et eliguntur in aquis dulcibus currentibus in quibus non sunt sordes: et non sunt limose. neqz lacunales. neqz campestres: et non sunt de lacunis puis

piscis

nota

que flumina non bibunt & in quibus nō sunt fontes· Et pisces quidē marini sūt laudabiliores & sbtiliores: & melior species est illorum qui non sunt nisi in mari & pelagini: & qui moranť ī aq̄s discoopertis flatui ventorum sup se sunt meliores illis qui sunt ecōtrario: et illi qui moranť in aquis multarum agitationum: quia vehementiori indigent exercitio q̄ illi qui habitant in aquis stantibus. Et pisces quidem marini sunt optimi potissime cū ipsorum habitatio est in litoribus petrosis & arenosis & pelagini & plurimi exercitij ·secundum autem cibum illi qui cibantur herbis bonis & radicibus plantarum sunt meliores eis q̄ comedunt sordes que pijciuntur ad loca in ciuitatibus infusionum: & radices herbarū: aut plantarum malarum q̄uis sint in vltimo boni saporis· Modus autem melior in quo pisces cōmeduntur est illorum qui sunt assati super testam; frixi vero sunt cōuenientes habentibus fortem stomachum & assati quidē sunt nutribiliores: & tardioris digestionis: & elixati sunt econtrario· Et melior eorū decoctio est vt decoquať aqua donec ferueat: deinde proijciantur in ea· Salliti autem illi sunt meliores qui sunt recentes: et qui sunt conditi cum aceto & cum rebus condientibus cibaria: & aque quidem in quibus elixanť hi pisces sunt vehemētis mundificatōis & ponuntur in cristeribus exiccatiuis · Omnis piscis est fri· & hu. verum quidā pisces sunt calidiores per comparationē ad complexionem aliorū pisciū· Et salliti quidem sunt ca· & sic. & quanto plus antiquantur tanto plus illa cōplexio augmētatur: & aqua eorū similis est almuri vnde qui sunt recentes generant flegma viscosum: & mollificāt neruos: & nō sūt cōuenientes nisi stomacho calido valde Aqua pisciū sallitorū cristerizata cōfert dolori anche valde. Gali· ī amforismo illo Forū qui nutriunt ait pisces petrosi & de aqua clara subtiles chimos sunt generātes & velociter nutriūt: sed cito dissoluuntur· Et in libro dinamidiarū cap̄· de generantib9 supfluitates· Generātes supfluitates sunt pisces fluuiales & stagnei· & in limosa aqua degētes & de mari omnes pelagici.& coclee qui hu·melancolicum generāt: & de eis sunt quidā q̄ multum nutriunt vt molachia omnia.scʒ pulpi sipie vligines & similia· Et idem ī eodem libro cap̄· de his que multū nutriunt: & de his que parum nutriūt· Et idē in eodem libro cap̄· de euchimis & cachochimis· Pisces euchimi sunt mediocriter omnes squamosi preter eos qui ī paludibus & stagnis ac fluuijs limosis & turbidis degūt· odore vo & sapore cognoscendi sūt: pisces etenim grauiter olētes & insuaues: & nauseam concitantes sunt quicunq; degunt ī aqua putrida & mala similiter sūt cacochimi dracones marini delfini gallicorai carnu orfij scorsij grongi glaci trachuri murene frangi: et omnia alia pelagia cacochima· Et idem eodem libro cap̄· de dispectis· Sunt enī dispecta id ē· dure digestibilia oīa ostrea: pagure cancri: corani pulpi sipie & vligines. et omnia que vocantur molachia. Sera· libro aggre· cap̄· Sanich· Aqua pisciū salsorum cōfert vlceribus putridis sicut almuri. similiter dolori et vlceribus intestinorum quādo cum ea fit cristere· et hoc ideo: q2 attrahit humores qui sunt ī scia· et lauat intestina: et desiccat vlcera q̄ sūt in eis: et illa qua medici plus vtuntur ē aqua anguille salse et piscium salsorum· Caro piscis balene que dicitur kesam confert administrata morsui tyri· Rabi moyses capi· de piscibus· Pisces petrosi generant bonū sanguinē· Mesue cap̄· de asmate oua turchi conferunt asmati: et oppilationi pectoris et pulmonis· Est alius piscis secundum Auicennam et Serapionem remouens dolorē capitis: quē scies si leges fead· Auic̄· Draco marinus si scindať et ponať supra morsū suū confert· De cancro inuenies si le· sarcan· De sipia inuenies si le· sipia.

Sandicum est cōfectio que ī dinamidijs Gali· habetur· et est confectio alfasiricon sicut patet si le. siricon: sed quādo nō ponitur p confectione est rafanus: sicut inueni in dinamidijs·

Sanbic ·i· triticum coctum cum multa aqua·

Santion ·i· gladiolus·

Sanction quid est l·l· fagasmon·

Sansifragia est herba similis pinpinelle non differēs nisi in pilositate: q2 pinpinella est pilosa: sed sansifragia nō habʒ pilos Paulus cali· est et sic. ī tercio gradu: et valet contra strangurīā: et viciū lapidis et dolorem iliacum·

Sannon ·i· affodillus·

Sanguis draconis qd ē l·l· demalachobē.

Sanfugir quid est l. l. dem.

·DCXXIII·

Sanguissuga est vermis oibus notus: sz ex his debet eligi secundū Auicennā primo cañ · fen · quarta cap. de sanguissugis: in quib? nō est venositas · ab eis em̄ cauendū est que sūt ex genere venenosorum magna habentia capita: & quorū colores sunt antimoniales & nigri: aut virides: aut q̄ sunt lanuginē habentes: & super q̄s existunt fila colore azuli · & que sunt diuersorum colorum in omnibus enim istis existit venenositas & proueniunt ex eis apata & sincopis et sanguinis fluxus: & fe · & laxitas: & vlcera mala: eas quoq3 non accipias ex aq̄s malis: in quibus est limus niger & cenosus: & statim turbantur & fetent: sed illas elige que in aquis bonis colliguntur in quibus morantur rane · sitq3 earum color similis rei super quam existit viriditas: & tendanē super eas fila duo colorē arsenici habentia: et rufe rotunde que sūt coloris epatis: & ille que simulantur pue locuste: & que caude muris similes existunt: & minute parua habentes capita omnes iste eligende sūt · & nullas magis eligas q̄ habētes ventres rubeos: et dorsum viride: & precipue si ex aquis fuerit currentibus: & ipse quidem antequā ponantur per diem vnum quasi sunt colligende: & constrictione faciendū est vt euomāt donec qđ in earū existit vētribus egrediatur: si hoc fieri potest · Et ipsis parum sanguinis agni vel alterius rei ꝓiciatur: vt inde nutriantur anteq̄ ponātur deinde sumantur: & earum viscositas & sordicies cum aliquo quod sit vt spongia mundetur: loc? ꝑterea vbi sūt ponende cum baurach lauetur: & fricatione rubificetur: postea cum voluntas apponendi sāguissugas fuerit ī aquā ꝓijcianē dulcez vt emundentur deinde apponanē · Ex eo autem q̄ eas efficit voluntarias ad se suspendendū: est vt loc? luto liniatur: aut sanguine: cūq3 fuerit plene: et eas ꝓijcē volueris pulueriza parum salis sup eas aut cineris sete cōbuste aut lini aut spongie combuste: aut lane cōbuste: & cadēt Et melius est vt postq̄ cadunt locus vētosa fugatur: & ex sanguine loci parūper accipiatur vt morsure ipsaruz malicia remoueatur; q̄ si sanguis non restringatur galle combuste aut calx aut cinis aut tegula combusta & subtiliter puluerizata superponatur: aut reliqua ex his que sanguinem constringunt: preterea appositio sanguissugarum egritudinibus competit intercutaneis: sicut sunt sahaf &c̄· & scias q̄ extractio sanguis a sāguissugis facta ꝓfundior ē ea q̄ fit cum ventosis·

Sapa est mustū coctū ad consumptōem trium partiū: le · carenū & dulcor·

Sapaon ·i· lunaria·

Sapeac ·i· bdellium·

Sapea ·i· spongia·

Saphea erea ·i· tabula erea·

Saphene vene sunt i talone: & sūt interiores & exteriores·

Sapirus ·i· brionia·

Saphiros ·i· apostema durū cui nō associatur sensus

Sapo quid est le · sabon·

Saponaria herba fullonuz idem: pro qua lege borith·

Saporias ·i· filipendula·

Saponarij gutta · i · capitellum·

Saprotis ·i· caries lignoꝝ·

·DCXXIIII·

Sapurios vel sabade arabice: grē· erisceptron: latine ciper?· Serap̄· li · agḡ · ca · sabade auto · Dyas Sabade · i · ciperus hab3 folia similia folijs porri: nisi q3 sunt longiora eis et subtiliora & duriora: & habet stipitē lōgitudine vni? brachij & plus; s3 nō rectū · in eo ē tortuositas: et ē quadratus similis stipiti squinanti: et īfra sumitates sūt folia pua et semen: et radix eius est similis oliue: et quedā ex eis est longa: quedam rotunda: et est nigra · Nascitur in locis domesticis et aquosis et in pratis et in locis paludosis · et est alia species ciperi in india que ē similis zucharo in sapore suo: et quando nascitur eius color est sicut color croceus et quando fricatur super cutem corporis facit pilos statim cadere · Melior autem ex cipero est ille qui est plenus grauis: et grossus · dur? difficile frangibilis habēs odorem bonum cum pauco acumine · et quod administratur ex cipero est radix ipsius: et odor eius est bon?: et in sapore eius est acuitas cum pauca stipticitate: et calefacit et desiccat sine mordicatione Et idem autoritate Aben mesuay · Est ca · et sic · in secundo: facit augmentum in sensu: et confortat stomachū: et meliorat colorem: et est bonus emoroidibus: et efficit oris odorem bonum · et quando bibitur cum oleo lentisci calefacit renes: et

confert frigiditati vesice: & distillationi vrine: & addit in sanguinē calefaciendo ipsum quare timeē ne vtens fiat leprosꝰ.
Gali. vij. simplicium pharmacoꝝ cap. de cipero. Ciperi vtiles maxime sunt radices calefacientes & siccantes sine mordicatione: vnde vlcera que propter humiditatem multam sunt difficile cicatrizabilia mirabiliter iuuat. habet autem quid et stipticum: & propterea vlceribus que in ore sunt idoneus. ac vero & incisiuā quādam virtutem habet. attendendum enim est quia lapiditatem patientibus conuenit: & mēstrua: & vrinas mouet Dyas. capitulo de cipero. Ciperus siue vt alij erisceptron folia habet similia porro sed oblonga & tenera: & ascendit de terra cubito vno & semis: hastam habens angulosam similez iunco que hasta ī capite semen generat: radices sub terra habȝ rotundas & oblongas sicut oliua nigra q̄ multe & coniuncte nascuntur colore nigro: & odore suaui: gustu subamaro. nascitur in locis aquosis & in pratis & paludibus. in his radicibus ea nobilior est que grauior & durior & grossior fuerit & nō frangibilior: sed asperior: & odore plenior viscituditem odoris habens. talia signa habet ciliensis: aut syriatica: aut de isdis. id est. cicladibus: vires habet calefaciendi: & desiccādi absqȝ mordicatōe vnde multum infusa vlcera que difficile cicatrizantur mirabiliter curat. habȝ etiā aliquid stipticum in se: & est diuretica: & habet cōminuendi vim: per quaȝ lapides in renibꝰ generatos cōminuit: vrinā & mēstrua prouocat: addiē & malagmatibus calidis: et cōfectionibꝰ oleoꝝ. Diciē etiā in india ciperuȝ nasci simile zucharo & cum masticatur colorem croceuȝ facit & hoc si capillis traiectum fuerit cadūt acopis mixtum precātionibus medetur coctum sessionibus facit. Auic. de viribus cordis dicit ꝙ cōfortat cor.

Saras .i. filex.
Sarax idem quod supra.
Sarandibus est nomen cuiusdā insule.
Saran .i. sarcan.
Sarapinum quid est lege sachabenȝ.
Sarausieb .i. oximel cōpositū.
Sarazab .i. alas habentes.
Sara .i. epilensia.
Saragie .i. stelle.
Sarasif .i. torax vel ossa pectoris.

·DCXXV·

SAraex ara. grece driopistri: vel pteris: latine filex. Sera. libro aggre. ca. saraex siue sarax auto. Dyas. Est herba que nascitur in mōtibꝰ & locis petrosis: & nō habȝ stipitē neqȝ florem neqȝ fructū: & habet folia que expanduntur sicut ale: & odorē non bonū: radix eius est nigra de foris: longa a qua multe oriunē radicule: et in sapore eius ē stipticitas: & maius iuuamentum quod ē in ea est ī radice eius: sapor eius est amarus: parū habens stipticitatis: & iste est filex masculus. virtꝰ eius est que exiccat siccatione forti sine mordicatione: & lauat et confortat virtutez: et interficit vermes cucurbitinos: & potantur de eo aurei quattuor cum mellicrato: et interficit fetum: et expellit mortuuȝ: et est alia species saraex que habȝ folia similia supradicte: nisi qr hȝ plures ramos: et folia eius sūt altiora et remotiora a stipite: et habȝ radices longas: et color earum ē rubeus cum pauca nigredine: et quedam ex eis habent colorem rubeum sicut color sanguinis: et ista est filex femīa: et radix eiꝰ quando miscetur cum melle et fit loboc expellit lumbricos longos: et quando datur mulieribus prohibet impregnationez et pregnanti facit aborsum. et quando desiccatur et teritur et cribratur: et poniē de puluere eius in fistulis hūidis: quaruȝ sanatio est difficilis curat eas: et folia eiꝰ tenera recentia elixata et cōmesta laxant ventrē. virtus eius est sicut virtꝰ saraex supradicte Gali. viij. simplicium pharmacoꝝ cap. de filice: quod incipit pteris. Pteris. i. filex in radice quidē hȝ virtutez Interficit eīn lumbricos amplos si q̄ttuor dragmarum pondus de ea in mellicrato quis assumat: secundum eundum autem modū embriones viuos corrumpit: mortuos vero extrahit: et nullum mirum. est enim amara stipticitate participans fortiter siccatiua non tamen est mordax. Similem vero huic et thilipteris filex femīa nominata virtutem habet: cum dicit ī eodem cap. filices stiptice existentes qualitate non īmerito diarias et disinterias iuuant bibite.

·DCXXVI·

SArtan ara. latine cancer Sera. li. aggre. cap. sartan autoritate Gali. Aqua cineris eius desiccat sicut cinis aliorum ostracorum combustorum que diximus: et in proprietate totiꝰ

substantie ipsius est ꝙ cõfert iuuamento
magno morsui canis rabidi: oportz ꝙ ac
cipiantur ex olibano ps vna: ex gentiana
partes v· ex cinere cancroꝝ combustorũ
quantũ est sũma illoꝝ: & adustio ipsorũ
secundum ꝙ adurebat eos astahadion
experimẽtator: est ꝙ accipiebat cancros
certo tempore: & ponebat eos adhuc vi
uentes in olla ex ere rubeo: & adurebat
eos donec fiebãt cineres: postea terebat
eos leuiter: faciebat hoc tempore estatis
quando sol erat in signo leonis: & luna
iam habuerat ·xviij· noctes· dabat ergo
medicinam hanc illi quem momorderat
canis rabidus· xl· dieb9: & dabat ei cocle
ar vnũ magnũ cum aqua: sed si eger non
erat curatus a principio: sed transiuerãt
super ipso multi dies: proijciebat ex hac
medicina super aquam ad quantitatem
duorum coclearioꝝ: & dabat in potu
& super locũ morsure debet poni vnguẽ
tum qd fit ex pice que dicit̃ lingua greca
brotia siue abrocul: & est illud in quo in
greditur opoponax & acetũ & quãtitas
que ponitur in ea de pice est lb· j· & aceti
kist· j· & est kist ytalie· & sit acetuz forte
& d opoponaco· ʒ· iij· & Galien9 laudat
multũ hanc medicinam: & dixit ꝙ nunꝙ̃
vidit aliquem mori qui fuerit morsus a
cane rabido cum hac medicina. Et dixit
ꝙ hec egritudo est multuz sicca: & ꝓpter
hoc timet aquam· Et dixit ꝙ cancri fluia
les sunt iuuatiui in hoc: marini vero non:
propter salsedinem que est in eis ex mari
Cancer vero marin9 est mollis mollicie
multa: & non est testa eius sicut testa cõ
chilium aliorum: nec ita petrosa: & ĩ can
cro marino est abstersio: similiter & in te
stis omnium obstracorum: & similiter ẽ
in eis desiccatio: sed subtilitas substantie
est inuenta in eis plusꝙ̃ omnibus alijs spe
ciebus obstracorum: & propter hoc ad
ministrantur adusti in curatione morfee
& empetiginis & lentiginibus faciei: &
quando additur ei sal minuit vngulam
oculi: & nõ adusti triti abstergũt dẽtes
& desiccant vlcera Dyas. capitulo de
cancris. Fluuiales ex cancris qñ adurunt̃
accipit̃ ex cinere ipsorũ pondus aureorũ
iij· cum aureis. j· S· gentiane: & bibit̃ cuz
vino tribus diebus & confert iuuamẽto
magno morsui canis rabidi: & quando
admiscetur cum melle confert scissuris
pedum: & bibuntur cum lacte asine: &
confert morsibus venenosis: & morsib9
rutele: & pũcturis scorpionis: & quãdo
coquitur & cõmeditur: caro eius confert
vlcerib9 pulmonis: & illis qui sũpserũt
leporem marinum: et quando teritur can
cer cuz bederog: & miscetur bene & ap
proximatur scorpioni occidit euz· Cancri
vero marini faciunt easdez operationes:
nisi qz sunt debiliores· Auic̃· li· secũdo
cap̃· de cancris· Cancer fluialis cõfert ex
tenuatis valde·

Sancer ·i· ferrum·
Sardamon ·i· nasturciũ·
Sarcadi ·i· ciperum.
Sare ·i· pustule·
Sarmech ·i· atriplex.
Sarre· i. quoddam genus apãtis·
Sarrei idem quod supra·
Saricon ·i· sticados citrinũ:
Sarich ·i· vrtica·
Sarion ·i· abrotanũ·
Sarcia ·i· superflua caro·
Sarogen ·i· hermodactilus·
Sarcon quid est l· l· cinnabar·
Sarcofagus quid ẽ le· lapis sarcofagus·
Sarcos ·i· caro·

·DCXXVII·

SArcocolla grece: arabice anzaros
latine vero anzaruta· Serap̃·
libro aggre· capitulo anzarot au
toritate Dyas· Est gummi arboris spino
nose que nascitur in terra paras: quod si
milatur olibano: et sunt parua frusta:
et color eius est subrufus: et amari sapo
ris· et melior ex ea est que cito frangitur
et desiccat sine mordicatione: et ĩ sapore
eius est amaritudo: et ẽ ca· et sic· in primo
gradu· vnde virtus eius est que glutinat
et abstergit et maturat et resoluit et ĩcar
nat: et aperit apãta que fiunt a ꝑcussione
Gali· viij· simpliciũ pharmacoꝝ cap̃.
de sarcocolla· Sarcocolla est lacrima ar
boris ex persia mixtam habens virtutem
ex emplastica quadam substantia: et mo
dicum stiptica· vnde immordaciter siccat
et propterea vulnera potest consolidare
Serap̃· autoritate Dyas· Sarcocolla
habet virtutem conglutinatiuã vulneruz
et abscindit humiditates que veniũt ad
oculum: et corrodit carnez corruptã que
est in vlceribus: et habet virtutem in ob
talmia cum ponitur: et proprietas eius
est expellere lippitudines ab oculo plus
alijs medicinis· maxie qñ administratur
cum amilo et zucharo albo· Et idem au
toritate Atabari. Restaurat fracturam

et incarnat vlcera: et mundificat vlcera cũ melle: et quãdo miscetur cũ albumine oui: aut cũ lacte et desiccatur: et postea teritur et cribratur: et in puluere administratur: cõfert obtalmie: et purgat flegma viscosum: et dosis eius est quãdo misceetur cum alijs medicinis in decoctione a·ʒ·ß· vsq3 ad·j· et ipsa non ponatur sola propter maliciam eius magnam· Et idez autoritate Abix· Sarcocolla ẽ acuta multum perforatiua: cõmedit carnes vlcerũ & habet in cura obtalmie proprietatem magnam & virtutem magnam: & virtutem potentem: & aufert lippitudinẽ oculorum quando habent obtalmiam· quod quidem non facit ita aliqua medicina: & maxime quando miscetur cum amilo & zuchararo albo· Et potio eius ad laxandu3 ventrem: habet proprietatẽ iuuandi oculum & ventrem: & proprie ad purgãdu3 flegma grossum quod est aggregatu3 in iuncturis & ĩtestinis & ĩ scia & ĩ geniculis· expellit ipsum cum fortitudine & cũ aliquantulo calore: & iuuat medicinas alias ad exeundu3 ex corpore: & fortasse vulnerabit oculum: & intestina: & excoriabit ea: & ĩducet tenasmonẽ ꝓpter sua3 acuitatem: & si ipsa datur in potu alicui sola autem cum aliqua medicĩa: & fuerit ille etatis complete: inducit ei caluicium & facit cadere capillos omnes de capite suo: & si fuerit iuuenis fit in hoc mora: & si fuerit senex facit illud citius: & melior ex illa est illa que teritur facile que ẽ albidior & in maioribus frustis: & quando fit cum oleo de nucibus: quia oleum nucis frangit acuitatem eius: & propter hoc non habet ipsa facere id quod diximus in corrosione: propterea quia oleu3 prohib3 eam adherere: & caliditas nucis frangit plurimum acuitatis que est in ea· Sed si preparas eam cum oleo amigdalarum: pone de eo duplum aut triplum põderis de ipo oleo: si vis ipsam ponere in aliquibus pillulis: sed si volueris ipsam adhibere solam sine aliqua dimixtione alterius medicine: pone plus pondere eius de oleo: & pone de oleo de kerua quãtitatẽ qua possit dissolui solu3: & postea misce cum alijs medicinis: & cũ oleo de kerua erit senibus conuenientior· iuuenib⁹ aũt non est cõueniens cum eo: quia calor nature iuuentutis non fert calorem olei de kerua: & quãtitas dosis eius simplicis postq̃ preparatẽ sicut diximus: ẽ pondus aurei·i· vsq3 ad pondus·ʒ·iij· & quartam & meliores medicine que conueniunt in admixtione eius sunt serapinum & mirabolani & turbit & aloe & armoniacum & bdellium iudaicum & semen apij: & ameos: & similia horum ex medicinis·

Paul⁹ cap̃· de sarcocolla· ca· & sic· i· iij gradu. emplastrũ factũ ex ea & albumĩe oui super tempora valet ad fluxũ sãguis a naribus: puluis eius cũ aq̃ ro· conficiatẽ & soli exiccetur: & iterum cum aqua ro· ponatur ĩ oculo: quia maculam cõsumit & oculum clarificat: Contra tenasmonẽ fumus eius ꝑ inferiora receptus emboto imposito valet· Bulcasim libro qui dicitur seruitor translato a Simone de ianua Forma nutriendi sarcocollam ĩ lacte accipe de sarcocolla bona alba grossa & pone in vase vitreo amplioris orificij: et mulge super eam lac asine in quantitate pauca ne infundatur in eo et liquefiat s3 remaneat sic: et pone subito in sole: vt cito desiccetur· et quando erit sicca oporte3 vt iterum mulgeas secundum quãtitate3 quam dixi: et semper caueas ne cooperias eam lacte ne acescat lac anteq̃ desiccetur: et destruatẽ: et fac ita quater vel quinquies· et cum hoc feceris: sicca bene et cõserua· Et si non habes lac asine paratũ fac cum lacte mulieris: q2 est melius·

Sarcon quid est lege cinnabar·
Sarmon quid est le· kaspar·

Sarsar	auis est·
Sarsas	·i· salix·
Sarsari	·i· pleuresis·
Sasifarirosa	·i· spica·
Sasin	·i· enula·
Sasonech	·i· apium·

·DCXXVIII·

SAsso arabice· latine galla cipressi sed de cipresso lege cipressus·

Serap̃· libro aggre· capitulo sasso autoritate Galieni· Quod ex cipresso administratur sunt folia extremitates et nuces eius: et in sapore ei⁹ est acuitas et punctio parua et amaritudo: et satis punctio est fortior amaritudine: sed de amaritudine et acuitate inest quantitas tãta q̃ facit eã penetrare ad profundum corporis sine calefactione et mordicatione· et virtus eius est que desiccat in qua non est acuitas et mordicatio apparentes sed quantitas sue acuitatis est quantitas que est sufficiens ad penetrandum: et est ca· et sicca·

Satarbi .i.thimum.
Satarabi .i.origanum.
Sataragi .i.tapsia.
Satabir .i.epithimum.
Sata .i.sticados arabicus.
Satrapaz .i.atriplex.
Satraciati .i.medietas sextarij: hoc vocabulum ponit Auicenna quarto cañ. fen. prima cap. de cura fe. in generali vbi loquitur de aqua ordei: & ponit tale vocabulum exemplariter quasi dicat q̄ sunt xx. satraciati. id ē. xx. partes.
Satra .i.atramentū nigrum qđ vocatur encaustum.
Satraben .i.siler.
Sater .i.napus.
Satre .i.origanum.
Satil .id est. medicina quedā.
Satira .i.fantasma vel iana.
Satirion quid est. l. l. casi
Satrites .i.vene tortuose.
Satos est quoddā animal qđ sic vocatur
Satoracon .i.scorpio.
Satuli sundirion .i.scolopendria.
Saturina .i.vmbra.
Satudeum .i.allium agreste.
Sauma .i.agnus castus.
Sauina quid est l. l. abel.
Scados .i.carice.
Scalabotos .i.cantarides.
Scapodia .i.saluia.
Scali .i.ciperus.
Scanus .i.ficus.
Scamomalue .i.catapucia.
Scarabens quid est l. l. benit & guaridē
Scafolium .i.daucus.
Scandaliciū quid est l. l. leuisticum.

·DCXXIX·

Scalongia grece: latine ceputia. Gali. secundo de cibis capit̄lo de scalongijs. Sunt scalongie ex genere bulbi. cōmeditur enim ipsorū radix sine folijs: habet autem in seipsa amaram & austeram virtutem notabiliter p̄ quam stomachum resolutum excitat aliqualiter: appetitiui non cōtrariatur: neq3 expuere aliquid indigentibus ex pectore & pulmone: & quidem substantiam corporis grossiorem & viscosiorem habens amaritudo eius cōtra agit grossiciei. siccare viscosa & grossa apta nata: sicut in his que de medicinis dicta sūt: ꝓpter qđ si his decocte fuerit nutritiue sūt magis contrariatur aūt iam expuere īdigentib9 tanq̄ vtiq3 deposito toto amaro. Cōmedere autem ipsas melius tunc cum aceto simul & oleo & garo. Eteni delectabiliores sunt & minus inflatiue: et magis nutritiue subtiliores ad digerendum. abundantes autem secundum esum ipsorum quidam manifeste senserunt: & sperma plus habētes promptiores facti ad venerea: preparāt autē & hos homines multi formiter. Nō enim solū elixos per aquā sed & vasa ex ipsis valde preparata componunt: post frixuraq3 alij offerunt. multi autem assantes super lar multam decoctionem nō substinent: contenti sunt aūt valde modica: aut neq3 oīo ꝑdecoquunt gaudentes ipsorum amaro & austero sapore saluato. ꝓuocat enim ipsos magis ad esum: sed inflationem & tortionē inferunt non digesti. Ex his quidē itaq3 qui sic cōmeduntur non boni chimi alimētu3 fit. Ex his aūt qui amplius decoquuntur aut bis: vt dictum est: grossior quidē chimus: melior autem quātum ad digestionē & nutritiuus fit. Calefaciunt autem manifeste: & aliquid aromatizans insinuant & vrinatiue sunt.
Sanduco .i.rapesta.
Sandix idem quod supra.
Scabrum est idem quod ptiria. Dyas. cap̄. de ficu. & ptiria idem quod furfura capitis. vt Dyas. cap̄. de felle.
Scarlea .i.centrū galli.
Scariola quid est l. l. cicorea.
Scada .i.carica.
Scaron .i.vitriolum.
Scara .i.crustula.
Scanis .i.anisum.
Scafium .i.conca.
Scatharos .i.scarabeus.
Scaredalsa .i.saluia.
Scamanice .i.succus papaueris.
Scamonea quid est l. l. scamonea.
Scatirosa .i.lacerta.
Scana .i.enema.
Scar .i.capillus.
Scanis .i.anisum.
Scana .i.canis maior.

DCXXX·

Scamonia arabice: grece diagridium: latine vero scamonea. Serap. libro aggre. capitulo scamonea autoritate Dyas. Scamonea est planta: habens ramos multos egredientes ab vna radice longitudinis q̄ttuor brachio2 super quos est viscositas adherēs manui & parumborre: & habet folia similiter

pilosa:et similia folijs plante lebleb agre
stis:aut folijs cussus.i.edere:nisi qꝛ sunt
molliora folijs cussus:& habent tres an
gulos:& habent flores albos rotundos
concauos similes in figura sua cartal.i.
tube habens grauem odorem:& radiceꝫ
habet grossam sicut pollex albaꝫ grauis
odoris plenã lacte:& colligitur secũduꝫ
hunc modum.Nam vulneratur virga et
radix eius:& fiunt fouee iuxta vulnꝰ &
humiditas manans a vulnere colligitur ĩ
foueis illis que postea colligit̃ in cocleis
Quidã vero fodiunt circa radicẽ & ster
nunt ibi folia:tunc & vulnerata radice
quod de humiditate egreditur super sub
iecta folia colligunt:postea sic dimittũt
donec illa humiditas desiccata fuerit quã
reponunt;& melior ex illa humiditate
que est scamonea est que est clara leuis
similis in corpore suo glutino quod fit ex
corijs boum:habens gibbositatem:& est
spongiosa:& est illa que defertur ex lo=
cis musie:& ex terris asie est huiusmodi
Et ille qui vult eligere scamoniam & col
ligere ipsam:oportet ꝙ non sit contentꝰ
verum albescat aut non albescat quando
tangitur cum lingua:quia idem cõtingit
quando ipsa est adulterata cũ lacte titi=
malli:veruntamen discernitur quando
non est admixtum:eo ꝙ non adurit nec
mordicat linguam adustione & mordica
tione forti.Nam hoc accidit quando est
sibi mixtum lac titimalli.Et deterior spe
cierum scamonee est illa que defertur ex
seni:& ex palestina:qꝛ iste species ambe
sunt male adulterate cum titimalli lacte
& cum farina ordei:& est ca.& sic.ĩ.iij.
gradu.Sunt autem qui accipiunt ex ra=
dice plante scamonee & coquunt eam et
dant elixaturam in potu:& purgat:&
assũmitur radix plante scamonee & coq̃
tur illa cum aceto & teritur contritione
forti:& conficitur cum farina ordei:&
fit emplastrum iuuatiuum sciatice.Et
quando lana inuoluitur in succo radicis
eius & subijcitur pregnanti facit aborsũ
& quando miscetur cum melle & oleo et
liniuntur cuꝫ ea exiture soluit eas:& quã
do coquitur cum aceto & linitur scabies
vlcerata excoriat eam:& quando misce
tur cum oleo rosato et linitur caput cum
ea confert sode antique.Et idem autori=
tate Galieni.Calida ẽ & sic.in tercio:&
est calidior pipere.Et idem auto.Pauli.
Scamonea abstergit cutim:& meliorat
colorem & mũdificat baras:& aufert do
lorem capitis antiquum:qñ administrat̃
cum oleo ro.& aceto:& infunditur sup̱
caput:& melior ex ea est vergens ad co:
lorem celestem quando frangitur:& est
in fricatione sua sicut coclea fracta:& il
la que colligitur in montibus hem est hu
iusmodi:& mala est cuius color vergit
ad nigredinem:& figura eius est rotũda
& alterius caloris ab illa.Et modus re:
ctificationis prime speciei que est bona ẽ
ꝙ accipiatur citonium:& abscidatur de
capite eius rotula:& fodiatur medium
eiꝰ:& ĩtromittatur ibi scamonea:deinde
ponatur coopertoriuꝫ qđ fuit abscissum
& firmetur:demum inuoluatur sup̱ ip̃m
pasta:et ponatur in furno non multum
calido:& dimittatur donec desiccet̃:et
dosis eiꝰ ita preparate sit ab vno danich
vsqꝫ ad duos.Et scias ꝙ scamonea non
mutatur:neqꝫ minuitur acuitas eius cir:
ca spacium.xxx.vsqꝫ ad.xl.annos:nisi il
la que est preparata sicut diximus:nam
illa que est preparata quando transierit
longũ tẽpus super ip̃am amittit virtutẽ
suam.et propter hoc oportet ꝙ p̃pares
eam quando volueris eam administrare
et quando sumitur scamonea plus ab ea
quantitate quã diximus fortasse inducit
anxietatẽ et languorẽ et sudorẽ frigidum
et sincopim et fluxum donec moritur:et
dosis eius conueniens est a.vj.granis or
dei vsqꝫ ad.xx.et de proprietate eius est
ꝙ expellit coleram et humores viscosos
et adtrahit sup̱fluitates malas a corpore
et multi ex his qui sunt ca.complexionis
postq̃ susceperũt eã ĩcurrunt fe.acutas
et ab ea cauere hominibus melius est nisi
magna necessitas incũbat:et tunc accipi
at secundum formã et quantitatẽ quam
diximus.Et idem autoritate Aben me:
suay.Laxat fortiter ventrem:et nocꝫ sto
macho et epati:et diminuit appetitum ci
bi:et inducit anxietatem et nauseam.Et
rectificatio eiꝰ est ꝙ admiscetur ei anisũ
et daucus et semen apij et radix piperis
et admiscere cum oleo amigdalino est bo
num.Et scamonea non debet multum te
ri ne adhereat stomacho vt noceat ei:et
oportet ꝙ non bibatur simpliciter:et su
matur cum magna cautela:et sit dosis
eius ab vna kirat vsqꝫ ad tres. Johẽs
mesue capitulo de scamonea.Scamonea
est solutiuum magnum.Et dixit demo:
crites ꝙ est dissolutiuum antonomatice

& ꝙ eſt genus ſolutiuorũ· & generalius
ſuper omĩa ſolutiua· Fit autem ex ſucco
cuiuſdam ſpeciei volubilis · cuius folia
ſunt in moduꝫ ſagitte alate· Naſcitur au
tem in anthiochia: armenia : & coraſceni
in ꝑtibus arabie: & turchie· & plurimuꝫ
naſcitur in terra noſtra· & eſt mala · Et
credo ꝙ diſpoſitio loci & modus cultu
re: & ars in faciendo auxiliatur vt ſit bo
na aut mala· Modi autẽ operationis eiꝰ
ſunt quattuor· primus eſt vt accipiatur
radix eius poſtꝙ̃ euellitur a terra: & fiãt
ĩciſiones ĩ eo qđ apparet ſuper terram·
& inuenitur· qđ egreditur poſt diem &
diem eſt res ſicut gũmi & dimittit̃ exic-
cari & conſeruatur· Secundus eſt: extir
pantur poſt illud totaliter radices & in-
ciduntur: & colligit̃ lac eorũ fluens . &
decoquit̃ cũ facilitate & exſiccat̃ ſoli · &
fiunt inde forme & ſigillant̃· & huiꝰ ſca-
monee color ẽ ſubalbidꝰ aut variꝰ· Ter-
cius eſt· terunt̃ adhuc radices poſt illud
& extrahit̃ ſuccus : & fit ſicut diximꝰ de
decoctione & alijs: & ſigillant alio ſigil-
lo· nunc aũt fides ſigilloꝝ perijt. Et hec
ſcamonea eſt groſſa nigra & ponderoſa
Quartus eſt· terunt̃ flores eius & ſtipi
tes: & extrahit̃ ab eis ſuccus & fit ſimili
ter· & hec eſt ſcamonea nigra attinens
viriditati: & eſt grauis odoris· Electio·
Melior eſt antiochena: & armena ẽ poſt
hanc· Que vero fit ĩ partibus noſtris: &
ĩ coraſceni eſt mala prorſus· & melior ad
huc eſt que eſt prime forme. Et que ẽ ſe-
cunde eſt poſt primam· & alie ſunt male
& deterior viridis· Adhuc aũt qui lauda
uerunt ſcamoneam in quinqꝫ proprieta-
tibus laudauerũt eam· Prima ẽ vt ſit in
colore clara ſicut gũmi· & ꝓprie ſpẽs eiꝰ
prima. aut ſubalbida· aut varia· Secũda
vt ſi tangat̃ confractũ eius cum aqua vľ
ſaliua fiat ſic̃ lac· Tercia vt ſit tenera mľ
te facilitatis ad frãgendum & pulueriʒã-
dum· Quarta vt ſit ponderis leuis Quĩ
ta vt ſit odoris proprij boni non grauis
Remota vero ab his proprietatibus non
eſt bona· Conſeruatur autem per annos
xx· ſed quãto antiquior tanto debilior :
calide complexionis eſt in tercio gradu :
& eſt ſicca in primo· & eſt in ea de acui-
tate minꝰ ꝙ̃ in plãta ſua· Et credo ꝙ ars
in faciendo ipſã frangit ex acuitate eius
aliquid: & in ipſa eſt amaritudo· & ipſa
quidem eſt abſterſiua: inciſiua: & reſolu-
tiua cum attractione multa· cuiꝰ attra-
ctio extenditur vſqꝫ ad multũ remota·
Rectificatio· quinqꝫ ſũt ei familiaria q̃ in
corpe magnitudinẽ nocumentorũ impri-
munt· eſt eñ in ea vẽtoſitas mordicatiua
& faciẽs ĩ ſtomacho ſubuerſionẽ & nau
ſeã & eſtuationẽ laborioſã ẜm ꝙ ĩſũt ei
caliditas & acuitas habiľ ĩflamari · & ꝓp
ter hoc facit cadere ĩ fe· & ſitĩ · & ꝓprie
qñ inuenit̃ patientis preparatio · terciũ qñ
fit per ipſã attractio vehemẽs· & vehe-
mens dilatatio orificioꝝ venarũ· qꝛ facit
cadere in immoderatũ fluxũ· quoniã eſt
in eo ſeroſitas operãs ad excoriationem
viſceruꝫ. q̃re generat dolores acutos pũ
gitiuos: & facit cadere in diſinteriã et te
naſmon· quintum eſt proprietas & ope-
ratio ſua quibus fit impreſſio nocumenti
in membra que ſunt minere virtutum ſi-
cut cor · epar · ſtomachus & ſimilia eis ·
Auxiliãdum igitur eſt his cum rebus q̇-
bus proprietate & virtute nocumẽta tol
luntur ſicut verbi grã obuiamꝰ ei quod
primo dixi adiuuãdo vt reſoluatur va-
por eius turbidus & inflatiuus faciens
ſubuerſionem & laborem· & ad hoc auxi
liatur nobis decoctio in pomo· digerit
enim & maturat: & reſoluit: & excludit
vapores eius: & aufert ſeroſitatem eius
& miſceãtur in decoctione illius que vẽ
toſitatem reſoluũt: & carminãt· & adiu
uãt ad illud ſicut daucus proprie & ga
langa· & ſemen feniculi & ſemen apij ·
& ſimilia · Et dico quod decoctio eius
generalior eſt preparatio eius auferens
plura ex nocumentis que diximus · Et
obuiamus ei quod diximus in ſecundo ·
miſcendo in decoctione eius aliquid vir
tute refrigeratiuum : & operando vt
frangatur acumen & inflamatio eius ·
Et ad hoc auxiliatur nobis decoctio eiꝰ
cum his que extinguunt & leniunt· ſicut
eſt mucillago pſillij · et aq̃ eiꝰ & carnes
prunorum; & ſuccus ro· & aq̃ violarum
et viole recentes: et inuoluere ipſam añ
coctionem eius ĩ oleo ro· aut violato au
ferunt hec nocumentum ab ea· Et ſuccuſ
citoniorum muſorum et ſumach : et ſpo
dium faciunt ſimiliter · Et obuiamus ei
quod diximus in tercio· miſcendo ei ĩ de
coctione que adiuuãt uirtutes mẽbroꝝ
et auxiliantur in aggregatione et corro
boratione partiuꝫ laxarum· Et ad hoc au
xiliantur nobis maxime res ſtipticitatem
habẽtes· Et omnia que auferunt ſuper
fluitatem acuminis eius et remouent

subtilitatem & virtutem penetrationis ipsius: sicut est mastix citonia & succus eorum. sunt enim rectificatiuum bonum Mirabolani quoqꝫ citrini sunt mirabiles i hac operatione: & aloe similiter. Et obuiamus ei quod diximus i quarto miscē do res que aggregant duas intentiones prima est acquirere ei facilem egressū. & hoc cū rebus expellentibus cito audaciā eius: & facientibus eā descendere: & ad hoc auxiliatur nobis administratio eius cum rebus lubrificantibus: sicut est mucillago psilij: & carnes prunorū. Et sciuisti ꝙ cōpressiua sicut citonia: & maxie sumpta post medicinaꝫ. & proprie postꝙ incepit educere: festinare faciunt eiꝰ egressionē Et sciuisti ꝙ aqua calida post medicinam transmutat audaciam ipsius & debilitat virtutem ipsius. Et dixit Rufus eis qui sumpserunt scamoneam de melioribus rebus est ad expellendum audaciam eius. vt post quattuor vel quiqꝫ horas postꝙ sumpserunt eam psilliuꝫ conquassatum cum aqua tepida: aut oleo ro. sumant & post horas duas eius infusionē mirabol. tribue. sic enim nō timēt nocumenta eius. Secunda est reprimere eius virtutē acutaꝫ & ferositatē. Et hoc facimus cum auxilio rerum humidarum & vnctuosarum. sicut est draganthuꝫ & oleum ro. & amigdalarum. Et obuiamꝰ ei qd̄ diximus in quinto qd̄ est thesaurus totius operationis. & illud est acquirere ei bonitatem cum medicinis membra & virtutes confortantibus. Et ad hoc auxiliantur nobis medicine cordiales frigide & medicine stomatice. Et auxiliantur nobis ars & modus preparationis sicut iā diximus. Modus rectificationis eius est secundū ꝙ narrauit Rufus Decoquere scamoneam in citonio post inuolutionē eius & reuolutionem fere per diem in oleo rosarum. aut violarū. aut amigdalaruꝫ. & post illud teratur faciliter & voluatur & reuoluatᷣ i scutella vitrea vsqꝫ dum siccetᷣ cum infusione mirabolanorū citrinoum facta in succo citoniorū. tūc fiant ex eo trocisci quantitate quarte. ʒ. j. & sit dosis trociscus vnus. solutione eñ educit absqꝫ molestia. Modus autem alius scd̄m eundem satis bonus. Decoqꝫtur scamonea cū priori doctrina: adiungendo ei mirabolanos citrinos ad quantitatem tercie partis ipsius. deinde accipe semē anisi. feniculi. dauci. ana. ʒ ij. decoque cū succo citonioꝝ cum facilitate: & cola & vtere desiccatione & inuolutione sicut hic pximo diximus. Inquit Rufus Sit tua addere: & minuere: & mutare scd̄m ꝙ exigit dispositio. Inquit Galienꝰ Miscui scamoneam cum sextuplo ipsius manne. & triplo eius succi ro. post bonitatem coctionis eius in pomo: & inueni ex modis preparationis eius hunc modū satis laudabilem: emendantem plura ex nocumentis que timentur per ipsam. & aliquando miscui cum eis sextuplum glutinis psillij & feci inde bolum. Et aliquādo miscui medicinas cordiales. aliquando alia sicut res exigebat. Inqt Hamech Accipe duplum eius florum vio. & medium ponderis ipsius liquiricie & inuolue in oleo ro. & fac trociscos. ʒ. j. Et sit dosis eorum vnus. Inquit Humay Dissoluatur cum oleo vio. aut amigdalino: et pauco masticis: et per diem et diē agitetur in sole cū administratione olei paulatim. post hoc agitetur per diem: et diē cum aqua rosaꝝ in qua fuerit dissolutum bdellium: et exsiccetur: et decoquatur in citonio. post hoc cum tercia parte mirabolanorum citrinorum fiant trocisci. Et sit dosis. ʒ. ss. Inquit Paulus Zinziber et piper longum: et anisum admixta decoctione ipsius. et proprie in pomo acetoso aut pontico remouet nocumēta ipsiꝰ Modus rectificationis ipsius ex inuentione nostra. decoquantur frusta eius inter amigdalas tritas multas post pparationem eoꝝ intra folia sepeliendo ea i cinere calido. et post diem abiectis amigdalis dissoluantᷣ in aqua citonioꝝ acetosorum i qua bullierit spica et anisū. et ex speciebꝰ et seminibus redolentibꝰ et desiccetur. Deinde cū pauco masticis et bdellij decoquatᷣ in pomo citonio inuoluto in massa. deinde fiant trocisci. ʒ. j. Et sit dosis. j. operatᷣ eñ sine nocumento. Modus alius preparationis predicte. misceatur quantum ipsa est de sumach. et quarta parte eiꝰ de spodio et fiant inde trocisci sicut priores. Sūt eñ vltimi et dissoluatᷣ scamonea cū octuplo eius niue et cum pauco spice post inuolutionem eius in oleo rosato aut amigdalino: et decoquatᷣ cum facilitate. emendatur enim a sua malicia. Et sciuisti ꝙ aloe frangit malicias eius. et mirabolani magnificant eam. Et decoctio eius in succo portulace. aut aqua seminis ipsius auferunt plura ex

nocumentis ipsi⁹. & medicine cordiales aut stomatice calide aut frigide. scdm ꝙ res exigit frangunt maliciã ei⁹. Et oportet ꝙ fiat decoctio eius cum facilitate. Impetuositas eñ in coctione addit i maliciam eius. Et ista quidem sicut sciuisti de trituratione modicũ sustinet. quapropter in trituratione ipsius non nimium insistatur. Ex rebus autem facientib⁹ facilem & velocem egressum eius a corpore sunt citonia quãdo in confectionibus & electuarijs simul miscētur. & similiter mirabolani. Ipsi eñ sunt de cito eam deponentibus. Et similiter si supra eã post spacium bibatur. Et sciuisti ꝙ aqua calida expellit maliciã ei⁹: & aliq̃ alia similiter sicut diximus in canone. Solutione educit coleram cum facilitate: & attrahit eam a sanguine & venis vehementer. Et ei⁹ opatio ē sic operatio furiosi. & ipa ē inimica cordi: stomacho & epati: & intestinis. & est ex facientibus nauseam & conturbationē i visceribus & ex subuertentib⁹ ea: & facit sitim: & debilitat appetitũ cibi. & ex ea & mirra oleo & succo agreste pauco opio fiunt trocisci: & cũ vino pontico. & proprie aurei vnius & fit linimentũ ex vno eorum supra frõtem & tempora comprimendo. & ꝓprie cuȝ vitellis oui & aceto forti: sanat doloã antiquam & frigidaȝ. & proprie emigraneam difficilem. Et si ponatur supra denteȝ remouetur dolor eius & corrosio. Et si super scrofulas ponaт. & proprie cum succo apij & dauci delet eas. Et si fit linimentũ ex vno eorum cum succo sisimbrij & aceto. sed loco apij ponitur castoreum: & linitur in posteriori parte capitis: & est magnũ iuuamentũ ad subet & litargiam. Et quando scamonea supponitur cum lana educit mēstrua & facit abortum. & ipsa quidē curat morsus scorpionis: proprie desuper linita cuȝ succo mente: aut cũ vino. Vitet autē eius acceptionē qui ca. & sic. nature est. aut paratus cadere in fe. Hi autē qui sumũt ipsaȝ timeant estus & frig⁹: & abhorreãt fructus. & proprie frigidos: & aquam veri frigoris: & somnum prolixum super eaȝ & excitantia su perbiã animi. Conseruaт autē scomonea per annos. xij. dosis eius est a granis. v. vsq3 ad. xij.

DCXXXI

Scabiosa latine. grece stibes siue stibros Dyasco. cap. Stibes herba est cuius semē stiptice est virtutis & siccatiue satis. Et idcirco eius decoctio disintericis iniicitur: & de auribus pus emanãs sanat instillata: & i magnis vulneribus & cruētis glutinatoria est. vtilius id agens si cum vino nigro & austero & stiptico coquatur. desiccat enim fortiter oĩa que contra naturaȝ sũt humida. Folia aũt eius viridia trita & cataplasmatibus apposita in ano: emorroydas reprimunt. & ex percussione i oculis sinkisiȝ factã superposita iuuant Item folia ei⁹ adhibita suffusiones oculis detergũt sanguinem vulneri iposita siccant Paulus ca. de scobiosa. Scabiosa ca. est & sicca in secundo gradu. valet contra scabiē & alopitiam & succus eius lũbricos necat. fumus vini decoctionis eius valet contra emorroydas. Contra condilomata que atricia dicuntur fiat emplastrum desup ex ipa herba: fumo tamen prius recepto. Dicitur ꝙ sanctus Vrbanus ad petitionē cuiusdã sororis sue anhelãtis sup scabiose virtutes. quoniã ipe otinue vtebatur: misit sibi infra scriptos versus Vrbanus ꝓ se nescit pciũ scabiose. Nam purgat pectus quod comprimit egra senectus. Lenit pulmonem: purgat lateꝝ regionem. Apostema frangit si locum bibita tangit. Tribus vncta foris antracē liberat horis.

Staderea.	.i. semen centrũgalli
Sfanum.	.i. pinus
Sfargilla.	.i. mala citonia.
Sfragil.	idem quod supra.
Sfragius.	.i. saluia.
Sfraga.	.i. fragraria.
Sfrades.	.i. ficus sicce.
Spaston.	.i. genestra.
Spagnum.	.i. saluia.
Spalten.	.i. palma.
Spatomele.	instrumentum est.
Sparsim.	.i. per īterualla
Spartus.	.i. genestra. inde spar

taria. vt in palagio regio illa spartis.

DCXXXII.

Spatula fetida herba est similis yreos. Paulus capitulo de spatula fetida. succus eius eradicat morfeam albam si fiat vnguentum ex puluere ei⁹ & puluere stafisagrie flamule & hermodactili: & de atramēto cõbusto i olla rudi cũ aceto & axungia porcina vetusta. & inũgaт ter ĩ die: & cooperiaт cũ folio caulis vel plãtaginis.

Sparagus quid est·lege l· valion·
Sparatela quid est·lege l·glaspatella
Spatana· id est·dexeris·
Spatella· id est.acorus
Spartus· id est.genestra·
Sparhennon· idem quod supra.
Spargamum idem quod supra
Spalangion· id est·aranee·
Spasmata· id est·torsiones·
Sparcos· id est·rubea.
Spargula quid est· lege literã
aspargula
Spatella· id est·acorus·
Spacul· id est. cerusa.
Ssare·est passio que accidit quando ho=
mo maximum sentit pruritum: & cũ scal
pit se apparent in cute nodi quidaz ad nu
cis similitudinem·

DCXXXIII

STachis scdm Galienũ octauo
simpliciũ pharmacoꝝ cap· Sta
chis scdm translationem grecã
similis est porro·frutex acris·gustu ama
rus·ex tercio gradu existens calefaciẽtiũ
quocirca calefaciens non mouet solum
menstrua·sed & embrionum necatiuum
est farmacum·& extrahit secundinas cõ
uenienter·
Stadis· idem quod supra·
Stamides· id ē·omnes lapides·
Stannum quid est·lege l·femezeg·
Staer· id est.adeps porcina
Statim· id est· gutta mirre·
Statia· idem quod supra·

DCXXXIIII·

STaquĩ Dyas·Frutex est si=
milis prassio:folia habens ob=
longa multa: & dura: & aspera
& odorata: & alba: & virgas multas ex
vna radice·albidiores prassio. Nascitᷣ in
locis montuosis·virtus est ei termantica
& viscida·elixatura foliorum eius men=
struis imperat: cum vino bibita secundi=
nas excludit·
Stafilon id est· quĩqzfolium
Stactis· id est gutta mirre
Staurosi· id est·lacerta viridis
Stacteuali· ·i·lexiuia
Stalticum· id est·carnem crescẽ
tem equans·
Stagie· id est·astelle:
Staltica·i·defrigenteria vel strictiua·
Stafilnia id est·pastinaca·
Stafisagria quid est, lege literaz haberas
Stafilomata· id est· vene corrosio
Stalticotora id est· comprehẽsiua
Stactera·quidã exponũt mirram·quidã
armoniacum·
Stak·i·gummi oliue· quidã dicũt ꝙ est
gen⁹ boracis: sed prima expositio melior
Status id est·lectus·
Staguires· id ē·gutta·inde strã=
guiria: id est·guttalis mictio·scz quando
guttatim mingitur·
Stangularia id est·scrofularia·

DCXXXV·

STrangulator adib vel leopardi
id est·luparia: & non admistra
tur intus neqz extra· Dicitur ꝙ
si appropinquatᷣ scorpioni congelat eum
& est species aconiti·vnde aconitũ her=
ba luparia strangulator adib vel leopar=
di idem· Vbi sciendũ·ꝙ omĩs herba ve=
nenosa pȏt dici aconitũ ꝓpter ptũ & ce=
tera·scribe hic qȯ ē ĩ lrã q̃ ĩcipit aconitũ
Starne· sunt perdices parue
Stactiones id est· balsamita·
Stadiori·herba est que nascitur in supfi
cie aque sine radice cum folijs similibus·
semperuiue·pro qua lege l·gabaleb
Seutloth id est·beta·
Selmi sperma· id est·apij semen
Selion id est.apium
Semidaleos· id est·sirico·
Semisse id est· medietas
Senision id est. cardus bene=
dictus·& dicitur senision: qz senescit &
calescit tpe veris caput eius·l·l·crision
Senescio· idem quod supra·
Sedum idem quod supra·
Sepedanne. id est·cicer arborũ
Senasia ·i·confectio
Seca ·i·ysopus
Seperos ·i·bacce lauri
Selmisia·i·spuma lune·& est talk·
Sesurem id est·absinthium
Secacul id est·yringi
Semen bulbi·i·semen cepe domestici·
Selmium·i·apium·pro quo le·l. apium·
Selmum· idem quod supra
Selmum equinum·i·macedoniũ·pro quo
lege literam quã supra
Seisegurab ·i·abrotanum
Serpẽtaria minor·id ē·aaron·& est alia
maior que vocatur luf
Sedar ·i·arbor cicorasi
Septemere ·i·serapinum
Serpillum maius·i·valeriana
Senation·id est· nasturcium aquaticum
lege herocalchai

Semina cõmunia sunt quattuor semina frigida & habentia cõmunem operatio=nem. scz semina melonis: citrulli: cucumeris & cucurbite.
Sedũ turnas. id est. nucle? dactili.
Semĩa frigida q̃ttuor sũt semĩa õmunia.
Semores est quoddã genus piscis.
Sesien. id ẽ. sãguis draconis
Secaniabin. id est. oximel.
Secara. id est. canis maior.
Seten. i. salse de piscib? q̃ fiũt in egipto.
Seriguetb. id est. partes.
Semi. i. pira porcina. & sunt siluestria
Sexabaran. est nomẽ grecũ erochalcha
Sehebingi. id est. abrotanũ.
Sentar. i. pes colũbin? cũ quo tigit̃ cera
Seterig idem quod supra.
Seleylen. id est. lolium quod nascitur in segete.
Seley. idem quod supra.
Seres. id est. lac acetosum.
Setaragi indi. id est. tapsia.
Seisec. id est. mandragora.
Sedengi. id est. semen canapis
Senabs. id est. lentiginosa.
Secabinici. id est. serapinum
Sekfembubati. i. herba croci ortulani
Seben. est quedã medicina ynda.
Sekelibet. id est. darsesaban
Sereteregi. id est. lac ordei.
Seretis. id est. sisamum. & ydeomate nostro vocatur ioziolena.
Selocha id est. cassialignea.
Semabras aira. est coquareus.
Sericum. id est. seta.
Sechil est arbor ex genere spinarũ. cuius folia similantur folijs spine albe. Lignuz eni durũ iputrescibile. & dicit̃ q est incõbustibile quo antiquitus fiebãt altaria in quibus vt non cõburerent̃. propterea q̃si in eis accẽdebatur ignis ad sacrificium faciendum.
Semen lini quid est. le. l. barari; chichene.
Seni. est proprium nomen loci vltra mare in india: vt apparet si le. l. meadhayse & literam balilig: & literam brafalendi.
Senades. id ẽ. lapis emathites
Serantica. id est. desiccatiua
Sel quid est. lege l. bel.
Seduntirmas quid est. le. l. nakala.
Seris est species scariole. & est cicorea.
Seleniabin. i. zucharũ ro. l. l. gelenabin
Seid. id est. duarum arundinũ intra adiutorium & manum.
Sete colerice. sunt que similes sũt empetigini.
Selet. id est. bleta.
Semorion. idem quod supra
Sersar. id est. ferrum.
Serum armena. id est. absinthium
Setefisie. id est. ruta agrestis.
Sedimen in vrina dicitur a sedeo sedes. eo q in fundo sedet.
Secrãrag. .i. lac vel vrina vespertilionis
Sedaneg. id ẽ. lapis emathites.
Sedenigri. sunt quidam lapides sic noiati. vt supra emathites.
Seedenigre. idem quod supra
Sednie. idem quod supra.
Sedregi. id est. oleũ sisaminũ.
Semerion. id est. species apij cãpestris.
Seytrayrez: sunt duo animalia.
Seregeis. id est. herba.
Semperuiua. hic scribe quod est in litera helaalabem.
Seemeniga. est quoddam genus esule q̃ vocatur esula campestris.
Selgen. id est. napus.
Serben. id est. cedrus.
Selios. id est. iectigatio.
Senadus quid est. lege l. cardel.
Serpens ventris. id est. lumbricus latus & longus. Istud vocabulum ponit Auicenna secundo canone cap. de capparo.
Sefiros. id est. apostema durum cui nõ associatur sensus neqz dolor & est melãcolicum.
Sesalauchäm. id ẽ. apium siluestre.
Setaromata. est apostema. qđ cũ frangit̃ exit ab eo aliquid ad modum pinguedĩs
Setantica. id est. desiccatiua.
Sedenach. id ẽ. lapis emathites
Sciebiet. hec est aranea habens plures pedes & longos.
Seedes. id est. polium.
Seutblo. id est. bleta.
Septe pinece. id est. serapinum.
Serpido. id est. rubor cutis cũ pustulis.
Sempebeliastum. id est. afronitrum.
Setatis vel naten. id est. spica celtica.
Seil qui est. lege l. caxchax.
Semicupium. id est. tina.
Sepezos. id est. bacce lauri.
Selia. id est. cassia.
Sentix. id est. rubus. lege l. rannus
Sentices. idem quod supra
Selekusia. id est. spuma lune. & est talk.

Serigene. .i. canna mellis.
Senation quid est. le. l. herocalcam.
Sedia. id est. cassia.
Septicum. id est. redarguens.
Serpellium. id est. serpillum
Seene. .i. sal de piscibus.
Sem. .i. pili porcini.

DCXXXVI.

SErtula. Dyas. cap. Sertula herba ē humilis: odore suauis & colore exalbida: floscellum habens subrufum. Illa vero melior est q̄ est vasta: & n̄ nimis exalbida: & recēs. vires habet leniter relaxantes. & ideo tumorem oculoꝝ sedat. locis debilitatis & neruosis ex aqua multa cocta & fomentata facit.
Semen lumbricorū quid est. le. l. kambel
Semen quid est. lege l. almech.
Sebexabrā quid. lege. l. strexabram
Sextarius. est pondus librarum duarum & dimidie.
Serapinū quid est. lege l. sacabenzg.
Sesabrisalan. est grecū. & interpretaē mirtus.
Sechebsabren. idem quod supra.
Sea. .i. sticados arabicus.
Seldebinegi. id est. opoponacum.
Sentar. id est. pes colūbinus
Setabit. .i. semiā papaueris.
Semin. id est. dentifrigium.
Senapiones. id est. senationes.
Serasisi. id est. torax vel ossa pectoris.
Sediti. id est. folium.
Seberig. id est. fructus mandragore.
Sertegi. id est. oleū sisamnū.
Serib. id est. siluestris.
Seisech. id est. mandragora.
Semathes. id est. lentiginosa.
Seedeb. id est. ruta.
Serpentaria quid est. lege. l. luf.
Serpentina. idem quod supra.
Setati. id est. apoplexia.
Sersemie. id est. orobus.
Set id est. lacca.
Sentix est quilibet frutex spinosus.
Serpigo. id est. indurata empetigo.
Seta quid est. lege l. haeir.
Sedar. id est. agrifolium.
Sericon. est fex plumbi post exitū cerusе: & est cerusa vsta & ē rubea. debet dicere suricon. vt apparet in l. suricon.
Sedine. .i. lapis emathites.
Sebasta. id est. sulfurata.
Sera afadizarabazen. id ē. agn⁹ castus.
Semen sule. id est. arretice: sed falso. sꝫ alteri⁹ herbe dulcissime & placide equis qua herbātur equi calabrie.
Seilen. id est. foliū indum.
Sedina vedina. id est. apostēa molle
Semisen. id est. sisamus.
Secabiniti. id est. serapinum.
Sealdeus alnabati. i. herba croci ortulani
Selichi. id est. ozimū latum.
Serum. id est. butirū coctū.
Serpis quid est. lege l. latamie.
Segi combusti. i. genus venenosum.
Sebedengi. id est. lac ordei.
Sembellia. id est. medicina inda composita ex aromatibus & laxatiuis quibusdaꝫ vt apparet in litera gallia
Secati. id est. agrimonia.
Seofe. id est. spōgia marina
Seren. id est. lac ordei.
Seruracula. i. species brassice crispe.
Sen. est propriū nomen loci.
Seregeis nominatur persice kilodarium
Selgen. id est napus.
Senzen. idem quod supra
Sertiones. id est. pedicelli.
Sextex nextex. id est. sal gemma.
Setei. id est. apoplexia.
Semericon. id est. semen apij campestris id est. siluestris. vel ipsa herba.
Sereram. id est. tapsia.
Serpentes viscerum. id est. solea.
Sebellia. est medicina inda. & est sebe.
Setica. id est. emigranea.
Serpillum quid est. lege l. numir.
Sedon id est. cardo b̄ndict⁹
Semerion id ē. apium siluestre.
Seelen id ē. agrimonia.
Serenz id ē. scariola
Senex id ē. rubus

DCXXXVII

SEbesten latine. grece mabalomagiata. arabice faulis sebesten. & in lingua psica vocatur mammilla canis. Vnde Sebestē māmilla canis fert xlica lingua Sera. li. aggre. capi. faulis sebeste aboause mochiata sūt noia isti⁹ arboris fructificātis fruct⁹ dulces noīant eos gētes faulis sebesten. Et idē aut. Ysaac. Penarā mochiata ē roth in arabia. & est arbustū altū sup terrā sicut hasta: habens corticeꝫ cui⁹ color vergit ad albedinem: & ramos quorum cortex vergit ad viriditatem: & habet folia magna retūda. & hꝫ racemos quoꝝ sapor est dulcis: & vua eius est magnitudinis

nucicule que postea glaucescit cū maturatur: & habet intꝰ viscositatē albam & granum qd ē sicut granum oliue. hic fructus colligitur & exiccatur: donec passus sit: & est illud quo vtimur in medicina. & est medicamen medium in cōplexione sua in ca. & fri. Laxat ventrem febricitantium. confert tussi que est a ca. & siccitate: & lenit pectus: & sedat catarrū ca. stipticū pter eius humiditatē & confert ardori vrine que fit propter mordicationē colere in vesica & in renibus: & expellit vermes intestinorū. quia adherent ei pter dulcedinem suam.

DCXXXVIII

SEdis arabice. grece malabatrū latine vero folium. Sera. li. aggre. cap. sedis aut. Dyas. Est herba que nascitur in india i locis humidis & paludosis carens radice. colligūtur hec folia in aqua supnatantia. Est autem optimū qd ē leue & albidū vel nigrosū nardi referens odorē sine vlla salsedine ac diu ml'tūq; reseruāt. hāc herbā cū inuēiūt colligūt inserūt filo lineo & siccāt estate Aliqui etiā illos ramos colligunt & sic seruāt. Et quādo terra cum omibus herbis estate vi caloris arescit: nisi foco herbe aride fuerint puste: alio āno nullā generant herbam. Est aūt folium integri odoris cum suauitate stipticū: & diu cū diuturno odore. virtutē habet spice nardi. quia similiter est diureticum. tumoribus oculorū elixum in vino fomento adhibetur. puluerem eius in aqua fricatum oculis supunge. folium masticatum diutius odorem retinet. quod in vestimētis positum cum fuerit tineolas nō pmittit. & vestibus odorem gratū reddit. Multi putauerunt folium esse nardi indici foliū. sed falluntur. Et idē autoritate Gal. Virtus est ei similis virtuti spice. verum est fortioris operationis. Paulus ca. de folio Ca. est in secundo gradu. siccū i tercio.

DCXXXIX.

SEne arabice. grece & latine. Sera. libro aggre. capitulo Sene quādo desiccatur reponit & ipm habet vaginas oblongas in quibus sunt semia ordinate distincta. & ille vagine habent pediculum subtilem quo adherēt ramulis. & quādo agitantur vagine a vento cadunt: & pastores colligūt eas posse. Sera. autoritate Abix. Virtus eius est calida & sicca. tamē pauce caliditatis: & siccitas eius est prope caliditatem ipsius: & habet virtutē magnam quādo peruenit ad stomachū purgandi melancoliā & colerā. & fortificat substantiā cordis quādo miscentur cum eo medicine quas dixi iuuare sicut viola & potio decoctionis plus cōfert qꝫ ipm tritum. Et dosis sicci triti eius est. ʒ. j. & i decoctione. ʒ. v. Et idem autoritate Rasis Sene & fumꝰ terre purgant humores adustos: & confert scabiei & prurituī.

Io. mes. Sene est folliculꝰ plante. quā vocant perse alzemer. Et inuenitur ex eo domesticum & siluestre. Et melior pars plante est folliculus: deinde folia. Et melior folliculus est cuius color declinat ad viriditatem & subnigredinem quandam. & in quo est de amaritudine res modica & stipticitate: & qui est magis completus: & i quo sunt semina ampla opressa subalbidus aūt non ē bonꝰ & incōpletꝰ. Similiter & folia sunt meliora viridia. Subalbida vero & tenuia non sunt bona & antiquū ex eo est sine spiritu. & stipites eius sunt inutiles. est ca. in principio secundi: siccum in primo. & folia sunt i primo ca. & est abstersiuum: mundificatiuum cōuenienter & resolutiuū. Debilis ē & tarde solutionis: & debilitat stomachum. confortaē cū rebus acutis sicut ʒinziber & salgemma. & medicine cordiales & stomatice cum eo felicitant opus eiꝰ. Et Galienus. Cum iure gallorū aut carnium soluit sine molestia. Et si infundaē in aqua casei cum spica. deinde coquatur parum est medicamen bonum. Solutione educit enī cum facilitate melancoliam & coleram adustam: & mundificat cerebrum: cor. & epar: & splenem: & mēbra sensuum: & pulmonem. & confert egritudinibus eorum: & aperit opilatione viscerum. et conseruat vtentē ipo in iuuentute: et generat gaudium. causaꝫ aūt tristicie amputat. et ponuntur folia eius in lauacris ad caput. & pprie cū camomilla confortat cerebrū & neruos. et scdm omnē modum administrationis eius addit in visum. et corroborat auditum. et ē medicina bona febrium melancolicarū et antiquarum. Dosis eius infusi potio est ab aureis. iij. vsq; ad. ʒ. j.

DCXL.

SEmijssem arabi · gre · sisammū latine vero sisamꝰ vel iozi olena Sera · li · aggre · ca · Semijssen id ē · sisamus aut · Gal · In eo est substātia vnctuosa quātitate nō pauca: & virtus eius est que mollificat · & eadem virtus repitur in oleo sicut in substantia · & aq̄ in qua coquitur sisamus habet eandem virtutez Dyas · cap · Sisammū scd̄z trā slationē grecā malū est stomacho: & co= mestū oris fetorem facit · Et idem scd̄m translationem arabicā · quādo fit empla= strū cū eo mollit duricies neruorum: & curat conquassationes aurium: & aposte mata ca · que sūt in eis · & ofert cōbustio ni ignis: & dolori colico: & morsui aīal' quod dicit̄ carates · Et quando miscetur cum oleo ro · sedat dolorem capitis qui fit a calore solis · Et planta sisami quādo coquitur cum vino facit hanc eandem operationem: & confert ꝓprie apostēāti oculi & pulsationi eius · Et idem Sera · aut · Aben mesuay · Oleum sisaminum est malum stomacho & destruit eum: & iu= uamentum eius est illis q̄ habēt melan= coliā & scissuras in extremitatibꝰ · Nam hi iuuātur multū ex cibo eius: & rugas cutis extendit: & mollit eas: & ꝯsolidat scissuras que fiūt propter desiccationem que sūt a melancolia · Et dicūt ꝙ sisamus est ca · in secundo gradu: & hu · in primo & prouocat vomitum quando torrefit & rectificatur & melioratur · Galienus in libro de cibis capitulo de sisamo · Sisa mum cito stomachum euertit: & tarde digeritur: & alimentum dat corpori vn ctuosum · Rabi moyses capitulo de sisamo · Sisamus corrumpit cerebrum & nuchā: & replet caput fumositatibus & facit sudorem fetentem: & in mulieri bus ventrē auget · & ip̄m generat herniā Auerois quinto colliget cap · de sisa= mo Est ca · ī primo: vel in principio secū di · hu · in tercio ·

DCXLI ·

SEt arabice · grece chinosbatus: vel saccupalea · latine vero rubꝰ caninꝰ Sera · libro aggre · ca= pitulo set · Set · id ē · rubus caninꝰ: & est maior satis rubo alio · Nam assimilatur ymagine sua arboribus · Folia eius sunt latiora folijs mirti: & in ramis eius sunt spine due: & habent florem albū: & fru= ctus eius est oblongus similis nucleo o liue · qui quando maturatur fit rubeus: & habet interius simile lane · qui quando desiccatur & aufertur qd̄ interius est & coquitur cum vino & bibitur stringit vē trem · Et nocet decoctio fructꝰ eius cā= ne pulmonis: & strīgit fluxum mēstruo= rum · Et radix eius est calidior ipso · de qua si fiat emplastrum extrahit spinas et alia infixa corpori · Et quādo fit empla strū ex folijs eiꝰ recentibꝰ ꝓhibet aposte mata · Et idē au · Gal · Fructꝰ huiꝰ plāte est stipticus fortiter · sed folia eiꝰ habēt stipticitatē paucam · Et oportet ꝙ cauea tur ab eo qd̄ intra fructum est bombi= cio simile: quia nocet multum canne pul= monis · vnde vocatur cinosbatus · a cinos qd̄ est canis · & batus qd̄ est rubus.

DCXLII ·

SEcolafedeon: vel alutribe ara · latine scolopendria · Sera · libro aggre · ca · secolafedion au · Dyas · Secolafedeon · i · scolopendria: & noīatur hoc nomīe ꝓpter similitudinem cuiusdā vermis dicti scolofendeia · & eiꝰ interp̄tatio est quattuordecim pedū · ha= bet multa folia egredient a ab vna radice & nascit̄ in petris & muris edificiorum & non habet stipitē neqz florem neqz se men: & folia eius sunt desubtꝰ maculata sicut folia polipodij · & pars eius īferior est quasi rubea · & pars eius supior est viridis Gal · vj · sim · pharmacorum ca= pitulo de scolopendria scd̄m translatio= nem ara · Substantia eius est subtilis: & virtus eius ca · in primo · sic · in secundo: & incidit & resoluit duriciem splenis · Et idem eodem libro & eodem capitulo scd̄m translationem grecam Ymitices si ue scolopendria stipticitate cum amaritu dine participat · quapropter confert sple ni bibita cum aceto · Et idem Sera · Quā do herba ipsa coquitur & bibitur qua= dragīta diebus resoluit & extenuat sple nem · similiter autem faciunt folia ipsa si terantur & fiat cum eis emplastrum su per splenem · quando teruntur & miscen tur cum vino conferunt distillationi vri ne: & singultui: & hyctericie: & frangit lapidem vesice quando bibitur · Et pu= tant quidam ꝙ ipsa prohibet impregna= tionē quando suspenditur super mulierez sola: aut cum splene mule · Aueroys quinto colliget capitulo de scolopēdria est temperata in ca · & sic ·

DCXLIII ·

Secheděchi arabice·gre·canabs· latine vero canapis Serapi· libro aggre·capitulo secheden chi au·Dyas·Secheděchi·i·canabs ē plā ta que seminat̄ & facit semen·& habet folia similia folijs agni casti:grauis odo ris·& habet hastam & ramos longos ite terius vacuos·Et idē·Sera·autoritate Aben mesuay·Est calida & sicca in secū do gradu·Et de ꝓprietate eius est que desiccat humiditates que fiunt in aurib⁹ quando distillatur in eis ex oleo eius·& vsus eius nimius facit sodam

Sptarag·i·ausab· Galien⁹· Virtus sa por & odor eius sūt similia virtuti sapo ri & odori nasturcij· nisi quia est minus desiccatiuum ipso:& calefacit in quarto gradu·Est eni cōfectio facilis & nō du ra·Et inuenit̄ nigra & rubea·ambe sūt interficientes·& ista non inuenitur ī re gionibus nostris·ideo nomē ignoratur

Sebel· ·i·alumen·

Scema· ·i·figura·

Scel·i·vene rubee super oculos·

Schela ienne· idem quod supra

Scen· ·i·lacerte rubee·

Sceilē·est vena que est intra auricularē & annularē in dorso manus·& vocat̄ saluatella·

Sceata ·i·magna stella·

Sceen·i·sanguis draconis·& est succus rubeus notus·scdm quosdam est gūmi·sed quid est le·l·alacoben·

Scea quid est·le·l·ascukodos·

Scea armenū· idem quod supra·

Scef ·i·vngula·le·l·afir·

Scensen· ·i·sisamum·

Scemas· ·i·manus·

Sceilen·i·ramus vene nigre·le·l·platea·

Sceba romanū· ·i·absinthium·

Scelich romanū idem quod supra·

Sceet· ·i·anetum·

Scebel· ·i·ruta·

Scedenegi· ·i·ematites·

Sceius denigi· ·i·semen canapis·

Sceirarag· ·i·fumus terre

Scetaram· ·i·tapsia·

Scerasif· ·i·ypocundrium·

Scense· ·i·sol·

Sceitaragi· ·i·ptisis·

Scetagi suoti· ·i·nigella·

Scear·i·adeps porcinus·

Scedene ·i·chetabre·

Scedine· ·i·ematites·

Sceptaras· ·i·tapsia·

Scedie·i·pinguedo intestinorum·

Sceridatis· ·i·sanguis draconis·

Sceileki· ·i·storax liquida·

Scebram· ·i·esula·

Scetazirach· ·i·vespertilio.

Scemagin· ·i·sebzan·

Sfenoria· ·i·pastinaca·

Sfleticos· ·i·pes columbinus·

Spelta quid est·le·l·fulc·

Species condientes·i·spēs odorifere·

Sperule coloquintidarum·i·poma colo quintide que sunt rotūda vt spera·

Spersum· ·i·fermentū·

Spedilion· ·i·sisimbriū·

Spedate· ·i·cerusa·

Speculare clastrū·id est·gipsum·

Spelmon·i·ceterac·le·l·aplenon·

Splenaria· idem quod supra·

Sphoydes· ·i·spelta·

Sfel· ·i·bel·

Sfemi· ·i·hierusalem·

Sterra· ·i·neruoꝝ qualitas

Sterione· ·i·galla·

Sterios· ·i·particum·

Stella domini ·i·sigillū salomonis·

Stercus eris quid est·le·l·hoas·

Stefania·interpretatur vincens·

Stebinech· ·i·serapinum

Stercus argenti·i·stercora argenti que ita sūt ex argēto sicut stercus eris·& qd est stercus eris·le·l·stercus eris·

Stefrigia· ·i·ruta agrestis·

Stear· ·i·adeps·

Steb· ·i·alumen·

Stellaria quid est·le·l·asterion·

Stea· ·i·matrix·

Sterica passio·i·corruptio matricis·

Stectio· ·i·pes colūbinus·

Stellio· ·i·lacerta facetana·sed scdm quosdam est lacerta viridis·

Sterphina· ·i·vinacium·

Sterione· ·i·galla·

Steatemata·id est·idurata apostemata

Sterig· ·i·fumus terre·

Stercus quid est·le·l·fimus·

Stercus passerum·id est·vsnen·

Stercus demonis·i·napta vł petroleum

Stella terre· ·i·talk.

Stesisia·i·ruta agrestis DCXLIIII·

Teng arabice vł seterig·grece capnos·latine fum⁹ terre Se rapion libro aggre·cap·sterig au·Dyas·Herba ē silis pastinace agrestis nisi qꝛ magis ē minuta ea & amarior·& hꝫ radicē cui⁹ color vergit ad albedinem

Et autoritate Gal. Sapor eius est amar⁹ & stipticus. Virtus eius ē ca. & sic. in se cundo gradu Plinius ca. de fumo ter re. Fumus terre. i. fumaria. Et dicitur fu m⁹ terre: quia nascitur & remittit̃ a ter ra in magna quātitate vt fumus: quia na scitur a quadā grossa fumositate a terra resoluta: & circa superficiem terre adhe rente: & sic ex actione caliditatis genera tur. Debet enī viridis poni in medicinis. Et est ex eo alius: cui⁹ flos est subalbid⁹ cinericius. Et ali⁹ cuius flos est pallens violaceus. & iste est melior Dyas. ca pitulo de capnos scōm translatōem gre cam: que latine fumaria dicitur nascitur in segete ordeacea similis coriandro: vel corio herbe: sed mollis & alba & cinero sa: & multum florem habet̃ & purpureū Succus eius viscidus est. caligines ocul' detergit: lacrimas prouocat. vnde & no men accepit. Herba ipsa comesta vel bi bita: plurimā colerā p vrinā ꝓuocat.

Silfium. id est. lasar. & est genus ferule cuius gūma est asa fetida.

Serecinū. idem est ꝙ ceretinum.

Sidia. .i. flos granati.

Sicaras. .i. sisimbrium.

Siames. .i. semen.

Sieron. id est. farina lolij.

Simacha. i. apostemata parua caliditā tem habentia. que multū cito in saniē cō uertuntur: vt carbunculi.

Simata. idem quod supra

Sinum. i. vinum. & est vinū passarū.

Sincum. .i. bdellium.

Sisaleos. .i. filipendula.

Sibias birbias. i. loca que sunt ī extremi tatibus coxarum: vbi sunt glandule; vbi vertebrum coniungit̃ scie.

Sibare. est demoniū mixtu3 cū sirsen. ita vt cū homo habet sirsen alienet propter demonium agitatum.

Sirelilen. est emblicus qui sic nomiatur cū in lacte infunditur.

Sistar. id est. fu.

Simaren. .i. lactuca asini.

Simeanus. .i. visc⁹ quercinus.

Simopis. .i. rubicundus.

DCXLV

Simphitū grece. vel anagalicum arabice picterion. latine conso lida. Gal. viij. sim. phar. ca. simphitū. scōm translatiōnē grecaʒ Sim phitū petrosum ex contrarijs cōstat vir tutibus. Habet enī quid abstersiuuʒ quo contentū ī torace & pulmone pus expur gare natum est. Habet aūt quid & con gregatiuum quo ad sanguinis eductio nes iuuat. & continet vltra hoc humidi tatē quandā calidā: nō immoderate. pro pter quā & dulce apparet gustantibus et delectabile odoratum. Insiticulosum aūt est cū masticatur. & asperitates q̄ in ar teria sanat. Scōm mixtionē vero que ex oibus predictis virtutibus simul & dya forare sufficiens est: & colligere: & con stringere corpus. Et ꝓpterea intestinali bus hernijs apponitur & ad euulsionem & scissiones cū oximelle bibitur. Quicū qʒ vero ad disinteriam & fluxum rubeuʒ coquētes in vino dant: vt siccante & cō gregante vtunt̃. Et quicunqʒ ad nefreti ca vt purgāte & madēte. Siphitū aliud magnum simile est virtuti predicti: non tamen gustu dulce neqʒ odoriferuʒ olfa ciētib⁹ appar3. s3 scōm hoc abscedit a p̄ dicto. Scōm vero ꝙ viscositatē quandā & mordacitatem habet quodāmodo sili ter existit. vtunt̃ aūt eo in omibus qbus cunqʒ & prius dicto. Dyas. capi. de simphito. Simphitum. i. consolida. & est maior & minor. minoris folia sunt ita pi guia: & est vere minor. Nascitur in locis asperis: virgas habens similes origano: & tenues: & capita sicut thimū: virge li gnose & odorate & dulces in gustu. & radix est illi longa & obrufa: grossitudi nem digiti habens. Est aliud simphitum quod pictenū vocant. hastā habet aspe ram & longam: duobus cubitis angulo sam. ab intus inanis est: in qua sunt folia aspera & angusta & oblonga sic buglos sa. Habet etiam ipsa hasta angulos in q̄ bus folia nascunt̃. flores sunt illi mellini semen habet sup hastam sicut flōmos. ha sta & frutex habent puluerī simile: quod cum carni applicatum fuerit: prurigmem facit. Radix ē ei colore nigra: que cū fra cta fuerit alba apparet & mucillaginosa et ista ē consolida maior. Cui⁹ radix tri ta & bibita emoptoicis medetur: cōquas sationes reficit: tumores spgit. cū folijs cataplasmatibus adhibita oīa similiter facere potest. vulneribus paracolesim fa cit carnes incisas frustis in cacabo missas ī se glutinare facit. Cōsolida minor elixa in mulsa pulmonem purgat. reijcientib⁹ sanguinem & nefreticis cum aq̄ medet̃. Radix cum vino cocta & bibita: fluxum mulieris strigit: & disintericis opitulat̃

cum oximelle data cõquassationes & do
lores lateris saluberrime curat: masticata
amputat sitim: asperedinem faucium mitigat
vulneri recenti pacolesim facit. enterocel
licos bibita & cataplasmatibus adhibita
optime curat: et carnes celerius glutinare
facit: sunt enim ambe ille species consolide
eiusdem virtutis. Consolida secundum Pli
nium autoritate vel opinione multorum
diuino miraculo curat & rumpit antracem
intra duos lapides trita. Est autem alia
consolida que vocatur consolida rubea:
pro qua l. l. bistorta.

Sicaminon ·i· sicomorus.

Simphoniata ·i· iusquiamus.

DCXLVI.

Sisimbrium ·i· absinthium ponticum
& est centonica: sicut apparet in
litera absinthium: sed sisimbrium vo
catur menta aquatica: & alio nomine vocatur
balsamita: vnde sisimbrium latine: arabice
culudes: grece cardaminon. Dyas. ca.
de sisimbrio secundum translationem grecam
sisimbrion dicitur cardamminon: eo quod carda
mo agresti folia habet similia: cum folia eius
rotunda nascantur sicut folia cardami agre
stis: cum creuerint scindunt se sicut eruca
virtus est ei ca. diuretica: crudum & coctum
lentigines vultibus tollit: & maculas emen
dat si vna nocte impositum fuerit: & alia
die locus abluatur aqua. Paulus capi
tulo de sisimbrio. ca. e. & sic. in iij. gradu
aliud est domesticum aliud siluestre: sed
domesticum nobis est in vsu quod omibus
est notum: virtutem habet diureticam
dissoluendi & consumendi. contra vitium
pectoris fiat pultes ex farina ordei & aqua
apposito puluere eius et dentur patienti
Contra frigidum reuma folia eius in testa
calefacta sine liquore & in sacculo posita
capiti supponatur: valet vinum decoctionis
eius contra dolorem stomachi & intestinorum
ex frigida causa: & oppilationem epatis &
splenis: & vrinalium viarum herba ipsa
decocta in vino & cataplasmata. soluit
etiam stranguiriam & dissuriam. Valet
etiam contra iliacum dolorem: & contra
dolorem factum ex ventositate: menstrua
educit: conceptum iuuat: matricem mun
dificat: fomentatio si fiat ex eo: tenerosi=
tates eius in oleo muscellino vel saltem
communi decocte & superposite idem ope
rantur.

Siderizonta id est. feraria.

Sisofigius. i. auis que vocatur merula.

Sigethi. i. apa flonosum hersipillosum:

Siu id est. cuscute.

Sitis scadis ·i· cucumer agrestis.

Sisamus quid est lege. l. semisem.

Sisamus agrestis. id est. cataputia.

Sisamos ·i· confectio de melle si
milis penidijs.

Sisamum idem quod supra.

Silomata ·i· cortex celsi.

Sipui id est. apium.

Simsen id est. sensen.

Simitu id est. cerusa

Simisis id est dragancti.

Sicida id est. brionia.

Sillium latine: grece pipersillium: & quod
est lege literam hazarachona

Siricantica id est. aaron.

Sia id est. senationes.

Sika id est. ficulnea

Sica id est. ficus

Sira id est. cerasia.

Simdin. id est. cucumer domesticum.

Sister ·i· anetum agreste. id est. meu.

Sigia. id est. storax liquida: aliqui dicunt
quod est storax calamita.

Sichias quid est l. l. xencua.

Sicla id est. bleta. l. l. beta.

Siligo. i. germanum ex quo aliquando ef
ficitur panis. lege literam germanum.

Sichen armenicum. i. abrotanum agreste.

Sisamina ossa a sisamo quod est granum mi
nutum de quo fit oleum sisammum. & sunt
ossa que intra ossa digitorum existunt.

Sisarij id est. lolium.

Sila est apostema quod multum augetur
scilicet in principio: & est glandula.

Sireblen id est. beta.

Siquis ordei id est. puluis factus de or
deo trito & cocto cum multa aqua & tor
refacto post.

Sithemachia id est. monomachia.

Sibare. id est. demonium cum sirsen: ita
vt homo cum hoc quod habet sirsen alienet
propter demonium agitatiuum.

Sidrichis egilops. id est. arbor sanguinis
draconis.

Silelici prion quid est l. l. cataputium.

Sidra. i. iuiuba siluestris: & est nabach.

DCXLVII.

Sideritis aut eraclia grece: latine
prima species eius: & vocatur cen
trumgalli: quam inuenies in litera
gerebotanum: que folia habet prassio similia
sed oblonga: sicut elissagus aut ynos: sed
minora et aspera: bastam habet quadram

longam duobus palmis: virgas lõgiores & suaues ĩ gustu: & stipticas · in qb9 vir gis capita sũt obrotunda sic̃ verticelli: et sicut prassij: & in ipsis capitibus semẽ ni grũ ĩuenit̃: nascit̃ sub petra · Est alia side ritis hastas habens duob9 cubitis lõgas & teneras: & folia in ipsis hastis similia petristeridi: sꝫ diuisa ĩ circũitu plurimũ nascentia: sed visu tenuia & oblonga · In cacumine vero haste capitellum habꝫ ro tundum & asperum · in quo semen est si mile bete obrotunduꝫ & durum: & huic virtus est termantica & similis supradi cte · Est & secundum genus sideritis qđ cratebras eracleam dixit: nascitur in pa rietibus sicut vitis: folia habens minuta & tenera: & multa ex vna radice nascen tia similia coriandro: cuius haste longe sũt duobus palmis & molles & albidio res · flores habet fenicinos & gustu muci laginosa · trita & imposita vulneribus re centibus paracolesiꝫ prestat

DCXLVIII ·

Vinonum quidam dicunt ꝙ ẽ her ba que dicitur pes milui: quidam dicunt ꝙ est alexandrũ: sed falso · nam neutrũ istoꝝ est verũ: quoniã nõ ẽ pes milui qui vocatur pepanus: quia pes milui habꝫ folia satis maiora & pinguio ra: & flores satis a florib9 sinoni differẽ tes: quoniã pes milui facit flores mltos & albos simul diunctos ĩ capite stipitis apparentes sicut cauda gatte: & eius her ba sicut valeriana: sed sinonum recte flo rescit sicut petrosellinum vsuale secũda facit folia sꝫ maiora · non est similiter ale xandrum: quoniam alexandrum facit se mina nigra rugosa vtcunqꝫ curua & ma gna sicut git · sed sinonum secundum Dy asco · & Plinium facit semina sicut apiuꝫ & ameos: vnde secundũ veritatẽ sinonũ est petrosellinũ macedonicum: quoniam Dyas · dicit Sinoni semen est minutum si mile apio: sed oblongum & nigrũ gustu ca. diureticum valde & cetera. Et dicit̃ sinonum: quia nascitur in siria prouincia regionis macedonie · Dyas · cap · de pe trosellino . quod nascitur in macedonia ĩ criptis & speluncis: semen est minutum simile apio vl' ameos odoratũ & viscidũ et aromaticum et diureticum valde: men struis imperat; ĩflatões stomachi et col li compescit · calefaciendo et siccando ni mis tortionibus subuenit. dolorẽ lateruꝫ mitigat nefreticis et vesice dolori subueit prouocat abundanter vrinam maxime cũ vino datum: diureticis antidotis misce tur · Plinius capitulo de petrosellino macedonico · Petrosellinum macedonicũ cuius semen de siria affertur: vel semen est minutuꝫ simile apio diureticuꝫ valde nascitur circa petras: sem̃ et folia similia apio: semen eius odoratum et diureticum valde: vnđ petrosellinũ vocatur: quoniã multotiens ĩ petris nascitur: quod multi petrapium dicere consueuerũt: quia ideꝫ sunt sinonum et petrosellinum maceto nicum quod latine dicitur petrosellinum agre · l · l · petrosellinum · multi sinono vel macedonico carentes vtuntur alexandro quoniam sunt eiusdem virtutis: virtuteꝫ sinoni vel macedonici: inuenies in litera petrosellinũ ·

Sirsemiati · i · egritudo cõposita ex sirsen ca. et fri · quoniã ẽ apostema factũ ex duobus humoribus cõpositis simul · scꝫ ex flegmate et colera ·

Siler creticũ quid est · l · l · cardilion ·

Simach · i · separatio eueniens cũ caro sup os tenditur secundũ partẽ ·

Silac dicitur grece amasenis vel lemuse grossicies in palpebris: et est difficultas claudẽdi oculũ cũ sunt aperte: et ad ape riendũ cũ sunt clause ·

Sirsati · i · caro mollis veniens in interiori pte palpebre a qua ñ cessat fluere sãguis rubeus niger et viridis ·

Sirsen · i · frenesis: et est apã cerebri a sen qđ est apã et sir quod est cerebrũ ·

Siphach id est · primus panicul9 qui est supra ventrẽ post cutem compre hendens intestina: calefaciens ea sua spis situdine et vnctuositate · et cõprehendit lacertos ·

Sirsir · i · sẽper putrefaciens ·
Silsir idem quod supra ·
Siringi · i · lac coctũ ·
Sirengi idem quod supra ·
Simitij · i · cerusa ·
Sirs · i · cerebrum ·
Sicen · i · caput sice · l · l · caprifice ·
Siseleos campestris · i · leuisticum ·
Sifakethec · i · tunice ·
Siluestre omealofis · i · nasturtiũ album ·
Siricum romanum · i · siricũ vel seta ·
Simar · i . lactuca asini ·
Sisameleon · i · oleum de sisamo ·
Sichia · i · ventosa ·
Siscoles · i · contractio ·
Sintoma · i · accidens ·

Sisamberis ·i·oleum de sisamo.
Sibagat ·i·salsamentum liquidum quodcunque·
Sinapium id est·sinapis·
Sinigmacia id est·storax·
Sir id est·medicina inda·
Silfer id est lasar vel eius radix
Siria id est·oliua·
Sirach ·i·gũmi oliuarum·
Sicides aga ·i·cucumer agrestris·
Sincar id est·buxus·
Sicharos ·i·sisimbrum·
Siames id est·semen intube·
Sisaliquorum id est liquiricia·
Siler montanum·id est·siseleos·
Siseli idem quod supra.
Sillium montanum·i·siler montanum:et est idem quod supra·
Sisat id est·buxus·
Sisapasmare id est·limire·
Sidurum id est·scotomia·
Sileniabin id est·zucharum rosatũ vel mel ro·
Sinis id est·nigella·
Sief memite hoc modo fit:succus memite in sole siccatur & ex eo formãtur pillule vel magdaleones parui sicut nucleus dactili:& potest fieri sief ex alijs rebus:vnde sief·id est:medicina ocularis formata oblonga que fricatur super cotem cum aliquo liquore cum in oculis poni debet est em̃ forma eius sicut nucleus dactili·
Silez herba est que nascitur iter frumẽtũ cũ est tempus pluuiosum·& est gramẽ
Sirupus diaquilon debet dicere sirupus diachilon·i·de succis:vt appare i·l·chilus·
Siregia ·i·oleum sisaminum.
Sisseri id est·crissones·
Sintalar id est·heil·
Siaten·i·reuolutio palpebrarum·
Sinifes id est·quedam musca parua quasi effugiens visionem habens aculeum acutum mordẽs:& alio nomine vocatur scinifes·& alio nomĩe vocatur culex cis:& ideo mate nostro vocatur zenzala:vnde declinatur hoc sinifes genitiuo huius sinifes indeclinabile·
Sirengi id est·minium·
Sisimin id est·elenelin·
Silofer id est·nenufar·
Simenia sunt ossa que sunt super spondiles dorsi sicut spine·
Sigillũ sancte marie·id est·secacul·
Sirigios id est·species quedã canne·l·l·hasap·

Sifion est species lilij·lege literã ansea·
Sinapis quid est·l·l·chardel·
Sinthesis id est·ectica senectutis que fit ex frigiditate & siccitate·
Sintericus idem quod supra·
Sinter id est·rubus·
Sintesis id est·atrofia:& est quãdo nutrimentũ nõ digeritur:neque cõuertitur in substantiam membrorum·
Sintesim id est palpebre coartatiõ vel conglutinatio innaturalis·
Sinopida quid est·l·l·mezegrech·
Sisnabar id est·sisimbrum·
Siclon id est·bleta·
Siccen vel siccen armenicum·id est·abrotanum agreste·
Sisirius id est·doronici·
Simaren id est·lactuca asini·
Sitarem idem quod supra·
Sigillum laice id est·terra sigillata·
Simichij ·i·ceruse
Sinimaca·i·calidos humores purgantia
Sinirnis gummi iuniperi·
Siringios·i·qui audiunt quasi fistulas·
Sinten oculi id est·almtifac·
Sicera id est·vinum de pomis·
Sifula est herba in vltramarinis partibus qua caremus
Sigillum salomonis:quod est·l·l·dasnoides
Silotrum quid est lege literã heuda·
Sideratum id est·penatum·
Siseos id est·asa fetida·
Sitacust saiacost.
Signiles id est verruce rotunde
Siliqua id est·xiliqua·
Sima cõcauitas est epatis:sed eius gibbus dicitur gedeola:vt in libro vrinarum ysaac
Simantis id est·prefocatio acutissima:inde sinantia vel squimancia·i·acuta prefocatio·
Siston·id est·diuisũ:vt in alexandro de lacte:inde disinteria·
Sini ·i·genus aranee·
Sinocus id est·cõclusus·
Simisum id est·gir·
Sidus marinum piscis est·
Silac id est·corrosio cũ rubedine et asperitate cum pruritu in palpebris·Mesue cap·de casu pilorum palpebrarũ·vel est inuersatio palpebrarum:& quasi scabies in coopertorio oculi·
Siria ·i·genus grani·
Sicamia idẽ quod supra·licet Dyas·cap·de celso ait quod multi dicunt quod est fructus celsi:non tamen affirmat:quoniam mos

Dyas·(vt videbis si l·l·oxicātū) ē nominare rem secundum opinionem aliorū sz non affirmare·
Sicomorodus idem quod supra·
Siricum ·i·seta·

·DCXLIX·

Sistose: vel bisbese: vel bestebelle arabice: grece galifer siue talissar vel machil: & in oriente vocat adaes vel adache: latie vero macis. Serap· libro aggre· capitulo sistose· Sistose id est· macis: & est cortex nucis muscate que est super corticem grossum· Et melior ex eo est ille qui est coloris fusci: & deterior ex eo est niger & in cortice duro grosso nucis muscate non est aliquod iuuamentum: sed fructus eius est vtilis medicine: & nominatur in oriente adaes dicunt aliqui ꝙ est macis: & est cortex qui apportatur de regione que non ē grecorum: & color eius est flauus· Dyas· capitulo· Machil siue machir secundum translationē grecā· id ē· macis: corium est ligni venientis de barbarico: coloris rufi cum robore solido: cui virtus est stiptica & remordens ꝙ maxime in gustu: tunsa & bibita emoptoicis & disintericis & cyliacis singularem prestat effectū· Collector· Huius temporis macis est cortex nucis muscate qui adheret ipsi circunqꝫ vt potest videri in barbulis auellanarum & multociēs vidi tunisij sic esse· licet dicat Dyas· Machir· id ē· macis esse corium ligni error translatoris est: quia debet dici corium fructus vt superius patet·

Gali· vij· simplicium pharmacorū cap· de mace secundum translationem arabi· Gliastar siue talissar· i· macis cortex est qui portatur de india: in gustu quidem stipticus sufficienter cum breui quadam aromaticitate: cum autem odoratur est similis pluribus aromatibus yndianis: & substantia eius est cōposita ex substātijs cōtrarijs & plurimū qđ ē in ea substātia est terrea frigida: & minus qđ in ea suba est subtilis ca· & odor eius est bonus sicut odor aliarum specierum aromaticarum que aportantur ab india: sapor ei⁹ est stipticus stipticitate multa cū aliquantulo aromaticitatis: virtus eius est q̄ desiccat in tercio gradu: sz ca· & fri· nō est opatio manifesta confert fluxui ventris & vlceribus intestinorū: & bibitur i emoptoica & in fluxibus humorum ad ventrem· Auicenna de viribus cordis dicit ꝙ confortat cor·

·DCL·

Simibel vel solob ara· latine spica Serap· li· aggre· cap· simbel siue sumbel· Simbel· i· spica: ei⁹ tres spēs sūt· nam quedā est nardi & est inda: & alia romana & ē celtica: & ē alia montana: sz spica nardi nascitur i monte baman siue haneaz in india: & melior ex ea est recēs leuis & pinguis: & rubea boni odoris: & in ea est parum odoris cōpressi sine folijs cuius spica est parua: et quando masticatur remanet odor eius in ore diu: & nascitur in monte syrie spica que nominatur sira: & sunt in ea omnia que dicta sunt in indica: & nascitur prope ignem qui est in monte spica que est debilior ꝙ indica: quia indica propter humiditatem locorum in quibus nascitur est longior ea maioris spice: & ortus spicarum ē ex vna radice: & come spice sūt in ea plures sibi inuicem adherentes pinguis odoris: & fortasse venditur a quibusdam spica postꝙ madefacta est in aq̄ & signum in hoc est albedo et extenuatio eius: quia non est in ea terra· Et idem auctoritate Galieni. Substantia spice nardi vel inde est cōposita ex trib⁹ substantijs vna earum est virtus stiptica: & secūda ca· acuta non nimis: tercia declinat paruz ad amaritudinē· virtus eius ca· in primo gradu: & desiccat in secundo in fine ei⁹· Spica romana est spica celtica: & nascitē in siria: & est planta parua habens folia longa cuius color vergit ad rubedinem & flos eius est citrinus: & melior ex ea est recens boni odoris multarum radicū non facile frangibilis: & quod de ipsa administratur est radix ei⁹ & stipites solū quia in eis est bonitas odoris eius: & iuuamentum ipsius: & ipsa euellitur cum radicibus eius: & fiunt ex ea fasciculi plene manus Gali· octauo simpliciū pharmacorum cap· Nardus celtica secunduz translationem grecam· Nardus celtica similis aliqualiter est secundum genus in virtute predicte: min⁹ vero stipticat· virtus est calidior ea in secunda & tercia: & est debilioris virtutis ꝙ illa in omib⁹ nisi in prouocatione vrine Gali· eodē libro & eodē cap· secundum translatōēꝫ arabicam montana multum nascitur in terris cilicie: & folia eius sunt sicut folia herbe karsabane: & ramuli eius sūt sicut ramuli ipsius: nisi quia sunt minores: &

ipsa non est grossa nec ita spinosa: habet duas radices aut plres nigras boni odoris similes affodillo: nisi quia sūt miores & subtiliores multū: & nō habet stipitē nec frustum nec florez: & est debilior omnibus speciebus spice. Galienus. viij. simplicium pharmacorum cap̄. de nardo secundum translationez grecam. stochis id ē. nardus spica calefacit ī tercio gradu & desiccat in secundo. Consistit autez ex stiptica sufficiēter virtute: & acri ca. subamara. ex talibus autem composita virtutibus ad epar & stomachum rationabiliter competit: bibita & extrinsecus apposita vrinas mouet: & mordicationem stomachi sanat: & que secundū ventrem reumata siccat: & adhuc cum his ea que secundum caput & toracez: fortior vero est indiana vocata: post hoc existens siriaca que vocatur ypacussa. Et idez Sera. Virtus spice est que abstergit & fortificat: & confert epati: et ori stomachi. qn̄ bibitur & ponitur extra ꝓuocat vrinam & curat mordicationem que est ī ore stomachi: & desiccat humores qui adueniūt ei & intestinis: et confert humoribꝰ qui congregantur ī capite & pectore. & fortior specierum spice in hoc est indica: & est fortioris nigredinis ꝙ sceni. Et idem autoritate Dyas. Virtus nardi est ca. & sic. & prouocat vrinam: & propter hoc quando bibitur stringit ventrem: et quā do fit cum ea nascale stringit menstrua: & desiccat hūiditates que currūt ad collum matricis. Et quando bibitur cum aq̄ frigida sedat sincopim & confert cardiace: et inflāmationibus epatis et hyctericie: et egritudinibus renum: et quādo decoquitur in aqua et sedet in ea mulier cō fert apostematibus ca. que fiunt in matrice: et confert casui capillorūz et palpebrarum propter eius stipticitatē: et facit eos renasci: et conuenit medicinis oculi. Spica romana. id est. celtica. virtus eius est sicut virtꝰ nardi sirie: nisi quia prouocat plus vrinam: et confert magis stomacho quando bibitur cuz decoctione absinthij et confert apostematibus ca. epatis et hyctericie et inflāmationi stomachi: et quā do bibitur cum vino ꝯfert apātibus splenis et dolori ventris: et vesice: et renū: et inflamationi stomachi: et morsibus venenosorum animalium: et ingreditur in cō fectionibus oculorum: spice montane radix confert in omnibus quibus confert spica celtica. Et idem autoritate Abenmesuay. Proprietas eius ē ꝙ retinet menstrua superflua quando sumitur in potu

Plinius cap̄. de spica. Quedaz vocatē spica nardi: quedaz vocatur spica celtica et quedam est celtica montuosa. Spica nardi ca. in primo sicca ī secundo: vnde a similitudine cognominata est: similis enī est spice frumenti: et velut aristas plurimas habet ī modū capillorꝝ tota colecta et densa velut fasciculus paruissimus: nascitur ī yndia ex vna radice parua sine folijs: dicitur tamen et siriaca: non quia in siria nascatur et legitur: sed quia montes yndie in quibus habundanter inuenitur sirie partem spectant: verū illa ē optima q̄ est odorifera: et colore subrufa: gustu subamara recens: et leuis nō vasta: habz vires stipticas et calefactorias. Spica celcelcica nascitur in illirico hoc nomen habens apud eos: hec in syria nascitur et in ytalia: frutices habens super terram breues et spissos: colligitur autem a ciuibꝰ cum radicibus: similiterqz fasces faciunt qui plena manu continentur: et ideo ab alijs fasces gallice appellantur: hec habet folia oblonga et non lata florem mellinū odorem circa se suauem continens est: et similis in virtute spice siriace. Est et alia spica celtica montuosa que a plurimis parthis appellatur: hec nascittur ī cilicia similis ī folijs et ramis yringio sed spica breuior est: et spinosas radices mittens duas aut tres: odore suaues et nigriores colore similes affodilli radicibus: hec nec florem nec semen habet: sed virtꝰ est illi similis celtice superiori. Sed quidam mē tientes dicunt celticam saliuncam et pro ea ponunt sed falso: et quid est saliunca lege literā mucasar.

DCLI.

Siseleos ara. vel ascegelios: grece siseli. la. siler montanū. Sera. libro aggre. capitulo siseleos autoritate Dyas. Folia habet similia folijs feniculi. nisi quia habet longiora et grossiora. et habet hastā longā in cuius sūmitate est corona in qua est semen longum et latum habens angulos et grossum acuti saporis: fortis odoris: et est illud quod est in vsu: et administratur in cibis: et hz radicem longam boni odoris. Galienꝰ viij. simplicium pharmacorum capitulo siseleos secundum translationem arabicā Radix huius plante et semē hz caliditatē

tantam q̄ ꝓuocat vrinā forti ꝓuocatio ne & cum eo virtus subtilis qua confert asmati & epilensie· Et idem eodem libro & eodem cap̄· secundum translationem grecam· Siseleos radix quidē & fructus calefactiuum est intantū vt sufficienter vrinatiuum sit pharmacum· Est autem ex subtilibus partibus vt ad epilensias & orthomias competat· Et idem Sera· autoritate· Dyas. Virtus eius est calefa ctiua· scꝫ radicis eiꝰ & seminis: & q̄ndo sumitur ex eis in potu prouocant vrinaꝫ et conferunt coartationi anhelitus ī qua oportet hominem erigi: & asmati: & suf focationi matricis: & ꝓuocāt menstrua & expellunt fetū: & conferunt epilensie & omnibus doloribꝰ interioꝝ membroꝝ & quādo sumitur de aliquo illorum: aut ex vtroqꝫ cum vino ī potu confert tussi antique: & debilitati digestionis: & tor tionibus ventris: & debilitati epatis· & quādo sumitur ex ea cum vino & pipere preseruat & defendit hominem a frigore aeris: & ꝓpter hoc conuenit itinerātibus in yeme: & quādo homines & alia anima lia cōmedunt de hac plāta ī tempore coy tus eorum confert eis statim ad īpregnā dum· Et idem autori· Aben mesuay. Est ca· & sic ·in fine secundi g̊dus: incidit & dissoluit humores flegmaticos viscosos & congelatos: & propter hoc apit vias omnes & cānales oppilationis: & prouo cat vrinā & menstrua: & confert asmati et omnibus egritudinibꝰ flegmaticis·
Scinus· id est· lentiscus· l· l· botim·
Scinus vlcerum· id est· empetigo·
Scindaminum id est· agrifolium·
Sirupus arelea· id est· de piris·
Scilla id est bullus qui dicitur squilla.
Sciniar id est· lactuca asini·
Sirupus diaquilon qui d est· l· l· diaqlon
Sirupus iuiubinus fit de iuiubis liquiri cia: & rebus maturantibus pectus queꝫ inuenies in viatico·
Scinifes id est· sinifes·
Sciston id est· serum·
Scirosis id est· duricies·
Scibosub id est· alumen·
Scirum· id est· olium aque vel flos aque
Sciantunarā· id est· coloquintida agrestis
Siracost id est· manna·
Schirus· id est apostema quod ducit ad corruptionē membri: & est durum·
Schirosis id est· apostema melāco licum sine dolore·
Ssinichia id est· dacti..
Ssinichion idem quod supra.
Skinos id est· lentiscus.
Skirus id est· durꝰ: & est ꝓprie apostema durū: vel pulsus durus potest sic vocari·
Skiranis id est· durus·
Smirne basilicon· id est· mirra·
Smirmon id est· scolopendria
Smirra id est· mirra·
Smitica id est· abstersiua·
Smirma idem quod supra·
Smirnix id est· vernix·

·DCLII·

Smirnas· Dyas· cap· Smirnas siue smilas herba est sicut matri siluia: habens aspera folia peridi mion silia: cuius virge vj· aut· vij· sunt sicut bati implicantes se vicinis arboribꝰ aut saxis: semen habet simile vuis qd̄ q̄n maturauerit nigrum colorem facit cum gustu subn. ordaci cui radix est dura & grossa: & nascitur locis aquosis & aspis semen eiꝰ & folia venenis occurrūt· Nā si ante accipiantur venena nō sinunt nocē Dicitur autem q̄ si ab infante accepta fu erint venena non sinunt sentire·
Spica nardi qui d est· l· l· simbel·
Spica siriaca idem quod supra·
Spica celtica qui d est· l· l· quam supra·
Spica montana qd est l· l· quā supra: & ē quā cōmuniter vocabat celtica sꝫ falso·

·DCLIII·

Spinachia latine· grece aspenach Serap̄· in aggre· suis capitulo aspenach· Aspenach sunt fri· & humi· in fine primi gradus: leniunt ven trem: & conferūt dolori pectoris & pul monis qui fiunt a colera & sanguine· Nu trimentum eorum est melius nutrimento atriplicis: & operatio eoꝝ prope opera ionem eius· & sūt lenificatiua: & ipsius nutrimentū melius est nutrimento criso locanne: & in ipsis est virtus abstersiua lauatiua: & vincunt coleram: & fortasse restringūt stercus a iure eoꝝ: ergo aufe rantur a iure suo: et si comedanē cōferūt anhelitui: & pectori & pulmōi ca· & cō fert doloribus dorsi consanguineis: et est lenificatiua ventris·
Spica fetida id est· cicuta·
Spica ynda· id est· nardi · lege· l· simbel
Spica aleip idem quod supra·
Spica aromatica idem quod supra·

Spica neriden id est·romana·
Spica asclira idem quod supra·
Spica siluestris·id est·fu·
Spica satich id est.spica ynda·
Spica lata quid est·lege·l·acul altaroeg
Spina babilonica quid est lege literā hec
Spinie·id est·simenia·l·l·simenia·
Spina arabica id est·suchaa·
Spina egyptia idem quod supra·
Spina iudaica idem quod supra·
Spina que vocatur cinosbatos vel saccu palea vel rubus caninus:qd est·l·l·set·
Spina alba dicitur echinum secundum librum antiquū de simplici medicina·& puto sic dici eo q̄ capitellū simile habet ericio marino qui vulgariter vocatur latia lingua ecino marino·& ista est q̄ a Dyas· vocatur acantisleuce sic eum describens & est bedeguar·
Spliu id est·gariofili·
Stiterea id est·alumen·
Stirates id est·storax·
Stimeos id est·calcecaumenon·
Sticados citrinum vel arabicuȝ quid est lege literam ascukodos·
Stingar fit ex radice cheisim & aceto:et quidam dicunt q̄ fit ex radice anuidenȝ & aceto & sale:& vocatur stigar·
Stipticus id est·austerus·& stipticus constrictiuus vel desiccatiuus·
Stimei id est·caputpurgia.
Stipa id est·canna·
Stiria id est gutta·
Sticos id est·ethica·
Stibeos id est·scabiosa
Sturagen id est·scuragen·
Stipticum id est·siccatiuuȝ vel ponticum·
Stipticum id est.constrictiuum·
Stigmata id ē·vnguēta odorifera·
Stinctus arbor quid ē lege literā botim
Stipteriasistis alumen scissum.
Stibeus lapis est fulgens in se & splēdēs & in metallis īuenitur colore similis plūbo:virtutem similem habet molibdis vel calcecaumenon Dyas·
Stirax id est·storax·
Stiracos idem quod supra·
Sticadulus id est·barba iouis·
Stitillarum id est·scabies que est in coopertura oculi.
Stiegligi emblici conditi cum lacte·
Stimar id est·napus·
Stiptansitis id est·alumen·
Stimeo est genus quoddam terre

Stincus animal quid est lege l·khule·
Stignum id est eruca generatiua·
Strignum quid est lege literā hamech·
Stritin id est.strucium·
Stricinum idem quod supra·
Stricium id est·stipticum·
Sitiones sunt vermiculi qui oriuntur in dentibus·
Solmontana id est·siseleos·
Sorepi id est·aristologia longa
Soldanella quid est lege l·chachille·
Soac est arbor magna que oritur in egypto quā ignoro·
Sofoclas ·i·facedola auis·
Solata sunt apostemata·
Solsequia id est.elitropia·
Sota id est·iunci radix·
Solmersia id est·ciclaminus·
Sonoba ·i·pinea·
Sobolis ·i·spica·
Soauis ·i·anisum·
Soltira ·i·saluatrix·
Sortalimon ·i·ambrosia·
Sores·id est.lac acetosum & coagulatū sine sale·
Sonera·i·coclea quā deferūt peregrini a sancto iacobo·
Solatrum cuiuscunqȝ generis:quid est lege literā hameb.
Sora·id est·herba de qua fit alcali·

·DCLIIII·

Sorbes arbor est ferens sorbas· Serap·libro aggre·capitulo sorba·Virtus ei9 est que restringit ventrem fortiter· Galien9 secūdo de alimentis capitulo de sorbis·Sorba et nespila stipticant quidem ambo: multo autem magis sorbis·nespila propter hoc influenti ventri magis conferens edulīū est:& palam quoniam talium omnium cōmedere parum conuenit :nō vt ficuū: aut vuarum copiose·Neqȝ enim vt alimēto:sed vt medicinis ipsis indigemus magis· Galienus octauo simplicium pharmacorum capitulo de sorbis secundum translationem grecaȝ Yoria·id est·sorba omnibus cognita est terestrē substantiaȝ dominantem possidet et modico subtili participat ei mixto. Et dicit eodē libro cap·qd incipit Nys·i·arbor sorbe cuius fructus vocatur a multis oya cum y·litera:stiptica participat qualitate:sed debiliori nespilo multuȝ: quocirca & dulce est cum cōmeditur:& minus nespilo:est ventris constipatiuus·

Sordicies parietis balnei & aliorum: quod est. l. l. vasachi.
Solbet id est. vna ex speciebus titimalli.
Solia id est. cot.
Soucaria . i. realgar.
Sogos . i. congelatio.
Soleum calciamentorum quid est. lege. l. galdacheb.
Soda id est dolor vel lesio membri capitis.
Sordities semicupij balnei: quid est lege literam asatartar.
Sorongenethenigi. i. fumus terre.
Sosa . i. herba de qua fit alcali
Sobran . i. esula.
Soldago id est yris illiriaca vel eius flos.

·DCLV·

Soricis species sunt due secundum Dyasco. capitulo soricis secundum translationem grecam. Vna agrestis & spinosa: altera apta est ad comedendum ramulos angulosos habens & rufos & inanes abintus: & folia rara & scissa. virtus est ei stiptica non multum: vnde stomachi estuationem & tumorem compescit cataplasmatibus adhibita: succus eius glutitus morsum stomachi tollit: lac mulieribus prouocat: tumores ani & matricis spargit: folia eius & radix cataplasmatibus adhibita percussuram stomachi mitigant.
Solidum est pondus ponderans. ʒ. iiij. ℈.
Solea piscis est quidam vermis longus satis multorum cubitorum in ventre hominis nascens qui nominatur lumbricus latine: quem nominat Galienus in libro de tiriaca cap. secundo dicens: & maximum etiam & amplum lumbricum generatum totum cibum assumptum depascentem: & propter hoc macerantem totum corpus mirabiliter educit ab intestinis. s. tiriaca hec. similiter nominatur in litera cameleonte auto. Galieni. & Damascenus cap. mezereon nominat ipsos serpentes viscerum: & alio nomine vocatur cingulum pro cura ipsius lege burnam.
Sothera id est. salsus.
Sother id est. saluator.
Soronigem id est. hermodactili.
Solsticium est a. xiij. die iunij.
Soob id est. mutatio coloris que fit a sole vel a vento in facie.
Scordo . i. allium vel taura.
Scorodum idem quod supra.
Scordion id est. allium agreste lege literam quam supra.
Scordium idem quod supra.
Scorda prassum. id est. allium compositum ex allio & porro pro quo. l. l. quam supra.
Scotolidos . i. vmbilicus veneris.
Scorpio quid est. l. l. natarab.
Scolis id est. vermis.
Scordomarus. id est. stendeclare: & est extensio brachiorum & totius corporis.
Scortensis id est. sulcotrini.
Scopus id est. signa.
Scob id est. mutationes oculorum
Scopa regia herba sancti Iohannis perforata ypericon idem. l. l. infaricon.
Scolopendria. id est. lingua ceruina. l. l. secolafedion: est alia scolopendria venenosa habens folia sicut ceterac: sicut apparet in litera aplenon. Et est alia scolopendria que non est herba: sed vermis quidam vt aparet in litera dipteris.
Scolimbris id est. yringi.
Scorpion planta quid est. l. l. draganum
Scorpio marinus. id est. quidam piscis vel quoddam animal punctionis venenose notum degens in mari: quod nostro ideomate vocatur doracena.
Scordarum id est. asa munda: aliqui dicunt quod est albium.
Scotolicus . i. vmbilicus veneris.
Scordio id est. scordeon.
Scotanum quid est. l. l. dulb.

·DCLVI·

Scorpiodes herba est secundum Dyas. Folia & semen habens silia caude scorpionis que cataplasmatibus adhibita percussum scorpij mitigat: & venenis obsistit Gali. viij. sim. pharmacorum Scorpiodes calefacit in tercio gradu: siccat autem in secundo.
Scolapa est lignum quodlibet vel festuca quale in pede vel alibi infigitur.
Scothosis vel scotomia. i. subita tenebrositas visus non durabilis.
Scorpioron . i. elitropium.
Scoria id est. squama.
Scoria argenti quid est. l. l. felch.
Scobes ferri . i. scoria ferri.
Scorodi id est. sorbus.
Scotomatos id est. ferrum.
Scolimus . i. cardi siluestres: & est scolopias species.
Scolimora idem quod supra.
Scolifora idem quod supra.

Scolimas idem quod supra ·
Scoria ferri · id est · squama ferri quam fa
bri ferrarij de fornacibus eijciunt globa
tim · lege l · haid · & literam erugo ferri ·
Scoria eris quid est · lege l · hoas ·
Scobes ferri · idem quod supra
Scrofa · i · iūcta · inde scrofula apostema
qđ non oritur soluz · Nam sicut scrofa ra
ro facit vnum fetum · sic illud apostema
raro oritur solum ·
Scropilia quid sunt · lege l · coni · & sunt
nuclei pinee · inde dyastrobilion · id est · d̄
nucleis pinearum ·

DCLVII ·

SCrofularia castrangula stran
gularia idē · Paulus cap · de
scrofularia · herba est habēs fo
lia tenuia & subtilia · que cum flectunt̄
vt frangantur strident · Et ideo a multis
dicitur caulis stridolus · & radices sunt
ei satis subtiles in quibus adherent radi
ces rotunde sicut auellane mundate & al
be mittentes lac q̄ d̄r scrofulis medica ·
Sropulus · est pondus granoꝝ · xx ·
Sfongos · id est · spongia ·
Shoboz · id est · altea.
Smodes · id est · sicomori fructus ·
Spondilion · id est · laureola ·
Spondilion · id est · ostrea ·
Spondilium retiū · i · locus cathan · i · locꝰ
exterior in directo cuiꝰ sunt renes ·
Spongia marina qđ ē · le · l · affegi albach
Spodion · id est · cinis auri ·
Spomiū · id est · cinis aqua maceratus ·
Spongos · i · spongia marina ·
Spodiū quid est · le · l · abaysir ·
Sponsa solis · id est · cicorea ·
Spoliū serpētis quid ē · l · l · falcbalbayleb
Spora · id est · vlcus fraudulentum ·
Spondogos · i · lanugo que ī rosa
siluatica nasci solet ·
Spongo · est fuligo illa que fuit pomfili
gos anteq̄ cadere · & qđ sit pōfiligos · le ·
l · abaysir ·
Storach · est gūma oliue ·
Storachia · idem quod supra · Illud voca
bulum ponitur in viatico capi · de denti
bus putridis ·
Storax quid est · le · l · melachac ·
Stophillidos · id est · resina pini : vel
cortex ·
Stoma · id est · os inde stoma
chus os ventris ·
Storax rubea · id est · storax liquida ·
Stoas · i · adeps · inde scoa-
tema · id est · apostema multū humorē cō
tinens ad instar adipis · vulgari nomine
dicitur lupina ·
Stodie · id est pinguedo intestinoꝝ
Strobilia pepsomena · i · nuclei pineaꝝ ·
Strobilia · i · pinea ·
Strobilos · i · cortex resine pini ·
Suasben · i · sponsa solis ·
Suumen · i · sinonum ·
Sufuries bemiul · i · yris ·
Supgeminē est generale nomē accidētis
Suorbitum quid est · le · l · comarus ·
Sudur aliter sutter · i · zucharū
Suffusio · i · cataracta ·
Sulatum · id est · quasi scabies ·
Sutucham · i · sempuiua ·
Surumen · id est hermodactilus veneno
sus · lege l · surumanum.
Superciliū veneris · id est · ambrosia : vel
millefolium ·
Suleich · id est · sulach ·
Sūma quid est · lege l · fen ·
Suster · id est · scotanum ·
Susuber · id est · serpillū ·
Subeich · id est · lapis adamas ·
Suminon · id est · quedam species apij · et
est maius domestico habens crus conca
uum ad albedinem decliue ·
Succinum · i · karabe ·
Sucandum · id est · tutia ·
Succudus · id est · residentia tuthie
Subet · id ē · quādo homo grauiter dor
mit cum oculis apertis ·
Subeth achari · id est · dormitionem vigi
lantium · lege l · subeth sachari · & est idez
quod supra ·
Surabieti · ē nomen cibarij · & ē rafinata
Surabez · idem quod supra ·

DCLVIII ·

SVmach latine · arabice adiutor
vel barso · grece rischitin Sera ·
li · aggre · ca · sumach au · Dyas ·
Est planta nascēs in locis saxosis habēs
folia longa : & habet ramos altos : & fru
ctum in racemis : quoruz color vergit ad
rubedinē sanguīs : & grana sunt in race
mis in magnitudine granoꝝ lentisci : &
aliquātulū lata · & iuuamentū eiꝰ ē ī cor
tice granoꝝ · Et idē aut · Galieni · Melius
qđ est in tota arbore est cortex grani eiꝰ
& succus eius quādo existit in eo sapor
stipticus · Et virtus eiꝰ est que ifrigidat
in secundo · & desiccat in tercio Galie ·
octauo simplicium pharmacorum capi
tulo de sumach secundū translationem

grecam quod incipit risikitini .i. sumach fructuosa plantarum stipticat & siccat unde & sardones ad stipticandum & siccandum coria utuntur hac planta. & propterea nominatur visodepsica. id est. coriorum aptatiua. Melius autem fructus eius maxime & succus ad utilitatem veniunt. sufficientis auferre existentes qualitatis. Concordat autem & totus qui secundum ptem visus sensui. & secundum gustum. erit igitur & hoc pharmacum siccatiuum quidem in tercio gradu. infrigidatiuum aut ex secundo.
Suppurare. id est. maturare.
Sucuturi. id est. semperuiua.
Suffuset. id est. pulueres qui fumunt per se.
Suffuf. idem quod supra.
Sumachia. id est. sumach
Surasiron. id est. apium campestre. & est apium persicum.
Sulfurata. est species trifolij. vt apparet in litera andachuca.
Sura. est grossa carnositas tibie.
Sulenti sulemilet. sunt ossa ex quibus componuntur digiti.
Succinus. est animal quoddam. et est mus contrarius napello: & destruit operationem eius cum comedit ex ipo .i. napellus.
Sulien. id est. species apis.
Sumen. .i. omentum vel zirbus.
Sumechucha. id est. spine spondilis
Suabic. id est. pultes de granato mundato & fracto.
Susimum. id est. oleum de lilio.
Sulla. id est. artetica. vel secundum quosdam est herba dulcissima & placida equis: quia calabres impinguant equos.
Succabegi. id est. quoddam genus pulmenti acetosi quod fit ex carne cocta cum aqua cui miscetur acetum & crocus.
Sumabin. id est. manna confecta.
Sumen. id est. locus supra pectinem.
Subeteni. id est. facientium subet
Sulac. est egritudo cum qua cadunt pili palpebre cum duricie.
Sulatum. id est. quasi scabies.
Sucucebin. id est. semperuiua.
Sual. id est. sulla.
Sulemet. sunt ossa ex quibus componuntur digiti.
Sudor quid est. lege literam barach.
Surcinum. id est. caulis agrestis
Surugen. id est. hermodactilus
Sumurion. id est. apium siluestre.
Suricon: est fex plumbi post exitum ceruse. & est cerusa vsta. & est rubea. verum quia Mesue facit aliam confectionem suricon vt apparet in litera suricon. in qua de isto vocabulo complete tractatur.
Sumachia. id est. sapor factus ex sumach.
Sucagena. est quoddam electuarium cordis confortatiuum. quod nominatur in viatico capitulo de cardiaca.
Sutición. id est. testiculus vulpis. & est satirion.
Suctinacium vinum id est. fulnum.
Superspasma. id est. conglutinatorium.
Subaltartarum. id est. compositarum
Sudion. id est. passer auis.
Susanna. id est. lilium
Subreticipori. id est. vrinales
Susinum. id est. lilium: vel eius flos.
Sues. id est. porcus.
Subel. id est. spica.
Suanum. id est. electrum.
Suctusus. id est. succus.
Sumenet. id est. obolus.
Suffio. id est. tibia parum.
Sugia. id est. corumbrum.
Supra assa quid est. lege literam basir.
Sumbul. id est. spica.
Subedigi. id est. smeregi cum quo alij lapides perforantur.
Sumach. id est. macer.
Suel. id est. stella.
Susti. id est. piper.
Sumerie. id est. pastinaca.
Supoferreo. id est. plumbum minutum. vel antimonium.
Sulfur quid est. lege literam chibur.
Susati. id est. caro mollis eueniens in interiori parte palpebre: a qua non cessat fluere sanguis niger & viridis.
Sumazia. id est. sumach
Succus liquiritie qualiter fit: & quid est lege literam Liquiritia:
Sumuse. id est. marubium.
Sulen. .i. medicina romana
Sucaron. est quoddam genus piscis.
Sulfurata. herba est sicut trifolium habens odorem sulfuris.
Subeb. id est. radix que est vt ignis stans in aere. et apparens vt stella cadens
Sumekeit. sunt quidam parui pisces cum mel marinum.
Suraba. id est. suchaa.
Subet sachari. id est. quando subeticus stat oculis apertis & non videt. quia dormit stupidus.

Suarturi .i.semperuiua.
Suramion.id est.apium campestre. & dicitur persicum.& est agreste.
Suculugi.id est.cibꝰ ex aceto & croco
Sulatũ.i.quasi scabies ĩ cooptura ocul
Sicurion id est.testiculꝰ muris
Suraab id est.rubea.
Suen.id est.herba vnius palmi.vel paꝝ plus saporem habens salsum cum acetositate.& similatꝰ vermiculari. & vtunt̃ ea tinctores in abluendo.
Sucaminum. id est.ap̃roficus.
Susem. id est.frenesis.
Sulbem .i.sene.
Suchel.id est.stella magni capitis.
Suc. .i.gallia muscata
Subeth id est.piscis.
Sutubegi.id est.acetosum & grossum.
Suchos.fit quando mouetur aliquis in vnum locum.
Suctutrion.i.testiculi muris.
Sumic id est.nigella.
Suffe. id est.ysopus.
Sumen.pinguedo pectinis vel pecten.
Sucocarsus. id est.siccum.
Sulmiti.i.cecitas visus de nocte.
Suricon. id est.sericon.
Sucutim id est.semperuiuã.
Suchaa.quid est.le.l.cameleombante

DCLIX.

SVccaram arabice. grece conisa vel tenela.vel comum.latine vero cicuta. Paulꝰ capitulo de Cicuta est planta cuiꝰ semen frigiditate sua est interimens.sed vino puro & calido eius nocumento subuenit̃. Sera. libro aggre.cap.succaram vel conisa autoritate Dyas.Est planta habens stipitẽ concauũ ĩ quo sunt multi nodi sicut nodi feniculi.& ẽ multum maior feniculo. & habet folia similia folijs ferule habentia grauem odorẽ.& sup stipitem eius ẽ corona.ĩ qua sunt flores albi.& est semẽ simile semini anisi.nisi quia ẽ albius. & habet radicem non multũ infixã terre q̃ ẽ frigida valde.& hec radix occidit sua frigiditate.Sed si bibat̃ vinum purum caremediatur nocumento eius. & accipit̃ corona huiꝰ plante cum toto semine antequã desiccetur.& teritur & exprimit̃ succus & siccatur in sole:& administrat̃ in collirijs que fiunt ad sedãdos dolores oculoꝝ.& ẽ optimum in hoc. & quãdo fit emplastrũ cum eo sedat caliditatẽ & herisipulam & formicã.Et quando terit̃ hec planta cũ suo semine aut cum folijs & fit emplastrum cum ea super testiculos abscindit pollutionem & gomoream & si fiat emplastrum cum ea super virgam prohibet erectionẽ.Et quando emplastrantur cum ea mãmille mulierũ.prohibet ab eis lac.Et quando ponitur sup testiculos puerorum non sinit eos augeri. Et quando ponitur super mãmillas puellarum non permittit eas magnificari.Melior autem ex hac planta est illa q̃ nascitur in crete insula:& in chios:& in atica. Galienus octauo simplicium pharmacorum capitulo comũ secundũ translationem grecam. Comũ. id est.cicuta.quoniã summe est infrigidatiue virtutis:omẽs sciunt. Piniꝰ Conisa.i. cicuta que omnibus nota est.cuius folia viperas & serpentes effugãt est frigida frigiditate mortali.
Surumanũ.id ẽ.hermodactilus venenosus.quod vocat Dyas.colircon.
Surabem .i.testa.
Sucrudium .i.allium agreste.

DCLX.

SVch arabice.gre.& latine gallia muscata. Sera.libro aggregatoris capitulo such quãdo accipit̃ ramich & adiungit̃ ei muscus cum alijs speciebus fit optima gallia.sicut apparet etiam in litera ramich.& licz secundum alios plures sint modi confectionis gallie:ille tamen ad vomitus cõstrictionem qui accidit propter humiditatem est efficacior. Et idem autoritate Aben mesuay est stiptica.nã cõstrigit vomitum qui accidit propter humiditatem Et idem autoritate Rasis:Est ca.& sic. in secũdo gradu:& ẽ cõposita ex virtutibus contrarijs scz stipticitate & caliditate que acquirit̃ a musco & speciebus.Et idem Sera.Confert vomitui & nausee que accidunt propter humiditatem:& retinet ventrem.& confortat stomachũ & epar.Et sunt eiꝰ species quattuor.scz gallia muscata.& gallia ventriũ.& gallia corij.& gallia aque.Et operatio gallie muscate est q̃ accipias de meliori ramich:& tere:& cribra cũ cribro pili mediocri in raritate & spissitudine:& confice malaxando bene & misce cum eo parum olei de cheiri vel sisamini.& oleum de cheiri est melius.& dimitte sic nocte vna ĩ vase suo.& mane accipe de musco meliori & tere:& cribra:& accipe q̃ntũ

vis ex eo. & misce etiam cũ ramich trito & postea malaxa manibus bene sicut malaxaret̃ pasta: & ĩforma trociscos ex eo in forma ossium dactilorum: aut maiores si vis. & unge manum tuam semper cum aliquo oleo ne adhereat manibus. & dimitte super cribrũ de pilo duobus vel tribus diebus donec restringatur. post hoc perfora eas cum perforatorio ferreo: & fige in eis filum ex cannapo q̃d non sit subtile neq̧ nimis grossuz. & pone intra unumquẽq̧ trociscum frustum ligni ne se contangant: & suspende eos donec superuenerit eis estas & utere. Et gallia quantomagis morabitur ut veterascat: est magis odorifera & fortioris virtutis: & melioris operationis. Et ista est melior alijs speciebus qua aliquãdo oportet uti. & miscẽtur ei species cum musco. & scd̃m eorum admixtionez erit amplior caliditas. propter hec omisi narrare alios modos: licet plures inueniant̃ et scd̃m Mesue. & scd̃m Galienũ. unde gallia coriorum est que fit cũ corijs marsupiorum in quibus sit muscus. & galliã illa fit quando ponũtur marsupia illa in aqua cum qua preparatur & conficitur ramich. Et gallia ventrium est quando ĩcidũtur minutissime vẽtres marsupiorum predictorũ & ponunt̃ cũ ramich. Such alerethe. id est. gallia magna vel regalis. que ponitur in antidotario ĩ quinto Auicenne.

DCLXI.

Sulac arabice. grece batus. latine vero rubus. & sulach est que dã egritudo que ponitur in lrã cochã. Sera. libro aggre. capitulo sulach siue suleith autoritate Galieni. id est rubus omĩbus est notus. folia eius & sũmitates recentes sunt cõposita in substãtia sua ex substantia terrea frigida: & aquea tepida. & sapor eius est stiptic⁹: & virtus eius infrigidat & desiccat. & secunda conglutinat. & decoctio eius tingit capillos. Gal. vj. simpliciũ pharmacorũ capitulo Bat⁹ scd̃m translationem grecam. Bat⁹ vel rubus. folia quidem & cime necnon flos & fructus stiptica participant qualitate manifeste. ĩ hac tñ adinuicẽ differunt. Nã folia quidẽ & presertim mollia & noua plurimũ partipãtia aquositate modicũ sunt stiptica scd̃m eã rationẽ & sũmitates. vñ masticata curant alcola & cetera que ĩ ore vlcera sanant: & alia vulnera solidare potest. Est em̃ eorum complexio ex terrestri & frigida substãtia & aquosa tepida. Fructus vero quãdo fit maturus particeps est moderate caliditatis: sapor͛ cũ sit ut q̃stẽdim⁹ dulcis. quare propter hoc necnon propter moderatã stipticitatem comestibilis non est molestus. Immaturus autẽ a frigida terrestri superatur substãtia. & ideo stipticus est & siccatiuus fortiter. & uterq̧ desiccat̃: & reponit̃ desiccatiuior existens recente. sed & flos eiusdem est virtutis cũ fructu ad disinterias ventris quoq̧ fluxus necnon ad sputum sanguinis ydoneũ farmacũ. Radix autez cum eo q̧ stipticat. & non pauca subtilium partium substantia participat: quã obrem & lapides qui sunt in renib⁹ frangit. Et Sera. aut. Dyas. Virtus eius est que curat alcola & vlcera oris quando masticatur: & curat alia vulnera. & decoctio eius tingit capillos. sed sapor ei⁹ fruct⁹ est dulcis: & est humidus & calidus. & immaturus est frigidus terreus & sapor eius est ponticus: & desiccat desiccatione forti. sed floris ei⁹ est sicut virtus fructus. & confert vlceribus intestinorũ: & fluxui ventris: & debilitati intestinorũ & ani. sed radicis eius est substãtia subtilis. & sapor eius est stiptic⁹. et ideo frangit lapidẽ renũ. et quando fit emplastrum cũ folijs ei⁹ curat vlcera humida capitis. Sed rubus canis qui grece dicit̃ cinosbat⁹ nocq̧ decoctio ei⁹ fruct⁹ cãne pulmonis. et strigit fluxũ mĩstruorum et radix ei⁹ est calidior ipso. de q̃ si fiat emplastrũ. extrahit spinas: et alia infixa corpori. Et quãdo fit emplastrũ cum folijs suis recentibus prohibz apostemata Et idem autoritate Galieni. Fruct⁹ hui⁹ plante est stipticus stipticitate forti. Et folia eius habent stipticitatem paucam. et oportet q̧ caueatur ab eo quod intra fructũ est silẽ bombicino. q͛ nocq̧ multũ canne pulmonis. hanc speciez inuenies si le. l. Set Dyas. cap. batus. Batus est omnibus not⁹. virtus est illi stiptica et serantica. elixatura eius capillos inficit. ventrem abstinet; fluxum matricis mulierũ strigit. morsib⁹ venenatis occurrit tutas gingiuas a putredie seruat. tumores oris compescit: maxime si folia eius cum aceto masticata fuerint. herpetes mũdant. acoras capitis purgãt. tumores ocl'orum et odilomata soluit. emorroidib⁹

subuenit supposita·stomachis imposita medicatur·cardiacis opitulatur·Succ? huius herbe & bastaꝝ sole siccatus oīa facere nouit·succus eius seminis maturi omnibus causis oris vtiliter adhibetur: ventrem abstinet comestus·sed non maturus flos eius cum vino bibitus; ciliacis & disintericis prodest·flos eius alb? est: & caniculari ortu vigēs·Ipse quoqȝ potui datus cum vino: humoris fluorē cohibet·illinitus cum melle: oculoꝝ lippitudinem medetur atqȝ igni acro Hui? ergo folia & flores & mora leuiter strin gunt·vnde ad vueā & fauces ꝓprie videtur facere·quāuis omne profluum ydonee stringāt·folia eius & cime masticata alcola & alia vlcera curāt ī ore: & plagas glutināt·mora eius matura habent ī se mediocriter calorem·immatura vero sunt frigida: & terrestrem retinent in se substantiā: vnde nimis desiccāt·Itē pul uis ex eo factus sicut & de flore eius pl? desiccat recētiorib? fcīt nāqȝ ad disin tericos: & ad omne reuma ventris: & ad defectionē·sanguinem expuentibus hic puluis datus vtilissimum medicamē est·Radix aūt eius stiptica & leptomeris est & ideo nefreticis data lapides rumpit· Spēs bati sūt due·vna omnis q̄ dēa ē q̄ omibus nota est·Altera que appellatur ydea siue cinosbatus que est rubositatis maioris supradicta: & est virtutis constrictiue·ei? na nqȝ mollia germina siue tyrsi contusa & expressa succum dimittunt·qui sub sole relictus coquitur vsqȝ ad grossiciē mellis·& datur ad ea que supra·succus eius cum vino & melle supra positus superiorib? prodest·mora cū vino sumpta sapientiā nutrit vt ab antiq̄s dicit̄.leges eā mense iunij & iulij cū melle & pane contrita apostemata mirifice rūpit·lege ō ista specie bat? ī litera·Set

Scurria·i·ablatio vrinationis
Scura· ·i·lacerta·
Scuca· ·i·suchaa·
Scupio ferrameo id est·petra argenti·
Scuteram ·i·fumus terre.
Scrupul? est·xx·granorum pōdus·
Sgusera· ·i·abrotanū·
Spumus· ·i·strigulus auis
Spuma nitri quid est·l·l·baurach·
Spurium vinū·i·aquatū q̄si spuriū·
Sputū quid est·lege·l·busach·
Spuma maris quid ē·le·l·zeb? albach·
Spuma argēti· ·i·litargirum·
Squimantu quid est·le·l·adeher·
Squinū quid est·le·l·quā supra·
Squama ferri quid ē·le·l·erugo ferri·
Squilla quid est·le·l·baurifel·
Squigibilis·id est·vinum squilliti cum·
Hoc vocabulū ponitur in litera cu fa·& in litera haid·
Stupion· id est·passer auis·
Scupio· id est·stannū·
Stupor.est quando homo dormit stupid?·ita ꝙ cū magna difficultate excitat̄

DCLXII

S Turagen vel surumen arabice grece achimeron colticon·latine vero hermodactilus· Sera·libro aggre·cap·sturagen aut·Dyas. sturagen siue suragen.i·hermodactilus est herba que florescit in fine autumpni· & est eius flos albus similis ī figura sua flori croci·deinde emittit folia similia folijs bulbi in quibus ē humiditas adherēs manui·& habet stipitem in longitudine vnius palmi porrectum·cuius color est albus declinans ad nigredinē·& habȝ radicē: cui? color est niger ad rubedinem declinans·sed quando auferē cortex apparet radix interius alba mollis dulcis saporis & plena humiditate·que grece vocat̄ colliricō: vt apparȝ ī ꝓpa lrā Est aūt radix ipsa rotunda similis cepe bulbi & radix ipsa habet in medio sui scissuraȝ ex qua egreditur stipes sup quem ē flos multum nascitur in loco qui dicitur cha rm·& in terris que dicuntur guagua· Et hec radix & alia si comeditur occidit strangulando sicut fūgi·Est eīn comedētibus remedium lac bouinum·Dyas.ca· de achimeron dicit ꝙ est liliū siluestre et est interficiēs·Et idē Sera.aut·Gal·Est alia que est alba intus et extra·& ista est melior & habet virtutem laxatiuam: & similiter aqua in qua bullierit·veꝝ malus est stomacho·& confert dolorib? iūctu rarum & podagre.Exhibendus est habētibus iuncturas molles & nimis huīdas Idem aut·Mesarugie albus est bonus· sed rubeus occidit: non quia nimis frigidus ita ꝙ narcotizet·quia si hoc essȝ non eēt laxatiu?· Aben mesuai Rube? occidit·sed albus desiccat vlcera antiq̄ & cōfert variolis· Habix Et melior ex eo ē q̄ est exterius & interius albus·& quādo frangitur est fractio eius facilis & non dura.niger vero & rubeus sunt ambo

interficientes. Io. Mes. Hermodactilus est radix herbe montane. & ei9 alius longus sicut digitus. alius rotundus. sz melior est rotundus. & eius alius albus alius rubeus. alius niger. sed melior ex his est qui est albus vere albedinis int9 & extra. & qui est grossus & duriciei mediocris. aliter autē facti mali sunt. Paulus capitulo de hermodactilis. Hermodactili ca. sunt & sic. in principio secūdi gradus. herba est & circa radices ei9 tuborositates inueniunt̄ que colligi debēt & vsui reseruari. ī estate colligunt̄ & reseruantur. per annū vnuz seruari possūt. Sunt aūt eligendi qui sunt albi & solidi. Habet aūt virtutem dissolutiuā. consumptiuam. attractiuā. Purgāt aūt principaliter flegma. contra arteticā & podagrā ciragram: & yliacā passionez & morbos ex flegmate non existente fe. valet benedicta acuta ex hermodactilis: geralogodion. theodoricō. anacardina. Cōtra sciaticam. podagrā. & ciragram succus feniculi cum melle decoquatur & cum tali melle detur. ʒ. ij. hermodactiloꝝ. & ʒ. j. seminis feniculi & fiat electuarium qd̄ more benedicte potest sumi. Et nota ꝙ in dosi debent poni. ℈. ij. vel iij. hermodactili. Contra yliacā passionem fiat decoctio mellis addita aqua ne exuratur et ne mel exeat: & ex illo melle additis. ʒ. ij. hermodactili & cinnamomi. det̄ puluis hermodactili superfluā carnez corrodit. Puluis eius conficiatur cum sapone gallico: & licinium intīctū fistulis imponatur etiam puluis eius cretico. conficiat̄ cum aliqua medicina cerebrū confortante: & stuellū de bombace intinctum naribus si immittit̄ cerebꝝ confortat: & polipum corrodit. Io. mes. Solutione educit flegma grossum. & a iuncturis proprie. & est medicina magna artetice & podagre sumptus: & cathaplasmat9 & proprie cum farina ordei: & vitellis ouorum: aut mica panis pinguis. & vitellis oui. & vsus eius impinguat corp9 & augmentū efficit in spermate. & ē medicina bona vulneribus. abstringit enim sordes eorū & cōsumit carnes putridas in eis. Dosis eius est ab aureo. j. vsqz ad. ij. conseruatur aūt per ānos tres.

Scrutiū. .i. condes.

Srution. idem quod supra.

Struma. i. emorroida īflata vel ceca que nichil sanguinis emittit.

Tabarzet. i. album qd̄ fit in illa regione sic noīata.

Talles. id est. galla.

Taberzet. i. smiraldus.

Taxobolus. i. arthemisia.

Talck. id est. stella terre & sunt scalole lucide terre coloris nitri. inueniuntur in insula citri. et vocatur lutum samium.

Tallus. idem quod supra.

Tagātes. id est. arthemisia.

Talaso. id est. herba fascoli.

Tacola quid est. lege literā laier almanā

Taos. id est. pauones.

Tarasis. id est. conturbatio de fumo.

Talmon. id est. oculus. īde butalmon & obtalmia.

Tarugilos. id est. plātago.

Taurion. id est. celidonia.

Tanagin. id est. titimallus.

Tachir. id est. papauer.

Tacucellum. .i. vmbilic9 veneris

Taseron. id est. quattuor res.

Tabbanis. id est. graffones.

Tartarum quid est. lege literā harim.

Taheleb. id est. lenticula aque

Tachemera. puta ꝙ ē qdā muscul9 coxe

Taum. id est. exitura que fit in carnibus laxis. & subascellis: & post aures: & inguinibus. & est ex greco corrupto.

Tarā. i. auis in palato habens dentes.

Taguid. idem quod supra.

Tarachisa. id est. piscibus sallitis: vel ouis piscium siccis.

Tanagar. id est. esula.

Tarfalti. id est. pūcta que post obtalmiā in oculo remanent.

Taffert. idem quod supra.

Taras. id est. surditas.

Tabos. id est. marasm9. & est tercia species ethice q̄ ē ethica senectutis. vel tabes. id est. corruptio vel putrefactio. vt inuenies in litera cedrus.

Tamariscus quid est. lege literā cufa.

Tafa. idem quod supra.

Talon interpretatur ramus. inde dyatalon. id est. de ramis & talea. vt ī paladio

Tanebila nascas. id est. scoria eris.

Tarichiti. id est. ypoquistidos.

Tarachit. idem quod supra.

Tarozaro lentiscus. idem quod supra.

Tagedis sunt species que cibis pro condimento admiscentur.

Tanam. id ē. bonū malānum.

Talus. .i. cauilla
Tagomus. .i. pediculus vlutu-
ris lege .l. pediculus.

DCLXIII

TAdsia vl' tasia grece arabice ian tim. latine vero ferula siluestris vel tapsia. Sera. li. aggre. tapsia au. Dyas. Tapsia est iantim siue iantum. & est planta habens stipitem similē ferule. & habet folia similia folijs maratri: & ramos subtiles. in quorum summitatib' sūt corone siles corone aneti. & hz florē albū ad citrinitatē declinantē & semen latū simile semini plāte que dicitur karicas. nisi quia est min' eo. & habet radicem albā grossam multorū corticum. acuti saporis. ex qua herba colligitur lacrimus in hunc modum. Foditur terra circa ipsam & abscinditur cortex eius: et cooperitur fouea: vt mane lacrimus mū dus inueniatur. Nam sequenti die humiditas illa coadunata iuxta radicem colligitur & reponitur. Virtus eius est calida caliditate forti cū humiditate Tapsia scdm Dyascoridē capitulo de tapsia secundū translationē grecam dicta est. eo q primo in tapso insula inuenta est. Frutex est sil'is ferule. folia similia maratro habens: & hastas tenues in quibus singula capitella sunt sicut anetū. flos est illi mellinus: & semen latū simile ferule: sed min'. Radix est illi alba & grossa: & corium grossū habens: & viscida in odore que exuccat sic. Fossam in terra libera fac radicē i vno loco cauans. que cauata ferro tangatur. & sectiones ille cū humorē miserint lacrima incauatur. illa colligatur quā in illa die colliges. Radix etiā cū corio suo in pila contunditur: & in vase fictili siccatur. et succus qui exprimitur in sole ponitur Multi vero et radices & folia exuccant. sed talis succus inutilis est Eo vero tēpore quo colliges succū: noli contra ventū stare. quoniā tumefaceret faciē & manus. Qz si cauere volueris: cerotis stipticis faciē & manū ante inunge virtus est ei catartica et calida. Corium ipsius radicis et succus et lacrim' i mulsa accepta. superius et inferius humorem purgat. Radicis vero quattuor oboli accipiuntur et cū anisi. ʒ. iij. dantur. Succi vero eius duo oboli accipiuntur. ex lacrimo vnus obolus accipitur. Nam plus acceptus infert necem. Purgatio hec dolorem lateris mitigat. asmaticis medetur. Auxiliatur etiā his qui putridum sputū habent. Est autē danda potio escis admixta. aut cocturis Est autem metasincretica. Radix ei' et lacrim' tantā habēt caliditatem vt nullam habeant comparationem. vnde capiti superunctus succ' ei' allopitias emendat: liuores detergit. succus ei' addito libanotido et cera equali pondere omia facere potest. in quolibet loco positus amplius q duabus horis esse non debet. sed ante et post loca cum aqua fouenda sunt. lentigines mūdat. lepras limpidat. pustulas purgat. maxime sulfure mixto. veteres dolores lateris aut pulmonis curat. arteticis et podagricis maximū fert auxiliū. et trahit d' profūdo humores violēter. et sic dyaforesim facit

Gal. sexto simpliciū pharmacorum cap. de Tapsia secundum translationē grecam Tapsia siue ferula siluestris acris est virtutis et vehementer calefactiue cum humiditate. attrahit ergo funditus violenter. ipsa etiā attracta consumit. Operatur autē hec multo tempore. eo q abundāter plena est superflua humiditate: propter quā et cito corrūpitur. Ysaac i viatico capit'lo d' morfea. Vnguentū morfee ois coloris. Re. tapsie ʒ. dissi sinapis. seis nigelle radicis piretri rubee ana. ʒ. j. costi coloquintide. ellebori nigri. radicis capparorū. rute. alumis. stafisagrie. nitri ana. ℈. s. euforbij. scamonee. salis armoniaci. sādarace ana grana. xiiij. Horum puluerē tempa cū aceto: et inungatur.

Tabastren. nomē est regionis.
Talim. .i. strutio mascul'.
Taburos. .i. lipparia.
Talassir .i. nux muscata. vel arbor macis.
Talassafir. idem quod supra
Talisafar. idem quod supra.
Talistear. idem quod supra.
Talasmomel. .i. mel cum aq.
Taurocollen quid est. lege l. gluten.
Tantes. .i. arthemisia.
Tabarzet quid ē le. lapis smarald'.
Talassa. i. guadus. et est herba cum qua tingitur blauetum.
Tacedenste. .i. piretrum.
Tarfa. .i. tamariscus.
Tamarix. i. bruca erecta. et ē tamarisc'.
Tatimeo. .i. ebulus.
Tacula quid ē. le. l. laier almanā.
Taio. .i. asinus.
Talmos. .i. oculus.

Tascatas lamaidez.i.testa subtilis qua au rifices vtuntur in purgando aurū.
Tabet. .i.costus.
Tara. id est grana viridia habens & dura.
Tafeada. & est duplex. vna que est alba alia viridis. alba est que fit ex sola aqua & carne. viridis que ex aqua fit & carne & alijs.
Tapsilis. cibus est qui fit ex lentibus.
Tagib.i.auis que habet in palato dentes & quidam dicunt φ est vultur.
Taguro. idem quod supra
Tanagar. id est lactarolus. & est scrofularia.
Taragi. est auis minuta.
Tarad. id est radix rubee.
Tabeim. id est ebulus.
Tauis.i.terra barbaroꝝ habēs siccitatē.
Taraxacon. est cicorea vel endiuia.
Taraxa. idem quod supra.
Tamariscus mascul?. idē ē qd cipressus.
Tactarum. .i.capistrum auri.
Taraxaten. id est endiuia.
Tagander. id est piretrum.
Tabasir. id est spodium.
Tamar. sunt omnes dactili immaturi vel palma dactili.
Taur. id est taurus.
Tarcon. id est saturegia.
Tarcen. idem quod supra.
Talea. id est caput palme.
Tarachisa. id est pisces salliti. vel oua piscium sallita.
Tanasgi. id est pondus vnius tercie.
Tanageta. id est tanaceti.
Talbe. est quoddam medicamen induum satis stipticum.
Tarifilon. id est fili? an patrē.
Talippeos. id est semen quoddam acre virtutis quod intrinsecus apostema in potione datum rumpit: quo caremus.
Tarmezit. id est tamariscus.
Tamub. id est xilocaracta.
Tassus barbassus quid est. lege flomos.
Tabescen. locus quidam est.
Tanaceti. id est tanasia. lege arthemisia.
Tanasia idem quod supra. & ambe sunt secunda species arthemisie.
Tabes.i. marasm?. & ē ethica ɔfirmata.
Tagātes. id est arthemisia.
Taliunac. id est amidum.
Talabeb. id est gabalep.
Tarenus ponderat grana viginti.
Tarchemeter. id ē quidā muscul? coxe.
Taralme. id est feniculus.
Tafaris. .i. pedicul? vulturis.
Takui. id est romanus.
Tanum. id est puluis corticis quercus.

DCLXIIII

Tapsus scdm Dyascoridem capitulo de Tapso. arbor est similis palme folijs & altitudine. nascitur in ytalia: & ī cāpania: & ī hyspania. In ytalia vero eius semie galline impinguātur. vnde si homo gustauerit: solutionē ventris patitur. Tapsus vero q̄ nascit̄ in calabria tantā vim habet: vt q̄squis sub ea dormierit aut sederit statim periculū sustineat vite. Nā ibi se necant transeuntes viam.
Talippeos quoddā semē est scdm Dyasc. ca. Talippeos nobis ignotū. q2 eo care?
Tarax. id est surditas. Est autē guacte cum ps intrinseca samach ereata sit. in q̄ non consistit concauitas intrinseca; que est sicut vuea comprehendens aerē: qui est qui audit voces sub vndositate. Tarax vero aguacte sunt vt non per eas nocumentum sequatur priuationis sensus Et guacte ē sicut destructio ɔmunicās soliditati: & non sit illic concauitas sed neruis non aufert virtutem sensus. Tarax est sicut diminutio absq3 destructione. aut cōmunicat scdm conuersionem in significatione dubella. & est apostema
Tarfati. id est macula rubea.
Tachie. id est ebulus.
Tauguelbel. id est omnes species que in cibarijs ponuntur. vt piper. cinamomū & cetera.
Tagadeum. id est piretrum.
Tabsir id est spodiū.

DCLXV.

Tarmus arabice. vel tarmos latine lupinus. Serapion libro aggregatoris capitulo tarmus autoritate Dyas. Tarmus.i. lupin?. Sūt ex lupinis quidā qui dicuntur regales: et sunt siluestres. quoꝝ folia sunt albidiora domesticis. Et quidā sunt domestici: & domestici comeduntur post eorum elixationem: & infunduntur in aqua pluribus diebus donec recedat amaritudo: & generāt humores grossos. Galien? vj. simplicium pharmacoꝝ ca. de lupino secundum trāslationem grecaꝝ. Tarmus id est lupinus comeditur quidē decoct? & multis diebus deponens amaritudinē in aqua. fitq3 cibus grossorum humoꝝ

vt pharmacū vero hic talis ex emplastri cis est qui nō habet amaritudinem: & est abstersiuus & diaforeticus: necat etiam lumbricos superplasmatus: vel si quis ipsum bibat: cum melle: vel bibat cū oxizuccara: siue etiā ipsius decoctio nata ē lumbricos educere: ymmo & superfusa deforis cōuenit morfeis & scabiei et cancrenis et malignis vlceribus: hoc quidē abstergendo: illa vero ꝯsumendo & sine mordicatōe desiccando expurgat: et aperit oppilationes epatis et splenis si bibatur cum ruta et pipere: attrahit tam mēstrua ꝙ embriones cū mirra et melle appositus. Est autem et ipsi⁹ farina immordaciter diaforetica: non enim liuida solū sed scrofulas & simata dura sanat: tunc enim oportet eos in aceto coquere vel oximelle vel oxizuccara iuxta complexiones videlicet patientium necnō passiōis differentiā cogitātes illud quod oportz nō est aūt presentis negocij distinguere talia: diaforat enī & liuida & cetera oīa que prius dicta sunt: decoctio ipsa etiā farina nata est facere. Tarmus agrios vel lupinus siluestris amarior & validior in oībus domestico ē: ei similis existēs secūdum gen⁹. Et idē secundū trāslationem ara. Virt⁹ ei⁹ prima est que desiccat sine mordicatione: & secunda abstergit & resoluit & madificat & apit: & tercia occidit lumbricos quando fit ex eis emplastrum exterius: & quando cōmeduntur melle aut bibuntur cum vino admixta aqua & farina lupinorum resoluunt sine mordicatione: & curant liuores & apata & scrofulas quādo coquuntur cū aceto & melle: & quando fit emplastrum cum eis sciatice cōfert: & confert empetigini & vlceribus capitis & scabiei et bothor & vlceribus fraudulentis: & qñ bibitur cum ruta & pipere aperit oppilationes epatis & splenis: & prouocat menstrua & nascale ex eis cum melle & mirra expellit fetum: & farina eorum facit hoc: lupinus siluestris vel regalis valet ad ea q̄ dicta sunt.

.DCLXVI.

Taum arabice: gre. scordum siue scordeon: latine alliū. Serap. li. aggre. cap. taum auto. Dyasc. Est ex eo domesticū & agreste: et est qd̄ dā ex eo qd̄ reperit̄ i babilonia quod nō est diuisum in dentibus: & vocatur porrinum. Idē autoritate. Galieni. Et virtus domesticā est ca. & sic. i tercio gradu. sed agrestis sapor est compositus. nam i eo est amaritudo & acuitas & stipticitas et punctio: acuitas eius similis est acuitati allij domestici: & istud est scordeon & ē fortius domestico. Est aliud qd̄ vocant porrinum: & virtus eius est sicut allij & porri: & est habēs folia similia folijs porri: nisi quia sunt strictiora: & habet stipitem longitudine vnius brachij & plus: super quem est flos albus: & virtus ei⁹ est sicut allij domestici: nisi quia est plus calefactiuum. Et idem autoritate ysaac benaram. Allium porrinum est planta sicut planta porri vltramarini: & in sapore suo ē simile allio & porro: & propter hoc virtus eius est composita ex virtute amborum: & facit ea que faciunt porrū & alliū: nisi quia operatio eius ē debilior operatione ipsorum: & coquitur & fit dulci⁹ & cōmeditur deinde sicut porrū domesticum: hanc speciem allij inuenies etiam si. l. l. curach. Et idem autoritate Rufi. Alliū domesticū calefacit et icidit humores grossos & viscosos: nec visui quia adurit tunicas oculorum: & eorum humiditates: & conturbat visum: et est nocumentum auribus et capiti et pulmoni et renibus: et si est in aliquo loco i corpore dolor excitat ipsum: et mouet et generat ventositates et vomitum. recens ē melius ad prouocandum vrinam: & mollit ventrem: et expellit lumbricos. coste allij quādo cōmeduntur crude expellūt lumbricos et conferunt stranguirie et difficultati vrine. Rabi moyses cap. de allio et cap. Scordeon Alliū agreste est ca. et sic. proueniens vsq; ad quartū. Est autem aperitiuū et abstersiuū: cōsolidat vlcera fraudulenta: et est bonum attritōi lacertorum.

.DCLXVII.

Tamarindi arabice: et latie et grece oxifenicia. Sera. li. aggre. cap. de tamarindo. Nascitur multū ex eis in cesarea et in terris hamen: et folia ei⁹ sunt sic folia salicis: defertur ex terris indie: et est fructus coloris rubei: et habet medullam plurimam plusꝙ xilocaracta: crocei coloris ad nigredinē tendens: et habet melleitatem: et est illud qd̄ ex fructu administratur postꝙ egrediuntur grana eius: et meliores tamarindi sunt noui recentes non aridi saporis acerrimi. et virtus eorum est fri. et. sicca

in tercio gradu· virtus eius est que laxat coleram et reprimit acuitatem ei⁹: et ab scindit vomitum: et aufert pruritum. Et dosis aque eorum postq̄ decoquuntur est lib· 5· et aufert sitim. Et idem autori· Mesaa· est fri· in tercio: mollit ventrem: et est sicut pruna: nisi quia est subtilior et minoris humiditatis· Paulus capitl'o de Thamarindo est fri· et sic. in secundo gradu· Auicenna de viribus cordis di cit q̄ confortat cor·

·DCLXVIII·

Taratin arabice: latine isculi vel lumbrici terre· Serap· libro ag gregat· capitulo taratin autori tate Galieni· Sunt vermes qui quando foditur terra vel aratur inueniuntur: et quando ipsi teruntur ac ponūtur super neruos incisos conferunt iuuamento ma gno subito et manifesto· Et quando daẽ ī potu cum rob est medicina q̄ prouocat vrinam· Et idez autoritate Dyaſ· quādo contritione forti conteruntur et ponunẽ super neruos incisos conglutināt eos: & non oportet q̄ vuln⁹ dissoluaẽ nisi post tres dies: & quando coquuntur in oleo & distillatur de eo super aurē dolentem sedat dolorem eius quando teruntur cō tritione forti: & bibitur ex eis cū rob: p̄ uocāt vrinā & frangunt lapidem: & cu rant hyctericiam·

·DCLXIX·

Tauf arabice: latine lana· Sera· li· agg· cap· tauf autoritate Gali eni· Tauf· i· lana· lana succida cō fert attritioni & cōquassatōi membroꝝ & neruorum: & quando fricatur corpus cum ea sordes que est in ea conuenit ad penetrandum Sed lana lota est cōferens in hoc q̄ est ipsa materia recipiēdi omnē rem humidam & omnē liquorē quādo in eo īfunditur: & quando aduritur fit vir tus eius ca· cum subtilitate quousq̄ ipsa aufert carnē supfluā ab vlceribus: & po nitur similiter in emplastris desiccatiuis et modus adustionis est q̄ ponaẽ ī vase nouo et cooperiatur coopertorio perfo rato multis foraminibus: et sic aduratur Idem autoritate Dyaſ· Quādo infundiẽ in aceto et oleo ro· cōfert sode: et dolori stomachi: et alioꝝ membroꝝ: sed adusta habet virtutem calefactiuam et adustiuā et stipticam et cauterizatiuam: et aufert carnē superfluā ab vlceribus et incarnat et consolidat ea·

Talassis ·i· aqua marina·
Thalapeos ·i· incitoxicum
Thalatos ·i· poligonos·
Thamisana quid est· l· l· laier almanaz
Thameb· i· vua· l· l· vitis·
Thamissana est quedā spēs rorismarini·
Thaer ·i· yndicus·

·DCLXX·

Tharo est quedā herba que in ter ra ierosolimitana plantaẽ ī ortis et tunc eius acuitas ac superflua caliditas auferuntur: vnde ad cōmeden dum bene sapida redditur cui⁹ grana car pobalsamo sunt similia cum quibus bal samum quādoq̄ falsificaẽ· Est eni lignū balsami eius ligno simile atq̄ oleuz oleo hec latine ignoraẽ·
Tapsia ·i· tasia.
Talpi herba est q̄ folia h̄z in magnitudie digiti tirsum habet subalbiduz latum te nuem: et longum similem cartamo et cete ra qua caremus·
Thalasmo est quedā confectio·

·DCLXXI·

Thalaspium vel thalapis: vel scan dillatiū gre· et la· leuisticum silue stre vl' nasturtiū siluestre vel pes galline Dyaſ· cap· thalaspiū scdz trāſ lationē grecā· Nasciẽ ī tumulis et in vijs et super tegulas: herba est minuta folia habens et angusta: et duobus digitis lon ga et in sūmo diuisa et pinguia: virgam ī medio proferens duorum palmorū cum paucis ramulis in quibus fert semē latuz simile cartamo et obrotundum et veluti conquassatum: vnde et nomen sumpsit: florem habet subalbidum: virt⁹ est ei ter mantica et potissime semini ei⁹: potui da tum in acceptabili quātitate p̄ superiora atq̄ inferiora purgationem facit vehemē ter: sciaticis per cristere adhibitū medeẽ bibitum menstruis imperat aborsū facit· Gali· vj· simplicium pharmacoꝝ cap· talapis secundum translationem grecam Est autez leuisticū siluestre vel scādilatiū vel talapis cui⁹ semen acris virtutis est quia apostemata rumpit propinatum po tui menstrua mouet: embriones rumpit: et p̄ anū impositū sciaticis conuenit· Est autē et alteruz purgatiuum super et sub tus coliricorum bibitum ī oxifabi multi tudine: hoc inuenies similter in litera le uisticum·
Thalasso melli· i· aqua marina et mel·
Thaos ·i· pauo·

Thalasteos id est·gladiolus.
Thaguebil id est·species que cibis miscentur pro sapore vt piper
Thaus id est·pultes·
Tharona id est·granum lentisci·
Tharcon idem quod supra·
Tharubil id ē·species que cibis ad miscentur pro sapore & condimento vt piper & similia·

·DCLXXII·

THal vel balcal ara·grece oxi vel oxos:latine acetū· Galie⁹ viij· simpliciū pharmacorū cap̄·oxos secundum translationem grecaꝫ·Oxos·i· acetum in primo libro monstratū est mixte substantie existere scꝫ calide & fri·ambabus subtilibus partibus:superat vero caliditatem frigiditas :siccatiuum vero sufficienter est hoc pharmacuꝫ: vt sit tercij gradus iam completi quādo est forte Serap̄·libro agg·cap̄·thal autoritate Galieni·Substantia eius ē subtilis ꝯposita ex caliditate & fri·nisi qꝛ frigiditas est amplior in eo ꝙ caliditas:& desiccat in tercio gradu prope finem quando fuerit antiquum:& est nociuum neruis ·Idem autoritate Dyas̄ ·Acetum infrigidat & stipticat:& ē bonū stomacho & ꝓuocat appetitū:et abscindit sanguinē a quocūqꝫ membro fluat si bibatur aut fiat sessio in eo·Et coquitur cum cibis & cōuenit cursibus superfluitatum ad venerē:& quando infundiť in eo lana non lota aut spongia curat apostemata in principio ipsorū & restringit matricem egressam aut anū exeuntem:et stringit gingiuam sanguinolentam:& confert vlceribus fraudulentis & herisipile & formice & scabiei vlcerose & impetigini & emoroidibus & panaricio:& abluuntur cum eo vlcera fraudulenta· Et quando miscetur cum pauco furfuris:& ponitur tepidum sup podagram conuenit.Et quādo coquitur cum melle & linitur cum eo liuor qui fit sub oculo aufert eum·Et quando infunditur spongia in aceto que prius fuit infusa in oleo ro· & apponitur fronti conuenit sode ex calore solis:& fumus eius conuenit grauitati audit⁹ & tinnitui auriū:& quando distillatur in aurē occidit vermes qui sunt in ea:& quādo bibitur calidum confert accipientibus medicīas venenosas:& quādo bibitur cum sale obuiat nocumento toxici:& quādo bibitur eradicat sanguisugas q̄ adheserint gutturi:& cōuenit tussi antique:& qn̄ bibitur ca·cōuenit asmati:& qn̄ fit gargarismus cum eo abscindit cursus humorum venientium ad guttur:& conuenit squinantie & casui vuule:& collutio oris cum eo ca·conuenit dolori dentium. Paulus cap̄·de aceto Fricatio eius cum sale circa volas manuum & pedū valet contra frenesiꝫ & litargiam·

·DCLXXIII·

THaleb ara·latie vulpis Sera· li·aggre·cap̄· thaleb autoritate Galieni·Oleum in quo decoquiť vulpes cōuenit multum iuncturarū doloribus·& multi medicoꝝ ponūt eā viuētē in vase cum oleo ad coquendū:& quidaꝫ ponunt eaꝫ mortuam·Nam quādo dolor est propter humorem grossum viscosuꝫ & adherentem & existentem in ꝓfundo membri non potest eū trahere medicina totum propter sui multitudinē:aut propter grossiciem substantie sue & viscositatem:aut propter frigiditatem ipsius nimiam:aut propter ventositatem inflatiuaꝫ que generatur ab eis· In veritate dico ꝙ illi qui operabantur cum vulpibus ad hoc ipsi faciebant cum eis balnea in quibus egrum ponebant:et iacebat ibi adeo ꝙ oleum cooperiebat corpus egri totum & iubebant infirmo ꝙ staret ibi multum & faceret moram longam ibi·contingebat ergo ex hoc ꝙ oleuꝫ illud resoluebat id quod erat ī iuncturis ex ap̄ate humorum in loco:& non faciebant hoc solum ymmo euacuabant ab eo quod erat ī corpore toto ex superfluis humorib⁹:ꝙuis in corpore habentis dolorē iuncturarum esset repletio magna:non ergo est mirum si hoc medicamen conuenit ei in hunc modum·Nam humores non descendunt ad iuncturas eorum:ymmo euacuantur per resolutionem ex loco vbi sunt·& illi qui sunt in iuncturis resoluunť etiāꝫ· Paulus.Pulmo vulpis desiccatus & potat⁹ pondus·ʒ·j·multum cōuenit asmati.sed Auicenna dicit ꝙ hoc medicamen valet corpore purgato·

·DCLXXIIII·

TRaguli duntes arabice:grece safurion·la·cauda tremula· Plinius de Safurion est auis que est de genere paruarum·est minor omnibus auibus excepta aue reiacor·color eius intra viridem & citrinum et cinericium & super alas eius sunt penne auree:&

ſuper caudã eiꝰ ſunt puncta alba: et plu
rimũ apparꝫ ĩ hyeme apud piſcinas et pa
rietes: et ipſius volatꝰ nõ ẽ fixus: ymmo
volat parꝝ: et cadit et garrit ſp: et mouet
caudã: et hec ẽ auis ſpine· expellit lapideꝫ
de renibus et veſica cum potentia·
Tragabulidos idem quod ſupra·
Trachimata .i· aſperitas oculorum
Trachiotis id eſt· balſamita·
Tragos id eſt· yrcus·
Tragus id eſt. ſpelta·
Tracus idem quod ſupra·
Trages· id ẽ· ſpongia: et ẽ tercia ſpẽs eiꝰ
Tragomatum idem quod ſupra·
Trauenatica id eſt. ſanguinem ex vul
nere ſtringentia·
Trachit id eſt· ypoquiſtidos·
Traxia id eſt· ſcariola·
Trachia id eſt· aſpera·
Traganeon naſcitur in creta inſula mari
timis iuniperi ſimil' & ſemie & folio &
ramis· ſuccus eius lacteus
Traguiꝫ idem quod ſupra.
Tragiꝫ tracholozitan q̃d ẽ· l· l· ſandanig·
Traumaticũ medicamẽ· i· ſanans vulnera
Dyaſ· capitulo de felle·
Traben vua·
Tracion id eſt· frutex qui vocatᷣ
tramenticus·
Trafia id eſt· grana ſolis·
Tragagãtum vocatur radix arboris dra
ganti· lege literam acantos.
Tragemata ſunt fructus dulces habẽtes
duros nucleos vt nuces vel duras teſtas
vt amigdale· vel quidq̃d poſt cenã cõme
ditur gratia delectatõnis q̃ eſt ad bibere
vt Galienꝰ de eduliis cap̃· de ſemine ca
nabi: et arabice vocatur cauganac·
Trageãtes ſũt illi q̃ vtuntᷣ tragematibꝰ
Trachea arteria· id ẽ· principalis arteria·

·DCLXXV·

TRagos ſecundum Dyaſ· capitl'o
Tragos aut ſcorpion naſcitur lo
cis maritimis: frutex ẽ ſuper ter
ram longitudinez palmi vnius habẽs aũt
amplius: haſta eſt illi ſine folijs .ĩ qua in
ſũmo habet velut acinas minutas ſicut
triticum acutum multum in guſtu ſtipti
cas: ſemen eius cum vino bibitum fluxuꝫ
matricis & ventris abſtinet: quod ſemẽ
plurimum colligunt de terra & faciunt
trociſcos·
Tragere idem quod ſupra·
Trabit ſemen endiuie·
Tetanon id eſt· galbanum·
Tetonıueos id eſt· pentafilon·
Teſticulus canis quid eſt· l· l· chaſialkel·

·DCLXXVI·

TEſticulꝰ ſacerdotis vl' ꝫemac her
ba ſuper terram expanſa: cuiꝰ fo
lia ſunt pinguia & rotũda: flos
eius croceꝰ: radix eiꝰ ẽ teſticulis paruis
plena et albis: qui comeſti valent contra
vicium emoroidarum·
Teſticulus vulpis quid ẽ lege q̃d ſupra·
Teſticulꝰ leporis quid eſt· l. quod ſupra

·DCLXXVII·

TEſticulus omnis cuiuſcunqꝫ ani
malis ſit nõ habet bonitatẽ nutri
mẽti manifeſtã · niſi teſticulꝰ gal
lorum impinguatorꝝ: ipſe nãqꝫ ẽ boni nu
trimenti plurimũ· & oĩs ſpẽs teſticulorꝝ
ꝓprie qui ſũt difficilis digeſtionis quãdo
digeruntur nutriunt plurimum: & pluri
mum ipſorum eſt difficilis digeſtionis et
plurimi nutrimenti: & ꝓprie qui ſunt de
animalibus magnis groſſe carnis Auic̃·
libro ſecundo cap̃· de teſticulis.
Teutrion id eſt· eritrodanum·
Terica id eſt· tribuli·
Termuagria id eſt· lupinus·
Terbentina quid eſt lege literã botim·
Tergio id eſt. ſilex·
Teriopomon id eſt· bectonica·
Teozica id eſt· vrtica·
Teutrion id ẽ· polium montanũ·
Terebintus quid eſt lege literã botim·
Tectus id eſt. cicercula·
Terra figuli id ẽ· argilla vel creta.
Terra ſigillata quid eſt· l· l· theamaten·
Tenapium id eſt· ſinapis alba·
Tetis id ẽ· caro gingiuarum·
Tetamonon id eſt· ros·
Tefra id eſt· cinis·
Terra alchichi· id eſt. creta que inuenitur
ſub terra·
Terra lune id eſt lutum lune·
Teſtaticula id eſt· politricum·
Thephiſie. id eſt· gũmi rute agreſtis·
Terazit id eſt· ypoquiſtidos·
Tenitrius id eſt· minutum·
Theitrius idem quod ſupra·
Terra ſtelle id eſt· talk·
Teſtulus id eſt· ſerpens·
Teucis id eſt· gummi pini.
Tetonıueos id eſt· pentafilon·
Termoſozmos id eſt· lupinus agreſtis·
Terra nidi yrundinis quid eſt· l· l· gi·
Telas id eſt· vulnus·
Tedanus id eſt· flos calcis·

Terra astra.i.rubea: & est bolū armenū
Termenabic est potus qui fit ex dactilis & ficubus siccis ad spissitudinē redact9 sicut mel calore solis: & hoc fit in locis calidis. Nam terme.id ē locus calidus. Nabit vero dicitur potus predictus qui fit in locis calidis: & illud est quod apel latur manna confecta.
Theobolus.id est muscus qui nascitur ī lapidibus qui morant̄ in locis humidis.
Tesabuc.i.cum vnus pes offendit alium
Tetanon idem quod supra.
Tenup.id est.arbor cassii.l.l.cassii.
Temp idem quod supra.
Tembul idem quod supra.
Tetamatin id est.manna.
Teiugi id est.auis minuta
Terpigo piscis debet dici torpigo: & qd est.l.l.fead.
Tela aranea quid est.l.l. hanidebut.
Teracthit id est.ypoquistidos.
Telul id est.fistula.
Terabic id est.herba iudaica.
Teriatis id est.filex.
Terra rubea.id est.fungus vesenicus.l.l. hameth.
Telsendis id est.piretrum.
Tebemualse id est.squinantum.
Termantica.i.calefaciendo dissolutoria
Tebenmata id est.squinantum.
Telea id est.satureia.
Terid.id est.mice panis super quas fun= ditur ius aliquod.
Terme.i.omnes species calide.vel terme .i.locus calidus: inde termātica.i.calida
Tebal est genus fistule.
Terifie id est.rute agrestis.
Tesifie idem quod supra.
Teratich.id est.fung9 qui nascitur in pe de rose canine vel barbe hircine.cui9 suc cus expressus & siccatus vocatur ypo= quistidos.l.l.barba hyrcina.
Terbentina est gūmi arboris que vocat̄ terebintus: & ipsa vocatur ab Auicenna gluten albotin: sed aliqui legunt albotin sed falso: & est zapinus.lege literā botim
Terrebabin id est.manna confecta.
Terachthit id est.ypoquistidos.
Terigia oculi id est.vngula oculi.
Terugia idem quod supra.
Tegula quid est.l.l.casef.
Tergia grece: latine frigolico.
Tetanus.id est.spasmus tenens totum.
Tenstulus id est.serpens.
Telub id est.tinea.

Terra armeni id est.lutum armenum
Terra rubea idem quod supra.
Testudo est quoddam animal paruū cū testa dura satis horribile ad videndū.qd omnibus est notum.cuius virtutes inue nies in litera lacamie.
Tepor id est.torpor.
Terra munda.i.cretica & stiptica satis.
Terra figuli idem quod supra.
Terentellum id est.trapanum.
Tenapium id est.sinapis alba.
Teridone.id est.perforatiōes ac si fierēt cum terebello.
Tessara interpretat̄ quattuor īde tiriaca diatesseron: q2 fit de quattuor speciebus
Tetras interpretatur quattuor.inde te traceus.i.fe.quartana: & tetrafarmacū & similia.
Terapentica id est.curatiua.
Tetregensis id est.enula.
Temalcumoleo.id est.chimolea.
Teneasemon id est.argilla.
Teretate id est.pix liquida.
Terficie.id est.gummi rute siluestris.
Teil est quoddam genus piscis.
Tefisic id est.tamariscus.
Teangi id est.auis.
Tesigie.id est.gūmi rute agrestis.
Teutria id est.camedreos.
Tenta id est.stuellum.
Telea.id est.vlmus: sed falso: ymmo est arbor que vocatur tela.
Termimum id est.vrtica.
Tetrafarmacum quid est.l.l.tetras.
Tetraceos quid est lege quod supra.

.DCLXXVIII.

Tereniabin quidā dicunt q̄ ē man na: sed falso: ymmo est vt mel al bū habens saporē māne. Sera. libro agg.cap.tereniabin. Tereniabin.i. mel ro.vnde ē ros cadens de celo & assi milat̄ melli granuloso et aggregato gros sis graniculis: & est nominatū mel roris & plurimū cadit super arbores q̄ sunt ī terra corasceni & ī oriente: q̄ arbores ha bent folia & spinas virides: & flores ru beos: & non faciunt fructū: & cadit ī ca stella super sumitates palmarū: & virt9 eius est equalis mollificatiua ventris: & est būectatiua pectoris: & cō uenit calis naturaliter; & ꝓprie quando soluitur in aqua iuiubarum & prunorum: & est ex eo melius album & nouum: et dosis eius ab aureis.x.vsq3 ad.xx.aureos. Et idem autoritate Abix. Sedat inflamationem

febrium calidaruꝫ: & aufert sitim: & mol lit ventrem mollificatione mediocri: & educit coleram cum facilitate: & melius ex eo est album nouum.

·DCLXXIX·

UEst arabice vel aftef siue terf: latine pix. Sciendū ꝙ pix fit ex arbore ligni aryn: & est arbor scerbin vł' deda & ē cedrus vel pinꝰ masculꝰ cuius fructus dicuntur coni. ē ex ea hu. & sic. Serap̄. libro aggre. capitl'o tesē autoritate Dyas. Et hu. colligitur ex arboribꝰ ligni aryn. i. masculi pini: & ꝓfert fructum paruum: & ex eo fit lumen: vt apparet in litera cinobar. Et melior ex ea est alba splendens leuis & munda.

Galie. octauo simpliciuꝫ pharmacoꝝ cap̄. pix secundum translationem grecaꝫ Pix que quidem sicca: siccat & calefacit secundum terciam abstantiam a cōmensuratis: & plꝰ siccare nata ē ꝙ̄ calefacere que liquida econtrario calefacit plusꝙ̄ siccet: habet autem quid subtilium partium quo asmaticos & empicos iuuat: & habꝫ quidem quid digestiuum: & diaforeticū sicut & secundum gustum subamarum quid & acre: ita aūt & leprosos vngues educunt mixte cum cera: & empetigines expurgant: digerūt autem duros & indigestos humores omnes quādo ponuntur in cataplasmatibꝰ: fortior vero ad omīa talia est q̄ liquida. dura vero pix ad hec quidem peior est: ad consolidationē autē vulnerum magis ydonea: palam ergo ex his est quoniam quid copiosū hūiditatis calide cōmixtum est pici liquide. Piseleū. i. oleum picis fit ex pice humida quādo coquitur: & est quedam ex ea que est similis visco viscositate sua & nominatur viscosa. Et est alia que ex toto sicca ē: & melior ex ea est illa que est pura tenax & odorifera similis resine pini. sapor huius est acutus & fere amarus: & virtus eiꝰ est ca. ī tercio gradu: & desiccatio ē plus ꝙ̄ calefactio ipsius.

·DCLXXX·

TEugibel arabice: latine zinziber. Serap̄. libro aggre. cap. teugibel autoritate Dyas. Est arbustū quod reperitur ī terris arabum. et homines illius terre vtuntur folijs eius ī multis rebus sicut vtimur ruta ī cibis & potibus & decoctionibꝰ & alijs: & radices eius sunt parue sicut radices ciperi: quarum color versus albedinem declinat. & sunt sicut mutilate: & in sapore earum ē delectabilitas: et similitudo saporis piperis: & habent bonum odorē: & oportet ꝙ eligantur ille que non sunt perforate & quidam sunt qui condiunt zinziber cū melle: & quidā cum rob: & quidā cum aqua & sale: & hº ne putrescat: & sic ponunt ī terreis vasculis vt deportetur ad partes romanorum: & est conueniens in cibis & cōmeditur cum piscibus & sale

Gali. vj. simpliciū pharmacoꝝ cap̄. de zinzibere secunduꝫ translationem grecam. Radix huiꝰ plante defertur ad nos ab india: & est illud in quo ē iuuamentū & virtus eius ē calefactiua caliditate forti cum humiditate propter hoc accidit ei ꝙ corroditur & putrefit cito quoniam ī eo est humiditas superflua. Paulus cap̄. de zinzibere. Zinziber ē ca. in tercio gradu hu. in primo vinum decoctionis eius: & ficuū siccarū: & passularuꝫ valet ad frigidam tussim: & spiritualiū frigiditatē: si etiam puluis eiꝰ in ficubus ponatᷣ & sic cōmedatᷣ: puluis eiꝰ in cibis ꝯfectꝰ & exhibitus sincopizantibus cōfert. Per biennium seruatur: et est domesticum et siluestre: domesticum est quod karopos colore sapore vehemēti acuto solide substantie: domesticum vero subalbiduꝫ acutum habet saporem: sed non adeo vehementem: nec substantiam adeo solidam vnde cū franguntur partes sibi coherēt quibusdam ramusculis. In siluestri vero raro vel nunꝙ̄ sic inuenitur.

·DCLXXXI·

UEumacem vel humatum vel terimahtin arabice: gre. lemnia fragidos: latie terra sigillata. Sera. libro aggre. cap̄. teumacē auto. Dyas. id ē terra sigillata: et est sigillū marinū: et est sigillum laice: et est vna ex terris almayū et multi ex lutis illi assimilātur: et color eius est similis mogre: sed discernitur ab ea: quia quando tangitur digitis non adheret eis sicut mogra: et est de viscositate in ea res parua: et in ista sigilla fiunt et almayum. et color omnium est rubeus sed illa q̄ est vera ex eis foditur ex terra fundosa vbi non ē arbor neqꝫ herba neqꝫ lapis. Accipitur igitur ex miera illa sua et infunditur in aqua donec dissoluitur et spissatur et agitatur forti agitatione: inde dimittitᷣ donec resideat: et tunc abijciatur ab ea aqua que supernatat cum facilitate: et postea colligitᷣ quod ē pingue

& viscosum: & abijcitur qd est lapidosū i fundo vasis. Deinde ponitˀ illud pingue ad siccandum donec sit sicut cera mollis & sic diuiditur in frusta parua ex quib9 fiunt trocisci: & sigillanṫ. qui desiccātur in vmbra donec recedat aquositas: & cō pletur desiccatio. Et ideʒ autoritate Galieni. In substantia ei9 est acreitas: & est in ea parum stipticitatis: & virtus est q̄ desiccat sine mordicatione: & curat vlce ra fraudulenta: etiam si fuerint sordida. Et quando conficitur cum aceto forti vt fiat sicut lutuʒ: & ponitur super vulnera recentia & dimittitur sic glutinat ea: & curat vlcera antiqua: & dissolue ipsam cum quocūqʒ videbitur magis cōpetere necessitati: sicut cū aceto aqua mixto aut secaniabin: aut vino: aut mellicrato. et cō uenit iuuamento manifesto habentib9 vl cera in intestinis anteq̄ꝫ fiant putrida fa cto cristeri cū ea: aut data in potu: & fit cristere cum ea postq̄ꝫ precesserit cristere cum aqua mellis: & postea cū aqua salis deinde cū succo plantaginis: & detur in potu cum aceto fortiter mixto aque: & conuenit morsui tyri: & aliorū animaliū venenosoꝝ: & canis rabidi: quādo bibiṫ cum vino limphato: et quando linitur su per locum morsus cuʒ aceto: & similiter oportet ꝙ liniantur omnes morsus ani malium venenosorum: deinde ponatur super vulnus foliuʒ aliquod quod sit re sistens putrefactioni illius: & ex melori bus est foliuʒ allij agrestis: & post est fo lium centauree minoris: & post hoc est folium prassij: & medicamen qd sumitur ex luto sigillato & grana iuniperi in quo admisceṫ ex bolo armeno q̄ꝫtitas parua quando bibitur ex eo. ille qui timet poti onem venenosam prohibet nocumentum eius ab eo; et sumunt eam in potu illi qui iam sūpserunt medicinā venenosā dū ipa est adhuc i stomacho suo: prouocat enim vomitum et expellit nocumentum ab eo et liberat eum a morte. Ego fui expertus in illis qui biberūt cantarides et leporeʒ marinum. nam dedi eis in potu de hac me dicina et feci eos vomere statim et euase runt: neqʒ passi sunt aliquod accidēs ma lum ex veneno ipsorum Dyas. capitu lo de terra sigillata quod incipit lēnia fra gidos secundum translationem grecam terra est ex clauica sordida et cetera. Et idem secundum translationem arabicaʒ. In luto sigillato est virtus ꝙ qn̄ sumitur in potu resistit medicinis mortiferis et omnibus venenis forti contrarietate. Et qn̄ bibit aliquis ex eo: et post sūpserit i potu medicinaʒ mortiferam facit eā egre di per vomitū et non nocet ei. Et est con ueniens morsibus et puncturis veneno sorum animalium: et ingreditur in confe ctionibus plurium medicinarum compo sitarum. Et idem Serap̄. autori. alcanzi. Terra sigillata est bona si puluerizetur ex ea i os: vnde fluit sanguis: stringit em̄ eum statim: et nō est medicina que abscin dit omnes fluxus sanguinis sicut ista. Et idem autoritate Pauli. Quando ponitur super adustionem ignis non sinit locum vesicari: et datur ex ea in potu post casū in quo continetur lesio interiorum mem brorum: et liniuntur cū ea membra post ꝑcussionem et casum et attritionem: et prohibet ea ab apostemate: et si fuerit so lutio cōtinuitatis cōsolidat: et est de me lioribus medicinis cōtra venena. Pau lus capitulo de terra sigillata ca. ē et sic.

Auic. de virib9 cordis. Terra sigillata temperate cōplexionis est in caliditate et frigiditate cōformis humane cōplexioni nisi qꝛ ei9 siccitas maior est hūiditate: hʒ em̄ virtutē mirabilē confortandi cor.

Theonestrum .i. quinqʒfolia.
Therima .i. lupini.
Therimon idem quod supra.
Theonissis .i. arthemisia.
Thenchi cimolea quid est. l. l. cimolea.
Thei locus quidā est.
Thermosi tonos. i. lupinus agrestis.
Theoromata est quidā tumor in quo con tinetur aliquid ad modū roris.
Theotis .i. loligo.
Theata .i. bleta alba et nigra.
Theulis .i. quoddā genus piscis.
Thebeth est cōpositū nomen loci.
Theticanus .i. flos parietis.
Theil herba est qua carem9 satis confor tans stomachū.
Thermus .i. lupinus.
Thermus agrios. i. lupin9 siluestris.
Thephisie. i. gūmi rute montane.
Theu .i. gramen.
Theacia .i. beta.
Thegemata .i. dulces fructus duros habentes cortices vel testas.
Tremencula .i. herba tremula.
Tremiesuc .i. paraliticus.
Tilineos .i. fenugrecū.
Tilmi idem quod supra.

Tilni idem quod supra.
Tibapparum .i. sulfur viuum.
Tille .id ē. species vini: & est vinum coctum.
Titaneos .i. calx viua.
Tiafin .i. sulfur.
Tiberius folia .i. camedrea.
Tibir .i. rosmarinus.
Timber .i. timum.
Tincar quid est .l.l. crisocolla.
Titasin .i. medulla cerui.
Timmon .i. scolopendria.
Timus .i. tummis.
Tisana .i. aqua ordei vel fariola.
Timatigigi .i. quinq3folia.
Timolas .i. vespertiliones.
Timbra .i. satureia.
Tysapium .i. sinapis albus.
Timi comoatinū .i. cime timi. vt ī antidotario in confectōe de geralogodion.
Tinea baborasa cuscuta.
Tymgos .i. hyrcus.
Tiria id est furfures capitis lege literā ptiriasis.
Tincar .i. capistrum auri.
Tilui vel tilin .i. fenugrecum.
Tince .i. pinus
Tyusamre .i. sulfur sine igne.
Tyelon .i. rubicundū inde sputū tielon.
Tisma .i. crocodillus anial est.
Tinsa idem quod supra.

.DCLXXXII.

Titimallus la. ara. xencua. Sera. libro agg. cap. xencua autoritate Dyas. Xencua .i. titimall9: & sūt eius septē species: quaꝝ vna dicitur arabarasmas: gre. vero caritias vel comites vel comos: & est masculus habēs virgas quarum longitudo est plus vno brachio in quarum colore est rubedo plena lacte albo acuto: & folia super virgas ipsas similia folijs oliue: nisi quia sunt longiora & strictiora: & radix eius ē grossa aspa & in sūmitatibus illarum virgarum sunt come similes iunco: & ī sūmitatibus illarum comarum sunt capitella similia capitellis illius speciei que dicitur noalis: & in istis capitellis est semen. Virtus eius est laxatiua: & ista est camelea: & ē alia species que nominatur arabice & grece carsites & est femina: & ē similis plante que dicitur didomodas: & habet folia similia folijs mirti: nisi quia sunt maiora et strictiora & duriora: & sunt fetidi odoris: & habent acutas sūmitates sicut spinas: & habet virgas egredientes ab vna radice longas circiter palmum vnum: & habet semē quod pfert omni anno simile nuci: & ista nux dicitur vomica: & mordicat linguā mordicatione forti: & nascit̄ locis asperis: virtus aūt istius est similis virtuti prime: nisi quia commouet citius vomitum ꝙ prima: & ista est femina: & est ista species laureole: et est species alia que dicitur ara. et gre. paralios et ei9 expositio proprie maxime ē illud quod nominant homines migath et cansomias: nascitur in marinis locis: et habet ramos v. aut. vj. aut. vij. ex vna radice quorum longitudo est circa palmum vnū rectos quoruꝫ color tendit ad rubedinē exeunt̄ ab vna radice: in quib9 sunt folia parua & stricta & oblonga similia folijs lini: ī sūmitate ramorum sūt capitella amigdalata rotunda in quibus est semen orobo simile coloris varij: & sūt ibi flores quorū color est alb9: & est tota planta lacte plena: & ista vocatur latine esula. Et species alia q̄ ara. vocatur eliostropos: gre. elioscopos: habet folia similia portulace nisi quia sunt subtiliora & rotundiora: et quattuor habet ramulos aut. v. egredientes ab vna radice: longitudo quoꝝ ē circiter palmum vnum subtiles & rotundos rubeos & plenos multo lacte: & habet ī sūmitatibus ramorum coronam similem corone aneti in qua est flos: & semen est ei circa folia que ad cursū solis conuertit̄ cū eius reuolutōne: & propterea dicitur eliostropos: & eius expositio ē aspiciens solem: nascitur in ciuitatibus plurimum & in cauernis iuxta muros: & iste cōmuniter vocatur a latinis titimallus puus: vnde dicitur titimall9 a timan qđ est sol & mallos qđ ē coma: q3 titimallus vertit suas comas ad solem. Et est alia species que dicitur cyparisias: habet virgas fere vnius palmi longas aut pl9 quaꝝ color est rubeus: in quibus oriunt̄ folia similia folijs pini que dicitur calicaris: nisi quia sunt molliora & subtiliora & minora: & vniuersaliter sunt similia eis in principio sui ortus: et ppterea sic nominatur hec planta: et est plena lacte: nascitur ī locis lapidosis et siccis: virtus eius est similis virtuti aliaruꝫ. Est alia species et est illa que nasitur intra lapides: et dicitur dendrodes: habet multos ramos et color ramorum est rubeus: et super sūmitates ramorum sunt folia mirti similia subtiliora

& longiora parum; & habet semen simile semini illius speciei que dicitur caritias & modus operationis & virtutis ei9 & forma repositionis eius est sicut dictarum specierum. Est alia species que dicitur platafilos: que habet folia similia folijs plante que dicitur flomos. & radix eius & flos eius: & lac eius laxat aquosum humorem. & quando teritur & proijcitur in flumine vel stagno occidit pisces. Et etiam species supradictorum lacticiniorum quas supra diximus faciunt hec. Est alia species lacticinij que dicitur pithias similis speciei que dicitur ciparisias que potest reponi cum supradictis septem speciebus titimalli. & propter hoc posuerunt illam inter species titimalli. habet virgas longitudine vnius brachij silies virgis lentisci. nisi quia sunt longiores: & plene nodis. & folia habet similiter stricta & acuta in summitate similia folijs pini. & propter hoc sic nominatur. & habet flores magnos ad longitudinem tendentes quorum color est purpureus: & habet semen depressum simile lenti. & habet radicem magnam albam & grossam in qua est multum lac. Gal. octauo simplicium pharmacorum cap. de titimallo secundum translationem arabicam. Virtus omnium illorum lacticiniorum est ca. & sic in quarto gradu. virtus titimalli est laxatiua. laxat flegma & coleram. & prouocat vomitum. Gal. eodem libro & eodem cap. secundum translationem grecam. omnes quidem habent acrem & ca. virtutem predominantem. Inuenitur autem amaritudo in eis. fortissima ergo omnium est opos & frondes. Participat vero & radix predictis virtutibus. sed non equaliter. Ipsa autem cocta cum aceto dentium dolores. & maxime quicunque corrosis ipsis fiunt curat. Opos vero fortiores habet virtutes ad foramen dentium: & alias partes corporis mox vlcerat extrinsecus emplastrata. est enim ex quarto gradu calefacientium que causticorum diximus esse. Ita autem & pilos aufert vnctos opos. quia vero fortis est miscetur oleo. & si multotiens hoc fiat. tandem radices pilorum perimit: & nudum eis fit corpus. Secundum eandem autem virtutem acrocordines & formicas pterigia & tylos tollit. Abstergit autem & impetigines & scabies. eo quod abstersiua ei adest virtus propter amaritudinem & fagedenica & vlcera carbunculosa & cancrosa. quoniam calefacit fortiter & abstergit. iuuare nata est si quis in tempore & mensura eo vtatur. At vero & fistularum tylos eadem virtute curamus. Hec omnia operantur omnes opi titimallorum secundum genus similiter. debilius vero folia & fructus operari nati sunt: quibus ad pisces qui in stationarijs aquis vti assueuerunt. citissime enim ab eis inebriati & semimortui facti ad superficiem feruntur aque. Cum autem sint septem species titimalli fortior est qui caricias nominatur. quem & masculinum quidam nominant. & qui in lapidibus nascitur qui dicitur dendrodes. consequenter autem qui barbasso assimilatur & cyparisias. deinde paralias. deinde autem eliostrophos. secundum proportionem vero predicte eorum virtutes est cinis & lixiuium quod ab eis

Tiberispolla. id est. camedria.
Tias. id est. minoratio anguli oculi.
Tui. id est. ficus.
Timelea. id est. camedreos.
Timbre. id est. saturegia.
Tiaffi id est. sulfur.
Tirus. est quidam serpens.
Tiltarium. id est. lmthium minutissime incisum.
Tibirianticum. i. nec minus leue nec forte.
Til. id est. gramen.
Tinea. id est. nomen equiuocum ad vermem & ad scabiem capitis.
Tisana. id est. aqua ordei vel fariola.
Tibran. i. omentum vel reticulum.
Tile. i. species vini. & est vinum coctum.
Tintutus. id est. asperitas.
Tinsa. id est. crocodillus.
Timiama. est quoddam lacrimum quod vocatur cancamon. quod apparet in litera cancamon quod cum coagulatur est granulosum. & sunt grana parua leuia albissima: quasi thus album apparet. sed albius est & leue vt magis minutum quod emanat ab arbore simili lecine in magnitudine & folijs cum vulneratur cuius fructus sicut oliua vel granum lauri carens nucleo nigri coloris cuius fructus exprimitur & succus eius coagulatus dicitur thimiama. sed illud est purius quod a trunco arbore emanat percusso. fit ex eo fumigium bonum. sed nos communiter vocamus thimiama corumbrum confictum. que quidem sunt lege l. corumbrum.
Timo psalmo quedam confectio est quam Dyas. scribit in proprio cap.
Tibulch. i. triplicatum. & est quoddam potus.

Tillos. est callosa & grandis cicatrix: vt in Alexandro de oculis
Thichar . est species vitri qd consumit argentum & dissoluit admixtum ei.
Tibialis . est species calami aromatici.
Tino. id est . liquor.
Tiria . pictura . offiasis . idez . & sunt fur fures capitis . lege literam offiasis .
Tiriagia. id est . vngula oculi.
Tilinum albe. id est . fenugrecum .
Tifa . id est . siligo.
Tire. id est . gluten .
Tigus id est . barba iouis.
Tipica passio. id est . interpolata.
Tiriacha aforoch . i . a morte liberans .
Timeas . est species cannule hasap .
Tibur . vulua . lege literam vulua .
Tiriacha alfarach . id est . maior
Tiriaca dyatesseron . id est . que fit de qt tuor rebus . lege literam tessera .
Timus quid est . lege literam hasce .
Thimus. idem quod supra
Thitum quid est . lege literam altea.
Timolea quid: est cimolea
Thit id est . gramen
Thirbum . id est . omentum vel zirbus
Thilicteris est vna ex speciebus filicis.
Thiosapiros id ē . sulfur sine igne
Thimos quid est . lege literam lichaelch.
Thia id est . sulfur
Thianapiron . id est . sulfur iudaicum . & est sulfur viuum
Thridax id est . lactuca.
Trigana idem quod supra
Trifolion id est . trifolium
Trifolon id est . satirion
Trifillum idem quod supra
Trifilium idem quod supra
Triamneti id est . petroselinum .
Trimba id est . satureia.
Trignum quid est . lege literam zaror
Trioce id est . tubere .
Trisago maior id est . camedrea

DCLXXXIII.

TRipolion Dyas . capitulo tri polion scdm translationē grecā nascitur in locis maritimis id est . in litoribus ipsis . folia habet apio similia & grossa . hastam longam duob9 palmis in capite diuisam . florem dicitur mutare ter in die . Nam mane colorem album facit . & alijs horis eum mutat . media die purpureum . & sero feniceū . virtus est illi calidissima : cum vino bibita ʒ . ij . humores aquosos ventris deponit : vrinā puocat : acceptis venenis occurrit
Trifoliū quid est . lege literā andachuca
Trigeno. id est . species trifolij
Trigo rubeo. id est . dragantum .
Triaselaicum . id est . gluten taurinum
Trigonia id est . piristreon
Tridax id est . lactuca
Tidax agrea id ē . lactuca agrestis
Tribuca. id est . lacertides
Trisafice id est . gladiolus
Tritus id est . genus spōgie
Trichimanes id est . politricum
Trix id est . feda
Trisonetum id est . camomilla
Tridi agrea id ē . lactuca agrestis
Trifeon . id est . iuuenile siue delicatum . inde trifera & collirium triferon
Trionites . id est . betonica
Triobolus id est . trillus
Trillus id est . tribulūs
Trigon id est . turtur
Triangulum vel triangularia . id est . sigillum salomonis
Tricoreliū vel triscas . i . herba capillacea
Tricodum . id est . nespillum . eo q tria ossa habeat
Tribulus quid est . lege literam basia .
Triplicaton . id est . cuius tercia pars remansit in decoctione
Tri id est . cibus factus d pasta azima
Triconomeli . id est . mel cum citonijs.
Triallis est quoddam genus tassi barbassi satis combustibile .
Trizoaga. id est . camedreos
Trigoni . id est trocisci facti de tribus rebus qui ponuntur in antidotario Alexādri de disinteria . & quidquid de tribus rebus efficitur potest dici trigoni
Trigama. id est . lactuca
Trigomum . id est . nespillum . le l . zaro.
Trimata . id est . excoriationes
Triasacium . id est . vinum rubeuz
Triticum quid est . lege literam beuda.
Trigotrigonus . id est . lupinus marinus
Trisego id ē . quercula maior.
Trimagne idem quod supra .
Tymbra . i . saturegia
Tylis. . i . fenugrecum
Tycanus . i . calx
Tyriasis sunt squame resolute a capite similes furfuribus
Tyriaca est quoddam pharmacum Gal. omnibus notuz valens ad plura . vt Gal. in libro de tyriaca que nō cōpetit scdm

eūdem habentibus calidissimā comple-
xionem neq3 diebus canicularibus neq3
conuersantibus in terra ca. neq3 infanti
bus. Constantinus in pategni ait ꝙ non
conuenit i materia colerica vel sana Aui
cenna dicit ꝙ competit in fe. flegmaticis
et melancolicis post digestionem. Sera.
ait ꝙ ꝯpetit fe. habētib9 materiā veneno
sam. Gal. libro de tiriaca ait ꝙ cōpetit
in fe. pestilentiali. Est tiriaca scdm Aui
cennā de cordialibus ca. in fine. ij. grad9
Tormentalis. id est. satirion.
Tofi. est quidam tumor in quo contineē
ad modum lapidis.
Toxicum quid est. lege l. virem.
Torax. id est. pectus.
Toxea. id est. axungia.
Torrefactum. id est. semicoctum.
Torobos. id est. aqua lactuce.
Tobaltin id est. rubi immaturi
Totraceos id est. quartana fe. piodica.
Tormos. id est. lupinus.
Tocandestre. id est. piretrum.
Tocomos. id est. ferrum.
Torna solis. id est. pentadactilus
Torobos. id est. aqua lactis.
Tonectica. id est. confortatiua.
Tofus lapis. est leuis & spongiosus sa-
tis abstersiuus.
Tomos. id est. diuisio. inde a-
notomia. id est. recta diuisio & atomus.
Tobricon. id est. ypoquistidos.
Troniti. arbor est nobis ignota. cui9 cor
tex fruct9 et folia i se aliqd stipticū hñt
& calefaciūt nimis. & desiccāt Dyas.
Tortuca. id est. testudo.
Torbolos. id ē. cortex sambuci terranei.
Toffa. id est. mela.
Torpor. id est. congelatio vel stupor.
Torpigo. est quidam piscis inducens cō
gelationem. & quid est. lege literam fead
Torecos. id est. lactuca.
Totima. id est. nauseatiua satietas.
Tormentilla. id est. bistorta.
Tortella quid est. lege literam bedcreos
Topus quid est. lege literam corpus.
Togmatan. id est. satietas nauseatiua.
Totima idem quod supra
Tortelle dessemi quid sūt lege l. passine.
Thontrenis id est. lamentationib9
Thorach. id ē. panis bis coct9
Thora. id est. mensura. xxx. modiorum.
Thomicon. id est. confortatiuu3
Thobos id est. panis. lege literā beuda
Trosima. id est. intuba.

Trombos. id est. sanguis coagulatus.
Trocos. id est. ossa de nespi-
lis vel rota vel rotundum.
Tronetaria. id est. peristerion.
Trosimia. scariola. endiuia. intuba. idem
Troximel. idem quod supra.
Trocoma. id est. asperitas.
Trobaltin. id est. mora rubi immatura
Trocilli sperma. id est. semen lactuce
Trocilli. id est. lactuca.
Trociscus. id est. rotunda confectio.
Tropus. id est. modus. sed topus. i d ē.
locus. inde topica remedia. id est. localia
liber topicorum & cetera.

DCLXXXIIII

T Rogozinus siue tragoziganus
secundum Dyascoridem capi-
tulo trogozin9 frutex est simi
lis serpillo agresti: sed latioribus folijs
& glutinosa vehemēter atq3 virtute po
tior. est & alterum genus minora habēs
folia. & semē quod marubiū ab aliquib9
dicitur. folia sunt illi similia sansuco. vir
tus est oīm ca. & diuretica. ventrē mollit
Elixatura ei9 bibita colerā deponit. sple
neticis cum aceto bibita medicatur. men
struis impat. melle addito vt electuariū
periplemoniacis vtiliter adhibeē. putre-
dinem in stomachi tollit. fastidio medetur.
nauseantib9 subuenit. polenta mixta tu-
morem spargit.
Trocisci stelle. & antiqui medici nomīa-
uerunt eos aluirolacanee huiusmodi nō
permittunt vitam recedere.
Trocos. .i. rota vel rotundu3
& est idem quod trochos.
Tropos. .i. conuersio.
Tuice. .i. pinus.
Tuscaria. i. albutiū. & est affodillus.

DCLXXXV.

T Vchia arabice. grece & latine
tucia. Serapion li. aggre.
capitulo tuchia. Tuchia ex ea
est quedam que inuenitur in mineris. Et
ex ea est quedam que fit in fornacibus in
quibus citrinatur es: & colligitur & re-
ponitur sicut climia. sicut apparet si le. l.
cadimie & pomfolix. sed illi9 que fit in
mineris sunt tres species. Nam ex ea est
alba. & ex ea est viridis. & ex ea ē citrina
imbibita rubore. & minere tucie idie sūt
in litoribus maris prope regionem indie
& melior harum est alba. que cū aspiciē
videtur ꝙ habeat supra se salem. & post
ipsam est citrina. sed in viridi est aspitas

& est perforata: & defert ex maritimis
sin. Et alba est subtilior omniũ specieruz
tucie. & viridis est grossior. scz illa que
cum foraminibus est. Dyas. ca. de tucia
Sunt eius due species. vna est leuis alba
alia est min9 leuis ea. Generat aũt tucia
quando accipitur climia. & puluerizatur
sup es in sui citrinitate. & apponitur in
ipsum climia vt fiat clarum citrinum. ele
uatur ergo ex climia fumus & adheret
parietibus: et est tucia. & tucia quidẽ nõ
est solum propter tincturam eris. sz est
absqz hoc qd potest fieri ex climia absqz
citrinitate eris. Melior ex ea scdm Sera-
pionẽ ẽ que fit in cypro. que quando ro-
ratur aceto emittit odorem eris. cui9 co-
lor est similis colori resine. & sapor simi-
lis sapori luti. Et quando ponitur super
prunas aggregantur partes eius. & fit
color ei9 similis colori eris. & quãdo tã-
gitur non habet asperitatẽ. & est leuis.
oportet em̃ qp inueniantur hec om̃ia ĩ ea
aliter autem non est bona. Lauatur autẽ
tucia in hunc modum. Accipitur sicca vl'
cum aqua mixta: & ponitur in petia lini
non rara: & ponitur in aqua pluuiali: &
mouetur petia in aqua. & quod est de
tucia bona electa subtilius egreditur de
petia in aqua. & id qd est in ea ex sorde:
& grossum remanet ĩ petia. & post hoc
dimitte residere. deinde proijce aquã cuz
tucia in vase alio mundo. & qd remanet
in fundo ex graui arenoso abijce. & di-
mitte aquam clarificari: & proijce eam
cum facilitate. & iterum infunde sup
tuciam aquam aliam & agita. & fac vt
prius. & hoc tandiu vt nichil arenosi re-
maneat. & aqua superstãs remaneat cla
ra. Et cum hec feceris proijce aquam &
sicca tuciam Et quidam sunt q dissoluũt
tuciam ĩ aqua donec fiat sicut mel. & po
nunt eam in petia: & suspenditur petia
super vas: et colatur ex ea qd potest: et
restringunt petiam restrictione pauca
vt ampli9 egrediatur: et proijciũt super
ipam aquam multam et mouent. et quod
natat in superficie aque colligũt cum la-
na. et illud quod natat est pinguedo. po-
nunt eam in vase nouo mundo. deide cõ
mouent residuum motione leui: et proij
ciunt in vas aliud. et quod remanet ĩ fũ
do ex arenoso abijciunt. faciunt hec sepe
donec nichil arene remaneat. Lauat aũt
tucia cum vino similiter. et illa que laua-
tur cuz vino est plus stiptica qp que laua
tur cuz aqua. Et virtus tucie est stiptica
infrigidatiua replet vlcera carne: conglu
tinat. desiccatiua est desiccatione pauca.
Et qui vult assare tuciam terat eam con-
tritione forti. et conficiat eam cum aqua
et faciat trociscos: et ponat eos super te
stam. et ponat super prunas: et voluat
trociscos cum assiduatione donec desiccẽ
tur et fiant rubei. Et scias qp accipit tu-
cia etĩ ex auro et argẽto et plũbo. et illa
que accipitur ex plumbo est secunda ĩ bo
nitate ab illa que fit ĩ cypro de qua dixi-
mus. Aliquando aũt egemus tucia et nõ
possumus inuenire. sed nos scimus medi
cinas equiualentes in bonitate et similes
virtuti eius: quas volumus hic docere:
et modum earum: et qualiter fiant. Acci-
pe ex folijs mirti cuz folijs et granis ei9
recentibus sicut sunt: et pone in vase ter
reo crudo: et cooperi vas cooptorio ha-
bente multa foramina: et pone in forna-
ce figuli. et quando decocta fuerit terra
vasis et facta testa: aufer quod est in ea
et pone in vase alio crudo. et pone iterũ
in fornace sicut prius: et sine coqui: et ex
trahe cum coctum fuerit vas: et extrahe
qd est in eo. et laua cinerem illum sicut la
uatur tucia: et vtere. Fit autem hoc idez
ex folijs et sũmitatibus oliuarum eadem
disciplĩa. et maxime silue strium. Et fit ex
citonijs postqp inciduntur per frusta: et
abijciũtur semina. et ex galla et ex moris
celsi albis immaturis et desiccatis in sole
et ex sũmitatibus arboris grani viridis:
et ex floribus vitis agrestis: et ex sũmita
tibus arboris masticis. Et quidã accipiũt
folia arboris ficus: et desiccant in sole: et
faciunt vt diximus. Virtus tucie ablute
est sicca: et plus desiccatiua om̃i medicĩa
et ingreditur in sief cum quibus curant
egritudines oculorum. Et est vna d me
lioribus medicinis cum quibus curamus
vlcera que fiunt in ano et virga et pecti
ne: et desiccat humiditates que veniunt
ad oculum: et prohibet eas venire et in
gredi tunicas eius.

DCLXXXVI

TVrbit arabice. latĩe et grece ca
ritamion. Sera. li. aggrega.
cap. turbit au. Dyas. Est plãta
que nascit in litore maris in locis. scilicz
que mare coopit qñ crescit. qñ vero est
tranquillũ non tangit ea. non em̃ nascit
intra aquã nec multũ longe ab ea. et nisi
quando mare turbatur et crescit non

tangit ea. habet folia similia folijs plāte
que dicitur arasatis. nisi quia sunt gros-
siora eis. et habet stipitem duobꝰ palmis
longum diuisum in sūmitate. Et quidam
dicunt ꝙ flos eius mutat colorem suum
ter in die. quia in mane est albus. et ī me
ridie declinans ad purpureum colorem.
in vesperis vero fit rubeus. Radix vero
eius est odorifera alba. q̄ quādo masticat̄
calefacit liguā. Et idem autoritate Galie
ni translatione Albatarich. et nascitur in
litoribus et arenis. Et virtus eius est ca
lida et sicca. laxat et mundificat ventrē
et melius ex eo est illud quod cū euellit̄
et radix eius a terra: aufertur cortex eiꝰ
statim & abijcitur grossum quod est in-
tus. Et ex corticibus eius melior est ille
qui est vt calamus gūmosus & albus.
& quando volumus ipsum frangere ci-
to frangitur. Et non accipiatur illud tur
bit quod est tortuosū. Turbit est ca. &
sic. complexionis in tercio gradu. Et idē
autoritate Aben mesuay Et melior ē ille
subtilis ligni. & proprietas eius est laxa
re viscosum flegma. verum ipsum dimit
tit debilitatem in stomacho propter abo
minationem sui saporis. Rectificatio eiꝰ
est conficere ipsum cū oleo amigdalarū
dulcium. Dosis eius est a. ʒ. j. vsq̄ ad. ij.
Et oportet ꝙ adhibeatur potanti custo-
dia magna: & non exhibeatur solum: &
ipsum quidē est bonum humoribus scia
tice & educit eos: & laxat humores gros
sos. Et idem autoritate Abix Melius ex
eo est album in colore suo: & quod in fi-
gura est sicut calamus argenteus. & pul
pa calami est subtilis & cito frangitur:
non existens grossum neq̄ graue. & quā
do teritur est contritio eius facilis. & est
album quando est tritum. Illud vero qđ
non est tale non est alicuius bonitatis.
Et turbit quando transiuerit tempus mł'
tum super ipsum: fiunt in eis vermes sicͭ
in alijs lignis: & debilitat̄ in virtute sua
& signum eius super hoc est ꝙ apparent
in eo foramina ac si esset foratum acu. Et
turbit quidē laxat flegma laxatione leui
Et rectificatio eius est ista. ꝙ frices cor
ticem eius donec peruenias ad album eiꝰ
& postea tere ipsum: & cribra ipsum ꝑ
cribrum tenue. Et si ponis ipsū in medi
cinis laxatiuis sicut ī pillulis & decocti-
onibus. cribra ipm per cribrum strictū
ne sit ei aliqua grossicies: ne adhereat vil
lis stomachi. Et conuenientior modus
rectificationis eius est. ꝙ conficiatur cū
oleo amigdalarum amararum postquam
fuerit trituratum & cribratū. Et si vis
exhibere ipm habentibus flegma visco-
sū tenax. tere subtiliter & cribra vt ipē
non adhereat stomacho: & expellat ipm
flegma. Paulus ca. de turbit. Turbit
est calida & sicca in tercio gradu Io-
mes. Turbit est radix cuiusdam herbe.
cuius folia sunt similia folijs ferule mino
ris. & est ex habentibꝰ lac. et est ex eo sil
uestre & domesticum. & magnū & pūū
Et adhuc ex eo aliud albū. aliud citrinū.
& aliud nigrum. Electio. Qđ in locis na
scitur siccioribus & gūmosius ꝓpter spis
situdiēm lactis eius Contrariū vero ecō
tra declinat a proprietatibus bonis que
sunt. vij. scdm ꝙ sapientes scripserūt. s.
vt sit album: & vacuum: arundinosum:
& gūmosū. & sit cortex eius cinericeus
& planus: & sit recens: & facile frāgibi
le. Citrinū vero malum est. & nigrum
peius grossū est non bonū: & subtile te
nue similiter. Est em̄ debile & antiquum
malum. & quod est crispi corticis: & ha-
bens interius cum frāgitur sicut neruos
est siluestre: malum. Et quod non est gū
mosum est debilius & ventris conturba
tiuū. Et tua interest vt cognoscas adul
teratum ex eo qđ fit cum superlinitione
ī extremitatibꝰ eiꝰ ex gūmi dissolutione
Et cognoscitur eo ꝙ in fracturis ipius ē
sine eo. & nimis recens est conturbatiuū
& subuersiuum viscerū. Antiquū vero
debile: mediocritatem tamē habens. est
eī quod eligitur. Complexio & ꝓprietas
ca. est in tercio gradu. & est resolutiuū
attractiuum attractione mediocri gene
rans ventositatem & subuersionē & nau
seam. et acquirit̄ ex vsu eius exiccatio in
corpore. euacuat enim humiditates sub
tiles. Rectificatio. Tria sūt corrigibilia
in ipso. Est enim debilis operationis et
tarde. et nocet stomacho faciens subuer
sionem et nauseam. et adquirit vsus eius
corpori exiccationem nauseam et estua
tionem. Rectificatores vero eius in pri
mis abradi iusserunt corticem eius do
nec appareat album ipsius. et corrigunt
de eo quod dictum est. primo admistrā
do aliquid virtutis acute vigorans ipm
in operando. et ex rebus ipsum maxime
confortantibus est zucharum. Ipsum eī
sigillat ei proprietatem mirabilem. vt
educat humorem grossum & viscosum

etiam a remotis cuz facilitate · ita q etiã a iuncturis & anchis & a locis pfundis & distantibus · per se vero nõ facit illud ymo educit de flegmate quod subtile · & relinquit grossum · & hoc tarde operatur & corrigunt qd secundo dictũ est admiscendo ei ex medicinis stomaticis est & redolentibus & sedantibus agitationem in eo: sicut est mastix & gallia aromatica proprie sicut zinziber & piper longum & similia · & emendatur qd ultimo de eo dictum est sicut dixit Alcanzi ut misceatur oleum amigdalarum · aut cõiungatur cũ amigdalis · aut cum zucharo · Et dixit Rufus · Administratio ipsius cũ stipticis remouet hoc nocumentũ ab eo · & dixit Iudeus Ipsum cum confectione de citonijs: aut rob ipsi9 cũ medio põderis ei9 ex ziziberi · & duplo pondre ipsi9 ex amigdalis est solutiuũ bonũ · Inquit Hamec Et fiunt trocisci ex eo & duplo põderis eius: & florum vio · & medio ponderis eius ex zucharo · & fit solutiuum sine molestia · Et inquit Iohannicius · Accipe dactilorum infusorum ĩ aceto die & nocte partes centum penidiarum · partes · l · amigdalarum purgatarum · partes · xxx · turbit · partes · xxxv · scamonee · partes · xij · ziziberis · piperis longi · foliorum rute siccorum ana · ptes quattuor eorũ fiat pmixtio bona: et confice cum melle despumato · est eñi medicĩa mirabilis · Inqt filius Zezar Medicamen de turbit quod elegi in egritudinibus in quibus usus eius est necessarius · Accipe turbit ptes · x · zinziberis ptes · v · zuchari ptes · xx · & quandoqz additur masticis · ʒ · iij · & quandoqz alia scd̃m intentiones alias · Et dixit iterum · infundantur turbit in succo cucumeris asinini die ac nocte postq̃ ras9 fuerit ei9 cortex & exiccetur: Est eñi ultimuz ad egritudines iuncturarum · Turbit autem de trituratione & contritione sustinet omne quod est mediocre · Nocumentum autem eius expellit aqua mellis ca · & aq̃ similiter zuchari ru · cum oleo amigdalarum · Posse · Turbit confortatum solutione educit humores flegmaticos grossos & viscosos a remotis · & proprie a iũcturis · & ipsum quidem mundificat stomachuz · & expellit superfluitates ab eo atherentes in villis eius: & mundificat pectus a flegmate grosso putrido: & educit a iũcturis & locis neruosis · & anchis humores grossos viscosos · & valz ad dolorem iuncturarum · & eius usus p̃seruat a lepra: & ab infectionibus flegmaticis · sicut est morfea & baras · & est medicina fe · flegmaticaruz bona · Hi aũt qui sumũt ip̃m timeant austrũ: & abhorreãt pisces · Dosis ei9 otriti est a · ʒ · j · usqz ad · ij · & eius decoctio a · ʒ · ij · usqz ad · iij ·

Tumbasi · est regio quedã ·

Tursie · · i · armoniacum ·

Tuciugi · · i · vasianus ·

Turmisios · i · exitura que rumpitur

Tut · id est · gersa · & est cerusa ·

Tuchib · i · quando facit stare sicut stat homo cum orat tenens faciem suam & ventrem super terram

Tululie · · i · verrucalis ·

Terunge · i · citratum · & grece vocatur species quedam ozimi ·

Ticedillo · i · herba passerina quã ignoro.

Tufa · id est · mala .

Tulolie · · i · verrucalis ·

Turimus · · i · lupinus ·

Tulup · herba est que in flumine nascitur & vocatur oga ·

Tulilup · idem quod supra ·

Tuttera · · i · pulegium ·

Tuluxus · · i · exiccatio ·

Tuluesius · idem quod supra

Tumabarum · · i · cinabarum ·

Tubel · i · bactitura seu squama metallorum

Thubeleris · · i · bactitura eris ·

Turbiscon · id ē · oliuella · & est laxatiua que est species laureole ·

Turgaron · est species draconũ marinorum

Turesule · est quoddã genus pisciũ ·

Turriones · i · extremitates vel caprioli ·

Tuderi · est herba nascens in tectis & parietibus · & vocatur elixio · sed Auicenna dicit q est herba similis prassio satis resolutiua & mollitiua ·

Tussus vel lebleb arabice · latine volubil ·

Torsios · · i · antrax ·

Turges · · i · sordes ·

Tussis clamosa · i · canina · & est tussis cũ qua est species orthomie ·

Tumor nature · i · emorroida inflata vel ceca que nichil sanguĩs emittit ·

Tuborositas · · i · radix rotunda ·

Turgonus · · i · turtur

Tubelanachas · · i · squama eris ·

Tubera · sunt fũgi sub terra morãtes rotundi ad modũ pile · l · l · hamech ·

Tuden · i · herba habens folia similia folijs cipressi quã ignoro ·

Tutametus · · i · pulegium ·

Turbiscus. .i.laureola.
Tusillago. .i.vngula caballina.
Thumū. .i.timus.
Thumini. idem quod supra.
Thumū .i.herba capillacia.
Thuctamenis. .i.pulegiū.
Thurtal quid est. lege l. carrumen.
Thus quid est. le. l. konder.
Trumbus. .i.globus. inde trumbosus sanguis.i.globosus.
Trusli. .i.tubera.

Vatus.id ē.mora siluatica que similiter vocat̄ batus.le.l.batus.
Varetes.i.vene grosse.
Valeriana.amātilla.dortacion.potentilla. nancilla.fu.idem.
Vappa. .i.vinum vile debilitatum & euentatum.
Vacrinia. .i.genus flor̄ crocei coloris. & est ocul9 vacce.l.l. butraceō
Vaccinium. .i.viola purpurea.
Vara indi. .i.folium.
Varices. .i. vene tortuose in cruribus vel alibi.
Vabanab. .i.menta.
Varicoya.id est. quādo debilitatur operatio auditus.
Vatreas. .i.sauina.
Vaporium.i.papirus.l.l.burchidi.
Vapirum. idem quod supra
Vatrachiū.i.apiū risus. le.l. botrachion
Varies. .i.narciscus.
Varo. .i.rosa.
Vascus. .i.remissus.
Varax. .i.egrotatio.
Vadaba. .i.vmbilicus. & sunt belliculi marini.
Variola. .i.morbillus.
Valentina. .i.serpillum maius.et est valeriana.

DCLXXXVII.

Vamacha ara.latine cera Sera.autoritate Dyas. Melior ex ea est grossa munda a sorde.in cui9 odore est odor mellis.et est in colore eius parū rubedinis.et illa que est alba p cocturā.et piguis ē post ipsā Gal. septimo simplicium pharmacor̄ de Cera scōm translationē arabicam. Virtus ei9 prima est q ē medicina media inter res calefacientes et infrigidantes:et exiccantes:et humectātes.nisi quia est cum hoc grossa res par̄ viscosa.et ideo non solū desiccat. ver̄ etiā humectat per accidēs postq per suam viscositatem prohibet resolutionem. Et idem eodez libro et eodem capitulo scōm translationem grecā Cera in medio equaliter est calefaciētū et infri.et hu.et siccantiū. Habet autem quid grossarum partiū et emplasticum. ꝓpter quod non solum siccat. sed etiam scōm accidēs humectare fortassis vtiqz videbitur prohibens trāspirationes. vn̄ & materia est aliquorum pharmacorum que calefaciunt & infrigidant. ipa autez scōm ipsam de digestiuis vtiqz erit debilibus non intra corpus sumpta.sed extrisecus apposita. Habet enim quid paucuz dyaforetice & calide virtutis qua plurimum participat mel. Et Serapion autoritate Albugerig Mollificat grossicies apostematum. & conuenit asperitati pectoris:quādo ponitur sup ipsū cū oleo violato: & mollificat neruos & vlcera. & maturat & resoluit resolutione debili & non est de medicinis que ingrediunt̄ in corpore.sed de illis que apponunt̄ extra.& est materia omnium emplastrorū calefacientium & infrigidantium. Et idē autoritate Dyas. Virtus est mollificatia replens vlcera repletione mediocri & nō forti.et formantur ex ea grana in modū granorum geguers.et bibunt̄ ex eis decē grana ad vlcera intestinor̄. et prohibet coagulationē lactis in mammillis lactantium. Et qñ ponitur sup neruorum asperitatē mollificat et lenit ipsā.sed mum x sus.i.propoleos.et est supfluitas et sordes quā apes ꝓiciūt extra domicilia sua et reperit̄ in aluearijs. ꝓ quo l.l. ꝓpoleos.

Dyas. scōm translationem grecam. Cera vtilis est rufa:et pinguis:et odorata odorem habēs mellis mūda vt ē ponticaet cretica.alba cera et pinguis secundam habet virtutem. Exalbare sic ceram debes. Ceram albam incide minutis ꝑtibus et mitte in cacabo nouo. et missa aq̄ maritima impone foco.et cū se soluerit; sparge desup tritum nitrum. et postq̄m bis aut ter bullierit depone eam. Cum vero spissauerit leua de cacabo et purga sordiciem si fuerit. Et secundo id facias et cum bullierit mitte ibi fundum cacabi fracti.aut illud sic rotundum aqua asp sū et desup cere qd fuerit vel heserit pone i sole aq̄ pfusū. Nam et lino insertum album facit colorem. Quisquis autem

aquam salsam plus miserit plus albam ce
ram facit: & verno sup herbam ponitur
virtus est omni cere termantica & ple-
rotica· miscetur autẽ succis & pultibus
propter disintericos confectis adiũcto
aliquo mellis quo decoctio fiat comesti
bilis· in modum pillule tria grana acce-
pta coagulatum lac mãmis soluẽt· vires
habet omis cera relaxare duricies molli
ter· Est eñ media inter ca· & fri· sic· &
hu· vñ materia ẽ alioꝝ medicamentorum
qꝫ ex ea ostruunt epithimata & alia·

DCLXXXVIII

VAsachi· i· sordicies parietis bal
nei· Sera libro aggre· cap·
Vasachi autoritate Galie· Est
ca· & lenit & dissoluit· facit nasci carnes
& est cõueniens scissuris que fiũt in ano
& emorroidibus quãdo ponit sup eas·
Et qđ de sordicie colligit ex corporibus
exercitãtiũ calefacit & resoluit exituras
dure solutionis· & est cõueniens vlceri-
bus renum· & illa que colligitur ex cor-
poribus luctantiũ: confert nodis q̃ fiunt
in matrice quãdo ponit super eos· & cõ
fert sciatice posita loco vnguenti: & sor
dicies que reperit in vasibus in quibus
oleum aduritur: resoluit multum & le-
nit· & dixit in sordicie que est in corpori
bus luctantiũ scđm ꝙ in ea est de pulue
re diuersificatur ab alia· Et sordes quidẽ
vniuersaliter resoluit apostemata indi-
gesta· & cõuenit apostematibus calidis
mãmillarum· & hoc quoniã extinguit in
flamationem eoꝝ: et prohibet cursuꝫ hu
morum ad ipsa· & resoluit qđ iam fluxũ
est ad ipsa· quoniã ipsa est composita ex
puluere & oleo et sordicie corporis hoĩs
Sed sordes vasorum recipit acuitates a
vase eris· & similiter est acutior· & sor-
dicies auris confert panaricio· ꝑ sordi-
cie semicupij le· l· asathartar·

DCLXXXIX·

TAsac arabice· grece asios· latine
armoniacum· Sera libro ag
gregatoris capitulo vasac auto
ritate Dyas· Armoniacũ est gũmi plãte
siluestris similis plante galbani in figura
sua· Et nascitur in terra dicta aregemo-
nis: & est ĩ partibꝰ codi· Hec herba gre
ce dicit asios cuiꝰ radix vulneratur· & e
greditur lacrimus qui colligitur & ser-
uatur· sed aliquando de ipso cadit super
terram· quare admiscet cum eo terra &
lapilli & alie sordes· sed melius ex eo est
habens odorem bonũ in quo non sunt la
pides nec ligna: & tendens ad albedineꝫ
cuius fractiones sunt similes fructꝰ oli-
bani: & est purum sine sorde· & odor eiꝰ
vergit ad odorem castorei· & sapor eius
est amarus· & habet in se pinguedinẽ &
splendorem cũ soliditate· & illud qđ est
hmõi dicitur tarnissima· sed illud quod
continet terraꝫ & lapillos nomĩatur chi
ronia· & defert de terra que dicitur mo
nacon & est succus plante similis plante
galbani in similitudine sua & nascit ibi·
Galienꝰ· vj· simpliciũ pharmacorum
capitulo armoniacũ scđm translationem
grecam· Armoniacũ liquor est cuiusdaꝫ
ferule: hec mollificatiue virtutis est excel
lenter: vt eos qui circa articulos poros
dissoluit & splenes skliratos sanat: &
scrofulas consumit· virtus est eius que
calefacit & desiccat· Et idem Sera· auto
ritate Aben mesuay· Proprietas eiꝰ est
conferre sciatice & podagre: & dolori-
bus iuncturarũ qui fiunt a flegmate vis-
coso: quando dat ex eo aureus· j· postꝗ̃
resolutũ fuerit in decoctione· & ipsum
bibitur simplex & mixtum cũ alijs medi-
cinis· Paulus cap· de Armoniaco va
let contra tussim antiquã & humidaꝫ &
asma ex grosso et viscoso flegmate ĩ gut
ture· Pillule armoniaci accipiunt in ouo
sorbili: vel distemperent in melle & den-
tur· vel fiunt pillule ex eo & melle· dent
tamen prius pectore mollificato cũ dial
tea & alijs· Contra scrofulas ĩ pricipio
accipe armoniacũ· sal gẽma· nitrum· suc-
cum marubij· ceram· & resolue armonia-
cum in aceto & dimitte per noctem· &
postea resolue cum cera & alijs rebus &
inunge· Contra vicium splenis accipe ar
moniacum & galbanũ equo pondere· &
resolue in aceto: & dimitte per vnã no-
ctem: & in mane resolue cũ cera additis
pulueribus costi & absinthij: & facias
vnguentũ ad menstrua ꝓuocãda ex solo
armoniaco fiat suppositorium· vel ex eo
fiat fomẽtũ· & postea ex asa & galbano
fiat suppositoriũ· Contra lumbricos det
armoniacum cum succo absinthij: & re-
solue ipsum in aceto & fiat emplastrũ in
vmbilico· Vt dentes cadant· Accipe ar
moniacum et succum iusquiami et inun
ge dentes et cadent· Auerois quinto
colliget capitulo de armoniaco calida ẽ
in tercio· et sicca in primo·

DCXC

Varonig arabice: grece et latine doronicum. Sera. libro aggre. capitulo Varonig. id est. doronicum dicitur q sunt vene albe interius: exterius vero ad citrinitatem tendentes: et sunt frusta in grossitudine ramorū seitaragi: et in magnitudine nodi pollicis ad plus: et sunt aliquantulū dure et graues et deferūtur ex siria. Et doronicū ex siria est illud quod magis administrat est ca. et sic. in tercio gradu: confert doloribus qui generantur a ventositatibus grossis et flaticis: et proprie ventositatibus matricis: et confert morsibus venenosorum & puncturis eorum bibitū: & facto emplastro cū eo & ficubus: & intrat in confectionibus magnis. Aben mesuay. Est ca. & siccum: & conuenit ventositatibus matricis: & confortat cor: & cōfert suo tremori & cafatan. Auicenna de viribus cordis dicit q confortat cor.

Vbamite .i. affodillus.

Vla est inueterata albugo: vt in Alexandro de oculis.

Vrargiros id est. argentū viuum.

Vra id est. celeste.

Vsaro id est. empetigo.

Veta id est. plantago.

Vetufilla id est. rubi cime.

Venerica id est. acorus.

Veraiklatum id est. vrtica.

Veclon id est. saluia.

Vertipedium id est. verbena.

Venago. i. succus ex taxo arbore expss?

Vessicogo id est. alkekengi.

Venter apri id est. mille folium.

Velatri genera sunt duo. scz album & nigrum: & est elleborus.

Vena id est. radix plantarū vel vena corporis: verū est q in antidotario damasceni in receptōe pillularū de bdellio ponit venarum adustarum quod contingit ex errore scriptoris: quia debet dicere auellanarum adustarū.

Vena cephalica. id est. vena capitis.

Vena nigra cōmunis media purpurea & matrix venarum idem sunt: & ē vena media brachij.

Vena farigides. id est. vena sub lingua.

Vena que dicitur funis brachij est que venit a brachio ad manus.

Vene sceilen. id est. saluatella que est inter digitum paruum & anularem.

Vena saluatella idem quod supra.

Vena basilica. id est. epatis que est q̄ sub iungitur: & ē radix cefalice & nigre: vñ dicitur basilica a basis quod est radix.

Vena appellaris idem quod supra.

Vene guidegi sunt vene magne que sunt in gula vna: ex vna parte alia ex alia.

Vene orīginales idem quod supra.

Vene mulgentes sunt vene que sunt inter epar & renes.

Vesmox id est. crisomula.

Venum id est. serpillum.

Veronig id est. doronicum.

Vermis. id ē. fauarola vel porcellio q̄d est. l. l. guardai.

Vermis isculus quid est lege. l. taratim.

Vermis sete quid est lege literā baier.

Verigines. i. psiorazie vel exantimata.

Verbascum id est. verbena.

Vena nigra id est. vena cōmunis que sic nominatur quoniā componit ex ascellari & humerali. vt Almansor in primo capitulo de anothamia venarum.

Vena cefalica ē vena que est inter pollicē & indicem: inuenitur similiter in siluestri ascedit. vt Auicenna primo canone fen. iiij. capitulo de fleubotomia.

Vena leporis est vena extremitatis nasi in q̄ vena quedā patet digito premendo.

DCXCI.

Vermis grane scđz Auic. libro. ij. cap. de verme grane est vermis tinctorum: cuius virt? est sicut virtus ceruse: vñ subtilior ē & magis vadens in profundo: quidam dixerūt q colligitur hic varmiculus ex rebus pluribus ita q colligitur ex arboribus glandes ferentibus: Vermicul? grane recens in frigidatiuus est: & est in ipso siccitas quantitatem habens: & est purpureus: & desiccat sine mordicatione. Et idem autoritate Galieni. Quidam dicunt q in ipso ē stipticitas temperata: conuenit vulneri: bus neruorum tritus cum vino: aut aceto cum melle.

Vene virides sunt ille que sunt inter renes & vesicam.

Vena safena est illa que nōmatur sub cauilla pedis intrinseca.

Vena sciatica ē illa que est sub cauilla pedis extrinseca.

DCXCII.

Vespertilion latine: arabice sterazirach. Auicenna. Vnguentū vespertilionis prohib3 mamillas puellarū a magnificatōe: & prohibet ortū pilorum secundū q dicit & nō est verū.

Cerebrum eius cum melle conuenit prin
cipio aque descendentis in oculum: &
eius cinis acuit visuz: & cõuenit vngule
& albugini.
Vene contrite .i. lumbrici terestres.
Vene originales .i. guidegi.
Vene citrine .id est. radices citrine: & ē
curcuma.
Venarum siccarū indarum .i. almeus.
Vernix quid est .l.l. sandaros.
Verucaria .i. eliotropium.
Vesme .i. yndicus.
Vepres declinatur tantū ī plurali nume
ro: & est omnis spina: sʒ potissime est ba
tus. vnde dicitᷣ in genesi Cõuers9 abrhaā
vidit arietem post tergum inter vepres
herentem cornibus: quē assumēs obtulit
olocaustum pro filio.
Vertex .i. sal gēma.
Venera .i. cõcula que defertur a
peregrinis de sancto iacobo.
Verziticon .i. piscis dictus turdus.
Vermicularis grassula minor sempuiua
minor idem .l.l. beraalalep.
Vertebrū est os rotundū anche dictum
a vertendo quia vertitᷣ in osse concauo.

.DCXCIII.

VEcticon. Dyas. cap̄. vecticon
secundū translationē arabicam.
Herba est que habʒ folia similia
edere. v. auc. vij. sʒ paulo maiora spansa
circa terrā desup alba angulosa & viri-
dia cum multis virgis duoꝝ palmorum
flos est illi viridis: ī verno maxime nasci
tur: hasta ipsius tenuis est ita vt vix pos
sit videri: & inutilis aquosis nascitᷣ locis
folia ei9 melli addita ignē acrū extingūt
tumoribus omnibus medentᷣ. sicca fumi-
gatio eius oīa etiā similiter facere nouit:
mortuos in vtero infantes excludit ciato
vno cum mulsa bibito: radicē eius siccam
pone sup carbones de vite aminea: aut
de oliua & cooperi & eius qđ est subtile
de emboto infirmus teneat in ore: & fu-
mū recipiat postea vinum amineū modi
cum glutiat.

.DCXCIIII.

VEccia latine: grece ysofaracius:
arabice lachinis siue lechurios.
Gali. primo de cibis capitulo
de Veccia figura horum seminum nō est
rotunda sicᷣ fabe. sʒ sublata magis similis
lentibus. reponūt aūt agricule & hoc cū
ipsis folliculis: similiter cuʒ totis plantis
gratia alimēti brutorū animaliū. in fame
aūt vidi & ex his quosdā cõmedentes: et
maxime adhuc viridibus existentibus sicᷣ
cicera & fabas cõmedunt: consueta sunt
aūt nō indelectabilia solū: sed idigestibi
lia et sistitiua ventris neqʒ boni chimi ge
neratiua. apta ad sanguinis grossi melā
colici generationē sicᷣ & lenticula sʒ illi q̄
dem multa bona adsunt: huic aūt nulluʒ
illorum bonoꝝ inest.

.DCXCV.

VEnter animalium difficilis dige-
stiōis & horridi saporis pui nu
trimēti & mali chimi generatiu9
& similatur visceribus: pluris est tamen
nutrimenti ꝙ pulmo: sed ventres auium
quando digeruntur sunt melioris nutri-
menti & maxime gallinarum. Auicēna li
bro secundo cap̄. venter.
Verchabs lucum .i. vrtica.

.DCXCVI.

VEthuen. Auicenna libro scđo
Vethuen est planta habens vir-
gas minutas super quas sunt flo
res albi habentes folia similia florib9 ma
ro acuti saporis & odoris: & est calida
in tercio: sic in secundo: & est ex ea alia
citrina et alia alba: est digestiua apertiua
oppilationum: & in rubea est stipticitas:
& prouocat sudorem. Et eius oleuʒ inun
ctum aperit orificia venaruʒ: & resoluit
apostemata in stomacho & sauguineʒ cõ
gelatum in ipso: & conuenit apostemati-
bus frigidis: conuenit fistulis & vlceri-
bus neruorum cum in decoctione eius in
funditur spongia & poītur super egros
& facit subet: et odoratur humiditas ei9
& facit dormire: conuenit asmati cum bi
bitur sicca sicut bibitur epithimū: et pro
uocat fortiter: et resoluit sanguinem cõ-
gelatum in vesica: et cū aqua mellis fran
git lapidem: et apit oppilatōes matricis:
et soluit meliam et flā: sicut epithimū qn̄
bibitur sicca cum oximelle: et ipsa in par
tibus nostris caremus.
Verbena .i. gerebotanū.
Vean .i. illud quo vitreantur vasa.
Vessasa .i. armel.
Venti minoris .i. herba venti minoris: et
est consolida minor.
Venerie .i. coclee delate a sancto iacobo.
Veronoson .i. sacra passio.
Velderetrich .i. cicada.
Ventriculus quid est .l.l. hamasa.
Veb .i. dentes molares .l.l. hafir.

.DCXCVII.

Vela. Dyas. Herba est folia habēs minora q̄ eruca: sed non dissimilia florem violaceū. semen est ei i folliculis oblongis ordine stipatum put nasturcij. gustuz calefaciens & submordax: vnde ad tussim veterē: & ad regiuz morbum cum melle facit.

Vemeriatim. id est. vulpis femina parua cum est in fouea.

Verach i. sanguis draconis.

Veruca vocatur quedā duricies habens in se grana sicut grana ficus: & habz tres species. Nam aut est eiusdez grossiciei in capite & in pede: & dicitur veruca. i. porus: vel i pede subtilis & i capite grossa & dicitur clauus.

DCXCVIII.

Vesum grece: arabice neisiz: latine rosa seni vel sambucus agrestis. Sera. li. aggre. ca. vesuz auto. Ysaac. Vesum vel neisiz. i. rosa seni ē arbustum simile arbori rosarū habēs florē album: & dicūt q̄ ē rosa seni: & est sicut narscisc⁹: & est oleū eius bonū pleuresi: & est ī virtute sua similis ieusemi: nisi qz est minus ca. eo & min⁹ sic. Et idē auto. Aben mesuay. Narciscus & ē oleum eius bonū pleuresi que fit a melancolia: & cōuenit doloribus matricis. Et idē autoritate Rasis. Vidi quosdā qui dabāt ex folijs eius a. ʒ. ij. vsqz ad. iij. & faciebāt assellare multum.

DCXCIX.

Vebet arabice: latine vero anetuz. Sera. libro aggre. cap̄. Vebet id est anetum omnibus notū est: virtus eius est que calefacit in fine tercij gradus: & desic. in principio secundi. Gali. sexto simplicium pharmacorum secundum translationem grecam. Anetū calefacit quidem adeo semper vt secundi gradus ipsum intensi putandum vel. iij. remissi. in sic. vero secundi gradus est inchoanter vel primi intensi. merito ergo coctū in oleo diaforeticū & imolestum somni qz factiuū & digestiuū crudorum necnon indigestorū humorum existit appropinquat vtiqz oleū qd̄ ex eo agitiuis digestis pharmacis dictis: nisi qz paulo calidius illis & subtilium ptium est: & id diaforeticū: vstum vero tercij sic grad⁹ calefactū & sic. & id mollib⁹ vulnerib⁹ appositū prestat operā: & psertim in eis que in pudendis: humidius aūt & min⁹ ca. videre est ad hec. & euchimum quasi digestibili⁹ ē & somni factiuū pl⁹ sicco minus diaforeticum. Et idem Serap̄. autoritate Aben mesuay. Anetū ē ca. inducit somnū: & oleū eius ē bonū vētositatibus & semen eius ī polentis positū multiplicat lac: quādo accipit̄ soluz minuit spma & debilitat visum: maxime nimius vsus eius. Paulus cap̄. de Aneto decoctio eius valet strāguriosis & dissurijs data & potissime syrupus fact⁹ ex decoctōe eius & zucharo: & cataplasmata ex eo facta cū coquit̄ in oleo et vino ɔtra dolorē matricis & secundinā: & mēstrua. educit & cōuenit eius decoctio dolori pectoris ex frigiditate: & ad emoroidas puluerez vrtice et puluerē aneti confice cum melle & emoroidas inunge: si. fluant emoroide tantū fac puluerē ex aneto & seminibus vrticarū & appone: hic puluis multum constringit. Si aūt non fluxerint sz extra apparuerint distempera puluerem aneti cū melle & albumine oui & appone: valz etiā contra ficus si fit ītra anū facto suppositorio. Itē decoctio aneti & masticis valet contra vomitum & singultum ex frigiditate narib⁹ appositū vel masticatū vl' cōmestū: stomachū & cerebrū cōfortat. Rabi moyses cap̄ de Aneto valet cōtra singultū ex repletione.

Vbeg. i. acetum.

Vngelle sunt vngule aromatice et blacte bisantie

Vsnen arabice: grece antifilos: la. salsola

Vsnen herba est cuius folia sunt similia vermiculari vel lenticule: habens salsum saporem ex qua fit sal. p q̄. l. l. antifilos

Vsnee est lanugo q̄ in antiquis arborib⁹ iuenit̄: et ē terestre et marinū. l. l. aynech

Vsnen. i. puluis abstersiu⁹ quo saraceni mundificant sibi manus.

Vxsmech i. hernia.

Vzidarog i. ozimum cōmune lege literā berengemisch.

Vinfacion i. flos vitis.

Vitumen i. sulfur iudaicū.

Vitriapolion i. bugolossa.

Viola quid est. l. l. feneflig.

Vinacia quid est. l. harim.

Vinum quid est. l. l. quod supra.

Vitis quid est lege qd̄ supra.

Vitis nigra quid est. l. qd̄ supra.

Vitis alba quid est lege qd̄ supra.

Vinum amineū. i. vinū album.

Vinū carenū. i. vinū coctū vt consumat̄ tercia pars. l. l. dulcor. et lege carenū.

Vinum cio ·i·vinum austerũ·
Vinum falernum·id est.a falerna regiõe lege literã falernum·
Vinum gazetum.id est·vinum quod fertur de gazeta·
Vinuʒ indum & sapinum a locis dicitur sic enĩ ipsa nomina locorũ sunt·
Vinum meratũ·id est·forte & purũ·
Vinum murratũ vel mirratũ·i·acidum·
Vinum albanũ·i·falernũ·l·l·falernum·
Vinum italũ· idem quod supra·
Vinum de passis est cũ passule ponũtur ĩ aq̃ ca· & exprimũt: et ẽ vinũ passulatũ
Vinum defrictũ·i·dulcor·l·l·dulcor·
Viride eris est idẽ quod ziniar:& quid est lege literã aeris erugo·
Victorialis ·i·pond? ·ʒ·j·&·℈·5·
Vinũ mellicite·i·mustũ mixtũ cũ melle·
Vinũ ydromel idem quod supra·
Vinũ squilliticũ·id est·compositũ cum squilla quod inuenies in litera aurifel
Vinũ scilliticũ idem quod supra·
Vinum piraciũ·id est·factũ cũ vino & piris:& sic fieri potest de multis alijs
Vini patici id est·passi
Vinũ autimũ id est·sine rubore
Vinũ trassaticũ·id est·aurei coloris
Vinũ palmitũ·id ẽ·de dactilis imaturis
Vinũ pauciferũ·id est·substinens paucã aquã· vt Galienus vj· terapentice·
Visce id est·amilũ·
Vitrago id est·paritaria
Vincitoxicum herba est cuius stipes est violaceus longitudinis palmi vnius vel duorũ folia vt folia persici:valens cõtra toxicum ingreditur in tiriaca diatesseron in antidotario Galieni
Virga sacerdotis idem quod supra
Vinrem id est·iuiuba·
Virga postoris quid est·l·l·dipseus·
Viticella quid est lege literã fesera
Vissidum acutũ & forte
Vitacha quid est lege literã barim
Vitriolum quid est lege literã zeg·
Visdum id est·iusquiamus
Virginalis id est·mercurialis
Vitis canis id est·saxifragia·
Vitrum quid est lege literã cugeg·
Vitriola id est·paritaria
Vitrion id est·eupatoriũ·
Virus id est·venenũ
Vinifacion id est·flos vitri
Vira quid est lege literã enanciũ
Viridos ·i.lac qđ est vrine simile
Viretrum id est· virens virgula
Virgultum id ẽ·virga pullulans
Vinodes sunt sicomori fructus:& sunt sicut fructus ficus·l·l·sicomorus
Visalon id est·tegula lateris
Vitis alba quid est·l·l·filipendula
Vitis nigra quid est lege literã barim
Viscus quid est lege literã dabalch
Vinopia id est·affodillus·
Viola vltramarina quid est·l·l·cheiri
Viperina·id est·serpentaria:aliqui dicũt q̧ est simphitica:sed prima melior
Virtus celtica ·i·attractiua·
Virtus celtica·id est·contentiua
·DCC·
Virem secundum Serapionẽ libro aggre·capitulo Vireʒ sunt spẽs scʒ absi et indum quod appellat̃ arabicum:et est rubei coloris:et idem q̃ curcuma est:radix eius affertur ex terris ĩ hyeme:et habet grana sicut grana kes; mes:et melius ex eo est rubeum : habens pauca grana:& aliud est quod adheret manui:et habet colorem viole:et exterius est rubeum cuius toxicum est multum: et toxicum quideʒ est res pauca minuta mollis adherens manui quãdo tangitur vagina eius:et ipsum quidem linitur super morfeam et confert ei· Mes·Virtus virem est ca·et sic·in principio tercij gradus·qđ si linitur ad morfeam cõfert
Viriditas inuenta super aquam que ara· vocatur haltalep:et in lingua hyspanica mulsas secundũ Auerroiʒ secundo colligʒ est ca·et hu·in secundo.
Vidume id ẽ·apostema molle: vt lutum paludis
Vindimia ẽ apostema molle flegmaticũ
Vigifur id est·cinabarũ·
Vlixatrum·id est·petrosellini species lege literã petrosellinum·
Vliandrum est cuius flores dicuntur rododasni:& est landrus·
Vlicon id est·pulegium·
Vligo·i·terre humor vel limus·
Vnctio id est·spina·
Vlmos vel bolismus vel fames vaccina·
Vmicialis id est· verbena·
Vmbilic? veneris quid est·l·l·cotilidon·
Vncia est pondus dragmarũ·x·sed antiquitus faciebant vnciã ex·ʒ·ix·
Vlpicu id est·lapago.
Vrbie ·i·loca circa inguina·
Vrbias·id est.loca que sunt ĩ extremitatibus coxarũ vbi sunt glandule vbi vertebrum iungitur scie.

Vrticus ·i·porus vrinalis·
Vrtica quid est·l·l·huiure
Vrtica mortua·i·marubium·
Vrina quid est·l·l·baul.
Vzifax teste Auicēna·fit de sulfure viuo
per combustionē:exinde pōt eligi sulfur
viuum & multum assimilatur sinopide:
nisi quia durius·
Vzifur ·i·cinabar·
Volimis ·i·oliua·
Volimum ·i·vola manus·
Volubilis quid est·l·l·ieblech
Voimia ·i·apostema molle
Volucrū maius·i·conca maior·
Vomiadas·i·cime & folia herbarum cuz
sunt tenera & cōmedunt̄·
Vomix quid est·l·l·ieblech·
Vtromi ·i·auena·
Vscosa ·i·adusta·

·DCCI·

Va lupina·id ē· stafisagria scd̄m quosdam·Auerrois dicit ꝙ est solatrū·Mes·dicit ꝙ est herba q̄ vocat̄ botrifelerus·Plinius dicit caucalis herba est oībus nota:quā greci strignum siue vuā lupinā vocant:nascit̄ in ortis vires refrigerātes & cōstringentes habēs·
Vulnera pascentia·i·pustula
Vulnera sordida idem quod supra
Vlcus sordidū idem quod supra
Vua quid est·l·l·harim
Vulnerum almotan·i·detegentium
Vulpis quid est·l·l·thaleb
Vulpis alahamatu quid est·l·l·kukuber
Vulua herba est circa fontes & stagnuz nascitur:ex qua vulua·i·alga mollis est: & ipsa dicitur vulua
Vua vulpis·i·strignum vel solatrū
Vua necea id est rubea
Vuaton id est capara
Vua passa montana·i·stafisagria
Vultiga·i·baccara: vel asara baccara
Vulgago·i·asara baccara vt supra
Vua canina·i·strignum vel solatrū
Vua demonis quid est·l·l·dumsataris
Vrach ·i·sulach
Vthuen planta ē q̄ inter nos n̄ reperitur
Vhundidi id est·lignumaloes

·DCCII·

Lmus latine:ara·arnabum:grece petela vl' prolee sū pteloe Gal'·viij·simpliciū pharmacoruz capi· prolee secundū trāslationē grecā· Prolee id ē· vlmus:folijs cōsolidamus qn̄qz recens vuln⁹ cōtusis ꝙ stiptica simul & abstersiua virtus conseruatur in eis:cortex vero eius adhuc magis est subamarus & stiptic⁹:vnde & leprā sanat cū aceto:et dum viridis existit & recens si supligata inuoluatur vlceribus consolidare ea poterit:& radices eius etiā eiusdē virtutis sunt:& cum eius decoctione fomentant omēs fracturas porositatē egētes·Paulus cap̄· de Vlmo est arbor oībus nota: cuius folia stiptica sunt: que bullita ī aq̄ curant excoriationē capitis si inde lauet̄ radix eius est stiptica conglutinatiua & consolidatiua nimis
Vlular id est·bacce lauri
Vlular id est laurus
Vlua id est alga maris
Vngula caballina quid ē·l·l·nenufar
Vnguella idem quod supra
Vngula caprarū & asini qd est l·l·hafir
Vngula aromatica·i· blactebisantia
Vnguentum alben·i·oleum de ben
Vngila id est scamonea
Vpupa quid est·l·l·hanabroch
Vrusuiraz id ē·risi

·DCCIII·

Suen ara·latine stercus passerū vl' haron:grece antifilos Aui· libro secundo capitulo stercus passerum·Stercus passerum vel vsuen ē plurium specierum:subtilior earum est alba:sed viridis ex eis est calidior: & est abstersiua mundificatiua aperitiua pondus·ʒ·j·ß·resoluit difficultatem vrine & pondus·ʒ·v·abijcit partū viuuz & mortuuz:& a·ʒ·ß·vsqz ad·ʒ·puocat mēstrua &·ʒ·iij·soluendo educunt aquositatem ydropicoꝝ·x·ʒ·sunt venenū mortiferum & ex eius suffumigatione effugiūt venenosa parua Sera·libro aggre·capit'o Vsuen est herba kali cuius species sunt multe:& omnes sūt ex amoch·& vsuen est haron:& est id quo lauant̄ panni. Et idem autoritate Albuzit alharabi ait:nō vidi haron albius neqz purius illo quod nascitur ī terra armenia:sed aliud est supra ipsum in bonitate quod nominatur iohalkansarin:& arbor ei⁹ ē magna adeo ꝙ forsitan posset stari sub vmbra eius:et habet subtiles sūmitates:& habet lignū albius:& ē de albātibus pānos:& ē alumen affor:& ē illud quo lauant̄ panni & liquefit cuz eo lacca donec possit cum ea pingi:& accipitur ex arbore karns sicut accipitur sal alkali ad pficiendū tincturā Et idez auto· Mesarugie. Est ca·adurens

& caliditas eiꝰ ē in tercio gradu. Alcanzi expellit apata & anĩalia venenosa facta fumigatione cũ ea: & si bibuntur a muliere ·ʒ·v· eijcit fetuz viuũ siue mortuum· & si bibatᷣ ex eo a·ʒ. ß· vsqꝫ ad·ʒ.j·prouocat vrinã & menstrua·& si dentur ydropico ·ʒ·iij·confert ei:sed pondus·ʒ·x ·īterficit & iuuamentũ eius est sicut salis:nisi qꝛ ē acutiꝰ eo: & administratur in medicinis ꝯferentibꝰ morfee & scabiei: & destruit carnem superfluã in vlceribus

Vsnen est herba habens folia similia portulace sed minora: & est vna ex speciebꝰ vsuen

Vrs est rasura cuiusdã arboris declinãs ad colorem croci tinctura eius: & portatur de iamen



Antus·id ē·flos rubeus·

Xantos· id est·rubeum

Xantala·id est.anagallꝰ

Xansifraga·i·saxũ frangẽs: & est herba facta sicut pimpinella carens pilis quibus differt ab ipsa

Xanaticũ id est crocus

Xaniũ:siue xanim:siue xanimi·i·nigella

Xercula id est·cornix auis

Xciteragi id est·tapsia

Xebran id est·esula

Xebet ·i·anetum

Xencua quid est lege literã titimallus

Xilon·i·lignum:inde xilocassia·i· cassia lignea & xilobalsamũ & xiloale & xilocaracta·id est. lignum

Xriptum ·i·carubia

Xifion quid est lege literã fagasmon

Xilomarto ·i·cortex celsi

Xilobalsamũ ·i· lignum balsami

Xisso id est· acetum

Xilocinamomũ.i·lignum cinamomi

Xiro ·i·porcus

Xiracost ·i·manna

Xiron id est succus·

Xicreon id est·porcina caro

Xilodarsamum vel xilocinnamomũ·id ē lignum cinnamomi lege literã darscen

Xiriskaticon id est·sapa

Xiloceratum id est·siliqua

Xiria id est·gladiolus

Xilocaracta·i·vaginella ·l·l· cabarlim·

Xilocassia id est.cassia lignea·

Xirasceth·i·rob de succis fructuũ solubiliũ·Illud vocabulũ ponit Auicẽna primo canone fen·iiij·cap̃·ix·& similiter est egritudo mirachia·i·ypocundriorum

Ximaco id est·cortex celsi

Xiloaloa vel aloes·id est·lignum aloes

Xiloaloes siluestre est radix plãte dicte sporagallina·

Xilomurra id est·lignum mirre

Xiliq̃·i·carubia & aliqñ est pondꝰ ponderãs kirat·j·& ē q̃ntũ põderat semẽ eiꝰ

Xisum id est·acetum

Xilia id est·cassia

Xia id est·senacion

Xisimbrium id est·balsamita

Xirasia & xirotes·id est·duricies

Xiros id est·rasorium

Xiran id est·asenablum

Xiria id est·vnguenta

Xilocauros id est·calcantum

Xoso id est·acetum

Xorontos id est·brancos

Xosacia id est·almeo



Aquintus·id ē·iaquintꝰ

Ybaie est quedam species dactili

Ydrogiros·id est.argentum viuum·

Ydantidas·id est·vesicule in matrice·

Ydragogum est medicina purgãs aquaz ydropicorum.

Ydna id est·sorba·

Ynanti flos labruste

Ynancium idem quod supra

Ypagissi id est·gummi edere

Yua latine:grece alkolisis arabice zimar

Paulus Herba est satis minuta ad albedinem tendens medetur doloribus & egritudinibus iuncturarum

Yena id est·bellula

Yeyana id est·brassica·

Yenta id est·bestiola quedam·

Yema·id est.lapis ex oculis geni

Yella ·i.carbo·

Yend ·i·iudaica·

Yeronoson ··iepilensia·

Yectiris.i·ciminnm ethiopiuz: & ē gᵗ·

Ycterícia·i·morbꝰ in quo homĩes crocei efficiunᷣ: & ab aue que ycteris nominaᷣ·

Ycteris ·i·yctericus·

Ydree ·i·pultes·

·DCCIIII·

Edea secũdum Dyas·capitlo de ydea secundũ translationem grecã·Folia habet similia mirte que amili longi sunt·Radix eiꝰ remordentis

sine redarguentis virtutis ē: sanguis flu
orem sive quelibꝫ fluxū stringit: Ubi sci
endū ꝙ Dyas. de ydea facit duo capitl'a:
vnum qd̓ incipit ydea per y. & est illud
qd̓ ponit̄ hic: & aliud cap̄. qd̓ īcipit hat⁹
& vna de spēb⁹ ei⁹ est idea p i. iota ꝑ q̄
lege literā sulach. Gali. vj. simplicium
pharmocoꝝ cap̄. ydea. Ydee radix & gu
stantib⁹ quidē est acra emorogias & flu
xum ventris necnon disinterias & fluxū
muliebrem quotquot talia sanans bibita
& deforis apposita
Ydema .i. apā flegmaticum.
Ydericus .i. asciliticus
Ygemonica virtus. i. principalis virtus
anime que regit & ordinat
Ypericum. i. perforata vel falestrum vel
herba sancti Iohānis. l. l. infaricon
Ypericon idem quod supra
Ypenstereon .i. berbena

·DCCV·

IReos est herba faciēs florē albū
vt liliū: & est in frondib⁹ similis
yri: sꝫ differūt in florib⁹. Vn̄ ver
sus Yris purpureū gerit florē yreos al=
bum. Gladiol⁹ croceū: sed spatula fetida
nullū: Und̓ ille herbe sūt similes ī folijs
differūt tamen ī florib⁹: nam yris habet
florē purpureū habentē gradationes di=
uersas ī purpureitate: sicut hꝫ arcus celi
ꝑ qua. l. l. lilium. Et est alius cuius flos
est albus: & iste ē yreos: & ille debilior ē
supiori ī omni re: & melior ex eis ē cui⁹
radix est alba rotūda ꝑticipās d̓ rubedīe
secūdū aliqd: & grossa & dura & spissa
& in q̄ est aromaticitas sicut odor viole
ꝓprie: & cui⁹ sapor ē acut⁹ mordicatiu⁹
propter acrimoniā ipsius: habens nodos
breues & collectos: & melior pars plāte
est radix: post illā flores: & melius tēp⁹
collectionis ipsius radicū est principiuꝫ
veris. Paulus cap̄. yreos: Yreos ca. ē
in secundo gradu. sic. ī tercio: valet ꝯtra
duriciē neruoꝝ ex flegmate: tussī placat
screatum facilem facit: grossos humores
pectoris attenuat. cū aceto potatus sple
neticis & spasmum habentibus prodest
rigorē fe. & dolorē vulue mitigat & au=
fert: cū vino potatū menstrua prouocat
pessarium inde factū secundinā & fetum
mortuum expellit: stomacho nocꝫ. cū aq̄
ca. bibitū dolorē vētris placat: elixatū et
pistatū vulnera dololentia curat: coctuꝫ
cū aq̄ ro. mixtū vulnera & pustulas mū
dificat: & bonā ī eis carnē generat: & va
let cōtra putredinē dentiū & gingiuarū
Ysteropius .i. matricis ꝓfocatio
Yster. i. taban⁹ factus sic̄ musca magna
Ysteos .i. muscus
Ybiscus quid est lege literā altea
Ycintus .i. yreos
Ydiasimum .i. pelicinus
Ydiosin .i. menta
Ydiosmon idem quod supra.
Ydiomata .i. apāta flegmatica
Ydiscus .i. maluauiscus
Ydria .i. sorba
Ydria est secunda spēs lauri. l. l. gara
Ydria est vas aque
Ygia greca est quedā cōfectio posita in
antidotario Galieni: valet contra cōmo
tionē dentiū si superponatur
Ygia .i. vrtica
Ymatices .i. scolopendria
Ylischi est egritudo quā aliquis incurrit
propter amorem
Ylion est aurum rubeum
Ympolis .i. balsamum
Yliumpiqꝫ idem quod supra
Ypithimum .i. capillacia
Yringion vel yring⁹ qd ē. l. l. astarruticō
Yris illirica. Dyas. Folia habꝫ yreos sil'ia
differūt tamē in floribus: vnde flores hꝫ
purpureos cū diuersis colorib⁹. scꝫ albo
mellino: purpureo &c̄. ꝑ qua. l. l. lilium
Yrigeron. i. senetiōes vel cardo bn̄dict⁹
Yrige roncos idem quod supra
Yrcina quid est lege literā ercinos
Yriana .i. labrusta
Ysinia .i. sipia
Ysticus. i. porcus spinosus. i. estrice
Yxiomum .i. ozimum
Yxion quid est. l. l. camaleombante
Yontos. i. baruli qui oriuntur in facie
Yroncos .i. brancos
Ycores .i. humores
Ycorion .i. endiuia
Ydor .i. aqua
Ydropissa .i. pix liquida
Ydolum est qn̄ aliquid nō existit vt ap
paret secundum imaginationē

DCCVI.

IDropiper. id ē. piper montanū
vel piperastrū. Dyas. capitl'o
ydropiper secundum translatio=
nem grecam. nascitur locis humidis: cu
ius virga est nodosa: in quibus nodis na
scuntur folia que nodis intra se & gra=
dus habent: hui⁹ folia mentastro similia
sunt: sed maiora & molliora & albidiora

gustu acerrima sicut piper sed non talis odoris: cuius semen in ipsis virgis minu tum existit & spissum sicut botrus: semē eius cum folijs cataplasmatib9 adhibitū duricies: & tumores spargit: & liuores limpidat: siccū & tritū pro pice misceri potest; radix eius inutilis est: herba cū se mine cataplasmate facto & īposita ypo pias tollit: et duros humores spargit: ru borē facit corpori Gali· viij· sim· phar· cap· ydropiper secūdū trāslationē grecā

Ydropiper vocatū quidē est sic a locis ī quib9 nascit̄: & ab eo q̄ ē secūdū gustū ad similitudinē que ad pip· est aūt ca· sed nō quātū pip q̄nymmo viridis hec herba cum fructu & cataplasmata ypopias: & scliratos humores aperit & diaforat·

Ydron ·i· viridis·

Ydro·i· argiros vel argentum viuū·

Ydrocomi ·i· vermis·

Ydromel·i· aqua: & mel· l· l· mellitū·

Ydromelū fit ex aqua & malis maciatis

Ydroleū oleum· i· qd̄ fit ex aqua & oleo·

Ydromelon est potus quidā factus ex ci tonijs & aqua celesti·

Ydrosoma quid est lege fauos·

Ydrosorbia idem quod supra

Ydrorosati ·i· aqua rosata·

Ydrogarum ·i· aqua & garū·

Ydromellitum electuarium de melle ro· factū· cuius descriptionē ponit Alexan der cap̄· de fastidio stomachi·

DCCVII·

Ydros grece: ara· squingibil: latie aqua Hippo· ī li· de aere & aq̄ Aqua que in altis locis siue puli lulentis exurgit monticulis aquaruʒ opti ma & saluberria saporata: talis v̄o mul ta vini permixtione indigens est hyeme ca· estate vero frigida: similiter quoqʒ ille que profundiusculo exurgūt fonte qua rum etiam melior ea que ab ortu solis & maxime estiuo tempore decurrit alba per spicua atqʒ proculdubio est odorifera: q̄ vero lenta ē & grauis putrefactia: opor tet autem te esse attentū circa virtutes aquarū: vtpote que diuerse in sapore & pondre sūt: de hac em̄ q̄ ēbida q̄ biberit e oꝝ ventres calidi ac tūidi fiūt· corpora macra cubiti spatule tenues similiter fa cies ꝙ maxime tameʒ ad splenē cōfluere cogitur: vnde malus sanguis procreatur illā non bibentes multa supabundant cō mestiōe· esuries illis pseuerat atqʒ crescit & sitis similiter· superiora ventrium & media inflantur: quapropter catarticis fortib9 illis vtēdū est· qui hac egritudīe hyeme & estate cōtinētur accidit illis aq̄ citrina & intereūt: estate vero disinteria lienteria lōga & q̄terna laborāt: q̄ morbi nām puertūt & mutāt: & in aquā cadūt citrinā & pereūt iuuenes illoꝝ pulmōis dolore: alijs quoqʒ passionibus eoꝝ men tes pturbantib9 affligūt· senes acuta fe· & ardenti ex ventriū cōstrictōe accidēte vexantur· mulierib9 apata de genere albi flatis inascunē neqʒ concipiūt vel pturi: unt; nisi cū magna difficultate atqʒ mole stia: corpora eoꝝ magna & grossa quāto plus in longitudinē ꝓtendunē tāto graci liora fiunt: mēstrua vero iuxta ꝙ oportʒ fluūt· pueri hernia viri causone cruriūqʒ vulneribus infestanē: sed qui huiusmodi nature sūt his vitā īpossibile ē extēdi sʒ intēpestiua senecta preripiunē: mulieres vero grauide videntur· cuʒ vero tēpora partus adueniūt vteri fetus inanes tūore relaxantur cuiusmodi passione detenta matrix quecūqʒ aq̄ citrine coadunatione intumuerit laborat: ad hāc itaqʒ quā ꝓoi ximus aquā ptinens ē: & ea q̄ a ca· terra surgit aut frigido metallo vel ere siue argento vel auro siue sulfure: aut alumīe

Aque pluuiales leues & saporate: ac luci dissime sunt· nam sol quod subtilius atqʒ atqʒ leuius in attrahendo assumit· aque pluuiales cito putrent: malumqʒ exalant odorem: quare em̄ ex multis congregate sunt aquis: ideo leuius alijs putrescere solent ac mutari· Aqua niualis vel glaci: alis omis mala est postꝙ semel fuerit cō gelata nunꝙ in pristinam cōuertetur na turaʒ: quid qd̄ē saporatū & leue & clarū fuerit aut purū id totū gelu adueniente recessit: quod vero turbidū remansit· Et sic poteris probare: si em̄ aquā in vase ad mensuraʒ positam sub gelu congelari di miseris cunqʒ congelata fuerit in sole vꝰ in quolibet calido liquefactā remoueas eadē mensura multo min9 inuenies esse similiter aūt de gelu & niue: omnis aqua de niue & similibus peior est omni aqua: aqua frigida debet dari digesta materia·

Auic· quarto canone cap̄· de cura fe· in generali· Aqua fri· iuuat in digerendo

Auic eodē li· Aqua calida citi9 ɔgelat̄ ꝙ fri· Aui· primo canone: doctria· ij· fen· secunda: sūma prima cap̄· tercio· Aq̄ fri· non debet dari si est humor crud9 & gross9· Aui· de cura fe· ī generali· Aq̄

314

fri·digerit humorē colericū· Auicēna. eodē loco: aqua non nutrit Auic·pzio canone fen secūda: doctrina secūda ca xvj. sine aqua non pōt esse complemētū rei nutrite Auic·eodē loco·Aqua currens & discoopta ē melioz aqꝝ Auic. eodē li·Melioz est aq̄ que sup lutū vadit q̄ q̄ sup petras Auic·eodē li·Quāto aq̄ magis longat a suo principio tanto melioz est Auic·eodem loco·Aqua q̄ ē estate ca·hyeme fri.ē melioz· Auic. eodē loco·Aqua cocta mioris īflationis & velociozis descensionis Auic·eodē loco·Aqua pluuialis·& spēaliter que in estate colligit̄:& cū sunt tonitrua est inter meliozes aquas Auic· eodem loco Aqua pluuialis impedit pectus & vocē Auic·eodē loco·Aque puteoꝝ deteriozes aq̄ sūt Auic·eodē loco·Quedā aque generāt flegma· & quedā coleram· Aui.eo·lo·Aq̄ paludū ad apa splēis & hydropisiȝ pduc Aui·eo· loco Aq̄ nō currētes quocūqȝ modo fuerīt nocēt stōacho Auic·eodē loco Aqua calida corrūpit digestionem: & nō tollit sitim illico Auic·eodē loco Aqua multū ca. iuuat in collica & splenis ventositate· Auic eodē Aq̄ n̄ nutrit Auic·pzio canōe fen·j·doctrina tercia cap·iiij·aqua debet exhiberi materia existente digesta & vtute forti Gal·vj·terapētice cap. secūdo·aq̄ tepida fcit nauseā Auic·j. canone fen tercia: doctrina secunda: ca. octauo·Aqua multū ca·cōstringit cutiȝ Gal·vij·tera·cap·ij·aqua fri·nocȝ de fectis Gal·eodē loco·aq̄ tepida mollit corpus: & humectat: & delectat. Gal.eodē loco.natās imoderate in aqua alūiosa ɔstrigit cuti & trāspiratōes int᷒ cōstringit· & si sūt fumose generat fe· Gal·j·de ac·et moz·ca·j·multi in fri·aqua balneati moztui sūt anteq̄ domū venirēt Gal·eodē li·ca·tercio·Aqua fri.cōueniēs ē colericis tpē sanitatis et tpē egritudīs·et hoc si fuerint cōsueti corpozi īsueto nequaq̄ dare nisi pri᷒ venerit ad sanitatem· Gal.viij·tera·ca. iij·Si timeas dare aquā fri·corpozib᷒ colericis ꝓpter incōsuetudīeȝ: suadeo q̄ nō debeas dare Auic·j·canone·fen secūda·ca.xvj·doctrine secūde Terree aque splenē resoluūt: et nō coire volētes adiuuant: et aeree corruptioni complexionis vtiles existūt Dyas·ca·d aqua· Aqua rū oim nāa fri·ē et hu·aqua q̄ de lapide emanat leuioz et lipidioz ē·vētrem et vrinā ꝓcurat·Aqua q̄ d paludib᷒ argilosis emanat grauioz est.aqua cocta salutem corpis opatur et multuȝ medetur ·Et q̄a in oib᷒ īfirmitatib᷒ aqua ē necessaria·Inter oēs aquas: pluuialis aqua optia ē: et leuis et dulcis: et facile digerit̄ ·Cito eñ calefit: et cito īfrigidat̄·de fōtanis aqua eligit̄ illa q̄ ad solis ortū tendit: et meridiem: et de mōtib᷒ caluis exit·Hec eñ ꝓpinquat pluuiali·q̄ vero cōtra occidentē currūt et septētrionē pessime sunt aque petrā ī vesica et renib᷒ creant: et mulierē sterilē faciūt: et corpori torporē: et rigorem nimiū: mēstrua stringūt inhibentes egritudī sudorē ꝓrūpe vel fluxū vētris vel nauseā Dyas cap·de aqua marina fm trāslatōȝ grecā·Aqua marina vtutē hȝ viscidā et termāticā et cacostōaticum vētrē turbat: flegma depoīt. Colera vo facta et fomēto adhibita apata de alto educit et maturesāt: duricies spargit: omib᷒ dyaforesim pstat.neruoꝝ causas dpoīt·pmonib᷒ nō vulneratis opitulat̄ cataplasmatib᷒ necessarie miscetur·malagmatibus et medicaminibus nobilibus addit̄·dyaforeticis q̄ maxie īpetiginibus adhibet̄·tepida lateꝝ tortionibus accepta pstolat̄: et ȝernas: scabies·et prurigines fomēto adhibita tollit·lēdines capitis purgat·tumorē māmaꝝ ɔpescit·et similiter adhibita liuozes corpis emendat: morsib᷒ venenatis occurrit: frigoribus opitulat̄: spalāgionū et scorpionū ict᷒ vel aspidum nō admittit· calida adhibita corp᷒ extenuatū reficit: lauacris vtiliter adhibet̄·q̄ lauacra hydropicis & cephalargicis & surdis opitulat̄ si seruata fuerit aqua marina bromū nō colliget·multi vero coquūt aquā marinā & sic reponunt ad purgationē dantes solā: & cum pusca: & cū musco: & oȝimelle · & post purgationem dat̄ iuscellū galline: aut piscium: & tēperat viscitudinē eius·Inueitur aqua sulfurea alūiosa: & ferrea q̄ habēt vtutē eoꝝ a quibus recipiunt denoīationes·quas vtutes inueīes ī ꝓpriis lris

Ydrorodino· id aqua rosata.
Ydrozphalos·id ē·humiditates capitis·
Ylabec· id est·cacolla maior·
Ymonodea·id est·pelliculosa substātia·
Ynos· id est·vinum·
Ynomel· id est·vinum & mel
Ynosbatos·i·cappara· ·DCCVIII·

Ipoquistidos·i·succ᷒ ei᷒ qd oritur ad pedē rose canine vl'barbe hyrcine·I I·Cissos Dyas·

stringit eñ vehemẽtissime. vnde ventris
ꝓfluũ & sanguis abundantiaꝫ reprimit
sine mora. Sũt aũt due species eiꝰ. vna ẽ
flaua.i.subrufa. & alia alba. quas greci
ypoquistidos vocãt. eo ꝙ in radice her-
be dicte nascaᷓ: vt apparet similiter in li
tera Cissos. cuiꝰ succꝰ exprimitur & re
poniᷓ valet ad eadẽ ad que liciuꝫ & aca-
cia. Paulus. fri. est & sic. in. iij. gradu
Ypothimia quid est. le. l. Glaucoma.

DCCIX

IPoglossos.i. ligua eq̃. & voca
tur alio nomĩe mirta agrestis.
Dyas. Frutex ẽ mirte agre
stis similis: folia habẽs minuta: & comaꝫ
spinosã. q̃ folia in sũmitate sunt sic̃ ligua
cũ ramulis minoribꝰ circa eadẽ folia. hãc
perhibẽt multi collo ligatã: dolorẽ capi-
tis tollere. malagmatibꝰ miscetur
Ypoquistos. id est. saluia
Ypostasis. est sedimen vrine: & dicitur
ypostasis ab ypos qđ est sub & sto stas.
inde ypostasis.i. subtus stans.
Yposeta. .i. cauda equina
Ypotissis .i. humores isfluẽtes.
Ypomaratron .i. feniculus rusticus
Ypofases .i. flegmagogum & est qđli-
libet flegmatis eductiuum.
Ypotamus quid est. lege l. cacaballus
Ypopias. id est liuores sub oculis
Yposellinum quid est. lege literã Apiuꝫ
Ypnoticus .i. dormitatiuus
Ypofagma est passio in q̃ rubet cornea
oculi. & vocabulo nrõ vocaᷓ pedatella.
Ysopus humida qđ est. le. l. Censarasab
Ysopellinũ quid est. lege literã apium
Ysopus quid est. lege literã halase
Ysopus ortensis quid ẽ. lege l. quã supra
Yu. id est. viride eris
Ysquiamũ id est. iusquiamum
Yuꝫ idem quod supra.
Yudaica. id est. erbum
Yumu id est. scamonea
Yndus id est. celestis niger
Yppuris id est. cauda equina
Yrũdo quid ẽ. l. l. chauraf qñ stat ꝓ aue
& stat ꝓ sãguissuga. ꝓ q̃ l. l. sãguissuga.
Yrũda. id est. algardaione.
Yrũdina. idem quod supra

ZAnarbu. id est. carui.
Zaccharon.i. psillium
Zaccarie. ideꝫ quod su-
pra. et ponitur istud vo
cabulum a Galieno ĩ li-
dinamidiaꝝ ca. de passionibꝰ pectoris ĩ
ꝯfectõe trisandali quã facit cõtra dolo
rem capitis ex caliditate: & ꝯtra hicteri
ciam: & cõtra oẽm calorem intraneum. si
militer poniᷓ illud vocabuluꝫ in viatico
cap. de hydropisi in trociscis de lacca va
lentibꝰ ad epatis & splenis passionẽ ex
ca. similiter poniᷓ ĩ antidotario Nicolai
in confectione trisandali: & in cofectiõe
trociscorum de lacca.
Zimat. id est. argentũ viuũ.
Zarbazet id est. lapis smaraldꝰ
Zaro. id est. lentiscus.
Zacaron. id est. psillium.
Zaharat vel zaharac.i. planta. cuius vna
spẽs hꝫ folia sic̃ lenticula. & alia est simi-
lis camepitheos quibus caremus.
Zaharac idem quod supra.
Zarsac. id est. berberi
Zarton. id est. oliua.
Zait. id est. oleum.

DCCX

ZAror arabice. vel zarora. grece
trionũ. vel trigonũ. vel trico
ctũ. la. mespilluꝫ vel anzarola
Sera. li. aggre. ca. zaror au. Dyas. Za
ror ẽ arbor spinosa. cuius vna ps vocaᷓ
mespillũ. & hꝫ fructũ ꝑuũ similẽ malis
ꝑuis bonũ ad comedendũ. ẽ stipticꝰ. bo-
nus stõcaho. cũ comediᷓ retinꝫ ventrem
& tarde maturaᷓ Gal. li. ij. de cib. Fru
ctꝰ eiꝰ ẽ stipticꝰ stipticitate forti. & in
folijs & ĩ sũmitatibꝰ ẽ stipticitas. Virtꝰ
eiꝰ ẽ fri. palã. qñ taliũ oĩm paꝝ ꝯmediᷓ
ꝯuenit nõ vt ficuũ aut vuaꝝ copiose. ne
qꝫ ei vt alimẽto: sꝫ vt medicis ipis indi-
gẽꝰ magis. Et dicit ĩ. vij. sim. phar. cap.
mespillũ ꝭm trãslatõeꝫ grecã. Mespilluꝫ
q̃dã tricoctuꝫ noĩant eo ꝙ tria hꝫ ossula
oĩa ĩtra se. sem̃ aũt ẽ quodlibet eoꝝ huiꝰ
arboris: sic̃ q̃ ĩ pomis ĩueniũᷓ sunt arbo
ris pomi: & acini vitis: & mikole ficus.
Stipticꝰ aᷓ ẽ sufficiẽter fructꝰ huius ar-
boris & vix esibilis: & retẽtiuꝰ sufficien-
ter ẽ vẽtris. & ĩ germinibꝰ eiꝰ & ĩ folijs
stiptica q̃litas ẽ ñ pauca. Et idẽ Sera. Est
alia spẽs zaror ĩ regiõibꝰ hispanie quam
multi vocãt epimelidã vel pomelido. cu
ius fructꝰ ẽ bonꝰ esui. Et vnũq̃dq̃ꝫ po
mũ eiꝰ hꝫ tria ossa rotũda. & iõ noiaᷓ tri
gonũ: & similiter ẽ vt supior stipticꝰ. &
hãc spẽꝫ la. vocãt zarolã. Ysi. pomelido
sorbe fructui silis mediocris arbor ĩ flo
re cãdido dcã pomelido ꝙ dulcedini sit
eiꝰ fructꝰ & acuto sapori mixtꝰ Dyas
ca. de mespillo ꝭm translationem grecam

mespillũ semẽ hꝫ rotũdũ fructũ minutũ matiano simile tria ossa hñs· vñ tricoctũ dꝛ· stipticũ ẽ & eustomacum: vẽtrem ab stinet. & tarde maturescit Almãsor trac·iij·fri·sũt & sic·ventrẽ abstringunt & vomitũ abstinẽt·Et est alia spẽs q̃ in hispania nascit̃ quã multi epimelidaꝫ uocant·semen rotũdũ hñs & trigonuꝫ: vñ & tricoctũ dicit̃ hoc bonũ est ad edendũ stipticũ & stõacho aptũ·et ista ẽ azarola

Zauco id est·argentũ uiuuꝫ
Zamorat id est·smaraldus
Zambaca·id est·sambucus uel raya domestica vnde oleum fit·
Zausior id est·opoponacum·
Zauda id est·crocũ oriẽtale
Zaucule zuco id est·argentũ viuũ
Zarin id est· auripigmentũ
Zapinus deda pinus mascul⁹ arbor grani viridis idem·& est botim
Zanabanan· id est·edera
Zabarali id est· cascata·
Zabrali idem quod supra·
Zaroich id est·auripigmentũ
Zarodec id est·crocus ortẽsis
Zauen id est·lolium
Zambach id est·sambacum
Zacone ·i·sorbe
Zarneb·id est·folia salicis torrentis
Zaaragi ·i·litargirum
Zametad ·i·smaraldus
Zarole ·i·sorbe
Zair·id est·dolor extensiu⁹ & abrasiu⁹ in intestino recto
Zaraunt id ẽ·aristologia lõga
Zaub ·i·argentum
Zaccara ·i·psillium
Zarmena amara·i·auripigmentũ rubeuꝫ
Zarnabu ·i·ros marinus
Zarum ·i·sorbe
Zanet ·i·auripigmentum
Zaiur· idem quod supra.
Zaair· idem quod supra·
Zafaran·id est·crocum orientale·
Zarnab folia arboris magne non facietis fructũ sil'is salici hñs odorẽ ut odor citri
Zarabũt vel mazinachora·i· arist· lõga·
Zara ·i·aristologia
Zara medua·i·bulbus ematicus vel vomicus· & est narciscus·

DCCXI·

ZAdens ara·gre·faki·latie lens vel micola· Sera·li·aggre· cap zadens au·Dyas·Meliores ex lentibus sũt ille q̃ veloci⁹ maturant̃· & qñ infundunt̃ in aq̃ ad mollificanduꝫ nõ nigrescũt· Gal·vij·sim·phar·cap· de lentib⁹ scd̃m traslationẽ grecã Faki ·i·lentes stipticãt nõ fortiter·ĩ medio ĩo ca·& fri·consistũt·siccãt aũt ĩ·ij· gradu ip̃m quidẽ eaꝝ corpus sistit ventrẽ·decoctio aũt ꝓuocat·quocirca & effunditur prior aq̃ qñ retẽtionis grã sumit̃· Gal· eodẽ li. & ca ·scd̃m translationẽ ara ·Sapor earũ stiptic⁹ ẽ stipticitate pauca·virtus lentis prima ẽ media inter ca· & fri· & exiccat ĩ.ij·gradu·& ip̃a strĩgit vẽtrẽ quando coquitur bis & proijcitur aqua prima. & aqua in qua coquuntur laxat ventrẽ·Et dixit Hippo·vj·epidimiarum ꝙ est tempata in ca·& fri·& declinat ad calorẽ parump: & signũ in hoc est ꝙ nõ apparet per eaꝫ qñ comedit̃·aut quando morat̃ in stõacho: aut quãdo descẽdit a vẽtre ĩfrigidatio corpi·& est composita ex substantia que stringit ventrẽ quãdo coquit̃ bis & proijcitur aqua prima: & aqua ĩ qua coquũtur laxat ventrẽ·Idem au·Dyas·quãdo ꝯmedit̃ ex ea assidue facit obscuritatem visus: & est dure digestionis mala stomacho: & accidũt ex esu eius somnia mala: & est mala neruis & pulmoni·Et idem Sera· au · Mesarugie excorticate ex his sũt fri·grosse stringũt ventrẽ & vrinam·& ingrossant sãguinẽ in venis· & non sinũt euꝫ currere: & sũt frigidiores ꝙ̃ mes·i·robilie·Et idem au· Aben mesuay·Lens ipsa est fri· & sic· in primo gradu· & cortex eius est ca·sic· in primo· & de proprietate eius est minuere vrinã & mestrua propter eius sãguĩs ingrossationem·

Zelbedalbahar ·i·spuma maris·
Zerocelkie ·i·berberi
Zerumbet·i·zedoaria·

DCCXII·

ZEdoaria la·gre·zerũbet·radix est cuiusdam herbe in trãsmarinis ptib⁹ inuẽte ca· ẽ ṽtutis & viscide·vñ lũbricos occidit·ructũ facit· & stõacho aptũ·cui⁹ dolorẽ ãtiquuꝫ ieiune sũptũ masticatõe tollit· Paul⁹ ca·de zedoaria Ca·ẽ ĩ·iij ·gradu sic·ĩ·ij· radix ẽ cuiusdã herbe q̃ p·x· ãnos seruat̃ vinũ decoctõis ei⁹ ꝯtra tussiꝫ fri· fcit: & ꝯtra dolorẽ stõachi & itestioꝝ ex vẽtositate vl' frigiditate suppositoriũ fcm̃ ex eo & trifera mag̃ matricẽ calefacit & mũdificat·salsamẽtũ ex eo fcm̃ et rore marino et pane asso et aceto appetitũ ĩcitat Sera·li·agg·ca·zerũbꝫ·Zerũbꝫ·i·zedoaria et

sūt radices rotunde similes in sapore & colore ziziberi · & affert̄ de seni· Aben mesuay· Est ca· & sic in ·ij· gra· & impinguat ipinguatione ꝯueniēti: & aufert vētositates: & de ꝓprietate eiꝰ ē ꝙ aufert odorē allij: & cepe: & vini· Et dixit Bedigoras· confert morsui venenosorum· Auic̄· de viribꝰ cordis dicit ꝙ ē ca· & sic i tercio gradu: & hꝫ ꝯfortare cor·

DCCXIII·

Zeg ara· vel cachita· gre· calcitis vel colcotar vel calcadis· latine vitriolū Sera· li· aggreca· zeg au· Gal· Vidi i mineris tres venas extēsas vnā sup aliā ꝑ longū spaciuꝫ· & vena iferior erat zeg nigruꝫ· & vocatur marchasita· ꝓ q̄ l· l· hager marchasita· & secūda q̄ erat supra eā est colcotar vl' calcitis· ꝓ quo le· l· calcitis· & tercia q̄ erat supior ē zeg viride· & est vitriolum vel calcantū· & hec q̄ ē zeg nigrū ꝯuertit̄ & fit colcotar· & colcotar fit zeg viride· i· vitriolū· Est aliud zeg rubeū qd̄ hic non ponit̄· qd̄ inueiēs i l· atramētū· Et omēs tres spēs diūsificant̄ ad inuicē i subtilitate & grossitudīe· qm̄ grossiꝰ ex eo ē zeg nigrū· & subtiliꝰ ē zeg viride· & colcotar ē mediū iter hec duo· Et virtꝰ istorū oim̄ ē adustiua ꝯburens carnē & faciens escarā durā· & ē stiptica· Et zeg quidem viride & colcotar dissoluitur & liquefit qn̄ ponit̄ sup ignē· Sed zeg nigrū nō dissoluit̄ neqꝫ liq̄fit· qꝛ coagulatio eiꝰ ē petrificata fortis· Zeg vero viride ē maturatiuū a calore suo natali maturatione āpliori ꝙ colcotar· Idem au· Dyas· Zeg aliud ē babilonicū & aliud cyprense· & babilonicū meliꝰ ē durū· qd̄ cuꝫ frangit̄ hꝫ interiꝰ maculas albas· Et v̄tꝰ eius est sic̄ virtꝰ calcitis & ꝯburit̄ sic̄ ipm̄· Sꝫ cyprēse hꝫ colorē aureū versus colorē eris frāgibile venenosū sic̄ alumē· interiꝰ hn̄s maculas splēdidas similes stellis· Et meliꝰ ex eo ē recēs mūdū frāgibile· Illd̄ aūt qd̄ defert̄ ex babilonia ē meliꝰ et ē fortiꝰ i oībꝰ ꝙ cyprēse ꝑterꝙ i medicis oculorum· nā i hoc ē debiliꝰ cyprēsi & hꝫ v̄tutem stipticā· sꝫ bitirias· putāt aliq̄ ꝙ sit spēs zeg· & ē illd̄ qd̄ aggregat̄ sup capita mineraꝝ eris sic̄ sal· Et ex eo ē qd̄ gn̄atur sup mineras qd̄ dr̄ maltina qd̄ inueit̄ i mineris vbi fodit̄ es· & aliqn̄ sup ipsuꝫ es repit̄· & ꝯplexio eiꝰ ē terrea· Et ex eo est qd̄ repit̄ i mineris i terra que dicitur falchia & i alijs pluribꝰ· Et meliꝰ ex eo est cuiꝰ color ē sic̄ color sulfuris· & est leue equaliū ꝑtiū mundū· & qn̄ tangitur digitis fit nigrū· et eiꝰ virtꝰ est adustiua similis v̄tuti zeg· Et idē Sera· au· Dyas· Vitriolū vel calcantū hꝫ virtuteꝫ stipticam ꝯstrictiuā adustiuaꝫ· & qn̄ sumit̄ ex eo i potu· ʒ· j· cū ydromelle expellit lumbricos & ascarides· Et qn̄ sumit̄ in potu aufert nocumentū fungoꝝ faciēs euomere· et poit̄ ex eiꝰ puluere i naribꝰ et ꝯstrigit sanguinē fluentē ab eis· Et qn̄ ponit̄ ex eo in naribꝰ distillato in aq̄ mūdificat caput· et puluis eiꝰ mundificat vlcera q̄ sunt in naribꝰ et in auribꝰ· et sedat dolores auris· et occidit vermes i eis Paulus ca· de vitriolo ca· est et siccū i quarto Bulcasim eben aben azar in li· q̄ dicitur seruitor trāslato a simone de ianua. Forma cōbustionis calcanti est hec· Accipe calcantū et pone sup testā nouā· et testā pone sup prunas et vre· Et sit quantitas combustionis eiꝰ si fuerit calcantum non multe humiditatis qn̄ non apparebūt ampulle· et erit desiccatū desiccatōne forti et si fuerit amplioris humiditatis oportꝫ ꝙ dimittat̄ sup prunas quousqꝫ mutetur color eiꝰ· et quādo mutabit̄ color eiꝰ intra se et vertetur ad similitudinē mogre oportet ꝙ auferas ab igne et purges· et sunt qui ponūt sup prunas et exuflāt desuper donec declinat ad citrinitateꝫ· aut ponunt sup testam et ponūt sup prunas et miscent donec mutatur color eiꝰ·

DCCXIIII

Zebꝰ albach siue zebethalbahar ara· gre. alcioniuꝫ· vel alosachne· vel arosachie· vel alosanchela· spūa maris Sera· au· Dyas· Sūt eiꝰ quiqꝫ spēs. vna eaꝝ ē solida et grauis habēs odorē pisciū putridoꝝ· et similitudo eiꝰ ē sic̄ similitudo spōgie marine· et reperit̄ multū i litore maris· Secūde vero spēi figura ē lōgior ista· et ē leuis pōdere hn̄s multa foramia· et ē similis vngule oculi leuis sic̄ spōgia· et odor eiꝰ est similis odori lēticule marine· Tercia est similis rose· et color eiꝰ vergit ad rubedieꝫ et purpureitatē· sꝫ q̄rta ē simil' lane succide leuis pōderis sic̄ spēs secūda· Quīta v̄o ē i supficie lenis· interiꝰ v̄o aspa similis fūgo· et hꝫ odorē· Et idē au· Galieni· Omniū specierū spume maris substantia est subtilis et resoluit et abstergit· verū vna habet bonitatem plus alia· et alia ē minor i his virtutibus et in subtilitate

substãtie. & ppter hoc sunt diuerse. Et virtus quidē duarū specierū primaꝝ est que conuenit empetigini: & scabiei. & morfee. & mundificat faciē. Et tercia est subtilior alijs speciebus. & ideo quando aduritur & miscetur cuꝫ vino rubeo sub tili: & linitur alopicia curat eā. Et virt⁹ quarte est similis huic virtuti: nisi quia ē debilior ea quātitate non pauca. Et quī ta habet in sapore suo pōticitatē & acuitatem. & virtus ei⁹ est calidior spēbus alijs. & que adurit pilos & excoriat cutim. Et idē au. Dyas. Due prime species sūt bone in lauaturis mulieꝝ. quia mūdificant cutē eaꝝ. & conferūt similiter ad auferendū bothor lactea: & empetiginē & lentiginē: & baras: & scabiē vlceratā. & morphea: & maculas q̄ fiūt in facie: & in alijs ptib⁹ corpis. & silia hoꝝ. Sꝫ species tercia ouenit strāguirie & lapidi vesice: & dolori renū: & hydropisi: & dolori splenis. Sed qn̄ miscet̄ cū vino & linitur in alopicia curat eā. sed alie due spēs stipticāt & abstergūt: & mūdificāt. & ppter hoc abstergūt dentes. sed quando miscet̄ cū sale abradunt pilos. Sꝫ si quis vult aliquā istaꝝ specieꝝ oportet ꝙ ponat illā in aliq̄ olla noua cruda & coope riat eā luto: & ponat ī fornace. & dimittat ollā donec coquat̄ olla. deinde extrahatur & reponat̄ & lauat̄ sicut climia. sed spuma alia est que dicit̄ adarchi ipa cōgelat̄ sicut sal sup cānas: & sup iūcos & sup alias herbas: & repit̄ adherēs cannis: & herbis in locis humidis & lutosis & salsis. & color ei⁹ est similis colori floris lapidis asios. aut floris spume maris & habet multa foramīa sicut spōgia. Et idē au. Gal. Virtus ei⁹ calefacit multum et abstergit abstersione forti. et cōuenit egritudinibus in quib⁹ oportet calefacere qn̄ ponit̄ extra corpus. sed interi⁹ nō est cōueniens ppter sui naturā et fortitudinem nimiaꝫ. Et idem aut. Dyas. Est bona scabiei vlcerose et bothor lacteis: et empetigini. et similib⁹. et vniuersaliter est ca. et imutat cōplexionem malā quaꝫ habent mēbra ad bonā et sedat dolorem et sedat sciaticā Almāsor tractatu tercio ca. d spūa maris. Spūa maris plures hꝫ species q̄ omēs ca. vtutis existētes et sic. scabiei. et morfee atqꝫ alopicie auxiliantur Bulcasiꝫ li. q̄ d̄r seruitor trāslato a Simone de ianua. Modus cōbustionis spume maris. pone eā ī olla terrea: et cooperi et luta cū argilla et pone in furno quousqꝫ adurat̄. deinde accipe et repone. Et quidā ponunt sup prunas et cōburunt exuflādo. sed ablutio ei⁹ est sicut ablutio tucie.

Zeiden. id est. medicina que fit ī india ex ligno ido. et ē virt⁹ ei⁹ silis virtuti behē
Zebel. id ē. sterc⁹ vel fim⁹
Zet. id est. oleum.
Zemeneton. id ē. priuatio gress⁹
Zeron. id est. augmentationes vel sopiosa que fiunt in cruribus aīaliū. le. l. hair.
Zegreste. id est. berberi.
Zegi. id est. calcitis.
Zema. id est. succus.
Zeocha. id est. nux muscata.
Zerna. id est. empetigo. Hoc vocabuluꝫ ponitur in litera gluten et in l. carnea.
Zemor. id est. rubor placid⁹.
Zenor idem quod supra.
Zedua. i. planta de manerie volubilis.
Zeliabin. i. sirup⁹ rosatus. lege geleniabī
Zebri. id est. oleum.
Zefere. id est. ruta
Zedenagi. id est. canapis.
Zecteno id est. oliua.
Zeialderum. id est. oleū lētiscinuꝫ
Zebara est quedam medicina odorifera.
Zefirus id est. fauonius vēt⁹
Zema. id est. ius quod nos dicī⁹ zeuma.
Zerbom. id est. species cipſſi.
Zeduce. id est. nucella
Zeulia. id ē. centumnodia vel poligonia.
Zercasen. id est. rafanus.
Zeite. id est. oleū
Zeite erait. .i. oleum laurinum
Zeite edirum. id est. oleum lentiscinum.
Zenfur. id est. vua lupina.
Zeduar zimum. id est. fermentum.
Zereactis alcamapsi. id est. semen apij.
Zebon. id est. butirum.
Zest. id est test.
Zegibel. id est. zinziber.
Zenfara. id est. ysopus humida

DCCXV

Zedcara est quedam herba similis aristologie minori: et in sua virtute. et melior ē illa que cuꝫ napello crescit. et est tyriaca napelli et omnium venenorum. et ponitur tripluꝫ ponderis zir umbet loco eius.

Zensifur id est. cinabarum.
Zeia. id est. spelta
Zeia. id est. lolium.
Zeleꝫ. id ē. pip ethiopū et

piper nigrorum ·et est habelceliz·
Zemmerum·id est·priuatio gressus·
Zeugite·est species calami aromatici·
Zemetum·id est·priuatio gressus·
Zemi· id est·fermentum·
Zemphiros apostema durum cui nō associatur sensus neqȝ dolor·
Zeriat·id est·herba vnde fit licium·
Zeias· id est·spelta·
Zeari· idem quod supra·
Zion· id est·semperuiua·
Zirius· id est·mirta·
Zima· id est·fermentum·
Zicama· id est·lolium·
Zimlas· id est·trifolium·
Zimibar· idem quod supra·
Zimilas· idem quod supra·
Zireoskire·id ē·cibus qui fit de berberis
Zigin vel zigi· id est·forfice·
Zipparis· id est·galla·
Zion· id est·vita·
Zicifur· id est·cinosbatus·
Zia· id est·senaciones·
Zimber· id est· ros marinus·
Zirumbet· id est·zedoaria·
Zimar· ·i·via·
Zincuria·i· viride & erugo eris
Zimaria· idem quod supra·
Zirimoen ·i·bermodactili·
Zirungen· idem quod supra

DCCXVI

Zinziber caninū vel aquaticum id est olus quod interficit canes·cui⁹ folia sunt sicut folia salicum:sed magis citrina eis·et habēt virgulta rubea habentia saporē ȝiȝiberis
Zirbus·i·panicul⁹ cooperiens itestina
Zibarbegi·id est·cibarium ex carne cocta & ouis simul commixtis
Zirabē· idem quod supra
Zicibil ·i·zinziber
Zinziber quid est·lege tegibel

DCCXVII·

Zirnabum·id est·arbor magna non fructificans in monte libano de seni·cuius virgulta sunt parua rotunde figure habēs p̄uā grossiciem calami cū quo scribit̄·nigra ad citrinitatē declināntia :q̄ nō habēt multū saporem neqȝ odorē & modicū · qđ habēt de odore est odor citri·Est & eius virtus nucis muscate·et est subtilior parūper·
Zirionti ·i·aristologia
Zirmidia·id ē·herba oculi ·& est luyula
Zinciper ·i·galla

Zinziar· idem quod supra
Zincifa agrestis·id est·rubea que habet fruct⁹ intus pilosos·lege literā Sulabic
Zibrabegi·id est·cibaria que ex carne cocta & ouis simul commixtis conficitur vel rafea mixta cum ouis·
Zirungen·i·bermodactili vltra marini
Zimar·i·lactuca asini

DCCXVIII

Zirumb siue zirumbet arabice· grece cirūquinē vl' cauch Sera·li·aggre·ca·zirumb· Zirūb ē ex specieb⁹ odoriferis· & propter hoc admiscetur in cōfectionibus aromaticis Et idem aut· Gal·est ca·& sic·prope tercium gradum·& est in virtute sua simile cassielignee & cubebe·Et idem autoritate Consodonij Si nō habes cinamomū pone pro eo zirumb·Et idē au·Pauli sic dicit Gal·nec pl⁹ nec minus vnica litera quare signatur ꝙ ab eo trāstulit·Et ideȝ autoritate Ysaac eben arā·ē arbor mag que nascitur in monte lubue·i·in oriente nullum faciens fructū:habēs folia lōga quorū color est inter viriditatem & citrinitatem similia folijs salicis·& ita est color ramorum· & habet odorem sicut odor citri·& est ca·& sic·& stiptica resoluit & stringit ventrem·Et idem autoritate Mesarugie Virtus eius est sic virtus nucis muscate·verūtamen est subtilior ea·& quando fit sternutatorium cū eo & oleo violaceo conuenit dolori capitis frigido & humido:& conuenit stōacho & epati p̄pter suam aromaticitatem
Zirum quimam·est quedam canna similis cinamomo·& est zirumb·
Zicifal plāta est in vltra marinis ptibus: & etiam in mōtibus sclauonie q̄ caremus
Zibil ·i·passule·
Zimgit est proprium nomen loci
Zingig· idem quod supra
Zimiar ·i·viride eris
Zinirna·i·mirra

DCCXIX·

Zinirmon scđm Dyas Zimirmō scđm translationem grecam nascitur in monte anamon ·virgas habet similes apio:& ramos plurimos :& folia similia ei lata super terram spansa fortiora & pinguiora & odorata cū viscitudie· color ē illi mellin⁹ :& sūt ei capitella aneto similia:& semē obrotūdum simile cauliculo nigrum viscidum: & mirre habens odorem·Radix eius viscida:est & odorata & mollis·succū plurimū habens:& fauces mordens·Coriū

est illi a foris nigrum & intus viride aut
subalbidum. Nascit̃ in locis aspis & hu=
mectis. virtus est radici eiꝰ & semini &
herbe calida. eius folia in sale cōponunt̃
ventrem stringunt. Radix eius venenis
occurrit tussientibꝰ & orthonoicis. vri
nam prouocat. folia eius cathaplasmati=
bus adhibita tumores et duricies spar=
gũt. Radix eiꝰ oīa similiter facere potest
Semen eius vrinā ꝓuocat. nefreticis &
spleneticis: & dolori vesice maximũ p̄si=
diũ ē. mēstruis impat. secũdīas expellit.
sciaticis vtile ē bibitũ. īflationē stōachi
spargit. sudorē ꝓuocat. & ructuationē
prestat maxime. hydropicis subuenit

Zoci. id est. animalia.
Zogi. id est. forpices.
Zonamon. id est. sempuiua.
Zomus. id est. fermentum.
Zoan. id est. animalia.
Zodiaca. id est animalis.
Zoi. id est. vita.
Zohde. id est. cyperi.
Zoohod. idem quod supra.
Zomon. .i. ius vel salsamētuz.
Zorumbet. id est. zedoaria.
Zurumbet. i. zedoaria. cuiꝰ herba est silis
cypero: sed maior & minus odorifera.
Zuozur. .i. poligonia.
Zuczocaria. id est. flos agnicasti.
Zuccozaria. idem quod supra.
Zucchare quid est. lege l. zuccare.
Zuzem .i. vitrum.
Zufe. .i. ysopus.
Zuges. .i. vitrum.
Zufeigebus. .i. iuiube.
Zumana. i. viride vt erugo eris.
Zuffore. id est. planta habens folia simi=
lia rute. & est suffe.
Znrus. .i. paliurum.
Zulbe. .i. cicercula.
Zuleluge hoc fit de farina aqua et melle
simul cōmixtis & in oleo frixis.
Zuleuie. idem quod supra
Zundebeduster. .i. castoreum.
Zuffefese. .i. iuiube.
Zufoara. .i. leuisticum.
Zukermen. .i. corriza.
Zubel. .i. butirũ crudum.
Zufenferad. .i. radix mādragore.
Zuferia. .i. alacha.
Zugi. i. acumen lance. & ponitur ꝓ sagit
ta habente acumen.
Zuffarizef. .i. iuinbe.

Zucarũ Sera. li. aggre. cap.
zucarꝝ au. Gal. Prima eiꝰ virtꝰ
ē q̄ siccat. Secũda q̄ abstergit
& resoluit. & dixit de inge. sa. ꝙ igredi
tur in medicis que apperiũt oppilationes
& abstergũt & mũdificāt vias & est lō
ginquũ a nocumēto stōachi. & ab eo qd̄
facit sitim sicut mel et efficit̃ p expssionē
cānarũ. et succꝰ earũ coagulatus vocat̃
zucarꝝ. Et idē au. Dyas. Est similiter zuca
rum spēs q̄ est ex spēbus mellis. & voca=
tur mel canne. Et est illud zucarũ qd̄ est
ita pingue ꝙ non indurat̃: sed remanet li
quidũ ad modum mellis. & cũ plus mo
ratur durescit. cuiꝰ substātia coagulat̃
sup cannas in india et arabia. & cũ plus
moratur durescit. cuius substātia īdura
ta similat̃ substantie salis: & frangitur
sub dentibꝰ sic̃ sal. & vocat̃ sal indum Et
qñ resoluit̃ et bibit̃ soluit ventrē. et est
bonũ stomacho. cōfert dolori vesice et
renũ. et abstergit obscuritatē visus. Idē
aut. Aben. mesuay. Est ca. in pricipio se
cundi gradꝰ. hu. in medio primi. Et tale
zucarũ sic coagulatũ sup cannā est qd̄ af
fert̃ ab egem scd̄m frusta similia frustis
salis. Et est etiā zucarũ tabarzed. i. de re
gione illa in qua fit zucarũ album puruz
et bene coctũ. qd̄ non mollificat̃ sic̃ sal
aimeni. Est similiter zucarꝝ alusar secũdũ
Auic̃. li. secũdo. ca. de zucaro. Zucarum
alusar. et est ros cadēs sub alasaz et sut
sicut frusta salis. Et in ip̄o ē ponticitas
et amaritudo cũ abstersione et resulutio
ne: acuit visũ: et confert renibus et vesi
ce. Et est aliud zucarꝝ amarũ qd̄ colligit̃
in plāta hauser. Paulꝰ ca. de zucharo
Zucarũ est ca. et hu. ī primo gradu. vir
tutē habet nutriendi et infrigidādi et re
laxandi. cōtra dolorem oculorꝝ distempe
retur zucarũ cum lacte mulieris et distil
letur in oculo. ꝓbatũ est. Et idem Sera.
penidie sunt ca. et hu. in primo gradu.
molliunt ventrē et sunt grossiores zuca
ro. Auic̃. li. secundo cap. de zucaro. Zu
carum est vehementioris lenificationis
et sedat inflationem. et cuz oleo amigda
lino conuenit colice.

Car .i. virga pastoris.
Zdos. est ordeum romanuz
et est ordeum cui nomen est
cortex.
Zdro. idem quod supra.
Zdisi quid est. lege literam condes.

